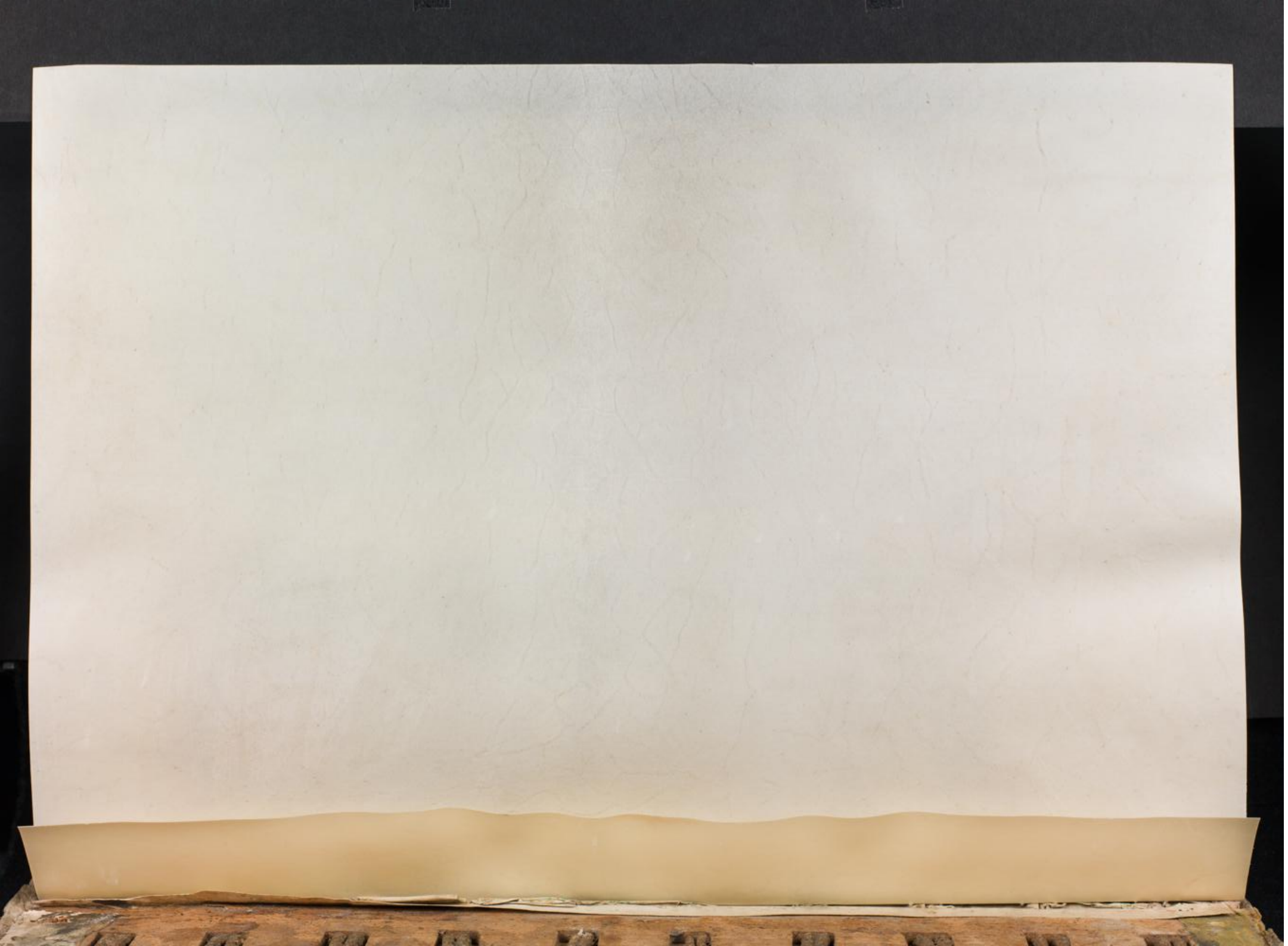

٢٥.١٠

Incipit epistola sancti Jheronimi ad Pammachium pro libris contra Iouinianum et de duobus hystoriae libris.

Frater ambrosius mecum tua munuscula ferens, deposuit simul et sanctissimas litteras, quae a principio amicitiae fidem probatae tam fidei et veteris amicitiae praeferebant. Vera enim illa necessitudo est, et in Christi gluteno copulata; quam non utilitas rei familiaris, non praesentia tantum corporum, non subdola et palpans adulatio, sed dei timor et divinarum scripturarum studia conciliant. Legimus in veteribus historiis quidam lustrasse provincias, novos adisse populos, maria transisse, ut eos quos ex libris noverant coram quoque viderent. Sicut Pythagoras, Empedocles, Plato, Democritus, Eudoxus, Archytas Tarentinus, eamque oram Italiae quae tunc magna Graecia dicebatur, honorificentissime peragrarunt, ut qui a Thalete magister erat et potens auctor doctrinae academiae gymnasia personabant, fieret peregrinus atque discipulus, malens aliena verecunde discere, quam sua imprudenter ingerere. Denique dum litteras quasi toto fugientes orbe persequitur, captus a piratis et ludificatus, etiam tyranno crudelissimo venit, ductus captivus unctus et servus. Tamen quia philosophus, major omnium se fuit. Ad Tullium Ciceronem eloquentiae fonte manantem, de ultimis Hispaniae Galliarumque finibus quosdam venisse nobiles legimus, et quos ad contemplationem sui Roma non traxerat, unius hominis fama perduxit. Habuit illa aetas in auditorium omnibus saeculis celebrandum atque miraculum, ut urbem tantam ingressi, aliud extra urbem quaererent. Apollonius sive ille magus ut vulgus loquitur, sive philosophus ut Pythagorica tradunt, penetravit Persas, pertransiit Caucasum, Albanos, Scythas, Massagetas, opulentissima Indiae regna penetravit, et ad extremum Latissimo Physon amne transmisso, pervenit ad Brachmanas, ut Iarcham in throno sedentem aureo, et de Tantali fonte potantem, inter paucos discipulos de natura, de moribus, de cursu siderum atque hydrographia audiret docentem. Inde peragratis Babylonios, Chaldaeos, Medos, Assyrios, Parthos, Syros, Phoenices, Arabes, Palestinos, revertens Alexandriam, petiit Aethiopiam, ut gymnosophistas et famosissimam Solis mensam videret in Sabulo. Invenit ille ubique quod disceret, et semper proficiens, semper se melior fieret. Scripsit super hoc plenissime suis voluminibus Philostratus.

Quid loquar de Graecis? Hominibus Romanis Apollonius Asclepiades et Magnus orator

qui de conscientia tanti in se hos
pitis loquebatur. an expimentū
queritis eius qui in me loquitur
xp̃c; post damascum arabiam q̃
lustratam. ascenderit ierosolimā
ut uideret petrū. et mansit apud
eum diebꝫ qndecim. hoc enī mỹste
rio ebdoadis. et ogdoadis. futurus
gentiū predicator instruendus e
rat. rursumq; post annos quatuor
decim assumpto barnaba et tyto
exposuit cum aplis euangelium
ne forte in uacuum curreret aut cu
currisset. Habet enim nescio quid
latentis energie. inue uocis actus.
et in aures discipuli de actoris ore
transfusa. fortius sonant. Unde
et eschines cum rodi exularet. et
legeretur illa demosthenis oratio q̃
adūersus eum habuerat. mirantibꝫ
cunctis atq; laudantibꝫ suspirās
ait. Quid si ipām audisseris bestī
am; sua uerba resonantē. III

Nec hoc dico quod sit aliquid i
me tale. qđ uel possis a me
audire uel uelis discere. sed quo
ardor tuus et discendi studiū. etiā
absq; nobis p se probari debeant.
Ingenuū docile. et sine doctore. lau
dabile est. Non quid inuenias.
sed quid queras consideramus
Mollis cera et ad formandū fa
cilis. etiam si artificis. et plaste es
sent manus. tamen uirtute tōū
est quicquid esse potest. Paulus
apls ad pedes gamalielis legem
moysi et prophetas didicisse se
gloriatur. ut armatus spūalib⁹
telis. postea diceret confidenter. Ar
ma enim militie nre non carnalia
sunt sed potentia deo. ad destructio
nē munitionū. cogitationes destru
entes. et omnē altitudinem extol
lentē se aduersus scientiā dei. et cap
tiuantes omnē intellectū ad obedi
endum xp̃o. et paratī subiugare om
nē inobedientiā. Timotheum scri
bit a infantia sacris litteris eru
ditum. et hortatur ad studiū lectio
nis. ne negligat gr̃am que data sit
ei. p impositionē manus presbiterij.
Tyto precipit ut inter ceteras uirtu
tes in quem breui sermone depinx
it. sententiam quoq; in eo eligat sep
timū. obtinentē inquit eum qui
secūm doctrinā est fidelem sermonē.
ut potens sit exhortari in doctrina
sana. et contradicentes reuincere.

Sancta quippe rusticitas IIII
solum sibi prodest. et quantū
edificat ex uite merito ecclesiam xp̃i.
tantū nocet si destruentibꝫ non re
sistat. Malachias pphēta imo per
malachiam dñs. interroga aut sa
cerdotes legem. In tantum sacerdo
tis officiū est. interrogatū respon
dere de lege. Et in deuteronomio le
gimus. Interroga patrem tuū. et an
nuntiabit tibi. seniores tuos et di
cent tibi. In psalmo quoq; centesi
mo decimo octauo. Cantabiles mi
hi sunt iustificationes tue. in loco
peregrinationis mee. Et in descrip
tione iusti uiri. cum eū arbori uite
dauid que est in paradiso compara
ret. inter ceteras uirtutes. hoc etiā

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

mtulit. In lege dñi uoluntas ei⁹: et in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel in fine sacratissime uisionis. uistos aut fulgere quasi stellas: et intelligentes id est doctos quasi firmamenti. Vides quantum inter se distent uista rusticitas: et docta ustica. Alij stellis: alij celo comparatur. Quãquã uxta hebraicam ueritatẽ: utrũq; de eruditis possit intelligi. Ita enĩ apud eos legimus. Qui aũtẽ docti fuerint. fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad iustitiã erudiũt multos. q̃si stellæ ĩ pperuas eternitates. Cur paulus apostolus uas electionis. Nempe qua uas legis: et scripturarũ sãctorum erat armariũ. Pharisei stupent ĩ doctrina dñi: et mirantur in puero et iohãne quomodo legem sciant. cũ litteras non didicerint. Quicquid enĩ alijs exercitatio et cotidiana lege meditatio tribuere solet: illuminatus ipse sensus suggerebat. Et erant uxta q̃d scriptum ẽ. docibiles deo. Duodecim annos saluator impleuerat: et templo sedens. de questionibus legis interrogans. magis docet. dũ prudenter interrogat. Nisi forte rusticũ patrũ. rusticũ dicamus et iohem: qui uterq; docere potuit. Et si impolitus sermone. nõ tamen sententia. Johes rusticus. piscator indoctus. Et unde illa uox obsecro; in principio erat uerbum. et uerbũ erat apud dñm. et deus erat ũbum. Logos et hoc grece: multa significat. Nam et ũbum ẽ et ratio et supputatio: et causa unius cuiusq; rei. p quã sunt singula que subsistunt. Que uniuersa recte intelligimus in xpo.

V

Hoc doctus plato nescuit: hoc demosthenes eloquens ignorauit. Quam magnã sapiam sapientiũ: et prudentiã prudentiũ reprobabo. Vera sapientia: dicit falsam sapiam. Et quãqm stultitia pdicationis ĩ cruce sit: tamen paulus sapiam loquitur inter pfectos. Sapiam autẽ nõ seculi huius. nec principum seculi istius qui destruuntur: sz loquimur dei sapiam in mysterio absconditã. quã predestinauit deus ante secla. Dei sapiẽtia xpc est. Xpc enĩ: dei uirtus et dei sapientia est. Et sapientia ĩ mysterio abscondita est. De qua et nomi psalmi titulus pnotatur. pro occultis filij: in quo sunt oĩs thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Et qui ĩ mysterio absconditus erat: predestinatus ẽ ante secla. Predestinatus autẽ: et pfiguratus ĩ lege et pphetis. Unde et pphete appellabantur uidentes: quia uidebãt eũ quẽ ceteri nõ uidebant. Abrahã uidit dies ei⁹: et letatus ẽ. Apebantur celi ezechielis: qui pplo peccatori clausi erant. Reuela mihi dauid oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua. Lex enĩ spualis est: et reuelatione opus ẽ ut intelligatur. ac reuelata facie dei gl'am cõtemplemur. Liber in apocalypsi septẽ sigillis signatus ostenditur: quẽ si dederis homini scienti litteras ut legat. respondebit tibi. Non possũ. Signatus est enĩ.

Quanti hodie putant se nosse lit-
teras · tenēt signatū libū nec aperire
possunt; nūs ille reseranerit q̄ habet
clauem dauid · qui aperit et nemo
claudit · claudit ⁊ nemo aperit. In
actib; apl̄oꝝ sēs eunuchus īmo sēs
ur · sic enī eū scā scriptura cognomi-
nat · cū legēt ysaiam pphām interro-
gatur a philippo. Putas ne ītelligis
que legis? Respondit q̄. Quomodo
possim; nisi aliq̄s me docuerit? Ego
ur de me interim loq̄r · nec sanctior
sium hoc eunucho nec studiosior; q̄
de ethiopia idest de extremis mūdi
finib; uenit ad templū · reliq̄t aulā
regiam · et tantus amator diuine
scientie fuit · ut etiā in uehiculo sa-
cras litras legēt. Et tam cū libū te-
neret · et ūba dñi in cogitatione con-
ciper · lingua uoluēt · labus pſonaret ·
ignorabat eū quē in libro nesciens
uenerabatur. Venit philippus; osten-
dit ei ihm · qui clausus latebat ī lit-
tera. O mira doctoris uirtus. Eadē
hora credidit eunuchus; baptizat̄.
fidelis et sēs · ac sit magister de dis-
cipulo. plus in deserto fonte ecclie · q̄
ī aurato synagoge templo reperit.

Hec a me pstricta sunt breVI
uiter; neq; eū epistolaris angu-
stia cuagam longus pacebatur · ut
intelligeres te in scripturis sacris sine
ꝓuio et mōstrante semitā · nō posse
ingredi. Taceo de gramaticis · rethō-
ricis · philosophis · geometricis · dya-
lecticis · musicis · astronomicis · astro-
logis medicis; quoꝝ scientia morta-
lib; satis uel utilissima est · ⁊ ī tris
parte scinditur · idest in doctrinā · ra-
tionē usum. Ad minores artes uenia-
am · que nō tam lingua q̄m manu
administrantur. Agricole · cēntarii ·
fabri metallici · lignarii · cesores · la-
narii quoq; et fullones · et ceteri q̄ua
ria supellectilē ⁊ ulia opuscula fa-
bricent · absq; doctore q̄d' cupiunt ēe
nō possūt. Ad' medicoꝝ est ꝓmittunt
mecū · tractant fabrilia fabri. Sola
scriptura ars est · quā sibi passim
oēs uendicant. Scribimus indocti
doctiq; poemata passim. Hanc garru-
lanus · hāc delirus senex · hanc so-
pista ūbosus · hāc unū si plumūr ·
lerant · docent antē q̄m discant. Alu-
alucto supellex grandia ūba trucu-
lentes · inter mulierculas de sacris
libis philosophantur. Alu discūt ph
idoꝝ a feminis · q̄d uiros doceāt. Et
: patrū hoc sit · quadā facilitate uer
borū imo audacia · eclisserūt alios · q̄d'
nō intelligūt. Taceo de meis simi-
libus; qui si forte ad scripturas sacras
post seculares litras uenerint · et ser-
mone cōpto aures pplī mulserint ·
quicqd dixerint · hoc legē dei putant.
Nec sane dignantur q̄d' ꝓphete · quid
pplī senserint; sed ad sensū suū mōdo
grua aptant testimonia · q̄si gran-
de sit · et nō uocabulissimū ducendi ge-
nus · depranare sententias · ⁊ ad uo-
luntatē suā scripturā trahere repu-
gnantē. Quasi nō legerimus home-
rocentonas · et virgiliocentonas; ac
si nō etiā maronem sine xp̄o possi-
mus dicere xp̄ianū · quia scripserit
iam redit et virgo · redeūt saturnia

regna·iam noua ꝓgenies celo demit
tit alto·Et patrem loquentē ad fi
liū·Hec·mee vires·mea magna po
tentia solus·Et post ūba saluatoris
in cruce·Talia ꝓstabat membrans.
fixus q̄ manebat·Puerilia sunt
hec·et circulatoꝝ ludo simulia·do
cere q̄ ignores·immo ut et cū sto
macho loquar·nec hoc quidem sci
re·quod nescias.

VII

Indelucet manifestissima elegie
nelis·in qua de creatura mūdi
de exordio generis humani·de diu
sione terre·de confusione linguaꝝ.
de descensione usq; ad egiptum scri
bitur hebreoꝝ·Patet exodus cum
decem plagis·cum decalogo·cū ce
remonialibus diuinis q̄ ꝑceptis·In ꝓmpto
est leuiticus liber·in quo singula
sacrificia·imo singule pene sillabe
et uestes aaron·et totus ordo leui
ticus·spirant celestia sacramenta
Humeri uero·nonne totius arith
metice et ꝓphetie balaam·et qua
draginta duaꝝ mansionū ꝓ here
mū mysteria continent·Deutero
nomiū uero secunda lex·et euange
lice legis ꝑfiguratio; nonne sic ea
habet que priora sunt·ut tamē no
ua sint omnia de ueteribus·Huc
usq; moyses·huc usq; pentatheuc·
quibus quinq; uerbis loqui se uelle
apls in ecclesia gloriatur·Job ex
emplar patientie; que nō mysteria
suo sermone complectitur·Prosa
incipit; ūsu labitur·perelegi ser
mone finitur·Omnes q̄ leges dya
lectice; ꝓpositione·assumptione·cō
firmatione·conclusione determinat.
Singula in eo ūba·plena sūt sen
sibꝰ·Et ut de ceteris sileam·resur
rectionē corporum sic propheraꝝ ut
nullus de ea uel manifestius uel
cautius scripserit·Scio inq̄t q̄d
redemptor meus uiuit·et in nouissi
mo die de terra surrecturus sum·
et rursum circumdabor pelle mea·
et in carne mea uidebo dm̄·Quē
uisurus sum ego ipe·et oculi mei
conspecturi sunt·et non alius·Re
posita est hec spes mea·in sinu meo.
Veniam ad thesum naue·qui ty
pum dñi non solū in gestis·uerum
et ipo nomine ꝑfert·Transit iordā
nem·hostiū regna subuertit; diui
dit terrā uicoꝝ populo·et per sin
gulas urbes·uiculos·montes·flu
mina·torrentes·atq; confinia·et
ecclie celestis q̄ ierusalem spūalia
regna describit·In iudicū libro·
quot principes populi·tot figure
sunt·Ruth moabitis·ysaie explet
uaticinū·dicentis·Emitte agnū
dñe dñatorem terre·de petra deser
ti ad montē filie syon·Samuel in
heli mortuo et in occisione saul·
uetererem legem abolitam mōstrat·
Porro in sadoch atq; dauid·nouū
sacerdotiū·nouū q̄ imperiū sacramē
ta testatur·Malachim idest tertius
et quartus regum liber·a salo
mone usq; ad iechoniam·et ab ihe
roboam filio nabath·usq; ad osee
qui ductus est in assyrios·regnū
iuda et regnū describit israel·Si
historiam respicias·ūba simplicia

sunt: si in litteris sensum latentē. ecclie paucitas et hereticoꝝ contra ecclam bella narrantur. Duodecī pphete in unius uoluminis angustias coartati: multo aliud quam sonat in litra pfigurant. Osee ebreo nominat effraym. samariā. Ioseph. iezrahel. et uxorem fornicariā. et fornicationis filios. et adulterā cubiculo claussam mariti. multo tempore sedere uiduam: et sub uestre lugubri ad se uiri reditū prestolari. Johel filius fatuel describit terram duaꝝ tribuū. eruca. bruco. locusta. rubigine uastante cōsiuptam; et post eūsionem priorꝝ populi. effusium in spīm scīm super seruos dei et ancillas. idest sup centum uiginti credentium nomina. in cenaculo syon. Qui centum uiginti ab uno usqꝫ ad quindecim ascendentium et pincrementa surgentes; qndecim graduū numerū efficiunt: qui in psalterio mystice continentur. Amos pastor et rusticus. et uiroꝝ mora distringens: paucis uerbis explicari nō potest. Quis enī digne exprimat. tria ꝫ quatuor scelera damasci. gaze. et tyri. et y dumee. filioꝝ amon et moab. et in septimo octauoqꝫ gradu. uicia et ire. Hic loquitur ad uaccas pingues que sunt in monte samarie: et uiuentes domū maiorem minorem qꝫ testatur. Ipse cernit fictorē locuste; et stantem dīm sup murum lutum uel adamantinum: et uncinū pomoꝝ attrahentē supplicia peccatoribz. et famem in tra. nō famem panis. neqꝫ sitim aque. sed audiendi uerbum dei. Abdias qui interpretatur seruus dīi. pronat cōtra eclon: et sanguineum terrenumqꝫ frēn. fratris quoqꝫ iacob. semper emuli. hasta pectus spiritalī. Jonas columba pulcherrima. naufragio suopassionem dīi pfigurans. mundum ad penitentiam reuocat: ꝫ sub nomine uiuue salutē gentibz nuntiat. Michheas de morasthim coheres xpi. uastationē annuntiat filie latronis; et obsidionem ponit contra eam: qua maxillam percusserit iudices isrl'. Naum consolator orbis. incepat ciuitatem sanguinū: ꝫ post uersionē illius loquitur. Ecce sup montes. pedes euangelizantis: et annūtiantis pacem. Abacuc luctator fortis et rigidus. stat sup custodiam suam; et figit gradum super munitionē: ut xpm in cruce contempletur et dicat. Operuit celos gloria eius: et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit: cornua in manibz eius. ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator. et archanoꝝ dīi cognitor. audit clamorem a porta piscium; et eiulatum a secunda: et contritionem a collibz. Indicit quoqꝫ ululatum habitatoribz pile; qua contriti sunt omnis populus chanaan: disperierunt uniuersi qui inuoluti erant argento. Aggeus festiuus ꝫ letus. qui seminauit in lacrimis ut in gaudio meteret; destructum tem

plum edificat: deum q̄ patrem in
ducit loquentē. Adhuc unum mo
dicum q̄. et ego cōmouebo celum et
terram. mare et aridam: et mouebo
omnes gentes: et ueniet desiderat⁹
cunctis gentib⁹. Zacharias memor
dñi sui. multipler in ꝓphetia: ihm
sordidis uestib⁹ indutum. et lapidem
oculoꝝ septem. candelabrum q̄ au
reum cū totidem lucernis quot ra
mis. duas quoq; oliuas a sinistris
lampadis cernit et a dextris: uidit
equos rufos. nigros. uarios. albos.
et dissipatas quadrigas et effri
ym. et equum de iherusalem. pa
cificum regem uaticinatur. et pre
cet sedentem sup pullum filiū asi
ne subiugalis. Malachias aperte
et in fine omniū ꝓphetarum de ab
iectione ihrl' et uocatione gentium
nō est michi ars uoluntas in uobis
dicit dñs exercituum: et munus
non suscipiam de manu ura. Ab
ortu enim solis usq; ad occasum.
magnū est nomen meū in gentib⁹
et in omni loco sacrificatur et offer
tur nomini meo oblatio munda.
Ysaiam. iheremiam. ezechiel. et
daniel. quis potest uel intelligere
uel exponere? Quoꝝ primus nō ꝓ
phetam uidetur michi texere: sed
euangelium. Secundus uirgā nu
ceam. et ollam succensam a facie
aquilonis. et pardum spoliatum
suis coloribus: et quadrupler diuer
sis metris nectit alphabetum. Ter
tius principia et finem tantus habet
obscuritatib⁹ inuoluta: ut apud
hebreos ipe partes cum exordio ge
neseos. ante annos triginta non
legantur. Quartus uero qui et ex
tremus inter quatuoꝝ ꝓphas. tem
poꝝ conscius. et totius mundi phi
losophus: lapidem precisum de
monte sine manib⁹. et omnia reg
na subuertentem. claro sermone p
nuntiat. Dauid symonides noster.
pindarus. et alchęus. flaccus quoq;
catullus. et serenus. xp̄m lira per
sonat: et in decacordo psalterio.
ab inferis excitat resurgentē. Sa
lomon pacificus et amabilis dñi.
mores corrigit. naturam docet. et
ecclesiam ungit et xp̄m: sanctaq;
nuptiaq; dulce canit epythalami
um. Hester in ecclie typo. populū
liberat de periculo: et interfecto a
man qui interp̄tatur iniquitas. par
tes conuiuii et diem celebrem mit
tit in posteros. Paralipomenon li
ber unus instrumenti ueteris. epy
thome. tantus ac talis est: ut abs
q; illo siquis scientiam scripturaꝝ
sibi uoluerit arrogare. scip̄m irri
deat. Per singula quippe nomina
uncturas q; uerboꝝ. et p̄termisse
in regum libris tanguntur histo
rie: et innumerabiles explicantur
euangelij questiones. Esdras et
neemias aduitor uidelicet et cōso
lator a dño. in uno uolumine ar
tantur: instaurant templū. muros
extruunt ciuitatis. Omnis q; illa
turba populi redeuntis i patriam.
et descriptio sacerdotū. leuitarū.
israhelis. ꝓselytorū. ac p singulas

familias murorꝫ et turrium opera diuisa: aliud in cortice preferunt. aliud retinent in medulla. Cernis me scripturarū amore raptum. excessisse modum epistole: et tamen non implesse quod uolui. Audiuimus tantum quid nosse. quid cupere debeamus: ut et nos quoq; possimus dicere. Concupiuit aīa mea desiderare iustificationes tuas: in omni tempore. Ceterum illud socraticum impletur ī nobis. Hoc tantum scio: qđ nescio. Tangam et nouum breuiter testamentum. Matheus. marcus. lucas. et iohannes. quadriga domini. et uerum cherubin quod interpretatur scientie plenitudo; per totum corpus oculati sunt. Scintille emicant. discurrunt fulgura. pedes habent rectos. et in sublime tendentes. terga pennata. et ubiq; uolitantia: tenent se mutuo. sibiq; pplexi sunt. et quasi rota in rotam uoluuntur. et pergunt quocumq; eos flatus spiritus sancti duxerit. Paulus apls ad septem scribit ecclias: octaua enim ad hebreos a pleris q; extra numerū ponitur. Timotheum instruit et titū: philemonē pro fugitiuo famulo deprecatur. Super quo melius tacere puto: quam pauca scribe. Actus apl̄oꝝ nudam quidem sonare uidentur historiam. et nascentis ecclesie infantiam texere. Sed si nouerimus scriptorem eoꝝ lucam ee medicum. cuius laus est in euangelio: animadūtimus pariter omia uerba illius. anime languentis ee medicinā. Jacobus. petrus. iohānes. iudas. septem epistolas ediderunt. tam mysticas quam sucunctas. et breues pariter ac longas; breues in uerbis. longas in sententijs: ut ratus sit qui non in earum lectione cecidit. Apocalipsis iohānis: tot habet sacramenta quot uerba. Parum dixi: et pro merito uoluminis. omnis laus inferior est. In ūbis singulis: multiplices latent intelligēte. Ego te frater karissime mē hec uidere. ista meditari: nichil aliud nosse. nichilq; querere. Nonne tibi uidetur; iam hic in terris. regni celestis habitaculum. Nolo offendaris in scripturis sanctis. simplicitate q; quasi nuditate uerboꝝ; que uel uicio interpretum uel de industria sic prolate sunt. ut rusticam contionem facilius instruerent: et in una eademq; sententia. aliter doctus. aliter sentiret indoctus. Non sum tam petulans et hebes; ut her me nosse pollicear. et eorum fructus carpere in terra: quoꝝ radices ī celo fixe sunt. Sed uelle fateor; sed enim me profiteor: magistrum renuens. comitē spondeo. Petenti datur. pulsanti aperitur: querens inuenit. Discamus in terris: quorum nobis scientia pfecerit in celo. Obuius te manibꝫ excipiam; et ut meptę aliquid ac delirmagore tumiditate effundam: quicquid quelieris. tecum scire conabor.

Habes hic amantissimū tui fratrem eusebium; qui lucrationū tuarum michi grauem dupicauit: referens honestatem morum tuorū: contemptum seculi: fidem amicicie: amorem xpi. Nam prudentiam et eloquii uenustatem: etiam absq; illo. ipsa epistola pferebat. Festina queso re: et herenti in salo nauicule. finem magis prescide qm solue. Nemo renunciaturus seculo: bene potest uendere. que contemplit ut uenderet. Quicquid in sumptus de tuo tuleris: pro lucro computa. Antique dictum est. Auaro deest tam quod habet. quam quod non habet. Credenti: totus mundus diuiciarum est. Infidelis autē: etiam obolo indiget. Sic uiuamus quasi nil habentes: et omnia possidentes. Victus atq; uestitus: diuicie xpianorum. Si habes in potestate rem tuam uende: si nō habes pice. Tollenda tunicam: et pallium relinquendum est. Nisi sequeris nu sem per rectra tenans. et diem de die trahens. caute q pederentim tuas possessiunculas uenderis: nō habet xpc unde alat pauperes suos. Totum deo debit: qui seipsum obtulit. Apostoli. tantum nauem et retia reliquerunt. Vidua duo era misit in gazophilacium: et pferur credi duicijs. Facile contemptur omia: qui se semper cogitat moriturum.

Explicit epistola sci ihonimi. Incipit prologus sancti iheronimi presbiteri in pentharteuchum.

Delideri mei delideratas accepi epistolas; qui quodam plagio futuroy cum daniele sortitus est nomen: oblectantis ut translatum i latinā linguam de hebreo sermone pentha theuchum nostroy auribz traderem. Periculosum opus esse. q obtrectatorum meoy latratibz patens; qui me asserunt in septuaginta interpretum suggillationē noua pro ueteribus cudere. ita ingenuū quasi unū probantes: cum ego sepissime testatus sim. me pro uili portione in tabernaculo dei. offerre que possim. nec opes alterius. alioy pauptate fedari. Quod ut auderem. origenis me studium prouocauit; qui editionū antique translationē theodotionis miscuit. asterisco et obelo. idest stella et ueru omne opus distinguens: dum aut illucescere facit que minus ante fuerant. aut superflua queq; ugulat et confodit. ut maxime que euangelistarum et apostoloy auctoritas pmulgauit. In quibz multa de ueteri testamto legimus. que in nris codicibz non habentur: ut est illud. ex egypto uocaui filium meum. et qm nazareus uocabitur. et uidebunt in quē compunxerunt. et flumina de uentre eius fluent aque uiue. et que nec oculus uidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que pparauit deus diligentibus se: et multa alia que propriū sintagma

deliderant. Interrogemus ergo eos ubi hec scripta sunt. Et cū dicere non potuerint: de libris hebraicis proferamus. Primū testimonium est in osee. secundū in ysaia. tertiū in zacharia. quartum in proūbijs: quintum eque in ysaia. Q̄d multi ignorantes. apocriforum deliramenta sectantur: et habeas nenias. libris autenticis preferunt. Causas erroris: non est meum exponere. Judei. prudenti factum esse dicunt consilio: ne ptolomeus unus dei cultor. etiam apud hebreos duplicē diuinitatem comp̄henderet. Q̄d̄ maxime idcirco faciebant: quia ī platonis dogma cadere uidebatur. Denique ubicumq; sacratum aliq̄d scriptura testatur de patre et filio et spiritu sancto; aut aliter interp̄tati sunt. aut omnino tacuerunt: ut et regi satisfacerent. et archanū fidei non uulgarent. Et nescio q̄s primus auctor septuaginta cellulas alexandrie. mendacio suo extruxerit; quib; diuisi eadem scripturarint: cum aristeus eiusdem ptolomei. ypercapistes. et non multo post tempore ioseph̄us. nichil tale retulerint: sed in una basilica congregatos contulisse scribant. non propheta sse. Aliud est enī uatem: aliud esse interp̄tem. Ibi spiritus uentura predicit: hic eruditio et uborum copia ea que ī telligit tribuit. Nisi forte putandus est tullius. economicum xenofontis. et platonis pictagoram. et demosthenis prothelifontē. afflatus tethorico spiritu transtulisse: aut aliter de eisdem libris p septuaginta interp̄tes. aliter p apostolos. spiritus scūs testimonia texuit; ut quod illi tacuerunt. hij scriptum esse meminisse. Quid igitur? Damnamus ueteres? Minime. Sed post priorū studia: in domo domini q̄d possumus laboramus. Illi interp̄tati sūt ante aduentum xp̄i: et q̄d nescierant dubijs protulere sententijs. Nos post passionem et resurrectionem eius: non tam prophetam quam historiam scribimus. Aliter enim audita: aliter uisa narrant. Quod melius intelligimus: melius et proferimus. Audi igitur emule: obtrectator ausculta. Nō damno. non reprehendo septuaginta: sed confidenter cunctis illis apostolos prefero. Per istorum os. xp̄c michi sonat; quos ante propheras inter spiritalia carismata positos lego: in quib; ultimū pene gradum interpretes tenent. Quid liuore torqueris? Quid imperitor animos contra me concitas? Si ubi ī traslatione tibi uideor errare; interroga hebreos: duūsarum urbium magistros consule. Quod illi habent de xp̄o: tui codices nō habent. Aliud est si contra se postea ab apostolis usurpata testimonia probauerunt: et emendatiora sunt exemplaria latina quam greca. greca quam hebrea. Verum. hec contra inuidos. Nunc te deprecor deliderii

karissime; ut quia me tanti operis
iubere fecisti. et a geneli exordium
capere. orationibz tuis quo possim
eodem spiritu quo scripti sunt libri
in latinum eos transferre sermonē.
Explicit prologus. ~ ~ ~ ~ ~ ~

LATOMUS-
BIBLIOTECA
BRUXELLES

n prīcipio creauit deus celū et terram.

Incipit liber geneſis.

Terra autem erat inanis et uacua; et tenebre ſuper faciem abyſſi: et ſpiritus dei ferebatur ſup aquas. Dixitq; deus. Fiat lux. Et facta eſt lux. Et uidit deus lucem quod eſſet bona: et diuiſit lucem a tenebris. Appellauitq; lucem diem: et tenebras noctem. Factumq; eſt uelpere et mane: dies unus. Dixit quoq; deus. Fiat firmamentū in medio aquarum: et diuidat aquas ab aq̄s. Et fecit deus firmamentum: diuiſitq; aquas que erant ſub firmamento. ab hijs que erant ſuper firmamentū. Et factum eſt ita. Vocauitq; deus firmamentum celum. Et factum eſt uelpere et mane: dies ſecundus. Dixit uero deus. Congregentur aque que ſub celo ſunt in locum unū: et appareat arida. Factū eſt ita. Et uocauit deus aridam terram: congregationes q̄ aquarū appellauit maria. Et uidit deus q̄ eſſet bonum. Et ait. Germinet terra herbam uirentem et facientē ſemen. et lignum pomiferū faciens fructū iuxta genus ſuum: cuius ſemen in ſemetipſo ſit ſup terram. Et factū eſt ita. Et protulit terra herbam uirentem. et afferentem ſemen iuxta genus ſuum: lignumq; faciēs fructum. et habens unūquodq; ſementē ſecūm ſpeciem ſuam. Et uidit deus quod eſſet bonū. Factumq; eſt uelpere et mane: dies tertius. Dixit quoq; deus. Fiant luminaria in firmamēto celi: et diuidāt diem ac noctem.

et sint in signa et tempora et dies
et annos: et luceant in firmamento ce
li et illuminent terram. Et factum
est ita. Fecitq; deus duo magna lu
minaria; luminare maius ut pre
esset diei: et luminare minus ut p̃
ẽet nocti. Et stellas. Et posuit eas i
firmamento celi; ut lucerent super
terram et p̃essent diei ac nocti: et
diuiderent lucem ac tenebras. Et
uidit deus quod esset bonũ. Et fac
tum est uespere et mane dies quar
tus. Dixit etiam deus. Producant
aque reptile anime uuentis et uo
latile sup terram: sub firmamento
celi. Creauitq; deus cete grandia et
omnẽ animã uiuentem atq; mota
bilem quam produxerant aque in
species suas: et omne uolatile secũ
dum genus suũ. Et uidit deus qd̃
esset bonum: benedixitq; eis dicens.
Crescite et multiplicamini et reple
te aquas maris: auesq; multipli
centur sup terram. Et factum est
uespere et mane: dies quintus. Dix
it quoq; deus. Producat terra ani
mã uiuentem in genere suo: iumẽta
et reptilia et bestias terre secundũ
species suas. Factumq; est ita. Et
fecit deus bestias terre iuxta species
suas: et iumenta et omne reptile
terre in genere suo. Et uidit deus
quod esset bonum. Et ait. Facia
mus hominẽ ad ymaginem et si
militudinẽ nr̃am: et p̃sit piscib;
maris et uolatilib; celi et bestiis.
uniuersq; terre omniq; reptili qd̃
mouetur in terra. Et creauit deus
hominẽ ad ymaginẽ et similitudi
nẽ suam; ad ymaginem dei creauit
illum: masculũ et femĩam creauit
eos. Benedixitq; illis dns: et ait.
Crescite et multiplicamini et reple
te terram et subiicite eam: et domi
namini piscib; maris et uolatilib;
celi et uniuersis animantibus que
mouentur sup terram. Dixitq; dns.
Ecce dedi uobis omnẽ herbam affe
rentem semen sup terram; et uniu
sa ligna que habent in semetipis
sementem generis sui: ut sint uo
bis in escam et cunctis animanti
bus terre omniq; uolucri celi et uni
uersis que mouentur in terra et in
quib; est anima uiuens ut habeãt
ad uescendum. Et factum est ita.
Uidit deus cuncta que fecerat:
et erant ualde bona. Et factum est
uespere et mane: dies sextus. 7.

Perfecti sunt celi et terra: et
omnis ornatus eor̃. Compleuitq;
deus die septimo opus suum qd̃ fe
cerat: et requieuit die septimo ab
uniuerso opere quod patrarat. Et
benedixit diei septimo et sanctifi
cauit illum: quia in ipo cessauit
ab omni opere suo quod creauit
deus ut faceret. Iste generationes
celi et terre quando create sũt: in
die quo fecit dns deus terram et
celum et omne uirgultũ agri ante
quam oriretur in terra. omnemq;
herbam regionis prius quam ger
minaret. Non enim pluerat dns
deus sup terram; et homo nõ erat
qui operaretur terram: sed fons

ascendebat e terra · irrigans uniu
sam superficiem terre. Formauit igi
tur dñs deus hominē de limo trē;
et inspirauit in faciem eius spiracu
lum uite: et factus est homo ī ani
mā uiuentem. Plantauerat autē
dñs deus paradisum uoluptatis
a principio: in quo posuit hominē
quem formauerat. Produxitq; do
minus ds de humo omne lignum
pulchrū uisu et ad uescendū suaue;
lignum etiā uite in medio paradisi:
lignūq; scientie boni et mali. Et
fluuius egrediebatur de loco uolup
tatis: ad irrigandum paradisum.
Qui inde diuidit: in ꝯtuor capi
ta. Nomen uni phison. Ipse est qui
circuit omnē terram euilath: ubi
nascitur aurum: et aurū terre illi⁹
optimū est. Ibiq; inueniur bdelliū
et lapis onichinus. Et nomen flu
uio secundo geon. Ipse est qui circu
it omnē terram ethiopie. Nom uero
fluminis tertii: tygris. Ipse uadit
contra assyrios. Fluuius aūt quar
tus: ipse est eufrates. Tulit ergo do
minus ds hominē: et posuit eum in
paradiso uoluptatis: ut operaretur
et custodiret illum. Precepitq; ei di
cens. Ex omni ligno paradisi come
de: de ligno autem scientie boni et
mali ne comedas. In quacumq; enī
die comederis ex eo: morte morieris.
Dixit quoq; dñs deus. Non est bo
nū hominē esse solum: faciamus
ei adiutoriū simile sibi. Formatis
igitur dñs deus de humo cunctis
animantibus terre: et uniuersis uola
tilibus celi: adduxit ea ad adam: ut
uideret quid uocaret ea. Omne enī
quod uocauit adam anime uiuentis:
ipm est nomen eius. Appellauitq;
adam nominibus suis cuncta animā
tia: et uniuersa uolatilia celi: et om
nes bestias terre. Ade uero non inue
niebatur adiutor similis eius. Im
misit ergo dñs deus soporem in a
dam. Cumq; obdormisset; tulit unā
de costis eius: et repleuit carnē pro
ea. Et edificauit dñs ds costam quā
tulerat de adam: in mulierem: & ad
duxit eam ad adam. Dixitq; adam.
Hoc nunc os ex ossibus meis: et caro
de carne mea. Hec uocabitur uirā
go: quoniam de uiro sumpta est. Quāob
rem relinquet homo patrem suū et
matrem; et adherebit uxori sue:
et erunt duo in carne una. Erat
autem uterq; nudus. adam scilicet
et uxor eius: et non erubescebant.

Sed et serpens erat III
callidior cunctis animantibus
terre: que fecerat dñs deus. Qui
dixit ad mulierem. Cur precepit
uobis deus: ut non comederetis ex
omni ligno paradisi? Cui respodit
mulier. De fructu lignoꝝ que sunt
in paradiso uescimur; de fructu uo
lignī quod est in medio paradisi: p
cepit nobis deus ne comederemus.
et ne tangeremus illud: ne forte
moriamur. Dixit autē serpens ad
mulierem. Nequaquā morte mori
mini. Scit enī deus. qđ in quocūq;
die comederitis ex eo. aperientur ocu
li uri: et eritis sicut dii. scientes

bonū et malum. Vidit igitur mulier quod bonū esset lignum ad uescendum et pulchrū oculis. aspectuq; delectabile; et tulit de fructu illius et comedit: dedit q; uiro suo. Qui comedit. Et aperta sunt oculi amboꝝ. Cumq; cognouissent se esse nudos; consuerunt folia ficus: et fecerunt sibi pzomata. Et cum audissent uocem dñi dei deambulantis ī paradiso ad auram post meridiem: abscondit se adam et uxor eius a facie dñi dei. in medio ligni paradisi. Vocauitq; dñs d̄s adam: et dixit ei. Vbi es? Qui ait. Vocem tuam audiui in paradiso; et timui eo qđ nudus essem: et abscondi me. Cui dixit deus. Quis enī indicauit tibi quod nudus eſ̄es: nisi qđ ex ligno de quo p̄ceperam tibi ne comederes comedisti? Dixitq; adam. Mulier quam dedisti mihi sociam; dedit mihi de ligno: et comedi. Et dixit dñs deus ad mulierem. Quare hoc fecisti? Que respondit. Serpens decepit me: et comedi. Et ait dñs d̄s: ad serpentē. Quia fecisti hoc: maledictus es inter omnia animantia et bestias terre. Super pectus tuū gradieris: et terrā comedes cūctis diebz uite tue. Inimicitias ponam inter te et mulierem: et semen tuū et semen illius. Ipsa conteret caput tuū: et tu insidiaberis calcaneo eī. Mulieri quoq; dixit. Multiplicabo erumpnas tuas: et conceptus tuos. In dolore paries filios; et sub uiri potestate eris: et ipse dominabitur tui. Ade uero dixit. Quia audisti uocem uxoris tue. et comedisti de ligno ex quo p̄ceperam tibi ne comederes: maledicta terra in opere tuo. In laboribz comedes ex ea: cunctis diebus uite tue. Spinas et tribulos germinabit tibi: et comedes herbas terre. In sudore uultus tui uesceris pane tuo; donec reuertaris in terram de qua sumptus es: quia pulus es. et in puluerē reuerteris. Et uocauit adam nomen uxoris sue euam: eo qđ mater esset cunctoꝝ uiuentū. Fecit quoq; dñs d̄s ade et uxori eius tunicas pelliceas: et induit eos. Et ait. Ecce adam factus est quasi unus ex nobis: sciens bonum et malū. Nunc ergo uidere ne forte mittat manū suam: et sumat etiam de ligno uite et comedat: et uiuat interni. Emisit eum dñs deus de paradiso uoluptatis: ut operaretur terrā de qua sumptus ē. Eiecit q; adam: et collocauit ante paradisum uoluptatis. cherubin. et flammeū gladium atq; ūsatilem. ad custodiendā uiam ligni uite.

Adam uero cognouit IIII
euam uxorem suam. Que cōcepit: et peperit cayn dicēs. Possedi hominē p deum. Rursumq; peperit frēm eius abel. Fuit autem abel pastor ouiū: et cayn agricola. Factum est autē post multos dies: ut offerret cayn de fructibz terre munera dño. Abel quoq; obtulit de pmogenitis gregis sui: et de adipibz eoꝝ. Et respexit

dñs ad abel. et ad munera eius:
ad cayn uero et ad munera illius
non respexit. Iratus q; est cayn ue
hementer: et concidit uultus ei.
Dixit q; dñs ad eum. Quare ira
tus es: Et cur concidit facies tua:
Nonne si bene egeris recipies: Si
autem male: statim in foribz pec
catum aderit. Sed sub te erit ap
petitus eius: et tu dominaberis
illius. Dixitq; cayn ad abel frem
suū. Egrediamur foras. Cumq;
essent in agro: consurrexit cayn ad
uersus abel frem suum: et interfe
cit eum. Et ait dñs ad cayn. Ubi
est abel frater tuus: Qui respon
dit. Nescio. Nunquid custos frīs
mei sum: Dixit q; ad eum. Quid
fecisti: Vox sanguinis fratris tui
clamat ad me de terra. Nunc igi
tur maledictus eris super terram:
que aperuit os suum. et suscepit
sanguinē fratris tui de manu tua.
Cum operatus fueris eam: non
dabit tibi fructus suos. Vagus
et profugus eris sup terrā. Dixit
q; cayn ad dñm. Maior est iniqui
tas mea: quā ut ueniam mereat.
Ecce eicis me hodie a facie terre: et
a facie tua abscondar: et ero va
gus et profugus in tra. Omnis
igitur qui inuenerit me: occidet
me. Dixit q; ei dñs. Nequaquam
ita fiet: sed omnis qui occiderit
cayn. septuplū punietur. Posuit q;
dñs signū in cayn: ut non eum
interficeret omnis qui inuenisset
eum. Egressus q; cayn a facie do
mini: habitauit in terra profug.
ad orientalem plagam eden. Cog
nouit autē cayn uxorem suā. Que
concepit: et peperit enoch. Et edi
ficauit ciuitatem: uocauit q; no
men eius ex nomine filii sui enoch.
Porro enoch genuit irad. et irad
genuit mauiael. et mauiael genu
it matusael. et matusael genuit
lamech. Qui accepit uxores duas.
Nomen uni ada: et nomen alteri
sella. Genuit q; ada iabel: qui fuit
pater habitantiū in tentoriis atq;
pastoz. Et nomen frīs eius iubal.
ipse fuit pater canentiū in cythara
et organo. Sella quoq; genuit tu
balcayn: qui fuit malleator et fa
ber in cuncta opera eris et ferri.
Soror uero tubalcayn: noemā.
Dixitq; lamech uxoribz suis: ade
et selle. Audite uocem meā uxores
lamech. auscultate sermonē meū;
qm occidi uirum in uulnus meū:
et adolescentulū in liuorem meū.
Septuplū ultio dabitur de cayn:
de lamech uero septuagies septies.
Cognouit quoq; adhuc adam uxo
rem suam; et peperit filium: uoca
uitq; nomen eius seth. dicens. Po
suit mihi dñs semen aliud p abel:
quē occidit cayn. Sed et seth natus
est filius: quē uocauit enos. Iste
cepit inuocare nomen dñi.

Hic est liber generationis adam:
In die qua creauit ds hoīem.
Ad similitudinē dei fecit illum:
masculū et feminā creauit eos: Et
benedixit illis; et uocauit nomen

eorum adam: in die qua creati sũt.
Vixit autẽ adam centum triginta annis: et genuit ad similitudinẽ et ymaginem suam: uocauitq; nomen eius seth. Et facti sunt dies adam postquã genuit seth. octingentis anni: genuitq; filios ⁊ filias. Et factũ est omne tempus quod uixit adam. anni nongenti triginta: et mortuus est. Vixit quoq; seth centum quinq; annis: et genuit enos. Vixitq; seth postquam genuit enos. octingentis septem annis: genuitq; filios et filias. Et facti sunt omnes dies seth. nongentoꝝ duodecim annoꝝ: et mortuus est. Vixit uero enos nonaginta annis: et genuit caynan. Post cuius ortũ uixit octingentis quindecim annis: et genuit filios et filias. Factiq; sũt omnes dies enos. nongentorum quinq; annoꝝ: et mortuus ẽ. Vixit quoq; caynan septuaginta annis: et genuit malalehel. Et uixit caynan postquã genuit malalehel octingentis quadraginta annis: genuitq; filios et filias. Et facti sunt omnes dies caynan. nõgenti decem anni: et mortuus ẽ. Vixit autẽ malalehel sexaginta quinq; annis: et genuit iared. Et uixit malalehel postquam genuit iared. octingentis triginta annis: et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies malalehel. octingenti nonaginta quinq; anni: et mortuus est. Vixitq; iared centum sexaginta duobꝫ annis: ⁊ genuit enoch. Et uixit iared postquã genuit enoch. octingentis annis: et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies iared. nongenti sexaginta duo ãni: et mortuus est. Porro enoch uixit sexaginta quinq; annis: et genuit matusalem. Et ambulauit enoch cum deo. Et uixit enoch postquam genuit matusalem trecentis annis: et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies enoch: trecenti sexaginta quinq; anni. Ambulauitq; cum deo: et nõ apparuit. qa tulit eum deus. Vixit quoq; matusalem centum octoginta septẽ annis: et genuit lamech. Et uixit matusalem postquam genuit lamech. septingentis octoginta duobus annis: et genuit filios ⁊ filias. Et facti sunt omnes dies matusalem. nongenti sexaginta nouem anni: et mortuus est. Vixit autẽ lamech centum octoginta duobꝫ annis: et genuit filium. Vocauitq; eum noe: dicens. Iste consolabitur nos ab operibꝫ et laboribꝫ manuũ nr̃arꝝ: in terra cui maledixit dñs. Vixitq; lamech postquã genuit noe quingentis nonaginta quinq; annis: et genuit filios ⁊ filias. Et facti sunt omnes dies lamech. septingenti septuaginta septem anni: et mortuus est. Noe uero cũ quingentoꝝ ẽet annoꝝ: genuit sem. cham. et iaphet. VI

Cumq; cepissent hõies multiplicari sup terram. et filias procreassent: uidentes filij dei

Dñra in 6ª

filias hominū quod ēent pulchre:
acceperunt uxores sibi ex omnib⁹
quas elegerant. Dixit q⁹ dñs. Non
ꝑmanebit spūs mꝰ in homine
in eternū: quia caro est. Erunt q⁹
dies illius: centum uiginti annor⁹
Gigantes autem erant sup terrā:
in diebꝫ illis. Postquā enī ingressi
sunt filij dei ad filias hominū: ille
q⁹ genuerunt: isti sunt potentes a
seculo: uiri famosissimi. Videns au
tem deus qđ multa malicia homi
nū esset in terra: et cuncta cogita
tio cordis intenta esset ad malum
omni tempore: penituit eū quod
hoīem fecisset in terra. Et ꝑcauens
in futurū: et tactus dolore cordis
intrinsecus. delebo inquit hominē
quem creaui a facie terre: ab ho
mine usq⁹ ad animantia: a rēptili
usq⁹ ad uolucres celi. Penitet enim
me fecisse eos. Noe uero inuenit gra
tiam coram dño. Hec sunt genera
tiones noe. Noe uir iustus atq⁹ ꝑ
fectus fuit: in generationib⁹ suis.
Cum deo ambulauit: et genuit
tres filios. sem. cham. et iaphet.
Corrupta est autem terra coram
deo: et repleta est iniquitate. Cūq⁹
uidisset deus terrā esse corruptam.
omnis quippe caro corruperat uiam
suam sup terrā: dixit ad noe.
Finis uniuerse carnis uenit coram
me. Repleta est terra iniquitate a
facie eor⁹: et ego disp̄dam eos cū
terra. Fac tibi archam de lignis
leuigatis. Mansiunculas in archa
facies: et bitumine linies intrinse
cus et extrinsecus: et sic facies eam.
Trecentor⁹ cubitor⁹ erit longitudo
arche: quinquaginta cubitor⁹ latitu
do: et triginta cubitor⁹ altitudo il
lius. Fenestrā in archa facies: et
in cubito consummabis sūmitatem
eius. Ostium autē arche: ponesꝫ
in latere deorsum. Cenacula et tri
stega facies in ea. Ecce ego adducā
diluuiū aquas sup terram: et mēfi
ciam omnē carnem in qua spūs
uite est subter celum: et uniuersa
que in terra sunt consumentur. Po
nam q⁹ fedus meū tecum: et ingre
dieris archam tu et filij tui. uxor
tua et uxores filiorū tuorū tecum.
Et ex cunctis animantib⁹ uniuſe
carnis bina induces in archam. ut
uiuant tecum: masculus sexus et
femininus. De uolucrib⁹ iuxta ge
nus suū. et de iumentis in genere
suo. et ex omni rēptili terre secūm
genus suū. bina de omnib⁹ ingre
dientur tecū: ut possint uiuere. Tol
les igitur tecum ex omnibus escis
que manducari possunt. et cōportabis
apud te: et erunt tam tibi quam
illis in cibum. Fecit ergo noe oīa
que ꝑcepit illi deus. VII

Dixit q⁹ dñs ad eum. Ingredere
tu et omnis domus tua in
archam. Te enī iustū uidi coram
me: in generatione hac. Ex omnib⁹
animantib⁹ mūdis tolles septena
et septena. masculū et femināe. De
animantib⁹ uero īmundis duo
duo. masculū et femināe. Sed et
de uolatilib⁹ celi septena et septena

masculū et femīnā: ut saluent se
men sup faciem unūsle terre. Ad
huc enim et post dies septem ego
pluam sup terram quadraginta
diebz et quadraginta noctibz: et
delebo omnē substantiā quā feci
de supficie terre. Fecit ergo noe oīa
que mandauerat ei dñs. Cratq; sex
centoz annoz: quando diluuij aq
inundauerunt sup terram. Et in
gressus est noe et filij eius. uxoz ei⁹
et uxores filioꝝ eius cum eo in
archam: ꝓpter aquas diluuij. De
animantibz quoq; mūdis et īmun
dis. et de uolucribz et ex omni qđ
mouetur sup terram duo et duo ī
gressa sunt ad noe in archam. mas
culus et femina: sicut preceperat
dñs noe. Cumq; transissent septē
dies: aque diluuij inundauerūt sup
terram. Anno sexcentesimo uite
noe. mense secundo. decimo septimo
die mensis. rupti sunt oēs fontes
abyssi magne. et catharacte celi ap
te sunt: et facta est pluuia sup ter
ram quadraginta diebz et quadra
ginta noctibz. In articulo diei illi⁹
ingressus est noe. et sem. et cham.
et iaphet filij eius. uxoz illius et
tres uxores filioꝝ eius cum eis
in archam; ipi et omne animal
secūm genus suū. unūsla q; uūcta
in genere suo. et omne quod moue
tur sup terram in genere suo. cun
ctumq; uolatile secundum genus
suū. Unūsle aues omnes q; uolu
cres ingresse sunt ad noe ī archam.
bina et bina: ex omni carne ī qua
erat spīritus uite. Et que ingressa
sunt. masculus et femina ex omni
carne introierunt sicut ꝑceperat ei
deus. Et inclusit eum dñs deforis.
Factum q; est diluuiū quadragin
ta diebz sup terram: et multiplica
te sunt aque. et eleuauerūt archam
in sublime a terra. Vehemēter in
undauerunt: et omnia repleuerūt
in supficie terre. Porro archa fere
batur sup aquas: et aque ꝑualue
runt nimis sup terram. Operti q;
sunt omnes montes excelsi: sub u
niuerso celo. Quindecim cubitis al
tior fuit aqua: sup montes quos
operuerat. Consumpta q; est om
nis caro que mouebatur sup terrā:
uolucrū. animantiū. bestiaz. om
niūq; reptiliū que reptant super
terram. Uniuersi homines et cūcta
in quibz spiraculū uite est in terra:
mortua sunt. Et deleuit omnem
substantiā que erat sup terrā ab
homine usq; ad pecus. tam reptile
quā uolucres celi: et deleta sunt
de terra. Remansit autem solus
noe et que cum eo erant ī archa.
Obtinuerunt q; aque diluuiū ter
ram: centum quinquaginta diebz.

VIII

Recordatus est autē
deus noe cunctoz q; animan
tium. et omniū iumentoz que e
rant cum eo in archa: et adduxit
spīm sup terram: et īminute sunt
aque. et clausi sunt fontes abyssi.
et catharacte celi: et pluuie sunt
prohibite de celo. Reuerse q; sunt aque
de terra. euntes et redeuntes: et

ceperunt minui: post centum qñ
quaginta dies. Requieuit q̄ archa
mense septimo uicesima septima die
mensis: sup montes armenie. At
uero aque ibant et decrescebant:
usq̄ ad decimū mensem. Decimo
enī mense p̄ma die mensis: appa
ruerunt cacumina montiū. Cūq̄
transissent quadraginta dies: ape
riens noe fenestram arche quā fece
rat. emisit coruū. Qui egrediebat:
et non reuertebatur donec siccaren
tur aque sup terrā. Emisit quoq̄
columbā post eum: ut uideret si
iam cessassent aque sup faciem
terre. Que cū non inuenisset ubi
requiesceret pes eius: reuersa est ad
eum in archam. Aque enim erant
sup uniuersam terram. Extenditq̄
manū: et apprehensam intulit in
archam. Expectatis autē ultra
septem diebus alys: rursum dimi
sit columbā ex archa. At illa uenit
ad eum ad uesperam: portans ramū
oliue uirentibus foliis in ore suo. In
tellexit ergo noe: quod cessassent
aque sup terrā. Expectauit q̄ nichilominus septem alios dies: et
emisit columbā. Que nō est reuersa
ultra ad eum. Igitur sexcentesimo
p̄mo anno p̄mo mense. p̄ma die
mensis: iminute sunt aque super
terrā. Et aperiens noe rectum ar
che. aspexit: uidit q̄ siccata
esset superficies terre. Mense secundo
septima et uicesima die mensis:
arefacta est terra. Locutus ē autē
deus ad noe: dicens. Egredere de
archa tu et uxor tua: filij tui et uxo
res filiorū tuorū tecum. Cuncta q̄ a
numantia que sunt apud te ex oī
carne. tam in uolatilibus quam in
bestiis et uniuersis reptilibus que
reptant sup terram. educ tecum: et
ingrediuntur sup terram. Crescite et
multiplicamini sup eam. Egressus
est ergo noe et filij eius: uxor illius
et uxores filiorū eius cum eo. Sed
et oīa animantia. iumenta et
reptilia que reptant super terram.
secūm genus suū: egressa sunt de
archa. Edificauit autem noe altare dño: et tollens de cunctis pecoribus et uolucribus mundis. obtulit
holocausta sup altare. Odoratus
q̄ est dñs odorem suauitatis. Et
ait ad eum. Nequaq̄m ultra male
dicam terre propter homines. Sensus
enī et cogitatio humani cordis: in
malū prona sūt ab adolescentia sua.
Non igitur ultra percutiam omnem
aīam uiuentē: sicut feci. Cunctis
diebus terre: sementis et messis. frigus et estus. estas et hiemps. nox et
dies non requiescent. IX

Benedixitq̄ deus noe et filijs
eius: et dixit ad eos. Crescite
et multiplicamini et replete terrā:
et terror uester ac tremor sit sup cuncta animalia terre. et super oēs
uolucres celi: cum uniuersis que
mouentur in terra. Omnes pisces
maris manu uestre tradite sunt: et
omne q̄d mouetur et uiuit. erit
nobis in cibum. Quasi olera uirentia tradidi uobis omnia: excepto

quod carnem cū sanguine non co
medetis. Sanguinē enī animay
uāy: requiram de manu cunctay
bestiay. et de manu hominis. De
manu uiri et frīs eius: requiram
aīam hominis. Quicumq; effude
rit sanguinē humanū: fundetur
sanguis illius. Ad ymaginē quip
pe dei: factus est homo. Vos autē
crescite et multiplicamini: et īgre
dimini sup terram. et implete eā.
Hec quoq; dixit deus ad noe: & ad
filios eius cum eo. Ecce ego statuā
pactum meū uobiscum: et cū semi
ne uīo post uos: et ad omnē aīam
uiuentem que est uobiscum. tam
in uolucribz quam in iumentis et
pecudibz terre. cunctis que egressa
sunt de archa. et uniuersis bestiis
terre. Statuam pactum meū uo
biscum; et nequaquā ultra interfi
cietur omnis caro aquis diluuij:
neq; erit deinceps diluuiū dissi
pans terrā. Dixit q; deus. Hoc est
signū federis quod do inter me et
uos. et ad omnē aīam uiuentem
que est uobiscum: in generationes
sempiternas. Arcum meū ponam
in nubibz: et erit signū federis inē
me et inter terrā. Cumq; obduxero
nubibz celum. apparebit arcus mē
in nubibus; et recordabor federis
mei uobiscū. et cum omni anima
uiuente que carnē uegetat: et non
erunt ultra aque diluuij ad delen
dam uniuersam carnē. Erit q; arcus
meus ī nubibus; et uidebo illum.
et recordabor federis sempiterni:
qđ pactum est inter deum et inter
omnē aīam uiuentē uniūse carnis
que est sup terrā. Dixit q; deus ad
noe. Hoc erit signum federis: quod
constituo inter me et omnē carnem
sup terrā. Erant igitur filij noe q̄
egressi sunt de archa: sem. cham. & ia
pheth. Porro. cham ipse est pater
chanaan. Tres isti sunt filij noe:
et ab his disseminatum est omne
hominū genus sup uniūsam terrā.
Cepit q; noe uir agricola exercere
terram: et plantauit uineam. Bi
bensq; uinū. inebriatus est: & nu
datus in tabernaculo suo. Quod
cum uidisset cham pat chanaan
uerenda patris sui esse nudata:
nunciauit duobz frībz suis foris.
At uero sem et iapheth palliū im
posuerunt humeris suis: et incē
dentes retrorsum. operuerūt uereñ
da patris sui. Facies q; eoz aūse
erant: et patris uerēda non uide
runt. Cuglans autem noe ex
uno. cum didicisset que fecat et
filius suus minor: ait. Maledict9
chanaan: seruus seruoz erit frībz
suis. Dixit q;. Benedictus dñs d's
sem: sit chanaan seruus eius. Di
later deus iapheth et habitet in ta
bernaculis sem: sitq; chanaan ser
uus eius. Vixit autem noe post di
luuiū trecentis q̄nquaginta āīs;
et impleti sunt omnes dies eius.
nongentoz quinquaginta annoz
et mortuus est.

Hec generationes filiorum noe:
sem. cham. et iapheth. Natiq;

sunt eis filij post diluuiū. Filij
iapheth: gomer. et magog. et ma
dai. iauan. et tubal. et mosoch.
et thiras. Porro filij gomer: ascha
naz et riphath. et thogorma. Filij
autem iauan: elisa. et tharsis.
cethim. et dodanim. Ab his diui
se sunt insule gentium in regioni
bus suis: unusquisq; secundū lin
guam et familias in nationib⁹
suis. Filij autē cham: chus. et mes
raim. et phut. et chanaan. Filij
chus: saba. et euila. et sabatha. et
regma. et sabathaca. Filij regma:
saba. et dadan. Porro chus: genu
it nemroth. Ipse cepit potens ee
in terra: et erat robustus uenator
coram dño. Ab hoc exiuit prouer
bium: quasi nemroth robustus ue
nator coram dño. Fuit autē prin
cipiū regni eius: babilon. arath.
et archath. et calanne in terra
sennaar. De terra illa egressus e
assur. et edificauit niniuen et pla
teas ciuitatis: et chale. resen q;
inter niniuen et chale: hec est ci
uitas magna. Aut uero mesraim:
genuit ludim. et anamim. et laa
bim. nephtoim. et phetrusim. et
chelluim. De quib⁹ egressi sunt
philistim: et charhurim. Cha
naan autē genuit sydonem pri
mogenitū suum: et heth. et iebu
seum. et amorreum. et gergeseum.
et eueum. et aracheum. sineum. et
aradium. samarithem. et amathe
um. Et p hos: disseminati sunt
popli chananeor. Facti q; sunt
termini chanaan. uenientib⁹ a sy
done geraram usq; gazam: donec
ingrediaris sodomā et gomorram.
et adamam. et seboim usq; lesa.
Hij sunt filij cham: in cognatio
nib⁹ et linguis. et generationib⁹.
terris q; et gentib⁹ suis. De sem
quoq; nati sunt patre omniū filio
heber: fratre iapheth maiore.
Filij sem: elam. et assur. et arphax
ad. et luth. et aram. Filij aram:
hus. et hul. et ether. et mes. Ar
uero arphaxad genuit sale: de q
ortus est heber. Nati q; sūt heber:
filij duo. Nomen uni phaleg: eo
quod in diebus eius diuisa sit tra.
Et nomen fris eius iectan. Qui
iectan: genuit elmodad. et saleph.
et asarmoth. iare. et adhuram. et
uzal. et deda. et ebal. et abimahel.
saba. et ophir: et euila. et iobab.
Omnes isti: filij iectan. Et frā
est habitatio eor: de messa pgen
tib⁹ usq; sephar montē orientalē.
Isti filij sem: secūm cognationes
et linguas et regiones in gentib⁹
suis. Hee familie noe: iuxta po
pulos et nationes suas. Ab his
diuise sunt gentes in terra: post

diluuium. XI

Erat autē terra labij unius:
et sermonū eorundem. Cumq; pro
ficiscerentur de oriente: inuene
runt campū in terra sennaar: et
habitauerunt i eo. Dixitq; alter
ad proximū suū. Venite faciam⁹
lateres: et coquamus eos igni.
Habueruntq; lateres pro saxis: et

bitumen pro cemento. Et dixerũt.
Venite faciamus nobis ciuitatẽ.
et turrem cuius culmen pingat
ad celum: et celebremus nomen
nr̃m. ante quã diuidamur ĩ uni
uersas terras. Descendit autẽ dñs:
ut uideret ciuitatem et turrẽ quã
edificabant filii adam. Et dixit.
Ecce unus est pop̃s: et unum est
labium omnib; Ceperunt q; hoc
facere. nec desistent a cogitationib;
suis: donec eas opere compleant.
Venite igitur descendamus et cõ
fundamus ibi linguam eor̃: ut ñ
audiat unusquisq; uocem proxi
mi sui. Atq; ita diuisit eos dominus
ex illo loco in uniuersas terras: & ces
sauerunt edificare ciuitatem. Et
idcirco uocatũ est nomen ei babel:
quia ibi confusum est labiũ uniu
se terre. Et inde dispsit eos domi
nus: sup faciem cunctar regionũ.
Hec generationes sem. Sem ãno
rum erat centum quando genuit
arphaxat: biennio post diluuiũ.
Vixit q; sem postquam genuit ar
phaxat quingentis annis: et ge
nuit filios et filias. Porro arphax
at uixit triginta quinq; annis: et
genuit sale. Vixit q; arphaxat p̃
quam genuit sale trecentis tribus
annis: et genuit filios et filias 57.
Sale quoq; uixit triginta annis:
et genuit heber. Vixit q; sale post
quam genuit heber quadringen
tis trib; annis: et genuit filios et
filias. Vixit autem heber trigĩta
quatuor annis: et genuit phalech.
Et uixit heber postquã genuit pha
lech quadringentis triginta ãnis:
et genuit filios et filias. Vixit q;
phalech triginta annis: et genuit
reu. Vixit q; phalech postquã ge
nuit reu ducentis nouem annis: &
genuit filios et filias. Vixit autẽ
reu triginta duob; annis: et genu
it saruch. Vixit quoq; reu postquã
genuit saruch ducentis septẽ an
nis: et genuit filios et filias. Vix
it uero saruch triginta annis: et
genuit nachor. Vixit quoq; saruch
postquã genuit nachor ducentis
annis: et genuit filios & filias. Vix
it autem nachor uiginti nouẽ an
nis: et genuit thare. Vixit q; na
chor postquã genuit thare centũ
decem et nouem annis: et genuit
filios et filias. Vixit q; thare sep
tuaginta annis: et genuit abram.
et nachor. et aran. Hec sunt autẽ
generationes thare. Thare genu
it abram. nachor. et aran. Porro
aran: genuit loth. Mortuus q; est
aran ante thare patrem suum. in
terra natiuitatis sue: in hur chal
deor̃. Duxerunt autem abram et
nachor uxores. Nomen uxoris a
bram sarai: et nomen uxoris na
chor melcha. filia aran. patris mel
che. et patris iesche. Erat autem
sarai sterilis: nec habebat liberos.
Tulit itaq; thare abram filium
suũ. et loth filiũ aran filium filii
sui. et sarai nurum suam uxorem
abram filii sui: et eduxit eos de
hur chaldeor̃. ut irent in terram

chanaan. Veneruntq; usq; aran et habitauerunt ibi. Et facti sunt dies thare ducentoꝝ quinq; annoꝝ: et mortuus est in aran. XII.

Dixit autē dñs ad abram. Egredere de terra tua. et de cognatione tua. et de domo patris tui: et ueni in terrā quam monstrauero tibi. Faciamq; te in gentē magnā. et benedicam tibi. et magnificabo nomen tuū: eris q; bñdictus. Benedicam benedicentibꝫ tibi. et maledicam maledicentibꝫ tibi: atq; in te benedicentur uniuſe cognationes terre. Egressus est itaq; abram sicut p̄ceperat ei dñs: et iuit cū eo loth. Septuaginta q̄nq; annorū erat abram: cum egrederetur de aran. Tulitq; saray uxorem suā. et loth filium frīs sui. uniuſamq; substantiā quā possederant. et animas quas fecerant in aran: et egressi sunt ut irent in terram chanaan. Cumq; uenissent in eam: ptransiuit abram terram usq; ad locum sychem. et usq; ad conuallē illustrem. Chananeus autē tūc erat in terra. Apparuit q; dominus abram: et dixit ei. Semini tuo dabo terram hanc. Qui edificauit ibi altare dño: qui apparuat ei. Et inde transgrediens ad montem qui erat contra orientem bethel: tetendit ibi tabernaculum suū. ab occidente habens bethel. et ab oriente hay. Edificauit q; ibi altare dño: et inuocauit nomen eius. Profectusq; abrā uadens et ultra progrediens: ad meridiē. Facta est autem fames in terra. Descenditq; abram in egyptum: ut peregrinaretur ibi. Preualuerat enim fames in terra. Cumq; prope esset ut ingrederetur egyptū: dixit saray uxori sue. Noui q̄d pulchra sis mulier. et quod cum uiderint te egyptii. dicturi sunt. uxor ipius est: et interficient me. et te reseruabunt. Dic ergo obsecro te quod soror mea sis: ut bene sit mihi ꝓpter te. et uiuat anima mea ob gratiā tui. Cum itaq; ingressus esset abram egyptum: uiderunt egyptii mulierem quod esset pulchra nimis. Et nuntiauerunt principes pharaoni: et laudauerunt eam apud illum. Et sublata est mulier: in domū pharaonis. Abram uero bene usi sunt: propter illam. Fuerunt q; ei oues et boues. et asini et serui: et famule. et asine. et cameli. Flagellauit autem dñs pharaonem maximis plagis. et domū eius: propter saray uxorē abram. Vocauit q; pharao abram: et dixit ei. Quid nam est quod fecisti mihi? Quare nō indicasti mihi; quod uxor tua esset? Quam ob causam dixisti sororem tuā esse; ut tollerem mihi eam in uxorem? Hunc igitur ecce coniux tua: accipe eam. et uade. Precepit q; pharao super abram uiris: et deduxerunt eum et uxorem illius. et oīa que habebat. XIII.

Ascendit ergo abram de egyp

to. ipe et uxor eius. et omnia que
habebat. et loth cum eo: ad austra
lem plagam. Erat autem diues
ualde: in possessione argenti & au
ri. Reuersus q̄ est p uiam quo uenāt
a meridie in bethel. usq; ad locum
ubi prius fixerat tabernaculū inī
bethel et hay. in loco altaris quod
fecerat prius: et inuocauit ibi no
men dñi. Sed et loth qui erat
cū abram. fuerunt greges ouium
et armenta. et tabernacula: nec po
terat eos capere terra. ut habitarēt
simul. Erat quippe substantia eor
multa: et non quibant habitare
cōmuniter. Unde et facta est rixa
inter pastores gregum abram. et
loth. Eo autem tempore: chanane
us et ferezeus habitabant in illa
terra. Dixit ergo abram ad loth.
Ne queso sit iurgium inī me & te
et inter pastores meos et pastores
tuos: frēs enī sumus. Ecce uniuersa terra coram te est: recede a me
obsecro. Si ad sinistram ieris: ego
dexteram tenebo. Si tu dexteram
elegeris: ego ad sinistram pgam.
Eleuatis itaq; loth oculis. uidit
omnē circa regionē iordanis; que
uniuersa irrigabatur ante quā sub
uerteret dñs sodomā et gomorram
sicut paradisus dñi. et sicut egip
tus uenientibus in segor. Elegit ergo
sibi loth regionem circa iordanē:
et recessit ab oriente. Diuisiq; sunt
alterutrū a fratre suo. Abram ha
bitauit in terra chanaan: loth uō
moratus est in oppidis que erant
circa iordanē. et habitauit i sodo
mis. Homines autem sodomite
pessimi erant: et peccatores coram
dño nimis. Dixitq; dominus ad
abram: postquā diuisus est loth
ab eo. Leua oculos tuos: et uide a
loco in quo nunc es. ad aquilonē et
meridiem. ad orientem et occidentē.
Omnē terram quā conspicis. tibi
dabo et semini tuo usq; in sempiter
nū: faciam q̄ semen tuū. sicut pul
uerem terre. Si quis possit hominū
numerare puluerē terre: semen q̄q;
tuū numerare poterit. Surge ergo
et pambula terrā in longitudinem
& latitudinē suam: quia tibi dabi
tus sum eam. Mouens igitur abrā
tabernaculū suū: uenit et habita
uit iuxta conuallem mābre. que
est in ebron. Edificauitq; ibi alta
re domino. XIIII

Factum est autē in illo tempore:
ut amraphel rex sennaar. & arioch
rex ponti. et chodorlaomor rex ela
mitay. et thadal rex gentiū: inierūt
bellum contra bara regem sodomor.
et contra bersa regem gomorre. et
contra semnaab regem adame. et
cōtra semeber regem seboim. cōtra
q̄ regem bale. ipsa est segor. Omnes
hi conuenerunt i uallem siluestrē:
que nunc est mare salis. Duodecim
enī annis seruierūt chodorlaomor:
et tertio decimo anno recesserunt
ab eo. Igitur anno quartodecimo
uenit chodorlaomor et reges q̄ cū
eo erant: percusserunq; raphaim i
astaroth. et charnaim et zuzim

cū eis. et ennum in ſauhe charia
thaim. et chorreos ī montib; ſeir.
uſq; ad campeſtria pharam. que
eſt in ſolitudine. Reuerſi q; ſunt.
et uenerūt uſq; ad fontē meſphat.
ipa eſt chades. Et percuſſerunt om
nem regionē amalechitarum. et
amorreum qui habitabat ī aſaſon
thamar. Et egreſſi ſunt rex ſodo
moz et rex gomorre. rex q; adame
et rex ſeboim. necnon et rex bale
que eſt ſegor. et direxerūt aciem
contra eos in ualle ſilueſtri. ſcilicet
adūſus chodorlaomor regem ela
mitar. et thadal regem gentium.
et amraphel regem ſennaar. et
arioch regem ponti. quatuor rege
adūſus quinq; Vallis autem ſil
ueſtris. habebat puteos multos
bituminis. Fugq; rex ſodomoz et
rex gomorre terga uerterunt. ceci
derunt q; ibi. et qui remanſerant.
fugerunt ad montē. Tulerūt aut
omnē ſubſtantiā ſodomorū et go
morre. et uniuſa que ad eibum pti
nent. et abierunt. necnō et loth
ſubſtantiā eius. filiū frīs abram.
qui habitabat in ſodomis. Et ecce
unus qui euaſerat. nuntiauit a
bram hebreo. qui habitabat ī con
ualle mābre amorrei frīs eſcol. et
frīs aner. Hi enī pepigerāt fedus
cū abram. Q d' cum audiſſet abrā.
captum uidelicet loth frēm ſuū.
numerauit expeditos ūnaculos
ſuos. trecentos decem et octo. et p
ſecutus eſt eos uſq; dan. Et diui
ſis ſocijs. irruit ſuper eos nocte.
Percuſſit q; eos. et ꝑſecutus ē eos
uſq; hoba que eſt ad leuam dama
ſci. Reduxit q; omnē ſubſtantiā.
et loth frēm ſuū cum ſubſtātia illi
us. mulieres quoq; et populum.
Egreſſus eſt autem rex ſodomoz
in occurſum eius. poſtquā reuſus
eſt a cede chodorlaomor et regum
qui cum eo erant. in ualle ſauhe
que eſt uallis regis. At uō melch
ſedech rex ſalem proferens panem
et uinū. erat enim ſacerdos dei al
tiſſimi. benedixit ei. et ait. Bene
dictus abram deo excelſo. qui crea
uit celum et terram. et bñdictus
dñs excelſus. quo protegente hoſtes
in manib; tuis ſunt. Et dedit ei
decimas ex omnib;. Dixit autem
rex ſodomoz ad abram. Da mihi
animas. cetera tolle tibi. Cui reſ
pondit ei. Leuo manū meam ad
dñm deum excelſum. poſſeſſorem
celi et terre. q d' a filo ſubtegminis
uſq; ad corrigiam caligē. non acci
piam ex omnib; que tua ſūt. ne
dicas ego ditaui abram. exceptis
his que comederunt iuuenes. et
partib; uiroz qui uenerūt mecū.
aner. eſcol. et mābre. Hi accipiēt
partes ſuas.

XV

His itaq; tranſactis. factus ē
ſermo domini ad abram ꝑ uiſio
nem dicens. Noli timere abram.
Ego protector tuus ſū. et merces
tua magna nimis. Dixitq; abrā.
Domine dñs quid dabis mi. Ego
uadam abſq; liberis. et filius pro
curatoris domus mee. iſte damaſc

eliezer. Adduxitq; abram. Michi autem nō dedisti semen: et ecce uernaculus mꝰ heres meus erit. Statimq; sermo domini factus est ad eum: dicens. Non erit hic heres tuus: sed qui egredietur de utero tuo. ipm habebis heredem. Eduxit q; eum foras: et ait illi. Suspice celū: et numera stellas si potes. Et dixit ei. Sic erit semen tuū. Credidit abrā deo: et reputatum est illi ad iustiam. Dixitq; ad eum. Ego dñs qui eduxi te de hur chaldeoꝝ: ut darem tibi terram istam et possideres eā. At ille ait. Dñe deus unde scire possum: qd̄ possessurus sim eam? Et respondit dñs. Sume mihi uaccam trienne et capram trimā et arietem annoꝝ trium: turturem quoq; et colūbam. Qui tollens unūsa hec diuisit ea p medium: et utraq; partes contra se altrinsecus posuit. Aues autem nō diuisit. Descenderunt q; uolucres sup cadauera: et abigebat eas abram. Cumq; sol occumberet: sopor irruit sup abram: et horror magnus et tenebrosus inuasit eum. Dictumq; est ad eum. Scito prenoscens. qd̄ peregrinum futurū sit semen tuū in terra nō sua: et subiacent eos seruituti: et affligēt quadringentis annis. Verumtamen gentem cui seruituri sunt. ego iudicabo: et posthec egredientur cū magna substantia. Tu autē ibis ad patres tuos in pace: sepultus i senectute bona. Generatione autem quarta: reuertentur huc. Necdum enī complete sūt iniquitates amoreoꝝ: usq; ad p̄sens tempus. Cum ergo occubuisset sol: facta est caligo tenebrosa: et apparuit clibanus fumigans: et lampas ignis transiēs inter diuisiones illas. In die illo pepigit dñs fedus cū abram: dicens. Semini tuo dabo terram hanc a fluuio egypti usq; ad fluuiū magnū eufraten: cineos. et cenezeos. et cedmoneos. et ethеos. et pherezeos. raphan quoq; et amorreos. et chananeos. et gergeseos. et iebuseos. XVI

Sarai uxor abram nō genuerat liberos: sed habens ancillam egyptiam nomine agar: dixit marito suo. Ecce conclusit me dñs: ne parerem. Ingredere ad ancillā meā: si forte saltem ex illa suscipiā filios. Cumq; ille acquieuisceret deprecanti: tulit agar egyptiam ancillā suam. post annos decem quā habitare coperant in terra chanaan: et dedit eam uiro suo uxorem. Qui ingressus est ad eam. At illa concepisse se uidens: despexit dñam suā. Dixitq; sarai ad abram. Inq; agis contra me. Ego dedi ancillā meam in sinū tuū: que uidens quod conceperit. despectui me habet. Iudicet dñs: inter me et te. Cui respondens abram. ecce ait ancilla tua in manu tua est: utere ea ut libet. Affligēte igitur eam sarai: fugā iniit. Cuiq; inuenisset eam angelus dñi iuxta fontem aque in solitudine. qui est in uia sur in deserto: dixit ad illā.

Agar ancilla saray. unde uenis: et quo uadis? Que respōdit. A facie saray dñe mee: ego fugio. Dixitq; ei angelus domini. Reuertere ad dñam tuam: et humiliare sub manu ipius. Et rursum. Multiplicans inquit multiplicabo semē tuū: et nō numerabitur pre multitudine. Ac deinceps. Ecce aut. concepisti. et paries filium; uocabis q; nomen eius hysmael: eo quod audierit dñs affrictionē tuam. Hic erit ferus homo. Manus eius contra oēs; et manus omniū contra eum: et e regione uniuſoq; fratrū suoq; figet tabernacula. Vocauit autem nomen dñi qui loq̄batur ad eam: tu deus qui uidisti me. Dixit enī. Profecto hic uidi posteriora uidentis me. Propterea appellauit puteum illum: puteum uiuentis et uidentis me. Ipse est inter chades et barad. Peperitq; agar abre filiū; qui uocauit nomen eius hysmael. Octoginta et sex annoq; erat: quando peperit agar hysmaelem. XVII

Postquā uero nonaginta et nouem annoq; esse ceperat: apparuit ei dñs. Dixitq; ad eum. Ego deus omnipotens. Ambula coram me: et esto perfectus. Ponā q; fedus meū inter me et te: et multiplicabo te uehemēter nimis. Cecidit abram pronus i faciem. Dixitq; ei deus. Ego sum. et pactū meū tecum: eris q; pater multaq; gentiū. Nec ultra uocabitur nomen tuū abram. sed appellaberis abraham: quia patrem multarū gentiū constitui te. Faciāq; te crescere uehementissime; et ponam in gentibus: reges q; ex te egredientur. Et statuam pactū meum inō me et te. et inter semen tuū post te. in generationibus suis fedre sempiterno: ut sim deus tuus. et seminis tui post te. Dabo q; tibi et semini tuo terram peregrinationis tue; omnē terrā chanaan in possessionē eternam: eroq; deus eoq;. Dixit iterū deus ad abraham. Et tu ergo custodies pactum meū: et semen tuū post te in generationibus suis. Hoc est pactum meū qd̄ obseruabitis inter me et uos: et semen tuū post te. Circūcidetur ex uobis oīe masculinū; et circumcidetis carnē preputij uri: ut sit in signum federis inter me et uos. Infans octo dieq; circumcidetur in uobis. Oīe masculinū in generationibus uris. tam ināculus quā empticius circūcidetur: et quicunq; non fuerit de stirpe ura. Erit q; pactum meū in carne uestra: in fedus eternū. Masculus cuius ppucij caro circumcisa non fuerit; delebitur anima illa de populo suo: quia pactū meū irritum fecit. Dixit quoq; deus ad abraham. Saray uxorem tuā nō uocabis saray: sed sara. Et benedicam ei; et ex illa dabo tibi filiū: cui benedicturus sum. Erit q; in nationes: et reges populoq; oriuntur ex eo. Cecidit abrahā in faciē:

et risit. dicens in corde suo. Putas ne centenario nascetur filius: et sara nonagenaria pariet? Dixit q̄ ad dñm. Vtinā hysmael uiuat coram te. Et ait deus. Sara uxor tua pariet tibi filium: uocabis q̄ nomen eius ysaac. Et constituam pactum meū illi in fedus sempiternū: et semini eius post eum. Sup hysmael quoq; exaudiui te. Ecce benedicam ei: et augebo. et multiplicabo eum ualde. Duodecim duces generabit: et faciam illū in gentem magnam. Pactum uero meū statuā ad ysaac: quē pariet tibi sara tempore isto. i anno altero. Cumq; finitus esset sermo loquentis cū eo: ascendit ds ab abraham. Tulit autē abraham hysmaelem filiū suum. et oēs uernaculos domus siue. uniuersos q; ēs emerat. cunctos mares ex oībus uiris domus siue: et circūcidit carnē ꝓpucij eoꝝ statim in ipa die: sicut preceperat ei ds. Abraham nonaginta nouem erat annoꝝ. quando circumcidit carnem ꝓpucij sui: et hysmael filius suus tredecim ānos impleuerat. tempore circumcisionis sue. Eadem die circūcisus ē abrahā et hysmael filius eius: et oēs uiri domus illius. tam ūnaculi quam empticij. et alienigene. pariter circumcisi sunt. XVIII.

Apparuit autē ei dñs in cōualle mābre. sedenti in hostio tabernaculi sui: in ipo feruore diei. Cumq; eleuasset oculos: apparuerunt ei tres uiri stantes prope eū. Quos cū uidisset: cucurrit ī occursum eoꝝ de hostio tabernaculi sui. Et adorauit in terra: et dixit. Dñe si inueni grām in oculis tuis: ne trāseas seruū tuū. Sed afferam paxillum aque. et lauentur pedes uri: et requiescite sub arbore. Ponam q; buccellam panis: et cōfortetur cor uīm. Postea transibitis. Idcirco enī declinastis ad seruū uīm. Qui dixerunt. Fac ut locutus es. Festinauit abraham in tabernaculum ad saram: dixit q; ei. Accelera. tria sata simile cōmisce: et fac subcinericios panes. Ipse uero ad armentū cucurrit: et tulit inde uitulum tenerrimū et optimū: dedit q; puero. Qui festinauit: et coxit illum. Tulit quoq; butirum et lac. et uitulum quē coxerat: et posuit cora eis. Ipse uero stabat iuxta eos: sb arbore. Cumq; comedissent: dixerunt ad eum. Vbi est sara uxor tua. Ille respondit. Ecce in tabernaculo est. Cui dixit. Reuertens uenia ad te tempore isto uita comite: et habebit filiū sara uxor tua. Quo audito: sara risit post hostium tabernaculi. Erant autem ambo senes. prouectiq; etatis: et desierāt sare fieri muliebria. Que risit occulte dicens. Postquā consenui. et dñs meus uetulus est. uoluptati operam dabo? Dixit autem dñs ad abraham. Quare risit sara dicēs; num uere paritura sum anus? Ꝑ quid deo est quicquam difficile? Juxta conductū reuertar ad te. hoc

eodem tempore uita cōmutē: et habebit sara filiū. Negauit sara dicēs. non risi: timore perterrita. Dñs aūt. Non est ita: sed risisti. Cumq; surrexissent inde uiri; direxerunt oculos contra sodomam: et abraham simul gradiebatur deducens eos. Dixitq; dñs. Num celare potero abraham que gesturus sū. cū futurus sit in gentem magnā ac robustissimā; et bñdicende sint in illo omnes nationes trē? Scio enī quod p̄cepturus sit filys suis. et domui sue post se. ut custodiāt uiam dñi; et faciant iustitiā et iudiciū: ut adducat dñs propter abraham omnia que locutus ē ad eum. Dixit itaq; dñs. Clamor sodomor; et gomorreor; multiplicat est: et peccatū eor; aggrauatū est nimis. Descendam; et uidebo utrū clamorem qui uenit ad me opere compleuerint; an non est ita: ut sciam. Conuerterunt q; se inde: et abierunt sodomā. Abraham uero adhuc stabat coram dño. Et appropinquans ait. Numquid perdes iustum cū impio? Si fuerint cīn quaginta iusti i ciuitate: pibunt simul; et nō parces illi loco propt̄ cīnquaginta iustos si fuerint i eo? Absit a te ut hanc rem facias; et occidas iustum cū impio: fiatq; iustus sicut impius. Non est hoc tuū: qui iudicas omnem terram. Nequaquā facies iudiciū. Dixitq; dñs ad eum. Si inuenō sodomis cīnquaginta iustos i medio ciui tatis: dimittā omni loco propt̄ eos. Respondens abraham: ait. Quia semel cepi loquar ad dñm meum: cū sim pulus et cinis. Quid si minus cīnquaginta iustis cīnq; fuerint? Delebis propter quadraginta quinq; uniuersam urbem? Et ait. Non delebo: si inuenero ibi q̄ draginta quinq;. Rursumq; locutus est ad eum. Si autem quadraginta ibi inuenti fuerint; quid facies? Ait. Non puniam propter quadraginta. Ne quaeso inquit indigneris dñe: si loquar. Quid si ibi inuenti fuerint triginta? Respondit. Non faciam: si inuenero ibi triginta. Quia semel aut cepi: loquar ad dñm meū. Quid si inuenti fuerint ibi uiginti? Dixit. Non interficiam: propter uiginti. Obsecro inquit ne tradcaris dñe: si loquar adhuc semel. Quid si inuēti fuerint ibi decem? Dixit. Non delebo propter decem. Abyit aūt dñs. postquā cessauit loqui ad abrahā: et ille reuersus est in locum suum.

XIX

Uenerunt q; duo angeli sodomā uespere: sedente loth uespere in fori; ciuitatis. Qui cū uidisset eos. surrexit. et uult obuiā eis; et adorauit pronus in terram: et dixit. Obsecro dñi. declinate in domū pueri uri: et manete ibi. Lauate pedes uros: et mane; pficiscemini in uiam uram. Qui dixerūt. Minime: sed in platea manebim. Compulit illos opido: ut diuerterent ad eum. Ingressiq; domū il

lus: fecit conuiuiū. Coxit azima: et comederunt. Prius autem quā irent cubitū: uiri ciuitatis uallauerunt domū a puero usq; ad senem omnis populus simul. Vocauerūt q; loth: et dixerunt ei. Vbi sunt uiri qui introierunt ad te nocte? Educ illos huc: ut cognoscamus eos. Egressus ad eos loth post tergum accludens hostiū: ait. Nolite quaeso frēs mei: nolite malum hoc facere. Habeo duas filias: que necdum cognouerunt uirū; educam eas ad uos. et abutimini eis sicut uobis placuerit: dum modo uiris istis nichil faciatis mali. quia ingressi sunt sub umbra culminis mei. At illi dixerūt. Recede illuc. Et rursus. Ingressus es inquiunt ut aduena; numquid ut iudices? Te ergo ipm magis q̄ hos affligemus. Cumq; facerent loth uehementissime. Iamq; prope erat ut effringerēt fores: & ecce miserunt manū uiri. et introduxerunt ad se loth. Clauseruntq; hostiū; et eos qui erant foris percusserunt cecitate a minimo usq; ad maximū: ita ut hostiū inuenire nō possent. Dixerunt autē ad loth. Habes hic tuos quēpiam; generū. aut filios. aut filias? Oms qui tui sūt: educ de urbe hac. Delebimus enī locum istum; eo q̄d increuerit clamor eorum coram dño: qui misit nos ut perdamus illos. Egressus itaq; loth locutus est ad generos suos q̄ acceperant filias eius: et dixit. Surgite et egredimini de loco isto: q̄a delebit dñs ciuitatē hanc. Et uisus est eis quasi ludens loqui. Cum esset mane: cogebant eum angeli dicentes. Surge et tolle uxorem tuam et duas filias quas habes: ne et tu pariter pereas in scelere ciuitatis. Dissimulante illo: apprehenderunt manū eius et manū uxoris ac duarum filiarū eius: eo q̄d parceret dñs illi. Et eduxerunt eum: posuerunt q; extra ciuitatē. Ibiq; locuti sunt ad eū: dicentes. Saluā aīam tuam. Noli respicere post tergum. nec stes in omni circa regione; sed in monte saluū te fac: ne et tu simul pereas. Dixit q; loth: ad eos. Quaeso dñe mi q̄a inuenit seruus tuus grām coram te. et magnificasti misericordiam tuā quam fecisti mecū ut saluares aīam meam; nec possum in monte saluari. ne forte apprehendat me malū et moriar: est ciuitas hec uicina ad q̄m possim fugere pauca. et saluabor in ea. Numquid non modica est: Et uiuet anima mea. Dixitq; ad eum. Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas: ut nō subuertam urbem pro qua locutus es. Festina et saluare ibi: quia nō potero facere quicq̄ donec ingrediaris illuc. Ideirco uocatum est nomen urbis illi segor. Sol egressus est super terram: et loth ingressus est segor. Igitur pluit dñs super sodomā et gomorrā sulphur et ignem a dño de celo; & subuertit ciuitates has. et omnē circa regionē: omnes q; habitā

rores urbiū. et cuncta terre uiren
tia. Respiciens q̄ uxor eius post se:
uersa est in statuam salis. Abrahā
uero consurgens mane. ubi steterat
prius cum dño: intuitus ē sodomā.
et gomorrā. et uniūsam terram re
gionis illius. Viditq̄ ascendentē
fauillam de terra: quasi fornacis
fumū. Cum enī subuerteret deus
ciuitates regionis illius: recordā
tus est abrahe. et liberauit loth de
subuersione urbiū in quibz habita
uerat. Ascenditq̄ loth de segor et
mansit in monte: duę quoq̄ filie
eius cū eo. Timuerat enī manere ī
segor. Et mansit in spelunca: ipse
et duę filie eius. Dixitq̄ maior
ad minorē. Pater nr̄ senex est: et
nullus uiror remansit in tra qui
possit ingredi ad nos iuxta morem
uniūse terre. Veni inebriemus eū
uino: dormiamus q̄ cum eo: ut
seruare possimus ex patre nostro se
men. Dederunt itaq̄ patri suo bi
bere uinū nocte illa: et ingressa ē
maior. dormiuitq̄ cū patre. At ille
nō sensit nec quando accubuit fili
a: nec quando surrexit. Altera q̄q̄
die: dixit maior ad minorem. Ecce
dormiui heri: cū patre meo. Demꝰ
et bibere uinū etiam hac nocte: et
dormies cū eo: ut saluemus semē
de patre nr̄o. Dederūt et illa nocte
patri suo uinū. Ingressa q̄ minor
filia: dormiuit cum eo. Et nec tūc
quidem sensit quando concubuerit:
uel quando illa surrexerit. Conce
perunt ergo duę filie loth: de pa
tre suo. Peperit q̄ maior filiū: et
uocauit nomen eius moab. Ipse
est pater moabitaꝝ: usq̄ in p̄sen
tem diem. Minor quoq̄ peperit fi
lium: et uocauit nom̄ eius āmon:
idest filius populi mei. Ipse est pa
ammonitaꝝ: usq̄ hodie.

XX

Profectus inde abrahā in terrā
australem. habitauit inꝰ
chades et sur: et peregrinatus est in
geraris. Dixit q̄ de sara uxore sua.
Soror mea est. Misit ergo abimelech
rex geraris: et tulit eam. Venit aūt
deus ad abymelech p somnium noc
te: et ait illi. En morieris propter
mulierem quā tulisti: habet enī
uirum. Abymelech uero: non tan
gerat eam. Et ait. Dñe. num gen
tem ignorantē. et ustā interfaes?
Nonne ipse dixit mihi: soror mea
est. et ipsa aut. frater meus est? In
simplicitate cordis mei: et mūdicia
manuū meaꝝ: feci hoc. Dixitq̄ ad
eum. Et ego scio q̄d' simplici corde
feceris: et ideo custodiui te ne pec
cares in me: et nō dimisi ut tange
res eam. Nunc igitur redde uxorem
uiro suo quia prophetа est: et ora
bit pro te. et uiues. Si autē nolue
ris reddere: scito q̄d' morte moriers
tu et omnia que tua sūt. Strāq̄
de nocte consurgens abymelech
uocauit omnes seruos suos: et lo
cutus est uniūsa uerba hec in au
ribz eoꝝ. Timuerunt q̄ oēs uiri
ualde. Vocauit autē abymelech
etiam abrahā: et dixit ei. Quid
fecisti nobis? Quid peccauimus

m te·quia induxisti sup me et sup
regnū meū peccatū grande·Que
non debuisti facere·fecisti nobis.
Rursusq; expostulans ait.Quid
uidisti ut hoc faceres·Respondit
abraham·Cogitaui mecū dicens.
Forsitan non est timor dei in loco
isto·et interficient me propter uxorē
meam·Alias autem et uere soror
mea est filia patris mei et non ma
tris mee filia·et duxi eam ī uxo
rem·Postquā autē eduxit me ds
de domo patris mei·dixi ad eam.
Hanc misericordiam facies mecū·In
omni loco ad quem ingrediemur·
dices qđ frater tuus sim·Tulit
igitur abymelech oues et boues
et seruos et ancillas·et dedit abra
ham.Reddiditq; illi saram uxorē
suam·et ait.Terra coram uobis
est·ubicunq; tibi placuerit habi
ta·Sare autem dixit.Ecce mille
argenteos dedi fratri tuo.Hoc erit
tibi in uelamen oculoꝝ ad omnes
qui tecum sunt·et quocūq; pretere
ris.memento te depherisam.Oran
te autē abraham·sanauit ds aby
melech et uxorem ancillas q; ei·
et peperierunt.Conclauerat enim
ds omnē uuluā domus abimelech·
propter saram uxorem abraham.

Uisitauit autē dñs
saram sicut promiserat·et
impleuit que locutus ē.Concepit
q; et peperit filiū in senectute sua·
tempore quo p̄dixerat ei ds.Vo
cauitq; abraham nomen filij sui
quē genuit ei sara·ysaac.Et cir
cumcidit eū octauo die sicut p̄cepe
rat ei deus·cū centum ēet annoꝝ.
Hac quippe erat pactis·natus ē
ysaac.Dixitq; sara.Risum fecit
mihi ds.Quicunq; audierit·cō
cidebit mihi.Rursumq; ait.Quis
auditurus crederet abrahā quod
sara lactaret filiū quē peperit ei
iam sene·Creuit igitur puer·et
ablactatus est.Fecitq; abraham
grande conuiuiū·in die ablacta
tionis eius.Cumq; uidisset sara
filiū agar egipcie ludentē cū ysaac·
dixit ad abraham.Ejice ancillā hāc·
et filiū eius.Non enim erit heres
filius ancille·cum filio meo ysaac.
Dure accepit hoc abrahā·pro filio
suo.Cui dixit deus.Non tibi unde
atur asperum·sup puero et super
ancilla tua·Omnia que dixerit
tibi sara audi uocem eius·quia
in ysaac uocabitur tibi semen.Sed
et filiū ancille faciam in gentem
magnā·quia semen tuū est.Sur
rexit itaq; abraham mane·et col
lens panem et utrem aque impo
suit scapule eius.tradidit q; puer
um·et dimisit eam.Que cum a
bisset·errabat in solitudine bersa
bee.Cumq; consumpta ēet aqua
in utre;abiecit puerum subē unā
arborem que ibi erat·et abiit.Se
dit q; e regione procul·quantum
potest arcus tendere.Dixit enī.Nō
uidebo morientē puerum.Et sedēs
contra·leuauit uocem suā et fle
uit.Exaudiuit autē dñs uocem
pueri.Vocauitq; angls dñi agar

de celo: dicens. Quid agar agis? Noli timere. Exaudiuit enī dñs uocem pueri: de loco ī quo est. Surge et tolle puerū et tene manum ei? quia in gentē magnā faciam eū. Aperuitq; oculos eius dñs. Que uidens puteum aque: abiit et impleuit utrem: deditq; puero bibē: et fuit cum eo. Qui creuit: et moratus est in solitudine: factus q; est iuuenis sagittarius: habitauitq; in deserto pharan. Et accepit illi mater sua uxorem: de tra egypti. Eodem tempore dixit abimelech. et phicol princeps exercitus eius: ad abraham. Deus tecum est: in uniuersis que agis. Jura ergo p dñm ne nocetas michi et posteris meis stirpiq; mee: sed iuxta misericordiam quam feci tibi facias michi. et tre in qua usatus es aduena. Dixitq; abraham. Ego iurabo. Et increpauit abimelech: propter puteū aque quē ui abstulerant serui illius. Respondit q; abimelech. Nescio quis fecerit hanc rem. sed et tu non indicasti michi: et ego non audiui pter hodie. Tulit itaq; abraham oues et boues: et dedit abimelech. Percusserunt q; ambo fedus. Et statuit abraham septem agnas gregis seorsum. Cui dixit abimelech. Quid sibi uolunt septē agne iste: quas statuisti seorsum? At ille. Septem inq; agnas accipies de manu mea: ut sint in testimoniū michi: qm ego fodi puteū istum. Idcirco uocatus ē locus ille berſabee: quia ibi uterq; iurauit. et iuerunt fedus pro puteo iuramti. Surrexit autē abimelech. et phicol princeps exercitus eius: reuersi q; sunt in terram palestinoz. Abraham uo plantauit nemus in berſabee. et inuocauit ibi nomen dñi eterni: et fuit colonus terre palestinoū diebus multis.

XXII

Deinde postquā gesta sunt: tentauit deus abraham. et dixit ad eum. Abraham. Ille respondit. Adsum. Dixit illi. Tolle filiū tuum unigenitū quem diligis ysaac: et uade in terram uisionis. atq; ī holocaustū ibi offer eum super unū montiū quē monstrauero tibi. Igitur abraham de nocte consurgens. strauit asinū suum: ducens secū duos iuuenes. et ysaac filiū suū. Cumq; concidisset ligna in holocaustum: abiit ad locum quē ꝑceperat ei dñs. Die autē tertio: eleuatis oculis uidit locū procul. Dixitq; ad pueros suos. Expectate hic cū asino: ego et puer illuc usq; properantes. postquā adorauerimus. reuertemur ad uos. Tulit q; ligna holocausti: et imposuit sup ysaac filiū suū. Ipse uero portabat ī manibus: ignem et gladium. Cumq; duo pgerent simul: dixit ysaac patri suo. Pater mi. At ille respondit. Quid uis fili? Ecce inquit ignis et ligna: ubi est uictima holocausti? Dixit abraham. Dñs prouidebit sibi uictimā holocausti: fili mi. Pergebant ergo pariter: uene

runtq; ad locum quē ostenderat ei
dñs. In quo edificauit altare: et desu
per ligna composuit. Cumq; colli
gasset ysaac filiū suum: posuit eū
in altari supstruem lignoꝝ. Extem
ditq; manum: et arripuit gladiū:
ut īmolaret filiū suum. Et ecce an
gelus dñi de celo clamauit dicens.
Abrahā. abraham. Qui respondit.
Ecce. Dixitq; ei. Non extendas
manū tuam sup puerū: neq; fac
as illi quicquā. Nunc cognoui qđ
timeas deum: et non pepercisti fi
lio tuo unigenito propter mē. Leua
uit abraham oculos: uiditq; post
tergum arietem inter uepres heren
tem cornib; Quē assumens: obtu
lit holocaustū pro filio. Appellauit
q; nomen loci illius: dñs uidet. Un
de usq; hodie dicitur: in monte do
minus uidebit. Vocauit autē ange
lus dñi abraham secundo de celo: di
cens. Per memetipm iurau dicit
dñs. quia fecisti rem hanc: et non
pepercisti filio tuo unigenito propt̄
me: benedicam tibi. et multiplica
bo semen tuū sicut stellas celi. z ue
lut arenam que est in littore maris.
Possidebit semen tuū portas inimi
coꝝ suoꝝ: et benedicentur in semine
tuo omnes gentes terre: quia obe
disti uoci mee. Reuersus est abrahā
ad pueros suos: abieruntq; bersa
bee simul: et habitauit ibi. Hys
tractis gestis. nunciatū est abrahā
qđ melcha quoq; genuisset filios
nachor fratri suo: hus primogenitū.
et buz fratrem eius. chamuelq; patrē
syroꝝ: et caled. et azau. pheldaſ q̄q;
et iedlaph. ac bathuel. de quo nata
est rebecca. Octo istos genuit mel
cha: nachor fratri abraham. Con
cubina uero illius nomine roma:
peperit thabee. et gaon. et thaas
et maacha.

XXIII

Vixit autem sara centū uiginti
septem annis: et mortua est in ciui
tate arbee. que est ebron. in tra cha
naan. Venitq; abrahā: ut plange
ret. et fleret eam. Cumq; surrexisset
ab officio funeris: locutus est ad fi
lios heth. dicens. Aduena sum et
pegrinus apud uos. Date mihi us se
pulchri uobiscū: ut sepeliā mortuū
meū. Responderunt q; filij heth: di
centes. Audi nos dñe. Princeps
dei es apud nos: in electis sepul
chris nr̄is sepeli mortuū tuū. Nul
lus q; prohibere te poterit: quin i
monumento eius sepelias mortuū
tuū. Surrexit abrahā et adorauit
populū terre. filios iudelicet heth:
dixit q; ad eos. Si placet aīe uestre
ut sepeliam mortuū meū: audite
me. z intercedite pme apud ephron
filiū seoꝝ: ut det michi speluncam
duplicem quā habet in extrema par
te agri sui. Pecunia digna tradat
michi eam coram uobis: in possessi
onē sepulchri. Habitabat autem e
phron: in medio filioꝝ heth. Res
ponditq; ephron ad abrahā cūctis
audientib; qui ingrediebāt por
tam ciuitatis illius. dicēs. Nequa
quā ita fiet dñe mi: sed magis au
scultra qđ loquor. Agrum tradi

rbi et spelunc̃ quę in eo est: ꝓsen
tib⁹ filijs populi mei. Sepeli mor
tuū tuū. Adorauit abrahā coram
pop̃lo terre: et locutus ē ad ephron
circumstante plebe. Quęso ut au
dias me. Dabo pecuniā pro agro.
Suscipe eam: et sic sepeliā mortu
um meū in eo. Respondit ephron.
Dñe mi audi me. Terra quā postu
las: quadringentos argenti siclos
ualet. Sed est preciū: inter me et
te. Sed quantū est hoc? Sepeli mor
tuum tuū. Quod cū audisset abra
ham: appendit pecuniam quā e
phron postulauerat audientib⁹ fi
lijs heth. quadringentos siclos ar
genti. et probate monete publice.
Confirmatus q̄ est ager quondā
ephronis in quo erat spelūca du
plex. respiciens mābre. tam ipse
quā spelunca. et omnes arbores
eius in cunctis terminis eius per
circuitū. abrahe in possessionem:
uidentib⁹ filijs heth. et cūctis q̄
intrabant portam ciuitatis illius.
Arq; ita sepeliuit abrahā saram
uxorem suam ī spelunca agri du
plicis: que respiciebat mābre. Hec
est ebron. in terra chanaan. Et
confirmatus est ager et antrum
quod erat in eo. abrahe in possessi
onē monumēti: a filijs heth. XXIIII

Erat abraham senex dieruq;
multoꝝ: et dñs in cunctis be
nedixerat ei. Dixit q̄ ad seruū sen
iorem domus sue: qui p̃erat oīb⁹
que habebat. Pone manū tuā
subter femur meū. ut adiurem
te p dñm dm̃ celi et terre: ut nō
accipias uxorem filio meo de fi
liabus chananeoꝝ inter quos hab
to: sed ad terrā et ad cognationē
meā proficiscaris. et inde accipi
as uxorem filio meo ysaac. Re
spondit seruus. Si noluerit mul
ier uenire mecū in terrā hāc. num
reducere debeo filiū tuū ad locum
de quo tu egressus es? Dixit abra
ham. Caue nequando reducas il
luc filiū meum. Dñs celi q̄ tulit
me de domo patris mei et de tra
natiuitatis mee. qui locutus ē mi
chi et iurauit dicens. Semini tuo
dabo terrā hanc: ipse mittet ange
lum suū coram te. et accipies inde
uxorem filio meo. Si autē nolue
rit mulier sequi te. non teneberis
iuramento: filiū tantū meū ne
reducas illuc. Posuit ergo seruus
manū sub femore abraham dñi
sui: et iurauit illi sup sermone
hoc. Tulit q̄ decem camelos de
grege dñi sui: et abiit. ex omnib⁹
bonis eius portans secū. Profec
tus q̄ perrexit mesopotamiam: ad
urbem nachoꝝ. Cumq; camelos fe
cisset accumbere extra opidū iux
ta puteum aque uespere. eo tempore
quo solent mulieres egredi ad hau
riendam aquā: dixit. Dñe deus
dñi mei abraham. occurre mihi
hodie obsecro: et fac misericordiam cū
dño meo abraham. Ecce ego sto
prope fontē aque: et filie habita
toꝝ huius ciuitatis egredientur
ad hauriendā aquā. Igitur puella

cui dixero. inclina ydriam tuã. ut
bibam. et illa responderit bibe. q̃n
et camelis tuis dabo potum. ipa
est quã preparasti seruo tuo ysaac.
Et p hoc intelligam. quod feceris
misericordiam. cum dño meo. Necdum
intra se uerba compleuerat. et ecce
rebecca egrediebatur filia bathuel
filij melche uxoris nachor fratris
abraham. habens ydriam in sca
pula sua. puella decora nimis.
uirgo q̃ pulcherrima. et incognita uiro. Descenderat autẽ ad fon
tem. et impleuerat ydriam. ac re
uertebatur. Occurrit q̃ ei seruus. et
ait. Pauxillũ michi aque ad sor
bendum p̃be de ydria tua. Que
respondit. Bibe dñe mi. Celeriterq̃
deposuit ydriam sup ulnam suã.
et dedit ei potum. Cumq̃ ille bibis
set. adiecit. Quin et camelis tuis
hauriam aquã. donec cuncti bi
bant. Effundens q̃ ydriam in ca
nalibꝫ recurrit ad puteũ ut hauri
ret aquã. et haustam omnibꝫ ca
melis dedit. Ille autẽ contemplaba
tur eam tacitus. scire uolens utrũ
prosperũ fecisset dñs iter suũ an
non. Postquã ergo biberãt cameli.
protulit uir inaures aureas appẽ
dentes siclos duos. et armillas
totidem. pondo siclorꝫ decẽ. Dixitq̃
ad eam. Cuius es filia. Indica
michi. Est in domo patris tui lo
cus ad manendũ. Que respõdit.
Filia bathuelis sum filij nachor quẽ
peperit melcha. Et addidit dicẽs.
Paleaq̃ quoq̃ et fenum plurimũ est
apud nos. et locus spatiosus ad
manendũ. Inclinauit se homo. et
adorauit dñm dicens. Benedictus
dñs deus dñi mei abraham. qui
non abstulit misericordiam et ueritatẽ
suam a dño meo. et recto me itine
re p̃duxit in domũ fratris dñi mei.
Cucurrit itaq̃ puella. et nuntia
uit in domũ matris sue oĩa que
audierat. Habebat autẽ rebecca
frẽm. nomine laban. Qui festi
nans egressus est ad hominẽ. ubi
erat fons. Cumq̃ uidisset inaures
et armillas in manibꝫ sororis sue.
et audisset cuncta uerba referẽtis.
hec locutus est michi homo. ue
nit ad uirum qui stabat iuxta ca
melos et prope fontẽ aque. Dixit
q̃ ad eum. Ingredere benedicte do
mini. Cur foris stas. Preparaui
domũ. et locum camelis. Introdu
xit q̃ eum in hospitiũ. ac destra
uit camelos. Dedit q̃ paleas et
fenum. et aquã ad lauandos pe
des camelorꝫ. et uirorꝫ qui uenerãt
cum eo. Et appositus est in cõspe
ctu eius panis. Qui ait. Non co
medam. donec loquar sermones
meos. Respondit ei. Loquere. At
ille. Seruus inq̃t abraham sum.
et dñs benedixit dño meo ualde.
Magnificatus q̃ est. et dedit ei
oues et boues. argentũ et aurum.
seruos et ancillas. camelos et asi
nos. et peperit sara uxor dñi mei fi
lium dño meo in senectute sua. de
ditq̃ illi omnia que habuit. Et
adiurauit me dñs meus. dicens.

Non accipies uxorem filio meo de filiabz chananeoz in quoꝝ terra habito: sed ad domum patris mei pgēs. et de cognatione mea accipies filio meo uxorem. Ego uero respondi dño meo. Quid si noluerit uenire mecū mulier? Dñs aut in cuius conspectu ambulo. mittet angelum suū tecū. et diriget uiam tuam: accipiesq; uxorem filio meo de cognatione mea. et de domo patris mei. Innocens eris a maledictione mea: cū ueneris ad propinquos meos. et non dederint tibi. Veni ergo hodie ad fontem: et dixi. Domine deus dñi mei abrahā. si direxisti uiam meā in qua nunc ambulo. ecce sto iuxta fontē aque. et uirgo que egredietur ad hauriendam aquam audierit a me. da mihi paululū aque ad bibendum et ydria tua. et dixerit mihi. tu bibe. et camelis tuis hauriā: ipsa est mulier quā preparauit dñs filio dñi mei. Dum hec mecū tacitus uoluerem: apparuit rebecca ueniens cū ydria quā portabat in scapula. Descenditq; ad fontem: et hausit aquā. Et ait ad eam. Da mihi paululū bibere. Que festinans deposuit ydriā de humero: et dixit mihi. Et tu bibe: et camelis tuis potum tribuam. Bibi: et adaquauit camelos. Interrogauiq; eam: et dixi. Cuius es filia? Que respondit. Filia batuelis sum filij nachoꝛ: quē peperit illi melcha. Suspendi itaq; inaures ad ornandam faciem eius: et armillas posui in manibz eius. Pronus q; adoraui dominū. benedicens dño deo domini mei abrahā: qui pduxit me recto itinere. ut sumerem filiam fratris dñi mei filio eius. Quāobrem si facitis mihi et ueritatem cū dño meo: indicate mihi. Si autem aliud placet. et hoc dicite mihi: ut uadam ad dexteram siue ad sinistram. Responderūt laban et batuel. A dño egressus est sermo. Non possumus extra placitū eius quicquā aliud loqui tecum. Ecce rebecca coram te est. Tolle eam et proficiscere: et sit uxoꝛ filij dñi tui: sicut locutus est dñs. Quod cū audisset puer abrahām: adorauit in terra dñm. Prolatis q; uasis argentei et aureis ac uestibz: dedit ea rebecce pro munere. Fratribz quoq; eius et matri: dona obtulit. Initio q; conuiuio uescentes pariter et bibentes: manserunt ibi. Surgens autē mane: locutus est puer. Dimitte me: ut uadam ad dominū meū. Responderunt frater eius et mater. Maneat puella saltem decem dies apud nos: et postea proficiscetur. Nolite aut me retinere: quia dñs direxit uiam meā. Dimittite me: ut pgam ad dominū meū. Dixerunt. Vocemus puellam: et queramus ipius uoluntatem. Cumq; uocata uenisset: interrogati sunt. Vis ire cū homine

ilio. Que aut. Dadam. Dimisit
ergo eam. et nutricem illi. seruũ q;
abraham et comites eius. impre
cantes prospera. sorori sue. atq;
dicentes. Soror nra es. crescas in
mille milia. et possideat semẽ tuũ
portas inimicor suor. Igitur rebec
ca et puelle ipius. ascensis camelis
secute sunt uirũ. Qui festinus re
uirebatur ad dñm suũ. Eo tempore
ysaac deambulabat p uiam que
ducit ad puteũ. cuius nomen est
uuentis et uidentis. Habitabat
enĩ in terra australi. et egressus
fuerat ad meditandũ in agro. in
clinata iam die. Cumq; eleuasset
oculos. uidit camelos uenientes
procul. Rebecca quoq; conspecto
ysaac. descendit de camelo. Et ait
ad puerũ. Quis est ille homo qui
uenit p agrum ĩ occursum nobis.
Dixitq; ei. Ipse est dñs meus. At
illa tollens cito palliũ. operuit se.
Seruus autẽ. cuncta que gesserat.
narrauit ysaac. Qui introduxit
eam in tabernaculũ sare matris
sue. et accepit eam uxorem. Et ĩ
tantũ dilexit eam. ut dolorem q̃
ex morte matris acciderat. temperet.

Abraham uõ aliam
duxit uxorem nomine cethu
ram. que peperit ei zamram. et
iexan. et madan. et madian. et iel
boch. et sue. Iexan quoq; genuit
saba et dadan. Filii dadan. fue
runt assurim et lathusim. et loo
mim. At uero ex madian ortus ẽ
epha et opher. et enoch. et abida.
et heldaa. Omnes isti filii cethure.
Deditq; abrahã cuncta que posse
derat ysaac. filius autem concu
binar largitus est munera. Et
separauit eos ab ysaac filio suo.
dum adhuc ipse uiueret. ad pla
gam orientalem. Fuerunt autẽ
dies uite abrahe. centum septua
ginta quinq; anni. et deficiens
mortuus est in senectute bona. p
uectoq; etatis et plenus dierum.
Congregatus q; est ad populũ
suũ. Et sepelierunt eũ ysaac et
hysmael filii sui in spelunca du
plici. que sita est in agro ephron
filii seor ethei. e regione mambre.
quam emerat a filiis heth. Ibi se
pultus est ipe. et sara uxor sua. Et
post obitum illius. benedixit dñs
ysaac filio eius. qui habitabat
iuxta puteũ nomine uiuentis et
uidentis. Hec sunt generationes
hysmael filii abrahã. quẽ peperit
ei agar egyptia famula sare. et
hec nomina filior eius in uocabu
lis et generationibz suis. Primo
genitus hysmaelis. nabaioth.
Deinde cedar et abdeel. et mapsan.
masma quoq; et duma. et masse
dad. et thema. et ur. et naphis. et
cethma. Isti sunt filii hysmael. et
hec nomina p castella et opida
eor. duodecim principes tribuum
suarũ. Et facti sunt anni uite
hysmael. centum triginta septem.
Deficiens q; mortuus est. et appo
situs est ad populũ suũ. Habitauit
autẽ. ab euila usq; sur. que respi

cit egiptū · intro eunt ad assyrios.
Coram cunctis fratribus suis obiit.
Hec quoq; sunt generationes ysaac
filii abraham. Abraham genuit
ysaac. Qui cum esset quadragīta
annoz: duxit uxorem rebeccam
filiam bathuel syri de mesopotamia
sororem laban. Deprecatus q; est
ysaac dñm pro uxore sua: eo qd
sterilis esset. Qui exaudiuit eū:
et dedit conceptum rebecce. Sed
collidebantur in utero eius par
uuli. Que ait. Si sic michi futu
rum erat: quid necesse fuit con
cipere? Perrexit q; ut consuleret do
minū. Qui respondens ait. Due
gentes in utero tuo sunt: et duo
populi ex uentre tuo diuidentur.
Populus q; populū superabit: et
maior minori seruiet. Jam temp⁹
pariendi aduenerat: et ecce ge
mini in utero eius repti sūt. Qui
primus egressus est rufus erat: et
totus in morem pellis hispidus.
Vocatumq; est nomen eius esau.
Protinus alter egrediens: plantā
fratris tenebat manu: et ideirco
appellauit eū iacob. Sexagenari
us erat ysaac: quando nati sunt
paruuli. Quibus adultis: factus
est esau uir gnarus uenandi: et
homo agricola. Jacob autē uir
simplex: habitabat i tabernacu
lis. Ysaac amabat esau eo qd de
uenationibus eius uesceretur: et
rebecca diligebat iacob. Coxit
autē iacob pulmentū. Ad quem
cū uenisset esau de agro lassus:
ait. Da michi de coctione hac tu
fa: quia oppido lassus sum. Quā
ob causam: uocatum est nomen
eius edom. Cui dixit iacob. Vende
michi primogenita tua. Ille respon
dit. En moror. Quid michi pro
derunt primogenita? Ait iacob. Ju
ra ergo michi. Juranit esau: et ven
didit primogenita. Et sic accepto
pane et lentis edulio. comedit et
bibit: et abiit. pupendens quod
primogenita uendidisset. XVI

Orta autem fame sup terram
post eam sterilitatem que
acciderat in diebus abrahā: abiit
ysaac ad abymelech regē palestī
noz in gerara. Apparuit q; ei dñs:
et ait. Ne descendas in egiptum;
sed quiesce in terra quā dixero tibi:
et peregrinare in ea: ero q; tecum et
benedicam tibi. Tibi enī et semi
ni tuo dabo uniuersas regiones has:
complens iuramentū qd̄ spopon
di abrahā patri tuo. Et multipli
cabo semen tuū sicut stellas celi:
dabo q; posteris tuis uniuersas re
giones has. Et bñdicentur in se
mine tuo omnes gentes terre: eo
quod obedierit abrahā uoci mee:
et custodierit p̄cepta et mandata
mea: et cerimonias leges q; serua
uerit. Mansit itaq; ysaac in ge
rara. Qui cū interrogaretur a uiris
loci illius sup uxore sua: respon
dit. Soror mea est. Timuerat enī
cōfiteri quod sibi sociata esset con
iugio: reputans ne forte interfice
rent eū p̄ter eius pulchritudinē.

Cumq; peranlissent dies plurimi
et ibi demorarentur: prospiciens abi
melech palestinoꝝ rex p fenestrā
uidit eum iocantem cum rebecca
uxore sua. Et accersito ait. Pspi
cuum est: qđ uxor tua sit. Cur m
tuus es sororem tuā esse? Respon
dit. Timui ne morerer ꝓpter eam.
Dixitq; abimelech. Quare impo
suisti nobis? Potuit coire quispiā
de populo cū uxore tua: et induxe
ras sup nos grande peccatū. Pre
cepitq; omni populo dicens. Qui
tetigerit hominis huius uxorem:
morte morietur. Seminauit aūt
ysaac in terra illa: et inuenit in
ipo anno centuplū. Benedixitq; ei
dns; et locupletatus est homo. et i
bat proficiens atq; succrescens: do
nec magnus uehementer effectus
est. Habuit quoq; possessionē ouī
um et armentoꝝ: et familie plurī
mū. Ob hoc inuidentes ei palestini
omns puteos quos foderant seruī
patris illius abrahā. illo tempore
obstruxerūt implentes humo: in
tantū ut ipe abimelech diceret ad
ysaac. Recede a nobis: qm̄ poten
tior nr̄i factus es ualde. Et ille dis
cedens ut ueniret ad torrentē ge
rare. habitaret q; ibi; rursū fodit
alios puteos quos foderant seru
patris sui abraham: et quos illo
mortuo olim obstruxerant philis
tim. Appellauit q; eos hysdem
nominibz: quibz ante pater uoca
uerat. Foderunt in torrente: et re
pererunt aquā uiuam. Sz et ibi
urgiī fuit pastoꝝ gerare aduīsum
pastores ysaac: dicentiī. Nostra
est aqua. Quā obrem nom̄ puteī
ab eo quod acciderat: uocauit ca
lumpniā. Foderunt et alium: pro
illo quoq; rixati sunt. Appellauit
q; eum inimicitias. Profectus inde
fodit aliū puteū: pro quo non con
tenderunt. Itaq; uocauit nom̄ eius
latitudo: dicens. Nūc dilatauit nos
dns: et fecit crescere super terram.
Ascendit aūt ex illo loco i bersabee:
ubi apparuit ei dns in ipsa nocte
dicens. Ego sum deus abrahā pa
tris tui. Noli timere: quia ego te
cum sum. Et benedicam tibi. et
multiplicabo semen tuū: propter
seruī meī abraham. Itaq; edifica
uit ibi altare: et inuocato nōie do
mini. extendit tabernaculū. Prece
pitq; seruis suis: ut foderent pu
teum. Ad quē locum cū uenissent
de geraris abimelech et ochozat
amicus illius. et phicol dux mili
tum: locutus est eis ysaac. Qđ
uenistis ad me. hoīem quē odistis
et expulistis a uobis? Qui respō
derunt. Uidimus tecum ee dō
minū: et ideirco nūc diximus.
Sit iuramentū inter nos. et ineā
mus fedus; ut nō facias nobis
quicquā mali. sicut et nos nichil
tuoꝝ attigimus. nec fecimus qđ
te lederet: sed cū pace dimisim
auctum benedictione dnī. Fecit
ergo eis conuiuiū. Et post cibū
et potum surgentes mane: iura
uerunt sibi mutuo. Dimisitq; eos

Z1

ysaac pacifice: in locū suū. Ecce
autē uenerunt in ipso die seruī
ysaac. annūciantes ei de puteo
quē foderant: atq; dicentes. In
uenimus aquā. Vnde appellauit
eū habundantiā: et nomen urbi
impositū est berſabee. usq; in pre
sentē diem. Esau uero quadrage
narius duxit uxores. iudith filiā
beeri ethei. et basemath filiam
elon eiusdem loci: que ambe of
fenderant animū ysaac ⁊ rebecce.

Senuit aūt ysaac: XXVII
et caligauerūt oculi eius. et
uidere nō poterat. Vocauit q; e
sau filiū maiorem: et dixit ad eū.
Fili mi. Qui respondit. Adsū. Cui
pater. Vides inquit qd' senuerim:
et ignorem diem mortis mee. Su
me arma tua pharetrā ⁊ arcum:
et egredere foras. Cūq; uenatu
aliquid apphenderis. fac michi
inde pulmentū sicut uelle me no
sti: et affer ut comedam: et bene
dicat tibi anima mea ante quā
moriar. Quod cum audisset re
becca. et ille abiisset in agrum ut
uenationē patris impleret: dixit fi
lio suo iacob. Audiui patrē tuū
loquentē cum esau fratre tuo: et
dicentē ei. Affer michi de uenati
one tua. et fac cibos ut comedā:
et benedicam tibi coram dño an
te quā moriar. Nūc ergo fili mi
acquiesce consiliis meis: ⁊ pgens
ad gregem affer michi duos edos
optimos. ut faciam ex eis escas
patri tuo: quibus libenter uescatur.
Quas cū intuleris et comederit:
benedicat tibi prius quā mo
riatur. Cui ille respondit. Nosti qd'
esau frater meus homo pilosus
sit: et ego lenis. Si attrectauerit
me pater meus et senserit: timeo
ne putet sibi me uoluisse illudere:
et inducat sup me maledictionē
pro benedictione. Ad quē mater.
In me sit aut ista maledictio fili
mi: tantū audi uocem meam. et
pergens affer que dixi. Abiit et
attulit: dedit q; matri. Parauit
illa cibos sicut nouerat uelle pa
trem illius: et uestibus esau ualde
bonis quas apud se habebat do
mi. induit eum. Pelliculas q; he
doy circumdedit manibus: et collū
nuda protexit. Dedit q; pulmen
tū: et panes quos coxerat tradi
dit. Quibus illatis: dixit. Pater
mi. At ille respondit. Audio. Q's
es fili mi? Dixit q; iacob. Ego sū
esau p̄mogenitus tuus: feci sicut
p̄cepisti michi. Surge. sede. et co
mede de uenatione mea: ut bene
dicat michi anima tua. Rursum
ysaac ad filiū suū. Quom̄ inq;
tam cito inuenire potuisti fili mi?
Qui respondit. Voluntas dei fuit:
ut cito michi occurreret qd' uole
bam. Dixit q; ysaac. Accede huc
ut tangam te fili mi: et probem
utrum tu sis filius mus esau. an
non. Accessit ille ad patrē: et pal
pato eo dixit ysaac. Vox quidē
uox iacob est: sed manus manus
sunt esau. Et nō cognouit eum:

quia pilose manus similitudinē
maioris expresserant. Benedicens
ergo illi: ait. Tu es filius meus e
sau? Respondit. Ego sum. Et ille.
Affer inquit michi cibos de uena
tione tua fili mi: ut benedicat tibi
anima mea. Quos cū oblatos co
medisset: obtulit etiā unū. Quo
hausto: dixit ad eū. Accede ad me:
et da michi osculū fili mi. Accessit:
et osculatus est eum. Statimq; ut
sensit uestimentoꝝ illius fragran
tiam: benedicens ait. Ecce odor fily
mei: sicut odor agri cui benedixit
dñs. Det tibi deus de rore celi. et
de pinguedine terre. habundantiā
frumenti. uini. et olei. et seruiant
tibi popli. et adorent te tribꝫ. Esto
dñs fratrū tuoꝝ: et incuruentur an
te filij matris tue. Qui maledixe
rit tibi sit ille maledictus: et qui
benedixerit tibi benedictionibꝫ reple
atur. Dixit ysaac sermonē impleue
rat: et egresso iacob foras. uenit
esau. Coctos q; de uenatione cibos:
intulit patri dicens. Surge pater
mi. et comede de uenatione filij tui:
et benedicat michi aīa tua. Dixit
q; illi ysaac. Quis enī es tu? Ille
respondit. Ego sum filius tuus p
mogenitus esau. Expauit ysaac
stupore uehemēti: et ultra quā
credi potest admirans ait. Quis
igitur est ille qui dudū captam
uenationē attulit michi: et come
di ex omnibꝫ prius quā tu ueniret:
Benedixi q; ei: et erit benedictus.
Audiens esau sermonibꝫ patris.
ululatu clamore magno: et con
sternatus ait. Benedic etiam et mi
pater mi. Qui ait. Venit germanꝰ
tuus fraudulenter: et accepit bene
dictionē tuam. At ille subiunxit.
Iuste uocatum est nomen eius iacob:
supplantauit enī me en altera uice.
Primogenita mea ante tulit: et
nūc secundo surripuit benedictio
nē meam. Rursūq; ad patrē. Num
quid nō reseruasti aut et michi bē
dictionē? Respondit ysaac. Dñm
tuū illum constitui: et omnes frēs
eius seruituti illius subiugaui. Fru
mento et uino: stabiliui eum. Et
tibi fili mi posthec ultra quid faci
am? Cui esau. Num unam tantū
inquit bñdictionem habes pater?
Michi quoq; obsecro ut bñdicas.
Cumq; eiulatu magno fleret: mo
tus ysaac dixit ad eum. In pingue
dine terre et in rore celi desuper: erit
benedictio tua. Vives in gladio: et
fratri tuo seruies. Tempus q; ueni
et cum excutias et soluas iugum
eius de ceruicibꝫ tuis. Oderat ergo
semp esau iacob: pro bñdictione
qua benedixerat ei pater. Dixit q;
in corde suo. Veniet dies luctus
patris mei: et occidā iacob frēm
meū. Nunciata sunt hec rebecce.
Que mittens et uocans iacob fi
lium suū: dixit ad eum. Ecce esau
frater tuus: minatur ut occidat te.
Nunc ergo fili audi uocem meā:
et consurgens fuge ad laban fra
trem meum i aran. Habitabis q;
cum eo dies paucos: donec requi

escat furor frīs tui · et cesset indignatio eius: obliuiscaturq; eorum que fecisti in eum · Postea mittā: et adducam te inde huc · Cur uterq; orbabor filio in una die? Dixit quoq; rebecca ad ysaac · Tedet me uite mee: propter filias heth · Si acceperit iacob uxorem de stirpe huius terre: nolo uiuere.

XXVIII

Vocauit itaq; ysaac iacob et benedixit: precepitq; et dicens · Non accipere coniugem de genere chanaan: sed uade et proficiscere in mesopotamiā syrie ad domū bathuel · patris matris tue; et accipe tibi inde uxorem de filiabus laban auunculi tui · Deus autē omnipotens benedicat tibi · et crescere te faciat atq; multiplicet: ut sis in turbas populoꝝ; et det tibi benedictiones abrahām · et semini tuo post te: ut possideas terrā peregrinationis tue · quā pollicitus est auo tuo. Cumq; dimisisset eū ysaac: profectus puenit in mesopotamiā syrie · ad laban filiū bathuel syri · frēm rebecce matris sue · Videns autē esau quod benedixisset pater suus iacob · et misisset eū in mesopotamiā syrie ut inde uxorem duceret · et q̄ benedictionē p̄cepisset et dicēs · nō accipies coniugem de filiabus chanaan · q̄dq; obediens iacob patri tuo isset in syriam · probans q̄q; quod nō libenter aspiceret filias chanaan pater suus; uult ad hysmaelem: et duxit uxorem absq; his quas p̄us habebat · meleth filiam hysmael filij abrahā · sororē nabaioth · Igitur egressus iacob de berlabee: pgebat aran · Cumq; uenisset ad quendā locū · et uellet in eo requiescere post solis occubitum; tulit de lapidibus qui iacebant: et supponens capiti suo · dormiuit in eodem loco · Viditq; in somnis scalam stantem sup terrā · et cacumen eius tangens celum; et angelos quoq; dei ascendentes et descendentes p eam: et dominū innixum scale dicentē sibi · Ego sū dns deus abrahā patris tui: et ds ysaac · Terram in qua dormis tibi dabo · et semini tuo: eritq; semen tuū quasi pulus terre · Dilataberis ad orientem et occidentem · septentrionē et meridiem; et benedicentur in te et in semine tuo oēs tribus terre: et ero custos tuus q̄cumq; preieris · et reducam te in terrā hanc · nec dimittā nisi completero uniuersa que dixi · Cumq; euigilasset iacob de somno: ait · Vere dns est in loco isto: et ego nesciebam · Pauens q; · quā terribilis inquit est locus iste · Non est hic aliud nisi domus dei: et porta celi · Surgens ergo mane · tulit lapidem quē supposuerat capiti suo; et erexit in titulū fundens oleum desup · Appellauitq; nomen urbis bethel: quę p̄us luza uocabatur · Vouit etiā uotum dicens · Si fuerit ds mecū · et custodierit me in uia p quā ambulo · et dederit

mihi panes ad uescendū. et uestimentū ad induendū. reuersus q̄ fuero prospere ad domū patris mei: erit mihi dñs in dñm. et lapis iste quē erexi in titulū. uocabitur domus dei: cunctor q̄ que dederis mihi. decimas t hostias offeram tibi.

XXIX

Profectus ergo iacob: uenit in terrā orientalem. Et uidit puteum in agro: tres q̄ greges ouium accubantes iuxta eū. Nam ex illo adaquabantur pecora: et os eius grandi lapide claudebatur. Moris q̄ erat ut cunctis ouibz congregatis deuolueretur lapidem: t refectis gregibz. rursū sup os putei ponerent. Dixit q̄ ad pastores. Fres unde estis. Qui responderunt. De aran. Quos interrogans: nūquid aut nostis laban filiū nachor. Dixerūt. Nouimus. Sanus ne est inquit. Valet inq̄unt. Et ecce rachel filia ei uenit: cum grege suo. Dixit q̄ iacob. Adhuc multū diei superest: nec est adhuc tempus ut reducantur ad caulas greges. Date ante potum ouibz: et sic ad pastum eas reducite. Qui responderūt. Non possumus. donec omnia pecora congregentur: et amoueamus lapidem de ore putei: ut adaquemus greges. Adhuc loquebantur: et ecce rachel uenichat cū ouibz patris sui. Nam gregem ipa pascebat. Quā cum uidisset iacob et sciret consobrinā suā. oues q̄ laban auunculi sui: amouit lapidem quo puteus claudebatur. Et adaquato grege: osculatus est eam. Eleuataq̄ uoce fleuit. et indicauit ei qd̄ frater ēet patris eius: et filius rebecce. At illa festinans: nūciauit patri suo. Qui cū audisset uenisse iacob filiū sororis sue: cucurrit obuiam. Complexus q̄ est eū et osculatus: duxit in domū suam. Auditis autē causis itineris: respondit. Os meū es: et caro mea. Et postquā expleti sunt dies mensis unius: dixit ei. Num quia frater meus es. gratis seruies mihi. Dic quid mercedis accipias. Habebat uero duas filias. Nomē maioris lya: minor appellabatur rachel. Sed lya lippis erat oculis: rachel uero decora facie t uenusto aspectu. Quā diligens iacob: ait. Seruiam tibi pro rachel filia tua minore: septem annis. Respondit laban. Melius ē ut tibi eam dem: quā uiro alteri. Mane apud me. Seruiuit igitur iacob pro rachel septem annis: et uidebantur illi pauci dies p amoris magnitudine. Dixit q̄ ad laban. Da mihi uxorem meā: quia tempus ipletum est. ut ingrediar ad eā. Qui uocatis multis amicor turbis ad conuiuiū: fecit nuptias. Et uespere filiam suā lyam introduxit ad eum: dans ancillam filie. zelpham nomine. Ad quā cū ex more. iacob fuisset ingressus: facto mane uidit lyam. Et dixit ad

socerū suū. Quid est qđ facere
uoluisti? Nonne pro rachel ser
uiui tibi? Quare imposuisti mi?
Respondit laban. Non est ī loco
nr̄o consuetudinis: ut minores
ante tradamus ad nuptias. Im
ple ebdomadā dierum huius co
pule: et hanc quoq; dabo tibi p
opere quo seruiturus es mi septē
annis alijs. Acquieuit placito:
et ebdomada translata. rachel
duxit uxorem: cui pater seruam
bālam dederat. Tandemq; po
titus optatis nuptijs. amorem
sequentis priori pretulit: seruiēs
apud eum septem annis alijs.
Videns aūt dñs qđ despiceret
lyam. aperuit uuluā eius: sorore
sterili pmanente. Que conceptū
genuit filiū: uocauitq; nomen
eius ruben. dicens. Vidit dñs hu
militatē meam: nūc amabit me
uir meus. Rursumq; concepit et
peperit filiū: et ait. Quia audiuit
dñs habere me contemptui: dedit
etiam istū michi. Vocauitq; no
men eius symeon. Concepit ter
tio: et genuit aliū. Dixitq; Nūc
quoq; copulabitur mi maritus
meus: eo qđ peperim ei tres fi
lios. Et ideirco appellauit nom
ei leui. Q̄rto concepit. et pepe
rit filium: et ait. Modo confite
bor dño. Et ob hoc uocauit nom
ei iudam. Cessauitq; parē.

Q uerens aūt ra[illegible] qđ infe
cunda ēet: [illegible] sorori ſ
ait marito suo [illegible]chi libos:
aliocīn moriar. Cui iratus respon
dit iacob. Num pro deo ego sum
qui priuauit te fructu uentris tui?
Ad illa. Habeo ingr̄ famulā bālā:
ingredere ad illam. ut pariat sup
genua mea. et habeam ex illa filios. Dedit q; illi bālam in coniugi
um. Que ingressa ad se uiro conce
pit: et peperit filiū. Dixitq; rachel.
Judicauit mi dñs; et exaudiuit uo
cem meam: dans michi filiū. Et
ideirco appellauit nomen illi dan.
Rursumq; bāla concipiens: pepe
rit alterū. Pro quo ait rachel. Cō
paraui me dñs cum sorore mea:
et inualui. Vocauitq; nom eius
neptalim. Sentiens lya qđ parē
desiisset: zelpham ancillam suā
marito tradidit. Qua post cōcep
tum edente filiū: dixit. Feliciter.
Et ideirco uocauit nom eius gad.
Peperit quoq; zelpha alterū. Dix
itq; lya. Hoc pro beatitudine mea.
Beatam quippe me dicent mulie
res. Propterea appellauit eū aser.
Egressus aūt ruben tempe messis
triticee in agrū: reperit mandra
goras. Quas matri lye detulit. Di
xitq; rachel. Da michi partem de
mandragoris filij tui. Illa respon
dit. Parum ne tibi uidetur quod
priueueris marito michi; nisi etiā
mandragoras filij mei tulis? Ait
rachel. Dormiat tecū hac nocte.
pro mandragoris filij tui. Rede
untiq; ad uesperam de agro iacob.
egressa est in occursū eius lya: et
ait. Ad me inquit intrabis: quia

mercede conduxi te pro mandragoris filij mei. Dormiuit cū ea nocte illa. Et exaudiuit dñs pces eius. Cōceptq; et peperit filium qntum. Et ait. Dedit dñs mercedem mā. qa dedi ancillam meā uiro meo. Appellauitq; nom illius ysachar. Rursū lya concipiens. peperit sextum filium. Et ait. Ditauit me dñs dote bona. etiam hac uice. Mecū erit maritus meus. eo qd genuerim ei sex filios. Et idcirco appellauit nomen eius zabulon. Post quem peperit filiā nomine dinam. Recordatus quoq; dñs rachelis. exaudiuit eam. et aperuit uuluam illius. Que concepit. et peperit filiū dicens. Ablstulit dñs opprobrium meū. Et uocauit nom illius ioseph. dicens. Addat michi dñs filiū alterū. Igitur ioseph. dixit socero suo. Dimitte me. ut reuertar in patriam et ad terrā meā. Da michi uxores et liberos meos. p quibz seruiui tibi. ut abeam. Tu uero nosti seruitutē. qua seruiui tibi. Ait ei laban. Inueniā grām in conspectu tuo. Experimēto didici. qd benedixerit michi dñs propter te. Constitue mercedem tuā. quam dem tibi. Ait ille respondit. Tu nosti quomodo seruierim tibi. et quanta in manibz meis fuit possessio tua. Modicū habuisti ante quā uenirē. et nūc dines effectus es. benedixitq; tibi dñs. ad introitū meū. Justum est igitur. ut aliquando prouideam et domui mee. Dixitq; laban. Quid dabo tibi. Et ille ait. Nichil uolo. Sed si feceris quod postulo. iterum pascam et custodiam pecora tua. Circa oēs greges tuos. et separa cunctas oues uarias. et spargulo uellere. Et qcūmq; rufum et maculosum uariūq; fuerit. tam in ouibz quā in capris. erit merces mea. Respondebitq; michi cras iustitia mea. quando placiti tempus aduenerit coram te. Et oīa que nō fuerint uaria et maculosa et rufa tam in ouibz quā in capris. furti me argues. Dixitq; laban. Gratum habeo qd petis. Et separauit in die illa capras et oues. hircos et arietes. uarios atq; maculosos. Cunctū autē gregem uni colorem. idest albi et nigri uelleris. tradidit in manu filiorū suorū. et posuit spatiū inter eos et generū. qui pascebāt reliquos greges eius. Tollens ergo iacob uirgas populeas. uirides. et amigdalinas. et platanus. et parte decorticauit eas. Detractis q; corticibz. in his que expoliata fuerant. candor apparuit. Illa uō que integra erant. uiridia permanserunt. Atq; in hunc modū. color effectus est uarius. Posuitq; eas in canalibz ubi effundebatur aq. ut cū uenissent greges ad bibendū. ante oculos haberent uirgas. et in aspectu earū concaperēt. Factū q; est ut in ipo calore coitus oues intuerentur uirgas. et parerent maculosa et uaria. et diuerso co

lore respla. Duulitq; gregem la
cob: et posuit uirgas ante oculos
arietū. Erant autem alba quoq;
et nigra laban. cetera uero iacob:
separatis inter se gregibz. Igitur
quando pmo tempore ascendebāt
oues. ponebat iacob uirgas i
canalib; aquax ante oculos arie
tum et ouiū: ut in eax cōtempla
tione concipent. Quando uō sero
tina erat admissura. et conceptus
extremus: nō ponebat eas. Facta
q; sunt ea que erant serotina la
bān: et que pmi temporis iacob.
Ditatus q; est homo ultra modū:
et habuit greges multos. ancillas
et seruos. camelos et asinos.

Postquā autē audiuit uerba
filioz laban dicentiū. tulit
iacob omnia que fuerant patris
nr̄i. et de illius facultate ditatus.
factus est inclitus. animadūtit
quoq; faciem laban. qd' non esset
erga se sicut heri et nudius tertius.
maxime sibi dicente dño. reūtere
ad terrā patrum tuoz. et ad ge
nerationē tuā. et ero q; tecū: misit
et uocauit rachel et lyam i agrū:
ubi pascebat greges. Dixit q; eis.
Video faciem patris ur̄i: qd' nō
sit erga me sicut heri et nudius
tertius. Ds autē patris mei: fuit
mecū. Et ipe nostis: quod totis
uiribz meis seruierim patri uro.
Sed pater ur circūuenit me. et
mutauit mercedem meā decem
uicibz: et tamen nō dimisit eū
ds. ut noceret mi. Siquidē dixit.
uarie erunt mercedes tue: pa rie
bant oēs oues uarios fetus. Cū
do uero econtrario aiit. alba quoq;
accipies pro mercede: oēs greges
alba peperērūt. Tulit q; deus sub
stantiam patris uri: et dedit mi.
Postquā enī conceptus ouium
tempus aduenerat: leuaui oculos
meos. et uidi in somnis. ascenden
tes mares sup femmas. uarios et
maculosos: et duūsorum colox. Di
xit q; angelus dñi ad me: i somp
nis. Jacob. Et ego respondi. Ecce
Qui aiit. Leua oculos tuos: et uide
unūsos maculos ascendentes su
per femmas. uarios. respsos atq;
maculosos. Vidi enī omnia: que
fecit tibi laban. Ego sum deus
bethel: ubi unxisti lapidem. et
uotum uouisti mi. Nunc ergo sur
ge: et egredere de terra hac. reuer
tens i terrā natiuitatis tue. Respō
derunt rachel et lya. Numqd ha
bemus residui quicquā in facul
tatib; et hereditate domus patris
nr̄i: Nonne quasi alienas repu
tauit nos. et uendidit. comedit q;
precū nr̄m: Sed ds tulit opes
patris nr̄i: et nobis eas tradidit.
ac filys nr̄is. Unde omnia que p
ceperit tibi dñs. fac. Surrexit ita
q; iacob. et impositis liberis et cō
ugib; suis sup camelos. abijt: tu
lit q; omnē substantiā et greges.
et quicqd in mesopotamia acqui
erat: pgens ad ysaac patrē suū
in terram chanaan. Eo tempore
erat laban ad tondendas oues:

et rachel furata est ydola patris
sui. Soluitq; iacob confiteri soce
ro suo: qđ fugeret. Cumq; abisset
tam ipe quam omnia que uris
eius erant. et amne transmisso p
gerret contra montē galaad: nun
ciatum est laban die tertio. quod
fugeret iacob. Qui assūptis fra
tribz suis. psecutus est eum dieb;
septem: et comphendit eū in mon
te galaad. Vidit q; in somnis: di
centem sibi dñm. Caue ne quicq;
aspere loquaris: cōtra iacob. Jā q;
iacob extenderat in monte taber
naculū: cū ille consecutus eū cū
frib; suis. in eodem mōte galaad
fixit tentoriū. Et dixit ad iacob.
Quare ita egisti: ut clam me a
bigeres filias meas. quasi capti
uas gladio? Cur ignorante me
fugere uoluisti: nec indicare m̄.
ut prosequerer te cum gaudio. et
canticis et tympanis et cythara?
Non es passus: ut osculārer filios
meos. ac filias. Stulte operatus
es. Et nūc quidem ualet manus
mea reddere tibi malū: sed ds pa
tris tui heri dixit m̄. Caue ne lo
quaris cū iacob quicq̄m durius.
Esto. Ad tuos ire cupiebas: et de
siderio tibi erat domus patris tui.
Cur furatus es deos meos? Respō
dit iacob. Quod insciо te p̄fectus
sum: timui ne uolenter auferres
filias tuas. Quod aut furti me
arguis: apud quēcūq; inueneris
deos tuos: necetur coram fratrib;
nris. Scrutare quicq̄d apud me
tuoz inueneris: et aufer. Hec di
cens ignorabat qđ rachel furata
esset ydola. Ingressus iacob
tabernacula iacob. et lye. et utriusq;
famule: nō inuenit. Cūq; intrasset
tentoriū rachelis: illa festinans
abscondit ydola subter straminа
cameli: et sedit desup. Scrutan
ti q; omne tentoriū. et nichil inue
nienti: ait. Ne irascatur dñs me
us. qđ coram te assurgere nequeo:
quia iuxta consuetudinē femina
nunc accidit michi. Sic delusa sol
licitudo querendis est. Tumens q;
iacob: cū iurgio ait. Quā ob cul
pam meā. et ob quod peccatū sic
exarsisti post me. et scrutatus es
omnē supellectilem meā? Quid
inuenisti de cuncta substantia
domus tue? Pone hic coram frib;
meis. et frib; tuis: et iudicent inē
me et te. Idcirco uiginti annis fui
tecum? Oues tue. et capre steriles
nō fuerunt; arietes gregis tui nō
comedi: nec captum a bestia os
tendi tibi. Ego dampnū omne
reddebam: quicq̄d furto pierat
a me exigebas. Die noctuq; estu
urgebar et gelu: fugiebatq; sōp
nus ab oculis meis. Sic p uigin
ti annos in domo tua seruiui tibi:
quatuordecim pro filiabz. et sex
pro gregib; tuis. Immutasti q;
mercedem meā? decē uicib; Nisi
ds patris mei abraham. et timor
ysaac affuisset m̄: forsitan nudū
modo me dimisisses. Afflictionē
meam et laborem manuū mea;

respexit dñs: et arguit te heri. Respondit ei laban. Filie et filij: et greges tui: et omnia que cernis: mea sunt. Quid possum facere filijs et nepotibz meis? Veni ergo et ineamus fedus: ut sit testimonium inter me et te. Tulit itaq; iacob lapidem: et erexit illum in titulum. Dixitq; fratribz suis. Afferte lapides. Qui congregantes fecerunt tumulū: et comederūt sup eum. Quē uocauit laban tumulū testis. et iacob aceruū testimonij: uterq; uxta ppietatē lingue sue. Dixit q; laban. Tumulus iste testis erit inter me et te hodie. Et idcirco appellatum est nomen ei galaad: id est tumulus testis. Intueatur dñs et uindicet nos qñ do recesserimus a nobis: si afflixeris filias meas. et si introduxeris alias uxores sup eas. Nullus sermonis nr̄i testis est: ablq; deo q̄ psens respicit. Dixit q; rursus ad iacob. Ecce tumulus hic. et lapis quē erexi: inter me et te testis erit. Tumulus inquā iste et lapis: sint in testimoniū. Si aut ego transiero illum ppens ad te. aut tu pterieris malum mihi cogitans: deus abrahā. et dñs nachor. iudicet inter nos. dñs patris eor. Juravit ergo iacob: p timorem patris sui ysaac. Immolatis q; uictimis in monte. uocauit frēs suos ut ederent panē. Qui cū comedissent: manserūt ibi. Laban uō de nocte cōsurgens. osculatus est filios et filias suas: et benedixit illis: reuersus q; est in locum suum.

XXII

Iacob quoq; abijt iuxta quo cepterat. Fuerunt q; ei obuiam angeli dei. Quos cū uidisset: ait. Castra dei sunt hec. Et appellauit nomē loci illius manaim: id est castra. Misit autē nuncios ante se. ad esau frēm suū in terra seyr regionis edom: pcepitq; eis dicēs. Sic loquimini dño meo esau. Hec dicit frater tuus iacob. Apud laban peregrinatus sum: et fui usq; in p̄sentem diem. Habeo boues et asinos. oues. et seruos atq; ancillas. Misiq; nunc legationē ad dominū meū: ut inueniā gram in conspectu tuo. Reuersi sunt nuncij ad iacob: dicentes. Venimus ad esau frēm tuū: et ecce properat in occursū tibi. cū quadringentis uiris. Timuit iacob ualde: et pertimuit populū qui secū erat. greges quoq; et oues. et boues et camelos. in duas turmas. dicens. Si uenerit esau ad unā turmā. et pcusserit eam: alia turma que reliqua est saluabitur. Dixitq; iacob. Deus patris mei abraham. et dñs patris mei ysaac. dñe qui dixisti mihi reuertere in terrā tuā et in locum natiuitatis tue. et benefaciā tibi. minor sum cunctis miserationibz tuis. et ueritate tua quā expleuisti seruo tuo: in baculo meo transiui iordanē istum. et nunc cū duabz turmis regredior:

erue me de manu fratris mei. de manu esau. quia valde eū timeo. ne forte veniens percutiat matres cū filijs. Tu locutus es qđ bene mihi faceres; et dilatares semē meū sicut harenā maris. que p multitudine numerari nō potest. Cumq; dormisset ibi nocte illa. separauit de his que habebat mu nera esau fratri suo; capras ducen tas. hircos viginti. oues ducētas. et arietes viginti. camelos fetas cum pullis suis triginta. vaccas quadraginta. et taūros viginti. asinas viginti et pullos earū de cem. et misit p manus seruoꝝ su oꝝ singulos seorsum greges. Dixitq; pueris suis. Antecedite me. et sit spatiū inter gregem et gre gem. Et p̄cepit priori dicens. Si obuiū habueris frēm meū esau. et interrogauerit te cuius es. aut quo uadis. et cuius sunt ista que seq̄ ris. respondebis. Serui tui iacob. Munera misit dño meo esau. Ipse quoq; post nos venit. Similiter dedit mandata secundo ac tertio. et cunctis qui sequebātur greges. dicens. His eisdem verbis loquimi ni ad esau. cū inueneritis eū. Et addetis. Ipse quoq; seruus tuus iacob. venit nīm insequitur. Dixit enī. Placabo illū muneribꝰ que p cedunt. et postea videbo illum. Forsitan propitiabitur mi. Pre cesserunt itaq; munera ante eū. ipse vero mansit nocte illa i castris. Cūq; mane surrexisset; tulit duas uxores suas. et totidē famu las cū undecim filijs. et transiit vadum iaboch. Traductis q̄ om nib; que ad se pertinebant. remā sit solus. Et ecce vir luctabatur cum eo. usq; mane. Qui cum vi disset qđ eum superare nō posset; tetigit nervū femoris eius. et sta tim emarcuit. Dixitq; ad eum. Dimitte me. iam enī ascendit au rora. Respondit. Non dimittā te. nisi benedixeris mihi. Ait ergo. Qđ nomen est tibi. Respōdit. Jacob. At ille. Nequaquā inquit iacob appellabitur nomen tuū. sed isrl. Cū si contra dm̄ fortis fuisti. qn tomagis contra homines p̄valebis. Interrogauit eū iacob. Dic mihi quo appellaris nomine. Respōdit. Cur queris nom̄ meū. Et benedixit ei. in eodem loco. Vocauitq; iacob nom̄ loci illius phanuel. dicens. Vidi dm̄ facie ad faciem. et salua facta est anima mea. Ortus q̄ est ei statim sol. postquā trānsgressus est phanuel. Ipse vero claudicabat pede. Quā ob causam nō cōmedit filij isrl nervū. qui emarcuit i fe more iacob. usq; in p̄sentē diem. eo quod tetigerit nervū femoris eius. et obstupuerit.

XVIII

Elevans autē iacob oculos su os. vidit venientē esau. et cū eo quadringentos viros. Divisit q̄ filios lye et rachel. ambarū q̄ famularū. et posuit utrāq; ancillā et liberos earū in principio. lyam vero in secundo loco et filios ei.

rachel autē et ioseph nouissimos.
Ipe pgrediens adorauit pron
in terram septies: donec appropi
quaret frater eius. Currens itaq;
esau obuiā fratri suo: amplexa
tus est eum. Stringens q; eius
collum et osculans: fleuit. Leua
tis q; oculis. uidit mulieres et
paruulos eaq;: et ait. Quid tibi
uolunt isti; et si ad te ptinent:
Respondit. Paruuli sunt: quos
donauit mi deus seruo tuo. Et ap
propinquantes ancille. et filij ea
rum: incuruati sūt. Accessit q; q;
lya: cū liberis suis. Et cū simulq;
adorassent: extremi rachel 7 io
seph adorauerūt. Dixit q; esau.
Que nam sunt iste turme. quas
obuiā habui: Respondit. Vt in
uenirē grām coram dño meo. At
ille. Habeo aut plurima frat mi:
sint tua tibi. Dixit iacob. Noli
ita obsecro. Sed si inueni grām i
oculis tuis: accipe munuscula de
manib; meis. Sic enī uidi facie
tuam: quasi uiderim uultū dei.
Esto mihi propicius; et suscipe
bñdictionem quā attuli tibi: et
quā donauit mihi ds tribuens
omnia. Vix frē compellente susci
piens: ait. Gradiamur simul: 7
ero socius itineris tui. Dixitq;
iacob. Nosti dñe mi qd paruulos
habeam tēneros. et oues ac bo
ues fetas mecū; quas si plus i
ambulando fecero laborare: mo
rientur una die cuncti greges.
Precedat dñs mūs ante seruum
suū; et ego sequar paulatī uestri
gia eius. sicut uidero paruulos me
os posse: donec ueniam ad meū
dñm in seyr. Respōdit esau. Ro
te: ut de populo qui mecū est. salte
socij remaneant mee tue. Non est
inquit necesse. Hoc uno indigeo:
ut inueniā grām in cōspectu tuo
dñe mi. Reuersus ē itaq; illo die
esau itinere quo uenerat: in seyr.
Et iacob uenit in socoth. Vbi edi
ficata domo. et fixis tentoriis: ap
pellauit nomē loci illius socoth id
est tabernacula. Transiuitq; in
salem urbem sichimor. que est in
terra chanaan. postquā reuisus ē
de mesopotamia syrie: et habita
uit iuxta oppidū. Emitq; partē
agri in quo fixerat tabernacula.
a filijs emor patris sichem: centū
agnis. Et erecto ibi altari: inuo
cauit sup illud. fortissimū dñm isr.

XVIII

Egressa est autem
dina filia lye: ut uideret mu
lieres regionis illius. Quā cū ui
disset sichem filius emor euei. pn
ceps terre illius; adamauit et ra
puit. et dormiuit cū illa: ui oppri
mens uirginē. Et conglutinata
est aīa eius cū ea. Tristēq; blan
dicijs deliniuit. Et pgens ad emor
patrem suū: accipe michi inquit
puellā hanc coniugem. Qd cum
audisset iacob absentib; filijs. et
in pastu pecor occupatis: siluit
donec reuerterent. Egressus aut emor
patre sichem ut loqueretur ad ia
cob: ecce filij eius ueniebant de

agro. Audito q̄ qđ accíderat. trau
sunt ualde; eo quod fedam rem ẽt
opatus in ísrl'. et uiolata filia ia
cob. rem illicitam ꝑpetrasset. Locu
tus est trag̃ emor ad eos. et dixit.
Sichem filij mei adhesit aīa filie
uře. Date eam illi uxorem. et iun
gamus uicissim connubia. Filias
uras tradite nobis; et filias nras
accipite. et habitate nobiscum.
Terra in potestate ura est. exerce
te negociamini. et possidete eam.
Sed et sichem ad patrē z ad frēs
eius ait. Inueniā gram coram uo
bis. et quecūq̄ statueritis dabo.
Augete dotem. et munera postu
late. Libens tribuā qđ petieritis.
tantum date michi puellā hanc
uxorem. Responderūt filij iacob
sichem et patri eius in dolo. seu
entes ob stuprū sororis. Nō possu
mus facere qđ petitis. nec dare so
rorem nram homini incircūciso.
qđ illicitum est et nefarīū apud
nos. Sed in hoc ualebimus fede
rari. Si esse uolueritis nri similes.
et circūcidatur in uobis omnis
masculini sexus; tunc dabimus z
accipiemus mutuo filias nras ac
uras. et habitabimus uobiscum.
erimus q̄ unus popl's. Sin aut̃
circūcidi nolueritis. tollemus fili
am nram. et recedemus. Placuit
oblatio eor. emor et sichem filio eī.
nec distulit adolescens. q̄n statim
qđ petebatur expleret. Amabat
eū puellā ualde. et ipe erat inclu
tus in omni domo patris sui. In
gressi q̄ portam urbis. locuti sunt
ad populū. Uiri isti pacifici sunt.
et uolunt habitare nobiscū. Nego
cientur in terra. et exerceant eam.
que spaciosa et lata. indiget culto
ribz. Filias eor accipiemus uxores.
et nras illis dabimus. Unum est.
quo differtur tantū bonū. Si circū
cidamus masculos nostros. ritum
gentis mutantes. et substantia e
orum et pecora. et cuncta que pos
sident. nra erunt. Tantū in hoc ac
quiescamus. et habitātes simul
unū efficiemus poplm. Assensi sūt
omnes. circumcisis cunctis maribz.
Et ecce die tercio. quando grauissi
mus uulnerū dolor est. arreptis
duo iacob filij symeon et leui frēs
dine gladijs. ingressi sunt urbem
confidenter. Interfectis q̄ omnibz
masculis. emor et sichem pariter
necauerunt. tollentes dinam de
domo sichem sororem suā. Quibz
egressis. irruerunt sup occisos ceī
filij iacob. et depopulati sunt ur
bem. in ultionē stupri. Oues eor.
et armenta. et asinos. cuncta q̄
uastantes. que in domibz et in a
gris erant. parulos quoq̄ z uxo
res eor duxerunt captiuas. Quibz
patratis audacter. iacob dixit
ad symeon et leui. Turbastis me.
et odiosum me fecistis chananeis
et pherezeis. habitatoribz terre
huius. Nos pauci sumus; illi con
gregati penitent me. et delebor
ego et domus mea. Responderūt.
Numq̄d ut scorto abuti debuere

ſoꝛoꝛe noſtra.

XXV

Hꝛerea locutus eſt deus ad iacob. Surge et aſcende bethel. et habita ibi. facq; altare deo qui apparuit tibi. quando fugiebas eſau frem tuum. Jacob uero conuocata omni domo ſua. ait. Abiicite deos alienos qui in medio uri ſunt. et mundamini. ac mutate ueſtimenta ura. Surgite. et aſcendamus in bethel. ut faciamus ibi altare deo. qui exaudiuit me in die tribulationis mee. et fuit comes itineris mei. Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebat. et inaures que erant in auribz eoꝝ. At ille infodit ea ſubter terebinthū. que eſt poſt urbē ſichem. Cumq; profecti eent. terꝛoꝛ dei inuaſit omnes p circuitū ciuitates. et non ſunt auſi ꝓſequi recedentes. Venit igitur iacob luzam q̄ eſt in terra chanaan cognomēto bethel. ipe et omnis popl's cum eo. Edificauit q; ibi altare. et appellauit nomen loci domus dei. Ibi enī apparuit ei d's. cum fugeret frem ſuū. Eodem tēpoꝛe mortua eſt debꝛa nutrix rebecce. et ſepulta ad radices bethel. ſubter querctū. Vocatum q; eſt nomen loci. querctus fletus. Apparuit aūt iterum d's iacob. poſtquā reūlus eſt de meſopotamia ſyrie. bndixit q; ei dicens. Non uocaberis ultra iacob. ſed iſrl erit nom tuum. Et appellauit eum iſrael. Dixit q; ei. Ego d's omnipotēs. Creſce. et multiplicare. Gentes et popli nationū ex te erunt. et reges de lumbis tuis egredientur. Terram q; quam dedi abꝛaham et yſaac dabo tibi. et ſemini tuo poſt te. Et recceſſit ab eo. Ille uero erexit titulū lapideum in loco. quo locutus fuerat ei deus. libans ſup eum libamina. et effundens oleum. uocans q; nomē loci bethel. Egreſſus autem inde. uenit uerno tempoꝛe ad terrā que ducit effratam. In qua cū parturiret rachel. ob difficultatē partus. periclitari cepit. Dixitq; ei obſtetrix. Noli timere. quia et hunc habebis filiū. Egrediente autem aīa p dolore. et imminente iam morte. uocauit nomen filij ſui benoni. id eſt filius doloꝛis mei. Pater uero appellauit eū beniamin. id eſt filius dexterc. Mortua eſt ergo rachel. et ſepulta in uia que ducit effratam. hec eſt bethleem. Erexit q; titulum. ſup ſepulchꝝ eius. Hic eſt titulus monumēti rachel. uſq; in ꝓſentem diem. Egreſſus inde. fixit tabernaculū tranſiturem gregis. Cumq; habitaret in illa regione. abiit ruben. et dormiuit cum bala. concubina patris ſui. Quod illum minime latuit. Erant aūt filij iacob duodecim. Filij lye. ꝓmogenitus ruben. et ſyme on. et leui. et iudas. et yſachar. et zabulon. Filij rachel. ioſeph. et beniamin. Filij bale ancille rachelis. dan. et neptalim. Filij zelphe ancille lye. gad. et aſer. Hij filij

iacob: qui nati sunt ei in mesopotamia syrie. Venit etiam ad ysaac patrem suū in mambre ciuitatem arbee. hec est hebron: in qua peregrinatus ē abraham et ysaac. Et completi sunt dies ysaac: centum octoginta annoꝝ. Cōsumptus qꝫ etate mortuus est: et appositus est populo suo senex et plenus dierum. Et sepelierunt eum: esau ⁊ iacob filij sui.

Hec sunt aūt generationes esau: ipse est edom. Esau accepit uxores de filiabꝰ chanaan: ada filiam elom ethei. et oolibamā filiā ane a. filiam sebeon euei: basemath quoqꝫ filiam ysmael sororē nabaioth. Peperit autem ada: eliphaz. Basemath: genuit rahuel. Oolibama edidit ieus: ⁊ ihelon. et chore. Hij filij esau: qui nati sunt ei in terra chanaan. Tulit autem esau uxores suas. et filios et filias. et omnē animā domus sue. et substantiam et pecora et cuncta que habere poterat in tra chanaan: et abijt in alteram regionem. recessit qꝫ a fratre suo iacob. Diuites enī erant ualde: et simul habitare non poterāt: nec sustinebat eos terra peregrinatōis eoꝝ. p̄ multitudine gregum. Habitauit qꝫ esau in monte seyr: ipse est edom. Hec aūt sunt generationes esau patris edom. in monte seyr: et hec nomina filiorū eius. Eliphaz: filius ade uxoris esau. Rahuel quoqꝫ: filius basemath uxoris eius. Fuerūt qꝫ filij eliphaz: theman. omar. sepho. et gatham. et cenez. Thamna autem concubina eliphaz filij esau: que peperit ei amalech. Hij sūt filij ade uxoris esau. Filij autem rahuel: naath. et zara. semma et meza. Hij filij basemath: uxoris esau. Isti quoqꝫ erant filij oolibama filie ana. filie sebeon uxoris esau. quos genuit ei: ieus. et ihelon. et chore. Hij duces filioꝝ esau. Filij eliphaz primogeniti esau: dux theman. dux omar. dux sepho. dux cenez. dux chore. dux gathā. dux amalech. Hij filij eliphaz in terra edom: et hij filij ade. Hij quoqꝫ filij rahuel filij esau: dux naath. dux zara. dux semma. ⁊ dux meza. Hij autem duces rahuel: in terra edom. Isti filij basemath: uxoris esau. Hij autem filij oolibama uxoris esau: dux ieus. dux ihelon. dux chore. Hij duces oolibama filie ana: uxoris esau. Isti sunt filij esau ⁊ hij duces eorum: ipse est edom. Isti filij seyr horrei habitatores terre: lothan. et sobal. et sebeon. et anan. et dison. et eser. et disan. Hij duces horrei. filij seyr: in terra edom. Facti sunt autem filij lothan: horri et heman. Erat autē soror lothan: thamna. Et isti filij sobal: aluan. et maneech. et ebal. sephi. ⁊ onan. Et hij filij sebeon: achaia ⁊ ana. Iste est ana qui inuenit aquas calidas in solitudine: cum pasceret

alinos sebeon patris siu. Habuit q̄ filiuꝫ dilan: et filiam oolibamá. Et isti filij dilan: amdan: 7 elban. et iethran. et charán. Hij quoq̄ filij eser: baalan. et zeuan. et achan. Habuit autē filios di san: hus. et haran. Isti duces horreoꝝ. Dux lothan. dux sobal. dux sebeon. dux ana. dux dison: dux eser. dux disan. Isti duces horreotum: qui impauerunt in tra seyr. Reges autē qui regnauerunt in terra edom ante quā haberent regem filij isrl: fuerūt hij. Balach filius beor: nomen q̄ urbis eius denabá. Mortuus est autem balach: et regnauit pro eo iobab filius zare de bosra. Cumq̄ mortuus esset iobab: regnauit p eo husan de terra themanoꝝ. Hoc quoq̄ mortuo. regnauit pro eo adad filius badadi. qui percussit madian in regione moab: et nomē urbis eius abuith. Cūq̄ mortuus ēet adad: regnauit pro eo semla de maserechá. Hoc quoq̄ mortuo: regnauit pro eo saul de fluuio roooth. Cumq̄ et hic obisset: successit in regnū balanan filij acho bor. Isto quoq̄ mortuo: regnauit pro eo adad. Nomen q̄ urbis ei⁹ phau. Et appellabatur uxor illius meezabel filia matheret. filia mezaab. Hec ergo nomina ducū esau: in cognationibꝫ et locis et uocabulis suis. Dux thāna. dux alua. dux iether. dux oolibama. dux ela. dux phinon. dux cenez. dux theman. dux mabsar. dux magdiel. dux yram. Hij duces edom: habitantes in terra impij siu. Ipse est esau pater ydumeoꝝ. Habitauit autē iacob in terra chanaan. in qua pegrinatus est pater suus: et hec sunt generationes eus. CAP VII

dominus Oēs

Oseph cum sedecim esset annoꝝ. pascebat gregem cū fratribꝫ suis: adhuc puer. Et erat cū filijs bale et zelphe: uxorum patris siu. Accusauit q̄ frēs suos apud patrem: crimine pessimo. Israel autē diligebat ioseph sup omnes filios suos: eo qđ in senectute genuisset eum. Fecit q̄ ei tunicam polimitā. Videntes autē frēs eius qđ a patre plus cunctis filijs amaretur: oderant eū: nec poterant ei quicq̄m pacifice loqui. Accidit quoq̄: ut uisum somnium referret frēbꝫ suis. Que causa: maioris odij semina rium fuit. Dixit q̄ ad eos. Audite somnium meū quod uidi. Putabam nos ligare manipulos i agro: et quasi consurgere manipulū meum et stare: uos q̄ manipulos circūstantes adorare manipulū meū. Responderunt frēs eius. Numqđ rex noster eris: aut subiciemur ditioni tue: Hec ergo causa somniorum atq̄ sermonum: inuidie 7 odij fomitē ministrauit. Aliud quoq̄ uidit somnium: qđ narrans frēbꝫ ait. Vidi p somnium: quasi solem 7 lunā. et stellas undecim adorare me.

Quod cū patri suo et frībz retu
lisset: increpauit eū pater: et dix
it. Quid sibi uult hoc somniū
quod uidisti? Num ego et mater
tua et frēs tui adorabimus te su
per terram? Inuidebant igitur ei
frēs sui: pater uero rem tacitus
considerabat. Cumq; frēs illius
in pascendis gregibz patris mora
rentur in sichem: dixit ad eū isrl.
Frēs tui pascunt oues ī sichimis:
ueni mittam te ad eos. Quo res
pondente: presto sum: ait. Vade
et uide si cuncta prospera sint
erga frēs tuos et pecora: et renū
tia mihi quid agatur. Missus
de ualle hebron: uenit in sichem.
Inuenit q; eum uir errantem in
agro: et interrogauit quid que
reret. At ille respondit. Frēs meos
quero: indica mihi ubi pascant
greges. Dixit q; ei uir. Recesserūt
de loco isto. Audiui autem eos di
centes: eamus in dothaim. Per
rexit ergo ioseph post frēs suos:
et inuenit eos in dothaim. Qui
cū uidissent eū procul. antequā
accederet ad eos: cogitauerunt
illum occidere: et mutuo loque
bantur. Ecce somniator uenit.
Venite occidamus eū. et mitta
mus in cisternā ueterem: dice
mus q; fera pessima deuorauit
eū. Et tunc apparebit: quid illi
prosint somnia sua. Audiens
hoc ruben nitebatur liberare eū
de manibz eoz: et dicebat. Non
interficiamus aīam eius. nec
effundamus sanguinē; sed proi
cite eum ī cisternam hanc que ē
in solitudine: manus q; uestras
seruate innoxias. Hoc autem dice
bat: uolens eū eripere de manibz
eoz. et reddere patri suo. Confesti
igitur ut uenit ad frēs; nuda
uerunt eū tunica talari et poli
mita: miseruntq; in cisternam
que nō habebat aquā. Et sedēn
tes ut comederent panē. uiderūt
hysmaelitas uiatores uenire de
galaad: et camelos eoz portātes
aromata. et resinam. et stacten.
in egyptū. Dixit ergo iudas frībz
suis. Quid nobis prodest. si occi
dimus frēm nrm; et celauerimus
sanguinē ipius. Melius est ut
uenundetur hysmaelitis: et ma
nus nre nō polluantur. Frat enī
et caro nra est. Acquieuerūt frēs
sermonibz eius: et pertransuntibz
madianitis negociatoribz. extra
hentes eū de cisterna. uenditerūt
eum hysmaelitis uiginti argen
teis. Qui duxerūt eum ī egyptū.
Reuolus q; ruben ad cisternā: nō
inuenit puerū. Et scissis uestibz
pgens ad frēs suos. ait. Puer nō
comparet; et ego quo ibo? Tule
runt autē tunicam eius; et ī san
guinē hedi quē occiderant tinxe
runt. mittentes qui ferrent ad pa
trem: et dicerent. Hanc inueni
mus: uide utrū tunica filij tui
sit an non. Quā cum agnouisset
pater: ait. Tunica filij mei est.
Fera pessima comedit eū: bestia

deuorauit ioseph. Scissis q̄ uestibus. induitus est cilicio. lugens filium multo tempore. Cōgregatis autē cunctis liberis eius. ut lenirent dolorem patris noluit cōsolationē recipere. a dixit. Descendam ad filium meū lugens in infernū. Et illo pleuerante i fletu. madianei uenditerūt ioseph in egypto. phutiphari eunucho pharaonis. magro militie.

XXVIII

In tempore illo descendens iudas a fr̄ibus suis. diuertit ad uirum odollamitē nomine yran. Vidit q̄ ibi filiam hominis chananei. uocabulo sue. Et uxore accepta. ingressus est ad eam. Que concepit et peperit filium. uocauit q̄ nomen ei her. Rursū concepto fetu. natum filiū nominauit onam. Terciū quoq; peperit. quē appellauit sela. Quo nato. parere ultra cessauit. Dedit autē iudas uxorem p̄mogenito filio suo her. nōie thamar. Fuit quoq; her p̄mogenitus iude. nequā in conspectu domini. et ab eo occisus ē. Dixit ergo iudas ad onam filiū suū. Ingredere ad uxorem fr̄is tui. et sociare illi. ut suscites semen fratri tuo. Ille sciens nō sibi nasci filios. introiens ad uxorem fr̄is sui. semen fundebat in terrā. ne libi fr̄is nomine nascēretur. Et idcirco pauit eum dñs. quod rem detestabilem faceret. Quā obrē. dixit iudas thamar nurui sue. Esto uidua in domo patris tui. donec crescat sela filius mꝰ. Timebat enī. ne et ipse moreretur. sicut fr̄es eius. Que abiit. et habitauit i domo patris sui. Cumq; multis autē multis diebꝫ. mortua est filia uxor iude. Cui post luctū consolatione suscepta. ascendebat ad tonsores ouiū suarum. ipe et yras odollamita. i tampnas. Nunciatum q̄ est thamar. qd' socer illius ascenderet i tampnas. ad tondendas oues. Que depositis uiduitatis uestib⁹. assumpsit ornatū. Et mutato habitu. sedit in biuio uie. quod ducit tampnā. eo quod creuisset sela. et nō eum accepisset marituꝫ. Quā cum uidisset iudas. suspicatus est esse meretricē. Operat enī uultū suū. ne cognosceretur. Ingrediensq; ad eam. ait. Dimitte me. ut coeam tecū. Nesciebat enī. quod nurus sua esset. Cui respondente. quid michi dabis. ut coeas concubitu meo. dixit. Mittam tibi hedum de gregibꝫ. Rursumq; illa dicente. patiar qd' uis si dederis m̄i arrabonē. donec mittas qd' polliceris. ait iudas. Quid tibi uis pro arrabone dari. Respondit. Anulū tuum et armillam. et baculū quem manu tenes. Ad unū igitur coitum. cōcepit mulier. Et surgens abiit. Depositoq; habitu quē assumpserat. induta est uiduitatis uestibꝫ. Misit autem iudas hedū p

pastorem suū odollam tē: ut re
aperet pignus qđ' dederat mulier. Qui cum nō inuenisset eam:
interrogauit homines loci illius.
Ubi ē mulier: que sedebat in bi
uio? Respondentibz cunctis. non
fuit in loco isto meretrix: reūsus
est ad iudam. et dixit ei. Non in
uenī eam. Sed et homines loci
illius. dixerunt mī: nūquam ibi
sedisse scortum. Ait iudas. Habe
at sibi. certe mendacij arguere nos non poterit. Ego mīsi hedū
quē promiserā: et tu nō inuenisti
eam. Cece autē post menses tres:
nuntiauerūt iude dicentes. Fornicata est thamar nurus tua: et
uidetur uterus illius intumescē.
Dixit iudas. Producite eam: ut
comburatur. Que cū educeretur
ad penā: misit ad socerū suū di
cens. De uiro cuius hec sunt: con
cepi. Cognosce cuius sit anulus.
et armilla. et baculus. Qui agni
tis muneribz: ait. Iustior me est:
quia nō tradidi eam sēlā filio meo.
Attamen ultra nō cognouit eam.
Instante autē partu: apparuerē
gemini in utero. Et in ipa effu
sione infantū. unus protulit ma
nū: in qua obstetrix ligauit coccinū dicens. Iste egrediet prior.
Illo uero retrahente manū: egr̄ss
us est alter. Dixit ꝙ mulier. Quare diuisa est propter te macera?
Et ob hanc causam: uocauit no
men eius phares. Postea egr̄ssus
est frater eius ī cuius manu erat
coccinū: quem appellauit zaram.

Ductus ioseph

XXX 30

est in egiptū. Emit ꝙ eum phutiphar eunuchus pharaonis. prin
ceps exercitus. uir egiptius: de ma
nu ysmaelitarū. a quibz pduct⁹
erat. Fuit ꝙ dñs cum eo: et erat
uir in cunctis prospe agens. Habitabat ꝙ in domo dñi sui. Qui
oprime nouerat esse dñm cū eo.
et omnia q̄ gerēt. ab eo dirigi in
manu illius. Inuenit ꝙ ioseph
gr̄am coram dño suo: et minist⁹
bat ei. A quo ꝓpositus oīb⁹ gu
bernabat creditam sibi domum:
et uniūsa que ei tradita fuāt.
Benedixit ꝙ dñs domui egiptij
propter ioseph: et multiplicauit
tam in edibz quā in agris cūctā
eius substantiā. Nec quicq̄m ali
ud nouerat: nisi panē quo uesce
batur. Erat autē ioseph pulcher
facie: et decorus aspectu. Post
multos itaq̄ dies. iniecit domi
na sua oculos in ioseph: et ait.
Dormi mecū. Qui nequaquā ac
quiescens operi nefario: dixit ad
eam. Ecce dñs meus omnibz mi
traditis. ignorat quid habeat ī
domo sua: nec quicquā est qđ'
in mea potestate non sit. uel nō
tradiderit michi: preter te que
uxor eius es. Quomodo ergo pos
sum hoc malū facere: et peccare
in dm meū? Huiuscemodi ūbis
p singulos dies. et mulier moles
ta erat adolescenti: et ille recusa
bat stupr̄ū. Accidit autem ut

quadā die intraret ioseph domū· et operis quippiā absq; arbitris faceret: at illa apphensa lacinia uestimenti eius· diceret· Dormi mecū· Qui relicto ī manu eius pallio fugit: et egressus est foras. Cumq; audisset mulier uestem ī manibz suis· et se ē contemptā; uocauit homines domus sue: et ait ad eos· Ecce introduxit uirum hebreum: ut illuderet nobis. Ingressus ē ad me: ut coiret mecū· Cumq; ego subclamassem· ⁊ audisset uocem meā: reliquit pallium quod tenebam· et fugit foras. In argumē tum ergo fidei· retentū pallium ostendit marito redeunti domū: et ait. Ingressus est ad me seruus hebreus. quē adduxisti: ut illuderet mihi· Cumq; audisset me clamare· reliquit pallium ⁊ fugit foras. His auditis dns ⁊ nimiū credulus ūbis cōiugis: iratus est ualde· Tradiditq; ioseph ī carcerem· ubi uincti regis custodiebantur: et erat ibi clausus. Fuit autē dns cum ioseph: et misertus illius. dedit ei grām ī conspectu pncipis carceris. Qui tradidit ī manu ipius omēs uinctos qui in custodia tenebātur: et quicqd fiebat sb ipo erat: nec nouerat aliquid· cūctis ei credentis. Dns enī erat cū illo: et omnia eius opa dirigebat. XL

Hus ita gestis: accidit ut peccarent duo eunuchi· pincerna regis egipti et pistor· dño suo. Iratus q; contra eos pharao. nam alter pincernis pērat alter pistoribz; misit eos in carcerē pncipis militū: in quo erat uinctus et ioseph. Ait custos carceris tradidit eos ioseph: qui et ministrabat eis. Aliquantulū temporis fluxerat: et illi in custodia tenebantur. Viderūq; ambo somnium nocte una: uxta interpretationē congruam sibi. Ad quos cum introysset ioseph mane· ⁊ uidisset eos tristes: scisciatus est dicens. Cur tristior est hodie solito facies ura: Qui responderunt. Somnium uidimus: et nō est qui interpretetur nobis. Dixitq; ad eos ioseph. Numqd nō dei est interpratio: Referte mihi: quid uideritis. Narrauit ꝑ ꝓpositus pincernaꝝ· somnium suū. Videbā coram me uitem· in qua erant tres ꝓpagines. crescere paulatim gēmas; et post flores uuas maturescere: calicemq; pharaonis ī manu mea· Tuli ergo uuas. et expressi in calicem quē tenebam: et tradidi poculum pharaoni· Respondit ioseph. Hec est interpratio somnii. Tres ꝓpagines. tres adhuc dies sunt· post quos recordabitur pharao magisterii tui; et restituet te in gradum pristinū· dabis q; ei calicem uxta officium tuū: sicut antea facere consueueras Tantū memēto mei cū bene tibi fuerit; et facies mecū miam·

ut suggeras pharaoni ut educat me de isto carcere. quia furto sublatus sum de terra hebreoꝝ: & hic innocens in lacum missus sum. Videns pistoꝝ magister. quod prudenter somnium dissoluisset: ait. Et ego uidi somnium. qđ haberem tria canistra farine super caput meum. et in uno canistro qđ erat excelsius. portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria: aues q̃ comedere ex eo. Respondit ioseph. Hec est interpretatio somnij. Tria canistra. tres adhuc dies sunt. post quos auferet pharao caput tuum. ac suspendet te in cruce: et lacerabunt uolucres carnes tuas. Exinde dies tercius natalicius pharaonis erat. Qui faciens grande conuiuium. pueris suis: recordatus est inter epulas magistri pincernaꝝ. et pistoꝝ principis. Restituit q̃ alterum in locum suum. ut porrigeret ei poculum: alterum suspendit in patibulo: ut coniectoris ueritas probaretur. Et tamen succedentibus prosperis: ꝓpositus pincernarum oblitus est interpretis sui. XLI

Post duos annos uidit pharao somnium. Putabat se stare sup fluuium: de quo ascendebant septem boues pulchre & crasse nimis: et pascebantur in locis palustribus. Alie quoq; septem emergebant de flumine fede confectiq; macie: et pascebantur ipsa amnis ripa. in locis uberrimis uirentibus. Deuoraueruntq; eas: quarum mira species et habitudo corpoꝝ erat. Expergefactus pharao. rursum dormiuit: et uidit somnium alterum. Septem spice pullulabant in culmo uno: plene atq; formose. Alie q̃q; totidem spice tenues. et percusse uredine. orebantur: deuorantes omnium priorum pulchritudinem. Cuius pharao post quietem. et somne pauore perritus: misit ad coniectores egipti. cunctos q; sapientes. Et accersitus. narrauit somnium: nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscens pincerna magister: ait. Confiteor peccatum meum. Iratus rex seruis suis. me & magistrum pistoꝝ retrudi uoluit in carcerem principis militum: ubi una nocte uterq; uidimus somnium. plagium futuroꝝ. Erat ibi puer hebreus: eiusdem ducis militum famulus. Cui narrantes somnia: audiuimus quecquid postea rei probauit euentus. Ego enim redditus sum officio meo: & ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium. eductus de carcere ioseph totonderunt: ac ueste mutata obtulerunt ei. Cui ille ait. Vidi somnia: nec est qui edisserat: que audiui te prudentissime condere. Respondit ioseph. Absq; me: deus respondebit prospera pharaoni. Narrauit ergo pharao: qđ uiderat. Putabam me stare sup ripam fluminis: et septem boues de amne conscendere pulchras

mis. et obesis carnibz: que in pa
stu paludis uirecta carpebant.
Et ecce has sequebantur alie
septem boues intantū deformes.
et macilente: ut nūquā tales ī
terra egypti uiderim. Que deuo
ratis et consumptis pōnibz nul
lum saturitatis dedere uestigiū:
sed simili macie z squalore torpe
bant. Cui galans: rursus sopore
depressus uidi somnū. Septem
spice pullulabant in culmo uno:
plene atq; pulcherrime. Alie q̄q;
septē tenues et pauste uredine o
riebantur: que prior pulchritu
dinē deuorauerunt. Narrauī cō
tectoribz somnū: et nemo est
qui edisserat. Respondit ioseph.
Somnium regis unū est. Quae
facturus est deus: ostendit pha
raoni. Septem boues pulchre z
septem spice plene. septē uberta
tis anni sunt: eandem q; uim
somnij cōprehendunt. Septē
quoq; boues tenues atq; maci
lente. que ascenderunt post eas.
et septem spice tenues. et uento
urente pauste. septem anni sunt
uenture famis: qui hoc ordine
complebūtur. Ecce septem annī
uenient fertilitatis magnē ī uni
uersa terra egypti: quos sequent̄
septem anni alij tante sterilita
tis: ut obliuioni tradatur cūcta
retro habundantia. Consumpta
ra est enī fames omnē terrā: et
ubertatis magnitudinē pditu
ra inopie magnitudo. Qđ autē
uidisti secdo. ad eandem rem pti
nens somnium. firmitatis indiciū
est: eo quod fiat sermo dei z uelo
cius impleatur. Nunc ergo prude
at rex uirum sapientē z industri
um. et pficiat eum terre egypti;
qui constituat pōsitos per singu
las regiones. et q̄rtam partem
fructuū p septem annos fertili
tatis qui iam nunc futuri sunt
congreget in horrea. et omne fru
mentū sub pharaonis potestate
condatur: seruetur q; in urbibz.
et pparetur future septem annoꝝ
fami. que oppressura est egyptū.
et nō consumetur terra inopia.
Placuit pharaoni consilium: z
cunctis ministris eius. Locutq;
est ad eos. Num inuenire pote
mus talem uirū; qui spiritu dei
plenus sit. Dixit ergo ad ioseph.
Quia ostendit tibi deus omnia
que locutus es. nūquid sapienti
orem et consimilē tui inuenire
potero. Tu eris sup domū meā:
et ad tui oris imperiū cunctus po
pulus obediat. Uno tantū regni
solio: te pcedam. Dixit quoq; rur
sum pharao ad ioseph. Ecce con
stitui te sup uniuersam terrā egyp
ti. Tulitq; anulū de manu sua:
et dedit in manu eius. Uestiuitq;
eum stolam byssinā: et collo tor
quē auream circūposuit. Fecitq;
ascendere eū sup currū suū secūm;
clamante pconē. ut omnes corā
eo genu flecterent: et pōsitum
essē scirent uniuse terre egypti.

Dixit quoq; rex ad ioseph. Ego sū pharao: absq; tuo imperio nō mouebit quisquā manū aut pedem in omni terra egipti. Vocauit q; nomen illius: et uocauit eū lingua egyptiaca saluatorem mūdi. Dedit quoq; illi uxorem aseneth filiam phutipharis sacerdotis heliopoleos. Egressus est itaq; ioseph ad terrā egipti. Triginta autem erat annoz: quando steterat in conspectu regis pharaonis: et circuiuit omnes regiones egipti. Venit q; fertilitas septem annoz: et in manipulos redacte segetes. cōgregate sunt in horrea egipti. Omnis etiā frugum habundantia: i singulis urbib; condita est. Tanta q; fuit multitudo tritici. ut arene maris coequaretur: et copia mensurā excederet. Nati sūt autem ioseph filij duo. ante quā ueniret fames: quos et peperit asseneth filia phutipharis sacerdotis heliopoleos. Vocauit q; nomē primogenitū manasses: dicens. Obliuisci me fecit ds omniū laboz meoz: et domus patris mei. Nomen quoq; secundi appellauit effraym: dicens. Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. Igitur translatis septem annis ubertatis qui fuerant i egipto: ceperunt uenire septem anni inopie. quos p̄dixerat ioseph: et in uniuerso orbe fames p̄ualuit. In cuncta autem tra egipti: erat fames. Qua esuriente: clamauit populs ad pharaonē alimenta petens. Quib; ille respondit. Ite ad ioseph: et quicq̄d uobis dixerit. facite. Crescebat aūt cotidie fames: in omni terra. Aperuit q; ioseph uniuersa horrea. et uendebat egyptijs: nam et illos oppresserat fames. Omnes q; prouincie uenibant in egiptū. ut emerēt escas: et malū inopie temperent. XLII

Videns aūt iacob qd alimēta uenderentur in egipto: dixit filijs suis. Quare negligitis: Audiui qd triticū uenundetur in egipto. Descendite. et emite nobis necessaria: ut possimus uiuere. et nō consumamur inopia. Descendentes igitur frēs ioseph decem. ut emerent frumenta in egipto. beniamin domi retento a iacob. qui dixerat frib; eius ne forte in itinere quicquā paciatur mali: ingressi sunt terrā egipti cū aliis qui pgebant ad emendū. Erat aūt fames in tra chanaan. et ioseph p̄nceps egipti: atq; ad illius nutū frumenta populis uendebantur. Cūq; adorassent eum frēs sui et agnouisset eos. quasi ad alienos durius loquebatur: interrogans eos. Vnde uenistis. Qui respondērūt. De terra chanaan: ut emamus uictui necessaria. Et tamen frēs ipse cognoscens: nō est agnitus ab eis. Recordatus q; somniorum que aliquando uiderat: ait ad eos. Exploratores estis: ut uideatis infirmio

ra terre uenistis. Qui dixerũ. Nõ
est ita dñe: sed seruꝰ tuꝰ uenerũt.
ut emerent cibos. Oĩm filiꝰ uniꝰ
uri sumus. Pacifici uenimus: ñ
quequã famuli tui machinantꝫ
mali. Quibꝰ ille respondit. Aliꝫ
est. Immunita terre huius consi
derare uenistis. Et illi. Duodecim
inquũt seruꝰ tuꝰ frẽs sumus: filiꝰ
uri unus in terra chanaan. Mi
nimus cũ patre nũo est: alius nõ
est sup. Hoc est aut qđ locutus sũ:
exploratores estis. Jam nũc experi
mentũ uri capiam. Per salutem
pharaonis: nõ egrediemini hinc
donec ueniat frater ũr minimus.
Mittite e uobis unũ: ut adducat
eum. Vos autẽ eritis ĩ uinculis:
donec probentur que dixistis. utrũ
falsa an uera sint. Alioquin: p
salutẽ pharaonis exploratores estis.
Tradidit ergo illos custodie: tri
bus diebꝰ. Die autẽ tertio eductis
de carcere: ait. Facite qđ dixi: et
uiuetis. Deum enĩ timeo. Si pa
cifici estis: frater ũr unus ligetur
tur in carcere. Vos autẽ abite. et
ferte frumenta que emistis ĩ do
mos urãs: et frẽm ũrm minimũ
ad me adducite: ut possim uros
probare sermones. et non moria
mini. Fecerunt ut dixerat. Et lo
cuti sunt adinuicẽ. Merito hec pa
timur: quia peccauimus ĩ frẽm
nrm. uidentes angustias anime
illius dum deprecaretur nos: 7 nõ
audiuimus. Et ideirco uenit su
per nos ista tribulatio. Et quibus
unus rubẽ ait. Numqđ non dixi
uobis. nolite peccare in puerũ: et
nõ audistis me: Ecce sanguis eius
exquiritur. Ignorabant autẽ qđ
intelligeret ioseph: eo qđ interp
tem loqueretur ad eos. Auertitꝫ
se paũper: et fleuit. Et reuisus:
locutus est ad eos. Tollens qꝫ sy
meon et ligans illis presentibꝰ.
iussit ministris ut implerẽt sac
cos eoꝝ tritico: et reponerẽt pecu
nias singuloꝝ in sacculis suis:
datis insuper cibariis ĩ uia. Qui
fecerunt ita. At illi portãtes fru
menta ĩ asinis suis: profecti sũt.
Aperto qꝫ unus sacco. ut daret
iumento pabulũ in diuersorio:
cõtemplatus pecuniã in ore sac
culi: dixit frẽbꝰ suis. Reddita est
mihi pecunia: en habetur in
sacco. Et obstupefacti turbatiqꝫ:
dixerunt mutuo. Quid nam est
hoc. qđ fecit nobis deus. Igne
runtqꝫ ad iacob patrem suũ in
terra chanaan: et narrauerunt
ei omnia que acciderant sibi
dicentes. Locutus est nobis dñs
terre dure: et putauit nos explo
ratores esse prouincie. Cui respõ
dimus. Pacifici sumus: nec ul
las molimur insidias. Duodeci
frẽs: uno patre geniti sumus. Vi
nus nõ est sup: minor cum patre
moratur in terra chanaan. Qui
ait nobis. Sic probabo: qđ paci
fici estis. Frẽm ũrm unũ dimitte
te apud me: et cibaria domibꝰ
ũris necessaria sumite. et abite.

frēm q̄ uīm minimū adducat ad
me. ut sciam qđ non sitis explora
tores: et istum qui tenetur in un
culis recipere possitis: ac deinceps
que uultis emendi habeatis licen
tiam. Hys dictis. cū frustra effun
derent singuli: reperierunt in ore
sacculoꝝ ligatas pecunias. Exter
ritis q̄ simul omnib⁹: dixit pater
iacob. Absq; liberis me eē fecistis.
Joseph non est super: symeon tene
tur in uinculis: beniamin aufere
tis. In me hec mala omnia recidē
runt. Cui respondit ruben. Duos
filios meos interfice: si nō reduxe
ro illum tibi. Trade illū in manu
mea: et ego eum tibi restituam.
At ille. Non descendet mēt filius
mūs uobiscum. Frater eius mortu
us est: ipse solus remansit. Si qđ
ei adūsi acciderit in terra ad quā
pgitis: deducetis canos meos cū
dolore ad inferos. XLIII.

Iterum fames omnē terrā uehe
menter p̄mebat. Consumptis q̄ ci
bis quos ex egipto detulerāt: dixit
iacob filiis suis. Reūtimini: et emi
te nobis pauxillū escaꝝ. Respōdit
udas. Denuntiauit nobis uir ille
sub testificatione uirtutis: dicēs.
Non uidebitis faciem meam: nisi
frēm uīm minimū adduxeritis uo
biscum. Si ergo uis eum mittere
nobiscū: pgemus pariter: et eme
mus tibi necessaria. Si aut̄ non
uis: nō ibimus. Vir enim ut sepe
diximus: denūtiauit nobis dicēs.
Non uidebitis faciem meā: absq;
frē uīo minimo. Dixitq; eis isrl.
In meā hoc fecistis nutriam: ut
indicaretis ei et aliū uos habere
frēm. At illi respondērunt. Interro
gauit nos homo p ordinē nostrā
progeniē: si pater uiueret. et si ha
beremus frēm: et respondimus ei
consequēt̄ iuxta id quod fuerat
scisitatus. Numq̄d scire potera
mus qđ dicturus esset: adducite
uobiscū frēm uīm. Judas quoq;
dixit patri suo. Mitte puerum me
cum ut proficiscamur. et possimus
uiuere: ne moriamur nos et par
uuli nri. Ego suscipio puerū: de
manu mea require illū. Nisi re
duxero et tradidero eum tibi: ero
peccati in te reus. omni tempore.
Si nō intercessisset dilatio: iā uice
altera uenissemus. Igitur isrl pat
eoꝝ: dixit eis. Si sic necesse est: fa
cite quod uultis. Sumite de opti
mis terre fructib⁹ in uasis uīis. et
deferte uiro munera: modicū resi
ne. et mellis. et storacis. et stactes.
et therebinti. et amigdalarū. Pe
cuniam q̄ duplicē ferte uobiscū: et
illam quā inuenistis in sacculis
reportate: ne forte errore frēm sit.
Sed et frēm uīm tollite: et ite ad
uirū. Deus aut̄ meus omps fa
ciat uobis eū placabilem: et re
mittat uobiscū frēm uīm quem te
net: et hunc beniamin. Ego aut̄
quasi orbatus absq; liberis ero.
Tulerunt ergo uiri munera. et pe
cuniā duplicem: et beniamin. De
scenderūt q̄ in egiptū: et steterūt

coram ioseph. Quos cum ille uidisset et beniamin simul: præpit dispensatori domus sue dicens. Introduc uiros domū; et occide uictimas. et instrue conuiuiū: quia hodie mecū sunt cōmessuri meridie. Fecit ille sicut iussat imperatū: et introduxit uiros domū. Ibiq; exterriti: dixerunt mutuo. Propter pecuniā quā retulimus prius in saccis nris introducti sumus: ut deuoluat in nos calumpniā. et uolentes subiugat seruituti. et nos et asinos nros. Quā ob rem in ipis foribus accedentes ad dispensatorem: locuti sunt. Oramus dne: ut audias. Jam ante descendimus: ut emeremus escas. Quibz emptis. cum uenissemus ad diuersorium aperuimus sacculos nros; et inuenimus pecuniā in ore saccoz: quā nūc eodem pondere reportauimus. Sed et aliud attulimus argentū: ut emamus que necessaria sunt. Non est in nra conscientia: quis eam posuerit in marsupijs nris. At ille respondit. Pax uobiscum. Nolite timere. Deus ur et ds patris uri: dedit uobis thesauros in saccis uris. Nam pecuniam quā dedistis michi: probatā ego habeo. Eduxit q; ad eos symeon. Et introductis domū attulit aquā; et lauerunt pedes suos: dedit q; pabula asinis eoz. Illi uō parabant munera: donec ingrederetur ioseph meridie. Audierāt enī quod ibi cōmessurum essent panē. Igitur ingressus est ioseph domū suam; obtulerūt q; ei munā tenentes in manibz: et adorauerūt proni in terrā. At ille clementer resalutatis eis: interrogauit eos dicens. Saluus ne est pater ur senex; de quo dixeratis mi? Adhuc uiuit? Qui responderūt. Solspes est seruus tuus pater nr: adhuc uiuit. Et incuruati: adorauerūt eū. Attollens autē oculos ioseph. uidit beniamin frem suū uterinū: et ait. Iste est frater ur paruulus; de quo dixeratis mi? Et rursum. Deus inqt misereatur tui fili mi. Festinauit q; quia cōmota fuerāt uiscera eius sup fratre suo: et erūpebant lacrime. Et introiens cubiculū: fleuit. Rursumq; lota facie: egressus continuit se: et ait. Ponite panes. Quibz appositis seorsum ioseph et seorsum frībz. egiptijs q; qui uescebantur simul seorsum. Illicitū est enī egiptijs comedere cum hebreis. et pphanū putant huiuscemodi conuiuiū; sederūt ergo coram eo pmogenitus iuxta pmogenita sua. et minim iuxta etatem suā. Et mirabantur nimis: sumptis partibz. quas ab eo accepant. Maiorq; pars uenit beniamin: ita ut quinq; partibz excederet. Biberūt q;: et inebriati sunt cum eo. XLIIII

Precepit autē ioseph dispensatori domus sue: dicēs. Imple saccos eoz frumento quantū pollē

capere: et pone pecuniã singulor
in sũmitate sacci. Ciphum autẽ
meũ argenteũ. et preciũ qđ' dedu
trtici: pone in ore sacci minoris.
Factũ qꝫ est ita. Et orto mane: di
missi sunt cũ asinis suis. Jamqꝫ ur
bem exierant: et processerãt paulu
lũ. Tũc ioseph accersito dispensato
re domus: surge inquit persequere uim.
et apphensis dicito. Quare reddi
distis malũ pro bono? Ciphus
quẽ furati estis. ipse est in quo bi
bit dñs meus: et in quo auguran
solet. Pessimã rem fecistis. Feci
le ut iusserat. et apphensis. p ordi
ne locutus est. Qui responderunt.
Quare sic loquitur dñs noster; ut
seruu tu tantũ flagiciũ commise
rint? Pecuniã quam inuenimus
in sũmitate saccor: reportauimus
ad te de terra chanaan. Et quom
consequens est. ut furati simus de
domo dñi tui aurũ uel argenteũ?
Apud quẽcũqꝫ fuerit inuentũ ser
uor tuor quod queris. moriatur:
et nos serui erimus dñi nri. Qui
dixit eis. Fiat iuxta uram senten
tiam. Apud quẽcũqꝫ fuerit inuen
tum: ipse sit seruus mis. Vos autẽ
innoxii eritis. Itaqꝫ festinato de
ponentes in terra saccos: aperue
runt singuli. Quos scrutatus. in
cipiens a maiore usqꝫ ad minimũ:
inuenit ciphũ in sacco beniamin.
At illi scissis uestibz: oneratis qꝫ
rursum asinis: reuersi sunt in opi
dum. Primus qꝫ iudas cũ fratribus
ingressus est ad ioseph. Necdum
eni de loco abierat. Omes qꝫ ante
eum corruerũt pariter in terrã.
Quibz ille ait. Cur sic agere uo
luistis? An ignoratis. quod non
sit similis mei in augurandi scie
ntia? Cui iudas. Quid respon de
bimus inquit dño meo; uel quid lo
quemur. aut unde poterimus ob
tendere? Deus inuenit iniquitatẽ
seruor tuor. En omes serui sumus
dñi mei: et nos. et apud quem in
uentus est ciphus. Respondit io
seph. Absit a me: ut sic agã. Qui
furatus est ciphum: ipse sit ser
uus meus. Vos autẽ abite liberi:
ad patrem urm. Accedens autẽ
propius iudas: confidenter ait.
Oro dñe mi. loquatur seruus tu
us uerbũ in auribz tuis: et ne irascaris famulo tuo. Tu es enim post
pharaonẽ dñs meus. Interrogasti
prius seruos tuos. Habetis patrẽ
aut frẽm? Et nos respondimus
tibi dño meo. Est nobis pater se
nex; et puer paruulus qui in se
nectute illius natus est. cui ute
rinus frater est mortuus: et ipm
solum habet mater sua. Pater
uero. tenere diligit eũ. Dixisti qꝫ
seruus tuus. Adducite eũ ad me:
et ponam oculos meos super illũ.
Suggessimus dño meo. Non po
test puer relinquere patrem suũ.
Si enim illum dimiserit: morietur.
Et dixisti seruus tuus. Nisi uenit
frater urr minimus uobiscũ: nõ
uidebitis amplius faciem meã.
Cũ ergo ascendissem ad famulũ

tuū patrē nr̄m: narrauimus et
omnia que locutus est dn̄s mr̄s.
Et dixit pater nr̄. Reuertimini: et
emite nobis paū tritici. Cui dix-
imus. Ire non possumus. Si frat̄
nr̄ minimus descenderit nobiscū:
proficiscemur simul. Aliqn̄ illo
absente: nō audemus uidere fa-
ciem uiri. Ad que ille respondit.
Vos scitis: quod duos genuerit
michi uxor mea. Egressus est u-
nus: et dixistis. Bestia deuora-
uit eum: et huc usq; non compa-
ret. Si tuleritis et istū: et aliqd
ei in uia contigerit: deducetis
canos meos cū merore ad inf̄os.
Igitur si intrauero ad seruū tuū
patrē nr̄m et puer defuerit. cū
anima illius et huius aīa pen-
deat. uidensq; eum non esse no-
biscū: morietur: et deducent fa-
muli tui canos eius cum dolore
ad inferos. Ego propter seruus
tuus sum: qui in meam hūc rece-
pi fidem. et spopondi dicēs. Si
reduxero eum: peccati reus ero ī
patrem meū omni tempore. Ma-
nebo itaq; seruus tuus pro pue-
ro in ministeriū dn̄i mei: et puer
ascendat cū frib; suis. Non enī
possum redire ad patrē absente
puero: ne calamitatis que oppr̄-
sura est patrē meū testis assistam.

XLV

Non se poterat ultra
cohibere ioseph: multis co-
ram astantib; Vnde p̄cepit ut
egrederentur cuncti foras: et
nullus interesset alienus agnitio-
ni mutue. Eleuauitq; uocem cū
fletu: quā audierūt egyptij. om-
nisq; domus pharaonis. Et dixit
frib; suis. Ego sum ioseph. Adhc
pater meus uiuit? Nec poterant
respondere frēs: tanto timore p
territi. Ad quos ille clementer.
Accedite inquit ad me. Et cum
accessissent prope: ego sum in-
quit ioseph frater ur̄ quē uendidistis
in egyptū. Nolite pauere: nec du-
rum uobis esse uideatur qd' uen-
didistis me in his regionib;. Pro
salute enī uīa: misit me d̄s ante
uos in egyptū. Biennii est quod
cepit esse fames in terra: et adhuc
quinq; anni restant. quibus nec
arari poterit. nec meti. Premisitq;
me deus: ut reseruemini super ter-
ram. et escas ad uiuendū habere
possitis. Non uō consilio sed dei
uoluntate huc missus sum: qui
fecit me quasi patrē pharaonis. et
dñum uniuerse domus eius. ac p̄n
cipem ī omni terra egypti. Festina
te et ascendite ad patrem meū:
et dicetis ei. Hec mandat filius
tuus ioseph. D̄s me fecit dñm u
niuse terre egypti. Descende ad me.
ne moreris; et habita in tra gos-
sen. eris q; iuxta me tu et filij tui.
et filij filioq; tuoq;. oues tue et armē
ta tua. et uniuersa que possides. et
bnq; te pascam. adhuc enī quinq;
anni reliqui sūt famis: ne et tu
pereas et domus tua. et oīa que
possides. En oculi uri et oculi frīs
mei beniamin uident: qd' os meū

loquatur ad uos. Nūciate patri meo unūsam gloriā meam: et cuncta que uidistis ī egipto. Festi nate: et adducite eū ad me. Cūq; amplexatus recidisset in collum beniamin frīs suis fleuit: illo q̄q; flente similiter sup collum eius. Gaudatus q; est ioseph omnes frēs suos: et plorauit p singulos. Post que: ausi sunt loqui ad eū. Auditumq; est: et celebri sermone uulgatū in aula regis. Uenerunt fratres ioseph. Et gauisus est pharao: atq; omnis familia eius. Dixit q; ad ioseph: ut imperet frīb; suis dicens. Onerantes iumenta ite in terrā chanaan: et tollite inde patrē uīm et cognationē. et uenite ad me. Et ego dabo uobis omnia bona egipti: ut comedatis medullā terre. Precepit etiā ut tollant plaustra de terra egipti. ad subuectionē parulor; suor; et conjugū: ac ducto. Tollite patrē uīm. et propate q̄n tocius uementes; nec dimittatis quicquā de supellectili uīa: quia omnes opes egipti uīe erunt. Fecerūt filij isrl: ut eis mandatum fuerat. Et bus dedit ioseph plaustra secūm pharaonis imperiū: et cibaria ī itinere. Singulis q; proferri uestimentas stolas. Beniamin uō dedit trecentos argenteos cū q̄nq; stolis optimis; tantūdem pecunie et uestium mittens patri suo: addens eis asinos decem. qui subueherēt ex omnib; diuicijs egipti. et totidē asinas. tritici ī itinere panes q; portantes. Dimisit ergo fratres suos: et proficiscentib; ait. Ne iracamini in uia. Qui ascendentes ex egipto. uenerunt ī terrā chanaan ad patrē suū iacob: et nūciauerunt ei dicentes. Joseph uiuit: et ipe dñatur in omni terra egipti. Quo audito iacob. quasi de graui sompno erigilans: tamen nō credebat eis. Illi autē econtra referebant omnē ordinē rei. Cūq; uidisset plaustra. et unūsa que miserat; reuixit spiritus eius. et ait. Sufficit michi: si adhuc filius meus ioseph uiuit. Vadam et uidebo illum: ante quā moriar.

Profectus q; isrl cum omnib; que habebat: uenit ad puteū iuramenti. Et mactatis ibi uictimis deo patris sui ysaac: audiuit eū p uisionē nocte uocantem se. et dicentē sibi. Jacob. iacob. Cui respondit. Ecce adsum. Ait illi deus. Ego sum fortissimus dūs patris tui. Noli timere. Descende in egiptū: quia in gentē magnā faciam te ibi. Ego descendā tecū illuc: et ego inde adducam te reuertentem. Joseph quoq; ponet manū suā sup oculos tuos. Surrexit iacob: a puteo iuramenti. Tuleruntq; eum filij cū parulis et uxorib; suis in plaustris que miserat pharao ad portandū senem: et omnia que possederat in trā chanaan. Venit q; in egiptū cū omni semine suo: filij eius et nepotes. filie.

et cuncta simul progenies. Hec
sunt autē nomina filioꝝ isrl. qui
ingressi sunt in egyptū: ipe cū li
beris suis. Primogenitus ruben.
Filij ruben: enoch. et phallu. et es
rom. et charmi. Filij symeon: ie
muhel. et iamin. et ahod. et ia
chin. et saber. et saul filius cha
nanitidis. Filij leui: gerson. cha
ath. et merari. Filij iudā: her. et
onan. et sela. et phares. et zara.
Mortui sunt autē her et onan: i
terra chanaan. Fuerūtq; filij
phares: esrom. et amul. Filij ysa
char: thola. et phua. et iob. et
semron. Filij zabulon: sared.
et elon. et iahelel. Hy filij lye qꝫ
genuit in mesopotamia syrie: cū
dina filia sua. Omnes anime fi
lioꝝ eius et filiarū: triginta tres.
Filij gad: sephion. et aggi. sumi.
et esebon. beri. et arodi. et areli.
Filij aser: iāne. et iesua. et iesui.
et beria. Sara quoq;: soror eoꝝ.
Filij beria: heber. et melchiel. Hy
filij zelphe. quam dedit laban lye
filie sue: et hos genuit iacob: se
decim aīas. Filij rachel uxoris ia
cob: ioseph et beniamin. Fuerūtq;
sunt ioseph filij in terra egypti.
quos genuit ei asenet filia phuti
pharis sacerdotis heliopoleos:
manasses. et effraym. Filij benia
min: bela. et bechor. et asbel. ge
ra. et naaman. et iehi. et ros. mo
phim. zophim. et ared. Hy filij ra
chel. quos genuit iacob: omnes
anime quatuordecim. Filij dan
usin. Filij neptalim: iaziel. et gu
ni. et iezer. et salem. Hy filij bale
quā dedit laban rachel filie sue:
et hos genuit iacob. Omnes ani
me septem. Cunctēq; anime que
ingresse sunt cum iacob ī egyptū.
et egresse de femore illius absq;
uxoribꝫ filioꝝ: sexaginta sex. Filij
autem ioseph qui nati sunt ei in
terra egypti: anime due. Omnes
anime domus iacob que ingresse
sunt egyptum: fuere septuagīta.
Misit autem iudam ante se ad
ioseph ut nunciaret ei: et ille oc
curreret in gessen. Quo cum pue
nisset: iuncto ioseph curru suo. as
cendit obuiam patri ad eundem
locum. Videns qꝫ eum. irruit sup
collum eius: et inter amplexus
fleuit. Dixitq; pater ad ioseph.
Iam letus moriar: quia uidi fa
ciem tuam. et superstitem te relin
quo. At ille locutus est ad frēs
suos: et ad omnē domū patris
sui. Ascendam et nūciabo pha
raoni: dicamq; ei. Frēs mei. et do
mus patris mei. qui erant in tra
chanaan. uenerunt ad me: et
sunt uiri pastores ouiū. curamq;
habent alendoꝝ gregum. Pecora
sua et armenta. et omnia que
habere potuerunt: adduxerunt
secum. Cumq; uocauerit uos. et
dixerit qd' est opus uīm: respon
debitis. Viri pastores sum' serui
tui ab infantia nīa usq; ī plens:
et nos et patres nri. Hec autē di
centes. ut habitare possitis in tra

gessen: quia detestantur egyptii
omnes pastores ouium. XLVII
Egressus ergo ioseph: nunciauit
pharaoni dicens. Pater meus et
fres. oues eor et armenta: et cuncta
que possident. uenerunt de terra
chanaan: et ecce consistunt in tra
gessen. Extremos quoq; fratrum
tuor quinq; uiros: statuit cora rege.
Quos ille interrogauit. Quid
habetis operis? Responderunt.
Pastores ouium sumus serui tui:
et nos et patres nri. Ad peregri
nandum in terra tuam uenimus:
qm non est herba gregibz seruor
tuor. ingrauescente fame in regio
ne chanaan. Petimus q; ut esse
nos iubeas seruos tuos in terra
gessen. Dixit itaq; rex ad ioseph.
Pater tuus et fres tui: uenerunt
ad te. Terra egypti in conspectu tuo
est: in optimo loco fac habitare e
os. et trade eis terra gessen. Quod
si nosti esse in eis uiros industrios:
constitue illos magistros pecorum
meor. Post hec introduxit ioseph
patrem suum ad regem: et statuit
eum coram eo. Qui benedicens illi
interrogatus ab eo. quot sunt dies
annor uite tue: respondit. Dies
peregrinationis uite mee centum tri
ginta annor sunt parui et mali:
et non puenerunt usq; ad dies pa
trum meor. quibz peregrinati sunt. Et
benedicto rege: egressus est foras.
Joseph uero patri et fribz suis de
dit possessionem in egypto in optimo
terre solo ramesses. uti preceperat
pharao: et alebat eos omnem q; do
mui patris sui. pbens cibaria sin
gulis. In toto enim orbe panis dee
rat: et oppresserat fames terram
maxime egypti et chanaan. Quibz
omnem pecuniam congregauit. pro
uenditione frumenti: et tulit eam
in erarium regis. Cumq; defecisset
emptoribz precium: uenit cuncta
egyptus ad ioseph. dicens. Da no
bis panes. Quare morimur cora
te deficiente pecunia? Quibz ille
respondit. Adducite pecora ura;
et dabo uobis pro eis cibos: si pe
cunia non habetis. Que cum adduxis
sent: dedit eis alimenta p equos
et ouibz et bobz et asinis. Sustен
tauit q; eos illo anno: pro commu
tatione pecor. Venerunt q; anno se
cundo: et dixerunt ei. Non celamus
dnm nrm: qd deficiente pecunia.
et pecora simul defecerint. Nec clam
te est: qd absq; corporibz et terra
nichil habeamus. Cur ergo more
mur te uidente? Et nos et terra
nra: tui erimus. Eme nos in seru
tutem regiam; et pbe semina: ne
pereunte cultore terra redigatur in
solitudinem. Emit igitur ioseph
omnem terram egypti: uendentibus
singulis possessiones suas. p mag
nitudine famis. Subiecit q; eam
pharaoni. et cunctos populos eius.
a nouissimis terminis egypti: us
q; ad extremos fines eius. preter
terram sacerdotum que a rege tradita
fuerat eis; quibz et statuta ciba
ria ex horreis publicis pbebantur:

et idcirco nō sunt compulsi uendē
possessiones suas. Dixit ergo Io
seph ad populos. En uos cernitis:
et uos et terrā uestram pharao possi
det. Accipite semina: et serite agros:
ut fruges habē possitis. Quintam
partem regi dabitis: quatuor re
liquas pmitto uobis in sementē.
et in cibos familiis et libis uēis.
Qui responderūt. Salus nra in
manu tua est. Respiciat nos tā
tum dūs nr: et libi seruiemus re
gi. Ex eo tempore usq; in pntē
diem. in uniuersa terra egipti
quinta pars regibus soluitur: et
factū est quasi in legē: absq; tra
sacerdotali. que libera ab hac cō
ditione fuit. Habitauit q; isrl' i
egipto. idest in terra gessen: et
possedit eam. auctus q; ē: et mul
tiplicatus nimis. Et uixit in ea:
decem et septem annis. Factiq;
sunt oēs dies uite illius: centum
quadraginta septē annoz. Cūq;
appropinquare cerneret mortis
diem: uocauit filiū suū Ioseph. et
dixit ad eum. Si inuēni gratiā i
conspectu tuo. pone manū tuā
sub femore meo. et facies m̄ mise
ricordiam et ueritatē. ut nō sepe
lias me in egipto: sed dormiā cū
patribz meis: et auferas me de tra
hac. condas q; in sepulchro maio
rū. Cui respondit Ioseph. Ego fa
ciam qd' iussisti. Et ille. Jura ergo
inq; michi. Quo iurante: adora
uit israel deum. conuersus ad lec
tuli caput. XLVIII

Hys ita transactis: nūciatū
est Ioseph. qd' egrotaret pa
ter eius. Qui assumptis duobz fi
liis. manasse. et effraym: ire pper
auit. Dictum q; est seni. Ecce filius
tuus Ioseph uenit ad te. Qui cō
fortatus sedit in lectulo. Et in
gresso ad se ait. Deus oēps ap
paruit michi in luza que est in
terra chanaan: benedixit q; m̄i et
ait. Ego te augebo et multipli
cabo. et faciam in turbas populoz:
dabo q; tibi terrā hanc. et semini
tuo post te. in possessionē sempi
nam. Duo ergo filii tui qui nati
sunt tibi in terra egipti. antequā
huc uenirem ad te: mei erūt. Ef
fraym. et manasses: sicut ruben et
symeon reputabūtur michi. Reli
quos autē quos genueris post eos.
tui erunt: et nomine fratrū suoz
uocabūtur in possessionibz suis.
Michi enī quando ueniebam de
mesopotamia: mortua est rachel
in terra chanaan. in ipso itinere.
Erat enī uernū tempus: et īgre
diebar effratam. Et sepelui eā
iuxta uiam effrate: que alio no
mine appellatur bethleem. Vi
dens autem iacob filios eius: dixit
ad eū. Qui sunt isti? Respondit.
Filii mei sunt: quos donauit m̄i
deus in hoc loco. Adduc inq; eos
ad me: ut bñdicam illis. Oculi
enī isrl' caligabant pre nimia se
nectute: et clare uidere nō potat.
Applicatos q; ad se. deosculatus et
circumplexus: dixit ad filiū. Nō

sum fraudatus a conspectu tuo:
insup ostendit mihi deus semen
tuū. Cumq; tulisset eos ioseph de
gremio patris. adorauit pronus
in terrā. et posuit effraym ad dex
teram suā. idest ad sinistrā isrl:
manasses uō in sinistra sua. ad
dexterā scilicet patris. Applicuit
q; ambos ad eum. Qui extendēs
manū dexterā. posuit sup caput
effraym minoris frīs; sinistram
autē sup caput manasse qui ma
ior natu erat: cōmutans manus.
Benedixit q; ioseph filio suo: et
ait. Deus ī cuius conspectu am
bulauerunt patres mei abrahā t
ysaac. dūs qui pascit me ab adoles
centia mea usq; in p̄sentē diem.
angelus qui eruit me de cunctis
malis. benedicat pueris istis; et
inuocetur sup eos nomen meum.
nomina quoq; patrū meoz abra
ham et ysaac: et crescant in mul
titudine sup terrā. Videns autē
ioseph qđ posuisset pater suus
manū dexterā sup caput effraȳ:
grauiter accepit. Et apprehensam
patris manū. leuare conatus est
de capite effraym: et transferre
sup caput manasse. Dixit q; ad
patrē. Non ita cōuenit pater:
quia hic est p̄mogenitus. Pone
dexterā tuam: sup caput ei. Qui
renuens ait. Scio fili mi: scio.
Et iste quidem erit in populos. et
multiplicabitur; sed frater eius
iunior. maior illo erit: et semen
eius crescet ī gentes. Benedixitq;
eis in ipo tempore: dicens. In te
benedicetur isrl: atq; dicetur. Fiat
tibi deus: sicut effraym. et sicut
manasse. Constituit q; effraym
ante manassen. Et ait ad ioseph
filiū suū. En ego morior; et erit
deus uobiscū: reducetq; uos ad
terrā patrum uoz. Do tibi par
tem unā extra frēs tuos: quam
tuli de manu āmorrei. in gladio
et arcu meo. XLIX

Vocauit autē iacob filios su
os: et ait eis. Cōgregamini:
ut annūtiem que uentura sunt
uobis. in diebz nouissimis. Cōgre
gamini et audite filii iacob: au
dite isrl patrem uīm. Ruben pri
mogenitus mūs; tu fortitudo mea:
et principiū doloris mei. Prior ī
donis: maior imperio. Effusus es
sicut aqua; non crescas: quia as
cendisti cubile patris tui. et ma
culasti stratū eius. Symeon et le
ui frēs: uasa iniquitatis bellan
tia. In consiliū eoz nō ueniat aīa
mea; et in cetu illoz non sit gla
mea: quia in furore suo occide
runt uirum. et in uoluntate sua suffo
derunt murū. Maledictus furor
eoz quia pertinax: et indignatio
illoz quia dura. Diuidam eos in
iacob: et dispgam eos ī isrl. Juda:
te laudabunt frēs tui. Manū tue
in ceruicib; inimicoz tuoz: ado
rabunt te filii patris tui. Catul'
leonis iuda. Ad p̄dam fili mi as
cendisti: requiescens accubuisti
ut leo. et quasi leena. Quis susci

trabit eum. ¶ Non auferetur sceptrum de iuda. et dux de femore eius:
donec ueniat qui mittendus est:
et ipse erit expectatio gentium. Ligans ad uineam pullum suum: et
ad uitem o fili mi asinam suam.
Lauabit uino stolam suam: et san
guine uue pallium suum. Pulchriores oculi eius uino: et dentes eius
lacte candidiores. Zabulon in lit
tore maris habitabit: et in statio
ne nauium: pingens usq; ad sydonem. Isachar asinus fortis. ac
cubans inter terminos: uidit re
quiem quod esset bona. et terram
quod optima: et supposuit humerum
suum ad portandum. factus que tri
butis seruiens. Dan. iudicabit
populum suum: sicut et alie tribus
in israel. Fiat dan coluber in via.
cerastes in semita: mordens un
gulas equi: ut cadat ascensor eius
retro. Salutare tuum expectabo
dñe. Gad accinctus pugnabit ur
ante eum: et ipse accinget re
trorsum. Aser pinguis panis eius:
et delicias prebebit regibus. Nepta
lim. cervus emissus: et dans elo
qua pulchritudinis. Filius ac
crescens ioseph. filius accrescens:
et decorus aspectu. Filie discurre
runt super murum: sed exasperauerunt
eum. et iurgati sunt. inuiderunt que
illi: habentes iacula. Sedit in
forti arcus eius: et dissoluta sunt
uincula brachior. et manuum illius
per manus potentis iacob. Inde pas
tor egressus est: lapis israel. Deus
patris tui erit adiutor tuus. et om
nipotens benedicet tibi benedictio
nibus celi desuper: benedictionibus abyssi
iacentis deorsum: benedictionibus
uberum et uuluе. Benedictiones
patris tui confortate sunt bene
dictionibus patrum eius: donec ueni
ret desiderium collium eternorum.
Fiant in capite ioseph: et in uertice
nazarei inter fratres suos. Beniamin
lupus rapax: mane comedet pre
dam. et uespere diuidet spolia. Om
nes hi in tribus israel duodecim.
Hec locutus est eis pater suus. Be
nedixit que singulis benedictionibus
propriis: et precepit eis dicens. Ego
congregor ad populum meum. Sepelite
me cum patribus meis in spelunca
duplici. que est in agro ephron
ethei contra mambre. in terra cha
naan: quam emit abraham cum agro
ab ephron ethéo. in possessionem
sepulchri. Ibi sepelierunt eum: et
saram uxorem eius. Ibi sepultus
est ysaac: cum rebecca coniuge. I
bi et lya condita iacet. Finitis que
mandatis quibus filios instruebat: collegit pedes suos super lec
tulum. et obiit: appositus que est
ad populum suum.

¶ Quod cernens ioseph: ruit super
faciem patris flens. et deos
culans eum. Precepit que seruis
suis medicis: ut aromatibus con
dirent patrem. Quibus ille explen
tibus: transierunt quadraginta
dies. Iste quippe mos erat cadave
rum conditor. Fleuit que eum egyp

tus: septuaginta diebz. Et expleto planctus tempore: locutus est ioseph ad familiã pharaonis. Si inuẽni grãm in conspectu uro. loquimini in auribz pharaonis: eo qd' pater meus adiurauerit me dicens. En morior: in sepulchro meo quod fodi mihi in tra chanaan sepelies me. Ascendam igr & sepeliam patrẽ meũ: ac reũtar. Dixitq; ei pharao. Ascende & sepeli patrem tuũ: sicut adiurauit es. Quo ascendente: ierunt cum eo omnes senes domus pharaonis. cunctiq; maiores natu terre egipti. domus ioseph cum frãbus suis: absq; paruulis et gregibus. atq; armentis que dereliquerãt in terra gessen. Habuitq; ĩ comitatu currus et equites: et facta ẽ turba non modica. Venerũtq; ad aream atad: que sita est trans iordanẽ. Vbi celebrantes exequias planctu magno atq; uehemẽti: impleuerunt septem dies. Quod cum uidissent habitatores terre chanaan: dixerunt. Planctus magnus est iste egipcijs. Et ideirco appellauerunt nomen loci illius: planctus egipti. Fecerũt ergo filij iacob: sicut precepat eis. Et portantes eum in terrã chanaan sepelierunt in spelunca duplici: quã emerat abrahã cum agro ĩ possessionẽ sepulchri ab ephron etheo. contra faciem mambre. Reuersus est ioseph in egiptũ cũ frãbz suis & omni comitatu: sepulto patre.

Quo mortuo timentes frẽs eius et mutuo colloquentes. ne forte memor sit iniurie quã passus est. et reddat nobis malũ omne quod fecimus: mandauerunt ei. Pater tuus precepit nobis ante quã moreretur: ut hec tibi uerbis illius diceremus. Obsecro ut obliuiscaris sceleris fratrum tuorz: et peccati atq; malicie quam exercuerunt in te. Nos quoq; oramus: ut seruo dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Quibz auditis: fleuit ioseph. Venerunt & ad eum fratres sui; et proni ĩ terram adorauerunt: et dixerunt. Serui tui sumus. Quibz ille respondit. Nolite timere. Num dei possumus resistere uolũtati? Vos cogitastis de me malum: & deus uertit illud in bonũ; ut exaltaret me sicut in ptenti cernitis: et saluos faceret populos multos. Nolite metuere. Ego pascam uos: et paruulos uros. Consolatus q; est eos: et blande ac leniter est locutus. Et habitauit in egipto cum omni domo patris sui. Vixitq; centum et decem annis: et uidit filios effraym usq; ad tertiam generationẽ. Filij quoq; machir filij manasse: nati sunt in genibz ioseph. Quibz translatis: locutus est fratribz suis. Post mortẽ meã deus uisitabit uos: et ascendere faciet de terra ista ad terrã quã iurauit abrahã. ysaac. & iacob. Cumq; adurasset eos atq; dixisset.

dominica Letare

deus uisitabit uos. asportate uo
biscū ossa mea de loco isto; mortu
us est: expletis centū decem uite
sue annis. Et conditus aromati
bus: repositus est in loculo in e
gipto. Explicit liber geneseos Incī
pit liber exodi.

Hec sunt nomīa
filioz isrl: qui
ingressi sunt e
gyptum cū ia
cob. singuli cū
domib; suis in
troierunt: ruben. symeon. leui.
iudas. yssachar. zabulon. & benia
min. dan. et neptalī. gad. & aser.
Erant igitur omnes anime eoz
qui egressi sunt de femore iacob:
septuaginta. Joseph autē: ī egip
to erat. Quo mortuo et uniūsis
fribus eius omniq; cognatione
sua; filij isrl' creuerunt et quasi
germinantes multiplicati sunt:
ac roborati nimis impleuerunt
terrā. Surrexit interea rex nouus
sup egyptū; qui ignorabat ioseph:
et ait ad popm suū. Ecce popls
filioz isrl': multus et fortior nobis
est. Venite sapienter oppmamus
eum; ne forte multiplicetur: & si
ingruerit contra nos bellū adda
tur inimicis nīs: expugnatisq;
nobis egrediatur e terra. Prepo
suit itaq; eis magistros operum:
ut afflingerent eos oneribz. Edifi
cauerunt q; urbes tabernaculoz
pharaoni: phiton. et rameses.
Quantoq; oppmebant eos: tan
to magis multiplicabant & crescē
bant. Oderantq; filios isrl' egyptij.
et affligebant illudentes eis; atq;
ad amaritudinē pducebant uitā
eoz operibz duris luti et latereis:
omni q; famulatu. quo in tre ope
ribz pmebantur. Dixit autem rex
egipti obstetricibz hebreoz. quaz
una uocabatur sephora. altera
phua: precipiens eis. Quando ob
stetricabitis hebreas. et partus
tempus aduenerit; si masculus
fuerit interficite illū: si femina.
reseruate. Timuerunt aūt obste
trices deum; et nō fecerunt uxta
preceptū regis egipti: sed conser
uabant mares. Quibz ad se accer
sitis: rex ait. Quid nam est hoc
qd' facere uoluistis; ut pueros
seruaretis? Que respondentes. Nō
sunt hebree: sicut egiptie mulie
res. Ipse enī obstetricandi habēt
sciēciam: et pus quā ueniamus
ad eas. pariunt. Bene ergo fecit
dīs obstetricibz. Et creuit popls:
confortatus q; est nimis. Et quia
timuerunt obstetrices dm: edifi
cauit illis domos. Precepit aūt
pharao omni populo suo: dicens.
Quicqd masculini sexus natū
fuerit. in flumen proicite: qcqd
feminei. reseruate.

Egressus post hec uir de domo
leui: et accepit uxorem sue
pis sue. Que concepit: et peperit
filiū. Et uidens eum elegantē:
abscondit tribz mensibz. Cumq;
iam celare nō posset. sumpsit si

cellam cirpeam. et linuit eam
bitumine ac pice: posuitq; intus
infantulū. et exposuit eū in ca
reeto ripe fluminis: stante pal
sorore eius. et considerante euen
tum rei. Ecce autē descendebat
filia pharaonis. ut lauaretur in
flumine: et puelle eius gradiebā
tur p crepidinem āluei. Que cū
uidisset ficellam i papirone: mi
sit unā e famulabꝫ suis. Et alla
tam aperiens. cernens q; in ea
paruulū uagientē: miserta ei⁹
ait. De infantibꝫ hebreoꝝ est hic.
Cui soror pueri. Vis inquit ut
uadam. et uocem tibi hebream
mulierem: que nutrire possit i
fantulū? Respondit. Vade. Per
rexit puella: et uocauit matrē
eius. Ad quā locuta filia pharaō
nis. accipe inq; puerū istum. et
nutri mihi: ego tibi dabo mercē
dem tuā. Suscepit mulier. et nu
triuit puerū: adultū q; tradidit
filie pharaonis. Que illa adop
tauit in locum filij: uocauit q;
nomen eius moysen. dicēs. Quia
de aqua tuli eum. In dieb⁹ illis.
postquā creuerat moyses. egressus
ad frēs suos uidit afflictionem
eoꝝ: et uirū egyptū percutientem
quendā ex hebreis fratribꝫ suis.
Cūq; circūspexisset huc atq; illuc.
et neminē adesse uidisset: percussū
egyptū abscondit sabulo. Et e
gressus die altero: conspexit duos
hebreos rixantes. Dixitq; ei: qui
faciebat iniuriā. Quare percu
tis proximū tuū? Qui respōdit. Quis
te constituit principem et iudicem
super nos? Num occidere me tu uis.
sicut heri occidisti egyptium? Ti
muit moyses: et ait. Quomodo
palam factū est ūbum istud? Au
diuit q; pharao sermonē hunc: et
querebat occidere moysen. Qui
fugiens de conspectu eius. mora
tus est in terra madian: et sedit
iuxta puteū. Erant autē sacerdo
ti madian septē filie: que uenerāt
ad hauriendam aquā: et ipletis
canalibꝫ adaquare cupiebāt gre
ges patris sui. Supuenere pasto
res: et eiecerunt eas. Surrexit q;
moyses: et defensis puellis. ada
quauit oues earꝫ. Que cum reū
tisset ad raguel patrem suum:
dixit ad eas. Cur uelocius uenis
tis solito? Responderunt. Vir
egyptius liberauit nos: de manu
pastoꝝ. Insup et hausit aquā no
bisc̄u: potumq; dedit ouibꝫ. At
ille. Ubi est inquit? Quare dimi
sistis hominē? Vocate eum: ut
comedat panē. Iurauit ergo moy
ses: qd̄ habitaret cū eo. Accepitq;
sephoram filiā eius uxorē. Que
peperit ei filiū: quē uocauit ger
sam. dicens. Aduena fui in terra
aliena. Alterū uero peperit: quē
uocauit eliezer. dicens. Deus enī
patris mei. adiutor meus: et eri
puit me de manu pharaonis. Per
multū uero temporis: mortuus ē
rex egypti. Et ingemiscentes filij
isrl̄ propter opera: uocauerūt sūp.

Ascendit q̄ clamor eor ad dñm
ab operibz: et audiuit gemitū
eor: ac recordatus est federis qđ
pepigerat cū abraham ysaac. et
iacob. Et respexit dñs filios isrl'
et cognouit eos.

Moyses autem pascebat oues
iethro soceri sui sacerdotis
madian. Cumq̄ minasset gregē
ad interiora deserti: uenit ad mō
tem dei oreb. Apparuit q̄ ei dñs
in flāma ignis de medio rubi:
et uidebat qđ rubus arderet et
nō combureretur. Dixit ergo mo
yses. Vadam et uidebo uisionem
hanc magnā: quare nō combu
ratur rubus. Cernens aūt dñs
qđ pgeret ad uidendū. uocauit
eum de medio rubi: et ait. Moy
ses. moyses. Qui respōdit. Adsū.
Ait ille. Non appropies huc
Solue calciamentū de pedibz
tuis. Locus enī in quo stas: tra
sancta est. Et ait. Ego sum dēs
patris tui: dēs abraham. ⁊ deus
ysaac. et dēs iacob. Abscōdit moy
ses faciem suā: nō enī audebat
respicere contra dñm. Cui ait do
minus. Vidi afflictionē popli
mei in egipto: et clamorem eius
audiui: propter duriciam eor
qui p̄sunt operibz. Et sciens do
lorem eius. descendi ut liberem
eū de manibz egiptior: et educā
de terra illa in terrā bonam et
spatiosam. ī terram que fluit
lacte et melle: ad loca chananei
et ethei. amorrei et ferezei. euei
et iebusei. Clamor ergo filiorū
isrl' uenit ad me: uidiq̄ afflictio
nē eor qua ab egiptijs oppimun
tur. Sed ueni mittam te ad pha
raonem: ut educas populm meū
filios isrl' de egipto. Dixit q̄ moy
ses ad dñm. Quis ego sū ut ua
dam ad pharaonē: et educam fi
lios isrl' de egipto? Qui dixit ei.
Ego ero tecum. Et hoc habebis
signū: quod miserim te. Cum e
duxeris populm meū de egipto:
īmolabis deo sup montē istum.
Ait moyses ad deum. Ecce ego
uadam ad filios isrl': et dicam
eis. Deus patrū uōr: misit me
ad uos. Si dixerint mihi. quod
est nomen eius: quid dicam eis?
Dixit dñs ad moysen. Ego sum
qui sum. Ait. Sic dices filijs isrl'.
Qui est: misit me ad uos. Dixit
q̄ iterum ds ad moysen. Hec di
ces filijs isrl'. Dñs deus patrum
uōr. deus abrahā. et deus ysaac.
et deus iacob: misit me ad uos.
Hoc nomen mihi est ineternū:
et hoc memoriale meū in gena
tione ⁊ generationē. Vade. cōgre
ga seniores isrl': et dices ad eos.
Dñs dēs patrum uōr apparuit
mihi. deus abraham. et deus
ysaac. et dēs iacob: dicens. Visi
tans uisitaui uos: et uidi oīa
que acciderunt uobis in egipto.
Et dixi. ut educam uos de affli
ctione egipti in terrā chananei.
et ethei. et amorrei. ferezei. et e
uei. et iebusei. ad terrā fluentē

lacte et melle. Et audient uocem
tuā. Ingredieris q̄ tu et seniores
isr̄l ad regem egypti: et dices ad
eum. Dñs dš hebreoꝝ: uocauit
nos. Ibimus uiam trium dierū p
solitudinē: ut īmolemus dño deo
nr̄o. Sed ego scio qđ nō dimittet
uos rex egypti ut eatis: nisi p ma
nū ualidam. Extendā enī manū
meam: et percutiam egyptum in
cunctis mirabilibꝫ meis. que facturus
sum ī medio eoꝝ. Post hec di
mittet uos. Dabo q̄ grām popl̄o
huic: coram egyptiis. Et cū egre
diemini. nō exibitis uacui; sed
postulabit mulier a uicina sua z
ab hospita sua. uasa argentea et
aurea. ac uestes. ponetis q̄ ea sup
filios et filias urās: et spoliabi
tis egyptum.

Respondens moyses: ait. Nō
credent mihi. neq̄ audient uocē
meam: sed dicent. Non apparuit
tibi dñs. Dixit ergo dñs ad eum.
Quid est qđ tenes in manu tua?
Respondit. Virga. Ait dñs. Proi
ce eam in terram. Proiecit. Et ūsa
est in colubrū: ita ut fugeret moy
ses. Dixit q̄ dñs. Extende manū
tuam: et apphende caudam eius.
Extendit et tenuit: ūsa q̄ est in
uirgā. Vt credant mihi quod appa
uerit tibi dñs deus patrum tuoꝝ:
dš abraham. et dš ysaac. et deus
iacob. Dixit q̄ dñs rursū. Mitte
manū tuam in sinū tuum. Et uā
cū misisset in sinū: protulit lepro
sam instar niuis. Retrahe ait ma
nū in sinū tuū. Retraxit. Et pro
lit rursū: et erat similis carni reli
que. Si nō crediderint mihi tibi
neq̄ audierint sermonē signi pri
oris: credent ūbo signi sequentis.
Quod si nec duobꝫ quidē hīs sig
nis crediderint. neq̄ audierint
uocem tuā; sume aquā fluminis.
et funde eam sup aridam: et q̄cq̄
hauseris de fluuiō. ūtetur in san
guinē. Ait moyses. Obsecro dñe:
nō sum eloquens ab heri et nudi
us tertius. Et ex quo locutus es
ad seruū tuū: impediti oris z tar
di oris lingue sum. Dixit dñs ad
eū. Quis fecit os hominis? Aut
quis fabricatus est mutū et sur
dum; uidentē et cecum? Nonne
ego? Perge igitur; et ego ero ī ore
tuo: docebo q̄ te quid loquaris.
At ille. Obsecro mihi dñe: mitte
quē missurus es. Iratus dñs in
moysen: ait. Aaron frater tuus
leuites. scio qđ eloquens sit. Ecce
ipe egredietur in occursum tuū:
uidens q̄ te letabitur corde. Lo
quere ad eum. et pone ūba mea
in ore eius; et ego ero in ore tuo
et in ore illius: et ostendam uo
bis quid agere debeatis. Ipse lo
quetur pro te ad popl̄m. z erit os
tuū: tu autē eris ei in his que
ad dñm pinent. Virgam quoq̄
hanc sume ī manu tua: in qua
facturus es signa. Abiit moyses:
et reuersus est ad iethro socerum
suū. Dixit q̄ ei. Vadam et reuer
tar ad frēs meos in egyptum: ut

uideam si adhuc uiuunt. Cui aut iethro. Vade in pace. Dixit ergo dñs ad moysen ī madian. Vade z reūtere in egiptū: mortui enī sunt oīs qui querebāt aīam tuam. Tulit moyses uxorem suā et filios suos: et imposuit eos sup asinū. Reūlus q̄ ē in egiptū: portans uirgam dei ī mānu sua. Dixit q̄ ei dñs reūtenti in egiptū. Vide ut oīa ostenta que posui in manu tua facias: coram pharaone. Ego indurabo cor eius: et nō dimittet poplm. Dices q̄ ad eū. Hec dicit dñs. Filius meus p̄mogenitus isrl. Dixi tibi. Dimitte filiū meū: ut seruiat mihi. Et noluisti dimittere eū. Ecce ego interficiam filiū tuū p̄mogēitū. Cumq̄ esset in itinere in diuersorio: occurrit ei dñs. et uolebat occidere eū. Tulit ilico sephora acutissimā petrā: et circūcidit p̄putiū filij sui. Tetigit q̄ pedes eius: et ait. Sponsus sanguinū tu mihi es. Et dimisit eū post quā dixerat sponsus sanguinū tu ī es: ob circūcisionē. Dixit autē dñs ad aaron. Vade in occursū moysi in desertū. Qui p̄gressus et obuiam. ī montem dei: et osculatus est eū. Narrauitq̄ moyses aaron oīa uerba dñi pro quibus miserat eū: et signa que mandauerat. Venerūt q̄ simul: et congregauerūt cunctos seniores filioz isrl. Locutus q̄ ē aaron oīa ūba que dixerat dñs ad moysen. et fecit signa coram poplo: et credidit popls. Audierunt q̄ qđ uisitasset dñs filios isrl. et qđ respexisset afflictionē eoz: et proni adorauerūt. V.

Post hec ingressi sūt moyses et aaron: et dixerunt pharaoni. Hec dicit dñs dš isrl. Dimitte poplm meū: ut sacrificet mihi in deserto. At ille respōdit. Quis est dñs. ut audiam uocem eius; et dimittā isrl? Nescio dominū: et isrl nō dimittā. Dixerunt. Dš hebreoz uocauit nos. ut eamus uiam triū dierū in solitudinē; et sacrificemus dño deo nro: ne forte occidat nobis pestis aut gladius. Ait ad eos rex egipti. Quare moyses et aaron sollicitatis poplm ab operibus suis? Ite ad onera uīa. Dixit q̄ pharao. Multus est ppls ter. Videtis qđ turba creuerit; quanto magis si dederitis eis requiē ab operibus? Precepit ergo ī die illo prefectis operū et exactoribus populi: dicens. Nequaquā ultra dabitis paleas poplo ad conficiendos lateres sicut prius; sed ipi uadant et colligant stipulā. et mensurā laterū quā prius faciebant ponetis sup eos: nec minuetis quicquā. Vacant enī: et ideirco uociferantur dicētes. Eamus et sacrificemus deo nostro. Opprimantur operibus et expleant ea: ut non acquiescant uerbis

mendacijs. Igitur egressi p̄fecti operū et exactores ad populū: dixerunt. Sic dicit pharao. Nō do uobis paleas. Ite et colligite sicubi inuenire potueritis: nec minuetur quicquā de opere uēo. Dispersus q̄ est pop̄s p omnē terram egypti: ad colligandas paleas. Prefecti quoq; operū: instabant dicentes. Complete opus uēm cotidie: ut prius facere solebatis: quando dabantur uobis palee. Flagellati q̄ sunt qui p̄erant operib; filioꝝ isrl: ab exactoribus pharaonis. dicentibus. Quare nō impletis mensurā laterū sicut prius. nec heri nec hodie? Venerunt q̄ p̄positi filioꝝ isrl: et uociferati sunt. ad pharaonē dicētes. Cur ita agis contra seruos tuos? Palee nō dantur nobis: et lateres simulcer impantur. En famuli tui flagellis cedimur: et iniuste agitur contra pop̄lm tuū. Qui ait. Vacatis ocio: et idcirco dicitis. Eamus et sacrificemus dño. Ite ergo: et operamini. Palee non dabuntur uobis: et reddetis cōsuetum numerū laterū. Videbāt q̄ se p̄positi filioꝝ isrl in malū: eo quod diceretur eis. nō minuetur quicquā de lateribus p singulos dies. Occurrerūt q̄ moysi et aaron qui stabant ex aduerso. egredientes a pharaone: et dixerunt ad eos. Videat dñs et iudicet: q̄m fetere fecistis odorem nr̄m cora pharaone et seruis eius: et p̄bu istis et gladiū. ut occiderent nos. Reuersus q̄ moyses ad dñm: air. Dñe cur afflixisti pop̄lm istum? Quare misisti me? Ex eo enim quo ingressus sum ad pharaonē. ut loquerer in nōe tuo: afflixit pop̄lm tuū. et non liberasti eos.

Dixit q̄ dñs ad moysen. VI
Nunc uidebis que facturus sum pharaoni. Per manū enim fortem dimittet eos: et in manu robusta eiciet illos de terra sua. Locutus q̄ est dñs ad moysen dicens. Ego dñs. qui apparui abraham. ysaac. et iacob. in deo omnipotente: et nomen meū adonay. nō indicaui eis. Pepigi q̄ cū eis fedus: ut darem illis terrā chanaan. terrā pegrinationis eoꝝ in qua fuerunt aduene. Ego audiui gemitū filioꝝ isrl. quo egyptij oppresserunt eos: et recordatus sum pacti mei. Ideo dic filijs isrl. Ego dñs qui educam uos de ergastulo egyptioꝝ: et eruā de seruitute. ac redimā in brachio extento. et iudicijs magnis: et assumā uos mihi in pop̄lm. et ero uēr dūs. Et scietis quod ego sum dñs dūs uēr; qui eduxerim uos de ergastulo egyptioꝝ. et induxerim in terrā super quam leuaui manū meam. ut darem eam abrahā. ysaac. et iacob: daboq; illam uobis possidendam. Ego dñs. Narrauit ergo moyses omnia filijs isrl. Qui nō acquieuerūt ei: propter angustiā spūs. et opus durissimū. Locutus q̄

est dñs ad moysen: dicēs. Ingre
dere et loquere ad pharaonē regē
egipti: ut dimittat filios isrl de
terra sua. Respondit moyses: co
ram dño. Ecce filij isrl non me
audiunt; et quomodo audiet pha
rao. plertim cū sim incircūcisus
labijs? Locutus q; est dñs ad mo
ysen et aaron. et dedit mandatū
ad filios isrl et ad pharaonē regē
egipti: ut educerent filios isrl de
terra egipti. Isti sunt principes do
mor: p familias suas. Filij ruben
primogenit isrlis: enoch. et phal
lu. esrom et charmi. Hec cognati
ones ruben. Filij symeon: iamu
el. et iamin. et aod. et iachin. et
soer. et saul filius chananitidis.
Hec progenies symeon. Et hec
nomina filiorz leui p cognatiões
suas: gerson. et chaath. z merari.
Anni aūt uite leui: fuerūt cen
tum triginta septem. Filij gerson:
lobeni et semei p cognationes
suas. Filij chaath: amram. et y
suar. et hebron. et oziel. Anni q;
uite chaath: centū triginta tres.
Filij merari: mooli et musi. Hec
cognationes leui: p familias su
as. Accepit aūt amram uxorem
iocabeth patruelem suā: que pe
perit ei aaron et moysen. Fuerūt q;
anni uite amram: centum trigīn
ta septem. Filij quoq; ysuar: cho
re z napheg. et zechri. Filij quoq;
oziel: misael et elsaphan z sechri.
Accepit aūt aaron uxorem ely
sabeth filiam aminadab. sororē
naason: que peperit ei nadab. et
abiu. et eleazar. et ythamar. Filij
quoq; chore: aser. et elcana. z abia
sab. Hec sunt cognationes chorei
tarū. Ar uero eleazar filius aaron.
accepit uxorem de filiabz phutiel:
que peperit ei phinees. Hij sunt
principes familiarz leuiticarū: per
cognationes suas. Iste est aaron
et moyses: quibz precepit dñs. ut
educerent filios isrl de terra egip
ti p turmas suas. Hij sunt qui lo
cuti sunt ad pharaonem regē egip
ti: ut educant filios israel de e
gipto. Iste moyses et aaron: i die
qua locutus est dñs ad moysen
in terra egipti. Et locutus ē dñs
ad moysen: dicens. Ego dñs. Loq
re ad pharaonē regem egipti: oīa
que loquor tibi. Et ait moyses co
ram dño. Ecce incircūcisus labijs sū.
quom audiet me pharao.

VII

Dixit q; dñs ad moysen. Ecce
constitui te dñm pharaonis:
et aaron frater tuus erit pphēta tu
us. Tu loquēris ei oīa que man
do tibi: et ille loquetur ad pharao
nē. ut dimittat filios isrl de tra
sua. Sed ego indurabo cor eius;
et multiplicabo signa et ostenta
mea in terra egipti: et nō audiet
uos. Immittāq; manū meā sup
egiptum: et educam exercitū z po
pulū meū filios isrl de tra egipti.
p udicia maxima. Et scient egip
tij quia ego sum dñs; qui extende
rim manū meā sup egiptum: et
eduxerim filios isrl de medio eor.

Fecit itaq; moyses et aaron: sicut
precepat dñs. ita egerunt. Erat au
tem moyses octoginta annoꝝ. et
aaron octoginta trium: quando
locuti sunt ad pharaonē. Dixitq;
dñs ad moysen et aaron. Cū dixe
rit uobis pharao. ostendite signa:
dices ad aaron. Tolle urgā tuā.
et proice eam coram pharaone: ac
ūtatur in colubrū. Ingressi itaq;
moyses et aaron ad pharaonem:
fecerūt sicut p̄cepat dñs. Tulitq;
aaron urgam coram pharaone ꝛ
seruis eius: que ūsa est ī colubrū.
Vocauit autē pharao sapientes
et maleficos: et fecerunt etiā ipi
p incantationes egyptiacas. ꝛ ar
chāna quelā. similiter. Proiece
runt q; singuli urgas suas: que
ūse sunt in dracones. Sed deuora
uit urga aaron urgas eoꝝ. Ind
duratumq; est cor pharaonis. et
nō audiuit eos: sicut preceperat
dñs. Dixit autē dñs ad moysen.
Ingrauatū est cor pharaonis: nō
uult dimittere poplm. Vade ad
eū mane. Ecce egredietur ad aq̄s;
et stabis in occūrsum eius sup ri
pam fluminis: et urgam que cō
uersa est in draconē tolles in ma
nu tua. dices q; ad eum. Dñs dꝰ
hebreoꝝ misit me ad te: dicēs. Di
mitte poplm meū ut sacrificet m
in deserto: et usq; ad p̄sens audi
re noluisti. Hec igitur dicit dñs.
In hoc scies: quod dñs sim. Ecce
percutiam urga que ī manu mea
est aquā fluminis: et ūtetur in
sanguinē. Pisces quoq; qui sunt
ī fluuio morientur: et cōputrescēt
aque: et affligentur egyptij biben
tes aquā fluminis. Dixit quoq; do
minus ad moysen. Dic ad aaron.
Tolle urgam tuā. et extende ma
nū tuam sup aquas egypti. ꝛ sup
fluuios eoꝝ et riuos ac paludes et
oīs lacus aquarū: ut ūrantur
ī sanguinē: et sit cruor in omni
terra egypti. tam in ligneis uasis
quam in saxeis. Fecerunt q; ita
moyses et aaron: sicut p̄ceperat
dñs. Et eleuans urgā: percussit
aquā fluminis coram pharaone
et seruis eius. Que ūsa est ī san
guinē: et pisces qui erant in flu
mine mortui sunt. Computruitq;
fluuius: et nō poterant egyptij
bibere aquā fluminis. Et fuit sā
guis in tota terra egypti. Fecerunt
q; similiter maleficia egyptioꝝ in
cantationibꝫ suis: et indurat̄ū
est cor pharaonis. nec audiuit eos
sicut precepat dñs. Auertit q; se.
et ingressus est domū suam: nec
apposuit cor etiā hac uice. Fode
runt autē oīs egyptij p circuitū
fluminis aquā. ut biberent: nō
eū poterant bibere de aqua flu
minis. Impleti q; sūt septem dies:
postq̄m percussit dñs fluuium.

Dixit quoq; dñs ad moysen. Ingredere ad pha
raonē: et dices ad eum. Hec dicit
dñs. Dimitte poplm meum: ut
sacrificet m. Sin autē nolueris
dimittere: ecce ego percutiam oīs

VIII

terminos tuos ranis. et ebullient
fluuius ranas. Que ascendent et
ingredientur domū tuam. et cubi
culū lecti tui. et sup stratū tuū:
et in domos seruoꝝ tuoꝝ. et in po
pulū tuū. et in furnos tuos. et in
reliquias ciboꝝ tuoꝝ. Et ad te et
ad populū tuū. et ad oēs seruos
tuos: ingrabunt rane. Dixit q̄
dñs ad moysen. Dic ad aaron.
Extende manū tuam sup fluui
os. et sup riuos ac paludes: et e
duc ranas sup terrā egipti. Et
extendit aaron manū super aq̄s
egipti: et ascenderunt rane. ope
ruerūt q̄ terrā egipti. Fecerunt
autē et malefici p incantatiōnes
suas similiter: eduxerunt q̄ ra
nas sup terrā egipti. Vocauit aū
pharao moysen et aaron: et dixit.
Orate dñm ut auferat ranas a
me. et a populo meo: et dimittam
populū. ut sacrificet dño. Dixit
q̄ moyses pharaoni. Constitue
mihi quando deprecer pro te. et
pro seruis tuis. et pro populo tuo;
ut abigantur rane a te. et a domo
tua. et tantū in flumine remane
ant. Qui respondit. Cras. At ille.
Juxta ūbum tuū inq̄t faciam; ut
scias q̄m nō est sicut dñs dꝰ nr̄.
et recedent rane a te et a domo
tua. et a seruis tuis. et a populo
tuo. Tantū in flumine remane
bunt. Egressi q̄ sunt moyses et
aaron a pharaone. Et clamauit
moyses ad dñm pro sponsiōe ra
narū: quā condixerat pharaoni.
Fecit q̄ dñs iuxta ūbū moysi: et
mortue sunt rane de domibus. et de
uillis. et de agris. Congregauerūt q̄
eas in īmensos aggeres: et cōpu
truit terra. Videns autē pharao
qd̄ data esset requies: ingraua
uit cor suū. et non audiuit eos. si
cut p̄ceperat dñs. Dixit q̄ dñs ad
moysen. Loquere ad aaron. Extен
de uirgam tuam et pcute puluerē
terre: et sint scinifes in uniuersa
tra egipti. Fecerunt q̄ ita. Et ex
tendit aaron manū. uirgam te
nens; percussit q̄ puluerem terre:
et facti sunt scinifes in hominib;
et in iumentis. Oīs pulus terre
ius est in scinifes: p totam terrā
egipti. Fecerunt q̄ similiter male
fici incantationib; suis. ut educe
rent scinifes: et non potuerunt.
Erant q̄ scinifes tam in hominib;
quā in iumētis. Et dixerunt male
fici ad pharaonē. Digitus dei est
hic. Indurata ē q̄ est cor pharaonis:
et nō audiuit eos sicut p̄ceperat
dñs. Dixit quoq̄ dñs ad moysen.
Consurge diluculo. et sta coram
pharaone; egredietur enī ad aq̄s:
et dices ad eum. Hec dicit domi
nus. Dimitte populū meū: ut sa
crificet mihi. Quod si nō dimiseris
eū; ecce ego īmittam in te et in ser
uos tuos. et in populū tuū. et in
domos tuas omne genus muscaꝝ:
et implebūtur oēs domus egipti
oꝝ muscis diuersi generis. et universa
terra in qua fuerint. Faciā q̄ mi
rabilem in die illa terrā gessen. in

qua pplis meus est. ut nō sint
ibi muscę: ut scias quia ego do
minus ī medio terre. Ponam q̄z
diuisionē: inter populū meū et
inter pplm tuū. Cras erit signū
istud. Fecit q̄z dns ita. Et uenit
muscā grauissima ī domos pha
raonis et seruoz eius: et ī omnē
terrā egipti. Corrupta q̄z est ter
ra: ab huiusmodi muscis. Vocauit q̄z
pharao moysen et aaron: et ait
ad eos. Ite: sacrificate deo uro in
terra hac. Et ait moyses. Nō po
test ita fieri. Abhominationes enī
egiptioz: imolabimus dño do nro.
Quod si mactauerimus ea que
colunt egipti coram eis: lapidib;
nos obruent. Viam trium dier
pgemus in solitudinē: et sacrifi
cabimus dño nro: sicut precepit
nobis. Dixit q̄z pharao. Ego dimit
tam uos: ut sacrificetis dño deo
uro in deserto. Verūtamen longi
ne abeatis. Rogate pro me. Et
ait moyses. Egressus a te orabo
dñm: et recedet musca a pharao
ne. et a seruis et a pplo eius cras.
Verūtamen noli ultra fallere: ut
nō dimittas pplm sacrificare
dño. Egressus q̄z moyses a pharao
ne: orauit dñm. Quu fecit iuxta
ūbum illius: et abstulit muscas
a pharaone. et a seruis et a pplo
eius. Non superfuit ne una quidem.
Et ingrauatum ē cor pharaonis:
ita ut ne hac quidem uice dimit
teret populū. IX

Dixit autē dns ad moysen.
Ingredere ad pharaonē: et loquere
ad eū. Hec dicit dns deus hebreoz.
Dimitte pplm meū: ut sacrifi
cet michi. Qd si adhuc renuis. et
retines eos: ecce manus mea erit
sup agros tuos. sup equos et asi
nos et camelos. et boues et oues.
pestis ualde grauis. Et faciet do
minus mirabile inter possessiones
isrl' et possessiones egiptioz: ut
nichil omnino pereat ex his que
pertinent ad filios isrl'. Constitu
it q̄z dns tempus: dicens. Cras
faciet dns uerbū istud in terra.
Fecit ergo dns ūbum hoc altera
die: mortua q̄z sunt omnia ani
mantia egiptioz. De animalib;
uero filioz israel: nichil omīno
periit. Et misit pharao ad uiden
dum: nec erat quicq̄m mortuū
de his que possidebant isrl'. Ingra
uatum q̄z est cor pharaonis:
et nō dimisit pplm. Et dixit do
minus ad moysen et aaron. Tol
lite plenas manus cineris de ca
mino: et spargat illū moyses in
celum coram pharaone: fitq̄z pul
uis sup omnē terrā egipti. Erunt
enī in hominib; et iumētis ulce
ra. et uesice turgentes: in uniūsa
terra egipti. Tulerūt q̄z cinerē de
camino: et stetērūt coram phara
one. et sparsit illū moyses in celū.
Facta q̄z sunt ulcera uesicar tur
gentiū in hominib; et iumentis:
nec poterant malefici stare coram
moyse propter ulcera que in illis
erant. et in omni terra egipti. In

duraut q̄ dñs cor pharaonis. et
nō auduut eos: sicut locutus est
dñs ad moysen. Dixit quoq; dñs
ad moysen. Mane cōsurge. et sta
coram pharaone: et dices ad eū.
Hec dicit dñs ds hebreoꝝ. Di
mitte popl̄m meū ut sacrificet mi
quia in hac uice mittā oēs pla
gas meas sup cor tuum. et sup ser
uos tuos. z sup popl̄m tuū: ut sci
as qd̄ non sit similis mei i omni
terra. Nunc enī extendens manū
percuciam te z popl̄m tuū pesti pe
ribis q̄ de terra. Idcirco autem po
sui te. ut ostendā in te fortitudi
nē meā: et narretur nomen meū
i omni terra. Adhuc restines popu
lū meū; et non uis eū dimittere.
En pluam hac ipā hora cras grā
dinem multā nimis: qualis nō
fuit in egipto. a die qua fundā
ta est usq; in p̄sens temp̄. Mitte
ergo iam nunc: et congrega ia
menta tua. et omnia que habes
in agro. Homines enī z iumēta.
et uniuersa que inuenta fuerīt fo
ris. nec congregata de agris. cecī
derit q̄ sup ea grando: morientur.
Qui timuit uerbū dñi de seruis
pharaonis: fecit confugere ser
uos suos et iumēta i domos. Qui
autē neglexit sermonē domini:
dimisit seruos suos et iumēta in
agris. Et dixit dñs ad moysen.
Extende manū tuā in celum: ut
fiat grando in uniuersa tra egipti.
sup homines et sup iumēta. z sup
omnē herbam agri in tra egipti.
Extendit q̄ moyses uirgā in celū:
et dñs dedit tonitrua. et grandinē.
ac discurrentia fulgura sup terrā.
Pluit q̄ dñs grandinē super terrā
egipti: et grando et ignis mixta
pariter ferebantur. Tante q̄ fuit
magnitudinis: quanta ante nū
quā apparuit in uniuersa tra egip
ti. ex quo gens illa condita ē. Et
percussit grando i omni tra egipti
cuncta que fuerunt in agris: ab
homine usq; ad iumentū. Cūctāq;
herbam agri percussit grando: z om
ne lignū regionis confregit. Tan
tum in tra gessen ubi erant filii i
rael: grando non cecidit. Misit q̄
pharao. et uocauit moysen et aa
ron: dicens ad eos. Peccaui etiā
nūc. Dñs iustus: ego et popl̄s mꝰ
impij. Orate dñm ut desinant to
nitrua dei et grando; ut dimittā
uos: et nequaquā hic ultra mane
atis. Dixit moyses. Cū egressus fue
ro de urbe. extendā palmas meas
ad dñm; et cessabunt tonitrua. et
grando nō erit: ut scias quia dñi
est terra. Noui autem: qd̄ et tu et
serui tui. necdū timeatis dñm dm.
Linū ergo et ordeum lesum ē est:
eo qd̄ ordeum ēet uirens. et linum
iam folliculos germinaret. Trit
cū autē et far non sunt lesa: quia
serotina erant. Egressus q̄ moyses
a pharaone ex urbe. extendit ma
nus ad dñm; et cessauerunt toni
trua et grando: nec ultra stillauit
pluuia sup terrā. Videns autem
pharao qd̄ cessasset pluuia z grā do

et contritua. auxit peccatū: et ĩgra
uatū est cor eius et seruoꝝ eius. ⁊
indurauit animus: nec dimisit fi
lios isr'l sicut p̃ceperat dominus
per manū moysi.

Et dixit dñs ad moysen. Ingre
dere ad pharaonē. Ego enim
indurauī cor eius et seruoꝝ illius.
ut faciam signa mea hec in eo: et
narres in aures filij tui ⁊ nepotū
tuoꝝ quoniens contriuerim egipti
os. et signa fecerim ĩ eis: ⁊ sciatis
quia ego dñs. Introierūt ergo moy
ses et aaron ad pharaonē: et dixe
runt ei. Hec dicit dñs d's hebreoꝝ.
Vsq; quo nō uis subica mihi? Di
mitte populū meū: ut sacrificet
mihi. Sin autē resistis. et ñ uis
dimittere eum: ecce ego inducā
cras locustam in fines tuos. que
operiat superficiem t̃re. nec q'quā
eius appareat: sed comedatur q'd
reliquū fuit grandini. Corrodet
enī omnia ligna que germināt
in agris. et implebunt domos tu
as et seruoꝝ tuoꝝ et omniū egip
tioꝝ: quantā nō uiderūt patres
tui et auī. ex quo orti sunt super
terrā: usq; in p̃sentem diem. Aū
tiq; se: et egressus est a pharao
ne. Dixerunt autē serui pharao
nis ad eum. Vsq; quo patiemur
hoc scandalū? Dimitte homines:
ut sacrificent dño deo suo. Nōne
uides q'd perierit egiptus? Reuo
cauerunt q; moysen ⁊ aaron ad
pharaonē. Qui dixit eis. Ite: sa
crificate dño deo uro. Qui nam
sunt qui ituri sunt? Aut moyses.
Cū paruulis nris et senib; perge
mus: cū filijs et filiab; cū ouib;
et armentis. Est enī sollempnitas
dñi dei nri. Et respondit pharao.
Sic dñs sit uobiscū: quomodo ego
dimittā uos et paruulos uros.
Cui dubiū est. q'd pessime cogita
tis. Non fiet ita. Sed ite tantū
uiri: et sacrificate dño. Hoc enī
et ipi petistis. Statimq; eiecti
sunt de conspectu pharaonis. Di
xit autē dñs ad moysen. Extende
manū tuam sup terrā egipti ad
locustam. ut ascendat super eam:
et deuoret omnē herbam que reli
qua fuit grandini. Et extendit
moyses uirgam sup terrā egipti:
et dñs induxit uentū urentē to
ta illa die ac nocte. Et mane fc̃ō:
uentus urens leuauit locustas.
Que ascenderunt sup uniuersam
terrā egipti: et sederunt ĩ cunctis
finib; egiptioꝝ innumerabiles:
quales ante illud tempus ñ fue
runt et nec postea future sūt. O
perueritq; uniuersam superficiem
terre: uastantes omnia. Deuorata
est igitur herba terre. et quicqd
pomoꝝ in arboribus fuit: que grādo
dimiserat. Nichil q; uirens
relictū est in lignis et herbis t̃re:
in cuncta egipto. Quamobrem
festinus pharao uocauit moysen
et aaron: et dixit eis. Peccaui in
dñm dm uīm: et ĩ uos. Sed nūc
dimittite mihi peccatū etiam hac
uice: et rogate dñm dm uīm. ut

auferat a me morte ista. Egressus
q; est moyses de conspectu pha
raonis: et oravit dñm. Qui fla
re fecit ventū ab occidente vehe
mentissimū: et arreptā locustā
proiecit in mare rubrum. Non
remansit neq; una quidē: in om
nes fines egypti. Et indurauit
dñs cor pharaonis: nec dimisit
filios isrl. Dixit autem dñs ad
moysen. Extende manū tuā in
celum: et sint tenebre sup terrā
egypti. tam dense ut palpari que
ant. Extenditq; moyses manū
in celum: et facte sunt tenebre
horribiles in universa terra egyp
ti. Tribus diebus nemo vidit fratrē
suū: nec mouit se de loco in quo
erat. Ubicumq; autē habitabāt
filij isrl: lux erat. Vocauit q; pha
rao moysen et aaron: et dixit eis.
Ite sacrificate dño. Oues tantū
modo et armenta remaneant: par
uuli vestri eant vobiscū. Ait moy
ses. Hostias quoq; et holocausta
dabis nobis: que offeramus dño
deo nostro. Cuncti greges pgent
nobiscū. Non remanebit ex eis
ungula. que necessaria sunt in
cultum domini dei nri: presertim
cū ignoremus quid debeat imo
lari. donec ad ipm locum puenia
mus. Induravit autem dñs cor
pharaonis: et noluit dimittere
eos. Dixit q; pharao ad moysen.
Recede a me. caue ne ultra vide
as faciem meā. Quocumq; die
apparueris mi: morieris. Respō
dit moyses. Ita fiat: ut locutus es.
Non videbo ultra faciem tuam.

Et dixit dñs ad moysen. XI
Adhuc una plaga tangam
pharaonem et egyptū; et post hec
dimittet vos: et exire compellet.
Dices ergo omni plebi: ut postu
let vir ab amico suo. et mulier a
vicina sua. vasa argentea et au
rea. Dabit autē dñs gram popło
suo: coram egyptijs. Fuit q; moy
ses magnus valde in tra egypti:
coram servis pharaonis et omni
populo. Et ait. Hec dicit dñs. Me
dia nocte egrediar in egyptū; et
morietur omne pmogenitū in tra
egyptioz a pmogenito pharaonis
qui sedet in solio eius. usq; ad pri
mogenitū ancille que est ad mo
lam: et omnia pmogenita iumē
toz. Erit q; clamor magnus in
universa terra egypti: qualis nec
antea fuit. nec postea futurus ē.
Apud autē omnes filios isrl. nō
mouebit canis ab homine usq; ad
pecus: ut sciatis quanto mira
culo diuidat dñs egyptios et isrl.
Descendent q; omnes servi tui
isti ad me: et adorabunt me di
centes. Egredere tu et omnis po
pulus qui subiectus ē tibi. Post
hec egrediemur. Et exiuit a pha
raone: tractus nimis. Dixit autē
dñs ad moysen. Non audiet vos
pharao: ut multa signa fiant ī
terra egypti. Moyses autē et aa
ron fecerunt omnia ostenta que
scripta sūt: coram pharaone. Et

induraut dñs cor pharaonis: nec
dimisit filios israel de terra sua.
Dixit quoq; dñs ad
moysen et aaron: in tra egip
ti. Mensis iste uobis principium
mensiū: primus erit in mensib; an
ni. Loquimini ad uniuersū cetum
filioz israel: et dicite eis. Decima
die mensis huius: tollat unusq;
agnū p familias et domos suas.
Sin aut minor est numerus ut
sufficere possit ad uescendum ag
nū: assumet uicinū suū qui unc
tus est domui eius. iuxta nume
rū animaz que sufficere possint
ad esum agni. Erit aut agnus
absq; macula: masculus anni
culus. Juxta quē ritum tolletis
hedum: et seruabitis eū usq; ad
quartādecimā diem mēsis hui?
Immolabit q; eum uniuersa multi
tudo filioz israel: ad uesperū. Et
sument de sanguine: ac ponent
sup utrūq; postem. et in suplum
naribz domoz. in quib; comedēt
illum. Et edent carnes nocte illa
assas igni: et azimos panes cū
lactucis agrestib;. Nō comedetis
ex eo crudum quid. nec coctum
aqua: sed assum tantū igni. Ca
put cū pedib; eius et intestinis
uorabitis: nec remanebit ex eo
q̄quā usq; mane. Siquid resi
duum fuerit: igni comburetis.
Sic aut comedetis illum. Renes
uros accingetis: et calcamenta
habebitis in pedib;. tenentes ba
culos in manib;: et comedetis festi
nantes. Est enī phase: idest tran
situs dñi. Et transibo p terrā egip
ti nocte illa: percutiamq; omne pri
mogenitū in terra egipti ab hoīe
usq; ad pecus: et in cunctis dys
egipti faciam iudicia. ego dñs.
Erit autē sanguis uobis in sig
nū in edib; in quib; eritis: et uide
bo sanguinē et transibo uos: nec
erit in uobis plaga disperdens.
quando percussero terram egipti.
Habebitis autē hanc diem in mo
numentū: et celebrabitis eam sol
lempnē dño in generationib; uris.
cultu sempiterno. Septem diebz
azima comedetis. In die primo: nō
erit fermentū in domib; uris. Qui
cūq; comederit fermentatū. perdet
anima illa de israel: a primo die usq;
ad diem septimū. Dies prima erit
sancta atq; sollempnis: et dies sep
tima eadem festiuitate uenerabi
lis. Nichil operis facietis in eis.
exceptis his que ad uescendū per
nent: et obseruabitis azima. In e
adem enī ipa die: eduxi exercitu
um uram de terra egipti. Et custo
dietis diem istum in generationib;
uris: ritu perpetuo. Primo mēse.
quartadecima die mensis. ad uesperam comedetis azima: usq; ad
diem uicesimā primā eiusdē mē
sis ad uesperam. Septem diebus:
fermentatū nō inuenietur in do
mib; uris. Qui comederit fermen
tatū. perdet aīa eius de cetu israel:
tam de aduenis quā de indigenis
terre. Omne fermentatū nō come

deris. In cunctis habitatōibz uris:
edetis azima. Vocauit autē moy
ses oēs seniores filioz isrl': et dix
it ad eos. Ite: tollentes animal p
familias uras īmolate phase. Fas
ciculū q; ysopi tingite i sanguine
qui est in limine: et aspgite ex eo
superliminare et utriq; postē. Nul
lus uīm egrediatur ostiū domus
sue: usq; mane. Transibit enī do
minus: percutiens egptios. Cūq;
uiderit sanguinē in superliminari
in utroq; poste: transcendet ostiū:
et nō sinet percussorem ingredi do
mos uras et ledere. Custodi ubū
istud: legitimū tibi et filijs tuis
usq; in eternū. Cumq; introieritis
terrā quā dns daturus est uobis
ut pollicitus est: obseruabitis cere
monias istas. Et cū dixerīt uobis
filij uri. que est ista religio: dicetis
eis. Victima transitus domini est:
quando transiuit sup domos filioz
isrl' in egipto percutiens egptios. et
domos uras liberans. Incuruatus
q; pplūs: adorauit. Et egressi filij
isrl': fecerunt sicut pceperat dns
moysi et aaron. Factū est autē in
noctis medio. percussit dns omne p
mogenitū in terra egipti. a pmoge
nito pharaonis qui sedebat i solio
eius usq; ad pmogenitū captiue
que erat in carcere: et omne pmo
genitū iumentoz. Surrexit q; pha
rao nocte: et oēs serui ei: cunctaq;
egiptus: et ortus ē clamor magn'
in egipto. Nec enī erat domus: in
qua nō iaceret mortuus. Vocatus
q; moyse: et aaron nocte: ait. Surgi
te. egredimini a populo meo: et uos
et filij isrl'. Ite īmolate dño: sicut di
citis. Oues uras et armenta assu
mite ut pcepistis: et abeuntes be
nedicite mihi. Urgebant q; egipty
pplūs isrl' de terra exire uelociter:
dicentes. Oēs morimur. Tulit
igitur populs conspersam farinā an
teq; fermentaretur: et ligans i
pallys posuit sup humeros suos.
Fecerunt q; filij isrl' sicut pceperat
moyses: et petierunt ab egiptijs
uasa argentea et aurea. uestemq;
plurimā. Dedit autē dns gram
populo coram egiptijs ut comoda
rent eis: et spoliauerūt egiptios.
Profecti q; sunt filij isrl' de rameste
in sochot sexcenta fere milia pedi
tum uiroz absq; parulis. Sed et
uulgus promiscuū et īnumerabile
ascendit cū eis: oues et armēta
et animantia duūi generis mul
ta nimis. Coxerunt q; farinam
quā dudū conspersam de egipto tu
lerant: et fecerunt subcinericios
panes azimos. Nec q; enī poterāt
fermentari cogentib; exire egipti
is. et nullā facere sinentib; morā:
nec pulmenti quicqm occurrerat
pparare. Habitatio autem filioz
isrl' qua manserāt i egipto: fuit
quadringentoz triginta annoz.
Quib; expletis: eadem die egres
sus est omnis exercitus domini de
terra egipti. Hec est ista obserua
bilis domino: quando eduxit eos
de terra egipti. Hanc obseruare

debent oēs filij ysrl' in generatōibz
suis. Dixit quoq; dñs ad moysen
et aaron. Hec est religio phase. Om
nis alienigena non comedet ex eo.
Omnis aut̄ seruus empticius cir
cūcidetur: et sic comedet. Aduena
et mercennarius: nō comedent ex
eo. In una domo comedetur; nec
efferetis de carnibz eius foras: nō
os illius confringetis. Omnis ce
tus filioz ysrl' facient illud. Quod
si quis peregrinoz in urām uoluit
transire coloniā. et facere phase dñi; cir
cūcidetur p̄us omne masculinū
eius. et tunc rite celebrabit: erit
q; sicut indigena terre. Sin̄s au
tem circūcisus nō fuit: non uesce
tur ex eo. Eadem lex erit indige
ne: et colono qui pegrinatur apd'
uos. Fecerunt q; omnes filij ysrl'
sicut p̄ceperat dñs moysi et aaron:
et in eadem die eduxit dñs filios
ysrl' de terra egipti p turmas suas.

Locutus est dñs ad XIII
moysen: dicens. Sanctifica
mihi omne p̄mogenitū. qd' aper
uuluā in filijs ysrl': tam de homi
nibz quā de iumentis. Mea sunt
enī omnia. Et ait moyses ad po
pulū. Mementote diei huius in
qua egressi estis de egipto. et de
domo seruitutis: q̄m in manu
forti eduxit uos dñs de loco isto: ut
nō comedatis fermentatū panē.
Hodie egredimini: mense nouay
fruguū. Cūq; te introduxerit dñs
in terrā chananei et hethei et amor
rei et euei et iebusei. quā iurauit
patribz tuis ut daret tibi terram
fluentē lacte et melle: celebrabis
hunc morem sacroz mēse isto. Sep
tem diebz uescēris azimis: et in
die septimo erit sollempnitas do
mini. Azima comedetis septē die
bus. Non apparebit apud te ali
quid fermentatū: nec in cūctis fi
nibz tuis. Narrabis q; filio tuo in
die illo: dicens. Hoc est quod fecit
dñs mihi: quando egressus sum
de egipto. Et erit quasi signū in
manu tua; et quasi monumentū
ante oculos tuos: et ut lex domini
semp sit in ore tuo. In manu enim
forti eduxit te dñs de egipto. Cus
todies hanc legem statuto
tempore: a diebz in dies. Cūq; in
troduxerit te dñs in terram chana
nei sicut iurauit tibi et patribus
tuis. et dederit eam tibi: separabis
oēm qd' aperit uuluā dño. et q̄d'
primitiuū est in pecoribz tuis. Si
quid habueris masculini sexus:
consecrabis dño. Primogenitū asi
ni: mutabis oue. Si'd si non rede
meris: interficies. Omne aut̄ pri
mogenitū hominis de filijs tuis:
precio redimes. Cūq; interrogauit
te filius tuus cras. dicens. quid
est hoc: respondebis ei. In manu
forti eduxit nos dñs de tra egipti:
de domo seruitutis. Nā cum indu
ratus esset pharao. et nollet nos di
mittere: occidit dñs omne p̄moge
nitū in terra egipti. a p̄mogenito
hominis usq; ad p̄mogenitum iu
mentoz. Idcirco īmolo dño omne

qđ aperit uuluā malaulnu sexu: et omnia pmogenita filioꝝ meoꝝ redimo. Erit igitur quasi signū in manu tua: et quasi appensū quid ob recordationē inter oculos tuos: eo qđ in manu forti eduxit nos dñs de egipto. Igitur cū emisisset pharao populū: nō eos duxit deus p uiam terre philistiim q̄ uicina est: reputans ne forte penituisset eum si uidisset adūlum se bella consurgere: et reūteretur in egiptū: sed circumduxit p uiam deserti: que est uxta mare rubrū. Et armati ascenderunt filii isrl de terra egipti. Tulit q̄q moyses ossa ioseph secum: eo quod adurasset filios isrl dicens. Visitabit uos ds: et efferte ossa mea hinc uobiscū. Profecti q̄ de socoth: castra metati sunt in etham: in extremis finib; solitudinis. Dñs aut̄ p̄cedebat eos ad ostendendā uiam: p diem in colūpna nubis: et p noctem i columpna ignis: ut dux eēt itineris utroq; tempore. Nūquā defuit colūpna nubis p diem: nec columpna ignis p noctem: coram populo. XIIII

Locutus ē aut̄ dñs ad moysen: dicens. Loquere filiis isrl. Reuisi castra metentur e regione phairoth: que est inter magdalū et mare contra beelsephon. In conspectu eius. castra ponetis sup mare. Dicturus q̄ est pharao: sup filiis isrl. Coartati sunt in terra: conclusit eos deserti. Et indurabo cor eius: ac psequetur uos. Et glorificabor in pharaone: et in omni exercitu eius: scient q̄ egipti: quia ego sū dñs. Fecerunt q̄ ita. Et nunciatū est regi egiptioꝝ: qđ fugisset popl's. Immutatū q̄ est cor pharaonis et seruoꝝ eius sup populo: et dixerūt. Quid uolumus facere: ut dimittamus isrl ne seruiret nobis? Junxit ergo currū: et omnē popl'm suū assumpsit secū. Tulitq; sexcentos currus electos. quicqđ in egipto curruū fuit: et duces tocius exercitus. Indurauit q̄ dñs cor pharaonis regis egipti: et psecutus ē filios isrl. At illi egressi erant in manu excelsa. Cumq; psequerent egipti uestigia p̄cedentium: reppererunt eos in castris sup mare. Omnis equitatus et currus pharaonis et unusquisq; exercitus: erat in phairoth contra beelsephon. Cumq; appropinquasset pharao. leuantes filii isrl oculos uiderūt egiptos post se: et timuerūt ualde. Clamauerūt q̄ ad dñm: et dixerunt ad moysen. Forsitan nō erāt sepulchra in egipto: ideo tulisti nos ut moreremur in solitudine? Quid hoc facere uoluisti: ut educeres nos ex egipto? Nonne iste ē sermo quē loquebamur ad te in egipto dicentes: recede a nobis ut seruiamus egiptiis? Multo enī melius est seruire eis: quā mori in solitudine. Et ait moyses ad popl'm. Nolite timē. State.

et uidete magnalia domini: que
facturus est hodie. Egyptios enī
quos nunc uidetis: nequaquā
ultra uidebitis usq; in sempiternū.
Dñs enī pugnabit pro uobis: et
uos tacebitis. Dixitq; dñs ad
moysen. Quid clamas ad me?
Loquere filijs isrl': ut proficiscā
tur. Tu autem eleua uirgā tuā
et extende manū tuā sup mare:
z diuide illud: ut gradiantur fi
lij isrl' in medio maris per siccum.
Ego autē indurabo cor egyptioy:
ut plequantur uos. Et glorifica
bor in pharaone z in omni exer
citu eius: et in curribz et equitibz
illius. Et scient egyptij quia ego
sum dñs: cū glificatus fuero in
pharaone z in curribz ac in equi
tibz eius. Tollens q; se angl's dei
qui p̄cedebat castra isrl' abijt p̄
eos: et cum eo pariter columpna
nubis. Prioza dimittens. post
tergum steuit: inter castra egyp
tioz et castra isrl'. Et erat nubes
tenebrosa et illuminans noctem:
ita ut ad se inuicem toto noctis
tempore accedere nō ualerēt. Cūq;
extendisset moysēs manū sup ma
re: abstulit illud dñs flante uen
to uehementi et urenti tota nocte.
et uertit in siccū. Diuisa q; est a
qua: et ingressi sunt filij isrl' per
medium siccum maris. Erat enī aqua
quasi murus: a dextra eoz z leua.
Persequentes q; egyptij. ingressi
sunt post eos; omnis equitatus
pharaonis. currus ei' et equites:
p medium maris. Jamq; aduenīat
uigilia matutina. Et ecce respi
ciens dñs sup castra egyptioy p
columpnā ignis et nubis. interfe
cit exercitum eoz; et subuertit
rotas curruū: ferebantur q; in p
fundū. Dixerunt ergo egyptij. Fu
giamus isrāelem: dñs enim pug
nat pro eis contra nos. Et ait do
minus ad moysen. Extende manū
tuā sup mare: ut reuertantur aq̄
ad egyptios. sup currus et equites
eoz. Cumq; extendisset manū mo
ysēs contra mare: reūsum est p̄mo
diluculo ad priorem locū. Fugien
tibz q; egyptijs. occurrerunt aque:
et inuoluit eos dñs in medijs flu
ctibz. Reūse q; sunt aque. et ope
tuerūt currus et equites cuncti
exercitus pharaonis; qui seq̄ntes
ingressi fuerant mare: nec unus
quidem sup fuit ex eis. Filij autē
isrl' pretierunt p medium sicci ma
ris: et aque eis erant quasi pro
muro a dextris et a sinistris. Libe
rauit q; dñs in die illo isrāel. de
manu egyptioy: et uiderūt egyp
tios mortuos sup litus maris. et
manū magnā quā exercuerat do
minus contra eos. Timuit q; po
pl's dñm: et crediderunt dñō et
moysi seruo eius. Tūc cecinit moy
ses et filij isrl' carmen hoc domi
no: et dixerunt.

XV

Cantemus dñō; gloriose enī
magnificatus est: equū et
ascensorem proiecit i mare. Fortitu
do mea et laus mea dñs: et factu

est m̃ in salutē. Iste est deus mꝰ
et glorificabo eum: deum patris
mei et exaltabo eū. Dñs q̃si uir
pugnator omp̃s nom̃ eius: currus
pharaonis et exercitū eius proiecit
in mare. Electi principes eius sub
mersi sunt in mari rubro: abyssi
operuerunt eos: descenderunt ī
profundū quasi lapis. Dextera
tua dñe magnificata est in fortī
tudine: dextera tua dñe percussit
inimicū: et in multitudine glorie
tue deposuisti omꝰ aduersarios me
os. Misisti iram tuā que deuora
uit eos sicut stipulam: et in spū
furoris tui congregate sūt aque.
Stetit unda fluens: congregate
sunt abyssi in medio mari. Dixit
inimicus. Persequar et comp̃hen
dam: diuidam spolia: ī plebitur
aīa mea. Euaginabo gladiū meū:
interficiet eos manus mea. Flauit
sp̃s tuus. et operuit eos mare: sub
mersi sunt quasi plumbū in aq̃s
uehementibꝫ. Quis similis tui ī
fortibꝫ dñe? Quis similis tui magnificus in sanctitate: terribilis atq;
laudabilis et faciens mirabilia?
Extendisti manū tuam: et deuo
rauit eos terra. Dux fuisti in mīa
tua: populo quē redemisti. Et por
tasti eum in fortitudine tua: ad
habitaculū scī tui. Ascenderūt
populi et irati sunt: dolores obti
nuerūt habitatores philistiim.
Tunc conturbati sunt principes
edom. robustos moab obtinuit tre
mor: obriguerunt omꝰ habitato
res chanaan. Irruat sup eos for
mido et pauor: in magnitudine
brachij tui. Fiant īmobiles quasi
lapis: donec ptranseat pplꝰ tuus
dñe: donec ptranseat popl's tuus
iste quem possedisti. Introduces
eos et plantabis in monte hereditatis tue: firmissimo habitaculo
tuo qd operatus es dñe. Sanctua
riū tuū dñe qd firmauerūt manus
tue: dñs regnabit ineternū et ul
tra. Ingressus est enim equus pha
rao cum curribꝫ et equitibꝫ eius
in mare: et reduxit sup eos dñs
aquas maris. Filij autem israel
ambulauerūt p siccum: ī medio
eius. Sumpsit ergo maria prophe
tes sor aaron tympanū ī manu
sua: egresse q̃ sunt mulieres omꝰ
post eam. cū tympanis et chorꝰ:
quibꝫ p̃cinebāt. dicens. Cantemꝰ
dño: gloriose enī honorificatus
est: equū et ascensorem proiecit
in mare. Tulit aūt moyses isral'
de mari rubro: et ingressi sunt ī
desertū sur. Ambulauerūt q̃ tribꝫ
diebꝫ p solitudinē: et nō inueniebant aquā. Et uenerunt in ma
rath. Nec poterāt bibere aquas
de marath: eo quod eēnt amare.
Vnde ⁊ congruū loco nom̃ impo
suit: uocans illud mara. idest a
maritudinē. Et murmurauit po
pulus contra moysen: dicēs. Quid
bibemus? At ille clamauit ad dominū. Qui ostendit ei lignum.
Quod cum misisset ī aquas: ī dul
cedinē uerse sunt. Ibi constituit ei

precepta atq; iudicia: et ibi temptauit eū dicens. Si audieris uocē dñi dei tui. et quod rectum est coram eo feceris. et obedieris mandatis eius. custodieris q; omnia precepta illius: cunctū languorē quē posui in egypto. nō inducam super te. Ego enim dñs: sanator tuus. Uenerunt autē in helym: ubi erāt duodecim fontes aquaꝝ. et septuaginta palme. Et castra metati sunt iuxta aquas. XVI

Profecti q; sunt de helym. Et uenit omnis multitudo filiorū isrl' in desertum sin. qđ est inter helym et synai: quintodecimo die mensis secundi. postquam egressi sunt de terra egypti. Et murmurauit omnis congregatio filiorū isrl' contra moysen et aaron: in solitudine. Dixerunt q; ad eos filii israel. Utinā mortui essemus per manū dñi in terra egypti: quando sedebamus super ollam carnū: et comedebamus panē in saturitate. Cur induxistis nos in desertum istud: ut occideretis omnē multitudinē fame? Dixit autē dñs ad moysen. Ecce ego pluam uobis panes de celo. Egrediatur pplus. et colligat que sufficiunt p singulos dies: ut temptem eū. utrū ambulet i lege mea. an non. Die autē sexto parēt quod inferant: et sit duplū quā colligere solebant p singulos dies. Dixerunt q; moysen et aaron: ad omnes filios isrl'. Uespere scietis qđ dñs eduxerit uos de tra egypti: et mane uidebitis gl'am dñi. Audiuit enī murmur ur̄m: contra dominū. Nos uero quid sumus; q'a murmurastis contra nos? Et ait moyses. Dabit dñs uobis uespe carnes edere. et mane panes in saturitate; eo qđ audierit murmurationes ur̄as: quib; murmurati estis contra eum. Nos enī quid sumus? Nec contra nos est murmur ur̄m: sed contra dñm. Dixit q; moyses ad aaron. Dic uniuerse congregationi filiorū isrl'. Accedite coram domino: audiuit enī murmur ur̄m. Cumq; loqueretur aaron ad omnē cetum filiorū isrl': respexerunt ad solitudinē. Et ecce gloria dñi apparuit in nube. Locutus est autem dñs ad moysen: dicens. Audiui murmurationes filiorū israel. Loquere ad eos. Uespere comedetis carnes; et mane saturabimini panib; et scietis q; qđ ego sim dñs deus ur̄. Factum est ergo uespere: et ascendens coturnix operuit castra. Mane quoq; ros iacuit per circuitum castroꝝ. Cumq; operuisset superficiem terre: apparuit in solitudine minutū et quasi pilo contū. in similitudinē pruine super terram. Qđ cum uidissent filii isrl': dixerunt ad inuicē. Manhu: Quod significat. Quid est hoc? Ignorabant enī: quid esset. Quibus ait moyses. Iste est panis: quē dedit dñs uobis ad uescendū. Hic est sermo: quē precepit uobis dñs. Colligat ex eo unusq̄sq; quantū sufficit

ctō ad uescendū: gomor p capita singula. Juxta numerū animaꝝ uraꝝ. qui habitant ī tabernaculo: sic tolletis. Fecerunt q̄ ita filij isrl: et collegerunt alius plus alius minus. Et mensi sunt ad mēsurā gomor. Nec qui plus collegerat habuit amplius: nec qui minus parauerat. reperit minus: sed singuli uxta id quod edere poterant congregarunt. Dixit q̄ moyses ad eos. Nullus relinquat ex eo: ī mane. Qui nō audierūt eum: et dimiserūt quidā ex eis usq̄ mane: et scatere cepit uermibꝫ atq̄ computruit. Et iratus est contra eos moyses. Colligebant autē mane singuli: quantū sufficere poterat ad uescendū. Cumq̄ incaluisset sol: liquefiebat. In die uō sexta collegerunt cibos duplices: id est duo gomor. p singulos homines. Venerunt autē omnes principes multitudinis: et narrauerūt moysi. Qui ait eis. Hoc est qđ locutꝰ est dñs. Requies sabbati: sanctificata est dño. Cras qđcūq̄ operandū est facite: et que coquenda sunt coquite. Quicq̄d autem reliquū fuerit: reponite usq̄ ī mane. Fecerūt q̄ ita ut p̄ceperat moyses: et nō computruit. neq̄ uermis inuentus ē in eo. Dixit q̄ moyses. Comedite illud hodie. Quia sabbatū est domini: non inuenietur hodie in agro. Sex diebꝫ colligite: in die autem septimo sabbatū est domini: id circo non inuenietur.

Venit septima dies: et egressi de populo ut colligerent. nō inuenerūt. Dixit autem dñs ad moysen. Usq̄quo nō uultis custodire mādata mea: et legem meā? Videte qđ dñs dederit uobis sabbatū: et propter hoc tribuerit uobis die sexto cibos duplices. Maneat unusq̄sq̄ apud semetipm: nullus egrediatur de loco suo die septimo. Et sabbatizauit populꝰ die septimo. Appellauit q̄ domus isrl. nomen eius: man. Qđ erat quasi semen coriandri. album: gustus q̄ eius quasi simile cū melle. Dixit aūt moyses. Iste est sermo: quē precepit dñs. Imple gomor ex eo. et custodiatur in futuras retro generationes: ut nouerint panem quo alui uos in solitudine: quando eduxi eos de tra egipti. Dixit q̄ moyses ad aaron. Sume uas unū: et mitte ibi man quantū potest capere gomor. et repone cora dño ad seruandū in generationes uras: sicut p̄cepit dñs moysi. Posuit q̄ illud aaron ī tabernaculo reseruandū. Filij autem isrl comederunt man quadraginta annis: donec uenirent ī terrā habitabilem. Hoc cibo aluti sūt: usq̄quo tangerent fines tre chanaan. Gomor autem decima pars est ephi. XVII

Igitur profecta omnis multitudo filioꝝ isrl de deserto syn per mansiones suas. uxta sermonē dñi: castra metati sunt in ra

phidim. Vbi nō erat aqua ad bi
bendū populo. Qui iurgatus con
tra moysen: aīt. Da nobis aquā:
ut bibamus. Quib; respōdit moy
ses. Quid iurgamini contra me:
Cur temptatis dñm: Sitiuit er
go pplūs ibi pro aque penuria: ⁊
murmurauit contra moysen. di
cens. Cur nos exire fecisti de egip
to; ut occideres nos et libos nōs
ac iumenta. sitī: Clamauit autē
moyses ad dñm: dicens. Quid fa
ciam pplō huic: Adhuc paulū:
et lapidabit me. Ait aūt dñs ad
moysen. Antecede pplm; ⁊ sume
tecum de seniorib; isrl'. et iurgam
qua percussisti fluuiū tolle ī manu
tua: et uade. Ecce ego stabo coram
te ibi: supra petram oreb. Percuti
es q; petram; et exibit ex ea aqua:
ut bibat pplūs. Fecit moyses ita:
coram seniorib; isrl'. Et uocauit
nomen illius loci temptatio. ppt̄
iurgiū filioy isrl': et qua temp
tauerunt dñm. dicentes. Est ne
dūs in nobis; an non: Venit aūt
amalech: et pugnauit cōtra isrl'
in raphidim. Dixit q; moyses: ad
iosue. Elige uiros ⁊ egressus pug
na contra amalech cras: et ego
stabo in uertice collis. habens iur
gium dei ī manu mea. Fecit iosue
ut locutus erat moyses: et pugna
uit contra amalech. Moyses aūt
et aaron et hur: ascenderunt sup
uerticem collis. Cumq; leuaret
moyses manus: uincebat israel.
Sin autē paululū remisisset: su
perabat amalech. Manus autē
moysi erant graues. Sumentes
igitur lapidem. posuerunt subter
eum: in quo sedit. Aaron autē et
hur sustentabant manus ei⁹: ex
utraq; parte. Et factum est ut
manus ipius nō lassarentur: usq;
ad occasum solis. Fugauit q;
iosue amalech ⁊ pplm eius: in
ore gladij. Dixit autem dñs ad
moysen. Scribe hoc ob monimen
tum in libro: et trade in auribus
iosue. Delebo enī memoriā ama
lech: sub celo. Edificauit q; moy
ses altare; et uocauit nomen ei⁹
dñs exaltatio mea. dicens: q'a
manus soli; dñi et bellū dei. erit
contra amalech. a generatione
in generationem. XVIII

Cumq; audisset iethro sacer
dos madian cognatus moy
si. omnia que fecerat dūs moysi ⁊
isrl' populo suo. eo q̄d' eduxisset
dñs isrl' de egipto: tulit sephorā
uxorem moysi quā remiserat. et
duos filios eius. Quoy unus uo
cabatur gersan. dicente patre. ad
uena fui in terra aliena: alter uo
catur eliezer: dūs enī aut patris mei ad
iutor meus. et eruit me de gladio
pharaonis. Venit ergo iethro
cognatus moysi. et filij ei⁹ ⁊ uxor
eius. ad moysen in desertum: ubi
erat castra metatus. iuxta montē
dei. Et mandauit moysi: dicens.
Ego cognatus tuus iethro uenio
ad te: et uxor tua. et duo filij tui
cum ea. Qui egressus in occursū

cognati sui adorauit: et osculat' est eum. Salutauerūt q̄ se mutuo: ubis pacificis. Cūq; intrasset tabernaculū; narrauit moyses cognato suo cuncta que fecerat deus pharaoni et egyptijs ꝓpter isrl': uniuersum q̄ laborem qui accidisset eis in itinere. quo liberarat eos dñs. Letatus est iethro super omnib; bonis. que fecerat dñs isrl': eo quod eruisset eū de manu egyptioy. Et ait. Benedictus dñs qui liberauit uos de manu egyptioy. et de manu pharaonis: qui eruit populū suū de manu egypti. Nunc cognoui quia magnus dñs super omnes deos: eo q̄d superbe egerint contra illos. Obtulit ergo iethro cognatus moysi holocausta et hostias deo. Venerunt q̄ aaron et omnes seniores isrl': ut comederent panē cū eo. coram deo. Altera autē die sedit moyses ut iudicaret ꝑplm: qui assistebat moysi. de mane usq; ad uesperā. Quod cū uidisset cognatus eius. omnia scilicet q̄ agebat in populo: ait. Quid est hoc quod facis in plebe? Cur solus sedes; et omnis ꝑpls prestolatur de mane usq; ad uesperā? Cui respondit moyses. Venit ad me ꝑpls: querens sententiā di. Cumq; acciderit eis aliqua dissceptatio; ueniunt ad me ut iudicem inter eos: et ostendam ꝑcepta dei et leges eius. At ille. Nō bonam inq̄t rem facis. Stulto labore consumeris: tu et ꝑpls iste qui tecum est. Vltra uires tuas est negocij: solus illud sustinere nō poteris. Sed audi uba mea et consilia: et erit dñs tecū. Esto tu populo in his que ad dñm ptinent. ut referas que dicuntur ad eum; ostendas q̄ populo cerimonias z ritum colendi: uiamq; ꝑ quā ingredi debeant. et opus q̄d facere. Prouide autē de omni plebe uiros potentes et timentes deum. in quibus sit ueritas. et qui oderint auaritiam; et constitue ex eis tribunos. et centuriones. et qnquagenarios. et decanos: qui iudicēt ꝑplm omni tempore. Quicqid autē maius fuerit referāt ad te. et ipi minora tantūmodo iudicent: leuius q̄ sit tibi partito i alios onere. Si hoc feceris; impleb̄is imperiū dei. et ꝑcepta eius poteris sustentare: et omnis hic populus reūtetur cum pace ad loca sua. Quib; auditis: moyses fecit omnia que ille suggesserat. Et electis uiris strenuis de cuncto isrl': constituit eos principes populi. tribunos. et centuriones. z qnquagenarios. z decanos. Qui iudicabant plebem: omni tempe. Quicqid autē grauius erat. referebant ad eum: faciliora tantū modo iudicantes. Dimisit q̄ cognatū suum. Qui reūsus: abiit in terram suam. XIX

Mense tercio egressionis isrl' de terra egypti: in die hac uene

runt in solitudinē synai. Nam
profecti de raphidim. et puenen
tes usq; in desertum synai: castra
metati sunt in eodem loco. Ibiq;
isrl fixit tentoria: e regione mon
tis. Moyses autē: ascendit ad de
um. Vocauit q; eū dñs de monte:
et ait. Hec dices domui iacob: et
annunciabis filiis isrl. Vos ipsi
uidistis que fecerim egyptijs: quo
modo portauerim uos super alas
aquilarū: et assumpserim uī. Si
ergo audieritis uocem meam. et
custodieritis pactum meū: eritis
mihi in peculiū de cūctis poplis.
Mea est enī omnis terra: et uos
eritis mihi in regnū sacerdotale.
et gens sancta. Hec sunt uerba:
que loqueris ad filios isrl. Venit
moyses: et conuocatis maioribus na
tu popli. exposuit omnes sermones.
quos mandauerat dñs. Respon
dit q; uniuersus popls simul. Cun
cta que locutus est dñs: faciem?
Cumq; retulisset moyses uerba
popli ad dñm: ait ei dñs. Jam nūc
ueniam ad te in caligine nubis:
ut audiat me popls loquentem
ad te: et credat tibi imperpetuū.
Nuntiauit ergo moyses uba po
puli: ad dñm. Qui dixit ei. Vade
ad poplm: et sanctifica illos hodie
et cras. Lauent q; uestimēta sua:
et sint parati in diem tertium. In
die enī tertio: descendet dñs cora
omni plebe sup montē synai. Cō
stitues q; terminos populo p cir
cuitū: et dices. Cauete ne ascen
datis in montē: nec tangatis fi
nes illius. Omnis qui tetigerit
montē: morte morietur. Manus
nō tangent eum: sed lapidibus op
primetur. aut confodietur iaculis.
Siue iumentū fuerit siue homo:
non uiuet. Cum ceperit clangere
buccina: tunc ascendant in montē.
Descendit q; moyses de monte
ad poplm: et sanctificauit eum.
Cumq; lauissent uestimēta sua:
ait ad eos. Estote parati in diem
tertiū: ne appropinquetis uxoribus
uris. Jam aduenerat dies tertius.
et mane inclaruerat: et ecce cepe
runt audiri tonitrua et micare
fulgura. et nubes densissima ope
rire montē: clangorq; buccine ue
hementius pstrepebat. Timuit
popls: qui erat in castris. Cumq;
eduxisset eos moyses in occursū
dei. de loco castrorū: steterunt ad
radices montis. Totus aūt mons
synai fumabat: eo qd' descendisset
dñs sup eum in igne: et ascende
ret fumus ex eo quasi de fornace.
Erat q; mons omnis terribilis:
et sonitus buccine paulatī crescē
bat in maius: et prolixius tende
batur. Moyses loquebatur: et dñs
respondebat ei. Descendit q; do
minus sup montē synai. in ipso
montis uertice: et uocauit moysē.
in cacumen eius. Quo cū ascen
disset: dixit ad eum. Descende. et
contestare poplm: ne forte uelint
transcendere terminos ad uiden
dū dñm: et pereat ex eis plurima

multitudo. Sacerdotes quoq; qui accedunt ad dñm sanctifi centur: ne pcutiat eos. Dixitq; moyses ad dñm. Non poterit uul gus ascendere: in montē synai. Tu enī testificatus es: et iussisti. di cens. Pone terminos circa mon tem: et sanctifica illum. Cui aut dñs. Vade. descende: ascendes q; tu et aaron tecū. Sacerdotes aūt et popl's ne transeant terminos; nec ascendant ad dñm: ne forte interficiat illos. Descendit moy ses ad poplm: et oīa narrauit eis.

Locutus q; est dñs: XX cunctos sermones hos. Ego sum dñs d's tuus: qui eduxi te de terra egipti. et de domo seruitutis. Non habebis deos alienos: corā me. Non facies tibi sculptile; ne q; omnē similitudinē que est in celo desup. et que in tra deorsū: nec eoz que sunt in aq̄s sub tra. Non adorabis ea: neq; coles. Ego sum dñs d's tuus fortis zelotes; ultians iniquitatē patrū in fi lios. in tertiam et quartā gena tionē eoz qui oderunt me. et fa ciens misericordiam in milia. his qui diligunt me. et custodiūt precep ta mea. Non assumes nomē dei tui: inuanū. Nec enī habebit in sontē dñs eum: qui assumpserit nomen dñi dei sui frustra. Mem to: ut diem sabbati sanctifices. Sex diebz operaberis: et facies omnia opera tua. Septimo aūt die sab bati domini dei tui. non facies omne opus. tu et filius tuus et filia tua. et seruus tuus et an cilla tua: iumentū tuū. et aduе na qui est intra portas tuas. Sex enī diebz fecit dñs celum et tram et mare et omnia que in eis sunt: et requieuit die septimo. Ideirco bñ dixit dñs diei sabbati: et sanctifi cauit eū. Honora patrem tuū et matrē tuam: ut sis longeuus sup terrā. quā dñs d's tuus dabit tibi. Non occides. Non mechaberis. Nō furtū facies. Non loquēris contra proximū tuū falsum testimoniū. Non concupisces domū proximi tui; nec desiderabis uxorem eius: non seruū nō ancillam. nō bouem nō asinū. nec omnia que illius sūt. Cunctus autē popl's uidebat uo ces et lampades. et sonitū bucine montēq; fumantē: et pauore concussi. stetерunt procul. dicentes moysi. Loquere tu nobis: et audiemus. Non loquatur dñs nobis: ne forte moriamur. Et ait moyses ad poplm. Nolite timere. Ut enī probaret uos uenit d's: et ut terror illius esset in uobis. et nō peccaretis. Stetit q; popl's delonge: moyses autē accessit ad caliginē in qua erat d's. Dixitq; preterea dñs ad moysen. Hec dices filiis isrl. Vos uidistis qđ de celo locutus sim uobis. Non facietis mecū deos argenteos: nec deos aureos facietis uobis. Altare de terra facietis mi; et offeretis sup eo holocausta et pacifica uestra.

oues uñas et boues: in omnu loco
in quo memoria fuerit nōis mei.
Veniam ad te: et bñdicam tibi.
Quod si altare lapideum feceris
mihi: nō edificabis illud de sectis
lapidib; Si enī leuaueris cultrū
tuum sup eo: polluetur. Nō ascen
des p gradus ad altare meū: ne
reuelet turpitudo tua. XXI
Hec sunt iudicia: que ponet
es. Si emeris seruū hebreū;
sex annis seruiet tibi: in septimo
egredietur liber gratis. Cū quali
uelte intrauerit: cum tali exeat.
Si habens uxorem: et uxor egre
dietur simul. Sin autē dñs dedit
illi uxorem et pepererit filios et fi
lias; mulier et liberi eius erunt
dñi sui: ipe uero exibit cū uestitu
suo. Quod si dixerit seruus. dilu
go dñm meū. et uxorem ac libos.
non egrediar liber; offerat eū do
minus suis. et applicabit ad
hostiū et postes. pforabitq; aurē
eius subula: et erit ei seruus in
seculū. Si quis uenduerit filiam
suam in famulā: nō egredietur
sicut ancille exire consueuerūt. Si
displicuerit oculis dñi sui. cui tra
dita fuerit: dimittet eam. Populo
autē alieno uendendi nō habebit
potestatē: si spreuerit eam. Sin
autē filio suo desponderit eam:
iuxta morem filiaꝝ faciet illi. Ad
si alteram ei acceperit; prouide
bit puelle nuptias. et uestimēta:
et preciū pudicicie non negabit.
Si tria ista nō fecerit: egredietur
gratis absq; pecunia. Qui percus
serit hōiem uolens occidere: mor
te moriatur. Qui autem nō est
insidiatus. sed ds illum tradidit
in manus eius: constituam tibi
locum quo fugere debeat. Si quis
de industria occiderit proximū
suū et p insidias; ab altari meo
auellas eū: ut moriatur. Qui p
cusserit patrem suū et matrem:
morte moriatur. Qui maledixerit
patri suo uel matri: morte mo
ratur. Qui furatus fuerit hōiem.
et uenditerit eū: conuictus noxe.
morte moriatur. Si rixati fuerīt
uiri. et percusserit alter proximū
suū lapide uel pugno. & ille mor
tuus nō fuerit sed iacuerit i lec
tulo; si surrexerit et ambulauerit
foris sup baculū suū. innocens
erit qui percusserit: ita tamen ut
operas eius et impensas i medi
cos. restituat. Qui percusserit ser
uū suū uel ancillam uirga. et
mortui fuerint in manib; eius:
criminis reus erit. Sin autē uno
die uel duob; supuixerint; non
subiacebit pene: quia pecunia il
lius est. Si rixati fuerint uiri. et
percusserit quis mulierē pregnantē.
et abortiuū quidem fecerit si ipa
uixerit: subiacebit dampno. qñ
tum expetierit maritus mulieris.
et arbitri iudicauerit. Sin autē
mors eius fuerit subsecuta: red
det aiam pro anima. oculū pro
oculo. dentem pro dente. manū
pro manu. pedem pro pede. adustio

nē pro adustione. uulnus p uul
nere. luorem pro luore. Si pau
serit quispiā oculū serui sui aut
ancille. et luscos eos fecerit: di
mittet libos pro oculo quē eruit.
Dentem quoq; si excusserit ser
uo uel ancille sue: simulē dimit
tet eos liberos. Si bos cornu pe
cierit uirum aut mulierē. et mor
tui fuerint; lapidibz obruetur.
et nō comedentur carnes eī: dns
q; bous innocens erit. Qd si bos
cornupeta fuit ab heri et nudius
tercius; et contestati sunt dnm
eius. nec recluserit eum. occiderit q;
uirum aut mulierē: et bos lapi
dibz obruetur. et dnm illius occi
dent. Quod si pecuī ei fuerit im
positū: dabit pro anima sua q̄c
quid fuerit postulatus. Filium
quoq; et filiam si cornu pepulerit:
simili sententie subiacebit. Si
seruū ancillam q; uulnerit; tri
ginta siclos argenti dabit dno:
bos uero lapidibz opprimetur. Si
quis aperuerit cisternam. z fode
rit. et non operuerit eam; cecide
rit q; bos uel asinus in eam: pre
ciū iumenti q; reddet dns cisterne.
Quod autē mortuū est: ipius
erit. Si bos alienus bouem alte
rius uulnerauit. et ille mortuus
fuerit: uendent bouem uiuū. et
diuident preciū. Cadauer autē
mortui: inter se diuident. Si aut
scirebat qd bos cornupeta ēet ab
heri et nudius tercius. z nō custo
diuit eum dns suus; reddet bouē
pro boue: et cadauer integrū accī

Siquis furatus XVII pier.
fuerit ouem aut bouem. z occi
derit uel uendiderit: quinq; boues p
uno boue restituet: et quatuor oues
pro una oue. Si effringens fur do
mū siue suffodiens. fuit inuentus.
et accepto uulnere mortuus fuit:
percussor non erit reus sanguinis.
Quod si orto sole hoc fecerit; homi
cidiū perpetrauit: et ipe morietur.
Si non habuerit quod pro furto
reddat: uenundabitur. Si inuentū
fuerit apud eū quod furatus est.
uiuens. siue bos. siue asinus. siue
ouis: duplū restituet. Si leserit
quispiam agrū uel uineam. z di
miserit iumentū suū ut depasca
tur aliena: quicqd optimū habu
erit in agro suo uel in uinea. pro
dampni estimatione restituet. Si
egressus ignis inuenerit spinas. z
comphenderit aceruos frugū. siue
stantes segetes i agris: reddet dāp
nū qui ignem succenderit. Si qs
cōmendauerit amico pecuniam.
uel uas in custodiam; et ab eo q̄
susceperat. furto ablata fuerint:
si inuenitur fur. duplum reddet.
Si latet fur. dns domus applica
bitur ad deos; et iurabit qd nō ex
tenderit manū in rem proximi sui
ad perpetrandā fraudem tam in
boue quā in asino. et oue ac uesti
to. uel uasculo: et quicquid
dampnū inferre potest. Ad deos:
utriusq; causa ueniet. Et si illi
iudicauerint: duplum restituet

proximo suo. Si quis cōmendauerit proximo suo asinū bouē ouem et omne iumentū ad custodiam ⁊ mortuū fuerit. aut debilitatū uel captum ab hostibz. nullus q̄ hoc uiderit; iuramentū erit ī medio: q̄d non extenderit manū ad rem proximi sui. Suscipietq; dñs iuramentū: et ille reddere non cogetur. Q̄d si furto ablatū fuerit: restituet dampnū dño. Si comesti ā bestia; proferat ad eum q̄d occisum est: et nō restituet. Qui a proximo suo quicquā horū mutuū postulauerit. et debilitatum aut mortuū fuerit dño nō p̄sente: reddere compelletur. Quod si ip̄sentia⁹ fuerit dñs; nō restituet: maxime si conductū uenerat. pro mercede operis sui. Si seduxerit quis uirginem necdum desponsatam. dormierit q̄ cū ea; dotabit eam: ⁊ habebit eam uxorem. Si pater uirginis dare noluerit: reddet pecuniā uxta modū dotis. quā uirgines accipere consueuerunt. Maleficos nō pacieris uiuere. Qui coierit cū iumento: morte moriatur. Qui īmolat dys occidetur: preter dño soli. Aduenā non contristabis: neq; afflīges eum. Aduene enī ⁊ ip̄i fuistis in terra egipti. Vidue ⁊ pupillo non nocebitis. Si leserit eos. uociferabūtur ad me. et ego audiā clamorem eor; et indignabitur furor meus. percuciamq; uos gladio: et erunt uxores uīe uidue. et filiī uīi pupilli. Si pecuniā mutuam dederis populo meo pauperi. qui habitat tecum; nō urgebis eū quasi exactor: nec usuris opprimes. Si pignus a proximo tuo acceperis uestimentū: ante solis occasum reddes ei. Ip̄m enī est solum quo operitur indumentū carnis eius: nec habet aliud in quo dormiat. Si clamauerit ad me. exaudiam eum: quia misericors sum. Dys nō detrahes: et p̄nc̄ipi pli tui nō maledices. Decimas tuas et p̄micias: nō tardabis offerre. Primogenitū filioz tuoz: dabis michi. De bōbus quoq; et ouibz: similit̄ facies. Septem diebz sit cum matre sua: die octaua reddes illū michi. Viri sancti eritis m̄i. Carnē que a bestijs fuerit p̄gustata. nō comedetis: sed proicietis canibz.

XXIII

Non suscipies uocem mēdacij. Nec unges manū tuam: ut pro impio dicas falsum testimonium. Non sequeris turbam: ad faciendū malū. Nec in iudicio plurimoz acquiesces sententie: ut a uero deuies. Pauperis quoq; miserebēris in negotio. Si occurreris boui inimici tui aut asino erranti: reduc eum. Si uideris asinū odientis te iacere sub onere; non pertransibis: sed subleuabis cum eo. Non declinabis: in iudicio pauperis. Mendacij fugies. Insontem et iustum nō occides: quia abhor⁹ impiū. Ne accipias munera; q̄ etiā excecant prudentes: et subuertūt uerba iustoz. Peregrino molestus

non eris: scitis enī aduenaz aīas: quia et ipī peregrini fuistis in terra egipti. Sex annis seminabis terram tuam: et cōgregabis fruges eius. Anno autē septimo dimittes eam. et requiescere facies: ut comedant pauperes populi tui: et quicqd reliquū fuerit. edant bestie agri. Ita facies: in uinea et in oliueto tuo. Sex diebz operaberis: septima die cessabis: ut requiescat bos et asin⁹ tuus. et refrigeretur filius ancille tue. et aduena. Oīa q̄ dixi uobis custodite: et p nomen externoz deoz non iurabitis: neq; audietur ex ore uīo. Tribz uicibz p singulos annos: michi festa celebrabitis. Sollempnitatem azimoz custodies. Septem diebz comedes azima. sicut precepi tibi: tempore mensis nouoz. quando egressus es de egipto. Non apparebis in conspectu meo uacuus. Et sollempnitatē mensis primi tuoz operis tui: quecūq; seueris in agro. Sollempnitatē quoq; in exitu anni: quando congregaueris oīa fruges tuas de agro. Ter in anno apparebit omne masculinū tuū: coram dño deo. Non īmolabis sup fermētū sanguinē uictime mee: nec remanebit adeps sollempnitatis mee usq; mane. Primicias frugū terre tue: deferes in domū dñi dei tui. Nec coqs hedum: in lacte matris sue. Ecce ego mittā anglm; qui p̄cedat te. et custodiat in uia: et introducat ad locum quē parau. Obserua eū et audi uocem eius; nec contempnendū putes. quia non dimittet cū peccaueris: et est nomen meū in illo. Quod si audieris uocem eius. et feceris omnia que loquor; inimicus ero inimicis tuis: et affligam affligentes te. Precedet q; te angls meus; et introducet te ad amorreum. et etheum. et pherezeum. chananeū q; et euheum et iebuseum: quos ego conterā. Non adorabis deos eoz: nec coles eos. Non facies opera eoz: sed destrues eos. et confringes statuas eoz. Seruietis q; dño deo uīo; ut benedicam panibz tuis. et aquis: et auferam infirmitatē de medio tui. Non erit infecunda nec sterilis: in terra tua. Numerū dierum tuoz implebo. Terrorem meū mittā in precursū tuū. et occidam omnē populū ad quē ingredieris; cūctoz q; inimicoz tuoz coram te terga uertam: emittens crabrones prius. qui fugabunt euheum. et chananeum. et etheum. antequā introeas. Non eiciam eos a facie tua anno uno; ne terra in solitudinē redigatur: et crescant contra te bestie. Paulatim expellam eos de conspectu tuo: donec augearis. et possideas terrā. Ponam autē terminos tuos a mari rubro usq; ad mare palestinoz: et a deserto usq; ad fluuiū. Tradam īi manibz uīis habitatores terre: et eiciam

eos de conspectu uō. Non inibis cū
eis fedus: nec cū dijs eorū. Non
habitent in terra tua; ne forte pec
care te faciant in me. si seruieris
dijs eor: quod tibi certe erit in
scandalum. XXIIII
Moysi quoq; dixit. Ascende ad
dñm tu et aaron. nadab et abiu.
et septuaginta senes ex israel: et
adorabitis procul. Solus q; moy
ses ascendat ad dñm; et illi non
appropinquabūt: nec ppls ascen
det cum eo. Venit ergo moyses:
et narrauit plebi omnia ūba dñi
atq; iudicia. Responditq; cūctus
ppls: una uoce. Omnia ūba dñi
que locutus est: faciemus. Scrip
sit autē moyses uniuersos sermones
dñi. Et mane consurgens edifica
uit altare ad radices mōtis: et duo
decim titulos. p duodecim tribus
israel. Misit q; iuuenes de filijs israel:
et obtulerunt holocausta. īmola
uerunt q; uictimas pacificas dño.
uitulos duodecim. Tulit itaq; moy
ses dimidiam partem sanguinis:
et misit in crateras. Partem autē
reliquam: fudit sup altare. Assu
mens q; uolumen federis: legit au
diente ppl̄o. Qui dixerūt. Omnia
que locutus est dñs faciemus: et
erimus obedientes. Ille ū sumptū
sanguinē respsit in ppl̄m: et ait.
Hic est sanguis federis: quod pepi
git dñs uobiscū. sup cunctis sermo
nibus hijs. Ascenderunt q; moyses et
aaron. nadab et abiu. et septuagi
ta de senioribus israel: et uiderūt deum
israel. Sub pedibus eius. quasi opus
lapidis saphirini: et quasi celum
cū serenū est. Nec sup eos qui pro
cul recesserant de filijs israel: misit
manū suam. Viderunt q; dñm: et
comederunt ac biberunt. Dixit
autē dñs ad moysen. Ascende ad
me in montē et esto ibi; dabo q; ti
bi tabulas lapideas et legem ac
mandata que scripsi: ut doceas
filios israel. Surrexerunt moyses et
iosue minister eius. Ascendens q;
moyses in montē dei: senioribus ait.
Expectate hic: donec reūtamur
ad uos. Habens aaron et hur uo
biscū: siquid natum fuit questio
nis. referetis ad eos. Cūq; ascen
disset moyses. operuit nubes mon
tem: et habitauit gl̄a dñi super
synai. tegens illum nube sex diebus.
Septimo autē die: uocauit eum
de medio caliginis. Erat autē spe
cies glorie dñi. quasi ignis ardens
sup uerticē montis: in conspectu
filiorum israel. Ingressus q; moyses me
dium nebule: ascendit in montē. Et
fuit ibi quadraginta diebus et qua
draginta noctibus. XXV
Locutus q; est dñs ad moysen.
dicens. Loquere filijs israel:
ut tollant michi primicias. Ab om
ni homine qui offert uoluntarius:
accipietis eas. Hec sūt autē: que
accipere debetis. Aurum et argentū
et es. iacinctū et purpurā. coccūq;
bis tinctū et byssum; pilos caprar.
et pelles arietū rubricatas. pelles
q; iacinctinas. et ligna setthim. et

oleum ad luminaria cõcinnanda aromata in unguentũ & thymiamata bonũ odoris: lapides onichinos. et gẽmas ad ornandũ ephot ac rationale. Facient q̃ mihi sanctuarium: et habitabo in medio eoꝝ: iuxta omnẽ similitudinẽ tabernaculi qd̃ ostendam tibi. et omnium uasoꝝ in cultũ eius. Sicq̃ facietis illud. Archam de lignis setthim compingite: cuius longitudo habeat duos et semis cubitos. latitudo cubitũ et dimidiũ: altitudo similiter cubitũ ac semissem. Et deaurabis eam auro mundissimo: intus et foris. Facies q̃ supra. coronã auream p̃ circuitũ: et quatuor circulos aureos. quos pones p̃ quatuor arche angulos. Duo circuli sint in latere uno: et duo in altero. Facies quoq; uectes de lignis setthim. et operies eos auro: induces q̃ per circulos qui sunt in arche lateribꝰ. ut portetur in eis. Qui semp erunt in circulis: nec umquã extrahentur ab eis. Pones q̃ in archam. testificationẽ quã dabo tibi. Facies et propiciatoriũ: de auro mundissimo. Duos cubitos et dimidiũ tenebit longitudo eius: semissem et cubitũ latitudo. Duos quoq; cherubin aureos et productiles facies: ex utraq; parte oraculi. Cherub unus sit in latere uno: et alter in altero. Utrũq; latus propiciatorij tegant: expandentes alas. et operientes oraculum. Respiciant q̃ se mutuo ultribꝰ in propiciatoriũ. quo operienda est archa: in qua pones testimoniũ quod dabo tibi. Inde tibi am et loquar ad te. supra propiciatoriũ scilicet ac de medio duoꝝ cherubin. qui erunt sup archam testimonii: cuncta que mandabo p̃ te filiis israel. Facies et mensã de lignis setthim. habentẽ duos cubitos longitudinis: et in latitudine cubitũ. et in altitudine cubitũ ac semissem: et mauratabis eam auro purissimo. Facies q̃ illi labium aureũ p̃ circuitũ: et ipsi labio coronã interrasilem. altam quatuor digitis: et sup illam. alteram coronam aureolam. Quatuor quoq; circulos aureos p̃parabis: et pones eos in quatuor angulis eiusdem mense. p̃ singulos pedes. Subter coronã erunt circuli aurei: ut mittantur uectes p̃ eos. et possit mensa portari. Fpos q̃ uectes facies de lignis setthim: & circũdabis auro. ad subuehendã mensã. Parabis et acetabula ac phialas. thuribula. et ciathos. ã quibꝰ offerenda sunt libamina: ex auro purissimo. Et pones sup mensam panes propositionis: in conspectu meo semp. Facies et candelabrũ ductile de auro mundissimo: hastile eius et calamos. ciphos et sperulas. ac lilia ex ipso procedentia. Sex calami egredientur de lateribꝰ: tres ex uno latere. et tres ex altero. Tres ciphi quasi in nucis modũ p̃ cala

mos singulos: speculeq; simul et
liliū. Et tres similiter aphi insta
nucis in calamo altero: speculeq;
et liliū. Hoc erit opus sex calamoꝝ:
qui producendi sunt de hastili. In
ipso autē candelabro erunt quat
aphi in nucis modū: speculeq; per
singulos et lilia. Et specula sub
duobꝫ calamis p tria loca: q̄ simul
sex fiunt procedentes de hastili uno.
Et specule igitur et calami ex ipo
erunt: uniuersa ductilia de auro
purissimo. Facies et lucernas sep
tem; et pones eas sup candelabrū:
ut luceant ex aduerso. Emunctoria
quoq; et ubi ea que emuncta sunt
exstinguantur: fiant de auro puris
simo. Omne pondus candelabri cū
uasis suis: habebit talentū
auri mundissimi. Inspice: et fac
secūm exemplar quod tibi in monte
monstratū est.

XXVI

Tabernaculū uero ita fiet. Decē
cortinas de bysso retorta: et ia
cincto ac purpura coccoq; bis tinc
to: uariatas opere plumario facies.
Longitudo cortine unius habebit
uiginti octo cubitos: latitudo qua
tuor cubitoꝝ erit. Unus mensure
fient uniuersa tentoria. Quinq; cor
tine sibi iungentur mutuo: et alie
quinq; nexu simili cohærebūt. An
sulas iacinctinas in lateribus ac
summitatibꝫ facies cortinarum: ut
possint inuicē copulari. Quinquage
nas ansulas cortina habebit: in
utraq; parte ita insertas: ut ansa
contra ansam ueniat: et altera
altera possit aptari. Facies et quin
quaginta circulos aureos; quibꝫ
cortinaꝝ uela iungenda sunt: ut
unū tabernaculū fiat. Facies et sa
ga caluina undecim: ad operiendū
tectum tabernaculi. Longitudo
sagi unius habebit triginta cubi
tos: et latitudo quatuor. Equa erit
mensura sagoꝝ omniū. Quibꝫ quin
q; iunges seorsum; et sex sibi mu
tuo copulabis: ita ut sextum sagū
in fronte tecti duplices. Facies et
quinquaginta ansas in ora sagi
unius. ut coniungi cū altero q̄at;
et q̄nquaginta ansas in ora sagi
alterius. ut cū altero copuletur:
quinquaginta fibulas eneas q̄bꝫ
iungantur anse. ut unū ex omnibꝫ
operimentū fiat. Quod autē sup
fuerit in sagis que patantur tecto
ideſt unū sagū quod amplius ē.
ex medietate eius operies posteriora
tabernaculi; et cubitus ex una par
te pendebit. et alter ex altera. qui
plus est in sagoꝝ longitudine: u
trumq; latus tabernaculi pregens.
Facies et operimentū aliud tecto.
de pellibꝫ arietum rubricatis: et
sup hoc rursū aliud operimentū
de iacinctinis pellibꝫ. Facies et ta
bulas stantes tabernaculi de lig
nis sethim: que singule denos cu
bitos in longitudine habeant. et
in latitudine singulos ac semisse.
In lateribꝫ tabule due incastratu
re fiant: quibꝫ tabula altera tabu
le connectatur. Atq; in hūc modū
cuncte tabule parabuntur. Quas

uiginti erunt in latere meridiano: quod uergit ad austrum. Quibz. quadraginta bases argenteas fundes: ut bine bases singlis tabulis p duos angulos subiciantur. In latere quoq; secdo tabernaculi. qd uergit ad aquilonem uiginti tabule erunt: quadraginta habentes bases argenteas. Bine bases: singulis tabulis supponẽtur. Ad occidentalem uero plagã tabernaculi. Facies sex tabulas: et rursũ alias duas. que in angulis erigantur. post tergum tabernaculi. Erunt q; coniuncte a deorsum usq; sursum: et una omnes compago retinebit. Duabz quoq; tabulis que in angulis ponende sunt: similis unctura seruabit. Et erunt simul tabule octo. bases q; argentee sedecim: duabz basibz p unam tabulã supputatis. Facies et uectes de lignis sethim quinq; ad continendas tabulas i uno latere tabernaculi. et quinq; alios in altero: et eusdẽ numeri ad occidentalem plagã: qui mittentur p medias tabulas. a sumo usq; ad sumũ. Ipas q; tabulas de auratis. et fundes i eis anulos aureos. p quos. uectes tabulata cõneant: quos operies laminis aureis. Et erriges tabernaculũ: iuxta exemplũ quod tibi in monte monstratum est. Facies et uelũ de iacincto et purpura. cocco q; bis tincto et bisso retorta. opere plumario et pulchra uarietate contextum; qđ appendes ante q̃tuor columpnas de lignis sethim: que ipse quidẽ de auratæ erunt. et habebunt capita aurea. sed bases argenteas. Inseretur autẽ uelum p circulos. intra qđ pones archam testimonij: et quo sanctuariũ et sanctuarij sanctuaria diuidentur. Pones et propiciatoriũ sup archam testimonij i sca sanctoz. mensam q; extra uelũ: et contra mensã candelabrũ in latere tabernaculi meridiano. Mensa eñ stabit: in parte aquilonis. Facies et tentoriuum i introitu tabernaculi. de iacincto et purpura. cocco q; bis tincto et bisso retorta: opere plumario. Et q̃nq; columpnas de auratis lignoz sethim. ante quas ducetur tentoriũ: quaz erunt capita aurea. et bases enee. XXVII

Facies et altare de lignis sethim: quod habebit q̃nq; cubitos in longitudine. z totidem in latitudine ideſt quadrũ. et tres cubitos in altitudine. Cornua autẽ p q̃tuor angulos ex ipo erunt: et operies illud ere. Facies q; in usus eius lebetas ad suscipiendos cineres: et forcipes atq; fuscinulas z igniũ receptacula. Omnia uasa: ex ere fabricabis. Craticulam q; in modũ retis eneam: p cuius quatuor angulos erunt quatuor anuli enei: quos pones sup ambitum altaris. Erit q; craticula: usq; ad altaris mediũ. Facies et uectes altaris de lignis sethim duos: quos operies laminis eneis. z induces

p̄ circulos: erunt q̄ in utroq̄ latere altaris ad portandū. Non solidū sed mane et concauū intrinsecus. facies illud: sicut tibi in mōte mō strat̄ est. Facies et atrium tabernaculi: in cuius plaga australi cō tra meridiem erunt tentoria de bisso retorta. Centū cubitos unū latus tenebit in longitudine: et colūpnas uiginti cū basibz totidem eneis: q̄ capita cū celaturis suis habebunt argentea. Similiter in latere aquilonis plongū. erunt tentoria centum cubitoz: columpne uiginti et bases enee eiusdem numeri: et capita eaz cū celaturis suis argētea. In latitudine uō atrij qđ respicit ad occidentē: erunt tentoria p q̄n quaginta cubitos. et columpne decem bases q̄ totidem. In ea quoq̄ atrij latitudine que respicit ad orientem: q̄nquaginta cubit erūt. In quibz quindecim cubitoz tentoria lateri uno deputabuntur: columpneq̄ tres. et bases totidem. Et in latere altero erunt tentoria. cubitos obtinentia q̄ndecim: columpnas tres et bases totidem. In introitu uō atrij fiet tentoriū cubitoz uiginti: ex iacincto z purpura. cocco q̄ bis tincto et bisso retorta. opere plumario. Colūpnas habebit quatuor: cū basibz totidem. Omnes columpne atrij p circuitū uestite erunt argenti laminis: capitibz argenteis. et basibz eneis. In longitudine occupabit atrium cubitos centū: in latitudine quinquaginta. Altitudo: q̄nq̄ cubitoz erit. Fiet q̄ de bisso retorta: et habebit bases eneas. Cuncta uasa tabernaculi in oīs usus et cerimonias. tam paxillos eius q̄m atrij: ex ere facies. Precipe filijs isrl̄ ut afferant tibi oleum de arboribz oliuarū punissimū. piloq̄ contusum: ut ardeat lucerna semp in tabernaculo testimonij. extra uelū qđ oppansum ē testimonio. Et collocabunt eam aaron et filij eius: ut usq̄ mane luceat coram dño. Perpetuus erit cultus p successores eoz: a filijs israel.

XXVIII

Applica quoq̄ ad te aaron fratrem tuū cum filijs suis de medio filioz isrl̄. ut sacerdotio fūgantur mihi. aaron. nadab. et abiu. eleazar. et ythamar. Facies q̄ uestem sc̄am aaron fratri tuo: in gl̄am et decorem. Et loquens cunctis sapientibz corde quos repleui spū prudentie. ut faciant uestes aaron: in quibz sanctificatus. ministret mihi. Hec autem uestimenta erunt: que facient. Rationale. z suphumerale. tunicam et lineam strictam. cydarim et balcheum facient: uestimēta sancta aaron fratri tuo et filijs eius: ut sacerdotio fungāt̄ mihi. Accipient q̄ aurum. et iacinctū. et purpurā: coccū q̄ bis tinctū. z byssum. Facient autē suphumerale de auro et iacincto ac purpura cocco q̄ bis tincto. et bisso retorta: opere polimito. Duas

oras unctas habebit ī utroq; la
tere sūmitatum: ut in unū rede
ant. Ipla q; textura. et cuncta ope
ris uarietas: erit ex auro et ia
cincto ac purpura. cocco q; bis tin
cto. et bisso retorta. Sumes q; du
os lapides onichinos; et sculpes ī
eis nomina filioz israel. Sex nomi
na in lapide uno. et sex reliqua
in altero: uxta ordinem natiui
tatis eoz. Opere sculptoris. et ce
latura gēmarū. sculpes eos no
minibz filioz israel. inclusos auro
atq; circūdatos: 7 pones ī utroq;
latere suphumeralis. memoriale
filijs israel. Portabit q; aaron
nomina eoz coram dño. sup utrū
q; humerū: ob recordationē. Fa
cies et uncinos ex auro; et duas
catheniulas auri purissimi. sibi
inuicē coherentes: quas inseres
uncinis. Rationale quoq; iudi
cij facies opere polimito. uxta
textura suphumeralis: ex auro.
iacincto. et purpura. cocco q; bis
tincto. et bisso retorta. Quadran
gulū erit et duplex. Mensuram
palmi: habebit tam in longitu
dine quam latitudine. Pones q;
in eo: quatuor ordines lapidum.
In primo uersu: erit lapis sardius.
et topazius. et smaragdus. In se
cundo: carbunculus. saphirus. et
iaspis. In tertio: ligurius. acha
tes. et amethistus. In quarto: cri
solitus. onichinus. et berillus. In
clusi auro erunt p ordines suos:
habebūt quoq; nomina filioz israel.
Duodecim nōibz celebuntur; sin
guli lapides nominibz singuloz:
p duodecim tribus. Facies in ratio
nali catheuas sibi inuicem cohe
rentes ex auro purissimo: et duos
anulos aureos. quos pones ī utra
q; rationalis sūmitate. Cathe
nas q; aureas unges anulis q;
sunt in marginibz eius: et ipsaz
catheuaz extrema. duobz copu
labis uncinis. ī utroq; latere sup
humeralis qđ rationale respiciat.
Facies et duos anulos aureos:
quos pones in sūmitatibz ratio
nalis. et in oris que e regione sūt
suphumeralis. et posteriora eius
aspiciunt. Necnon et alios duos
anulos aureos qui ponendi sunt
in utroq; latere suphumeralis de
orsum. qđ respicit contra faciem
iuncture inferioris; ut aptari pos
sit cū suphumerali. et stringatur
rationale anulis suis cum anulis
suphumeralis uitta iacinctina.
ut maneat iunctura fabrefacta:
et a se inuicē rationale et suphu
merale nequeant separari. Porta
bit q; aaron nomina filioz israel. in
rationali iudicij sup pectus suū.
quando ingredietur sanctuariū:
memoriale coram dño meternū.
Pones autē in rationali iudicij
doctrinā et ueritatē. que erunt ī
pectore aaron qñdo ingredietur
coram dño: et gestabit iudiciū fi
lioz israel in pectore suo in conspcū
dñi semp. Facies et tunicam sup
humeralis totā iacinctinā; in cui

medio supra. erit capicū. et ora p
gnum eius textilis. sicut fieri solet
in extremis uestiū partibz: ne fa
cile rūpatur. Deorsum uō ad pedes
eiusdem tunice p circuitum. quasi
mala punica facies ex iacincto et
purpura et cocco bis tincto. mixti
in medio tintinnabulis; ita ut
tintinnabulū sit aureum. et malū
punicū: rursū qz tintinnabulū alt
ud aureū. et malū punicū. Et uesti
etur ea aaron in officio ministerij;
ut audiatur sonitus qñdo ingre
ditur et egreditur sanctuariū in
conspectu dñi: et nō moriatur. Fa
cies et lamināde auro purissimo:
in qua sculpes opere celatoris. sēm
dño. Ligabis qz eam uitta iacinc
na: et erit sup thyaram. imminens
fronti pontificis. Portabit qz aaron
iniquitates eoz. que obtulerint et
sanctificauerint filij isrl: in cūctis
muneribz et donarijs suis. Erit aūt
lamina semp in fronte eius: ut pla
catus sit eis dñs. Stringes qz tunicā
bisso: et thyaram bissinā. Facies et
balteum opere plumarij. Porro fi
lijs aaron tunicas lineas parabis.
et balteos ac thyaras: in gl'am
decorem. Vesties qz his oīnibz aaron
frēm tuū: et filios eius cū eo. Et
unctoz consecrabis manus; sēfi
cabis qz illos: ut sacerdotio fungā
tur mihi. Facies et femoralia li
nea ut operiant carnē turpitudinis
sue a renibz usq; ad femora; et uten
tur eis aaron et filij eius quando
ingredientur tabernaculum testi
monij. uel qñdo appropinquāt ad
altare ut ministrent in sācto:
ne iniquitatis rei moriantur. Legi
timū sempiternū erit aaron: et se
mini eius post eum.

Sed et hoc facies: ut mihi in
sacerdotio consecrentur. Tolle
uitulū de armento. et arietes duos
imaculatos; panes qz azimos. et tu
stulam absq; fermento. que conspla
sint oleo: lagana quoq; azima oleo
uncta. De simila triticea cuncta faci
es: et posita in canistro offeres. Vi
tulū autē et duos arietes. et aaron
ac filios eius: applicabis ad ostiū
tabernaculi testimonij. Cūq; laue
ris patrē cū filijs suis aqua: indues
aaron uestimentis suis. id est linea
et tunica. et superhumerali et ratio
nali. qd' constringes balteo. Et po
nes thyaram in capite eius. et la
minā sanctā sup thyaram; et oleū
unctionis fundes sup caput eius:
atq; hoc ritu consecrabitur. Filios
quoq; illius applicabis. et indues
tunicis lineis. cinges qz balteo; aa
ron scilicet et liberos eius. Et impo
nes eis mitras. eruntq; sacerdotes
mei: religione perpetua. Postquam
initiaueris manus eoz. applicabis
et uitulū coram tabernaculo testi
monij. Imponent qz aaron et filij
eius manus sup caput eius: et mac
tabis eū in conspectu dñi. iuxta
ostium tabernaculi testimonij.
Sumptū qz de sanguine uituli. po
nes sup cornua altaris digito tuo:
reliquū autē sanguinem. fundes

uxta balim eius. Sumes et adi
pem totū qui operit intestina. et
reticulū iecoris ac duos renes. ⁊
adipem qui sup eos est: et offe
res incensum sup altare. Carnes
uero uituli et corium et fimū cō
bures foris extra castra: eo quod
pro peccato sit. Vnū quoq; arie
tem sumes: sup cuius caput po
nent aaron et filij eius manus.
Quē cū mactaueris: tolles de
sanguine eius. et fundes circa al
tare. Ipm autē arietem: secabis i
frusta. Lota q; intestina eius ac
pedes. pones sup concisas carnes.
et sup caput illius: et offeres to
tum arietem i incensū sup alta
re. Oblatio est dño: odor suauissi
mus uictime dñi. Tolles quoq;
arietem alterū: sup cuius caput
aaron et filij eius ponēt manus.
Quē cum imolaueris. sumes de
sanguine ipius; et pones sup ex
tremū dextre auricule aaron et
filioz eius. et sup pollices manuꝫ
eoz et pedis dextri: fundes q;
sanguinē sup altare p circuitū.
Cumq; tuleris de sanguine qui
est sup altare. ⁊ de oleo unctionis:
aspges aaron et uestes eius. filiu
os. et uestimenta eoz. Consecra
tus q; et ipis et uestibz. tolles adi
pem de ariete. et caudam et aru
nā que operit uitalia. ac reticu
lum iecoris. et duos renes atq;
adipem qui sup eos est. armū q;
dextrū. eo quod sit aries conse
crationis; tortam panis unius.
crustulā consplam oleo: laganū
de canistro azimoz. qđ positū est
in conspectu dñi. Pones q; omia
sup manus aaron et filioz eius: ⁊
sanctificabis eos. eleuans coram
dño. Suscipies q; unūsa de manu
bus eoz; et incendes sup altare in
holocaustū odorem suauissimū in
conspectu dñi: quia oblatio eius
est. Sumes quoq; pectusculū de
ariete quo inauguratus est aaron. scī
ficabis q; illud eleuatū coram dño:
et cedet in partem tuā. Sanctifi
cabis q; pectusculū consecratum.
et armū quē de ariete separasti.
quo inauguratus est aaron et filij ei;
cedent q; in partem aaron et filioz
eius iure perpetuo. a filijs israel:
quia primitiua sunt et uictima de uic
timis eoz pacificis. que offerunt
dño. Vestem autē scām qua ute
tur aaron. habebūt filij eius post
eum: ut ungantur in ea. et cōse
crentur manus eoz. Septē diebz
utetur illa qui pontifex pro illo
fuerit constitutus de filijs eius: ⁊
qui ingrediet tabernaculū testi
monij. ut ministret in sanctuario.
Arietem autē consecrationis tol
les; et coques carnes eius in loco
sancto: quibz uescetur aaron et
filij eius. Panes quoq; qui sunt
in canistro. in uestibulo taberna
culi testimonij comedent; ut sit
placabile sacrificiū: et sanctifi
centur offerentiū manus. Alienī
gena nō uescetur ex eis: qa scā
sunt. Qđ si remanserit de carnib;

consecratis siue de panibz usqz ma-
ne: combures reliquias igni. Non
comedentur: quia sanctificata sūt.
Omnia que p̄cepi tibi facies: super
aaron et filys eius. Septem diebz
consecrabis manus eoz: et urcūlū p
peccato offeres p singulos dies ad
expiandū. Mundabis qz altare. cū
immolaueris expiationis hostiam:
et unges illud in sc̄ificationē. Sep-
tem diebz expiabis altare z sanctifi-
cabis: et erit sc̄m sanctoz. Omnis
qui tetigerit illud: sanctificabitur.
Hoc est qd̄ facies in altari. Agnos
agniculos duos. p singulos dies
iugiter; unū agnū mane: et alte-
rū uespere. Decimā part̄ similæ
conspse oleo tunso. quod habeat
mēsuram quartā partem hyn: et
unū ad libandū eiusdem mēsure
in agno uno. Alterū uō agnū offe-
res ad uespam. iuxta ritum ma-
tutine oblationis. et iuxta ea que
diximus. i odorem suauitatis; sa-
crificiū dño oblatione ppetua in
generationes uras. ad ostiū taber-
naculi testimonij coram dño: ubi
constituā ut loquar ad te. Ibiq
p̄cipiam filys isr̄l: et sc̄ificabitur
altare in gl̄a mea. Sanctificabo
et tabernaculum testimonij cū
altari. et aaron cum filys eius:
ut sacerdotio fungantur mihi.
Et habitabo in medio filioū isr̄l.
ero qz eis deus: et scient qua ego
dominus deus eorum. qui eduxi e
os de terra egipti: ut manerem
inter illos. ego dñs deus eorum.

Facies quoq; altare
ad adolendū thymiama de
lignis setthim. habens cubitū lon
gitudinis. et alterū latitudinis.
idest quadrangulū: et duos cubi
tos in altitudine. Cornua ex ipso
procedunt. Vesties qz illud auro
purissimo: tam craticulam eius
quā parietes p circuitū eius. z cor
nua. Facies qz et coronā aureolam
p gyrum; et duos anulos aureos
sub corona p singula latera. ut mit
tantur in eos uectes: et altare por
tetur. Ipos quoq; uectes facies de
lignis setthim: et inaurabis. Po-
nes qz altare contra uelum. quod
ante archam pendet testimonij
coram propiciatorio. quo tegitur
testimoniū: ubi loquar tibi. Et
adolebit incensū super eo aaron
suaue fragrans. Mane quando co-
ponet lucernas incendet illud: et
quando collocat eas ad uesperum.
uret thymiama sempiternū. coram
dño in generationes uras. Non
offeretis sup eo thymiama com-
positionis alterius. nec oblationē
et uictimā: nec liba libabitis. Et
deprecabitur aaron sup cornua eius
semel p annū in sanguine qd̄ ob-
latum est pro peccato: z placabit
super eo in generationibz uris.
Sanctū sanctoz erit dño. Locutus
qz est dñs ad moysen dicēs. Cū
tuleris summā filioz isr̄l. iuxta
numerū dabunt singuli pretiū
pro animabz suis dño: et nō erit
plaga in eis cum fuerint recēsiti.

Hoc autē dabit omnis: qui trāsit
ad nomen. Dimidiū sicli: iuxta
mensurā templi. Siclus: uiginti
habet obolos. Media pars sicli:
offeretur dño. Qui habetur in
numero a uiginti annis et sup:
dabit pecuniā. Diues non addet
ad mediū sicli: et pauper nichil mi
nuet. Susceptāq; pecuniā que
collata est a filiis isrl: trades in
usus tabernaculi testimonij: ut
sit monimentū eor coram dño. et
propitietur animabus eor. Locutus
q; est dñs ad moysen: dicens. Fa
cies et labrū eneum cū base sua
ad lauandū: ponesq; illud inter
tabernaculū testimonij et altare.
Et missa aqua lauabunt in eo
aaron et filij eius manus suas
ac pedes. quando ingredient sunt
tabernaculū testimonij: et quādo
accessuri ad altare ut offerant i
eo thymiāma dño: ne forte mo
riantur. Legitimū sempiternū erit
ipsi: et semini eius p successiones.
Locutus q; est dñs ad moysen:
dicens. Sume tibi aromata. pri
me mirre et electe quingentos si
clos. et cynnamomi mediū idest
ducentos quinquaginta siclos. ca
lami similiter ducentos quinqua
ginta; casie quoq;, quingentos
siclos in pondere sanctuarij: olei
de oliueris mensurā hyn. Facies
q; unctionis oleū sēm unguentū:
compositū opere unguentarij. Et
unges ex eo tabernaculū testimo
nij et archam testamēti. mēsamq;
cū uasis suis. candelabrū et uten
silia eius; altaria thymiamatis
et holocausti: et unūsquēm sup
pellectilem que ad cultum eor
pertinet. Sanctificabis q; omnia:
et erunt sancta sanctor. Qui
tetigerit ea: sēficabitur. Aaron
et filios eius unges: sēficabis q;
eos ut sacerdotio fungantur mi.
Filijs quoq; isrl dices. Hoc oleū
unctionis sanctū erit michi: in
generationes uras. Caro hōis
non ungetur ex eo; et uxta com
positionem eius. nō facietis ali
ud: quia sanctificatū est. et sēm
uobis erit. Homo quicūq; tale
compositum fecerit. et dederit ex eo
alieno: exterminabitur de pplo
suo. Dixit q; dñs ad moysen.
Sume tibi aromata staten. et
onicham. et galbanū bonū odo
ris. et thus lucidissimū. Equa
lis ponderis: erunt omnia. Fa
ciesq; thymiāma compositū ope
unguentarij. mixtū diligēter. et
purum: et sanctificatione dignis
simū. Cumq; i tenuissimū pul
uerem unueris contuderis; po
nes ex eo coram testimonio tab
naculi: in quo loco apparebo ti
bi. Sēm sanctor erit uobis thy
miāma. Talem compositionē nō
facietis in usus uros: quia sēm
est dño. Homo quicūq; fecerit si
mile. ut odore illius pfruatur: pe
ribit de poplis suis.

Locutus q; est dñs ad moy
sen: dicens. Ecce uocaui ex

nomine beseleel. filiū hur filij hur de tribu iuda: et impleui eū spū dei. sapientia et intelligentia z sciencia. in omni opere ad excogitā dum fabre quicquid fieri potest ex auro et argento et ere. marmore z gēmis. et diuersitate lignor. Dediq; et sociū. ooliab. filium achisamech de tribu dan. et i cor de hominis eruditi posui sapientiam. ut faciant cuncta que pcepi tibi: tabernaculū federis. et archam testimonij. et propiciatoriū qđ sup eam est. et cuncta uasa tabernaculi. mēsam q; et uasa eius. candelabrū purissimū cum uasis suis. et altaria thymiamatis z holocausti. et omnia uasa eor. labrū cū base sua. uestes sacas in ministerio aaron sacerdotis et filijs eius: ut fungantur officio suo i sacris: oleum unctionis. z thymiama aromatū in sctuario. Omnia que pcepi tibi: facient. Et locutus est dominus ad moysen: dicens. Loqre filijs isrl: et dices ad eos. Videte ut sabbatū meū custodiatis: qa signū est inter me z uos in gnationibz uris: ut sciatis quia ego dns qui sanctifico uos. Custodite sabbatū meū: sanctū enī est uobis. Qui polluerit illud: morte morietur. Qui fecerit i illo opus: peribit aia illius de medio populi sui. Sex diebz facietis opus. In die septimo: sabbatū est requies sancta dño. Omnis qui fecerit opus in hac die: morietur. Custodiant filij isrl sabbatū: et celebret illud in gnationibz suis. pactū est sempiternū inter me z filios isrl: signū q; perpetuū. Sex enī diebz dominus fecit celū et terrā: et in septimo ab opere cessauit. Dedit q; moysi completis huiuscemodi sermonibz in monte synai duas tabulas testimonij lapideas: scriptas digito dei.

Videns aut̄ ppls qđ moram faceret descendendi de mōte moyses: congregatus aduersus aaron ait. Surgens. fac nobis deos: qui nos pcedant. Moysi enī huic uiro qui nos eduxit de tra egipti: ignoramus quid acciderit. Dixit q; ad eos aaron. Tollite aures aureas de uxor filioz q; et filiar uār auribz: et afferte ad me. Fecit ppls que iusserat: deferens aures ad aaron. Quas cū ille accepisset: formauit opere fusorio: et fecit ex eis uitulū conflatilem. Dixerunt q;. Hy sunt dii tui isrl: qui te eduxerunt de tra egipti. Quod cū audisset aaron. edificauit altare coram eo: et pconis uoce clamauit dicēs. Cras sollempnitas dñi est. Surgētes q; mane: obtulerunt holocausta z hostias pacificas. Et sedit ppls comedere et bibere: et surrexerūt ludere. Locutus est aut̄ dns ad moysen. Vade. descende: peccauit populus tuus quē eduxisti de tra egipti. Recesserunt cito: de uia quā ostendisti eis. Fecerūt q; sibi

uitulū conflatilem. et adorauerūt:
atq; īmolantes ei hostias. dixe
runt. Isti sunt dy tui isrl': qui te
eduxerunt de terra egipti. Cur
sum q; ait dñs ad moysen. Cerno.
qd' popl's iste dure ceruicis sit.
Dimitte me ut irascatur furor
meus contra eos. et deleam eos:
faciam q; te in gentem magnā.
Moyses autē orabat dñm deum
suum: dicens. Cur dñe irascatur
furor tuus contra poplm tuū;
quē eduxisti de terra egipti. i fo
rtitudine magna et in manu ro
busta? Ne quaeso dicant egipty.
callide eduxit eos: ut interficeret
in montib; et deleret ē tra. Quiet
cat ira tua: et esto placabilis su
per nequitia popli tui. Recorda
re abraham ysaac et isrl' seruo
tuo: quib; iurasti p temetipm
dicens. Multiplicabo semī urm
sicut stellas celi; et uniūsam ter
ram hanc de qua locutus sū. da
bo semini uro: et possidebitis eā
semp. Placatus q; est dñs: ne fa
ceret malū quod locutus fuerat
adūsus populū suū. Et reūsus ē
moyses de monte: portans duas
tabulas testimony in manu. scp
tas ex utraq; parte. et factas ope
dñi. Scriptura quoq; dei: erat
sculpta in tabulis. Audiens aū
iosue tumultū popli uociferātis:
ait ad moysen. Ululatus pugne
auditur in castris. Cui respon
dit. Non est clamor adhortanti
um ad pugnā; neq; uociferatio
compellentiū ad fugā: sed uocem
cantantiū ego audio. Cūq; appro
pinquasset ad castra: uidit uitu
lum et choros. Iratus q; ualde. pro
tecit de manu tabulas: et confre
git eas ad radices montis. Arri
piens q; uitulū quē fecerāt: com
bussit. et contriuit usq; ad pulue
rem. Quē sparsit in aqua: et de
dit ex ea potum filys isrl'. Dixit
q; ad aaron. Quid tibi fecit hic
popl's; ut induceres sup eū. pecca
tū maximū? Cui ille respondit.
Ne indigneur dñs ms. Tu enī
nosti poplm istum: qd' pronus sit
ad malū. Dixerunt michi. Fac
nobis deos: qui p̄cedant nos. Huic
enī moysi qui eduxit nos de tra
egipti: nescimus quid acciderit.
Quib; ego dixi. Quis urm ha
bet aurum? Tulerūt et dederūt
michi; et proieci illud in ignem:
egressus q; est hic uitulus. Videns
ergo moyses poplm qd' esset nuda
tus; spoliauerat enī eum aaron
propter ignominiā sordis. et int
hostes nudū constituerat: et stans
in porta castroy. ait. Si quis est
dñi: iungatur michi. Congrega
ti q; sunt ad eū: omnes fily leui.
Quib; ait. Hec dicit dñs ds isrl'.
Ponat uir gladiū sup femur su
um. Ite et redite de porta usq; ad
portam p medū castroy: et occi
dat unusquisq; frēm et amicū et
proximū suū. Fecerunt fily leui
uxta sermonē moysi. Ceciderūt
q; in illo die: quasi uiginti tria

milia hominū. Et ait moyses. Consecrastis manus uras hodie dño. unusquisq; in filio et in fratre suo ut detur uobis benedictio. Facto autē die altero: locutus est moyses ad poplm. Peccastis peccatū maximū. Ascendam ad dñm: si quo modo eū queuero depcari pro scelere uro. Reuersus q; ad dñm: ait. Obsecro. peccauit popls iste peccatū magnū: fecerunt q; sibi deos aureos. Aut dimitte eis hāc noxam: aut si non facis. dele me de libro tuo quē scripsisti. Cui respondit dñs. Qui peccauerit mi: delebo eū de libro meo. Tu autē uade: et duc poplm istum quo locutus sum tibi. Angls mus p̄cedet te. Ego autē: in die ultionis ulsi tabo et hoc peccatū eoz. Percussit ergo dñs poplm: pro reatu uituli quem fecerat aaron.

XVIII

Locutus q; est dñs ad moysen. Vade. ascende de loco isto tu et popls tuus quē eduxisti de tra egypti: in terrā quā iurauī abrahā ysaac et iacob dicens. Semini tuo dabo eam. Et mittam pausorem tui anglm; ut eiciam chananeū et amorreum. et etheum et pherezeum. et euēum et iebuseum: et mites in terrā fluentem lacte et melle. Non enī ascendā tecū. q'a popls dure cerucis est: ne forte dispdam te in uia. Audiens ppls sermonē hunc pessimū. luxit: et nullus ex more indutus ē cultu suo. Dixit q; dñs ad moysen. Loquere filys isrl'. Popls dure cerucis es: semel ascendam i medio tui et delebo te. Jam nūc depone ornatū tuū: ut sciam quid faciam tibi. Deposuerūt ergo fily isrl' ornatū suum: a monte oreb. Moyses quoq; tollēs tabernaculū: tetendit extra castra procul. uocauit q; nom eius: tabernaculū federis. Et omnis ppls qui habebat aliquā questionē: egrediebatur ad tabernaculū federis ext castra. Cūq; egrederetur moyses ad tabernaculū: surgebat uniūsa plebs. et stabat unusq̄sq; in ostio papilionis sui. Aspiciebant q; tergum moysi: donec ingrederetur tentoriū. Ingresso autem illo tabernaculū federis: descendebat columpna nubis. et stabat ad ostiū. Loquebatur q; cū moyse: cernentibus unūsis qd' columpna nubis staret ad ostiū tabernaculi. Stabant q; ipi: et adorabant p fores tabernaculoz suoz. Loquebatur autē dñs ad moysen facie ad faciem: sicut loqui solet homo ad amicū suū. Cumq; ille reuerteretur in castra: minister eius iosue filius nun puer nō recedebat de tabernaculo. Dixit autē moyses ad dñm. Precipis ut educam pplm istum. et nō indicas mihi quē missurus sis mecū; pserim cum dixeris noui te ex nomine. et inueneris gram coram me: Si ergo inueni gratiā in conspcu tuo. ostende mihi faciem tuā: ut sciam te. et inueniā gram ante oculos tu

os. Respice populū tuū: gentem
hanc. Dixit q̄ dñs. Facies mea
precedet te: et requiem dabo tibi.
Et ait moyses. Si non tu ipe p̄ce
des: ne educas nos de loco isto. In
quo enī scire poterimus ego z po
pulus tuus. inuenisse nos grām
in conspectu tuo; nisi ambulaue
ris nobiscū. ut glorificemur ab
omnibz populis qui habitāt sup
terrā. Dixit aūt dñs ad moysen.
Et uerbum istud qd̄ locutus es fa
ciam. Inuenisti enī grām coram
me: et te ipm nouī ex nōie. Qui
ait. Ostende mihi gl'am tuam.
Respondit. Ego ostendā omne
bonū tibi: et uocabo in nōie dñi
coram te. Et miserebor cui uolue
ro: et clemens ero in quē mihi
placuerit. Rursūq̄ ait. Non po
teris uidere faciem meā. Hō enī
uidebit me homo et uiuet. Et i
terū. Ecce inq̄t est locus apd̄ me:
et stabis supra petrā. Cūq̄ tran
sibit gloria mea: ponam te i fo
ramine petre. z protegā dextera
mea donec transeam. Tollamq̄
manū meā: et uidebis posteriō
ra mea: faciem aūt meam. uide
re non poteris.

XXXIII

Ac deinceps. Precide aūt tibi
duas tabulas lapideas in
star priōr: et scribam super eas
ūba que habuerūt priores tabu
le quas fregisti. Esto paratus ma
ne. ut ascendas statim in montē
synai: stabis q̄ mecū sup uerticē
montis. Nullus ascendat tecum:
nec uideatur quispiā p totū montē.
Boues quoq̄ et oues nō pascantur
econtra. Excidit ergo duas tabu
las lapideas: quales antea fuāt.
Et de nocte consurgens ascendit
in montē synai sicut ei p̄ceperat
dñs: portans secū tabulas. Cūq̄
descendisset dñs p nubem: stetit
moyses cū eo. inuocans nomē dñi.
Quo transeunte coram eo: ait. Do
minator dñe deus. misericors et
clemens. patiens et multe misera
tionis ac uerus. qui custodis mise
ricordiam i milia. qui aufers in
quitatē et scelera atq̄ peccata.
nullus q̄ apud te p se innocens
est: qui reddis iniquitatē patrū
filijs et nepotibz. in tertiā z quar
tam progeniem. Festinus q̄ moy
ses curuatus est pronus in terrā:
et adorans ait. Si inueni grām
in conspectu tuo dñe. obsecro ut
gradiaris nobiscū; populs enim
dure cerucis est: et auferas iniq̄
tates nras atq̄ peccata. nosq̄ pos
sideas. Respondit dñs. Ego in
uo pactū. Videntibz cūctis signa
faciam que nūquā usa sunt sup
terrā. nec in ullis gentibz: ut cer
nat populs iste in cuius es medio
opus dñi terribile. qd̄ facturus
sum. Obserua cuncta: que hodie
mandau tibi. Ego ipse eciam
ante faciem tuā amorreū. et cha
naneū. et ethēum: pherezeum
quoq̄ et eueum. et iebuseū. Caue
ne unquā cū habitatoribz tre illi
us iungas amicitias: que tibi sint

in tuñ. Sed aras eoꝝ destrue: cõ
fringe statuas: lucosq; succide. Jo
n adorare dñm alienũ. Dñs. zelotes
nomen eius: ds est emulator. Ne
ineas pactũ cũ hominibꝫ illaꝝ re
gionũ: ne cũ fornicati fuerint cum
dys suis. et adorauerint simulacra
eoꝝ: uocet te quispiã. ut comedas
de ĩmolatis. Nec uxorem de filiabꝫ
eaꝝ accipies filys tuis: ne postq̃m
ipe fuerint fornicate. fornicari fa
ciant et filios tuos in deos suos.
Deos conflatiles non facies tibi.
Sollempnitatẽ azimoꝝ custodies.
Septem diebꝫ uescere azimis. si
cut pcepi tibi: in tempore mensis
nouoꝝ. Mense enĩ uerni tempus:
egressus es de egipto. Omne quod
aperit uuluã generis masculini:
meũ erit. De cunctis animantibꝫ
tam de bobus quã de ouibꝫ: meũ
erit. Primogenitũ asini: redimes
oue. Si autẽ nec pretiũ pro eo de
deris: occidetur. Primogenitũ fili
oꝝ tuoꝝ redimes: nec apparebis ĩ
conspectu meo uacuus. Sex diebꝫ
operaberis: die septimo cessabis a
rare z metere. Sollempnitatẽ heb
domadaꝝ faces tibi in primicijs
frugum messis tue triticee: et sol
lempnitatẽ quando redeunte ãni
tempore cuncta conduntur. Tri
bus temporibꝫ anni: apparebit
omne masculinũ tuum in conspe
ctu omnipotentis domini dei isrl.
Cum enĩ tulero gentes à facie tu
a: et dilatauero terminos tuos:
nullus inuidiabitur terre tue: ac
cendente te: et apparente in con
spectu domini dei tui: ibidem
bus azimorum fermentũ non sit
in domo tua tertio anno. Non
immolabis super fermento san
guinẽ hostie mee: neq; remanebit
mane de uictima sollempnitatis
phase. Primitias frugũ terre tue:
offeres in domũ domini dei tui.
Non coques hedum in lacte ma
tris sue. Dixit q; dominus ad
moysen. Scribe tibi uerba hec: qui
bus ex tecum: et cum israel pepi
gi fedus. Fuit ergo ibi cũ domino
quadraginta dies: et quadragin
ta noctes: panem non comedit:
et aquam non bibit. Et scripsit
in tabulis: uerba federis decem.
Cumq; descenderet moyses de
monte synai: tenebat duas tabu
las testimonij: et ignorabat qd̃
cornuta esset facies sua: ex cõsor
tio sermonis dei. Videntes au
tem aaron et filij israel cornutã
moysi faciem: timuerunt prope
accedere. Vocati q; ab eo: reuersi
sunt tam aaron quã principes
synagoge. Et postquam locutus
est: uenerunt ad eum etiam om
nes filij israel. Quibus precepit
cuncta que audierat à domino:
in monte synai. Impletis q; sermo
nibꝫ: posuit uelamen sup faciem
suam. Quod ingressus ad dñm:
et loquens cũ eo: auferebat donec
exiret: et tunc loquebatur ad fi
lios israel. omnia que sibi fuerant
imperata. Quu uidebant faciem

egredientis moysi esse cornutā:
sed operiebat ille rursus faciem
suam. siquando loq̄batur ad eos.
Congregata omni turba filioꝝ israel: dixit
ad eos. Hec sunt que dñs iussit
fieri. Sex diebus facietis opus.
Septimus dies erit uobis sāc⁹:
sabbatū et requies dñi. Qui fe
cerit opus in eo: occidetur. Non
succendetis ignem i omnibꝫ ha
bitaculis uris: p diem sabbati.
Et ait moyses ad omnē cateruā
filioꝝ israel. Iste est sermo quē pre
cepit dñs: dicens. Separate a
pud uos primicias dño. Omnis
uoluntarius et promi animi offe
rat eas dño. aurum et argentū
et es. iacinctū et purpuram. coc
cum q̄ bis tinctum. et bissum: ⁊
pilos capraꝝ. et pelles arietum
rubricatas et iacinctinas. ligna
sethim. et oleum ad luminaria
concinnanda. et ut conficiatur
unguentū. et thimiama suauis
simū: lapides onichinos. ⁊ gem
mas ad ornatū suphumeralis ⁊
rationalis. Si quis urīm est sa
piens. ueniat. et faciat qđ dñs
imperauit: tabernaculū scilicet
et rectum eius atq̄ operimētū.
anulos et tabulata cum uectibꝫ.
paxillos et bases. archam q̄ et
uectes. propiciatoriū et uelum
qđ ante illud oppanditur. mēsam
cum uectibꝫ et uasis et propōsi
tionis panibꝫ. candelabrū ad lu
minaria sustentanda. uasa illi⁹
et lucernas et oleū ad nutrimēta
ignis. altare thimiamatis ⁊ uectes
et oleum unctionis et thimiama
ex aromatibꝫ. tentoriū ad ostium
tabernaculi. altare holocausti et
craticulā eius eneam cū uectibꝫ
et uasis suis. labrū et bases eius.
cortinas atrii cū columpnis et ba
sibꝫ. tentoriū in fortibꝫ uestibuli.
paxillos tabernaculi et atrii cum
funiculis suis: uestimenta quoꝝ
usus est in ministerio sanctuarii.
uestes aaron pontificis ac filioꝝ
eius. ut sacerdotio fungantur mu
nere. Egressa q̄ omnis multitudo
filioꝝ israel de conspectu moysi: obtu
lit mente promptissima atq̄ deuo
ta primicias dño. ad faciendum
opus tabernaculi testimonij. Quic
quid ad cultū et ad uestes sanctas
necessariū erat. uiri cū mulieribꝫ
pbuerunt: armillas et inaures
anulos et dextralia. Omne uas
aureum: in donaria dñi sepatum
est. Siquis habuit iacinctum et
purpurā coccumq̄ bis tinctum.
bissum et pilos caprarū. pelles a
rietum rubricatas et iacinctinas.
argentū et eris metalla. obtulerūt
domino: ligna q̄ sethim i uarios
usus. Sed et mulieres docte dede
runt que neuerant: iacinctū pur
purā. et uermiculū. ac bissum. et
pilos caprarū: sponte propria
cuncta tribuentes. Principes uō
obtulerūt lapides onichinos ⁊ gē
mas. ad suphumerale ⁊ rationale:
aromata q̄ et oleū ad luminaria

concumanda. et ad ꝓparandum unguentū. ac thimiama odoris suauissimi componendū. Omnes uiri et mulieres mente deuota obtulerunt donaria: ut fierent opa que usserat dñs ꝑ manū moysi. Cunctī filij israel: uoluntaria domino dedicauerūt. Dixit q̄ moyses ad filios isrl. Ecce uocauit dñs ex nomine. beseleel filiū huri filij hur. de tribu iuda: impleuit q̄ eū spū dei. sapientia et intelligentia et sciencia. omni doctrina ad excogitandū et faciendū opus ī auro et argento et ere. scalpendis q̄ lapidibz. et opere carpentario. Aute quid fabre adinuenīri potest: dedit in corde eius. Oholiab quoq; filiū achisamech: de tribu dan. Imbos eruditit sapientia; ut faciāt opa abietaria. polimitaria ac plumaria. de iacincto ⁊ purpura. coccoq; bis tincto et bisso: et texant omnia ac noua queq; reperiant.

Fecit ergo beseleel [illegible] et oholiab. et omnis uir sapiēs quibz dedit dñs sapientiā ⁊ intellectum. ut scirent fabre operari. que in usus sanctuarij necessaria sunt: et que ꝑcepit dñs. Cumq; uocasset eos moyses. et omnē eruditum uirū cui dederat dñs sapientiā. et qui sponte sua se obtulerant ad faciendū opus: tradidit eis uniuersa donaria filiorū israel. Qui cū instarent operi cotidie: mane uota populs offerebat. Unde artifices uenire compulsi: dixerūt moysi. Plus offert populs: q̄m necessarium est. Iussit ergo moyses: ꝑconis uoce cantari. Ne uir nec mulier quicq̄m ultra offerat: in opere sanctuarij. Sicq; cessatum est a muneribz offerendis: eo qd̄ oblata sufficerent. et superabundarent. Fecerunt q; omnes corde sapientes ad explendū opus tabernaculi. cortinas decem de bisso retorta et iacincto. et purpura cocco q; bis tincto: opere uario. et arte polimita. Quaꝝ una habebat in longitudine uiginti octo cubitos: in latitudine quatuor. Una mensura: erat omniū cortinarū. Coniunxit q; cortinas quinq; alteram alteri: et alias q̄nq; sibi inuicem copulauit. Fecit et ansas iacinctinas in ora cortine unius ex utroq; latere; et in ora cortine alterius similiter: ut contra se inuicē uenirent anse. ⁊ mutuo iungerentur. Unde ⁊ q̄nquaginta fudit cereos aureos. qui morderent cortinarū ansas: et fieret unū tabernaculū. Fecit et saga undecim de pilis capraꝝ: ad operiendū tectū tabernaculi. Unū sagum ī longitudine habebat cubitos triginta: et in latitudine cubitos quatuor. Unius mensure erant omnia saga. Quoꝝ quinq; iunxit seorsū: et sex alia separatim. Fecit q; ansas quinquaginta in ora sagi unius. et q̄nquaginta ī ora sagi alterius. ut sibi inuicem iungerentur: et fibulas eneas quinquaginta quibz

nectereţur rectū. et unū pallū ex
omnib; sagis fieret. Fecit et opto
rū tabernaculi de pellib; arietū
rubricatis: aliud q; desuper uela
mentū de pellib; iacinctinis. Fecit
et tabulas tabernaculi de lignis
sethim stantes. Decem cubitorū
erat longitudo tabule unius: et
unū ac semis cubitū latitudo re
tinebat. Bine incastrature erant
p singulas tabulas: ut altera al
teri ungeretur. Sic fecit ī omnib;
tabulis tabernaculi. C quib; u
ginti ad plagam meridianā erāt
contra austrū: cū quadraginta
basib; argenteis. Due bases sub
una tabula ponebantur ex utraq;
angulor; parte: ubi incastrature
laterū in angulis terminabātur.
Ad plagam quoq; tabernaculi
que respicit ad aquilonem. fecit
uiginti tabulas cū quadragīta
argenteis basib; et duas bases per
singulas tabulas. Contra occiden
tem uero ideſt ad eam partem ta
bernaculi que mare respicit. fecit
sex tabulas; et duas alias p sin
gulos angulos tabernaculi retro.
que iuncte erant a deorsum usq;
sursū. et in unā compagem pari
ferebantur. Ita fecit ex utraq; par
te p angulos; ut octo ēent simul
tabule. et haberent bases argente
as sedecim: binas scilicet bases sb
singulis tabulis. Fecit et uectes de
lignis sethim quinq; ad cōtinen
das tabulas unius lateris taber
naculi; et q̄nq; alios ad alterius
lateris tabulas coaptandas. et ex
tra hos q̄nq; alios uectes ad occi
dentalem plagam tabernaculi.
contra mare. Fecit quoq; uectem
aliuꝫ: qui p medias tabulas ab
angulo usq; ad angulū puenirēt.
Ipā autem tabulata deauratur.
fusis basib; eor argenteis. Et cir
culos eor fecit aureos. p q̄s uectes
mitti posſent: quos et ipos au
reis laminis operuit. Fecit et ue
lum de iacincto et purpura. cīmi
culo ac bisso retorta. opere polimi
tario uariū atq; bis tinctum; et
quatuor columpnas de lignis se
thim: quas cū capitib; deaurauit.
fusis basib; eaꝫ argenteis. Fecit
et tentorū in introitu tabernacu
li ex iacincto purpura. cīmiculo
bissoq; retorta. opere plumario; et
columpnas q̄nq; cū capitib; suis.
quas operuit auro: bases q; eaꝫ
fudit eneas.

Fecit autē beseleel et archam
de lignis sethim. habentem
duos semis cubitos in longitudi
ne: et cubitū ac semissem in lati
tudine. Altitudo quoq; unus
cubitus fuit et dimidius. Vestiuitq;
eam auro purissimo: intus ac
foris. Et fecit illi coronā auream
p girum. conflans q̄tuor anulos
aureos p quatuor angulos eius:
duos anulos ī latere uno. et duos
in altero. Vectes quoq; fecit de lig
nis sethim. quos uestiuit auro:
et quos misit ī anulos qui erant
in lateribus archę. ad portandū eā.

Fecit et propiciatoriū id est oraculū de auro mundissimo. duoꝝ cubitoꝝ et dimidij in longitudine. & cubiti ac semis in latitudine; duos etiā cherubin ex auro ductili. quos posuit ex utraq; parte propiciatorij. cherub unū in sūmitate unius partis. et cherub alterū in sūmitate partis alterius: duos cherubin in singulis sūmitatib; propiciatorij. extendentes alas & tegentes propiciatoriū. seq; mutuo et illud respicientes. Fecit et mēsam de lignis sethim. in longitudine duoꝝ cubitoꝝ. et i latitudine unius cubiti: que habebat i altitudine cubitū ac semissem. Circūdedit eā auro mundissimo; et fecit illi labiū aureum p gyrum: tpiq; labio. coronā auream interrasilem quatuor digitoꝝ. et sup eandem alterā coronā. Fudit et quatuor circulos aureos; quos posuit in quatuor angulos p singulos pedes mense contra coronā: misit q; in eos uectes. ut posset mēsa portari. Ipos quoq; uectes fecit de lignis sethim: et circūdedit eos auro. Et uasa ad usus eius mense; ac tabula. phialas. et cyatos. et thuribula ex auro puro: in quib; offerenda sunt libamina. Fecit & candelabrū ductile de auro mundissimo; de cuius uecte. calami. et phi. sperule ac lilia procedebant: ser i utroq; latere. Tres calami ex parte una: et tres ex altera. Tres cyphi in modū nucis p calamos singulos: sperule q; simul et lilia. & tres cyphi instar nucis in calamo altero: sperule q; simul et lilia. Et quū erat opus sex calamoꝝ: qui procedebant de stipite candelabri. In tpo autem uecte erant quatuor cyphi in nucis modū. sperule q; p singulos et lilia; et sperule sub duob; calamis p loca tria: qui simul sex fiunt calami procedentes de uecte uno. Et sperule igitur et calami ex tpo erant: omnia ductilia ex auro purissimo. Fecit et lucernas septem cū emunctoriis suis. et uasa ubi ea que emuncta sunt extinguantur: de auro mundissimo. Talentū auri. appendebat candelabrū: cū omnib; uasis suis. Fecit et altare thymiamatis de lignis sethim. habens p quadrū singulos cubitos. et in altitudine duos: e cuius angulis procedebāt cornua. Vestiuit q; illud auro mundissimo: cū craticula ac parietib; & cornib; Fecit q; et coronā aureolam p gyrum; et duos anulos aureos sub corona p singula latera: ut mittantur in eos uectes. et posset altare portari. Ipos aūt uectes fecit de lignis sethim: et operuit lamnis aureis. Composuit et oleū ad sanctificationis unguentū: et thymiama de aromatib; mundissimis. opere pigmentarij.

Fecit et altare holocausti de lignis sethim. quinq; cubitoꝝ p quadrū. et trium in latitudine; cuius cornua de angulis procedebant:

operuit q̄ illud laminis eneis. Et
in usus eius parauit ex ere uasa
diuersa: lebetas. forcipes. fuscinu
las. uncinos. et ignium receptacla.
Craticulam q̄ eius in modū retis
fecit eneam. et subter eam i altā
ris medio ārulam. filis quatuor
anulis p totidem recti culi sumita
tes: ad immittendos uectes ad
portandū. Quos et ipos fecit de
lignis sethim. et operuit laminis
eneis: induxit q̄ in circulos qui i
altaris lateribz eminebant. Ipm
autē altare nō erat solidū: sed ca
uū ex tabulatis. et inus uacuū.
Fecit et labrū eneū cū basi sua. de
speculis mulierū que excubabant
in ostio tabernaculi; et atrium in
cuius australi plaga erant tento
ria de bisso retorta cubitoz centū:
columpne enee uiginti cū basibus
suis. Capita columpnarū et tota
operis celatura: argentea. Eque
ad septentrionalē plagam. tento
ria. columpne. bases q̄ et capita
columpnaz: eiusdem mēsure et o
peris ac metalli erant. In ea uero
plaga que occidentē respicit. fue
runt tentoria cubitoz quinqua
ginta: columpne decem cū basibz
suis enee. et capita columpnaz ce
lata argentea. Porro contra orien
tem: quinquaginta cubitoz pa
rauit tentoria. Eq̄ubz quindecim
cubitos columpnaz trium cū ba
sibz suis. unū tenebat latus; et i
parte altera que inter utraq̄ in
troitū tabernaculi facit: quindecim
eque cubitoz erant tentoria. colūp
ne tres. et bases totidem. Cuncta
atrii tentoria: bissus retorta texue
rat. Bases columpnaz fuere enee:
capita autē eaz cum cunctis cela
turis suis argentea. Sed et ipsas
columpnas atrii: uestiuit argēto.
Et in introitu eius ope plumario
fecit tentoriū: ex iacincto. purpura.
ūmiculo. ac bisso retorta. Quod
habebat uiginti cubitos in longi
tudine; altitudo uō q̄q̄ cubitoz
erat: uxta mensurā quā cuncta
atrii habebant tentoria. Colump
ne autē in ingressu fuere q̄tuor
cū basibz eneis: capita q̄ eaz et ce
latura argentee. Paxillos quoq;
tabernaculi et atrii p girum: fecit
eneos. Hec sunt instrumenta taber
naculi testimonii. que enumerata
sunt uxta p̄ceptum moysi. in cer
monijs leuitaz p manū ythamar
filij aaron sacerdotis; que bezele
el filius huri filij hur. de tribu
iuda. dño p moysen iubente com
pleuerat. iuncto sibi socio oholiab
filio achisamech de tribu dan: q̄
et ipe artifex lignoz egregius fu
it. et polimitarius atq̄ plumarii:
ex iacincto. purpura ūmiculo et
bisso. Omne aurū qd' expensum
est in opere sanctuarii. et qd' obla
tum est in donarijs uiginti nouē
talentoz fuit: et septingentoz
triginta sicloz ad mēsuram sanc
tuarii. Oblatū est autē ab hijs qui
transierūt ad numerū a uiginti
annis et supra: de sexcentis mil

milib; et qngentis qnquaginta armatoꝝ. Fuerunt ꝓterea centum talenta argenti: e quib; conflate sũt bases sanctuarij. et introitus ubi uelum pendet. Centum bases fĕe sunt de talentis centũ: singulis talentis ꝑ bases singulas supputatis. De mille aũt septingentis et septuaginta qnq; fecit capita columpnarum: quas et ipsas uestiuit argento. Cris quoq; oblata sunt talenta septuaginta duo milia. et quadringenti supra sicli; e quib; fuse sunt bases in introitu tabernaculi testimonij; et altare eneũ cũ craticula sua. omniaq; uasa q̃ ad usum eius ꝓtinent. et bases atrij tam in circuitu quam in ingressu eius: et paxillꝰ tabernaculi atq; atrij ꝑ girum.

De iacincto uero et purpura. cocco; bis tincto ac bisso fecerũt uestes quib; indueretur aaron quando ministrabat in scis. sicut ꝓcepit dñs moysi. Fecit igitur suphumerale de auro. iacincto et purpura. cocco; bis tincto. et bisso retorta: opere polimitario. Incidit; q; bracteas aureas. et extenuauit i fila ut possent torqueri cũ prioꝝ colorꝝ subtegmine; duasq; oras sibi in uicem copulatas. in utroq; latere sũmitatum. et baltheũ ex hysdem coloribꝰ: sicut precepat dñs moysi. Parauit et duos lapides onichinos astrictos et inclusos auro. et sculptos arte gẽmaria nominib; filioꝝ isrl. Posuit; eos i laterib; suphumalis. in monumentũ filioꝝ isrl: sicut ꝓceperat dñs moysi. Fecit et rationale opere polimito iuxta opus suphumeralis. ex auro. iacincto. purpura. cocco; bis tincto et bisso retorta. quadrangulũ duplex mensure palmi: et posuit in eo gemmaꝝ ordines quatuor. In ꝑmo uersu. erat sardius. topazius. smaragdus. in secundo. carbunculus. saphirus. iaspis. i tertio. ligurius. achates. ametistus. in quarto. crisolitus. onichinus et berillus: circũdati et inclusi auro ꝑ ordines suos. Ipiq; lapides duodecim sculpti erant nominib; duodecim tribuũ isrl: singuli ꝑ nõia singuloꝝ. Fecerũt in rationali et cathenulas sibi inuicem coherentes de auro purissimo: et duos uncinos. totidemq; anulos aureos. Portro anulos posuerũt in utroq; latere rationalis; e quib; penderent due cathene auree: quas inseruerunt uncinis. qui in suphumeralis angulis eminebant. Hec et ante et retro ita conueniebant sibi. ut suphumale et rationale mutuo necterentur stricta ad baltheũ. et anulis fortius copulata; quos ungebat uitta iacinctina. ne laxe fluerent. et a se inuicẽ mouerentur: sicut precepit dñs moysi. Fecerunt quoq; tunicam suphumalis totam iacinctinã et capiciũ in supiori parte cõtra medium. oram q; ꝑ gurũ capitij texturam decorsũ autem ad pedes mala

punica ex iacincto. purpura. ūmi culo ac bisso retorta. et tintinabu la de auro purissimo. que posuerūt inter mala granata ī extrema par te tunice p gyrum. tintinabulū aureū et malū puniceū; quib; or natus incedebat pontifex q̄ndo ministerio fungebatur: sicut p̄ce pit dñs moysi. Fecerūt et tunicas byssinas opere textili aaron et fi lijs eius; et mitras cum coronu lis suis ex bysso. feminalia quoq; linea byssina. cingulum uero de bysso retorta iacincto purpura ac ūmiculo. distinctū arte pluma ria: sicut p̄cepit dñs moysi. Fece runt et laminā sacre ueneratōis de auro purissimo; scalpserunt q; in ea opere gēmario sēm dñi. et strinxerunt eam cū mitra. uitta iacinctina: sicut p̄cepit dñs moy si. Perfectū est igitur om̄e opus tabernaculi: et recti testimonij. Fecerunt q; filij isr̄l cuncta que p̄ ceperat dñs moysi: et obtulerūt tabernaculū et rectū et unūsā suppellectilem. anulos. tabulas. uectes. columpnas ac bases. oper toriū de pellib; arietū rubricatis. et aliud operimentū de iacinctī nis pellib; uelū. archam. uectes. propiciatoriū. mēsam cum uasis et propiciatōis panib;. candela brum. lucernas et utensilia eay cū oleo. altare aureū. et unguen tū. thymiama ex aromatib; ī ten toriū in introitu tabernaculi. al tare eneū. retinaculū. uectes. ī ua sa eius om̄ia. labrū cum basi sua. tentoria atrij et colūpnas cū basib; suis. tentoriū in introitu atrij fu niculos q; illius et paxillos. Sicut et uasis defuit: que in ministerū tabernaculi et in tectum fœderis iussa sunt fieri. Vestes quoq; quib; sacerdotes utuntur in sanctuario. aaron scilicet et filij eius; obtulerūt filij isr̄l: sicut p̄ceperat dñs. Que postquā moyses cuncta uidit ex pleta: benedixit eis. XL

Locutus q; est dñs ad moysen: dicens. Mense primo. die pri ma mensis. erriges tabernaculum testimonij; et ponesī eo archam: dimittes q; ante illam uelum. Et illata mensa: pones sup eam que rite p̄cepta sunt. Candelabrū sta bit cū lucernis suis; et altare au reum: in quo adoletur incensū co ram archa testimonij. Tentoriū ī introitu tabernaculi pones. Et ante illud altare holocausti: la brū inter altare et tabernaculū qđ implebis aqua. Circūdabis q; atri um tentorijs: et ingressum eius. Et assumpto unctionis oleo. un ges tabernaculū cū uasis suis. ut sanctificentur; altare holocausti et oīa uasa eius: labrū cū basi sua. Omnia unctionis oleo conse crabis: ut sint sancta sanctor. Appli cabis q; aaron et filios eius ad fo res tabernaculi testimonij; et lo tos aqua indues sacris uestib; ut ministrent mihi: et unctio eor ī sa cerdotiū p̄figat sempiternū. Feceq;

moyses: omnia que ꝑceperat dñs.
Igitur mense ꝓmo anni secundi
in ꝓma die mensis: collocatū est
tabernaculū. Erexit qꝫ illud moy
ses: et posuit tabulas ac bases et
uectes. Statuit qꝫ columpnas: ⁊
expandit tectum sup tabernacu
lū. imposito desup operimento:
sicut dñs imperat. Posuit ⁊ testi
monii in archa subductis infra
uectib: et oraculū desup. Cumqꝫ
intulisset archam ī tabernaculū:
appendit ante eam uelum: ut ex
pleret dñi ussionē. Posuit et mē
sam in tabernaculo testimonij
ad plagam septentrionalē extra
uelum: ordinatis coram propo
sitionis panib: sicut precepat do
minus moysi. Posuit et candela
brū in tabernaculo testimonij. e
regione mense in parte australi:
locatis ꝓ ordinē lucernis: iuxta
ꝑceptum dñi. Posuit et altare
aureum sub tecto testimonij con
tra uelum: et adoleuit sup eo in
censū aromatum: sicut usserat
dñs. Posuit et tentoriū ī introitu
tabernaculi. et altare holocausti
in uestibulo testimonij. offerens
in eo holocaustū et sacrificia: ut
dñs imperat. Labrū quoqꝫ statu
it inter tabernaculū testimonij ⁊
altare: implens illud aqua. Lauē
tum qꝫ moyses et aaron ac filij ei
manus suas ac pedes. cū ingrede
rentur tectū federis et accederent
ad altare: sicut ꝑceperat dñs. Erexit et atriū ꝓ gyrum tabernaculi
et altaris: ducto in introitu eius
tentorio. Postquā cuncta ꝓfecta
sunt. operuit nubes tabernaculū
testimonij: et gla domini ꝑpleuit
illud. Nec poterat moyses ingredi
tectum federis nube opiente oīa.
et maiestate dñi choruscante: qa
cuncta nubes operuerat. Si qñdo
nubes tabernaculū deserebat: ꝓ
ficiscebantur filij isrl per turmas
suas. Si pendebat desup: manebāt
in eodem loco. Nubes quippe dñi ī
cubabat ꝓ diem in tabernaculo. et
ignis in nocte: uidentib; populis
isrl. p cunctas mansiones suas.

Explicit lib' exodi. Incipit liber leuitici.

Vocauit autem
moysen et lo
cutus ē ei dñs
de tabernaculo
testimonij: di
cens. Loquere
filijs isrl: et dices ad eos. Homo q̄
obtulerit ex uobis hostiam deo de
pecorib; idest de bobus et ouibus.
offerens uictimas: si holocaustū
fuerit eius oblatio ac de armento:
masculū īmaculatum offeret ad
ostium tabernaculi testimonij.
ad placandū sibi dñm. Ponēs qꝫ
manus sup hostie caput: ⁊ accep
tabilis erit: atqꝫ in expiationē ei⁹
proficiens. Immolabit qꝫ uitulū
coram dño. Et offerent filij aaron
sacerdotes sanguinē eius. fūdentes ꝓ altaris circuitū. qd est ante
ostium tabernaculi. Detracta qꝫ

pelle hostie. artus in frusta concidet; et subiacent ī altari ignem. strue lignoꝝ ante compositā: et mēbra que cesa sunt desup ordinantes. caput uidelicet ⁊ cuncta que adherent iecori intestinis et pedibꝫ lotis aqua. Adolebit qꝫ ea sacerdos sup altare: in holocaustū et suauem odorem dño. Sꝙ si de pecoribꝫ oblatio est. de ouibus siue de capris holocaustū: anniculū et absqꝫ macula offeret. Immolabit qꝫ ad latus altaris qđ respicit ad aquilonē: coram dño. Sanguinē uero illius fundet sup altare filij aaron: p circuitū. Diuidentqꝫ mēbra. caput et omnia que adherent iecori: et ponent sup ligna. quibꝫ subiacendus est ignis. Intestina uō et pedes lauabunt aqua: et oblata omnia adolebit sacerdos sup altare. in holocaustū et odorem suauissimū dño. Sin autē de auibꝫ holocaustū oblatio fuerit dño. de turturibꝫ et pullis columbe; offeret eam sacerdos ad altare: et retorto ad collū capite. ac rupto uulneris loco. decurrere faciet sanguinē sup crepidinem altaris. Ueliculam uō gutturis et plumas. proiciet prope altare. ad orientalem plagam: in loco in quo cineres effundi solent. Confringet qꝫ alcellas eius et non secabit. nec ferro diuidet eam; et adolebit sup altare: lignis igne ✠ suppositō. Holocaustū est: et oblatio suauissimi odoris dño.

Anima cū obtulerit oblationē sacrificij dño: similа erit eius oblatio. Fundet qꝫ sup eam oleū. et ponet thus: ac deferet ad filios aaron sacerdotes. Quoꝝ unus tollet pugillū plenū similē et olei. ac totum thus: et ponet memoriale sup altare. in odorem suauissimū domino. Qđ autē reliquū fuerit de sacrificio: erit aaron et filioꝝ eius. sēm sanctoꝝ. de oblationibꝫ dño. Cū autem obtuleris sacrificiū coctum ī clibano. de similа: panes scilicet absqꝫ fermento. conspsos oleo. et lagana azuma. oleo liuta. Si oblatio tua fuerit de sartagine simile conspse oleo. et absqꝫ fermento. diuides eā minutatim. et fundes sup eam oleum. Sin autē de craticula sacrificiū: eque similа conspgetur oleo. Qui offerens dño: trades manibꝫ sacerdotis. Quū cū obtulerit eam; tollet memoriale de sacrificio: et adolebit sup altare. in odorem suauitatis domino. Quicqđ autē reliquū est: erit aaron et filioꝝ eius sanctū sanctoꝝ de oblationibus dñi. Omnis oblatio que offertur domino. absqꝫ fermento fiet: nec qꝫquā fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio dñi. Primitias tantū eoꝝ offerens ⁊ munā. Sup altare uō nō ponentur: in odorem suauitatis. Quicqđ obtuleris sacrificij. sale condies: nec auferes sal fedens dei tui de sacrifi

cio tuo. In omni oblatione offes sal. Si autē obtulerīs munus p̄ mitiarū frugum tuaꝝ domino de spicis adhuc uirentibꝫ torrebis eas igni et confringes in morem farris et sic offeres p̄mitias tuas dño. fundens super ea oleum et thus imponens quia oblatio dñi est. De qua adolebit sacdos in memoriā muneris partē farris fracti et olei ac totum thus.

Quod si hostia pacificoꝝ fuerit eius oblatio. & de bobꝫ uoluerit offerre marem siue fe minā. imaculata offeret coram dño. Ponetq; manū sup caput uictime sue. que īmolabitur in introitu tabernaculi. Fundentq; filii aaron sacerdotes sanguinē p̄ circuitū altaris. et offerent de hostia pacificoꝝ in oblationem dño. adipem qui operit uitalia. et quicqd pinguedinis est īterīa secus. duos renes cū adipe quo reguntur ilia. et reticulū ꝛecoris cum renunculis. adolebunt q; ea sup altare in holocaustū. ignis igne supposito. in oblationem suauissimi odoris dño. Si ouē de oubꝫ fuerit eius oblatio et pacificoꝝ hostia. siue masculū siue feminā obtulerit. imaculata e runt. Si agnū obtulerit coram dño; ponet manū sup caput uictime sue. que īmolabitur ī uestibulo tabernaculi testimony. Fūdent q; filii aaron sanguinem ei⁹ p̄ altaris circuitū; et offerent de pacificoꝝ hostia sacrificiū dño. adipem et caudam totā cum renibꝫ. et pinguedinē que operit uentrē. atq; uniuersa uitalia. et utrūq; re nunculū cū adipe qui est iuxta ilia. reticulū q; ꝛecoris cū renun culis. Et adolebit ea sacerdos sup altare. in pabulū ignis et oblā tionis dño. Si capra fuerit eius oblatio. et obtulerit eam dño; po net manū suam sup caput eius. īmolabitq; eam in introitu taber naculi testimony. et fundent filii aaron sanguinē eius per altaris circuitū. Tollentq; ex ea in pabū ignis dñici. adipem qui operit uentrē. et qui tegit uniuersa uita lia; duos renunculos cū reticulo quod est sup eos iuxta ilia. & arui nā ꝛecoris cum renunculis. ado lebit q; ea sup altare sacerdos in alimoniā ignis et suauissimi odo ris. Omnis adeps. dñi erit iure p petuo. in generationibꝫ et cunctis habitaculis uris. nec sanguinē nec adipem omnino comedetis.

Locutus q; est dñs ad moysen. dicens. Loqre filiis israel. Anima cū peccauerit p igno rantiā. et de uniuersis mandatis do mini que p̄cepit ut nō fierēt. quip piam fecerit. si sacerdos qui est unctus peccauerit. delinquere fa ciens populū. offeret pro p̄cto suo uitulum īmaculatū dño. & adduc et illū ad ostiū tabernaculi testi mony coram dño. ponetq; manū sup caput eius. et īmolabit eum

dño. Hauriet quoq; de sanguine
uituli: inferens illū in tabernacu
lū testimony. Cūq; intinxerit di
gitū in sanguinē. aspget eū septi
es coram dño. contra uelum sanc
ti; ponet q; de eodem sanguine
sup cornua altaris thymiamatis
gratissimi dño: qd' est in tabnacu
lo testimony. Omnē aut reliquū
sanguinē fundet in basim altaris
holocausti: in introitu tabnacu
li. Et adipem uituli offeret pro
peccato. tam eū qui operit uita
lia. qm omnia que intrinsecus sūt.
duos renūculos. et reticulum qd'
est supra eos iuxta ilia. & adipem
eorus cū renunculis; sicut aufer
tur de uitulo hostie pacificoy: et
adolebit ea sup altare holocausti.
Pellem uero et omnes carnes cū
capite et pedibz et uentrimis & fi
mo et reliquo corpore. efferet extra
castra in locū mundū: ubi cine
res effundi solent. Incendet q; ea
sup lignoy structem: que i loco effu
soy cineri cremabūtur. Quod si
omis turba istī' ignorauerit. et p
impericiā fecerit qd' contra mādā
tum dñi est. et postea intellexerit
pccm suū; offeret uitulū pro pcco.
adducet q; eum ad ostium taber
naculi: et ponent seniores popli
manus sup caput eius coram dño.
Immolato q; uitulo in conspectu
dñi. inferet sacerdos qui unctus
est de sanguine eius in tabernacu
lū testimony: tincto digito aspg
gens septies contra uelū. Ponet q;
de eodem sanguine in cornibz altā
ris: qd' est coram dño in tabnacu
lo testimony. Reliquū autem san
guinē fundet iuxta basim altaris
holocaustoy: qd' est in ostio taber
naculi testimony. Omnē q; eius adi
pem tollet. et adolebit sup altare:
sic faciens et de hoc uitulo. quomodo
fecit et prius. Et rogante pro eis
sacerdote: propicius erit dñs. Ipm
aut uitulū efferet extra castra: atq;
comburet sicut et priorem uitulum:
quia est pro pcco multitudinis. Si
peccauerit princeps et fecerit unū
e pluribz p ignorantiā quod dñi
lege prohibetur. et postea intellexe
rit peccatū suū; offeret hostiā dño.
hircum de capris imaculatū: po
net q; manū suam sup caput eius.
Cumq; immolauerit eum in locū
ubi solet mactari holocaustū cora
dño; quia pro peccato est. tinget
sacerdos digitū in sanguine hostie
pro pcco. tangens cornua altaris
holocausti: et reliquū fundēs ad
basim eius. Adipem uero adolebit
supra: sicut in uictimis pacificoy
fieri solet. Rogabit q; pro eo & pro
pcco eius: ac dimittetur ei. Qd' si
peccauerit aīa p ignorantiā de po
pulo terre. ut faciat quicqm ex his
que dñi lege prohibentur. atq; de
linquat; et cognouerit pccm suū:
offeret capram imaculatam. Po
net q; manū sup caput hostie que
pro peccato est: et immolabit eam
in loco holocausti. Tollet q; sacer
dos de sanguine in digito suo: et

rangens cornua altaris holocausti. reliquū fundet ad basim ei. Omnē aut adipem auferens. sicut aufert solet de uictimis pacificoꝝ: adolebit sup altare in odorem suauitatis domino. Rogabit qꝫ pro eo: et dimittet ei. Si autē de pecoribꝫ obtulerit uictimā pro pēcō. ouem sine macula tam; ponet manū sup caput eius: et īmolabit eam ubi solent holocaustoꝝ hostie cedi. Sumet qꝫ sacerdos de sanguine eius digito suo. et tangens cornua altaris holocausti. reliquū fundet ad basim eius; omnē quoꝫ auferēs adipem sicut auferri solet adeps arietis qui īmolatur pro pacificis: et cremabit sup altare in incensum dñi. Rogabit qꝫ pro eo et pro pēcō eius: et dimittetur illi.

Si peccauerit anima. et audierit uocem iurantis. testis qꝫ fuit qđ aut ipe uidit. aut cōscius est: nisi indicauerit portabit iniquitatē suam. Anima que tetigerit aliquid īmundū. siue quod occisum a bestia est. aut p se mortuū. aut qđlibet aliud reptile; et oblita fuerit īmunditie sue: rea ē. et deliquit. Et si tetigerit quicqm de īmunditia hoīs iuxta omnē impuritatē qua polluu solet. oblitaqꝫ cognouerit postea: subiacebit delicto. Anima que iurauerit. z pnūtiauerit labijs suis ut uel male quid faceret uel bene. z idipm iuramēto et sermone firmauerit; oblitaqꝫ postea intellexerit delictū suum: agat penitentiā pro pēcō. et offerat de gregibꝫ agnam siue capram. Orabit qꝫ pro eo sacerdos et pro pēcō eius. Si aut nō potuit offerre pecus: offerat duos turtures. uel duos pullos columbaꝝ dño. unū pro peccato. et alterū in holocaustū: dabitqꝫ eos sacerdoti. Qui primū offerens pro peccato. retorquebit caput eius ad pennulas: ita ut collo hereat. et nō penitus abrūpatur: et aspget de sanguine eius parietē altaris. Quicquid aut reliquū fuerit. faciet distillari ad fundamentū eius: quia pro pēcō est. Alterū uo adolebit in holocaustum: ut fieri solet. Rogabit qꝫ pro eo sacerdos et pro peccato eius: et dimittetur ei. Sꝺ si nō quiuerit manus eius duos offerre turtures. aut duos pullos columbe: offeret pro pēcō. similē partem ephi decimā. Non mittet in eam oleū. nec thuris aliquid īponet: quia pro pēcō est. Tradet qꝫ eam sacerdoti. Qui plenū ex ea pugillū hauriens: cremabit sup altare in monimentū eius qui obtulit. rogans pro illo et expians: reliquam uo partem ipe habebit in munere. Locutus qꝫ est dns ad moysen: dicens. Anima si puaricans ceremonias p errorem in his que dño sunt sanctificata. peccauit; offeret pro delicto suo arietē īmaculatū de gregibꝫ. qui emi potest duobꝫ siclis iuxta pondus sanctuarij. ipmqꝫ qđ nescius dampni restituet: et quintam partē ponet sup. tradens

sacerdos. Qui rogabit p eo. offerēs arietem: et dimittetur ei. Anima que peccauerit p ignorantiā: fecit q̄ unū ex his que dñi lege prohibentur; et peccati rea intellexerit iniquitatē suam: offeret arietem īmaculatū de gregib; sacerdoti. uxta mēsuram estimationē q̄ pēt. Qui orabit pro eo quia nesciens fecerit; et dimittetur ei: qua per errorem deliquit in dñō. Locutus q̄ est dñs ad moysen: dicens. Anima que peccauerit. et contempto dño negauerit proximo suo depositū quod fidei eius creditū fuerat. uel ui aliquid extorserit. aut calumpniā fecerit. siue rem pditam īuenerit. et infitians insup peieraverit. et quodlibet aliud ex pluribus fecerit. in quib; peccare solēt homines; conuicta delicti. reddet omnia que p fraudem uolunt obtinere integra: et quintā insup partem. addet dño cui dampnū intulerat. Pro peccato aut̄ suo offeret arietem īmaculatum de grege; et dabit eū sacerdoti: uxta estimationē mensurā q̄ delicti. Qui rogabit pro eo coram dño; et dimittetur illi: pro singulis que faciendo peccauit. VI

Locutus q̄ est dñs ad moysen: dicens. Precipe aaron et filiis eius. Hec est lex holocausti. Cremabitur in altari tota nocte usq̄ mane. Ignis ex eodem altari erit. Vestietur sacerdos tunica et femoralib; lineis; tollet q̄ cineres q̄s uorans ignis exussit. et ponēs iuxta altare. spoliabitur pontifex uestimentis. indutus q̄ aliis efferet eos extra castra: et in loco mundissimo usq̄ ad faucillam consumi faciet. Ignis aut̄ in altari semp ardebit: quē nutriet sacerdos. subiciens ligna mane p singulos dies: et impositio holocausto desup adolebit pacificor̄ adipes. Ignis est iste perpetuus: qui nūq̄ deficiet in altari. Hec est lex sacrificii et libamentor̄: que offerent filii aaron coram dño et cor̄ altari. Tollet sacerdos pugillū simile que cōspersa est oleo. et totum thus q̄d sup simila positū est: adolebit q̄ illud in altari. in monimentū odoris suauissimi dño. Reliquā aut̄ partem simile comedet aaron cū filiis suis absq̄ fermento: et comedet in loco scō atrii tabernaculi. Deo aut̄ nō fermentabitur: quia pars eius in dñi offeretur incensū. Sācta sanctor̄ erit: sicut pro pēco atq̄ delicto. Mares tantū sturpis aaron: comedent illud. Legitimū ac sempiternū est in generationib; uris: de sacrificiis dñi. Omnis qui tetigerit illa: sācificabitur. Et locutus est dñs ad moysen: dicens. Hec ē oblatio aaron et filior̄ eius: quā offerre debent dño. in die unctōis sue. Decimā partem ephi offeret simile in sacrificio sempiterno; mane dimidium eius mane. et medium uespere: que in sartagine oleo conspersa. frigetur. Offeret aut̄ eam calidam i

odorem suauissimū dño. Sacerdos qui patri uice successerit: et tota cremabitur i altari. Omne enim sacrificiū sacerdotū igne cōsumetur: nec quisquā comedet ex eo. Locutus q; est dns ad moysen: dicēs. Loquere aaron et filys eius. Ista est lex hostie pro pcō. In loco ubi offertur holocaustū: immolabitur coram dño. Scīm sanctoz est. Sacerdos qui offert. comedet eā in loco sancto: in atrio tabnaculi. Quicqd tetigerit carnes eius: sctificabitur. Si de sanguine illi⁹ uestis fuerit aspsa: lauabitur i loco scō. Vas autem fictile i quo cocta est: confringetur. Ad si uas eneū fuerit: defricabitur et lauabitur aqua. Omnis masculus de gente sacerdotali: uescetur carnib; eius: quia scīm sanctoz est. Hostia eti⁹ que ceditur pro pcō. cui⁹ sanguis infertur in tabnaculū testimonij ad expiandū in scō: nō comedetur: sed comburetur igni. Hec quoq; est lex hostie p delicto. Sca sanctoz est. Idcirco ubi imolabitur holocaustum: mactabitur victima p delicto. Sanguis eius: p gyrum fundetur altaris. Offerent ex ea caudam. et adipem qui operit uitalia: duos renunculos. et pinguedinē que uxta ilia est. reticulūq; iecoris cū renunculis: et adolebit ea sacerdos sup altare. Incensum est dñi pro delicto. Omis masculus de sacerdotali genere. i loco scō uescetur hys carnib; q̄a scīm scōz est. Sicut pro pcō offertur hostia: ita et pro delicto. Utriusq; hostie: lex una erit. Ad sacerdoti qui eam obtulerit: pruenit. Sacerdos qui offert holocaustū uictimā: habebit pellem eius. Et omne sacrificiū similē. qd' coquitur in clibano. et q̄c quid in craticula uel in sartagine preparatur: sacerdotis eius erit a q̄ offertur: siue oleo consperſa siue arida fuerint. Cūctis filys aaron: equa mensura p singulos diuidetur.

Hec est lex hostie pacificoz: que offertur dño. Si pro grāy actione fuerit oblatio. offerent panes absq; fermēto conspsos oleo: et lagana azima uncta oleo. coctam q; similā. et colliridas. oleo admixtione conspsas: panes quoq; fermentatos cum hostia grāy que imolatur pro pacificis. Ex quib; unus p primitys offertur dño: et erit sacerdotis qui fuderit hostie sanguinē. Cuius carnes eadem comedentur die: nec remanebit ex eis quicquā usq; mane. Si uoto uel sponte quispiā obtulerit hostiam: eadem similiter edetur die. Si; et siquid in crastinū remanserit: uescetur. Quicqd autē tertius inuenerit dies: ignis absumet. Si quis de carnib; uictime pacificoz die tercio comederit. irrita fiet oblatio. nec proderit offerenti: quin potius quecūq; anima tali se edulio contaminauerit: piaculū sua carnatione trea erit. Caro que aliqd tetigerit imundū nō comedetur: sed combu

retur igni. Qui fuer mundus: uescetur ea. Anima pollucta que ederit de carnib; hostie pacificor. que oblata est dño: peribit de pplis suis. Et qui tetigerit immundicia hoīs. uel iumenti. siue omnis rei. q̄ polluere potest. et comederit de huiꝰ cēmodi carnib; interibit de poplis suis. Locutus q; est dñs ad moysen: dicens. Loquere filys isrl. Adipem bouis et ouis et capre: nō comedetis. Adipem cadaueris morticini. et eius animalis quod a bestia captum est: habebitis in uarios usus. Siquis adipem qui offerri debet in incensū dñi. comederit: peribit de poplo suo. Sanguinē quoq; omnis animalis non sumetis in cibo: tam de auib; quam de pecorib. Omnis aīa que ederit sanguinē: peribit de poplis suis. Locutus q; est dñs ad moysen: dicens. Loquere filys israel. Qui offert uictimā pacificor dño: offerat simul et sacrificiū ideſt libamenta eius. Tenebit manib; adipem hostie: et pectuscalū. Cumq; ambo oblata dño consecrauerit: tradet sacerdoti. Qui adolebit adipem sup altare. Pectuscalū aūt erit aaron et filioꝝ ei. Armus quoq; dexter de pacificor hostys: cedet in pmicias sacerdotis. Qui obtulerit sanguinē ⁊ adipem. filioꝝ aaron: ipse habebit ⁊ armū dextrū in pportione sua. Pectuscalū eni eleuationis. ⁊ armū separationis. tuli a filys israel de hostys eor pacificis: et dedi aaron sacerdoti et filys eius lege perpetua. ab oī pplo isrl. Hec est unctio aaron et filioꝝ eius in cerimonys dñi. die q̄ obtulit eos moyses ut sacerdotio fungerentur: et que precepit eis dari dñs a filys isrl religione perpetua. in generationib; suis. Ista ē lex holocausti et sacrificij pro pcō atq; delicto. et pro consecratione et pacificor uictimis. quā constituit dñs moysi in monte synai: quando mandauit filys israel ut offerrent oblationes suas dño. i deserto synai.

VIII

Locutus q; est dñs ad moysen: dicens. Tolle aaron cū filys suis: uestes eor et unctionis oleū. uitulū pro pcō. duos arietes. canistrū cum azimis: et congregabis omnē cetum ad ostiū tabernaculi. Fecit moyses: ut dñs imperarat. Congregata q; omni turba ante fores: ait. Iste est sermo: quē iussit dñs fieri. Statim q; obtulit aarō: et filios eius. Cumq; lauisset eos. uestiuit pontificē subucula linea: accingens eū baltheo. ⁊ induens tunica iacinctina: et desup humerale imposuit. Qd astringens cingulo: aptauit rationali. in q̄ erat doctrina et ueritas. Cydari quoq; texit caput: et super eam contra frontē posuit lamināⁿ aurea consecratā in scificatione: sicut precepat ei dñs. Tulit ⁊ unctionis oleum: quo linuit tabernaculū cū omni supellectili sua.

Cumq; sẽificans asplisset altare
septem uicib; unxit illud et oĩa
uasa eius: labiũ quoq; cum basi
sua sanctificauit oleo. Cd fũdens
sup caput aaron: unxit eũ et cõse
crauit. Filios quoq; eius oblatos
uestiuit tunicis lineis; et cinxit bal
theo: imposuit q; mitras. ut iussе
rat dñs. Obtulit et uitulũ pro pcõ.
Cũq; sup caput eius posuissent
aaron et filij eius manus suas. ĩ
molauit eũ; hauriens sanguẽ:
et tincto digito. tetigit cornua al
taris p gyrum. Quo expiato et sẽ
ficato: fudit reliquũ sanguẽ ad
fundamenta eius. Adipem uero
qui erat sup uitalia et reticulũ re
cors. duos q; renunculos cũ aru
mulis suis. adoleuit sup altare; ui
tulũ cũ pelle. carnib; et fimo. ex
tra castra: sicut preceperat
dñs. Obtulit et arietem in holocau
stũ. Sup cuius caput cum impo
suissent aaron et filij eius manus
suas; ĩmolauit eum: et fudit san
guẽ eius p altaris circuitũ. Ipm
q; arietem in frusta concidens. ca
put eius et artus et adipem adole
uit igni: loris prius intestinis et
pedib;. Totum q; simul arietẽ in
cendit sup altare; eo qd esset holo
caustũ suauissimi odoris domino:
sicut pceperat ei. Obtulit et arie
tem scdm. in consecrationẽ sacerdo
tũ: posuerunt q; sup caput illius
aaron et filij eius. manus suas.
Quẽ cum ĩmolasset moyses: su
mens de sanguine tetigit extremũ
auricule dextre aaron. et pollicem
manus eius dextre. similiter et pe
dis. Obtulit et filios aaron. Cũq;
de sanguine arietis ĩmolati tetĝ
gisset extremũ auricule singulorũ
dextre. et pollicem manus ac pedis
dextri: reliquũ fudit sup altare p
circuitũ. Adipem uõ et caudã. om
nẽ pinguedinẽ que operit intestina.
reticulum q; iecoris et duos renes
cũ adipib; suis. et armo dextro: se
parauit. Tollens aũt de canistro
azimoy qd erat coram dño panẽ
absq; fermento. et collirida con
spsam oleo. laganũq;: posuit sup
adipes et armũ dextrũ. tradens si
mul omnia aaron et filijs ei. Qui
postqm leuauerũt ea coram dño.
turibum suscepta de manib; eoy ado
leuit sup altare holocaustũ; eo qd
consecrationis ẽet oblatio: in odo
rem suauitatis sacrificij dño. Tu
lit et pectusculũ. eleuans illud co
ram dño. de arietẽ consecratõis in
partem suã: sicut pceperat ei dñs.
Assumens q; unguentũ: et sangui
nẽ qui erat in altari: aspersit sup
aaron et uestimenta eius. et sup filios
illius ac uestes eoy. Cũq; sẽificasset
eos in uestitu suo: pcepit eis dicẽs.
Coquite carnes ante fores tabna
culi: et ibi comedite eas. Panes
quoq; consecratõis edite. qui posiți
sunt in canistro: sicut pcepit mi do
minus dicens. Aaron et filij eius
comedent eos. Quicqd aũt reliquũ
fuerit de carne et panib;: ignis ab
sumet. De ostio quoq; tabernaculi

nō exibitis septem diebz: usq; ad
diem quo complebitur tempus cō
secrationis uře. Septē enī diebus
finitur consecratio: sicut et in pre
sentiarū factū est: ut totus sacrifitij
compleretur. Die ac nocte mane
bitis in tabernaculo. obseruantes
custodias dñi: ne moriamini. ita
Sic enī mihi pceptum ē. Fecitq;
aaron et filij eius: cuncta que lo
cutus ē dñs p manū moysi. IX
Facta autē octaua die: uocā
uit moysēs aaron et filios ei.
ac maiores natu israel. Dixitq; ad
aaron. Tolle de armēto uitulū pro
pcō. et arietē in holocaustū. utrūq;
immaculatū: et offer illos coram
dño. Et ad filios israel loqueris.
Tollite hircū pro pcō. et uitulū
atq; agnū anniculū et sine macu
la in holocaustū. bouem et arietē
pro pacificis: et īmolare eos cōrā
dño: in sacrificio singuloz simi
lam oleo conspsam offerentes. Ho
die enī dñs apparebit uobis. Tu
lerunt ergo cuncta que iusserat
moysēs: ad hostium tabnaculi.
Vbi cū oīs multitudo staret:
ait moysēs. Iste est sermo: quē p
cepit dñs. Facite: et apparebit uo
bis gla eius. Dixitq; ad aaron.
Accede ad altare: et immola pro
peccato tuo. Offer holocaustū:
et dēpcare pro te: et p populo. Cūq;
mactaueris hostiam populi: ora
pro eis sicut pceptit dñs. Stetitq;
aaron accedens ad altare: īmo
lauit uitulū pro pcō suo. cuius
sanguinē obtulerunt ei filij sui.
In quo tingens digitū: tetigit cor
nua altaris: et fudit residuū ad
basim eius. Adipemq; et renunculos ac reticulū iecoris que sūt pro
pcō. adoleuit sup altare: sicut p
ceperat dñs moysi. Carnes uō et
pellem eius: extra castra cōbussit
igni. Immolauit et holocaustū uic
timā. Obtulerunt q; ei filij sui sā
guinē eius: quē fudit p altaris
circuitū. Ipam etiam hostiam in
frusta concisam. cū capite et mem
bris singulis obtulerūt: que oīa
sup altare cremauit igni: lotis p
us aqua intestinis et pedibz. Et
pro pcō popli offerens: mactā
uit hircum. Expiatoq; altari fe
cit holocaustū: addens i sacrificio
libamina que pariter offerunt.
et adolens ea sup altare: ablq; ce
rimonijs holocausti mattutini. Im
molauit et bouem atq; arietem:
hostias pacificas populi. Obtule
runtq; ei filij sui sanguinē: quē
fudit sup altare in circuitu. Adi
pes autē bouis et caudam arietis.
renunculos q; cū adipibz suis et re
ticulū iecoris: posuerunt sup pec
tora. Cūq; cremati essent adipes i
altari. pectora eoz et armos dex
tros separauit aaron. eleuans cōrā
dño: sicut pceperat moysēs. Et et
tendens manus ad pplm: bndixit
eis. Sicq; completis hostijs pro
peccato. et holocaustis z pacificis:
descendit. Ingressi autē moysēs
et aaron tabnaculū testimonij. z

deinceps egressi: bñdixerunt poplo.
Apparuit q̃ gl̃a dñi omni multitu
dini: et ecce egressus ignis a dño.
deuorauit holocaustum et adipes
qui erant sup altare. Quod cũ ui
dissent turbe: laudauerunt dñm.
ruentes in facies suas. X
Arreptis q̃ nadab et abiu filij
aaron thuribulis. imposuerũt
ignem et incensũ desup. offerentes
coram dño ignẽ alienũ: quod eis
p̃ceptum nõ erat. Egressus q̃ ignis
a dño. deuorauit eos: et mortui sũt
coram dño. Dixit q̃ moyses ad aa
ron. Hoc est quod locutus est dñs.
Sanctificabor in his qui appropin
quant mihi: et in conspectu oñis po
puli glorificabor. Qd̃ audiens. ta
cuit aaron. Vocatis autẽ moyses
misaele et elisaphan filijs oziel.
patrui aaron: ait ad eos. Ite. et
tollite fr̃es uros de conspectu sanctuarij:
et asportate extra castra. Confestim
q̃ pgentes tulerunt eos sicut iace
bant. uestitos lineis tunicis: et e
iecerunt foras. ut sibi fiat impa
tum. Locutus est moyses ad aarõ:
et ad eleazar atq̃ ithamar filios
eius. Capita ura nolite nudare: et
uestimenta nolite scindere: ne for
te moriamini. et sup oñẽ cetum
ordinatur indignatio. Fratres uri et
omnis domus isrl̃: plangant in
cendiũ. qd̃ dñs suscitauit. Vos aũ
nõ egredietur fores tabernaculi.
Alioqñ periretis. Oleũ quippe sc̃e
unctionis: est sup uos. Qui fece
runt oñia: iuxta p̃ceptũ moysi.
Dixit quoq̃ dñs ad aaron. Vinũ et
omne quod inebriare potest. nõ bi
bes tu et filij tui q̃ndo intrabitis
in tabernaculũ testimonij. ne mo
riamini: quia p̃ceptum est sempi
ternũ in gen̈ationes uras: et ut ha
beatis scientiam discernendi inter
sc̃m et ꝓphanũ. inter pollutum et
mũdum. doceatis q̃ filios isrl̃ oña
legitima mea. que locutus ẽ dñs
ad eos p manũ moysi. Locutus q̃
est moyses ad aaron: et ad eleazar
et ithamar filios eius. qui erant
relicti. Tollite sacrificiũ quod re
mansit de oblatione dñi: et come
dite illud absq̃ fermẽto iuxta altа
re: quia sc̃m sanctor est. Comedetis
aũt in loco sc̃o qd̃ datum est tibi et
filijs tuis de oblationibus dñi: sicut
p̃ceptum est mihi. Pectusculũ quoq̃
quod oblatũ est et armũ qui sepa
ratus est: edetis in loco mũdissimo.
tu et filij tui et filie tue tecũ. Tibi
enĩ ac liberis tuis repolita sũt de
hostijs salutarib; filioꝝ israel: eo
qd̃ armũ et pectus et adipes qui
cremantur in altari eleuauerunt
coram dño. et pmanebunt ad te et
ad filios tuos lege ꝑpetua. sicut
p̃cepit dñs. Inter hec hircum qui
oblatus fuerat pro pcõ cũ quereret
moyses: exustũ reperit. Iratus q̃
contra eleazar et ithamar filios
aaron qui remanserãt: ait. Cur
nõ comedistis hostiã pro pcõ in
loco sc̃o. que sancta sanctor est. et
data uobis ut portetis iniquita
tem multitudinis. et rogetis ꝑ ea

conſpectu dñi: ꝑtrum cū de ſan
guine illius non ſit illatū intra
ſcā. et comedere debueratis eam
in ſcāario. ſicut ꝑceptum ē michi.
Reſpondit ꝙ aaron. Oblata eſt
uictima hodie pro pcō ⁊ holocau
ſtū: coram dño. ſicchi autē acci
dit: qđ uides. Quomodo potui
comedere eam; aut placere deo i
cerimonys mente lugubri? Qđ
cum audiſſet moyſes: recepit ſa
tiſfactionem.

XI

Locutus ꝙ eſt dñs ad moyſen
et aaron: dicens. Dicite fili
is iſrl. Hec ſunt animalia que co
medere debetis: de cunctis aīan
tib⁹ terre. Omne qđ habet diuiſā
ungulā et ruminat in pecorib⁹:
comedetis. Quicqđ autem rumi
nat et habet ungulā ſed nō diui
dit eam. ſicut camelus et cetera;
nō comedetis illud: et mē immū
da reputabitis. Cirogrillus qui
ruminat ungulāq; non diuidit:
īmundus eſt. Lepus quoq; nam
et ipe ruminat. ſed ungulam nō
diuidit: et ſus qui cū ungulam
diuidat nō ruminat. hoz carnib⁹
nō ueſcemini. nec cadauera cōtin
getis: quia īmunda ſunt uobis.
Hec ſunt que gignuntur i aquis:
et ueſci licitū eſt. Omne qđ habet
pennulas et ſquamas. tam i mari
quā in fluminib⁹ et ſtagnis: co
medetis. Quicquid aūt pennu
las et ſquamas nō habet. eoz q
in aquis mouentur et uiuunt:
abhominabile uobis exectandūq;
erit. Carnes eoz non comedetis: et
morticina uitabitis. Cuncta que
nō habent pennulas et ſquamas
in aquis: polluta erunt. Hec ſūt
que de auib⁹ comedere nō debetis:
et uitanda ſūt uobis. Aquilā. et
gryphem. et aliētū. et miluū. ac mil
uum iuxta genus ſuū. et omne
corui generis i ſimilitudinē ſu
am; ſtructionē et noctuā. et larū.
et accipitrem iuxta genus ſuum.
bubonē et mergulū et ibim. cygnū
et onocrotalū. et porphyrionē. he
rodionē et caradrion iuxta genus
ſuū. upupā quoq; et ueſpertilionē.
Omne de uolucrib⁹ qđ graditur
ſup quatuor pedes: abhominabile
erit uobis. Quicqđ aūt ambulat
quidē ſup quatuor pedes. ſz habet
longiora retro crura per que ſalit
ſup terrā. comedere debetis: ut eſt
brucus in genere ſuo. et attacus
atq; opimacus ac locuſta: ſingu
la iuxta genus ſuū. Quicqđ aūt
ex uolucrib⁹ q̄tuor tantū habet
pedes: exectabile erit uobis. Et q̄
cumq; morticina eoz tetigerit pol
luetur: et erit īmundus uſq; ad
ueſperū. Et ſi neceſſe fuerit. ut
portet quippiā hoz mortuū: la
uabit ueſtimenta ſua. et īmundus
erit uſq; ad occaſum ſolis. Omne
animal qđ habet quidē ungulā.
ſed nō diuidit eam nec ruminat:
īmundū erit. Et quicqđ tetigerit
illud: cōtaminabitur. Qđ ambu
lat ſup manus ex cunctis aīanib⁹
que incedūt quadrupedia: īmūdū

erit. Qui tetigerit morticina eor: polluetur usq; ad uesperū. Et qui portauerit hmuscemodi cadauera. lauabit uestimenta sua. et īmundus erit usq; ad uesperū: q'a oīa hec īmunda sunt uobis. Hec quoq; mr polluta reputabuntur: de his que mouentur in tra. Mustela et mus et cocodrillus. singula iuxta genus suū: migale et cameleon et stellio ac lacerta et talpa. Omnia hec īmunda sunt. Qui tetigerit morticina eor īmundus erit usq; ad uesperū. Et sup quod ceciderit quecquā de morticinis eor: polluetur. Tam uas ligneū et uestimētū. quā pelles et cilicia. et in quocūq; fit opus tingentur aqua; et pollu ta erunt usq; ad uesperū: et sic po stea mūdabuntur. Vas aūt fictile in quo hor quecquā intro ceciderit polluetur: et idcirco frangendū ē. Omnis cibus quē comederis si fu sa fuerit sup eum aqua: īmundus erit. Et omne liquens qd' bibitur de unūsq; uase: immūdū erit. Et quecqd de morticinis hmuscemodi ce ciderit sup illud: īmundū erit. Siue clibani siue ctropedes. destruentur: et īmundi erūt. Fontes uō et cisterne et omnis aquarū congregatio: mūda erit. Qui morticinū eor te tigerit: polluetur. Si ceciderit sup semētē: nō polluet eam. Si aut quispiā aqua sementē pfuderit. et postea morticinis tacta fuit: illico polluetur. Si mortuū fuerit aīal qd' licet uobis comedere; q cadau eius tetigerit. īmundus erit usq; ad uesperū. Et qui comederit ex eo quippiā siue portauerit. lauabit uestimenta sua: et īmundus erit usq; ad uesperū. Omne qd' reptat sup terrā: abhominabile erit. nec assumetur in cibū. Quecqd super pectus quadrupes graditur. et mul tos habet pedes. siue p humū trahi tur. nō comedetis: quia abhomina bile est. Nolite contaminare aīas uras; nec tangatis quicquā eor: ne īmundi sitis. Ego enī sū dns deus ur. Sancti estote: qm ego sās sum. Ne polluatis animas uras: in omni reptili qd' mouetur sup terrā. Ego enī sum dns. qui eduxi uos de tra egipti: ut essem uobis in dm. Sancti eritis: quia ego sās sum. Ista est lex animan tium ac uolucrū. et omnis anime uuentis que mouetur in aqua et reptat in terra; ut differentias no ueritis mūdi et īmundi: et scia tis qd comedē. et respuere debeatis.

Locutus q; est dns ad moysen: dicens. Loqre filys isrl: et dices ad eos. Mulier si suscepto semine pepererit masculū; im mūda erit septem diebz iuxta dies separationis menstruę: et die octa uo circūcidetur infantulus. Ipsa uero: triginta tribz diebz manebit in sanguine purificationis sue. Omne sācm nō tanget nec ingredi etur in sācarium: donec impleatur dies purgationis sue. Sin aut femina pepererit; īmunda erit duabz

ebdomadib; uxta ritū fluxus mē
strui: et sexaginta sex dieb; manebit in sanguine purificatōis sue.
Cumq; expleti fuerint dies purificationis sue pro filio siue p filia;
deferet agnū anniculum in holocaustū: et pullū columbe siue turturem p peccato. ad ostiū tabernaculi testimonij: et tradet sacdoti.
Qui offeret illa coram dño. & rogabit pro ea: et sic mūdabitur a profluuio sanguinis sui. Ista est lex parientis masculū ac femināe.
Quod si nō inuenit manus eius nec potuerit offerre agnū: sumet duos turtures uel duos pullos columbe. unū in holocaustū. et alterū pro pcō. Orabit q; pro ea sacerdos: et sic mūdabitur. XIII
Locutus est dñs ad moysen et aaron: dicens. Homo in cuius cute et carne ortus fuerit diuersus color siue pustula aut lucens q; piam ideſt plaga lepre: adducet ad aaron sacerdotē. uel ad unū quēlibet filioz eius. Qui cū uiderit lepram i cute & pilos i album mutatos colorem. ipamq; speciē lepre humiliorem cute & carne reliqua; plaga lepre est: et ad arbitrium eius sepabitur. Sin autē lucens candor fuerit in cute nec humiliorē carne reliqua. et pili coloris pristini; recludet eum sacdos septem dieb; et considerabit die septimo. Et si quidē lepra ultra non creuerit. nec transierit i cute priores terminos; rursū recludet eum septē alys dieb; et die septima contemplabitur. Si obscurior fuerit lepra et nō creuerit in cute; mundabit eū qua scabies est. lauabit q; homo uestimēta sua: et mūdus erit. Qd' si postquā a sacerdote uisus est et redditus mūdicie. iterū lepra creuerit; adducetur ad eum: et īmunditie cōdemnabitur. Plaga lepre si fuerit in homine; adducetur ad sacerdotē: et uidebit eū. Cūq; color albus in cute fuerit. et capillor mutauerit aspectū. ipa quoq; caro uiua apparuerit: lepra uetustissima uidicabitur. atq; inolita cuti. Contaminābit itaq; eū sacerdos et non recludet: quia pspicue īmunditie est. Sin aūt effloruerit discurrens lepra in cute. et operuerit omnē carnē a capite usq; ad pedes. quicquid sub aspectu oculoz cadit; considerabit eum sacerdos. & teneri lepra mundissima iudicabit. eo qd' omnis caro in candorem uersa sit: et idcirco homo mūdus erit. Quando uero caro uiuens in eo apparuerit; tunc sacerdotis iudicio polluetur: et inter īmundos reputabitur. Caro enī uiua si lepra aspergatur: immūda est. Qd' si rursum ūersa fuerit in albore. et totū ipem operuerit; considerabit eum sacerdos: et mundū esse decernet. Caro & cutis in qua ulcus natum est & sanatū. et in loco ulceris cicatrix apparuit alba siue subrufa: adducetur ad sacerdotē homo. Qui cū uiderit

locum lepre humiliorē carne reli
qua. et pilos uersos in candorem:
contaminabit eū. Plaga enim le
pre: orta est in ulcere. Quod si pi
lus coloris est pristini. et cicatrix
subobscura. et uicina carne non
est humilior: recludet eū septem
diebz. Et si quidem creuerit: adiu
dicabit eum lepre. Sin aūt stete
rit in loco suo; ulceris ē cicatrix:
et homo mūdus erit. Caro et cu
tis quā ignis exusserit et sanata
albam siue rufam habuerit cica
tricem: considerabit eam sacēdos.
Et ecce si uersa est in alborem. et
locus eius est reliqua cute humi
lior; contaminabit eum: quia
plaga lepre in cicatrice orta est.
Quod si pilor color non fuerit i
mutatus. nec humilior plaga
carne reliqua. et ipa lepre species
fuerit subobscura; recludet eum
septem diebz: et die septimo con
templabitur. Si creuerit in cute
lepra: contaminabit eū. Sin aūt
in loco suo candor steterit. non sa
tis clarus; plaga combustionis
est. et ideirco mūdabitur: quia
cicatrix est combusture. Vir siue
mulier in cuius capite uł barba
germinauerit lepra: uidebit eos
sacerdos. Et si quidem humilior
fuerit locus carne reliqua. et capil
lus flauus soluto; subtilior; con
taminabit eos: quia lepra capitis
est. ac barbe. Sin aūt uiderit lo
cum maculę equalem ueteri car
ni. et capillū nigrū; recludet eū
septem diebz: et die septimo in
uebitur. Si nō creuerit macula.
et capillus sui coloris est. et locus
plagę carni reliquę equalis; tra
detur homo ablęq; loco maculę: et i
cludetur septem diebz alys. Si die
septimo uisa fuerit stetisse plaga
in loco suo. nec humilior carne re
liqua; mundabit eū: lotisq; uesti
bus mūdus erit. Sin autē post e
mundationē rursus creuerit ma
cula in cute; non quaeret amplius
utrū capillus in flauū colorem sit
cōmutatus: quia apte īmundus
est. Porro si steterit macula. et ca
pilli nigri fuerint; nouit hōiem
esse sanatū: et confidenter eū pro
nūciet mundū. Vir et mulier in
cuius cute candor apparuerit: in
uebitur eos sacerdos. Si deprehen
derit subobscurū alborem lucere
in cute: sciat non esse lepram. sed
maculā coloris candidi. et hōiem
mundū. Vir de cuius capite ca
pilli fluunt: caluus ac mundus
est. Et si a fronte ceciderint pili:
recaluaster et mūdus ē. Sin aūt
in caluicio siue in recaluatione
albus uel rufus color fuerit exor
tus et hoc sacerdos uiderit; condē
nabit eam: haut dubie lepre ēt
orta est in caluitio. Quicūq; ergo
maculatus fuerit lepra. et separa
tus ad arbitrū sacerdotis; habe
bit uestimenta sua dissuta. caput
nudū. os uelle contectū: conta
minatū ac sordidum se clamabit.
Omni tempore quo leprosus ē. et

īmundus: solus habitabit extra
castra. Vestis lanea siue linea q̄
lepram habuerit in stamine aut
subtegmine. aut certe pellis. uel
quicquid ex pelle confectū est: si
alba uel rufa macula fuerit in
fecta. lepra reputabitur. ostende
turq; sacerdoti. Qui consideratā
recludet septem diebz. Et die sep
timo rursus aspiciens. si creuisse
deprehenderit lepra pseuerans erit
pollutū iudicabit uestimentū. z
omne in quo fuerit inuenta. et id
circo comburetur flāmis. Qd' si
eam uiderit nō creuisse: propter
et lauabunt id in quo lepra est:
recludetq; illud septē diebz alys.
Et cū uiderit faciem quidē prist
nā non reuīsam. nec tamē creuisse
lepram: īmundū iudicabit. et
igne comburet: eo qd' infusa sit
in superficie uestimenti uel p totū.
lepra. Sin autē obscurior fuerit
locus lepre. postquā uestis ē lota:
abrumpet eum. et a solido diuidet.
Quod si ultra apparuerit i hys
locis que prius īmaculata erant:
lepra uolatilis et uaga. debet ig
ne comburi. Si cessauerit. lauā
bit ea que pura sunt secundo: et
munda erunt. Ista est lex lepre
uestimenti lanei et linei. stami
nis atq; subtegminis. omnis q;
supellectilis pellicie: quomodo
mundari debeant. uel cōtaminari.

Locutus q; est dñs XIIII
ad moysen: dicens. Hic est ri
tus leprosi: qñdo mūdandus est.
Adducetur ad sacerdotem. Qui
egressus e castris. cū inuenerit le
pram esse mundatā: precipiet ei
qui purificatur. ut offerat pro se
duos passeres uiuos quos uesci u
catum est. et lignū cedrinū. ūmi
culūq; et ysopum. Et unū ex pas
seribz immolari iubebit in uase
fictili: sup aquas uiuentes. Aliū
autem uiuū. cū ligno cedrino. et
cocco et ysopo. tinget i sanguine
passeris immolati: quo asperget
illum qui mūdandus est septies.
ut ure purgetur: et dimittet pas
serem uiuū. ut in agrum auolet.
Cūq; lauerit homo uestimenta
sua. radet omnes pilos corporis. z
lauabitur aqua: purificatusq; in
gredietur castra: ita dumtaxat
ut maneat extra tabernaculū su
um septē diebz. et die septimo ra
det capillos capitis. barbamq; et
supercilia. ac totius corporis pilos.
Et lotis rursū uestibz et corpore.
die octauo assumet duos agnos
īmaculatos. et ouem anniculā
absq; macula: et tres decimas si
mile in sacrificiū. que conspersa sit
oleo: et sextarium olei sextarium.
Cumq; sacerdos purificans homi
nē statuerit eū et hec oīa coram
dño. in ostio tabernaculi testimonij:
tollet agnū. et offeret eum pro de
licto. oleiq; sextariū. Et oblatis
ante dñm omnibz. īmolabit agnū
ubi īmolari solet hostia pro pēcō. z
holocaustū: ideſt in loco sancto.
Sicut enī pro pēcō: ita et pro de

lucro ad sacerdotē pertinet hostia
Sancta scōz est. Assumens q̄ sacer
dos de sanguine hostie que immo
lata est pro delicto. ponet super ex
tremū auriculē dextre ei⁹ qui mun
datur. et sup pollices manus dex
tre et pedis; et de olei sextario mit
tet in manū suam sinistram. tin
getq̄ digitū dextrum in eo: et as
pget septies contra dñm. Quod
autē reliquū est olei ī leua manu.
fundet sup extremū auriculē dex
tre eius qui mūdatur; et sup pol
lices manus ac pedis dextri. ⁊ su
per sanguinē qui fusus est pro de
licto: et sup caput eius. Rogabit
q̄ pro eo coram dño: et faciet sacri
ficiū pro pēcō. Tunc īmolabit ho
locaustū; et ponet illud in altari
cū libamentis suis: et homo tūc
mundabitur. Ad'si pauper est. et
nō potest manus eius inuenire
que dicta sunt. sumet agnū pro
delicto ad oblationē. ut roget p
eo sacerdos; decimā q̄ partem si
mile conspersē oleo in sacrificiū.
et olei sextariū. duos q̄ turtures
siue duos pullos columbe. quoz
sit unus pro pēcō. et alter ī holo
caustū: offeret q̄ ea die octauo
purificationis sue sacerdoti. ad
ostiū tabernaculi testimonij. coram
dño. Qui suscipiens agnū pro de
licto. et sextarium olei: leuabit si
mul. Immolato q̄ agno de sangui
ne eius ponet sup extremū auri
culē dextre illius qui mundatur:
et sup pollices manus eius ac pe
dis dextri. Olei uō partē: mittet
in manū suam sinistram. In quo
tingens digitū manus dextre. as
pget septies contra dñm; tanget
q̄ extremū dextre auriculē illius
qui mūdatur. et pollices manus
ac pedis dextri: in loco sanguinis
qui effusus est p̄ delicto. Reliquā
autē partem olei que est ī sinistra
manu: mittet sup caput purifica
ti. ut placet pro eo dñm. Et turtu
rem siue pullū columbe offeret: u
nū pro delicto et alterū in holo
caustū. cū libamentis suis. Hoc ē
sacrificiū leprosi: qui habere nō
potest omnia ī emundatione sua.
Locutus q̄ est dñs ad moysen et
aaron: dicens. Cū ingressi fuerī
tis terrā chanaan. quam ego da
bo uobis in possessionē: si fuerit
plaga lepre in edibz: ibit cuius ē
domus nuntians sacerdoti. et
dicet. Quasi plaga lepre. uide
tur mihi esse in domo mea. At ille
p̄cipiet ut efferant uniuersa de
domo. prius quā ingrediatur eā
et uideat. utrum lepra sit: ne ī
munda fiant omnia que in do
mo sunt. Intrabit q̄ postea ut cō
sideret domus lepram. Et cū u
derit in parietibz illius q̄si uallicu
las pallore siue rubore deformes.
et humiliores superficie reliqua: e
gredietur ostiū domus. et statim
claudet eam. septem diebz. Reuī
sus q̄ die septima: considerabit
eam. Si inuenerit creuisse lepra.
iubebit eruī lapides ī quibz lepra

est: et proici eos extra ciuitatē in
loco īmundo; domū autē ipām
radi intrinsecus p circuitū: et spar
gi puluerē ralure extra urbem in
loco īmundo: lapides q; alios re
poni pro his qui ablati fuerīt. et
luto alio liuri domū. Si in autē
post quā erui sūt lapides: et pulus
elatus. et alia terra lita. ingressus
sacerdos uiderit reūsam lepram.
et parietes respersos maculis: le
pra est pseuerans. et īmunda do
mus. Quā statim destruent: et
lapides eius ac ligna atq; uniu
sum puluerē; proicient extra oppi
dū in loco īmundo. Qui intraue
rit domū quando clausa est: im
mūdus erit usq; ad uesperū. Et
qui dormierit in ea. et comederit
quippiā: lauabit uestimēta sua.
Quod si introiens sacerdos. uide
rit lepram nō creuisse ī domo post
quā denuo lita est: purificabit
eam reddita sanitate. Et ī puri
ficatione eius sumet duos passe
res lignū q; cedrinū: et ūmiculū
atq; ysopum. Et īmolato uno pas
sere in uase fictili sup aq̄s uiuas.
tollet lignū cedrinū et ysopum.
et coccum et passerem uiuū; et
tinget omnia ī sanguine passeris
īmolati. atq; in aquis uiuentibz.
et aspget domū septies: purifica
bitq; eam tam ī sanguine passe
ris quā in aquis uiuentibz. et in
passere uiuo. ligno q; cedrino. et
ysopo atq; ūmiculo. Cūq; dimi
serit passerem auolare ī agrum
libere; orabit p domo et iure mūda
bitur. Ista est lex omnis lepre et per
cussure. lepre uestū et domoz. cica
tricis et erumpentiū papulaz. lu
centis macule. et ī uarias species
colorib; īmutatis: ut possit sciri q
tempore mundū q̄d uel īmūdū sit.

Locutus q; est dñs ad XV
moysen et aaron: dicēs. Loqui
mini filijs isrl: et dicite eis. Vir qui
patitur fluxū seminis: immūdus
erit. et tunc iudicabitur huic uita
subiacere. cū p singula momenta
adheserit carni eius atq; cōcreue
rit fedus humor. Omne stratum
in quo dormierit. īmundū erit: et
ubicūq; sederit. Si q̄s ipmunū te
tigerit lectū eius; lauabit uesti
menta sua: et ipe lotus aqua. ī
mundus erit usq; ad uesperū. Si
sederit ubi ille sederat; et ipe la
uabit uestimenta sua: et lotus
aqua īmundus erit usq; ad uel
perū. Qui tetigerit carnē eius.
lauabit uestimenta sua: et ipse
lotus aqua. īmundus erit usq;
ad uesperū. Si saliuam hyuusce
modi homo iecerit sup eum qui
mūdus est: lauabit uestimēta sua.
et lotus aqua īmundus erit usq;
ad uesperum. Sagma sup quod
sederit. īmundū erit. Et quicq̄d
sub eo fuerit qui fluxum seminis
patitur: pollutū erit usq; ad uel
perū. Qui portauit hoz aliquid.
lauabit uestimenta sua: et ipse
lotus aqua īmundus erit usq; ad
uesperū. Omnis quē tetigerit qui

talis est. nō lotus ante manibz. la
uabit uestimenta sua: et lotus a
qua īmundus erit usqz ad uespe
rum. Vas fictile qd' tetigerit. con
fringetur: uas autē ligneū laua
bitur aqua. Si sanatus fuit qui
huiuscemodi sustinet passionem:
numerabit septē dies post emūda
tionē suu: et lotus uestibz ac toto
corpore in aquis uiuentibz. erit
mundus. Die autē octauo sumet
duos turtures aut duos pullos
columbe: et uenet in conspectū do
mini. ad ostiū tabernaculi testimo
nij: dabit qz eos sacerdoti. Qui fa
ciet unū pro pcō: et alterū in ho
locaustū. Rogabit qz pro eo coram
dño: ut emundetur a fluxu semi
nis sui. Vir de quo egrediet se
men coitus. lauabit aqua omne
corpus suū: et īmundus erit usqz
ad uesperū. Vestem et pellem quā
habuerit. lauabit aqua: et īmun
da erit usqz ad uesperū. Mulier cū
qua coierit. lauabitur aqua: et
īmunda erit usqz ad uesperū. Mu
lier que rediente mense patitur
fluxum sanguinis: septem diebz
separabitur. Omnis qui tetigerit e
am: īmundus erit usqz ad uespe
rū. Et locus in quo dormierit uel
sederit diebz separationis sue: pol
luetur. Qui tetigerit lectū eius. la
uabit uestimenta sua: et ipe lotus
aqua īmundus erit usqz ad uespe
rū. Omne uas sup quod illa sederit.
quicqd attigerit. lauabit uestimēta
sua: et lotus aqua. pollutus erit
usqz ad uesperū. Si uir coierit cū
ea tempore sanguinis menstrualis:
īmundus erit septem diebz: et om
ne stratum i quo dormierit. pollue
tur. Mulier que patitur multis
diebz fluxū sanguinis nō in tēpo
re menstrualis. uel que post mēstru
um sanguinē fluere non cessat: cūc
ctis huic subiacet passioni. īmun
da erit. quasi si sit in tempore mē
struo. Omne stratum in quo dor
mierit. et uas in quo sederit: pol
lutū erit. Quicūqz tetigerit eam.
lauabit uestimenta sua: et ipe lo
tus aqua. īmundus erit usqz ad
uesperū. Si steterit sanguis. et
fluere cessauerit: numerabit septē
dies purificationis sue. Et octauo
die: offeret pro se sacerdoti duos
turtures uel duos pullos colūbe.
ad ostiū tabernaculi testimonij.
Qui unū faciet pro pcō. et alte
rum i holocaustū: rogabit qz pro
ea coram dño. et p fluxu īmundi
tie eius. Docebitis ergo filios isrl':
ut caueant īmunditias et nō mo
rentur in sordibz suis. cū pollue
rint tabernaculū qd' est inter eos.
Ista est lex eius qui patitur fluxū
seminis. et qui pollutus coitu: et
que in menstruis temporibz sepa
ratur. uel que ungi fluit sanguine:
et hominis qui dormierit cū ea.

XVI

Locutus qz est dns ad
moysen post mortē filioz duo
rū aaron. quando offerentes ignē
alienū interfecti sunt: et precepit ei
dicens. Loqre ad aaron frem tuū.

ne omni tempore ingrediatur scũa
riũ qđ est intra uelum corã ppcia
torio quo tegitur archa · ut nõ mo
riatur; quia in nube apparebo sup
oraculũ: nisi hec ante fecerit. Ui
tulũ offeret pro pcõ: et arietem ĩ
holocaustũ. Tunica linea uestie
tur: feminalib; lineis uerenda cę
labit. Accingetur zona linea: cy
darim lineam imponet capiti. Hec
enĩ uestimenta sunt sancta: quib;
cunctis cũ lotus fuerit. induetur.
Sulcapiet cę ab uniuersa multitu
dine filioꝝ isrl duos hircos ꝓ pcõ:
et unũ arietem ĩ holocaustũ. Cũcq;
obtulerit uitulũ et orauerit ꝓ se
et pro domo sua; duos hircos sta
re faciet coram dño in ostio taber
naculi testimonij. mittens super
utrũq; sortem: unã dño. & alterã
capro emissario. Cuius sors exie
rit dño. offeret illum pro peccato.
Cuius autẽ in capitũ emissariũ;
statuet eũ uiuũ coram domino:
ut fundat pces sup eũ. & emittat
illum in solitudinẽ. Uis rite cele
bratis. offeret uitulũ: et rogans
pro se et pro domo sua ĩmolabit
eum. Assumptoq; thuribulo qđ de
primis altaris impleuit. et hauri
ens manu compositũ thymiama
in incensũ. ultra uelũ intrabit ĩ
sancta; ut positus sup ignem aro
matib; nebula eoꝝ et uaporꝝ ope
riat oraculũ. qđ est sup testimo
nũ: et nõ moriatur. Tollet quoq;
de sanguine uituli: et aspget di
gito septies contra ppiatorium
ad orientẽ. Cũcq; mactauit hircũ
pro pcõ popli. inferet sanguinẽ
eius intra uelũ. sicut ꝑceptũ est
de sanguine uituli; ut aspergat e
regione oraculi: et expiet sanctu
ariũ ab imunditijs filioꝝ isrl. et
a ꝑuaricationib; eoꝝ. cũctisq; pec
catis. Juxta hunc ritum faciet ta
bernaculo testimonij: qđ fixum
est inter eos. in medio sortiũ habi
tationis eoꝝ. Nullus hominũ sit
in tabernaculo quando pontifex
ingredietur sanctuariũ. ut roget
pro se et pro domo sua. et pro uni
uerso cetu isrl: donec egrediatur.
Cum aũt exierit ad altare quod
coram dño est: oret ꝓ se. Et sump
tũ sanguinẽ uituli atq; hirci. fun
dat sup cornua eius p girum: asp
gens cq; digito septies. expiet & sã
ctificet illud. ab imunditijs filioꝝ isrl.
Postquã autẽ emundauit sanctu
ariũ et tabernaculũ et altare. hic
offerat hircũ uiuentẽ; et posita
utraq; manu sup caput eius. cõfi
teatur oĩs iniquitates filioꝝ isrl.
et uniuersa delicta atq; peccata eoꝝ:
que imꝑcans capiti eius. emittet
illum ꝑ hominẽ paratũ in desertũ.
Cumq; portauerit hircus omnes
iniquitates eoꝝ in terrã solitariã.
et dimissus fuerit in deserto; reu
tetur aaron ĩ tabernaculũ testi
monij. et depositis uestib; quibus
prius indutus erat cum intraret
sanctuariũ: relictis cq; ibi. lauabit
carnem suã in loco sco: induetur cq;
uestimentis suis. Et postq; egressus

obtulerit holocaustū suum ac ple
bis: rogabit tam pro se quā pro po
pulo: et adipem qui oblatus est p
peccatis adolebit sup altare. Ille
uero qui dimiserit capū emissa
rium. lauabit uestimenta sua & cor
pus aqua: et sic ingredietur in
castra. Vitulū autem et hircum
qui pro pēcō fuerant īmolati. et
quoz sanguis illatus est ut ī sācta
rio expiatio compleretur: asporta
bunt foras castra: et cōburent ig
ni. tam pelles q̄m carnes eoz̄ et
fimū. Et qui cumq; combusserit ea.
lauabit uestimenta sua et carnē
aqua: et sic ingredietur castra. Ce
rit q; hoc uobis legitimū sempit
nū. Mense septimo decima die
mensis affligetis aīas uras: nul
lum q; facietis opus. siue indige
na siue aduena qui pegrinantur
inter uos. In hac die expiatio erit
uri atq; mundatio: ab oīb; pec
catis uris coram dño mūdabimi
ni. Sabbatū enī requietionis est:
et affligetis animas religione p
petua. Expiabit autem sacerdos
qui unctus fuerit: et cuius man'
imolate sunt ut sacerdotio fūga
tur pro patre suo. Induetur q; sto la
linea. et uestib; sanctis: & expiabit
sanctuariū et tabnaculū testimo
nij atq; altare: sacerdotes quoq; &
uniūsum populū. Erit q; hoc uobis
legitimū sempiternū: ut oretis p
filys isrl' et pro cunctis pcīs eoz̄.
semel in anno. Fecit igitur aaron:
sicut p̄cepit dñs moysi. XVII

Et locutus est dñs ad moysen:
dicens. Loquere aaron et filu
is eius. et cunctis filys isrl': dicens
ad eos. Iste est sermo: quē manda
uit dñs dicens. Homo quilibet
de domo isrl' si occiderit bouē aut
ouem siue capram. in castris uel
extra castra. et non obtulerit ad
ostiū tabnaculi oblationem dño:
sanguinis reus erit. Quasi sāgui
nem fuderit: sic peribit de medio
populi sui. Ideo sacerdotū offerre de
bent filij isrl' hostias suas. quas
occidunt in agro: ut sācificentur do
mino ante ostiū tabernaculi testi
monij: et īmolent eas hostias pa
cificas dño. Fundet q; sacdos san
guinē sup altare dñi. ad ostiū ta
bernaculi testimonij: et adolebit
adipem ī odorem suauitatis dño.
Et nequaq̄m ultra īmolabunt
hostias suas demonib;: cū quib;
fornicati sunt. Legitimū sempiter
nū erit illis: et posteris eoz̄. Et
ad ipos dices. Homo de domo isrl'
et de aduenis qui pegrinantur a
pud uos. qui obtulerit holocaus
tū siue uictimā. et ad ostiū taber
naculi testimonij non adduxerit
eam ut offeratur dño: interibit
de populo suo. Homo quilibet de
domo isrl' ac de aduenis qui pegri
nantur inter uos. si comederit san
guinē. obfirmabo faciem meā cō
tra aīam illius: et dispdam eam
de populo suo: quia anima carnis
in sanguine est. Et ego dedi illū
uobis ut sup altare meū expietis

pro animab; uris: et sanguis p
anime placulo sit. Idcirco dixi fi
lijs isrl'. Omnis aia ex uobis non
comedet sanguinē: nec ex aduenis
qui pegrinantur inter uos. Homo
quicūq; de filijs isrl' et de aduenis
qui pegrinantur apud uos. si uena
tione siue aucupio ceperit ferā ul'
auem quib; uesci licitum est: fun
dat sanguinē eius. et operiat il
lum terra. Anima enī omnis car
nis: in sanguine est. Unde dixi
filijs isrl'. Sanguinē uniūse car
nis nō comedetis; quia anima
carnis in sanguine est: et q̄cūq;
comederit illum interibit. Ani
ma que comederit morticinū ul'
captum a bestia. tam de indige
nis quā de aduenis. lauabit uesti
menta sua. et semetipm aqua; et
contaminatus erit usq; ad uespe
tū: et hoc ordine mūdus fiet. Sd
si non lauerit uestimenta sua ul'
corpus: portabit iniquitatē suā.

Locutus q; est XVIII
dns ad moysen: dicens. Loq
re filijs isrl': et dices ad eos. Ego do
minus ds ur. Juxta consuetudinē
terre egipti in qua habitastis nō
facietis; iuxta morem et consuetu
dinē regionis chanaan ad quam
ego introducturus sum uos non
agetis: neq; in legitimis eor am
bulabitis. Facietis iudicia mea. et
pcepta seruabitis: et ambulabitis
in eis. Ego dns deus ur. Custodite
leges meas atq; iudicia: que fac
iens homo uiuet in eis. Ego domin.

Omnis homo ad proximā sanguinis
sui nō accedet: ut reuelet turpitu
dinē eius. Ego dns. Turpitudinē
patris tui. et turpitudinē matris
tue: nō discooperies. Mater tua
est: non reuelabis turpitudinem
eius. Turpitudinē uxoris patris
tui non discooperies: turpitudo
enī patris tui est. Turpitudinē
sororis tue ex patre siue ex matre
que domi uel foris genita est: nō
reuelabis. Turpitudinem filie filij
tui uel nepotis ex filia. nō reuela
bis: quia turpitudo tua est. Turpi
tudinē filie uxoris patris tui quā
peperit patri tuo. et est soror tua:
non reuelabis. Turpitudinē soro
ris patris tui nō discooperies: q̄a
caro est patris tui. Turpitudinē
sororis matris tue non reuelabis:
eo qd' caro sit matris tue. Turpitu
dinē fratris patris tui nō reuela
bis: nec accedes ad uxorem eius. q̄
tibi affinitate cōiungitur. Turpi
tudinē nurus tue nō reuelabis
quia uxor filij tui est: nec discoo
peries ignominiā eius. Turpitu
dinē uxoris fratris tui non reuela
bis: quia turpitudo fratris tui est.
Turpitudinē sororis uxoris tue et
filie eius: nō reuelabis. Filiā filij
eius et filiam filie illius nō sumes.
ut reueles ignominiā eius; quia
caro illius sunt: et talis coitus in
cestus est. Sororem uxoris tue ī
pellicatū illius nō accipies; nec re
uelabis turpitudinē eius: adhuc il
la uiuente. Ad mulierē que patitur

menstrua nō accedes: nec reuela
bis fedritatem eius. Cū uxore proxi
mi tui nō coibis: nec seminis com
mixtione cōmaculaberis. De semi
ne tuo nō dabis ut consecretur ydo
lo moloch: nec pollues nomen dei
tui. Ego dñs. Cū masculo non cō
misceberis coitu femineo: quia ab
hominatio est. Cum omni pecore
nō coibis: nec maculaberis cū eo.
Mulier nō succumbet iumēto nec
miscebitur ei: quia scelus est. Ne
polluamini in omnibz his quibus
contaminate sunt uniuse gentes.
quas ego eiciam ante conspectum
urm. e quibz polluta est terra; cui
ego scelera uisitabo: ut euomat
habitatores suos. Custodite legi
tima mea atqz iudicia: ut non fa
ciatis ex omnibz abhominationibz
istis. tam indigena quā colonus
qui pegrinantur apud uos. Om
nes enim execrationes istas fece
runt accole terre. qui fuerūt ante
uos: et polluerunt eam. Cauete
ergo ne et uos similiter euomat.
cum parta feceritis: sicut euomu
it gentem que fuit ante uos. Oīs
anima que fecerit de abhominatio
nibz his quippiā: peribit de medio
populi sui. Custodite mādata mea.
Nolite facere que fecerūt hy qui
fuerunt ante uos: et ne polluamini
in eis. Ego dñs deus ūr. XIX

Locutus est dñs ad moysen:
dicens. Loqre ad omnē cetū
filioz israel: et dices ad eos. Sancti
estote: quia ego sanctus sum dñs ds ūr.
Vnusquisqz matrē suam et patrē
timeat. Sabbata mea custodite.
Ego dñs deus ūr. Nolite conuerti
ad ydola: nec deos conflatiles faci
eris uobis. Ego dñs deus ūr. Si
immolaueritis hostiam pacifico
dño: ut sit placabilis. eo die quo
fuerit immolata comedetis eam. et
die altero. Quicqd autē reliquū
fuerit in diem tertiū: igne cōbu
retis. Si quis post biduum come
derit ex ea; prophanus erit. et im
pietatis reus. portabit qz iniqui
tatem suam. quia sanctificium dñi pol
luit: et peribit anima illius de
populo suo. Cum messueris segetem
terre tue. nō tondebis usqz ad so
lum supficiem terre. nec remanē
tes spicas colliges; neqz in uinea
tua racemos et grana decidentia
congregabis: sed pauperibz et pe
grinis carpenda dimittes. Ego
dñs deus ūr. Non facietis furtū.
Non mentiemini: nec decipiat
unusquisqz proximū suū. Non p
iurabis in nomine meo: nec pollu
es nomen dei tui. Ego dñs. Non
facies calumpniā proximo tuo:
nec ui opprimes eū. Non morabi
tur opus mercennarij tui apud
te: usqz mane. Nō maledices sur
do. nec coram ceco pones offendi
culū; sed timebis dñm dm tuū:
quia ego sum dñs. Non facies qd
iniquū est: nec iniuste iudicabis.
Non consideres psonam pauperis:
nec honores uultū potentis. Juste
proximo tuo iudica. Nō eris crimi

natoꝝ: nec fusurro in plis. Nō
stabis contra sanguinē proximi
tui. Ego dñs. Ne oderis fratrem
tuū in corde tuo; sed publice argue
eum: ne habeas sup illo peccatū.
Non queres ultionē: nec memor
eris iniurie ciuiū tuoꝝ. Diliges
amicū tuū: sicut teipm. Ego do
minus. Leges meas custodite. Ju
menta tua nō facies coire cum al
terius generis animantib; Agrū
nō seres duplo semine. Vestē que
ex duob; texta est non indueris.
Homo si dormierit cum muliere
coitu seminis. que sit ancilla. et
am nobilis et tam precio nō re
dempta nec libertate donata; ha
pulabunt ambo et nō morientur:
quia nō fuit libera. Pro delicto
autē suo: offeret dño ad ostium
tabnaculi testimonij arietem.
Orabitq; pro eo sacerdos. & pro
delicto eius coram dño: et rep
propitiabitur ei. dimittetur q; pec
catū. Quando ingressi fueritis
terram. et plantaueritis in ea
ligna pomifera: auferetis ppu
tia eoꝝ. Poma que germinant
immunda erunt uobis: nec edetis
ex eis. Quarto aūt anno: omnis
fructus eoꝝ sanctificabitur lau
dabilis dño. Quinto aūt anno
comedetis fructus: congregātes
poma que proferunt. Ego dñs de
us ūr. Non comedetis carnē cū
sanguine. Non auguriabimini:
nec obseruabitis somnia. Neq;
in rotundū tondebitis comā: nec
radetis barbam. Et sup mortuos nō
incidetis carnes uras: neq; figuras
aliquas et stigmata facietis uobis.
Ego dñs. Ne prostituas filiā tuā:
et contaminetur tra et impleatur
piaculo. Sabbata mea custodite:
et sanctuariū meū metuite. Ego
dñs. Ne declineris ad magos: nec
ab ariolis aliquid scisciteris. ut
polluamini p eos. Ego dñs deus
ūr. Coram cano capite consurge:
et honora pfonam senis: et time
dñm dm tuū. Ego sum dñs. Si
habitauerit aduena in terra ura.
et morat⁹ fuerit inter uos. nō ex
probretis ei: sed sit inter uos quasi
indigena: et diligetis eum quasi
uos met ipos. Fuistis enī et uos
aduene: in terra egipti. Ego dñs
ds ūr. Nolite facere iniquū aliquid
in iudicio: in regula. in ponderē in
mensura. Stateram iusta. et equa
sint pondera: iustus modius. equi
q; sextarius. Ego dñs ds ūr: qui
eduxi uos de terra egipti. Custodi
te omnia pcepta mea et iudicia
iudicia: et facite ea. Ego dominꝰ.

Locutus q; est dñs ad XX
moysen: dicens. Hec loquere
filijs isrl. Homo de filijs isrl et de
aduenis qui habitant in isrl. si
quis de semine suo dederit ydolo
moloch. morte moriatur. Popls
terre lapidabit eum; et ego ponā
faciem meā contra illū. succidāq;
illū de medio popli sui: eo qđ de
derit de semine suo moloch. et cō
taminauit sanctuariū meū. ac pol

luerit nomen sẽm meũ. Quod si ne
glgens popl̃s terre. et quasi pu
pendens imperiũ meũ. dimiserit
hõiem qui dederit de semine suo
moloch. nec voluerit eum occidere:
ponã faciem meã sup illũ hõiem
et cognationẽ eius: succidam q;
ipm. et omnes qui consenserunt
ei ut fornicarentur cum moloch.
de medio popli sui. Anima que de
clinauerit ad magos et arriolos. et
fornicata fuerit cum eis: ponam
faciem meã contra eam. et interfi
ciam illã de medio popli sui. Sẽ
ficamini et estote sancti: q̃a ego
sãs sum dñs ds̃ ur̃. Custodite pre
cepta mea. et facite ea: q̃a ego sum
dñs qui sanctifico uos. Qui male
dixerit patri suo aut matri: morte
moriatur. Qui patri matri q; ma
ledixerit: sanguis eius sit sup eũ.
Si mechatus quis fuĩt cum uxore
alterius. et adulterũ ppetrauĩt
cum uxore proximi sui: morte mo
riatur et mechus et adultã. Qui
dormierit cũ nouerca sua. et reue
lauerit ignominiã patr̃s sui: mor
te moriantur ambo. Sanguis eor̃:
sit sup eos. Si q̃s dormierit cũ nuru
sua: uterq; moriatur: quia scelus
operati sunt. Sanguis eor̃: sit sup
eos. Qui dormierit cũ masculo co
itu femineo uterq; operatus ẽ nefas:
morte moriantur. Sanguis eorũ:
sit sup eos. Qui supra uxorem filiã
duxerit matrẽ eius. scelus operatus
est. Vruus ardebit cũ eis: nec rema
nebit tantũ nefas ĩ medio ur̃i. Qui
cũ iumento et pecore coierit. morte
moriatur: pecus quoq; occidite.
Mulier que succubuerit cuilibet iu
mento: simul interficietur cum eo.
Sanguis eor̃: sit sup eos. Qui acce
perit sororem suam. filiã patris
sui uel filiam matris sue. et uide
rit turpitudinẽ eius. illa q; conspe
xerit fratris ignominiã: nefariam
rem operati sunt. Occidentur ambo ĩ
conspectu popli sui. eo q̃d turpitu
dinẽ suã mutuo reuelauerint: et
portabunt iniquitatẽ suam. Qui
coierit cũ muliere in fluxu mẽstruo.
et reuelauerit turpitudinem eius
ipsa q; aperuerit fontem sanguinis
sui: interficientur ambo de medio
popli sui. Turpitudinẽ matrĩs
et amitę tue: nõ discoopries. Qui
hoc fecerit ignominiã carnis sue
nudauit: portabũt ambo iniqui
tatem suã. Qui coierit cũ uxore
patrui uel auunculi sui. et reuela
uerit ignominiã cognationis sue:
portabunt ambo pẽcm suũ: absq;
liberis morientur. Qui duxerit uxo
rem fratris sui: rem facit illicitã.
Turpitudinẽ fratris sui reuela
uit: absq; liberis erunt. Custodite
leges meas atq; iudicia. et facite
ea: ne et uos euomat tra quã in
traturi estis et habitaturi. Nolite
ambulare in legitimis nationũ:
quas ego expulsurus sũ ante uos.
Omnia enĩ hec fecerunt: et abho
minatus sũ eas. Vobis autem lo
quor. Possidete terrã eor̃ quam
dabo uobis in hereditatem: terrã

fluentē lacte et melle. Ego dñs
ds ūr: qui sepaui uos a ceteris po
pulis. Separate ergo et uos ume
tum mundū ab īmundo. et auem
mundā ab īmunda: ne polluatis
animas uras in pecore. et in auib;
et in cunctis que mouentur in tra
et que uobis ostendi esse polluta.
Cētis sancti m. quia scs ego sum
dñs: et sepaui uos a cētis poplis
ut esseris mei. Vir siue mulier in
quib; phitonicus. uel diuinatōis
fuerit spiritus: morte moriantur.
Lapidib; obruent eos: sanguis
eor sit super illos. XXI
Dixit q; dñs ad moysen. Loqre
ad sacerdotes filios aaron: z
dices ad eos. Non contamineur
sacerdos in mortib; ciuū suorū.
nisi tantū in consanguineis ac p
pinquis; ideſt super matre z patre.
et filio ac filia. fratre quoq; et so
rore uirgine que nō est nupta u
ro. Sed nec in principe popli sui
contaminabitur. Non radent ca
put nec barbam: neq; in carnib;
suis facient incisurā. Sancti erūt
deo suo: et nō polluent nomē ei.
Incensū eni domini sui et panes
dei sui offerunt: et ideo sancti e
runt. Scortum et uile pstibulū
nō ducet uxorem; nec eam que
repudiata est a marito: quia con
secratus est deo suo. et panes pro
positionis offert. Sit ergo sanctus:
quia et ego sanctus sum dñs. qui
sanctifico uos. Sacerdotis filia
si deprehensa fuerit in stupro. z uo
lauerit nomē patris sui: flāmis ex
uretur. Pontifex ideſt sacerdos
maximus inter frēs suos. super ca
put cuius fusum ē unctionis ole
um. et cuius manus in sacerdotio
consecrate sunt. uestitus q; est scis
uestib; z caput suū non discooperet.
uestimenta nō scindet: et ad om
nē mortuū non ingredietur oino.
Sup patre quoq; suo et matre nō
contaminabitur; nec egredietur
de scis. ne polluat sanctuariū dñi:
quia oleum sce unctionis dei sui
sup eum est. Ego dñs. Virginē du
cet uxorem. uiduam et repudiatā.
et sordidam atq; meretricem non
accipiet: sed puellam de poplo suo.
Non cōmisceat sturpem genus sui
uulgo gentis sue: quia ego dñs q
sanctifico eū. Locutus q; est dñs
ad moysen: dicens. Loquere ad aa
ron. Homo de semine tuo p fami
lias qui habuerit maculam non
offeret panes deo suo: nec accedet
ad ministerū eius. Si cecus fuer.
si claudus. si uel paruo ul' grandi
et torto naso. si fracto pede uel
manu; si gibbosus ul' lippus: si
albuginem habens in oculo. si u
gem scabiem. si impetiginē in cor
pore. uel hernosus. Omnis qui
habuerit maculā de semine aa
ron sacerdotis: nō accedet offre
hostias dño. nec panes deo suo.
Vescetur tam panib; qui offerun
tur in sctuario; tra dumtaxat ut
intra uelum non ingrediatur. si
accedat ad altare quia maculam

habet: et contaminare non debet sanctuariū meū. Ego dñs qui scī fico eos. Locutus est ergo moysēs ad aaron et filios eius. et ad om nē israel: cuncta que sibi fuerant imperata.

XXII

Locutus q̄ est dñs ad moysen: dicens. Loquere ad aaron et ad filios eius. ut caueant ab hys que consecrata sunt filioꝝ israel: et non contaminent nomen scī fica toꝝ m̄. que ip̄i offerunt. Ego dñs. Dic ad eos: et ad posteros eoꝝ. Om nis homo qui accesserit de stirpe uīa ad ea que consecrata sunt. et que obtulerunt filij israel domino. in quo est īmundicia: peribit co ram dño. Ego sum dñs. Homo de semine aaron qui fuerit leprosus aut patiens fluxum seminis: nō uescetur de his que scīficata sunt michi: donec sanetur. Qui tetige rit īmundū sup mortuo et ex quo egredit̄ semen quasi cortus. et q̄ tanger reptile. et q̄libet īmundū. cuius tactus est sordidus: immūdus erit usq; ad uesperū: et nō uescetur his que scīficata sūt. Sed cū lauerit carnē suam aqua et occu buerit sol. tunc mūdatus uescetur de scīficatis: quia cibus illius est. Morticinū et captū a bestia non comedet: nec polluetur ī eis. Ego dñs. Custodient p̄cepta mea: ut nō subiaceant pēcō. et moriantur in sanctuario cū polluerint illō. Ego dñs qui sanctifico uos. Omnis a lienigena: nō comedet de scīfica tis. Inquilinus sacerdotis et mercenarius: nō uescentur ex eis. Quē autē sacerdos emerit. et qui ūnacu lus domus eius fuerit: hi comedēt ex eis. Si filia sacerdotis cuiuslibet ex populo nupta fuerit: de hys q̄ sanctificata sunt et de p̄micijs nō uescet̄tur. Sin autē uidua uel re pudiata et absq; liberis reūsa fue rit ad domū patris sui: sicut puel la consueuerat. edetur cibis patris sui. Omnis alienigena: comeden di ex eis nō habet potestatē. Qui comederit de sanctificatis p ignoratiā: addet quintā partem cū eo q̄d comedit. et dabit sacerdo ti sanctuario. Nec cōtaminabūt scī ficata filioꝝ israel que offerūt dño: ne forte sustineant iniquitatē de licti sui. cū sanctificata comederint. Ego dñs qui scīfico eos. Locutus est dñs ad moysen: dicens. Loqre ad aaron et filios eius. et ad oēs filios israel: dices q̄ ad eos. Homo de domo israel. et de aduenis qui habitant apud eos. qui obtulit oblationē suam uel uota soluens. uel sponte offerens: quicq̄d illud obtulerit in holocaustū domini. ut offeratur p uos: masculus im maculatus erit. ex bobus et ouib; et ex capris. Si macula habuerit. non offeretis: neq; erit acceptabi le. Homo qui obtulerit uictimam pacificoꝝ dño. uel uota soluens uel sponte offerens. tam de bobus q̄m de ouib; ī maculatū offeret. ut acceptabile sit. Omnis macula

nō erit in eo. Si cecū fuer. si fractū. si cicatricem habens. si papulas aut scabiem. uel impetiginē; nō offeretis ea dño: neq; adolebitis ex eis sup altare dñi. Bouem et ouem. aure et cauda amputatis: uoluntarie offerre poterit. Votū aut̄ ex his solui nō poterit. Omne animal qđ uel contritis ul' tunsis uel fractis ablatusq; testiculis est. nō offeretis dño: et in terra tua hoc omnino nō facietis. De manu alienigenę non offeretis panes deo uro; et quicqđ aliud dare uoluerit: quia corrupta et maculata sunt omnia. non suscipietis ea. Locutusq; est dñs ad moysē: dicens. Bos. ouis et capra. cum genita fuerint: septem diebus erunt sub ubere matris sue. Die aut̄ octauo et deinceps: offerri poterunt dño. Siue illa bos siue illa ouis: nō immolabitur una die cū fetibus suis. Si immolauitis hostiā pro grāz actione dño: ut possit esse placabilis. eodem die comedetis eam. Non remanebit quicquā in mane diei alterius. Ego dñs. Custodite mādata mea: et facite ea. Ego dñs. Ne polluatis nomen meū sanctū: ut sanctificer in medio filioz isrl'. Ego dñs qui sanctifico uos. et eduxi de terra egypti: ut ēem uobis in dñm. Ego dominus.

XXIII

Locutus est dñs ad moysen dicens. Loquere filys isrl': et dices ad eos. Hec sunt feste dñi: quas uocabitis scās. Sex diebus facietis opus: dies septimus qa sabbati requies est. uocabitur scās. Omne opus nō facietis in eo. Sabbatū domini est: in cunctis habitatōibus uris. Hec sunt ergo feste domini sce: quas celebrare debetis temporibus suis. Mense primo quartadecima die mensis ad uesperū. phase dñi est: et quintadecima die mensis huius sollempnitas azimoz dñi est. Septem diebus azima comedetis. Dies primus: erit uobis celebernim. scūsq;. Omne opus seruile non facietis in eo: sed offeretis sacrificiū in igne dño septem diebus. Dies autem septimus erit celebrior et sanctior: nullūq; seruile opus facietis in eo. Locutusq; est dñs ad moysen: dicens. Loqre filys isrl': et dices ad eos. Cum ingressi fuerit terrā quā ego dabo uobis. et messuerit segetem: feretis manipulos spice primicias messis ure ad sacerdotem. Qui eleuabit fasciculū coram dño. ut acceptabilis sit p uobis altero die sabbati: et sanctificabit illū. Atq; in eodem die quo manipulus consecratur. offeretur agnus immaculatus anniculus in holocaustū dñi; et libamēta offerentur cū eo: due decime simile cōsperse oleo. in incensū domini odor remq; suauissimū. liba quoq; uini quarta pars hyn. Panem et polentam et pultes nō comedetis ex segete: usq; ad diem quo offeretis ex ea deo uro. Preceptū est sempi

ternū: in generationib; uīs. cunctis
q; habitaculis uīs. Numerabitis
ergo ab altero die sabbati. in quo
obtulistis manipulū primiciarū
septem ebdomadas plenas. usq;
ad alterā diem expletionis ebdoma
de septime. id est quinquaginta di
es: et sic offeretis nouū sacrificiū
dño ex omnib; habitaculis uīs:
panes primiciay duos de duab;
decimis simile fermentate. quos
coquetis in primicias dño. Offere
tisq; cū panib; septem agnos im
maculatos anniculos. et uitulū
de armento unū. et arietes duos;
et erunt in holocaustū cū libamen
tis suis: in odorem suauissimū do
mino. Facietis et hircum pro pcō:
duosq; agnos anniculos hostias
pacificoy. Cūq; eleuauerit eos sa
cerdos cum panib; primiciay coram
dño: cedent in usum eius. Et uo
cabitis hunc diem celeberrimū:
atq; sanctissimū. Omne opus ser
uile nō facietis in eo. Legitimū
sempiternū erit: in cunctis habi
taculis et generationib; uīs. Post
quā autē messuerit segetem tre
uīe. nō secabitis eam usq; ad solū;
nec remanentes spicas colligetis:
sed pauperib; et pegrinis dimitte
tis eas. Ego dñs deus uīr. Locutus
q; est dñs ad moysen: dicens. Lo
re filys isrl. Mense septimo. prima
die mensis. erit uobis sabbatum
memoriale clangentib; tubis: et
uocabitur scīm. Omne opus ser
uile nō facietis in eo: et offeretis
holocaustū dño. Locutus q; est do
minus ad moysen: dicens. De
cimo die mensis huius septimi;
dies expiationū erit celeberrimus:
et uocabitur scīs. Affligetis q; a
nimas uras in eo: et offeretis ho
locaustū dño. Omne opus nō fa
cietis in tempore diei huius; q; a
dies propiciationis est: ut propi
cietur uobis dñs ds uīr. Omnis a
nima que afflicta non fuerit die
hoc: peribit de poplis suis. Et que
operis quippiam fecerit: delebo
eam de populo suo. Nichil ergo
operis facietis in eo. Legitimū
sempiternū erit uobis: in cunctis
generationib; et habitatoīb; uīs.
Sabbatū requietionis est: affli
getis animas uras. Die nono mē
sis: a uespere usq; ad uesperū cele
brabitis sabbata ura. Et locutus
est dñs ad moysen: dicens. Loqre
filys isrl. A quintodecimo die mē
sis huius septimi: erunt ferie ta
bernaculoy. septē diebus dño. Dies
primus. uocabitur celeberrimus: atq;
scīssimus. Omne opus seruile nō
nō facietis in eo: et septē di
ebus offeretis holocausta do
mino. Dies quoq; octauus erit ce
leberrimus atq; sanctissimus: et
offeretis holocaustū dño. Est enī
cetus atq; collecte. Omne opus ser
uile nō facietis ī eo. Hec sūt ferie
dñi: quas uocabitis celeberrimas
atq; sanctissimas. Offerentisq; in
eis oblationes dño. holocausta et
libamina iuxta ritū unicuiq; diei;

excepti sabbatis domini. tonsq; uris: et que offeris ex uoto. uel que sponte tribuitis dño. A quintodecimo ergo die mensis septimi. quido congregaueritis omis fructus terre ure: celebrabitis feias dñi septē diebz. Die primo et die octauo: erit sabbatū idest requies. Sumetisq; uobis die primo fructus arboris pulcherrime. spatulas q; palmaz et ramos ligni densaz frondiū. z salices de torrente: et letabimini coram dño deo uro. celebrabitisq; sollempnitatē eius. septem diebz: p annū. Legitimū sempiternū erit: in generationibz uris. Mense septimo festa celebrabitis: et habitabitis in umbraculis. septem diebz. Omnis qui de genere isrl' est manebit in tabernaculis: ut discant posteri uri quod in tabernaculis habitare fecerim filios israel: cū educerē eos de terra egipti. Ego dñs deus ur. Locutusq; est moyses sup sollempnitatibz domini: ad filios israel.

Et locutus est dñs ad moysen: dicens. Precipe filiis isrl' ut afferant tibi oleū de [redacted] olivis purissimū ac lucidū: ad concinnandas lucernas iugiter extra uelū testimonij. i tabnaculo federis. Ponet q; eas aaron a uespere usq; in mane coram dño: cultu rituq; perpetuo. in generationibus uris. Sup candelabrū mundissimū ponentur semp: in conspectu dñi. Accipies quoq; similam et coques ex ea duodecim panes: qui singuli habebūt duas decimas. Et ponos altrinsecus sup mensam purissimā coram dño statues: et pones sup eos thus lucidissimū: ut sint panes in monumentū oblationis dñi. Per singula sabbata mutabuntur coram dño: suscepti a filiis isrl' federe sempiterno. Erunt q; aaron et filioz eius. ut comedant eos in loco scō: quia scīm sanctoz est de sacrificiis dñi iure perpetuo. Exiit autē egressus filius mulieris isrlitidis. quē peperat de uiro egipcio inter filios israel. uigatus est in castris cum uiro isrlita. Cūq; blasphemaret nomen dñi. z maledixisset et: adductus est ad moysen. Vocabatur autē mater eius salumith. filia dabri: de tribu dan. Miseruntq; eum i carcerem: donec nossent quid uoluerit dñs. Quo locutus est ad moysen: dicens. Educ blasphemū extra castra: et ponāt omnes qui audierunt manus suas sup caput eius: et lapidet eū uniuersus populs. Et ad filios isrl' loqueris. Homo homo qui male dixerit deo suo: portabit peccatū suū. Et qui blasphemauerit nomen dñi: morte moriatur. Lapidibz obruet eū: omnis populs multitudo. Sive ille ciuis. sive peregrinus fuerit. qui blasphemauerit nomen dñi: morte moriatur. Qui percusserit et occiderit hoīem: morte moriatur. Qui percusserit animal. reddet uicariū. idest animā pro

aīa. Qui irrogauerit maculā ciui
libet ciuiū suoꝝ: sicut fecit sic fiet
ei. ſfractura pro fractura; oculū
pro oculo: dentem pro dente reſti
tuet. Qualem inflixerit maculā:
talem ſuſtinere cogetur. Qui p
cuſſerit iumentū: reddet aliud.
Qui peuſſerit hoīem: puniet̄ur.
Eq̄ū iudiciū ſit inter uos. ſiue
pegrinus ſiue ciuis peccauerit:
quia ego ſum dñs deus uīr. Locu
tusq; eſt moyſes ad filios iſrl. et
eduxerunt eū qui blaſphemaue
rat. extra caſtra: ac lapidib; op
preſſerunt. Fecerunt̄q; filij iſrl:
ſicut p̄cepat dñs moyſi.

XXV

Locutusq; eſt dñs ad moyſen
in monte ſynai: dicens. Loq̄
re filijs iſrl: et dices ad eos. Cū
ingreſſi fueritis terrā quam ego
dabo uobis: ſabbatizetis ſabba
tū domini. Sex annis ſeres agrū
tuū; et ſex annis putabis uineā
tuam: colliges q; fructus ei. Sep
timo aut̄ anno: ſabbatum erit
terre requietionis dñi. Agrū nō
seres: et uineā non putabis. Que
ſponte gingnit humus. nō meres;
et uuas p̄miciꝝ tuaꝝ quaſi in
uindemia nō colliges. annus enī
requietionis terre eſt: ſed erunt
uobis in cibum. tibi et ſeruo tuo.
et ancille tue et mercennario tuo. et
aduene qui pegrinatur apud te.
Jumentis et pecorib; tuis omnia
que naſcūtur p̄bebunt cibū. Nu
merabis quoq; tibi ſept̄ ebdoma
das annoꝝ. ideſt ſept̄ ſepties. que
ſimul faciunt annos q̄draginta
nouem; et clanges bucina meſe
ſeptimo. Et die decima. meſis p̄pi
ciationis tempore: in uniuerſa
terra uīa. Sanctificabis q; annū
q̄nquageſimū: et uocabis remiſ
ſionē cunctis habitatorib; tre tue.
Jpſe eſt enī iubileus. Reūtetur ho
mo ad poſſeſſionē ſuā; et unuſq̄ſq;
rediet ad familiā priſtinā: quia
iubileus eſt. et q̄nquageſimus an
nus. Non ſeretis neq; metetis
ſponte in agro naſcentia; et p̄mi
cias uindemie nō colligetis ob ſcī
ficationē iubilei: ſed ſtatim abla
ta comedetis. Anno iubilei: rede
ant oēs ad poſſeſſiones ſuas. Cū
do uendes quippiam ciui tuo uel
emes ab eo. ne contriſtes frēm tu
um; ſed iuxta numerū annoꝝ iu
bilei emes ab eo: et iuxta ſuppu
tationē frugū uendet tibi. Cūq;
plures anni remanſerint poſt iu
bileum: tanto creſcet et p̄ciū. Et
quanto minus temporis numa
ueris: tanto minus et empcio cō
ſtabit. Tempus enī frugū uendet
tibi. Nolite affligere cōtribules
uōs. ſed timeat unuſquiſq; dm
ſuū: quia ego dñs d's uīr. Facite
p̄cepta mea. et iudicia mea cuſto
dite. et implete ea; ut habitare
poſſitis in terra abſq; ullo pauore:
et gingnat uobis humus fructus
ſuos. quib; ueſcamini uſq; ad ſa
turitatem. nullius impeū formi
dantes. Cū ſi dixeritis quid co
medemus anno ſeptimo ſi non

seuerimus neq; collegerim fruges
nras: dabo benedictionē mea uo
bis anno sexto. et faciet fructus
trium annoz. Seretisq; anno oc
tauo: et comedetis fruges ueres
usq; ad nonū annū. Donec noua
nascantur: edetis uetera. Terra
quoq; nō uendetur in perpetuū
quia mea est: et uos aduene 7 co
loni mei estis. Unde cuncta regio
possessionis ure: sub redemptio
nis conditione uendetur. Si atte
nuatus frater tuus uenditerit
possessiunculā suam. et uoluit
ppinquus eius: potest redimere
quod ille uenditerat. Sin autē
non habuerit proximū. et ipe p
cium ad redimendū potuerit in
uenire; computabūtur fructus ex
eo tempore quo uenditit. et qd
reliquū est reddet emptori: sicq;
recipiet possessionē suam. Quod
si non inuenerit manus ei ut red
dat pretiū: habebit emptor quod
emerat usq; ad annū iubileum.
In ipo enī omnis uenditio redibit
ad dnm: et ad possessorem pristi
nū. Qui uenditerit domū intra
muros urbis: habebit licentiā re
dimendi. donec unus annus im
pleatur. Si nō redemerit. 7 anni
circulus fuerit euolutus; emptor
possidebit eam et posteri eius in
perpetuū: et redimi non poterit
etiam in iubileo. Si aūt in ulla
fuerit domus que muros nō ha
bet: agroz ure uenditur. Si ante
redempta nō fuerit: in iubileo
reūtetur ad dnm suū. Ces leuitaz
que in urbibz sunt semp possunt
redimi. Si redempte non fuerint.
in iubileo reūtentur ad dnos: qa
domus urbiū leuitaz pro possessio
nibz sunt inter filios isrl. Suburba
na aut eoz nō uenient quia pos
sessio sempiterna est. Si attenua
tus fuerit frater tuus et infirmus
manu. et suscepis eum quasi ad
uenā et pegrinū. et uiuet tecū:
ne accipias ab eo usuras. nec am
plius quā dedisti. Time dnm dm
tuū: ut uiuere possit frater tuus a
pud te. Pecuniam tuā non dabis
ei ad usuram: et frugum supha
bundantiā non exiges. Ego dns
ds ur qui eduxi uos de tra egipti;
ut darem uobis terrā chanaan: et
eēm deus ur. Si pauptate compul
sus uenditerit se tibi frater tuus;
nō eum oppmes seruitute famulo
tū: sed quasi mercennarius et co
lonus erit. Usq; ad annū iubileū
opabitur apud te: et postea egre
dietur cū liberis suis. et reūtetur
ad cognationē. et ad possessionem
patrum suoz. Mei enī serui sunt:
et ego eduxi eos de terra egipti.
Non uenient conditionē seruoz.
Ne affligas eum p potentiā: sed
meruto dnm dm tuū. Seruus et
ancilla sint uobis de nationib;
que in circuitu uīo sunt. et de ad
uenis qui pegrinantur apd uos:
uel qui ex his nati fuūt in tra
uīa. Hos habebitis famulos. et
hereditario ure tīlimitetis ad

posteros: ac possidebitis in eōn.
Frēs autē uōs filios isrl: ne op
primatis p potentiā. Si ūalue
rit apud uos manus aduene atq;
pegrini. et attenuatus frāt tuus
uendident se ei. aut cuiqm de stir
pe eius: post uenditionem potest
redimi. Qui uoluerit ex frībz suis
redimat eū: et patruus et patruelis.
et consanguineus et affinis. Si
autē et ipse potuerit. redimet se. sup
putatis dūtaxat annis a tempore
uenditionis sue usq; in annū iubi
leum: et pecunia qua uenditus
fuerat uxta annoz numerū. 7 ra
tione mercennarij supputata. Si
plures fuerint anni qui remanent
usq; ad iubileum: secūm hoc reddet
et precū. Si pauci. ponet rationē
cum eo uxta annoz numerū; et
reddet empton quod reliquū est:
annoz quibz ante seruuit mercedi
bus imputatis. Non affliget eum
uiolenter: in conspectu tuo. Ad si
p hec redimi nō potuerit: anno iu
bileo egredietur cū libis suis. Mei
eīn sunt serui filij isrl: quos eduxi
de terra egipti. Ego dīs deus ūr.

Non facietis ydolū et XXVI
sculptile; nec titulos erigetis:
nec insignē lapidem ponetis in tra
ūa ut adoretis eū. Ego enī sum do
minus dīs ūr. Custodite sabbata
mea: et pauete ad scūarium meū.
Ego dīs. Si in pceptis meis am
bulaueritis. et mandata mea custo
dieritis. et feceritis ea: dabo uobis
pluuiā temporibz suis. et tra gin
guet germen suū: et pomis arbores
replebitur. Apphendet messiū tritu
ra undemiā: et undemia occupa
bit sementē. Et comedetis panem
ūm in saturitate: et absq; pauore
habitabitis in terra ūra. Dabo pa
cem in finibz ūris. Dormietis. et nō
erit qui exterreat. Auferam malas
bestias: et gladius nō transibit ter
minos uōs. Persequemini inimi
cos uōs: et corruent coram uobis.
Persequētur quinq; de uōis centum
alienos: et centū ex uobis decem
milia. Cadent inimici ūri gladio:
in conspectu uro. Respiciam uos:
et crescere faciam. Multiplicabimi
ni: et firmabo pactū meū uobiscū.
Et comedetis uetustissima uetertū:
et uetera nouis supuenientibz proi
cietis. Ponam tabernaculū meum
in medio ūri: et nō abiciet uos aīa
mea. Ambulabo inter uos et ero
ūr deus: uos q; eritis mihi popl's.
Ego dīs deus ūr. qui eduxi uos de
terra egipti ne seruiretis eis: et
qui confregi catenas cerui ūray.
ut incederetis erecti. Quod si non
audieritis me. nec feceritis omnia
mandata mea. et si spreueritis le
ges meas. et iudicia mea contemp
seritis. ut nō faciatis ea que a me
constituta sunt. et ad irritum pdu
catis pactum meū: ego quoq; hec
faciam uobis. Visitabo uos uelocit
in egestate et ardore: qui conficiat
oculos uōs. et consumat animas
ūras. Frustra seretis sementē: que
ab hostibz deuorabitur. Ponam fa

08

ciem meā contra uos: et corruetis
coram hostib; uīis. et subiacebitis
his qui oderunt uos. Fugietisq; :
nemine psequente. Si autē nec
sic obedieritis mihi; addam cor
ctiones uīas septuplū propt̄ pēca
uīa: et conteram superbiam duritie
uīe. Dabo q; celum uobis desuper
sicut ferrū: et terrā eneam. Consu
metur in cassum labor uī. Non p
feret terra germen: nō arbores po
ma p̄bebunt. Si ambulaueritis ex
aduerso mihi. nec uolueritis audi
re me: addam plagas uīas usq; in
septuplū propter pēca uīa. Emit
tamq; in uos bestias agri. que cō
sumant et uos et pecora uīa; et ad
paucitatē cuncta redigant: deser
teq; fient uie uīe. Quod si nec sic
uolueritis recipere disciplinā. sed
ambulaueritis ex aduerso mihi;
ego quoq; contra uos adūsus incē
dam. et paciam uos septies ꝓpter
pcta uīa: inducamq; sup uos
gladiū. ultorem federis mei. Cūq;
confugeritis in urbes: mittā pesti
lentiam i medio uī. Et trademini
hostili manib; postquā cōfregero
baculū panis uī; ita ut decem
mulieres in uno clibano coquant
panes: et reddant eos ad pondus.
Et comedetis: et nō saturabimini.
Si autē nec p hec audieritis me.
sed ambulaueritis contra me: et ego
incedam adūsum uos i furore con
trario. Et corripiam uos septem
plagis ꝓpter pcta uīa: ita ut
comedatis carnes filioꝝ uoꝝ et fi
liaꝝ uāꝝ. Destruā excelsa uīa: et
simulacra uīa confringā. Cadetis
inter ruinas ydoloꝝ uoꝝ; et abho
minabitur uos aīa mea. in tantū
ut urbes uīas redigam in solitu
dinē. et deserta faciam sanctuaria
uīa: nec recipiam ultra odorem
suauissimū. Dispdamq; terrā ues
tram: et stupebunt sup ea inimici
uī. cū habitatores illius fuerint.
Vos autē dispdam in gentes: et e
uaginabo post uos gladium. Erit q;
terra uīa deserta: et ciuitates dirute.
Tunc placebunt tre sabbata sua:
cunctis diebꝫ solitudinis sue. Cū
do fueritis in terra hostili. sabbati
zabit et requiescet in sabbatis soli
tudinis sue: eo qđ non requieuerit
in sabbatis uīis. quando habitaba
tis in ea. Et qui de uobis remanse
rint: dabo pauorem i cordib; eoꝝ.
in regionib; hostiū. Terrebit eos
sonitus folij uolantis: et ita fugi
ent quasi gladiū. Cadent nullo p
sequente: et corruent singuli super
frēs suos. quasi bella fugientes. Ne
mo uīm: inimicis audebit resistē.
Peribitis inter gentes: et hostilis
uos terra consumet. Quod si et de
his aliqui remanserint. tabescent
in iniquitatib; suis in tra inimicoꝝ
suoꝝ; et propter pcta patrū suoꝝ et
sua affligentur: donec cōfiteantur
iniquitates suas et maloꝝ suoꝝ
quib; p̄uaricati sunt in me. et am
bulauerit ex aduso mihi. Ambu
labo igitur et ego contra eos. et in
ducam illos in terrā hostilē: donec

erubescat incircumcisa mens eoꝝ. Et tunc orabunt p impietatib; suis: et recordabor fœderis mei qđ pepigi cum iacob. et ysaac. et abꝝ hām. Terre quoq; memor ero; q̄ cum relicta fuerit ab eis. complacebit sibi in sabbatis suis: patiēs solitudinem ꝓpter illos. Ipsi uero rogabunt pro peccatis suis: eo qđ abiecerint iudicia mea. et leges meas despexerint. Attamen etiā cum eēnt in terra hostili non penitus abiecī eos; nec sic despexi ut consumerentur: et irritum facerem pactum meū cum eis. Ego sum dñs dꝰ eoꝝ; et recordabor fœderis mei pristini. quando eduxi eos de terra egipti in conspectu gentium: ut essem dꝰ eoꝝ. Ego dñs dꝰ. Hec sunt precepta atq; iudicia. et leges quas dedit dñs inter se ⁊ filios isrl in monte sy nai: ꝑ manū moysi.

CAPVT XXVII

Locutusq; est dñs ad moysen: dicens. Loquere filiis isrl: ⁊ dices ad eos. Homo qui uotum fecerit. et spoponderit deo aiam suam: sub estimatione dabit p̄ cium. Si fuerit masculus a uicesimo anno usq; ad sexagesimū annū: dabit quinq̄ginta siclos argenti. ad mensuram scīarū. Si mulier: triginta. A quinto aūt anno usq; ad uicesimū. masculus dabit uiginti siclos: femina decē. Ab uno mense usq; ad quintum annū. pro masculo dabuntur quinq; sicli: pro femina tres. Sexagenarius et ultra masculus dabit q̄n decim siclos: femina decem. Si pauper fuerit et ad estimationē reddere nō ualebit; stabit coram sacerdote: et quantum ille estimauerit et uiderit eū posse reddere. tantum dabit. Animal aūt quod īmolari potest dño siquis uouerit; sēm erit: et mutari non poterit. id est nec melius malo nec peius bono. Quod si mutauerit: et ipm qđ mutatum ē. et illud pro quo mutatum est. consecratum erit dño. Animal īmūdum qđ immolari dño nō potest. siquis uouerit: adducetur ante sacerdotem. Qui diiudicans utrū bonum uel malum sit: statuet p̄cium. Qđ si dare uoluerit is qui offert: addet supra estimationē. quintam partem. Homo si uouerit domū suam. et sāctificauerit dño; considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit: ⁊ uxta p̄cium qđ ab eo fuerit constitutum. uenundabitur. Si aūt ille qui uouerat uoluerit redimere eam: dabit quintam partem estimationis supra. et habebit domū. Quod si agrum possessionis sue uouerit et consecrauerit dño: iuxta mensuram sementis estimabitur precū. Si triginta modis ordei seritur terra: quīq; aginta siclis argenti uendet. Si statim ab anno iubilei uouerit agrum: quantū ualere potest. tantum estimabit.

Sin aũt post aliq̃ntum temporis; subputabit sacerdos pecuniam uxta annor qui relicti sũt numerũ usq; ad ubileum: & detrahetur ex precio. Quod si uoluerit redimere ager ille qui uouerat; addet quintã partem estimate pecunie: et possidebit eum. Sin aũt redimere noluerit. sed alteri cuilibet fuerit uenundatus; ultra eum qui uouerat redimere nõ poterit: quia cum ubilei uenerit dies. sanctificat erit dño. et possessio consecrata ad usus pinet sacerdotum. Si ager emptus et nõ de possessione maior. sanctificatus fuerit dño; subputabit sacerdos uxta annorum numerũ usq; ad ubileum precũ: et dabit ille qui uouerat eum dño. In ubileo aũt reuertetur ad priorem dñm: qui uendiderat eum. et habuerat ĩ sortem possessionis sue. Omnis estimatio. sicli scũarij ponderabitur. Siclus uiginti obolos habet. Primogenita que ad dñm pinent: nemo sanctificare poterit. & uouere. Siue bos siue ouis fuerit: dñi st. Quod si ĩmundum animal est. redimet qui obtulit uxta estimationẽ suam: et addet quintam partem precij. Si redimere noluerit: uenderetur alteri quãtumcunq; fuerit estimatum. Omne qd dño cõsecratur. siue homo fuerit siue animal siue ager: nõ uenderetur. neq; redimi poterit. Quicquid semel fuerit consecratum scẽm scõr erit dño; et omnis consecratio que offertur ab homine non redimetur: sed morte morietur. Oms decime terre siue de frugib; siue de pomis arborum dñi sunt: et illi sanctificantur. Siquis aũt uoluerit redimere decimas suas: addet quintam partem eay. Omnium decimay bouis et ouis et capre que sub pastoris uirga transeunt: ce quid decimũ uenerit. sanctificabitur dño. Non eligetur nec bonum nec malum: nec altero cõmutabitur. Siquis mutauerit; et qd̃ mutatum est. et pro quo mutatum ẽ scificabitur dño: et non redimetur. Hec sunt pcepta que mandauit dñs moysi ad filios isrl': in monte synai. Explicit liber leuiticus. Incipit liber numerorum.

Locutus ẽ dñs ad moysen in deserto synai. in tabernaculo federis. primo die mensis secũdi. anno altero egressionis eor ex egipto: dicens. Tollite summã uniuerse congregationis filioy isrl' p cognationes et domos suas et nomina singulor. quicquid sexus est masculini a uicesimo anno et supra oĩum utroy fortium ex isrl': et numerabitis eos p turmas suas. tu et aaron. Cumq; uobiscum pncipes tribuum ac domoy in cognationib; suis: quoy ista sunt nomina. De

ruben: elisur filius sedeur. De ſy
meon: salamihel filius surisaddai.
De iuda: naason filꝰ aminadab.
De ysachar: nathanael filꝰ suar.
De zabulon: eliab filius elon. Fi
liorꝫ autē ioseph. de ephraim: ely
sama filius ammiud. De manasse:
gamaliel filius phadassur. De
beniamin: abidan filius gedeo
nis. De dan: aiezer filius am
saddai. De aser: phagiel filius
ochran. De gad: eliasaph filius
duel. De neptalim: aira filius e
nan. Hꝫ nobilissimi principes
multitudinis. p tribus et cogna
tiones suas. et capita exercitus
ilrl. quos tulerunt moyses et aa
ron cum omni uulgi multitudi
ne. et congregauerunt ꝓmo die
mensis secundi; recensentes eos
p cognationes et domos ac fa
milias et capita et nomina sin
gulorꝫ a uicesimo anno ⁊ supra:
sicut precepat dns moysi. Hꝫ
meratiꝫ sunt in deserto synai.
De ruben ꝓmogenito ilrlis p ge
nerationes et familias ac domos
suas et nomina capitum singu
lorum; et omne qđ sexus est mas
culum. a uicesimo anno ⁊ supra
pcedentium ad bellum: quadra
ginta sex milia qngenti. De fili
is symeon. p generationes suas
et familias ac domos cognatio
nū suaꝝ. recensiti sunt p nomina
et capita singulorꝫ. omne qđ sexus
est masculini a uicesimo anno et
supra pcedentium ad bellum:
qnquaginta nouem milia trecen.
De filꝫ gad. p generationes et
familias ac domos cognationū
suaꝝ. recensiti sunt p nomina sin
gulorꝫ a uigesimo annis et supra
omnes qui ad bella procederent:
quadraginta qnqꝫ milia sexcēti
qnquaginta. De filꝫ iuda. per
generationes et familias ac do
mos cognationū suaꝝ p nomina
singulorꝫ. a uicesimo anno et sup̄.
omnes qui poterant ad bella pro
cedere: recensiti sunt septuaginta
quatuorꝫ milia sexcenti. De filꝫ
ysachar. p generationes et fami
lias ac domos cognationū suaꝝ
p nomina singulorꝫ a uicesimo
anno et supra. oms qui ad bella
pcederent: recensiti sunt qnqua
ginta quatuorꝫ milia quadrngē
ti. De filꝫ zabulon. p genatio
nes et familias ac domos cogna
tionū suaꝝ. recensiti sunt per no
mina singulorꝫ a uicesimo anno
et supra. omnes qui poterant ad
bella procedere: qnquaginta sep
tem milia quadringenti. De fili
is ioseph filiorꝫ effraim. p genera
tiones et familias ac domos cog
nationū suaꝝ. recensiti sunt per
nomina singulorꝫ a uicesimo an
no et supra. omnes qui poterant
ad bella procedere: quadraginta
milia qngenti. Porro filiorꝫ ma
nasse. p generationes ⁊ familias
ac domos cognationū suaꝝ. recen
siti sunt p nomina singulorꝫ a ui
gesimi annis et supra. omnes qui

poterant ad bella procedere: tri
ginta duo milia ducenti. De fi
lijs benamin p generationes et
familias ac domos cognationū
suaꝝ. recensiti sunt per nomina
singulorꝝ a uicesimo anno ⁊ sup̄.
omnes qui poterant ad bella p
cedere: triginta quinqꝫ milia
quadringenti. De filijs dan. p
generationes et familias ac do
mos cognationū suaꝝ. recensiti
sunt nominibꝫ singulorꝝ a uice
simo anno et supra. omnes qui
poterant ad bella pcedere: sexa
ginta duo milia septingēti. De
filijs aser. p generationes et fa
milias ac domos cognationū
suaꝝ. recensiti sunt per nomina
singulorꝝ a uicesimo anno ⁊ sup̄.
omnes qui poterant ad bella p
cedere: quadraginta milia ⁊ mil
le quingenti. De filijs nepthalim.
p generationes et familias ac do
mos cognationū suaꝝ. recensiti
sunt nominibꝫ singulorꝝ a uicesi
mo anno et supra. omnes qui po
terant ad bella procedere: quinq̄
ginta tria milia quadringenti.
Hi sunt quos numerauerūt moy
ses et aaron et duodecim principes
israel: singulos p domos cognatio
nū suaꝝ. fueruntꝫ omnes filij
israel p domos et familias suas a
uicesimo anno et supra. qui pote
rant ad bella procedere: fuerūt
tria milia uigintꝫ quingenti quin
quaginta. Leuite autem in tri
bu familiaꝝ suarum: nō sunt

numerati cum eis. II
Locutusqꝫ est dñs ad moysen:
dicens. Tribum leui noli
numerare: nec ponas summam e
oꝝ cum filijs israel: sed constitues
eos sup tabernaculū testimonij
et cuncta uasa eius. et quicquid
ad cerimonias pertinet. Ipsi por
tabunt tabernaculum et omnia
utensilia eius: et erunt in minis
terio ac p gyrum tabernaculi me
tabuntur. Cum proficiscendum
fuerit. deponent leuite tabernacu
lum: cū castra metanda: erigent.
Quisqs externoꝝ accesserit: occi
detur. Metabuntur aūt castra
filij israel: unusquisqꝫ p turmas ⁊
cuneos atqꝫ exercitum suū. Por
ro leuite p gyrum tabernaculi fi
gent tentoria: ne fiat indigna
tio sup multitudinē filioꝝ israel: ⁊
excubabunt in custodijs taberna
culi testimonij. Fecerunt q̄ filij
israel: iuxta omnia que precepat
dñs moysi. Locutusqꝫ est dñs
ad moysen et aaron: dicēs. Sin
guli p turmas. signa atqꝫ uexil
la. et domos cognationū suarū.
metabuntur filij israel: p gyrum
tabernaculi federis. Ad orientē
uidas figet tentoria: p turmas
exercitus sui. Eritqꝫ princeps eoꝝ
naason filius aminadab: et oīs
de stirpe eius summa pugnantiū
septuaginta quatuoꝝ milia. Sexcenti.
Juxta eum castra metati sūt de
tribu yssachar: quoꝝ princeps
fuit nathanael filius suar. Et

omnis numerus pugnatoꝝ eius:
qnquaginta qtuoꝝ milia. quadn
genti. In tribu zabulon: princeps
fuit eliab. filius helon. Oms de
stirpe eius exercitus pugnatoꝝ:
qnquaginta septem milia. qua
dringenti. Inuisi qui in castris
iude adnumerati sunt: fuerunt
centum octoginta sex milia. qua
dringenti. Et p turmas suas pri
mi egredientur. In castris filioꝝ
ruben ad meridianam plagam:
erit princeps elisur filius sedeur.
Et cunctus exercitus pugnatoꝝ
eius qui numerati sunt: quadra
ginta sex milia. qngenti. Juxta
eum castra metati sunt de tribu
symeon: quoꝝ princeps fuit sala
mihel filius surisaddai. Et cun
ctus exercitus pugnatoꝝ eius q
numerati sunt: qunquaginta
nouem milia. trecenti. In tribu
gad: princeps fuit eliasaph filius
duel. Et cunctus exercitus pugna
toꝝ eius qui numerati sūt: qua
draginta quinq milia. sexcenti
qnquaginta. Oms qui recensiti
sunt in castris ruben: centum qn
quaginta milia et mille qdrin
genti qnquaginta. Per turmas
suas: in secundo loco proficiscent.
Leuabitur aute tabernacli testi
monij: p officia leuitaꝝ et tur
mas eoꝝ. Quom erigetur: ita
et deponetur. Singuli per loca
sua et ordines suos proficiscent.
Ad occidentalem plagam erunt
castra filioꝝ effraim: quoꝝ prin
ceps fuit elisama filius amiud.
Cunctus exercitus pugnatoꝝ eoꝝ
qui numerati sunt: quadragīta
milia. quingenti. Et cum eis tri
bus filioꝝ manasse: quoꝝ princeps
fuit gamaliel filius phadassur.
Cunctus exercitus pugnatorū
eius qui numerati sunt: trigin
ta duo milia. ducenti. In tribu
filioꝝ beniamin: princeps fuit
abidan filius gedeonus. Et cun
ctus exercitus pugnatoꝝ eius
qui recensiti sunt: trigīta qnq
milia. quadringenti. Oms qui
numerati sunt in castris effraim:
centum octo milia centum. Per
turmas suas: tertij proficiscen
tur. Ad aquilonis partem cast
merati sunt filij dan: quoꝝ prin
ceps fuit ahiezer filius amisaddai.
Cunctus exercitus pugnatoꝝ eoꝝ
qui numerati sunt: sexaginta
duo milia. septingenti. Juxta eū
fixerunt tentoria de tribu aser:
quoꝝ princeps fuit phagiel filius
ochran. Cunctus exercitus pug
natoꝝ eius qui numerati sunt:
quadraginta milia. z mille qui
genti. De tribu filioꝝ neptalim:
princeps fuit ahira filius enan.
Cunctus exercitus pugnatoꝝ eoꝝ:
qunquaginta tria milia qdrin
genti. Omnes qui numerati sūt
in castris dan: fuerunt centum
quinquaginta septem milia. sex
centi. Nouissimi proficiscentur.
Hic numerus filioꝝ isrl p domos
cognationū suaꝝ. z turmas diuisi

exercitus: sexcenta tria milia
quingenti quinquaginta. Leuite
autē non sunt numerati inter fi
lios isrl: sic enim p̄cepit deus
moysi. Fecerunt̄q; filii isrl: iuxta
omnia que precepat dñs. Castra
metati sunt p turmas suas: et
profecti p familias ac domos
patrum suor̄.

Hec sunt generatōes aaron
et moysi. in die qua locutus est
dñs ad moysen in monte synai:
et hec nomina filior̄ aaron. Pri
mogenitus eius: nadab. Deinde:
abiu. et eleazar. et ithamar. Hec
nomina filior̄ aaron sacerdotum
qui uncti sunt: et quor̄ replete
et consecrate manus ut sacerdo
tio fungerentur. Mortui sunt
nadab et abiu cū offerrent ignē
alienum in conspectu dñi in de
serto synai: absq; liberis. Functiq;
sunt sacerdotio eleazar et ithā
mar: coram aaron patre suo.
Locutus est dñs ad moysen:
dicens. Applica tribum leui. et
fac stare in conspectu aaron sa
cerdotis: ut ministrent ei et ex
cubent et obseruent quicquid ad
cultum pertinet multitudinis co
ram tabernaculo testimonij: et
custodiant uasa tabernacli. ser
uientes in ministerio eius. Da
bisq; dono leuitas aaron et fili
is eius: quibus traditi sunt a filijs
isrl. Aaron autē et filios eius: cō
stitues sup cultum sacerdotij. Ex
ternus qui ad ministrandum ac
cesserit: morietur. Locutusq; est
dñs ad moysen: dicens. Ego tuli
leuitas a filijs isrl pro omni p̄mo
genito qui aperit uuluā in filijs
isrl: eruntq; leuite mei. Meum ē
enim omne p̄mogenitū. Ex quo
percussi primogenitos in terra e
gipti: sanctificaui mihi quicq̄d pri
mū nascatur in isrl. Ab homine
usq; ad pecus: mei sūt. Ego dñs.
Locutusq; est dñs ad moysen in
deserto synai: dicens. Numera
filios leui p domos patrum suor̄
et familias: omnem masculinū ab
uno mense et supra. Numeraui
moyses ut precepat dñs et inuē
ti sunt filij leui per nomina sua:
gerson et caath et merari. Filij
gerson: lobeni et semei. Filij ca
ath: amram et iessaar: ebron et
oziel. Filij merari: mooli et mu
si. De gerson fuerūt familie due:
lobenitica et semeitica. Quarū
numeratus est popl's sexus mas
culinus ab uno mense et sup̄: sep
tem milia quingenti. Hi post
tabernaculum metabuntur ad
occidentem: sub p̄nape eliasaph
filio dahel. Et habebunt excubias
in tabernaculo federis: ipm̄ tabernaclm et operimentum eius. tento
rium qd̄ trahitur ante fores tecti
federis. et cortinas atrij. tentoriū quoq; qd̄ appenditur in introitu atrij tabernacli. et quicq̄d
ad ritum altaris p̄tinet: funes
tabernaculi et omnia utensilia
eius. Cognatio caath: habebit

poplos. amramitas. ⁊ iesaaritas. et hebronitas. et ozielitas. Hec sunt familie caathitay. recensite p nomina sua; oēs generis mas culini ab uno mense et sup̄: octo milia sexcenti. Habebūt excubias sc̄uarij: et castra metabūtur ad meridianam plagam. Princepsq; eor erit elysaphan: filius oziel. Et custodient archam. mēsamq; et candelabrum. altaria et uasa sc̄uarij in quib; ministratur: et uelum. cunctamq; huiuscemodi supellectilem. Princeps aūt p̄ncipum leuitay eleazar filius aa ron sacerdotis: erit sup excubito res custodie sc̄uarij. At uero de merari. erunt populi mooslite et muslite. recensiti per nomina sua. oēs generis masculini ab uno mense et supra: sex milia ducēti. Princeps eor: suriel filius abia hiel. In plaga septemtrionali: ca stra metabuntur. Erunt sub custo dia eor tabule tabernaculi. ⁊ uectes et columpne ac bases eay. et oīa que ad cultum huiscemodi perti nent: columpneq; atrij p circui tum cū basib; suis. et paxilli cum funib;. Castra metabuntur ante tabernaculū federis id est ad ori entalem plagam moyses et aarō cum filijs suis: habentes custodi am sc̄uarij in medio filiorū israel. Quisq; alienus accesserit: mori etur. Omnes leuite quos numa uerunt moyses et aaron iuxta p ceptum dñi. p familias suas in genere masculino a mense uno ⁊ supra: fuerunt uiginti duo mi lia. Et ait dñs ad moysen. Nu mera p̄mogenitos sexus masculi ni de filijs israel a mense uno et supra: et habebis summā eor. Tollesq; leuitas mi. pro omni p̄ mogenito filior israel. ego sū dñs: et pecora eor pro uniuersis pri mogenitis pecor filior israel. Re censuit moyses sicut preceperat dñs primogenitos filior israel: ⁊ fuerunt masculi p nomina sua a mense uno et supra. uigīti duo milia. ducenti. septuaginta tres. Locutusq; est dñs ad moysen: dicens. Tolle leuitas pro p̄moge nitis filior israel. et pecora leuitay pro pecorib; eor: erunt q; leuite mei. Ego sum dñs. In precio aū ducentor septuaginta trium. q̄ excedunt numerum leuitay de primogenitis filior israel: accipies quinq; siclos p singula capita. ad mensuram sc̄uarij. Siclus ha bet obolos uiginti. Dabisq; pe cuniam aaron et filijs eius: pre cium eor qui supra sunt. Tulit igitur moyses pecuniam eor q̄ fuerunt amplius. et quos rede merant a leuitis pro primoge nitis filior israel. mille trecentor sexaginta quinq; siclor. iuxta pondus sc̄uarij: et dedit eam aaron et filijs eius. iuxta ūbū q̄ preceperat sibi dñs.

Locutusq; est dñs ad moysen et aaron: dicens. Tolle sū

mam filiorꝫ caath de medio le
uitarū ꝑ domos et familias su
as. a tricesimo anno ⁊ supꝰ usqꝫ
ad quinquagesimū annū: oīum
qui ingrediuntur ut stent ⁊ mi
nistrent in tabernaculo federis.
Hic est cultus filiorꝫ caath. Ta
bernaculū federis et scīa scōrꝫ
ingredientur aaron et filij eiꝰ
quando mouenda sunt castra;
et deponent uelum qđ pendet
ante fores: inuoluentꝫ eo ar
cham testimonij. Et operient
rursum uelamine iacinctinarꝫ
pelliū; extendentꝫ desupꝑ pal
lium totum iacinctinū: et in
ducent uectes. Mensam quoqꝫ
propositionis inuoluent iacin
ctino pallio: et ponent cum ea
thuribula et mortariola. cyatoꝰ
et crateras. ad liba fundenda.
Panes semper in ea erunt. Ex
tendentꝫ desupꝑ pallium cocci
neum; quod rursum opient ue
lamento iacinctinarꝫ pelliū:
et inducent uectes. Sument ⁊
pallium iacinctinum; quo ope
rient candelabrum. cū lucernis
et forcipibꝫ suis. et emūctoriis
et cunctis uasis olei que ad cō
mmandas lucernas necessaria
sunt: et super omnia ponent
operimentū iacinctinarꝫ pelli
um. et inducent uectes. Necnon
et altare aureum inuoluēt ia
cinctino uestimento; et extēn
dent desupꝑ operimentū iacinc
tinarꝫ pelliū: inducētꝫ uectes.
Omnia uasa quibꝫ ministratur
in scīario inuoluēt iacinctino
pallio; et extendent desupꝑ oper
mentum iacinctinarꝫ pelliū:
inducentꝫ uectes. Sed et alta
re mundabunt cinere; et inuol
uent illud purpureo uestimēto:
ponentꝫ cum eo omnia uasa q̄
bus in ministerio eius utuntur
id est ignium receptacula. fuscī
nulas ac tridentes. uncinos et
batilla. Cuncta uasa altaris o
perient simul uelamine iacinc
tinarꝫ pelliū: et inducent uec
tes. Cumqꝫ inuoluerint aaron
et filij eius scīarium et omnia
uasa eius in cōmotione castrorꝫ;
tunc intrabunt filij caath ut
portent inuoluta. et nō tangant
uasa scīarij: ne moriantur. Ista
sunt onera filiorꝫ caath in tab
naculo federis: sub quos erit e
leazar filius aaron sacerdotis.
Ad cuius pertinet curam oleū ad
concinnandas lucernas. ⁊ cōpo
sitionis incensum. et sacrificiū
qđ semper offertur; et oleum ⁊
unctionis. et quicquid ad cultū
tabernaculi pertinet: omniūqꝫ
uasorꝫ que in scīario sunt. Lo
cutusqꝫ est dñs ad moysen ⁊ aa
ron: dicens. Nolite pdere pplm
caath de medio leuitarum; sed
hoc facite eis ut uiuant: et nō
moriantur si tetigerint scā scōrꝫ.
Aaron et filij eius intrabunt;
uplicꝫ disponent opa singlōrꝫ: et
dicudent quid portare quis debe

at. Aly nulla curiositate uideãt
que sunt in sãctuario prius quã
muoluantur: alioqñ morientur.
Locutusq; est dñs ad moysen:
dicens. Tolle summã etã filioꝝ
gerson: p domos et familias ac
cognationes suas. A triginta an
nis et supra usq; ad annos qñ
quaginta: numera oñs qui in
grediuntur et ministrant in ta
bernaculo federis. Hoc est offici
um familie gersonitaꝝ. ut portẽt
cortinas tabernaculi et tectum
federis. operimentum aliud. ꝛ sup
omnia uelamen tachasinũ: ten
toriumq; qd pendet in introitu
federis tabernaculi. cortinas a
trij: et uelum in introitu qd est
ante tabernaculũ. Omnia que
ad altare pertinent. funiculos et
uasa ministerij. iubente aaron ꝛ
filijs eius portabunt filij gerson:
et sicut singuli aut debeant one
ri manapari. Hic est cultus fa
milie gersonitaꝝ in tabñaculo
federis: eruntq; sub manu ythа
mar filij aaron sacerdotis. Filios
quoq; merari p familias et do
mos patrum suoꝝ recensebis a
triginta annis et supẽ. usq; ad
annos qnquaginta: omnes qui
ingrediuntur ad officiũ ministerij
sui. et cultum federis testimonij.
Hec sunt onera eoꝝ. Portabunt
tabulas tabñaculi et uectes et
columpnas et bases eaꝝ: colump
nas quoq; atrij p circuitum. cũ
basibꝫ et paxillis et funibꝫ suis.
Omnia uasa et suppellectilẽ ad
numerũ accipient: sicq; porta
bunt. Hoc est officiũ familie me
rariteꝝ. et ministerij in taberna
culo federis: eruntq; sub manu
ythamar filij aaron sacerdotis.
Recensuerunt igitur moyses et
aaron et principes synagoge fi
lios caath p cognationes et do
mos patrum suoꝝ a triginta an
nis et supra usq; ad annum qñ
quagesimũ. omnes qui ingredi
untur ad ministeriũ tabñaculi
federis: et inuenti sunt duo mi
lia septingenti quinquaginta.
Hic est numerus ppli caath: qui
mirat in tabñaculo federis. Hos
numerauit moyses et aaron:
iuxta sermonem dñi. per manũ
moysi. Numerati sunt ꝛ filij ger
son p cognationes et domos pa
trum suoꝝ a triginta annis et
supra usq; ad annũ quinquage
simũ. omnes qui ingrediuntur
ut ministrent in tabñaculo fede
ris: et inuenti sunt duo milia.
sexcenti triginta. Hic est popl's
gersonitaꝝ: quos numerauerũt
moyses et aaron iuxta uerbum
dñi. Numerati sunt et filij me
rari p cognationes ꝛ domos pa
trum suoꝝ. a triginta annis et
supra usq; ad annũ quinquage
simũ. omnes qui ingrediuntur
ad explendos ritus tabñaculi fe
deris: et inuenti sũt tria milia
ducenti. Hic est numerus filioꝝ
merari: quos recensuerũt moyses

et aaron iuxta imperiū dñi per
manū moysi. Omnes qui recen
siti sunt de leuitis. et quos fecit
transire ad nomen moyses z aa
ron et principes ist' p cognatio
nes et domos patrum suorū a
triginta annis et sup̄ usq; ad
annū quinquagesimū. ingredi
entes ad ministeriū tabnaculi
et onera portanda: fuer̄ simul
octo milia q̄ngenti octoginta.
Juxta ūbum dñi recensuit eos
moyses. unūquemq; iuxta offi
cium et onera sua: sicut prece
perat et dñs.

Locutusq; est dñs ad moy
sen: dicens. Precipe filys ist':
ut eiciant de castris omnem le
prosum. et qui semine fluit. pol
lutusq; est sup mortuo. Tam
masculum q̄m femina eicite de
castris: ne contaminent ea cū
habitauerint uobiscū. Fecer̄tq;
ita fily ist'. et eiecerunt eos ext̄
castra: sicut locutus ē dñs moy
si. Locutusq; est dñs ad moysen:
dicens. Loquere filys ist'. Vir
siue mulier cum fecerint ex om
nib; peccatis que solent homīb;
accidere. et p negligentiam trās
gressi fuerint mandatum dñi
atq; deliquerint; confitebūtur
peccm̄ suum: et reddent ipsum
caput quintamq; partē de sup.
et in quem peccauerūt. Si aūt
non fuerit qui recipiat; dabunt
dño et erit sacerdotis. excepto a
riete qui offertur pro expiatio
ne: ut sit placabilis hostia. Om
nes quoq; primicie quas offer̄
fily ist': ad sacerdotem perinent.
Et quicquid in sanctuario offertur
a singulis. et traditur manibus
sacerdotis: ipsius erit. Locutusq;
est dñs ad moysen: dicens. Lo
quere ad filios ist': et dices ad
eos. Vir cuius uxor errauit. ma
ritumq; cōtempnens dormient
cum altero uiro. et hoc maritus
deprehendere non quiuerit. sed la
tet adulteriū. et testib; argui nō
potest quia non est inuenta in
stupro; si spiritus zelotypie cō
citauerit uirum contra uxorem
suam. que uel polluta est uel
falsa suspitione apprehenditur: ad
ducet eam ad sacerdotem. z offe
ret oblationē pro illa. decimam
partem sati farine ordeacee. Nō
fundet sup eam oleum; nec im
ponet thus: quia sacrificiū ze
lotypie est. et oblatio inuestigās
adulteriū. Offeret igitur eam
sacerdos: et statuet coram dño.
Assumetq; aquam scām in uase
fictili: et pauxillum terre de pa
uimento tabernaculi mittet in
eam. Cumq; steterit mulier in
conspectu dñi. discooperiet caput
eius: et ponet sup manus illius
sacrificium recordationis. et obla
tionē zelotypie. Ipse aūt tenebit
aquas amarissimas. in quib; ai
execratione maledicta congessit:
adiurabitq; eam. et dicet. Si nō
dormiuit uir alienus tecum. z si

non es polluta declino marito tuo
ro: non nocebunt te aque iste a
maledicte in quas maledicta co
gessi. Si autē declinaueris a uiro
tuo atq; polluta es. et cōcubuerit
cum altero uiro: hys maledictio
nib; subiacebis. Det te dñs in
maledictionē: exemplumq; cun
ctorum in populo suo. Putrescē
faciat femur tuū: et tumens ute
rus tuus dirumpatur. Ingredi
antur aque maledicte in uentrē
tuum: et utero tumescente pu
trescat femur. Et respondebit
mulier. Amen. amen. Scribetq;
sacerdos in libello ista maledicta;
et delebit ea aquis amarissimis
in quas maledicta congessit: et
dabit et bibere. Quas cum exhau
serit. tollet sacerdos de manu ei⁹
sacrificiū zelotypie; et eleuabit
illud coram dño. imponetq; sup
altare. ita dumtaxat. ut pus pu
gillum sacrificij tollat de eo quod
offertur. et incendat sup altare:
et sic potum det mulieri aquas
amarissimas. Quas cū biberit;
si polluta est. et cōtempto uiro ad
ulteriū rea. ptransibunt eā aque
maledictionis. et inflato uentre
computrescet femur. Eritq; mu
lier in maledictionē. et in exem
plum omni populo. Quod si pollu
ta non fuerit. erit innocua: et fa
ciet liberos. Ista est lex zelotypie.
Si declinauerit mulier a uiro
suo et si polluta fuerit. mariusq;
zelotypie spū concitatus adduxe
rit eam in conspectu dñi. et fecit
ei sacerdos uniuersa oīa que scripta
sunt: maritus absq; culpa erit.
et illa recipiet iniquitatem suā.

Locutusq; est dñs ad VI
moysen: dicens. Loquere ad
filios isrl: et dices ad eos. Uir
siue mulier cum fecerint uotum
ut sanctificentur. et se uoluerit dño
consecrare: uino omniq; qđ me
briare potest abstinebunt. Ace
tum ex uino et ex qualibet alia
potione. et quicquid de uua ex
primitur: non bibent. Uuas re
centes siccasq; non comedent:
cunctis diebus quibus ex uoto dño
consecrantur. Quicquid ēe po
test ex uinea ab uua passa usq;
ad acinum: nō comedent. Om
ni tempore separationis sue. no
uacula non transibit sup caput
eius: usq; ad completum diem
quo dño consecratur. Sanctus erit:
crescente cesarie capitis ei⁹. Om̄i
tempore consecrationis sue. sup
mortuū non ingredietur; nec su
per patris quidem et matris. fra
tris sororisq; funere contamina
bitur: quia consecratio dei sui
sup caput eius. Omnib; diebus se
parationis sue: sanctus erit dño.
Si aūt mortuus fuerit subito
quispiam coram eo: polluetur ca
put consecrationis eius. Quod
radet iluco in eadem die purga
tionis sue: et rursum septima.
In octauo aūt die offeret duos
turtures uel duos pullos colū

be sacerdoti: in introitu federis
testimonij. Faciet̄q; sacerdos u
num pro peccō. et alterum ī ho
locaustum: et deprecabit̄r p eo.
quia peccauit sup mortuo. Sāc
ificabit̄q; caput eius in die illo;
et consecrabit dño dies separa
tionis illius. offerens agnū an
niculum pro peccō. ita tamē ut
dies priores irriti fiant: quīm pol
luta est sēcificatio eius. Ista est
lex consecrationis. Cum dies q̄s
ex uoto decreuerat complebūt̄r.
adducet eum ad ostium tabna
culi federis; et offeret oblationē
eius dño. agnum anniculū im
maculatum in holocaustum. et
ouem anniculam īmaculatam
pro peccato. et arietem īmacula
tum hostiam pacificā: canistrū
quoq; panum azimoy qui con
spersi sunt oleo. et lagana absq;
fermento uncta oleo ac libami
na singuloy. Que offeret sacer
dos coram dño: et faciet tam p
peccato qm̄ in holocaustū. Arie
tem uero immolabit hostiā pa
cificam dño: offerens simul ca
nistrum azimoy. et libamina
que ex more debentur. Tunc ra
detur nazareus ante ostium ta
bernaculi federis: celsare cōse
crationis sue. Tolletq; capillos
eius. et ponet sup ignem qui
est suppositus sacrificio pacifi
corum; et arietē coctum arieti.
tortamq; absq; fermento unā
de canistro. et laganū azimū
unū: et tradet in manib; naza
rei. postq̄m rasum fuerit caput
eius. Susceptaq; rursum ab eo
eleuabit in conspectu dñi; et sā
ficata sacerdotis erunt: sicut
pectuscaulū quod separari ussū
est. et femur. Post hec: poterit
bibere nazareus unum. Ista ē
lex nazarei. cum uouerit obla
tionem suā dño tempore conse
crationis sue: exceptis his que
inuenerit manus eius. Juxta q̄d
mente deuouerat: ita faciet ad
p̄fectionem sēcificationis sue. Lo
cutusq; est dñs ad moysen: di
cens. Loquere aaron et filys ei?
Sic benedicetis filys isrl: et di
cetis eis. Benedicat tibi dñs:
et custodiat te. Ostendat dñs
faciem suam tibi: et misereatur
tui. Conuertat dñs uultū suū
ad te: et det tibi pacem. Jnuoca
bunt nomen meum super filios
israhel: et ego benedicam eis.

Factum est aūt in VII
die qua compleuit moyses
tabernaculū et erexit illud. un
xitq; et sēficauit cum omnib;
uasis suis. altare similiter et ua
sa eius; obtulerunt principes
isrl et capita familiay. q̄ erant
p singulos tribus. prefecti eoy
qui numerati fuerant. munà
coram dño: sex plaustra tecta
cum duodecim bobus. Unum
plaustrum obtulerunt duo du
ces: et unum bouem singuli.
Obtuleruntq; ea in conspectu

tabernaculi. Aut autē dñs ad moysen. Suscipe ab eis ut seruiant in ministerio tabnaculi: et trades ea leuitis iuxta ordinem ministerij sui. Itaq; cū suscepisset moyses plaustra z boues. tradidit ea leuitis. Duo plaustra et quatuor boues dedit filius gerson: iuxta id quod habebāt necessarium. Quatuor alia plaustra et octo boues dedit filius merari secūm officia et cultum suū: sub manu ythamar filij aaron sacerdotis. Filius aūt caath nō dedit plaustra et boues: qua in sanctuario seruiunt. et onera ꝑpria portant humeris. Igitur obtulerunt duces in dedicatione altaris die qua unctum est. oblationem suam: ante altare. Dixitq; dñs ad moysen. Singuli duces p singulos dies offerant munera: in dedicatione altaris. Primo die obtulit oblationē suam naason filius aminadab: de tribu iuda. Fueruntq; in ea acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum. fiala argentea habens septuaginta siclos. iuxta pondus sanctuarij. utrumq; plenum simila conspersa oleo in sacrificiū; mortariolum ex decem siclis aureis. plenū incenso: bouem de armento et arietem et agnum anniculū in holocaustum. hircumq; pro peccato. et in sacrificio pacificorum boues duos. arietes q; quinq;. hircos quinq;. agnos anniculos quinq;. Hec est oblatio naason: filij aminadab. Secundo die obtulit nathanael filius suar dux de tribu ysachar. acetabulū argenteum appendens centum triginta siclos. fialam argenteam habentem septuaginta siclos. iuxta pondus sanctuarij. utrumq; plenū simila conspersa oleo in sacrificiū; mortariolum aureū habens decem siclos. plenū incenso: bouem de armento et arietem z agnum anniculū in holocaustū. hircumq; pro peccō. et in sacrificio pacificorum boues duos. arietes quinq;. hircos quinq;. agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio nathanael: filij suar. Tercio die princeps filiorum zabulon. heliab filius helon. obtulit acetabulum argenteum. appendens centum triginta siclos. fialam argenteam habentē septuaginta siclos ad pondus sanctuarij. utrumq; plenum simila conspersa oleo in sacrificiū; mortariolum aureum appendens decē siclos. plenū incenso: bouem de armento et arietem et agnum anniculū in holocaustū. hircumq; pro peccato. et in sacrificio pacificorum boues duos. arietes quinq;. hircos quinq;. agnos anniculos quinq;. Hec est oblatio heliab: filij elon. Die quarto princeps filiorum ruben. helisur filius sedeur. obtulit acetabulū argenteum appendēs centum triginta siclos. fialam

argentea habentem septuagīta
siclos ad pondus scīarū. utrūq;
plenum simila conspersa oleo ī
sacrificiū; mortariolum aureum
appendens decem siclos. plenum
incenso: bouem de armento et a
rietem et agnum anniculum in
holocaustum. hircumq; pro pec
cato. et in hostias pacificorū bo
ues duos. arietes qnq;. hircos
quinq;. agnos anniculos qnq;.
Hec fuit oblatio eliſur: filu se
deur. Die quinto pnceps filioꝝ
symeon. salamiel filī surisaddai.
obtulit acetabulum argenteum
appendens centum triginta si
clos. phialam argentea habentē
septuaginta siclos ad pondus
scīarū. utrumq; plenū simila co
sperſa oleo in sacrificiū; morta
riolum aureum appendens decē
siclos. plenū incenso: bouem de
armento. et arietem. et agnum
anniculū in holocaustū. hircūq;
pro peccō. et in hostias pacificoꝝ
boues duos. arietes quinq;. hir
cos quinq;. agnos anniculos qn
q;. Hec fuit oblatio salamiel: fi
lu surisaddai. Die sexto pnceps
filioꝝ gad. elyasaph filius duhel.
obtulit acetabulum argenteū
appendens centum triginta si
clos. phialam argenteam habeu
tem septuaginta siclos ad pond
scīarū. utrumq; plenū simila
conspersa oleo in sacrificiū; mo
rtariolum aureum appendens de
cem siclos. plenū incenso: bouem
de armento. et arietem. et agnū
anniculū in holocaustū. hircūq;
pro peccō. et in hostias pacificoꝝ
boues duos. arietes quinq;. hircos
quinq;. agnos anniculos qn
q;. Hec fuit oblatio elisama: filu
amiud. Die octauo pnceps filioꝝ
manasse. gamaliel filius phadas
sur. obtulit acetabulum argente
um appendens centum trigita
siclos. phialam argenteam ha
bentem septuaginta siclos ad
pondus scīarū. utrumq; plenū
simila conspersa oleo in sacrifia
um; mortariolum aureum ap
pendens decem siclos. plenū in
censo: bouem de armento ⁊ arie
tem et agnum anniculū in ho
locaustum. hircumq; pro peccō.
et in hostias pacificoꝝ boues du
os. arietes quinq;. hircos quinq;.

agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio gamaliel: filij phadasur. Die nono princeps filioꝝ beniamin. abidan filius gedeonis. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos. phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondꝰ scīarij. utrumq; plenum simila conspersa oleo in sacrificiū; mortariolum aureum appendens decē siclos. plenum incenso: bouem de armento et arietem et agnū anniculum in holocaustum. hircumq; pro peccato. et in hostias pacificoꝝ boues duos. arietes q̄nq;. hircos quinq;. agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio abidan: filij gedeonis. Die decimo p̄nceps filioꝝ dan. ahiezer filius ammisaddai. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos. phialam argenteam habentē septuaginta siclos ad pondus sanctuarij. utrumq; plenū simila conspersa oleo in sacrificiū; mortariolum aureum appendens decē siclos. plenū incenso: bouem de armento et arietem et agnum anniculū in holocaustū. hircumq; pro peccō. et in hostias pacificoꝝ boues duos. arietes quinq;. hircos quinq;. agnos anniculos q̄nq;. Hec fuit oblatio ahiezer filij ammisaddai. Die undecimo princeps filioꝝ aser. phagiel filius ochran. obtulit acetabulum argenteum appendens centū triginta siclos. phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondꝰ scīarij. utrumq; plenum simila conspersa oleo in sacrificium; mortariolum aureū appendens decem siclos. plenum incenso: bouem de armento et arietem. et agnū anniculū in holocaustū. hircumq; pro peccō. et in hostias pacificoꝝ boues duos. arietes q̄nq;. hircos q̄nq;. agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio phagiel: filij ochran. Die duodecimo p̄nceps filioꝝ neptalim. ahira filij henan obtulit acetabulum argenteū appendens centū triginta siclos. phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondꝰ scīarij. utrumq; plenum simila conspersa oleo in sacrificium; mortariolum aureū appendens decem siclos. plenum incenso: bouem de armento et arietem et agnū anniculū in holocaustū. hircumq; pro peccō. et in hostias pacificoꝝ boues duos. arietes q̄nq;. hircos quinq;. agnos anniculos quīq;. Hec fuit oblatio ahira: filij henan. Hec in dedicatione altaris oblata sunt a principib; isrl'. in die qua consecratum ē. Acetabula argentea duodecim. phiale argentee duodecim. mortariola aurea duodecim. ita ut centum triginta argenti siclos haberet unū acetabulum. et septuaginta siclos una phiala. id est in

cōmune uasor omniū. ex argento sicli duo milia quadringenti pondere sc̃iarū; mortariola aurea duodecim. plena incenso. denos siclos appendentia pondere sc̃iarū id est simul auri sicli centum uiginti: boues de armēto in holocaustum duodecim. arietes duodecim. agni anniculi duodecim. et libamenta eorū. hirci duodecim pro pecc̃o. hostia pacificor boues uiginti quatuor. arietes sexaginta. hirci sexagīta. agni anniculi sexaginta. Hec oblata sunt in dedicatiōe altaris: quando uentū ē. Cūq; ingrederetur moyses tabernaculum federis ut consuleret oraculum; audiebat uocem loq̃ntis ad se. de propiciatorio quod erat sup archam testimonij inter duo cherubin: unde et loquebatur ei.

VIII

Locutusq; est dñs ad moysen: dicens. Loquere aaron: et dices ad eum. Cū posueris septem lucernas: candelabrum in australi parte erigatur. Hoc igitur precipe: ut lucerne contra boream e regione respiciant. ad mensam panum propositionis. Contra eam partem quā candelabrum respicit: lucere debebūt. Fecitq; aaron. et imposuit lucernas sup candelabrum: ut precepat dñs moysi. Hec autem erat factura candelabri. Ex auro ductili: tam medius stipes. q̃m cuncta que ex utroq; calamor latere nascebantur. Juxta exemplū quod dñs ostendit moysi: ita operatus ē candelabrum. Et locutus est dñs ad moysen: dicens. Tolle leuitas de medio filiorū isr̃l: et purificabis eos uxta hunc ritum. Aspergantur aqua lustrationis: et radant omnes pilos carnis sue. Cumq; lauerint uestimenta sua et mundati fuerint: tollant bouem de armentis. et libamentū eius. simulam oleo conspersam. Bouem autē alterum de armento accipies pro peccato; et applicabis leuitas coram tabernaculo federis: conuocata omni multitudine filiorū isr̃l. Cumq; leuite fuerint coram dño; ponēt filii isr̃l manus suas sup eos: et offeret aaron leuitas munus in conspectu dñi a filiis isr̃l: ut seruiant in ministerio eius. Leuite quoq; ponent manus suas: sup capita boum. Equibus unum facies pro peccato. et alterum in holocaustum dñi: ut depc̃eris p eis. Statuesq; leuitas in conspectu aaron et filiorū eius. et consecrabis oblatos dño; ac separabis de medio filiorū isr̃l: ut sint mei: et postea ingrediantur tabernaculū federis. ut seruiant mi. Sicq; purificabis et consecrabis eos in oblatiōe dñi: q̃m dono donati sunt mi a filiis isr̃l. pro pmogenitis que aperiunt omnem uuluam in isr̃l: accepi eos. Mea sūt

omnia ꝑmogenita filioꝝ ıſrł: tã
ex hominib; qm̃ ex uumẽris. Ex
die quo percuſſi omne ꝑmogenitũ
in terra egipti: ſãficauı eos mi.
Et tuli leuitas pro cunctis ꝑmo
genitis filioꝝ ıſrł. tradidiq; eos
dono. aaron et filijs eius de medio
populi: ut ſeruiant mi pro ıſrł in
tabernaculo federis. et orent pro
eis: ne ſit in poplo plaga. ſi auſi
fuerint accedere ad ſanctuariũ. Fe
ceruntq; moyſes et aaron et oĩs
multitudo filioꝝ ıſrł ſup leuitis:
que precepat dñs moyſi. ꝑpuri
catiq; ſunt: et lauerunt veſtimẽ
ta ſua. Cleuauitq; eos aaron in
conſpectu dñi. et orauit pro eis;
ut purificati ingrederentur ad
officia ſua in tabnaculũ federis
coram aaron et filijs eius: ſicut
preceperat dñs moyſi de leuitis.

Et locutus eſt dñs IIX
ad moyſen: dicens. Hec eſt
lex leuitarum. A uiginti quinq;
annis et ſupra: ingredientur ut
miniſtrent in tabnaculo federis.
Cumq; quinquageſimũ annũ
etatis impleuerint: ſeruire ceſſa
bunt. Et ſuntq; miniſtri fratrum
ſuoꝝ in tabernaculo federis; ut
cuſtodiant que ſibi fuerint cõmẽ
data: opera aũt ipa nõ facient.
Sic diſpones leuitas: in cuſtodi
is ſuis. Locutusq; ẽ dñs ad moy
ſen in deſerto ſynai. anno ſcõ
poſtqm̃ egreſſi ſunt de terra e
gipti // menſe ꝑmo: dicens. Fa
ciant filij ıſrł phaſe in tempe ſuo.
quartadecima die menſis hui⁹
ad veſpam: iuxta oĩs cerimoni
as et iuſtificationes ei⁹. Precepit
q; moyſes filijs ıſrł: ut facerent
phaſe. Qui fecerunt tempe ſuo.
quartadecima die mẽſis ad ues
pm: in monte ſynai. Juxta om
nia que mandauerat dñs moy
ſi: fecerunt filij ıſrł. Ecce autẽ
quidam imundi ſup aĩam ho
minis. qui nõ poterant facere
paſcha in die illo: accedentes
ad moyſen et aaron. dixerũt eis.
Immundi ſumus ſup animã
hominis. Quare fraudamur. ut
nõ ualeamus oblationẽ offerre
dño in tempore ſuo. inter filios
ıſrł: Quib; reſpondit moyſes.
State ut conſulam quid ꝑcpi
at dñs de uobis. Locutusq; eſt
dñs ad moyſen: dicẽs. Loquere
filijs ıſrł. Homo qui fuerit im
mũdus ſup anima. ſiue in ua
proci in gente uã: faciat pha
ſe dño menſe ſecundo quartade
cima die menſis ad ueſperam.
Cum azimis et lactucis agres
tib; comedet illud. Non relin
quent ex eo qppiam uſq; mane:
et os eius nõ confringẽt. Omnẽ
ritum phaſe: obſeruabunt. Si
quis autẽ et mundus eſt. et in
itinere non fuit. et tamen non
fecit phaſe: exterminabitur aĩa
illa de poplis ſuis. quia ſacrifi
cium non obtulit dño tempe
ſuo. Peccatũ ſuum ipſe porta
bit. Peregrinus quoq; et adue

na si fuerit apud uos: faciat
phase dño. iuxta cerimonias et
iustificationes eius. Preceptum
idem erit apud uos: tam aduene
quã indigene. Igitur die qua
erectum est tabernaculũ: operuit illud nubes. A uespere autẽ
sup tentorium erat quasi species
ignis: usq; mane. Sic fiebat ui
giter. Per diem operiebat illud
nubes: et p noctem ẽsi species
ignis. Cumq; ablata fuisset nubes. que tabernaculũ pregebat:
tunc proficiscebantur filii isrl'.
Et in loco ubi stetisset nubes: ibi
castra metabantur. Ad imperiũ
dñi proficiscebantur: et ad impium illius figebant tabernaculũ.
Cunctis diebus quibus stabat nubes
sup tabernaculũ: manebant in
eodem loco. Et si euenisset ut multo tempore maneret super illud.
erant filii isrl' in excubiis dñi: et
nõ proficiscebantur quotq; diebus
fuisset nubes sup tabernaculũ.
Ad impium dñi erigebant tentoria: et ad impium illius deponebant. Si fuisset nubes a uespere usq; mane. et statim diluculo tabernaculũ reliquisset: proficiscebantur. Et si post diem et
noctem recessisset: dissipabant
tentoria. Si biduo aut uno mense uel longiori tempe fuisset super
tabernaculũ: manebãt filii isrl'
in eodem loco. et nõ proficiscebãtur. Statim autẽ ut recessisset:
mouebant castra. Uerbũ dñi

figebant tentoria: et pũbum illi
proficiscebantur. Cunctis in excubiis dñi: iuxta impetum eius
per manum moysi.

X

Locutusq; est dñs ad moysen: dicens. Fac tibi duas tubas
argenteas ductiles: quibus conuocare possis multitudinẽ. quando
mouenda sunt castra. Cumq; increpuerit tubis: congregabitur
ad te omnis turba ad ostium tabernaculi federis. Si semel clanxerit: uenient ad te principes.
et capita multitudinis isrl'. Si
autẽ prolixior atq; concisus clangor increpuerit: mouebunt castra
primi. qui sunt ad orientalẽ plagam. In secõ autẽ sonitu et pari
ululatu tube: leuabũt tentoria
qui habitant ad meridiem. Et
iuxta hunc modum reliqui facient: ululantibus tubis in profectione. Quando autẽ congregandus
est populus. simplex tubarũ clangor
erit: et non concise ululabunt.
Filii aaron sacerdotes: clangẽt
tubis. Eritq; hoc legitimũ sempiternũ: in generationibus uris.
Si exieritis ad bellum de terra
uestra. contra hostes qui dimicãt
aduersum uos. clangetis ululantibus tubis: et erit recordatio uri
coram dño deo uestro. ut eruamini
de manibus inimicorum uestrorum. Si quando habebitis epulum et dies festos et kalendas: canetis tubis
sup holocaustis et pacifi
ciis uestris: ut sint uobis in recor

dationē dei uīi. Ego dñs ds ūr.
Anno secdo. mense secdo. uicesima
die mensis. eleuata est nubes de
tabernaculo federis; profectiq;
sunt filij isrl' p turmas suas de
deserto synai: et requiebat nubes
in solitudine pharan. Mouerūq;
castra primi uxta impium dñi
in manu moysi filij iuda p tur
mas suas: quor princeps erat
naason filius amminadab. In tri
bu filior ysachar: princeps erat
nathanael filius suar. In tribu
zabulon: princeps erat eliab fi
lius elon. Depositumq; est tab
naculum: qđ portantes egressi
sunt filij gerson et merari. Pro
fectiq; sunt et filij ruben p tur
mas et ordinem suū: quor prin
ceps erat elisur filius sedeur. In
tribu aūt filior symeon: princeps
fuit salamiel filius surisaddai.
Porro in tribu gad: erat prin
ceps eliasaph filius duhel. Pro
fectiq; sunt et caathite: portan
tes sanctuarium. Tam diu taber
naculū portabatur: donec ue
nirent ad erectionis locum. Mo
uerunt et castra filij effraim p
turmas suas: in quor exercitu
princeps erat elisama filius a
miud. In tribu autem filior ma
nasse: princeps fuit gamaliel fi
lius phadassur. Et in tribu ben
amin: dux abidan filius gedeo
nis. Nouissimi castror omniū
profecti sunt filij dan p turmas
suas: in quor tribu princeps fuit
aiezer filius ammisaddai. In tri
bu aūt filior aser: erat princeps
phagiel filius ochran. Et in tri
bu filior nepthalim: princeps fuit
ahira filius enan. Hec sunt castra
et profectiones filior isrl' per tur
mas suas: quādo egrediebantur.
Dixitq; moyses oziab filio ragu
hel madianite: cognato suo. Pro
ficiscimur ad locum: quem dñs
daturus ē nobis. Veni nobiscum
ut benefaciamus tibi: qa dñs
bona promisit isrāeli. Cui ille
respondit. Non uadam tecum:
sed reuertar in terrā meam in
qua natus sum. Et ille. Ne nos
quaq; relinquere. Tu enim
nosti in quibz locis p desertum
castra ponere debeamus: et eris
ductor ūr. Cumq; nobiscū ueris:
quicquid optimū fuerit ex opib;
quas nobis daturus ē dñs. dabi
mus tibi. Profecti sunt ergo de
monte dñi: uiam trium dierum.
Archaq; federis dñi precedebat
eos per dies tres: quidens castro
rum locum. Nubes quoq; dñi sup
eos erat p diem: cum incederent.
Cumq; eleuaretur archa: dice
bat moyses. Surge dñe: et dissipen
tur inimici tui: et fugiant qui
oderunt te a facie tua. Cū aūt
deponeretur: dicebat. Reuertere
dñe: ad multitudinē exercitus
Interea. ortum est xl isrl'.
murmur populi quasi dolentiū
pro labore: contra dñm. Quod
cum audisset: iratus est. Et ac

census in eos ignis dñi: deuora
uit extremā castroꝝ partem. Cū
q; clamasset ꝑplūs ad moysen: o
rauit moyses ad dñm. et absor
tus est ignis. Vocauitq; nomen
loci illius incensio: eo quod suc
census fuisset contra eos ignis
dñi. Vulgus quippe ꝑmistum
qđ ascenderat cum eis flagrauit
desiderio sedens et flens: iunc
tis sibi pariter filiis isrl. Et ait.
Quis dabit nobis ad uescendū
carnes? Recordamur piscium
quos comedebamus in egipto
gratis. In mentem nobis uenūt
cucumeres et pepones: porriq;
cepe et allia. Anima nr̄a arida
est: nichil aliud respiciunt oculi
nr̄i nisi man. Erat autē man
quasi semen coriandri: colorus
bdellij. Circuibatq; ꝑplūs. et colli
gens illud frangebat mola. siue
terebat in mortario: coquens in
olla. et faciens ex eo q̄si tortulas
saporis q̄si panis oleati. Cumq;
descenderet nocte super castra
ros: descendebat pariter ⁊ man.
Audiuit ergo moyses flentem po
pulū p familias: et singulos p
ostia tentoriꝝ suu. Iratusq; ē fu
ror dñi ualde. Sed et moysi. intu
leranda res uisa est. Et ait ad
dñm. Cur afflixisti seruū tuū?
Quare non inueni gr̄ām co
ram te? Et cur imposuisti pon
dus uniuersi ꝑpli huius super
me? Numq̄d ego concepi omnē
hanc multitudinē uel genui
eam. ut dicas mihi porta eos i
sinu tuo. sicut portare solet nu
trix infantulū. et defer in terrā
pro qua iurasti patribz eorum?
Unde mi carnes. ut dem tante
multitudini? Flent coram me:
dicentes. Da nobis carnes: ut
comedamus. Non possum solus
sustinere omnē hunc ꝑplm: qā
grauis mihi est. Sin aliter tibi
uidetur; obsecro ut interficias
me. et inueniam gr̄ām in oc̄lis
tuis: ne tantis afficiar malis.
Et dixit dñs ad moysen. Con
grega mihi septuaginta uiros
de senioribz isrl. quos tu nosti qđ
seues populi sint ac magistri; ⁊
duces eos ad ostium tabernacu
li fœderis. faciesq; ibi stare tecū:
ut descendam et loquar tibi.
Et auferam de spiritu tuo. tra
damq; eis; ut sustentent tecū
onus populi. et nō tu solus gra
ueris. ꝑplō quoq; dices. Sanc
tificamini: cras comederis carnes.
Ego enī audiui uos dicere. Quis
dabit nobis escas carnū? Bene
nobis erat in egipto. Vt det uo
bis dñs carnes. et comedatis nō
uno die nec duobz uel quinq; aut
decem. nec uiginti qdem sz usq;
ad mensem dierum; donec exeat
ꝑ nares urās. et ūratur in nau
seam: eo qđ repulerit dñm q̄
in medio uri est. et fleueritis co
ram eo. dicentes. Quare egressi
sumus ex egipto? Et ait moyses
ad dñm. Sexcenta milia pedituꝝ

huius populi sunt. et tu dicis.
Dabo eis esum carnium mense
integro. Numqd ouium aut bo
um multitudo cedetur. ut possit
sufficere ad cibum. uel oēs pis
ces maris in unū congregabun
tur. ut eos saciant. Cui respon
dit dñs. Numqd manus dñi in
ualida est. Jam nunc uidebis.
utrum meus sermo opere com
pleatur. Venit igitur moyses. et
narrauit populo uerba dñi. con
gregans septuaginta uiros de se
nioribus israel. quos stare fecit circa
tabernaculū. Descenditq dñs p
nubem. et locutus ē ad eum. au
ferens de spū qui erat in moyse.
et dans septuaginta uiris. Cūq
requieuisset in eis sps. prophāue
runt. nec ultra cessauerunt. Re
manserant autē in castris duo
uiri. quoz unus uocabatur hel
dath. et alter medath. super qs
requieuit sps. Nam et ipi descrip
ti fuerant. et non exierant ad
tabernaculū. Cumq pphārent
in castris. cucurrit puer. et nū
tiauit moysi. dicens. Heldath &
medath prophetant in castris.
Stratim iosue filius nun minis
ter moysi. et electus a pluribus
ait. Dñe mi moyses. prohibe
eos. At ille. Quid inquit emula
ris pro me. Quis tribuat ut oīs
populus propheret. et det eis dñs
spm suum. Reuersusq est moy
ses. et maiores natu israhel. in
castra. Ventus aūt egrediens
a dño. arreptas transmare cotur
nices detulit. et dimisit ī castra.
tantum quantum uno die cōfici
potest. et omni parte castroz p
circuitum. Volabantq in aere.
duobus cubitis in altitudine sup
terram. Surgens ergo ppls toto
illo die et nocte et die altero. con
gregauit coturnicū multitudinē.
qui parum. decem choros. Et
siccauerunt eas. p gyrum castro
rum. Adhuc carnes erant ī den
tibus eoz. nec defecerat huiusmodi
cibus. et ecce furor dñi concita
tus in populum. percussit eum plaga
magna nimis. Vocatusq ē ille
locus. sepulchra concupiscentie.
Ibi enim sepelierunt populum. qui
desiderauerat. Egressi autē de
sepulchris concupiscentie. uene
runt in aseroth et mansere ibi.

Locutaq est maria XII.
et aaron contra moysen.
propter uxorem eius ethiopis
sam. et dixerunt. Num solum p
moysen locutus est dñs. Nonne
et nobis similiter est locutus.
Qd cum audisset dñs. iratus
est ualde. Erat enī moyses uir
mitissimus. super oēs homines
qui morabantur in terra. Stra
timq locutus est ad eum. et aa
ron et mariam. Egredimini uos
tantum tres. ad tabernaculū
federis. Cumq fuissent egressi.
descendit dñs in columpna nu
bis. et stetit in introitu taber
naculi. uocans aaron et mariam.

Qui cum ɪſſent: dixit ad eos.
Audite ſermones meos. Si quis
fuerit inter uos prophꝫ dñi. in
uiſione apparebo ei: uel p ſom
nium loquar ad illum. Nō non
talis ſeruus mꝰ moyſes: qui ī
omni domo mea fidelisſimus ē.
Ore enī ad os loquor ei: et pa
lām non p enigmata ⁊ figuras.
dñm uidet. Quare igitur non
timuiſtis detrahere ſeruo meo
moyſi? Iratusq; contra eos. abi
it. Nubes quoq; receſſit: que e
rat ſup tabernaculū. Et ecce
maria apparuit candens lepra:
quaſi nix. Cumq; reſpexiſſet e
am aaron. et uidiſſet pfuſam
lepra: ait ad moyſen. Obſecro
dñe mi. non imponas nobis hoc
peccatum qđ ſtulte cōmiſimus:
ne fiat hec quaſi mortua. ⁊ ut
abortiuū qđ proicitur de uulua
matris ſue. Ecce iam medium
carnis eius: deuoratum ē lep̄.
Clamauitq; moyſes ad dñm:
dicens. Deus obſecro. ſana eā.
Cui reſpondit dñs. Si pater
eius ſpuiſſet in faciem eius: nō
ne debuerat ſaltem ſeptem diey
ruborē ſuffundi? Separetur ſep
tem diebꝰ extra caſtra: ⁊ poſtea
reuocabitur. Exclusa eſt ergo
maria extra caſtra ſeptem die
bus; et popl's non eſt motus de
loco illo: donec reuocata eſſet
maria. XIII
Profectusq; eſt populus de
haſeroth: fixis tentoriis in deſer
to pharan. Dixitq; locutus eſt dñs
ad moyſen: dicens. Mitte uiros
qui conſiderent terram chanaan.
quam daturus ſum filiꝰ iſrael.
ſingulos de ſingulis tribubꝰ: et
principibꝰ. Fecit moyſes qđ dñs
imperat. de deſerto pharan mit
tens principes uiros: quoꝝ iſta
ſunt nomina. De tribu ruben:
ſemmua filium zecchur. De tri
bu ſymeon: ſalphath filiū hūri.
De tribu iuda: caleph filium ie
phone. De tribu yſachar: igal
filium ioſeph. De tribu effraim:
oſee filium nūn. De tribu bema
min: phalti. filium raphu. De
tribu zabulon: geddihel filium
ſody. De tribu ioſeph: ſceptri
manaſſe: gaddi filiū ſuſy. De
tribu dan: ammiel filium ge
malli. De tribu aſer: ſetur fili
um michael. De tribu nepthalim:
naabi filium napſi. De tribu
gad: guel filium machi. Hec
ſunt nomina uiroꝝ: qs miſit
moyſes ad conſiderandā terrā.
Vocauitq; oſee filiū nun: ioſue.
Miſit ergo eos moyſes ad conſide
randam terrā chanaan: et dixit
ad eos. Aſcendite p meridianam
plagam. Cumq; ueneritis ad mō
tes; conſiderate terram qualis
ſit. et pplm qui habitator eſt et.
utrum fortis ſit an infirm. pau
ci numero uel plures: ipa terra
bona an mala. urbes quales. mu
rate an abſq; muris. humus
pinguis an ſterilis. nemoroſa

an ablq; arboribz. Confortamini: et afferte nobis de fructibz terre. Erat aũt tempus: q̃ndo iam p̃coque uue uesci possunt. Cumq; ascendissent: exploraue runt terram a deserto syn usq; rohob. intrantibz emath. Ascenderuntq; ad meridiem; et uenerunt in ebron: ubi erãt achyman et sisay et tolmay. filij enath. Nam ebron: septem annis ante thanum urbem egipti condita ẽ. Pergentesq; usq; ad torrentem botri. abscinderunt palmitem cũ uua sua: quem portauerunt in uecte duo uiri. De malis quoq; granatis et de ficis loci illius tulerunt; qui appellatus est nehelescol id est torrens botri: eo qd botrum inde portassent filij isrl'. Reuersiq; exploratores tre. post quadraginta dies. omni regione circuita; uenerunt ad moysen et aaron et ad omnẽ cetum filioz isrl' in desertum pharan: qd est in chades. Locutiq; eis et omni multitudini. ostenderũt fructus terre: et narrauerunt dicentes. Uenimus in terrã ad quam misisti nos: que reuera fluit lacte et melle. ut ex hys fructibz cognosci potest. Sed cultores fortissimos habet: et urbes grandes atq; muratas. Super hec enath uidimus ibi. Amalech habitat in meridie. etheus et iebuseus et amorreus in montanis: chananeus uo moratur iuxta mare. et circa fluenta iordanis. Inter hec. caleb compescens murmur pli qd' obrebatur contra moysen: ait. Ascendamus et possideam' terram: qm̃ poterimus obtinẽ eã. Alij uero qui fuerant cũ eo: dicebant. Nequaq̃m ad hũc pplm ualemus ascendere: q̃a fortior nobis est. Detraxeruntq; terre q̃m inspexerant. apud filios israhel: dicentes. Terra quã lustrauimus: deuorat habitatores suos. Popls quem aspeximus: procere stature est. Ibi uidimus monstra quedam filioz enath de genere gigantẽo: quibz comparati quasi locuste uidebamur. Vidit uociferans XIIII omnis turba. fleuit nocte illa: et murmurauit sunt cõtra moysen et aaron cuncti filij isrl'. dicentes. Utinam mortui eẽmus in egipto: et non in hac uastra solitudine. Utinam peamus; et non inducat nos dñs in terram istam. ne cadamus gladio: et uxores ac liberi nri ducantur captiui. Nonne melius est reuerti in egiptum: Dixeruntq; alter ad alterum. Constituamus nobis ducem: et reuertamur in egiptũ. Quo audito: moyses et aaron ceciderunt proni in terrã. coram omni multitudine filioz isrl'. At uo iosue filius nun. et caleb filius iephone. qui et ipi lustrauerant terram. scinderunt uestimenta sua: et ad omnẽ multitudinẽ filiorũ

ſtl' locuti ſunt. Terra quã circuiuimus: ualde bona eſt. Si propitius fuerit dñs. inducet nos in eam: et tradet nobis humũ lacte ⁊ melle manantẽ. Nolite rebelles ẽe contra dñm; neq; timeatis poplm terre huius: quia ſicut panem ita eos poſſumus deuorare. Receſſit ab illis omne preſidium; dñs nobiſcum eſt nolite metuere. Cũq; clamaret omnis multitudo. et lapidibz uellet eos opprimere: apparuit gla dñi ſup tectum federis cunctis filiis iſtl'. Et dixit dñs: ad moyſen. Vſq; quo detrahet michi poplus iſte: Quouſq; non credent mi. in omnibz ſignis que feci coram eis: Feriam igitur peſtilentia eos. atq; conſumã: te autem faciam principem ſup gentem magnã. et fortiorem quam hec eſt. Et ait moyſes ad dñm. Vt audiant egipti; de quoz medio eduxiſti poplm iſtum. et habitatores terre huius. qui audierũt quod tu dñe in poplo iſto ſis. et facie uidearis ad faciem. et nubes tua protegat illos. et in columpna nubis precedas eos p diem. et in columpna ignis per noctem; quod occideris tantam multitudinẽ quaſi unũ hoiem: et dicant. Non poterat introducere poplm iſtum in terrã p qua iurauerat: ideirco occidit eos i ſolitudine. Magnificetur ergo fortitudo dñi: ſicut iuraſti dicens. Dñe patiens ⁊ multe mie. auferens iniquitatẽ et ſcelera. nullumq; innoxiũ derelinquens. qui uiſitas peccata patrum in filios. in terciam et quartã generationẽ; dimitte obſecro peccatum poplo tui huius. ſecundũ magnitudinẽ miſerie tue: ſicut propitius fuiſti egredientibz de egipto uſq; ad locum iſtũ. Dixitq; dñs. Dimiſi iuxta uerbũ tuum. Viuo ego: et implebitur gla dñi uniuerſa tra. Attamẽ omnes homines qui uiderunt maieſtatem meã. et ſigna que feci in egipto et in ſolitudine. et temptauerunt me iam p decem uices. nec obedierunt uoci mee; non uidebunt terrã pro qua iurauit patribz eoz: nec quiſquã ex illis qui detraxit michi. intuebitur eam. Seruũ meũ caleb qui plenus alio ſpũ ſecutus eſt me. inducam in terrã hanc quam circuiuit: et ſemen eius poſſidebit eam. Cũ amalechites et chananeus habitant in uallibz; eras mouete caſtra: et reuertimini in ſolitudinẽ p uiam maris rubri. Locutus q; eſt dñs ad moyſen et aaron: dicẽs. Vſq; quo hec multitudo peſſima murmurat contra me: Querelas filioz iſtl' audiui. Dic ergo eis. Viuo ego ait dñs: ſicut locuti eſtis audiente me. ſic faciã uobis. In ſolitudine hac: iacet

bunt cadauera ura. Omnes qui numerati estis a uiginti annis et supra: et murmuraslis contra me. non intrabitis terram super qua leuaui manu meam ut habitare uos facerem: preter caleb filium iephone. et iosue filiu nun. Parulos aute uros. de quibus dixistis qd prede hostibz forent: introducam ut uideant terram. que uobis displicuit. Vestra cadauera iacebunt in solitudine. Filii uri uagi erunt in deserto annis quadraginta; et portabt fornicatione uram. donec consumantur cadauera patrum i deserto: iuxta numeru quadraginta dierum. quibz considerastis terra. Annus pro die imputabitur. Et quadraginta annis recipietis iniquitates uras. et scietis ultione meam; qm sicut locutus sum ita faciam omni multitudini huic pessime: que conspirauit aduersum me. In solitudine hac deficiet: et morietur. Igitur omnes uiri quos miserat moyses ad contemplandam terra. et qui reuersi murmurare fecerant contra eu omne multitudine. detrahentes terre qd esset mala: mortui sunt atq percussi in conspectu dni. Iosue aute filius nun. et caleb filius iephone: uixerunt ex omnibz qui profecerant ad cosiderandam terram. Locutus q est moyses uniuersa uerba hec ad omes filios isrl: et luxit ppls nimis.

Et ecce mane pmo surgentes. ascenderunt uerticem montis: atq dixerunt. Parati sumus ascendere ad locum de quo dns locutus est: qua peccauimus. Quibus moyses. Cur inquit transgredimini uerbum dni. qd uobis no cedet in prospm. Nolite ascendere; non enim est ds uobiscu: ne corruatis coram inimicis uestris. Amalechites z chananeus ante uos sunt. quoz gladio corruetis; eo quod nolueritis acquiescere dno: nec erit dns uobiscu. Ait illi contenebrati: ascenderunt in uerticem montis. Archa aute testamenti dni et moyses: non recesserunt de castris. Descendit q amalechites et chananeus q habitabant in monte: et percutiens eos atq concidens. persecuti sunt eos usq horma. XV

Locutus e dns ad moysen: dicens. Loquere ad filios isrl rahel: et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram habitationis ure quam ego dabo uobis. et feceritis oblationem dno in holocaustu aut uictima pacifica. uota soluentes uel sponte offerentes munera. aut in sollempnitatibz uris adolentes odorem suauitatis dno de bobus siue de ouibz; offeret quicuq immolauerit uictima. sacrificium simile. decima partem ephi conspersam oleo. qd mensura habebit quartam partem hyn: et unum ad

liba fundenda eiusdem mēsure.
dabit in holocaustum siue ī uic
timā p agnos singulos. Et are
tis erit sacrificiū simile duar de
cimarū que consperſa sit oleo
tercie partis hyn: et unū ad li
bamentū tercie partis eiusdem
mensure offeret. in odorem sua
uitatis dño. Quando uero de
bob; feceris holocaustū aut hos
tiam. ut impleas uotum uel pa
cificas uictimas. dabis p singu
los boues. simile tres decimas
consperſe oleo. qđ habeat medi
um mensure hyn: et unum ad
liba fundenda eiusdem mēsure.
in oblationē suauissimi odoris
dño. Sic facietis: p singulos bo
ues et arietes et agnos ⁊ hedos.
Tam indigene quā peregrini:
eodem ritu offerent sacrificia.
Unum p̄ceptum erit atq; iudici
um: tam uobis quam aduenis
terre. Locutus ē dñs ad moysen:
dicens. Loquere filiis isrl: ⁊ di
ces ad eos. Cum ueneritis ī ter
ram quā dabo uobis. et comede
ritis de panib; regionis illius:
separabitis primitias dño de
cibis uris. Sicut de areis primi
tias separabitis: ita et de pul
mentis dabitis primitiua dño.
Quod si p ignorantiā preterie
ritis quicquam hoz que locutus
est dñs ad moysen. et mandauit
p eum ad uos a die qua cepit u
bere et ultra. oblitaq; fuerit fa
cere multitudo. uitulum de ar
mento offeret. holocaustū in odo
rem suauissimū dño. et sacrificiū
eius ac liba. ut cerimonie postu
lant. hircumq; pro peccato; ⁊ ro
gabit sacerdos pro omni multi
tudine filioz isrl. et dimittetur
eis qm̄ non sponte peccauerunt.
nichilominus offerentes incensū
dño pro se et pro peccato atq; er
rore suo: et dimittetur uniuſse
plebi filioz isrl. et aduenis qui
peregrinantur inter eos. qm̄ cul
pa est omnis popli p ignorantiam. Quod si aīa una nesciens
peccauerit. offeret capram anni
culam pro peccato suo; et depre
catur pro ea sacerdos. qđ insci
a peccauerit coram dño. impetra
bitq; ei ueniam: et dimittetur
illi. Tam indigenis qm̄ aduenis:
una lex erit omniū. qui peccaue
rint ignorantes. Anima uō que
p superbiam aliquid commiserit;
siue ciuis sit ille siue peregrinus:
qm̄ adūsum dñm rebellis fuit.
peribit de populo suo. Verbū enī
dñi contempsit. et p̄ceptum illi
fecit irritum: idcirco delebitur.
et portabit iniquitatem suam.
Factum ē aūt cū essent filii isrl
in solitudine. et inuenissent ho
minē colligentem ligna in die
sabbati: obtulerunt eū moysi et
aaron. et uniuſse multitudini.
Qui reclauserunt eū in carcerē:
nescientes quid super eo facere
deberent. Dixitq; dñs ad moy
sen. Morte moriatur homo ille:

obruat eum lapidibz oīs turba extra castra. Cumq; eduxissent eum foras; obruerunt eum lapidibz. et mortuus est: sicut pcepe rat dñs. Dixit quoq; dñs ad moysen. Loquere filys isrl'. et duces ad eos. ut faciant sibi fimbrias p angulos palliox: ponentes in eis uittas iacinctinas. Quas cū uiderint. recordentur omnium mandatox dñi; ne sequantur co gitationes suas. et oculos p res uarias fornicantes: sed magis memores preceptox dñi faciant ea. sintq; sancti deo suo. Ego dñs ds ūr: qui eduxi uos de ter ra egypti. ut eē m ds ūr. XVI

Ecce autē chore filius ysaar. filij caath. filij leui. z dathan atq; abiron filij eliab. hon quoq; filius pheleph de filius ruben. sur rexerunt contra moysen: aliiq; fi lioz isrl' ducenti quinquaginta uiri. proceres synagoge. z qui tem pore concilij p nomina uocabantur. Cumq; stetissent adūsum moy sen et aaron: dixerunt. Sufficiat uobis qua omnis multitudo scōz est: et in ipis est dñs. Cur eleua mini sup poplm dñi. Quod cum audisset moyses: cecidit pronus in faciem. Locutusq; est ad chore: et ad omnē multitudinē. Mane inquit nouit dñs qui ad se pteneant; et scōs applicabit si bi: et quos elegerit appropinqua bunt ei. Hoc igitur facite. Tol lat unusq;sq; thuribulū suum. tu chore et omne conciliū tuum: et hausto cras igne ponite desup thimiama coram dño. Et quēcūq; elegerit: ipse erit scūs. Multum erigimini. filij leui. Dixitq; rur sum ad chore. Audite filij leui. Num parum uobis est qđ sepa rauit uos ds isrl' ab omni poplo. et unxit sibi ut seruiretis ei i cultu tabernaculi. et staretis coram fre quentia popli. et ministraretis ei: Idcirco ad se fecit accedere te et omnes frēs tuos filios leui. ut nobis etiam sacerdotiū uendice tis. et omnis globus tuus ster cō tra dñm: Quid est enim aaron. ut murmuretis contra eū: Mi sit ergo moyses: ut uocaret da than et abyron. filios eliab. Qui responderunt. Non uenimus. Nū quid parum ē tibi quod eduxisti nos de terra que lacte et melle manabat. ut occideres i deserto. nisi et dñatus fueris nri: Reue ra induxisti nos in terram que fluit tuus lactis et mellis. et de disti nobis possessiones agroz et uineaz: An et oculos nros uis e ruere: Non uenimus. Iratusq; moyses ualde: ait ad dñm. Ne respicias sacrificia eoz. Tu scis quod nec asellum quidē unquā accepim ab eis: nec afflixerim quēpiam eoz. Dixitq; ad chore. Tu et omnis congregatio tua state seorsum coram dño: et aa ron die crastino. separatim. Tolli te singuli thuribula ura. et po

nite sup ea incensum: offerentes
dño ducenta quinquaginta thu
ribula. Aaron quoq; teneat thu
ribulum suū. Quod cū fecissent.
stantibz moyse et aaron. et coa
ceruassent adūsum eos omnē
multitudinē ad ostium tabna
culi: apparuit cunctis glā dñi.
Locutusq; dñs ad moysen et a
aron: et ait. Separamini de me
dio congregationis huius: ut
eos repente dispdam. Qui cecī
derunt proni in faciem: atq;
dixerunt. Fortissime deus spū
um uniuersē carnis; num uno
peccante. contra omnes ira tua
desęuet. Et ait dñs ad moysen.
Precipe uniuerso poplo: ut sepa
retur a tabernaculis chorē et
dathan et abiron. Surrexitq;
moyses: et abiit ad dathan et
abiron. Et sequentibz eum se
nioribz israł: dixit ad turbā. Re
cedite a tabernaculis hominū
impioz; et nolite tangere que
ad eos pertinent: ne involuami
ni in peccatis eoz. Cumq; rece
dissent a tentoriis eoz per circui
tum: dathan et abiron egressi
stabant in introitu papilionū
suoz. cum uxoribz et liberis. om
niq; frequentia. Et ait moyses.
In hoc scietis qđ dñs miserit me.
ut facerem uniuersa que cerni
tis: et non ex proprio ea corde
protulerim. Si consueta hōim
morte interierint. et uisitauerit
eos plaga qua et ceteri uisitari
solent: nō misit me dñs. Sin aū
nouam rem fecerit dñs. ut ape
riens terra os suū deglutiat eos
et omnia que ad illos pertinent.
descenderintq; uiuentes in infer
nū: scietis quod blasphemauerīt
dñm. Confestim igitur ut cessa
uit loqui. dirupta est terra sub
pedibz eoz: et aperiens os suum
deuorauit illos. cū tabnaculis
suis et uniūsa substantia. Des
cenderuntq; uiui in infernū oper
ti humo: et perierunt de medio
multitudinis. At ūo omnis israł
qui stabat p gyrum: fugit a cla
more peuntium. dicens. Ne for
te et nos terra deglutiat. Sz et
ignis egressus est a dño. interfe
cit ducentos quinquaginta uiros:
qui offerebant incensum. Locu
tusq; est dñs ad moysen: dicēs.
Precipe eleazaro filio aaron sa
cerdotis. ut tollat thuribula que
iacent in incendio. et ignem huc
illucq; dispergat: qm̄ sanctificata
sunt in mortibz peccatoz. Produ
catq; ea in laminas. et affigat
altari. eo qđ oblatum sit in eis
incensum dño. et sanctificata sint:
ut cernant ea pro signo et mo
numento filii israł. Tulit ergo e
leazar sacerdos thuribula enea.
in quibz obtulerant hi quos in
cendium deuorauit; et produxit
ea in laminas affigens altari.
ut haberent posterā filii israł qbz
cōmonerentur. ne quis accedat
alienigena et qui non est de se

mne aaron. ad offerendū incen
sum dño. ne patiatur sicut passus
est chore. et omnis congregatio
eius. loquente dño ad moysen.
Murmurauit aūt omnis multi
tudo filioꝝ isrl' sequenti die con
tra moysen et aaron: dicēs. Vos
interfecistis populū dñi. Cumq;
oreretur seditio. et tumultus in
cresceret. moyses et aaron fuge
runt ad tabernaculum federis.
Quod postq̄m ingressi sunt. ope
ruit nubes tabernaculum: ⁊ ap
paruit gla dñi. Dixitq; dñs ad
moysen. Recedite de medio mul
titudinis huius: etā nunc dele
bo eos. Cumq; tacerent in terra.
dixit moyses ad aaron. Tolle
thuribulū. et hausto igne de al
tari. mitte incensum desuper: p
gens cito ad populū. ut roges
pro eis. Jam enī egressa est ira a
dño. et plaga desecut. Quod cū
fecisset aaron. et cucurrisset ad
mediam multitudinē quā iam
uastabat incendium: obtulit thy
miama. Et stans inter mortuos
et uiuentes. pro populo deprecatus
est: et plaga cessauit. Fuerunt
aūt qui perierūt quatuordecim
milia hominū ⁊ septingenti:
absq; his qui pierant in seditio
ne chore. Reuersusq; est aaron
ad moysen ad ostium tabernacu
li federis: postq̄m quieuit mori

Et locutus XVII tus.
est dñs ad moysen: dicens.
Loquere ad filios isrl'. et accipe
ab eis uirgas singulas p cogna
tiones suas. a cunctis principib;
tribuū uirgas duodecim: et uni
cuiusq; nomen superscribes uir
ge siue. Nomen aūt aaron: erit
in tribu leui. Et una uirga: ⁊
cunctas eoꝝ familias continebit. Ponesq; eas in tabernaculo
federis coram testimonio: ubi
loquor ad te. Quem ex his ele
gero germinabit uirga eius; et
cohibebo a me querimonias fili
orum isrl': quib; contra uos mur
murant. Locutusq; est moyses
ad filios isrl': et dederunt ei om
nes principes uirgas. per singu
las tribus. Fuerunt q; uirge duo
decim: absq; uirga aaron. Q̄s
cū posuisset moyses coram dño
in tabernaculo testimonii; seqn
ti die regressus inuenit germi
nasse uirgam aaron in domo
leui: et turgentib; gēmis emise
rant flores. Qui foliis dilatatis:
in amigdalas deformati sunt.
Protulit ergo moyses omnes uir
gas de conspectu dñi. ad cūctos
filios isrl': uiderunt q; et recepe
runt singuli uirgas suas. Dix
itq; dñs ad moysen. Refer uir
gam aaron in tabernaculū testi
monii. ut seruetur ibi in signū
rebellium filioꝝ isrl': et quiescāt
querele eoꝝ a me. ne moriantur.
Fecitq; moyses: sicut precepat
dñs. Dixerunt aūt filii isrl':
ad moysen. Ecce consumpti su
mus: omnes perimus. Quicūq;

accedit ad tabnaculū dñi: mo
ritur. Hum usq; ad internecio
nem cuncti delendi sumus.

Dixitq; dñs XVIII
ad aaron. Tu et filij tui et
domus patris tui tecum porta
bitis iniquitatē sanctuarij: et tu et
filij tui simul. sustinebitis pcā
sacerdotij uri. Sed et frēs tuos
de tribu leui et sceptrum patris
tui sumes tecum: prelocq; sint.
et ministrent tibi. Tu autem et
filij tui: ministrabitis in taber
naculo testimonij. Excubabūtq;
leuite ad preceptū tuum. et ad
cuncta opa tabernaculi; ita dū
taxat ut ad uasa sanctuarij et
ad altare non accedant: ne & illi
moriantur. et uos pariter simul.
Sint autē tecum. et excubent i
custodijs tabnaculi: et in oīb
cerimonijs eius. Alienigena nō
miscebitur uobis. Excubate in
custodiam sanctuarij et in ministe
rio altaris ne oriatur indigna
tio sup filios isrl. Ego dedi uo
bis fratres uros leuitas de me
dio filioq; isrl. et tradidi donum
dño: ut seruiant in ministerijs
tabernaculi eius. Tu autem et
filij tui: custodite sacerdotium
urm. Et omnia que ad altarium
altaris pinent. et intra uelum
sunt: per sacerdotes āministra
buntur. Siquis extraneus acces
serit: occidetur. Locutusq; ē dñs
ad aaron. Ecce dedi tibi custodi
am primitiaq; meaū. Omnia
que sācificantur a filijs isrl. tibi tra
didi et filijs tuis. pro officio sacer
dotali: legitima sempiterna. Hec
ergo accipies: de hijs que sancti
ficantur et oblata sunt dño. Om
nis oblatio et sacrificiū et quicqd
pro peccato atq; delicto redditur
michi. et erit in scā scōrum: tu
um erit et filioq; tuoq;. In sanctuario
comedes illud. Mares tantum e
dent ex eo: quia consecratum est.
Primitias aūt quas uouerint
tibi et obtulerint filij isrl: dedi
tibi et filijs ac filiabz tuis. iure
perpetuo. Qui mūdus est in do
mo tua: uescetur ex eis. Omnē
medullam olei et uini ac frumē
ti. quicquid offerent primitiarū
dño: tibi dedi. Omnis frugum
mitia que gignit humus. & dño
deportantur: cedent in usus tu
os. Qui mundus est in domo
tua: uescetur eis. Omne cd' ex
uoto reddiderint filij isrl: tuū
erit. Quicqd primū erumpet a
uulua cuncte carnis quam offe
runt dño. siue ex hominibz siue
de pecorib; fuerit. tui iuris erit;
ita dumtaxat. ut pro hominis
pmogenito pcium accipias: & om
ne animal quod imundum est.
redimi facias. Cuius redemptio
erit post unū mensem: siclis ar
genti quinq; ponderis sanctuarij. Si
clus uiginti obolos habet. Pri
mogenitū aūt bouis et ouis et
capree nō facies redimi. qā sācti
cata sunt dño. Sanguinē tantū

eoꝝ fundes sup altare: et adu
pem adolebis in odorem suauis
simū dño. Carnes uō: in usum
tuum cedent. Sicut pectusculū
consecratum et armus dexter:
tua erunt. Omnes primicias
sanctificationum quas offerunt filii isrl'
dño: tibi dedi et filiis ac filiabꝫ
tuis iure perpetuo. Pactum sa
lis est sempiternū coram dño:
tibi ac filiis tuis. Dixitqꝫ dñs
ad aaron. In terra eoꝝ nichil
possidebitis: nec habebitis par
tem inter eos. Ego pars et here
ditas tua: in medio filiorū isrl'.
Filius autem leui dedi omnes de
cimas filiorꝫ isrlis in possessionē
pro ministerio quo seruiunt mi
hi tabernaculo federis; ut nō acce
dant ultra filii isrl' ad tabernacu
lum federis. nec cōmittant pec
catum mortiferum: solus filius
leui michi in tabernaculo seruien
tibꝫ. et portantibꝫ peccata popli.
Legitimū sempiternū erit: in
generationibꝫ uris. Nichil alu
ud possidebunt. decimarū obla
tione contenti: quas in usus eoꝝ
et necessaria separaui. Locutusqꝫ
est dñs ad moysen: dicens. Pre
cipe leuitis: atqꝫ denuntia. Cū
acceperitis decimas a filiis isrl'
quas dedi uobis. primicias earū
offerte dño. id est decimā partem
decime: ut reputetur uobis in
oblationē primitiuoꝝ. Tam de
areis qm̄ de torcularibꝫ et unu
lis quoꝝ acceptis primicias of
ferte dño: et date aaron sacerdo
ti. Omnia que offertis ex decimis
et in donaria dñi separatis: opti
ma et electa cuncta erunt. Dices
qꝫ ad eos. Si preclara et meliora
quetꝫ obtuleritis ex decimis: re
putabitur uobis quasi de area
et torcularibꝫ dederitis primicias.
Et comedetis eas in omnibꝫ lo
cis uris. tam uos quā familie
ure. quia pretiū est pro ministerio
quo seruitis in tabernaculo testi
monii; et non peccabitis super hoc.
egregia uobis et pinguia reser
uantes: ne polluatis oblationes
filiorꝫ isrl'. et moriamini. XLX

Locutusqꝫ est dñs ad moy
sen et aaron: dicens. Iste
est religio uictime: quā constitu
uit dñs. Precipe filiis isrl' ut
adducant ad te uaccam rufam
etatis integre. in qua nulla sit
macula. nec portauerit iugum:
tradentisqꝫ eam eleazaro sacerdo
ti. Qui eductam extra castra.
īmolabit in conspectu omniū:
et tingens digitum in sanguine
eius. aspget contra fores taber
naculi. septem uicibꝫ. Combu
retqꝫ eam cunctis uidentibꝫ: tā
pelle et carnibꝫ eius. cm̄ sangui
ne et fimo. flāme traditis. Lig
num quoqꝫ cedrinū et ysopum
coccumqꝫ bistinctum. sacerdos
mittet in flammā que uaccam
uorat; et tunc demū lotis uesti
bus et corpore suo ingredietur
in castra: cōmaculatusqꝫ erit

usq; ad uespum. Sed et ille qui combusserit eam. lauabit uestimenta sua et corpus: et immūd erit usq; ad uespum. Colliget autem ubi mundus cineres uaccę. et effundet eos extra castra in puriſſimo loco: ut sint multitudini filioꝝ isrl' in custodiam. et ī aquam asp̄sionis: q̄a pro pecto uaccа combusta est. Cumq; lauerit qui uaccę portauerit cineres uestimenta sua: immūdus erit usq; ad uespum. Habebunt hęc filii isrl' et aduene qui habitant inter eos: sēm. ure ꝑpetuo. Qui tetigerit cadauer hominis. et ꝑpter hoc septem diebꝫ fuerit īmundus: aspgetur ex hac aqua die tercio et septimo: et sic mundabitur. Si die tercio asperſus non fuerit: septimo nō poterit emundari. Omnis qui tetigerit humane aīe mortuum. et asperſus hac cōmixtione nō fuerit: polluet tabernaculum dñi. et peribit ex isrl'. Quia aqua expiationis non ē asperſus. immundus erit: et manebit spurcitia eius sup eum. Ista est lex hominis: qui moritur in tabernaculo. Omnes qui ingrediuntur tentorium illius et uniuersa uasa q̄ ibi sunt: polluta erunt septem diebꝫ. Vas quod nō habuerit operculum. nec ligaturam desuper: īmundū erit. Siquis tetigerit in agro cadauer occisi hominis aut ꝑ se mortui. siue os illi' uel sepulchrū: immūdus erit septē diebꝫ. Tollent de cineribꝫ cōbustionis atq; peccati: et mittent aquas uiuas sup eos in uas. In quibꝫ cum homo mundus tinxerit ysopum: aspget ex eo omne tentorii et cunctam supellectilē. et omnes hiusce modi contagione polluros. Atq; hoc modo mūdus lustrabit immūdū: tercio et septimo die. Expiatusq; die septimo. lauabit et se et uestimēta sua: et īmundus erit usq; ad uespum. Siquis hoc ritu non fuerit expiatus. peribit anima illius de medio ecclie: quia sāctuarium dñi polluit. et ī est aqua lustrationis asperſus. Erit hoc ꝑceptum: legitimū sempiternū. Ipse quoq; qui aspget aquas: lauabit uestimenta sua. Omis qui tetigerit aquas expiatōis: īmundus erit usq; ad uespum. Quicq̄d tetigerit immūdus: īmundū faciet. Et anima que horum quippiā tetigerit: īmūda erit usq; ad uespum.

Venerunt q; filii isrl' et omnis multitudo in desertū syn. mense primo: et mansit populus in chades. Mortuaq; est ibi maria: et sepulta ī eodem loco. Cumq; indigeret aqua populus. coierunt aduersum moysen et aaron: et uersi in seditionem dixerunt. Vtinā perissemꝰ inter frēs nros: coram dño. Cur eduxistis ecclīam dñi in solitu

dinem; ut et nos et iumēta nr̄a
moriamur. Quare nos fecistis
ascendere de egipto. ⁊ adduxistis
in locum istum pessimū. qui seri
non potest. qui nec ficum gignit
nec uineas nec malagranata. in
sup et aquam nō habet ad biben
dum. Ingressusq; moyses ⁊ aa
ron dimissa multitudine taber
naculum federis. corruerūt pro
ni in terrā. clamaueruntq; ad
dm. atq; dixerunt. Dñe ds audi
clamorem popli huius; et aperi
eis thesaurum tuū. fontem aque
uiue. ut saciatis cesset murmu
ratio eor. Et apparuit gl̄a dn̄i
sup eos. Locutusq; est dn̄s ad
moysen. dicens. Tolle uirgam. ⁊
congrega poplm tu et aaron fra
ter tuus; et loquimini ad petrā
coram eis. et illa dabit aquas.
Cumq; eduxeris aq̄m de petra.
bibet omnis multitudo. ⁊ iumē
ta eius. Tulit igitur moyses uir
gam que erat in conspectu dn̄i.
sicut precepat ei. congregata
multitudine ante petram. Dix
itq; eis. Audite rebelles et incre
duli. Num de petra hac aquā
uobis poterimus educere. Cūq;
moyses eleuasset manū percu
iens uirga bis silicem; egresse
sunt aque largissime. ita ut po
pulus biberet et iumēta. Dixitq;
dn̄s ad moysen et aaron. Quia
non credidistis mihi ut sanctificaretis
me coram filys isr̄l. non intro
ducetis hos populos in terram
quā dabo eis. Hec est aqua con
tradictionis ubi iurgati sū filii
isr̄l contra dn̄m. et sanctificatus ē
in eis. Misit interea nūcios mo
yses de chades ad regem edom.
qui dicerent. Hec mandat frat
tuus isr̄l. Nosti omnē laborem
qui apprehendit nos. quomodo
patres nr̄i descenderint in egip
tum. et habitauerimus ibi mul
to tempore. afflixerūntq; nos e
gipti et patres nr̄os; et quom
clamauerimus ad dn̄m ⁊ exau
dierit nos. misitq; angelum
qui eduxerit nos de egipto. Ec
ce in urbe chades que est in
extremis finib; tuis positi. ob
secramus ut nobis transire lice
at p terram tuā. Non ibimus p
agros nec p uineas; nō bibemus
aquas de puteis tuis; sed gradie
mur uia publica. nec ad dexteram
nec ad sinistram declinantes. do
nec transeamus terminos tuos.
Cui respondit edom. Non tran
sibis p me. alioquin armatus
occurram tibi. Dixeruntq; filii
isr̄l. Per tritam gradiemur uiā;
et si biberimus aquas tuas nos
et pecora nr̄a. dabimus qd̄ ius
tum est. Nulla erit in pecto diffi
cultas. tantum uelociter transe
amus. At ille respondit. Non
transibis. Stratumq; est egress
obuius cū infinita multitudine
et manu forti. nec uoluit acqui
escere deprecanti. ut concederet
transitum p fines suos. Quam

obrem: discessit ab eo israel. Cumq; castra mouissent de chades: uenerunt in montē or qui est in finib; terre edom. Vbi locutus est dñs ad moysen. Pergat inquit aaron ad populos suos. Non enī intrabit terram quā dedi filiis israel: eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas contradictionis. Tolle aaron et filiū eius cum eo: et duces eos in montē or. Cumq; nudaueris patrem uestē suā; indues ea eleazarum filium eius: et aaron colligetur et morietur ibi. Fecit moyses: ut preceperat dñs. Et ascenderunt in montem or coram omni multitudine. Cumq; aaron spoliasset uestib; suis: induit eis eleazarum filiū eius. Illo mortuo in montis supercilio: descendit cum eleazaro. Omnis autē multitudo uidens occubuisse aaron: fleuit eum triginta diebus per cunctas familias suas.

Quod cum audisset chananeus rex arad qui habitabat ad meridiem uenisse scilicet israel p exploratoz uiam; pugnauit contra illum: et uictor existens. duxit ex eo predam. At israel uoto se dño obligans: ait. Si tradideris ppl'm istum in manu mea: delebo urbes eo. Exaudiuitq; dñs preces israel: et tradidit chananeum. Quē ille interfecit. subuersis urbib; eius: et uocauit nomen loci illius horma id est anathema. Profecti sunt aūt et de monte or p uiam que ducit ad mare rubrum: ut circuirent terrā edom. Et tedere cepit popl'm itineris ac laboris. Locutusq; contra dñm et moysen: ait. Cur eduxisti nos de egipto. ut moreremur in solitudine? Deest panis; non sunt aque: aīa nra iam nauseat super cibo isto leuissimo. Quā obrem: misit dñs in popl'm ignitos serpentes. Ad quoz plagas et mortes plurimoz. uenerunt ad moysen: atq; dixerunt. Peccauimus: qua locuti sumus contra dñm et te. Ora. ut tollat a nobis serpentes. Oranitq; moyses pro populo: et locutus est dñs ad eum. Fac serpentem eneum: et pone eū pro signo. Qui percussus aspexerit eū: uiuet. Fecit ergo moyses serpentem eneum: et posuit pro signo. Quem percussi aspicientes: sanabantur. Profectiq; filii israel: castra metati sunt i oboth. Vnde egressi. fixere tentoria in ieabarī. in solitudine que respicit moab: contra orientalem plagam. Et inde mouentes: uenerunt ad torrentem zared. Quē relinquentes: castra metati sunt contra arnon que est in deserto. et prominet in finib; amorrei. Siquidē arnon terminus est moab: diuidens moabitas et amorreos. Vnde dicitur in libro bellorum dñi. Sicut fecit i mari rubro: sic

facies in torrentibz arnon. Declinauit ad pulu torrentium inclinati sunt: ut requiescerent in arnon. et recumberent in finibz moabitarū. Ex eo loco apparuit puteus: super quo locutus est dñs ad moysen. Congrega populū: & dabo eis aquam. Tunc cecinit israhel carmen istud. Ascendat puteus concinebant: puteus quē foderunt principes. et parauerunt duces multitudinis in datore legis et in baculis suis. De solitudine: mathana. De mathana: nahaliel. De nahaliel in bamoth. Bamoth uallis est in regione moab. in uertice phasga: qđ respicit contra desertum. Misit autē israel nuntios ad seon regem amorreoz: dicens. Obsecro. ut trāsire liceat michi p terram tuam. Non declinabimus in agros & uineas: non bibemus aquas ex puteis. Via regia gradiemur: donec transeamus terminos tuos. Qui concedere noluit: ut transiret israel p fines suos. Cum potius exercitu congregato. egressus ē obuiā in desertum; et uenit in iasa: pugnauitq; contra eum. A quo peremptus est: in ore gladij. Et possessa est terra eius ab arnon usq; iaboc. Et filios āmon: qa forti presidio tenebantur terminis a montibz. Tulit ergo israel oēs ciuitates eius; et habitauit in urbibz amorrei: in esebon scilicz et uiculis eius. Urbs esebon fuit seon regis amorrei; qui pugnauit contra regem moab: et tulit omnē terrā que ditionis illius fuerat. usq; arnon. Idcirco dicit in prouerbio. Venite in esebon: edificetur et construatur ciuitas seon. Ignis egressus ē de esebon. flamma de oppido seon: et deuorauit ar moabitaz. et habitatores excelsorum arnon. Ve tibi moab: periisti populē chamos. Dedit filios eius in fugam. et filias in captiuitatē: regi amorreorum. seon. Iugum ipsoz dispersit ab esebon usq; dibon: lassi pueruerunt in nophe et usq; ad medaba. Habitauit itaq; israel: in terra amorrei. Misitq; moyses: qui explorarent iazer. Cuius cepere uiculos: et possederunt habitatores. Verteruntq; se: et ascenderunt p uiam basan et occurrit eis og rex basan cum omni populo suo: pugnaturus in edrai. Dixitq; dñs ad moysen. Ne timeas eum; quia in manu tua tradidi illum: et omnem populū ac terrā eius. Facies q; illi: sicut fecisti seon regi amorreoz. habitatori esebon. Percusserunt igitur et hunc cum filijs suis. uniuersumq; populū eius. usq; ad internecionem: et possederunt terrā illius.

Profectiq; xxi. castra metati sunt in campestribz moab: ubi trans iordanem. iericho sita est. Videns aū balach filius sephor oīa que

fecerat isti amorreo. et quod pti
muissent eum moabite. et impe
tum eius ferre nō possent: dixit
ad maiores natu madian. Ita
delebit hic popl's omnes qui in
nris finibz cōmorantur: quom
solet bos herbam carpere usq;
ad radices. Ipse autem erat eo
tempore rex in moab. Misit ergo
nuncios ad balaam filiū beor.
ariolum qui habitabat super
flumen terre filioz amon: ut vo
carent eum. et dicerent. Ecce e
gressus est popl's ex egipto: qui
operuit supficiem terre. sedens
contra me. Veni igitur et male
dic populo huic quia fortior me
est: si quo modo possim pcutere
et eicere eum de terra mea. Nou
enim qd benedictus fit cui bene
dixeris: et maledictus. in quem
maledicta congesseris. Perrexe
runt seniores moab et maiores
natu madian: habentes diui
nationis pcium in manib. Cūq;
uenissent ad balaam. et narras
sent ei omnia uerba balach: il
le respondit. Manete hic nocte:
et respondebo quicqd dns m di
xerit. Manentib; aūt illis apud
balaam: uenit deus. et dixit ad
eum. Quid sibi uolunt homi
nes isti apud te: Respondit. Ba
lach filius sephor rex moabita
rum: misit ad me dicens. Ecce
popl's qui egressus ē de egipto:
operuit supficiem terre. Veni
et maledic eis: si quo m possim
pugnans abigere eum. Dixitq;
deus ad balaam. Noli ire cū eis;
neq; maledicas populo: quia
benedictus est. Qui mane cōsur
gens: dixit ad principes. Ite in
terram uram: qa prohibuit me
ds uenire uobiscum. Reuli pn
cipes: dixerunt ad balach. No
luit balaam uenire nobiscum.
Rursum ille multo plures & no
biliores quam ante miserat. m
sit. Qui cum uenissent ad bala
am: dixerunt. Hec dicit balach
filius sephor. Ne cunctēris ue
nire ad me paratum honorare
te: et quicquid volueris dabo
tibi. Veni et maledic populo hui
huic. Respondit balaam. Si de
derit m balach domū suam ple
nam argenti et auri; nō pote
ro immutare ūbum dni di mei:
ut uel plus uel minus loquar.
Obsecro ut hic maneatis etiam
in hac nocte: ut sciam quidnam
michi rursum respondeat dns.
Venit ergo ds ad balaā nocte:
et ait ei. Si uocare te uenerint
homines isti; surge & uade cū
eis: ita dumtaxat. ut quod pre
cepero tibi facias. Surrexit ba
laam mane: et strata asina pro
fectus est cum eis. Et iratus est
ds. Stetitq; angelus dni in uia
contra balaam. qui sedebat asi
ne: et duos pueros habebat se
cum. Cernens asina angelum
stantem in uia euaginato gla
dio. auertit se de uie: & ibat

p agrum. Quā cum uerbāret
balaam et uellet ad semitam re
ducere; stetit angelus in angus
tus duarum macerarū: quib;
unee angebantur. Quē uidens
asina unxit se paueti: et attri
uit sedentis pedem. At ille iām
uerbābat et nichilominus ange
lus ad locum angustū transiens.
ubi nec ad dexteram nec ad sini
stram poterat deuiari: obuius
stetit. Cumq; uidisset asina
stantem angm: cecidit sub pe
dib; sedentis. Qui iratus: uehe
mentius cedebat fuste latera e
ius. Aperuitq; dns os asine: et
locuta est. Quid feci tibi? Cur
percutis me ecce iam tuo? Res
pondit balaam. Quia cōmeru
isti: et illusisti m. Utinā habeē
gladium: ut te paueterem. Dix
itq; asina. Nonne animal tuū
sum. cui sedere semp cōsueuisti.
usq; in psentem diem? Dic quid
simile unquā fecerim tibi. At ille
ait. Nunquam. Protinus aptuit
dns oculos balaam: et uidit an
gelum stantem in uia euaginā
tum gladium in manu tenentē.
Adorauitq; eum: pronus in ter
ram. Cui angelus. Cur inquit
tertio uerberasti asinam tuam?
Ego uenī ut adūsarer tibi: qa
puersa est uia tua. michiq; con
traria. Et nisi asina declinas
set a uia. dans locum resistenti;
te occidissem: et illa uiueret.
Dixit balaam. Peccaui: nesci
ens qō tu stares contra me. Et
nunc si displicet tibi ut uadam:
reuertar. Ait angelus. Vade cū
istis: sed caue ne aliud qm prece
pero tibi loquaris. Iuit igitur cū
principib;. Quod cum audisset
balach. egressus est in occursum
eius in oppido moabitarū: quod
situm ē in extremis finib; annon.
Dixitq; ad balaam. Misi nunti
os: ut uocarem te. Cur non ue
nisti ad me: An qa merce
dem aduentu tuo reddere neō?
Cui ille respondit. Ecce assum.
Numqd aliud loqui potero. nisi
qō deus posuit in ore meo? Per
rexerunt ergo simul: et uenerūt
in urbem que in extremis finib;
regni eius erat. Cūq; occidisset
bālach oues et boues: misit ad
balaam et principes qui cum eo
erant. munera. Mane autē ducō.
duxit eum ad excelsa baal: et
intuitus ē extremā partem ppli.

Dixitq; balaam: XXIII
ad balach. Edifica m hic
septem aras; et para totidem
uitulos: et eulsdem numeri a
rietes. Cumq; fecisset uxta ser
monē balaam: imposuerunt si
mul uitulū et arietem sup arā.
Dixitq; balaam ad balach. Sta
paulisper uxta holocaustū tuū
donec uadam; si forte occurrat
m dns: et quodcūq; impauerit
loquar tibi. Cumq; abisset uelo
citer: occurrit ei deus. Locutusq;
est ad eum. balaā. Septem inqt

aras erexi: et imposui vitulum
et arietem desup. Dñs autē po
suit verbum in ore eius: et ait.
Revertere ad balach: et hec loq̄
ris. Reversus invenit balach stan
tem iuxta holocaustū suum: et
omnes p̄ncipes moabitarū. Ass
sumptaq; parabola sua: dixit.
De aran adduxit me balach rex
moabitarū: de montib; orien
tis. Veni maledic iacob:
propera et detestare isrl. Quo
modo maledicam cui non ma
ledixit ds: Qua ratione detes
tor quem dñs non detestatur:
De sūmis silicib; videbo eum:
et de collib; considerabo illum.
Popl's solus habitabit: et inꝰ
gentes nō reputabitur. Quis
dinumerare possit pulverē ia
cob. et nosse numerum stirpis
isrl: Moriatur aīa mea morte
iustor: et fiant novissima mea
horum similia. Dixitq; balach:
ad balaam. Quid est hoc quod
agis: Ut malediceres inimicas
meis vocavi te. et tu econtrario
benedicis eis. Cui ille respōdit.
Num aliud possum loqui nisi
qd' voluerit dñs: Dixit ergo ba
lach ad eum. Veni mecū in al
terum locum; unde partem is
rahelis videas: et totum videre
non potes. Inde maledicto ei.
Cumq; eduxisset eū in locum
sublimem sup vertice montis
phasga. edificavit balaam sep
tem aras: et impositis supra
vitulis atq; arietib;. dixit ad ba
lach. Sta hic iuxta holocaustū
tuum: donec ego pgam obvius.
Cui cum dñs occurrisset; posu
setq; verbum in ore eius: ait.
Revertere ad balach: et hec lo
queris ei. Reversus. invenit eū
stantem iuxta holocaustū suū:
et p̄ncipes moabitarū cum eo.
Ad quem balach. Quid inquit
locutus est dñs: At ille assump
ta parabola sua: ait. Sta ba
lach. et ausculta. audi fili sephor.
Non ē deus quasi homo ut men
tiatur: nec ut filius hominis ut
mutetur. Dixit ergo. et n̄ faciet:
Locutus est. et nō implebit: Ad
benedicendū adductus sum: be
nedictionē prohibere nō valeo.
Non est ydolum in iacob: nec
videtur simulacrū in isrl. Dñs
ds eius cum eo est: et clangor
victorie regis in illo. Ds eduxit
eum de egipto: cuius fortitudo
similis est rinocerotis. Non est
augurium in iacob: nec divi
natio in isrl. Temporib; suis di
cetur iacob et israhel: quid o
patus sit dñs. Ecce populus ut
leena consurget: et quasi leo
erigetur. Non accubabit. donec
devoret predam: et occisor san
guinē bibat. Dixitq; balach ad
balaam. Nec maledicas ei: nec
benedicas. Et ille. Nonne aut di
xi tibi. qd' quecūq; michi ds impe
raret hoc facerem: Et ait balach
ad eum. Veni et ducam te ad

alium locum: si forte placeat deo. ut inde maledicas ei. Cumq; e duxisset eum sup uerticem mons phogor. qui respicit solitudinem: dixit ei balaam. Edifica mihi hic septem aras: et para totidem uitulos eiusdemq; numeri arietes. Fecit balach ut balaam dixerat: impositisq; uitulos et arietes p singulas aras. XXIII

Quumq; uidisset balaam q̃ placeret dño ut benediceret israheli; nequaq̃ abiit ut ante fecerat ut augurium quereret: sed dirigens contra desertũ uultum suum. et eleuans oculos. uidit israhel in tentoriis cõmorantem p tribus suas. Et irruente in se spũ dei: assumpta parabola ait. Dixit balaam filius beor. dixit homo cuius obturatus ẽ oculus; dixit auditor sermonũ dei. qui uisionem omnipotentis intuit ẽt: qui cadit. et sic aperiuntur oculi eius. Quã pulchra tabernacula tua iacob. et tentoria tua israh: ut ualles nemorose. ut horti iuxta fluuios irrigui. ut tabernacula que fixit dñs. quasi cedri p̃pe aquas. Fluet aqua de situla eius: et semen illius erit in aquas multas. Tolletur propter agag rex eius: et auferetur regnum illius. Deus eduxit illum de egipto: cuius fortitudo similis ẽ rinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius: ossaq; eor confringent. et pfodient sagittis. Accubans dormiuit ut leo: et quasi leena. quã suscitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi: erit et ipse benedictus. Qui maledixerit: in maledictione reputabitur. Iratusq; balach contra balaam: complosis manib; ait. Ad maledicendũ inimicis meis uocaui te: quibz econtrario tertio bñdixisti. Reuertere ad locum tuũ. Decreueram quidem magnifice honorare te: sed dñs priuauit te honore disposito. Respondit balaam ad balach. Nonne nuntiis tuis quos misisti ad me. dixi. si dederit mihi balach plenam domũ suam argenti et auri. nõ potero p̃terire sermonẽ dñi dei. ut uel bonum q̃d uel malum p̃feram ex corde meo. sed quicquid dñs dixerit. hoc loquar. Uerũtamen pergens ad populum meum. dabo tibi consilium: quid populus tuus huic pl̃o faciat extremo tempe. Sumpta igitur parabola: rursum ait. Dixit balaam filius beor. dixit homo cuius obturatus est oculus; dixit auditor sermonũ dei. qui nouit doctrinam altissimi. et uisiones omnipotentis uidet: qui cadens apertos habet oculos. Videbo eum sed nõ modo: intuebor illum sed non prope. Orietur stella ex iacob: et consurget uirga de israh. Et percutiet duces moab: uastabitq; omnes filios seth. Et erit idumea possessio eius; hereditas seyr cedet inimicis su

is: ysrl' uero fortiter aget. De ia
cob erit qui dñetur: et perdat re
liquias ciuitatis. Cūq; uidisset
amalech: assumens parabolam
ait. Principiū gentiū amalech:
cuius extrema pdentur. Vidit
quoq; cineum: et assumpta pa
rabola ait. Robustum ē qdem
habitaculum tuū; sed si in pe-
posueris nidum tuū. et fueris
electus de stirpe cyn. quā diu
poteris pmanere. Assur enim
capiet te. Assumptaq; pabola:
iterum locutus est. Heu quis u
ctuus est quando ista faciet ds.
Venient in trieribz de ytalia;
superabunt assyrios. uastabūtq;
hebreos: et ad extremū etiā ipsi
peribunt. Surrexitq; balaam. et
reuersus est in locum suum: ba
lach quo uia qua uenīat reduc.

Morabatur aūt eo xxv
tempore ysrl' in sethim. Et
fornicatus est popls cum filiabz
moab: que uocauerunt eos ad
sacrificia sua. At illi comederūt:
et adorauerunt deos earū. Im
citatusq; est ysrl' beelphegor. Et
iratus ds: dixit ad moysen. ✠.
Tolle cunctos principes ppli. et
suspende eos contra solem ī pa
tibulis: ut aūtetur furor meus
ab ysrl. Dixitq; moyses ad iudi
ces ysrl. Occidat unusquisq; pxi
mos suos: qui initiati sūt beel
phegor. Et ecce unus de filys
ysrl' intrauit coram frībus suis
ad scortum madianitem. uidēte
moyse et omni turba filiorū ysrl:
qui flebant ante fores tabnacu
li. Quod cū uidisset finees filius
eleazari filij aaron sacdotis. sur
rexit de medio multitudinis; et
arrepto pugione ingressus ē post
uirum ysrl. tam in lupanar: et p
fodit ambos simul uirū scilicet
et mulierem. in locis genitalibz.
Cessauitq; plaga a filys ysrl: et
occisi sunt uiginti qtuor milia
hominū. Dixitq; dñs ad moy
sen. Finees filius eleazari filij
aaron sacerdotis. auertit iram
meam a filys ysrl: qa zelo meo
cōmotus est contra eos. ut nō ipse
delerem filios ysrl in zelo meo.
Idcirco loquere ad eum. Ecce do
et pacem federis mei; et erit tā
ipsi qm semini illius pactum sa
cerdotij sempiternū: quia zelat
est pro deo suo. et expiauit scelus
filiorū ysrl. Erat aūt nomen uiri
ysrlite qui occisus ē cum madia
nitide. zamri filius salu: dux de
cognatione et tribu symeonis.
Porro mulier madianitis que pa
riter interfecta est: uocabatur
chozbi filia sur nobilissimi prin
cipis madianitarū. Locutusq; est
dñs ad moysen: dicens. Hostes
uos sentiant madianite. et per
cutite eos; quia et ipsi hostiliter
egerunt contra uos. et deceperūt
insidijs p ydolum phogor et choz
bi filiam ducis madian sororem
suam: que percussa ē in die plage
pro sacrilegio phogor. xxvi

Postquam noxior sanguis effusus est: dixit dñs ad moysen et eleazarum filium aaron sacerdotem. Numerate omnē sūmā filior israel a uiginti annis & supra. p domos et cognationes suas: cunctos qz qui possunt ad bella procedere. Locuti sunt itaqz moyses et eleazar sacerdos ī campestribz moab sup iordanem contra iericho. ad eos qui erant a uiginti annis et supra: sicut dñs impauerat. Quor iste est numerus. Ruben: primogenitus israel. Hunus filius enoch: a quo familia enochitarum. Et phallu: a quo familia phallutarum. Et esron: a quo familia esronitarū. Et charmi: a quo familia charmitarū. Hee sunt familie de stirpe ruben: quarum numerus inuentus est quadraginta tria milia septingenti triginta. Filius phallu: heliab. Huius filii: namuhel. et dathan. et abyron. Isti sunt dathan et abiron principes populi. qui surrexerunt contra moysen et aaron in seditione chore. quando aduersum dñm rebellauerunt: et aperiens terra os suum deuorauit chore. morientibz plurimis: quando combussit ignis ducentos quinquaginta uiros. Et fēm est grande miraculum: ut chore pereunte filii eius nō morerentur. Filii symeon: p cognationes suas. Hamuel: ab hoc familia namuelitarū. Jamin: ab hoc familia iaminitarum. Jachin: ab hoc familia iachinitarum. Zare: ab hoc familia zareitarū. Saul: ab hoc familia saulitarum. Hee sunt familie de stirpe symeon: quarum omnis numerus fuit uiginti duo milia ducenti. Filii gad: p cognationes suas. Sephon: ab hoc familia sephonitarum. Aggi: ab hoc familia aggitarum. Suni: ab hoc familia sunitarum. Ozni: ab hoc familia oznitarum. Heri: ab hoc familia heritarum. Arod: ab hoc familia aroditarum. Ariel: ab hoc familia arielitarum. Iste sunt familie gad: quarum omnis numerus fuit quadraginta milia quingenti. Filii iuda. her & onan: qui ambo mortui sunt in terra chanaan. Fueruntqz filii iuda: p cognationes suas. Sela: a quo familia selaitarum. Phares: a quo familia pharesitarū. Zare: a quo familia zareitarum. Porro filii phares: esrom. a quo familia esromitarū. Et amul: a quo familia amulitarū. Iste sunt familie iude: quarum omnis numerus fuit septuaginta milia quingenti. Filii ysachar: p cognationes suas. Thola: a quo familia tholaitarum. Phua: a q familia phuaitarum. Jasub: a quo familia iasubitarū. Semram: a quo familia semramitarum. Hee sunt cognationes ysachar: quarum numerus fuit sexaginta quatuor milia trecenti. Filii za

bulon: p cognationes suas. Sa
red: a quo familia sareditarū.
Helon: a quo familia helonita
rum. Jalel: a quo familia tale
litarum. Hee sunt cognationes
zabulon: quarum numerus fu
it sexaginta milia quingenti.
Filij ioseph p cognatōes suas:
manasses et effraim. De mana
sse ortus est machir: a quo fa
milia machiritarū. Machir ge
nuit galaad: a quo familia ga
laaditarum. Galaad habuit fi
lios. Hiezer: a quo familia hie
zeritarum. Et elech: a quo fa
milia elechitarum. Et asriel: a
quo familia asrielitarum. Et
sechem: a quo familia sechemi
tar. Et semida: a quo familia
semidaitarū. Et epher: a quo fa
milia epheritarum. Fuit autē
epher pater salphaad: qui filiō
non habebat. sed tantum filias.
Quarum ista sunt nōia. Maa
la. et noa. et egla. et melcha. et
thersa. Hee sunt familie ma
nasse: et numerus earū quinqua
ginta duo milia septingenti. Fi
lij aūt effraim p cognationes
suas: fuerunt hij. Suthala: a
quo familia suthalaitarū. Be
ther: a quo familia bethenitar.
Thehen: a quo familia thehe
nitarum. Porro filius suthala
fuit heram: a quo familia he
ramitar. Hee sunt cognationes
filioꝝ ephraym: quaꝝ numerus
triginta duo milia quingenti.
Isti sunt filij ioseph: p familias
suas. Filij beniamin: in cognatu
onibꝫ suis. Bale: a quo familia
baleitarum. Azbel: a quo fami
lia azbelitarum. Atram: a quo
familia atramitarū. Supham:
a quo familia suphamitar. Hu
pham: a quo familia huphami
tarū. Filij bale: hered. & noeman.
De hered: familia hereditarū.
De noeman: familia nœmani
tarū. Hij sunt filij beniamin. p
cognationes suas: quoꝝ nume
rus quadraginta quinq; milia
sexcenti. Filij dan. p cognatōes
suas: suham a quo familia su
hamitarū. Hee sunt cognatōes
dan: p familias suas. Omnes
fuerunt suhamite: quoꝝ nume
rus erat sexaginta quatuor mi
lia quadringenti. Filij aser: p
cognationes suas. Jemna: a q̄
familia iemnaitar. Jesui: a quo
familia iesuitarum. Brie: a q̄
familia brieitarum. Filij brie.
haber a quo familia haberitar.
Et melchiel. a quo familia mel
chielitar. Homen autem filie a
ser: fuit sara. Hee cognationes
filioꝝ aser: et numerus eoꝝ qn
quaginta tria milia quadringē
ti. Filij neptalim: p cognationes
suas. Jessihel a quo familia ies
sihelitarum. Guni: a quo familia
gunitarū. Jeser: a quo familia ie
seritarum. Sellem: a quo fami
lia sellemitarū. Hee sunt cogna
tiones filioꝝ neptalim p famili

as suas: quor numerus quadra
ginta quinq; milia quadringēti.
Ista est summa filior isrl' qui re
censiti sunt: sexcenta milia et
mille. septingenti triginta. Locu
tusq; est dñs ad moysen: dicēs.
Istis diuidetur terra: iuxta nu
merū uocabulor in possessiones
suas. Plurib; maiorem partem
dabis: et pauciorib; minorem.
Singulis sicut nunc recensiti sē.
tradetur possessio: ita dūtaxat.
ut sors terram tribub; diuidat
et familus. Quicq̄d sorte contri
gerit: hoc uel plures accipiant
uel pauciores. Hic quoq; est nu
merus filior leui: per familias
suas. Gerson: a quo familia ger
sonitarum. Caath: a quo fami
lia caathitarum. Merari: a quo
familia meraritarū. Hec sūt fa
milie leui. Familia lobni. fami
lia ebroni. familia mooli. fami
lia musi. familia chore. At uero
caath: genuit amram. qui habu
it uxorem iochabeth filiam leui:
que nata est ei in egipto. Hec ge
nuit uiro suo amram. filios: aa
ron et moysen. et mariā sororem
eor. De aaron: orti sunt nadab.
et abiu. et eleazar. et ythamar.
Quor nadab et abiu mortui sē.
cum obtulissent ignem alienum
coram dño. Fuerunt; omēs qui
numerati sunt uiginti tria mi
lia generis masculini. ab uno mē
se et supra: qui nō sunt recensiti
inter filios isrl'. nec eis cū ceteris
data est possessio. Hic est nume
rus filior isrl': qui descripti sūt
a moyse et eleazaro sacerdote:
in campestribus moab. iuxta iorda
nem contra iericho. Inter quos
nullus fuit eor qui ante nume
rati sunt a moyse et aaron: in
deserto synai. Predixerat enim
dñs: quod omnes morerentur
in solitudine. Nullusq; reman
sit ex eis: nisi caleb filius iephu
ne. et iosue filius nun.

CAPVT XXVII

Accesserunt autem filie sal
phaad filij epher. filij ga
laad. filij machir. filij manasse
qui fuit filius ioseph: quarum
sunt nomina maala et noa et
egla et melcha et thersa. Stete
runtq; coram moyse et eleazaro
sacerdote et cunctis principib;
populi ad ostium tabernaculi
fedens: atq; dixerunt. Pater
noster mortuus est in deserto; ni
si fuit in seditione que concitata ē
contra dñm sub chore: sed in
peccato suo mortuus ē. Hic nō
habuit mares filios. Cur tolli
tur nomen illius de familia sua
quia nō habet filium? Date
nobis possessionem: inter cog
natos patris nri. Retulitq; mo
yses causam earū: ad iudicium
dñi. Qui dixit ad eum. Justam
rem postulant filie salphaath.
Da eis possessionē. inter cogna
tos patris sui: et ei in hereditā
tem succedant. Ad filios aūt isrl':
loqueris hec. Homo cū mortuus

fuerit absq; filio: ad filiam eius
transibit hereditas. Si filiā nō
habuerit: habebit successores
frēs suos. Quod si et frēs nō fu
erint: dabitis hereditatē frib;
patris eius. Sin autem nec pa
truos habuerit: dabitur hereditas
hys qui proximi sūt. Erit q;
hoc filys isrl' sanctum lege per
petua: sicut precepit dñs moysi.
Dixit quoq; dñs ad moysen. Ascende in montē istum abarim:
et contemplare inde terram quā
daturus sum filys isrl'. Cumq;
uideris eam. ibis et tu ad plm
tuū sicut uult frater tuus aaron:
qua offendistis me ī deserto syn
in contradictione multitudinis.
nec sanctificare me uoluistis coram
eis sup aquas. Hec sunt aque cō
tradictionis: in chades deserti
syn. Cui respondit moyses. Pro
uideat dñs deus spuum omnis
carnis hōiem qui sit sup multi
tudinē hanc. et possit exire et ī
trare ante eos. et educere illos
uel introducere: ne sit populus
dñi sicut oues absq; pastore. Dixit q; dñs ad eum. Tolle iosue
filium nun. uirum in quo ē spi
ritus dei: et pone manū tuam
sup eum. Qui stabit coram ele
azaro sacerdote: et omni multi
tudine. Dabisq; ei pcepta cunc
tis uidentib; et partem gle tue:
ut audiat eum omnis synagoga
filioz isrl'. Pro hoc: siqd agendū
erit. eleazar sacerdos consulet
dñm. Ad uerbū eius egredietur et
ingredietur ipe et omnes filii isrl'
cum eo: et cetera multitudo. Fe
cit moyses: ut preceperat dñs.
Cumq; tulisset iosue. statuit eū
coram eleazaro sacerdote et om̄
frequentia pli; et impositis ca
piti eius manib; cuncta repli
cauit que mandauerat dominus.

Dixit quoq; dñs ad moysen. Precipe filiis isrl': et duces ad eos. Oblationē
meam et panes et incensum odo
ris suauissimi: offerte p tempa
sua. Hec sunt sacrificia: que of
ferre debetis. Agnos anniculos
immaculatos duos. cotidie ī ho
locaustum sempiternū; unum
offeretis mane. et alterum ad
uespam: decimā partem ephi
simile. que conspersa sit oleo pu
rissimo. et habeat quartā par
tem hyn. Holocaustum uge est
quod obtulistis in monte synai:
in odorem suauissimum incensi
dño. Et libabitis uini quartā
partem hyn p agnos singulos:
in sancto dñi. Alterum q; agnum
similiter offeretis ad uesperam
iuxta omnē ritum sacrificii ma
tutini et libamentoz eius: obla
tionem suauissimi odoris dño.
Die aūt sabbati offeretis duos
agnos anniculos īmaculatos; et
duas decimas simile oleo cōsper
se in sacrificio: et liba que iuxta fi
dentur p singula sabbata: in
holocaustū sempiternū. In ka

lendis aũt id est in mensiũ exor
dys. offeretis holocaustum dño;
uitulos de armento duos. Arie
tem unũ. agnos anniculos septẽ
immaculatos: et tres decimas si
mile oleo conspersę. in sacrificio p
singulos uitulos. et duas decimas
simile conspersę oleo. p singulos
arietes. et decimã decime simile
ex oleo. in sacrificio p agnos singv
los. Holocaustũ suauissimi odo
ris atq; incensi est dño. Libamẽ
ta aũt uinu que p singulas fun
denda sunt uictimas: ista erũt.
Media pars hyn p singulos ui
tulos; tercia p arietem: quarta
p agnum. Hoc erit holocaustũ
per oms menses: qui sibi anno
uertente succedunt. Hircus q̃q;
offeretur dño pro peccatis ĩ ho
locaustum sempiternũ: cum li
bamentis suis. Mense autẽ pri
mo quartadecima die mensis.
phase dñi erit: et q̃ntadecima
die sollempnitas. Septẽ diebꝫ
uescentur azimis: quarũ dies
prima uenerabilis et sancta erit.
Omne opus seruile: nõ facietis
in ea. Offeretisq; incensũ holo
caustum dño. uitulos de armẽto
duos. arietem unũ. agnos ãni
culos ĩmaculatos septem; et sa
crificia singulor ex simila que cõ
spersa sit oleo. tres decimas per
singulos uitulos. et duas deci
mas p arietem. et decimam deci
me per agnos singulos id est p
septem agnos. et hircum p pcõ
unũ ut expietur pro uobis: ꝑter
holocaustum matutinũ qđ semp
offeretis. Ita facietis p singulos
dies septem dierum in fomitem
ignis. et in odorem suauissimũ
dño: qui surget de holocausto ⁊
de libationibꝫ singulor. Dies q̃q;
septimus: celeberrimus et scũs
erit uobis. Omne opus seruile
non facietis in eo. Dies etiam
primitiuor quando offeretis
nouas fruges dño expletis eb
domadibꝫ: uenerabilis et scã
erit. Omne opus seruile: non
facietis in ea. Offeretisq; holo
caustum in odorem suauissimũ
dño. uitulos de armento duos.
arietem unũ. et agnos annicu
los ĩmaculatos septem; atq; in
sacrificijs eor simile oleo conspẽ
se tres decimas p singulos uitu
los. p arietem duas. p agnos de
cimam decime. qui simul sunt
agni septem. hircum quoq; qui
mactatur pro expiatione: ꝑter
holocaustũ sempiternũ et liba
mina eius. Immaculata offeretis oĩa:
cũ libationibꝫ suis. XXIX.

Mensis etiam septimi prima
dies: uenerabilis ⁊ sancta
erit uobis. Omne opus seruile nõ
facietis in ea: qua dies clangor
is est et tubarum. Offeretisq; ho
locaustũ in odorem suauissimum
dño. uitulũ de armento unũ. ari
etem unum. agnos anniculos ĩ
maculatos septem: et in sacrifici
is eor simile oleo conspersę tres

decimas p singulos ututulos. duas decimas p arietem unam decimā p agnum. qui simul sunt agni septem. Et hircum p peccato qui offertur in expiationē pli. preter holocaustū kalendarum cū sacrificijs suis. et holocaustum sempiternū cum libationib; solitis. Hysdem ceremonijs offeretis in odorem suauissimū. incensum dño. Decima q; dies mensis huius septimi erit uobis sancta atq; uenerabilis: et affligetis animas uras. Omne opus seruile non facietis in ea. Offeretisq; holocaustū dño in odorem suauissimū. ututulum de armento unū. arietem unum. agnos anniculos imaculatos septem; et in sacrificijs eorum simile oleo consperse tres decimas p ututulos singulos. duas decimas p arietem. decimā decime p agnos singulos. qui sūt simul septem agni. et hircum pro peccato: absq; hys que offerri pro delicto solent in expiationem. et in holocaustum sempiternū. in sacrificio et libaminib; eor. Decima uero die mensis septimi. que uobis sancta erit atq; uenerabilis; omne opus seruile non facietis in ea: sed celebritis sollempnitatē dño septē diebz. Offeretisq; holocaustū in odorem suauissimū dño. ututulos de armento tredecim. arietes duos. agnos anniculos quatuordecim imaculatos; et in libamentis eor simile oleo consperse tres decimas p singulos ututulos. qui sunt simul ututuli tredecim. et duas decimas arieti uno id ē simul arietib; duob;. et decimā decime agnis singulis qui sunt simul agni quatuordecim. et hircū pro peccato: absq; holocausto sempiterno. et sacrificio et libamine eius. In die altero offeretis ututulos de armento duodecim. arietes duos. agnos anniculos immaculatos quatuordecim; sacrificiaq; et libamina singulor p ututulos et arietes et agnos rite celebrabitis. sed et hircum p peccato: absq; holocausto sempiterno. sacrificioq; eius et libamine. Die tertio offeretis ututulos undecim. arietes duos. agnos anniculos imaculatos quatuordecim; sacrificiaq; et libamina singulor p ututulos et arietes et agnos rite celebrabitis. et hircū pro peccato: absq; holocausto sempiterno. sacrificioq; eius et libamine eius. Die quarto offeretis ututulos decem. arietes duos. agnos anniculos imaculatos quatuordecim; sacrificiaq; et libamina singulor p ututulos et arietes et agnos rite celebrabitis. et hircum pro peccato: absq; holocausto sempiterno. sacrificioq; eius et libamine. Die quinto offeretis ututulos nouem. arietes duos. agnos anniculos imaculatos q

tuordecim; sacrificiaq; et libami
na singulor p uitulos et arietes
et agnos rite celebrabitis. et hir
cum pro pcō: absq; holocausto
sempiterno. sacrificioq; eius et li
bamine. Die sexto offerens uitu
los octo. et arietes duos. agnos
anniculos īmaculatos q̄tuorde
cim; sacrificiaq; et libamīa sin
gulor p uitulos et arietes et ag
nos rite celebrabitis. et hircum
pro peccato: absq; holocausto sem
piterno. sacrificioq; eius et liba
mine. Die septimo offerens uitu
los septem. arietes duos. agnos
anniculos īmaculatos q̄tuorde
cim; sacrificiaq; et libamina sin
gulor p uitulos et arietes et ag
nos rite celebrabitis. et hircum
pro peccato: absq; holocausto sem
piterno. sacrificioq; eius et liba
mine. Die octauo qui est celeber
rimus. omne opus seruile nō fa
cietis. offerentes holocaustū in
odorem suauissimū dño. uitulū
unū. arietem unū. agnos annu
culos īmaculatos septem; sacri
ficiaq; et libamina singulor p
uitulos et arietes et agnos rite
celebrabitis. et hircum pro pcō:
absq; holocausto sempiterno. sac
ficioq; eius et libamine. Hec offe
rens dño in sollempnitatib; uīs:
p̄ter uota et oblationes spontane
as. in holocausto. in sacrificio. in
libamine et in hostijs pacificis.

Narrauit quoq; moyses filijs isrl': omnia
que ei dñs imperat. Et locutus
est ad p̄ncipes tribuū filior isrl'.
Iste est sermo: quē precepit dñs.
Siquis uiror uotum dño uouerit.
aut se constrinxerit uramēto; nō
faciet irritum uerbū suum: sed
omne qđ promisit implebit. Mu
lier si quippiam uouerit et se cō
strinxerit uramento que est in
domo patris siu et in etate adh'
puellari; si cognouerit pater uo
tum qđ' pollicita est. et uramen
tū quo obligauit aīam suam. et
tacuerit: uota rea erit. quicquid
pollicita est et uouit: opere cō
plebit. Sin aūt statim ut audie
rit contradixerit pater; et uota
et uramenta eius irrita erunt:
nec obnoxia tenebitur sponsioni.
eo quod contradixerit pater. Si
maritum habuerit et uouerit a
liquid. et semel de ore eius ībū
egrediens aīam illius obligaue
rit uramento; quo die audierit
uir et nō contradixerit. uota rea
erit: reddetq; qđcumq; promise
rat. Sin aūt audiens statim cō
tradixerit. et irritas fecerit polli
citationes eius. uerbaq; quibus
obstrinxerat aīam suam: propi
cius erit ei dñs. Vidua et repudi
ata: quicquid uouerint reddent.
Uxor in domo uiri cum se uoto
constrinxerit et uramēto; si au
dierit uir et tacuerit. nec contra
dixerit sponsioni: reddet qđcūq;
promiserat. Sin aūt ex tempo
contradixerit; nō tenebitur pro

missionis rea. quia maritus cō
tradixit: et dñs ei propitius erit.
Si uouerit et iuramento se con
strinxerit. ut p ieiunii uel cete
rarum rerum abstinentiā affli
gat aīam suam: in arbitrio u
ri erit. ut faciat siue nō faciat.
Quod si audiens uir tacuerit.
et in alteram diem distulerit
sententiā; quicqd uouerat atq;
promiserat reddet: quia statim
ut audiuit tacuit. Sin aūt con
tradixerit postq̄m resciuit: por
tabit ipse iniquitatem eius. Iste
sunt leges quas constituit dñs
moysi inter uirum et uxorem;
inter patrem et filiam que in
puellari adhuc etate est: uel que
manet in parentis domo.

Locutusq; est dñs ad
moysen: dicens. Vlciscere
prius filios isrl' de madianitis:
et sic colligeris ad populū tuum.
Statimq; moyses. Armate in
quit ex uobis uiros ad pugnam:
qui possint ultionem dñi expe
tere de madianitis. Mille uiri
de singulis tribubz eligantur
ex isrl': qui mittantur ad bellū.
Dederuntq; millenos de singu
lis tribubz id est duodecim mi
lia expeditos ad pugnā: quos
misit moyses cū finees filio ele
azari. sacerdotis. Vasa q̄q; scā
et tubas ad clangendū: tradi
dit eis. Cumq; pugnassent cō
tra madianitas atq; uicissent;
omnes mares occiderunt. et re
ges eos: eui. et recem. et sur. et hur.
et rebe. quinq; principes gentis. Ba
laam quoq; filium beor: interfece
runt gladio. Ceperuntq; mulieres
eos et paruulos: omniaq; pecora
et cuncta supellectilem. Quicqd
habere poterant despoliati sūt:
tam urbes q̄m uiculos et castella
flamma consumpsit. Et tulerūt
p̄dam et uniuersa que ceperant tam
ex hominibz q̄m ex iumentis: et
adduxerunt ad moysen et ad e
leazarum sacerdotem. et ad om
nem multitudinem filioz isrl'.
Reliqua etiā utensilia portaue
runt ad castra in campestribus
moab iuxta iordanem: contra
iericho. Egressi sunt aūt moyses
et eleazar sacerdos et omnes p̄n
cipes synagoge. in occursum eoz:
extra castra. Iratusq; moyses p̄n
cipibz exercitus tribunis et cen
turionibz qui uenerant de bello:
ait. Cur feminas reseruastis? Nō
ne iste sunt que decepunt filios
isrl' ad suggestionē balaam. et p̄
uaricari fecerunt uos in dño sup
peccato phogor. unde et plagus
est populis. Ergo cunctos interfi
cite quicqd est generis masculini
etiam paruulos et mulieres que
nouerunt uiros in coitu. iugula
te. Puellas aūt et oīs feminas
uirgines reseruate uobis: et ma
nete extra castra septem diebz.
Qui occiderit hoiem uel occisū
tetigerit: lustrabitur die tertio
et septimo. Et de oī p̄da siue

uestimentū fuerit siue uas ⁊ aliquid in utensilia ꝑparatum · de capraꝝ pellibꝫ et pilis et ligno: expiabitur. Eleazar quoq; sacerdos ad uiros exercitus qui pugnauerant. sic locutus est. Hoc est ꝑceptum legis: qđ mandauit dñs moysi. Aurum et argentū · et es et ferrum · et stannū ⁊ plumbū · et omne quod potest transire ꝑ flammas: igne purgabitur. Quicqđ aūt ignem nō poterit sustinere: aqua expiationis sāctificabitur. Et lauabitis uestimēta uŕa die septimo: et purificati postea castra intrabitis. Dixit q; dñs ad moysen. Tolle sūmā eorum que capta sunt ab hōie usq; ad pecus. tu et eleazar sacerdos. et principes uulgi: diuidesq; ex equo predam inter eos qui pugnauerunt et egressi sunt ad bellum · et inter omnē reliq̄m multitudinē. Et separabis partem dño ab hys qui pugnauerūt et fuerunt in bello. unam animā de quingentis. tam ex hominibꝫ q̄m ex bobꝫ et asinis et ouibus; et dabis eam eleazaro sacerdoti: quia primicie dñi sunt. Ex media quoq; parte filioꝝ isrl̄. accipies quinquagesimū caput. hominū et boum · et asinoꝝ et ouium. cuctorꝝq; animantiū: et dabis ea leuitis qui excubant i custodijs tabernaculi dñi. Fecerunt q; moyses et eleazar: sicut preceperat dñs. Fuit aūt preda quā exercitus ceperat: ouiū sexcenta septuaginta quinq; milia. boum septuaginta duo milia; asinoꝝ sexaginta milia ⁊ mille: animē hominū sexus femineꝰ que nō cognouerant uiros. triginta duo milia. Data q; ē media pars hys qui in prelio fuerunt: ouium trecenta triginta septem milia quingente. Quibꝫ in partem dñi supputate sunt oues sexcente septuaginta quinq; et de bobus triginta sex milibꝫ. boues septuaginta et duo: de asinis triginta milibꝫ quingentis. asini sexaginta et unus. De animabꝫ hominū sedecim milia: cesserunt in partem dñi triginta due animē. Tradiditq; moyses numerū primiciaꝝ dñi eleazaro sacerdoti. sicut ei fuerat imperatum: ex media parte filioꝝ isrl̄. quam separauerat hys qui in prelio fuerant. De media uō parte que contigerat reliquę multitudini id est de ouibꝫ trecentis triginta septem milibꝫ quingentis. et de bobus triginta sex milibus. et de asinis triginta milia quingentis. et de hominibꝫ sedecim milibꝫ. tulit moyses quinquagesimū caput; et dedit leuitis q̄ excubabant in tabernaculo dñi: sicut precepat dñs. Cumq; accessissent principes exercitus ad moysen · et tribuni centuriones q;: dixerunt. Nos serui tui recensuimus numerum pugnatoꝝ quos

habuimus sub manu nra: et ne
unus quidem defuit. ob hanc cau
sam offerimus in donariis dñi
singuli qd in preda auri potu
imus inuenire; perichelides et
armillas. anulos et dextralia ac
murenulas: ut deprecetis pro
nobis dñm. Susceperūtq; moy
ses et eleazar sacerdos omne
aurum in diuersis speciebz. pon
dere scūary. sedecim milia sept
genta quinquaginta siclos a
tribunis et centurionibz. Unus
quisq; enī quod in pda rapuerat:
suum erat. Et susceptum intule
runt in tabernaculū testimony:
in monimentū filioy isrl' cora dño.

Huy aūt ruben XXII
et gad habebant pecora
multa: et erat illis in iumentis
infinita substantia. Cumq; ui
disset et galaad aptas alendis a
nimalibz terras; uenerunt ad
moysen et eleazarum sacerdotē
et principes multitudinis: atq;
dixerunt. Astaroth et dibbon. et
iazer. et nemra. esebon. et eleale.
et sabam. et nebo. et beon. terra
quā percussit dñs in conspectu
filioy isrl' regionis uberrime est
ad pastum animaliū: et nos
serui tui habemus iumenta plu
rima. Precamurq; si inuenim⁹
gram coram te: ut des nobis fa
mulis tuis eam in possessionem.
nec facias nos transire iordanē.
Quibz respondit moyses. Num
quid frēs uri ibunt ad pugnā.
et uos hic sedebitis? Cur subuer
tis mentes filioy isrl' ne transire
audeant in locum quē eis datu
rus est dñs? Nonne ita egerunt
patres uri. quando missi de cades
barne ad explorandam terram?
Cumq; uenissent usq; ad uallē
botri. lustrata omni regione. sub
uerterunt cor filioy isrl': ut nō in
trarent fines quos eis dñs de
dit. Qui iratus: iurauit dicēs.
Si uidebunt homines isti qui
ascenderunt ex egipto a uiginti
annis et supra. terrā quā sub
uramento pollicitus sum abra
ham. ysaac. et iacob. et noluerūt
sequi me: preter caleb filium ie
phone cenezeum. et iosue filium
nun. Isti impleuerūt uoluntatē
meam. Iratusq; dñs aduersus
isrl'. circumduxit eum p desertū
quadraginta annis: donec con
sumeretur uniuersa generatio. que
fecerat malū in conspectu eius. Et
ecce inquit uos surrexistis p pa
tribz uris. incrementa et alumpnu
hominū peccatoy: ut augeretis
furorem dñi contra isrl'. Qui si
nolueritis sequi eum; in solitudi
ne populū derelinquet: et uos cau
sa eritis necis omnium. At illi
prope accedentes: dixerunt. Cau
las ouiū fabricabimus. et stabula
iumentoy: paruulis quoq; nris
urbes munitas. Nos autem ipi
armati et accincti pgemus ad
plium ante filios isrl': donec in
troducamus eos ad loca sua.

parvuli nr̄i et quecq̄d habē pos/sumus. erunt in urbib; munitis/ ꝓter habitatoꝝ insidias. Non/ reuertemur in domos nr̄as: usq; dum possideant filij isr̄l' hereditatem suam. Nec quicq̄m querem⁹/ transiordanē: quia iam habem⁹/ possessionē nr̄am in orientali eius/ plaga. Quib; moyses ait. Si fa/citis qđ promittitis. expedimini pergite coram dño ad pugnam; et/ omnis uir bellator armatus tor/danem transeat: donec subuertat/ dñs inimicos suos. et subiuga-t̄/ et omnis terra. Tunc eritis inculpabiles apud dñm et apud isr̄l: et obtinebitis regiones q̄s uultis/ coram dño. Sin autē qđ dictis/ non feceritis: nullu dubium q̄n/ peccetis in dñm. Et scitote: q̄m/ peccm ur̄m apprehendet uos. Ci/uitates ergo urbes paruulis ue/stris. et caulas ac stabula ouib; et iumentis: et qđ polliciti estis/ implete. Dixeruntq; filij gad et/ ruben: ad moysen. Serui tui fa/cimus: faciemus qđ iubet dñs nr̄. Parvulos nr̄os et mulieres. et pe/cora ac iumenta relinquemus ī/ urbib; galaad: nos aūt famuli/ tui omnes expediti ꝓgemur ad/ bellum. sicut tu dñe loq̄ris. Pre/cepit ergo moyses eleazaro sacer/doti et iosue filio nun. et princi/pib; familiaꝝ p tribus isr̄l': et di/xit ad eos. Si transierit filij gad/ et filij ruben uobiscū iordanem/ omnes armati ad bellum coram/ dño. et uobis fuerit terra subiecta: date eis galaad in possessionē. Sin aūt noluerint transire uo/biscum in terrā chanaan: in/ uos habitandi accipiant loca. Responderuntq; filij gad et filij/ ruben. Sicut locutus est dñs ser/uis suis: ita faciemus. Ipsi ar/mati ꝓgemur coram dño in ter/ram chanaan: et possessionem/ iam suscepisse nos confitemur/ transiordanē. Dedit itaq; moy/ses filijs gad et ruben. et dimi/die tribui manasse filij ioseph. regnū seon regis amorrei. et regnum og regis basan: et terram/ eoꝝ cum urbib; suis per circuitū. Igitur exstruxerunt filij gad. di/bon et astaroth et aroer et roth. sophan et iazer. et iechaa et beth/nemra et betharan urbes mu/nitas: et caulas peroꝝb; suis. Filij uero ruben edificauerunt/ esebon. et eleale. et chariathaim. et nabo. et baalmeon uersis no/minib; sabbama quoq;: impo/nentes uocabula urbib; quas/ exstruxerant. Porro filij machir/ filij manasse pretexerunt in gala/ad: et uastauerunt eā. interfecto/ amorreo habitatore eius. Dedit/ ergo moyses terram galaad ma/chir filio manasse: qui habita/uit in ea. Iair autem filius ma/nasse abiit et occupauit uicos/ eius: quos appellauit auothiair/ id est uillas iair. Nobe quoq; p/rexit et apprehendit chanath cū

uiculis suis: uocauitq; eam ex nomine suo. nobe. XXIII

Hec sunt mansiones filioꝝ isrl. qui egressi sunt de egipto p turmas suas in manu moysi et aaron: quas descripsit moyses iuxta castroꝝ loca. que dñi iussione mutabant. Profecti igitur de ramesse. mense primo. quintadecima die mensis primi. altera die phase. filii isrl in manu excelsa. uidentibus cunctis egyptiis et sepelientibus primogenitos quos percusserat dñs; nam et in dis eoꝝ exercuerat ultionem: castra metati sunt in socoth. Et de socoth uenerunt in ethan: que est in extremis finibus solitudinis. Inde egressi uenerunt contra phiairoth que respicit beelsephon: et castra metati sunt ante magdalum. Profectiq; de phiairoth. transierunt p medium mare in solitudinē; et ambulantes tribus diebus p desertum ethan: castrā metati sunt in mara. Profectiq; de mara. uenerunt in helim. ubi erant duodecim fontes aquarū. et palme septuaginta: ibiq; castra metati sunt. Sed et inde egressi: fixerunt tentoria sup mare rubrū. Profectiq; de mari rubro: castra metati sunt in deserto syn. Unde egressi: uenerūt in dephtha. Profectiq; de dephtha: castra metati sunt in halus. Egressiq; de halus. in raphidim fixere tentoria: ubi aqua populo defuit ad bibendum. Profectiq; de raphidim: castra metati sunt in deserto synai. Sed et de solitudine synai egressi: uenerunt ad sepulchra concupiscentie. Profectiq; de sepulchris concupiscentie: castra metati sūt in aseroth. Et de aseroth: uenerunt in rethma. Profectiq; de rethma: castra metati sunt in rēmonpharés. Unde egressi: uenerunt in lemna. De lemna: castra metati sunt in ressa. Egressi de ressa: uenerunt in ceelatha. Unde profecti: castra metati sunt ī monte sepher. Egressi de monte sepher: uenerunt in arada. Inde proficiscentes: castra metati sunt in maceloth. Profectiq; de maceloth: uenerunt in thaath. De thaath: castra metati sunt ī thare. Unde egressi: fixere tentoria ī merrha. De merrha: castra metati sunt ī elmona. Profectiq; de elmona. uenerunt in moseroth. Et de moseroth: castra metati sunt in baneiachan. Profectiq; de baneiachan: uenerunt ī montē galgad. Unde profecti: castra metati sūt in serebata. Et de serebata: uenerunt in ebrona. Egressiq; de ebrona: castra metati sunt in asiongaber. Inde profecti. uenerūt in desertum syn: hec est chades. Egressiq; de chades: castra metati sunt in monte hor. in extremis finibus terre edom. Ascenditq; aaron sacerdos in montem hor iubente dño; et ibi mortuus ē. an

no quadragesimo egressionis filior
isrl' ex egipto. mense quinto. pma
die mensis: cum eet annor centū
uiginti trium. Audiuitq; chana
neus rex arad qui habitabat ad
meridiem in terrā chanaan: ue
nisse filios isrl'. Et pfecti de mon
te hor: castra metati sunt in sal
mona. Inde egressi: uenerunt in
phinon. Profectiq; de phinon:
castra metati sunt in oboth. Et
de oboth: uenerunt i ieabarim.
que est in finib; moabitar. Pro
fectiq; de ieabarim: fixere tento
ria in dibongad. Inde egressi: ca
stra metati sunt i elmondeblathai
im. Egressiq; de elmondeblathaim:
uenerunt ad montes abarim con
tra nabo. Profectiq; de montib;
abarim: transierunt ad campes
tria moab supra iordanē contra
iericho. Ubiq; castra metati sūt.
de bethiesimon usq; ad belsathim:
in planitiib; locis moabitarum.
Vbi locutus est dñs: ad moysen.
Precipe filiis isrl': et dic ad eos.
Quando transieritis iordanē
intrantes terrā chanaan: disper
gite cunctos habitatores terre
illius. Confringite ututos y sta
tuas cōminuite; atq; oīa excelsa
uastate: mundantes terram. et
oēs inhabitantes in ea. Ego enī
dedi uobis illam in possessionem:
quā diuidetis uobis sorte. Plu
ribz dabitis latiorem: et paucio
ribus angustiorem. Singulis ut
sors cecderit: ita tribuetur he
reditas. Per tribus et familias:
possessio diuidetur. Sin aūt no
luerit interficere habitatores
terre: qui remanserint. erunt uo
bis quasi claui in oculis. y lancee
in lateribz. Et adflabuntur uobis
in terra habitationis uē: et quic
quid illis facere cogitaueram. uo
bis faciam. XXXIII
Locutus q; est dñs ad moysen:
dicens. Precipe filiis isrl': et dices
ad eos. Cum ingressi fueritis ter
ram chanaan. et in possessionē
uobis sorte cecderit: hiis finib;
terminabitur. Pars meridiana
incipiet a solitudine syn. que est
iuxta edom: et habebit terminos
contra orientem. mare salsissi
mū. Qui circuibunt australem
plagam p ascensum scorpionis;
ita ut transeant in senna: et per
ueniant in meridiem. usq; ad ca
des barne. Unde egredientur con
fina ad uillam nomine addar:
et tendent usq; ad asemona. I
biq; p gitum terminus ab asemo
na usq; ad torrentem egipti: et
magni maris littore finietur. Pla
ge aūt occidentalis termini a ma
ri magno incipient: et ipso fine
claudentur. Porro ad septemtrio
nalem plagam. a mari magno ter
mini incipient. puenientes usq;
ad montem altissimū: a quo ue
nient in emath. usq; ad terminos
sedada. Ibuntq; confina usq; ze
phrona: et uillam enan. Hic erit
termini in parte aquilonis. Inde

metabũtur fines contra orientalẽ
plagam · de ulla enan usq; sepha
mã: et de sephama descendent
terminu in rebla. contra fontem.
Inde pueniet contra orientẽ ad
mare cenereth. et tendent usq;
ad iordanem: et ad ultimũ. sal
sillimo claudentur mari. Hanc
habebitis terram p fines suos:
in circuitu. Precepitq; moyses fi
lius isrl': dicens. Hec erit terra
quam possidebitis sorte: et quã
iussit dñs dari nouem tribubus.
et dimidie tribui. Tribus enĩ fi
liox ruben p familias suas. et tri
bus filiox gad iuxta cognationũ
numerũ. media quoq; tribus ma
nasse. id est due et semis tribus:
acceperunt partem suã trans ior
danem contra iericho. ad orienta
lem plagam. Et ait dñs ad mo
ysen. Hec sunt nomina uirorũ:
qui terrã uobis diuident. Elea
zar sacerdos et iosue filius nun:
et singuli principes de tribubus
singulis. quox ista sunt uocabu
la. De tribu iuda: caleb filius
iephone. De tribu symeon: sa
muel filius amiud. De tribu be
niamin: elidad filius caselon.
De tribu filiox dan: booci filius
ioguli. Filiox ioseph. de tribu ma
nasse: hanuel filius ephath. De
tribu ephraim: camuel filĩ sep
than. De tribu zabulon: helisa
phan filius pharnath. De tribu
yssachar: dux phaltiel filĩ ozan.
De tribu aser: abiud filius salo
mi. De tribu neptalim: phedael fi
lius amiud. Hy sunt: quibz prece
pit dñs. ut diuiderent filius isrl'
terram chanaan.

Et quoq; locutus est dñs ad
moysen in campestribz moab
sup iordanem: contra iericho. Pre
cipe filius isrl'. ut dent leuitis de
possessionibz suis urbes ad habi
tandum. et suburbana eaz p cir
cuitum; ut ipi in oppidis mane
ant. et suburbana sint pecoribz
ac iumentis: que a muris ciui
tatum foris extra p circuitũ. mil
le passuũ spacio tendentur. Con
tra orientem duo milia erunt ci
bii. et contra meridiem similiter
duo milia. Ad mare quoq; qd' res
picit occidentem. eadem mensura
erit: et septemtrionalis plaga eq̃
li termino finietur. Cruntq; ur
bes in medio: et foris suburbana.
De ipis autẽ oppidis que leuitis
dabitis. sex erunt in fugitiuorũ
auxilia separata: ut fugiat ad
ea qui fuderit sanguinem: et ex
ceptis his alia quadragĩta duo
oppida: id est simul quadraginta
et octo. cum suburbanis suis. Ip
se; urbes que dabuntur ex pos
sessionibz filiox isrl'. ab his qui
plus habent plures auferentur:
et qui minus. pauciores. Singli
iuxta mensurã hereditatis sue:
dabunt oppida leuitis. Ait dñs ad
moysen. Loquere filis isrl': et di
ces ad eos. Quando transgressi
fueritis iordanẽ in terrã chanaan:

decernute que urbes ẽ debeant ĩ
prelidia fugitiuoꝝ. qui nolentes
sanguinẽ fuderint. In quibꝫ cum
fugerit ꝓfugus. cognatus occisi
eum occidere non poterit: donec
stet in conspectu multitudinis. ⁊
causa illius iudicetur. De ipsis
aũt urbibꝫ que ad fugitiuoꝝ subsi
dia separantur. tres erunt trãs ior
danem et tres in terra chanaan.
tam filius isrl' qm̃ aduenis atq; pe
grinis: ut confugiat ad eas q̃ no
lens sanguinẽ fuderit. Siq̃s fer
ro pcusserit. et mortuus fuerit qui
percussus est: reus erit homicidii.
et ipe morietur. Si lapidem iecerit.
et ictus occubuerit: similiter pu
nietur. Si ligno percussus interie
rit: percussoris sanguine uindicabi
tur. Propinquus occisi homicidã
interficiet: statim ut apprehende
rit eum. interficiet. Si p odium
quis hominẽ impulerit. uel iecit
quippiam in eum p insidias. aut
cum ẽet inimicus. manu percusserit;
et ille mortuus fuerit: percussor
homicidii reus erit. Cognatus oc
cisi. statim ut inuenerit eum: iu
gulabit. Quod si fortuito ⁊ absq;
odio et inimicicijs quecũq; hoc
fecerit. et hoc audiente pl̃o fuit
comprobatũ. atq; mẽ percussorem
et ꝓpinquũ. sanguinis questio uẽ
tilata; liberabitur innocens de
manu ultoris: et reducetur p sen
tentiam. in urbem ad quam con
fugerat. Manebitq; ibi: donec sa
cerdos magnus qui oleo sancto
unctus ẽ. moriatur. Si interfector
extra fines urbium que exulib; de
putate sunt fuerit inuentus. ⁊ p
cussus ab eo qui ultor est sangui
nis: absq; noxa erit qui eum occi
derit. Debuerat enĩ ꝓfugus: usq;
ad mortem pontificis. in urbe resi
dere. Postq̃m aũt ille obierit: ho
micida reuertetur in terrã suam.
Hec sempiterna erunt et legiti
ma: in cunctis habitatoribꝫ uris.
Homicida: sub testibꝫ punietur.
Ad unius testimoniũ: nullus cõ
demnabitur. Non accipietis pci
um ab eo qui reus est sanguinis:
statim et ipse morietur. Exules ⁊
profugi. ante mortem pontificis
nullo modo in urbes suas reuerti
poterunt; ne polluatis terram ha
bitationis ure. que insontiũ cruo
re maculatur: nec aliter expiari
potest. nisi p eius sanguinẽ qui
alterius sanguinẽ fuderit. Sic ẽp
ta emundabitur terra possessio:
me cõmorante uobiscũ. Ego enĩ
sum dñs: qui habito inẽ filios isrl'.

Accesserunt aũt
et principes familiarum ga
laad. filij machir. filij manasse.
de stirpe filioꝝ ioseph: locutiq; sũt
moysi coram principibꝫ isrl'. atq; di
xerunt. Tibi dño nro ꝑcepit dñs.
ut terrã sorte diuideres filijs isrl':
et ut filiabꝫ salphaad fris nostri.
dares possessionẽ debitam patri.
Quas si alterius tribus hoies.
uxores acceperint; sequetur posses
sio sua: et translata ad aliã tribũ.

de nra hereditate minuetur. Atq; ita fiet; ut cū iubeleus id est qn quagesimus annus remissionis aduenit. p̄fundatur sortiū distributio. & alior possessio ad alios transeat. Respondit moyses filius israel. et dño p̄cipiente. ait. Recte tribus filior ioseph locuta ē. Et hec lex sup filiabz salphaad a dño promulgata ē. Nubant q̄bz uolūt. tantū sue tribus hominibz. ne cōmisceatur possessio filior israel. de tribu in tribū. Oēs enī uxori ducent uxores de tribu et cognatōe sua. & cuncte femine maritos de eadem tribu accipiēt; ut hereditas p̄maneat i familys. nec sibi misceantur tribus. sz ita maneāt ut a dño separate sunt. Fecerūq; filie salphaad. ut fuerat impatum. Et nupserunt maala et thersa et egla et melcha & noha. filys patrui sui de familia manasse qui fuit filius ioseph. et possessio que illis fuat attributa. manslit in tribu et familia patris earum. Hec sunt mandata atq; iudicia. que p̄cepit dñs p manū moysi ad filios israel. in campestribz moab sup iordanem. contra iericho. Explicit liber numeror. Incipit lib deuteronomy.

Et sunt uerba que locutus ē moyses ad omnē israel trans iordanem in solitudine campestri contra mare rubrum. inter pharan et tophel. et laban et aseroth. ubi est auri plurimū. undecim diebz de oreb per uiam montis seyr. usq; cades barne. Quadragesimo anno. undecimo mense. prima die mensis. locutus ē moyses ad filios israel omnia que p̄ceperat illi dñs ut diceret eis; postquam p̄cussit seon. regem amorreor qui habitauit i esebon. et og regem basan q̄ mansit in aseroth. et in edrai. trās iordanem in terra moab. Cepitq; moyses explanare legem. et dicere. Dñs ds nr locutus est ad nos in oreb. dicens. Sufficit uobis. quod in hoc monte māsistis. Reuertimini et uenite ad montē amorreor. et ad cetera que ei pxima sunt. campestria atq; montana et humiliora loca contra meridiem. et uxta litus maris terram chananeor et lybani. usq; ad flumen magnū eufratem. Ecce inquit tradidi uobis. Ingredimini et possidete eam; sup qua iurauit patribz uris dñs. abrahā ysaac et iacob. ut daret illam eis. et semini eor post eos. Dixiq; uobis illo in tempe. Non possum solus sustinere uos. quia dñs deus nr multiplicauit uos. et estis hodie sicut stelle celi. plurimi. Dñs ds patrum uror addat ad hunc numerū multa milia. et benedicat uobis sicut locutus ē. Non ualeo solus ura negocia sustinere. & pōdus ac urgia. Date e uobis uiros

sapientes et gnaros. et quoꝝ cōuersatio sit probata in tribubꝫ ur̄is: ut ponam eos uobis pncipes. Tūc respondistis m̄i. Bona res est: quā uis facere. Tulitq; de tribubꝫ uris uiros sapientes et nobiles. et constitui eos principes. tribunos et centuriones. et quinquagenarios ac decanos: qui docerent uos singula. Preceptiq; eis dicens. Audite illos: et ꝙd iustum ē iudicate. Siue ciuis sit ille siue pegrinus: nulla erit distantia psonarū. Ita paruum audietis ut magnum; nec accipietis cuiuslīm psonā: quia dei iudiciū est. Q d' si difficile uobis iudicium aliquid fuerit. referte ad me: et ego audiam. Precepiq; omnia: que facere debere tis. Profecti aūt de oreb. transiuimus p heremū terribilem et maximam quā uidistis; per uiam montis amorrei: sicut pceperat dn̄s d's n̄r nobis. Cumq; uenissemus in cades barne: dixi uobis. Uenistis ad montem amorrei: quem dn̄s d's n̄r daturus ē nobis. Ide terram quā dn̄s deus tuus dat tibi. Ascende ⁊ posside eam: sicut locutus est dn̄s deus patrꝫ tuoꝝ. Noli timere: nec quicquam paueas. Et accessistis ad me oēs: atq; dixistis. Mittamus uiros q̄ considerent terram; et renūcient p quod iter debeamus ascendere: et ad quas pgere ciuitates. Cūq; mihi sermo placuisset: misi ex uobis duodecim uiros. singulos de tribubꝫ suis. Qui cū pressissent et ascendissent in montana: uenerūt usq; ad uallem botri. Et considerata terra. sumentes de fructibꝫ eius ut ostenderent uberitatē. attulerūt ad uos: atq; dixerunt. Bona est terra: quam dn̄s d's n̄r daturus est nobis. Et noluistis ascendere; sed increduli ad sermonē dn̄i dei n̄ri murmurastis in tabernaculis ur̄is: atq; dixistis. Odit nos dominus; et idcirco eduxit nos de terra egipti: ut traderet in manu amorrei. atq; deleret. Quo ascendemus? Huncij terruerūt cor n̄rm: dicentes. Maxima multitudo est. et nobis statura procerior: urbes magne. et ad celum usq; munite. Filios enachim uidimus ibi. Et dixi uobis. Nolite metuere: nec timeatis eos. Dominus d's qui ducit uos. ipse pugnabit; sicut fecit in egipto cunctis uidentibꝫ: et in solitudine ipi uidistis. Portauit te dn̄s d's tuus. ut solet homo gestare paruulū filium suū in omni uia p quam ambulastis: donec ueniretis ad locum istum. Et nec sic quidem credidistis dn̄o deo ur̄o. qui pcessit uos in uia. et metatus est locum in quo tentoria figere deberetis: nocte ostendens uobis iter p ignem. et die p columpnā nubis. Cumq; audisset dn̄s uocem sermonū uoꝝ: iratus iurauit. et ait. Non uidebit quispiam de hominibꝫ gen̄a

tionis huĩ pessime terram bonã. quã sub uerami to pollicitus sũ patribꝫ uris. ꝓter caleb filiũ iephone. Ipse enim uidebit eam; et ipi dabo terrã quam calcauit. et filiis eius. quia secutus ẽ dñm. Nec miranda indignatio in poplm. cum in quoꝫ iratus dñs ꝓpter uos. dixerit. Nec tu ingredieris illuc. sed iosue filius nun minister tuus. ipse introibit ꝓ te. Hũc exhortare et roborã. et ipe terrã sorte diuidet isti. Paruuli uri de quibꝫ dixistis qd̃ captiui deducerentur. et filii. qui hodie bonum ac malũ ignorant distantiã. ipi ingredientur. et ipis dabo terrã. et possidebunt eam. Vos aũt reuertimini. et abite in solitudinẽ ꝑ uiam maris rubri. Et respondistis mi. Peccauimus dño. Ascendemus atq; pugnabimus. sicut ꝑcepit dñs deus nr. Cumq; instructi armis ꝑgeretis in montem. aiit mi dñs. Dic ad eos. Nolite ascendere. neq; pugnetis; nõ enim sum uobiscum. ne cadatis coram inimicis uris. Locutus sũ et nõ audistis. sed aduersantes imperio dñi et tumentes superbia. ascendistis in montem. Iraq; egressus amorreus q̃ habitabat in montibꝫ et obuiam uenientes. ꝑsecutus est uos sicut solẽt apes ꝑsequi. et cecidit de seir usq; orma. Cumq; reuersi ploraretis coram dño. non audiuit uos. nec uoci ure uoluit acquiescere. Sedistis

g in cades barne. multo tempore. Profectiq; inde. uenim in solitudinem que ducit ad mare rubrum sicut mi dixerat dñs. et circuiuimus montẽ seir longo tempe. Dixitq; dñs ad me. Sufficit uobis circuire montẽ istũ. Ire contra aquilonẽ. Et ꝓpl̃o ꝓpe. dicens. Transibitis per terminos frm uroꝝ filioꝝ esau. qui habitãt in seir. et timebunt uos. Videte ergo diligenter. ne mouea mini contra eos. Neq; enim dabo uobis de terra eoꝝ quantũ potest unus pedis calcare uestigium. quia in possessionẽ esau dedi montem seir. Cibos emetis ab eis pecunia. et comedetis. aquã emptam hauietis. et bibetis. Dñs ds tuus benedixit tibi. in omni opere manuũ tuaꝝ. Nouit iter tuũ quomodo transieris solitudinẽ hanc magnã ꝑ quadraginta annos. habitans tecum dñs ds tuus. et nichil defuit tibi. Cũq; transissemus frẽs nros filios esau qui habitabant in seir. per uiam campestrẽ. de helath et de asyon gaber. uenimus ad iter qd̃ ducit in desertum moab. Dixitq; dñs ad me. Non pugnes contra moabitas. nec incites eos preliũ. Non enim dabo quicqm tibi de terra eoꝝ. quia filiis loth tradidi ar in possessionẽ. Emim primi fuerunt habitatores eius. popls magnus et ualidus. et tam excelsus ut de enachim stirpe quasi

gigantes crederentur: et ēnt simles filioꝝ enachim. Deuꝙ moabite appellant eos enim. In seir autē prius habitauerunt horim. Quibꝫ expulsis atꝙ delens. habitauerunt filij esau: sicut fecit israhel in terra possessionis sue. quam dedit illi dñs. Surgentes ergo ut transiremus torrentem zared: uenimus ad eum. Tempus aūt quo ambulauimus de cades barne usqꝫ ad transitum torrentis zared. triginta octo annoꝝ fuit: donec consumeretur omnis genā no hominū bellatoꝝ de castris. sicut uerauerat dñs: cuius manus fuit aduersum eos. ut interirent de castroꝝ medio. Postqm autē uniuersi ceciderunt pugnatores: locutus est dñs ad me. dicens. Tu transibis hodie terminos moab. urbem nomine ar: et accedes in uicinia filioꝝ amon. Caue ne pugnes contra eos: nec mouearis ad preliū. Non enī dabo tibi de tra filioꝝ amon: quia filijs loth dedi eam in possessionē. Terra gigantum reputata est. et in ipsa olim habitauerunt gigantes. qs amonite uocant zomim: popl's magnus et multus. et ꝓcere longitudinis sicut enachim. Quos deleuit dñs a facie eoꝝ: et fecit illos habitare pro eis. sicut fecerat filijs esau qui habitant in seyr. delens horreos. et terram eoꝝ illis tradens: quā possident usqꝫ in presens. Caphtoreos quoqꝫ qui habitabant in aserim usqꝫ gazam: cappadoces expulerunt. Qui egressi de cappadocia deleuerūt eos: et habitauerunt pro illis. Surgite: et transite torrentē arnon. Ecce tradidi in manu tua seon regem esebon amorreū: et terram eius. Incipe possidere: et cōmitte aduersus eum preliū. Hodie incipiam mittere terrorem atꝙ formidinē tuam in popl̄os qui habitant sub omni celo: ut audito noīe tuo paueant. et in morem parturientiū contremiscant. et dolore teneantur. Misi ergo nuntios de solitudine cademoth ad seon regem esebon: uerbis pacificis dicens. Transibimus ꝑ terrā tuā: publica gradiemur uia. Non declinabimus: neꝙ ad dexteram neꝙ ad sinistram. Alimenta ꝑcio uende nobis ut uescamur: aquā pecunia tribue. et sic bibemus. Tantū est ut nobis concedas transitum. sicut fecerunt filij esau qui habitant in seir. et moabite qui morantur in ar: donec ueniamus ad iordanē. et transeamus in terrā quam dñs dꝰ nr daturus est nobis. Noluitꝙ seon rex esebon dare nobis transitum: quia induraverat dñs dꝰ tuus spm eius. et obfirmauerat cor illius ut traderetur in manus tuas. sicut nunc uides. Dixitꝙ dñs ad me. Ecce cepi tradere tibi seon: et terram eius. Incipe possidere eā. Egressusqꝫ est seon obuiam nobis cū

omni populo suo ad pelu in ralla: et tradidit eum dns ds nr nobis. Percussimusq; eum: cum filiis et omni populo suo. Cunctasq; urbes in tempe illo cepimus: interfectis habitatoribus earū. uiris ac mulieribus et paruulis. Non reliquimus in eis quicqm: ablatis iumentis que in partem uenere pdantium. et spoliis urbiū qs cepimus. Ab aroer que est super ripam torrentis arnon. oppido quod in ualle situm est usq; galaad: non fuit uicus et ciuitas. que nras effugerit manus. Omnes tradidit dns ds nr nobis: ablata terra filioz amon ad quā non accessimus. et cunctis que adiacent torrenti iaboch. et urbibus montanis. undiq; locis a quibus nos phibuit dns ds nr. Itaq; conuersi: ascendimus III per iter basan. Egressusq; ē og rex basan in occursum nobis cū populo suo: ad bellandum in edrai. Dixitq; dns ad me. Ne timeas eum: quia in manu tua traditus est. cum omni populo ac terra sua. Facies q; ei sicut fecisti seon regi amorreoz: qui habitauit in esebon. Tradidit ergo dns ds nr in manibus nris etiam og regem basan: et uniuersum populum eius. Percussimusq; eos usq; ad internecionem. uastantes cunctas ciuitates illius uno tempe. Non fuit oppidum qd nos effugeret: sexaginta urbes. et omnē regionem argob. regni og in basan. Cuncte urbes erant munite. muris portisq; et uectibus: absq; oppidis innumeris. que nō habebant muros. Et deleuimus eos sicut feceram seon regi esebon: disponentes omnem ciuitatē. uiros q; ac mulieres et paruulos. Jumēta aūt et spolia urbium: diripuimus. Tulimq; illo in tempe terram de manu duoz regum amorreoz qui erant trans iordanē. a torrente arnon usq; ad montē hermon. quē sydonii sarion uocant. et amorrei sanir: oīs ciuitates que sūt in planitie. et uniuersam terram galaad et basan usq; selcha et edrai. ciuitates regni og in basan. Solus quippe og rex basan: residuerat de stirpe gigantū. Et monstratur lectus eius ferreus. qui est in rabath filioz amon: nouē cubitos habens longitudinis et quatuor latitudinis. ad mensurā cubiti uirilis manus. Terramq; possedimus in tempe illo. ab aroer que est sup ripam torrentis arnon. usq; ad mediam partē montis galaad: et ciuitates illius dedi ruben et gad. Reliquā aūt partem galaad. et omnē basan regni og. tradidi medie tribui manasse: omnē regionē argob. Cuncta basan: uocatur terra gigantum. Jair filius manasse possedit omnē regionem argob: usq; ad terminos gessuri et machati. Uocauitq; ex nomine suo

basan auochatr. id est ullas tatr: usq; in p̄sentem diem. Machir quoq; dedi galaad. Et tribubz ruben et gad. dedi terrā galaad usq; ad torrentem arnon: medium torrentis et confinium usq; ad torrentem iaboch qui est terminus filioz amon. et planitiem solitudinis atq; iordanem. & terminos cenereth usq; ad mare deserti qd̄ est salsissimū. ad radices montis phasga. contra orientē. Precepiq; uobis in tempore illo: dicens. Dñs d̄s ūr dat uobis terram hanc in hereditatem; expedite p̄cedite frēs uōs filios isrl. omnes uiri robusti: absq; uxoribz et paruulis ac iumētis. Noui enim qd̄ plura habeatis pecora; et in urbibz remanere debebunt quas tradidi uobis. donec requiem tribuat dñs frēbz uīs sicut uobis tribuit: et possideant etiā ipi terram. quā daturus est eis trans iordanem. Tunc reūtetur unusquisq; in possessionē suam: quam dedi uobis. Iosue quoq; in tempore illo precepit: dicens. Oculi tui uiderunt que fecerit dñs d̄s ūr duobz hys regibus: sic faciet omnibz regnis ad que transiturus es. Ne timeas eos: dñs enim d̄s ūr pugnabit pro uobis. Precatus q; sum dñm in tempe illo: dicens. Dñe d̄s tu cepisti ostendere seruo tuo magnitudinē tuam: manūq; fortissimā. Neq; enim est alius d̄s uel in celo uel in terra: qui possit facere opera tua. et comparari fortitudini tue. Transibo igitur. et uidebo terrā hanc optimā trans iordanem: et montē istum egregiū et libanū. Iratus q; est dñs michi ꝓpter uos. nec exaudiuit me: sed dixit. Suffitiat tibi. Nequaq̄m ultra loquaris de hac re: ad me. Ascende cacumen phasge; et oculos tuos circumfer ad occidentem & aquilonem. austrumq; et orientem: et aspice. Nec enim transibis iordanem istum. Precipe iosue & corrobora eum atq; conforta; quia ipse p̄cedet populū istum: et diuidet eis terram quā uisurus es. Mansimus q; in ualle: contra phanum phogor. IIII

Et nunc isrl audi p̄cepta et iudicia que ego doceo te: ut faciens ea uiuas. et ingrediens possideas terram. quam dñs d̄s patrum uōr daturus est uobis. Non addetis ad uerbum qd̄ uobis loquor: neq; auferetis ex eo. Custodite mandata dñi dei uestri: que ego precipio uobis. Oculi uīi uiderunt omia que fecit dñs contra beelphegor: quom̄ contriuerit omnes cultores eius de medio uī. Vos autē qui adheretis dño deo uō: uiuitis uniuersi usq; in p̄sentem diem. Scitis qd̄ docuerim uos: p̄cepta atq; iustitias. Sicut mandauit mi dñs d̄s ms; sic facietis ea in terra quam possessuri estis: et ob

seruabitis. et implebitis opere. Hec est enī ura sapientia et intellectus coram poplis: ut audientes uniuersi pcepta hec. dicant. En popls sapiens et intelligēs: gens magna. Nec est alia natio tam grandis que habeat deos appropinquantes sibi: sicut ds noster adest cunctis oblecrationibz nris. Que est enim alia gens sic inclita. ut habeat cerimonias iustas atq; iudicia. et uniuersam legem quam ego proponā hodie ante oculos uros? Custodi igitur te metipm et aiam tuā: sollicite. Ne obliuiscaris uerboz que uiderunt oculi tui: et ne exeidant de corde tuo cunctis diebz uite tue. Docebis ea filios ac nepotes tuos; diem in quo stetisti coram dño deo tuo in oreb: qndo dns locutus est mi. dicens. Congrega ad me poplm ut audiat sermones meos; et discat timere me omni tempore quo uiuut in terra: doceantq; filios suos. Et accessistis ad radicem montis q ardebat usq; ad celum: erantq; in eo tenebre nubes et caligo. Locutusq; est dns ad uos: de medio ignis. Vocem uerboz eius audistis: et formam penitus non uidistis. Et ostendit uobis pactum suū quod pcepit ut facere tis: et decem uerba que scripsit in duabz tabulis lapideis. Mihiq; mandauit in illo tempore ut docerem uos cerimonias et iudicia: que facere deberetis in tra quam possessuri estis. Custodite igitur sollicite animas uras. Nō uidistis aliquā similitudinē. in die qua locutus est dns uobis in oreb de medio ignis; ne forte decepti faciatis uobis sculptam similitudinē aut ymaginem masculi uel femine. similitudinē omniū iumentoz que sunt sup terram. uel auium sub celo uolantium. atq; reptiliuum que mouentr in terra. siue piscium qui sub tra morantur in aquis: ne forte oculis eleuatis in celum uideas solē et lunam et omnia astra celi. et errore deceptus adores ea et colas. que creauit dns ds tuus in ministerū cunctis gentibz que sub celo sunt. Vos aūt tulit dns et eduxit de fornace ferrea egypti; ut haberet poplm hereditariū: sicut est in psenti die. Iratusq; e dns contra me propter sermones uros; et iurauit ut nō transirem iordanem: nec ingrederer terrā optimā quam daturus e uobis. Ecce moioz in hac humo: nō trā sibo iordanem. Vos transibitis: et possidebitis terrā egregiam. Caue neqn obliuiscaris pacti dni dei tui qd pepigit tecum; et facias tibi sculptam similitudinē eoz que fieri dns prohibuit: quia dns ds tuus ignis consumens e. ds emulator. Si genueritis filios ac nepotes. et moram fueritis in terra. deceptiq; feceritis uobis a

luquam similitudinē. patrantes
malum coram dño deo uō. ut eū
ad iracundiā puocetis; testes in
uoco hodie celum et terrā. cito pe
ribitis uos ē de terra. quam tran
sito iordane possessuri estis. Non
habitabitis in ea longo tempore.
sed delebit uos dñs. atq; dispgет
in oēs gentes. Et remanebitis
pauci in nationib; ad quas uos
ducturus est dñs. Ibiq; seruietis
dīs qui hominū manu fabricati
sunt. ligno et lapidi. qui non vi
dent nec audiunt. nō comedunt nō
odorantur. Cumq; quesieris ibi
dñm dñm tuū. inuenies eum; si
tamen toto corde quesieris. & tota
tribulatione anime tue. postq̄m
te inuenerint oīa que predicta
sunt. nouissimo aūt tempore rev
teris ad dñm dñm tuū. et audies
uocem eius. quia dñs miseri cors
dñs dñs tuus est. Non dimittet
te nec omnino delebit. neq; obli
uiscetur pacti in quo iurauit pa
tribus tuis. Interroga de diebus an
tiquis qui fuerunt ante te ex die
quo creauit dñs hoīem sup terrā.
a summo celo usq; ad summū eius;
si facta est aliquando huicemodi
res. aut umquā cognitum est ut
audiret popl's uocem dei loquētis
de medio ignis. sicut tu audisti et
uidisti. si fecit dñs ut ingrederetur
et tolleret sibi gentem de medio
nationū. p temptationes signa
atq; portenta. p pugnam et ro
bustam manū. extentūq; brachiū
et horribiles uisiones. iuxta oīa
que fecit pro uobis dñs uē in egipto
uidentib; oculis tuis. ut scires q̄m
dñs ipse est dñs. et non ē alius p̄ter
eum. De celo te fecit audire uocem
suam ut doceret te. et in tra ostēn
dit tibi ignem suū maximū. Et
audisti uerba illius de medio ig
nis. quia dilexit patres tuos. et
elegit semen eox post eos. Eduxit
q; te precedens in virtute sua
magna ex egipto; ut deleret nati
ones maximas et fortiores te in
introitu tuo. et introduceret te.
daretq; tibi terram eax in posses
sionem. sicut cernis in p̄senti die.
Scito ergo hodie et cogita i cor
de tuo; qđ dñs ipse est dñs in celo
sursum et in terra deorsum. et
non sit alius. Custodi precepta
eius atq; mandata que ego pre
cipio tibi; ut bene sit tibi et filiis
tuis post te. et p̄maneas multo
tempe super terram. quam dñs
dñs tuus daturus ē tibi. Tunc se
parauit moyses tres ciuitates trāns
iordanem ad orientalem plagā;
ut confugiat ad eas qui occiderit
nolens proximū suum. nec fuit
inimicus ante unū et alterū di
em. et ad harum aliquā urbium
posset euadere. bosor in solitudi
ne que sita est in terra campestri
de tribu ruben. et ramoth in ga
laad que est in tribu gad. et go
lan in basan que est in tribu ma
nasse. Ista est lex quā proposuit
moyses coram filiis israhel. & hec

testimonia et cerimonie atq; iudi
cia que locutus est ad filios isrl'
quando egressi sunt de egypto.
trans iordanem in ualle contra
phanum phogor: in terra seon
regis amorrei qui habitauit in e
sebon. quē percussit moyses. Filu
quoq; isrl' egressi ex egipto posse
derunt terram eius et terram og
regis basan. duor regum amor
reor qui erant trans iordanē ad
solis ortum; ab aroer que sita ē
sup ripam torrentis arnon usq;
ad montē seon qui est hermon:
omnē planitiem trans iordanē
ad orientalem plagam usq; ad
mare solitudinis. et usq; ad radi
ces montis phasga.

V

Vocauitq; moyses omnem
isrl'em: et dixit ad eū. Au
di isrl' cerimonias atq; iudicia:
que ego loquor in auribz uris ho
die. Discite ea: et opere complete.
Dns ds ur pepigit nobiscū fedus:
in oreb. Non cum patribz nostris
iniit pactum: sed nobiscum qui
ipsi entiaq; sumus et uiuimus.
Facie ad faciem locutus ē nobis
in monte de medio ignis. Ego se
quester et medius fui inter dm et
uos in tempore illo: ut annuntia
rem uobis uerba eius. Timuistis
enim ignem: et non ascendistis
in montē. Et ait. Ego dns deus
tuus: qui eduxi te de terra egip
ti. de domo seruitutis. Non habe
bis deos alienos in conspcu meo.
Non facies tibi sculptile; nec si
militudinē omniū que in celo sur
sum. et que in terra deorsum:
et que ūsantur in aquis sub tra.
Non adorabis ea: et non coles.
Ego enim sum dns ds tuus ds
emulator; reddens iniquitatem
patrum sup filios. in tertiam et
quartā generationē hys qui ode
runt me: et faciens miam in
multa milia diligentibz me. et cu
stodientibz pcepta mea. Non u
surpabis nomen dni dei tui fru
stra: quia non erit impunitus q
super re uana nom eius assump
serit. Obserua diem sabbati ut
sanctifices eum: sicut pcepit tibi
dns ds tuus. Sex diebz operabis
et facies omnia opera tua: septi
mus dies sabbati est id est requi
es dni dei tui. Non facies in eo
quicqm operis. tu et filius tuus
et filia. seruus et ancilla et bos
et asinus et omne iumentū tuū. et
pegrinus qui est intra portas tu
as: ut requiescat seruus tuus et
ancilla tua. sicut et tu. Memēto
qd' et ipse seruieris in egipto: et
eduxerit te inde dns deus tuus.
in manu forti et brachio extento.
Idcirco pcepit tibi: ut obseruares
diem sabbati. Honora patrem tu
um et matrem tuā sicut pcepit
tibi dns ds tuus; ut longo uita
tempore: et bene sit tibi in terra
quam dns ds tuus daturus est
tibi. Non occides. Neq; mechabe
ris. Furtumq; non facies. Nec
loqueris contra proximum tuum.

falsum testimoniū. Non concupis
ces uxorem proximi tui: nō domū
non agrum: nō seruum nō ancil
lam: non bouem nō asinum: et u
niuersa que illius sunt. Hec ūba
locutus est dñs ad omnē multitu
dinem uestram in monte de medio
ignis et nubis et caliginis uoce
magna: nichil addens amplius.
Et scripsit ea in duabus tabulis
lapideis: quas tradidit mihi. Vos
autē postquam audistis uocem
de medio tenebraꝝ: et montē ar
dere uidistis: accessistis ad me
omnes principes tribuū et maiores
natu: atq; dixistis. Ecce ostēdit
nobis dñs deus nr maiestatem
et magnitudinē suam. Vocem ei
audiuimus de medio ignis: et p
bauimus hodie qđ loquente deo cū
homine uiuere[t] homo. Cur ergo
moriemur: et deuorabit nos ig
nis hic maximus? Si enim au
dierimus ultra uocem dñi dei
nri: moriemur. Quid est omnis
caro ut audiat uocem dei uiuen
tis qui de medio ignis loquitur.
sicut nos audiuimus. et possit
uiuere? Tu magis accede: et au
di cuncta que dixerit dñs ds nr
tibi. Loquerisq; ad nos: et nos au
dientes faciemus ea. Quod cum
audisset dñs: ait ad me. Audiui
uocem uerboꝝ populi huius: que
locuti sunt tibi. Bene oīa sunt
locuti. Quis det talem eos ha
bere mentem: ut timeant me: et
custodiant uniuersa mandata
mea in omni tempore: ut bene sit
eis et filiis eoꝝ in sempiternum.
Vade: et dic eis. Reuertimini
in tentoria uīa. Tu uō hic sta
mecum: et loquar tibi oīa mā
data et cerimonias atq; iudicia.
que docebis eos: ut faciant ea ī
terra quam dabo illis in posses
sionem. Custodite igitur et fa
cite: que precepit dñs ds uobis.
Non declinabitis neq; ad dextre
ram neq; ad sinistram; sed per
uiam quam pcepit dñs nr am
bulabitis. ut uiuatis: et bene sit
uobis: et prelongentur dies in tra
possessionis ure.

Hec sunt pcepta et cerimonie
atq; iudicia. que mādauit
dñs ds noster ut docerem uos.
et faciatis ea in terra ad quam
transgredimini possidendā; ut
timeas dñm dm tuum. et custo
dias omnia mandata et pcepta
eius que ego precipio tibi et fili
is ac nepotib; tuis cunctis dieb;
uite tue: ut prolongentur dies
tui. Audi isrl: et obserua ut faci
as; et bene sit tibi. et multiplice
ris amplius: sicut pollicitus ē
dñs ds patrum tuoꝝ tibi terrā
lacte et melle manantē. Audi
isrl: Dñs ds nr: ds unus ē. Di
liges dñm dm tuum: ex toto
corde tuo. et ex tota anima tua.
et ex tota fortitudine tua. Erūt
q; uerba hec que ego pcipio tibi
hodie in corde tuo; et narrabis
filiis tuis ea: et meditaberis

sedens in domo tua. et ambulãs
in itinere. dormiens atq; consur
gens. Et ligabis ea quasi sig
num in manu tua; eruntq; et
nõ mouebuntur inter oculos tuos:
scribes q; ea in limine. & ostijs do
mus tue. Cumq; introduxerit te
dñs ds tuus in terram pro qua
iurauerat patrib; tuis. abraham
ysaac et iacob. et dederit tibi ci
uitates magnas et optimas qs
nõ edificasti. domos plenas cunc
tay opum quas nõ extruxisti.
cisternas quas non effodisti. uine
ta et oliueta que nõ plantasti.
et comederis et saturatus fueris:
caue diligenter ne obliuiscaris
dñi. qui eduxit te de tra egypti.
de domo seruitutis. Dñm deum
tuũ timebis. et ipi seruies: ac p
nomen illius iurabis. Nõ ibitis
post deos alienos cunctay gen
tium que in circuitu uro sunt.
qm deus emulator dñs ds tuus
in medio tui: ne qñdo iracscatur
furor dñi dei tui contra te. et au
ferat te de supficie terre. Non
temptabis dñm dm tuum: sicut
temptasti in loco temptationis.
Custodi pcepta dñi dei tui ac
testimonia. et cerimonias quas
pcepit tibi. et fac qd placitum e
et bonum in conspectu dñi; ut
bene sit tibi. et ingressus posside
as terram optimam de qua iura
uit dñs patrib; tuis: ut deleret
oms inimicos tuos coram te. si
cut locutus est. Cum interroga
uerit te filius tuus cras dicens.
quid sibi uolunt testimonia hec
et cerimonie. atq; iudicia que pce
pit dñs ds nr nobis: dices ei. Ser
ui eramus pharaonis in egipto:
et eduxit nos dñs de egipto in
manu forti. Fecitq; signa atq; p
digna magna et pessima in egip
to. contra pharaonem et omnẽ
domũ illius. in conspectu nro: et
eduxit nos inde: ut introducẽs
daret terram. sup qua iurauit
patrib; nris. Precepitq; nobis do
minus ut faciamus oia legitima
hec. et timeamus dñm dm nrm:
ut bene sit nobis cunctis diebus
uite nre. sicut est hodie. Erit q no
stri misericors; si custodierimus
et fecerimus omia precepta eius
coram dño deo nostro: sicut mã
dauit nobis.

VII

Cum introduxerit te dñs ds
tuus in terram quã posses
surus ingredieris. et deleuerit
gentes multas coram te. etheũ
et gergeseum et amorreum. cha
naneum et pherezeum. et euẽu
et iebuseum. septem gentes mul
to maiores numero quam tu es.
et robustiores te. tradiderit q; eas
dñs ds tuus tibi: percutes eas usq;
ad internecionẽ. Non inibis cũ
eis fedus; nec miserebens earũ:
neq; sociabis cum eis connubia.
Filiam tuam nõ dabis filio eius;
nec filiam illius accipies filio
tuo: quia seducet filium tuũ ne
sequatur me. & ut magis seruiat

dys alienis. Iracscetur q; furor do
mini: et delebit te cito. Cum po
tuus hec facietis eis. Aras eorum
subuerte. et confringite statuas;
lucos q; succidite. et sculptilia cō
burite: qua popl's scūs es dño
deo tuo. Te elegit dñs d's tuus.
ut sis ei popl's peculiaris: de cūc
tis populis qui sunt sup terrā.
Non quia cunctas gentes nume
ro uincebatis. uobis unctus est
dñs et elegit uos. cū omnib; litis
poplis pauciores: sed qā dilexit
uos dñs. et custodiuit uerbū
qd' uerauit patrib; uris. Eduxit q;
uos in manu forti: et redemit de
domo seruitutis. de manu pha
raonis regis egipti. Et scies qā
dñs d's tuus ipse est d's fortis et
fidelis. custodiens pactum & mi
sericordiam diligentib; se. et hys qui
custodiunt precepta eius. ī mille
generationes; et reddens odientib;
se statim: ita ut disperdat eos et
ultra nō differat. statim eis resti
tuens qd' meretur. Custodi ergo
precepta et cerimonias atq; iudi
cia: que ego mando tibi hodie ut
facias. Si postquā audieris hec
iudicia. custodieris ea et feceris;
custodiet dñs d's tuus tibi pactū
et mīam quam uerauit patribus
tuis. et diliget te & multiplicabit:
benedicetq; fructui uentris tui &
fructui terre tue. frumento tuo
atq; uindemie. oleo et armentis.
gregib; ouium tuar. sup terrā pro
quā uerauit patrib; tuis ut daret
eam tibi. Benedictus eris: inter omnes
populos. Non erit apud te sterilis
utriusq; sexus: tam in hominib;
quām in gregib; tuis. Auferet dñs a
te omnē languorem; et infirmita
tes egipti pessimas quas nouisti
non inferet tibi: sed cunctis hostib;
tuis. Deuorabis q; omnes populos:
quos dñs d's tuus daturus est
tibi. Non parcet eis oculus tuus;
nec seruies dīs eor: ne sint in
ruinam tui. Si dixeris in corde
tuo. plures sunt gentes iste quā
ego. quom' potero delere eas. noli
metuere; sed recordare que fecerit
dñs d's tuus pharaoni & cunctis
egiptiis. plagas maximas quas
uiderunt oculi tui. et signa atq;
portenta. manūq; robustam et
extentum brachiū: ut educeret
te dñs d's tuus. Sic faciet cunc
tis populis: quos metuis. Insup
et crabrones mittet dñs d's tuus
in eos: donec deleat omnes atq;
disperdat. qui te fugerint & late
re potuerint. Non timebis eos: qa
dñs deus tuus in medio tui est.
D's magnus et terribilis. ipse
consumet nationes has in cōspe
ctu tuo: paulatim. atq; p partes.
Non poteris delere eas pariter:
ne forte multiplicentur contra te
bestie terre. Dabitq; eos dñs d's
tuus in conspectu tuo. & mīficiet
illos: donec penitus deleantur.
Tradetq; reges eor in manus tu
as: et disperdes nomina eor sub
celo. Nullus poterit resistere tibi:

donec conteras eos. Sculptilia eor ignē combures. Non concupisces argentū et aurum de ipsis facta sunt. neq; assumes ex eis tibi quicq̄m ne offendas: ꝓpter quia abhominatio est dñi dei tui. Nec inferes quippiā ex ydolo in domū tuam: ne fias anathema sicut et illud ē. Quasi spurcitiam detestaberis; et velut inquinamentū ac sordes abhominationi habebis: quia anathema est.

VIII

Omne mandatū qd̄ ego ꝑcipio tibi hodie. caue diligenter ut facias: ut possitis uiuere et multiplicemini. ingressiq; possideatis terram pro qua iurauit dñs patribus uris. Et recordaberis cūcti itineris p qd̄ dñs adduxit te dñs ds tuus. quadraginta ānis p desertum; ut affligeret te atq; temptaret. et nota fierent que in animo tuo ꝛ̄abantur: utrum custodires mandata illius an non. Afflixit te penuria; et dedit tibi cibum manna qd̄ ignorabas tu et patres tui: ut ostenderet tibi qd̄ non in solo pane uiuit homo. sed in omni uerbo qd̄ egreditur ex ore dñi. Vestimentū tuum quo operiebaris. nequaquā uetustate defecit. et pes tuus non ē subtritus. en quadragesimus annus est: ut recogites in corde tuo. quia sicut erudit homo filiū suum sic dñs ds tuus eruditt te. ut custodias mandata dñi dei tui. et ambules in uijs eius. et timeas eū. Dñs enim ds tuus introducet te in terram bonam. terram riuor aquarūq; et fontium. in cuius campis et montibus erumpūt fluuior abyssi; terrā frumēti ordei ac uineay. in qua ficus et mala granata et oliueta nascuntur. terram olei ac mellis. ubi absq; ulla penuria comedes panē tuum. et rerum omniū habūdantia ꝑfrueris. cuius lapides ferrum sunt. et de montibus eius eris metalla foduntur: ut cum comederis et saturatus fueris. benedicas dño deo tuo. pro terra optima quā dedit tibi. Obserua et caue nequando obliuiscaris dñi dei tui. et negligas mādata eius atq; iudicia. et cerimonias quas ego ꝑcipio tibi hodie; ne postq̄m comederis et saturatus fueris. domos pulchras edificaueris et habitaueris in eis. habueris q; armenta boum et ouium greges. argenti et auri cunctarumq; rerum copiam. eleuetur cor tuū. et non reminiscaris dñi dei tui qui eduxit te de tra egipti de domo seruitutis: et ductor tuus fuit in solitudine magna atq; terribili. in qua erat serpens flatu adurens. et scorpio ac dipsas. et nulle omīno aque. Qui eduxit tibi riuos de petra durissima: et cibauit te manna in solitudine. qd̄ nescierunt pa

tres tui. Et postq̃m afflixit te ac probauit. ad extremū misertus ē tui. ne diceres in corde tuo. fortitudo mea et robur manus mee hec mi omnia prestiterunt; sed recorderis dñi dei tui qđ ipe tibi ures pbuerit. ut impleret pactū suum sup quod iurauit patrib; tuis: sicut presens indicat dies. Si autē oblitus dñi dei tui. secutus fueris deos alienos. coluerisq; illos et adorueris: ecce nunc predico tibi. qđ omnino dispereas. Sicut gentes quas delebit dñs in introitu tuo ita et uos peribitis: si inobedientes fueritis uoci dñi dei uri.

IX

Audi isrl. Tu transgrederis hodie iordanē. ut possideas nationes maximas et fortiores te. ciuitates ingentes et ad celū usq; muratas. populū magnum atq; sublimem filios enachim. quos ipse uidisti et audisti: quib; nullus potest ex aduerso resistere. Scies ergo hodie qđ dñs dūs tuus ipse transibit ante te. ignis deuorans atq; consumens; qui conterat eos et deleat. atq; dispdat ante faciem tuam uelocit: sicut locutus ē tibi. Ne dicas in corde tuo cum deleuerit eos dñs dūs tuus in conspectu tuo; propt̃ iustitiam meā introduxit me dñs ut terrā hanc possiderem: cū pter impietates suas iste delete sint nationes. Neq; enim pter iustitias tuas et equitatē cordis tui ingredieris ut possideas earum terras; sed qua ille egerūt impie. introeunte te delete sunt: et ut compleret uerbum suum dñs. qđ sub iuramento pollicitus est patrib; tuis. abraham ysaac et iacob. Scito igitur qđ non pter iustitias tuas dñs deus tuus dederit tibi terram hanc optimā in possessionem: cū durissime ceruicis sis populs. Memento et ne obliuiscaris: quom ad iracundiam puocaueris dñm dūm tuū in solitudine. Ex eo die quo egressus es ex egipto usq; ad locum istum: semper aduersum dñm cōtendisti. Nam et in oreb prouocasti eum. et iratus delere te uoluit; qñdo ascendi in montem ut accipem tabulas lapideas: tabulas pacti qđ pepigit uobiscum dñs. Et pseueraui in monte quadragita diebus ac noctib; panem non comedens et aquam non bibens. Deditq; mi dñs duas tabulas lapideas scriptas digito dei. et continentes omnia uerba que uobis locutus est in monte de medio ignis: quando contio populi congregata est. Cūq; transissent quadraginta dies et totidem noctes: dedit mi dñs duas tabulas lapideas. tabulas federis. Dixitq; mi. Surge et descende hinc cito; quia populs tuus quem eduxisti de egipto. deseruerunt uelociter uiam quā demonstrasti eis: feceruntq; sibi conflā

tale. Rursumq; aut dñs ad me. Cerno qd populus iste dure cer uicis sit. Dimitte me ut conterā eum. et deleam nomen eius de sub celo: et constituam te sup gen tem que hac maior et fortior sit. Cumq; de monte ardente descen derem. et duas tabulas federis utraq; tenerem manu; uidissē q; peccasse uos dño deo uro. et fecisse uobis uitulum conflati lem. ac deseruisse uelociter uiam eius quam uobis ostenderat: p ieci tabulas de manib; meis. con fregiq; eas in conspectu uro. Et prostrati sum ante dñm sicut prius quadraginta dieb; et quadragi ta noctib;. panem nō comedens et aquam nō bibens: pter oīa peccata ura que gessistis contra dñm. et eum ad iracundiam p uocastis. Timui enī indignati onē et iram illius: qua aduersum uos concitatus. delere uos uolu it. Et exaudiuit me dñs: etiā in hac uice. Aduersum aaron qq; uehemēter iratus. uoluit eum conterere: et pro illo similiter deprecatus sum. Peccatum autem uestrum qd feceratis id est uitulum arripiens. igne combussi: et in frusta cōminuens omninoq; in puluerem redigens proieci i tor rentem qui de monte descendit. In incendio quoq; et in tempta tione et in sepulchris concupis centie puocastis dñm; et qñdo misit uos de cades barne dicens: ascendite. et possidete terrā quā dedi uobis. Et contempsistis im perium dñi dei uri; et nō credidistis ei. neq; uocem eius audire uolu istis: sed semp fuistis rebelles. a die qua nosse uos cepi. Et iacui coram dño quadraginta dieb; et quadraginta noctib;: quib; eū supplicater deprecabar. ne deleret uos ut fuerat cōminatus. Et o rans dixi. Dñe ds ne disperdas plm tuum. et hereditatem tuā quā redemisti in magnitudine tua: quos eduxisti de egipto in manu forti. Recordare seruoū tuoz: abraham ysaac et iacob. Ne aspicias duritiam popli hui. et impietatē atq; peccatum; ne forte dicant habitatores terre de qua eduxisti nos. nō potat dñs introducere eos in terram quā pollicitus est eis. et oderat illos. idcirco eduxit ut interficeret eos in solitudine: qui sunt ppls tu us et hereditas tua. quos eduxi sti in fortitudine tua magna. et in brachio tuo extento.

In tempore illo: dixit dñs ad me. Dola tibi duas tabulas lapide as sicut priores fuerunt: et as cende ad me in montem. Facies q; archam ligneam; et scribam in tabulis uerba que fuerunt i hys quas ante confregisti: po nesq; eas in archam. Feci igit archam de lignis setim. Cūq; dolassem duas tabulas lapideas instar prioz: ascendi in montē.

habens eas in manib⁹. Scriptiq⁹ in tabulis iuxta id quod pⁿus scp
serat. uerba decem que locutus ē
dñs ad uos in monte de medio
ignis. quando ppl's congregatus
est: et dedit eas m̄. Reuersusq⁹
de monte descendi; et posui ta
bulas in archam quā feceram.
que huiusq⁹ ibi sunt: sicut m̄ p̄
cepit dñs. Filij autē isr̄l' castra
mouerunt ex beroth filio⁹ iacan
in mosera: ubi aaron mortuus
ac sepultus est. pro quo sacerdo
tio functus ē filius ei⁹ eleazar.
Inde uenerunt in gadgād. De
quo loco profecti. castra metati
sunt in iethebatha: in terra aq̄
rum atq⁹ torrentiū. Eo tempe
separauit tribum leui ut porta
ret archam fœderis dñi; et staret
coram eo in ministerio. ac bñdi
ceret in nōie illius: usq⁹ in p̄sen
tem diem. Quāobrem non ha
buit leui partem neq⁹ possessio
nem cū fratrib⁹ suis; quia ipse
dñs possessio eius est: sicut pro
misit ei dñs d's tuus. Ego autē
steti in monte sicut prius: qua
draginta diebus ac noctibus. Et
audiuit me dñs etiā hac uice:
et te p̄dere noluit. Dixitq⁹ mi
hi. Vade et p̄cede popl'm: ut in
grediatur et possideat terrā. quā
iurauī patrib⁹ eor⁹ ut traderem
eis. Et nunc isr̄l' quid dñs deus
tuus petit a te nisi ut timeas
dñm d'm tuum. et ambules in
uijs eius. et diligas eū. ac seru
as dño deo tuo in toto corde tuo
et in tota anima tua. custodiasq⁹
mandata dñi et cerimonias ei⁹
quas ego hodie precipio tibi ut
bene sit tibi? En dñi dei tui ce
lum est et celum celi: terra et om
nia que in ea sunt. Et cū patrib⁹
tuis conglutinatus est dñs: et
amauit eos. Elegitq⁹ semen eor⁹
post eos id est uos de cunctis gen
tib⁹: sicut hodie cōpbatur. Cir
cumcidite igitur p̄putiū cordis
uri. et cerucem uram ne indure
tis ampliꝰ; quia dñs deus ur
ipse est d's deor⁹ et dñs dñantiū.
deus magnus et potens et terri
bilis: qui pſonam n̄ accipit nec
munera. facit iudiciū pupillo
et uidue. amat pegrinū. et dat
ei uictum atq⁹ uestitum. Et
uos ergo amate pegrinos: quia
et ipsi fuistis aduene in terra
egipti. Dñm d'm tuū timebis:
et ei seruies. Ipsi adherebis: iu
rabisq⁹ in nomine illius. Ipse ē
laus tua et d's tuus: qui fecit
tibi hec magnalia et terribilia.
que uiderunt oculi tui. In sep
tuaginta animab⁹ descenderūt
patres tui in egiptum: et ecce nūc
multiplicauit te dñs deus tuus
sicut astra celi.

XI

Ama itaq⁹ dñm d'm tuum:
et obserua p̄cepta eius et ce
rimonias. iudicia atq⁹ mādata.
omni tempe. Cognoscite hodie
que ignorant filij uri qui nō u
derunt disciplinam dñi dei uri.

magnalia eius et robustã manũ
extentũq; brachium. signa et opa
que fecit in medio egipti. phara
oni regi et uniuerse terre eius. oĩ
q; exercitui egiptioꝝ et equis ac
curribꝫ; quomodo oppuerint eos
aque rubri maris cum uos psequerentur. et deleuerit eos dñs
usq; in pñtem diem. uobisq;
que fecerit in solitudine donec ue
niretis ad hunc locũ. et dathan
atq; abyron filys heliab q̃ fuit
filius ruben. quos aperto ore
suo terra absorbuit cũ domibꝫ
et tabñaculis. et uniuersa sub
stantia eoꝝ quam habebant in
medio israelis. Oculi uĩ uiderũt
omnia opa dñi magna que fe
cit; ut custodiatis uniuersa mã
data illius que ego hodie preci
pio uobis. et possitis introire ⁊
possidere terram ad quã ingre
dimini. multoq; in ea uiuatis
tempe. quã sub iuramẽto pollu
tus est dñs patribꝫ uris et se
mini eoꝝ. lacte et melle manantẽ.
Terra enĩ ad quã ingredieris pos
sidendam. non ẽ sicut terra egip
ti de qua existi. ubi iacto semine
in ortoꝝ morem aque ducuntur
irrigue; sed montuosa ẽ et cam
pestris. de celo expectans pluui
as. quam dñs deus tuus semp
inuisit. et oculi illius in ea sunt.
a principio anni usq; ad finem ei.
Si ergo obedieritis mandatis
meis que ego hodie pcipio uobis.
ut diligatis dñm dm urm. ⁊ ser
uatis ei in toto corde uro ⁊ i tota
anima ura. dabit pluuiam terre
ure tempaneam et serotinã. ut
colligatis frumentũ et uinum ⁊
oleum. fenum ex agris ad pasce
da iumenta. ut et ipi comedatis
et saturemini. Cauete ne forte
decipiatur cor urm et recedatis
a dño. seruatis q; dys alienis et
adoretis eos; iratusq; dñs clau
dat celum. et pluuie non descen
dant. nec terra det germen suũ.
pereatis q; uelociter de terra opti
ma. quam dñs daturus ẽ uobis.
Ponite hec uerba mea in cordibꝫ
et in animis uris. ⁊ suspendite
ea pro signo in manibꝫ. et inter
oculos uros collocate. Docete fi
lios uros. ut illa meditentur.
Quando sederis in domo tua. ⁊
ambulaueris in ua. et accubue
ris atq; surrexeris; scribes ea su
per postes et ianuas domus tue.
ut multiplicentur dies tui et fili
oꝝ tuoꝝ. in terra quã iurauit dñs
patribꝫ tuis ut daret eis. q̃diu
celum imminet terre. Si enim
custodieritis mandata que ego
pcipio uobis et feceritis ea. ut
diligatis dñm dm urm. ⁊ ambu
letis in omnibꝫ uijs eius adhẽ
tes ei; delebit dñs omps omnes
gentes istas ante faciem uram.
et possidebitis eas. que maiores
et fortiores uobis sunt. Omnis
locus quẽ calcauerit pes ur. ur
erit. A deserto et lybano et a flu
mine magno eufrate. usq; ad

mare occidentale: erunt termi
ni uri. Nullus stabit cōtra uos.
Terrorem urm et formidinē da
bit dns ds ur sup omnē terram
quam calcaturi estis: sicut locu
tus ē uobis. En propono in con
spectu uro hodie benedictionē &
maledictionē; bndictionem si o
bedieritis mandatis dni di uri
que ego hodie pcipio uobis: ma
ledictionem si nō audieritis mā
data dni dei uri. sed recesseritis
de uia quam ego nūc ostendo
uobis. et ambulaueritis post de
os alienos quos ignoratis. Cum
uero introduxerit te dns ds tuus
in terram ad quā pergis habitā
dam; pones benedictionem sup
montem garizim. maledictionē
sup montem hebal: qui sūt trans
iordanē post uiam que uergit
ad solis occubitum. in terra cha
nanei qui habitat i campestrib;
contra galgalam. que est iuxta
uallem tendentē et intrantem
procul. Vos enim transibitis
iordanem. ut possideatis terrā
quam dns deus ur daturus est
uobis: et habeatis ac possidea
tis illam. Videte ergo ut imple
atis cerimonias atq; iudicia:
que ego hodie ponam in conspe
ctu uestro. XII

Hec sunt pcepta atq; iudicia
que facere debetis. in terra quā
dns ds patrum tuor daturus ē
tibi: ut possideas eam cunctis
diebz. quibz sup humū gradie
ris. Subuertite omnia loca in qbz
coluerunt gentes quas possessu
ri estis. deos suos: super montes
excelsos et colles. et subter omne
lignum frondosū. Dissipate aras
eay: et confringite statuas. Lu
cos igne comburite: et ydola cō
minuite. Disperdite nomina eor
de locis illis. Non facietis ita
dño deo uro; sed ad locum quem
elegerit dns ds ur de cunctis tri
bubz uris. ut ponat nomen suū
ibi et habitet in eo. uenietis: et
offeretis in loco illo holocausta &
uictimas uras. decimas et pmi
cias manuū uray. et uota atq;
donaria. pmogenita boum & ouī
um. Et comedetis ibi in conspcu
dni dei uri; ac lerabimini i cun
ctis ad que miseritis manum
uos et domus ure: in quibz bñ
dixerit uobis dns ds ur. Non fa
cietis ibi que nos hic facimus
hodie: singuli qd sibi rectum ui
detur. Nec enim usq; in pns
tempus uenistis ad requiem et
possessionē: quam dns ds datu
rus est uobis. Transibitis iorda
nem. et habitabitis in terra quā
dns ds ur daturus ē uobis; ut
requiescatis a cunctis hostib; p
circuitum: et absq; ullo timore
habitetis in loco quem elegerit
dns ds ur. ut sit nom eius i eo.
Illuc omnia que pcipio conferet
is; holocausta et hostias. ac de
cimas et primicias manuum
uray: et quicquid preciuū est

in muneribz que uouistis dño.
Ibi epulabimini coram dño deo
uño uos et filij ac filie uře: famu
li et famule uře. atq; leuites qui
in uris urbibz cõmoratur. Nec
enim habet aliam partem ⁊ pos
sessionem: inter uos. Caue nẽ of
feras holocaustа tua in omni lo
co quem uideris; sed in eo quem
elegerit dñs in una tribuũ tuaꝝ
offeres hostias: et facies quecũq;
pcepio tibi. Sin autẽ comedere
uolueris. et te esus carnium de
lectauerit: occide ⁊ comede uxta
benedictionẽ dñi dei tui. quam
dedit tibi in urbibz tuis. Siue ĩ
mundũ fuerit hoc est maculatũ
et debile. siue mundũ hoc est in
tegrum et sine macula qđ offerri
licet; sicut capream et ceruum
comedes: absq; esu dumtaxat
sanguinis. quem sup terrã quasi
aquam effundes. Non poteris co
medere in oppidis tuis decimã
frumenti uini et olei tui. pmo
genita armentoꝝ et pecoꝝ. et
omnia que uoueris et sponte
offerre uolueris. et pmitias ma
nuũ tuaꝝ: sed coram dño đo tuo
comedes ea in loco quẽ elegerit
dñs đs tuus. tu et filius tuus ac
filia. seruus et famula. atq; le
uites qui manet in urbibz tuis.
Et letaberis et reficieris coram
dño deo tuo: in cunctis ad que
extenderis manũ tuam. Caue
ne derelinquas leuitem: in om̃i
tempe quo uersaris in tra. Cũm
dilatauerit dñs đs tuus termi
nos tuos sicut locutus est tibi. et
uolueris uesci carnibz quas deli
derat anima tua; locus autẽ quẽ
elegerit dñs đs tuus ut sit nom̃
eius ibi. si procul fuerit. occides
de armentis et pecoribz que ha
bueris. sicut pcepit tibi: ⁊ come
des in oppidis tuis ut tibi placet.
Sicut comeditur caprea et ce
uus: ita uesceris eis. Et mund9
et imundus: in cõmune uesce
tur. Hoc solum caue: ne sangu
nem comedas. Sanguis enim
eoꝝ: pro aĩa est. Et ideirco nõ
debes animã comedere cum car
nibus; sed sup terram fundes
quasi aquam: ut sit tibi bene ⁊
filijs tuis post te. cum feceris qđ
placet in conspectu dñi. Que
autẽ sanctificaueris et uoueris
dño. tolles; et uenies ad locum
quem elegerit dñs: et offeres ob
lationes tuas. carnem ⁊ sangui
nẽ. sup altare dñi dei tui. San
guinem hostiaꝝ fundes ĩ altari:
carnibz autẽ ipe uesceris. Obser
ua et audi omnia que ego pre
cipio tibi; ut bene sit tibi et filijs
tuis post te in sempiternũ: cum
feceris qđ bonum est et placitũ
in conspectu dñi dei tui. Cũm
dispdiderit dñs đs tuus ante fa
ciem tuam gentes ad quas ĩgre
dieris possidendas. et possederis
eas atq; habitaueris in terra e
arum; caue ne imiteris eas pt
qm̃ te fuerint introeunte subuse.

et requiras cerimonias eay dicēs:
sicut coluerunt gentes iste deos
suos.ita et ego colam.nō facies
similiter:dño deo tuo.Oīa enī
abhominationes quas auſatur
dñs.fecerunt dys suis:offerētes
filios et filias.et comburentes
igni.Quod ꝑcipio tibi hoc tantū
facito dño:nec addas quicquā
nec minuas. XIII
Si surrexerit in medio tui p
pheres.aut qui sompnū uidisse
se dicat.et ꝑdixerit signum atq;
portentum.et euenerit qđ locut
est.et dixerit tibi.eamus & sequa
mur deos alienos quos ignoras
et seruiamus eis;nō audies uer
ba ꝓphete illius aut sompniato
ris:quia temptat uos dñs đs
ūr.ut palam sciat utrum diliga
tis eum an non.in toto corde et ī
tota anima uīa.Dñm đm uīm
sequimini:et ipm timete.Man
data illius custodite:et audite
uocem eius.Ipsi seruietis:et ipi
adherebitis.Prophā autem ille
aut fictor sompnioꝝ interficietur:
quia locutus est ut uos auerteret
a dño deo uīo.qui eduxit uos de
terra egipti.et redemit de domo
seruitutis;ut errare te faceret
de uia quam tibi precepit dñs
đs tuus:et auferes malum de
medio tui.Si tibi uoluerit ꝑsua
dere frater tuus filius matris
tue aut filius tuus ul filia tua.
siue uxor que est in sinu tuo.aut
amicus quem diligis ut aīam
tuam.clam dicens.eamus & ser
uiamus dys alienis.quos igno
ras tu et patres tui cunctay in
circuitu gentiū que uxta uel
procul sunt ab initio usq; ad fi
nem terre;nō acquiescas ei nec
audias.neq; parcat ei oculus
tuus ut misereatis et occultes
eum:sed statim interficies.Sit
primū manus tua sup eum:&
post te omnis ꝑplus mittat ma
num.Lapidibz obrutus neca
bitur;quia uoluit te abstrahe
a dño deo tuo.qui eduxit te de
terra egipti.de domo seruitu
tis:ut omnis isrl audiens ti
meat.et nequaqm ultra faciat
quippiam huius rei simile.Si
audieris in una urbium tuay
quas dñs đs tuus dabit tibi ad
habitandum.dicentes aliquos.
egressi sunt filij belial de medio
tui;et auerterunt habitatores ur
bis tue.atq; dixerunt.eamus &
seruiamus dys alienis quos ig
noratis:quere sollicite.Et dili
genter rei ueritate ꝑspecta si
inueneris certum esse qđ dicitur.
et abhominationē hanc opere
ꝑpetratam;statim percutes ha
bitatores urbis illius in ore gla
dij:et delebis eam.omīaq; que
in illa sunt usq; ad pecora.Quic
quid etiā supellectilis fuerit.con
gregabis in medio plateaꝝ et.
et cum ipa ciuitate succendes;ita
ut uniuersa consumas dño deo
tuo:et sit tumulus sempiternus.

Non edificabitur amplius. Et
nō adherebit de illo anathemate
quicquā in manu tua; ut auer
tatur dñs ab ira furoris sui. et
misereatur tui. multiplicetq; te
sicut iurauit patrib; tuis: cūm
audieris uocem domini dei tui.
Custodies omnia p̄cepta eius
que ego p̄cipio tibi hodie: ut fa
cias quod placitum est in con
spectu dñi dei tui. XIIII
Filij estote dñi dei uīi. Non
uos incidetis. nec facietis
caluitiū sup mortuo; qm̄ pop̄l's
es sc̄us dño deo tuo: et te elec
git ut sis ei in pp̄lm peculiarē
de cunctis gentib; que sūt sup
terram. Ne comedatis que im
mūda sunt. Hoc ē animal quod
comedere debetis. Bouem et o
uem et capram. ceruū. capream.
bubalum. tragelaphum. pigar
gon. origem. cameleopardalū;
omne animal qđ in duas partes
ungulam findit et ruminat:
comedetis. De hys aūt que ru
minant et ungulam nō findunt;
hec comedere nō debetis: came
lum. leporem. cirogrillum. qua
ruminant et nō diuidunt ungu
lam: immūda erunt uobis. Sus
quoq; qm̄ diuidit ungulam et
nō ruminat: īmunda erit. Car
nib; eor nō uescemini: et cada
uera non tangetis. Hec comede
tis ex omnib; que morantur in
aquis. Que habent pinnulas
et squamas: comedite. Que
absq; pinnulis et squamis sunt.
ne comedatis: quia immunda
sunt. Omnes aues mundas co
medite; īmundas ne comedatis:
aquilam scilicet et gryphem et a
letum. yon et nisurem ac mil
uū iuxta genus suū. et omne cor
uini generis. struthionē ac nocti
am et larum atq; accipitrem iux
ta genus suū. herodium et cygn̄
et ybin ac mergulū. porphirio
nem et nycticoracem. onocrotalū
et caladrium. singula in genere
suo. upupam quoq; et uespilio
nem. Et omne quod reptat et pē
nulas habet. immūdū erit: nec
comedetur. Omne qđ mundū ē:
comedite. Quicqd morticinū est:
ne uescamini ex eo. Peregrino q̄
intra portas tuas ē. da ut come
dat. aut uende ei: quia tu pop̄l's
sc̄us dñi dei tui es. Non coques
hedum: in lacte matris sue. De
cimā partem separabis de cūctis
fructib; tuis qui nascuntur in tra
tua p annos singulos; et comede
in conspectu dñi dei tui. in loco
quem elegerit. ut in eo nomen il
lius inuocetur. decimā frumenti
tui. et uini et olei. et p̄mogenita
de armentis et ouibus tuis: ut
discas timere dñm dñ tuū om
ni tempore. Cum aūt̄ longior
fuerit uia et locus quē elegerit
dñs d's tuus. tibiq; benedixerit.
nec potueris ad eum hec cuncta
portare. uendes omnia et in pe
cum rediges; portabisq; ī manu

tua. et pficiscēris ad locum quē elegerit dñs d's tuus. et emes ex eadem pecunia quicq̄d tibi placuerit siue ex armentis siue ex ouibz. uinum quoq; et siceram et omne quod desiderat aīa tua: & comedes coram dño deo tuo. et epulaberis tu et domus tua. & leuita qui intra portas tuas est. Caue ne derelinquas eū: quia non habet aliam partem in possessione tua. Anno tercio separabis aliam decimā ex omnib; que nascuntur tibi eo tempore: et repones intra ianuas tuas. Veniet; leuites qui aliam nō habet partem nec possessionē tecum. & pegrinus ac pupillus et uidua qui intra portas tuas sunt. & comedent et saturabuntur: ut benedicat tibi dñs d's tuus in cunctis operib; manuū tuaz que fe

Septimo autē xv cens. anno facies remissionem: que hoc ordine celebrabitur. Cui debetur aliquid. ab amico uel pximo ac frē suo repetere nō poterit: quia annus remissionis est dñi. A peregrino et aduena exiges: cuem et propinquū repetendi nō habes potestatem. Et omnino indigens et mendicus non erit inter uos: ut bñdicat tibi dñs in terra quam daturus est tibi in possessionē. Si tamen audieris uocem dñi dei tui. et custodieris uniuersa que iussit. et que ego hodie precipio tibi: benedicet tibi ut pollicitus est. Fenerabis gentib; multis: et ipe a nullo accipies mutuū. Dominaberis nationib; plurimis: et tui nemo dñabitur. Si unus de frib; tuis qui morantur intra portas ciuitatis tue in terra quam dñs d's tuus daturus ē tibi ad pauptatem uenerit; non obdurabis cor tuū. nec contrahes manum: sed aperies eam pauperi. et dabis mutuū quo eum indigere pspexeris. Caue ne forte subrepat tibi impia cogitatio. et dicas in corde tuo. appropinquat septimus annus remissionis; et auertas oculos a paupere frē tuo. nolens et quod postulat mutuū cōmodare: ne clamet contra te ad dñm. et fiat tibi in peccatū. Sz dabis et. Nec ages quippiam callide. in ei necessitatib; subleuandis: ut benedicat tibi dñs d's tuus in oī tempore. et in cunctis ad que manū miseris. Non deerunt pauper in terra habitationis tue. Idcirco ego pcipio tibi ut aperias manum fratri tuo egeno et pauperi: qui tecum uſatur in terra. Cū tibi uenditus fuerit frater tuus hebreus aut hebrea. et sex annis seruierit tibi: in septimo dimittes eum liberum. Et quem libertate donaueris. nequaq̄m uacuū abire patieris: sed dabis uiatici cum de gregib; et de area et de torcular tuo. quib; dñs deus tuus bñdixerit tibi. Memento q̄d' et

ipse seruieris in terra egipti. & liberauit te dñs ds tuus: et ideo ego nunc p̃cipio tibi. Si aut̃ dixerit nolo egredi. eo quod diligat te et domū tuam. et bene sibi apud te esse senserit; assumes subulam. et p̃forabis aurem ei⁹ in ianua domus tue: et seruiet tibi usq; in eternum. Ancille q̃q; similiter facies. Non aueries ab eis oculos tuos quando dimiseris eos liberos; q̃m iuxta mercedem mercennarij per sex annos seruiuit tibi: ut benedicat tibi dñs ds tuus in cunctis operib; que agis. De p̃mogenitis que nascuntur in armentis & ouib; tuis: quicquid sexus est masculini. sanctificabis dño ds tuo. Nō operaberis in p̃mogenito bouis: et non tondebis p̃mogenita ouiū. In conspectu dñi dei tui comedes ea p annos singulos i loco quē elegerit dñs: tu et domus tua. Si aut̃ habuerit maculam. et uel claudum fuerit uel cecum. aut in aliqua parte deforme uel debile; non immolabitur dño deo tuo: sed intra portas urbis tue comedes illud. Tam mūdus q̃m imundus similiter uescentur eis: quasi caprea et ceruo. Hoc solum obseruabis ut sanguinē eorum nō comedas: sed effundas in terram quasi aquam. XVI

Obserua mensem nouaꝝ frugum et uerni primū tempo ris. ut facias phase dño deo tuo: q̃m in isto mense eduxit te dñs deus tuus de egipto nocte. Immolabis q̃ phase dño deo tuo de ouib; et de bobus; in loco quem elegerit dñs ds tuus: ut habitet nomen eius ibi. Non comedes in eo panem fermentatū. Septem dieb; comedes absq; fermento. af flictionis panem; q̃m in pauore egressus es de egipto: ut memineris diei egressionis tue de egipto. omnib; dieb; uite tue. Non apparebit fermentatū in omnib; finibus tuis septem dieb;: et non remanebit de carnib; eius q̃d' immolatum ē uespe in die primo mane. Non poteris immolare phase in qualibet urbium tuaꝝ. quas dñs ds daturus est tibi; sed in loco quem elegerit dñs ds tuus. ut habitet nom̃ eius ibi. Immolabis phase. uespere ad solis occasum. quando egressus es de egipto; et coques et comedes: in loco quem elegerit dñs ds tuus. Maneq; consurgens: uades in tabernacula tua. Sex dieb; comedes azima: et in die septimo qua collecta est dñi dei tui. nō faces op⁹. Septem ebdomadas numerabis tibi ab ea die qua falcem in segetem miseris; et celebrabis diem festum ebdomadaꝝ dño deo tuo: oblationē spontaneā manus tue. quā offeres iuxta benedictionem dñi dei tui. Et epulaberis coram dño deo tuo. tu et filius tuus et filia tua. et seruus tuus & ancilla

tua· et leuites qui est intra portas
tuas; et aduena ac pupillus et ui
dua qui morantur uobiscū: in loco
quem elegerit dñs dš tuus ut ha
bitet nomen eius ibi. Et recordabe
ris qm seruus fueris in egipto:
custodies q; et facies que p̄cepta
sunt. Sollempnitatemq; taberna
culoꝝ celebrabis p̄ septem dies: qn
do collegeris de area et torcular
fruges tuas. Et epulaberis in fes
tiuitate tua· tu et filius tuus et
filia· et seruus tuus et ancilla:
leuites quoq; et aduena· ⁊ pupil
lus et uidua qui intra portas tu
as sunt. Septem diebꝫ dño dō tuo
festa celebrabis: in loco quem ele
gerit dñs. Benedicetq; tibi dñs dš
tuus in cunctis frugibꝫ tuis· et in
omni opere manuū tuaꝝ: eris q;
in letitia. Tribꝫ uicibꝫ p̄ annum
apparebit omne masculinū tuū in
conspectu dñi dei tui· in loco quem
elegerit: in sollempnitate azimoꝝ·
et in sollempnitate ebdomadaꝝ· et
in sollempnitate tabernaculoꝝ. Non
apparebit ante dñm uacuus; sed
offeret unusq;sq; secūm qd̄ habuit:
iuxta b̄nedictionem dñi dei sui q̄m
dederit ei. Judices et magistros cō
stitues in omnibꝫ portis tuis quas
dñs dš tuus dederit tibi· p̄ singu
las tribus tuas; ut iudicent po
pulū tuum iusto iudicio: nec in al
teram partem declinent. Non ac
cipies p̄sonam nec munera; quia
munera excecant oculos sapientū
um: et mutant uba iustoꝝ. Juste
qd̄ iustum ē p̄sequeris: ut uiuas.
et possideas terram quā dñs dš
tuus dederit tibi. Non plantabis
lucum et omnē arborem iuxta
altare dñi dei tui; nec facies ti
bi atq; constitues statuam: que
odit dñs dš tuus. XVII

Non immolabis dño dō tuo
bouem et ouem in quo est
macula aut quippiam uicij: qa
abhominatio est dño dō tuo. Cū
reperti fuerint apud te intra unā
portaꝝ tuaꝝ quas dñs dš tuus
dabit tibi· uir aut mulier qui fa
ciant malum in conspectu dñi
dei tui· et transgrediantur pactū
illius ut uadant et seruāt dys
alienis et adorent eos. solem ⁊ lu
nam et omnē militiam celi· que
non precepi· et hoc tibi fuit nun
tiatum; audiensq; inquisieris
diligenter· et uerum ē reppereris.
et abhominatio facta est in isr̄l:
educes uirum ac mulierem q̄ rem
sceleratissimā p̄petrarunt ad por
tas ciuitatis tue; et lapidibꝫ ob
ruentur. In ore duoꝝ aut trium
testium: p̄ibit qui interficietur.
Nemo occidatur: uno contra se
dicente testimonij. Manus testi
um prima interficiet eum; ⁊ ma
nus reliqui p̄pli extrema mitte
tur: ut auferas malū de medio
tui. Si difficile ⁊ ambiguū apud
te iudicium ē p̄spexeris· inē san
guinē et sanguinē· causam ⁊ cau
sam· lepram et non lepram· et
iudicium intra portas tuas iu

dens uerba uariari; surge & ascende ad locum quem elegerit dñs dṡ tuus. uenies q̄ ad sacerdotes leuitici generis. et ad iudicem qui fuerit illo tempore: quesq; ab eis. Qui indicabunt tibi iudicij ueritatem: et facies q̄cumq; dixerint qui p̄sunt loco quē elegerit dñs. et docuerint te iuxta legem eius. Sequens sententiam eor: nec declinabis ad dexterā uel ad sinistrā. Qui aūt superbierit. nolens obedire sacerdotis imperio. qui eo tempe ministrat domino deo tuo et decreto iudicis. morietur homo ille: & auferes malum de isrl'. Cunctus q; populs audiens timebit: ut nullus deinceps intumescat superbia. Cū ingressus fueris terram quā dñs dṡ tuus dabit tibi. et possederis eam habitaueris q; in illa. et dixeris. cōstituam sup me regem sicut habent omnes p circuitū nationes: eum constitues. quem dñs dṡ tuus elegerit de numero fratrū tuor. Non poteris alterius gentis hominem facere regem: qui non sit frater tuus. Cumq; fuerit constitutus. nō multiplicabit sibi equos; nec reducet populm in egiptum. equitatus numo sublevatus: presertim cū dñs p̄ceperit uobis. ut nequaquā amplius p eandem uiam reuertamini. Non habebit uxores plmas. que illiciant animū eius: neq; argenti et auri imensa pondera.

Postq̄m aūt sederit in solio regni sui; describet sibi deuteronomium legis huius in uolumine. ac capiens exemplar a sacerdotibus leuitice tribus: et habebit secum. Legetq; illud omnib; diebus uite sue; ut discat timere dñm deum suum. et custodire uerba et ceremonias eius: que in lege p̄cepta sunt. Nec eleuetur cor eius in superbiam sup fres suos; neq; declinet in partem dexterā uel sinistram: ut longo tempe regnet ipse et filij ei sup isrl'. XVIII

Non habebunt sacerdotes et leuite et oīs qui de eadem tribu sunt partem et hereditatē cū reliquo populo isrl': quia sacrificia dñi et oblationes eius comedent. et nichil aliud accipient de possessione frm suor. Dñs enim ipse est hereditas eor: sicut locutus ē illis. Hoc erit iudicium sacerdotum: a populo. et ab hys qui offerunt uictimas. Siue bouem siue ouem īmolauerint: dabunt sacerdoti armū ac uentriculū. p̄mitias frumenti uini et olei. et lanaz partem ex ouiū tonsione. Ipm enim elegit dñs dṡ tuus de cunctis tribub; tuis: ut stet et ministret nomini dñi. ipe & filij eius in sempiternū. Si exierit leuites de una urbium tuarū ex omni isrl' in qua habitat. et uoluerit uenire desiderans locum quem elegerit dñs: ministrabit in nōie dñi dei sui sicut oīs fres

eius leuite. qui stabunt eo tempe
coram dño. ꝑtem ciborū eam
dem accipiet quā et ceteri: excep
to eo quod in urbe sua ex patria
et successione debetur. Quando
ingressus fueris terram quā dñs
ds tuus dabit tibi. caue ne imi
tari uelis abhominationes illa
gentiū: nec inueniatur in te qui
lustret filium suū aut filiam du
cens ꝓ ignem. aut qui ariolos scis
citetur. et obseruet somnia atq;
auguria. Nec sit maleficus neq;
incantator; neq; phitones con
sulat nec diuinos: et querat a
mortuis ueritatē. Omnia enim
hec abhominatur dñs: et propter
istiusmodi scelera delebit eos in
introitu tuo. Perfectus eris et
absq; macula cum dño deo tuo.
Gentes iste quarum possidebis
terrā. augures et diuinos audi
unt: tu autē a dño deo tuo aliter
institutus es. Prophām de gen
te tua et de fratribus tuis. sicut me
suscitabit tibi dñs ds tuus. ipm
audies; ut petisti a dño deo tuo
in oreb quando contio congrega
ta est: atq; dixisti. Ultra nō au
diam uocem dñi dei mei. et ig
nem hunc maximū amplius nō
uidebo: ne moriar. Et ait dñs
mihi. Bene omnia sunt locuti. Pro
pheram suscitabo eis de medio
fm̄ suoꝝ. similem tui; et ponā
uerba mea in ore eius: loquetur
q; ad eos omnia que ꝑcepero illi.
Cui aūt uerba eius que loqtur
in nōie meo audire noluerit: ego
ultor existam. Prophā autē qui
arrogantia deprauatus uoluerit
loqui in nōie meo que ego non pre
cepi illi ut diceret; aut ex nomine
alienoꝝ deoꝝ: interficietur. Ad si
tacita cogitatione responderis.
quomodo possim intelligere uer
bum qđ non ē locutus dñs: hoc
habebis signum. Quod in nōie
dñi propha ille ꝑdixerit et nō eue
nerit; hoc dñs non est locutus. sꝫ
ꝓ tumore animi sui propheta
confinxit: et idcirco nō timebis eū.

Cum diſpdiderit XIX
dñs ds tuus gentes quaꝝ
tibi traditurus ē terram. et posse
deris eam habitaueris q; in ur
bibꝫ eius et in edibus; tres ciuita
tes separabis tibi in medio terre
quam dñs ds tuus dabit tibi ī
possessionē. sternens diligenter
uiam. et in tres equaliter partes
totam terre tue punctiam diui
des: ut habeat ē uicino qui ꝓpter
homicidium profugus est. quo
possit euadere. Hec erit lex homi
cide fugientis: cuius uita seruā
da est. Qui percusserit proximum
suū nesciens. et qui heri et nudi
dius nullum contra eum ha
buisse odium comprobatur. sed a
liter cum eo simpliciter in siluam
ad ligna cedenda. et in succisio
ne lignoꝝ securis fugerit manū.
ferrumq; lapsum de manubrio
amicum eius percusserit et occide
rit; hic ad unam supradictarū

urbium confugiet et uiuet. ne forsitan primus eius cruus ef fusus ē sanguis dolore stimulat. psequatur et apphendat eum si longior uia fuerit. et percutiat aiam eius qui nō est reus mor tis: quia nullum contra eū qui occisus est odiū prius habuisse monstratur. Idcirco pcipio tibi: ut tres ciuitates equalis inē se spatij diuidas. Cum autē dila tauerit dns ds tuus tminos tu os sicut iurauit patrib; tuis. et dederit tibi cunctam terrā quā eis pollicitus ē. si tamen custo dieris mandata eius. et feceris que hodie pcipio tibi. ut diligas dnm dm tuum. et ambules in uijs eius omni tempore; addes tibi alias tres ciuitates. et sup dictar trium urbium numerū duplicabis: ut nō effundatur sanguis innoxius i medio terre quam dns ds tuus dabit tibi possidendam. ne sis sanguinis reus. Siquis aūt odio habens proximū suū insidiatus fuerit uite eius. surgens; percusserit illum et mortuus fuerit; fugitq; ad unam de supradictis urbib; mittent seniores ciuitatis illiꝰ. et arripient eum de loco effugij. tradentq; in manu primi cuius sanguis effusus ē. et morietur; nec misereberis eius: et auferes noxium sanguinē de isrl. ut bn sit tibi. Non assumes et transfe res terminos proximi tui. quos fixerunt priores i possessione tua qm dns deus tuus dabit tibi: in terra quā accepis possidendam. Non stabit testis unus contra a liquem quecquid illud peccati et facinoris fuerit: si in ore duoꝝ aut trium testium stabit omne uerbū. Si steterit testis mendax contra hoiem. accusans eū prua cationis: stabunt ambo quoꝝ causa est ante dnm in conspectu sacerdotum et iudicū. qui fuerit in diebꝫ illis. Cumq; diligentissi me pscrutantes. inuenerint fal sum testem dixisse contra frem suū mendatium; reddent ei sicut frī suo facere cogitauit: et ause res malum de medio tui. ut au dientes ceteri timorem habeant. et nequaquā talia audeant fa cere. Non misereberis eius: sed aiam pro aia. oculum p oculo. dentem pro dente. manum pro manu. pedem pro pede exiges.

Si exieris ad bellum XX contra hostes tuos. et uide ris equitatum et currus. et pdo rem quā tu habes adūsarij exer citus multitudinē; nō timebis eos: quia dns ds tuus tecum ē. qui eduxit te de terra egipti. Ap propinquante aūt iam prelio. stabit sacerdos ante aciem: et sic loquetur ad pplm. Audi isrl. Vos hodie contra inimicos uros pugnam cōmittitis: nō pmet cat cor urm. Nolite metuere. no lite cedere. Nec formidetis eos;

quia dñs ds ur in medio uri
est: et pro uobis contra aduſa
nos dimicabit. ut eruat uos de
piculo. Duces quoq; p singu
las turmas audiente exercitu
pclamabunt. Quis est homo q
edificauit domū nouam. et non
dedicauit eam? Vadat et reuer
tatur in domum suā; ne forte
moriatur in bello: et alius dedi
cet illam. Quis est homo qui
plantauit uineā. et necdū fecit
eam ee cōmunem. et de qua uesci
omnib; liceat? Vadat et reūta
tur in domū suam; ne forte mo
riatur in bello: et alius homo.
eius fungatur officio. Quis est
homo qui desponsit uxorem. et
nō accepit eam? Vadat et reū
tatur in domū suam; ne forte
moriatur in bello: et alius ho
mo accipiat eam. Hys dictis. ad
dent reliqua: et loquentur ad po
plm. Quis est homo formidolo
sus. et corde pauido? Vadat 7 re
ūtratur in domū suam; ne pauo
re faciat corda frm suorū: sicut
ipe timore pterritus est. Cumq;
siluerint duces exercitus. 7 finē
loquendi fecerint: unusquisq;
suos ad bellandum cuneos pre
parabit. Siquando accesseris ad
expugnandā ciuitatem: offeres
ei primū pacem. Si receperit et
apuerint tibi portas; cunctus
popls qui in ea est saluabitur:
et seruiet tibi sub tributo. Sin
aūt fedus inire noluerint. 7 ce
perint contra te bellum: oppug
nabis eam. Cumq; tradiderit
dñs ds tuus illam i manu tua;
percties omne qd in ea generis
masculini est in ore gladii: abs
q; mulieribus et infantib; iumen
tis et ceteris que in ciuitate sūt.
Omnē pdam exercitui diuides:
et comedes de spoliis hostium
tuor. que dñs deus tuus dederit
tibi. Sic facies cunctis ciuitati
b; que a te procul ualde sunt:
et non sunt de hys urbib; quas
in possessionē acceptarus es. De
hys aūt ciuitatib; que dabūtur
tibi. nullum omnino pmittes
uiuere; sed interficies in ore gla
dij. et heum uidelicet et amorre
um et chananeum. pherezeum
et eueum et iebuseum. sicut p
cepit tibi dñs ds tuus: ne forte
doceant uos facere cunctas ab
hominationes quas ipi operati
sunt dijs suis; et peccetis in do
minū dm urm. Quando obse
deris ciuitatem multo tempe. 7
munitionib; circumdederis ut ex
pug nes eam; nō succides ar
bores de quib; uesci potest. nec
securib; p circuitum debes uasta
re regionem: qm lignum ē 7 nō
homo; nec potest bellantū con
tra te augere numerū. Si qua
autem ligna non sunt pomife
ra sed agrestia. et in ceteros us
tra usus; succide et exstrue ma
chinas: donec capias ciuitatē
que contra te dimicat.

Quando inuentū fuerit in terra quā dñs ds tuus da turus ē tibi. homīis cadauer occisi. et ignoratur cedis reus: egredientur maiores natu et iudices tui. et metientur a loco cadaueris singulax p circuitū spacia ciuitatū. Et quam uicinorem ceteris ē pspexerīt. seniores ciuitatis eius tollent uitulam de armento que nō traxerit iugum. nec terram scidit uomere; et ducent eam ad uallem aspam atq; saxosam. que nūq; arata est. nec sementē receptt: et cedent in ea ceruices uitule. Accedentq; sacerdotes filij leui. qs elegerit dñs ds tuus ut ministrent ei et bñdicant in nōie eius: et ad ūbum eox omne negociū et quicquid mundū ul' immundum ē iudicetur. Et uenient maiores natu ciuitatis illius ad interfectum; lauabūtq; manus suas sup uitulam que in ualle occisa est: et dicent. Manus nre non effuderunt hūc sanguinē: nec oculi uiderunt. Propitius esto populo tuo isrl' quē redemisti dñe: et nō reputes sanguinē innocentē in medio pli tui isrl'. Et auferetur ab eis: reatus sanguinis. Tu aūt alienus eris ab innocentis cruore qui fusus est: cū feceris que pcepit dñs. Si egressus fueris ad pugnā contra inimicos tuos. et tradiderit eos dñs ds tuus i manu tua. et captiuos duxeris; et uideris i numero captiuox mulierē pulchrā. et adamaueris eam. uolueris q; habere uxorem: introduces eā in domū tuam. Que radet cesariem. et circumcidet ungues. et deponet uestem in qua capta ē: sedensq; in domo tua flebit patrem et matrē suam uno mense. Et postea intrabis ad eam. dormiesq; cum illa: et erit uxor tua. Sin aūt postea non placuerit animo tuo: dimittes eam liberam. Nec uendere eam poteris pecunia. nec opprimere p potentiam: qua humiliasti eam. Si habuerit homo uxores duas. unā dilectam et alteram odiosam. genueritq; et liberos. et fuit filius odiose primogenitus; uoluerit q; substantiā inter filios suos diuidere: nō poterit filium dilecte facere primogenitū. et pferre filio odiose; sed filium odiose agnoscet primogenitū: dabitq; ei de hys que habuerit. cuncta dupliciter. Iste est enī principiū liberox eius: et huic debentur pmogenita. Si genuerit homo filiū contumacem et pteruum. qui non audiat patris ac matris imperiū. et coercitus obedire contemplit: apphendent eum. et ducent ad seniores ciuitatis illius. et ad portam iudicij: dicentq; ad eos. Filius nr iste pteruus et cōtumax est. monita nra audire cōtemnit: cōmessationibz uacat. et

luxurie atq; conuuuys. Lapidib; eum obruet ppl's ciuitatis. et mo
netur; ut auferatur malum de
medio uñ: et unuſus iſel' audiēs
pauescat. Quando peccauit ho
mo qđ morte plectendum ē. et ad
iudicatus morti appensus fuerit
in patibulo; nō pmanebit cadauer
eius in ligno. ſed in eadem die se
pelietur: quia maledictus ē a deo.
qui pendet in ligno. Et nequaq̄m
contaminabis terrā tuam: quā
dñs deus tuus dederit tibi in
possessionem. XXII

Non uidebis bouem frīs tui
aut ouem errantē et prēn
bis: ſed reduces frī tuo. Quā si
non ē ppinquus frater tuus nec
noſti eum; duces in domū tuam:
et erunt apud te. q̄n diu querat
ea frater tuus et recipiat. Simili
facies de asino et de uestimēto: et
de omni re frīs tui que perierit.
Si mueneris eam: ne negligas
quaſi alienā. Si uideris asinum
frīs tui aut bouem cecidisse ī uia.
non despicies: ſed subleuabis cū
eo. Non induetur mulier uestē
uirilē: nec uir utetur uestē femi
nea. Abhominabilis enim apud
dm̄ est: qui facit hec. Si ambulās
puram in arbore uel in terra ni
dum auis mueneris. et matrem
pullis uel ouis desup meuban
tem; nō tenebis eam cum filiis:
ſed abire patieris. captos tenens
filios. ut bene sit tibi. et longo
uiuas tempe. Cum edificaueris
domū nouam. facies murū tecti
p circuitum: ne effundatur san
guis in domo tua. et sis reus la
bente alio. et inpēps ruente. Nō
seres uineam tuā alēo semine:
ne et sementis quā seuſeris 7 que
nascuntur ex uinea. pariter cōbu
rentur. Non arabis in boue simul
et asino. Non indueris uestimēto:
qđ ex lana linoq; contextum est.
Fimbrias in fimbriis facies: p
quatuor angulos pallij tui quo
operiris. Si duxerit uir uxorem.
et postea odio habuit eam. que
sientq; occasiones quib; dimit
tat eam. obiciens ei nom̄ pessi
mū. et dixerit. uxorem hanc acce
pi. et ingressus ad eam non inue
ni uirginem; tollent eam pater
et mater eius: et ferent secum
signa uirginitatis eius ad seniо
res urbis qui in porta sunt. Et
dicet pater. Filiam meam dedi
huic uxorem; quā quia odit. im
ponit ei nomen pessimū: ut dicat.
non inueni filiam tuā uirginē.
Et ecce hec sunt signa uirgini
tatis filie mee. Expandentq; uesti
mentū coram seniorib; ciuitatis.
Apprehendentq; seniores urbis
illius uirum. et uerberabunt illū:
condempnantes insup centum
siclis argenti. Quos dabit pat
puelle: q̄m diffamauit nom̄ pes
simū sup uirginē isr̄l. Habebitq;
eam uxorem: et non poterit di
mittere eam omni tempe uite
sue. Quod si uerum ē quod ob

tetur. et non ē in puella inuenta
uirginitas; eicient eam extra fo
res domus patris sui. et lapidib;
obruent uri ciuitatis illius. et
morietur. qm fecit nefas in isr'
ut fornicaretur in domo patris
sui: et auferes malū de medio
tui. Si dormierit uir cum uxore
alterius; utercp; morietur. scelc;
adulter et adultera: et auferes
malum de isr'. Si puellam uir
gnē desponsauerit uir. et inue
nerit eam aliquis in ciuitate. et
concubuerit cum illa: educes u
trumq; ad portam ciuitatis il
lius. et lapidib; obruentur; pu
ella. quia non clamauit cum ēet
in ciuitate. uir. qa humiliauit
uxorem proximi sui: et auferes ma
lum de medio tui. Si autem in
agro reperierit uir puellam que
desponsata ē. et apphendens cō
cubuerit cum illa: ipe morietur
solus. Puella nichil patietur. n
est rea mortis: qm sicut latro cō
surgit contra frem suū z occidit
aiam eius. ita et puella ppetia
est. Sola erat in agro: clamauit.
et nullus affuit qui liberaret e
am. Si inuenerit uir puellam
uirginē que nō habet sponsū. et
apprehendens concubuerit cum
ea. et res ad udicū uenerit; da
bit qui dormiuit cum ea patri
puelle quinquaginta siclos ar
genti: et habebit eam uxorem.
qua humiliauit illam. Non po
terit dimittere eam: cunctis die

bus uite sue. XXIII

Non accipiet homo uxorem
patris sui: nec reuelabit opimen
tum eius. Non intrabit eunuchus
attritus uel amputatis testiculis
et abscisso ueretro: ecclesiam dei.
Non ingredietur manzer hoc est
de scorto natus in ecclesiam dñi:
usq; ad decimā generationē. Am
monites et moabites etiam post
decimā generationem nō intrabūt
ecclesiam dñi in eternū; quia no
luerunt uobis occurrere cū pane
et aqua in uia. quando egressi
estis de egipto: et qua conduxe
runt contra te balaam filiū beor
de mesopotamia syrie. ut maledi
ceret tibi. Et noluit dñs d's tuus
audire balaam: uertitq; male
dictionē eius in benedictionē tu
am. eo quod diligeret te. Non fa
ctes cum eis pacem; nec queras
eis bona: cunctis diebus uite tue
in sempiternū. Non abhominabe
ris ydumeū. qua frat tuus est:
nec egpciū. qua aduena fuisti
in terra eius. Qui nati fuerint
ex eis: tertia generatione intrabūt
in ecclesiam dñi. Quando cōgressus
fueris aduersus hostes tuos in pug
nam: custodies te ab oī re ma
la. Si fuerit inter uos homo qui
nocturno pollutus sit somno: e
gredietur extra castra: et non re
uertetur prius qm ad uespam la
uetur aqua. Et post solis occasū:
regredietur in castra. Habebis lo
cum extra castra ad quem egre

dictis ad requisita nature: gerens
parillum in balthco. Cumq; sede
ris. fodies p circuitum. et egesta
humo opies quo relenatus es: dns
enim ds tuus ambulat in medio
castroz; ut eruat te & tradat tibi
inimicos tuos: ut sint castra tua
sca. et nichil in eis appareat fedi
tatis. ne derelinquat te. Non tra
des seruum dno suo: qui ad te cō
fugerit. Habitabit tecum in loco
qui ei placuerit: et in una urbiū
tuaz requiescet; nec contristes eū.
Non erit meretrix de filiabz isrl':
nec scortator de filys isrl'. Non
offeres mercedem pstibuli nec p
cium canis in domo dni dei tui.
quecquid illud est qd' uoueris;
quia abhominatio est utrumq;
apud dnm dm tuū. Non fenera
bis frī tuo ad usuram pecuniam.
nec fruges. nec quālibet aliam
rem: sed alieno. Fratri aūt tuo.
absq; usura id quo indiget cōmo
dabis; ut benedicat tibi dns ds
tuus in omni ope tuo: in tra ad
quam ingredieris possidendam.
Cum uotum uoueris dno ō tuo.
nō tardabis reddere: qa requiret
illud dns ds tuus. Et si morat'
fueris: reputabitur tibi in pecca
tum. Si nolueris polliceri: absq;
peccato eris. Quod autem semel
egressum ē de labijs tuis obserua
bis: et facies sicut pmisisti dno
deo tuo. et propria uoluntate et
ore tuo locutus es. Ingressus u
neam pximi tui comede uuas
quantū tibi placuerit: foras aūt
ne efferas tecum. Si intraueris
in segetem amici tui. franges spi
cas et manu conteres: falce aūt
non metes. XXIIII
Si acceperit homo uxorem et
habuerit eam. et non inuenerit
grām ante oculos eius. pp' aliquā
feditatem; scribet libellū repudij
et dabit in manu illius: & dimit
tet eam de domo sua. Cūq; egssa
alterum mantū duxerit. et ille
quoq; oderit eam. dederitq; et libel
lum repudij et dimiserit de domo
sua. uel certe mortuus fuerit; nō
poterit prior maritus recipere eā
in uxorem. qua polluta est. et ab
hominabilis facta ē coram dno:
ne peccare facias terrā tuā. quā
dns ds tuus tibi tradiderit possi
dendam. Cum acceperit homo nup
uxorem. nō procedat ad bellum;
nec ei quippiam necessitatis in
ungetur publice: sed uacabit
absq; culpa domui sue. ut uno an
no letetur cū uxore sua. Non accī
pies loco pignoris inferiorem et
superiorem molam: quia aīam suā
apposuit tibi. Si deprehensus fuit
homo sollicitans frēm suū de filī
is isrl'. et uendito eo acceperit preci
um. mēficietur: et auferes malū
de medio tui. Obserua diligenter
ne maculas in plagam lepre; sed
facies quecūq; docuerint te sacer
dotes leuitici generis. uxta id qd'
precepi eis: et imple sollicite. Me
mentote que fecerit dns deus ur

mane in uia: cū egrederemini de egipto. Cum repetes a proximo tuo rem aliquā quam debet tibi. nō ingredieris domū eius ut pignus auferas: sed stabis foris. et ille tibi proferet qđ habuit. Si aūt pauper est. nō pnoctabit apud te pignus; sed statim reddes ei ante solis occasum. ut dormiens in uestimēto suo bñdicat tibi: et habeas iustitiam coram dño deo tuo. Non negabis mercedem idi gentis et paupis frīs tui. siue ad uene qui tecum moratur in terra tua. et intra portas tuas est. Si; eadem die reddes ei pēnum labo ris sui ante solis occasum: quia paup est. et ex eo sustentat ani mā suam; ne clamet contra te ad dñm. et reputetur tibi in pec catum. Non occidentur patres pro filys. nec filij pro patribz: si; unusquisq; pro peccato suo mo rietur. Non puerres iudicū ad uene et pupilli. Nec auferes pig noris loco: uidue uestimētū. Me mento qđ seruieris in egipto. et eruerit te dñs đs tuus inde: id circo pcipio tibi ut facias hanc rem. Quando messueris segetē in agro tuo. et oblitus manipu lum reliqueris. nō reuerteris ut tollas eum; sed aduenam et pu pillū et uiduam auferre patieris: ut bñdicat tibi dñs đs tuus in omni ope manuū tuaz. Si frugēs collegeris oliuarū. quicqđ re manserit in arboribz; non reuer teris ut collegas: sed relinques ad uene. pupillo ac uidue. Si unde maueris uineam tuam. nō colli ges remanentes racemos: sed ce dent in usus aduene. pupilli ac uidue. Memento qđ et tu seruie ris in egipto: et idcirco pcipio tibi ut facias hanc rem. XXV

Si fuerit causa inter aliquos. et interpellauerint iudices; quem iustum ēe pspexerint. illi iustice palmā dabunt: quē impi um. condempnabūt impietatis. Si aūt eum qui peccauit dignū iuderint plagis: psternent. et co ram se facient uerberari. pro mē sura peccati erit et plagarū mo dus; ita dumtaxat. ut quadrage narū numerū nō excedant: ne fede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus. Non ligabis os bouis terentis in area fruges tuas. Quando habitauerit frēs simul. et unus ex eis absq; libis mortuus fuerit. uxor defuncti nō nubet alteri; sed accipiet eam frā eius. et suscitabit semen frī sui. et pmogenitū ex ea filium nōie il lius appellabit: ut non deleatur nomen eius ex isrl. Si aūt no luerit accipere uxorem frī sui que ei lege debetur; perget mul er ad portam ciuitatis. et inpel labit maiores natu: dicetq; Nō uult frater uiri mei suscitare se men frī sui in isrl: nec me in coniugiū sumere. Statimq; ac cersiti eum facient: et interroga

XXVI

bunt. Si responderit. nolo eā uxo
rem accipere; accedet mulier ad
eum coram senioribz. et tollet cal
ciamentū de pede eius. spuetq;
in faciem eius. et dicet. Sic fiet
homīi. qui non edificat domū
frīs sui. Et uocabitur nomen illi
in isrl. domus discalciati. Si
habuerint inter se uirgum uiri.
et unus contra alium rixari ce
perit. uolensq; uxor alīus erue
re uirum suū de manu fortioris.
miseritq; manū et apphenderit
uerenda eius; abscides manum
illius. nec flectēris sup ea ulla
misericordia. Non habebis in saculo
dūsa pondera. maius & minus.
nec erit in domo tua modius ma
ior et minor. Pondus habebis iu
stum et uerum; et modius equa
lis et uerus erit tibi. ut multo
uiuas tempe super terram quā
dñs ds tuus dederit tibi. Abho
minatur enī dñs eum qui fecerit
hec. et aūlatur omnē iniustitiā.
Memento que fecit tibi amalech
in uia quando egrediebaris ex e
gipto; quom occurrerit tibi. et
extremos agminis tui qui lassi
residebant ceciderit. quando tu
eras fame et labore confectus. &
non timuerit deum. Cum ergo
dñs deus tuus dederit tibi requi
em. et subiecerit cunctas per cir
cuitum nationes in terra quam
tibi pollicitus est. delebis nom
eius sub celo. Caue ne obliuis
caris.

XXVI

Cumq; intrauis terrā quam
dñs ds tuus tibi daturus ē
possidendam. et optinueris eam
atq; habitauis in illa; tolles de
cunctis frugib; tuis primitias. et
pones in cartallo. pgesq; ad locū
quē dñs ds tuus elegerit ut ibi i
uocetur nom eius. Accedes q; ad sa
cerdotem qui fuerit in diebz illis.
et dices ad eum. Profiteor hodie co
ram dño deo tuo. qd ingressus sim
in terrā pro qua iurauit patrib;
nīs. ut daret eam nobis. Suscipi
ensq; sacerdos cartallū de manu
tua. ponet ante altare dñi di tui.
Et loqueris in conspū dñi dei tui.
Syrus persequebatur patrē meum.
qui descendit in egiptum. et ibi
peregrinatus ē in paucissimo nume
ro. Creuitq; in gentem magnā et
robustā. et infinite multitudinis.
Afflixerunt q; nos egipti et plecti
sunt. imponētes onera grauissi
ma. Et clamauimus ad dñm dm
patrum nrōz. qui exaudiuit nos.
et respexit humilitatē nrām. & la
borem atq; angustias. Et eduxit
nos de egipto in manu forti & bra
chio extento. in ingenti pauore. i
signis atq; portentis; et intro
duxit ad locum istum. et tradi
dit nobis terrā lacte & melle ma
nantē. Et ideireo nunc offero pri
mitias frugū terre. quā dñs de
dit mi. Et dimittes eas. in conspe
ctu dñi dei tui. Adorato dño deo
tuo. epulabens in oīb; bonis que
dñs ds tuus dederit tibi & domui

tue: tu et leuites. et aduena qui
tecum ē. Quando compleueris de
cimā cunctaꝝ frugum tuaꝝ anno
decimaꝝ tertio: dabis leuite ⁊ ad
uene. et pupillo et uidue; ut co
medant intra portas tuas. et sa
turentur. Loqueris q̄ in conspe
ctu dñi dei tui. Auferui quod sanctifi
catum ē de domo mea; et dedi illd
leuite ⁊ aduene. et pupillo ⁊ uidue:
sicut iussisti mi. Non p̄terii man
data tua: nec fui oblitus impe
tui. Non comedi ex eis in luctu
meo: nec separaui ea in qualibet
immundicia; nec expendi ex hys
quicquā in re funebri. Obediui
uoci dñi dei mei: et feci omnia si
cut p̄cepisti mi. Respice de sanctuario
tuo. de excelso celoꝝ habitaculo; et
benedic pplo tuo isrl. et terre quā
dedisti nobis sicut iurasti patribꝫ
nris: terre lacte et melle manantē.
Hodie dñs ds tuus p̄cepit tibi.
ut facias mandata hec atq; iudi
cia: ut custodias et impleas ea
toto corde tuo et ex tota aīa tua.
Dñm elegisti hodie ut sit tibi ds;
et ambules in uijs eius. et custo
dias cerimonias illius et manda
ta atq; iudicia: et obedias eius
impio. Et dñs elegit te hodie.
ut sis et populus peculiaris si
cut locutus est tibi. et custodias
omnia precepta eius: et faciet
te excelsiorem cunctis gentibꝫ. qs̄
creauit in laudem et nom̄ et glo
riam suam; ut sis pplus sanctus
dñi dei tui: sicut locutus est.

Precepit autē XXVII
moyses et seniores isrl' pplo:
dicentes. Custodite oīe mandatū:
qd̄ p̄cipio uobis hodie. Cūq; tran
sieritis iordanē in terrā quā dñs
ds tuus dabit tibi. eriges ingētes
lapides. et calce leuigabis eos; ut
possis in eis scribere oīa uerba
legis huius iordane transmisso.
ut introeas terram quā dñs ds
tuus dabit tibi. terram lacte et
melle manantē: sicut iurauit pa
tribꝫ tuis. Quando ergo transieri
tis iordanē. erigite lapides quos
ego hodie p̄cipio uobis. in monte
hebal: et leuigabis eos calce. Et
edificabis ibi altare dño deo tuo de
lapidibꝫ quos ferrum nō tetigit:
et de saxis informibꝫ et impolitis.
Et offeres sup eo holocausta dño
deo tuo: et īmolabis hostias pacifi
cas. Comedes q; ibi. et epulaberis:
coram dño deo tuo. Et scribes
sup lapides omnia uerba legis
huius: plane et lucide. Dixerūtq;
moyses et sacerdotes leuitici gene
ris: ad omnē isrlem. Attende et
audi isrl. Hodie factus es pplus
dñi dei tui. Audies uocem eius:
et facies mandata atq; iusticias
quas ego p̄cipio tibi. Preceptitq;
moyses populo in die illo: dicens.
Hi stabunt ad bñdicendū dño
sup montem garizim. iordane
transmisso: symeon. leui. iudas.
ysachar. ioseph. et beniamin. Et
e regione isti stabunt ad maledi
cendum in monte hebal: ruben.

gad et aser. zabulon. dan ⁊ nep
talim. Et pnunciabunt leuite:
dicentq; ad omnes uiros isr̃l' ex
celsa uoce. Maledictus homo qui
facit sculptile et conflatile abho
minationē dñi. opus manuū ar
tificum: ponetq; illud in abscon
dito. Et respondebit oīs ppl's:
et dicet amen. Maledictus qui nō
honorat patrem suū et matrem
suam. Et dicet omnis ppl's am̃.
Maledictus qui transfert termi
nos pximi sui. Et dicet omnis
ppl's am̃. Maledictus qui errare
facit cecum in itinere. Et dicet
omnis ppl's am̃. Maledictus qui
puerit iudicū aduene et pupil
li et uidue. Et dicet omnis ppl's
am̃. Maledictus qui dormit cum
uxore patris sui: et reuelat oper
mentū lectuli eius. Et dicet oīs
ppl's amen. Maledictus qui dor
mit cum omni iumento. Et di
cet omnis ppl's am̃. Maledictus
qui dormit cum sorore sua: filia
patris sui. siue matris sue. Et di
cet omnis ppl's amen. Maledi
ctus qui dormit cum socru sua.
Et dicet omnis ppl's am̃. Ma
ledictus qui clam percusserit pxi
mū suum. Et dicet omnis po
pulus am̃. Maledictus qui acci
pit munera: ut percutiat animā
sanguinis innocentis. Et dicet
omnis ppl's amen. Maledictus
qui nō pmanet in sermonib; legis
huius: nec eos ope pficit. Et dicet
oīs ppl's am̃.

XXVIII

Si aūt audieris uocem dñi
dei tui. ut facias atq; custo
dias omnia mandata eius que
ego pcipio tibi hodie: faciet te do
minus dē tuus excelsiorē cunctis
gentib; que ūlantur in tra. Ven
ientq; sup te unūse benedictiones
iste. et apprehendent te: si tamen
pcepta eius audieris. Bñdictus
tu in ciuitate: et benedictus in
agro. Bñdictus fructus uentris
tui. et fructus terre tue. fructusq;
iumentor tuor: greges armentor
tuor. et caule ouium tuar. Bene
dicta horrea tua: et bñdicte relī
que tue. Bñdictus eris: ingredi
ens et egrediens. Dabit dñs ini
micos tuos qui consurgunt adū
sum te: corruentes in conspectu
tuo. P unam uiam uenient cōtra
te: et p septem fugient a facie tua.
Emittet dñs benedictionē super
cellaria tua. et sup omnia opera
manuū tuar: benedicetq; tibi in
terra quā accepis. Suscitabit te
dñs sibi in pplm sēm. sicut iura
uit tibi: si custodieris mandata
dñi dei tui. et ambulaūis in uiis
eius. Videbuntq; omnes terrarū
pli. qd nomen dñi inuocatū sit
super te: et timebunt te. Habun
dare te faciet dñs omnib; bonis;
fructu uteri tui et fructu iumēto
tuor. fructu terre tue: quam iura
uit dñs patrib; tuis ut daret tibi.
Aperiet dñs thesaurū suum opti
mū. celum: ut tribuat pluuiam
terre tue in tempe suo. Bñdicet

cunctis operib; manuū tuay. Et
fenerabis gentib; multis: et ipe
a nullo fenus accipies. Constri
tuet te dñs ds tuus in caput et
nō in caudam; et eris semp supra
et nō subter: si audieris mādata
dñi dei tui que ego precipio tibi
hodie et custodieris et feceris. ac
nō declinaueris ab eis nec ad dex
tram nec ad sinistram. nec secuꝰ
fueris deos alienos. neq; colueris
eos. Quod si audire nolueris uo
cem dñi dei tui. ut custodias et
facias omnia mandata eius et
cerimonias. quas ego precipio t
hodie; uenient sup te omnes
maledictiones iste: et apprehen
dent te. Maledictus eris in ciui
tate: maledictus in agro. Male
dictum horreum tuū: et male
dicte reliquie tue. Maledēs fru
ctus uentris tui. et fructus terre
tue: armenta boum tuoꝝ. et gre
ges ouiū tuay. Maledictus eris
ingrediens: et maledictus egredi
ens. Mittet dñs sup te famem et
esuriem. et increpationē in omia
opa tua que facies; donec conte
rat te et pdat uelociter: ꝓpter ad
uentiones tuas pessimas. in qb;
reliquisti me. Adiungat dñs tibi
pestilentiā: donec consumat te
de terra ad quā ingredieris possi
dendam. Percutiat te dñs egestā
te. febre et frigore. ardore et estu.
et aere corrupto ac rubigine: et
psequatur donec pereas. Sit ce
lum qđ supra te est eneum; et
terra quā calcas ferrea. Det dñs
imbrē terre tue puluerem: et de
celo descendat sup te cinis; donec
conteraris. Tradat te dñs corru
entem: ante hostes tuos. ꝑ una
uiam egrediaris contra eos. et p
septem fugias: et dispgaris per
omnia regna terre. Sitq; cadau
tuum in escam cunctis uolatili
b; celi. et bestiis terre: et non sit
qui abigat. Percutiat te dñs
ulcere egipti. et partem corpoꝝ
p quam stercora egeruntur. sca
bie quoq; et prurigine: ita ut
curari nequeas. Percutiat te dñs
amentia et cecitate ac furore mē
tis: et palpes in meridie sicut
palpare solet cecus in tenebris:
et non dirigas uias tuas. Om
nibq; tempore calūpniam sustine
as. et opprimaris uiolentia: nec
habeas qui liberet te. Uxorem
accipias: et alius dormiat cū ea.
Domū edifices: et non habites
in ea. Plantes uineam: et non
uindemies eam. Bos tuus īmo
letur coram te: et nō comedas ex
eo. Asinus tuus rapiatur in con
spectu tuo: et nō reddatur tibi.
Oues tue dentur inimicis tu
is: et non sit qui te adiuuet.
Filij tui et filie tue tradantur al
teri pplō uidentib; oculis tuis. et
deficientib; ad conspectū eoꝝ tota
die: et nō sit fortitudo īmanu
tua. Fructus terre tue et oīs la
bores tuos comedat popls quē
ignoras; et sis semp calumpniā

sustinens. et oppressus cunctis di
ebus: et stupens ad terrorem eor
que uidebunt oculi tui. Percutiat
te dñs ulcere pessimo in genib; et
in suris. sanariq; ñ possis: a plan
ta pedis usq; ad uerticem tuum.
Ducet te dñs et regem tuū quē
constitueris sup te in gentē quā
ignoras tu et patres tui: et seruies
ibi dijs alienis. ligno et lapidi. Et
eris ꝑditus tu in ꝓuerbium ac fa
bulam omnib; populis: ad quos
te introduxerit dñs. Sementem
multā iacies in terrā; et modicū
congregabis: quia locuste deuora
bunt oīa. Vineam plantabis et
fodies; et uinū non bibes. nec colli
ges ex ea quippiam: qm uastabi
tur uermib;. Oliuas habebis in
omnib; terminis tuis; et nō unge
ris oleo: quia defluent et ꝑibunt.
Filios generabis et filias; et non
frueris eis: qm ducentur in cap
tiuitatē. Oēs arbores tuas ⁊ fru
ges terre tue: rubigo consumet.
Aduena qui tecum ūsatur in tra
ascendet sup te. eritq; sublimior:
tu aūt descendes et eris inferior.
Ipse fenerabit tibi: et tu nō fenē
bis ei. Ipse erit in caput: ⁊ tu eris
in caudam. Et uenient super te
oēs maledictiones iste. et ꝑsequē
tes apphendent te donec intereas:
quia nō audisti uocem dñi dei tui.
nec seruasti mandata eius et ce
remonias quas ꝑcepit tibi. Et e
runt in te signa atq; prodigia et
in semine tuo: usq; in sempiternū.
Eo qđ nō seruieris dño deo tuo in
gaudio cordisq; letitia ꝓpter rerū
omniū habundantiā; seruies in
mico tuo quē īmittet tibi. i fame
et situ. et nuditate et omniū penu
ria: et ponet iugum ferreum sup
ceruicem tuā. donec te conterat.
Adducet dñs sup te gentē de lon
ginquo et de extremis tre finib;.
in similitudinē aquile uolantis
cum impetu. cuius linguā intelli
gere nō possis. gentem procacissi
mā. que nō deferat seni nec mise
reatur paruulo. et deuoret fructū
uentrū tuor ac fruges terre tue
donec intereas. et nō relinquat ti
tricum uinum et oleū. armēta
boum et greges ouium: donec te
dispdat et conterat in cunctis ur
bib; tuis. et destruantur muri tui
firmi atq; sublimes in quib; habe
bas fiduciam. in omni terra tua.
Obsidebēris intra portas tuas. i
omni terra quā dabit tibi dñs dē
tuus: et comedes fructum uteri
tui. et carnes filior tuor et filiar
tuar quas dederit tibi dñs deus
tuus. in angustia et uastitate q
opprimet te hostis tuus. Homo de
licatus inter et luxuriosus ualde.
inuidebit frī suo et uxori que cu
bat in sinu suo. ne det ex his de carn
nib; filior suor quas comedet: eo
qđ nichil habeat aliud in obsidio
ne et penuria. qua uastauerit te
inimici tui intra omnes portas
tuas. Tenera mulier et delicata.
que sup terrā ingredi ñ ualebat

nec pedis uestigiū figere propter
mollitiē et teneritudinē animā;
immudebit uxo suo qui cubat in
sinu eius sup filiy et filie carnibz.
et ulnune secundinay que egredi
untur de medio feminū eius: et
sup liberis qui eadem hora nati fr.
Comedent enī eos clam ppter rey
omniū penuriam: in obsidione ⁊
uastitate qua oppmet te inimicꝰ
tuus intra portas tuas. Si cꝰ
todieris et feceris omnia uba le
gis huius que scripta sunt ī hoc
uolumine. et timueris nom eius
glosum et terribile. hoc est dnm
dm tuum; augebit dns plagas
tuas et plagas seminis tui. pla
gas magnas et pseuerantes. in
firmitates pessimas et ppetuas.
et conuertet in te oēs afflictiones
egipti quas timuisti. et adherebūt
tibi. Insup et unūsos languores
et plagas que nō sunt scripte in
uolumine legis huius. inducet
dns sup te: donec te conterat.
Et remanebitis pauci numero.
qui pus fueratis sicut astra celi
pre multitudine: qm nō audisti
uocem dni dei tui. Et sicut ante
letatus ē dns sup uos bene uobꝰ
faciens. uosq; multiplicans; sic
letabitur dispdens uos atq; sub
uertens: ut auferamini de terra
ad quam ingredieris possidendā.
Dispget te dns in omnes popl̄os
a summitate terre usq; ad ter
minos eius; et seruies ibi dys alie
nis quos et tu ignoras ⁊ patres
tui: lignis et lapidibz. In gentib;
quoq; illis nō quiesces: neq; erit
requies uestigio pedis tui. Dabit
enim tibi dns ibi cor pauidū. et
deficientes oculos: et aiam mero
re consumptā; et erit uita tua
quasi pendens ante te. Timebis
nocte ac die: et non credes uite
tue. Mane dices. quis m̄ det uel
pum; et uespere. quis michi det
mane: ppter cordis tui formidi
nem qua terreberis. et propt̄ ea
que tuis uidebis oculis. Reducet
te dns classibz in egiptum: p ui
am de qua dixit tibi. ut eam am
plius n̄ uideres. Ibi uenderis in
micis tuis in seruos et ancillas:
et n̄ erit qui emat. XXIX
Hec sunt uerba federis qd̄ p
cepit dns moysi ut ferret
cum filys isrl' in terra moab: pt̄
illud fedus qd̄ cum eis pcepigit ī
oreb. Vocauitq; moyses omnem
isrl': et dixit ad eos. Vos uidistis
uniūsa que fecit dns coram uobis
in terra egipti. pharaone et oib;
seruis eius uniūsetq; terre illius.
temptationes magnas quas ui
derunt oculi tui. signa illa atq;
portenta ingentia: et non dedit
dns uobis cor intelligens. et ocu
los uidentes. et aures que possēt
audire. usq; in pntem diem.
Adduxit uos quadragīta annis
p desertum; n̄ sunt attrita uesti
menta ura: nec calciamenta pedū
uroy uetustate consumpta sunt.
Panem n̄ comedistis; unum et

ſiceram nō bibiſtis: ut ſcireris q̃a
ipē eſt dñs dē uē. Et uenistis ad
locum hunc. Egressusq; eſt seon
rex eſebon. et og rex balan. occur
rentes nobis ad pugnā. et pcussi
mus eos: et tulimus terram eor.
ac tradidimus possidendā ruben
et gād. et dimidie tribui manasse.
Custodite ergo uerba pacti huius.
et implete ea: ut intelligatis uni
uersa que facietis. Vos statis ho
die cuncti coram dño deo uō. pnci
pes uē ac tribus. et maiores natu
atq; doctores. omnis populus isrl.
liberi et uxores uē. et aduene qui
tecū morantur in castris. exceptis
lignor cesorib; et hys qui compor
tant aquas; ut transeas in federe
dñi dei tui. et in iureiurando quod
hodie dñs dē tuus pcutit tecum.
ut suscitet te sibi in poplm. et ipse
sit dē tuus sicut locutus est tibi:
et sicut iurauit patrib; tuis. abra
ham ysaac et iacob. Nec uobis so
lis ego hoc fedus ferio. et hec iura
menta confirmo: sed cunctis pseñ
tib; et absentib;. Vos enim nostis
quom habitauerimus in tra egip
ti. et quom transierimus p medi
um nationū. quas transeuntes ui
distis abhominationes et sordes
id est ydola eay. lignū et lapidem.
argentū et aurum que colebant;
ne forte sit inter uos ur aut mu
lier. familia aut tribus. cuius cor
auersum ē hodie a dño deo uō. ut
uadat et seruiat dys illay genti
um. et sit inter uos radix germi
nans fel et amaritudinē. cūq; au
dierit uba uraōis hui⁹ bñdicat
sibi in corde suo: dicens. Pax erit
mi. et ambulabo in prauitate cor
dis mei. et assumat ebria sitientē.
et dñs nō ignoscat ei: sed tunc fim
maxime furor eius fumet et ze
lus contra hoīem illum. et sedeant
sup eum omnia maledicta que
scripta sunt in hoc uoluimine. et
deleat dñs nom eius sub celo. et
consumat eum in pditionem ex
omnib; tribub; isrl. iuxta maledi
ctiones que in libro legis hui⁹ ac
federis continentur. Dicetq; se
quens generatio et filij qui nascen
tur deinceps. et pegrini qui delō
ge uenerint. uidentes plagas tre
illius et infirmitates quib; eam
afflixerit dñs. sulphure et sals
ardore comburens. ita ut ultra
nō seratur. nec urens quippiam
germinet; in exemplū subuersio
nis sodome et gomorre. adame et
seboim. quas subuertit dñs in ira
et in furore suo: et dicent omnes
gentes. Quare sic fecit dñs terre
huic? Que est hec ira furoris eius
immensa? Et respondebit. Quia
dereliquerūt pactum dñi qd pepi
git cum patrib; eor. qñdo eduxit
eos de terra egipti: et seruierunt
dys alienis. et adorauerunt eos
quos nesciebant. et quib; nō fue
rant attributi. Idcirco iratus est
furor dñi contra terrā istam. ut
induceret sup eam oīa maledicta
que in hoc uoluimine scripta sūt:

et eiecit eos de terra sua in ira et in furore et indignatione maxima. Proiecitq; in terrā alienā: sicut hodie compbatur. Abscōdita a dño deo nostro; que manifesta sunt nobis et filys nostris usq; in eternū: ut faciam uniuersa uerba legis huius. XXX

Cum ergo uenerint super te omnes sermones isti. bñdictio siue maledictio quā ꝓposui in conspectu tuo. et ductus penitudine cordis tui in uniuersis gentib; in quas dispsit te dñs deus tuus. et reuersus fueris ad eum. et obedieris eius impys. sicut ego hodie ꝑcipio tibi cum filys tuis in toto corde tuo et in tota anima tua; reducet dñs deus tuus captiuitatem tuam. ac miserebitur tui: et rursum congregabit te de cunctis pplis. in quos ante te dispsit. Si ad cardines celi fueris dissipatus. inde retrahet te dñs deus tuus: et assumet atq; introducet in terrā quā possederunt patres tui. et obtinebis eam. Et bñdicens tibi. maiores numeri te esse faciet: ꝙ fuerunt patres tui. Circūcidet dñs ds tuus cor tuū et cor seminis tui: ut diligas dñm deum tuū in toto corde tuo et in tota anima tua. et possis uiuere. Oēs aūt maledictiones has conuertet dñs sup inimicos tuos: et eos q̄ oderunt te et psequuntur. Tu aūt reuerteris. et audies uocē dñi dei tui: faciesq; uniuersa mandata. que ego ꝑcipio tibi hodie. Et habūdare te faciet dñs ds tuus in cunctis operib; manuū tuar: in soboleutert tui. et in fructu uentroz tuoz. in ubertate terre tue. et in rerum omniū largitate. Reuertetur enim dñs ut gaudeat sup te in omnib; bonis. sicut gauisus ē in patrib; tuis; si tamen audieris uocē dñi dei tui. et custodieris ꝑcepta eius et cerimonias que in hac lege conscripta sunt: et reuertaris ad dñm dñm tuū in toto corde tuo. et in tota anima tua. Mandatū hoc q̄d ego ꝑcipio tibi hodie nō supra te est. nec procul positum. nec in celo situm. ut possis dicere. quis nostrū ad celum ualet conscendere ut deferat illud ad nos. et audiamus atq; opere compleamus. Neq; trāsmare positum ut causeris et dicas. quis e nobis transfretare poterit mare. et illud ad nos usq; deferre. ut possimus audire et facere q̄d ꝑceptum est: sed iuxta te est sermo ualde in ore tuo et in corde tuo. ut facias illū. Considera q̄d hodie ꝓposuerim in conspectu tuo uitam et bonum. et e contrario mortem et malum; ut diligas dñm dñm tuū. et ambules in uijs eius. et custodias mādata illius et cerimonias atq; iudicia: et uiuas. ac multiplicet te. bñdicatq; tibi in terra ad quā ingrediēris possidendā. Si aūt auersum fuerit cor tuū. et audire nolueris.

atq; errore deceptus adorauer-is
deos alienos. et seruieris eis: pdi
co tibi hodie qđ pereas. et paruo
tempe moreris in terra ad quam
iordane transmisso ingredieris
possidendam. Testes inuoco ho
die celum et terrā. qđ ꝓposuerim
uobis uitam et bonum: bñdictio
nem et maledictionē. Elige ergo
uitam ut et tu uiuas et semen tu
um. et diligas dñm dm tuū atq;
obedias uoci eius. et illi adhere
as; ipse est enim uita tua et lon
gitudo dierum tuor: ut habites ī
terra pro qua iurauit dñs patrib;
tuis. abraham. ysaac et iacob: ut
daret eam illis. XXXI

Abijt itaq; moyses. et locutus
ē omnia uerba hec ad uniū
sum isrl': et dixit ad eos. Centum
uiginti annor sum hodie; non
possum ultra egredi et ingredi:
pserim cum et dñs dixerit mi.
nō transibis iordanē istū. Dñs
ergo ds tuus transibit ante te.
Ipse delebit oēs gentes has in
conspectu tuo. et possidebis eas;
et iosue iste transibit ante te: sic
locutus ē dñs. Facietq; dñs eis.
sicut fecit seon et og. regib; amor
reor. et terre eor: delebitq; eos. Cū
ergo et hos tradiderit uobis; si
militer facietis eis: sicut pcepi
uobis. Viriliter agite: et confor
tamini. Nolite timere. nec pauе
atis ad conspectū eor; qua dñs
ds tuus ipe est ductor tuus: et n
dimittet nec derelinquet te. Vo
cauitq; moyses iosue: et dixit ei
coram omni isrl'. Confortare: et
esto robustus. Tu enī introduces
pplm istum in terrā quā daturū
se patrib; eor iurauit dñs: et tu
eam diuides sorte. Et dñs qui
ductor est ūr ipse erit tecum: n
dimittet nec derelinquet te. No
li timere: nec paueas. Scripsit
itaq; moyses legem hanc. et tra
didit eam sacerdotib; filys leui
qui portabant archam federis
dñi. et cunctis senioribus isrl': p
cepitq; eis. dicens. Post septem
annos. anno remissionis. in sol
lempnitate tabnaculor. conueni
entib; cunctis ex isrl' ut appareāt
in conspectu dñi dei tui. in loco
quem elegerit dñs leges uerba
legis huius coram omni isrl' au
dientib; eis. et in unū omne po
pulo congregato. tam uiris qm
mulieribus. paruulis et aduenis.
qui sunt intra portas tuas; ut
audientes discant. et timeant
dñm dm ūrm. et custodiant im
pleantq; oēs sermones legis
huius. filij quoq; eor qui nunc
ignorant. ut audire possint: et
timeant dñm dm suū cunctis
diebus quibus ūsantur in tra. ad
quam uos iordane transmisso
pgetis obtinendā. Et ait dñs ad
moysen. Ecce prope sūt dies mor
tis tue. Voca iosue. et state ī ta
bnaculo testimonij: ut precipiā
ei. Abierunt ergo moyses ⁊ iosue:
⁊ steterūt in tabnaculo testimonij.

Apparuitq; dñs ibi i columpna nubis: que steit in introitu tabernaculi. Dixitq; dñs ad moysen. Ecce tu dormies cū patrib; tuis; et pl's iste consurgens fornicabitur post deos alienos: in terra ad quam ingredietur et inhabitabit in ea. Me derelinquet me: et irritum faciet fedus quod pepigi cū eo. Et irascetur furor mꝰ cōtra eum in die illo: et derelinquā eū. Et abscondam faciem meā ab eo: et erit in deuorationē. Inuenientq; eum omnia mala ⁊ afflictiones: ita ut dicat i illo die. Nere quia non ē dꝰ mecum: inuenerunt me hec mala. Ego aūt abscondam et celabo faciem meam in die illo. propt̄ omnia mala que fecit: quia secutus ē deos alienos. Nunc ergo scribite uobis canticum istud; et docete filios isr̄l. ut memoriter teneant et ore decantent: et sit michi carmen istud pro testimonio. inter filios isr̄l. Introducam eī eum in terrā pro qua iuraui patrib; eius: lacte et melle manātem. Cumq; comederint ⁊ saturati crassiq; fuerint; aūtentur ad deos alienos et seruient eis: detrahentq; mi. et irritum facient pactum meū. Postquā inuenerint eū mala multa et afflictiones; respondebit ei canticum istud pro testimonio: qꝫ nulla delebit obliuio. ex ore seminis tui. Scio enī cogitationes eius que facturus sit hodie: anteq; introducam eū in terrā quā et pollicitus sum. Scripsit g̃ moyses canticū: et docuit filios isr̄l. Precepitq; iosue filio nun: ⁊ ait. Confortare: et esto robustus. Tu enī introduces filios isr̄l in terrā quam pollicitus sum: ⁊ ego ero tecum. Postquā ergo scripsit moyses uerba legis huius i uolumine atq; compleuit: p̄cepit leuitis qui portabant archam federis dñi. dicens. Tollite librū istum. et ponite in latere arche federis dñi dei nr̄i: ut sit ibi contra te in testimoniū. Ego enī scio contentionē tuā: et ceruicem tuam durissimā. Adhuc uiuēte me et ingrediente uobiscū: semp contentiose egistis contra dñm. Quanto magis. cū mortuus fuero: Congregate ad me oēs maiores natu p tribus uras. atq; doctores; et loquar audientib; eis sermones istos: et inuocabo contra eos celum et terram. Noui enī qꝫ post mortem meā iniquo agetis. et declinabitis cito de uia quam p̄cepi uobis; et occurrent uobis mala in extremo tempe: quando fecerit malum in conspectu dñi. ut irritetis eū. p opa manuū uraꝝ. Locutus est ergo moyses audiente uniuerso cetu isr̄l uerba carminis huius: ⁊ ad finē usq; cōpleuit. XXXII

Audite celi que loquor: audiat terra uerba oris mei.

Concrescat ut pluuia doctrina mea: fluat ut ros eloquium meum. Quasi imber sup herbam. et quasi stille sup gramina: qa nomen dni inuocabo. Date magnificentiam deo nro. Dei perfecta sunt opa: et oms uie eius iudicia. Deus fidelis et absq; ulla iniquitate: iustus et rectus. Peccauerunt ei et nō filii eius: in sordib; Generatio praua atq; puersa; hecine reddis dño popule stulte et insipiens: Nūqd nō ipse est pater tuus. qui possedit et fecit et creauit te: Memēto dierum antiquor: cogita generationes singulas. Interroga patrem tuum. et annūciabit tibi: maiores tuos. et dicent tibi. Quando diuidebat altissimus gentes; qñdo separabat filios adam: constituit terminos pplor iuxta numerum filiorum isrl. Pars aūt dni pls eius: iacob funiculus hereditatis eius. Inuenit eum in tra deserta: in loco horroris et uaste solitudinis. Circumduxit eum et docuit: et custodiuit quasi pupillam oculi sui. Sicut aquila prouocans ad uolandum pullos suos. et sup eos uolitans. expandit alas suas: et assumpsit eum. atq; portauit in humeris suis. Dns solus dux eius fuit: et nō erat cum eo ds alienus. Constituit eum sup excelsam terram. ut comederet fructus agroum; ut sugeret mel de petra. oleumq; de saxo durissimo. butyrum de armento et lac de ouib; cum adipe agnor et arietum filior basan. et hircos cum medulla tritici: et sanguinem uue biberet meracissimum. Incrassatus e dilectus et recalcitrauit: incrassatus. impinguatus. dilatatus. Dereliquit deum factorem suum: et recessit a deo saluatore suo. Prouocauerūt eum in dys alienis: et in abhominationib; ad iracundiam concitauerūt. Immolauerunt demonys et nō deo: dys quos ignorabant. Noui recentes q; uenerūt: quos nō coluerūt patres eor. Deum qui te genuit dereliquisti: et obliuisceris dni creatoris tui. Uidit dns et ad iracundiam concitatus est: quia prouocauerūt eum filii sui et filie. Et ait. Abscondam faciem meam ab eis: et considerabo nouissima eor. Generatio enim puersa est: et infideles filii. Ipsi me prouocauerunt in eo qui non erat deus: et irritauerunt in uanitatib; suis. Et ego prouocabo eos in eo qui nō est pls: et in gente stulta irritabo illos. Ignis succensus e in furore meo: et ardebit usq; ad inferni nouissima. Deuorabitq; terram cum germine suo: et montium fundamenta comburet. Congregabo sup eos mala: et sagittas meas complebo in eis. Consumentur fame: et deuorabunt eos aues morsu amarissimo. Dentes bestiarum immittam in eos: cum furore trahentium sup terram atq; serpentium. Foris uastabit eos gla

dnus. et intus pauor: iuuenē si
mul ac uirginē lactentem cum
homine sene. Et dixi. Ubi nam
sunt: Cessare faciam ex homīb;
memoriā eor. Sed ꝓpter irā in
micor dilului; ne forte supbirent
hostes eor: et dicerent. Manus
nra excelsa: et nō dns fecit hec
omnia. Gens ista absq; consilio
est et sine prudentia: utinam
saperent et intelligerent. ac no
uissima puderent. Quom̄ ꝑse
quebatur unus mille. et duo fu
garent decem milia: Nōne ideo
qua ds suus uendidit eos. et
dns conclusit illos: Non enim ē
ds nr ut dij eor: et inimici nri
sunt iudices. De uinea sodomor
uinea eor: et de suburbanis go
morre. Uua eor uua fellis: z bo
trus amarissimus. Fel draconū
unum eor: et uenenū aspidū
insanabile. Nonne hec condita
sunt apud me. et signata in the
sauris meis: Mea est ultio; z ego
retribuam eis in tempe: ut laba
tur pes eor. Iuxta est dies pditio
nis: et adesse festinant tempa.
Iudicabit dns popm suū: et in
seruis suis miserebitur. Uide
bit qd infirmata sit manus; et
clausi quoq; defecerūt: reliquiq;
consumpti sunt. Et dicent. Ubi
sunt dij eor in quib; habebant
fiduciam. de quor uictimis co
medebant adipes. et bibebāt u
nū libaminū: Surgant et opi
tulentur uobis: et in necessitate
uos ꝓtegant. Uidete qd ego sim
solus: et nō sit alius ds ꝓter me.
Ego occidam. et ego uiuere faci
am; percutiam et ego sanabo: et
non est qui de manu mea possit
eruere. Leuabo ad celū manum
meā: et dicam. Uiuo ego in eter
nū. Si acuero ut fulgur gladiū
meū. et arripuerit iudiciū ma
nus mea; reddam ultionē hosti
bus meis: et hys qui oderūt me
retribuam. Inebriabo sagittas
meas sanguine: et gladius mꝰ
deuorabit carnes. De cruore occi
sor: et de captiuitate nudati in
micor capitis. Laudate gentes
plm eius: quia sanguinem ser
uor suor ulciscetur. Et uindictā
retribuet in hostes eor: et ꝓpitiº
erit terre pli sui. Uenit ergo mo
yses. et locutus ē omnia uba can
tici huius in auribus pli: ipe et
osue filius nun. Compleuitq;
oīs sermones istos. loquens ad
uniūsum isrl: et dixit ad eos. Po
nite corda uīa in omnia uba que
ego testificor uobis hodie. ut mā
deris ea filiis uīs custodire et
facere et implere. uniuersa que
scripta sunt legis huius; qa non
inanium ꝑcepta sunt uobis. sed
ut singuli in eis uiuerent: que
facientes longo ꝑseueretis tem
pe. in terra ad quam trans
misso ingredientium possidendā.
Locutusq; est dns ad moysen in
eadem die: dicens. Ascende in mō
tem istum abarim id est transitū.

in monte nebo qui e in tra moab
contra iericho. et vide terrā cha
naan quā ego tradam filiis isrl'
obtinendā: et morere i mōte. Que
consendens iungeris pplis tuis.
sicut mortuus e aaron frat tuus
in monte hor. et appositus pplis
suis; quia puaricati estis contra
me in medio filior isrl' ad aquas
contradictionis. in cades deserti
syn: et n sanificastis me int filios
isrl'. Contra videbis terrā et n
ingredieris in eam: quam ego
dabo filiis isrl'. XXXIII

Hec est benedictio qua bene
dixit moyses homo dei fili
is isrl' ante mortem suā: et ait.
Dns de syna uenit: et de seir ort
est nobis. Apparuit de monte pha
ran: et cum eo scor milia. In dex
tera eius ignea lex. Dilexit plos.
Oms sancti in manu illius sunt:
et qui appropinquant pedib; ei⁹
accipient de doctrina illi. Legem
pcepit nobis moyses: hereditatē
multitudinis iacob. Et erit apud
rectissimū rex: congregatis pnci
pib; ppli cum tribub; isrl'. Viuat
ruben et n moriatur: et sit par
uus in numero. Hec est iude bene
dictio. Audi dne uocem iude: et
ad plm suū introduc eū. Manus
eius pugnabunt pro eo: et adiu
tor illius contra aduersarios eius
erit. Leui quoq; ait. Perfectio tua
et doctrina tua uiro scō tuo; que
probasti in temptatione: et iudi
casti ad aquas contradictionis.

Qui dixit patri suo et matri sue
nescio uos. et fratrib; suis ignoro
illos. et nescierunt filios suos; hi
custodierunt eloquiū tuū. et pac
tum tuū seruauerunt: iudicia
tua o iacob. et legem tuam o isrl'.
Ponent thimiama i furore tuo:
et holocaustū sup altare tuū. Be
nedic dne fortitudini eius: et opa
manuū illius suscipe. Percute
dorsa inimicor eius: et qui oderūt
eum nō consurgant. Et beniamin
ait. Amantissimus dñi: habita
bit confidenter in eo. Quasi in
thalamo tota die morabitur: et
inter humeros illius requiescet.
Joseph quoq; ait. De bndictione
dñi terra eius; de pomis celi et
rore. atq; abysso subiacente. de po
mis fructuū solis ac lune. de uer
tice antiquor montuū: de pomis
collium eternor. et de frugib; tre.
et plenitudine eius. Benedictio
illius qui apparuit in rubo uenī
at sup caput ioseph: et sup uerti
cem nazarei inter fratres suos.
Quasi primogeniti tauri pulchri
tudo eius: cornua rinocerotis cor
nua illius. In ipis uentilabit gen
tes: usq; ad terminos terre. Hec
sunt multitudines effraim: et
hec milia manasse. Et zabulon
ait. Letare zabulon i exitu tuo:
et yssachar in tabernaculis tuis.
Populos ad montē uocabūt: ibi
immolabunt uictimas iustitie.
Qui inundationē maris quasi
lac sugent: et thesauros absconi

dicos arenay. Et gad air. Benedict in latitudine gad. Quasi leo requiescit. cepitq; brachiū et uerticem: et uidit principatū suū. quod in parte sua doctor esset repositus. Cui fuit cū principib; pli: et fecit iustitias dñi. et iudicia sua cū isrl. Dan quoq; air. Dan catulus leonis: fluit largiter de basan. Et neptalim dixit. Neptalim habundantia fruetur: et plenus erit benedictionib; dñi. Mare et meridiem possidebit. Aser quoq; air. Benedictus in filys aser. Sit placens fratrib; suis. Tingat in oleo pedem suū. Ferrum et es: calciamentū eius. Sicut dies iuuentutis tue: ita et senectus tua. Non est alius: ut deus rectissimi. Ascensor celi: auxiliator tuus. Magnificentia eius: et discurrunt nubes. Habitaculum eius sursum: et subter. brachia sempiterna. Eiciet a facie tua inimicū: dicetq;. Conterere. Habitabit isrl confidenter: et solus. Oculus iacob in terra frumenti et uini: celiq; caligabunt rore. Beatus tu isrl. Quis similis tui. plē. qui saluaris in dño. Scutū auxilij tui: et gladius glorie tue. Negabunt te inimici tui: et tu eorū colla calcabis. XXXIIII

Ascendit g moyses de campestribus moab. super montē nebo in uertice phasga: contra iericho. Ostenditq; ei dñs omnē terram galaad usq; dan. et uniuersum neptalim. terramq; effraim et manasse. et omnē terram iuda usq; ad mare nouissimū. et australem partem: et latitudinem campi iericho ciuitatis palmarū. usq; segor. Dixitq; dñs ad eum. Hec est terra pro qua iurauī abrahā ysaac et iacob. dicens; semini tuo dabo eam. Vidisti eā oculis tuis: et non transibis ad illam. Mortuusq; est ibi moyses seruus dñi in terra moab iubente dño: et sepelyit eum in ualle terre moab contra phegor. Et nō cognouit homo sepulchrū eius: usq; in psentem diem. Moyses centū uiginti annor erat: qñdo mortuus ē. Non caligauit oculi eius: nec dentes illius moti sunt. Fleuerunt q; eum filij isrl in campestribus moab triginta diebus: et cōpleti sunt dies planctus lugentiū moysen. Iosue uō filius nun repletus est spū sapientie: quia posuit moyses sup eum manus suas. Et obedierunt ei filij isrl: feceruntq; sicut pcepit dñs moysi. Et non surrexit pheta ultra in isrl sicut moyses. quem nosset dñs facie ad faciem in omnib; signis atq; portentis que misit p eum ut faceret in tra egipti. pharaoni et omnib; seruis eius. uniuersoq; terre illius: et cunctam manū robustā. magnaq; mirabilia que fecit moyses coram uniuerso isrl. Explicit liber deuteronomy. Incipit prolog in librum iosue.

Uandem finito pentateuco moysi. uelut grandi fenore lībatu; ad ihm filium naue. manum mittimus. quē hebrei iosue bennun id est iosue filium nun uocant. et ad iudicum librū quē sophtim appellant: ad ruth quoq; et hester quos hysdem nominib; efferunt. Monemusq; lectorem; ut siluam hebraicor; nominū et distinctiones per mbra diuulsas. diligens scriptor conferuet: ne et noster labor et eius studiū pereat. Et ut in primis qd' sepe testatus sum. sciat me non in reprehensione ueter; noua cudere. sicut amici mei criminantur; sed pro uili parte offerre lingue mee hominib; quos tamen mea delectant. ut p̄ greco; exaplis. que et sumptu et labore maximo indigent. editionē nr̄am habeāt. et si cubi in antiquor; uoluminū lectione dubitarint. hec illis conferentes inueniant qd' requirunt: maxime cū apud latinos tot sint exemplaria quot codices. et unusq̄sq; pro arbitrio suo uel addiderit uel subtraxerit qd' et uisum ē. et utiq; nō possit uerū ēe qd' dissonat. Vnde cesset arguato uulnere contra nos insurgere scorpius. et scīm opus uenenata carpere lingua desistat; ul' sis sapiens si placet. uel cōtemnens si displicet: memineritq; illor; usuum. Os tuū habundauit malicia: et lingua tua cōcinnabat dolos. Sedens aduersus fr̄em tuū loquebaris: et aduersus filiū matris tue ponebas scandalum. Hec fecisti: et tacui. Existimasti iniq; qd' ero tui similis; arguam te: et statuam contra faciem tuā. Que enī audientis uel legentis utilitas ē. nos laborando sudare et alios detrahendo laborare. dolere iudeos quod ea lumpmandi eis et irridendi xa nos sit ablata occasio. et ecclie homines id despicere. imo lacerare unde aduersarij torqueantur. Quod si ueris eis tantum mea tratio placet que et in ea displicet. et nichil extra recipiendum putant; cur ea que sub astericis et obelis. uel addita sunt uel amputata. legunt et negligunt. Quare danielem iuxta theodotionis translationē. ecclie susceperunt. Cur origenem mirantur. et eusebium pamphili. cunctas editiones similiter differentes. Aut que fuit stultitia postquam uera dixerunt. pferre que falsa sunt. Vnde aut̄ in nouo testamento. pbare poterūt assumpta testimonia. que in libris ueris ñ habentur. Hec dicimus: ne omnino calumpniantib; tacere uideamur. Ceterum post sce paule dormitionē cuius uita uirtutis exemplū est. et hos libros quos eusebio uirgini xp̄i negare nō potui; decreuimus dū

ips hos reget artus. prophax explanatiõm mcumbere. ⁊ omissiũ iam diu opus quasi quodã postlimnio repetẽ. pserim cũ am mirabilis sẽsq; uir pãmachius hoc idem litteris flagiter. ⁊ nos ad patriam festinantes. mortiferos sirenaz cantus. surda debeamus aure transire. Explicit prologus. Incipit liber iosue.

Factum ẽ post mortem moysi serui dñi. ut loqretur dñs ad iosue filium nun ministrũ moysi: et diceret ei. Moyses seruus mꝰ mortuus ẽ: surge et transi iordanem istum. tu et omnis popls tecum. in terrã quam ego dabo filijs isrl'. Omnẽ locum quẽ calcauerit uestigiũ pedis uri. uobis tradam: sicut locutus sũ moysi. A deserto et lybano usq; ad fluuiũ magnũ eufraten. omnis tra etheoz usq; ad mare magnũ ꝺ solis occasum: erit terminus ur. Nullus uobis poterit resistere: cunctis diebz uite tue. Sicut fui cum moyse: ita ero et tecum. Non dimittam nec derelinquã te. Confortare: et esto robustus. Tu enim sorte diuides populo huic terram: pro qua iuraui patribz tuis ut traderem eam illis. Confortare igitur et esto robustus ualde: ut custodias et facias omnẽ legem quam precepit tibi moyses seruus mꝰ. Ne declines ab ea ad dextram uel ad sinistram: ut intelligas cuncta que agis. Non recedat uolumen legis huius de ore tuo; sed meditaberis in eo diebz ac noctibz: ut custodias et facias omnia que scripta sunt in eo. Tunc dirriges uiam tuam: et intelliges eam. Ecce pcepio tibi. confortare: ⁊ esto robustus. Noli metuere. et noli timere: quia tecum ẽ dñs deus tuus. in omnibz ad quecumq; pgreris. Precepitq; iosue pnapibz popli: dicens. Transite p mediũ castroz: et imperate plo ac dicite. Preparate uobis cibaria; qm post diem tertiũ transibitis iordanẽ: et intrabitis ad possidendã terram quã dñs ds ur daturus est uobis. Rubenitis quoq; et gaditis et dimidie tribui manasse: ait. Memorie sermonis: quem pcepit uobis moyses famulus dñi. dicens. Dñs ds ur dedit uobis requiem et omnẽ terram. Uxores ure et filij uri ac ume ta: manebunt in terra. quã tradidit uobis moyses trans iordanem. Uos aũt transite armati ante frẽs uros. omis fortes manu. et pugnate pro eis; donec det requiem dñs fratribz uris sicut et uobis dedit. et possideant ipi quoq; terram quã dñs deus ur daturus ẽ eis: et sic reuertimini in terram possessionis ure. et habitabitis in ea. quã uobis dedit

moyses famulus dñi trans iordanem contra solis ortum. Responderuntq; ad iosue: atq; dixerunt. Omnia que pcepisti nobis faciemus: et quocumq; miseris ibimus. Sicut obediuimus in cunctis moysi. ita obediemus et tibi: tantum sit dñs deus tuus tecum sicut cū moyse. Qui contradixerit ori tuo. et nō obedierit cunctis sermonib; tuis quos pceperis ei: moriatur. Tu tantum confortare: et uirilit age.

Misit ergo iosue filius nun de sethim duos uiros exploratores abscondito: et dixit eis. Ite et considerate terrā: urbemq; iericho. Qui pgentes ingressi sunt domū mulieris meretricis nōie raab: et requieuerunt apud eam. Nunciatumq; ē regi iericho: et dictum. Ecce uiri ingressi sunt huc p noctem de filiis isrl: ut explorent terrā. Misitq; rex iericho ad raab: dicēs. Educ uiros qui uenerunt ad te: et ingressi sunt domū tuam. Exploratores quippe sunt: et omnē terrā considerare uenerūt. Tollensq; mulier uiros: abscondit. Et ait. Fateor. uenerūt ad me: sed nesciebam unde eēnt. Cūq; porta claudereture in tenebris. et illi pariter exierunt: nescio quo abierunt. Psequimini cito: et comphendetis eos. Ipsa aūt fecit ascendere uiros in solarium domus sue: opuitq; eos lini stipula que ibi erat. Hi autē qui missi fuerant: secuti sunt eos p uiam que ducit ad uada iordanis. Illisq; egressis: statim porta clausa ē. Necdum obdormierāt qui latebant: et ecce mulier ascendit ad eos. et ait. Noui quod dñs tradiderit uobis terram. Et enim irruit in nos terror ūr: et elanguerunt omnes habitatores terre. Audiuimus qd siccauerit dñs aquas maris rubri ad uīm introitum. quando egressi estis ex egipto: et que feceritis duobus amorreor regib; qui erant trans iordanem. seon et og. quos interfecistis. Et hec audientes pti muimus. et elanguit cor nrm: nec remansit in nobis sps ad introitum uīm. Dñs enim d's ūr ipse est d's in celo sursum: et in terra deorsum. Nunc ergo iurate mi p dñm. ut quomodo ego mīam feci uobiscum. ita et uos faciatis cū domo patris mei; detisq; mi signum ueru ut saluetis patrem meū et matrem. et frēs ac sorores meas. et omnia que illorum sunt: et eruatis aīas nras a morte. Qui respondert ei. Anima nra sit pro uobis in morte: si tamen non pdideris nos. Cūq; tradiderit nobis dñs terram: faciemus in te mīam et ueritatem. Demisit ergo eos p funē: de fenestra. Domus enim eius herebat muro. Dixitq; ad eos. Ad montana conscendite: ne forte

occurrant uobis reuertentes. Itaq; latete diebꝫ tribꝫ donec redeant: et sic ibitis p uiam uram. Qui dixerunt ad eam. Inmoxꝫ erimꝰ a uramento quo adurasti nos. si ingredientibꝫ nobis terram signum fiet funiculus iste coccineus. et ligaueris eum in fenestra p quam nos dimisisti: et patrem tuū ac matrē frēsq; et omnē cognationē tuam congregaueris in domū tuā. Qui ostium domus tue egressus fuerit. sanguis ipius erit in caput eiꝰ: et nos erimus alieni. Cunctoꝝ aūt sanguis qui tecum ī domo fuerint redundabit in caput nrm: si eos quis tetigerit. Ad si nos prodere uolueris. et sermonē istum pferre in mediū: erimus mundi ab hoc uramento quo adurasti nos. Et illa respondit. Sicut locuti estis: sic fiat. Dimittensq; eos ut pergerēt: appendit funiculū coccineum in fenestra. Illi uō ambulantes peuenerunt ad montana: et mānserunt ibi tres dies: donec reuerterentur qui fuerant psecuti. Querentes enī p omnem uiā: nō reppererunt eos. Quibꝫ urbē ingressis: reuisi sunt et descenderunt exploratores de monte. Et trāsito iordane: uenerunt ad iosue filiū nun. Narrauerunтq; ei omnia que acciderant sibi: atq; dixerunt. Tradidit dñs omnem tram hanc in manꝰ nras: et timore prostrati sunt cuncti habitatores eius.

III

Igitur iosue de nocte consurgens: mouit castra. Egredientesq; de sethim uenerunt ad iordanē. ipe et oēs filii isrl: et morati sunt ibi p tres dies. Quibꝫ euolutis. transierunt pōnes p castroꝝ medium: et clamare cepunt. Quando uideritis archam federis dñi dei uri. et sacerdotes stirpis leuitice portantes eam: uos qq; consurgite. et sequimini preceedentes. Sitq; inter uos & archā spatiū cubitoꝝ duū miliū: ut magis procul uidere possitis. & noscere p quā uiam ingrediamini: quia pius nō ambulastis p eam. Et cauete: ne appropinquetis ad archam. Dixitq; iosue ad pplm. Sanctificamini: eras enī faciet dñs inter uos mirabilia. Et ait ad sacerdotes. Tollite archam federis: et pcedite popm. Qui sulla complentes. tulerunt: et ambulauerunt ante eos. Dixitq; dñs ad iosue. Hodie incipiam exaltare te coram omni isrl: ut sciant qd sicut cum moyse fui. ita et tecum sim. Tu autē pcipe sacerdotibꝫ qui portant archam federis: et dic eis. Cū ingressi fueritis partem aque iordanis: state in ea. Dixitq; iosue ad filios isrl. Accedite huc: et audite uerbum dñi di nostri. Et rursum. In hoc inq; scietis qd dñs ds uiuens ī medio uri

est: et dispdet in conspectu uro chananeum. etheum. eueum. t pherezeum. gergeseum quoq; et amorreū et iebuseū. Ecce archa federis dñi omnis terre: antece det uos p iordanē. Parate duo decim uiros de tribubz isrl': singulos p singulas tribus. Et cū posuerint uestigia pedum suoz sacerdotes qui portant archam dñi dei uniuerse terre. in aquis iordanis; aque que inferiores sunt decurrent atq; deficient: que aūt desup uenient. in una mole consistent. Igitur egressus est popls de tabnaculis suis ut transirent iordanē: et sacerdotes qui portabant archam federis p gebant ante eum. Ingressisq; eis iordanē. et pedib; eoz in parte aque tinctis. iordanis aūt. tripas aluei sui tempe messis impleūat; steterunt aque descendentes in loco uno: et instar montis intu mescentes apparebant ꝓcul ab urbe que uocabatur adom. usq; ad locum sarthan. Que aūt in feriores erant. in mare solitudi nis qđ nunc uocatur mortuū descenderunt: usq; quo omīno deficerent. popls aūt incedebat contra iordanem; et sacerdotes qui portabant archam federis domīn. stabant super siccam humum in medio iordanis ac cincti: omnisq; populus per arentem alueum transibat.

Cumq; transgressis: dixit dñs ad iosue. Eligе duodecim uiros singulos p singulas tribus; et ꝑcipe eis ut tollant de medio iordanis alueo ubi steterunt pe des sacerdotum duodecim duris simos lapides: quos ponens in loco castroz ubi fixeritis hac no cte tentoria. Vocauitq; iosue duodecim uiros quos elegerat de filiis isrl'. singulos de singulis tribubz: et ait ad eos. Ite ante ar cham dñi dei uri ad iordanis me dium; et portate singuli singlos lapides in humeris uris iuxta numerū filioz isrl': ut sit signū inter uos. Et quando interroga uerint uos filii uri cras dicētes. quid sibi uolunt isti lapides: res pondebitis eis. Defecerūt aque iordanis ante archam federis dñi: cum transiret eum. Idcirco positi sunt lapides isti in monu mentū filioz isrl': usq; in etnū. Fecerunt ergo filii isrl' sicut eis ꝑcepit iosue: portantes de medio iordanis alueo duodecim la pides ut eis dñs imperat iuxta numerū filioz isrl. usq; ad locū in quo castra metati sunt: ibiq; posuerunt eos. Alios quoq; duo decim lapides posuit iosue i me dio iordanis alueo. ubi steterūt sacerdotes qui portabant archā federis: et sunt ibi usq; in ꝑsen tem diem. Sacerdotes aūt qui portabant archam. stabant in iordanis medio: donec omnia

complerentur que ioſue ut loque
retur ad pl̃m precepat dñs. et
dixerat ei moyſes. Feſtinauitq;
popl's: et tranſiuit. Cumq; tran
ſiſſent oñs: tranſiuit et archa
dñi. Sacerdotesq; pergebant
ante pl̃m. Filij quoq; ruben et
gad. et dimidia trib; manaſſe.
armati p̃cedebant filios iſrl': ſi
cut eis precepat moyſes. Et q̃
draginta pugnatoꝝ milia per
turmas et cuneos incedebant:
ſup plana et campeſtria urbis ie
richo. In die illo magnificauit do
minus ioſue coram oñi iſrl': ut
timerent eū ſicut timuerāt moy
ſen dum adhuc uiueret. Dixitq;
ad eum. Precipe ſacerdotib; qui
portant archam federis: ut aſ
cendant de iordane. Qui precep
it eis dicens. Aſcendite de ior
dane. Cumq; aſcendiſſent por
tantes archam federis dñi. & ſic
cam humū calcare cepiſſent; re
uerſe ſunt aque in alueum ſuū:
et fluebant ſicut ante conſueue
rant. Popl's aūt aſcendit de ior
dane decimo die p̃mi menſis: &
caſtra metati ſunt in galgalis.
contra orientalem plagam ur
bis ierichō. Duodecim quoq; la
pides quos de iordanis alueo
ſumpſerant: poſuit ioſue i galgalis. Et dixit ad filios iſrahel.
Quando interrogauerint filij
uri cras patres ſuos. et dixerint
eis quid ſibi uolūt lapides iſti:
docebitis eos. atq; dicetis. Per
arentem alueū tranſiuit iſrl' ior
danē iſtum. ſiccante dño deo nr̄o
aquas eius in conſpectu nr̄o don
tranſiremus: ſicut fecerat p̃us
in mari rubro. qđ exſiccauit don
tranſiremus: ut diſcant omnes
terrarū p̃ti fortiſſimā manū dñi.
ut et uos timeatis dñm deum
uestrū omni tempore.

Poſtquā ergo audierūt oñs
reges amorreoꝝ. qui habi
tabant trans iordanē ad occiden
talem plagam. et cuncti reges
chanaan qui p̃pinqua poſſide
bant maris loca. qđ ſic
caſſet dñs fluenta iordanis coram
filijs iſrl' donec tranſirent: diſſo
lutum ē cor eoꝝ. et nō remanſit i
eis ſp̃s. timentiū introitū filioꝝ
iſrl'. Eo tempe ait dñs ad ioſue.
Fac tibi cultros lapideos: et circū
cide ſecō filios iſrl'. Fecit que uſſe
rat dñs: et circumcidit filios iſrl'
in colle p̃putioꝝ. Hec aūt cauſa ē
ſecunde circumciſionis. Oñis po
pl's qui egreſſus ē ex egipto genꝰ
maſculinū. uniuſi bellatores uti
mortui ſunt in deſerto p̃ longiſſi
mos uie circuitus: qui omnes
circumciſi erant. Popl's autē
qui natus ē in deſerto p̃ quadra
ginta annos in tinere latiſſi
me ſolitudinis incircūciſus fuit:
donec conſumerentur qui nō au
dierant uocem dñi. & quib; ante
iurauerat ut oſtenderet eis terrā
lacte et melle manantem. Hoꝝ
filij in locum ſucceſſerunt patrū.

et circumcisi sunt a iosue: qua
siat nati fuerant. in prepucio e
rant; nec eos in uia aliquis circū
ciderat. Postqm aūt oēs circūcisi
sunt: manserunt in eodem castro
rum loco. donec sanarentur. Dix
itq; dñs ad iosue. Hodie abstuli
obprobriū egipti a uobis. Voca
tumq; est nomen loci illius gal
gala: usq; in p̄sentem diē. Han
serunt q; filij isrl' in galgalis; et
fecerunt phase. quartadecima die
mensis ad uespum: in campes
tribus iericho. Et comederunt de
frugibus terre die altero. azimos
panes: et polentā eiusdem āni.
Defecitq; manna postquā co
mederunt de frugibus terre. Nec
ulli sunt ultra cibo illo filij isrl':
sed comederunt de frugibus pre
sentis anni terre chanaan. Cū
aūt eēt iosue in agro urbis ieri
cho: leuauit oculos. et uidit u
rum stantem contra se. & euagi
natū tenentē gladiū. Pgressusq;
ad eum: et ait. Noster es an ad
uersarioꝝ? Qui respondit. Nequa
quam; sed sum princeps exercitus
dñi: et nunc uenio. Cecidit iosue
pronus in terram: et adorans ait.
Quid dñs mus loq̄tur ad seruū
suum? Solue inquit calciamē
tum de pedibus tuis: locus enim
in quo stas. sc̄s est. Feceritq; iosue:
ut sibi fiuat impatum.

VI

Iericho aūt clausa erat atq; mu
nita timore filioꝝ isrl': & nullus
egredi audebat aut ingredi. Di
xitq; dñs ad iosue. Ecce dedi in
manus tuas iericho et regem ei:
omnesq; fortes uiros. Circuite
urbem cuncti bellatores: semel
p diem. Sic facietis sex diebus. Sep
timo aūt die sacerdotes tollant
septem buccinas. quay usus est
in iubileo: et p̄cedant archam fe
deris. Septies q; circuibitis ciui
tatem: et sacerdotes clangent
buccinis. Cumq; insonuerit uox
tube longior atq; concitior. et in
auribus uris increpuerit; concla
mabit omnis ppls uociferatione
maxima: et muri funditus cor
ruent ciuitatis. Ingredientur q;
singuli: p locum contra quē ste
terint. Vocauit ergo iosue filius
nun sacerdotes: et dixit ad eos.
Tollite archam federis. et septē
alij sacerdotes tollant septem
iubileoꝝ buccinas: et incedant
ante archam dñi. Ad ppls quoq;
ait. Ite et circuite ciuitatem ar
mati: p̄cedentes archā dñi. Cūq;
iosue uerba finisset. et septem sa
cerdotes septē buccinis clangerēt
ante archam federis dñi. omisq;
popls p̄cederet armatus; reliquū
uulgus archam sequebatur: ac
buccinis omnia concrepabant.
Precepat aūt iosue pplo: dicēs.
Non clamabitis. nec audietur
uox ura. nec ullus sermo ex ore
uro egredietur: donec ueniat di
es in quo dicam uobis. Clama
te: et uociferamini. Circuiit g
archa dñi ciuitatem semel per

diem: et reuſa in caſtra manſit
ibi. Igitur ioſue de nocte conſur
gente tulerunt ſacerdotes archā
dñi: et ſeptem ex eis ſeptem bucci
nas quas in uſibꝰ uſus ē. Pce
cedebantq; archam dñi ambulā
tes atq; clangentes: et armatus
pl̄s ibat ante eos. Vulgus aūt
reliquū ſequebatur archam: et
buccinis ꝑſonabat. Circuierūtq;
ciuitatem ſcđo die ſemel: et reuſi
ſunt in caſtra. Sic fecerunt ſex
diebꝰ. Die aūt ſeptimo diluculo
conſurgentes: circuierūt urbē
ſicut diſpoſitum erat. ſepties.
Cumq; ſeptimo circuitu clange
rent buccinis ſacerdotes: dixit
ioſue ad omnē iſrl̄. Vociferami
ni: tradidit enī uobis dñs ciui
tatem. Sitq; ciuitas hec anathe
ma et omnia que in ea ſūt dño.
Sola raab meretrix uiuat: cū
uniuſis qui cū ea in domo ſunt.
Abſcondit enī nuncios: quos di
ximus. Vos aūt cauete ne de
hiis que ꝓcepta ſunt uobis qꝑ
piam contingatis. et ſitis ꝓua
ricationis rei: et omnia caſtra
iſrl̄ ſub peccato ſint atq; turbē
tur. Quicquid aūt auri et argēti
fuit. et uaſoꝝ eneoꝝ ac ferri dño
conſecretur: repoſitum ī theſau
ris eius. Igitur omni uociferāte
pl̄o. et clangentibꝰ tubis: poſt
qm̄ in aures multitudinis uox
ſonitusq; increpuit. muri ilico
corruerunt. Et aſcendit unūſqſq;
ꝑ locum qui contra ſe erat. Ce
ꝑpitq; ciuitatem: et interfecerūt
omnia que erant in ea. a uiro uſq;
ad mulierē. ab infante uſq; ad ſe
nem. Boues quoq; et oues et aſi
nos: in ore gladij ꝑcuſſerūt. Du
obꝰ aūt uiris qui exploratores
miſſi fuerant: dixit ioſue. Ingꝛ
dimini domū mulieris meretri
cis: et ꝑducite eam et omnia que
illius ſunt: ſicut illi iuramento
firmaſtis. Ingreſſiq; iuuenes e
duxerunt raab. et parentes eius.
frēs quoq; et cunctam ſupellectꝫ
lem ac cognationē illius: et extra
caſtra iſrl̄ manere fecerunt. Ur
bem aūt et omnia que ī ea erant
ſuccenderunt: abſq; argento et
auro. et uaſis eneis ac ferro. que
in erarium dñi conſecrarūt. Raab
uō meretricem et domū patris
eius. atq; oīa que habebat ſeruā
ioſue uiuere: et habitauerūt in
medio iſrl̄ uſq; in ꝑſentē diem:
eo quod abſconderit nūcios. quos
miſerat ut explorarent iericho.
In tempe illo: imꝑcatus ē ioſue.
dicens. Maledictus uir coram
dño: qui ſuſcitauerit et edifica
uerit ciuitatē iericho. In ꝓmoge
nito ſuo fundamēta illius iactet:
et in nouiſſimo liberoꝝ ponat por
tas eius. Fuit ergo dñs cū ioſue:
et nom̄ eius uulgatum ē in oīm
terra.

Filij aūt iſrl̄ VII ꝑuaricati ſunt mandatū:
et uſurpauerūt de anathemate.
Nam achān filius charmi filij
zabdi filij zare de tribu iuda:

tulit aliquid de anathemate. Iratusq; est dñs contra filios israhel. Cumq; mitteret iosue de iericho uiros contra hay que est uxta bethauen. ad orientalem plagam oppidi bethel: dixit eis. Ascendite: et explorate terram. Qui precepta complentes: exploraueruñt hay. Et reuersi dixerunt ei. Non ascendat omnis ppl's. sed duo uel tria milia uiroz pergãt: et deleant ciuitatẽ. Quare omnis ppl's frustra uexetur. cõtra hostes pauassimos. Ascenderunt g̃ tria milia pugnatoz. Qui statim terga uertentes. pcussi sunt a uiris urbis hay: et corruerunt ex eis. triginta et sex homines. Persecutiq; sunt eos aduersarij de porta usq; ad sabarim: et ceciderunt p̃ pnã fugientes. Pauitq; cor ppuli: et instar aque liquefactũ ẽ. Iosue uõ scidit uestimenta sua: et cecidit pnus in terram coram archa dñi usq; ad uespam. tam ipe q̃m omnes seniores israel: miseruntq; puluerem sup capita sua. Et dixit iosue. Heu dñe dẽs. Quid uoluisti traducere ppl'm istum iordanem fluuiũ. ut traderes nos in manu amoreꝛi. et pderes. Vtinam ut cepimus mansissemus trans iordanem. Mi dñe dẽs: quid dicam. uidens israel'm hostibus suis terga uertentẽ. Audient chananei et oñs habitatoꝛes terre: et pariter conglobati circumdabunt nos: atq; delebunt nom nr̃m de terra. Et quid facies magno nomini tuo. Dixitq; dñs ad iosue. Surge. Cur iaces pnus in terra. Peccauit israel: et p̃uaricatus ẽ pactum meũ: tulerunt de anathemate. et furati sunt atq; mentiti: et absconderunt inter uasa sua. Nec poterit israel stare ante hostes suos: eosq; fugiet: quia pollutus est anathemate. Non ero ultra uobiscũ: donec conteratis eum qui huic sceleris reus est. Surge: sanctifica popl'm: et dices eis. Sanctificamini in crastinũ. Hec enim dicit dñs. dẽs israel'. Anathema i medio tui est israel'. Non poteris stare coram hostibus tuis: donec deleatur ex te. qui contaminatus ẽ hoc scelere. Accedetis q; mane singuli per tribus uras: et quã cuiq; tribum sors inuenerit. accedet p̃ cognationes suas: et cognatio per domos. domus q; p̃ uiros. Et qui cumq; ille in hoc facinoꝛe fuerit deprehensus: comburetur igni cũ omni substantia sua: q̃m p̃uaricatus ẽ pactum dñi. et fecit nefas in israel. Surgens itaq; iosue mane. applicauit israel' per tribus suas: et inuenta est tribus iuda. Que cũ uxta familias suas eet oblata: inuenta est familia zare. Illam quoq; per uiros offerens: reppeꝛit zabdi. Cuius domũ in singulos diuidens uiros: inuenit achan filiũ charmi. filij zabdi. filij zare de tribu iudã. Et ait ad achan. Fili mi. da

glam dño deo ifrl. et confitere atq; indica in quid feceris: ne abscondas. Respondit achan iosue: et dixit ei. Vere ego peccaui dño deo ifrl: et sic et sic feci. Vidi enim inter spolia pallium coccineum ualde bonū. et ducentos siclos argenti. regulam quoq; auream quinquaginta siclor: et concupiscens abstuli. et abscondi in terra contra medium tabnaculi mei. Argentū quoq; fossa humo opui. Misit ergo iosue ministros. Qui currentes ad tabnaculum illius. reppererunt cuncta abscondita i eodem loco: et argentum simul. Auferentesq; de tentorio. tulerūt ea ad iosue et ad oēs filios ifrl: proiecerunt; ante dñm. Tollēs itaq; iosue achan filium zare. argentūq; et pallium et aurea regulam. filios quoq; eius et filias eius. boues et asinos et oues. ipmq; tabnaculum et cunctam supellectilem. et omnis ifrl cū eo: duxerunt eos ad uallē achor. Vbi dixit iosue. Quia turbasti nos: exturbet te dñs in die hac. Lapidauitq; eum omnis ifrl: et cuncta que illius erant igne cō sumpta sunt. Congregauerunt quoq; sup eum magnū aceruū lapidum: qui pmanet usq; in ptentem diem. Et auersus est furor dñi ab eis. Vocatūq; nom loci illius uallis achor: usq; hodie.

Dixit autē VIII die. dñs ad iosue. Ne timeas: neq; formides. Tolle tecū omnē multitudinē pugnator: et cōsurgens ascende in oppidū hay. Ecce tradidi in manu tua regem eius et pplm: urbemq; et terram. Facies q; urbi hay et regi eius: sicut fecisti iericho et regi illius. Predā uero et omnia animantia: diripietis uobis. Pone insidias urbi post eam. Surrexitq; iosue et omnis exercitus bellator cū eo: ut ascenderent in hay. Et electa triginta milia uirorum fortium misit nocte. precepitq; eis dicens. Ponite insidias post ciuitatem; nec longius recedatis: et eritis oēs parati. Ego autē et reliqua multitudo que mecum est: accedemus et aduersus contra urbē. Cumq; exierint contra nos. sicut ante fecimus fugiemus. et terga uertemus: donec psequentes. ab urbe longius, prahantur. Putabunt enī fugere nos sicut prius. Vobis ergo fugientib; et illis sequentib; consurgetis de insidiis. et uastabitis ciuitatē: tradetq; dñs dr ūr eam in manus uras. Cumq; ceperitis: succēdite eam. Sic omnia facietis: ut iussi. Dimisitq; eos. et prexerunt ad insidias locum: sederuntq; inter bethel et hay. ad occidentalem plagam urbis hay. Iosue autē: nocte illa in medio mansit pli. Surgensq; diluculo recensuit socios: et ascendit cū senior; in fronte exercitus. uallat auxi

lio pugnatoꝝ. Cumq; uenissent et ascendissent ex aduerso ciuitatis: steterunt ad septentrionalē urbis plagam: inter quā et eos uallis erat media. Quinq; autē milia uiros elegerat. et posuerat in insidijs inter bethauen ⁊ hay: ex occidentali parte eiusdem ciuitatis. Omnis uō reliquus exercitus ad aquilonē aciem dirigebat: ita ut nouissimi multitudinis occidentalem plagam urbis attingerent. Abijt ergo iosue nocte illa: et stetit in uallis medio. Qđ cum uidisset rex hay: festinauit mane. et egressus ē cum omni exercitu ciuitatis. Direxitq; aciem contra desertum: ignorans qđ post tergum latērent insidie. Iosue uō et omnis isrl' cesserunt loco. simulantes metū: et fugientes p uiam solitudinis. At illi uocaferantes pariter. ⁊ se mutuo cohortantes: persequuntur eos. Cumq; recessissent a ciuitate. et ne unus quidem in urbe hay et bethauen remansisset qui nō p sequeretur isrl'. sicut erupant apta oppida relinquentes: dixit dominus ad iosue. Leua clipeum qui in manu tua est contra urbē hay: qm tibi tradam eā. Cumq; eleuasset clipeum ex aduso ciuitatis: insidie que latebant surrexerunt confestim. Et pgentes ad ciuitatē: cepunt et succenderē eam. Viri aūt ciuitatis qui pseq̄ bantur iosue. respicientes et uidentes fumū urbis ad celum usq; conscendere: nō potuerunt ultra huc illucq; diffugere: pserim cū hijs qui simulauerant fugam et tendebant ad solitudinē. contra psequentes fortissime restitissent. Videnscq; iosue et omnis isrl' qđ capta ēet ciuitas. et fumus urbis ascenderet: retulit uiros hay. Siq̄dem et illi qui cepant et succenderant ciuitatem: egressi de urbe contra suos. medios hostiū ferire cepunt. Cumq; ex utraq; parte aduersarij cederentur. ita ut nullus de tanta multitudine saluaretur: regem quoq; urbis hay apprehenderunt uiuentē: et obtulerunt iosue. Igitur omnibus interfectis qui isrl'em ad desertā tendentem fuerant persecuti. et ī eodem loco gladio corruentibus: reuersi filij isrl' percusserunt ciuitatem. Erant aūt qui in eodē die ceciderant a uiro usq; ad mulierē duodecim milia hominū: omnis urbis hay. Iosue uero nō contraxit manū quā in sublime porrexerat. tenens clipeū: donec interficerentur omnes habitatores hay. Jumenta aūt et p dam ciuitatis diuiserunt sibi filij isrl': sicut precepat dns iosue. Qui succendit urbem: et fecit eam tumulū sempiternū. Regem quoq; eius suspendit in patibulo: usq; ad uesperam et solis occasum. Precepitq; iosue et deposuerunt cadauer eius de cruce:

proiecerunt q; in ipso introitu a
uitatis. congesto sup eum mag
no acerno lapidum: qui pma
net usq; in pentem diem. Tūc
edificauit iosue altare dño deo
isrl in monte hebal. sicut prece
pat moyses famulus dñi filys
isrl. et scriptum est in uolumīe
legis moysi: altare de lapidib;
impolitis quos ferrum nō tetī
git. Et obtulit sup eo holocaus
ta dño: immolauitq; pacificas
uictimas. Et scripsit super lapi
des deuteronomiū legis moysi:
quod ille digesserat coram filys
isrl. Omnis autem populus et
maiores natu. duces q; ac iudi
ces. stabant ex utraq; parte ar
che in conspectu sacerdotum
qui portabant archam federis
dñi. ut aduena ita et indigena;
media pars eoz iuxta montem
garizim. et media iuxta mon
tem hebal: sicut precepat moy
ses famulus dñi. Et primum
quidem: benedixit populo isrl.
Post hec legit omnia uerba bene
dictionis et maledictionis: et
cuncta que scripta erant in le
gis uoluimine. Nichil ex hys q
moyses iusserat reliquit intac
tum; sed uniuersa replicauit
coram omni multitudine isrl.
mulieribz ac paruulis: et adue
nis qui inter eos morabantur.

Quibz auditis. cunctiIX
reges trans iordanem qui
habitabant in montanis et in
campestribz. in maritimis ac lit
tore magni maris; hij quoq; qui
habitabant iuxta lybanū. ethe
us et amorreus. chananeus. phe
rezeus et eueus et iebuseus. cō
gregati sunt pariter ut pugna
rent contra iosue et isrl: uno a
nimo eademq; sententia. At hij
qui habitabant in gabaon au
dientes cuncta que fecerat iosue
iericho et hay. et callide cogitan
tes; tulerunt sibi cibaria. saccos
ueteres asinis imponentes. et
utres uinarios scissos atq; cōsu
tos. calciamentaq; pannosa. que
ad indicū uetustatis priscis
consuta erant: indutu ueterib;
uestimentis. Panes quoq; quos
portabant ob uiaticum: duri e
rant. et in frusta cōminuti. Per
rexeruntq; ad iosue qui tūc mo
rabatur in castris galgale: et
dixerunt ei atq; simul oēs isrl.
De terra longinqua uenimus:
pacem uobiscū facere cupientes.
Responderuntq; filij isrl ad eos:
atq; dixerunt. Ne forte in terra
que nobis sorte deberur habite
tis: et nō possimus fedus inire
uobiscum. At illi ad iosue. seru
mquuunt tui sumus. Quibz io
sue. Qui nam aut estis uos. et
unde uenistis: Responderē. De
terra longinqua ualde. uenerūt
serui tui: in nomine dñi dei tui.
Audiuimus enī famā potentie
eius; cuncta que fecit in egipto.
et duob; regib; amorreoz trans

iordanem seon regi esebon et og
regi basan: qui erant i astaroth.
Dixerunt quoq; nobis seniores:
et oēs habitatores terre nostre.
Tollite in manib; cibaria ob lon
gissimā uiam; et occurrite eis: ac
dicite. Serui uř sumus: fedus in
ite nobiscum. Cū panes quando
egressi sumus de domib; nřis ut
ueniremus ad uos. calidos sump
simus: nunc sicci facti sunt. et
uetustate rumpia cōminuti. Ve
stes uim nouos impleuim⁹: nē
rupti sunt et soluti. Calcei et cal
camenta quib; induimur. et q̄
habemus in pedib;: ob longitu
dinem longioris uie trita sunt.
et pene consumpta. Susceperunt
igitur de cibariis eor: et os dñi
non interrogauerunt. Fecit q̄q;
iosue cū eis pacem: et iuito fede
re pollicitus est ut nō occideren
tur. Principes quoq; multitudi
nis. iurauerunt eis. Post dies
autē tres iuitu federis. audierūt
qđ in uicino habitarent: et inř
eos futuri essent. Mouerunt q; cas
tra filij isrl': et uenerunt in ciui
tates eor die tertio. Quarū hec
uocabula sunt. Gabaon. et caphi
ra. et beroth. et cariathiarim.
Et non peremerunt eos: eo quod
iurassent eis principes multitudi
nis. in nōie dñi dei isrl'. Murmu
rauit itaq; omne uulgus: cōtra
principes. Quib; responderunt eis.
Iuraumus illis in nōie dñi dei
isrl': ideirco non possumus eos
contingere. Sed hoc faciemus eis.
Reseruentur quidem ut uiuant;
ne contra nos ira dñi concitetur:
si peierauerimus eis. Sed sic ui
uant ut in usus multitudinis u
niuse ligna cedant. aquasq; cō
portent. Quib; hec loquentib; uo
cauit gabaonitas iosue: et ait
eis. Cur nos decipere fraude uo
luistis. ut diceretis. Procul ualde
habitamus a uobis. cū in medio
nř sitis: Itaq; sub maledictione
eritis: et non deficiet de stirpe
ura. ligna cedens. aquasq; com
portans. in domū dñi dei mei.
Qui responderunt. Nunciatum
est nobis serus tuus; qđ promi
sisset dñs ds tuus moysi seruo
suo. ut traderet uobis omnē ter
ram: et dispderet cunctos habi
tatores eius. Timuimus igitur
ualde; et pudimus aīab; nřis
uro timore compulsi: et hoc con
silium iniimus. Nunc aūt in
manu tua sumus: quod tibi bo
num et rectum uidetur. fac nob.
Fecit ergo iosue ut dixerat; et
liberauit eos de manib; filioru
isrl'. ut nō occiderentur. Decre
uitq; iosue in illo die eos esse in
ministeriū cuncti pli et altaris
dñi. cedentes ligna et aquas cō
portantes usq; in psens tempus:
in loco quē dns elegisset. X

Qve cum audisset adonisedech
rex hrlm. qđ fecisset cepisset
iosue hay et subuertisset eam. sic
enim fecerat iericho et regi eius

sic fecit hay et regi illius; et qđ
transfugissent gabaonite ad isrl'.
et essent federati eorũ: timuit
ualde. Urbs enĩ magna erat
gabaon. et una regaliũ ciui
tatum. et maior oppido hay: om
nesq; bellatores eius fortissimi.
Misit ergo adonisedech rex ieru
salem ad ocham regem hebron. 7
ad pharam regem hierimoth. ad
japhie quoq; regem lachis. 7 ad
dabir regem eglon: dicens. As
cendite ad me. et ferte presidiũ
ut expugnemus gabaon: q̃re
transfugerit ad iosue 7 ad filios
isrl'. Congregati igitur ascende
runt quinq; reges amorreorũ.
rex jherim. rex hebron. rex hieri
moth. rex lachis. rex eglon. simul
cum exercitib; suis: 7 castra me
tati sunt circa gabaon. oppug
nantes eam. Habitatores aũt
gabaon urbis obsesse. miserũt
ad iosue. qui tunc morabatur ĩ
castris apud galgalam: et dixe
runt ei. Ne retrahas manus tu
as: ab auxilio seruor tuor. As
cende cito et libera nos: ferq; p̃
sidium. Conuenerũt enim adu
sum nos oĩs reges amorreorũ:
qui habitant ĩ montanis. Ascen
dit q; iosue de galgalis: et oĩs
exercitus pugnator cũ eo. uiri
fortissimi. Dixitq; dñs ad iosue.
Ne timeas eos. In manus enim
tuas tradidi illos. Nullus ex
eis: tibi resistere poterit. Irru
it itaq; iosue sup eos repente:
tota nocte ascendens de galgalis.
Et conturbauit eos dñs a facie
isrl'. contriuitq; plaga magna ĩ
gabaon: ac psecutus ẽ p uiam
ascensus betheron. et percussit e
os usq; ad azecha. 7 maceda. Cũq;
fugerent filios isrl'. et essent in
descensu betheron: dñs misit
sup eos lapides magnos de celo
usq; ad azecha. et mortui sunt
multo plures lapidib; grandin:
q̃m quos gladio peusserant filii
isrl'. Tunc locutus est iosue dño.
in die qua tradidit amorreum
in conspectu filior isrl': dixitq;
coram eis. Sol contra gabaon ne
moueatis: et luna contra uallẽ
hayalon. Steteruntq; sol et lu
na: donec ulcisceretur se gens
de inimicis suis. Nonne scriptũ
est hoc in libro iusto? Stetit
itaq; sol in medio celi: et nõ festi
nauit occumbere. spacio unius
diei. Non fuit ante et postea
tam longa dies: obediente dño
uoci hominis. et pugnante p
isrl'. Reuersus q; est iosue cũ om
ni isrl': in castra galgale. Fuge
rant enĩ quinq; reges: 7 se ab
sconderant in spelunca urbis
maceda. Nunciatumq; ẽ iosue:
qđ inuenti eẽnt quinq; reges.
latentes in spelunca maceda.
Qui p̃cepit socijs: et ait. Vol
uite saxa ingentia ad os spelũ
ce; et ponite uiros industrios:
qui clausos custodiant. Vos aũ
nolite stare; sed psequimini hos

tes: et extremos quosq; fugien
tium cedite. Nec dimittatis eos
urbium suaꝝ intrare presidia:
quos tradidit dñs ds ur in
manus uras. Celis igitur ad
usarys plaga magna. et usq;
ad internecionē pene cōsump
tis: hy qui islr' effugere potue
runt. ingressi sunt ciuitates
munitas. Reūsusq; est omnis
exercitus ad ioiue in macedā.
ubi tunc erant castra: sani et
integro numero. Nullusq; cō
tra filios islr' mutire ausus ē.
Precepitq; ioiue: dicens. Ape
rite os spelunce: et pducite ad
me quinq; reges. qui in ea lati
tant. Fecerunt q; ministri: ut
sibi fuerat impatum. Et eduxe
runt ad eum quinq; reges de spe
lunca: regem ierim. regem he
bron. regem hierimoth. regem
lachis. regem eglon. Cumq; e
ducti essent ad eum; uocauit om
nes uros islr': et ait ad pncipes
exercitus qui secum erant. Ite
et ponite pedes uros: sup colla
regum istoꝝ. Qui cū prexissent.
et subiectoꝝ pedib; colla calca
rent: rursum ait ad eos. Nolite
timere: nec paueatis. Cōforta
mini: et estote robusti. Sic enī
faciet dñs cunctis hostib; uris:
adūsum quos dimicatis. Per
cussitq; ioiue et interfecit eos;
atq; suspendit sup quinq; stipi
tes: fueruntq; suspensi usq; ad
uespum. Cumq; occumbēt sol:
pcepit socys ut deponerent eos
de patibulis. Quib; depositis: p
tererunt eos in spelunca i qua
latuerant; et posuerunt sup os
eius saxa ingentia: que pma
nent usq; in presens. Eodē die.
macedan quoq; cepit ioiue. et p
cussit in ore gladij: regemq; illi
interfecit. et oīs habitatores ei.
Non dimisit in ea: saltem par
uas reliquias. Fecitq; regi ma
cedā: sicut fecerat regi iericho.
Transiuit cū omni islr' de ma
cedā in lebna. et pugnabat con
tra eam: quā tradidit dñs cū
rege suo in manu islr'. Percusse
runtq; urbem in ore gladij ⁊ oēs
habitatores eius: et non dimi
serunt in ea ullas reliquias. Fe
cerunt q; regi lebnā: sicut fece
rant regi iericho. De lebna tran
siuit in lachis cum omni islr':
et exercitu p gyrum dispositō.
oppugnabat eam. Tradidit q;
dñs lachis: in manus islr'. Et
cepit eam die altero; atq; per
cussit in ore gladij. omnēq; ani
mā que fuerat in ea: sicut fece
rat lebnā. Eo tempe ascendit
iram rex gazer: ut auxiliaretur
lachis. Quē pcussit ioiue cum
omni poplo eius: usq; ad intēne
tionem. Transiuit q; de lachis
in eglon: et circumdedit atq; ex
pugnauit eam eadem die. Per
cussitq; in ore gladij omnes ani
mas que erant in ea: iuxta oīa
que fecerat lachis. Ascendit q;

cū omni ſrl' de eglon in hebron. et pugnauit contra eam: cepitq; et percuſſit in ore gladij. regem quoq; eius et oīa oppida regionis illius: ut nullas animas que in ea fuerant cōmorare. Non reliquit in ea ullas reliquias. Sicut fecerat eglon ſic fecit et hebron: cuncta que in ea reperit cōſumens gladio. Inde reuerſus in dabiram: cepit eam atq; uaſtauit. Regē quoq; eius et omnia p circuitum oppida: percuſſit in ore gladij. Nō dimiſit in ea ullas reliquias. Sicut fecerat hebron et lebna et regib; eay: ſic fecit dabir et regi illius. Percuſſit itaq; ioſue omnē terrā montanā et meridianā atq; campeſtrem: et aſedoch cum regib; ſuis. Non dimiſit in ea ullas reliquias; ſed omne qđ ſpirare poterat interfecit: ſicut precepat et dñs deus ſrl'. A cades barne uſq; ad gazā. omnēq; terram golen uſq; gabaon. uniuerſos reges et regiones eoz: uno impetu cepit atq; uaſtauit. Dñs enim deus ſrahel: pugnauit pro eo. Reuerſusq; eſt cum omni ſrle: ad locum caſtroz in galgala.

XI

Qve cum audiſſet iabin rex aſoz. miſit ad iobab regem madon. et ad regem ſimeron. atq; ad regem aclaph. ad reges quoq; aquilonis qui habitabāt in montanis et in planitie contra meridiem cenereth. i campeſtribus quoq; et in regionib; dor ultra mare; chananeum quoq; ab oriente et occidente. et amorreum atq; etheum ac pherezeum et iebuſeum in montanis: euneū q̄q; qui habitabat ad radices hermon in terra maſpha. Egreſſiq; ſunt oēs cum turmis ſuis: ppls multus nimis ſicut arena que ē in littore maris: equi quoq; et currus īmenſe multitudinis. Cōuenerunt itaq; oēs reges iſti in unū ad aquas meron: ut pugnarēt contra iſrl'. Dixitq; dñs ad ioſue. Ne timeas eos. Cras enim hac eadem hora: ego tradā oēs iſtos uulnerandos in conſpectu iſrl'. Equos eoz ſubneruabis: et currus igne combures. Veniteq; ioſue et omnis exercitus ei cum illo adūſum illos ad aquas meron ſubito; et irruerunt ſup eos. Tradidit itaq; illos dñs in manus iſrl'. Qui percuſſerunt eos; et perſecuti ſunt eos uſq; ad ſydonem magnā et aquas maſerephoth campūq; maſphe: qui eſt ad orientalem illius partē. Itaq; percuſſit oēs: ut nullas dimitteret ex eis reliquias. Fecitq; ſicut p̄ceperat ei dñs. Equos eoz ſubneruauit: currusq; cōbuſſit. Reuerſusq; ſtatim cepit aſoz: et regem eius percuſſit gladio. Aſoz enim: antiquitus inter omnia regna hec principatū tenebat. Percuſſitq; oēs animas: que ibi

dem morabantur. Non dimisit
in ea ullas reliquias: sed usq;
ad internecionē omnia uastauit. Hāam quoq; urbem peremit
incendio. et oēs p circuitum ei
us ciuitates; reges q; eax cepit. peus
sit atq; deleuit. sicut preceperat
et moyses famulus dñi: absq;
urbib; que erant in collib; et in
tumulis site. Ceteras succendit
isrl. Quam tantū asor munitissimā: flamma cōsumpsit. Om
nemq; pdam istax urbium ac
umenta diuiserunt sibi filij is
rahel: cunctis hōib; interfectis.
Sicut precepat dñs moysi seruo
suo; ita pcepit moyses iosue: et
ille uniuersa compleuit. Non p
teriit de omnibus mandatis. nec
unū quidem uerbū: qd' iusserat
dñs moysi. Cepit itaq; iosue om
nem terrā montanā et meridia
nā; terramq; gosen et planitiē
et occidentalem plagam. montē
q; isrl et campestria eius: et par
tem montis qui ascendit seir us
q; baalgath p planitiem libani
subter montem hermon. Omēs
reges eox cepit: et peussit et occi
dit. Multo tempore. pugnauit
iosue: contra reges istos. Nō fuit
ciuitas q̄ nō se traderet filijs isrl.
pter eueum qui habitabat in
gabaon: omnes bellando cepit.
Dñi enim sententia fuerat ut
mdurarentur corda eox; et pug
narent contra isrl. et caderent. et
nō mererentur ullam clementiā.
ac perirent: sicut precepat dñs
moysi. In tempe illo uenit iosue
et interfecit enachim de monta
nis hebron et dabir et anab. et de
omni monte iuda et isrl: urbes
q; eox deleuit. Non reliquit ullū
de stirpe enachim in terra filioz
isrl. absq; ciuitatib; gaza. et geth.
et azoto: in quib; solis relictis sē.
Cepit ergo iosue omnē terram
sicut locutus ē dñs ad moysen:
et tradidit eam in possessionē
filijs isrl. secm partes et tribus
suas. quieuitq; terra a prelus.

Hij sunt reges quos XII
peusserunt filij isrl. et posse
derunt terram eox trans iordanē
ad solis ortum. a torrente arnon
usq; ad montē hermon. et omnē
orientalem plagam que respicit
solitudinē. Seon rex amorreox
qui habitauit in esebon. dñatus
est ab aroer que sita est sup ri
pam torrentis arnon. et medie
tatis in ualle. dimidiaq; ga
laad usq; ad torrentē iaboth.
qui est terminus filioz amon:
et a solitudine usq; ad mare ce
neroth contra orientē. et usq;
ad mare deserti quod est mare
salsissimū. ad orientalē plagam
p uiam que ducit bethesimoth. et
ab australi parte que subiacet
asedoth usq; phasga. Termin phasga tinuō
og regis basan de reliquijs ra
phaim. qui habitauit in asta
roth et in edraim: et dñatus ē
in monte hermon et in salacha

atq; in unūsa balan · usq; ad
terminos gellui et machathi.
et dimidie partis galaad. 7 ter
minū seon regis esebon. Moyses
famulus dñi. et filij isrl': percus
serunt eos. Tradiditq; terram
eor moyses in possessionē rube
nitis et gaditis: et dimidie
tribui manasse. Hij sunt reges
terre. quos percussit iosue et filij
isrl' trans iordanem ad occiden
talem plagam: a baalgath in
campo lybani. usq; ad montem
cuius pars ascendit i seir. Tra
diditq; eam iosue in possessionē
tribub; isrl' singulis partes suas:
tam in montanis quam in pla
nis. atq; in campestrib; In ase
doch et in solitudine ac in meri
die etheus fuit et amorreus. cha
naneus et pherezeus. euheus 7 ie
buseus. Rex iericho unus. Rex
hay. que est ex latere bethel: unus.
Rex ierlm: unus. Rex hebron:
unus. Rex hiermoth: unus. Rex
lachis: unus. Rex eglon: unus.
Rex gazer: unus. Rex dabir: unus.
Rex gader: unus. Rex herma:
unus. Rex hered: unus. Rex
lebna: unus. Rex odolam: unus.
Rex maceda: unus. Rex bethel:
unus. Rex taphua: unus. Rex
apher: unus. Rex affech: unus.
Rex saron: unus. Rex madon:
unus. Rex asor: unus. Rex se
meron: unus. Rex achaph: unus.
Rex thenach: unus. Rex magedo:
unus. Rex cedes: unus. Rex ia
chanaem carmeli: unus. Rex dor
et prouincie dor: unus. Rex gen
tium galga: unus. Rex therse:
unus. Omnes reges: triginta 7
one seneX XIII unus.
prouectq; etatis erat. Et dixit
dñs ad eum. Senuisti: et longe
uus es. Terraq; latissima delicta
est. que nec dum est sorte diuisa:
omnis uidelicet galylea. philisti
im et unūsa geluri a fluuio tur
bido qui irrigat egyptum usq; ad
terminos accaron contra aquilo
nē: terra chanaan que in quinq;
tegulos philistym diuiditur. ga
zeos et azotios. ascalonitas. ge
theos et accaronitas. Ad meridi
em uero sunt euei. omnis terra
chanaan. et maara sydonior usq;
afecha. et terminos amorrei eiq;
confinia; lybani quoq; regio co
tra orientem a baalgath sub mō
te hermon. donec ingrediaris e
math: omniū qui habitabant
in monte. a lybano usq; ad aqs
maserephoth. unūsiq; sydonij.
Ego sum: qui delebo eos a facie
filior isrl'. Jemat ergo in partē
hereditatis isrl': sicut pcepi tibi.
Et nunc diuide terrā in possessi
onem nouē tribub;. et dimidie
tribui manasse. cum qua ruben
et gad possederant terram. quā
tradidit eis moyses famls dñi
trans fluenta iordanis ad orien
talem plagam. ab aroer que si
ta est in ripa torrentis arnon 7
in uallis medio; unūsaq; cam

pestria medabā usq; ad dybon. ⁊ cunctas ciuitates seon regis a morrei qui regnauit in esebon. usq; ad terminos filioꝝ amon et galaad ad terminū geseri ⁊ machathi: omnēq; montem hermon et universam basan usq; ad salecha. omne regnū og in basan qui regnauit in astaroth et in edrai. Ipse fuit de reliquijs raphaim. Percussitq; eos moyses: atq; delevit. Habitaverunt q; dispdere filij isrl' geseri et machathi: et habitauerunt in medio isrl' usq; in pñtem diem. Tribu aūt leui non dedit possessionē; sed sacrificia et uictime dñi dei isrl. ipsa est eius hereditas: sicut locutꝰ ē illi. Dedit ergo moyses possessionem tribui filioꝝ ruben. iuxta cognationes suas; fuitq; terminus eoꝝ ab aroer que sita ē in ripa torrentis arnon. et i ualle eiusdem torrentis media: unaq; planitiem que ducit medaba et esebon. cunctosq; uiculos eaꝝ qui sunt in campestribꝫ. dibon quoq; et bamothbaal. et oppidū baalmeon. et iessa et cedemoth. et mefeth. et cariathaim. et saba ma. et sarathasar. in monte con uallis. bethpheoꝝ et asedoth. in phasga. et bethasimoth. omnes urbes campestres. unusq; regna seon regis amorrei qui regnauit in esebon. quē percussit moyses cum principibꝫ madian. eui um et recen. et sur. et hur. et rebee. duces seon habitatoꝝ terre. Et balaam filium beoꝝ ariolum occiderunt filij isrl' gladio: cū ceteris interfectis. Factusq; est terminus filioꝝ ruben: iordanis fluuius. Hec est possessio rubenitaꝝ p cognationes suas: urbium ⁊ uiculoꝝ. Dedit q; moyses tribui gad et filijs eius p cognationes suas possessionē: cuius hec est diuisio. Terminus iazer et omnes ciuitates galaad. dimidiamq; partem terre filioꝝ amon usq; ad aroer que est contra rabbā. ⁊ ab esebon usq; ad ramoth maspheh. et bathanim. et manaim usq; ad terminos dabir. in ualle eq; betharan. et bethnemra ⁊ soccoth. et saphan. reliquā partē regni seon regis esebon. Fluuius quoq; finis iordanis est: usq; ad extremā partem maris cenereth trāsiordanē. ad orientalem plagam. Hec est possessio filioꝝ gad. p familias suas: ciuitates et uille eaꝝ. Dedit et dimidie tribui manasse filijsq; eius iuxta cognationes suas possessionem; cuius hec principium ē. A manaim unusquisq; regnum basan. et cuncta regna og regis basan. omnesq; uicos iayr qui sunt in basan sexaginta oppida. et dimidiam partem galaad. et astaroth et edrai. urbes regni og in basan. Filijs machir filij manasse dimidie parti filioꝝ machir. iuxta cognationes suas. hanc possessionē diuisit moyses

in campestribz moab trans iordanē contra iericho: ad orientalem plagam. Tribu aūt leui nō dedit possessionē; qm dns ds isrl ipse est possessio eius: ut locutus est illi. XIIII

Hoc est qd possederūt filij isrl in terra chanaan. quā dederunt eis eleazar sacerdos et iosue filius nun et principes familiaz p tribus isrl sorte omia diuidentes. sicut precepat dns in manu moysi: nouem tribubz et dimidie tribui. Duabz enī tribubz et dimidie tribu dederat moyses transiordanē possessionē; absqz leuitis qui nichil terre acceperunt inter frēs suos: sed in eoz suis cesserunt locum filij ioseph in duas diuisi tribus. manasse et effraim. Nec accepunt leuite aliam partem in terra: nisi urbes ad habitandū. et suburbana eoz ad alenda iumēta et pecora sua. Sicut preceperat dns moysi. ita fecerunt filij isrl: et diuiserunt terrā. Accesserūt itaqz filij iuda ad iosue: in galgalis. locutusqz est ad eum caleb filius iephone cenezeus. Nosti quid locutus sit dns ad moysen hominem dei de me et de te: in cades barne. Quadraginta annoz eram: quando misit me moyses famulus dni de cades barne. ut considerarem terrā. Suntiauitqz ei: qd mihi uerum uidebatur. Frēs aūt mei qui ascenderant mecū. dissoluerunt cor populi; et nichilominus ego secutus sum dnm dm meū. Iurauitqz moyses in die illo: dicens. Terra quam calcauerit pes tuus. erit possessio tua et filioz tuoz in eternū: qa secutus es dnm dm tuum. Concessit ergo dns uitam mihi sicut pollicitus est: usqz in presentē diem. Quadraginta et quinqz anni sunt. ex quo locutus ē dns uerbū istud ad moysen: quando ambulabat isrl p solitudinem. Hodie octogintā quinqz annoz sū: sic ualens ut eo ualebam tempore quando ad explorandū missus sum. Illius in me temporis fortitudo usqz hodie pseuerat: tam ad bellandum quā ad gradiendum. Da ergo michi montem istū quem pollicitus est dns te quoqz audiente; in quo enachim sunt. et urbes magne atqz munite: si forte sit dns mecum. et potero delere eos. sicut pmisit mihi. Benedixitqz ei iosue: et tradidit ei hebron in possessionem. Atqz ex eo fuit hebron caleb filio iephone cenezeo usqz in presentem diem: quia secutus est dnm dm isrl. Nomen hebron: antea uocabatur cariatharbe. Adam maximus: ibi in terra enachim situs ē. Et ita cessauit

Igitur sors filioz XV a plus. iuda p cognationes suas: ista fuit. A termino edom desertum syn contra meridiem: et usqz

ad extremā partem australis plage. Initium eius: a summitate maris salsissimi et a lingua eius. que respicit meridiem. Egreditur q; contra ascensum scorpionis. et ptransit in syna. ascenditq; in cades barne. et puenit in esron. ascendens a dara et circuiens ca ncaa: atq; inde ptransiens in a semona. et pueniens ad torrentē egipti. Eruntq; termini ei: ma re magnū. Hic erit finis meridi ane plage. Ab oriente uero erit miriū mare salsissimū. usq; ad extrema iordanis et ea que respi ciunt aquilonem: a lingua maris usq; ad eundem iordanis fluuiū. Ascenditq; terminus in betha gla. et ptransit ab aquilone in beharaba. ascendens ad lapidē boen filij ruben. et tendens usq; ad terminos debira. de ualle achor contra aquilonē: respiciens gal gala que est ex aduerso ascensio nis adomim ab australi parte torrentis. Transitq; aquas que uocantur fons solis: et erūt exi tus eius ad fontem rogel. Ascen ditq; p conuallē filij ennon: ex latere iebusei. ad meridiem. Hec est iherim. Et inde se erigens ad uerticem montis qui est contra gehennon ad occidentē: in sum mitate uallis raphaim contra aquilonē. Ptransitq; a uertice montis usq; ad fontem aque nep thoa. et puenit usq; ad ui cos montis ephron. Inclinaturq; i bala que est cariathiarim id est urbs siluarū: et circuit de bala cō tra occidentē usq; ad montē seyr. Transitq; ultra latus montis ia rim ad aquilonem in cheslon: et descendit in bethsames. Transit q; in thanna: et puenit contra aquilonē partis accaron ex late re. Inclinaturq; secrona: et tran sit montem bala. peruenitq; in gebneel: et maris magni contra occidentē fine concluditur. Hu sunt termini filioz iuda p circui tum: in cognationib; suis. Caleb uero filio iephone dedit partem in medio filioz iuda. sicut pcepit ei dns: cariatharbe patris enach. Ipsa est hebron. Deleuitq; ex ea caleb tres filios enach: sesai. et achiman. et tholmai. de stirpe e nach. Atq; inde conscendens ue nit ad habitatores dabir: que p ius uocabatur cariathsepher. id est ciuitas litteratum. Dixitq; caleb. Qui percusserit cariathse pher. et ceperit eam: dabo illi ax am filiam meā. uxorem. Cepitq; eam odoniel filius cenez: frater caleb iunior. Deditq; ei axam filiam suā. uxorem. Qui cū pge ret simul. suasit ei ut peteret a patre suo agrum. Sus pirauitq; ut sedebat in asino. m. Cui caleb. Quid habes inquit. At illa respondit. Da mihi bene dictionē. Terrā australem et aren em dedisti mihi: iunge et irriguam. Dedit q; ei caleb irriguū superius.

et infernus. Hec ē possessio tribus filioꝝ iuda: p cognationes suas. Erantq; ciuitates ab extremis partibꝫ filioꝝ iuda iuxta terminos edom a meridie: capsehel. et eder. et iagur. et cina. ⁊ dimona. et adada. et cedes. et azor. ⁊ iethnan. ziph. et thelem. ⁊ baloth. et asor noba. et carioth. esrom. hec est asor. aman. same. et molada. et aser. gadda. et asemon. bethpheleth. et aserſual. et bersabee. et baziothia. et bala. et hym. esem. et eltholad. ⁊ exul. et herma. et siceleg. ⁊ medemena. et sesenna. ⁊ lebaoth. et selim. ethain. remon. Oēs ciuitates triginta nouem: et ville earum. In campestribꝫ uō: estaol. et saraa. et asena. et zanoe. et enganim. thaphua. et enaim. et ieremoth. adulam. socco. et azecha. et sarim. ⁊ adithaim. et gedara. ⁊ giderothaim: urbes quatuordecim et ville earum. Sanan. et adesa. et magdalgad. delen. et mespha. et iechel. lachis. et bascheat. ⁊ eglon. tebbon. et lecmas. et cethlis. et giderothi. et bethagon. ⁊ naama. et maceda: ciuitates sedecim et ville earꝫ. Lambana. et ether. et asan. et iephta. et esna. tessia. et nesib. ceila. et aczib. et maresa: ciuitates nouem et ville earū. Accaron: cum uicis et uillulis suis. Ab accaron usq; ad mare: omnia que uergunt ad azotū et uiculos eius. Azotus cū uicis et uillulis suis. Gaza: cum uiculis et uillulis suis. Vsq; ad torrentem egipti et mare magnū: terminus eius. Et in monte samir. et gether. et socho. ⁊ edenna. et cariathsanna. hec est dabir. anab. et hystemo. et anim. golen. et elon. et gilo: ciuitates undecim et ville eaꝝ. Arab. et ruma. et asaan. et iamin. et bethasua. et afeca. et azmatha. et cariatharbe. hec est hebron. et syor: ciuitates nouem et ville earum. Maon. et charmel. et ziph. et iothaē. ierahel. et zucadam. ⁊ zanoe. acthaim. et gabaa. et thanna: ciuitates decem et ville eaꝝ. Aiul. et bethsur. et gedor. marath. et bethanoth. et hertheten: ciuitates sex et ville earum. Cariath baal. hec ē cariathiarim urbs siluarum. et areba: ciuitates due. et ville eaꝝ. In deserto. bethara ba. medin. et sabacha. nepsan. et ciuitas salis. et engaddi: ciuitates sex et ville earum. Jebuseum autē habitatorem therim: non potuerunt filii iuda delere. Habitauitq; iebuseus cū filiis iuda in hierlm: usq; in psentem diem.

XVI

Cecidit q; sors filioꝝ ioseph ab iordane cōtra iericho. et ad aquas eius ab oriente soliuido que ascendit de iericho ad montana bethel: et egreditur de bethel luzam. transitq; terminū archiatharoth. et

descendit ad occidentē uxta ter
minū tefleth. usq; ad terminos
betheron inferioris. et gazer. Si
nuunturq; regiones eius mari
magno. Quas possederunt filii
ioseph. manasses et effraim. Et
factus ē terminus filioꝝ effraim
p cognationes suas. et possessio
eoꝝ contra orientem. astaroth.
addar. usq; betheron superiorem.
egrediunturq; confinia ī mare.
Machmathath uō aquilonem
respicit. et circuit terminos cōtra
orientem in thanathsylo. et pāsit
ab oriente tanoe. Descenditq;
de tanoe in ataroth. et noaratha.
et puenit in iericho. Et egredit
ad iordanē de taffua. ptransitq;
contra mare in uallem harundi
neti. Suntq; egressus eius. ad
mare salsissimum. Hec est posses
sio tribus filioꝝ effraim. p fami
lias suas. urbes q; separate sunt
filiis effraim. ī medio possessionū
filioꝝ manasse. et ille earū. Et
nō interfecerūt filii effraim cha
naneum. qui habitabat ī gazer.
Habitauitq; chananeus in me
dio effraim usq; in diem hanc.

Tributarius. XVII.

Cecidit aūt sors tribu ma
nasse. ipse enim est pmogenitus
ioseph. machir. pmogenito ma
nasse patri galaad. qui fuit uir
pugnator. habuitq; possessionē
galaad et basan. et reliqui fili
oꝝ manasse uxta familias suas.
filiis abiezer. et filiis helech. et fi
lius hezrihel. et filius sychem. et fi
lius epher. et filius semida. Isti
sunt filii manasse filii ioseph.
mares p cognationes suas. Sal
phaad uero filio epher. filii gala
ad. filii machir. filii manasse. nō
erant filii. sed sole filie. quarū
ista sunt nomina. Maala. et noa.
et egla. et melcha. et thersa. De
nerunt in conspectu eleazari
sacerdotis et iosue filii nun. et pn
cipum. dicentes. Dūs precepit p
manū moysi. ut daretur nobis
possessio in medio frm nroꝝ. De
ditq; eis uxta impium dni pos
sessionē. in medio frm patris e
arum. Et ceciderunt funiculi
manasse decem. absq; terra ga
laad et basan. trans iordanem.
Filie enī manasse. possederunt
hereditatē in medio filioꝝ eius.
Terra aūt galaad cecidit in sor
tem filioꝝ manasse. qui reliqui
erant. Fuitq; tminus manasse.
ab aser machmarath que respi
cit sychem. et egreditur ad dexte
ram uxta habitatores fontis
taphue. Cremī in sorte manasse
ceciderat terra taphue. que est
uxta terminos manasse. et filioꝝ
effraim. Descenditq; termi
nus ad
uallis harundineti. in meridie
torrentis cuiratū effraim. que ī
medio sunt urbiū manasse. Ter
minus manasse ab aquilone tor
rentis. et exitus eius pergit ad
mare. ita ut possessio effraim
sit ab austro. et ab aquilone ma

nasse: et utrampz claudit mare. Et conungunt sibi in tribu aser ab aquilone: et in tribu ysachar ab oriente. Fuitpz hereditas manasse in ysachar et in aser. bethsaan et uiculi eius. & gebla am cũ uiculis suis. & habitatores dor cum oppidis suis: habitatores quoqz endor cũ uiculis suis; similiterqz habitatores thanath cũ uiculis suis. et habitatores magedo cum uiculis suis: & tercia pars urbis nopheth. Nec potuerunt filij manasse. has ciuitates subuertere: sed cepit chananeus habitare in terra ista. Postqm autẽ conualuerũt filij isrl: subiecerunt chananeos et fecerunt sibi tributarios. nec interfecerunt eos. Locutiqz sunt filij ioseph ad iosue: atqz dixerunt. Quare dedisti mi terrã in possessionẽ sortis et funiculi uni. cũ sim tante multitudinis et benedixit mi dns? Ad quos iosue air. Si populs multus es. ascende in siluam. et succide tibi spacia in terra pherezei et raphaim: qa angusta est tibi possessio mõtis effraim. Cui respondentes filij ioseph. Non poterimus ad montana conscendere; cũ ferreis curribz utantur chananei. qui habitant in terra campestri: in qua site sunt bersan cũ uiculis suis. et iezrahel mediam possidens uallem. Dixitqz iosue ad domũ ioseph: effraim et manasse. Populs multus es: et magne fortitudinis. Non habebis sortem unã; sed transibis ad mõtem. et succides tibi atqz purgabis ad habitandum spacia: et poteris ultra procedere. cũ subuerteris chananeum. quẽ dicis ferreos habere currus. et ẽe fortissimum.

XVIII

Congregatiqz sunt oĩs filij isrl in silo. Ibiqz fixerunt tabernaculum testimony: et fuit eis terra subiecta. Remanserãt aũt filioz isrl septem tribus: que nedum accepant possessiones suas. Ad quos iosue air. Usqquo marceris ignauia. et nõ intratis ad possidendam terrã. quam dns ds patrum nrõz dedit uobis? Eligite de singulis tribubz tres uiros; ut mittam eos. et pgant atqz circueant terrã. et describant eam iuxta numerum uni cuiusqz multitudinis: referãtqz ad me qd descripserint. Diuidite uobis terram: in septem partes. Judas sit in terminis suis ad australem plagam: et domus ioseph ab aquilone. Mediam inter hos terram: in septem partes describite. Et huc uenietis ad me. ut coram dño deo uro mittã uobis hic sortem; quia nõ est inter uos pars leuitay: sed sacerdotium dñi est eoz hereditas. Gad autẽ et ruben et dimidia tribus manasse. iam acceperant possessiones suas trans iordanẽ. ad orientа

lem plagam: quas dedit eis mo
ysles famulus dñi. Cumq; fuis
rexissent uiri. ut pgerent ad de
scribendam tram: pcepit eis io
sue. dicens. Circuite terrā et de
scribite eam. ac reuertimini ad
me: ut hic coram dño deo uro
in syło mittā uobis sortē. Itaq;
pfecerunt: et lustrantes eam ī
septem partes diuiserunt. scri
bentes in uolumine. Reūsiq; sū
ad iosue: in castra silo. Qui mi
sit sortes coram dño in syło: diui
sitq; terram filys isrl. in septem
partes. Et ascendit sors prima
filioy beniamin p familias suas:
ut possiderent terrā inter filios
iudā et filios ioseph. Fuitq; ter
minus eoy contra aquilonē ab io
rdane pgens iuxta latus iericho
septētrionalis plage: et inde cō
tra occidentē ad montana consē
dens. et puenies ad solitudinē
bethauen: atq; ptransiens iux
luzam ad meridiem ipsa est be
thel. Descenditq; in atharoth a
dar. in montē qui est ad meridiē
betheron inferioris: et inclinat
circuiens contra mare. ad meri
diem montis qui respicit bethe
ron contra affricum. Sunt; ter
mini eius in cariathbaal que uo
catur et cariathiarim: urbem fi
lioy iuda. Hec est plaga contra
mare ad occidentem. A meridie
aūt et parte cariathiarim egre
ditur terminus contra mare: et
puenit usq; ad fontē aquay nep
thoa. Descenditq; in partē mon
tis que respicit uallem filioy en
non: et est contra septētrionalē
plagam. in extrema parte uallis
raphaim. Descenditq; gehennon
id est uallis ennon. iuxta latus ie
buset ad austrum. et peruenit ad
fontem rogel. transiens ad aquilo
nē. et egrediens ad ensemes id ē
fontem solis: et ptransit usq; ad
tumulos qui sunt e regione ascen
sus adomym. Descenditq; ad aben
boen id est lapidem boen filij tu
ben. et ptransit ex latere aquilo
nis ad campestria. Descenditq;
in planitiem: et ptergreditur cō
tra aquilonē bethagla. Sūtq; exi
tus eius contra linguā maris sal
sissimi ab aquilone. in finem io
rdanis ad australem plagā: que
est terminus illius ab oriente.
Hec est possessio filioy beniamin
p terminos suos in circuitu: et
familias singulas. Fuerunt; ci
uitates eius. iericho. et bethagla.
et uallis casis. betharaba. et sa
mar. et bethel. et auin. ⁊ affara.
et ofra. uilla emona. et offin. et
gabee: ciuitates ✱ tes duodecim et
uille eay. Gabaon. et rama. et be
roth. et mesphe. caphera. ⁊ āmo
sa. et reten. tarafel. et tarela. et
sela. heleph. et iebus. que ē ierlm.
gabaath. et cariath: ciuitates
quatuordecim et uille eay. Hec
est possessio filioy beniamin: iux
ta familias suas. XIX
Et egressa est sors sēda filioy

symeon: p cognationes suas. Fu
itq; hereditas eor in medio pos
sessionis filior iuda: bersabee.
et sabee. et molada. ⁊ aersual
bala. et asem. et heltholath. et
bethularma. et tichelech. ⁊ beth
marchaboth. asersusa. et bethle
baoth. et sarohem: ciuitates tre
decim. et ville eay. Ain. et rem
mon. et athar. et asam: ciuita
tes quatuor. et ville eay. Oms
uculi p circuitum istay urbiu
usq; ad balath. berrameth: cō
tra austalem plagam. Hec ē
hereditas filior symeon iuxta
cognationes suas ī possessione
et funiculo filior iuda. qa ma
ior erat: et idcirco filij symeon
possederunt in medio hereditā
tis eor. Cecidit q; sors tertia fi
lior zabulon: p cognationes su
as. Et factus est terminus pos
sessionis filior zabulon: usq; sa
rith. Ascenditq; de mari ⁊ meda
la. ac puenit in delbaleth: usq;
ad torrentē qui est contra iecto
nam. Et reuertitur de sarith cōtra
orientem in fines ceselech. tha
bor: et egreditur ad daberech.
Ascenditq; contra iafie. ⁊ inde
pransit ad orientalem plagā
gethefer. et thacasin. et egredi
tur in remon. amphar. et noa:
et circuit ad aquilonē. ⁊ nathon.
Suntq; egressus eius uallis gep
thael. et cathet. neamat. et naa
lol. et semron. et iedula. ⁊ beth
leem: ciuitates duodecī. et ville
eay. Hec est hereditas tribus za
bulon p cognationes suas: ur
bes et uiculi eay. Ysachar egres
sa est sors quarta: p cognatiōes
suas. Fuitq; eius hereditas. iez
rahel. et casaloth. et simen. et
affram. et seon. et anaarath. ⁊
rabith. et cesion. habes. et ra
meth. ⁊ enganim. et enada. et
bethferes: et puenit terminus
eius. usq; thabor. et seesima. et
bethsames. Cuntq; exitus ei⁹
iordanis ciuitates sedecim. et
ville eay. Hec est possessio filior
ysachar p cognationes suas: ur
bes et uiculi eay. Cecidit q; sors
quinta tribu filior aser: p cog
nationes suas. Fuitq; ēminus
eor alchath. et acli. et berhen.
et axaph. et elemelech. et ama
ad. et mesal. et puenit usq; ad
carmelum maris et syor. laba
nath: ac reuertitur contra orien
tem berhagon. et pranxit usq;
zabulon et uallem gephael. cō
tra aquilonem in berhemech. et
neihel. Egreditur q; ad leuam
cabul. et achran. et roob. et om
mon. et chaue: usq; ad sydonē
magnā. Reuertitur q; in horma.
usq; ad ciuitatē munitissimā ty
rum. et usq; osa. Cuntq; exitus
eius in mare de funiculo aczba.
et ammā. ⁊ affech. et roob: ciui
tates uiginti due. et ville eay.
Hec est possessio filior aser per
cognationes suas: urbes et ui
culi eay. Filioq; nepthalim sex

ta sors cecidit p familias suas: et cepit terminus de heleph. et helon. in sannaim. et adami. que est neceb. et tebnahel. usq; lecum. Et egressus eor usq; ad iordanem. reuertiturq; terminus contra occidentem. in haznoth. thabor. Atq; inde egreditur in huecra. et ptransit in zabulon contra meridiem. et in aser con occidentem. et in iuda ad iorda nem contra ortum solis. ciuita tes munitissime. asedim. ser. et ammad. et rechath. cenereth. et edema. et arama. asor. et cedes. et edrai. nasor. et iron. et madda hel. orem. et berhanath. et berhsa mes: ciuitates decem et nouem. et uille eay. Hec ē possessio tribꝫ filioy neptalim p cognationes suas: urbes et uiculi eay. Tribu filioy dan p familias suas: egre sa est sors septima. Et fiunt ter mini possessionis eius. saraa. et estaol. et hairsemes. id ē ciuitas solis. selebin. et ayalon. et terhela. helon. et themna. et achron. hel tecen. et iebron. et baalath. iud. et benebarach. et geth. remmon. atq; ierron. et arecon. cū termi no qui respicit ioppen. et ipso fine concluditur. Ascenderuntq; filij dan. et pugnauerunt cōtra lesem. Cepuntq; eam. percusserunt q; eam in ore gladij. et possede runt; et habitauerunt in ea. uo cantes q; nomē eius lesendan. ex nomine dan patris sui. Hec est possessio tribus filioy dan p cog nationes suas: urbes et uiculi eay. Cumq; complesset terram sorte diuidere singulis p tribus suas; dederunt filij isrl' possessio nem iosue filio nun in medio sui uxta ꝓceptum dñi: urbem quā postulauit thamnasara in monte effraim. Et edificauit ciuitatē: habitauitq; in ea. Hec sunt pos sessiones quas sorte diuiserunt. eleazar sacerdos. et iosue filius nun. et principes familiarū ac tribuū filioy isrl' in silo coram dño. ad ostiū tabnaculi testimo nij: partitiq; sunt terrā. XX

Et locutus ē dñs ad iosue: di cens. Loquere filijs isrl': et dic eis. Separate urbes fugitiuo rū. de quib; locutus sum ad uos p manū moysi. ut confugiat ad eas quicūq; aīam peusserit nes ciens; et possit euadere iram pri mi qui ultor est sanguinis: cū ad unam hay confugerit ciuita tū. Stabitq; ante portam ciui tatis: et loquetur senioribꝫ ur bis illius. ea que se comprobēt innocentē. Suscipient eū: et dabunt ei locum ad habitan dū. Cumq; sanguinis ultor eū fuerit psecutus. nō tradent in manus eius; quia ignorans p cussit proximū eius: nec ante biduū triduū ue eius pbabitur inimicus. Et habitabit in ciui tate illa donec stet ante iudiciū. causam reddens facti sui: et mo

natur sacerdos magn̄ qui fuit in illo tempe. Tunc reuertetur homicida: et ingredietur ciuitatē et domū suam. de qua fugerat. Decreueruntq; cedes ī galylea montis nepthalim. et sychem in monte ephraim. et cariatharbe: ipa est hebron. in monte iudā. Et trans iordanē contra orientalem plagam iericho: statuerunt bosor que sita est in campestri solitudine de tribu ruben. et ramoth in galaad. de tribu gad. et gaulon in basan de tribu manasse. Hec ciuitates constitute sunt cunctis filiis isrl'. et aduenis qui habitabant inter eos: ut fugeret ad eas qui aīam nescius paussillz. et nō moreretur ī manu proximi effusum sanguinē uindicare cupientis: donec staret ante populū. expositurus causam suā.

Accesseruntq; pn XXI

Capes familiaz leui ad eleazar sacerdotem. et iosue filiū nun: et ad duces cognationū p singulas tribus filioz isrl'. Locutiq; sunt ad eos in silo terre chanaan: atq; dixerunt. Dns pcepit p manū moysi: ut darēt nobis urbes ad habitandū. et suburbana eaz ad alenda ut menta. Dederuntq; filij isrl' de possessionib; suis ut ex tra imperiū dñi: ciuitates et suburbana eaz. Egressaq; ē sors ī familiā chaath filioz aaron sacerdotis de tribub; iuda et symeon. et beniamin: ciuitates tredecim. Et reliq; filij chaath id est leuitis qui supfuerant: de tribub; effraym. et dan. et dimidie tribus manasse. ciuitates decem. Porro filij gerson egressa ē sors. ut acciperent de tribub; ysachar. et aser. et nepthali. dimidiaq; tribu manasse ī basan: ciuitates numero tredecim. Et filij merari p cognatōes suas. de tribub; ruben et gad et zabulon: urbes duodecī. Dederuntq; filij isrl' leuitis ciuitates ⁊ suburbana eaz. sicut pcepit dns per manus moysi: singuli sorte tribuentes. De tribub; filioz iuda et symeon. dedit iosue ciuitates. quaz ista sunt nōia. filijs aaron: p familias chaath leuitici generis. Prima eī sors illis egressa est: cariatharbe patris enach. que uocatur hebron ī monte iudā ⁊ suburbana eius p circuitū. Agros uō et uillas eius: dederat caleb filio iephone ad possidendū. Dederunt ergo filijs aaron sacerdotis. hebron confugij ciuitatē. ac suburbana eius: et lebna cū suburbanis suis. ⁊ iether. ⁊ isthemon. et helon. dabir. et asan. et iethan. ⁊ bethsames cū suburbanis suis. ciuitates nouem. de tribub; ut dictum ē duab;. De tribu autē filioz beniamin: gabaon. et gabee. et anathot. et almon cum suburbanis suis. ciuitates quatuor. Oēs simul ciuitates filiorum

or aaron sacerdotis tredecim: cū
suburbanis suis. Reliquis uō p
familias filior caath leuitici ge
neris: hec est data possessio. De tri
bu effraim. urbs confugii sychem
cū suburbanis suis in monte ef
fraym: et gazer. et cebsaym. et be
theron cū suburbanis suis. ciui
tates quatuor. De tribu quoq;
dan. heltheceē. et gelberthon. ⁊ aia
lon. et gethrēmon. cū suburbanis
suis: ciuitates quatuor. Porro de
dimidia tribu manasse: thanath.
et gethrēmon. cū suburbanis suis.
ciuitates due. Oēs ciuitates de
cem et suburbana eaꝝ: date sunt
filys caath. inferioris gradus. Fi
lys quoq; gerson leuitici generis:
dedit de dimidia tribu manasse
confugii ciuitatē. gaulon i basan.
et bosram. cū suburbanis suis. ci
uitates duas. Porro de tribu ysa
char: chelion. et dedabirath. ⁊ re
mmoth. et enganim cū suburba
nis suis. ciuitates quatuor. De tri
bu aūt aser: masal. et abdon. et
elcath. et roob cū suburbanis su
is. ciuitates quatuor. De tribu
quoq; neptalim: ciuitatem con
fugii cedes in galylea. et amodor.
et carthan cū suburbanis suis.
ciuitates tres. Oēs urbes fami
liaꝝ gerson tredecim: cū subur
banis suis. Filys aūt merari le
uitis inferioris gradus. p famili
as suas data ē de tribu ẓabulon.
iethecam. et carthā. et demna. ⁊
nalol. ciuitates quatuor. cū sub
urbanis suis. De tribu gad: ciui
tatem confugii. ramoth i galaad.
et manaim. et esebon. et iazer. ci
uitates quatuor. cū suburbanis su
is. De tribu ruben ultra iordanē
contra iericho: ciuitatē refugii.
bosor in solitudine. et iazer. et
iethson. et malphā. ciuitates qua
tuor. cū suburbanis suis. Omnes
urbes filior merari p familias ⁊
cognationes suas: duodecim. Itaq;
uniūse ciuitates leuitaꝝ in me
dio possessionis filior isrl. fuerūt
quadraginta octo cū suburba
nis suis: singule p familias dis
tribute. Deditq; dñs ds isrl oin
nem terrā quam traditurum se
patribus eor iurauerat: et posse
dit eam. habitauerūtq; in
ea. Dataq; est ab eo pax: in oīs
p circuitum nationes. Nullusq;
eis hostiū restitere ausus ē: sed
cuncti in eor ditionē redacti sūt.
Ne unū quidē uerbū quod illis
pmisit irritū
fuit: sed rebus completa sunt oīa.

Eodem tempe uo
cauit iosue rubenitas ⁊ ga
ditas et dimidiā tribū manasse:
dixitq; ad eos. Fecistis oīa que
uobis pcepit moyses famulus dñi:
in quoq; in omnibus obedistis; nō
reliquistis fres uros longo tempe
usq; in psentem diem: custodien
tes imputū dñi dei uri. Quia igi
tur dedit dñs ds ur fratribus uris
quietem ac pacem sicut pollicitus
est: reuertimini et ite in tabnacu

la uŕa. et in terrā possessionis uŕe
quā tradidit uobis moyses fa
mulus dñi transiordanem; tra
dumtaxat. ut custodiatis atten
te et opere compleatis mandatū.
et legem quā precepit uob moy
ses famulus dñi: ut diligatis
dñm dm uŕm. et ambuletis in
omnib; uijs eius. et obseruetis
mandata illius. adhereatisq; et.
ac seruatis in omni corde et in
omni aīa uŕa. Benedixitq; eis
iosue: et dimisit eos. Qui reū
si sunt in tabnacula sua. Tri
bui autē manasse dimidie. pos
sessionē moyses dederat in ba
sān: et idcirco medie que sup
fuit dedit iosue sortem inter
ceteros frēs suos transiorda
nē. ad occidentalē plagā. Cūq;
dimitteret eos in tabernacula
sua. et benedixisset eis: dixit
ad eos. In multa substātia atq;
diuitijs reūtimini ad sedes uŕas:
cū argento et auro. ere ac ferro.
et ueste multiplici. Diuidite p
dam hostiū: cum frīb; uŕis. Re
uersiq; sunt et abierunt filij ru
bēn. et filij gad. et dimidia trib;
manasse a filijs isrl'. de silo que
sita est in chanaan. ut intrarēt
galaad terrā possessionis sue:
quā obtinuerant uxta impū
dñi in manu moysi. Cumq; ue
nissent ad tumulos iordanis in
terrā chanaan: edificauerunt
uxta iordanem altare infinite
magnitudinis. Qd' cū audissent
filij isrl'. et ad eos terri nunty de
tulissent edificasse filios ruben
et gad et dimidie trib; manasse
altare in terra chanaan. sup ior
danis cumulos contra filios isrl'.
conuenerunt oīs in silo. ut asce
derent et dimicarent contra eos.
Et interim miserunt ad illos in
terrā galaad. phinees filiū elea
zari sacerdotem: et decē pncipes
cum eo. singulos de singulis tri
bub;. Qui uenerūt ad filios ruben
et gad. et dimidiā trib; manasse
in terra galaad: dixeruntq; ad
eos. Hec mandat omnis popl's
dñi. Que est ista transgressio:
Cur reliquistis dñm deum isrl'.
edificantes altare sacrilegū. et
a cultu illius recedentes: An pa
rum uobis est qd' peccastis ī be
elphegor. et usq; in plentem di
em macula illius sceleris ī uo
bis pmanet. multiq; de popl'o
corruerunt: Et uos hodie dere
liquistis dñm: et cras in unū
sum isrl'ira eius deseuet. Qd'
si putatis imundam ee terrā
possessionis uŕe; transite ad ter
ram in qua tabernaculū dñi ē.
et habitate inter nos: tantū ut
a dño non recedatis et a nostro
consortio. edificato altari preter
altare dñi dei uŕi. Nōne achan
filius zare pterijt mandatum
dñi. et sup omnē pplm isrl'ira ei
incubuit: Et ille erat unus ho
mo: atq; utinā perisset solus ī
scelere suo. Respondēruntq; filij

ruben et gad et dimidia trib' manasse: principibz legationis isrl'.
Fortissimus dñs deus ipse nouit. et isrl' simul intelliget; si puaricationis animo hoc altare construximus. nō custodiat nos sed puniat in plenti. Et si ea mente fecimus. ut holocausta et sacrificiū et pacificas uictimas sup eo imponeremus. ipse querat et iudicet: et si ea magis cogitatione atq; tractatu. ut diceremus. Cras dicent filij uri: filijs nris. Quid uobis et dño deo isrl'? Terminū posuit dñs inter nos et uos o filij ruben & filij gad. iordanē fluuiū: et idcirco partem nō habebis i dño. Et p hanc occasionē: auertent filij uri filios nros a timore dei. Putauimus itaq; melius: & diximus. Extruamus nobis altare. nō ad holocausta neq; ad uictimas offerendas; sed in testimoniū inter nos et uos. et soboleм nrām uram q; progenie. ut seruemus dño. et uris nri sit offerre holocausta & uictimas et pacificas hostias: et nequaquā dicant cras filij uri filijs nris. non ē uobis pars i dño. Quod si uoluerint dicere: respondebimus eis. Ecce altare dñi qd fecerunt patres nri. nō in holocausta neq; in sacrificiū: sed in testimonium uri ac nrm. Absit a nobis hoc scelus; ut recedam? a dño. et eius uestigia relinquamus. extructo altari ad holocausta et sacrificia et uictimas offerendas: pter altare dñi di nri qd extructum ē ante tabnaculū ei?. Quibz auditis. phinees sacerdos et principes legationis isrl' qui erant cum eo placati sunt: & uba filioz ruben et gad et dimidie tribus manasse libentissime susceperunt. Dixitq; phinees filius eleazari sacerdotis ad eos. Nunc scimus qd nobiscū sit dñs; qm alieni estis a puaricatione hac: et liberastis filios isrl' de manu dñi. Reuersusq; est cum principibz a filijs ruben et gad de terra galaad finiū chanaan. ad filios isrl': et retulit eis. Placuitq; sermo cunctis audientibz. Et laudauerunt deū filij isrl': et nequaquā ultra dixerunt ut ascenderēt ad eos atq; pugnarent. et delerent terram possessionis eorū. Vocauerunt itaq; filij ruben et filij gad altare qd extruxerant: testimonij nrm qd dñs ipse sit deus.

Evoluto autē XXIII multo tempe postquā pacē dñs dederat isrli. subiectis i gyro nationibz unūsis. et iosue iā longeu et plenis eratis; uocauit iosue omnē isrl' maiores natu et principes ac duces & magistros: dixitq; ad eos. Ego senui: et pgressionis eratis sum. Vos q; cernitis omnia q fecit dñs deus ur cunctis p circuitū nationibz: quomodo pro uobis ipe pugnauerit. Et nunc quia sorte diuisit uobis omnē terram

ab oriental parte iordanis usq; ad mare magnū. multiq; adhuc supsunt nationes; dns deus ur dispdet eas. et auferet a facie ue stra: et possidebitis terrā sicut uobis pollicitus ē. Tantum cō fortamini. et estote solliciti. ut custodiatis cuncta que scripta sunt in uolumine legis moysi. et nō declinetis ab eis nec ad dex teram nec ad sinistrā; ne post qm intraueritis ad gentes que inter uos future sunt. ureris in nomine deox eay. et seruia tis. et adorētis illos: sed adhe reatis dño deo uō. qđ' fecistis usq; in diem hanc. Et tūc au feret dns ds in conspectu uō gentes magnas & robustissimas: et nullus uobis resistere potit. Unus ex uobis psequetur ho stium mille uiros; quia dns ds ur pro uobis ipe pugnabit: si cut pollicitus est. Hoc tantū di ligentissime pcauete: ut diliga tis dnm dm urm. Qđ si uolue ritis hax gentū que inter uos habitant erroribz adherere. & cū eis miscere connubia atq; amici tias copulare; iam tunc scitote qđ dns ds ur nō eas deleat ante faciem uram. sed uobis erunt i foueam ac laqueū et offendicu lū ex latere uro. et fudes in ocu lis uris: donec uos auferat atq; dispdat de terra hac optima qm tradidit uobis. Ln ego ingredior hodie uiam uniuerse terre; et

toto aīo cognoscetis qđ de omnib; uerbis que se dns pmisit uob ē pollicitus ē: unum nō pterijt in cassum. Sicut ergo impleuit opere qđ promisit. et pspera cun cta uenerunt; sic adducet sup uo quicqđ malox cōminatus ē. don uos auferat atq; dispdat de tra hac optima quā tradidit uobis: eo qđ pterieritis pactum dñi dei uri quod pepigit uobiscū. et ser uieritis dys alienis et adoraueritis eos. Cito atq; uelociter consurget in uos furor dñi: et auferemini de terra hac optima quam tra didit uobis. XXIIII

Congregauitq; iosue omnes tribus isrl' in sychem: & uo cauit maiores natu ac principes. et iudices ac magistros. Stete runtq; in conspectu dñi. Et ad pl'm sic locutus ē. Hec dicit dns ds isrl'. Trans fluuiū habitaue runt patres uri ab initio. thare pater abrahā et nachor: seruie runtq; dys alienis. Tuli g patrē urm abraham de mesopotamie finib; et adduxi eum in tra cha naan. Multiplicauiq; semen ei: et dedi ei ysaac. Illiq; rursū dedi iacob et esau. Cquib; esau dedi montē seir ad possidendū: iacob uero et filij eius descenderunt in egiptum. Misiq; moysen et aa ron. et percussi egiptū multis sig nis atq; portentis: eduxiq; uos et patres uros de egipto. Et ue nistis ad mare. Persecutiq; sunt

egyptij patres uros cū curribꝫ et
equitatu: usqꝫ ad mare rubrum.
Clamauerūt aūt ad dñm filij isrl.
Qui posuit tenebras inter uos et
egyptios: et adduxit sup eos ma
re: et operuit illos. Viderūt oculi uri
cuncta que in egypto fecerim. Et
habitastis in solitudine multo tē
pore. Et introduxi uos in tram a
morrei: qui habitabat trans ior
danē. Cumꝫ pugnarēt otra uos.
tradidi eos in manus uras: et pos
sedistis terrā eoꝝ. atꝫ interfecistis
illos. Surrexit aūt balach filius
sephor rex moab: et pugnauit ō
isrl'em. Misitꝫ et uocauit balaā
filū beor ut malediceret uobis; et
ego nolui audire eū: sed econtra
rio p illum bndixi uobis; et liba
ui uos de manu eius. Transistisqꝫ
iordanē: et uenistis iericho. Pug
nauerūntꝫ contra uos uri ciui
tatis eius. amorreus et pherezeus.
et chananeus et ethеus. et gerge
seus et eueus et iebuseus: et tra
didi illos in manus uras. Misiqꝫ
ante uos crabrones. et eieci eos de
locis suis. duos reges amorreoꝝ:
non in gladio et in arcu tuo. De
diqꝫ uobis terram in qua nō la
borastis. et urbes quas nō edifi
castis. ut habitaretis in eis: ui
neas et oliueta que nō plantastis.
Nunc ergo timete dñm: et seruite
ei pfecto corde atꝫ uerissimo; et
auferte deos quibꝫ seruierūt pa
tres uri in mesopotamia et in egip
to: ac seruite dño. Sin aūt malū
uobis uidetur ut seruiatis dño:
opto uobis datur. Eligite uobis
hodie qd' placet. cui potissimū ser
uire debeatis: utrum dijs quibꝫ
seruierūt patres uri in mesopota
mia. an dijs amorreoꝝ in quoꝝ tra
habitatis. Ego aūt et domus mea:
seruiemus dño. Respondituꝫ po
plꝰ: et ait. Absit a nobis ut relin
quamus dñm: et seruiamus dijs
alienis. Dñs dꝰ nr ipe eduxit nos
et patres nros de terra egypti de
domo seruitutis; fecitꝫ nobis ui
dentibꝫ signa ingentia: et custodi
uit nos in omni uia p quā ambu
lauimus. et in cunctis poplis p qs
transiuimus. Et eiecit uniuersas gē
tes: amorreum habitatorē terre
quā nos intrauimus. Seruiemus
igitur dño: quia ipe est deus nr.
Dixitꝫ iosue ad pplm. Non pote
ritis seruire dño. Dñs enim scs
et fortis emulator est: nec ignos
cet sceleribꝫ uris atꝫ peccatis. Si
dimiseritis dñm et seruieritis
dijs alienis: conuertet se. et affli
get uos atꝫ subuertet. postquā
uobis pstitit bona. Dixitꝫ po
plꝰ ad iosue. Nequaqm ita ut lo
queris erit: sed dño seruiemus.
Et iosue ad poplm. Testes inqꝫ
uos estis. quia ipi elegistis uo
bis dñm: ut seruiatis ei. Respon
deruntꝫ. Testes. Nunc ergo aū
auferte deos alienos de medio
uri: et inclinate corda ura ad
dñm dm isrl. Dixitꝫ popl's ad
iosue. Dño deo nro seruiemus.

et obedientes eius p̃ceptis ei⁹.
Percussit igitur Iosue in die illo
fedus: et proposuit pl̃o p̃cepta
atq; iudicia in sychem. Scriptit
q; omnia uerba hec: in uolumi
ne legis dei. Et tulit lapidem p
grandem. posuitq; eum subter
quercū que erat in sc̃uario dn̄i:
et dixit ad omnē poplm. Ecce la
pis iste erit uobis in testimō
um qđ audierit omnia uba
dn̄i que locutus est uobis: ne
forte postea negare uelitis. et
mentiri dn̄o deo uro. Dimisitq;
poplm: singulos in possessionē
suam. Et post hec mortuus est
Iosue filius nun seruus dn̄i. cen
tum decem annor. Sepelieruntq;
eum in finib; possessionis sue
in thaphnathlare que sita ē in
monte effraym. a septētrionali
plaga montis gaas. Seruauitq;
isrl dn̄o cunctis diebus Iosue. 7 se
nior qui longo uixerunt tempe
post Iosue: et qui nouerant om
nia opera dn̄i que fecerat in isrl.
Ossa quoq; Ioseph que tulerant
filij isrl de egipto. sepelierūt in
sychem in parte agri quē eme
rat iacob a filijs emor patris sy
chem. centum nouellis ouib;:
et fuit in possessione filiorū Io
seph. Eleazar quoq; filius aa
ron mortuus ē: et sepelierunt e
um i gabaath. phinees et filij ei⁹.
que data ē ei in monte effraym.
Explicit liber Iosue. Incipit liber
iudicum.

Post mortē Iosue:
consuluerūt filij
isrl dn̄m. dicentes.
Quis ascendet
ante nos contra
chananeū. et erit
dux belli: Dixitq; dn̄s. Iudas as
cendet. Ecce tradidi terram: in
manus eius. Et ait iudas: symeo
ni frī suo. Ascende mecū i sorte
mea. et pugna contra chanane
um: ut et ego pgam tecum in
sorte tua. Et abyit cū eo symeon.
Ascenditq; iudas; et tradidit
dn̄s chananeū. et pherezeum i
manus eor: et percusserunt in be
zech. decem milia uiror. Inuene
runtq; adonibezech in bezech. et
pugnauerunt contra eum: ac p
cusserunt chananeū et pherezeū.
Fugit aūt adonibezech. Quem
secuti comphenderunt: cesis sū
mitatib; manuū eius ac pedum.
Dixitq; adonibezech. Septua
ginta reges amputatis manuū
ac pedum sūmitatib;: colligeb
bant sub mensa mea ciboz reli
quias. Sicut feci: ita reddidit
mihi d̄s. Adduxeruntq; eum in
hyrlm: et ibi mortuus est. Op
pugnantes ergo filij iudā ierlm.
cepunt eam: et percusserunt in
ore gladij. tradentes cunctam
incendio ciuitatem. Et postea
descendentes pugnauerunt ꝯ
chananeum: qui habitabat in
montanis. et ad meridiem in
campestrib;. Pgensq; iudas ꝯ

chananeū qui habitabat in he
bron. cuius nom fuit antiquit
cariatharbe: peussit sysai z achi
man et tholmai. Atq; inde pro
fectus. abiit ad habitatores da
bir: cuius nom uetus erat cari
athsepher. id ē ciuitas litteray.
Dixitq; caleb. Qui peusserit ca
riathsepher et uastauerit eam:
dabo ei axam filiam meā uxorē.
Cumq; cepisset eam othoniel fi
lius cenez frater caleb minor:
dedit ei axam filiam suā cōiu
gem. Quā pgentem in itinere.
monuit ut petteret a
patre suo agrum. Que cū suspi
rasset sedens asino: dixit ei caleb.
Quid habes? At illa respondit.
Da in benedictionē. Quia terrā
arentem dedisti mi: da et irrigu
am aquis. Dedit ergo ei caleb
irriguū superius: et irriguū infe
rius. Filij autem cynei cognati
moysi. ascenderūt de ciuitate pal
marū cū filijs iudā in desertum
sortis eius qd' est ad meridiē arad:
et habitauerunt cum eo. Abiit
aūt iudas cū symeone frē suo:
et peusserunt simul chananeū
qui habitabat in sephat: et in
fecerunt eū. Vocatumq; est nom
urbis horma: id est anatheima.
Cepitq; iudas gazam cū finib;
suis: et ascalonem atq; accaron
cū terminis suis. Fuitq; dns cū
iuda: et montana possedit. Non
potuit delere habitatores uallis:
quia falcatis currib; habunda
bant. Dederuntq; caleb hebron:
sicut dixerat moyses: Qui deleuit
ex ea: tres filios enach. Jebuseum
aūt habitatorē ihrlm: nō deleue
runt filij beniamin. Habitauitq;
iebuseus cū filijs beniamin in ie
rlm: usq; in pīentem diem. Domus
quoq; ioseph ascendit in bethel:
fuitq; dns cum eis. Nam cū obsi
derent urbem que prius luza uo
cabatur: uiderunt hoīem egredi
entē de ciuitate. Dixeruntq; ad eū.
Ostende nobis introitū ciuitatis:
et faciemus tecū miām. Qui cū
ostendisset eis: peusserunt urbem
in ore gladij; hominē autē illū z
omnē cognationē eius dimiserūt.
Qui dimissus abiit in terram e
thim: et edificauit ibi ciuitatem.
Vocauitq; eam luzam: que ita
appellatur usq; in pīentem diem.
Manasses quoq; non deleuit beth
sam. et thanaē cum uiculis suis:
et habitatores dor et ieblaam et
magedo. cū uiculis suis. Cepitq;
chananeus habitare cū eis. Post
qm aūt confortatus ē isrl': fecit eos
tributarios. et delere noluit. Ef
fraym aūt nō interfecit chanane
um qui habitabat in gazer: sed
habitauit cū eo. Zabulon nō de
leuit habitatores cedron et naa
lon: sed habitauit chananeus in
medio eius. factusq; est ei tribu
tarius. Aser quoq; nō deleuit ha
bitatores acho et sydonis. alap et
achazib et alba. et affech. z roob:
habitauitq; in medio chananei

habitatorus illius tre. nec inſe
cit eum. Neptalim ñ deleuit ha
bitatores bethſames ⁊ bethanath:
et habitauit inr̃ chananeum ha
bitatorem tre. Fueruntq; et beth
ſamite et bethanite tributarij. Ar
rauitq; amorreus filios dan in
monte: nec dedit eis locũ ut ad
planicia descenderent. Habita
uitq; in monte hares. qđ interp
tatur testatio: in hailon et sala
bim. Et aggrauata est manus
domus ioseph: factusq; ẽ et tri
butarius. Fuit aut̃ terminus a
morrei ab ascensu scorpionis: pe
tra. et superiora loca. ¶

Ascenditq; angelus dñi de
galgal ad locum flentiũ:
et ait. Eduxi uos de egipto. ⁊ in
troduxi in terrã pro qua iurau
patribꝫ uris. et pollicitus sũ ut
nõ facerem irritum pactum meũ
uobiscũ in sempiternũ; ita dum
taxat. ut nõ ferietis fedus cum
habitatoribꝫ terre huius: ⁊ aras
eoꝝ subuerteretis. Et noluistis au
dire uocem meã. Cur hoc fecistis?
Quãobrem nolui delere eos a fa
cie ura; ut habeatis hostes. ⁊ dii
eoꝝ sint uobis in ruinam. Cũq;
loqueretur angelus dñi hec ũba
ad oms filios isrl: eleuauerunt
uocem suã. et fleuerunt. Et uo
catum ẽ nom̃ loci illius: flentiũ
siue lacrimaꝝ. Immolauerũtq;
ibi hostias dño. Dimisit ergo io
sue populũ: et abierunt filij isrl
unusquisq; in possessionẽ suam.
ut obtineret eam. Seruieruntq;
dño cunctis diebꝫ iosue. ⁊ senioꝝ
qui longo post eũ uixerunt tem
pore: et nouerunt omnia opera
dñi magna. que fecerat cum isrl.
Mortuus ẽ aut̃ iosue filius nun
famulus dñi centũ ⁊ decem ãnoꝝ:
et sepelierunt eũ in finibꝫ possessi
onis sue in thaphnathsare in
monte ephraym a septẽtrionali
plaga montis gaas. Omnisq;
illa generatio: congregata ẽ ad
patres suos. Et surrexerũt alij:
qui nõ nouerant dñm. et opera
que fecerat cũ isrl. Fecerunntq; fi
lij isrl malum in conspectu dñi.
et seruierunt baalim: ac dimise
runt dñm dñ patrum suoꝝ. qui
eduxerat eos de terra egipti. Et
secuti sunt deos alienos. deos po
pulorꝫ qui habitabãt in circuitu
eoꝝ; et adorauerunt eos: et ad
iracundiã concitauerũt dñm di
mittentes eũ. et seruientes baal
et astaroth. Iratusq; dñs contra
isrl: tradidit eos in manus dis
pientiũ. Qui ceperunt eos: ⁊ uen
diderunt hostibꝫ qui habitabãt
p̃ gyrum. Nec potuerũt resistere
aduersarijs suis; sed quocũq; pgere
uoluissent. manus dñi sup eos e
rat sicut locutus ẽ ⁊ iurauit eis:
et uehemẽter afflicti sũt. Suscita
uitq; dñs iudices qui liberarent
eos de uastantiũ manibꝫ: sed nec
illos audire uoluerũt. fornicantes
cum dijs alienis. et adorantes eos.
Cito declinauerunt uiam. p quã

ingressi fuerant patres eor: ⁊ audientes mandata dñi. oia fecere contraria. Cūq; dñs iudices suscitaret; in diebz eor flectebatur mia. et audiebat afflictor gemitus: et liberabat eos de cede uastantium. Postq̄m aūt mortuus ēet iudex; reuertebantur. et multa faciebant maiora q̄m fecerant patres eor: sequentes deos alienos. et seruentes eis. et adorantes illos. Non dimiserunt adinuentiones suas: et uiam durissimā p quā ambulare consueuerāt. Iratusq; ē furor dñi in isrl': et ait. Quia irritum fecit gens ista pactū meū qđ pepigeram cū patribz eor. et uocē meā audire contempsit; et ego non delebo gentes. quas dimisit iosue. et mortuus ē: ut in ipis experiar isrl' utrū custodiant uiam dñi et ambulent in ea. sicut custodierūt patres eor an nō. Dimisit ergo dñs oēs has nationes. et cito subuertere noluit: nec tradidit in manus iosue.

Hec sunt gentes quas dñs dereliquit ut erudiret in eis isrlem. et oēs qui non nouerant bella chananeor. ut postea discerēt filij eor certare cū hostibz. et habē consuetudinē pliandi: quinq; satrapas philistinor. omnē q̄q; chananeū. et sydonium atq; eueum qui habitabant ī monte lybano. de monte baalhermon. usq; ad introitum emath. Dimisitq; eos ut in ipis experiretur isrlem: utrū audiret mandata dñi que pceperat patribz eor p manū moysi. annon. Itaq; filij isrl' habitauerunt in medio chananei. ethei et amorrei. et pherezei et euei et iebusei; et duxerunt uxores filias eor. ipiq; filias suas. eor filijs tradiderūt: et seruierunt dijs eor. Fecerunt q; malū in conspectu dñi: et obliti sunt dñi dei sui. seruientes baalim et astaroth. Iratusq; dñs contra isrl': tradidit eos in manus chusanrasathaym. regis mesopotamie; seruieruntq; et octo annis. Et clamauerunt ad dñm. Qui suscitauit eis saluatorē ⁊ liberauit eos: othoniel iudicem filiū cenez. frēm caleb minorem. Fuitq; in eo spūs dñi: et iudicauit isrl'. Egressusq; est ad pugnam; ⁊ tradidit dñs in manus eius chusanrasathaim regem syrie: et oppressit eū. Quieuitq; terra. quadraginta annis. Et mortuus ē othoniel filius cenez. Addiderūt aūt filij isrl': facere malum in conspectu dñi. Qui confortauit aduersus eos eglon regem moab. qua fecerunt malum in conspectu dñi: ⁊ copulauit eis filios amon ⁊ amalech. Abijtq; et percussit isrl': atq; possedit urbem palmar. Seruierunt q; filij isrl' eglon regi moab: decem et octo annis. Et postea clamauerūt ad dñm. Qui suscitauit eis saluatorē uocabulo ahod filium gera filij iemini: qui utq; manu pro dextera utebatur.

Mlseruntq; filij isrl' p illum mu
nera eglon regi moab. Qui fe
cit sibi gladium ancipitem. ha
bentē in medio capulum longi
tudinis palme manus: et accin
ctus est eo subter sagum in dex
tro femore. Obtulitq; munera
eglon regi moab. Erat autem
eglon crassus nimis. Cumq; ob
tulisset ei munera: prosecutus
est socios qui cū eo uenerāt. Et
reuisus de galgalis ubi erant
ydola: dixit ad regem. Verbū
secretum habeo ad te o rex. Et
ille impauit silentiū. Egressisq;
omnib; qui cum illo erant: in
gressus est ahod ad eū. Sedebat
aūt in estiuo cenaculo solus. Di
xitq;. Verbum dei habeo ad te.
Qui statim surrexit de throno.
Extenditq; ahod manum sinis
tram: et tulit sicam de dextro
femore suo. Infixitq; eam in uen
trem eius. tam ualide ut capulus
ferrum sequeretur in uulnere:
ac pinguissimo adipe stringere
tur. Nec eduxit gladiū: sed ita
ut pausserat reliquit in corpore.
Statimq; p secreta nature: alui
stercora pruperunt. Ahod autē
clausis diligentissime ostijs cena
culi et obfirmatis sera: p posti
cum egressus ē. Seruiq; regis in
gressi uiderunt claustra fores ce
naculi: atq; dixerunt. Forsitan
purgat aluum: in estiuo cenacu
lo. Expectantesq; diu donec eru
bescerent. et uidentes qd' nullus
aperiret: tulerunt clauem. Et
aperientes: inuenerūt dñm suū
iacentem in terra mortuū. Ahod
aūt dum illi turbarentur effugit:
et ptransijt locum ydolor. unde
reuersus fuerat. Venitq; in seir
ath: et statim insonuit buccina
in monte effraym. Descenderūtq;
cum eo filij isrl': ipso in fronte
gradiente. Qui dixit ad eos. Se
quimini me: tradidit enim dñs
inimicos nros moabitas in ma
nus nras. Descenderuntq; post
eum: et occupauerūt uada ior
danis. que transmittūt i moab.
Et nō dimiserunt transire quē
qm; sed pausserunt moabitas in
tempore illo circiter decē milia:
oms robustos. & fortes uiros. Nul
lus eor euadere potuit. Humili
atusq; est moab die illo sub ma
nu isrl': et quieuit terra octogin
ta annis. Post hunc fuit sangar
filius anath: qui pcussit de phi
listhym sexcentos uiros uomere: &
ipse quoq; defendit isrl'.

Addiderunt̄q; filij isrl' facere
malum in conspcū dñi post
mortem ahod: et tradidit illos
dñs in manu iabin regis chana
an. qui regnauit in asor. Habu
itq; ducem exercitus sui: nomi
ne sisaram. Ipse aūt: habita
bat in aroseth gentium. Clama
uerunt̄q; filij isrl' ad dñm. Non
gentos enim falcatos habebat
currus: et p uiginti annos uehe
menter oppresserat eos. Erat aūt

delbora ꝓphetissa·uxor laphidoth·
que iudicabat popl'm in illo tem
pore: et sedebat sub palma·que
nomine illius uocabatur· inter
rama et berhel·in monte effraym·
Ascendebantq; ad eam filij isr'l:
in omne iudiciū. Que misit: et
uocauit barach filiū abinoem de
cedes nepthalim. Dixitq; ad eum·
Precepit tibi dñs d's isr'l: Uade
et duc exercitum in montē thabor:
tollesq; tecum decem milia pug
natorꝫ de filijs nepthalim et de fi
lijs zabulon. Ego aūt adducam
ad te in loco torrentis cyson·sisa
ram ꝓncipem exercitus iabin·et
currus eius atq; omnē multitu
dinem: et tradam eos in manu
tua·Dixitq; ad eam barach. Si
uenis mecum: uadam Si nolue
ris uenire: nō pgam. Que dixit
ad eum·Ibo quidem tecum: sꝫ in
hac uice uictoria nō reputabitur
tibi: quia in manu mulieris tra
detur sisara. Surrexit itaq; del
bora: et perrexit cum barach in
cedes. Qui accitis zabulon & nep
thalim. ascendit cū decem milib;
pugnatorꝫ: habens delboram in
comitatu suo. Aber aūt cineus re
cesserat quondam a ceteris cineis
frīb; suis filijs obab cognati moy
si: et tetenderat tabernacula usq;
ad conuallem que uocabatur sen
nim. et erat iuxta cedes. Nunciatū
q; est sisare. quod ascendisset
barach filius abinoem ī monte
thabor: et congregauit nongen
tos falcatos currus. omnēq; exer
citum de aroseth gentium·ad tor
rentem cyson. Dixitq; delbora ad
barach. Surge. Hec est enim dies:
in qua tradidit dñs sisaram in
manus tuas. Ecce ipe ductor ē tu
us. Descendit itaq; barach de mō
te thabor: et decem milia pugna
torꝫ cum eo. Perterruitq; dñs sisarā
et omnes currus eius unūsanq;
multitudinē in ore gladij ad con
spectum barach: in tantum ut si
sara de curru desiliens pedib; fu
geret. et barach plequeretur fu
gientes currus et exercitum usq;
ad aroseth gentiū. et oīs hostiū
multitudo usq; ad internecionē
caderet. Sisara aūt fugiens: pue
nit ad tentoriū iahel uxoris aber
cinei. Erat enim pax inter iabin
regem asor: et domū aber cinei.
Egressa igitur iahel in occursū
sisare: dixit ad eum. Intra dñe
mi: intra ad me·ne timeas. Qui
ingressus tabernaculū eius. et o
ptus ab ea pallio: dixit ad eam.
Da mihi obsecro paululū aque:
quia ualde sitio. Que aperuit u
trem lactis. et dedit ei bibere: et
operuit illū. Dixitq; sisara ad e
am. Sta ante ostium tabernaculi.
Et cum uenerit aliquis interro
gans te et dicens. numqd hic a
liquis: respondebis. Nullus est.
Tulit itaq; iahel uxor aber cy
nei clauum tabernaculi·assumens
pariter malleum: et ingressa ab
sconse et cum silentio. posuit sup

tempus capitis ei clauū. Pertransq; malleo defixit in cerebrum: usq; ad terram. Qui sopore mortis socians defecit: et mortuus ē. Et ecce barach sequens sisaram veniebat. Egressaq; iahel in occursum eius: dixit ei. Veni: et ostendam tibi virum quē queris. Qui cū introisset ad eam: vidit sisaram iacentē mortuū: et clauū infixum in tempora ei. Humiliavit ergo dñs in die illo iabin regem chanaan: coram filiis isrl. Qui crescebant cotidie: et fortiori manu opprimebant iabin regem chanaan: donec delerent eū. Q Cecinerunt q; debora ⁊ barach filius abinoem in illo die: dicentes. Qui sponte obtulistis de isrl animas vras ad periculum: benedicite dño. Audite reges: percipite aures principes. Ego sum ego sum que dño canam: psallā dño deo isrl. Dñe cum exires de seir: et transires p regiones edom: terra mota est. celiq; ac nubes stillaverunt aquis. Montes fluxerunt a facie dñi: et synai a facie dñi dei isrl. In diebus sangar filii anath. in diebus iahel quieverūt semite: et qui ingrediebantur p eas ambulaverunt p calles devios. Cessaverunt fortes in isrl: et quieverunt: donec surgeret debora: surgeret mater in isrl. Nova bella elegit dñs: et portas hostiū ipe subvertit. Clipeus et hasta si apparuerunt in quadraginta milibus isrl. Cor meū diligit principes isrl. Qui propria voluntate obtulistis vos discrimini: benedicite dño. Qui ascenditis sup mitētes asinas et sedetis sup iudicio. et ambulatis in via: loquimini. ⁊ Ubi collisi sunt currus. et hostiū suffocatus ē exercitus: ibi narrentur iustitie dñi. et clementia in fortes isrl. Tunc descendit populus dñi ad portas: et obtinuit principatū. Surge surge debora: surge surge et loquere canticum. Surge barach: et apprehende captivos tuos fili abinoem. Salvate sunt reliquie pli. Dñs in fortibus dimicavit. Ex ephraim deleuit eos in amalech: et post eum ex beniamin in populos tuos. o amalech. De machir principes descenderunt et de zabulon: qui exercitū ducerent ad bellandū. Duces yssachar fuere cū debora. et barach verūtamen sunt secuti: qui quasi in precipiti ⁊ barathrum se discrimini dederūt. Divulso contra se rubēn: magnanimor reperta est contentio. Quare habitas inter duos terminos. ut audias sibilos gregum. Divulso contra se rubēn: magnanimor reperta ē contentio. Gad trans iordanem quiescebat: et dan navabat naubus. Aser habitabat in littore maris: et in portibus morabatur. Zabulon vero ⁊ nepthalim obtulerunt animas suas morti: in regione moreme. Re-

nerunt reges: et pugnauerũt. Pugnauerunt reges chanaan ī thanach iuxta aquas magedon: et tamen nichil tulere pdantes. De celo dimicatum est contra eos. Stelle manentes in ordine ⁊ cursu suo: aduersus sisaram pugnauerunt. Torrens cyson traxit cadauera eor: torrens cadumyn. torrens cyson. Conculca aīa mea robustos. Ungule equor cecidere: fugientiū impetu. et percipientiū fortissimus hostiū. Maledicite terre merozh: dixit angelus dñi. Maledicite habitatoribus eius; quia non uenerunt ad auxilium dñi: in aduersorum fortissimor eius. Bñdicta inter mulieres. iahel uxor aber cinei: et bñdicatur in tabernaculo suo. Aquam petenti lac dedit: et in fiala pncipum obtulit butirū. Sinistrā manū misit ad clauū: et dextrā ad fabror malleum. Percussitq; sisaram. querens in capite uulneris locum: et tempus ualide pforans. Inter pedes eius ruit: defecit et mortuus ē. Ante pedes eius uoluebatur: et iacebat exanimis et miserabilis. Per fenestrā prospiciens ululabat mater eius: ⁊ de cenaculo loquebatur. Cur morantur regredi currus eius? Quare tardauerunt pedes quadrigarum illius? Una sapientior ceteris uxoribus eius: hec socrui uerba respondit. Forsitan nunc diuidut spolia: et pulcherrima feminar eligitur et. Vestes diuersor color sisare traduntur in pdam: et supellex uaria ad ornanda colla congeritur. Sic pereant oēs inimici tui dñe. Qui aūt diligunt te: sicut sol in ortu suo splendet. ita rutilent. Quieuit terra: p q̄draginta annos.

VI

Fecerunt aūt filii isrl malum in conspectu dñi. Quitradidit illos in manu madian septem annis: et oppressi sūt ualde ab eis. Fecerunt sibi antra ⁊ speluncas in montibus: et munitissima ad repugnandū loca. Cūq; seuisset isrl. ascendebat madian. et amalech. et ceteri orientaliū nationū: et apud eos figentes tentoria. sicut erant in herbis ita cuncta uastabant usq; ad introitum gaze. Nichilq; omnino ad uitam pertinens relinquebant in isrl: nō oues. nō boues. nō asinos. Ipsi enim et uniuersi greges eor uenebant cū tabernaculis suis; et instar locustar uniuersa complebant innumera multitudo hominū et camelorū: quicquid tetigerant deuastantes. Humiliatusq; est isrl ualde in conspectu madian: et clamauit ad dñm. postulans auxiliū contra madianitas. Qui misit ad eos uirum pphām: et locutus est. Hec dicit dñs ds isrl. Ego uos feci cōscendere de egipto. et eduxi de domo seruitutis. et liberauit de manu egiptior et omniū inimicor qui affligebant uos: eiecig; eos ad introitum uestrum. et tradidi uob terrā

eoz. Et dixi. Ego dñs ds tūr. Ne timeatis deos amorreoz: in quoz terra habitatis. Et noluistis audire uocem meā. Venit aūt angelus dñi: et sedit sub quercu que erat in ephrā. et pertinebat ad ioas patrem familie ezri. Cumq; gedeon filius eius excuteret atq; purgaret frumenta in torcular. ut fugeret madian: apparuit ei angelus dñi. et ait. Dñs tecum uir fortissime. Dixitq; ei gedeon. Obsecro dñe mi. si dñs nobiscū est. aut ergo apprehenderunt nos hec omnia? Vbi sunt mirabilia eius que narrauerūt patres nri. atq; dixerunt. de egipto eduxit nos dñs? Nunc autem dereliquit nos: et tradidit in manu madian. Respexitq; dñs ad eū: et ait. Vade in hac fortitudine tua: et liberabis isrl de manu madian. Scito qd' miserim te. Cui respondens: ait. Obsecro dñe mi in quo liberabo isrl? Ecce familia mea infima ē in manasse: et ego minimus in domo patris mei. Dixitq; ei dñs. Ego ero tecum: et percuties madian quasi unū uirū. Et ille. Si inueni inquit grām coram te: da mi signum qd' tu sis qui loquaris ad me. Ne recedas hinc: donec reuertar ad te portans sacrificiū. et offerens tibi. Cui respondit. Ego prestolabor aduentum tuū. Ingressus est itaq; gedeon. et coxit hedum: et de farine modio azimos panes. Carnesq; ponens in canistro. et ius carnū mittens in ollam: tulit ofa sub quercu. et obtulit ei. Cui dixit angls dñi. Tolle carnes et panes azimos. et pone sup petram illā: et ius desup funde. Cumq; fecisset ita: extendit angls dñi summitatem uirge quam tenebat in manu. et tetigit carnes. et azimos panes. Ascenditq; ignis de petra: et carnes azimos q; consumpsit. Angls aūt dñi: euanuit ex oculis eius. Vidensq; gedeon qd' esset angelus dñi: ait. Heu mi dñe ds: quia uidi angłm dñi facie ad faciem. Dixitq; ei dñs. Pax tecum. Ne timeas: nō morieris. Edificauit ergo ibi gedeon altare dño. Vocauitq; illud. dñi pax: usq; in psentem diem. Cumq; adhuc esset in ephrā. que est familie ezri: nocte illa dixit dñs ad eū. Tolle taurum patris tui: et alterū taurū annoz septem. Destrues q; aram baal. que ē patris tui: et nemus qd' circa aram est succide. Et edificabis altare dño do tuo. in sūmitate petre huic: sup quam ante sacrificium posuisti. Tolles q; taurum secūm: et offes holocaustū sup structem lignoū. que de nemore succideris. Assumptis igitur gedeon decem uiris de seruis suis: fecit sicut preceperat ei dñs. Timens aūt domū patris sui et homines illius ciuitatis. p diem facere uoluit: sed onia nocte compleuit. Cumq; surrex

issent uiri oppidi eius mane: uide
runt destructã aram baal. lucũq;
sucrisum: et taurum alterũ impo
situ sup altare qd tunc edificatũ
erat. Dixeruntq; adinuicẽ. Quis
hoc fecit? Cumq; pquirerent au
ctorem facti: dictum ẽ. Gedeon
filius ioas: fecit hec omnia. Et
dixerunt ad ioas. Produc filium
tuũ ut moriatur: quia destruxit
aram baal. et succidit nemus.
Quibꝫ ille respondit. Numquid
ultores estis baal. ut pugnetis
pro eo? Qui aduersarius eius est:
moriatur anteq̃m lux crastina
ueniat. Si dꝰ est: uindicet se de
eo qui suffodit aram eius. Ex il
lo die uocatus ẽ gedeon ierobaal:
eo qd dixisset ioas. ulciscatur se
baal de eo qui suffodit altare ei?
Igitur omnis madian & amalech.
et orientales ppli congregati sunt
simul: et transeuntes iordanem
castra metati sunt in ualle iezra
hel. Spꝰ autẽ dñi induit gedeon.
Qui clangens buccina conuoca
uit domũ abiezer. ut sequerentur
se. Misitq; nuncios in uniuersum
manassen. Qui et ipe secutus est
eum: et alios nuncios in azer et
zabulon. et neptalim: qui occur
rerunt ei. Dixitq; gedeon ad dñm.
Si saluũ facis p manũ meã isrl.
sicut locutus es: ponã uellus hor
lane in area. Si ros in solo uellere
fuerit. et in omni terra siccitas:
sciam qd p manũ meam sicut lo
cutus es liberabis isrl. Factumq;
est ita. Et de nocte consurgens: ex
presso uellere concam rore imple
uit. Dixitq; rursus ad dñm. Ne
irascatur furor tuus contra me: si
adhuc semel temptauero. signũ
querens in uellere. Ego ut solũ
uellus siccum sit: et omnis terra
ros madens. Fecitq; dñs nocte il
la ut postulauerat: et fuit sicci
tas in solo uellere. et ros in omni
gitur ierobaal VII terra.
qui et gedeon de nocte consurgẽs.
et omnis ppls cum eo: uenit ad
fontem qui uocatur arad. Erant
aũt castra madian in ualle: ad
septentrionalẽ plagam collis ex
celsi. Dixitq; dñs ad gedeon. Mul
tus tecum est ppls: nec tradetur
madian in manus eius: ne gle
tur contra me israhel. et dicat.
Meis uiribꝫ liberatus sum. Loqre
ad poplm: et cunctis audientibꝫ
predica. Qui formidolosus et ti
midus ẽ: reuocatur. Recesserunt
de monte galaad. et reuersi sunt
ex pplo uiginti duo milia uiroꝝ:
et tantum decem milia remanse
runt. Dixitq; dñs ad gedeon. Ad
huc ppls multus ẽ. Duc eos ad a
quas: et ibi probabo illos. Et de
quo dixero tibi ut tecum uadat.
ipse pgat: quẽ ibi prohibuero:
ipe reuertatur. Cumq; descendisset
ppls ad aquas: dixit dñs ad ge
deon. Qui manu et lingua lam
buerint aquas. sicut solent canes
lambere: sepabis eos seorsũ. Qui
aũt curuatis genibꝫ biberint: in

altera parte erunt. Fuit itaq; nu
merus eor qui manu ad os proci
ente aquas lambuerant: trecenti
uiri. Omnis aũt reliqua multitu
do: flexo poplite biberat. Et ait
dñs ad gedeon. In trecentis uiris
qui lambuerant aquas liberabo
uos: et tradam madian in manu
tua. Omnis aũt reliqua multitu
do: reũtatur in locum suũ. Sump
tis itaq; pro numero cibarys et
tubis. omnẽ reliquã multitudinẽ
abire pcepit ad tabnacula sua:
et ipe cum trecentis uiris se cer
tamini dedit. Castra aũt madi
an: erant subter in ualle. Eadem
nocte dixit dñs ad eum. Surge &
descende in castra: qua tradidi
eos in manu tua. Sin aũt solus
ue formidas: descendat tecũ pha
ra puer tuus. Et cũ audieris quid
loquantur: tunc confortabuntur
manus tue; et securior ad hostiũ
castra descendes. Descendit ergo
ipe et phara puer eius ĩ partem
castror: ubi erant armator uigi
lie. Madian autẽ et amalech. & om
nes orientales popli: fuli iacebãt
in ualle. ut locustar multitudo.
Cameli aũt innumerabiles erãt:
sicut harena que iacet in littore
maris. Cumq; uenisset gedeon:
narrabat aliquis sompnũ suũ
proximo suo; et in hunc modum
referebat qd̃ uiderat. Vidi somp
nũ. Et uidebatur ĩ quasi sub
cinericius panis ex ordeo uolu:
et in madian castra descendere.
Cumq; puenisset ad tabnaculũ. p
cussit illud. atq; subuertit: et terre
stribus coequauit. Respõdit is
cui loquebatur. Non ẽ hoc aliud.
nisi gladius gedeonis filij ioas.
uiri israelite. Tradidit dñs ĩ manu
eius madian: et omnia castra ei⁹.
Cumq; audisset gedeon sompnũ
et interpretationẽ eius: adorauit. Et
reuersus ad castra israel: ait. Surgite.
Tradidit enim dñs in manus no
stras castra madian. Diuisitq; tre
centos uiros in tres partes; et de
dit tubas in manib; eorũ: lage
nasq; uacuas. ac lampades in
medio lagenar. Et dixit ad eos.
Quẽ me facere uideritis: hoc fac
te. Ingrediar partem castror: et
quod fecero festanter. Quando
psonuerit tuba in manu mea: ita
quoq; p castror circuitũ clangite.
et conclamate dño & gedeoni. In
gressus q; est gedeon. et trecenti
uiri qui erant cũ eo. in partem
castror. incipientib; uigilys noc
tis medie: et custodib; suscitatis.
cepunt buccinis clangere. & com
plodere inter se lagenas. Cumq;
p gyrum castror in trib; personã
rent locis. et ydrias confregisset;
tenuerunt sinistris manib; lam
pades. et dextris sonantes tubas:
clamauerunt q; gladius dei et ge
deonis. stantes singuli in loco suo
p circuitum castror hostiliũ. Om
nia itaq; castra turbata sunt: et
uociferantes ululantes q; fugerũt.
Et nichilominus insistebant tre

centū uiri: bucinis plonantes. Im
misitq; dñs gladium in omnib; ca
strīs; et mutua se cede trucabāt:
fugientes usq; bethsecca. et crepi
dinē ab elmeula in tebbath. Con
clamantes aūt uiri isrl. de nepta
lim et aser et omni manasse: pse
quebantur madian. Misitq; gede
on nūcios in omnē montē ephra
im: dicens. Descendite i occursū
madian: et occupate aquas usq;
bethbera atq; iordanem. Clama
uitq; omnis effraim: et preoccu
pauit aquas usq; bethbera atq;
iordanē. Apphensosq; duos uiros
madian. oreb et zeb. interfecit o
reb in petra oreb: zeb uero i tor
cular zeb. Et psecuti sunt madi
an: capita oreb et zeb portantes
ad gedeon. trans fluenta iordanis.

Dixeruntq; ad eū
uiri effraim. Quid est hoc
quod facere uoluisti. ut non nos
uocares cū ad pugnam pgeres
contra madian: uirgantes fortit
et prope uim inferentes. Quib;
ille respondit. Quid enī tale fa
cere potui. quale uos fecistis.
Nonne melior est racemus effra
im. uindemiis abiezer. In manū
uras tradidit dñs pncipes ma
dian: oreb et zeb. Quid tale fa
cere potui. quale uos fecistis. Qđ
cum locutus eet: requieuit ips e
oz quo tumebant contra eum.
Cumq; uenisset gedeon ad iorda
nē; transiuit eum cū trecentis ui
ris qui secum erant: et pre lassi
tudine. fugientes psequi nō pote
rant. Dixitq; ad uiros soccoth. Da
te obsecro panes pplo qui mecū est.
qui ualde defecerunt: ut possim
psequi zebee et salmana. reges ma
dian. Responderunt pncipes soc
coth. Forsitan palme manuū zebee
et salmana in manu tua sunt: et
idcirco postulas ut demus exerci
tui tuo panes. Quib; ille ait. Cū
ergo tradiderit dñs zebee et sal
mana in manus meas. et cū reū
sus fuero uictor in pace: cōteram
carnes uras eum spinis tribulisq;
deserti. Et inde conscendens: uenit
in phanuel. Locutusq; ē ad uiros
loci illius similia. Cui et illi res
ponderunt: sicut responderant
uiri soccoth. Dixit itaq; et eis. Cū
reūsus fuero uictor in pace: des
truam turrim hanc. Zebee aūt et
salmana: requiescebant cū omni
exercitu suo. Quindecī enī milia
uiri remanserant ex omnib; tur
mis orientaliū poplōz: cēlis ui
ginti milib; bellatoz. et educenti
um gladiū. Ascendensq; gedeon
p uiam eoz qui in tabernaculis
morabantur. ad orientalē partem
nobe et iechaa. pcussit castra hos
tium: qui securi erant. et nichil
adūsi suspicabantur. Fugerūtq; ze
bee et salmana. Quos pseqns
gedeon compre
hendit: tur
bato omni exerci
tu eoz. Reū
tensq; de bello ante solis ortum:
apphendit puerū de uiris soccoth.
Interrogauitq; eum nōia pncipū

et semor soccoth: et descripsit sep
tuaginta septem uiros. Venitq;
ad soccoth: et dixit eis. Cn zebee
& salmana sup quos exprobrastis
mi: dicentes. Forsitan manus ze
bee & salmana in manib; tuis sit:
et ideirco postulas ut demus u
ris qui lassi sunt et defecerunt.
panes. Tulit ergo seniores ciui
tatis. et spinas deserti ac tribulos:
et contriuit cu eis atq; comminuit
uiros soccoth. Turrim quoq; pha
nuel subuertit: occisis habitato
ribus ciuitatis. Dixitq; ad zebee
& salmana. Quales fuerunt uiri.
quos occidistis in thabor: Qui
responderunt. Similes tui: et u
nus ex eis quasi filius regis. Q;
ille ait. Fres mei fuerunt: filij
matris mee. Viuit dns: si seruas
setis eos. no uos occiderem. Dixitq;
iether primogenito suo. Surge: et
interfice eos. Qui no eduxit gla
diu; timebat enim: quia adhuc
puer erat. Dixeruntq; zebee et
salmana. Tu surge et irrue in
nos: quia uxta etatem & robur
est hominis. Surrexit gedeon: &
interfecit zebee et salmana. Et
tulit ornamenta ac bullas: quib;
colla regaliu camelor decorari
solent. Dixeruntq; oms uiri isrl:
ad gedeon. Dnare nri tu.
et filius tuus et filij filij tui:
qa liberasti nos de manu ma
dian. Quib; ille ait. Non dnabo
bor uri; nec dnabitur in uos filius
meus: sed dnabitur dns. Dixitq;
ad eos. Unam petitionem postulo a
uobis. Date mihi inaures ex pda ura.
Inaures enim aureas: ismaelite
habere consueuerat. Qui respon
derunt. Libentissime dabimus. Ex
pandentesq; sup terram palluum:
proiecerunt in eo maures de pda.
Et fuit pondus postulatarum tau
rium mille septingenti auri sicli;
absq; ornamentis et monilibus ac
uestre purpurea. quib; madian re
ges uti solitu erant: et preter tor
ques aureas camelor. Fecitq; ex
eo gedeon ephor: et posuit illud
in ciuitate sua. ephra. Fornicatus
q; est omnis isrl in eo: et fem est
gedeom et omni domui eius in
ruinam. Humiliatus e aut ma
dian: coram filys isrl. Nec potue
runt ultra eleuare ceruices; sed
quieuit terra p quadraginta an
nos: quib; gedeon prefuit. Abiit
itaq; ierobaal filius ioas: et ha
bitauit in domo sua. Habuitq;
septuaginta filios. qui egressi st
de femore eius: eo qd plures ha
buerit uxores. Concubina aut il
lius quam habebat in sichem: ge
nuit et filium noie abimelech.
Mortuus e gedeon filius ioas. i
senectute bona: et sepultus in se
pulchro ioas patris sui in efra.
de familia ezri. Postqua aute
mortuus e gedeon: auerti sunt
filij isrl. et fornicati cu baalim.
percusserunt q; cu baal fedus ut
ee eis in dm: nec recordati sunt
dni dei sui. qui eruit eos de manu

numeor suor omniū p circuitū.
Nec fecerunt mīam cum domo ie
robaal gedeon: iuxta oīa bona
que fecerat ifrli. IX

Abyt autē abimelech filius
ierobaal in sichem ad frēs
matris sue: et locutus ē ad eos. et
omnē cognationē domus patris
matris sue dicens. Loqmini ad
oēs uiros sichem. Quid uobis ē
melius ut dñentur uīi septuagī
ta uiri omnes filij ierobaal. an ut
dñetur uobis unus uir? Simulq;
considerate: quia os uīm ⁊ caro
uīa sum. Locutiq; sunt frēs ma
tris eius de eo ad omnes uiros si
chem uniuſos sermones istos: et
inclinauerūt cor eor post abime
lech. dicentes. Frater nr est. Dede
runtq; illi septuaginta pondo ar
genti: de phano baalberith. Qui
conduxit ex eo sibi uiros inopes et
uagos: secutiq; sunt eū. Et uenit
in domū patris sui in ephra: et oc
cidit frēs suos filios ierobaal sep
tuaginta uiros. sup lapidem unū.
Remansitq; ioathan filius iero
baal minimus: et absconditus ē.
Congregati sunt autē oēs uiri
sichem. et uniuſe familie urbis
mello: abieruntq; et constituerūt
regem abimelech. iuxta quercū
que stabat in sichem. Qđ cū nun
ciatum eēt ioathan: iuit et ste
tit in uertice montis garizim. Cle
uataq; uoce: clamauit. et dixit.
Audite me uiri sichem: ita ut au
diat uos ds. Ierunt ligna: ut un
gerent sup se regem. Dixeruntq; o
liue. Impera nobis. Que respōdit.
Numqđ possum deserere pinguedi
nē meam. qua et dij utuntur et
homines. et uenire ut inf ligna
pmoueat? Dixeruntq; ligna ad
arborem ficum. Veni: et sup nos
regnum accipe. Que respondit
eis. Numqđ possum deserere dul
cedinē meam. fructusq; suauiſſi
mos. et ire ut inter cetera ligna
pmoueat? Locuta quoq; sunt lig
na ad uitem. Veni: et impa nobis.
Que respondit eis. Numqđ pos
sum deserere uinū meū. quod leti
ficat dīm et homines. et inter cete
ra ligna pmoueri? Dixeruntq;
omnia ligna ad rannū. Veni: et
impera sup nos. Que respondit
eis. Si uere me regem uobis con
stituitis: uenite. et sub mea um
bra requiescite. Si aūt nō uultis:
egrediatur ignis de ramno. et de
uoret cedros lybani. Nunc igitur
si recte et absq; peccato constitu
istis sup uos regem abimelech. ⁊
bene egistis cum ierobaal et cū
domo eius. et reddidistis uicem
beneficijs eius qui pugnauit pro
uobis. et aiam suam dedit pericu
lis ut eueret uos de manu madi
ān. qui nunc surrexistis contra do
mū patris mei. et interfecistis fili
os eius septuaginta uiros super
unū lapidem. et constituistis regē
abimelech filiū ancille eius sup
habitatores sichem eo qđ frater
ūr sit. si ergo recte et absq; uicio

egisth cū ierobaal et domo eius:
hodie leremini in abimelech. ⁊ ille
letetur in uobis. Sin autē pūle;
egrediatur ignis ex eo. et cōsu
mat habitatores sichem. ⁊ oppidū
mello: egrediaturq; ignis de u
ris sichem et de oppido mello. et
deuoret abimelech. Que cū dix
isset; fugit et abijt in berā: ha
bitauitq; ibi metu abimelech
frīs sui. Regnauit itaq; abime
lech sup isrl' annis tribus. Mi
sitq; deus spm pessimū: inter a
bimelech et habitatores sichem.
Qui cepunt eū detestari; et sce
lus interfectionis septuaginta
filioz ierobaal. et effusionē san
guinis eoz conferre i abimelech
frēm suū: et in ceteros sichimoz
pncipes qui eū adiuuerant. Po
sueruntq; insidias adūsus eum:
in montiū summitatē. Et dum
illius pstolarentur aduentū: ex
ercebant latrocinia. agentes pdas
de ptereuntib; Nunciatumq; est
abimelech. Venit aūt gaal filius
obēd cum frīb; suis: et transiuit
in sichimā. Ad cuius aduentū e
recti habitatores sichem. egressi
sunt in agros: uastantes uineas.
uuasq; calcantes. Et factis can
tantium chorus: ingressi sūt pha
nū dei sui. Et inter epulas et po
cula maledicebant abimelech:
clamante gaal filio obēd. Quis ē
abimelech et que est sichem ut
seruiamus ei: Nunquid n̄ est fi
lius ierobaal. et cōstituit pncipē
zebul seruū suū sup uiros emoz
patris sichem: Cur igitur seruim⁹
ei: Utinam daret aliquis popl'm
istum sub manu mea: et auferrē
de medio. abimelech. Dictum ē abi
melech. Congrega exercitus mul
titudinē: et uenī. Zebul enī prin
ceps ciuitatis. auditis sermonib;
gaal filij obēd. iratus ē ualde: et
misit clam ad abimelech nūcios.
dicens. Ecce gaal filius obēd ue
nit in sichimā cum frīb; suis: et
oppugnat adūsum te ciuitatem.
Surge itaq; nocte cum pplo qui
tecum ē. et latita in agro: ⁊ pmo
mane oriente sole irrue sup ciui
tatem. Illo aūt egrediente adūsū
te cum pplo suo: fac ei qd' potue
ris. Surrexit itaq; abimelech cū
omni exercitu suo nocte: ⁊ teten
dit insidias iuxta sichimam in
quatuor locis. Egressusq; est gaal
filius obēd: et stetit in introitu
porte ciuitatis. Surrexit itaq; a
bimelech et omnis exercitus eius
cū eo: de insidiaz loco. Cumq; ui
disset pplm gaal: dixit ad zebul.
Ecce de montib; multitudo descen
dit. Cui ille respondit. Umbras
montiū uides quasi hominū ca
pita: et hoc errore deciperis. Rur
sumq; gaal ait. Ecce pplus de um
bilico terre descendit: et unus cu
neus uenit p uiam que respicit
querctū. Et dixit zebul. Ubi est
nunc os tuū quo loquebaris. quis
est abimelech ut seruiamus ei:
Nonne iste est pplus quem despicie

bas. Egredere: et pugna contra eū. Abyt ergo gaal expectante sichimo rum plō: et pugnauit contra abi melech. Qui psecutus ē eum fugi entem: et in urbem compulit. Ce ciderunt; ex parte eius plurim. usq; ad portam ciuitatis. Et abi melech sedit in ruma. Zebul aūt. gaal et socios eius expulit de ur be: nec in ea passus ē cōmorari. Sequenti ergo die: egressus ē po pl's in campū. Qd' cum nuncia tum ēet abimelech: tulit exercitū suū et diuisit in tres turmas. xē dens insidias in agris. Vidensq; qd' egrederetur pl's de ciuitate; surrexit et irruit in eos cū cuneo suo: oppugnans et obsidens ciui tatem. Due aūt turbe palantes p campū: aduersarios psequeban tur. Porro abimelech omni die il lo oppugnabat urbem. Quam ce pit. interfectis habitatorib; eius. ipaq; destructa: ita ut sal in ea dispgeret. Quod cū audissent qui habitabant in turre sichimor. in gressi sunt phanū dei sui berith. ubi fedus cum eo pepigerant; et ex eo locus nom acceperat: qui erat ualde munitus. Abimelech quoq; audiens uiros turris sich mor. pariter conglobatos: ascendit in montē selmon cū omni popl'o suo. Et arreptā secum: precidit arboris ramū. Impositumq; fe rens humero: dixit ad socios. Qd me uidetis facere: cito facite. Igitur certatim ramos de arboris; pcidentes: sequebant ducem. Qui circumdantes: presidiū succende runt. Atq; ita fm est: ut fumo & igne mille hominū anime neca rentur. uiri pariter ac mulieres. habitator turris sichem. Abime lech aūt inde proficiscens: uenit ad oppidum thebes. Quod circū dans: obsidebat exercitu. Erat aūt turris excelsa in media ciui tate. ad quā confugerant uiri si mul ac mulieres. et oms pncipes ciuitatis. clausa firmissime ia nua: et sup turris tectum stantes p propugnacula. Accedens q; abi melech iuxta turrim. pugnabat fortiter: et appropinquans ostio. ignem supponere nitebatur. Et ecce mulier una fragmā mole desup iaciens. illisit capiti abi melech: et confregit cerebrum ei. Qui uocauit cito armigerū suū. et ait ad eum. Euagina gladiū tuū et percute me: ne forte dica tur qd' a femina interfectus sim. Qui uulsa pficiens: interfecit e um. Illoq; mortuo: oms qui cum illo erant de isrl. reuersi sunt ad sedes suas. Et reddidit ds malū qd' fecerat abimelech contra pa trem suū: interfectis septuagin ta frib; suis. Sichimitis quoq; qd' opati erant retributū ē: et uenit super eos maledictio ioatham fi lij ierobaal.

Post abimelech. surrexit dux in isrl thola filius phua. patrui abimelech. uir de ysachar. qui ha

bitauit in ſanir montis effraym:
et iudicauit iſrl' xxiii annis. Mortuusq; eſt: ac ſepultus
in ſanir. Huic ſucceſſit iair galaa
dites. qui iudicauit iſrl' p xxii
duos annos; habens triginta fili
os ſedentes ſupra triginta pullos
aſinay. et p̃cipes triginta ciu
tatum: que ex nõie eius ſunt ap
pellate auoth iair id eſt oppida
iair uſq; in p̃ſentem diem. in tra
galaad. Mortuusq; eſt iair: ac ſe
pultus in loco cui eſt uocabulũ
camon. Filij aũt iſrl' peccauis ue
teribꝫ iungentes noua. fecerunt
malũ in conſpectu dñi: et ſeruierũt
ydolis baalim et aſtaroth. z dys
ſirie ac ſidonis. et moab. et filioꝫ
amon. et philiſtiim. Dimiſeruntq;
dñm: et nõ colebant eũ. Contra
quos iratus eſt dñs: et tradidit
eos in manus philiſtiim et filioꝫ
amon. Afflictiq; ſunt. et uehemẽter
oppreſſi p annos decem z octo oñs
qui habitabant transiordanẽ in
terra amorrei que eſt in terra ga
laad: in tantũ ut filij amon iorda
ne tranſmiſſo. uaſtarẽt iudam. et
beniamin et effraim. Afflictusq;
eſt iſrl' nimis. Et clamantes ad do
minũ: dixerunt. Peccauim⁹ tibi:
quia dereliq̃mus dñm dm nr̃m.
et ſeruiuimus baalim. Quibꝫ lo
cutus ẽ dñs. Nunq̃d nõ egiptij
et amorrei. filiiq; amon et phi
liſtiim. ſydonij quoq; z amalech
et chanaan oppreſſerunt uos. et
clamaſtis ad me. et erui uos de
manu eoꝝ. Et tamen reliquiſtis
me: et coluiſtis deos alienos. Id
circo nõ addam: ut ultra uos libe
rem. Ite et inuocate deos quos ele
giſtis. Ipſi uos liberent: in tempe
anguſtie. Dixeruntq; filij iſrl' ad
dñm. Peccauimus. Redde tu no
bis quicq̃d placet tibi: tantum
nunc libera nos. Que dicentes.
omnia de finibꝫ ſuis alienoꝝ dñoꝝ
ydola proiecerunt: et ſeruierunt
dño. Qui doluit ſup miſeriis eoꝝ.
Itaq; filij amon conclamantes.
in galaad fixere tentoria. Cõtra
quos congregati filij iſrahel: in
maſpha caſtra metati ſũ. Dixe
runtq; principes galaad: ſingu
li ad primos ſuos. Quis primus ex
nobis contra filios amon cepit
dimicare: erit dux populi galaad.

Fuit itaq; illo in tempore iephthe galaadites fortiſſimus atq; pugnator. fi
lius mulieris meretricis: qui na
tus ẽ de galaad. Habuit autẽ ga
laad uxorem: de qua ſuſcepit fili
os. Qui poſtquã creuerant. eiece
runt iephthe: dicentes. Heres in do
mo patris nr̃i ẽe non poteris: qã
de altera matre natus es. Quos
ille fugiens atq; deuitans: habi
tauit in terra tob. Congregatiq;
ſunt ad eum uiri inopes z latroci
nantes: et quaſi p̃cipem ſeque
bantur. In illis diebꝫ: pugnabãt
filij amon contra iſrl'. Quibꝫ a
criter inſtantibꝫ: prexerunt ma
iores natu de galaad. ut tolleret

XI

in auxiliū sui iepthe. de tra tob.
Dixeruntq; ad eū. Veni et esto
princeps nr: et pugna contra fili
os amon. Cuiq; ille respōdit. Nō
ne uos estis qui odistis me. et eie
cistis de domo patris mei. et nunc
uenistis ad me necessitate cōpulsi?
Dixeruntq; principes galaad: ad
iepthe. Ob hanc igitur causam
nunc ad te uenimus; ut pficiscā
ris nobiscū. et pugnes contra fili
os amon. fisq; dux omniū qui ha
bitant in galaad. Iepthe quoq; di
xit eis. Si uere uenistis ad me ut
pugnem pro uobis contra filios
amon. tradideritq; eos dns i ma
nus meas. ego ero princeps ur?
Cui responderunt ei. Dns qui
hec audit ipe mediator ac testis
est: qđ nra promissa faciemus. A
biit itaq; iepthe cū principib; ga
laad: fecitq; eum omnis popl's
principem sui. Locutusq; est iepthe
oīa sermones suos coram dño: in
maspha. Et misit nuncios ad re
gem filioz amon: qui ex persona
sua dicerent. Quid mi et tibi est.
quia uenistis contra me ut uasta
res terram meā? Cuiq; ille respō
dit. Quia tulit isrl' terram meā
quando ascendit de egipto: a fini
b; arnon usq; ad iaboch atq; ior
danem. Hunc igitur cū pace redde
mi eam. Per quos rursum manda
uit iepthe: et impauit eis. ut dice
rent regi amon. Hec dicit iepthe.
Non tulit isrl' terram moab nec
terrā filioz amon: sed quando de
egipto conscenderunt. ambulauit p
solitudinē usq; ad mare rubrū. et
uenit in cades. Misitq; nūcios ad
regem edom: dicens. Dimitte ut
transeam p terram tuā. Qui nolu
it acquiescere pcib; eius. Misit er
go et ad regem moab. Qui et ipse
transitū prebere cōtempsit. Man
sit itaq; in cades: et circuiit ex
latere terrā edom. et terrā moab.
Veniitq; ad orientalem plagam
terre moab: et castra metatus est
trans arnon. nec uoluit intrare
terminos moab. Arnon quippe cō
finium ē terre moab. Misit itaq;
nuncios isrl' ad seon. regem amor
reoz qui habitabat in esebon: et
dixerunt ei. Dimitte ut transeam
p terram tuā: usq; ad fluuiū. Q;
et ipe. isrl' uerba despiciens. nō di
misit eum transire p finimos suos:
sed infinita multitudine congrega
ta. egressus ē contra eū in iassa.
et fortiter resistebat. Tradiditq;
eum dns in manus isrl': cū oīi
exercitu suo. Qui percussit eum; et
possedit omnē terram amorrei
habitatoris regionis illius. et u
niuersos fines eius. de arnon usq;
ad iaboch: et de solitudine usq;
ad iordanē. Dns ergo deus isrl'
subuertit amorreū. pugnante cōtra
illum pplo suo isrl': et tu nūc uis
possidere terrā eius? Nonne ea
que possedit chamos deus tuus.
tibi iure debentur? Que aū dns
ds nr uictor obtinuit. in nrām te
dent possessionē; nisi forte melior

es balach filio sephor rege moab:
aut docere potes qđ' urgatus sit
contra ysrł: et pugnauerit cõtra eũ
quando habitauit in esebon ⁊ u
culis eius. et in aroer et uillis eius.
et in cunctis ciuitatib; uxta iorda
nem: p trecentos annos. Quare tan
to tempe nichil sup hac repetitõne
tempraste: Igitur non ego pecco
in te: sed tu contra me male agis.
indicens m̃ bella nõ iusta. Iudicet
dñs arbiter huius diei: inter ysrł
et inter filios amon. Noluitq; ac
quiescere rex filioꝝ amon uerbis
iepthe: que p nuncios mandaue
rat. Factus ē ergo sup iepthe sps
dñi. Et circuiens galaad et mana
sse. maspha quoq; galaad. et inde
transiens ad filios amon: uotũ
uouit dño. dicens. Si tradideris
filios amon in manus meas: q̃
cumq; p̃mus egressus fuerit de
foribꝫ domus mee. mihiq; occurrerit
reuertenti cũ pace a filiis amon.
cum holocaustum offeram dño.
Transiuitq; iepthe ad filios amon:
ut pugnaret contra eos. Quos ẽ
didit dñs in manus eius. Percus
sitq; ab aroer usq; dum uenias ĩ
menneth. uiginti ciuitates. ⁊ usq;
ad abel que est uinee consita: pla
ga magna nimis. Humiliatiq; sũt
filij amon: a filiis ysrł. Reuertenti
aũt iepthe in maspha domũ suã:
occurrit unigenita filia cum tym
panis et choris. Non enim habebat
alios liberos. Qua uisa. scidit ue
stimenta sua: et ait. Heu filia
mi. Decepisti me: et ipsa decepta
es. Aperui enim os meũ ad dñm: et
aliud facere nõ potero. Cui illa res
pondit. Pater mi. si aperuisti os tu
um ad dñm; fac mihi qđcumq; pollu
ctus es: concessa tibi ultione ad
q; uictoria de hostib; tuis. Dixitq;
ad patrem. Hoc solum mihi presta:
qđ' depco. Dimitte me ut duob;
mensib; circueam montes: ⁊ plan
gam uirginitatẽ meã cũ sodalib;
meis. Cui ille respondit. Uade.
Et dimisit eam duob; mẽsib;. Cũq;
abisset cũ socijs atq; sodalib; suis:
flebat uirginitatẽ suam in mon
tib;. Expletisq; duob; mensib;. re
uersa est ad patrem suũ: et fecit
et sicut uouerat. Que ignorabat
uirum. Exinde mos increuit in ysrł.
et consuetudo seruata est: ut post
anni circulũ conueniant in unũ
filie ysrł. et plangant filiã iepthe
galaadite diebꝫ q̃tuor. XII

Ecce autẽ in effraim orta est
seditio. Nam transeuntes cõ
tra aquilonẽ: dixerũt ad iepthe.
Quare uadens ad pugnam cõtra
filios amon. uocare nos noluisti.
ut pgeremus tecũ: Igitur incende
mus domũ tuã. Quib; ille respon
dit. Discepratio erat mihi et popl̃o
meo contra filios amon uehemẽs;
uosq; uocaui ut michi pbereris
auxiliũ: et facere noluistis. Qđ'
cernens. posui in manib; meis a
nimã meã; transiuitq; ad filios a
mon: et tradidit eos dñs in ma
nus meas. Quid cõmerui. ut ad

ūsum me consurgatis in prelū.
Vocatis itaq; ad se cunctis uiris galaad: pugnabat contra effraym. Percusseruntq; uiri galaad effraym: quia dixerat fugitiuus est galaad de effraym. & habitat in medio effraym & manasse. Occupaueruntq; galaaditæ uada iordanis: p que effraym reūsurus erat. Cumq; uenisset ad ea de effraym numero fugiens. atq; dixisset. obsecro ut me transire permittas: dicebant ei galaaditæ. Numq̄d effrateus es? Quo dicente non sum: interrogabant eum. Dic ergo sebboleth. Qd̄ interp̄tatur spica. Qui respōdebat thebboleth: eadem littera spicam exprimere non ualens. Statimq; apprehensū ugulabant: in ipo iordanis transitu. Et ceciderunt in illo tempore de effraym: quadraginta duo milia. Judicauit itaq; iepthe galaaditæ isrl̄ sex annis; et mortuus ē ac sepultus in ciuitate sua galaad. Post hunc iudicauit isrl̄ abessan de bethleem: q̄ habuit triginta filios et totidem filias. Quas emittens foras. maritis dedit; et eiusdem numeri filys suis accepit uxores: introducens in domū suam. Qui septem annis iudicauit isrl̄. Mortuus q; est: ac sepultus in bethleem. Cui successit ahialon zabulonites: et iudicauit isrl̄ decē annis. Mortuusq; est: ac sepultus ī zabulon. Post hunc iudicauit isrl̄ abdon filius hellel pharathonites: qui habuit quadraginta filios et triginta ex eis nepotes. ascendētes sup septuaginta pullos asinay. Et iudicauit isrl̄ octo annis. Mortuus q; est: ac sepultus ī pharaton terre effraym in monte amalech.

Rursumq; filij isrl̄ XIII fecerunt malū in conspectu dñi. Qui tradidit eos in manus philistinoꝝ: quadraginta annis. Erat aūt quidam uir de saraa et de stirpe dan. nōie manue: habēs uxorem sterilem. Cui apparuit angelus dñi: et dixit ad eam. Sterilis es et absq; liberis: sz concipies et paries filium. Caue ergo ne bibas uinū ac siceram. nec immūdum q̄quam comedas; q̄a concipies et paries filium: cuius nō tanget caput nouacula. Erit enim nazareus dei ab infantia sua. et ex matris utero: et ipe incipiet liberare isrl̄ de manu philistinoꝝ. Que cum uenisset ad maritum suū: dixit ei. Vir dei uen̄t ad me. habens uultū angelicum: terribilis nimis. Quē cum interrogassem quis ēet. et unde uenisset. et quo nōie uocaretur; noluit mihi dicere: sed hoc respondit. Ecce concipies: et paries filium. Caue ne unum bibas nec siceram: et ne aliquo uescaris īmundo. Erit enī puer nazareus dei ab īfantia sua: ex utero matris usq; ad diem mortis sue. Oravit itaq; manue dñm: et ait. Obsecro dñe. ut uir dei quē

mulisti ueniat iterum: et doceat nos quid debeamus facere de puero qui nasciturus ē. Exaudiuitq; dñs pcantem manue: & apparuit rursum angls dei uxori eius sedenti in agro. Manue aūt maritus eius: non erat cum ea. Que cum uidisset anglm; festinauit et cucurrit ad uirum suū: nunciauitq; ei dicens. Ecce apparuit mihi uir: quē ante uideram. Qui surrexit: et secutus ē uxorem suam. Veniensq; ad uirum: dixit ei. Tu es qui locutus es mulieri? Et ille respondit. Ego sum. Cui manue. Cūm ergo inquit sermo tuus fuerit expletus; quid uis ut faciat puer: aut a quo se obseruare debebit? Dixitq; angls dñi ad manue. Ab oīb; que locutus sum uxori tue abstineat se: et quicqd ex uinea nascitur nō comedat. Uinum et siceram non bibat; nullo uescatur immundo: & qd ei precepi impleat atq; custodiat. Dixitq; manue ad angelum dñi. Obsecro ut acquiescas pcib; meis: et faciamus tibi hedum de capris. Cui respondit angls. Si me cogis: nō comedam panes tuos. Sin aūt uis holocaustum facere: offer illud dño. Et nesciebat manue: qd angls dñi esset. Dixitq; ad eum. Quod est tibi nomen. ut si sermo tuus fuerit expletus honoremus te? Cui ille respondit. Cur queris nomē meū qd est mirabile? Tulit itaq; manue hedum de capris et libamē

ta. et posuit supra petram: offerens dño qui facit mirabilia. Ipse aūt et uxor eius intuebātur. Cūq; ascenderet flāma altaris in celū: angls dñi ascendit pariter in flamma. Qd cū uidisset manue et uxor eius: pront ceciderunt in terrā. Et ultra nō apparuit eis angls dñi. Sciuitq; intellexit manue angłm dñi esse: et dixit ad uxorem suam. Morte moriem: quia uidimus dīm. Cui respondit mulier. Si dñs nos uellet occidere: de manib; nris holocausta & libamenta nō suscepisset. Sz nec ostendisset nobis hec omīa: neq; ea que sunt uenturа dixisset. Peperit itaq; filiū: et uocauit nomen eius samson. Creuitq; puer; et bñdixit ei dñs. Cepitq; spūs dñi ee cum eo in castris dan: inter saraa et estaol. XIIII

Descendit igitur samson in thannatha. Uidens q; ibi mulierem de filiab; philistiim: ascendit et nūciauit patri suo et matri sue. dicens. Vidi mulierem in thannatha de filiab; philistinor: quā queso ut mihi accipiatis uxorem. Cui dixerunt pater et mater sua. Numqd nō est mulier in filiab; fratrum tuor. et in oī populo meo. quia uis accipe uxorem de philistiim qui incircūcisi sunt? Dixitq; samson ad patrem suū. Hanc mihi accipe: qa placuit oculis meis. Parentes aūt eius nesciebant qd res a dño fieret: &

quereret occasiones contra philistym. Eo enī tempe: dīnabantur philistym ifrli. Descendit itaq; samson cū patre suo et matre in thannatha. Cumq; uenissent ad uineas oppidi: apparuit catulus leonis seuus rugiens; et occurrit ei. Irruit autē spūs dñi in samson: et dilaceraut leonē. quasi hedum infrusta decerperet. nichil oīmo habens in manu; et hoc patri et matri noluit indicare. Descendit q; et locutus ē mulieri que placuerat oculis eius. Et post aliq̄t dies reuertens ut acciperet eam: declinauit ut uideret cadauer leonis. Et ecce examen apum in corpore leonis erat: ac fauus mellis. Quē cum sumpsisset in manibus: comedebat in uia. Veniensq; ad patrem suū et matrē: dedit eis partem. Qui et ipi comederunt. Nec tamen eis uoluit indicare: quod mel de corpore leonis assumpserat. Descendit itaq; pater eius ad mulierē: et fecit filio suo samson conuiuiū. Sic igitur iuuenes facere consueuerant. Cum igitur ciues loci uidissent eū: dederūt ei sodales triginta. qui essent cum eo. Quib; locutus ē samson. Ponā uobis problema. Ad si solueritis mihi intra septem dies conuiuij: dabo uobis triginta sindones. et totidem tunicas. Sin aūt nō poteritis soluere: uos dabitis mihi triginta sindones. et eusdem numeri tunicas. Qui responderunt ei. Propone problema: ut audiamus. Dixitq; eis. De comedente exiuit cibus: et de forti egressa est dulcedo. Nec potuerunt p tres dies soluere propositionem. Cumq; adesset dies septimus: dixerunt ad uxorē samson. Blandire uiro tuo: et suade ei ut inducat tibi quid significet problema. Quod si facere nolueris: incendemus te. et domū patris tui. An ideirco uocastis nos ad nuptias. ut spoliaretis? Que fundebat apud samson lacrimas: et q̄rebatur dicens. Odisti me et non diligis: ideirco problema qd' proposuisti filys populi mei. nō uis mihi exponere. Ille respondit. Patri meo et matri nolui dicere; et tibi indicare potero? Septem igitur diebus conuiuij: flebat apud eū. Tandemq; die septimo cū ei esset molesta: exposuit. Que statim indicauit ciuibus suis. Et illi dixerūt ei die septimo: ante solis occubitum. Quid dulcius melle? Et quid fortius leone? Qui ait ad eos. Si nō arasseris in uitula mea: nō inuenisseris propositionē meā. Irruit itaq; in eum spūs dñi: descenditq; ascalonem. et percussit ibi triginta uiros. Quos ablatas uestes: dedit eis qui problema soluerant. Iratusq; nimis: ascendit in domū patris sui. Uxor aūt eius accepit maritum: unum de amicis ei⁹. et pnubis.

Post aliquantū aūt temporis. cum dies tritice

messis instarent; uenit samson
uisere uolens uxorem suam: &
attulit ei hedum de capris. Cūq;
cubiculū eius soluto uellet intra
re: phebuit eum pater illius. di
cens. Putaui qđ odisses eam: et
ideo tradidi illam amico tuo. Sz
habet sororem. que iunior & pul
chrior illa est: sit tibi p ea uxor.
Cui respondit samson. Ab hac
die nō erit culpa in me: contra
philistheos. faciam enim uobis
mala. Prexitq; et cepit trecen
tas uulpes. caudasq; eas iunxit
ad caudas: et faces ligauit in
medio. Quas igne succendens:
dimisit ut huc illucq; discurre
rent. Que statim prexerunt in
segetes philistinoz. Quibz suc
censis. et comportate tam fruge
et adhuc stantes in stipula con
cremate sunt: in tantum. ut u
neas quoq; et oliueta flamma
consumeret. Dixeruntq; philisti
im. Quis fecit hanc rem? Quib;
dictum ē. Samson gener thamna
thei: quia tulit uxorem eius et
alteri tradidit. hec operatus est.
Ascenderuntq; philistym: et cō
busserunt tam mulierē quā pa
trem eius. Quibz ait samson. Si
cet hec feceritis: tamen adhuc ex
uobis expetam ultionē; et tunc
quiescam. Percussitq; eos ingenti
plaga: ita ut stupentes. suram
femoz imponeret. Et descendens
habitauit in spelunca petre e
than. Igitur ascendentes philisti
im in terra iudā: castra metati
sunt in loco qui postea uocatus ē
lechi id est maxilla. ubi eoz fusus
est exercitus. Dixeruntq; ad eos
de tribu iuda. Cur ascendistis ad
nos? Qui responderūt. Ut
ligemus samson uenimus: & red
damus ei que in nobis operatus ē.
Descenderunt ergo tria milia u
roz de iuda: ad specū silicis ethan.
Dixeruntq; ad samson. Nescis
quod philistym im[illegible]pent nobis?
Quare hoc facere uoluisti? Quib;
ille ait. Sicut fecerunt mi: fec ei.
Ligare inquiunt te uenimus; &
tradere in manus philistinoz. Qui
bz respondit samson. Jurate
et spondete mi: qđ non occidatis
me. Dixeruntq; Non te occidem?
sed uinctum trademus. Ligaue
runtq; eū duobz nouis funib;: et
tulerunt eū de petra ethan. Qui
cū uenissent ad locum maxille. et
philistym uociferantes occurrisset
ei: irruit spūs dñi in eū. Et sicut
solent ad odorem ignis lina consu
mi: ita et uincula quibz ligatus
erat dissipata sunt & soluta. In
ueneamq; maxillā. id est mandi
bulam asini que iacebat. arripi
ens: interfecit in ea mille uiros.
et ait. In maxilla asini. in mandi
bula pulli asinaz deleui eos: et
percussi mille uiros. Cumq; hec ca
nens uerba complesset: proiecit
mandibulā de manu. Et uoca
uit nomē loci illius remathlechi:
qđ interpretatur eleuatio maxille.

Simensq; ualde clamauit ad dominū: et ait. Tu deliſti in manu ſerui tui ſalutē hanc maximā atq; uictoriam; et en ſitio moriar: incidamq; in manus incircūciſoꝝ. Aperuit itaq; dñs molarem dentem ī maxilla aſini: et egreſſe ſunt ex eo aque. Quibus hauſtis: refocillauit ſpīm; et uires recepit. Idcirco appellatum ē nomē loci illius fons īuocantis de maxilla: uſq; in preſentem diem. Judicauitq; iſrl' in diebus philiſtym: uiginti annis.

Abiit quoq; in XVI
gazam; et uidit ibi mulierem meretricem: ingreſſusq; ē ad eam. Qd' cū audiſſent philiſthym. et perebuſſet apud eos. intraſſe urbem ſamſon. circumdederūt eū. poſitis in porta ciuitatis cuſtodibus. et ibi tota nocte cum ſilentio preſtolantes: ut facto mane exeuntem occiderēt. Dormiuit autē ſamſon: uſq; ad noctis medīū. Et inde conſurgens apphendit ambas portę fores cum poſtibus ſuis ⁊ ſera: impoſitasq; humeris portauit ad uerticem montis. qui reſpicit hebron. Poſthec amauit mulierē que habitabat in ualle ſoreth: et uocabatur dalila. Veneruntq; ad eam principes philiſtinoꝝ: atq; dixerunt. Decipe eum. et diſce ab illo in quo tantam habeat fortitudinē: et quom eum ſuperare ualeamus. et uinctū affligere. Qd' ſi feceris: dabimus tibi ſinguli mille centū argenteos. Locutaq; eſt ergo dalila ad ſamſon. Dic mi obſecro in quo ſit tua maxima fortitudo: et quid ſit quo ligatus erumpe nequeas. Cui reſpondit ſamſon. Si ſeptem neruceis funibus necdum ſiccis et adhuc humentibus ligatus fuero: infirmus ero ut ceteri homines. Attuleruntq; ad eam ſatrapę philiſtinoꝝ ſeptem funes ut dixerat: quibus uinxit eū latentibus apud ſe inſidys. et in cubiculo finem rei expectantibus. Clamauitq; ad eū. Philiſthym ſup te ſamſon. Qui rupit uincula: quomodo ſi rumpat quis filum de ſtuppa torrum ſputamine. cū odorem ignis accepit. Et nō eſt cognitū in quo eſſet fortitudo eius. Dixitq; ad eum dalila. Ecce illuſiſti mi: et falſum locutus es. Saltem nūc indica mi: quo ligari debeas. Cui ille reſpondit. Si ligatus fuero nouis funibus qui numq̄m fuerint in opere: infirmus ero. et alior hominū ſimilis. Quibus rurſum dalila uinxit eum; et clamauit. philiſthym ſup te ſamſon: in cubiculo inſidys prepatis. Qui ira rupit uincula: quaſi fila telarū. Dixitq; dalila rurſum ad eū. Uſq;quo decipies me et falſū loqueris. Oſtende quo uincīri debeas. Cui reſpondit ſamſon. Si inquit ſeptem crines capitis mei cū licio plexueris. et clauō hys circūligatum. terre fixeris: infirmus ero. Qd' cum feciſſet dalila: dixit ad eū. Philiſthym ſup te ſamſon.

Qui consurgens de somno: ex
traxit clauum cū crinib; et luctō.
Dixitq; ad eū dalila. Quomodo
dicis qđ amas me. cū animus tu
us non sit mecū? Per tres uices
mentitus es mī: et noluisti mī di
cere in quo sit maxima fortitudo
tua. Cumq; molesta ei eēt. et per
multos dies uigiter et adhereret.
spatium ad quietem nī tribuens:
defecit aīa eius. et ad mortē usq;
lassata est. Tunc aperiens rei ueri
tatem: dixit ad eam. Ferrū nūq;
ascendit sup caput meū: quia
nazareus id est consecratus dño
sum. de utero matris mee. Si ra
sum fuerit caput meū; recedet a
me fortitudo mea et deficiam: e
roq; sicut ceteri hōies. Vidensq;
illa qđ confessus ei esset omnem
animū suū: misit ad pncipes phi
listinoz. atq; mandauit. Ascen
dite adhuc semel; quia nunc mī
aperuit cor suū. Qui ascenderūt:
assumpta pecunia quā promise
rant. At illa dormire fecit eum
sup genua sua: et in sinu suo re
clinare caput. Vocauitq; tonsorē
et rasit septem crines eius: et ce
pit abicere eum et a se repellere.
Statim enī ab eo fortitudo dis
cessit. Dixitq;. Philistiim sup te
samson. Qui de somno consur
gens: dixit in animo suo; egredi
ar sicut et ante feci. et me excuti
am: nesciens qđ dns recessisset
ab eo. Quem cū apprehendissent
philistiim. statim eruerunt oculos
eius; et duxerūt gazam uinctū
cathenis: et clausum in carcere
molere fecerunt. Jamq; capilli ei
renasci ceperant; et pncipes phi
listinoz conuenerant in unū ut
molarent hostias magnificas da
gon deo suo. et epularentur: dicē
tes. Tradidit ds noster inimicū
nrm samson: in manus nostras.
Qđ etiam pls uidens. laudabat
deū suū: eademq; dicebat. Tradi
dit ds nr in manus nras adūsa
rium nrm: qui deleuit terrā nos
tram. et occidit plurimos. Letan
tesq; p conuiuia sumptis iam e
pulis. precepunt ut uocaretur
samson: et ante eos luderet. Qui
adductus de carcere: ludebat
ante eos. Fecerunteq; eum stare:
inter duas columpnas. Qđ dixit
puero regenti gressus suos. Di
mitte me ut tangam columpnas
quibz omnis imminet domus: ut
reclinet sup eas. et paululū requ
escam. Domus aūt plena erat:
uiroz ac mulierū. Et erant ibi
oēs pncipes philistinoz: ac de
tecto et solario circiter tria milia
utriusq; sexus spectabāt ludentē
samson. At ille inuocato dño: air.
Dñe ds mūs memēto mei. et rēde
mī nunc pristinā fortitudinem ds;
ut ulciscar me de hostib; meis: et
pro amissione duoz luminū. unā
ultionē recipiam. Et apphendens
ambas colūpnas quibz innitebā
tur domus. alteramq; eaz dextra.
et alteram leua tenens: air. Mo

natur aīa mea cū philistiim. Con
cussisq; fortiter columpnis: cecidit
domus sup oēs pncipes. et cetā
multitudinē que ibi erat. Multoq;
plures interfecit moriens: quam
ante uiuus occiderat. Descenden
tes aūt frēs eius et uniuersa cog
natio. tulerunt corpus eius: et se
pelierunt inter saraā et esthaōl.
in sepulchro patris sui manue.
Judicauitq; isrl' uiginti annis.

Fuit eo tempore XVII
uir quidā de monte effraym:
nomine michas. Qui dixit matri
sue. Mille centum argenteos qs
sepaueras tibi. et sup quibus me au
diente uituperaras. ecce ego habeo:
et apud me sunt. Cui illa respon
dit. Benedictus filius mis dño. Red
didit ergo eos matri sue. Que di
xerat ei. Consecraui et uouī argē
tum hoc dño: ut de manu mea
suscipiat filius meus. et faciat
sculptile atq; conflatile. Et nūc
trado illud tibi. Reddidit g̃ eos
matri sue. Que tulit ducentos ar
genteos: et dedit eos argentario
ut faceret ex eis sculptile atq; cō
flatile: quod fuit in domo miche.
Qui edificlam quoq; in ea deo
sepauit: et fecit ephod ac thera
phim. id est uestem sacerdotalē ⁊
ydola. Impleuitq; unus filiorū
suoꝝ manum: et factus est ei sa
cerdos. In dieb; illis non erat rex
in isrl': sed unusquisq; quod sibi
rectum uidebatur hoc faciebat.
Fuit quoq; alter adolescens de
bethleem iudā ex cognatione eius;
eratq; ipe leuites: et habitabat
ibi. Egressusq; de ciuitate bethle
em: peregrinari uoluit ubicūq; sibi
comodum repperisset. Cūq; uenisset
in montē effraym. iter faciens. et
declinasset paulp in domo miche:
interrogatus ē ab eo. Unde uenis.
Qui respondit. Leuita sum de
bethleem iudā: et uado ut habi
tem ubi potuero. et utile mihi ee p
spexero. Mane inquit apud me:
et esto mihi parens ac sacerdos. Da
boq; tibi p annos singulos decē
argenteos ac uestem duplicem:
et que ad uictum sunt necessaria.
Acquieuit. et mansit apud homi
nē: factusq; illi quasi unus de filys.
Impleuitq; michas manū eius;
et habuit puerū sacerdotem apud
se: nunc scio dicens. qđ bene faci
at mihi dñs. habens leuitā gene
ris sacerdotem. XVIII

In dieb; illis nō erat rex in isrl': et
tribus dan querebat possessionē
sibi. ut habitaret in ea. Usq; ad il
lum enī diem: inter ceteras tribus
sortem nō acceperat. Miserunt igit̃
filii dan strenuos et familie sue qnq;
uiros fortissimos. de saraā ⁊ esta
ōl: ut explorarent terram. et dili
genter inspicerent. Dixerunt q; eis.
Ite. et considerate terrā. Qui cum
pgentes uenissent in montē effra
ym. et intrassent domū miche:
requieuerūt ibi. Et agnoscentes
uocem adolescentis leuite. uten
tesq; illius diuersorio: dixerunt

ad eum. Quis te huc adduxit. Quid hic agis. Quā ob causam huc uenire uoluisti. Qui respondit. Hec et hec pstitit mihi: et me mercede conduxit ut sim ei sacerdos. Rogauerunt eum ut consuleret dñm; et scire possent an pspero itinere pgerent: et res haberet effectum. Qui respondit eis. Ite cum pace. Dñs respiciat uiam uram: et iter quo pgitis. Euntes itaq; quinq; uiri: uenerunt lachis. Uideruntq; populum habitantē in ea absq; ullo timore uxta sydonios consuetudinē. securum et quietū nullo eis penitus resistente; magnarūq; opum: et procul a sydone. atq; a cunctis hominib; separatū. Reuersiq; ad frēs suos in saraa et estaol. et quid egissent scisciantib; respondерunt. Surgite; et ascendamus ad eos. Uidimus enī terrā ualde opulentā et uberem. Nolite negligere: nolite cessare. Eamus ut possideamus eā. Nullus erit labor. Introibimus ad securos in regionem latissimā. Tradetq; nobis dñs locum in quo nullius rei est penuria: eoz que gignuntur in terra. Profecti igitur sex de cognatione dan id est de saraa et estaol sexcenti uiri: accincti armis bellicis. Ascendentesq;: manserunt in cariathiarim iude. Qui locus ex eo tempe castroz dan. nom accepit: et est post tergū cariathiarim. Inde transierunt in montē effraym. Cūq; uenissent ad domū miche: dixerunt q̄nq; uiri qui pus missi fuerant ad considerandā terrā lachis. ceteris frib; suis. Noscitis q̄d in domib; istis sit ephod et theraphim. et sculptile atq; cōflatile. Uidete quid uobis placeat. Et cum paululū declinassent: ingressi sunt domū adolescentis leuite. qui erat in domo miche. Saluauerunt eū uerbis pacificis. Sexcenti aūt uiri ex ea ut erāt armati: stabant ante ostiū. At illi qui ingressi fuerant domū iuuenis: sculptile et ephod. et theraphim atq; cōflatile tollere nitebantur. Et sacerdos stabat ante ostium: sexcentis uiris fortissimis haut procul expectantib;. Tulerunt igitur qui intrauerunt sculptile et ephod. et ydola atq; conflatile. Quib; dixit sacerdos. Quid facitis. Cui responderunt. Tace: et pone digitum sup os tuū. Uenitq; nobiscū: ut habeamus te patrē et sacerdotē. Quid tibi melius ē. ut sis sacerdos i domo unius uiri. an in una tribu et familia. in isrl. Quod cū audisset: acquieuit sermonib; eoz. Et tulit ephod et ydola ac sculptile: et cū eis pfectus ē. Qui cū pgerent. et ante se ire fecissent paruulos ac umenta. et oīa q̄ erat pciosiora. iamq; a domo miche ēent procul; uiri qui habitabant in domibus miche conclamantes secuti sunt: et post tergum clamare ceperunt. Qui cū respexissent: dixerunt ad

michaam. Quid tibi uis? Cur cla
mas? Qui respondit. Deos meos
quos mihi feci tulisti. et sacerdotē et
omīa que habeo: et dicis. quid
tibi est? Dixerunt̄q; ei filij dan. Ca
ue ne ultra loquaris ad nos: et ue
niant ad te uiri aīo concitati. et
ipse cum omni domo tua pereas.
Et sic cepto itinere prexerunt. Vi
dens aūt michas. qd̄ fortiores se
essent; reuersus ē in domū suam.
Sexcenti aūt uiri tulerunt sacerdo
tem. et que supra diximus. uenerūt
q; in lachis ad plīm quiescentem
atq; securū; et passerunt eos i ore
gladij. urbemq; incendio tradide
runt. nullo penitus ferente pōdi
um eo qd̄ procul habitarent a si
done. et cum nullo hominū haberēt
q̄quam societatis ac negotij. Erat
aūt ciuitas sita in regione roob.
Quā rursū extruentes habitaue
runt in ea. uocato nōie ciuitatis
dan. iuxta uocabulū patris sui
quē genuerat isrl̄: que prius la
chis dicebatur. Posuerunt̄q; sibi
sculptile; et ionatham filiū gersan
filij moysi. ac filios eius sacerdotes
in tribu dan: usq; ad diem capti
uitatis sue. Mansitq; apud eos
ydolū michee: omni tempore quo
fuit domus dei in silo. In dieb; il
lis: nō erat rex in isrl̄.

XIX

Fuit quidam uir leuites habi
tans in latere montis effra
im: qui accepit uxorem de bethle
em iudā. Que reliquit eū: et reū
sa est in domū patris sui bethleē.
Mansitq; apud eū: quatuor mēsib;
Secutus ē eam uir suus uolens
et reconciliari atq; blandiri et se
cum reducere: habens i comitatu
puerū et duos asinos. Que suscе
pit eū: et introduxit in domū pa
tris sui. Qd̄ cum audisset socer
eius eumq; uidisset: occurrit ei le
tus. et amplexatus ē hoīem. Man
sitq; gener in domo soceri tribus die
bus: comedens et bibens cum eo
familiariter. Die aūt quarto de
nocte consurgens: proficisci uoluit.
Quē tenuit socer: et ait ad eum.
Gusta prius panxillū panis. et
confortа stomachū: et sic proficisce
ris. Sederunt̄q; simul: et comede
runt ac biberunt. Dixitq; pat̄ pu
elle: ad generū suū. Queso te ut
hodie hic maneas: placeatq; le
temur. At ille consurgens cepit
uelle proficisci; et nichilominus ob
nixe eum socer tenuit: et apud se
fecit manere. Mane aūt facto: pa
rabat leuites ire. Cui socer rursū.
Obsecro inquit ut paululū cibi
capias: et assumptis uiribus donec
increscat dies. postea proficiscaris.
Comederunt ergo simul. Surrexit
q; adolescens: ut pgeret cū uxore
sua et puero. Cui rursum locutus
est socer. Considera qd̄ dies ad oc
casum declinior sit: et pernoctet
ad uespam. Mane apud me etiā
hodie. et due letum diem: et cras
proficiscēris ut uadas in domū tu
am. Noluit gener acquiescere ser
monibus eius; sed statim prexit

et uenit contra iebus. que altero
nōie uocabatur iebus: ducens se
cum duos asinos onustos. et con
cubinā. Jamq; aderant uxta ie
bus: et dies mutabatur in noctē.
Dixitq; puer ad dñm suū. Veni
obsecro declinemus ad urbem ie
buzeoy: et maneamus i ea. Cui
respondit dñs. Non ingrediar op
pidum gentis aliene. que nō est de
filys isrl: sed transibo usq; gabaa.
Et cum illuc puenero manebim⁹
in ea: aut certe in urbe rama. m.
Transierunt ergo iebus: et cep
tum carpebant iter. Occubuitq;
eis sol uxta gabaa: que ē in tri
bu beniamin. Diuerteruntq; ad
eam: ut manerent ibi. Quo cum
intrasset. sedebant in platea ciui
tatis: et nullus eos recipere uo
luit hospicio. Et ecce apparuit ho
mo senex. rediens de agro et de
opere suo. uespe; qui et ipe erat
de monte effraym: et pegrinus
habitabat in gabaa. Homines
aūt regionis illius. erant fily ie
mini. Eleuatisq; oculis uidit se
nex sedentē hoiem cū sarcinulis
suis in platea ciuitatis: et dixit
ad eum. Unde uenis. et quo ua
dis. Qui respondit ei. Profecti
sumus de bethleem iudā: et pgi
mus ad locum nr̄m qui est in la
tere montis effraym unde ie ta
mus bethleem. Et nūc uadimus
ad domū dei; nullusq; sub tectū
suū nos uult recipe. habentes pa
leas et fenum in asinoy pabulū:
et panem et uinū in meos ⁊ ancil
le tue usus. et pueri qui mecū est.
Nulla re indigemus nisi hospicio.
Cui respondit senex. Pax tecū sit.
Ego pbebo omia que necessaria
sunt: tantum queso ne in platea
maneas. Introduxitq; eum in do
mū suam: et pabulum asinis p
buit. Ac postq̄m lauerunt pedes
suos: recepit eos in conuiuiū. Illis
epulantibz. et post labore ītneris
cibo ac potu reficientibz corpora;
uenerunt uiri ciuitatis illius fily
belial id est absq; iugo: et circum
dantes domū senis. fores pulsare
cepunt; clamantes ad dñm dom?
atq; dicentes. Educ uirum qui in
gressus ē domū tuam: ut abuta
mur eo. Egressusq; ē ad eos senex:
et ait. Nolite frēs nolite facere ma
lum hoc: quia ingressus est homo
hospiciū meū; et cessate ab hac stul
tia. Habeo filiam uirginē. et hic
homo habet concubinam; educā
eas ad uos ut humilietis eas. et
uām libidinem cōpleatis: tantū
obsecro ne scelus hoc contra natu
ram operemini in uirū. Nolebant
acquiescere sermonibz eius. Ad
cernens homo eduxit ad eos con
cubinā suam: et eis tradidit illu
dendā. Qua cū tota nocte abusi
essent: dimiserunt eam mane. At
mulier recedentibz tenebris uenit
ad ostiū domus. ubi manebat do
minus suus: et ibi corruit. Mane
facto surrexit homo. et aperit osti
um ut ceptam expleret uiam: et

ecce concubina eius iacebat ante ostium sparsis in limine manibz. Cui ille putans eam quiescere loq batur: Surge ut ambulem? Qua nichil respondente; intelligens qđ erat mortua tulit eam. et imposu it asino: reuersusq; est in domū suā. Quā cum ēet ingressus. arripuit gladiū; et cadauer uxoris cū ossibz suis in duodecim partes ac frusta concidens: misit in oēs tēminos isrl'. Qđ cum audissent singuli: cō clamabāt. Numquā res talis fēa est in isrl' ex eo die quo ascenderūt patres nr̄i de egipto: usq; in pre sens tempus. Ferte sententiā: et in cōmuni decernite. quid fīō opus

Egressi traq; sunt XXII sit. oēs filij isrl'. et pariter cōgre gati quasi uir unus. de dan usq; berſabee. et terra galaad ad dōm m maspha: oēsq; anguli popl'oz et cunete tribus isrl' in eccliam po puli dei conuenerūt. quadringenta milia pedituꝫ pugnatoz. Nec latu it filios beniamin: qđ ascendissēt filij isrl' in maspha. Interrogatusq; leuita maritus mulieris interfecte. quom tantum scelus perpetratū esset: respondit. Veni in gabaa be niamin cū uxore mea: illucq; di uerti. Et ecce hoīes ciuitatis illi. circūdederunt nocte domū in qua manebā. uolentes me occidere: et uxorem meā incredibili furore li bidinis uexantes. Denicq; mortua est. Quā arreptam: in frusta cō cidi. Misiq; partes in oēs termi nos possessionis nr̄e: quia nūquā tantum nephas. et tam grande pi aculū frīm est in isrl'. Adestis oēs filij isrl': decernite quid facere de beatis. Stansq; omnis ppl's: quasi unus hoīs sermone respōdit. Nō recedemus in tabnacula nr̄a; nec suam quisquā intrabit domū: sed hoc contra gabaa in cōmune faci emus. Decem uiri eligantur e cen tum ex oīb; tribub; isrl'. et centū de mille. et mille de decem milibz. ut comportent exercitui cibaria: et possimus pugnantes contra ga baa beniamin reddere et pro scele re qđ meretur. Conuentiq; unū sus isrl' ad ciuitatem q̄si homo unus: eadem mente unoq; consi lio. Et miserunt nūcios ad omnē tribum beniamin: qui dicerent. Cur tantū nephas in uobis reper tum ē? Tradite hoīes de gabaa qui hoc flagitium perpetrarunt. ut moriantur: et auferatur malū de isrl'. Qui noluerunt fratrum suoz filioz isrl' audire mandatū; sed ex cunctis urbib; que sortis fuē erant. conuenerunt in gabaa ut illis fer rent auxiliū: et contra unūsum pl'm isrl' dimicarent. Inuentiq; sē. uiginti quinq; milia de beniamin educentiū gladiū; p̄ter habitatoꝛes gabaa qui septingenti erant uiri fortissimi. ita sinistra ut dextra pu gnantes: et sic fundis lapides ad certum iacientes. ut capillū quoq; possent petere. et nequaq̄m in al terā partem ictus lapidis deferret.

Uxor quoq; isrl' absq; filus beni
amin mueta sunt quadringēta
milia educentū gladiū: et pator
ad pugnā. Qui surgentes. uenerē
in domū dei: hoc est in sylo. Consu
lueruntq; eū: atq; dixerunt. Quis
erit in exercitu nro princeps certa
minis contra filios beniamin? Cui
bus respondit dns. Judas sit dux
ur. Stratimq; filij isrl' surgentes
mane. castra metati sūt iuxta ga
baā: et inde pcedentes ad pugnā
contra beniamin. urbem oppugna
re cepunt. Egressiq; filij beniamin
de gabaā: occiderunt de filijs isrl'
die illo uginti duo milia uiroꝝ.
Rursumq; filij isrl' et fortitudine
et numero confidentes. in eodē loco
in quo prius certauerant aciem
direxerunt; ita tamen ut prius
ascenderent. et flerent coram dño
usq; ad noctem: consulerentq; eū.
et dicerent. Debeo ultra pcedere
ad dimicandū contra filios beniā
min frēs meos. an non? Cui; ille
respondit. Ascendite ad eos: et inite
certamen. Cumq; filij isrl' altero
die contra beniamin ad pluuiū p
cessissent: eruperunt filij beniamī
de portis gabaā. Et occurrētes eis.
tanta in eos cede bachati sunt: ut
uginti et octo milia uiroꝝ educen
tum gladiū pstrnerēt. Quam ob
rem oēs filij isrl' uenerunt in do
mū dei: et sedentes flebant coram
dño. Jeunauerunt; die illo usq;
ad uespam; et obtulerunt holo
causta et pacificas uictimas: et
sup statu suo interrogauerē. Co tēpe
ibi erat archa federis dñi: et phi
nees filius eleazari filij aaron e
rat pōsitus domus. Consuluerūt
igitur dñm: atq; dixerunt. Exire
ultra debemus ad pugnā contra fi
lios beniamin frēs nros. an quies
cere? Cui; aut dns. Ascendite. Cras
enī tradam eos: in manus
uras. Posuerunt; filij isrl' insidi
as p circuitum urbis gabaā: et ter
cia luce sicut semel et bis. contra be
niamin exercitū pduxerunt. Et
filij beniamin audacter eruperūt
de ciuitate; et fugientes adusari
os longius pecuti sunt: ita ut
uulnerarent ex eis sicut primo et
die secdo. et cederent. p duas semitas
utentes terga. quarū una ferebat
in bethel. et altera in gabaā. atq;
pstrnerent. triginta circiter uiros.
Putauerūt enī soluto eos more ce
dere. Cui fugam arte simulātes.
inierē consilium ut abstraherent
eos de ciuitate: et quasi fugientes
ad supradictas semitas pducerēt.
Oēs itaq; filij isrl' surgentes de
sedib; suis: tetenderunt aciem in
loco qui uocatur baalthamar. In
sidie quoq; que circa urbem erāt.
paulatim se aperire ceperūt: et ab
occidentali urbis parte pcedere.
Et et alia decem milia uiroꝝ de u
niuerso isrl': habitatores urbis ad
certamina puocabant. Ingrauatū
q; est bellum contra filios beni
min: et nō intellexerūt. qd' ex oī
parte illis instaret interitus. Per

cullitq; eos dñs in conspectu filiorꝝ
ysrl': et interfecerunt ex eis in illo
die. uiginti qnq; milia. et centum
uiros. oēs bellatores. et elucentes
gladiū. Filij aūt beniamin cum se
inferiores eē uidissent: cepunt fu
gere. Qd' cernentes filij ysrl' dede
runt eis ad fugiendū locū: ut ad
parātas insidias deuenirent. qs
uxta urbem posuerant. Qui cum
repente de latibulis surrexisset. et
beniamin terga cedentibꝫ daret.
ingressi sunt ciuitatē: et passerūt
eam in ore gladij. Signum aūt de
derant filij ysrl' hijs quos in insidi
is collocauerant; ut postqm urbē
cepissent. ignem accenderent: ut
ascendente in altum fumo. captā
urbem demonstrarent. Qd' cū cer
nerent filij ysrl' in ipso certamine
positi; putauerunt enim filij be
niamin eos fugere. et instantius
sequebātur cesis de exercitu eorū
triginta uiris. et uiderunt qsi co
lumpnā fumi de ciuitate conscen
dere. beniamin quoq; retro respici
ens captam cerneret ciuitatem. et
flāmas in sublime ferri: qui pus
simulauerant fugam. ūsa facie
fortius resistebant. Qd' cū uidisset
filij beniamin in fugam ūsi sunt.
et ad uiam deserti re cepunt: illuc
quoq; eos adūsarijs psequentibꝫ. Nā
et hij qui urbem succenderant: oc
curreruntꝫ eis. Atq; ita frēm est: ut
ex utraq; parte ab hostibꝫ cederen
tur; nec erat ulla morientiū reqes.
Ceciderunt; atq; prostrati sūt: ad
orientalem plagam urbis gabaa.
fuerunt aūt qui in eodem loco in
terfecti sunt decem et octo milia ui
rorꝝ: oēs robustissimi pugnatores.
Qd' cum uidissent qui remanserāt
de beniamin. fugerunt in solitudi
nē: et pgebant ad petram cui uo
cabulum ē remmon. In illa quoq;
fuga palantes et in diuisa tenden
tes: ceciderunt qnq; milia uiros.
Et cum ultra tenderent. psecuti
sunt eos: et interfecerunt etiā alia
duo milia. Et sic frēm est: ut oēs
qui ceciderant de beniamin in di
uersis locis. essent uiginti qnq; mi
lia pugnatores. ad bella pmptissi
mi. Remanserant itaq; de omni
numero beniamin qui euadere po
tuerant et fugere in solitudinem:
sexcenti uiri. sederuntq; in petra
rēmon: mensibꝫ quatuor. Regressi
aūt filij ysrl': oēs reliquias ciui
tatis a uiris usq; ad iumenta gla
dio passerunt. Cunctasq; urbes
et uiculos beniamin: uorax flā
ma consumpsit.

XXI

Iurauerunt quoq; filij ysrl' in mas
pha: et dixerunt. Nullus nostrū:
dabit filijs beniamin de filiabꝫ
suis uxorem. Veneruntq; oēs ad
domū dei in silo: et in conspectu
eius sedentes usq; ad uesperam. le
uauerūt uocem. et magno ululatu
cepunt flere. dicentes. Quare dñe
deus ysrl' frēm est hoc malum ī po
pulo tuo; ut hodie una tribus au
ferretur ex nobis. Altera aūt die
diluculo consurgentes. extruxerūt

altare: obtuleruntq; ibi holocaustā et pacificas uictimas. Et dixerunt. Quis nō ascendit in exercitum dñi de unūlis tribubz isrl? Grandi enī se iuramento cōstrixerant cū eēnt in maspha: interficeos qui defuissent. Ductiq; penitentia filij isrl. super frē suo benamin: cepunt dicere. Ablata ē una tribus: de isrl. Unde uxores accipient? Omnes enī in cōmune iurauimus: nō daturos nos filias nras hys. Idcirco dixerunt. Quis est de unuersis tribubz isrl. qui nō ascendit ad dñm in maspha? Et ecce inuenti sunt habitatores iabes galaad: in illo exercitu nō fuisse. Eo quoq; tempe cum eēnt in syló: nullus ex eis ibi reptus est. Miserunt itaq; decem milia uiros robustissimos: et pceperunt eis. Ite et percute habitatores iabes galaad in ore gladij: tam uxores quā paruulos eoz. Et hoc erit: qd' ob seruare debetis. Oms generis masculini. et mulieres que cognouerūt uiros: interficite. Inuentiq; sunt de iabes galaad quadringente uirgines: que nescierunt uiri thorū. Et adduxerunt eas ad castra in syló: in terrā chanaan. Miserūtq; nuntios ad filios beniamin qui erant in petra rēmon. et pcepunt eis ut eos suscipent in pace. Reuertuntq; filij beniamin in illo tēpore: et date sunt eis uxores. de filiabz iabes galaad. Alias autē nō repperierunt: quas simili modo traderent. Unūsusq; isrl ualde doluit: et egit penitudinē sup infectionē unus tribus ex isrl. Dixeruntq; maiores natu. Quid faciemus reliquis. qui nō acceperunt uxores? Oms in beniamin femine cōciderunt: et magna nobis cura ingentiq; studio pudendum ē: ne una tribus deleatur ex isrl. Filias nras eis dare nō possumus: constricti iuramento ⁊ maledictione. qua dixim⁹. Maledictus qui dederit de filiabz suis uxorem: beniamin. Cepuntq; consilium: atq; dixerunt. Ecce sollempnitas dñi ē in syló annūlaria: que sita ē ad septentrionē urbis bethel. ⁊ ad orientalem plagam uie que de bethel tendit ad sichimā: et ad meridiem oppidi lebona. Precepuntq; filys beniamin: atq; dixerunt. Ite. et latitate in uineis. Cumq; uideritis filias syló. ad ducendos choros exire pcedere; exite repente ex uineis. et rapite eas. singuli uxores singulas: et pgite in terram beniamin. Cumq; uenerint patres earum ac frēs. et adūsum uos queri ceperit atq; iurgari: dicemus eis. Miseremini eoz. Non enī rapuerunt eas ure bellantiū atq; uictoz; sed rogantibz ut accipent ⁊ nō dedistis: et a ūra parte peccatū est. Fecerūtq; filij beniamin ut sibi fuerat imperatum: et iuxta numerū suū rapuerūt sibi de hys que ducebāt choros. uxores singulas. Abieruntq; in possessionē suam: edificantes

urbes et habitantes in eis. Filij quoq; isrl. reuersi sunt p tribus et familias in tabernacula sua. In dieb; illis non erat rex in isrl. sed unusquisq; qđ sibi rectum uidebatur. hoc faciebat. Explicit liber Iudicum. Incipit liber ruth. ~~

dieb; unus iudicis qñdo iudices pĕrant. facta est fames in terra. Abijtq; homo de bethleem iuda. ut pegrinaretur in regione moabitide. cum uxore sua ac duob; liberis. Ipse uocabatur elimelech. et uxor eius noemi. et duo filij alter maalon et alter celion. ephrathei de bethleem iuda. Ingressiq; sũ regionẽ moabitidem. et morabãtur ibi. Et mortuus ẽ elimelech. maritus noemi. Remansitq; ipsa cum filijs. Qui acceperunt uxores moabitidas. Quaꝝ una uocabatur orpha altera ruth. Mansertq; decem annis ibi. et ambo mortui sunt. maalon iudelicet et celion. Remansitq; mulier orbata duob; liberis ac marito. Et surrexit. ut in patriam pgeret cũ utraq; nuru sua. de regione moabitide. Audierant enĩ qđ respexisset dñs pplm suũ. et dedisset eis escas. Egressa est itaq; de loco pegrinatõis sue. cum utraq; nuru. Et iam ĩ uia posita reuertendi in terrã iuda. dixit ad eas. Ite in domũ matris urẽ. faciat uobiscum dñs miam. sicut fecistis cũ mortuis et mecũ. Det uobis inuenire requiem. in domib; uiroꝝ quos sortiture estis. Et osculata est eas. Que eleuata uoce flere ceperunt. et dicere. Tecum pgemus ad pplm tuũ. Quib; illa respondit. Reuertimini filie mi. Cur uenitis mecũ. Numquid ultra habeo filios in utero meo. ut uiros ex me sperare possitis. Reuertimini filie mi abite. Iam enim senectute confecta sũ. nec apta uinculo coniugali. Etiã si possem hac nocte concipere et parere filios. si expectare uelitis donec crescant. et annos impleãt pubertatis. ante eritis uetule qm̃ nubatis. Nolite quesso filie mi. quia uĩa angustia magis me premit. et egressa est manus domini contra me. Eleuata igitur uoce. rursum flere ceperunt. Orpha osculata est socrum ac reuisa est. ruth adhesit socrui sue. Cui dixit noemi. Ecce reuersa est cognata tua ad poplm suum et ad deos suos. uade cum ea. Que respondit. Ne aduersere mi. ut relinquã te et abeam. Quocumq; preteris pgam. et ubi morata fueris et ego parit morabor. Populus tuus pplus meus. et deus tuus ds meus. Que te morientẽ terra susceperit in ea moriar. ibiq; locum accipiã sepulture. Hec mihi faciat ds et hec addat. si non sola mors me et te separauerit. Videns ergo noemi quod obstinato animo ruth decreuisset secum pgere. aduersari noluit. nec ad suos ultra reditum psua

dere. Profectęq; sunt simul; et
uenerunt in bethleem. Quib;
urbem ingressis: uelox apd cun
ctos fama perebruit. Dicebātq;
mulieres. Hec est illa noemi. Q'b;
ait. Ne uocetis me noemi sz uo
cate me marā: quia amaritudi
ne ualde repleuit me omīpotēs.
Egressa sum plena: et uacuam
me reduxit dns. Cur igitur uo
catis me noemi. quam humilia
uit dns. et afflixit omnipotens:
Uenit ergo noemi cū ruth moa
bitide nuru sua de terra peregri
nationis sue; ac reuersa est in
bethleem: quando primū ordea
metebantur.

Erat autem ur. elimelech cō
sanguineus. homo potens z ma
gnaz opum: nōie booz. Dixitq;
ruth moabitis: ad socrum suā.
Si iubes. uadam in agrum. et
colligam spicas. que metentiū
fugerint manus: ubicunq; cle
mentis in me patrisfamilias rep
perero grām. Cui illa respondit.
Uade filia mi. Abiit itaq;: et
colligebat spicas post tergū me
tentium. Accidit autē. ut ager
ille haberet dnm nomine booz:
qui erat de cognatione elimelech.
Et ecce ipse uenichat de bethle
em. Dixitq; messorib; Dns uo
biscum. Qui responderūt ei. Be
nedicat tibi dns. Dixitq; booz
puero: qui messorib; p̄erat. Cui
hec est puella: Qui respōdit. Hec
est moabitis que uenit cū noemi
de regione moabitide; et rogauit
ut spicas colligeret remanentes:
sequens messor uestigia. Et de
mane usq; nunc stat in agro. z
nec ad momentū quidē domū
reuersa est. Et ait booz ad ruth.
Audi filia. Ne uadas in alterū
agrum ad colligendum. nec rece
das ab hoc loco; sed iungere puel
lis meis: et ubi messuerint. sequ.
Mandaui enim pueris meis: ut
nemo molestus sit tibi. Sed si
etiam sitieris. uade ad sarcinu
las: et bibe aquas de quibus et
pueri bibunt. Que cadens in
faciem suā. et adorans sup terrā:
dixit ad eum. Unde m̄ hoc ut in
uenirem grām ante oculos tuos.
et nosse me dignareris pegrinā
mulierem. Cui ille respondit. N.
Nunciata sunt m̄ omnia que fe
ceris socrui tue. post mortē uri
tui; et qd reliqueris parentes tuos
et terram in qua nata es: et ue
neris ad pplm quem ante nesciebas. Reddat tibi dns pro ope tuo;
et plenam mercedem recipias a
dño deo isrl: ad quē uenisti. et
sub cuius confugisti alas. Que
ait. Inuenī grām coram oculis tu
is dne mi. qui consolatus es me. et
locutus ad cor ancille tue: que nō
sum similis unus puellaz tuaz.
Dixitq; ad eam booz. Quando ho
ra uescendi fuerit. ueni huc et co
mede panem: et intinge buccellā
tuam in aceto. Sedit itaq; ad m
messor latus; et congessit polentā

sibi. comeditq; et saturata est: et
tulit reliquias. Atq; inde surrexit:
ut spicas ex more colligeret. Prece
pit aũt booz pueris suis: dicens.
Etiam si nobisc̃u metere uoluerit:
ne phibeatis eam. Et de uñis ꝙq;
manipulis proicite de industria
et remanere pmittite. ut absq; ru
bore colligat: et colligentẽ nemo
corripiat. Collegit ergo in agro us
q; ad uespam. Et que collegerat tur
ga cedens. et excutiens: inuenit
ordei quasi ephi mensurã. id est
modios tres. Quos portans ciui
tati est in ciuitatem: et ostendit so
ceru sue. Insup protulit. et dedit ei
reliquias cibi sui: quo saturata
fuerat. Dixitq; ei socrus. Ubi ho
die collegisti. et ubi fecisti opus?
Sit benedictus: qui misertus ẽ
tui. Indicauitq; ei apud quẽ eẽt
opata: et nomen dixit uiri. qd̃
booz uocaretur. Cui respõdit noe
mi. Benedictus sit a dño: quoniã
eandem grãm quam pbuerat u
ris. seruauit et mortuis. Rursũq;
ait. Propinquus nr est homo. Et
ruth. Hoc quoq; inquit precepit
mi: ut tam diu messoribus iungerer.
donec omis segetes meterentur. ¶.
Cui dixit socrus. Melius est filia
mi. ut cum puellis eius eas ad
metendum: ne in alieno agro qs
piam reluctat tibi. Iuncta ẽ itaq;
puellis booz: et tam diu cum eis
messuit. donec et ordea et triticũ
cõdererent. III

Postquam aũt reuersa est ad
socrum suã: audiuit ab ea. Filia
mi. queram tibi requiem: et pui
debo ut bene sit tibi. Booz iste cui
puellis in agro iuncta es. propin
quus nr est: et in hac nocte aream
ordei uentilat. Lauare igitur et
ungere. et induere cultioribz uesti
mentis: ac descende in aream.
Non te uideat homo: donec esum
potumq; finierit. Quando aũt
ierit ad dormiendũ: nota locũ
in quo dormiat. Veniesq; et dis
coopies pallium quo operitur. a
parte pedum: et proicies te. ibi
iacebis. Ipse aũt dicet tibi: quid
agere debeas. Que respõdit. Et
quid pceperis faciam. Descendit
q; in aream: et fecit omnia que
sibi imperauerat socrus. Cumq; co
medisset booz et bibisset. et factus
esset hilarior. isset q; ad dormiendũ
iuxta aceruũ manipulor: uenit
abscondite. et discoopto pallio. a
pedibz eius se proiecit. Et ecce
nocte iam media. expauit homo
et conturbatus ẽ: uidit q; mulie
rem iacentem ad pedes suos. & ait
illi. Que es? Illa respondit. Ego
sum ruth ancilla tua. Expande pal
lium tuũ sup famulã tuam: quia
ppinquus es. Et ille. Benedicta
inquit es dño filia: et porem mise
ricordiam posteriore superasti: q̃a
nõ es secuta uuenes pauper siue
diuites. Nolo ergo metuere: sed q̃c
quid dixeris mi. faciam tibi. Scit
enim omnis popl's qui habitat intra
mee urbis portas: mulierem te

ē uirtutis. Annuo me ꝓpinquū: sed est alius me ꝓpinquior. Qui esce hac nocte: et facto mane si te uoluerit ure ꝓpinquitatis retinere. bene res acta est. Sin autē ille noluerit; ego te absq; ulla dubitatione suscipiam: uiuit dñs. Dormi usq; mane. Dormiuit itaq; ad pedes eius: usq; ad noctis abscessum. Surrexit itaq; ante qm̄ homines se cognoscerent mutuo. Et dixit booz. Caue ne quis nouerit. qd' huc ueneris. Et rursum. Expande inquit pallium tuū quo operiris: et tene utraq; manu. ⁊. Qua extendente et tenente. mē sus est sex modios ordei: ⁊ posuit sup eam. Que portans ingressa est ciuitatem: et uenit ad socrum suam. Que dixit ei. Quis egrs filia: Narrauitq; ei omnia que sibi fecisset homo: et ait. Dedit sex modios ordei dedit mihi: et ait. Nolo te uacuam reuerti ad socrū tuam. Dixitq; noemi. Expecta filia: donec uideamus quem res exitum habeat. Nec; enim cessabit homo: nisi compleuerit que locutus est.

Ascendit ergo booz ad portam: et sedit ibi. Cumq; uidisset propinquū preterire. de quo prius sermo habitus est. dixit ad eum; declina paulisp et sede hic: uocans eū nōie suo. Qui diuertit: et sedit. Tollens autem booz decem uiros ciuitatis: dixit ad eos. Sedete hic. Quibus residentibz: locutus est ad propinquū. Partem agri fratris nri elimelech uendidit noemi: q̄ reuersa est de regione moabitide. Quod audire te uolui. et tibi dicere: coram cunctis sedentibz maioribz natu de populo meo. Si uis possidere ure propinq̄tatis: eme et posside. Sin autem tibi displicet; hoc ipm̄ indica mihi: ut sciam quid facere debeam. Nullus est enim propinquus: excepto te qui prior es. et me qui secundus sum. At ille respondit. Ego agrum emam. Cui dixit booz. Quando emeris agrum de manu mulieris; ruth quoq; moabitidem que uxor defuncti fuit debes accipere: ut suscites nomen propinqui tui. in hereditate sua. Qui respondit. Cedo ure propinquitatis: nec; enim posteritatem familie mee delere debeo. Tu meo utere priuilegio: quo me libenter carere profiteor. Hic autem erat mos antiquitus in isrl' inter propinquos; ut si quis do alter alteri suo iure cedebat: ut esset firma concessio soluebat homo calciamentū suum. ⁊ dabat propinquo suo. Hoc erat testimonium cessionis: in isrl'. Dixit ergo booz propinquo. Tolle calciamentum. Quod statim soluit de pede suo. At ille: maioribz natu. et uniuerso populo. Testes mei uos hodie. quod possederim oīa que fuerunt elimelech et celion ⁊ maalon. tradente noemi. ⁊ ruth

moabitidem uxorem maalon in
conugiū sumpserim; ut suscitē
nomen defuncti in hereditate sua:
ne uocabulum eius de familia
sua ac fratribz et populo deleat.
Vos inquam: huius rei testes
estis. Respondit omnis populus
qui erat in porta: et maiores na
tu. Nos testes sumus. Faciat do
minus hanc mulierem que ingre
ditur domū tuam. sicut rachel et
liam que edificauerunt domum
isrl': et sit exemplum uirtutis in
effratha. et habeat celebre nom̄
in bethleem. Fiatq; domus tua
sicut domus phares. quē thamar
genuit iude. de semine quod tibi
dederit dñs ex hac puella. Tulit
itaq; booz ruth: et accepit uxorē.
Ingressusq; est ad eam: et dedit
illi dñs ut conciperet et pareret
filium. Dixeruntq; mulieres ad
noemi. Benedictus dñs. qui nō
est passus ut deficeret successor
familie tue; et uocaretur nomen
eius in isrl': et habeas qui con sole
tur aiam tuam. et enutriat sene
ctutem. De nuru enī tua natus
est qui te diliget: et multo tibi
melior est. quam si septem habe
res filios. Susceptumq; noemi
puerum posuit in sinu suo: et
nutricis ac gerule officio funge
batur. Vicine aūt mulieres con
gratulantes ei. et dicentes natus
est filius noemi: uocauerunt no
men eius obēd. Hic est patr̄ ysai:
patris dauid. Hec sunt generati

ones phares. Phares: genuit es
rom. Esrom: genuit aram. Aram:
genuit aminadab. Aminadab: ge
nuit naason. Naason: genuit sal
mon. Salmon: genuit booz. Booz:
genuit obēd. Obēd: genuit ysai.
Ysai: genuit dauid. Explicit liber
Ruth.

Incipit prolog⁹ sancti ieronimi
pbi in libros regum.

Viginti et duas ee litte
ras apud hebreos. sy
ros quoq; lingua et
chaldeos retinatur: que hebree
magna ex parte confinis est. Hā
et ipsi uiginti duo elementa ha
bent: eodem sono. sed diuersis ca
racteribus. Samaritanam etiam pen
tatheucum moysi totidem litteris
scripturant: figuris tantum et a
picibus discrepantes. Certumq; ē
heldram scribam legisq; doctorē.
post captam ierosolimam et in
staurationē templi sub zorobabel.
alias litteras reperisse. quib; nūc
utimur: cum ad illud usq; ad
tempus. ydem samaritanoy et
hebreoy caracteres fuerint. In li
bro quoq; numeroy hec eadē sup
putatio. sub leuitarū ac sacerdo
tum censu mystice ostenditur: et
nomen dñi tetragramaton in q̄
busdam grecis uoluminib; usq;
hodie antiquis expressum litteris
inuenimus. Sed et psalmi. trice
simus sextus. et centesimus decim⁹.
et centesimus undecimus. et cen
tesimus octauus decimus. et cente
simus quadragesimus quartus.
quāq̄m diuerso scribantur metro:
tamen eusdem numeri texuntur
alfabeto. et threnne lamentatio
nes. et oratio eius. salomonis q̄q;
in fine prouḃia ab eo loco in quo
air: mulierem fortem quis inue
nies: eisdem alphabetis ul' inci
sionib; supputantur. Porro q̄nq;
littere duplices apud hebreos sūt:
caph. men. nun. phe. sade. Aliter
enim scribunt p̄ has. principia
mediet ates q; uerboy: aliter finē.
Unde et quinq; a plerisq; libri.
duplices estimantur: samuel. ma
lachim. dabreiamin. esdras. thre
mias cum cynoth id est lamenta
tionib; suis. Quomodo igitur u
ginti duo elementa sunt p̄ que
scribimus hebraice omne q̄d' loq̄
mur. et eoy intrys uox humana
comphenditur; ita uiginti duo
uolumina supputantur: quibus
quasi litteris et exordys. in dei
doctrina. tenera adhuc ⁊ lactens
uita usq; erudit ur infantia. Pri
mus apud eos liber uocatur bre
sith: quem nos genesim dicim⁹.
Sed's elleimoth: qui exodus ap
pellatur. Tertius uagecra: id est
leuiticus. Quartus uagedaber:
quē numerū uocamus. Quintus
elleabdabarim: qui deuteronomi
um p̄notatur. Hy sunt quinq; li
bri moysi: quos ppte thorath id
est legem appellant. Sedim. pro
phārum ordinem faciunt; et in
cipiunt a ihū filio naue: qui apd'
illos iosue bennun dicitur. De
inde subtexunt sophrim. id est
iudicum librum; et in eundem.
compingunt ruth: quia in diebs
iudicum. facta eius narratur
hystoria. Tertius seq̄tur samu
el: quem nos regnoy primū et
secundū dicimus. Quartus ma

lachim id est regum: qui tercio & quarto regnoꝝ uolumine cõtinetur. Septimus quoq; est multo malachi id est regum: qñ malachot id ẽ regnoꝝ dicere. Non enĩ multaꝝ gentium regna describit. sz unius tm̃ populi: qui tribubz duodecim continetur. Quintus est ysaias. sextus ieremias. septimus est ezechiel: octauus liber duodecim pphaꝝ. qui apud illos uocatur thareasra. Tercius ordo: agiographa possidet. Et primus liber incipit: a tob. Sedz a dauid: quẽ quinq; mansionibz. et uno psalmoꝝ uolumine comprehendũt. Tercius ẽ salomon. tres libros habens: ꝓuerbia que illi pabolas id est masloth appellant. Quartus ecclesiastes: id est coeleth. Quintus est canticum canticoꝝ: quẽ titulo syrasirim ꝓnotant. Sextus ẽ daniel. Septimũ dabreiamim id est uerba dierũ: qd̃ significantius cronicon totius diuine hystorie possumus appellare. Qui liber: apud nos. paralipomenon primus. et scds inscribitur. Octauus esdras: qui et ipe similiter apud grecos et latinos: in duos libros diuisus est. Nonus hester. Atq; ita fiunt pariter ueteris legis libri uiginti duo: id est moysi quinq;. Et pphaꝝ octo. agiographoꝝ nouem; qmqm̃ nõnulli ruth et cinoth. inter agiographa scripserint: et hos libros in suo putent numero supputandos; ac ꝓ hoc esse prisce legis libros uiginti quatuor. qs sub numero uiginti quatuor seniorz. apokalipsis iohannis inducit adorantes agnum. et coronas suas ꝓstratis uultibz offerentes. stantibz coram quatuor animalibz oculatis retro et ante id est in ꝑteritum et in futurum respicientibz: et indefessa uoce clamantibz. sanctus. sc̃s. sc̃s. dn̄s deus omps. qui erat. et qui est. et qui uenturus est. Hic prologus scripturaꝝ quasi galeatum principiũ. omnibz libris quos de hebreo uertimus i latinum. conuenire poterit: ut scire ualeamus quicqd̃ extra hos ẽ. inter apocrypha esse ponendum. Igitur sapientia que uulgo salomonis inscribitur. et ihũ filij syrach liber. et iudith. et thobias & pastor: nõ sunt in canone. Machabeoꝝ primũ librum: ebraicũ reperi. Scds grecus est: qd̃ ex ipa fraſy probari potest. Que cum ita se habeant: obsecro te lector. ne laborem meũ. reprehensionem estimes antiquoꝝ. In tabernaculo dei: offert unusquisq; qd̃ potest. Alij aurum et argentũ. et lapides ꝑciosos: alij byssum et purpuram. et coccum offerunt. & tinctum. Si obsecũ bene agitur: si obtulerimus pelles et caprarum pilos. Et tamen apls contemptibiora nra magis necessaria iudicat. Unde et tota illa tabernaculi pulchritudo. et ꝓ singulas species

ecclie ꝑsentis futuriq; distinctio. pellabꝫ tegitur et celatꝰ: ardoꝛeq; solis et muriã hymbriũ: ea que uulnoꝛa sunt ꝓhibent. Lege ergo ꝓmũ samuel. et malachim meum: meũ inquã meũ. Quicq̃d enim crebꝰ uertendo et emendando sollicitus. et dicimus & tenemus: nõn est. nõn est. Et cum intelleꝛeris qd̃ antea nescieꝛas; uel interꝑtem me estimato si gratus es. uel paraphrasten. si ingratus: quamq̃m in omnino conscius non sim. mutasse me qꝑ piam de hebraica ueritate. Certe si incredulus es: lege grecos codices et latinos. et confer cum hys opusculis. Et ubicumq; discrepare inter se uideris: interroga ꝙ quemlibet hebreoꝝ. cui magis accõmodare debeas fidem. Et si nostra firmauerit; puto qd̃ eum nõ estimes connectoꝛem: ut in eodẽ loco mecum similiter diuinaꝛit. Sed et uos famulas xp̃i rogo. q̃ dñi discumbentis ꝑciosissimo fidei mutro ungitis caput. que nequaq̃m saluatoꝛem queritis in sepulchro. quibꝫ tam ad patrem xp̃c ascendit: ut contra latrantes canes. qui aduersum me rabido oꝛe deseuiunt. et circueunt ciuitatem. atq; in eo se doctos arbitrantur si aliq detrahant: oꝛatio nũ uraꝝ clipeos opponatis. Ego saẽ humilitatẽ meam: illius semper sententie recoꝛdabor. Dixi custodiam uias meas: ut nõ delinquã in lingua mea. Posui oꝛi meo custodiam: cum consisteret peccatoꝛ aduersum me. Obmutui et humiliatus sum: et silui a bonis. Explicat prologus. Incipit primus liber regum.

VIR uꝛ unus de ramathaim sophim. de monte ephraym: et nomen eius helcana. filiꝰ ieroam. filij eliud. filij thou. filij suph ephrateus. Et habuit duas uxoꝛes. Nomen uni anna: et nomen secunde phennenna. Fueꝛntq; phenneñe filij: anne uero non erant liberi. Et ascendebat uꝛ ille de ciuitate sua statutis diebus: ut adoꝛaret et sacrificaret dño exercituũ in silo. Erant aũt ibi duo filij heli. ofni et finees: sacerdotes dñi. Venit ergo dies. et immolauit helcana: dedit q; fenneñe uxoꝛi sue et cunctis filijs eius. et filiabꝫ partes. Anne aũt dedit partem unam tristis: quia annam diligebat. Dñs autem: conclusꝛat uulnã eius. Affligebat quoq; eam emula ei. et uehemẽter angebat: in tantũ ut exꝓbꝛaret. qd̃ conclusisset dominus uulnã eius. Sicq; faciebat ꝑ singulos annos. cũ ꝛedeunte tempe in domũ dñi ascenderent: et sic ꝓuocabat eam. Porro illa flebat: et nõ capiebat cibum. Dixit ergo ei helcana uꝛ suus. Anna cur fles. et quare nõ comedis.

et quā ob rem afflīgitur cor tuū.
Numqd nō ego melior sum tibi
quā decem filij. Surrexit autē
anna: postqm comederat ī silo
et biberat. Et helī sacerdote se
dente sup sellam ante postes tem
pli domus dñi: cum esset amaro
animo. orauit dñm flens largit.
et uotum uouit dicens. Dñe exer
cituū si respiciens uideris afflic
tionē famule tue. et recordatus
mei fueris nec obliuis ancille
tue. dederisq; serue tue semen u
rile; dabo eum dño omnibus
diebz uite eius: et nouacula nō
ascendet sup caput eius. Factū
est autē cum illa multiplicaret
preces coram dño: ut helī obser
uaret os eius. Porro anna loque
batur in corde suo; tantumq; la
bia illius mouebantur: et uox pe
nitus illius nō audiebatur. Exī
mauit ergo eam helī temulentā:
dixitq; ei. Usq; quo ebria eris? Di
gere paulisper uinum quo madēs.
Respondit anna: nequaqm inquit
dñe mi. Iam mulier infelix nimis
ego sum. Vinūq; et omne qd' ine
briare potest non bibi: sed effudi
aiam meam in conspectu dñi. Ne
reputes ancillam tuā quasi unā
de filiabz belial: quia ex multitu
dine doloris et meroris mei locu
ta sum usq; in psens. Tunc helī
ait ei. Vade in pace: et deus isrl
det tibi petitionē tuam quā ro
gasti eum. Et illa dixit. Utinā
inueniat ancilla tua grām in
oculis tuis. Et abiit mulier in ui
am suam; et comedit: uultusq; il
lius nō sunt amplius in diuersa
mutati. Et surrexerunt mane. et
adorauerūt coram dño: reuersiq;
sunt. et uenerunt in domū suā ra
matha. Cognouit autē helcana
annam uxorem suā: et recordatus
est eius dñs. Et fm est post circu
lum dieq; concepit anna. et peperit
filiū. Vocauitq; nom eius samu
el: eo qd' postulasset eum a dño.
Ascendit aūt helcana et omnis
domus eius. ut īmolaret dño hosti
am sollempnē et uotum suū: et
anna nō ascendit. Dixit enī uiro
suo. Non uadam donec ablactetur
infans. et ducam eū: et appareat
ante conspectū dñi. et maneat ibi
usq; ter. Et ait ei helcana uir su
us. Fac qd' tibi bonum uidetur:
et mane donec ablactes eū. Pre
coroq; ut impleat dñs uerbū suū.
Mansit ergo mulier et lactauit fi
lium suū: donec amoueret eum a
lacte. Et adduxit eum secum post
qm ablactauerat in uitulis tribz.
et tribz modys farine et amphora
uini: et adduxit eum in domū
dñi in silo. Puer aūt erat adhuc
infantulus. Et īmolauerunt ui
tulū: et obtulerūt puerum helī.
Et ait anna. Obsecro mi dñe; ui
uit anima tua dñe: ego sum mu
lier illa que steti coram te hic. o
rans dñm. Pro puero isto ora
ui: et dedit mi dñs petitionē meā.
quā postulaui eū. Idcirco et ego

comendauit eū dño: cunctis diebꝫ q̄bꝫ
fuit accōmodatus dño. et adorauerunt ibi dñm. Et orauit anna: et
Exultauit cor meū in dño: et exaltatum ē cornu
meū in deo meo. Dilatatum est os
meū sup inimicos meos: quia letata sum in salutari tuo. Non est
sc̄s ut est dñs; neq; enim ē alius
extra te: et nō est fortis sicut ds nr.
Nolite multiplicare loqui sublimia:
glantes. Recedant uetera de ore
uō; quia ds scientiaꝝ dñs est: et
ipsi p̄parantur cogitationes. Arcus
fortium superatus est: et infirmi accincti sunt robore. Saturati pus p
panibꝫ se locauerunt. et famelici sa
turati sunt: donec sterilis peperit
plurimos. et que multos habebat
filios infirmata ē. Dñs mortificat
et uiuificat: deducit ad infernū et
reducit. Dñs pauperem facit et ditat: humiliat et subleuat. Suscitat de puluere egenū. et de stercore
eleuat pauperem: ut sedeat cū p̄ncipibꝫ. et solium glē teneat. Dñi enī
sunt cardines terre: et posuit sup
eos orbem. Pedes sōr suoꝝ seruabit; et impij in tenebris conticescent: quia nō in fortitudine sua roborabitur uir. Dñm formidabunt
adūsarij eius: et sup ipos in celis
tonabit. Dñs iudicabit fines terre;
et dabit imperiū regi suo: et sublimabit cornu xp̄i sui. Et abiit hel
cana in ramatha: in domū suā.
Puer aūt erat minister in conspectu dñi: ante faciem heli sacerdotis. Porro filij heli. filij belial: nesci
entes dñm. neq; officiū sacerdotū
ad ꝑtin. Sed quicūq; immolasset
uictimā. ueniebat puer sacerdotis
dum coquerentur carnes. et habebat fuscinulam tridentem in manu
sua; et mittebat eam in lebetem
uel in caldariam. aut in ollā siue
in cacabum: et omne qd leuabat
fuscinula tollebat sacerdos sibi.
Sic faciebant uniuerso isrl: uenien
tiū in sylo. Etiam antequā adolerent adipem: ueniebat puer sacerdotis. et dicebat immolanti. Da m
carnem: ut coquā sacerdoti. Non
enī accipiam a te carnem coctam:
sz crudam. Dicebatq; illi immolans.
Incendatur primū uxta morem
hodie adeps: et tolle tibi quantū
cūq; deliderat aīa tua. Qui respō
dens aiebat ei. Nequaq̄m. Nunc
enī dabis: alioquin tollā ui. Erat
ergo peccm puerorꝝ grande nimis
coram dño: quia detrahebant homines a sacrificio dñi. Samuel aūt
ministrabat ante faciē dñi: puer
accinctus ephod lineo. Et tunicā
paruā faciebat ei mater sua: quā
afferebat statutis diebꝫ. ascendens
cum uiro suo ut immolaret hostiā
sollempnē. Et benedixit heli helca
ne et uxori eius: dixitq; . Reddat
tibi dñs semen de muliere hac: p
fenore qd cōmodatū dño. Et abie
runt in locum suū. Uisitauit ergo
dñs annā et concepit: et peperit
tres filios. et duas filias. Et ma
gnificatus ē puer samuel: apud

dñm. Helý aũt erat senex ualde. Et
audiuit oĩa que faciebant filij sui
uniuerso isrl: et quom dormiebant
cũ mulieribz que obseruabant ad
ostiũ tabnaculi. Et dixit eis. Quare facitis res huicemodi. quas ego
audio. res pessimas. ab omni populo.
Nolite filij mei. Non est enĩ bona
fama quam ego audio: ut trãsgredi faciatis populm dñi. Si peccauerit uir in uirum: placari ei potest
ds. Si aũt in dñm peccauerit uir.
quis orabit pro eo: Et nõ audierunt uocem patris sui: qa uoluit
ds occidere illos. Puer aũt samuel proficiebat atq; crescebat: et placebat tam deo qm̃ hominib; Venit aũt uir dei ad helý: et ait ad
eum. Hec dicit dñs. Numqd non
aperte reuelatus sum domui patris tui. cũ esset in egipto ĩ domo
pharaonis; et elegi eum ex omnib;
tribub; isrl mihi in sacerdotem:
ut ascenderet ad altare meũ. et adoleret in incensum et portaret coram me ephod. et dedi domui patris tui omnia de sacrificijs filioz
isrl: Quare calce abicitis uictimã
meam. et munera mea que pcepi
ut offerrentur in templo. et magis honorasti filios tuos qm̃ me.
ut comederetis pmitias omnis
sacrificij isrl' populi mei: Propterea
ait dñs ds isrl' Loquens locutus
sum ut domus tua et domus patris tui ministraret in conspectu
meo: usq; in sempiternũ. Nunc aũt
dicit dñs. Absit hoc a me. Sz qui
cũq; honorificauit me: glorificabo
eum. Qui aũt contempnunt me:
erunt ignobiles. Ecce dies uenĩt.
et pcidam brachiũ tuũ. et brachiũ
domus patris tui: ut nõ sit senex
in domo tua. Et uidebis emulũ
tuũ in templo in omnibus psperis
isrl: et non erit senex ĩ domo tua
omnib; diebz. Verũtamen nõ auferam penitus uirum ex te. ab altari meo; sed ut deficiant oculi tui. et
tabescat anima tua: et pars magna domus tue morietur. cũ ad uirilem etatem uenerit. Hoc autem
erit tibi signũ: qd̃ uenturum est
duobz filijs tuis. ofni. et finees.
In die uno: morientur ambo. Et
suscitabo mihi sacerdotẽ fidelẽ: qui
iuxta cor meũ et animã meã faciet. Et edificabo ei domũ fidelẽ:
et ambulabit coram xpõ meo cunctis diebz. Futurũ est autẽ ut quicũq; remanserit in domo tua: ueniat ut oretur pro eo: et offerat
nummũ argenteũ. et torram panis. dicẽsq;. Dimitte me obsecro
ad unam partem sacerdotalẽ: ut
comedã buccellam panis.

Puer aũt samuel ministrabat
dño coram helý: et sermo do
mini erat pciosus. In diebz illis: nõ
erat uisio manifesta. Factum est
ergo. in die quadam. helý iacebat
in loco suo; et oculi eius caligauerant: et nõ poterat uidere lucernã
dei antequm̃ extingueretur. Samuel
aũt dormiebat in templo dñi: ubi
erat arcka dei. Et uocauit dñs sa

muel. Qui respondens ait. Loce ego. Et cucurrit ad helý: et dixit. Ecce ego: uocasti enī me. Qui dixit. Nō uocaui te. Reūtere dormi. Et abiit et dormiuit. Et adiecit dñs rursū uocare samuel. Consurgens q̄ samuel abiit ad helý: et dixit. Ecce ego: quia uocasti me. Qui respondit. Non uocaui te fili mi: reūtere et dormi. Porro samuel nerdū sciebat dñm: neq; reuelatus fuerat ei sermo dñi. Et adiecit dñs: et uocauit adhuc samuel tertio. Qui consurgens abiit ad helý: et ait. Ecce ego: quia uocasti me. Intellexit ig̃ helý quia dñs uocasset puerū: et ait ad samuel. Uade: et dormi. Et si deinceps uocauerit te: dices. Loquere dñe: quia audit seruus tuus. Abiit ergo samuel: et dormiuit i loco suo. Uenit q̄ dñs et stetit: et uocauit sicut uocauerat scdō. Samuel samuel. Et ait samuel. Loquere dñe: quia audit seruus tuus. Et dixit dñs ad samuel. Ecce ego facio uerbū in isrl': qd' quicunq; audierit tinnient ambe aures ei. In die illo suscitabo adūsum helý: oīa que locutus sū sup domū eius. Incipiam: et complebo. Predixi enī ei qd' iudicaturus essem domū eius. in eternū. ꝓpter iniquitatem: eo qd' nouerat indigne agere filios suos. et nō corripuit eos. Idcirco iurauī domui helý: qd' nō expietur iniquitas domus eius uictimis et muneribus: usq; in eternū. Dormiuit aūt samuel: usq; mane. Aperuitq; ostia domꝰ dñi. Et samuel timebat indicare uisionē helý. Uocauit ergo helý samuelē: et dixit. Samuel fili mi. Qui respondens ait. Presto sum. Et interrogauit eū. Quis est sermo. quem locutus ē ad te dñs: Oro te: ne celaueris me. Hec faciat tibi ds. et hec addat: si absconderis a me sermonē ex omnibus uerbis que dicta sunt tibi. Indicauit itaq; ei samuel uniuersos sermones: et nō abscondit ab eo. Et ille respondit. Dñs est: quod bonum ē in oculis suis faciat. Creuit autem samuel. et dñs erat cum eo: et nō cecidit ex omnibus uerbis eius in terram. Et cognouit uniuersus isrl' a dan usq; berſabee: qd' fidelis samuel. ꝓpha ēet dñi. Et addidit dñs ut apparēret in silo: qm̄ reuelatus fuerat dñs samueli in silo iuxta uerbū dñi. Et uenit sermo samuelis: uniuerso isrli.

III

Et factum ē in diebus illis cōuenerunt philistiim in pugnā. Egressus ē namq; isrl' obuiam philistiim in plium: et castra metatus est iuxta lapidē adiutorij. Porro philistiim uenerūt in afec: et instruxerunt aciem cōtra isrl'. Inito aūt certamine. terga ūrit isrl' philistheis: et cesa sunt in illo certamine. passim p agros. quasi quatuor milia uiroꝝ. Et reuersus est ꝑplus ad castra. Dixeruntq; maiores natu de isrl'. Quare percussit nos hodie dñs. coram philistiim:

I R

Afferamus ad nos de ſylo archā
fœderis dñi: et ueniat in mediū
nr̄i: ut ſaluet nos de manu inimi
coꝝ nr̄oꝝ. Abiit g̈ ꝑs in ſylo:
et tulerunt inde archam fœde
dñi exercituū ſedentis ſup cheru
bin. Erantq; duo filij heli cū ar
cha fœderis dñi: ofni et phinees.
Cumq; uenisset archa fœderis dñi
in castra: uociferatus ē oīs isr̄l
clamore grandi: et ꝑsonuit terra.
Et audierūt philistiim uocē clamo
ris: dixeruntq; Que nam est hec
uox clamoris magni in castris he
breoꝝ? Et cognouerūt qđ archa dñi
uenisset in castra. Timuerūtq; phi
listiim: dicentes. Venit ds in castra.
Et ingemuerūt dicētes. Ve nobis. ſm̄
enī fuit tanta exultatio: heri et nu
dius tertius. Ve nobis. Quis nos
seruabit de manu deoꝝ sublimiū is
toꝝ? Hi sunt dij: qui percusserunt e
giptū omni plaga in deserto. Con
fortamini et estote uiri philistiim:
ne seruiatis hebreis. sicut illi ser
uierunt nobis. Confortamini: et
bellate. Pugnauerūt g̈ philistiim.
et cesus ē isr̄l: et fugit unusquisq;
in tabnaculū suū. Et frā ē plaga
magna nimis. Et ceciderūt de isr̄l
triginta milia peditum: ⁊ archa
dei capta ē. Duo quoq; filij heli
mortui sunt: ofni et finees. Cur
rens aūt uir de beniamin ex acie:
uenit in ſylo in die illo: ſcissa ueste
et conſpſus puluere caput. Cumq;
ille uenisset: heli sedebat sup sel
lam cōtra uiam ſpectans. Erat enī
cor eius pauens: ꝙ archa dei. Vir
aūt ille postq̄m ingressus ē nūcia
uit urbi: et ululauit oīs ciuitas.
Et audiuit heli sonitum clamoris:
dixitq; Quis est hic sonitus tumul
tus huius? At ille festinauit ⁊ uenit:
et nuntiauit heli. Heli aūt erat
nonaginta et octo annoꝝ: et oculi
eius caligauerant: et uidere nō po
terat. Et dixit ad heli. Ego sum q̄
ueni de ꝑlio: et ego qui de acie fu
gi hodie. Cui ille ait. Quid actū
est fili mi? Respondens aūt ille
qui nūciabat. fugit inq̄t isr̄l coꝝ
philistiim: et ruina magna facta
est in ꝑlio. Insup et duo filij tui mor
tui sunt ofni et phinees: et archa
dei capta ē. Cūq; ille nominasset
archam dei: cecidit de sella retror
sum iuxta ostium: et fractis cer
uicibus mortuus ē. Senex enī erat
uir et grandeuus: et ipse iudica
uit isr̄l quadraginta annis. Mulier
aūt eius uxor phinees pregnans
erat: uicinaq; pārtui. Et audito
nuncio. qđ capta ēet archa dei. et
mortuus socer suus. et uir suus: i
curuauit se et peperit. Irruerant enī
in eam: dolores subiti. In ipo aūt
momto mortis eius: dixerunt et
que stabant circa eam. Ne timeas:
quia filiū peperisti. Que nō respon
dit eis: neq; animadūrit. Et uoca
uit puerum ychabod: dicēs. Trans
lata est gl̈a de isr̄l: qua capta est
archa dei. Et pro socero suo et pro
uiro suo ait; translata ē gl̈a ab
isr̄l: eo qđ capta ēet archa dei.

Philistym aũt tulerunt archam dei: et asportauerũt eã a lapide paduronȝ in azotum. Tuleruntq; philisthym archam dei; et intulerũt eam in templũ dagon: et statuerũt eã iuxta dagon. Cumq; surrexisset diluculo azotij altera die: ecce dagon pnus iacebat in terra ante archã dñi. Et tulerunt dagon: et restituerũt eum in locũ suum. Rursumq; mane die altero cõsurgentes: inuenerunt dagon iacentem sup faciem suã in terra coram archa dñi. Caput aũt dagon. ⁊ due palme manuũ eius abscise: erant sup limen. Porro dagon truncus solus: remanserat in loco suo. Propt̃ hãc causam nõ calcant sacerdotes dagon et oms qui ingrediuntur templũ eius sup limen dagon in azoto: usq; in hodiernũ diem. Aggrauata est aũt manus dñi sup azotios: et demolitus ẽ eos. Et percussit in secretiori parte natiũ: azotum ⁊ fines eius. Videntes aũt uiri azotij huiuscemodi plagam: dixerunt. Non maneat archa dei israhel apud nos: qm̃ dura est manus eius sup nos. et sup dagon dñm nr̃m. Et mittẽtes congregauerũt oms satrapas philistinoȝ ad se: et dixerũt. Quid faciemus de archa dei israhel? Responderuntq; gethei. Circũducatur archa dei israhel. Et circũduxerunt archam dei israhel. Illis aũt circũducentibus eam: fiebat manus dñi sup singulas ciuitates interfectionis magne nimis; et percutiebat uiros ciuitatis cuiusq; urbis a paruo usq; ad maiorẽ: et computrescebãt pminentes extrales eoȝ. Inierunt q; gethei consiliũ: et fecerunt sibi sedes pellicias. Miserunt ergo archam dei in accharon. Cumq; uenisset archa dei in accaron: exclamauerũ accaronite dicentes. Adduxerunt ad nos archam dei israhel: ut interficiat nos ⁊ pplm nr̃m. Miserunt itaq;: et congregauerũ oms satrapas philistinoȝ. Quid dixerunt. Dimittite archam dei israhel. et reuertatur in locum suũ: et nõ interficiat nos cũ pplo nr̃o. Fiebat enĩ pauor mortis in singulis urbibus: et grauissima ualde manus dñi. Viri quoq; q̃ mortui nõ fuerant: percutiebantur in secretiori parte natiũ: et ascendebat ululatus uniuscuiusq; ciuitatis

Fuit q̃ archa VII in regione philistinoȝ: septem mẽsibus. Et uocauerunt philistym sacerdotes et diuinos: dicẽtes. Quid faciemus de archa dei? Indicate nobis: quom̃ remittemus eam in locum suũ. Qui dixerunt. Si remittitis archam dei israhel. nolite dimittere eã uacuam; sed qd debetis reddere ei p̃ peccato. et tũc curabimini: ⁊ scietis quare non recedat a uobis manus ei. Qui dixerunt. Quid est qd̃ p̃ delicto reddere debeamus ei? Responderuntq; illi. Juxta numerũ prouinciaȝ philistinoȝ quinq; anos aureos facietis. et quinq; mures aureos: qa plaga una fuit omnibus uobis. et satrapi

I Re

uīs. ſacietisq; ſimilitudines anox
uīox. et ſimilitudines murū qui de
molīti ſunt tram; et dabitis dō iſrl'
glām: ſi forte releuet manū ſuā a
uobis. a dijs uīs. et a terra uestra.
Quare aggrauatis corda uīa. ſicut
aggrauauit egiptus et pharao cor
ſuū? Nonne postq̄m pcussus ē. tūc
dimisit eos. et abierunt? Nunc g
arripite. et facite plaustrū nouū
unū; et duas uaccas feras quib;
non est impositū iugum. iungite
in plaustro. et reeludite uitulos
earx domi. Tolletisq; archam dñi.
et ponetis in plaustro; et uasa au
rea que exsoluistis ei pro delicto.
ponetis in capsella ad latus eius.
et dimittite eam ut uadat. a aſ
picietis. Et si quidē p uiam finuū
suox ascenderit contra bethsamēs.
ipē fecit nobis malū hoc grande.
Sin aūt minime; sciemus quia
nequaq̄m manus ei? tetigit nos.
sed casu accidit. Fecerunt ergo illi
hoc modo. Et tollentes duas uac
cas que lactabant uitulos. iunxe
runt ad plaustrū. uitulos quoq;
earx reclusērunt domi. Et posuerē
archam dei sup plaustrū. et cap
sellam que habebat mures aureos.
et similitudinē anox. Ibant aūtē
in directum uacce p uiam que du
cit bethsamēs. et tenere uno gra
diebantur pgentes et mugientes.
et nō declinabant neq; ad dexterā
neq; ad sinistram. Sz et satrape
philistinox sequebantur. usq; ad
terminos bethsamēs. Porro beth
samite metebāt triticū i ualle. Et
eleuantes oculos uiderūt archam.
et gauisi sunt cū uidissēt. Et plau
strum uenit in agrum iosue beth
samite. et stetit ibi. Erat autē ibi
lapis magnus. Et ciderūt ligna plaustri. uaccasq; imposuerunt
sup ea holocaustū dño. Leuite autē
deposuerūt archam dei. et capsellā
que erat iuxta eam in qua erant
uasa aurea. et posuerē sup lapidē
grandem. Viri aūt bethsamite ob
tulerunt holocausta. et īmolauerūt
uictimas in die illa dño. Et quinq;
satrape philistinox uiderūt. et reū
si sunt in accharon in die illa. Hi
sunt aūt anī aurei. quos reddiderē
philistijm dño p delicto; azotus u
num. gaza unū. ascalon unum.
geth unū. accaron unū; et mures
aureos scīm numerū urbiū philisti
im quinq; prouinciax. ab urbe mu
rata usq; ad uillam que erat absq;
muro. et usq; ad abel magnū sup
quē posuerunt archam dñi. que e
rat usq; in die illa in agro iosue
bethsamites. Percussit aūtē de u
ris bethsamitis. eo qd' uidissent
archam dñi; et pcussit de pplo sep
tuaginta uiros. et quinquaginta
milia plebis. Luxitq; popls. qd' p
cussisset dñs plebem plaga magna.
Et dixerūt uiri bethsamite. Quis
poterit stare in conspectu dñi dei sc̄i
huius. et ad quem ascendet a nobis?
Miseruntq; nuncios ad habitatores
cariathiarim. dicentes. Reduxe
runt philistijm archam dñi: des

tendere et reducere eā ad uos. VII

Tenerunt g̃ uiri cariathiarim. et reduxerūt archam dñi: ⁊ intulerunt eam in domū aminadab ī gabaa. Cleazarū aūt filiū eius sctificauerunt: ut custodiret archam dñi. Et fm̃ est ex qua die mansit archa dñi in cariathiarim: multipl̃icatis sē dies. Erat quippe iam annus uicesimus. Et requieuit oīs dom̃ ysrl̃: post dñm. Dixit aūt samuel ad uniuersam domū ysrl̃: dicens. Si in toto corde uro reuertimini ad dñm: auferte deos alienos de medio uīm: et astaroth. Et pparate corda uīa dño. et seruite illi soli: et eruet uos de manu philistiim. Abstulerunt ergo filii ysrl̃ baalim et astaroth: et seruierunt dño soli. Dixit aūt samuel. Congregate uniuersum ysrl̃ in maspha: ut orem p uobis dñm. Et conuenerūt in maspha. Hauseruntq; aquā. et effuderunt in cōspectu dñi: et ieiunauerunt ī die illa: et dixerunt. Tibi peccauimus dñe. Judicauitq; samuel filios ysrl̃: in maspha. Et audierūt philisthiim qđ congregati essent filii ysrl̃ in maspha. et ascenderunt satrape philistinoꝝ ad ysrl̃. Qđ cum audissent filii ysrl̃: timuerūt a facie philistinoꝝ. Dixeruntq; ad samuel. Ne cesses p nobis clamare ad dñm dñm nm̃: ut saluet nos de manu philistinoꝝ. Tulit aūt samuel agnū lactentē unum: et obtulit illū holocaustū integrū dño. Et clamauit samuel ad dñm pro ysrl̃: et exaudiuit eū dñs. Factum ē autē cū samuel offerret holocaustū: philistei inierūt preliū contra ysrl̃. Intonuit aūt dñs fragore magno ī die illa sup philistiim. et exterruit eos: et cesi sunt a facie ysrl̃. Egressiq; filii ysrl̃ de maspha. persecuti sunt philistheos: et percusserunt eos usq; ad locum qui erat subter bethachar. Tulit aūt samuel lapidem unū. et posuit eū inter maspha et sen: et uocauit nom̃ loci illi⁹ lapis adiutoꝝ. Dixitq; Huc usq; auxiliatus ē nobis dñs. Et humiliati sunt philistiim: nec apposuerunt ultra ut uenirent in finibus ysrl̃. Facta est itaq; manus dñi super philistheos cunctis diebus samuelis: et reddite sunt urbes quas tulerant philistiim ab ysrl̃ ysraheli. ab accaron usq; geth. et finibus suis: liberauitq; ysrl̃ de manu philistinoꝝ. Erat itaq; pax inter ysrl̃ ⁊ amoreum. Judicabat qq; samuel ysrl̃: cunctis diebus uite sue. Et ibat per singulos annos circuens bethel. et galgal et maspha. ⁊ iudicabat ysrlem in supradictis locis: reuertebaturq; in ramatha. Ibi enī erat domus eius: et ibi iudicabat ysrlē. Edificauit ibi etiā altare dño.

VIII

Factum ē aūt cum senuisset samuel: posuit filios suos iudices ysrl̃. Fuitq; nomen filii eius primogeniti iohel. et nom̃ secundi abya: iudicū in berſabee. Et nō ambulauerunt filii eius in uiis eius: sed declinauerūt post auа

riam. Acceperunt munera: et pu
terunt iudiciū. Congregati q̄ uni
uersi maiores natu isrl': uenerunt
ad samuel in ramatha. Dixeruntq;
ei. Ecce tu senuisti: et filij tui non
ambulant in uijs tuis. Constitue
nobis regem ut iudicet nos: sicut
et uniuerse habent nationes. Dis
plicuitq; sermo in oculis samuelis:
eo q̄d dixissent. da nobis regē. ut
iudicet nos. Et oranit samuel ad
dn̄m. Dixit aūt dn̄s ad samuel.
Audi uocem pli: in omnib; que
loquuntur tibi. Non enī te abiece
runt sed me: ne regnem sup eos.
Juxta omnia opera sua q̄ fece
runt a die qua eduxi eos de egip
to usq; ad diem hanc. Sicut dere
liquerunt me et seruierunt dijs
alienis: sic faciunt etiā tibi. Nūc
ergo: audi uocem eoz. Uerūtamē
contestare eos: et predic eis ius re
gis. qui regnaturus est sup eos.
Dixit itaq; samuel omnia uba
dn̄i ad pl'm qui petierat a se re
gem: et ait. Hoc erit ius regis: q̄
impaturus est uobis. Filios uros
tollet. et ponet in curribus suis: fa
cietq; sibi equites et precursores
quadrigaz suaz. et constituet sibi
tribunos et centuriones. et arato
res agroz suoz. et messores sege
tum: et fabros armoz et curruū
suoz. Filias quoq; uras faciet si
bi unguentarias: et focarias et
panificas. Agros quoq; uros et u
neas. et oliueta optima tollet: et
dabit seruis suis. Sed et segetes
uras et uineaz reddituus addecima
bit: ut det eunuchis et famulis su
is. Seruos etiam uros et ancillas
et iuuenes optimos et asinos aufe
ret: et ponet in opere suo. Greges q̄
uros addecimabit: uosq; eritis ei
serui. Et clamabitis in die illa a
facie regis uri quē elegistis uobis:
et non exaudiet uos dn̄s in die il
la. Noluit aūt pl's audire uocē
samuelis: sed dixerunt. Nequaq̄.
Rex enī erit sup nos: et erimus
nos quoq; sicut omnes gentes. et
iudicabit nos rex nr; et egredie
ante nos: et pugnabit bella nra
pro nobis. Et audiit samuel oīa
uerba pli: et locutus ē ea in au
ribz dn̄i. Dixit autem dn̄s ad sa
muelem. Audi uocem eoz: et con
stitue sup eos regem. Et ait sa
muel ad uros isrl'. Uadat unus
quisq; in ciuitatem suā.

Et erat uir de beniamin nōie
cjs. filius abihel. filij seoz. fi
lij bechoz. filij aphyā. filij uiri ie
mini: fortis roboze. Et erat et fi
lius. uocabulo saul. electus et bo
nus: et non erat uir de filijs isrl'.
melioz illo. Ab humero et sursū:
eminebat sup omnē pl'm. Perie
rant aūt asine cjs: patris saul.
Et dixit cjs ad saul filium suū.
Tolle tecum unū de pueris: et cō
surgens. uade. et quere asinas. Et
cum transissent p montē effraym
et p terram salisa. et n̄ inuenissēt:
transierē etiam p terram salim. et
nō erant: sed et p terrā iemini.

et minime reppererunt. Cū autē
uenissent in terrā suph: dixit sa
ul ad puerum suū qui erat cū eo.
Veni et reuertamur; ne forte dimi
serit pater mꝰ asinas: et sollicitus
sit p nobis. Qui ait ei. Ecce uir
dei est in ciuitate hac: uir nobilis.
Omne qđ loquitur: absq; ambi
guitate uenit. Nunc ergo eamus
illuc: si forte indicet nobis de uia
nrā ꝓpter quā uenimus. Dixitq;
saul ad puerū suū. Ecce ibimꝰ. Qđ
feremus ad uirum? panis defecit
in cistarcijs nris; et sportulam nō
habemus ut demus hominī dei:
nec quicqm aliud. Rursum puer
respondit sauli: et ait. Ecce inuē
ta est in manu mea quarta pars
stateris argenti; demus hominī
dei: ut indicet nobis uiam nrām.
Olim in isrl sic loquebatur unus
quisq; uadens consulere dm. Ve
nite: et eamus ad uidentē. Qui
enī prophā dicitur hodie: uocaba
tur olim uidens. Et dixit saul ad
puerū suum. Optimus sermo tu
us. Veni. eamus. Et uenerunt in ci
uitatem: in qua erat uir dei. Cūq;
ascenderent cliuū ciuitatis: inue
nerunt puellas egredientes ad hau
riendam aquā. Et dixerūt eis. Num
hic est uidens? Que respondentes:
dixerunt illis. Hic est. Ecce ante
te: festina nunc. Hodie enī uenit
in ciuitatem: quia sacrificiū est
hodie ꝑpli in excelso. Ingredientes
urbem. statim inuenietis eum:
antequm ascendat in excelsum ad
uescendū. Neq; enī cōmessurus ē
ppl's donec ille ueniat; qa ille bene
dicet hostie: et deinceps comedent
qui uocati sunt. Nunc ergo cōscen
dite: quia hodie reperietis eum.
Et ascenderunt in ciuitatē. Cūq;
ambularent in medio urbis; appa
ruit samuel egrediens obuiam ei:
ut ascenderet in excelsū. Dñs aūt
reuelauerat auriculam samuelis.
ante unā diem qm ueniret saul:
dicens. Hac ipsa que nūc est hora.
cras mittam ad te uirum de tra
beniamin: et unges eū ducem
sup ꝑplm meū isrl. Et saluabit
populū meū de manu philistinoꝝ:
qua respexi ꝑplm meum. Venit
enī clamor eoꝝ ad me. Cumq; as
pexisset samuel saulem: dñs aūt
ei. Ecce uir: quem dixeram tibi.
Iste dñabitur populo meo. Accessit
autem saul ad samuelem i medio
porte: et ait. Indica o m̄: ubi ē
domus uidentis. Et respondit sa
muel sauli dicens. Ego sum uiden.
Ascende ante me in excelsum ut co
medas mecum hodie: et dimittā
te mane et omnia que sunt i corde
tuo: indicabo tibi. Et de asinis
quas nudius tertius ꝑdidisti ne
sollicitus sis: quia inuente sunt.
Et cuius erunt optima quęq; isrl?
Nonne tibi et omni domui patris
tui? Respondens autem saul: ait.
Numqđ nō filius iemini ego sū.
de minima tribu isrl. et cognatio
mea nouissima inter oīs famili
as de tribu beniamin? Quare q̄

locutus es in sermone istum? Assu-
mens itaq; samuel saulem et pue-
rum eius. introduxit eos in triclinium:
et dedit eis locum in capite eorum qui
fuerant invitati. Erant enim quasi
triginta viri. Dixitq; samuel coco.
Da partem quam dedi tibi: et precepi
ut reponeres seorsum apud te. Le-
vavit autem cocus armum: et posuit
ante saul. Dixitq; samuel. Ecce
quod remansit pone ante te: et come-
de: quia de industria servatum est
tibi quando ppositum vocavi. Et come-
dit saul cum samuele: in die illa.
Et descenderunt de excelso in oppi-
dum: et locutus est cum saule in so-
lario. Straveruntq; saul in solario: et
dormivit. Cumq; mane surrexisset.
et iam diluesceret: vocavit samu-
el saul in solarium. dicens. Surge:
ut dimittam te. Et surrexit saul. Et
egressique sunt ambo: ipse videlicet
et samuel. Cumq; descenderent in
extrema parte civitatis: samuel
dixit ad saul. Die puero ut antece-
dat nos. et transeat: tu autem sub-
siste paulisper: ut indicem tibi ver-
bum dei.

X

Tulit autem samuel lenticulam olei: et effudit
super caput eius. et deosculatus est eum:
et ait. Ecce unxit te dominus super here-
ditatem suam: in principem. Cum
abieris hodie a me: invenies duos
viros iuxta sepulchrum rachel in
finibus beniamin. meridie. Dicentq;
tibi. Invente sunt asine: ad quas
ieras perquirendas. Et intermissis
pater tuus asinis. sollicitus est pro
vobis: et dicit. Quid faciam de filio
meo? Cumq; abieris inde: et ultra
transieris et veneris ad querc-
thabor. invenient te ibi tres viri
ascendentes ad deum in bethel: unus
portans tres hedos. et alius tres
tortas panis. et alius portans la-
genam vini. Cumq; te salutaverint.
dabunt tibi duos panes: et accipi-
es de manu eorum. Post hec venies in
collem dei: ubi est statio philisti-
norum. Et cum ingressus fueris ur-
bem. ibi obviam habebis gregem
prophetarum descendentium de excelso: et
ante eos psalterium. et tympanum.
et tybiam. et citharam: ipsosq; pro-
phetantes. Et insiliet in te spūs do-
mini: et prophetabis cum eis: et mu-
taberis in virum alium. Quando
ergo evenerint signa hec omnia
tibi: fac quecunq; invenerit manus
tua: quia deus tecum est. Et descen-
des ante me in galgala. Ego quippe
descendam ad te. ut offeras obla-
tiones et immoles victimas pacifi-
cas. septem diebus expectabis don-
nec veniam ad te: et ostendam tibi
quid facias. Itaq; cum avertisset
humerum suum ut abiret a samuele:
immutavit ei deus cor aliud. Et vene-
runt omnia signa hec in die illa.
Venerunt ad predictum collem: et
ecce cuneus prophetarum obviam ei. Et
insiliit super eum spūs dei: et pro-
phetavit in medio eorum. Videntes autem
omnes qui noverant eum heri et nudi-
dudum. quod esset cum prophetis et prophe-
taret: dixerunt ad invicem. Quenam

res accidit filio cys. Num et saul
inter pphas. Respondit alius ad
alterum: dicens. Et quis pater eo.
Propter hoc uersum est in prouerbiū.
Num et saul inter pphetas. Cessa
uit aūt prophare: et uenit ad excel
sum. Dixit patruus saul ad eū:
et ad puerum eī. Quo abistis. Et
respondert. Querere asinas. Quas
cū non reperissemus: uenim ad
samuelem. Dixit ei patruus su
us. Indica mī: quid dixerit tibi sa
muel. Et ait saul ad patruū suū.
Indicauit nobis: qa inuente eēnt
asine. De sermone aūt regni non
indicauit ei: quē locutus fuerat ei
samuel. Et conuocauit samuel po
plm ad dnm in maspha: et ait ad
filios isrl. Hec dicit dns deus isrl.
Ego eduxi isrl de egipto: et eru
uos de manu egiptioz. et de manu
omniū regum qui affligebant uos.
Vos aūt hodie proiecistis dm urm:
qui solus saluauit uos de uniuersis
malis. et tribulationibz uris. Et
dixistis. Nequaqm: sed regem con
stitue sup nos. Nunc ergo state co
ram dno: p tribus uras et p fami
lias. Et applicuit samuel omnes
tribus isrl: et cecidit sors super tri
bum beniamin. Et applicuit tribū
beniamin et cognationes eius: et
cecidit cognatio mathri: et puenit
usq ad saul filium cys. Quesierūt
ergo eum: et nō est inuentus. Et
consuluerunt post hec dnm: utrū
nam uenturus eēt illuc. Respon
dit dns. Ecce absconditus est
domi. Cucurrerunt itaq: et tulerūt
eum inde. Stetitq in medio popli:
et altior fuit uniuerso populo ab hu
mero et sursum. Et ait samuel ad
omnē plm. Certe uidens quē elegit
dns: qm non sit similis illi in omni
populo. Et clamauit uniuersus pls: et
ait. Uiuat rex. Locutus est aūt sa
muel ad plm legem regni. et scrip
sit in libro: et reposuit coram dno.
Et dimisit samuel omnē populū:
singulos in domū suā. Sed et saul
abiit in domū suam in gabaath:
et abiit cum eo pars exercitus. qz
tetigerat ds corda. Filii uo belial
dixerunt. Num saluare nos potest
iste. Et despexerunt eum: et nō at
tulerunt ei munera. Ille uero dissi
mulabat se audire.

XI

Ascendit aūt naas ammonites:
et pugnare cepit aduersus iabe
galaad. Dixeruntq omnes uiri
iabes: ad naas. Habeto nos federa
tos: et seruiemus tibi. Et respon
dit ad eos naas ammonites. In
hoc feriam uobiscum fedus: ut eru
am omniū urm oculos dextros: po
namq uos opprobrium in uniuerso
isrl. Et dixerunt ad eum seniores
iabes. Concede nobis septem dies:
ut mittamus nuncios in uniuersos
terminos isrl. Et si nō fuerit qui
defendat nos: egrediemur ad te. Ve
nerunt ergo nuncii in gabaath saul
is: et locuti sunt uerba. audiente
populo. Et leuauit oīs pls uocem
suam: et fleuit. Et ecce saul ueni
bat sequens boues de agro. Et ait.

Quid habet pl's quod ploret? Et narrauerunt ei uerba uiror iabes. Et insiluit sps dñi in saul cũ audisset uerba hec: et iratus ẽ furor eius nimis. Et assumens utrunq; bouem concidit in frusta: misitq; in oñs terminos isr'l p manũ nũcioz dicens. Quicũq; non exierit secutusq; fuerit saul et samuel: sic fiet bobus eius. Inuasit ergo timor dñi popl'm. et egressi sũt quasi uir unus: et recensuit eos i bezec. Fueruntq; uiror isr'l trecenta milia: uiror aũt iudã triginta milia. Et dixerunt nunciis qui uenerãt. Sic dicetis uiris: qui sunt i iabes galaad. Cras erit uobis salus: cũ mcaluerit sol. Venerunt ĝ nuncij: et nunciauerunt uiris iabes. Qui letati sunt: et dixerũt. Mane exibimus ad uos: et facietis nobis omne qđ placuerit uobis. Et fm̃ est cum uenisset dies crastinus: constituit saul pl'm in tres partes. Et ingressus ẽ media castra in uigilia matutina: et peussit amon usq; dum incalesceret dies. Reliqui aũt dispsi sunt: ita ut nõ relinquerentur in eis duo pariter. Et ait pl's ad samuelem. Quis est iste qui dixit. saul non regnabit sup nos? Date uiros: et interficiemus eos. Et ait saul. Non occidetur quisquã in die hac: quia hodie fecit dñs salutẽ in israhel. Dixit aũt samuel ad pl'm. Venite et eamus in gálgala: et innouemus ibi regnum. Et perrexit omnis pl's in gálgala. Et fecerũt ibi saul regem coram dño in gálgala: et imolauerunt ibi uictimas pacificas coram dño. Et letatus ẽ ibi saul et cuncti uiri israhel: nimis.

Dixit aũt samuel ad XII
uniũsum isr'l. Ecce audiui uocem uã uxta omnia que locuti estis ad me. et constitui sup uos regem: et nunc rex graditur ante uos. Ego aũt senui: et incanui. Porro filij mei uobiscũ sũt. Itaq; conũsatus coram uobis ab adolescentia mea usq; ad diem hãc: ecce presto sum. Loquimini de me coram dño et coram xp̃o eius; utrum bouem cuiusq̃m tulerim an asinũ. si quẽpiam calumpniatus sum. si oppressi aliquẽ. si de manu cuiusq̃ munus accepi: et contempnã illud hodie. restituamq; uobis. Et dixerunt. Non es calumpniatus nos neq; oppressisti: neq; tulisti de manu alicuius quippiam. Dixitq; ad eos. Testis est dñs adũsum uos. et testis xp̃s eius in die hac: quia nõ inuenistis in manu mea quippiam. Et dixerunt. Testis. Et ait samuel ad popl'm. Dñs qui fecit moysen et aaron: et eduxit patres nr̃os de terra egipti. Nunc ergo state ut iudicio contendam aduũsum uos coram domino. de oñib; misericordijs dñi quas fecit uobiscum et cum patribus uris; quom̃ ingressus ẽ iacob in egiptum. et clamauerũt patres nr̃i ad dñm: et misit dñs moysen et aaron. et eduxit patres nr̃os ex

egipto et collocauit eos in loco hoc. Qui obliti sunt dñi dei sui; et tradidit eos in manus sysare magistri milicie asor. et in manu philistinoꝝ. et in manu regis moab: et pugnauerunt aduersum eos. postea autē clamauerūt ad dñm: et dixerunt. Peccauimus. qꝛa dereliquimus dñm: et seruiuimus baalim et astaroth. Nunc ḡ erue nos de manu inimicoꝝ nrōꝝ: et seruiem⁹ tibi. Et misit dñs ierobdoal. ⁊ bedam. et barach. et iepthe. ⁊ samuel. et eruit uos de manu inimicoꝝ uroꝝ p circuitum: et habitastis cō fidenter. Videntes autē qđ naas rex filioꝝ amon uenisset aduersum uos: dixistis mi. Nequaq̄m; sz rex imperabit nobis: cum dñs deus ur regnaret in uobis. Nunc ḡ preste est rex ur: quē elegistis et petistis. Ecce. dñs dedit uobis regem. Si timueritis dñm et seruieritis ei. et audieritis uocem eius. et nō exasperaueritis os dñi: eritis et uos et rex qui imperat uobis. sequentes dñm dñm urm. Si aut nō audieritis uocem dñi. sed exasperaueritis sermonē eius: erit manus dñi super uos ⁊ sup patres uros. Sz et nūc state. et uidete rem istam grandem: q̄m facturus ē dñs in conspectu uro. Numq̄d nō messis tritici ē hodie? Inuocabo dñm. et dabit uoces et pluuias; et scietis et uidebitis quia grande fecistis uobis malū in conspectu dñi: petentes super uos regem. Et clamauit samuel ad dñm: et dedit dñs uoces et pluuias in die illa. Et timuit omnis populus nimis dñm: et samuelem. Et dixit uniuersus populus ad samuelem. Ora pro seruis tuis ad dñm deum tuum: ut nō moriamur. Addidimus enī uniuersis peccatis nris malū: ut peteremus nobis regem. Dixit aut samuel ad plm. Nolite timere. Vos fecistis malū hoc. Verūtamen nolite recedere a tergo domini; sed seruite dño in oī corde uro. et nolite declinare post uana que nō pderunt uobis. neq; eruent uos qua uana sunt: et non derelinquet dñs plm suū ꝓter nomē suum magnū. qua uoluit dñs facere uos sibi plm. Absit autē hoc peccatū a me in dño ut cessem orare p uobis: et docebo uos uiā rectam et bonam. Igitur timete dñm: et seruite ei in ueritate. et ex toto corde uro. Vidistis enim magnifica: que in uobis gessit. Quod si perseueraueritis i malicia: et uos et rex ur pariter peribitis.

Filius unus anni XIII erat saul cum regnare cepisset: duobꝫ aut annis regnauit super israel. Et elegit sibi saul tria milia de israel. Et erant cum saul duo milia in machmas et in monte bethel: mille aut cum ionatha in gabaath beniamin. Porro ceteram populum remisit: unūquēq; in tabernacula sua. Et percussit ionathas stationem philistinoꝝ: que erat in gabaa. Quod cū audissent phi

bāgūa

listym: saul cecinit buccina ī oī
terra dicens. Audiant hebrei. Et
uniūsus isrl: auduit huīcemodi
famā. Percussit saul statione phi
listinoz: et erexit se isrl aduersum
philistym. Clamauit q̄ ppl's post
saul in gālgala: et philistym con
gregati sunt ad p̄liandum contra
isrl. triginta milia curruū. et sex
milia equitū: et reliquū uulgus
sicut arena que est in littore ma
ris plurima. Et ascendentes. cas
tra metati sunt in machmas: ad
orientē bethauen. Q̄d cū uidissent
uiri isrl: se in arcto positos. affligi
eum erat ppl's; et absconderunt se
in speluncis et ābitus: in petris
quoq; et in antris et in cisternis.
Hebrei aūt transierunt iordanem:
terrā gad et galaad. Cūq; adhuc
eet saul in gālgala: uniuersus po
pulus p̄territus ē. qui sequebatur
eum. Et expectauit septem diebz
iuxta placitum. samuelem: et nō
uenit samuel in gālgala. Dilaps
q; est ppl's ab eo. Ait ergo saul. Af
ferte mihi holocaustum et pacifi
ca. Et obtulit holocaustū. Cumq;
complesset offerens holocaustum:
ecce samuel ueniebat. Et egressus
est saul obuiam ei: ut salutaret eū.
Locutusq; ē ad eum samuel. Q̄d
fecisti. Respondit saul. Quia uidi
q̄d dilaberetur a me ppl's. et tu nō
ueneras iuxta placitos dies; porro
philistym congregati fuerant in
machmas: dixi. Nunc descendēt
philistym ad me in gālgala: et fa
ciem dñi nō placaui. Necessitate cō
pulsus: obtuli holocaustū. Dixitq;
samuel ad saul. Stulte egisti: nec
custodisti mandata dñi dei tui. q̄
p̄cepit tibi. Q̄d si nō fecisses: iam
nunc p̄parasset dñs regnum tuū
sup isrl. in sempiternū. Sz nequaq̄m
regnū tuū ultra consurget. Quesi
uit sibi dñs uirum iuxta cor suū:
et p̄cepit ei dñs ut esset dux super
ppl'm suū: eo q̄d non seruaueris
que p̄cepit dñs. Surrexit aūt sa
muel: et ascendit de gālgalis in
gabaā beniamin. Et reliqui ppli
ascenderunt post saul obuiā ppl'o:
qui expugnabāt eos uenientes ex
gālgala in gabaā in colle beniamī.
Et recensuit saul ppl'm qui inuen
ti fuerant cū eo: quasi sexcentos
uiros. Et saul et ionathas filius ei.
popl'sq; qui inuentus fuerat cum
eis: erat in gabaā beniamin. Por
ro philistym conscenderāt ī mach
mas. Et egressi sunt ad p̄liandum
de castris philistinoz tres cunei.
Unus cuneus p̄gebat contra uiā
effraym: ad terram saul. Porro alī
ingrediebatur p uiam bethoron.
Tertius aūt uerterat se ad uiā ter
mini sabaa imminentis uallī seo
im: contra desertum. Porro faber
ferrarius nō inueniebatur in oī
terra isrl. Cauerant enī philistym:
ne forte facerent hebrei gladium
aut lanceam. Descendebat ergo
oīs ppl's isrl ad philistym. ut exa
cueret unusquisq; uomerem suū.
et ligonem. et securim. et sarculum.

Retunse trag: erant acies uomerū et ligonū et tridentiū et securiū: usq; ad stimulū corrigendū. Cūq; uenisset dies prely. non ē inuētus ensis et lancea in manu tocius populi qui erat cum saul ⁊ ionatha: exceptis saul et ionatha filio eius. Egressa est aūt statio philistiym: ut transcenderent in machmas.

Factū est aūt accidit quadā die: ut diceret ionathas filius saul ad adolescentē armigerū suum. Veni et transeamus ad stationem philistinoz: que est trans locum illum. Patri aūt suo: hoc ipsum nō indicauit. Porro saul morabatur in extrema parte gabaa. sub malogranato que erat in magron: et erat ppls cum eo quasi sexcentoz uiroz. Et achias filius achitob frīs hichabod. filij finees qui ortus fuerat ex heli sacerdote dñi in silo: portabat ephod. Sed et populus ignorabat: quo isset ionathas. Erant aūt inter ascensus p quos nitebatur ionathas transire ad stationē philistinoz eminentes petre ex utraq; parte: et quasi in modum dentium scopuli. hinc inde prupti. Nom unum boses: et alterum nomen sene. Unus scopulus promines ad aquilonē ex aduerso machmas: et alter ad meridiem contra gabaa. Dixit aūt ionathas: ad adolescentē armigerū suū. Veni transeamus ad stationem incircūcisoz hoz; si forte faciat dñs pro nobis: quia nō est dño difficile saluare uel in multis uel in paucis. Dixitq; ei armiger suus. Fac oīa: que placent animo tuo. Perge quo cupis: ⁊ ero tecum ubicunq; uolueris. Et ait ionathas. Ecce nos transimus ad uiros istos. Cumq; apparuerim' eis; si taliter locuti fuerint ad nos. manete donec ueniamus ad uos: stemus in loco nro. nec ascendam' ad eos. Si aūt dixerint ascendite ad nos. ascendamus: qa tradidit eos dñs in manib; nris. Hoc erit nobis signū. Apparuit igitur uterq; statio philistinoz. Dixeruntq; philistiim. Ecce hebrei egrediuntur de cauernis: in quib; absconditi fuant. Et locuti sunt de statione uiri ad ionathan et ad armigerum eius: dixeruntq;. Ascendite ad nos: et ostendemus uobis rem. Et ait ionathas ad armigerū suū. Ascendam'. Sequere me: tradidit enī eos dñs in manus isrl'. Ascendit aūt ionathas reptans manib; et pedib; et armiger eius post eum. Itaq; alij cadebant ante ionatham: alios armiger eius interficiebat sequens eum. Et facta ē plaga prima quā pcussit ionathas et armiger eius quasi iugera uiroz: in media parte iugeris quā par boum in die arare consueuit. Et trem est miraculum in castris p agros. Sz et oīs popls stationis eoz qui erant ad pdandum obstupuit: et cōturbata sūt castra. Et accidit quasi miraculū a deo. Et respexerunt speculatores saul qui erant in gabaa beniamin:

et ecce multitudo prtrata. & huc & illuc diffugiens. Et ait saul popl̃o: qui erat cum eo. Requirite et uidete: quis abierit ex nobis. Cumq; requisissent: repertum ē non adesse ionathan et armigerū eius. Et ait saul ad achiam. Applica archam dñi. Erat enim ibi archa dei in die illa: cū filys isrl̃. Cumq; loq̃retur saul ad sacerdotem: tumultus magnus exortus ē in castris philistinoꝝ. Crescebatq; paulatim: et clarius resonabat. Et ait saul ad sacerdotem. Contrahe manū tuā. Conclamauit ergo saul et oīs popl̃s qui erat cum eo: et uenerūt usq; ad locum certaminis. et ecce unusquisq; gladius uersus fuerat ad proximū suū: et cedes magna nimis. Sed et hebrei qui fuerant cū philistiim heri et nudius tertius. ascenderantq; cum eis in castris: reuersi sunt ut ēent cum isrl̃ qui erant cū saul et ionatha. Oēs quoq; isrl̃ite qui se absconderant in monte effraim. audientes q̃d fugissent philistei: sociauerūt se cum suis in plio. Et saluauit dñs in die illa isrl̃. Pugna aūt pertransiit usq; bethauen: et uir isrl̃ sociatus est sibi in die illa. Adiurauit aūt saul popl̃m: dicens. Maledictus uir qui comederit panē usq; ad uespam: donec ulciscar de inimicis meis. Et nō manducauit uniūsus popl̃s panem. Omnisq; terre uulgus uenit in saltū: in quo erat mel sup faciem agri. Ingressus ē itaq; popl̃s saltum; et apparuit fluens mel: nullusq; applicuit manū ad os suū. Timebat enim popl̃s iuramētū. Porro ionathā nō audierat: cū adiuraret pater eius popl̃m. Extenditq; sūmitatem uirgule quam habebat in manu: et intinxit in fauū mellis. Et conuertit manū suam ad os suū: et illuminati sunt oculi eius. Respōdens autē unus de popl̃o: ait. Iureiurando constrinxit pater tuus popl̃m: dicēs. Maledictus qui comederit panem hodie. Defecerat aūt popl̃s. Dixitq; ionathas. Turbauit pater meus terrā. Vidistis ipi quia illuminati sunt oculi mei: eo q̃d gustauerim paululū de melle isto. Quanto magis si comedisset popl̃s de preda inimicoꝝ suoꝝ quā reppererit: Nonne maior plaga fuisset facta in philistiim: Percusserunt aūt in die illa philistheos: a machmis usq; in haialon. Defatigatus ē autē popl̃s nimis; et uersus ad pdam tulit oues et boues et uitulos. et macta uerūt in terra: comeditq; popl̃s cum sanguine. Nunciauerunt autē saulī dicētes: q̃d popl̃s peccasset dño. comedens cum sanguine. Qui ait. Preuaricati estis. Voluite ad me iam nunc saxum grande. Et dixit saul. Dispgamini in uulgus; et dicite eis ut adducat ad me unusquisq; bouem suū et arietem. et occidite sup illud et uescimini: et nō peccabitis dño. comedentes cū sanguine.

Adduxit itaq; oīs ppl's unusquisq; bouem in manu sua usq; ad nocte: et occiderunt ibi. Edificauit aut saul altare dño. Tunc; primū cepit edificare altare dño. Et dixit saul. Irruamus super philistheos nocte; et uastemus eos usq; dum illucescat mane: nec relinquamus ex eis uirū. Dixit; ppl's. Omne qđ bonum uidetur in oculis tuis: fac. Et ait sacerdos. Accedam hic ad dm. Et consuluit saul dm dicens. Num philistiim psequar. Si tradas eos in manus isrl'. Et nō respondit ei in die illa. Dixit; saul. Applicate huc uniuersos angulos populi: et scrutate et uidete. per quem acciderit hoc peccatū hodie. Viuit dns saluator isrl': quia si p ionathan filiū meū fm est absq; retractatione morietur. Ad quod nullus contradixit ei: de omni populo. Et ait saul ad uniuersum isrl'. Separamini uos in partem unā: et ego cum ionatha filio meo ero in parte una. Respondit; ppl's ad saul. Quod bonū uidetur in oculis tuis. fac. Et dixit saul: ad dm deum isrl'. Dñe đs isrl' da iudicium: quid est qđ nō responderis seruo tuo hodie. Si in me aut in ionatha filio meo est iniquitas hec: da ostensionē. Aut si hec iniquitas ē in ppl'o tuo: da scītatem. Et deprehensus ē ionathas et saul: ppl's aūt exiuit. Et ait saul. Mittite sortem: inter me & inū ionatham filiū meū. Et captus ē ionathas. Dixit aūt saul ad ionatham. Indica mihi quid feceris. Et indicauit ei ionathas: et ait. Gustans gustaui in sūmitate uirge que erat in manu mea paululū mellis. et ecce ego morior. Et ait saul. Hec faciat michi dns et hec addat: quia morte morieris ionatha. Dixit; ppl's ad saul. Ergo ne ionathas morietur. qui fecit salutē hanc magnam in isrl'. Hoc nefas est. Viuit dns si ceciderit capillus capitis ei in terram: qa cum deo operatus ē hodie. Liberauit g̃ ppl's ionatham: ut nō moreretur. Recessit; saul: nec persecutus ē philistiim. Porro philisthim abierunt in loca sua. Et saul confirmato regno sup isrl' pugnabat p circuitum aduersus oīs inimicos eius. contra moab et filios amon. et edom. et reges soba. & philistheos: et quocumq; se uerterat. superabat. Congregatoq; exercitu percussit amalech: et eruit isrl' de manu uastatoris eius. Fuerunt aūt filii saul: ionathas. et iesui. et melchisua. Nomina duaꝝ filiaꝝ eius: nomen primogenite merob. et nomen minoris michol. et nomen uxoris saul. achinoem: filia achimaas. Et nom̄ pncipis militie eius abner filii ner: patruelis saul. Porro cjs fuerat pater saul: et ner pater abner. filius abihel. Erat aūt bellum potens aduersum philistheos: oīb; diebus saul. Nam quemcūq; uiderat saul uirum fortem et aptum ad prelium: sociabat eum sibi.

XV

I Re

Et dixit samuel ad saul. Me misit dñs: ut ungerē te in regem sup ppl'm eius isrl. Nunc ergo audi uocem dñi. Hec dicit dominus exercituū. Recensui q̄cq̄ fecit amalech isrl: quom̄ restitit ei in ua. cū ascenderet de egypto. Nunc igitur uade. et pcute amalech: et demolire uniuersa eius. Non parcas ei: sed interfice a uiro usq; ad mulierē. et paruulū atq; lactentē. bouem. et ouem. camelū. et asinum. Precepit itaq; saul populo: et recensuit eos quasi agnos ducenta milia peditum. & decem milia uiroz iuda. Cumq; uenisset saul usq; ad ciuitatem amalech: tetendit insidias i torrente. Dixitq; saul cineo. Abite. recedite. atq; discedite ab amalech: ne forte inuoluam te cū eo. Tu enī fecisti misericordiam cū omnib; filijs isrl: cū ascenderent de egipto. Et recessit cineus: de medio amalech. Percussitq; saul amalech. ab eulā donec uenias sur: que est e regione egipti. Et apphendit agag regē amalech uiuum: omne aut̄ uulgus interfecit in ore gladij. Et pepercit saul et ppl's. agag. et optimis gregib; ouiū et armentoz. et uestib; et arietib; et uniuersis que pulchra erant: nec uoluerūt disperdere ea. Quicq̄d uero uile fuit et reprobum: hoc demoliti sūt. Factum est aut̄ uerbum dñi ad samuel: dicens. Penitet me q̄d cō stituerim saul regem: quia dereliquit me: et uerba mea opere ñ implenit. Contristatusq; est samuel: et clamauit ad dñm tota nocte. Cūq; de nocte surrexisset samuel ut iret ad saul mane: nunciatum est samueli eo q̄d uenisset saul in carmelum. et erexisset sibi fornicē triumphalem: et reuolus transisset. descenditq; in galgala. Venit g̃ samuel: ad saul. Et saul offerebat holocaustū dño: de inijs predar que attulerat ex amalech. Et dū uenisset samuel ad saul: dixit ei saul. Benedictus tu dño. Implenū ubum dñi. Dixitq; samuel. Et que est hec uox gregum que resonat in auris meis. et armentoz. quam ego audio: Et ait saul. De amalech adduxerūt ea. Pepercit enī ppl's melioribus ouib; et armentis ut īmolarentur dño deo tuo: reliqua uero occidimus. Ait aut̄ samuel ad saul. Sine me: et indicabo tibi que locutus sit dñs ad me nocte. Dixitq; ei. Loquere. Et ait samuel. Nonne cū paruulus eēs in oculis tuis. caput in tribub; isrl factus es: Unxitq; te dñs in regē sup isrl: et misit te dñs in uiā. et ait. Vade et interfice peccatores a malech: et pugnabis contra eos usq; ad internecionē eoz. Quare ergo nō audisti uocem dñi. sed uersus ad pdam es. et fecisti malū in oculis dñi: Et ait saul ad samuelem. Immo audiui uocem dñi. Et ambulaui in ua p quā misit me dñs: et adduxi agag regē ama

lech: et amalech interfeci. Tulit aũt de preda ppls oues et boues. pmi nas eoꝝ que cesa sunt: ut immo lent dño deo suo in gálgalis. Et ait samuel. Numquid vult dns holocausta aut victimas. et ñ po tius ut obediatur voci dñi? Me lior est enim obedientia qm victi me: et ascultare magis qm offer re ádipem arietum. Quoniã qsi peccatũ ariolandi est repugnare: et quasi scelus ydolátrie est nolle acquiescere. Pro eo ergo qd abie cisti sermonẽ dñi: abiecit te dns ne sis rex. Dixitq; saul ad samue lem. Peccaui. quia ꝓuaricatus sũ sermonẽ dñi. et uerba tua: timens plm. et obediens voci eoꝝ. Sz nũc porta quaeso peccatũ meum: et re uertere mecum ut adorem dnm. Et ait samuel ad saul. Non reuer tar tecum. Quia ꝓiecisti sermonẽ dñi: et proiecit te dns: ne sis rex sup isrl. Et conũsus ẽ samuel: ut abiret. Ille aũt apprehendit. sũmi tatem pallij eius: que et scissa est. Et ait ad eum samuel. Scidit dns regnum isrl' á te hodie: et tradi dit illud ꝓximo tuo meliori te. Por ro triumphatoꝝ in isrl' ñ parcet. et penitudine nõ flectetur. Neq; enĩ homo est: ut agat penitentiã. At ille ait. Peccaui. Sed nunc honora me coram senioribꝫ ppli mei. et co ram isrl': et reuertere mecum ut ado rem dnm dñm tuum. Reuersus ergo samuel: secutus ẽ saulem. Et ado rauit saul dnm. Dixitq; samuel. Adducat ad me agag: regem ama lech. Et oblatus est ei agag pin guissimus. Et dixit agag. Sicine separat amara mors. Et ait samuel. Sicut fecit absq; liberis mulieres gladius tuus: sic absq; liberis erit inter mulieres mater tua. Et ĩ fu ria concidit eum samuel coram dño in gálgalis. Abiit aũt samuel ĩ ra matha: saul uero ascendit in do mũ suam in gabaa. Et nõ vidit samuel ultra saul: usq; ad diem mortis sue. Verũtamen lugebat sa muel saul: qm dnm penitebat qd constituisset regem saul super isrl.

XVI

Dixitq; dns ad samue lem. Usq; quo tu luges saul. cum ego proiecerim eum. ne regnet sup isrl? Imple cornu tuum oleo: et ueni ut mittam te ad ysai bethlee mitẽ. Prouidi enĩ in filijs eius mihi regem. Et ait samuel. Quomõ ua dam? Audiet enĩ saul: et interficiet me. Et ait dns. Vitulum de armẽ to tolles in manu tua: et dices. Ad immolandũ dño ueni. Et uocabis ysai ad victimã. Et ego ostendam tibi quid facias: et unges quẽcũq; monstrauero tibi. Fecit ergo samu el: sicut locutus est ei dns. Venitq; in bethleem. Et admirati sunt se niores ciuitatis: occurrentes ei. Di xeruntq;. Pacificus ne ingressus tuus? Et ait. Pacificus. Ad immo landum dño ueni. Sanctificamini: et uenite mecũ. ut ĩmolem. Sanctifica uit ergo ysai et filios eius: et voca uit eos ad sacrificium. Cumq; in

gressi eēnt. audit eliab: et ait. Nū
coram dño est xp̄c eius. Et dixit do
minus ad samuēl. Ne respicias ul
tum eius. neq; altitudinē stature
eius; q̄m abiecī eum: nec iuxta in
tuitum hominis iudico. Homo eñ
uidet ea que patent: dñs aūt in
tuetur cor. Et uocauit ysai amina
dab: et adduxit eū coram samuel.
Qui dixit. Nec hunc elegit dñs.
Adduxit aūt ysai sama. De quo
ait. Etiam hunc nō elegit dñs. Ad
duxit itaq; ysai septem filios su
os: coram samuēl. Et ait samuel
ad ysai. Non elegit dñs ex istis.
Dixitq; samuel ad ysai. Numq̄d
iam completi sunt filij: Qui res
pondit. Adhuc rēliquus est par
uulus: et pascit oues. Et ait sa
muel ad ysai. Mitte: et adduc eū.
Nec enim discumbemus: p̄usq̄m
ille huc ueniat. Misit ergo: & ad
duxit eum. Erat autem rufus. et
pulcher aspectu: decorāq; facie.
Et ait dñs. Surge: et unge eum.
Ipse est enim. Tulit igitur samuel
cornu olei: et unxit eum ī medio
fratrum eius. Et directus est sp̄s
dñi in dauid: a die illa et in reli
quū. Surgensq; samuel: abiit
in ramatha. Spiritus aūt dñi re
cessit a saul: et exagitabat eum
sp̄s nequam a dño. Dixeruntq;
serui saul ad eum. Ecce sp̄s dei
malus: exāgitat te. Iubeat dñs
nr̄; et serui tui qui coram te sunt
querent hōiem scientē psallere
cythara; ut quando arripuerit
te sp̄s dei malus. psallat manu sua:
et leuius feras. Et ait saul ad ser
uos suos. Prouidete ergo aliquem
bene psallentē: et adducite eū ad
me. Et respondens unus de pueris:
ait. Ecce uidi filiū ysai bethleemi
tem. scientē psallere. et fortissimū
robore. et uirum bellicosum. & pru
dentem in uerbis. et uirū pulchrū:
et dñs est cum eo. Misit g̃ saul
nuncios ad ysai: dicens. Mitte
ad me dauid filium tuū: qui est
in palcuis. Tulit itaq; ysai asinū
plenum panib; et lagenā uini. et
hedum de capris unum: et misit
p manū dauid filij sui saulī. Et
uenit dauid ad saul: et stetit co
ram eo. Ait ille dilexit eū nimis:
et factus ē eius armiger. Misitq;
saul ad ysai: dicens. Stet dauid
in conspectu meo: inuenit enim
gr̃am in oculis meis. Igitur q̄ndo
cumq; sp̄s dei malus arripiebat
saul: tollebat dauid cytharā. et
pcutie-bat manu sua; et refocilla
batur saul: et leuius habebat. Re
cedebat enim ab eo sp̄s malus.

XVII

Congregan-tes autē philistym agmina sua
in prelū. conuenerunt in sochot
uide: et castra metati sunt inter
sochot et azecha ī finib; domyn.
Porro saul et uiri isr̄l congregati
uenerunt in ualle terebinthi: et
direxerunt aciem ad pugnandū
contra philistym. Et philistym
stabant sup montē ex hac parte;
et isr̄l stabat sup montē ex alia

parte: uallisq; erat inter eos. Et e
gressus ē uir spurius de castris phi
listinoꝝ nomine goliath de geth:
altitudine sex cubitoꝝ et palmo.
Et cassis erea sup caput eius: ⁊ lo
rica hamata induebatur. Porro
pondus loricæ eius: quinq; milia
siclorꝝ eris erat. Et ocreas ereas ha
bebat in cruribꝰ: et clipeus ereus
tegebat humeros eius. Hastile aūt
hastæ eius: erat quasi liciatorū
texentiū. Ipm aūt ferrum hastæ ei:
sexentos siclos habebat ferri. Et ar
miger eius: antecedebat eū. Stans
q; clamabat aduersus phalangas
isrl: et dicebat eis. Quare uenistis
parati ad prelium? Numqd ego nō
sum philistæus. et uos serui saul?
Eligite ex uobis uirū: ⁊ descendat
ad singulare certamen. Si quiuerit
pugnare mecū. et occiderit me: erimus uobis serui. Si ego aūt præ
ualuero et occidero eum: uos serui e
ritis. et seruietis nobis. Et aiebat
philistæus. Ego exprobraui agminib;
isrlis hodie. Date mihi uirum: et
incat mecū singulare certamen. Au
diens aūt saul et oēs uiri isrlite
sermones philistæi huiuscemodi:
stupebant. et metuebant nimis.
Dauid aūt erat filius uiri ephra
thæi de quo supradictū est. de bethle
em iudæ. cui nom erat ysai: qui
habebat octo filios. et erat uir in
diebꝰ saul senex: et grandeuus in
uiros. Abierunt aūt tres filii eius
maiores post saul: in prelium. Et
nomina trium filiorꝝ eius q̄ prexe
runt ad bellum: heliab primogenit⁹.
et secūs aminadab. tertius q̄q; sama.
Dauid aūt erat minimus. Tribꝰ
ergo maioribꝰ secutis saulē: abiit
dauid et reuersus ē a saul. ut pas
ceret gregem patris sui in bethle
em. Procedebat q̄ philistæus mane
et uespere: et stabat quadragīta
diebꝰ. Dixit aūt ysai: ad dauid
filium suū. Accipe fribꝰ tuis ephy
polente. et decem panes istos; et
curre in castra ad frēs tuos: et de
cem formellas cāsei has deferes
ad tribunū. Et frēs tuos uisita
bis si recte agant: et cum quib;
ordinati sunt discе. Saul aūt et
illi et omnes filii isrl. in ualle te
rebinthi pugnabant: aduersum
philisthim. Surrexit itaq; dauid
mane et cōmendauit gregem custo
di: et onustus abiit sicut præcepat
ei ysai. Et uenit ad locū magala.
et ad exercitum: qui egressus ad
pugnam. uociferatus erat in cer
tamine. Direxerat enī aciem isrl:
sed et philisthim ex aduerso fuerant
pparati. Derelinquens ergo dauid
uasa que attulerat sub manu cu
stodis ad sarcinas: cucurrit ad lo
cum certaminis: et interrogabat
si omnia recte agerentur erga
frēs suos. Cumq; adhuc ille loqē
tur eis: apparuit uir ille spurius as
cendens. goliath nōie. philistæus de
geth de castris philistinoꝝ. Et loqē
te eo hec eadem uerba: audiuit da
uid. Oēs aūt isrlite cū uidissent
uirum. fugerunt a facie eius: tim

I Re

res eū ualde. Et dixit unūquisq; ad
de isrl'. Num uidisti uirum hunc
qui ascendit? Ad exprandū enī
isrl' ascendit. Dirum ergo qui per
cerit eum ditabit rex diuitijs mag
nis: et filiam suam dabit ei: & do
mū patris eius faciet absq; tribu
to in isrl'. Et ait dauid ad uiros q̄
stabant secum: dicens. Quid dabi
tur uiro qui percusserit philistēum
hunc. et tulerit obprobriū de isrl'?
Quis enim ē hic philistēus incir
cumcisus. qui exprobrauit acies di
uentis? Referebat aūt pplūs ei
eundem sermonē: dicens. Hec da
buntur uiro: qui percusserit eū. Cū
aut audisset heliab frater eī ma
ior. loquente eo cū alijs: iratus ē
contra dauid: et ait. Quare ue
nisti. et quare dereliquisti oues
illas paucalas in deserto? Ego no
ui superbiam tuam et nequiciam
cordis tui: quia ut uideres pliū
descendisti. Et dixit dauid. Qd
feci? Numqd non uerbū est? Et
declinauit paululū ab eo ad aliū:
dixitq; eundem sermonē. Et res
pondit ei pplūs uerbum sicut pus.
Audita sunt aūt uerba que locu
tus ē dauid: et annūciata in cō
spectu saul. Ad quē cum fuisset ad
ductus: locutus ē ei. Non cōci
dat cor cuiusq̄m in eo. Ego seruus
tuus uadam: et pugnabo adūsus
philistēum. Et ait saul ad
dauid. Non uales resistere philis
tēo isti. nec pugnare adūsus eū.
quia puer es: hic aūt uir bella
tor est ab adolescentia sua. Dixitq;
dauid ad saul. Pascebat seruus tu
us gregem patris sui: et ueniebat
leo et ursus. et tollebat arietem
de medio gregis: et psequebar eos
et percutiebam. eruebamq; de ore eor.
Et illi consurgebant aduersū me:
et apphendebam mentū eor. & suf
focabam percutiebamq; eos. Nam
et leonē et ursum interfeci: ego ser
uus tuus. Erit igitur et philistēus
hic incircumcisus: quasi unus ex
eis. Hunc uadam: et auferam ob
probriū pplī. Quīm quis ē iste phi
listēus incircumcisus. qui ausus ē
maledicere exercitui dei uiuentis?
Et ait dauid. Dūs qui eripuit me
de manu leonis. et de manu ursi:
ipe me liberabit de manu philistei
huius. Dixit aūt saul ad dauid.
Uade: et dūs tecum sit. Et induit
saul dauid uestimētis suis: et impo
suit galeam eream sup caput eius:
et uestiuit eum lorica. Accinctus
ergo dauid gladio eius sup uestē
suam: cepit temptare si armatus
posset incedere. Non enī habebat
consuetudinē. Dixitq; dauid ad
saul. Non possum sic incedere: qa
nec usum habeo. Et deposuit ea.
Et tulit baculū suū: quem semp
habebat in manibus. Et elegit sibi
quinq; limpidissimos lapides de
torrente: et misit eos in perā pasto
ralem quā habebat secū. Et funda
manu tulit: et pcessit adūsum phi
listēum. Ibat aūt philistēus incē
dens. et appinquans adūsū dauid:

er armiger eius ante eū. Cumq; in
spexisset philistheus. et uidisset da
uid: despexit eum. Erat autē ado
lescens rufus: et pulcher aspectu.
Et dixit philistheus ad dauid. Nū
quid ego canis sum. qđ tu uenis
ad me cum baculo? Et maledixit
philistheus dauid: in dijs suis. Di
xitq; ad dauid. Veni ad me: & da
bo carnes tuas uolatilibz celi. et
bestijs terre. Dixit autē dauid ad
philistheū. Tu uenis ad me cū gla
dio et hasta et clipeo: ego autem
uenio ad te in nōie dñi exercituū.
dei agminū isrl. quibz exprobrasti
hodie. Et dabit te dñs i manu mea:
et percutiam te. et auferam caput tu
um a te. Et dabo cadauera castroz
philistiim hodie uolatilibz celi et
bestijs terre: ut sciat omnis terra
quia est dñs dūs in isrl: et noverit
uniuersa ecclia hec. quia non in gla
dio nec in hasta saluat dñs. Ipsius
enim bellum ē: et tradet uos i ma
nus nras. Cum g surrexisset phi
listheus. et uenisset et appinquaret
contra dauid: festinauit dauid. et
cucurrit ad pugnā ex aduerso phi
listei. Et misit manum suā in perā:
tulitq; unū lapidē. et funda iecit. et
percussit philistheū in fronte. Et in
fixus ē lapis in fronte ei: & cecidit
in faciem suā sup terrā. Prevaluit
q; dauid aduersum philistheum in
funda et lapide: percussitq; philis
theum interfecit. Cumq; gladiū nō
haberet in manu dauid. cucurrit &
stetit sup philistheū: et tulit gladiū
eius. et eduxit eū de uagina sua. Et
interfecit eum: & p̄cidit caput ei.
Videntes aūt philistiim qđ mor
tuus ēet fortissimus eor: fugerunt.
Et consurgentes uiri isrl. et uoca
uerat sunt: et persecuti sūt phi
listheos usq; dum uenirent in ual
lem. et usq; ad portas accharon.
Ceciderunt q; uulnerati de phili
stiim in uia sarim. et usq; ad geth:
et usq; accharon. Et reuertentes
filij isrl. postq̄m persecuti fuerant
philistheos: inuaserunt castra eor.
Assumens aūt dauid caput phi
listei. attulit illud in therim: ar
ma uero eius posuit in tabnaculo.
Eo aūt tempe quo uiderat saul
dauid egredientem contra philiste
um: ait ad abner principem milicie.
De qua stirpe descendit hic adole
scens abner? Dixitq; abner. Vi
uit anima tua rex: si nouī. Et ait
rex. Interroga tu: cuius filius sit
puer iste. Cumq; regressus ēet da
uid paullo philistheo: tulit eum ab
ner et introduxit coram saule in
manu caput philistei habentem.
Et ait ad eum saul. De qua pge
nie es o adolescens? Dixitq; dauid.
Filius serui tui ysai bethleemite:
ego sum.

XVIII

Et factum ē cum complesset
loqui ad saul. anima ionathe con
glutinata ē anime dauid: et dilexit
eum ionathas quasi aīam suam.
Tulitq; eum saul in die illa: et nō
concessit ei ut reuerteretur i domū
patris sui. Inierunt autē iona

thas et dauid fedus. Diligebat
eū eum quasi aīam suam. Nam
expoliauit se ionathas tunica q̄
erat uestitus. et dedit eam dauid:
et reliqua uestimenta sua usq;
ad gladium et arcum suū. et usq;
ad baltheum. Egrediebatur quoq;
dauid ad omnia quecūq; miserat
eum saul: et prudenter se agebat.
Posuitq; eum saul: sup uiros bel
li. Et acceptus erat in oculis uniu-
si populi: maximeq; in conspectu
famulor saul. Porro cū reuerteren
tur percusso philisteo dauid: egres
se sunt mulieres de uniuersis urbib;
isrl' cantantes chorosq; ducentes i
occursum saulis regis. in tympanis
letitie et in sistris. Et precinebāt
mulieres ludentes: atq; dicentes.
Percussit saul mille: et dauid decē
milia. Iratus ē autē saul nimis:
et displicuit in oculis eius iste ser
mo. Dixitq; Dederunt dauid de
cem milia: et mi dederunt mille.
Quid ei superest nisi solum regnū?
Non rectis oculis ergo saul aspice
bat dauid: a die illa et deinceps.
Post diem aūt alteram iuasit sps
dei malus saul: et pphetabat in
medio domus sue. Dauid autem
psallebat manu sua: sicut p singu
los dies. Tenebatq; saul lanceam
et misit eam: putans qd' configere
posset dauid cū pariete. Et declī
nauit dauid a facie eius: secundo.
Et timuit saul dauid: eo qd' eēt
dns cum eo. et a se recessisset. Amo
uit ergo eum saul a se: et fecit eū
tribunū sup mille uiros. Et egredie
batur et intrabat: in conspectu ppli.
In omnib; quoq; uijs suis dauid
prudenter agebat: et dns erat cum
eo. Videt itaq; saul qd' prudens eēt
nimis: et cepit cauere eū. Omnis
aūt isrl' et iuda diligebat dauid:
ipe enim ingrediebatur et egredie
batur ante eos. Dixit aūt saul ad
dauid. Ecce filia mea maior me
rob. tpam dabo tibi uxorem: tantū
modo esto uir fortis. et pliare bel
la dni. Saul aūt reputabat dicēs.
Non sit manus mea in eo: sed sit
sup eum manus philistinor. Sit
autē dauid ad saul. Quis ego sū
aut que est uita mea. aut cogna
tio patris mei in isrl'. ut fiam ge
ner regis. Factum ē autē tempus
cum deberet dari merob filia saul
dauid: data ē hadrieli molathite
uxori. Dilexit aūt michol filia saul
altera dauid. Et nunciatum est
saul: et placuit ei. Dixitq; saul.
Dabo eam illi ut fiat ei in scanda
lum: et sit sup eum manus phili
stinor. Dixit ergo saul ad dauid.
In duabz rebus: gener meus eris hp
die. Et mandauit saul seruis suis.
Loquimini ad dauid clam me: di
centes. Ecce places regi: et omnes
serui eius diligunt te. Nunc ergo
esto gener regis. Et locuti sūt ser
ui saul in auribz dauid: omnia
uerba hec. Et ait dauid. Num pa
rum uobis uidetur. generum esse
regis? Ego aūt sum pauper et
tenuis. Et renunciauerunt seru

saul dicentes. Huicemodi uba locutus ē dauid. Dixit aūt saul. Sic loquimini ad dauid. Nō habet rex necesse sponsalia. nisi tantū centū ppucia philistinoz: ut fiat ultio de inimicis regis. Porro saul cogitabat: tradere dauid in manus philistinoz. Cumq; renūciassent serui eius dauid. uerba que dixerat saul: placuit sermo in oculis dauid. ut fieret gener regis. Et post dies paucos surgens dauid. abiit i accharon cum uiris qui sub eo erant: et percussit ex philistiim ducentos uiros: et attulit preputia eoz. et annumerauit ea regi ut eēt gener eius. Dedit itaq; ei saul: michol filiam suam uxorem. Et uidit saul: et intellexit qđ dns eēt cum dauid. Michol aūt filia saul diligebat eum: et saul magis cepit timere dauid. Factusq; est saul inimicus dauid: cunctis diebz. Et egressi sunt pncipes philistinoz. A principio aūt egressionis eoz. prudentius se gerebat dauid ām omnes serui saul: et celebre factum ē nom eius nimis. XIX

Locutus ē autem saul ad ionathan filiū suū et ad omnes seruos suos: ut occiderent dauid. Porro ionathas filius saul: diligebat dauid ualde. Et indicauit ionathas dauid: dicens. Querit saul pater mis occidere te. Quapp obserua te queso mane: et mānebis clam. et absconderis. Ego aūt egrediens stabo iuxta patrē meū in agro. ubicumq; fuerit et ego loquar de te ad patrem meū: et qđcūq; uidero annūciabo tibi. Locutus est ergo ionathas bona de dauid ad saul patrem suū. Dixitq; ad eū. Ne peccet rex in seruū tuū dauid. quia non peccauit tibi: et opa eius bona sunt tibi ualde. Et posuit animam suam in manu sua et percussit philistheum: et fecit dns salutē magnā uniuerso isrl. Uidisti: et letatus es. Quare q̄ peccas in sanguine innoxio. interficiens dauid qui est absq; culpa? Qđ cum audisset saul: placatus uoce ionathe: iurauit. Iurat dns: quia nō occidetur. Uocauit itaq; ionathas dauid: et indicauit ei omnia uerba hec. Et introduxit ionathas dauid ad saul: et fuit ante eum sicut fuerat heri et nudius tertius. Motum ē autē rursum bellum: et egressus dauid pugnauit adūsum philistiim. Percussitq; eos plaga magna: et fugerunt a facie eius. Et factus ē spūs dñi malus in saul. Sedebat autē in domo sua: et tenebat lanceam. Porro dauid psallebat in manu sua. Hisitq; est saul configere lancea dauid in pariete: et declinauit dauid a facie saul. Lancea autē casso uulnere plata est in pariete. Et dauid fugit: et saluatus est nocte illa. Misit ergo saul satellites suos nocte in domū dauid. ut custodirent eum: et interficerent mane. Qđ cum annūciauisset dauid michol uxor sua dicēs. nisi saluaueris te nocte hac. cras mo

rietis: depolsit eū p fenestrā. Por
ro ille abiit et aufugit: atq; sal
uatus ē. Tulit aūt michol statu
am. et posuit eam sup lectum; et
pellem pilosam capraꝝ posuit ad
caput eius: et opuit eam uestimē
tis. Misit autē saul apparitores: q̄
rapent dauid. Et responsum ē: qđ
egrotaret. Rursumq; misit saul
nuncios. ut uiderent dauid: dicēs.
Afferte eum ad me in lecto: ut oc
cidatur. Cumq; uenissent nunci:
inuentū est simulacrū sup lectum.
et pelles capraꝝ ad caput eius. Di
xitq; saul ad michol. Quare sic il
lusisti m̄i. et dimisisti inimicū meū
ut fugeret: Et respondit michol
ad saul. Quia ipse locutus est m̄i
dimitte me: alioq̄n interficiam te.
Dauid aūt fugiens saluatus est.
Et uenit ad samuel in ramatha:
et nunciauit ei omnia que fecerat
sibi saul. Et abierunt ipē & samu
el: et morati sunt i naioth. Nun
ciatum ē sauli a dicentib;. Ecce da
uid in naioth in rama. Misit ergo
saul lictores: ut raperent dauid. Qui
cum uidissent cuneum pphāꝝ ua
ticinantiū. et samuel stantem sup
eos: factus est etiam in illis sps do
mini. et pphetare cepunt etiam ipi.
Qđ cum nunciatum esset sauli:
misit et alios nuncios. Prophāue
runt aūt et illi. Et rursum saul mi
sit tertios nuncios. Qui et ipsi p
phāuerunt. Abiit etiam ipe in ra
matha. et uenit usq; ad cisternam
magnā que est in sochoth: et inter
rogauit et dixit. In quo loco sunt sa
muel et dauid: Dictumq; ē ei. Ecce
in naioth in rama. Et abiit in
naioth in rama. Et factus ē etiam
sup eum sps dei; et ambulauit ingre
diens: et pphābat usq; dū ueniret i
naioth in rama. Et exspoliauit se
etiā ipse uestimētis suis; et pphāuit
cum ceteris coram samuel: et ceci
dit nudus tota die illa et nocte.
Unde exiuit puerbiū. Num et saul
inter propheras.

XX

Fugit aūt dauid de naioth que
est in rama: ueniensq; locutus est
coram ionatha. Quid feci: Que
est iniquitas mea. et qđ peccatum
meū in patre tuū. quia querit am
mā meam: Qui respondit ei. Ab
sit a te. Non morieris. Nec; enim
faciet pater mūs quicq̄m grande
uel paruū: nisi prius indicauerit
m̄i. Hunc ergo celauit a me pater
mūs sermonē tantum m̄i: Nequaq̄
erit istud. Et iurauit rursū dauid.
Et ille ait. Scit pfecto pater tuus.
quia inuenī grām in oculis tuis: &
dicet. Nesciat hoc ionathas: ne forte
tristetur. Quinimo uiuit dūs & u
iuit anima tua: quia uno tantum
ut ira dicam gradu. ego morsq; di
uidimur. Et ait ionathas ad dauid.
Qđcumq; dixerit m̄i anima tua: fa
ciam tibi. Dixitq; dauid ad iona
tham. Ecce kalende sunt crastino:
et ego ex more sedere soleo iuxta re
gem ad uescendū. Dimitte q̄ me
ut abscondar in agro: usq; ad uel
pam diei tertie. Si respiciens requi

sierit me pater tuus: respondebis
ei. Rogauit me dauid ut iret cele
riter in bethleem ciuitatem suam:
quia uictime sollempnes ibi sunt
uniuersis contribulibz eius. Si dixe
rit bene: pax erit seruo tuo. Sin
aũt fuerit tratus: scito quia com
pleta est malicia eius. Fac g̃ mise
ricordiam in seruũ tuum: quia fe
dus dñi me famulũ tuũ tecum
inire fecisti. Si aũt est in me aliq̃
iniquitas. tu me interfice: et ad
patrem tuũ ne introducas me. Et
ait ionathas. Absit hoc á me. Nec
enim fieri potest. ut si certe cogno
uero completã esse malitiam pa
tris mei contra te: nõ annũtiem
tibi. Respondit̃q; dauid ad iona
tham. Quis renuntiabit mihi. si
quid forte responderit tibi pater
tuus dure. Et ait ionathas ad
dauid. Veni: egrediamur in agrũ.
Cumq; exissent ambo in agrum:
ait ionathas ad dauid. Dñe deus
isrl' si inuestigauero sententiã pa
tris mei cras hũc uel perdie. et a
liquid boni fuerit super dauid. & ñ
statim misero ad te et notum tibi
fecero: hec faciat dñs ionathe et
hec augeat. Si aut̃ perseuerauerit
malicia patris mei adũsum te: re
uelabo aurem tuã. et dimittam te
ut uadas in pace. Et sit dñs tecũ:
sicut fuit cum patre meo. Et si u
xero: facies mihi misericordiam dñi.
Si uo mortuus fuero: nõ auferes
miam tuam a domo mea usq; in
sempiternũ. Aut si non fecero:
quando eradicauerit dñs inimicos
dauid unũquẽq; de terra: auferat
ionathan de domo sua. et requirat
dñs de manu inimicor dauid. Pe
pigit ergo ionathas fedus cũ do
mo dauid: et requisiuit dñs de
manu inimicor dauid. Et addi
dit ionathas deierare dauid. eo q̃
diligeret illum: sicut enim aiam
suam ita diligebat eum. Dixitq;
ad eum ionathas. Cras kalende
sunt: et requireris. Requiretur enim
sessio tua: usq; perdie. Descendes
ergo festinus. et uenies in locum.
ubi celandus es in die q̃ndo opa
ri licet: et sedebis iuxta lapidem
cui nomen est ezel. Et ego tres
sagittas mittam iuxta eum: et
iaciam quasi exercens me ad sig
num. Mittam quoq; et puerum:
dicens ei. Vade: et affer mihi sagit
tas. Si dixero puero ecce sagitte
intra te sunt. tolle eas: tu uenI ad
me. quia pax tibi est. et nichil est
mali. uiuit dñs. Si aut̃ sic lo
cutus fuero puero. ecce sagitte ul
tra te sunt: uade. quia dimisit te
dñs. De uerbo aũt quod locuti
sumus ego et tu: sit dñs inter
me et te usq; in sempiternũ. Ab
sconditus ẽ ergo dauid in agro.
Et uenerunt kalende: et sedit rex
ad comedendũ panẽ. Cũq; sedisset
rex sup cathedram suam sedm cõ
suetudinẽ. que erat iuxta parietẽ:
surrexit ionathas et sedit abner
ex latere saul: uacauitq; apparu
it locus dauid. Et ñ est locutus

saul quicqm: in die illa. Cogitabat enim qd forte euenisset ei ut nō eēt mundus nec purificatus. Cumq illuxisset dies secda post kalendas: rursus apparuit uacuus locus dauid. Dixitq saul ad ionathan filium suū. Cur nō uenit filius ysai nec heri nec hodie ad uescendum? Et respondit ionathas saulī. Rogauit me obnixe ut iret in bethleem: et ait. Dimitte me: qm sacrificiū sollemne est in ciuitate. Vnus de frībus meis accersiuit me. Nunc ergo si inueni grām in oculis tuis: uadā eto. et uidebo frēs meos. Ob hanc causam: nō uenit ad regis mīsam. Iratus aūt saul aduersū ionathan: dixit ei. Fili mulieris utrū ultro rapientis; numqd ignoro qa diligis filium ysai in confusionem tuam. et in confusionē ignominie matris tue? Omnib; enī diebz quibz ysai filius uixerit sup terrā: nō stabilieris tu necq regnū tuū. Itaq iam nunc mitte: et adduc eū ad me: quia filius mortis ē. Respondens aūt ionathas saulī patri suo: ait. Quare morietur? Quid fecit? Et arripuit saul lanceam: ut percuteret eum. Et intellexit ionathas qd definitum eēt a patre suo: ut interficeret dauid. Surrexit ergo ionathas a mīsa in ira furoris: et nō comedit in die kalendaz secunda panē. Contristatus ē enim sup dauid: eo qd confudisset eum pater suus. Cūq illuxisset mane. uenit ionathas in agrum iuxta placitum dauid: et puer paruulus cū eo. Et ait ad puerum suū. Vade: et affer mi sagittas quas ego iacio. Cūq puer cucurrisset: iecit aliam sagittam trans puerū. Venit itaq puer ad locum iaculi: qd monstrauerat ionathas. Et clamauit ionathas post tergū pueri: et ait. Ecce ibi est sagitta: porro ultra te. Clamauitq ionathas: post tergum pueri. Festina uelociter: ne steteris. Collegit aūt puer ionathe sagittas. et attulit ad dnm suū: et quid ageretur penitus ignorabat. Tantūmodo enī ionathas et dauid: rem nouerant. Dedit igitur ionathas arma sua puero: et dixit ei. Vade: defer in ciuitatem. Cumq abisset puer. surrexit dauid de loco qui uergebat ad austrum: et cadens pronus in terrā. adorauit tercio. Et osculantes se alterutrū. fleuerunt pariter: dauid aūt amplius. Dixit aūt ionathas ad dauid. Vade in pace. Quecūq uraumus ambo ī nomine dnī dicentes; dns sit inter me et te: et inter semen tuum et semen meū usq in sempiternū. Et surrexit dauid: et abiit. Sed et ionathas ingressus est ciuitatem.

XXI

Venit aūt dauid in nobe: ad achimelech sacerdotem. Et obstupuit achimelech: eo qd uenisset dauid. Et dixit ei. Quare tu solus. et nullus tecum ē? Et ait dauid: ad achimelech sacerdo

rem. Rex p̄cepit m̄ sermonē: et dix
it. Nemo sciat rem p̄ter quā mis
sus es a me: et cuiusmodi tibi p̄cep
ta dederim. Nam et pueris cōdixi:
in illum et illum locum. Nunc igi
tur si q̄d habes ad manū. uel q̄q̄
panes da michi: aut quicquid in
ueneris. Et respondens sacerdos
dauid: ait ei. Non habeo panes la
icos ad manum: sed tantum panē
sc̄m. Si mundi sunt pueri maxīe
a mulieribꝫ. Et respondit dauid
sacerdoti: et dixit ei. Et quidem si
de mulieribꝫ agitur. continuimus
nos ab heri et nudius tertius. q̄ndo
egrediebamur: et fuerunt uasa
puerorꝫ sancta. Porro uia hec pol
luta est: sed et ipsa hodie sanctifica
bitur in uasis. Dedit ergo ei sacer
dos: sanctificatum panē. Non enim
erat ibi panis nisi tantum panis
appositionis: qui sublati fuerant a
facie dn̄i. ut ponerentur panes ca
lidi. Erat aūt ibi uir quidam de
seruis saul in die illa intus in ta
bernaculo dn̄i: et nom̄ eius doech
ydumeus: potentissimus pastor
saul. Dixit aūt dauid: ad achime
lech. Si habes hic ad manū. hastā
aut gladium. Quia gladiū meū
et arma mea nō tuli mecū. Sermo
enī regis urgebat. Et dixit sacer
dos. Ecce hic gladius goliath phi
listei quem percussisti in ualle tere
binthi: est inuolutus pallio post
ephod. Si istum uis tollere: tolle.
Non enim hic alius ē: absq; eo.
Et ait dauid. Non est huic alter
similis. Da m̄ eum. Surrexit itaq;
dauid. et fugit in illa die a facie
saul: et uenit ad achis regē geth.
Dixeruntq; et serui achis. Numq̄d
non est iste dauid rex terre: Non
ne huic cantabant p choros dicen
tes. Percussit saul mille et dauid de
cem milia: Posuit aūt dauid ser
mones istos in corde suo: et extimu
it ualde a facie achis regis geth.
Et īmutauit os suum coram eis:
et collabebatur inter manus eorꝫ:
et impingebat in ostiū portę. De
fluebantq; saliue eius in barbam.
Et ait achis ad seruos suos. Vidi
stis hominem insanū: Quare addu
xistis eum ad me: An desunt no
bis furiosi. q̄d introduxistis istū
ut fureret me p̄sente: Hic ne in
gredietur domū meam:

XXII

Abiit ergo inde dauid: et fugit
in speluncā odollam. Quod
cum audissent fr̄es eius. omnis do
mus patris eius: descenderunt ad
eum illuc. Et conuenerunt ad eum
oēs qui erant in angustia consti
tuti. et oppressi ere alieno. et amaro
animo: et factus est eorꝫ p̄nceps.
fuerunt̄q; cum eo quasi quadrin
genti uiri. Et p̄fectus est dauid
inde in maspha quę est moab: et
dixit ad regem moab. Maneat oro
pater mi⁹ et mater mea uobiscum:
donec sciam quid faciat m̄ dꝰs. Et
reliquit eos ante faciē regis mo
ab. Manseruntq; apud eum: cun
ctis diebꝫ quibꝫ dauid fuit in p̄si
dio. Dixitq; gad p̄pha: ad dauid.

Noli manere in ꝑlio: ꝓficiscere
et uade in terrā iudā. Et profectus
ē dauid: et uenit in saltum areth.
Et audiuit saul: qđ apparuiss̄ da
uid: et uiri qui erant cū eo. Saul
aūt cū maneret in gabaa: et eēt in
nēmore qđ est in ramā: hastā ma
nu tenens. cuncti serui eius circū
starent eum: ait ad seruos suos q̄
assistebant ei. Audite me mīc filii
iemini. Numq̄d omnib; uobis da
bit filius ysai agros et uineas. et
unūsos uos faciet tribunos ⁊ cen
turiones. qm̄ conuraſtis omnes
adūsum me. et nō est qui renūciet.
maxime cum et filius mūs fedus
uinxerit cū filio ysai. Non ē qui
uicem meā doleat ex uobis. nec q̄
annūciet m̄: eo quod suscitauerit
filius mūs seruū meū adūsum me.
insidiantē michi usq; hodie. Respō
dens aūt doech ydumeus qui assis
tebat. et erat primus inter seruos
saul: uidi inquit filium ysai. in
nobe apud achimelech filiū achi
tob. Qui consuluit pro eo dn̄m: et
cibaria dedit ei. Sed et gladiū go
liath philistei: dedit illi. Misit g̃
rex ad accersiendū achimelech filiū
achitob sacerdotem: et omnem do
mū patris eius. sacerdotum qui
erant in nobe. Qui uniūsi uenerūt
ad regem. Et ait saul. Audi fili a
chitob. Qui respondit. Presto sū
dn̄e. Dixitq; ad eum saul. Quare
conuraſtis adūsum me. tu et filii
ysai. et dedisti ei panem ⁊ gladiū.
et consuluisti pro eo dn̄m. ut con
surgeret adūsum me. insidiator. ut
q̄ hodie ꝑmanens. Respondensq;
achimelech regi: ait. Et quis in om
nib; seruis tuis sicut dauid fidelis.
et gener regis. et ꝓgens ad imperā
tuum. et gloriosus in domo tua:
ut hodie cepi consulere ꝑ eo dn̄m.
Absit hoc a me. Ne suspicetur rex
adūsum seruū suū rem huiuscemo
di: in uniūsa domo patris mei. Nō
enī sciuit seruus tuus quicq̄m sup
hoc negocio: uel modicū uel grande.
Dixitq; rex. Morte morieris achi
melech: tu et omnis domus patris
tui. Et ait rex emissarys: qui cir
cumstabant eū. Conūrimini: ⁊ in
terficite sacerdotes dn̄i. Nam man⁹
eor̄ cum dauid est: scientes qđ fu
gisset. et nō indicauerunt m̄. Noluerunt aūt serui regis extendere
manū suam: in sacerdotes dn̄i. Et
ait rex ad doech. Conūrere tu: et ir
rue in sacerdotes. Conūsusq; doech
ydumeus irruit in sacerdotes: et
trucidauit in die illa octogīta q̄nq;
uiros. uestitos ephod lineo. Nobe
aūt ciuitatem sacerdotū percussit in
ore gladij. uiros et mulieres. par
uulos et lactentes. bouemq; et asi
nū et ouem. in ore gladij. Euadens
aūt unus filius achimelech filij a
chitob cui nomen erat abiathar. fu
git ad dauid: et annūciauit ei qđ
occidisset saul sacerdotes dn̄i. Et ait
dauid ad abiathar. Sciebam in
die illa quod cum ibi esset doech
ydumeus: q̄ doubdubio annuntia
ret sauli. Ego sum reus oīum ani

may patris tui. Mane mecū: ne ti
meas. Siquis quesierit aīam meā.
queret et aīam tuam: mecūq; ser
uabēris. XXIII
Et annūciauerunt dauid: dicē
tes. Ecce philistiim obpugnant cei
lam: et diripiunt areas. Cōsuluit
igitur dauid dñm: dicens. Nūm
uadam. et percuciam philistēos istos.
Et ait dñs ad dauid. Vade: percute
philistēos: et saluabis ceilam. Et di
xerunt uiri qui erant cū dauid: ad
eū. Ecce nos hic in iudea consistētes
timemus; quanto magis si ierimꝰ
in ceilam adūsus agmina philisti
noꝝ? Rursum ḡ dauid consuluit
dñm. Qui respondens ait. Surge:
uade in ceilam: ego enī tradam phi
listēos in manu tua. Abiit dauid et
uiri eius in ceilam: et pugnauit ad
uersum philistēos. et abegit iumenta eoꝝ;
et percussit eos plaga magna: et sal
uauit dauid habitatores ceile. Porro
eo tempe quo fugiebat abiathar fi
lius achimelech ad dauid in ceilā:
ephod secū habens descenderat. Nū
tiatum ē aūt sauli: qđ uenisset da
uid in ceilam. Et ait saul. Tradidit
eum dñs in manus meas. Conclu
sus q; est introgressus urbē: in qua
portē et sere sunt. Et pcepit saul oī
pl̄o. ut ad pugnā descenderet ī cei
lam: et obsideret dauid et uiros eī.
Qđ cum resciisset dauid quia ꝑpa
raret ei saul dam malū: dixit ad
abiathar sacerdotē. Applica ephod.
Et ait dauid. Dñe đs isrl. audiuit
famā seruus tuus qđ disponat saul
uenire ad ceilam: ut eūtat ppt̄ me
urbem. Si tradent me uiri ceile in
manū eius. et si descendet saul. sic
audiuit seruus tuus? Dñe đs isrl:
indica seruo tuo. Et ait dñs. Descē
det. Dixitq; dauid. Si tradent me
uiri ceile et uiros qui sunt mecum.
in manu sauli? Et dixit dñs. Tra
dent. Surrexit ḡ dauid et uiri eius
quasi sexcenti: et egressi de ceila. huc
atq; illuc uagabantur incerti. Nū
ciatumq; est sauli: qđ fugisset da
uid de ceila. Quā obrem: dissimu
lauit exire. Morabatur aūt dauid
in deserto in locis firmissimis:
montiq; in monte solitudinis ziph.
Querebat tamē eum saul cunctis
diebꝰ: et nō tradidit eū đs in manꝰ
eius. Et uidit dauid qđ egressus esꝰ
sauli: et quereret aīam eius. Porro
dauid erat in deserto ziph: in sil
ua. Et surrexit ionathas filius
sauli. et abiit ad dauid in siluā: et
confortauit manus eī in deo. Di
xitq; ei. Ne timeas. Nequ enī inue
niet te manus sauli patris mei. Et
tu regnabis super isrl: et ego ero tibi
secūs. Sed et saul pater meus: scit
hoc. Percussit itaq; uterq; fedus:
coram dño. Mansitq; dauid ī silua:
ionathas aūt reuersus est in domū
suam. Ascenderunt aūt ziphei ad
saul in gabaā: dicentes. Nonne
dauid latitat apud nos in locis tu
tissimis silue. in colle achile. que ē
ad dexterā deserti? Nunc ḡ sicut
desiderauit anima tua ut descen
deres descende: nr̄m aūt erit ut

I Re

trādamus eū in manū regis. Dixq; saul. Benedicti uos a dño: quia doluistis uicem meā. Abite ergo ⁊ diligentius ꝑparate. et curiosius agite; et considerate locum ubi sit pes eius: uel quis uiderit eū ibi. Recogitat enim de me: quod callide insidier mi. Considerate et uidete omnia latibula eī: in quibz absconditur: et reūrimini ad me ad rem certam. ut uadā uobiscū. Qd' si etiā in terrā se abstruxerit: ꝑsecutabor eum in cunctis milibz iudā. At illi surgentes: abierunt in zyph ante saul. Dauid autē et uiri eius erant in deserto maon in campestribz: ad dextram iesimuth. Iuit ergo saul et socii eius: ad querendū eū. Et nunciatum ē dauid. Statimq; descendit ad petram: et uersabatur in deserto maon. Qd' cum audisset saul: ꝑsecutus est dauid in deserto maon. Et ibat saul et uiri eius ad latus mōtis ex parte una: dauid aūt et uiri eius erant in latere montis ex parte altera. Porro dauid desperabat: se posse euadere a facie saul. Iraq; saul et uiri eius in modum corone cingebant dauid et uiros eius: ut caperent eos. Et nuncius uenit ad saul: dicens. Festina et ueni: qm̄ inf̄uderunt se philistiim sup terram. Reūlus est ergo saul desistens ꝑsequi dauid: et pr̄exit in occursum philistinoz. Propt̄ hoc uocauerunt locum illum: petrā diuidentem. XXIIII

Ascendit q̄ dauid inde: et habitauit in locis tutissimis engaddi. Cumq; reūsus esset saul postq̄ ꝑsecutus ē philistēos: nunciauerūt ei dicentes. Ecce dauid in deserto est engaddi. Assumens q̄ saul tria milia electoz uiroz ex omni isr̄l. pr̄exit ad inuestigandū dauid et uiros eius: etiam sup abruptissimas petras que soles hibicibz pr̄ue sunt. Et uenit ad caulas ouium: que se offerebant uianti. Eratq; ibi spelunca: quā ingressus ē saul ut purgaret uentrem. Porro dauid et uiri eius: in interiore parte spelunce latebant. Et dixer̄ serui dauid ad eum. Ecce dies: de q̄ locutus ē dñs ad te. Ego tradam tibi inimicū tuū: ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo dauid: et p̄cidit oram clamidis saul silenter. Postq̄ hec p̄cidit cor suū dauid: eo qd̄ abscidisset oram clamidis saul. Dixit q; ad uiros suos. Propicius sit mi dñs. ne faciam hanc rem dño meo xp̄o dñi. ut mittam manū meam in eum: quia xp̄c dñi est. Et cōfregit dauid uiros suos sermonibz: et nō p̄misit eos ut consurgerent in saul. Porro saul exurgens de spelunca: pgebat cepto itinē. Surrexit aūt et dauid post eum. Et egressus de spelunca. clamauit p̄ tergum saul: dicens. Dñe mi rex. Et respexit saul post se. Et inclinans se dauid p̄nus in terrā adorauit. Dixitq; ad saul. Quare au

dis ūba hominū loquentiū. da
uid querit malū aduersum te.
Ecce hodie uiderunt oculi tui qđ
tradiderit te dñs in manu mea ī
spelunca. Et cogitaui ut occidere
te: sed pepercit tibi oculus meus.
Dixi enim. Non extendā manū
meam in dñm meū: quia xp̄e do
mini est. Quin potius pater mi.
uide et cognosce oram clamidis
tue in manu mea; qm cū pscin
derem sūmitatem clamidis tue:
nolui extendere manū meam in
te. Animaduerte et uide. qm non
est in manu mea malū neq;
iniquitas: neq; peccaui ī te. Tu
aūt insidiaris anime mee: ut au
feras eam. Judicet dñs inter me
et te. et ulciscatur dñs me ex te. ꝛ.
Manus aūt mea nō sit in te. Sic
et in puerbio antiquo dicitur. Ab
impijs egredietur impietas. Ma
nus ergō mea nō sit in te. Quem
psequeris rex isrl. quem psequeris.
Canem mortuū psequeris: et pu
licem unū. Sit dñs iudex. et iudi
cet inter me et te: et uideat et iu
dicet causam meam. et eruat de
manu tua. Cū aūt complesset da
uid loquens sermones huicemodi
ad saul: dixit saul. Numquid uox
hec tua est fili mi dauid. Et leua
ut uocem suam saul: et fleuit. Di
xitq; ad dauid. Justior tu es q̄ ego.
Tu enim tribuisti mi bona: ego au
tem reddidi tibi mala. Et tu indi
casti hodie que feceris michi bona:
quomodo tradiderit me dñs ī ma
nu tua. et nō occideris me. Quis
enim cū inuenerit inimicū suū.
dimitteret eū in ua bona. Sed dñs
reddat tibi ueritatē hanc: p
eo qđ opatus es hodie in me. Et
nunc quia scio qđ certissime regna
turus sis. et habiturus in manu
tua regnum isrl: ura mi in dño
ne deleas semen meum post me.
neq; auferas nom̄ meū de domo
patris mei. Et iurauit dauid saū
li. Abiit ergo saul in domū suam:
et dauid et uiri eius ascenderunt
ad tuciora loca. XXV

Mortuus ē aūt samuel. Et cō
gregatus est uniūsus isrl.
et planxerunt eū: et sepelierunt
eum in domo sua ī ramatha. Con
surgens q; dauid: descendit in de
sertum pharan. Erat autem uir
quispiā in solitudine maon: et
possessio eius in carmelo. Et ho
mo ille magnus nimis: eratq;
ei oues tria milia. et mille capre.
Et accidit: ut tonderetur grex ei⁹
in carmelo. Nom̄ aūt uiri illius
erat nabal: et nom̄ uxoris ei⁹ abi
gail. Eratq; illa mulier pruden
tissima: et speciosa. Porro uir ei⁹
durus: et pessimus et malitiosus.
Erat aūt de genere caleb. Cum q;
audisset dauid in deserto qđ ton
deret nabal gregem suum; misit
decem iuuenes: et dixit eis. Ascen
dite in carmelū; et ueneritis ad
nabal. et salutabitis eum ex nōie
meo pacifice. et sic dicetis. Sit fri
bus meis et tibi pax. et domui tue

I Re

pax: et omnib; quecumq; habes sit pax. Audiui qd tonderet pastores tui gregem: qui erant nobiscū in deserto. Cumqm eis molesti fuimus; nec aliquando defuit eis q̃quam de grege: omni tempe quo fuerunt nobiscū in carmelo. Interroga pueros tuos: et indicabunt tibi. Inuenant pueri tui grām in oculis tuis. In die enī bona uenimus. Quocumq; inuenerit manus tua: da seruis tuis. et filio tuo dauid. Cūq; uenissēt pueri dauid: locuti sunt ad nabal oīa uerba hec et nōīe dauid: et siluerunt. Respondens aūt nabal pueris dauid: ait. Quis ē dauid: et q̃s est filius ysai? Hodie increuerūt serui: qui fugiunt dnōs suos. Tollam ergo panes meos et aq̃s meas. et carnes pecorum que occidi tonsorib; meis. et dabo uiris quos nescio unde sint? Regressi sūt retrorsū pueri dauid p uiam suā: et reuersi uenerunt. et annūciauerūt ei oīa uerba que dixerat. Tunc ait dauid pueris suis. Accingatur uniquisq; gladio suo. Et accincti sunt singuli gladys suis: accinctus q; est et dauid ense suo. Et secuti sunt dauid: quasi quadringenti uiri. Porro ducenti: remanserūt ad sarcinas. Abigail aūt uxori nabal. nunciauit unus de pueris: dicens. Ecce misit dauid nuncios de deserto. ut bñdicerent dño nr̄o: et aūsatus ē eos. Homines isti boni satis fuerunt nobis et nō molesti: nec quicq̃m aliquando perijt. oīb; tempe quo fuimus conuersati cū eis in deserto. Pro muro erant nobis tam in nocte q̃m in die: oīb; diebus quib; pāsum apud eos greges. Quā obrem considera. et reconsidera quid facias: q̃m completa ē malicia adūsum utrum tuū. et adūsum domū tuam. Et ipse filius est belial: ita ut nemo possit ei loqui. Festinauit igitur abigail. et tulit ducentos panes. et duos utres uini. et q̃nq; arietes coctos. et quinq; sata polente. et centum ligaturas uue passe. et ducentas massas caricarū: et imposuit sup asinos. Dixitq; pueris suis. Precedite me: ecce ego post tergū sequar uos. Viro aūt suo nabal nō indicauit. Cum q; ascendisset asinū. et descenderet ad radicem montis: dauid et uiri eius descendebant in occursum eius. Quib; et illa occurrit. Et ait dauid. Vere frustra seruaui omnia que huius erant in deserto; et nichil periit quicq̃ de cunctis que ad eū pertinebant: et reddidit mi malum pro bono. Hec faciat dns inimicis dauid et hec addat: si reliquero de oīb; que ad eum pertinent usq; mane. mingentē ad parietē. Cum aūt audisset abigail dauid: festinauit et descendit de asino. et cecidit cora dauid sup faciem suam: et adorauit sup terram. et credidit ad pedes eius: et dixit. In me sit dñe mi hec iniquitas. Loquatur obsecro ancilla tua

in auribz tuis: et audi uba famule tue. Ignoret obsecro dñs meus rex cor suū ip̄ uirum suū istū impiū quū nabal quia secm nom̄ suum stultus ē. et est stultitia ei cum eo. Ego aūt ancilla tua nō uidi pueros tuos dñe mi: quos misisti. Nūc ergo dñe m. uiuit dñs et uiuit aīa tua. qui phibuit te ne uenires in sanguinem: et saluauit manū tuā tibi. Et nunc fiant sicut nabal inimici tui: et qui querunt dño meo malū. Quapter suscipe benedictionem hanc quā attulit ancilla tua tibi dño meo: et da pueris q̄ sequuntur te dñm meū. Auferī iniquitatem humile tue. faciens enī faciet dñs tibi dño meo fidelem domū: quia plia dñi. dñe mi tu pliaris. Malicia ergo nō inuenietur in te: omnib; diebz uite tue. Si enī surrexerit aliquando homo psequens te et querens aīam tuam: erit anima dñi mei custodita quasi in fasciculo uiuentiū apud dñm dm tuū. Uoro inimicoz tuoz aīa rotabitur quasi in impetu et circulo funde. Cum ergo fecerit dominus tibi dño meo omnia hec q̄ locutus ē bona e te. et constituerit te ducem sup̄ isr̄l: non erit tibi hoc in singultū. et uscrupulum cordis dño meo. qd̄ effuderit sanguinem innoxiū. aut ipse ultus suis. Et cum ipse bñfecerit dñs dño meo: recordaberis ancille tue. Et ait dauid ad abigail. Bñdictus dñs deus isr̄l. qui misit te hodiu occurrū meū: et benedictū eloquiū tuū: et benedicta tu que phibuisti me hodie ne irem ad sanguinē. et ulciscerer me manu mea. Alioquin uiuit dñs d's isr̄l' qui phibuit me ne malum facerem tibi: nisi cito uenisses in occursum mi: nō remansisset nabal usq̄ ad matutinā lucem. mingens ad parietem. Suscepit ergo dauid de manu eius: que attulerat ei. Dixitq̄ ei. Vade in pace: in domū tuam. Ecce audiui uocem tuam: et honoraui faciē tuam. Venit aūt abigail ad nabal. Et ecce erat ei conuiuiū in domo eius quasi conuiuiū regis: et cor nabal iocundū. Erat enim ebrius nimis. Et nō indicauit ei uerbū pusillum aut grande. usq̄ mane. Diluculo aūt cum digessisset uinū nabal: indicauit ei uxor sua uerba hec. et emortuū est cor eius intrinsetus: et factus ē quasi lapis. Cumq̄ ptransissent decē dies: percussit dñs nabal. et mortuus est. Quod cū audisset dauid mortuū nabal: ait. Bñdictus dñs qui iudicauit causam obprobrij mei de manu nabal. et seruū suū custodiuit a malo: et malicia nabal reddidit dñs in caput ei. Misit ergo dauid. et locutus ē ad abigail: ut sumeret eam sibi in uxorem. Et uenerunt pueri dauid ad abigail in carmelum: et locuti sūt ad eam. dicentes. Dauid misit nos ad te: ut accipiat te in uxorem sibi. Que surgēs adorauit pna

in tram: et ait. Ecce famula tua
sit in ancillā: ut lauet pedes ser-
uor dñi mei. Et festinauit et sur-
rexit abigail. et ascendit sup asi-
nū: et quinq; puelle ierunt cū ea
pedisseque eius. Et secuta ē nun-
cios dauid: et facta est illi uxor.
Sed et achinoem accepit dauid
de iezrahel: et fuit utraq; uxor
eius. Saul autē dedit michol fili-
am suam uxorem dauid. falthi
filio lais: qui erat de gallim.

Et uenerunt ziphei XXVI
ad saul in gabaa: dicentes.
Ecce dauid absconditus ē in col-
le achilē: que est ex aduſo solitu-
dinis. Et surrexit saul. et descen-
dit in desertum ziph. et cū eo tria
milia uiror de electis isrl: ut que-
reret dauid in deserto ziph. Et ca-
stra metatus ē saul in gabaa achi-
lē: que erat ex aduſo solitudinis
ante. Dauid aūt habitabat in
deserto. Videns autē qđ uenisset
saul post se in desertum; misit ex-
ploratores: et didicit qđ uenisset
certissime. Et surrexit dauid clā:
et uenit ad locum ubi erat saul.
Cumq; uidisset locum in quo dor-
miebat saul. et abner filius ner
princeps milicie eius; et saulem
dormientē in tentorio. et reliquū
uulgus p circuitum eius: ait da-
uid ad achimelech etheū. & abisai
filiū saruie frēm ioab. dicens. Q̄s
descendet mecū ad saul in castra:
Dixitq; abisai. Ego descendam te-
cum. Venerunt ḡ dauid et abisai
ad pplm nocte; et inuenerūt saul
iacentē et dormientē in tentorio. et
hastam fixam ad caput eius i ter-
ra: abner aūt et pplm dormientes i
circuitu eius. Dixitq; abisai ad da-
uid. Conclusit dñs hodie inimicum
tuū in manus tuas. Nunc ḡ pfo-
diam eū lancea in terra semel: et
secundo opus nō erit. Et dixit da-
uid abisai. Ne interfi as eū. Q̄s
enī extendet manū suam in xpm
dñi. et innocens erit: Et dixit da-
uid. Viuit dñs. quia nisi dñs per-
cusserit eū. aut dies eius uenerit
ut moriatur. aut in pliū descen-
dens perierit: ppicius sit mihi dñs
ne extendā manū meā in xpm
dñi. Nunc ḡ tolle hastam que est
ad caput eius et ciphum aque: et
abeamus. Tulit dauid hastam et
ciphum aque qui erat ad caput
saul: et abierunt. Et erat quis-
quā qui uideret et intelligeret et
euigilaret; sed oēs dormiebant: qa
sopor dñi irruerat sup eos. Cumq;
transisset dauid ex aduerso et ste-
tisset in uertice montis delonge; et
erat grande intuallum inter eos: cla-
mauit dauid ad pplm et ad abner
filiū ner. dicens. Nonne respondes
bis abner: Et respondens abner: ait.
Quis es tu qui clamas. et inquie-
tas regem: Et a dauid ad abner.
Numquid nō uir es: Et quis
alius similis tui in isrl: Quare ḡ
nō custodisti dñm tuū regem: In-
gressus ē enim unus de turba: ut
interficeret regē dñm tuū. Non

est bonum hoc qđ fecisti. Juuit
dñs qm filij mortis estis uos: q
nō custodistis dñm ūrm xpm dñi.
Nunc ergo unde ubi sit hasta regis:
et ubi sit ciphus aque. qui erant
ad caput eius. Cognouit aū saul
uocem dauid: et dixit. Numquid
uox tua hec est fili mi dauid: Et
ait dauid. Vox mea dñe mi rex. Et
ait. Quā ob causam dñs ms psequ
tur seruū suū: Quid feci. aut quod
est in manu mea malum: Nunc q
audi o2o dñe mi rex: ūba seru tui.
Si dñs incitat te adūsum me: odo
retur sacrificiū. Si autem filij ho
minū. maledicti sunt in conspectu
dñi. qui eiecerunt me hodie ut nō
habitem in hereditatē dñi: dicētes.
Vade: serui dijs alienis. Et nunc
nō effundatur sanguis ms in tra
coram dño; quia egressus est rex
isrl ut querat pulicem unū: sicut
psequitur perdix in montibz. Et
ait saul. Peccaui. Reuertere fili
mi dauid. Nequaqm enim ultra
tibi male faciam: eo qđ pciosa
fuerit aīa mea in oculis tuis ho
die. Apparet qđ stulte egerim: et
ignorauerim multa nimis. Et res
pondens dauid: ait. Ecce hasta re
gis: transeat unus de pueris regis
et tollat eam. Dñs aūt retribuet
unicuiq: scđm iusticiam suam et
fidem. Tradidit enī dñs te hodie
in manū meam: et nolui extende
re manū meā in xpm dñi. Et sicut
magnificata ē anima tua hodie ī
oculis meis. sic magnificetur aīa
mea in oculis dñi: et liberet me
de omni angustia. Ait q saul ad
dauid. Benedictus tu fili mi dauid.
Et quidem faciens facies z potēs
poteris. Abijt aūt dauid in uiam
suā: et saul reūsus ē in locū suum.

Et ait dauid in XXVII
corde suo. Aliquando incidā
in uno die in manus saul. Nonne
melius ē ut fugiam. et saluer in
terra philistinoz. ut desperet saul.
cessetq me querere in cunctis fini
bz isrl. Fugiam q manus ei. Et
surrexit dauid: et abijt ipe et sex
centi uiri cum eo. ad achis filium
maoch regem geth. Et habitauit
dauid cū achis in geth. ipe z uiri
eius et domus eius: dauid et due
uxores eius. achinoen iezrahelitis.
et abigail uxor nabal carmeli. Et
nunciatum ē saul qđ fugisset dauid
in geth: et nō addidit ultra querē
eum. Dixit aūt dauid ad achis. Si
inuenī grām in oculis tuis: detur
mi locus in una urbiū regionis
huius. ut habitem ibi. Cur enim
manet seruus tuus in ciuitate re
gis tecū: Dedit itaq: et achis in
die illa siceleg. Propter quā cau
sam: facta est siceleg regū iuda:
usq: in diem hanc. Fuit aūtē nu
merus dierū quibz habitauit da
uid in regione philistinoz: quat
mensiū. Et ascendit dauid et uiri
eius: et agebant pdas de tesluri z
de tethri. et de amalechitis. Hij enī
pagi habitabant in terra antiq
tus: euntibz sur usq: ad terrā egyp

ti. Et pcutiebat dauid omnē terrā:
nec relinquebat uiuentē uirum et
mulierē. Tollensq; oues et boues
et asinos et camelos et uestes: re
uertebatur et uenebat ad achis. Di
cebat aūt ei achis. In quē irruistis
hodie? Respondebat dauid. Cōtra
meridiem iude. et contra meridiē
ieramēl: et contra meridiem cen.
Virum et mulierē nō uiuificabat
dauid. nec adducebat in geth: di
cens. Ne forte loquantur aduersū
nos. Hec fecit dauid. et hoc erat de
cretum illius: cunctis diebus quib;
habitauit in regione philistinoꝝ.
Credidit g achis dauid: dicens.
Multa mala opatus ē: contra po
pulū suū israēl. Erit igitur mihi seruus
sempiternus. XXVIII
Factum ē aūt in diebus illis cō
gregauerunt philistiim agmina
sua: ut pparentur contra israēl ad
bellum. Dixitq; achis ad dauid.
Sciens nunc scito: qm mecū egre
dieris in castris tu et uiri tui. Dix
itq; dauid ad achis. Nunc scies:
que facturus ē seruus tuus. Et ait
achis ad dauid. Et ego custodem
capitis mei ponā te: cunctis diebus.
Samuel aūt mortuus est. Plan
xitq; eum omnis israēl: et sepelierūt
eū in ramatha urbe sua. Et saul
abstulit magos et ariolos de tra.
Congregatiq; sunt philistiim. et
uenerunt: et castra metati sūt in
sunam. Congregauit aūt et saul
uniuersum israēl: et uenit in gelboe.
Et uidit saul castra philistiim et
timuit: et expauit cor eius nimis.
Consuluitq; dnm: et nō respondit
ei neq; p sacerdotes neq; per somp
nia. neq; p prophas. Dixitq; saul
seruis suis. Querite mihi mulierē
habentē pythonē: et uadā ad eam:
et scisciabor p illam. Et dixerūt
serui eius ad eum. Est mulier ha
bens pythonē in endor. Mutauit
ergo habitum suū: uestitusq; est
alys uestimentis. Et abiit ipse et
duo uiri cū eo: uenerunt; ad mu
lierem nocte. Et ait. Diuina mihi
in pythone: et suscita mihi quē
dixero tibi. Et ait mulier ad eū.
Ecce tu nosti quanta fecerit saul:
et quom erāserit magos et ariolos
de terra. Quare g insidiaris aīe
mee ut occidar? Et iurauit ei saul
in dño: dicens. Viuit dns: quia nō
eueniet tibi quicquā mali propē
hanc rem. Dixitq; mulier. Quem
suscitabo tibi? Qui ait. Samuelē
suscita mihi. Cum autē uidisset mu
lier samuelem: exclamauit uoce
magna. et dixit ad saul. Quare im
posuisti mihi? Tu es enī saul. Dixitq;
ei rex. Noli timere. Quid uidisti?
Et ait mulier ad saul. Deos uideo:
ascendentes de terra. Dixitq; ei. Qua
lis ē forma eius? Que ait. Vir se
nex ascendit et ipse amictus ē pal
lio. Et intellexit saul qd samuel
esset: et inclinauit se sup faciē suā
in terra. et adorauit. Dixit aūt sa
muel ad saul. Quare inquietasti
me. ut suscitarer? Et ait saul. Co
arctor nimis. Siquidem philistiim

pugnant adūsum me. ⁊ dñs recessit
a me: et eraudire me noluit neq;
in manu pphāt. neq; per somnia.
Vocaui ergo te: ut ostenderes mi
quid faciam. Et ait samuel. Quid
interrogas me cum dñs recesserit a te.
et transierit ad emulū tuū: Faciet
enim dñs tibi: sicut locutus ē in
manu mea. Et scindet regnū de
manu tua; et dabit illud pximo
tuo dauid: quia nō obedisti uoci dñi.
neq; fecisti iram furoris eius in a
malech. Idcirco qđ̄ pateris fecit tibi
dñs hodie: et dabit dñs etiam isrl'
tecum in manu philistiim. Cras
autē tu et filij tui mecum eritis: ⁊
et castra isrl' tradet dñs in manu
philistiim. Statimq; saul cecidit
porrectus in terrā. Extimuerat enī
uerba samuelis; et robur nō erat in
eo: quia nō comederat panē tota die
illa et nocte. Ingressa est itaq; mu
lier ad saul. Conturbatus enī erat
ualde. Dixitq; ad eū. Ecce obediuit
ancilla tua uoci tue; et posui aiam
meā in manu mea: et audiui ser
mones tuos quos locutus es ad me.
Nunc igitur audi et tu uocem an
cille tue; et ponā coram te buccellā
panis: et comedens conualescas. et
possis iter agere. Ad hec renuit: ⁊ ait.
Non comedam. Coegerunt autē eū
serui sui: et mulier. Et tandem au
dita uoce eor. surrexit de terra: et
sedit sup lectum. Mulier autē illa
habebat uitulū pascualem i domo:
et festinauit et occidit eū. Tollens
q; farinā. miscuit eā ⁊ coxit azima:
et posuit ante saul. et ante seruos
eius. Qui cū comedissent surrexe
runt: et ambulauerūt p totā noctem

Congregata XXIX illā.

Siunt ergo agmina philistiim
innūsa in affech: sed et isrl' castra
metatus ē sup fontē qui erat i iez
rael. Et satrape quidem philistiim
incedebant in centuriis et milibz:
dauid aūt et uiri eius erant in no
uissimo agmine cū achis. Dixerūtq;
pncipes philistiim. Quid sibi uolūt
hebrei isti: Et ait achis ad pncipes
philistiim. Nunquid ignoratis dauid
qui fuit seruus saul regis isrl' et ē
apud me multis diebz uel annis.
Et nō inuēni in eo quicquā ex die
qua transfugit ad me: usq; hanc
diem. Irati sunt aūt adūsum eum
pncipes philistiim: et dixerunt ei.
Reūtatur uir et sedeat in loco suo
in quo constituisti eū; et nō descen
dat nobiscū in pliū: ne fiat nob
adūsarius cū prelium ceperimus.
Quomō enī placare aliter poterit
dñm suū. nisi in capitibz nris: Nōne iste est dauid cui canebant i cho
ris dicentes. percussit saul in milibz.
et dauid in decem milibz suis. Vocauit g̃ achis dauid: et ait ei. Vi
uit dñs qua rectus es tu ⁊ bonus
in conspectu meo. et exitus tuus et
introitus tuus mecum ē in castris;
et nō inuēni in te quicquā mali a
die qua uenisti ad me usq; ad hanc
diem: sed satrapis nō places. Reū
tere g̃ et uade in pace: et nō offen
das oculos satrapaꝝ philistiim. Di

xitq; dauid ad achis. Quid enī feci. Et quid inuenisti in me seruo tuo a die qua fui in conspectu tuo usq; in diem hanc. ut nō uenīā et pugnem contra inimicos dñi mei regis. Respondens aūt achis: locutus est ad dauid. Scio quia bonus es tu in oculis meis sicut angl's dei: sz p̄nces philistiim dixerunt. Non ascēdet nobiscū in prelīū. Igitur consurge mane tu: et seruu dñi tui q̄ uenerunt tecum. Et cū de nocte surrexeritis. et cēperit diluc̄escere: pgite. Surrexit itaq; de nocte dauid ipse et uiri eius: ut p̄ficiscerēt mane: et reūterentur ad terrā philistiim. Philistiim aūt: ascenderunt in iezrael. XXX

Cumq; uenissent dauid et uiri eius in siceleg die tercia; amalechite impetum fecerant ex parte australi in siceleg: et pcusserant siceleg. et succenderūt eam igni. Et captiuas duxerant mulieres ex ea a minimo usq; ad magnum; et nō interfecerant quēquā sz secum duxerant: et pgebant in itinere suo. Cum g̃ uenissent dauid ⁊ uiri eius ad ciuitatē. ⁊ inuenissēt eam succensam igni. et uxores suas et filios suos et filias suas ductas ee captiuas: leuauerūt dauid et p̄ls qui erat cū eo uoces suas. et planxerunt donec deficerent in eis lacrime. Siquidē ⁊ due uxores dauid captiue ducte fuerant: achinoen iezrahelitis. et abigail uxor nabal carmeli. Et contristatus ē dauid ualde. Volebat enī eū p̄ls lapidare: q̄a amara erat aīa unuscuiusq; uiri sup filijs suis et filiabz. Confortatus ē aūt dauid in dño deo suo: et ait ad abiathar sacerdotem filium achimelech. Applica ad me ephod. Et applicauit abiathar ad dauid ephod: et consuluit dauid dñm. dicēs. Persequar an nō latrunculos hos. et comprehendā eos. Dixitq; ei dō. Psequere. Absq; dubio enī comprehendes eos: et excuties p̄dam. Abiit ergo dauid ipse et sexcenti uiri qui erant cū eo; et uenerunt usq; ad torrentē besor: et lassi quidam substiterunt. Psecutus ē aūtē dauid: ipse et quadringenti uiri. Substiterant enī ducenti: qui lassi transire nō poterant torrentē besor. Et inuenerunt uirū egyptiū in agro: et adduxerunt eum. ad dauid. Dederūq; ei et panē ut comederet. et biberet aquam: sed et fragmen masse caricay. et duas ligaturas uue passe. Que cū comedisset: reūlus ē sps ei. et refocillatus ē. Non enī comedāt panem. neq; biberat aquam: tribz dieb; et tribz noctib; Dixit ei itaq; dauid. Cuius es tu. uel unde. et q̄ pgis. Qui ait. Puer egyptius ego sum: seruus uiri amalechite. Dereliquit aūt me dñs mūs: quia egrotare cepi nudus tercius. Siquidem nos erupimus ad australem plagā cerethi. et contra iudam. et ad meridiem caleb: et siceleg succendimus igni. Dixitq; ei dauid. Poces me ducere ad cuneū istum. Qui ait.

Jura in dñm qđ non occidas me. et
nō tradas me in manus dñi mei:
et ego ducam te ad aneū istū. Et
urauit ei dauid. Qui cū duxisset eū:
ecce illi discūbebant sup faciem uni
uſe terre comedentes et bibentes. et qđ
festum celebrantes diem p cuncta
pda et spolys. que ceperant de terra
philistym et de tra iudā. Et per-
cussit eos dauid a uespa usq; ad uespe
ram alterius diei: et nō euasit ex eis
quisquā nisi quadringenti uiri ado
lescentes. qui ascenderant camelos et
fugerāt. Eruit q dauid oīa que tule
rant amalechite; et duas uxores su
as eruit: nec defuit quicqm a par
uo usq; ad magnū. tam de filys q
de filiabz. et de spolys. Et quecūq;
rapuerant. oīa reduxit dauid: et
tulit unusquisq; greges et armēta. et
minauit ante faciem suā. Dixerūq;.
Hec ē preda dauid. Venit aūt dauid
ad ducentos uiros qui lassi subsitere
rant. nec sequi potuerant dauid: et
residere eos usserat in torrente besor.
Qui egressi sūt obuiā dauid: et pplō
qui erat cū eo. Accedens aūt dauid
ad pl'm: salutauit eū pacifice. Res
pondensq; oīs uir pessimus et in
quus de uiris qui erant cū dauid:
dixit. Quia nō uenerūt nobiscum: nō
dabimus eis quicqm de pda quā eri
mus. Sz sufficiat unicuiq; uxor sua
et filij: quos cū acceperint recedant.
Dixit aūt dauid. Non sic facietis
fres mei de hys que tradidit dñs
nobis. et custoduit nos. et dedit la
truncalos qui erupant aduersum nos
in manus nras: nec audiet uos qsquā
sup sermone hoc. Equa enī pars erit
descendentis ad preliū. et remanētis
ad sarcinas: et similit diuidēt. Et
fm ē hoc ex die illa et deinceps cō
stitutum et pfinitum et quasi lex
in isrl: usq; in diem hanc. Venit q
dauid in siceleg. Et misit dona de
pda senioribz iuda. pximis suis. dicēs:
accipite benedictionē de pda hostiū
dñi: hys qui erant in bethel. et q
in ramoth ad meridiem. et qui in
iether. et qui in aroer. et qui in se
famoth. et qui in esthama. et qui
in rachal. et qui in urbibz ierameel.
et qui in urbibz cheni. et qui in ara
ma. et qui in lacu asan. et qui in
athac. et qui in hebron. et reliquis
qui erant in hys locis in quibz fue
rat cōmoratus dauid et uiri eius.

XXXI

Philistym aūt pug
nabant aduersum isrl. Et fuge
runt uiri isrl ante faciē philistym:
et ceciderūt interfecti in monte gelboe.
Irruerunt q philistym in saul et in
filios eius: et peremerunt ionathan.
et abinadab. et melchisue filios saul.
Totumq; pondus pli: uersum est
in saul. Et consecuti sunt eū uiri sa
gittarij: et uulneratus ē uehemēter
a sagittarijs. Dixitq; saul ad armi
gerum suū. Evagina gladium tuū
et pcute me: ne forte ueniant incir
cumcisi isti et interficiāt me. illu
dentes mi. Et noluit armiger eius:
fuerat enī nimio timore perterritus.
Arripuit ergo saul gladium suū:
et irruit sup eum. Qđ cū uidisset

armiger eius uidelicet qđ mortu
us ēet saul: uiruit etiam ipe sup
gladium suū. et mortuus est cum
eo. Mortuus ē ergo saul ⁊ tres filij
eius et armiger illius: et unusqs
uirorum eius in die illa pariter. Vi
dentes autem filij isrl' qui erant trāns
uallem et transiordanē. quod fu
gissent uiri isrl'ite. et qđ mortuus
ēet saul et filij eius: reliquerunt
ciuitates suas. et fugerunt. Venē
runtq; philistiim: et habitauerūt
ibi. Facta aūt altera die. uenerūt
philistiim ut exspoliarent inter
fectos: et inuenerunt saul ⁊ tres
filios eius. iacentes in monte gel
boe. Et p̄cederunt caput saul ⁊ ex
spoliauerunt eū armis: et miserūt
in terrā philistinor p̄ circuitum:
ut annunciaretur in templo ydo
lor et in populis. Et posuerunt
arma eius in templo astaroth:
corpus uero eius suspenderūt in
muro bethsan. Quod cū audissent
habitatores iabes galaad quecūq;
fecerant philistiim saul: surrexe
runt omnes uiri fortissimi. et am
bulauerunt tota nocte. et tulerūt
cadauer saul et cadauera filior ei
de muro bethsan. Venerūtq; iabes:
et combusserunt ea ignī. Et tule
runt ossa eorum. et sepelierunt in
nemore iabes: et ieiunauerūt sep
tem diebus. Explicit primus liber
regum. Incipit secundus lib' regū.

actum ē aūt postq̄
mortuus ē saul. ut
dauid reuerteretur a
cede amalech: et
maneret duos dies
in siceleg. In die
autem tertia apparuit homo uen
iens de castris saul: uestē conscissa.
et puluere aspersus caput. Et ut ue
nit ad dauid: cecidit sup faciē suā.
et adorauit. Dixitq; ad eū dauid.
Unde uenis? Qui ait ad eum. De
castris isrl' fugi. Et dixit ad eū da
uid. Quod est ūbum. qđ frēm ē? In
dica mi. Qui ait. Fugit ppl's e plio:
et multi corruerunt ex ppl'o. mortu
sunt. Sz et saul et ionathas filius
eius: interierunt. Dixitq; dauid ad
adolescentē: qui nunciabat ei. Un
de scis quia mortuus ē saul. et io
nathas filius ei? Et ait adolescens:
qui nunciabat ei. Casu uenī in mon
tem gelboe: et saul incūbebat sup
hastam suā. Porro currus et equi
tes: appropinquabāt ei. Et conuer
sus post tergum suū. uidensq; me:
uocauit. Cui cū respondissem assū:
dixit mi. Quis nam es tu? Et ait
ad eū. Amalechites sū. Et locutus
est mi. Sta sup me et interfice me.
qm̄ tenent me anguste: et adhuc
tota anima mea. in me est. Stansq;
sup eum: occidi illum. Sciebā enī:
qđ uiuere nō poterat post ruinā.
Et tuli diadema qđ erat i capite
eius. et armillam de brachio illius:
et attuli ad te dn̄m meū huc. Ap̄
hendens aūt dauid uestimenta sua

scidit. oñs q̄ uiri qui erant cū eo: et
planxerunt. et fleuerūt. et ieiunauerūt
usq; ad uesperam. sup saul & ionathan
filium ei. et sup populū dñi. et sup do
mū isrl: qđ corruissent gladio. Dixit
q; dauid ad iuuenē: qui nunciauerat ei. Unde es tu? Qui respōdit. Fi
lius hominis aduene amalechite: ego
sū. Et ait dauid ad eū. Quare non ti
muisti mittere manū tuā. ut occidēs
xp̄m dñi? Vocansq; dauid unū de
pueris suis: ait. Accedens: irrue in eū.
Qui percussit illum: et mortuus ē. Et
ait ad eū dauid. Sanguis tuus: sup
caput tuū. Os enī tuum locutū est
aduersum te: dicens. Ego interfeci xp̄m
dñi. Planxit aūt dauid planctū hui
cemodi sup saul et sup ionathā filiū
eius: et p̄cepit ut docerent filios iudā
archum sicut scriptum est in libro
iusti. Et ait. Considera isrl p hys
qui mortui sūt: sup excelsa tua uulne
rati. Inclita isrl: super montes tuos
interfecti sūt. Quōm ceciderūt fortes?
Nolite annūciare in geth. neq; an
nuncietis in compitis ascalonis: ne
forte letentur filie philistiim: nē ex
ultent filie incircūcisor. Montes gel
boe. nec ros. nec pluuia ueniat sup
uos. neq; sint agri p̄mitiaꝝ: q̄a ibi
abiectus ē clipeus fortium. clipeus
saul: quasi non esset unctus ōleo. A
sanguine interfector ab adipe fortiū.
Sagitta ionathe nūq̄m reduit re
trorsum: et gladius saul nō est reuer
sus manus. Saul et ionathas ama
biles et decori in uita sua: in morte
quoq; nō sunt diuisi. Aquilis uelo
ciores: leonibus fortiores. Filie isrl
sup saul flete; qui ueste bat uos coc
cino in deliciis: qui p̄bebat ornamē
ta aurea cultui uō. Quōm ceciderunt fortes in p̄lio? Ionathas in ex
celsis tuis occisus ē. Doleo sup te
frat mi ionatha: decore nimis. et
amabilis sup amorem mulier. Sicut mater amat unicū filiū suū:
ita te diligebam. Quōm ceciderūt
robusti. et pierunt arma bellica?

II

Igitur post hec consuluit
dauid dñm: dicens. Num ascendā
in unā de ciuitatibus iuda? Et ait
dñs ad eum. Ascende. Et dixit dauid.
Quo ascendā? Et respondit ei. In
hebron. Ascendit g̃ dauid & due uxo
res eius: achinoem iezrahelitis. et
abigail uxor nabal carmeli. Sed &
uiros qui erant cū eo duxit dauid
singulos cū domo sua: et mansērunt
in oppidis hebron. Veneruntq; uiri
iuda: et unxerunt ibi dauid. ut reg
naret sup domū iuda. Et nūciatū
est dauid: qđ uiri iabes galaad se
pelissent saul. Misit g̃ dauid nūcios
ad uiros iabes galaad: dixitq; ad
eos. Benedicti uos dño. qui fecistis
miam hanc cū dño uro saul: et se
pelistis eū. Et nunc retribuet uob
quidē dñs miam et ueritatē: sed &
ego reddam gram: eo quod fecistis
uerbū istud. Confortentur manus
ure: et estote filij fortitudinis. Licet
enī mortuus sit dñs ur saul: tamē
me unxit domus iuda in regē sibi.
Abner aūt filius ner. p̄ceps exer
citus saul. tulit hisboseth filium

saul. et circūduxit eum p castra: re
gemq; constituit sup galaad et sup
tesluri. et sup iezrahēl. et sup effra
ym. et sup beniamin. ⁊ sup isrl' uni
uersum. Quadraginta annoꝝ erat
hisboseth filius saul cū regnare ce
pisset sup isrl': et duobꝫ annis reg
nauit. Sola autē domus iudā: seq̄
batur dauid. Et fuit numer' dieꝝ
quos cōmoratus ē dauid in pans
in hebron sup domū iuda: septem
annoꝝ. et sex mensiū. Egressusq; ē
abner filius ner. et puī hisboseth
filij saul de castris: in gabaon. Por
ro ioab filius saruie et pueri dauid
egressi sunt: et occurrerūt eis iuxta
piscinā gabaon. Et cū in unū con
uenissent: e regione sederunt. hi
ex una parte piscine. ⁊ illi ex altera.
Dixitq; abner ad ioab. Surgant
pueri: et ludant coram nobis. Et
respondit ioab. Surgant. Surrexe
runt ergo: et transierunt numero
duodecim de beniamin ex parte his
boseth filij saul: et duodecim de pue
ris dauid. Apprehensoq; unusquisq;
capite comparis sui. defixit gladiū
in latus contrarij: et ceciderunt si
mul. Vocatumq; est nom̄ loci illi'
ager robustoꝝ in gabaon. Et ortū
est bellum durum satis: in die illa.
Fugatusq; est abner et uiri isrl' a
pueris dauid. Erant autē ibi tres
filij saruie: ioab. et abisai. ⁊ asahel.
Porro asahel cursor uelocissimus
fuit: quasi unus ex capreis que mo
rantur in siluis. Persequebatur aūt
asahel abner: et nō declinauit neq;
a dextris neq; a sinistris omittens
persequi abner. Respexit itaq; abner
post tergum suū: et ait. Tu ne es
asahel? Qui respondit. Ego sum.
Dixitq; ei abner. Vade ad dexterā
siue ad sinistrā: et apprehende unū
de adolescentibꝫ: et tolle tibi spolia
eius. Noluit aūt asahel omittere:
quin urgeret eū. Rursumq; locut'
est abner ad asahel. Recede. noli
me sequi ne compellar confodere te
in terrā: et leuare ī pectore faciē
meā ad ioab frēm tuū. Qui audi
re contempsit: et noluit declinare.
Percussit g̃ eum abner aūsa hasta
in inguine: et transfodit: et mor
tuus est in eodem loco. Oēsq; qui
transibant p locum ī quo ceciderat
asahel et mortuus erat: substiste
bant. Persequentibꝫ autem ioab et
abisai fugientē abner: sol occubu
it. Et uenerunt usq; ad collem aq̄
ductus: qui est ex aduerso uallis. et
itineris deserti in gabaon. Congre
gatiq; sunt filij beniamin: ad abn'.
Et conglobati in unū cuneū: ste
terunt in sūmitate tumuli unī. Et
exclamauit abner ad ioab: et ait.
Si lum usq; ad internecionem tuus
mucro deseuet? An ignoras qđ pi
culosa sit desperatio? Usq; quo non
dicis pplō ut omittat persequi frēs
suos? Et ait ioab. Viuit dñs. si lo
cutus fuisses mane: recessiss; ppls
persequens frēm suū. Insonuit ergo
ioab buccina: et steterunt omnis exer
citus: nec persecuti sunt ultra isrl'.
neq; inierē certamen. Abner autē

et uiri eī abierunt p campestria to
ta nocte illa. et transierī iordanē:
et lustrata omni bethoron uenerūt
ad castra. Porro ioab reūsus omisso
abner: congregauit omnē plm. Et
defuerunt de pueris dauid. decem
nouem uiri excepto asahele. Seru
aūt dauid peusserunt de beniamin
et de uiris qui erant cū abner trecē
tos sexaginta: qui et mortui sunt.
Tulerunt q asahel: et sepelierūt eū
in sepulchro patris sui in bethleem.
Et ambulauerī tota nocte. ioab et
uiri qui erant cū eo: et in ipo crepus
culo pueneruit in hebron.

Facta est g longa contentio in
ter domū dauid. et inr domū
saul. Dauid pficiens. et semper se
ipo robustior: domus aūt saul de
crescens cotidie. Hati q sunt filij
dauid in hebron. Fuit pmogenitus
eius amnon de achinoen tezrahe
lite: et post eum eleab de abigail
uxore nabal carmeli. Porro tertius
absalon filius maacha: filie cholo
mai regis gessur. Quartus aūt ado
nias filius aggith. Et qntus safa
tias filº abital. Sextus quoq ietht
raam: de egla uxore dauid. Hy na
ti sunt dauid: in hebron. Cum ergo
esset plium inr domū saul et domū
dauid: abner filius ner regebat do
mū saul. Fuerat aūt saul concubi
na nōie respha: filia achā. Dixitq
hisboseth ad abner. Quare ingressus
es ad concubinā patris mei? Qui
iratus nimis pter uba hisboseth:
ait. Numqd caput canis ego sum
aduersum iudam hodie. qui fecerim
miam sup domū saulis patris tui.
et sup frēs et pximos eius. et nō tra
didi te in manu dauid. et tu requisisti
in me qd' argueres p muliere hodie?
Hec faciat ds abner et hec addat ei;
nisi quom iurauit dns dauid sic
faciam cū eo: ut transferatur regnū
de domo saul. et eleuetur thronus
dauid sup isr' et sup iudam. a dan
usq bersabee. Et ñ potuit respondē
ei quicq̄m: quia metuebat illū. Mi
sit ergo abner nuncios ad dauid: p
se dicentes. Cuius ē terra? Et ut lo
querentur. Fac mecū amicitias; et
erit manus mea tecū: et reducā ad
te uniuersum isr'. Qui ait. Optime
ego faciā tecū amicitias. Sed unā
rem peto a te: dicens. Non uidebis
faciem meā anteq̄m adduxeris in
michol filiam saul: et sic uenies et
uidebis me. Misit aūt dauid nūcios
ad hisboseth filiū saul: dicēs. Redde
uxorem meā michol: quā desponde
ri mihi centū pputijs philistiim. Misit g
hisboseth: et tulit eam a uiro suo.
phaltiel filio lais. Sequebaturq eā
uir suus plorans: usq̄ ad bahurim.
Et dixit ad eū abner. Vade: et reuer
tere. Qui reūsus ē. Sermonē quoq
uirtutis abner ad seniores isr': dicēs.
Tam heri q̄m nudius tertius que
rebatis dauid: ut regnaret super
uos. Nunc g facite: q̄m dns locutus
ē ad dauid. dicens. In manu serui
mei dauid saluabo plm meū isr':
de manu philistinoy et oīum inimi
coy eius. Locutus ē aūt abner

etiam ad beniamin. Et abijt ut lo
queretur ad dauid in hebron: oīa q̄
placuerant isrl' et uniuſo beniamin.
Uenitq; ad dauid in hebron cū u
ginti uiris. Et fecit dauid abner et
uiris eī qui erant cū eo conuiuium.
Et dixit abner ad dauid. Surgā ut
congregem ad te dñm meū regem
omnē isrl' et ineam tecū fedus: et
impes oīb; ſicut deſiderat āīa tua.
Cum g̃ deduxiſſet dauid abner. et
ille iſſet in pace: ſtatim pūi dauid
et ioab uenerūt celis latronib; cum
p̃da magna nimis. Abner autē nō
erat cū dauid in hebron: q̃a iam
dimiſerat eū. et pſpēſus fuerat in
pace. Et ioab et oīs exercitus qui
erāt cum eo: poſtea uenerūt. Nuncia
tum ē itaq; ioab a narrantib; Ve
nit abner filius ner ad regem. et di
miſit eū: et abijt in pace. Et ingreſ
ſus ē ioab ad regem: et ait. Quid fe
iſti? Ecce uenit abner ad te. Quare
dimiſiſti eū. et abijt et receſſit? Ig
noras abner filiū ner q̄m ad hoc ue
nit ut deciper̄ te. ut ſcīret exitū tuū
et introitum tuū. et noſſet oīa que
agis? Egreſſus itaq; ioab a dauid.
miſit nuncios poſt abner: et reduxit
eum a ciſterna ſyra. ignorante da
uid. Cumq; rediſſet abner ī hebron:
ſeorſum abduxit eū ioab ad mediū
portē. ut loqueretur ei in dolo. Et
pauſſit illum ibi in inguine: et mor
tuus ē: in ultionē ſanguinis aſael
frīs eius. Qđ cū audiſſet dauid ia
rem geſtam: ait. Mundus ego ſū
et regnū meū apud dñm uſq; in
ſempiternū a ſanguine abner filij ner:
et ueniat ſup caput ioab. et ſuper
omnē domū patris eius. Nec deſci
at de domo ioab fluxum ſeminis
ſuſtinens. et lepſus: tenens fuſū.
et cadens gladio. et indigens pane.
Igitur ioab et abiſai frater eius in
terfecerunt abner: eo qđ occidiſſet
aſahel frēm eor̄ in gabaon in plio.
Dixit aūt dauid ad ioab: et ad om
nem plm̄ qui erat cū eo. Scindite
ueſtimenta uīa; et accingimini ſac
cis: et plangite ante exequias abn̄.
Porro rex dauid ſequebatur feretrū.
Cumq; ſepeliſſent abner in hebron:
leuauit rex dauid uocem ſuā. et fle
uit ſup tumulū abner. Fleuit aūt
et omnis ppl's. Planxitq; rex ab
ner: ait. Nequaq̄m ut mori ſolent
ignaui: mortuus es abner. Manꝰ
tue nō ſunt ligate; et pedes tui nō
ſunt compedib; aggrauati: ſed ſic
ſolent cadere coram filijs iniquita
tis. corruiſti. Congemuitq; oīs
ppl's: fleuit ſup eum. Cūq; ueniſſet
uniuſa multitudo cibū capere cū
dauid. clara adhuc die: iurauit da
uid. dicens. Hec faciat mi dns. et hec
addat: ſi ante occaſum ſolis guſta
uero panē uel aliud quicq̄m. Om
nisq; ppl's audiuit: et placuerunt
eis cuncta que fecit rex in conſpectu
totius ppli. Et cognouit oīe uulg̃
et uniuſus iſrl' in die illa: q̄m nō
actum fuiſſet a rege ut occideretur
abner filius ner. Dixit quoq; rex ad
ſeruos ſuos. Num ignoratis. q̄m
princeps et maxim̄ cecidit hodie ī iſrl'?

Ego aũt delicatus adhuc et unct̃
rex. Porro isti uiri filij sarue: du
ri mihi sunt. Retribuat dñs fac
ienti malum: uxta malitiam suã.
Audiuit aũt filius III
saul. qd̃ cecidisset abner i he
bron: et dissolute sunt manus ei⁹.
omnisq; isrl' p̃turbatus ẽ. Duo
aũt uiri principes latronũ erant
cum filio saul. nomen uni bãana.
et nom̃ alteri rechãb: filij rẽmon
berothite. de filijs beniamin. Siq̃
dem et beroth: reputata est in be
niamin. Et fugerunt berothite i
gerhaim: fuerunt̃q; ibi aduene us
q; ad illud tempus. Erat aũt io
nathe filio saul: filius debilis pe
dib;. Quinquennis enim fuit: q̃n̄do
uenit nuncius de saul et ionatha
ex iezrahel. Tollens itaq; eum nu
trix sua: fugit. Cumq; festinaret
ut fugeret: cecidit. et claudus effec
tus est. Habuit̃q; uocabulum. mu
phiboseth. Vadentes igitur filij rẽ
mon berothite. rechab. et bãana. in
gressi sunt feruenti die domũ hys
boseth: qui dormiebat sup stratũ
suũ meridie. Et ostiaria dom⁹ pur
gans triticũ: obdormiuit. Ingressi
sunt aũt domũ latenter. assumentes
spicas tritici: et pausserunt eũ in
inguine rechab et bãana frater ei⁹:
et fugerunt. Cum aũt ingressi fu
issent domũ: ille dormiebat sup lec
tum suũ in cenaculo. Et percutientes:
interfecerunt eũ. Sublatoq; capite
eius abierunt p uiam deserti tota
nocte: et attulerunt caput hisbo
seth ad dauid in hebron. Dixer̃it̃q;
ad regem. Ecce caput hisboseth filij
saul inimici tui qui querebat ani
mã tuam: et dedit dñs dño nõ re
gi ultionẽ de saul et de semine eius.
Respondens aũt dauid rechãb et
baana fratri eius filijs remmon be
rothei: dixit ad eos. Viuit dñs q̃
eruit ãiam meã de omni angustia;
qm̃ eum qui annũciauerat mihi
et dixerat mortuus ẽ saul. qui pu
tabat se pspera nunciare. tenui et
occidi eum in siceleg: cui oportebat
me dare mercedem p nũcio. Quã
to mãgis nunc cũ homines impij in
fecerunt utrum innoxiũ in domo
sua sup lectum suũ. non quer̃ã san
guinem eius de manu urã. et aufe
ram uos de terra. Precepit itaq; da
uid pueris suis: et interfecerũt eos.
Precidentes q; manus et pedes eor̃:
suspenderunt eos sup piscinam in
hebron. Caput aũt hisboseth tule
runt: et in sepulchro abner sepeli
erunt in hebron. V
Et uenerunt unũ̃se tribus isrl'.
ad dauid in hebron: dicentes. Ecce
nos: os tuũ et caro tua sumus. Sed
et heri et nudius tertius cum eẽt
saul rex sup nos: tu eras educens
et reducens isrl'. Dixit aut̃ dñs
ad te. Tu pasces pplm meũ isrl':
et tu eris dux sup isrl'. Venerunt
quoq; et seniores de isrl' ad regẽ in
hebron: et pepigit cum eis dauid
fedus in hebron coram dño. Unxe
runt̃q; dauid in regem: super isrl'.
Filius triginta annor̃ erat dauid

cum regnare cepisset: et quadragi
ta annis regnauit. In hebron reg
nauit sup iudam: septem annis.
et sex mensib; In ierlm autē reg
nauit triginta et tribus annis:
sup omnē isrl' et iudam. Et abiit
rex et oēs uiri qui erant cū eo in
ierlm: ad iebuseum habitatorem
terre. Dictumq; est dauid ab eis.
Non ingredieris huc: nisi abstu
leris cecos et claudos. dicētes. Nō
ingredietur dauid huc. Cepit au
tem dauid arcem syon: hec est ciu
tas dauid. Proposuerat enī dauid
in die illa premiū et qui percussisset
iebuseum et tetigisset domatū fis
tulas: et ablatulisset cecos ⁊ claudos
odientes aīam dauid. Idcirco dici
tur in puerbio. Cecus et claudus:
nō intrabunt in templū. Habita
uit aūt dauid in arce; et uocauit
eam ciuitatē dauid. Et edificauit
p gyrum. a mello et intrinsec. Et
ingrediebatur proficiens atq; suc
crescens: et dns ds exercituū erat
cum eo. Misit quoq; hyram rex tyri
nuncios ad dauid. et ligna ce
drina et artifices lignor. artifices
q; lapidum ad parietes: et edifi
cauerūt domū dauid. Et cognouit
dauid qm confirmasset dns eum
regem sup isrl': et qm exaltasset
regnū eius sup plm suū isrl'. Acce
pit g dauid adhuc concubinas et
uxores de ierlm: postquā uenerat
de hebron. Natiq; sunt dauid. et
alij filij et filie. Et hec nōia eor
qui nati sunt ei in ierlm: samua.
et sobab. et nathan. et salomon. et
iobaar. et helisua. et nepheg. et ia
phia. et helisama. ⁊ helida. ⁊ heli
pheleth. Audierunt g philisthim.
qd unxissent dauid regem sup isrl':
et ascenderunt uniūsi ut quererēt
dauid. Qd cum audisset dauid: des
cendit in presidiū. Philisthim aūt
uenientes: diffusi sunt in ualle
raphaim. Et consuluit dauid do
minū: dicens. Si ascendā ad phi
listhim: Et si dabis eos in manu
mea: Et dixit dns ad dauid. Ascen
de: quia tradens dabo philisthim
in manu tua. Venit g dauid in
baalpharasim. et percussit eos ibi:
et dixit. Diuisit dns inimicos me
os coram me: sicut diuidūtur aq.
Propter̄ uocatum ē nom loci illi:
baalpharasim. Et reliquerūt ibi
sculptilia sua: que tulit dauid et
uiri eius. Et addiderunt adhuc phi
listhim ut ascenderent: et diffusi
sunt in ualle raphaim. Consuluit
aūt dauid dnm. Qui respōdit. Nō
ascendas; sed gira post tergū eor:
et uenies ad eos ex aduūso pirozū.
Et cū audieris sonitū gradientis
in cacumine pirozū. tunc mibis p
lium: quia tunc egredietur dns
ante faciem tuam: ut percutiat
castra philisthim. Fecit itaq; dauid
sicut precepat ei dns: et percussit
philistheum de gabaa usq; dū ue
nias gezer.

VI

Congregauit aūt dauid rur
sus omnes electos ex isrl': triginta
milia. Surrexitq; dauid et abiit.

et unūs⁹ ppl's qui erat cū eo de
uris iuda. ut adduceret archam
dei: sup quam inuocatū est nomē
dñi exercituū sedentis ī cherubim
sup eam. Et imposuerunt archam
dñi sup plaustrū nouū: tulerūtq;
eam de domo aminadab. qui erat
in gabaa. Oza autem et hato filii
aminadab: minabant plaustrū no
uū. Cumq; tulissent eam de domo
aminadab qui erat in gabaa custo
diens archam dei: hato p̄cedebat
archam. Dauid aūt et omnis isr'
ludebant coram dño: in omnib; lig
nis fabrefactis. et cytharis. ⁊ lirīs.
et tympanis. ⁊ sistris. et cymbalis.
Postq̄m aūt uenerūt ad aream na
chor. extendit manū oza ad archā
dei. et tenuit eam; qm̄ calcitrabāt
boues: et declinauerant eā. Iratusq;
est indignatione dñs cōtra ozam:
et percussit eum sup temeritate. Qui
mortuus ē ibi: iuxta archam dei.
Contristatus ē aūt dauid: eo qd'
percussisset dñs ozam. Et uocatū est
nomen loci illius percussio oze: usq;
in diem hanc. Et extimuit dauid
dñm in die illa: dicens. Quom̄ in
gredietur ad me archa dñi. Et no
luit diuertere ad se archam dñi in
ciuitatem dauid: sed diuertit eam ī
domū obededom gethei. Et habita
uit archa dñi in domo obededom
gethei: tribus mēsib;. Et benedixit
dñs obededom: et omnē domū ei⁹.
Nunciatumq; est dauid regi: qd'
benedixisset dñs obededom et omia
eius: propter archam dei. Dixitq; da
uid. Ibo. et reducā archam cū benedic
tione: in domū meā. Abiit ḡ dauid.
et adduxit archam dei de domo obe
dedom in ciuitatē dauid: cum gau
dio. Cūq; transcendissent qui porta
bant archam dñi sex passus. immo
labant bouem et arietē: et dauid
percutiebat in organis armigatis. ⁊
saltabat totis uiribus ante dominū.
Porro dauid: erat accinct⁹ ephod
lineo. Et dauid et omnis isr'l de
ducebant archam testamenti dñi:
in iubilo et in clangore buccine. ℟.
Cumq; intrasset archa dñi in ciu
tatem dauid. michol filia saul. p
spiciens p fenestram. uidit regem
subsilientē atq; saltantē coram dño:
et despexit eū in corde suo. Et in
troduxerunt archam dñi; ⁊ posue
runt eam in loco suo: in medio tab
naculi qd' tetenderat ei. dauid. Et
obtulit dauid holocausta et pacifi
ca: coram dño. Cūq; complesset ea
holocausta offerens et pacifica: be
nedixit pl'o in nōie dñi exercituū.
Et partitus ē uniūsē multitudi
ni isr'l tam uiro qm̄ mulieri. singu
lis collyridam panis unā. ⁊ assatu
ram bubule carnis unā: et similā
fixam oleo. Et abiit omnis ppl's:
unusquisq; in domū suam. Reuer
susq; est dauid: ut benediceret do
mui sue. Et egressa michol filia
saul in occursum dauid: ait. Quā
gloriosus fuit hodie rex isr'l discoo
periens se ante ancillas seruoꝝ
suoꝝ: et nudatus ē quasi si nudet⁹
unus de scurris. Dixitq; dauid ad

michol. Iuit dñs. qa ludam ante
dñm qui elegit me potius qm pa
trem tuū et qm omnē domū eius;
et pcepit mi ut eem dux sup pplm
dñi isrl'. Et ludam et ulior fiam
plus qm factus sum. et ero humi
lis in oculis meis: et cū ancillis de
quib; locuta es gloriosior apparebo.
Igitur michol filie saul non est na
tus filius: usq; ad diem mortis sue.

Factum est aūt cū VII
sedisset rex in domo sua. et do
minus dedisset ei requiem undiq;
ab uniuersis inimicis suis: dixit ad
nathan pphām. Vides ne qd ego ha
bitem in domo cedrina. et archa di
posita sit in medio pelli. Dixitq;
nathan ad regem. Omne qd est in
corde tuo. uade fac: quia dñs tecū ē.
Factum ē aūt in nocte illa: et ecce
sermo dñi ad nathan dicens. Vade:
et loquere ad seruū meū dauid. Hec
dicit dñs. Numqd tu edificabis mi
domū ad habitandū? Neq; enī in
domo habitaui ex die qua eduxi fi
lios isrl' de terra egipti usq; in diem
hanc: sed ambulabā in tabnaculo
et in tentorio. p cuncta loca que trāi
siui cū omnib; filiis isrl'. Numquid
loquens locutus sū ad unā de tri
bub; isrl' cui pcepi ut pasceret po
plm meū isrl' dicens. quare nō edi
ficasti mi domū cedrinam. Et nūc
hec dices seruo meo dauid. Hec di
cit dñs exercituū. Ego te tuli de
pascuis sequentē greges ut esses
dux sup pplm meū isrl': et fui tecū
in omnib; ubicūq; ambulasti. Et
interfeci uniuersos inimicos tuos a facie
tua: feciq; tibi nomē grande uxta
nomē magnor qui sunt in terra. Et
ponā locum pplo meo isrl'. et planta
bo eū. et habitabo cū eo: et nō tur
babitur ampli. Nec addent filii ni
quitatis ut affligant eum sicut
prius: ex die qua constitui iudices
sup pplm meū isrl'. Et requiē dabo
tibi: ab omnib; inimicis tuis. Pre
dicitq; tibi dñs: qd domū faciat ti
bi dñs. Cumq; completi fuerit dies
tui. et dormieris cū patrib; tuis: suf
citabo semē tuū post te. qd egredietur
de utero tuo: et firmabo regnū eius.
Ipse edificabit domū nomini meo:
et stabiliam thronū regni eius usq;
in sempiternū. Ego ero ei in patrem:
et ipse erit mi in filiū. Qui si inique
aliquid gesserit: arguam eū in ui
ga uiror. et in plagis filior homi
nū. Misericordiam aūt meā nō auferā
ab eo: sicut abstuli a saul. quem a
mouī a facie tua. Et fidelis erit do
mus tua et regnū tuū usq; in eter
num ante faciem meā: et thronus
tuus erit firmus iugiter. Secundū
oīa uerba hec. et uxta uniuersam
uisionē istam: sic locutus est na
than ad dauid. Ingressus ē aūt
dauid rex. et sedit coram dño: et di
xit. Quis ego sum dñe ds. et que
domus mea. qa adduxisti me huc
usq;? Sed et hoc parum uisum est
in conspectu tuo dñe ds: nisi loqueris
etiam de domo serui tui in lon
ginquū. Ista ē enim lex adam: dñe
ds. Quid g adhuc addere poterit

dauid ut loquatur ad te? Tu enim
scis seruū tuū dñe d'ś. Propt̄ uerbū
tuū. et scd'm cor tuū fecisti omnia
magnalia hec: ita ut notū faceres
seruo tuo. Idcirco magnificatus es
dñe d'ś. quia nō est similis tui: neq;
est d'ś extra te in omnib; que audi
uimus auribus nr̄is. Que est aūt in
tra gens ut pp'l's tuus isr'l. propt̄
quā iuit d'ś ut redimeret sibi eam
in pp'lm. et poneret sibi nom̄. faceret
q; eis magnalia et horribilia super
terrā. a facie pp'li tui quē redemisti
tibi ex egipto gente et deo eius. Et
firmasti tibi pp'lm tuū isr'l in pp'lm
sempiternū: et factus es tu dñe eis
in d̄m. Nunc g̃ dñe d'ś uerbū qd̄ lo
cutus es sup seruū tuū et super do
mū eius: suscita in sempiternū. et
fac sicut locutus es. et magnificet̄
nom̄ tuū usq; in sempiternū: atq;
dicatur. Dñs exercituū: d'ś sup isr'l.
Et domus serui tui dauid: erit sta
bilita coram dño. Quia tu dñe ex
ercituū d'ś isr'l. reuelasti auriculā
seruo tuo dicens; domū edificabo ti
bi: propterea inuenit seruus tuus cor
suum. ut oret te oratione hac. Nūc
ergo dñe d'ś. tu es d'ś: et uerba tua
erunt uera. Locutus es enī ad ser
uū tuū: bona hec. Incipe igitur et
benedic domū serui tui ut sit in sem
piternū coram te. quia tu dñe d'ś
locutus es hec: et benedictione tua
benedicetur domus serui tui in sem
piternum.

VIII

Factum est aūt post hec percussit
dauid philisthym: et humiliauit
eos. Et tulit dauid frenū tributi: de
manu philisthym. Et percussit moab:
et mensus est eos funiculo. cæquans ter
ram mensus est aūt duos funiculos: unū
ad occidendū. et unū ad uiuificandū.
factusq; est moab: dauid seruiens
sub tributo. Et percussit dauid adade
zer filiū roob. regem soba: quando
profectus est ut dominaretur sup flumen
euphraten. Et captis dauid ex parte
eius mille septingentis equitib; et
uiginti milib; peditū: subneruauit
omnes iugales curruū. Dereliquit
aūt ex eis: centum curribus. Venit q;
syria damasci: ut presidium ferret
adadezer regi soba. Et percussit da
uid de syria: uiginti duo milia ui
ror. Et posuit dauid p̄sidiū in syria
damasci: factaq; est syria dauid
seruiens sub tributo. Seruauitq;
dñs dauid: in omnib; ad quecumq;
profectus est. Et tulit dauid arma au
rea que habebant serui adadezer:
et detulit ea in ierlm. Et de bethe
et de berothai ciuitatib; adadezer:
tulit dauid rex ęs multū nimis.
Audiuit aūt thoy rex emath: qd̄
percussisset dauid omne robur ada
dezer. et misit thoy ioram filium
suū ad regem dauid. ut salutaret
eum congratulans: et gr̄as ageret
qd̄ expugnasset adadezer. et pcus
sisset eum. Hostis quippe erat thoy
adadezer. Et in manu eius erant
uasa aurea et argentea: et uasa
erea. Que et ipa sanctificauit rex da
uid dño: cum argento et auro que
sanctificauerat de uniuersis gentib; q̃s

subegãt. de syria. et moab. et filius
amon. et philistiim. et amalech. et
de manubys adadezer. filij roob re
gis soba. Fecit quoq; dauid sibi n
nom: cum reuerteretur capta syria
in ualle salinaꝝ. cesis decem ⁊ octo
milibꝫ. Et posuit in ydumea cus
todes: statuitq; ꝑsidiũ. Et fĉa est
uniuersa ydumea: seruiens dauid.
Et seruauit dñs dauid: in omnibꝫ
ad quecũq; pfectus ẽ. Et regnauit
dauid sup omnẽ isrl'. Faciebat q̃q;
dauid iudiciũ et iustitiam: omni
pplo suo. Joab aũt filius sarue: erat
sup exercitũ. Porro iosaphat filiꝰ
ahilud erat a cõmentarijs; et sa
doch filius achitob. et achimelech
filius abiathar sacerdotes. et sarai
as scriba: banamas autẽ filius
ioade sup cherethi et pherethi. Fi
lij autem dauid: sacerdotes erant.

Et dixit dauid. Putas IX
ne est aliquis qui remanserit
de domo saul. ut faciã cũ eo mise
ricordiam ꝓpter ionathã? Erat
aũt de domo saul seruus: nomine
siba. Quẽ cũ uocasset ad se rex: di
xit ei. Tu ne es siba? Et ille respon
dit. Ego sum: seruus tuus. Et ait
rex. Num supest aliquis de domo
saul. ut faciam cũ eo miam dĩ? Di
xitq; siba regi. Supest filius iona
thã: debilis pedibꝫ. Ubi inq̃t est?
Et siba ad regem. Ecce ait i domo
est machir filij ammihel: in lodabar.
Misit ergo rex dauid: et tulit eũ
de domo machir filij ammihel. de lo
dabar. Cũ aũt uenisset miphibo
seth filius ionathe filij saul: corru
it in faciem suã: et adorauit. Di
xitq; dauid. Miphiboseth. Qui res
pondit. Ecce seruus tuus. Et ait
ei dauid. Ne timeas. quia faciens
faciã in te miam ꝓpter ionathã pa
trem tuũ; et restituam tibi omnes
agros saul patris tui: et tu comedes
panẽ in mensa mea semp. Qui ado
rans eum: dixit. Quis ego sum ser
uus tuus. quẽ respexisti sup canẽ
mortuũ similẽ mei. Vocauit itaq;
rex sibam puerũ saul: et dixit ei.
Omnia quecũq; fuerũt saul. et uni
uersam domũ eius: dedi filio dñi tui.
Opare igitur ei terrã tu et filij tui.
et serui tui: et inferes cibos filio
dñi tui. ut alatur. Miphiboseth
aũt filius dñi tui: comedet semp
panẽ sup mensã meã. Erant autẽ
sibe quindecim filij: et uiginti serui.
Dixitq; siba ad regẽ. Sicut iussit
dñs mi rex seruo suo; sic faciet ser
uus tuus: et miphiboseth comedet
sup mensam tuã quasi unus de filijs
regis. Habebat autẽ miphiboseth
filiũ paruulũ: nõie micha. Omnis
uõ cognatio domus sibe: seruiebat
miphiboseth. Porro miphiboseth
habitabat in ierlm. quia de mensa
regis uugiter uescebatur. et erat
claudus utroq; pede. X

Factum ẽ aũt post hec. ut mo
reretur naas rex filioꝝ amon:
et regnauit anon filius eius ꝓ eo.
Dixitq; dauid. Faciã miam cum
anon filio naas: sicut fecit pater
eius mecũ miam. Misit g̃ dauid:

consolans eū p seruos suos super patris meritu. Cum aūt uenissent serui dauid in terram filioꝝ amon: dixerunt pncipes filioꝝ amon ad anon dñm suū. Putas qđ pter honorem patris tui miserit dauid ad te consolatores. et ñ ideo ut inuestigaret et exploraret ciuitatem et euerteret eam. misit dauid seruos suos ad te. Tulit itaq; anon seruos dauid. rasitq; dimidiam partem barbe eoꝝ; et precidit uestes eoꝝ medias usq; ad nates. et dimisit eos. Qđ cum nunciatū eēt dauid. misit in occursū eoꝝ. Erant enī uri confusi turpiter ualde. Et mandauit eis dauid. Manete ibi donec crescat barba uīa. et tūc reuertimini. Videntes autem filii amon qđ inuriā fecissent dauid. miserunt et conduxerūt mercede syrū roob. et syrum soba. uiginti milia peditum. et a rege maacha mille uiros. et ab istob duodecī milia uiroꝝ. Qđ cum audisset dauid. misit ioab. et omnē exercitū bellatoꝝ. Egressi sunt g̃ filii amon. et direxerunt aciem ante ipm introitū portę. Syrus aūt soba. et roob et istob. et maacha. seorsum erant i campo. Videns igitur ioab qđ preparatū esset aduersum se pluum ex aduerso et post tergum. elegit sibi ex omnibꝫ electis istl. et instruxit aciem cōtra syrum. Reliquā aūt partem pli tradidit abysai fri suo. qui direxit aciem aduersus filios amon. Et ait ioab. Si pualuerit aduersū me syri. eris mi in auxiliū. Si autem filii amon pualuerint aduersum te. auxiliabor tibi. Esto uir fortis. et pugnemus pro pplo nro et ciuitate dei nri. Dns aūt faciet. qđ bonum est in conspcu suo. Iniit itaq; ioab et pls eius qui erat cum eo certamē. contra syros. Qui statim fugerūt. a facie eius. Filii aūt amon uidentes qđ fugissent syri. fugerunt et ipsi a facie abisai. et ingressi sūt ciuitatē. Reuersusq; ē ioab a filiis amon. et uenit ierlm. Videntes igitur syri qm corruissent coram istl. congregati sunt pariter. Misitq; adadezer et eduxit syros, qui erant trans fluuiū. et adduxit eoꝝ exercitum. Sobach aūt magister militie adadezer. erat pncipes eoꝝ. Qđ cū nunciatum eēt dauid. congregauit omnē israhelem. et transiuit iordanē. et uenit in helama. Et direxerūt aciem syri ex aduerso dauid. et pugnauerūt contra eum. Fugeruntq; syri. a facie istl. Et occidit dauid de syris septingentos currus. et quadraginta milia equitū. Et sobach pncipē militie percussit. qui statim mortuus est. Uidentes aūt uniuersi reges qui erant in plicio adadezer se uictos eē ab istl. fecerunt pacem cū istl. et seruierunt eis. Timueruntq; syri. auxiliū pbere filiis amon.

XI

Factum ē aūt uertente anno eo tempe quo solent reges ad bella pcedere. misit dauid ioab et seruos suos cū eo et uniuersum istl. et uastauerunt filios amon. et obse

derunt rabbā. Dauid aūt: remansit
in ierlim. Dum hec agerentur acci
dit ut surgeret dauid de stratu suo
post meridiē: et deambularet ī sola
rio domus regie. Viditq; mulierē se
lauantē ex adūso: sup solariū suū.
Erat aūt mulier: pulchra ualde. Mi
sit q̄ rex: et requisiuit que eēt mu
lier. Nunciatumq; est ei: q̄d esset
bethsabee filia heliam: uxor urie
thei. Missis itaq; dauid nunciis:
tulit eam. Que cum ingressa eēt
ad illum: dormiuit cū ea. Purifi
cata aūt est ab īmunditia sua: et
reūsa ē in domū suam. Concepto fetu.
Mittensq; nuncia, ut dauid: et
ait. Concepi. Misit aūt dauid ad
ioab: dicens. Mitte ad me: uriam
thеum. Misitq; ioab uriā. ad da
uid. Et uenit urias ad dauid. Que
suuitq; dauid. q̄m recte ageret ioab
et pop̄s: et quom̄ administraretur
bellū. Et dixit dauid ad uriā. Vade
in domū tuam: et laua pedes tuos.
Egressus ē urias de domo regis: secu
tusq; est eum cibus regius. Dormi
uit aūt urias ante portam domus
regie cū alijs seruis dñi sui: et non
descendit ad domū suā. Nunciatūq;
est dauid: a dicentib;. Non uult u
rias ad domū suam. Et ait dauid
ad uriam. Numq̄d nō de uia uenisti?
Quare nō descendisti ad domū tuā?
Et ait urias ad dauid. Arcba dei
et isrl' et iuda habitāt in papilio
nib;. et dñs mūs ioab et serui dñi
mei sup faciem terre manent: et
ego ingrediar domū meam ut co
medam. et bibam. et dormiā cū uxo
re mea? P̄ salutē tuam et p̄ salutē
aīe tue: nō faciam rem hanc. Ait q̄
dauid ad uriam. Mane hic etiam
hodie: et cras dimittā te. Mansit
urias in ierlim: die illa & die altera.
Et uocauit eū dauid ut comederet
cor̄ se et biberet: et inebriauit eū.
Qui egressus uespere. dormiit in
stratu suo cū seruis dñi sui: et in
domū suam nō descendit. Factum ē
ergo mane. & scripsit dauid epl'am
ad ioab: misitq; p̄ manū urie scri
bens in epl'a. Ponite uriā ex aduso
belli ubi fortissimū est p̄lium: & de
relinquite eū ut percussus intereat.
Igitur cū ioab obsideret urbem: po
suit uriam in loco ubi sciebat uros
ē fortissimos. Egressiq; uiri de ciui
tate bellabant aduersum ioab: et ceci
derunt de pp̄lo seruor̄ dauid. & mor
tuus ē etiam urias etheus. Misit
itaq; ioab. et nūciauit dauid oīa
uba prelij: p̄cepitq; nūcio. dicens.
Cum compleueris uniuersos sermo
nes belli ad regem: si eum uideris
indignari. et dixerit quare accessis
tis ad murū ut p̄liaremini. an ig
norabatis q̄d multa dēiup ex muro
tela mittantur. quis percussit abi
melech filiū ierobaal. nōne mulier
misit sup eū fragmentū mole de
muro et interfecit eū in thebes. q̄re
uicta murū accessistis: dices. Etiā
seruus tuus urias etheus: occubu
it. Abiit q̄ nuncius: et uenit. & nar
rauit dauid oīa que ei precepat
ioab. Et dixit nuncius ad dauid.

prevaluerī adūsum nos uri: et egressi sunt ad nos in agrum. Nos aūt facto impetu persequti sumus eos usq; ad portam ciuitatis: et direxerunt iacula sagittarū ad seruos tuos de muro desup. Mortuiq; sunt de seruis regis: quin etiā seruus tuus urias etheus mortuus ē. Et dixit dauid ad nunciū. Hec dices ioab. Ne te frangat ista res. Varius enī euentus est belli: et nunc hunc nunc illū consumit gladius. Conforta bellatores tuos adūsū urbem ut destruas eam: et exhortare eos. Audiuit aūt uxor urie qđ mortuus ēet urias uir suus: et planxit eū. Transactoq; luctu misit dauid. et introduxit eam in domū suam: et facta ē ei uxor. Peperitq; ei filium. Et displicuit uerbum hoc qđ fecerat dauid: coram domino.

XII

Misit g̃ dñs nathan ad dauid. Qui cū uenisset ad eū: dixit ei. Duo uiri erant i ciuitate una: unus diues. et alter pauper. Dines habebat oues et boues plurimos ualde; pauper aūt nichil habebat omnino pter ouiculā unā parvulā quā emerat et nutrierat: et que creuerat apud eū cum filiis ei⁹ simul. de pane illius comedens. et de calice eius bibens. et in sinu illius dormiens. Eratq; illi sicut filia. Cū aūt peregrinus quidā uenisset ad diuitē: parcens ille sumere de ouibz et de bobz suis. ut exhiberet conuiuū peregrino illi qui uenerat ad se. tulit ouem uiri pauperis: et preparauit cibos homini qui uenerat ad se. Iratus aūt indignatione dauid aduersum hominem illum nimis: dixit ad nathan. Viuit dñs: qm filius mortis ē uir qui fecit hoc. Quem reddet in quadruplū: eo qđ fecerit uerbum istud. et nō pepercerit. Dixit aūt nathan ad dauid. Tu es ille uir. Hec dicit dñs ds isrl. Ego unxi te in regē super isrl. et ego eripui te de manu saul. et dedi tibi domū dñi tui. et uxores dñi tui in sinu tuo. Dedique tibi domū isrl et iudā. Et si parua sunt ista: adiecissem tibi multo maiora. Quare g̃ cō tempsisti uerbum dñi. ut faceres malum in conspectu meo. Uriam etheum percussisti gladio; et uxorē illius accepisti tibi in uxorem: et interfecisti eum gladio filiorz amon. Quā ob rem nō recedet gladius de domo tua usq; in sempiternū: eo qđ despexeris me. et tuleris uxorē urie etheī ut ēet uxor tua. Iteratq; hec dicit dñs. Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua; et tollam uxores tuas in oculis tuis: et dabo proximo tuo et dormiet cū uxoribz tuis in oculis solis huius. Tu enī fecisti abscondite: ego uō faciam uerbū istud in conspectu omnis isrl. et i conspectu solis. Et dixit dauid ad nathan. Peccaui dño. Dixitq; nathan ad dauid. Dñs quoq; transtulit pccm tuū. Non morieris. Verū tamen qm blasphemare fecisti inimicos nom dñi pter uerbū hoc: filius qui natus est tibi. morte morietur. Et reuersus est nathan: in

domū suam. Percussitq; dñs par
uulū quē pepert uxor urię dauid:
et defpatus ē. Deprecatusq; ē dauid
dñm: p paruulo. Et ieunauit da
uid ieunio: et ingressus decubuit
iacuit sup terrā. Venerūt autē se
niores domus eius: cogentes eum
ut surgēret de terra. Qui noluit: nī
comēdit cū eis cibū. Accidit autē
die septima: ut moreretur infans.
Timuerunt q; serui dauid nuncia
re ei: qđ mortuus eēt puulus. Dix
erunt enī. Ecce cū puulus adhuc
uiueret loq̄bamur ad eum. et nō
audiebat uocē nr̄am; quanto mā
gis si dixerimus mortuus ē puer.
se affliget. Cum g̃ audisset dauid
seruos suos mutirantes: intellexit
qđ mortuus eēt infantulus. Dix
itq; ad seruos suos. Numqđ mor
tuus ē puer. Qui responderūt ei.
Mortuus ē. Surrexit g̃ dauid de
terra: et lotus unctusq; est. Cūq;
mutasset uestē ingressus ē domum
dñi: et adorauit et uenit in domū
suam; petiitq; ut ponerēt ei pa
nē: et comēdit. Dixerunt autē ei
serui sui. Quis ē sermo quē fecisti.
Propt̃ infantē cū adhuc uiueret
ieunasti et flebas. mortuo aūt pue
ro. surrexisti et comedisti panem. Q̃
ait. Propt̃ infantē cū adhuc uiuēt:
ieunauī et fleui. Dicebam enī. Q̃s
scit si forte donet eum mi dñs. et u
iuat infans. Nunc aūt qua mortu
us ē. quare ieuno. Numqđ potero
eum reuocare ampli. Ego uado
magis ad eū: ille uō nō reuertetur
ad me. Et consolatus ē dauid: beth
sabee uxorem suā. Ingressusq; ad
eam: dormiuit cū ea. Que genuit
filiū; et uocauit nom̃ ei salomonē:
et dñs dilexit eū. Misitq; i manu
nathan pphete; et uocauit nom̃ ei
amabilis dño. eo qđ dñs diligeret
eū. Igitur pugnabat ioab contra
rabbā filios amon: et expugnabat
urbem regiam. Misitq; ioab nūcios
ad dauid: dicens. Dimicaui aduſū
rabbā et capienda ē urbs aquarū.
Nunc aūt congrega reliquā partē
pli; et obside ciuitatē et cape eā:
ne cum ā me uastata fuerit urbs.
nomini meo asscribatur uictoria.
Congregauit itaq; dauid omnē
plm: et pfectus est adūsū rabbā.
Cumq; dimicasset: cepit eam. Et
tulit diadema regis eoz de capite
eius. pondo auri talentū habens
et gēmas pciosissimas: et impositum
ē sup caput dauid. Sed et prdā
ciuitatis asportauit: multā ualde.
Populū quoq; eius adducens serra
uit; et circumegit sup eos ferrata
carpenta: diuisitq; cultris. et trib̃
duxit in typo latericū. Sic fecit uni
uersis ciuitatib; filioz amon. Et re
uersus ē dauid et omnis exercitus:
in hierusalem. XIII
Factum ē aūt post hec. ut ab
salon filius dauid sororem speciosissi
mā uocabulo thamar. adamaret
amnon filius dauid. et deperiret
i eam ualde: ita ut pter amorem
eius egrotaret. Quia cū ēet uirgo:
difficile ei uidebatur ut quippiā

inhoneste ageret cū ea. Erat autē amnon amicus. nōie ionadab filii semmā frīs dauid: uir prudens ualde. Qui dixit ad eum. Quare sic attenuaris macie filii regis per singulos dies? Cur nō indicas mi? Dixitq; ei amnon. Thamar sorori frīs mei absalon. amo. Cui respondit ionadab. Cuba sup lectū tuū: et languorē simula. Cūq; uenerit pat̄ tuus ut uisitet te: dic ei. Ueniat oro thamar soror mea ut det mi cibum. et faciat pulmentū: ut comedam de manu eius. Accubuit itaq; amnon: et quasi egrotare cepit. Cumq; uenisset rex ad uisitandum eū: ait amnon ad regē. Ueniat obsecro thamar soror mea. ut faciat in oculis meis duas sorbiunculas: et cibum capiā de manu ei. Misit g̃ dauid ad thamar domum: dicens. Uade in domū amnon frīs tui: et fac ei pulmentū. Venitq; thamar in domū frīs sui: ille aūt iacebat. Que tollens farinā cōmiscuit: et liquefaciens in oculis eius. coxit sorbiunculas. Tollensq; q̃ coxerat. effudit: et posuit coram eo. Et noluit comedere. Dixitq; amnon. Ejicite omnēs a me. Cumq; ejecissent oīs: dixit amnon ad thamar. Infer cibum in conclaui: ut uescar de manu tua. Tulit g̃ thamar sorbiunculas quas fecerat: et intulit ad amnon frēm suū in conclaui. Cūq; obtulisset ei cibū: apprehendit eam. et ait. Ueni cuba mecū: soror mea. Que respondit ei. Noli frāt̄ mi. noli opprimere me: neq; enī hoc fas ē in isr̃l. Noli facere stultitiā hanc. Ego enī ferre nō potero opprobriū meū: et tu eris qsi unus de insipientib; in isr̃l. Quin potius loquere ad regē: et nō negabit me tibi. Noluit aūt acquiescere pcib; eius: sed ꝑualens uiribus oppressit eam. et cubauit cū illa. Et exosam illam habuit amnon magno odio nimis: ita ut maius ēet odium quo oderat eam. amore quo ante dilexerat. Dixitq; ei amnon. Surge et uade. Que respondit ei. Maius est hoc malū qd̃ nunc agis adūlū me. qm̃ qd̃ ante fecisti: expellens me. Et noluit audire eam; sed uocato puero qui ministrabat ei: dixit. Ejice hanc a me foras: et claude ostium post eam. Que induta erat talari tunica. Huicemodi enī filie regis uirgines uestib; utebantur. Ejecit itaq; eam minist̃ illius foras: clausitq; fores post eā. Que aspergens cinerem capiti suo. scissa talari tunica impositisq; manib; sup caput suum: ibat ingrediens et clamans. Dixit aūt ei absalon frāt̄ suus. Nūquid amnon frater tuus concubuit tecū? Sed nunc soror tace; frāt̄ tuus est: neq; affligas cor tuum pro hac re. Mansit itaq; thamar contabescens: in domo absalon fratris sui. Cum aūt audisset rex dauid uba hec: contristatus ē ualde. Et noluit contristare spm̃ amnon filii sui; qm̃ diligebat eū: quia ꝑmogenit̃ erat ei. Porro nō ē locutus absalon

ad amnon: nec malū nec bonum. Oderat enī absalon amnon: eo qđ uiolasset thamar sororē suā. Cūm est aūt post tempus biennij ut tondērentur oues absalon in baalasor: quę ē iuxta effraym. Et uocauit absalon oēs filios regis. Venitq; ad regem: et ait ad eū. Ecce tondentur oues serui tui: ueniat oro rex cū seruis suis ad seruū suū. Dixitq; rex ad absalon. Noli fili mi: noli rogare ut ueniamus oēs: et grauem̄te. Cū aūt cogeret eū et noluisset ire: bñdixit ei. Et ait absalon. Si nō uis uenire: ueniat amnon frat̄ mē saltem obsecro nobiscū. Dixitq; ad eum rex. Quon ē necesse: ut eat tecū. Coegit itaq; absalon eū: et dimisit cū eo amnon. Et uniuersos filios regis. Fecerat q; absalon conuiuiū: quasi conuiuiū regis. Precepat aūt absalon puis suis: dicēs. Obseruate cū temulent̄ fuerit amnon uino. et dixero uobis; percutite eū et interficite. Nolite timere: ego enim sum qui p̄cipio uob. Roboramini: et estote uiri fortes. Fecerunt ergo pueri absalon aduersū amnon: sic̄ precepat illis absalon. Surgētes q; oēs filij regis: ascenderūt singuli mulas suas: et fugerunt. Cumq; adhuc pgerent i itinere: fama peruenit ad dauid dicens. Percussit absalon oēs filios regis: et nō remansit ex eis. saltem unus. Surrexit itaq; rex et scidit uestimēta sua: et cecidit sup̄ tram. Et oēs serui illi qui assistebant ei: scidērunt uestimēta sua. Respondens aūt ionadab filius samma frat̄s dauid: dixit. Ne estimet dñs mē rex: qđ oēs pueri filij regis occisi sint. Amnon solus mortuus ē: quin in ore absalon erat positus. ex die qua oppressit thamar sororem ei. Nunc g̃ ne ponat dñs mē rex sup̄ cor suū uerbū istud. quasi oēs filij regis occisi sīt: quin amnon solus mortuus ē. Fugit aūt absalon. Et leuauit puer speculator oculos suos. et aspexit: et ecce pplūs multus uenebat p uiā deuū ex latere montis. Dixit aūt ionadab ad regem. Ecce filij regis assunt: iuxta uerbū serui tui sic fact̄m est. Cumq; cessasset loqui: apparuerūt et filij regis. Et intrantes leuauerūt uocē suā: et fleuerūt. Sed et rex et oēs serui ei⁹ fleuerunt: et planxerūt ploratu magno nimis. Porro absalon fugiens. abiit ad tholomai filiū amiur: regē gessur. Luxit g̃ dauid filiū suum amnon: multis diebus. Absalon aūt cū fugisset et uenisset i gessur: fuit ibi tribus annis. Cessauitq; rex dauid p̄sequi absalon: eo quod consolatus esset sup̄ amnon interitu.

XIIII

Intelligens aūt ioab filius saruię. qđ cor regis ad̄sum ēet ad absalon. misit thecuā: et tulit inde mulierē sapientē. Dixitq; ad eam. Lugere te simula; et induere uestē lugubrē. et ne ungaris oleo: ut sis quasi mulier plurimo iam tempe lugēs mortuū. Et ingredieris ad regem: et loqueris ad eū sermones huiūcemodi. Posuit aūt ioab uerba in ore eius.

Igitur cū ingressa fuisset mulier thecuites ad regem; cecidit coram eo sup terrā et adorauit: et dixit. Serua me rex. Et ait ad eam rex. Quid causę habes? Que respondit. Heu mulier uidua ego sum. Mortuus ē enim uir mus: et ancille tue erant duo filij. Qui rixati sunt adūsum se in agro: nullusq; erat qui eos phibere posset. Et percussit alter alterum: et interfecit eum. Et ecce consurgens uniuersa cognatio aduersus ancillam tuā: dicit. Trade eum qui percussit fratrem suum. ut occidamus eum p aīa fratris sui quē interfecit: et deleamus heredem. Et querunt extinguere scintillā meā que relicta ē: ut nō supsit uiro meo nomen et reliqę super terram. Et ait rex ad mulierē. Vade in domū tuā: et ego iubebo p te. Dixitq; mulier thecuites ad regē. In me dñe mi rex iniquitas: et in domū patris mei. Rex aūt et thronus eius: sit innocens. Et ait rex. Qui contradixerit tibi adduc eū ad me: et ultra nō addet ut tangat te. Qui ait. Recordetur rex dñi dei sui. et nō multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendū: et nequaq̄m interficient filium meum. Qui ait. Viuit dñs q̄a nō cadet de capillis filij tui super terrā. Dixit ḡ mulier. Loquatur ancilla tua ad dñm meū regem: ubū. Et ait. Loquere. Dixitq; mulier. Quare cogitasti huicemodi rem cōtra populum dei. et locutus ē rex uerbū istud ut peccet. et nō reducat eiectū suum? Omnes morimur: et quasi aque dilabimur in terrā que nō reuertuntur. Nec uult deus perire aīam: sed retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus ē. Hunc igitur uenit: ut loquar ad dñm meum regem ubū hoc. psente plō. Et dixit ancilla tua. Loquar ad regem: si quo mō faciat rex uerbū ancille sue. Et audiuit rex: ut liberet ancillam suam de manu omniū qui uolebant delere me et filium meum simul de hereditate dei. Dicat ḡ ancilla tua: ut fiat ubum dñi mei regis. quasi sacrificium. Sicut enim angelus dñi sic ē dñs mus rex: ut nec benedictione nec maledictione moueatur. Unde et dñs deus tuus ē tecum. Et respondēs rex: dixit ad mulierē. Ne abscondas a me uerbum: quod a te interrogo. Dixitq; ei mulier. Loquere dñe mi rex. Et ait rex. Numquid manus ioab tecum est in omnibus istis? Respondit mulier: et ait. Per salutē aīe tue dñe mi rex: nec ad sinistram nec ad dexteram est. ex omnibus his que locutus ē dñs mus rex. Seruus enim tuus ioab ipse precepit mihi. et ipse posuit in os ancille tue oīa uerba hec: ut uerterem figuram sermonis hui. Seruus tuus ioab: precepit istud. Tu autē dñe mi rex sapiens es. sicut habet sapiam angelus dei: ut intelligas oīa sup terram. Et ait rex ad ioab. Ecce placatus feci ubum tuum. Vade igitur: et reuoca puerum absalon. Cadens q̄ ioab sup faciē suam in terrā adorauit: et benedixit regi. Et dixit ioab. Hodie intellexit seruus tuus: q̄a inueni

grām in oculis tuis dñe mi rex. Fe
cisti enī sermonē seruo tuo. Surrexit
g̃ ioab et abiit in gessur: et adduxit
absalon in ierlim. Dixit aūt rex. Re
uertatur in domū suā: et facē meā n̄
uideat. Reuersus ē itaq; absalon ī do
mū suam: et faciem regis n̄ uidit.
Porro sicut absalon uir n̄ erat pul
cher in oī isrl: et decorus nimis. A
uestigio pedis usq; ad uerticem: non
erat in eo ulla macula. Et quando
tondebat capillos; semel aūt in an
no tondebatur. qa grauabat eū ce
saries: ponderabat capillos capitis
sui ducentis siclis. pondere publico.
Nati sūt aūt absalon filij tres. ⁊ filia
una nōie thamar. elegantis forme.
Mansitq; absalon in ierlim duobꝫ
annis: et facē regis nō uidit. Misit
itaq; ad ioab: ut mitteret eū ad re
gem. Qui noluit uenire ad eū. Cūq;
sēdo misisset. et ille noluisset uenire:
dixit seruis suis. Scitis agrū ioab
uicina agrō meo: habentē messem or
dei. Ite igitur: et succendite eū ignī.
Succenderūt g̃ serui absalon. segetē
ignī. Surrexitq; ioab. et uenit ad ab
salon in domū eius: et dixit. Quare
succenderūt serui tui segetē meā ignī.
Et respondit absalon ad ioab. Misi
ad te obsecrans ut uenires ad me
et mittēm te ad regem: ut dicas ei.
Quare ueni de gessur. Melius n̄
erat ibi ēe. Obsecro g̃: ut uideā fa
ciem regis. Qd̃ si memor est iniqta
tis mee: interficiat me. Ingressus
ioab ad regē: nūciauit ei. Vocatq;
absalon intrauit ad regem: et ado
rauit supi faciem tre coram eo. Osc
latusq; est rex absalon. XV

Igitur post hec absalon fecit sibi cur
rum et equites: et qnquagīta uiros
qui p̄cederent eū. Et mane surgens
absalon: stabat uiritim extra introitū porte.
Et omnē uirū qui habebat negociū
ut ueniret ad regis iudiciū uocabat
absalon ad se: et dicebat. De qua
ciuitate es tu. Qui respondēs: ait
bat. Ex una tribu isrl' ego sū: seruus
tuus. Respondebatq; ei absalon. Vi
dentur n̄ sermones tui boni ⁊ iusti:
sz n̄ est qui te audiat constitutus a
rege. Dicebatq; absalon. Quis me
constituat iudicē super tram. ut ad
me ueniāt oēs qui habēt negociū.
et iuste iudicē. Sz et cū accederet ad
eū homo ut saluraret illū. extende
bat manū suā: et apphendens os
culabatur eū. Faciebatq; hoc oī
isrl' qui ueniebat ad iudiciū ut au
diretur a rege: et sollicitabat corda
uiroꝝ isrl'. Post q̄dragīta aūt an
nos: dixit absalon ad regē dauid.
Vadam et reddam uota mea: que
uoui dño in hebron. Vouens enī
uouit seruus tuus cū ēet in gessur
syrie: dicens. Si reduxerit me dñs
in ierlim: sacrificabo dño. Dixitq;
ei rex. Vade in pace. Et surrexit: et
abiit in hebron. Misit aūt absalon
exploratores in ouūsas tribꝫ isrl':
dicens. Statim ut audieritis clan
gorem buccine: dicite. Regnabit ab
salon in hebron. Porro cum absalō
irent ducenti uiri de ierlim uocati:
euntes simplici corde. et causam pe

mus ignorantes. Accersiuit quoq; absalon achitophel gilonitē consiliū dauid: de ciuitate sua gilō. Cūq; immolaret uictimas. facta ē conuiratio ualida: ppl'sq; concurrens augebat cū absalon. Venit igitur nūcius ad dauid: dicens. Toto corde uniuersus isrl' sequitur absalon. Et ait dauid seruis suis: qui erant cū eo ierlim. Surgite: et fugiam. Nec; enī erit nobis effugiū: a facie absalon. Festinate egredi. ne forte ueniens occupet nos. et impellat sup nos ruinam: et percutiat ciuitatē in ore gladij. Dixerunt; serui regis ad eum. Omnia quecumq; ꝓcepit dñs nr rex: libenter sequemur serui tui. Egressus est g̃ rex et uniūsa domus eius: pedibus suis. Et reliquit rex decē mulieres concubinas: ad custodiendā domū. Egressusq; rex et oīs isrl' pedibus suis: stetit ꝓcul a domo. Et uniuersi serui eius ambulabāt iuxta eū: et legiones cerethi et pherethi. Et oīs gethei pugnatores ualidi sexcenti uiri. qui secuti eū fuerant de geth: pedites ꝓcedebant regē. Dixit aūt rex ad ethai getheum. Cur uenis nobiscū? Reuertere. et habita cum rege: quia peregrinus es. et egressus es de loco tuo. Heri uenisti: et hodie compelleris nobiscū egredi? Ego aūt uadam: quo iturus sum. Reuertere et reduc tecū fres tuos. et dñs faciat tecū miam et ueritatē: qua ostendis gram et fidem. Et respondit ethai regi: dicens. Viuit dñs. et uiuit dñs mus rex: qm in quocumq; loco fuis dñe mi rex. siue in morte siue in uita. ibi erit seruus tuus. Et ait dauid ethai. Veni: et transi. Et transiuit ethai getheus. et oīs uiri qui cū eo erant: et reliqua multitudo. Oīsq; flebant uoce magna: et uniūsus ppl's transibat. Rex quoq; transgrediebatur torrentē cedron: et cunctus ppl's incedebat cōtra uiam oliuete que respicit ad desertum. Venit aūt et sadoch et uniuersi leuite cū eo. portantes archā federis dei: et deposuerūt archam dei. Et ascendit abiathar: donec expleret̄ eēt omnis ppl's qui egressus fuerat de ciuitate. Et dixit rex ad sadoch. Reporta archam dei in urbem. Si inuenero grām in oculis dñi. reducet me: et ostendet mihi eam et tabernaculū suū. Si aūt dixerit non places: presto sum: faciat qd' bonum est coram se. Et dixit rex: ad sadoch sacerdotē. Videns reuertere in ciuitatē in pace: et achimaas filius tuus et ionathan filius abiathar. duo filij uri. sint uobiscum. Ecce ego absondar in campestribus deserti: donec ueniat sermo a uob indicans mihi. Reportauerūt igitur sadoch et abiathar archam dei in ierlim: et manserūt ibi. Porro dauid ascendebat cliuū oliuaꝝ scandens et flens: opto capite et nudis pedibus incedens. Sed et oīs popl's qui erat cū eo: opto capite ascendebat plorans. Nunciatum ē aūt dauid: qd' achitofel eēt in coniratione cum absalon. Dixitq; dauid. Infa

tua quesо dñe consiliū achitophel.
Cūq; ascenderet dauid sūmitatē
montis in quo adoraturus erat do
minū: ecce occurrit ei chusi arachi
tes scissa ueste.et tra pleno capite.
Et dixit ei dauid.Si uenieris mecū:
eris mi oneri.Sin aūt in ciuitatē re
uertaris.et dixeris absalon seruus
tuus ſum rex.sicut fui seruus patris
tui sic ero seruus tuus: dissipabis
consiliū achitofel.Habes aūt tecū:
sadoch et abiathar sacerdotes.Et
oīe uerbū qđcumq; audieris ī do
mo regis: indicabis sadoch et abia
thar sacdotib;.Sunt aūt cum eis
duo filij eor.achimaas filī sadoch
et ionathan filī abiathar: et mit
tetis ad me p eos oīe uerbū qđ au
dieritis.Veniente g chusi amico
dauid in ciuitatē: absalon quoq; in
gressus est ierlim.

XVI

Cumq; dauid transisset paulu
lū montis uerticē; apparuit
siba puer miphiboseth in occursū
eius cū duob; asinis: qui onerati e
rant ducentis panib;.et centū alli
gaturis uue passe.et centū mallis
palatarū.et utrib; uni.Et dixit rex
sibe.Quid sibi uolunt hec? Respon
dit siba.Dñe mi rex.Asini dome
stici regis ut sedeant: panes et pa
late ad uescendū pueris tuis.Uinū
aūt ut bibat: siquis defecerit in de
serto.Et ait rex.Ubi est filius dñi
tui? Respondit siba regi.Remā
sit in ierlim: dicens.Hodie restituet
mi domus isrl: regnū patris mei.
Et ait rex sibe.Tua sint oīa que
fuerūt miphiboseth.Dixitq; siba.
Oro.inueniā gram coram te: dñe
mi rex.Venit ergo rex dauid: usq; ba
hurim.Et ecce egrediebat inde
de cognatōe domus saul.nōie semei.
filius gerā.Procedebat egrediens ꝛ
maledicebat: mittebatq; lapides cō
tra dauid.et contra unūsos seruos
regis dauid.Omnis aūt pls.ꝛ uni
uersi bellatores: a dextro et a sinistr̄
latere regis incedebant.Ira aūt lo
batur semei: cū malediceret regi.
Egredere egrede uir sanguinū: et uir
belial.Reddidit tibi dñs uniūsum
sanguinē domus saul.qm inuasisti
regnū p eo: et dedit dñs regnū in
manu absalon filij tui.Et ecce pre
muntur te mala tua: qm uir sangui
nū es.Dixit aūt abisai filī saruie
regi.Quare maledicit canis hic
morturus.dño meo regi? Ueniam:
et amputabo caput eius.Et ait
rex.Quid mi et uobis filij saruie?
Dimittite eū: ut maledicat.Dñs
enī pcepit ei: ut maledicēt dauid.
Et quis ē qui audeat dicere quare
sic fecerit? Et ait rex abisai.ꝛ uni
uersis seruis suis.Ecce filius mis qui
egressus ē de utero meo quērit aiam
meā; quanto magis filī iemini? Di
mittite eū ut maledicat iuxta pcep
tum dñi; si forte respiciat dñs af
flictionē meā: et reddat mi bonū p
maledictione hac hodierna.Ambu
labat iraq; dauid et socij ei p uiā:
cū eo.Semei aūt p iugū montis ex
latere contra illū gradiebatur ma
ledicens: et mittens lapides aduersū

eū terrāq; spargens. Venit trāq;
dauid rex et uniūsus ppl's cum eo
lassus: et refocillati sunt ibi. Absa
lon aūt et omnis ppl's isrl' ingressi
sunt terrā: sed et achitofel cum eo.
Cum aūt uenisset chusi arachites
amicus dauid ad absalon: locutus
ē ad eū. Salue rex: salue rex. Ad quē
absalon. Hec est inquit gr̄a tua ad
amicū tuū? Quare nō uenisti cum
amico tuo? Respondit q; chusi ad
absalon. Nequaq̄m; quia illius ero
quē elegit dn̄s. et omnis hic popl's
et uniuersus isrl': et cū eo manebo.
Sed et hoc inferam. Cui ego seru
turus sum? Nonne et filio regis? Si
ut patri patri tuo: sic parebo et ti
bi. Dixit aūt absalon ad achitofel.
Inite consiliū quid agere debeamus?
Et ait achitofel ad absalon. Ingredē
ad concubinas patris tui. quas di
misit ad custodiendā domū; ut cū
audierit oīs isrl' qd' fedauīs patrē
tuū: roborentur tecū manus eor. Te
nderē igitur absalon tabernaculū
in solario: ingressusq; ē ad concubi
nas patris sui coram uniuerso isrl'.
Consiliū aūt achitofel qd' dabat in
diebus illis: quasi siquis consuleret
dn̄m. Sic erat omne consiliuum achi
tofel: et cum eēt cum dauid. et cū
esset cum absalon.

XVII

Dixit igitur achitofel: ad absa
lon. Eligam mi duodecī milia
uiroz: et consurgens psequar dauid
hac nocte. Et irruens sup eū quippe
qui lassus ē et solutis mānibz: pcu
tiam eū. Cumq; fugerit oīs popl's
qui cū eo est. percutiam regē desolatū:
et reducā uniūsum pplm quom oīs
reūti solet. Tui enī uirī tu queris:
et omnis ppl's erit in pace. Placuitq;
sermo eius absalon: et cunctis ma
toribus natu isrl'. Ait aūt absalon.
Vocate et chusi arachitē: et audia
mus quid etiā dicat ipe. Cumq; ue
nisset chusi ad absalon: ait absalon
ad eum. Huicemodi sermonē locut'
ē achitofel. Facere debemus an nō?
Q̄d' das consiliū? Et dixit chusi
ad absalon. Non ē bonū hoc consiliu
um qd' dedit achitofel hac uice. Et
rursum intulit chusi. Tu nosti pa
trem tuū. et uiros qui cū eo sunt ee
fortissimos et amaro animo: uelu
ti si ursa raptis catulis in saltu sē
uiat. Sz et pater tuus uir bellator
est: nec morabitur cū ppl'o. Forsitan
nunc latitat in foueis: aut uno quo
uoluerit loco. Et cū ceciderit unus
quilibet in pn̄cipio: audiet qui cūq;
audierit. et dicet. Facta ē plaga in
popl'o: qui sequebatur absalon. Et fo
rtissimus quisq; cuius est cor quasi
leonis: pauore soluetur. Scit enim
oīs ppl's isrl' fortem ee patrem tuū:
et robustos oīs qui cū eo sunt. Sed
hoc nō rectum uidetur esse consiliū.
Congregetur ad te uniūsus isrl' a
dan usq; berlabee. quasi arēna ma
ris innumerabilis: et tu eris in me
dio eor. Et irruemus sup eum. in
quocumq; loco inuētus fuit: et ope
mus eū sicut cadere ros solet super
terram: et nō relinquem de uiris qui
cū eo sunt. nec unū quidem. Q̄d' si

urbem aliquā fuit ingressus: et
cunctabit omis isrl' funes. et trahem eam in torrentē: ut
nō reperiatur ne calculus quidē ex
ea. Dixitq; absalon: et oīs uir isrl'.
Melius consiliū chusi archite: cō
silio achitofel. Dñi aūt nutu dissi
patum ē consiliū achitofel utile:
ut induceret dñs sup absalon malū.
Et ait chusi: sadoch et abiathar
sacerdotib;. Hoc et hoc mi consiliū de
dit achitofel absalon ⁊ senioribꝫ isrl':
et ego tale et tale dedi consiliuum.
Nunc g̃ mittite cito: et nunciate
dauid. dicētes. Ne moreris hac nocte
i campestribꝫ: deserta; sed absq; dila
tione transgredere: ne forte absorbe
atur rex. et oīs pplꝰ qui cū eo est.
Jonathan aūt et achimaas: stabāt
iuxta fontē rogel. Abiit ancilla. ⁊
nunciauit eis: et illi pfecti sunt
ut referrent ad regem dauid. nūci
um. Non enī poterāt uideri: aut
introire ciuitatē. Vidit autē eos
quidā puer: et indicauit absalon.
Illi uō cōcito gradu ingressi sunt
domū cuiūdam uiri in bahurim. qui
habebat puteū in uestibulo suo: et
descenderūt in eū. Tulit autē mu
lier et expandit uelamē sup os putei
quasi siccans tripsanas: et res sic
latuit. Cūq; uenissent serui absa
lon ad mulierē in domū: dixerūt. Ubi
ē achimaas et ionathan: Et respō
dit eis mulier. Transierūt: gustata
paululū aqua. Ar hi qui querebāt:
cū nō inuenissent. reuersi sūt ierlm.
Cūq; abissent. ascenderūt illi de
puteo: et pgentes nunciauerūt regi
dauid. et dixerūt. Surgite ⁊ transite
cito fluuiū. qm̃ huiusmodi consiliū
dedit contra uos achitofel. Surrexit
g̃ dauid et oīs pplꝰ qui cū eo erat: ⁊
transierūt iordanē. donec diluceſceret
et ne unus quidē reliquus fuit q̃
nō transiret fluuiū. Porro achito
phel uidens qd̃ nō fuisset fcm con
siliū suū: strauit asinū suū. et sur
rexit: et abiit in domū suam. et in
ciuitatē suam. Et disposita domo
sua. suspendio interiit: et sepultus
ē in sepulchro patris sui. Dauid aūt
uenit in castra. Et absalon transiit
iordanē. ipe et oīs uir isrl' cū eo.
Amasam uō constituit absalon p
ioab: sup exercitū. Amasa aūt erat
filius uiri qui uocabatur iethra de
iezrelī: qui ingressus ē ad abigail
filiam naas sororem sarue. que
fuit mat̃ ioab. Et castra metatus
ē isrl' cum absalon: in tra galaad.
Cumq; uenisset dauid in castra;
sobi filius naas de rabath filioꝝ
amon. et machir filius ammihel de
lodabar. et berzellai galaadites de
rogelim obtulerunt et stratoria ⁊
tapeta. et uasa fictilia: frumen
tum et ordeum et farinam. polen
tam et fabam. et lentem et fresū
cicer. et mel et butyrum. oues et
pingues uitulos. Dederuntq; da
uid et pplo qui cum eo erat: ad ues
cendum. Suspicati enim sunt: po
pulū fame et siti fatigari i deserto.
Igitur considerato XVIII
dauid pplo suo: constituit sup eos

ptisanas

tribunos et centuriones. Et dedit
ppl̃i tertiam partē sub manu ioab.
et tertiam sub manu abisai filij sar
uie filij ioab et tertiā sub manu
ethai qui erat de geth. Dixitq; rex
ad pplm. Egrediar et ego uobiscum.
Et respondit ppls. Non exibis. Siue
enī fugerimus. nō magnopē ad eos
de nobis pertinebit; siue media pars
ē nobis ceciderit nō satis curabūt:
qua tu unus p decem milibz cōputaris. Melius ē igitur: ut sis nob
in urbe in ꝑsidio. Ad quos rex ait.
Quod uobis uidetur rectū: hoc faciam. Stetit q̄ rex iuxta portā. Egre
diebaturq; ppls p turmas suas: centū et millenū. Et ꝑcepit rex ioab
et abisai et ethai: dicens. Seruate
mihi puerū absalon. Et omnis ppls
audiebat ꝑcipientē regem cunctis
principibz: pro absalon. Egressq;
est ppls in campū contra israhel. Et
factū est ꝑlium in saltu ephraim: et
cesus ē ibi ppls israhel ab exercitu da
uid. Factaq; est plaga magna in
die illa: uiginti milliū. Erant aūt ibi
ꝑlium dispersum sup faciem omnis
terre: et multo plures erant eos saltus consumpserat de pplo: eos
quos uorauerat gladius in die illa.
Accidit aūt ut occurreret absalon ser
uis dauid: sedens mulo. Cumq; in
gressus fuisset mulus subter conden
sam querci et magnā: adhesit ca
put eius quercui. Et ipso suspenso
inter celum et terram: mulus cui ipse
desuper ꝑsidebat ꝑtransiit. Videns aūt hoc quidā
piam: et nunciauit ioab. dicens.
Vidi absalon: pendere de quercu. Et
ait ioab uiro: qui nūciabat ei. Si
uidisti: quare nō confestim eū cum
tra: Et ego dedissem tibi decem ar
genti siclos: et unū balthei. Qui
dixit ad ioab. Si appenderes in ma
nibz meis mille argenteos: nequaq̄
mitterē manū meā in filium regis.
Audientibz enī nobis. ꝑcepit rex ti
bi et abisai et ethai: dicens. Custo
dite mihi puerū absalon. Si et si feci
sem contra aīam meā audaciā; ne
quaq̄m hoc regem latere potuisset:
et tu stares ex aduerso. Et ait ioab.
Non sicut tu uis: sic aggrediar eū
coram te. Tulit q̄ ioab tres lanceas
in manu sua: et infixit eas i corde
absalon. Cuiq; adhuc palpitanti he
rens in quercu: cucurrerūt decē iuue
nes armigeri ioab: et percutientes in
terfecerūt eum. Cecinit autē ioab bu
cina; et retinuit ꝑplm ne ꝑsequeret
fugientē israhel: uolens parcere multi
tudini. Et tulerunt absalon. et pie
cerunt eū in saltu in foueā grandē:
et congerauerūt sup eū acerruum la
pidū magnū nimis. Omis aūt israhel
fugit in tabernacula sua. Porro absa
lon erexerat sibi cū adhuc uiueret
titulū: qui est in ualle regis. Dixerat
enī. Non habeo filiū: et hoc erit mo
nimentū nōis mei. Vocauitq; titu
lū nōie suo: et appellatur manus ab
salon usq; ad hanc diē. Achimaas
aūt filius sadoch: ait. Curram et an
nūciabo regi: quia iudicium fecit ei
ds de manu inimicoz ei. Ad quem
ioab dixit. Non eris nuncius i hac

die: sed nunciabis in alia. Hodie
nolo te nūciare: filiꝰ enim regis ē
mortuus. Et ait ioab chusi. Vade:
et nuncia regi que uidisti. Adorauit
chusi ioab: et cucurrit. Rursus aūt
achimaas filius sadoch: dixit ad io
ab. Quid impedit si etiā ego curram
post chusi? Dixitq; ei ioab. Quid uis
currere fili mi? Veni huc. Non eris bo
nus nuncius bāulus. Cui respōdit. Quā
ob rē si cucurrero? Et ait ei. Curre.
Currens g̃ achimaas p uiam com
pendij: transiuit chusi. Dauid aūt
sedebat inter duas portas. Speculator
aūt qui erat in fastigio porte super
murū eleuans oculos. uidit hoīem
currentē solum: et exclamans indi
cauit regi. Dixitq; rex. Si solus est:
bonus nūcius ē in ore ei. Propian
te aūt illo et accedente ppius. uidit
speculator hoīem alterū currentē: et
uociferans in culmine ait. Appa
ret in alter homo currens: solus. Di
xitq; rex. Et iste bonus nūcius ē.
Speculator aūt ait cōtemplor
cursum primi: quasi cursum achi
maas. filij sadoch. Et ait rex. Vir
bonus ē: et nuncia portans bonū
uenit. Clamans autē achimaas:
dixit ad regem. Salue rex. Et ado
rans regē coram eo ppius in terrā:
ait. Benedictus dñs ds tuus: qui cō
clusit homines qui leuauerūt manꝰ
suas contra dñm meū regem. Et
ait rex. Est ne pax puero absalon?
Dixitq; achimaas. Vidi tumultū
magnum: cū mitteret ioab seruus
tuus o rex me seruū tuum. Nescio
aliud. Ad quē rex. Transi ait: et sta
hic. Cumq; transisset ille et staret:
apparuit chusi. Et ueniens: ait. Bo
num apporto nuncium: dñe mi rex.
Judicauit enim pro te hodie dñs: de
manu omniū qui surrexerāt contra
te. Dixit aūt rex ad chusi. Est ne
pax puero absalon? Cui respondēs
chusi. fiant inimici dñi mei regis: et uniuersi qui cōsur
gunt aduersus eum in malū. Contri
status trahq; rex ascendit cenaculū
porte et fleuit: et sic loquebatur ua
dens. Fili mi absalon: absalon fili
mi. Quis mihi tribuat ut ego moriar
pro te? Absalon fili mi: fili mi ab

Nunciatum ē XIX salon.
aūt ioab. qd̃ rex fleret et lu
geret filiū suū: et uersa ē uictoria
in luctū in die illa omni pplō. Au
diuit enim pplūs in die illa dicē. Dolet
rex sup filio suo. Et declinabat pplūs
in die illa ingredi ciuitatē: quom
declinare solet pplūs. fusus et fugiens
de prelio. Porro rex operuit caput suū:
et clamabat uoce magna. Fili mi
absalon: absalon fili mi. Ingressus
g̃ ioab ad regem in domū: dixit.
Confudisti hodie uultus omniū
seruorū tuorū: qui saluam fecerunt
aīam tuā. et aīam filiorū tuorū et fi
liarū tuarū. et animā uxorū tuarū. et
aīam concubinarū tuarū. Diligis o
dientes te: et odio habes diligen
tes te. Et ostendisti hodie: quia
nō curas de ducibus tuis et de seruis
tuis. Et uere cognoui modo. qā si
absalon uiuēret. et omnes nos occi

bullem: tunc placet tibi. Nunc ig
surge et pcede: et alloquens famulos
seruis tuis. Juro enim tibi p dnm: qd
si nō exieris. ne unus quidē remanse
rit tecum nocte hac. Et pius erit
hoc tibi: qm omia mala que uenerūt
sup te ab adolescentia tua usq; in p
sens. Surrexit g̃ rex: et sedit i porta.
Et omni pplo nunciatū est: qd rex
sederet in porta. Venitq; uniūsa mul
titudo: coram rege. Isrl' aut̄: fugit
in tabernacula sua. Omnes q̃q; ppls
errabat in cunctis tribubz isrl': di
cens. Rex liberauit nos de manu in
micoz nrōz; ipe saluauit nos de ma
nu philistinoz: et nunc fugit de ter
ra propter absalon. Absalon autem quē
unximus sup nos: mortuus est in
bello. Usq; quo sileris. et nō reducis
regem? Et consiliū totius isrl': uenit
ad regem. Rex uō dauid misit ad sa
doch et ad abiathar sacerdotes: dicēs.
Loquimini ad maiores natu iudā:
dicentes. Cur uenitis nouissimi ad
reducendū regem in domū suam?
Sermo aūt omnis isrl' puenerat ad
regem: in domū eius. Frēs mei uos:
os meū et caro mea uos. Quare no
uissimi reducitis regem? Et amasae
dicite. Nonne os meū es et caro mea?
Hec faciat mihi dns et hec addat: si nō
magister militie fuis coram me omī
tempe pro ioab. Et inclinauit cor
omniū uiroz de iuda: quasi uni u
ius. Miseruntq; ad regē: dicentes.
Reuertere tu: et omnes serui tui. Et
reuersus ē rex: et uenit usq; ad iordanē.
Et iuda uenit in galgala. ut occurre
ret regi: et traduceret eū iordanē. Festi
nauit aūt semei filius gera filii ie
mini de bahurim: et descendit cum
uiris iuda in occursū regis dauid. cū
mille uiris de beniamin et siba puer
de domo saul. et qndecim filii eius. ac
uiginti serui: erant cū eo. Et uerum
pentes iordanē ante regē. transierūt
uada ut traducerent domū regis: et
facerent uoluntatē ei. Semei
aūt filius gera. prostratus coram rege.
cū iam transisset iordanē: dixit ad
eum. Ne reputes mihi dne iniquitatē:
neq; memineris inuriaz serui tui.
in die qua egressus es dne mi rex de
ierlim: neq; ponas rex in corde tuo.
Agnosco enim seruus tuus peccā
meum; et idcirco hodie primus uenī
de omī domo ioseph: descendiq; in
occursum dñi mei regis. Respondēs
uō abisai filius saruie: dixit. Num
quid p hoc nō occidetur semei.
qui maledixit xpo dñi? Et ait dauid.
Quid mihi et uobis filii saruie? Cur
efficimini mihi hodie in satha? Ergo
ne hodie interficietur uir in isrl'?
An ignoro me hodie fecisse regem sup
isrl'? Et ait rex semei. Nō morieris.
Juravitq; ei. Miphiboseth q̃q; filius
saul descendit in occursum regis: il
lotis pedibz et intonsa barba. Vestē
q; suas nō lauerat a die qua egressus
fuerat rex: usq; ad diem reditionis
eius in pace. Cumq; de ierlim occurrisset
regi: dixit ei rex. Quare non uenisti
mecū miphiboseth? Et respondens
ait. Dne mi rex: seruus mus cōtemp
sit me. Dixitq; ei ego famulus tuus

ut sterneret m̃ alimū: et ascendens
abirem cū rege. Claudus enī sum:
seruus tuus. Insup & accusauit me
seruū tuū: ad te dn̄m meū regem.
Tu aūt dn̄e mi rex sicut angl's dei
es: fac qd̄ placitum ē tibi. Nec enī
fuit domus patris mei nisi morti
obnoxia: dn̄o meo regi. Tu aūt po
suisti me seruū tuū: int̄ conuiuas
mēse tue. Quid g̃ habeo iuste que
rele. aut q̄d possim ultra uocaferari
ad regem? Ait aūt ei rex. Quid
ultra loqueris? Firmum ē qd̄ locu
tus sum. Tu et siba: diuidite pos
sessiones. Respondit q̄ miphiboseth.
regi. Etiā cuncta accipiat: postq̄m
reuersus ē dn̄s mus rex pacifice in
domū suam. Berzellai quoq; gala
adites descendens de rogelim tra
duxit regem iordanē: paratus etiā
ultra fluuiū plequi eū. Erat aūt
berzellai galaadites senex ualde
id est octogenarius: et ip̄e prebuit
alimenta regi cū moraretur in cas
tris. Fuit quippe uir diues nimis.
Dixit itaq; rex ad berzellai. Veni
mecū: ut requiescas securus mecū
in ierlim. Et ait berzellai ad regē.
Quot sunt dies annor̄ uite mee.
ut ascendā cū rege ierlim? Octoge
narius sum hodie. Numq̄d uigent
sensus mei ad discernendū suaue
uel amarū. aut delectare poterit
seruus tuus cibus et potus. uel au
dire ultra possim uocem cantor̄
aut cantatricū? Quare seruus tuus
sit oneri dn̄o meo regi? Paululū p
ceclam famulus tuus ab iordane:
recū. Nec indigeo hac uicissitudine;
sed obsecro ut reuirar seruus tuus.
et moriar in ciuitate mea: et sepe
liar iuxta sepulchrū patris mei et
matris mee. Ecce aūt seruus tuus
chamaam. Ip̄e uadat recū dn̄e mi
rex: et fac ei qd̄ tibi bonū uidetur.
Dixit itaq; rex. Mecum transeat cha
maam. et ego faciam ei quicq̄d tibi
placuit: et om̄e qd̄ petieris a me.
impetrabis. Cumq; transisset um
nis pl's et rex iordanē; osculatus
ē rex berzellai: et benedixit ei. Et il
le reuersus ē in locum suū. Transiuit
ergo rex in galgalam: et chamaā cū
eo. Omnis aūt pl's iuda traduxat
regem: et media tantū pars affue
rat de pl'o isr̄l. Itaq; om̄s uiri isr̄l
concurrentes ad regem: dixerūt ei.
Quare te furati sunt fr̄es nr̄i uiri
iuda. et traduxerūt regē & domū ei⁹
iordanē. om̄sq; uiros dauid cū eo?
Et respondit omnis uir iudā: ad u
ros isr̄l. Quia m̄ ppior est rex. Cur
irasceris sup hac re? Numq̄d comē
dimus aliq̄d ex rege. aut munā nob̄
data sunt? Et respondit uir isr̄l' ad
uiros iuda: et ait. Decem ptib; ego
maior sum apud regē: magisq; ad
me pinet dauid q̄m ad te. Cur m̄
fecisti iniuriā. et nō nunciatū ē m̄
prior. ut reducerē regē meū? Duri
aūt respondert uiri iudā: uiris isr̄l.

Accidit quoq; ut ibi eēt vir
uir belial. nomine seba filius
bochri uir iemineus; et cecinit bu
cina: et ait. Non ē nobis pars in
domo dauid: nec hereditas i filio

ysai. Reuertere in tabnacula tua: uir
isr. Et separatus ē omis isr' a dauid:
secutusq; est seba filiū bochri. Uiri
aūt iuda adhesserunt regi suo: a ior
dane usq; ierlm. Cūq; uenisset rex ī
domū suam in ierlm. tulit mulieres
decem concubinas suas quas dereli
querat ad custodiendā domū: et tradi
dit eas in custodiam. alimēta eis pre
bens. Et nō ingressus ē ad eas: sz erāt
clause usq; ad diem mortis sue. ī ui
duitate uiuentes. Dixit autē rex a
masę. Conuoca mi omīs uiros iuda ī
diem tertiū: et tu adesto ps̄ens. Abi
it g̃ amasa ut conuocaret iudam: 7
morat⁹ ē extra placitum. qd̄ et cō
stituerat rex. Dixit aūt dauid: ad abi
sai. Nunc magis afflicturus ē nos
seba filius bochri: q̄m absalon. Tol
le igitur seruos dñi tui et psequere
eum: ne forte inueniat ciuitates mu
nitas: et effugiat nos. Egressi sūt g̃
eum eo. uiri ioab. Cerethi quoq; et
ferethi et oīs robustus exierunt de
ierlm: ad psequendum seba filium
bochri. Cumq; illi essent iuxta lapidē
grandem qui est in gabaon: amasa
uenit ex aduerso eis. Porro ioab ues
titus erat tunica stricta ad mēsurā
habitus sui; et desup accinctus gla
dio dependente usq; ad ilia in uagi
na: qui fabrefactus. ieui motu egre
di poterat et pugnare. Dixit itaq;
ioab: ad amasam. Salue mi frater.
Et tenuit manu dextera mentū a
masę: quasi osculans eum. Porro
amasa nō obseruauit gladiū: quē
habebat ioab. Quo percussit eum in
latere; et effudit intestina eius in
terram. et mortuus ē: nec secūdo uulne
re opus fuit. Ioab aūt et abisai frater
eius: persecuti sunt seba filiū bochri.
Interea quidā uir cū stetisset iuxta
cadauer amasę de sociis ioab: dixe
runt. Ecce qui ea uoluit pro ioab:
comes dauid. Amasa aūt conspersus
sanguine: iacebat ī media uia. Uidit
hoc quidā uir q̃ substiterat omnis
pplus ad uidendum eū: et amouit a
masam de uia in agrū. Opertoq; eo
uestimēto: ne substiterent transeun
tes. ppter eum. Amoto igitur illo de
uia. transibat omnis uir sequens
ioab: ad psequendum seba filium
bochri. Porro ille transierat p oīs
tribus isr' usq; in abelam et ī beth
machā: omnesq; electi cōgregati
fuerant ad eum. Uenerunt itaq; 7
oppugnabant in abela et in beth
machā: et circumdederūt munitio
nibus ciuitatē. et obsessa ē urbs. Cūs
aūt turba que erat cū ioab: molie
batur destruere muros. Et exclama
uit mulier sapiens: de ciuitate. Au
dite: audite. Dicite ioab. Approprin
qua huc: et loquar tecum. Qui cū
accessisset ad eam: ait illi. Tu es
ioab. Et ille respondit. Ego. Ad
quē sic locuta est. Audi sermones
ancille tue. Qui respōdit. Audio.
Rursumq; illa. Sermo inq̃t dice
batur in ueteri puerbio. Qui interro
gant: interrogent in abela. Et sic p
ficiebant. Nonne ego sum que res
pondeo ueritatē isr'. et tu queris sub
uertere ciuitatē. et cūtere matrem

in ysrl. Quare perpitas hereditare dñi. Respondens ꝑ ioab: aut. Absit absit hoc a me. Non perpito: neq; de moliar. Non se sic habet res. Sed homo de monte effraim. seba. filius bochri cognomine: leuauit manū suam contra regem dauid. Tradite illum solum: et recedemus a ciuitate. Et ait mulier: ad ioab. Ecce caput eius mittetur ad te: p murū. Ingressa est ꝑ ad omnē plm: et locuta ē eis sapienter. Qui abscidū caput seba filij bochri: proiecerunt ad ioab. Et ille cecinit tuba: et recesserunt ab urbe. unusquisq; i tabernacula sua. Joab aūt reuersus est ierusalim: ad regem. Fuit ꝑ ioab: sup omnem exercitū ysrl. Banaias aute filius ioiade sup cerethēos et pherethēos. Aduram aute: sup tributa: porro iosaphat filius achilud a cōmentariis. Siba autem. scriba: sadoch aūt. et abiathar. sacerdotes. Hira aute iathrites: erat sacerdos

Facta est XXI dauid. quoq; fames in diebus dauid: tribus annis usq; ad. Et consuluit dauid oraculū dñi. Dixitq; dñs. Ppter saul et domū sanguinū: quia occidit gabaonitas. Vocatis ꝑ gabaonitis: rex dixit ad eos. Porro gabaonite non erant de filiis ysrl: sed reliquie amorreor. Filij quoq; ysrl. iurauerant eis. Et uoluit saul p zelum cōtrere eos: quasi p filios ysrl et iuda. Dixit ꝑ dauid: ad gabaonitas. Quid faciam uobis. et qd erit ut placatus. ut benedicatis hereditati dñi. Dixerūtq; et gabaonite. Non ē nobis sup auro et argento quesitio: sed contra saul et domū eius. Dixitq; uolumus: ut interficiatur homo de ysrl. Ad quos rex ait. Quid ꝑ uultis. ut faciam uobis. Qui dixerūt regi. Ist rum qui attriuit nos. et oppressit inimici ta delere debem: ut ne unus quidē residuus sit de stirpe eius. i cunctis finib; ysrl. Dentur nobis septē uiri de filijs eius: ut crucifigam dño eos in gabaa saul. quondā electi dñi. Et ait rex. Ego dabo. Pepercit rex miphiboseth filio ionathan filij saul: propter iusiurandū dñi qd fuit inter dauid et inter ionathan filium saul. Tulit itaq; rex duos filios respha filie aia quos peperit saul armoni et miphiboseth. et quinq; filios merob filie saul quos genuerat adriheli filio berzellai qui fuit de molathi: et dedit eos in manus gabaonitaꝝ. Qui crucifixerunt eos in monte: coram dño. Et ceciderunt hi septem simul occisi in diebus messis pme: incipiente messione ordei. Tollens aute respha filia aia cilicū. substrauit sibi supra petram ab initio messis: donec stillaret aqua sup eos de celo. Et ñ dimisit aues lacerare eos p diem: neq; bestias p noctem. Et nunciata fuit dauid que fecerat respha filia aia: concubina saul. Et abiit dauid. et tulit ossa saul et ossa ionathe filij eius. a uiris iabes galaad. qui furati fuerant ea de platea bethsan. in qua suspenderant eos philistiim cū interfecissent saul in gelboe. et asportauit

nde ossa saul · et ossa ionathan filij
eius. Et colligentes ossa eor qui af
fixi fuerant: sepelierunt ea cum ossibz
saul · et ionathan filij eius. in tra be
niamin · in latere in sepulchro cis pa
tris eius. Fecerunt qz omnia quecūq;
precepat rex: et repropiatus est dns
terre post hec. Factum ē aut ē cursū
plum philistinoz: adūsum isrl' et
descendit dauid et seruj eius cū eo:
et pugnabāt contra philistijm. De
ficiente aut dauid · ielbi de nob qui
fuit de genere arapha · cuius ferrum
haste trecentas uncias appendebat.
et accinctus erat ense nouo: nisus ē
interere dauid · Presidioq; ei fuit abi
sai filius saruie: et percussum philiste
um interfecit. Tunc iurauerunt uiri
dauid: dicentes. Jam n egrediēris no
biscū in bellum: ne extinguas lucēna
m isrl'. Sedm quoq; fuit bellum in
gob: contra philistheos. Tunc percussit
sobbochai de usathi sup de stirpe ara
pha: de genie gigantū · Tercū quoq;
fuit bellum in gob: contra philistheos.
In quo percussit adeodatus. filius salt.
polimitarius. bethleemites. goliath
gethēum: cui hastile haste erat q̄si
liciatoriū texentiū. Quartum bellū
fuit in geth. In quo fuit uir excelsus
qui senos in manib; et pedib; habe
bat digitos id est uiginti q̄tuor. et
erat de origine arapha: & blasphema
uit isrl'. Percussit aut eū ionathan
filius samā: fratris dauid. Hi q̄
tuor nati sunt de arapha in geth:
et ceciderunt in manu dauid et
seruorum eius. XXI

Locutus ē aut dauid dño uerba
carminis huj in die qua liba
uit eum dns de manu omniū inj
micoz suoz et de manu saul: et ait.
Dns petra mea et robur meum: et
saluator mis. Deus mis. fortis mis: spe
rabo in eū. Scutum meū et cornu
salutis mee: elevator mis. & refugiū
meū. Saluator mis: de iniq̄tate liba
bis me. Laudabilē inuocabo dnm: et
ab inimicis meis saluus ero. Quia
circūdederunt me dolores mortis:
torrentes belial terruerunt me. Fu
nes inferni circūdederunt me: pue
nerunt me laquei mortis. In tribula
tione inuocabo dnm: et ad dm meū
clamabo. Et exaudiuit de templo
suo uocem meā: et clamor mis ue
nit ad aures eius. Cōmota est et cō
tremuit tra: fundamenta montiū con
cussa sunt et conquassata: quōm iratꝰ
est. Ascendit fumus de naribz eius:
et ignis de ore eius uorauit: carbones
succensi sunt ab eo. Et inclinauit
celos et descendit: et caligo sub pe
dibz eius. Et ascendit sup cherubin
et uolauit: et lapsus est sup pen
nas uenti · Posuit tenebras in cir
cuitu suo latibulū: cribrans aquas
de nubibz celoz · Pre fulgore in con
spectu eius: succensi sunt carbones
ignis. Tonabit de celo dns: et excel
sus dabit uocē suā · Misit sagittas.
et dissipauit eos: fulgura · et con
sumpsit eos. Et apparuerunt effu
siones maris. et reuelata sunt funda
menta orbis: ab increpatione dni. ab
inspiratione spūs furoris eius. Misit

de excelso et assumpsit me: et ex
traxit me de aquis multis. Liba
uit me ab inimico meo potentissi
mo: et ab hijs qui oderant me. qm
robustiores me erant. Preuenit
me in die afflictionis mee; et fes
ta est dns firmamentū meū: et eduxit
me in latitudinē. Liberauit me: qa
placui ei. Retribuet mi dns secm
iustitiā meā: et secm munditiā
manuū meaꝝ reddet mi. Quia
custodiui uias dni: et nō egi impie
a deo meo. Omnia enī iudicia eius
in conspectu meo: et p̄cepta ei nō
amoui a me. Et ero perfectus cū eo:
et custodiā me ab iniquitate mea.
Et restituet mi dns secm iustitiā
meā: et secm munditiā manuū
meaꝝ in conspectu oculoꝝ suoꝝ. Cū
sco sanctus eris: et cū robusto perfectus.
Et cū electo electus eris: et cum
puerso pterteris. Et plm paupertē
saluū facies: oculisq; tuis excelsos
humiliabis. Quia tu lucerna mea
dne: et tu dne illuminabis tene
bras meas. In te enī curram accin
ctus: in deo meo transiliā murū.
Dns immaculata uia eius; eloqui
um dni igne examinatū: scutū
est omnium sperantiū in se. Quis est
ds preter dnm. et quis fortis preter
dnm nrm. Ds qui accinxit me for
titudine; et coplanauit perfectam
uiam meā. coequans pedes meos
cervis. et sup excelsa mea statuens
me. Docens manus meas ad pli
um: et componens quasi arcum
ereum brachia mea. Dedisti mi
clipeum salutis tue: et mansuetudo
mea multiplicauit me. Dilatabis
gressus meos subtus me: et nō defi
cient tali mei. Persequar inimicos
meos et conterā: et nō reuertar do
nec consumā eos. Consumā eos et
confringā ut nō consurgāt: cadent
sub pedibus meis. Accinxisti me for
titudine ad prelium: incuruasti resis
tentes mi sub me. Inimicos meos de
disti mi dorsum. odientes me: et dis
pdam eos. Clamabūt et nō erit qui
saluet: ad dnm. et nō exaudiet eos.
Delebo eos ut puluerē tre: quasi
lutum plateaꝝ comminuā eos atq;
compingā. Saluabis me a contra
dictionib; ppli mei: custodies me i
caput gentiū. Popls quē ignoro ser
uiet mi; filij alieni nō resistent mi:
auditu auris obedient mi. Filij alie
ni defluxerunt: et cōtrahentur in
angustijs suis. Viuit dns. et bndēs
ds mus: et exaltabitur ds fortis sa
lutis mee. Ds qui das ultiones mi.
et detecisti pplos meos sub me. qui
educis me ab inimicis meis. et a te
sistentib; mi eleuas me: a uiro in
quo iniquitas est liberabis me. Propterea cōfitebor
tibi dne in gentib;: et nōi tuo can
tabo. Magnificans salutes regis
sui. et faciens mias xpō suo dauid:
et semini ei in sempiternū. XXIII

Hec sunt aūt uba nouissima.
Dixit dauid filius ysai. Dixit
uir cui constitutū e de xpō di iacob:
egregius psaltes isrl. Spūs dni locu
tus est p me: et sermo ei p linguā
meā. Dixit. Ds isrl mi locutus est.

fortis iste: dñator hominū iustus.
dñator in timore dei. Sicut lux au
rore oriente sole mane absq; nubib;
rutilat: et sicut pluuijs germinat
herba de tra. Nec tanta est domus
mea apud deum: ut pactū eternū
iniret mecū firmū in omnib; atq;
munitū. Cuncta enī salus mea. ⁊
oīs uoluntas: nec ē quicq̄m ex ea
qđ nō germinet. Preuaricatores aūt
quasi spine euellentur uniuersi. que
nō tolluntur manib; et siqs tan
gere eas uoluit. armabitur ferro
et ligno lanceato: igneq; succense
cōburentur usq; ad nichilum. Hec
nōia fortiū dauid. Dauid sedens i
cathedra: sapientissimus princeps
inter tres. Ipse ē quasi tenerimus
ligni ūmiculus: qui octingētos in
terfecit impetu uno. Post hūc elea
zar filius patrui eius aohi inter tres
fortes qui erant cū dauid quādo exp
brauerūt philistiim: et cōgregati
sunt illuc in prelū. Cumq; ascen
dissent uiri isrl. ipe stetit et percussit
philistheos: donec defecit manus ei.
et obrigescēt cū gladio. Fecitq; dñs
salutē magnā in die illa: et ppls
qui fugerat reuersus ē ad celoz spolia
detrahenda. Et post hūc semā filius
age: de arari. Et congregati sunt
philistiim in statione. Erat quippe
ibi ager: plenus lente. Cumq; fu
gisset ppls a facie philistiim. stetit
ille in medio agri: et tutus est eū.
Percussitq; philistheos: et fecit dñs sa
lutē magnā. Necnō et ante descen
derunt tres qui erant principes inter
triginta: et uenerāt tempe messis ad
dauid in spelunca odollam. Castra
aūt philistinoz erant posita i ualle
gigantū: et dauid erat in p̄sidio.
Porro statio philistinoz: tunc erat
in bethleem. Uelī dauid ḡ dauid:
et ait. Siquis daret mihi potum aque
de cisterna que ē in bethleem: iuxta
portam. Irruperunt ḡ tres fortes
castra philistinoz: et hausert aquā
de cisterna bethleem que erat iuxta
portam: et attulerūt ad dauid. At
ille noluit bibere: sed libauit eam
dño dicens. Propitius sit mihi dñs:
ne faciam hoc. Num sanguinē ho
minū istoz qui profecti sunt. et aīas
periculum bibam: noluit ḡ bibere.
Hec fecerunt tres robustissimi. Abi
sai quoq; frat̄ ioab. filius saruie:
princeps erat de tribz. Ipe est qui le
uauit hastam suā contra trecentos
quos interfecit: nōiatus in tribz. et
inter tres nobiliōr. Erat q; eoz prin
ceps: ⁊ usq; ad tres primos nō puene
rat. Et banaias filius ioiade uiri
fortissimi. magnoz operum de capse
hel: ipe percussit duos leones moab.
et ipse descendit et percussit leonē in
media cisterna. in diebz niuis. Ipe
quoq; interfecit uirū egptiū. uirum
dignū spectaculo: habentē in ma
nu hastam. Iraq; cū descendisset ad
eum in uirga. ui extorsit hastā de
manu egptij: et interfecit eū hasta
sua. Hec fecit banaias filius ioiade:
et ipse nōiatus inter tres robustos.
qui erant inter triginta nobiliores.
Ierunt aūt usq; ad tres n̄ peruenit.

ſtrectq; eum ſibi dauid auriculariū:
à ſecretis. Aſahel frat̃ ioab: mr̃ tri
gmta. Cleanan filius patrui ei: de
bethleem. Sēma: de arari. Helica
de arodi. Helas: de phalti. Hira fili
aches: de thecua. Abiezer: de ana
thot. Mobonnay: de uſathi. Sel
mon: achoites. Maharai: netho
phathites. Heled filius banaá: et
ipē nethophathites. Hiray filius
rabay: de gebeeth filioꝝ benamin.
Banaya: arathonites. Hedday: de
torrente graas. Abialbon: arbathi
tes. Aſmaueth: de beromi. Helia
bá: de ſalboni. Filij iaſen. Jonathá.
Sēmá: de hozodi. Haiem filius ſa
rar: arorhites. Helifelech filius a
baſbai: filij maachathi. Heliam
filius achithofel: gilonites. Ezrai:
de carmelo. Pharai: de arbi. Joga
al filius nathán: de ſoba. Bonni:
de gaddi. Selech: de ammoni. Ha
harai berothites: armiger ioab fi
lij ſaruie. Hira: hietrites. Gareb: &
ipē hietrites. Urias etheus. Oms:
triginta ſeptem.

XXIIII

Et addidit furor dñi iratꝰ cō
tra iſrl: cōmouitq; dauid in
eis: dicentē. Jade: numera iſrl et
iudam. Dixitq; rex ad ioab: principē
exercitus ſui. Pambula oms tribus
iſrl á dan uſq; berſabee: et numerate
ppl̃m ut ſciam numerū eius. Dix
itq; ioab regi. Adaugeat dñs deus
tuus ad ppl̃m tuū quantus nūc ē:
iterumq; centuplicet in conſpectu
dñi mei regis. Sz quid ſibi dñs mꝰ
rex uult in re huiuſcemodi. Obti
nuit aūt ſermo regis: uerba ioab &
principum exercitus. Egreſſusq; eſt
ioab et principes militum à facie re
gis: ut numerarent ppl̃m iſrl. Cūq;
ptranſiſſent iordanē. uenerunt in
aroer: ad dextram urbis que eſt in
ualle gad. Et piazer tranſierunt
in galaad in terrā inferiorē hodſi:
et uenerūt in dan ſilueſtria. Circue
untesq; uxta ſydonē tranſierunt
prope menia tyri: et omnē terram
euei et chananei. Veneruntq; ad
meridiem iudá: in berſabee. Et lu
ſtrata uniuſa terra: affuerunt poſt
nouē menſes et uiginti dies. in hie
ruſlm. Dedit q̃ ioab numerū deſcrip
tionis ppli: regi. Et inuenta ſunt de
iſrl octingenta milia uiroꝝ fortiū
qui educerent gladiū: et de iuda qn
genta milia pugnatoꝝ. Percuſſit
aūt cor dauid eum: poſtquā numerā
tus ē ppls. Et dixit dauid ad dñm.
Peccaui ualde in hoc facto: ſz precor
dñe ut tranſferas iniquitatē ſerui
tui. quia ſtulte egi nimis. Surrexit
itaq; dauid mane. Et ſermo dñi fac
eſt ad gad pphām et uidentē: dicēs.
Vade et loquere ad dauid. Hec dicit
dñs. Trium tibi datur optio. Eligе
unū qd uolueris ex hijs: ut faciā
tibi. Cūq; ueniſſet gad ad dauid:
nūciauit ei. dicens. Aut ſeptē an
nis ueniet tibi fames in tra tua:
aut tribus mſibus fugies aduſarios
tuos & illi te ꝑſequentur: aut ēte
tribus diebus erit peſtilentia in terra
tua. Nunc q̃ delibā et uide: quem
reſpondeam et qui me miſit ſermo

nem. Dixit aũt dauid ad gad. Coarctor nimis. Sz melius ẽ ut incidam in manus dñi; multe enĩ misericordie eius sunt: quã in manibz hominũ. Immisit itaq; dñs pestilentiã in isrl' de mane usq; ad tempus constitutũ: et mortui sunt ex pplo à dan usq; bersabee septuaginta milia uirorũ. Cũq; extendisset manũ suã angl's dñi sup eam ut disperderet eam: misertus ẽ dñs super afflictionẽ. Et ait angelo percutienti pplm. Sufficiat nũc: contine manũ tuam. Erat aũt angl's dñi iuxta aream hareuna iebusei. Dixitq; dauid ad dñm: cũ uidisset angelũ percutientẽ pplm. Ego sum qui peccaui: et ego inique egi. Iste qui oues siũt quid fecerunt? Uertatur obsecro manus tua contra me: et contra domũ patris mei. Uenit aũt gad ad dauid in die illa: et dixit ei. Ascende: constitue altare dño in area hareuna iebusei. Et ascendit dauid: iuxta sermonẽ gad. quẽ preceperat ei dñs. Conspiciensq; hareuna: aĩadũrtit regem et seruos eius transire ad se. Et egressus adorauit regem pronus uultu in terram: et ait. Quid causse ẽ ut ueniat dñs mꝰ rex ad seruum suũ? Cui dauid ait. Ut emã à te aream et edificem altare dño: et cesset infectio que grassatur in pplo. Ait aũt hareuna ad dauid. Accipiat et offerat dñs mꝰ rex: sicut placet ei. Habes boues in holocaustũ: et plaustrũ et iuga boum in usũ lignor. Omnia dedit hareuna regi. Dixitq; hareuna ad regẽ. Dñs deus tuus: suscipiat uotũ tuũ. Cui respondens rex: ait. Nequaquã ut uis. Sz emã pretio à te: et nõ offerã dño deo meo holocausta gratuita. Emit g̃ dauid aream et boues argenti siclis quinquaginta: et edificauit ibi dauid altare dño. Et obtulit holocausta et pacifica: et reppiciatus ẽ dñs terre: et cohibita est plaga ab isrl'. Explicit liber regum. Incipit tercius lib' regum.

Et rex dauid senuerat: habebatq; etatis plurimos dies. Cumq; operiretur uestibz: nõ calefiebat. Dixerũt g̃ ei serui sui. Queram dño nr̃o regi adolescentulã uirginẽ: et stet corã rege. et foueat eum. Dormiatq; in sinu suo: et calefaciat dñm nr̃m regẽ. Quesierunt igitur adolescentulam speciosam: in omnibz finibz isrl'. Et inuenerũt abisag sunamitẽ: et adduxerunt eam ad regem. Erat aũt puella pulchra nimis. Dormiebatq; cum rege: et ministrabat ei. Rex uero: nõ cognouit eã. Adonias aũt filius aggith: eleuabatur. dicens. Ego regnabo. Feceratq; sibi currũ et equites: et quinquaginta uiros qui ante eũ currerent. Nec corripuit eũ pater suus aliquando. dicens. Quare hoc fecisti. Erat aũt et ipe pulcher ualde: sed's natus post absalon. Et sermo et cũ ioab filio sarue. et cũ abiathar sacdote: qui adiuuabant partes adonie. ¶.

Sadoch ūb sacerdos et banaias filꝰ
ioiade. et nathan pphā. et semei. et
ereth. et fereth. et omne robur
exercitus dauid: nō erat cū adoniā.
Immolatis ḡ adonias arietibꝫ ⁊ u
tulis et uniuersis pinguibꝫ. uxta
lapidem zoeleth qui erat uicinus
fonti rogel: uocauit unūsos frēs
suos filios regis. et oēs uiros iudā
seruos regis. Nathan aūt pphām
et banaiam et robustos quosq; et
salomonē frēm suū: non uocauit.
Dixit itaq; nathan: ad bethsabee
matrē salomonis. Num audisti
qđ regnauit adonias filꝰ aggith.
et dñs nr dauid hoc ignorat: Nūc
ḡ uem: accipe consilium a me: et
salua animā tuam filiiq; tui sa
lomonis. Vade et ingredere ad re
gem dauid: et dic ei. Nonne tu do
mine mi rex uirasti in ancille tue.
dicens. qđ salomon filius tuus reg
nabit post me. et ipe sedebit ī solio
meo: Quare ḡ regnat adonias: Et
adhuc ibi te loquente cū rege. ego
ueniam post te: et complebo sermo
nes tuos. Ingressa est itaq; bethsa
bee ad regem: in cubiculo. Rex aūt
senuerat nimis: et abisag sunami
tis ministrabat ei. Inclinauit se
bethsabee: et adorauit regem. Ad
quā rex. Quid tibi uis: Que
respondens: ait. Dñe mi. tu uirasti
p dñm dm tuū ancille tue: salo
mon filius tuus regnabit post me.
et ipe sedebit in solio meo. Et ecce
nunc adonias regnauit: te dñe mi
rex ignorante. Mactauit boues ⁊
pinguia quoq; arietesq; plurimos;
et uocauit oēs filios regis. abia
thar quoq; sacerdotem. et ioab pnci
pem militie: salomonē aūt seruū
tuū nō uocauit. Verumtamē dñe
mi rex. in te oculi respiciunt totius
isrl: ut indices eis qui sedere debeat
in solio tuo dñe mi rex post te. Erit
q; cū dormierit dñs mūs rex cū pat
ribus suis: erimus ego et filius mūs
salomon. peccores. Adhuc illa loqnte
cū rege: nathan pphā uenit. Et nū
tiauerunt regi: dicentes. Adest na
than pphā. Cumq; introisset in cō
spectū regis. et adorasset eum pnus
in tram: dixit nathan. Dñe mi rex.
tu dixisti. adonias regnet post me.
et ipe sedeat sup thronū meū: Ea
descendit hodie. et immolauit boues
et pinguia. et arietes plurimos: et
uocauit omnūsos filios regis. ⁊ pn
cipes exercitus. abiathar quoq; sa
cerdotem. Illisq; uescentibꝫ ⁊ biben
tibꝫ coram eo. et dicentibus uiuat
rex adonias: me seruū tuum ⁊ sa
doch sacerdotē. et banaiam filiū io
iade. ⁊ famulū tuū salomonē non
uocauit. Numqđ a dño meo rege exi
uit hoc uerbū. et nō indicasti
seruo tuo. quis sessurus eet super
thronū dñi mei regis post eū: Et
respondit rex dauid: dicens. Voca
te ad me bethsabee. Que cū fuisset
ingressa coram rege. ⁊ stetisset ante
eum: iurauit rex. et ait. Viuit dō
qui eruit aiam meā de omni an
gustia; qa sicut iurau tibi p dñm
dm isrl. dicens. salomon filiꝰ tuus

regnabit post me: & ipe sedebit sup
solium meū pro me: sic faciā hodie.
Submissoq; bethsabee in terram
multu: adorauit regem dicens. Vi
uat dns ms rex dauid: in eternum.
Dixit quoq; rex dauid. Vocate m sa
doch sacerdotem. et nathan pphām:
et banaiam filiū ioiade. Qui cū in
gressi fuissent coram rege: dixit ad eos
rex. Tollite uobiscū seruos dni uri:
et imponite salomonē filiū meū sup
mulam meā. et ducite eum in gion.
Et ungat eum ibi sadoch sacerdos
et nathan pphā in regem sup isrl:
& canetis buccina. atq; dicetis. Vi uat
rex salomon. Et ascendetis post eū:
et uenietis. Et sedebit sup solium
meū: et ipe regnabit pro me. Illiq;
ppiam: ut sit dux sup isrl. et sup
iudam. Et respondit banaias filius
ioiade regi: dicens. Amen. Sic loquat
dns ds dni mei regis. Quom fuit
dns cum dno meo rege: sic sit cū sa
lomone: et sublimius faciat soliū
eius á solio dni mei regis dauid. Des
cendit g; sadoch sacerdos et nathan
pphetā. et banaias filius ioiade. &
cerethi et pheretht: et imposuerūt
salomonē sup mulam regis dauid:
et adduxerunt eū in gion. Sump
sitq; sadoch sacerdos cornu olei de
tabernaculo: et unxit salomonē: &
cecinerunt buccina. Et dixit omnis
ps. Viuat rex salomon. Et ascen
dit universa multitudo post eum. et
ps canentiū tibijs. et letantium
gaudio magno: et insonuit tra á
clamore eox. Audiuit aūt adonias:
et oms qui inuitati fuant ab eo. Iāq;
comederāt finitū erat. Sz et ioab au
dita uoce tube: ait. Quid sibi uult
clamor ciuitatis tumultuantis. Ad
huc illo loquente: ionathan filius
abiathar sacerdotis uenit. Cui dixit
adonias. Ingredere qa uir fortis es.
et bona nuncians. Respondit q; io
nathan adonie. Nequaquā. Dns
enim ur rex dauid: regē constituit
salomonē. Misitq; cum eo sadoch
sacerdotem et nathan pphām et
banaiam filiū ioiade. et cerethi. et
pheretht: et imposuerunt eum sup
mulam regis. Unxerunt q; eum sa
doch sacerdos et nathan pphā re
gem in gion. Et ascenderunt inde
letantes: et insonuit ciuitas. Hec
est uox quā audistis. Sed et salo
mon sedet sup solium regni: et in
gressi serui regis benedixerunt dño
nō regi dauid. dicentes. Amplificet
ds nomen salomonis sup nom tuū:
et magnificet thronū eius sup th
num tuū. Et adorauit rex in lectu
lo suo: et insup hec locutus est. Be
nedictus dns deus isrl: qui dedit hodie
sedentem in solio meo. uidentib; o
culis meis. Terruit sunt g. et surrex
erunt oms qui inuitati fuerant ab
adonia: et iuit unusquisq; in uiam
suam. Adonias aūt timens salomo
nē. surrexit et abiit in tabnaculū
dni: tenuitq; cornu altaris. Et nū
ciauerunt salomoni: dicentes. Ecce
adonias timens regem salomonem
tenet cornu altaris: dicens. Iuret m
rex salomon hodie: qd nō interficiet

seruū suū gladio. Dixitq; salomon. Si fuerit uir bonus: nō cadet nec unus quidē capillus eius in trā. Sin autē malum fuerit inuentū in eo: morietur. Misit g̃ rex salomon: et eduxit eum ab altari. Et ingressus: adorauit regem salomonē. Dixitq; ei salomon. Vade in domū tuam.

II

Appropinquauerūt aūt dies dauid ut moreretur: precepitq; salomoni filio suo dicens. Ego ingredior uiam uniūse terre. Confortare et esto uir: et obserua custodias dñi dei tui; ut ambules in uijs eius. et custodias ceremonias eius et p̃cepta eius. et iudicia et testimonia. sicut scriptum ē in lege moysi. ut intelligas uniūsa que facis. et quocūq; te uerteris: ut confirmet dñs sermones suos quos locutus ē de me. dicēs. Si custodierint filij tui uias meas. et ambulauerint coram me in ueritate in omni corde suo et in omni anima sua: nō auferetur tibi uir de solio isrl̃. Tu quoq; nosti que fecit mihi ioab filius saruie. que fecerit duobus p̃incipibus exercitus isrl̃. abner filio ner. et amasę filio iether quos occidit: et effudit sanguinē belli in pace. et posuit cruorem belli in balteo suo qui erat circa lumbos eius. et in calciamento suo qđ erat in pedibus eius. Facies g̃ iuxta sapiam tuam: et non deduces canitiem eius pacifice ad inferos. Sed et filijs berzellai galaaditis reddes gratiam: eruntq; comedentes in mensa tua. Occurrerūt enim mihi: quando fugiebā a facie absalon fr̃is tui. Habes quoq; apud te semei filiū gerā filij iemini de bahurim: qui maledixit mihi maledictione pessima. quando ibam ad castra. Sed quia descendit mihi in occursum cū transirem iordanē. et iurauit ei p dñm dicens. nō te interficiā gladio: tu noli eum pati ee innocentem. Vir aūt sapiens es. et scies que facies ei: deduces q; canos eius cū sanguine ad inferos. Dormiuit ig̃ dauid cū patribus suis: et sepultus est in ciuitate dauid. Dies autem quibus regnauit dauid super isrl̃: quadraginta anni sunt. In hebron regnauit septem annis: in ierlim triginta tribus. Salomon aūt sedit super thronū dauid patris sui: et firmatum ē regnū eius nimis. Et ingressus ē adonias filius aggith: ad bethsabee matrē salomonis. Que dixit ei. Pacificus ne ingressus tuus? Qui respondit. Pacificus. Addiditq;. Sermo mihi ad te est. Cui ait. Loquere. Et ille. Tu nosti quia meum erat regnū. et me p̃posuerat omnis isrl̃ sibi in regem: sed translatum ē regnum et factum ē fr̃is mei. A dño enim constitutum est ei. Nunc g̃ petitionē unam peto a te: ne confundas faciem meam. Que dixit ad eū. Loquere. Et ille ait. Precor ut dicas salomoni regi. neq; enim tibi negare quicq̃m potest: ut det mihi abisag sunamitem uxorē. Et ait bethsabee. Bene ego loquar pro te regi. Venit g̃ bethsabee. ad regem salomonē: ut loqueretur ei p adonia. Et surrexit rex in occursū

eius. et adorauit eam: et sedit sup
thronū suū. Positus q̄ est thronus
matri regis: que sedit ad dexterā ei⁹.
Dixitq; ei. Petitionē unā paruulā
ego deprecor a te: ne confundas faciē
meam. Dixitq; ei rex. Pete mat̄ mi-
hi: nec fas est: ut auertā faciē tuā.
Que ait. Detur abisag sunamitis
adonie frī tuo. uxor. Respondit q̄ rex
salomon: et dixit matri sue. Quare
postulas abisag sunamitem adonie:
postula ei et regnū. Ipse enī est frr̄ mr̄s
maior me: et habet abiathar sacerdo
tem et ioab filiū sarue. Iurauit itaq;
rex salomon p dñm: dicens. Hec faci
at mi dns et hec addat: quia contra a
ñmā suam locutus ē adonias uerbū
hoc. Et nunc uiuit dñs qui firmauit
me. et collocauit me sup soliū dauid
patris mei. et qui fecit mi domū sic
locutus ē: quia hodie occidetur ado
nias. Misit q̄ rex salomon p manū
banaie filiū ioiade: qui interfecit eū:
et mortuus ē. Abiathar quoq; sacer
doti: dixit rex. Vade in anathoth ad
agrum tuū. Et quidē uir mortis es.
sed hodie te nō interficiā: qā portasti
archam dñi dei coram dauid patre
meo: et sustinuisti laborem in oīb;
in quib; laborauit pater mr̄s. Eiecit
q̄ salomon abiathar ut nō eēt sacer
dos dñi: ut impleretur sermo dñi
quē locutus ē sup domū heli in silo.
Venit aūt nuncius ad salomonē qđ
ioab declinasset post adoniam: et pr̄
salomonē nō declinasset. Fugit ergo
ioab in tabernaculū dñi: et apprehendit
cornu altaris. Nunciatumq; ē regi
salomoni. qđ fugisset ioab in taber
naculū dñi: et esset iuxta altare. Mi
sitq; salomon banaiam filiū ioiade:
dicens. Vade interfice eum. Et uenit
banaias ad tabernaculū dñi: et dixit
ei. Hec dicit rex. Egredere. Qui ait.
Non egrediar: sed hic moriar. Re
nuntiauit banaias regi sermonem:
dicens. Hec locutus ē ioab: et hec res
pondit mi. Dixitq; ei rex. Fac sicut
locutus ē et interfice eum et sepeli:
et amouebis sanguinē innocentē
qui effusus ē a ioab. a me et a domo
patris mei. Et reddat dñs sangui
nē eius sup caput eius: qā interfecit
duos uiros iustos meliores q̄ se. et
occidit eos gladio. patre meo dauid
ignorante: abner filiū ner. principē
militie isrl. et amasā filiū iether.
principem exercitus iudā. Et reuerte
tur sanguis illor̄ in caput ioab. et i
caput seminis eius: in sempit̄nū.
Dauid aūt et semini eius et domui
et throno illius sit pax usq; in eter
nū. a dño. Ascendit itaq; banaias
filius ioiade. et aggressus eū interfe
cit: sepultus q̄ est in domo sua in de
serto. Et constituit rex banaiā filiū
ioiade p eo sup exercitum: et sadoch
sacerdotem posuit p abiathar. Misit
quoq; rex. et uocauit semei: dixitq;
ei. Edifica tibi domū in hierlm. et
habita ibi: et nō egrediēris inde huc
atq; illuc. Quacūq; aūt die egressus
fuis. et transieris torrentē cedron:
scito te interficiendum. Sanguis tuus
erit sup caput tuū. Dixitq; semei
regi. Bonus sermo. Sicut locutus ē

dñs mꝰ rex: sic faciet seruus tuus. Habitauit itaq; semei in ihrlm: diebꝫ multis. Factum ē autem post annos tres: ut fugerēt serui semei ad achis filiū maachā regem geth. Nunciatumq; est semei: qđ serui ei⁹ essent in geth. Et surrexit semei et strauit asinum suū; uenitq; ad achis in geth ad requirendos seruos suos: et reduxit eos de geth. Nunciatū ē aūt salomoni. qđ isset semei ī geth de ihrlm: et redisset. Et mittens uocauit eū: dixitq; illi. Nonne testificatus sum tibi p dñm. et pcepi tibi. quacumq; die egressus fueris huc et illuc scito te esse morituꝝ? Et respondisti mi. Bonus sermo: quē audiui. Quare g̃ nō custodisti iusiurandū dñi. et preceptū qđ pcepe ram tibi? Dixitq; rex ad semei. Tu nosti oē malum cui tibi cōscīa est cor tuū: qđ fecisti dauid patri meo. Reddidit dñs malicīā tuam: in caput tuū. Et rex salomon bñdictus: et thronus dauid erit stabilis coram dño usq; in sempiternū. Iussit itaq; rex banaie filio ioiade: qui aggressus percussit eum: et mortuus est.

Confirmatū est igitur regnū in manu salomonis: et affinitate coniunctus ē pharaoni regi egipti. Accepit namq; filiam eius. et adduxit in ciuitatē dauid: donec cōpleret edificans domū suam. et domū dñi. et murū ihrlm p circuitū. Attamen pplꝰ immolabat in excelsis. Non enī edificatū erat templū nōi dñi: usq; in diem illum. Dilexit aūt salomon dñm. ambulans in pceptis dauid patris sui: excepto qđ ī excelsis immolabat. et accendebat thymiama. Abiit itaq; in gabaon: ut ī molaret ibi. Illud quippe erat excelsū maximū. Mille hostias in holocaustum obtulit salomon: sup altare illud in gabaon. Apparuitq; dñs salomoni p somniū nocte: dicens. Postula qđ uis: ut dem tibi. Et ait salomón. Tu fecisti cū seruo tuo dauid patre meo mīam magnā: sicut ambulauit in conspectu tuo in ueritate et in iustīa et recto corde tecū. Custodisti ei mīam tuam grandem: et dedisti ei filiū sedentē sup thronū eius sicut ē hodie. Et nunc dñe ds: tu regnare fecisti seruū tuū pro dauid patre meo. Ego sum puer paruulus: et ignorans egressum et introitū meum. Et seruus tuus ī medio est pplī quē elegisti: pplī infiniti qui numerari et supputari nō potest p multitudine. Dabis g̃ seruo tuo cor docile: ut possit iudicare pplm tuum. et discernere inter bonū et malū. Quis enī potest iudicare pplm istū. pplm tuū hunc multū? Placuit ergo sermo coram dño: qđ salomon rem huīcemodi postulasset. Et dixit deus salomoni. Quia postulasti uerbum hoc. et nō petisti tibi dies multos. nec diuicias. aut aīas inimicoꝝ tuoꝝ; sed postulasti tibi sapīam ad discernendū iudicīū: ecce feci tibi secm sermones tuos. et dedi tibi cor sapiens et intelligens. in tantū ut nullus ante te

similis tui fuit. nec post te surrecturus
sit. Sz et hec que ñ postulasti deditibi.
dimitto tibi. et glām: ut nemo fuit
similis tui in regibz cunctis retro die
bz. Si aūt ambulaūs in uijs meis.
et custodieris p̄cepta mea et mādata
mea sicut ambulauit p̄ tuus: longos faciam dies tuos. Igitur euigilauit salomon: et intellexit quod ēet
somp̄nū. Cumq; uenisset ierlim: stetit coram archa federis dñi. Et obtulit holocaustā; et fecit uictimas pacificas: et grande conuiuiū uniuersis
famulis suis. Tunc uenerūt due mulieres meretrices ad regem: steteruntq;
coram eo. Quarū una ait. Obsecro mi
dñe. Ego et mulier hec habitabam
in domo una: et peperi apud eam in
cubiculo. Tercio aūt die postquā ego
peperi: peperit et hec. Et erāmus simul:
nullusq; alius nobiscū in domo. exceptis nobis duabz. Mortuus ē autē
filius mulieris hui⁹ nocte: dormiens
quippe oppressit eum. Et consurgens i
tempestate noctis silencio. tulit filiū
meū de latere meo ancille tue dormē
tis: et collocauit in sinu suo: suū aūt
filiū qui erat mortuus. posuit i sinu
meo. Cūq; surrexissem mane ut darē
lac filio meo: apparuit mortuus. Quē
diligentius intuens clara luce: dep
hendi nō ē meū quē genueram. Respondit altera mulier: Non est ita; sz
filius tuus mortuus ē: meus autē uivit. Contrario illa dicebat. Mentiris. Filius quippe meus uiuit: et filius tuus mortuus ē. Atq; in hūc modū
contendebant: coram rege. Tunc rex
ait. Hec dicit. filiū meus uiuit et filiū tuus mortuus ē: et ista respondit nō.
sz filius tuus mortuus ē. meus autē
uiuit. Dixit g̃ rex. Afferte mi gladium. Cumq; attulissent gladium coram rege: diuidite infantē uiuum in duas partes: et date dimidiam partem uni. et dimidiā partē
alteri. Dixit aūt mulier cui filius erat
uiuus ad regem: cōmota sunt quippe
uiscera eius sup filio eius. Obsecro
dñe: date illi infantē uiuū: et nolite
interficere eum. Contrario illa dicebat. Nec mihi nec tibi sit: sz diuidatur.
Respondens rex: ait. Date huic infantē uiuū: et nō occidatur. Hec ē enim
mater eius. Audiuit itaq; omnis isrl'
iudicium: qđ iudicasset rex. et timuerunt regem: uidentes sapiam dei ēe
in eo. ad faciendū iudicium. IIII

Erat aūt rex salomon regnans
sup omnē isrl': et hi principes
quos habebat. Azarias filius sadoch
sacerdos. Heliozeph. et haia. filij sisa
scribe. Iosaphat filius hahiud: a cō
mentarius. Banaias filius ioiade: sup
exercitū. Sadoch aūt et abiathar: sacerdotes. Azarias filius nathan: sup
eos qui assistebant regi. Zabud filius
nathan. sacerdos: amicus regis. Et
hahisar: p̄positus domus. Et adoniram filius abdā: sup tributa. Habebat aūt salomon duodecim p̄fectos
sup omnē isrl': qui p̄bebant annonā
regi et domui eius. p̄ singulos enim
menses in anno: singuli necessaria
ministrabāt. Et hec nomina eorū.
Benhur: in monte effraim. Bende

char: in maccés. et in salebbim. et ī
bethsamés. et in helon. et in betha
nan. Beneseḋ: in aroboth. Ipsi erat
socō et omnis tra ephēr. Benabina
dab. cuius oīs nephthāḋ: duxraphet
filiam salomonis habebat uxorem.
Bena filius ahiluḋ: regebat thanech.
et mageddo. et uniuersam bethsam
que est uxta sarchana subt iezra
hel A bethsan usq; abelmeula: et re
gione zelmaan. Bengaber ī ramoth
galaāḋ: habebat auoth filii
manasse in galaāḋ. Ipse ērat in
omni regione argob que est in ba
san: sexaginta ciuitatib; magnis
atq; muratis. que habebant seras
æreas. Achinadab filius addo: præe
rat in manaim Achimaas in nep
thalim. Sed ipse: habebat bathse
math filiam salomonis in coniu
gio. Banaa filius husi: in aser. et ī
haloḋ. Iosaphat filius pharue: in
yssachar. Semei filī hela: in benia
min. Gaber filius suri. in terra ga
laāḋ. et in terra seon regis amorrei.
et og regis basan. sup omnia que e
rant in terra illa. Iuda et isrl' innu
merabiles. sicut harena maris ī mlt'
tudine: comedentes et bibentes
atq; lætantes. Salomon autē erat
in ditione sua habens omnia regna.
sicut á flumine træ philistiim usq;
ad terminū egypti: offerentiū mu
nera sibi. et seruientiū ei cunctis
diebz uitæ eius. Erat aūt cibus sa
lomonis p dies singulos triginta
chor similæ et sexaginta chor farī
ne: decem boues pingues et uiginti
boues pascuales. et centū arietes: ex
cepta uenatione ceruoz. capreaz atq;
bubaloz. et auiū altiliū. Ipse enī ob
tinebat omnē regionē que erat trāns
flumen quasi á thapsá usq; gazám.
et cunctos reges illaz regionū: et
habebat pacem ex omni parte in cir
cuitu. Habitabatq; iuda et isrl' absq;
timore ullo. unusquisq; sub uite sua
et sub ficu sua. á dan usq; bersabee:
cunctis diebz salomonis. Et habebat
salomon quadraginta milia p̄sepia
equoz curriliū: et duodecim milia e
questriū. Nutriebantq; eos: supdī
regis p̄fecti sui: et necessaria mense
regis salomonis: cū ingenti cura p
bebant in tempe suo. Ordeū quoq; et
paleas equoz et uniroz deferebant
in locum ubi erat rex: iuxta consti
tutū sibi. Dedit quoq; ds sapiam sa
lomoni. et prudentiā multā nimis.
et latitudinē cordis: quasi arenam
que est in littore maris. Et præcedebat
sapia salomonis. sapiam omniū ori
entaliū et egyptioz. et erat sapientior
cunctis hominib;: sapientior ethām
ezraite. et eman. et chalcol. et dorda.
filius mahol: et erat nominatus in
uniuersis gentib; p circuitū. Locutus
est quoq; salomon tria milia parabo
las: et fuerunt carmina eius. quinq;
milia. Et disputauit sup lignis. a ce
dro que est in libano usq; ad yssopū
que egreditur de pariete: et disseruit
de uolucrib; et uolucrib; et reptilib; et
piscib;. Et ueniebant de cunctis pplis
ad audiendam sapiam salomonis:
et ab uniuersis regib; træ. qui audie

bant sapientiā eius. V
Misit quoq; hyram rex tyri seruos suos ad salomonē: audiuit enī qđ
unxissent regem p patre eius: qa
amicus fuit hyram dauid oīm tēpe.
Misit aūt et salomon ad hyrā: dicens.
Tu scis uoluntatē dauid patris mei:
et qa ñ potuit edificare domū nōi dei
sui: propter bella imminencia p circuitū:
donec daret eos dñs sub uestigio pe
dum ei. Nunc aūt requiē dedit dñs
ds mis m̄ p circuitū: et ñ est satan
neq; occursus malus. Quā ob rem co
gito edificare templū nōi dñi dei mei:
sicut locutus ē dñs dauid patri meo.
dicens. Filius tuus quē dabo p re sup
solium tuū: ipe edificabit nōi meo
domū. Precipe igitur ut precidant m̄ ce
dros de libano: et serui mei sint cum
seruis tuis. Mercedē aūt seruoz tuoz
dabo tibi: quamcūq; petieris. Scis
enī qm̄ nō est in pplō meo uir qui no
uerit ligna cedere sicut sydonij. Cū q;
audisset hyram uba salomonis letat
est ualde: et ait. Benēs dñs hodie qui
dedit dauid filiū sapientissimū: sup
hunc pplm plurimū. Et misit hyram
ad salomonē: dicens. Audiui quecūq;
mandasti m̄. Ego faciā omnē uolūta
tem tuā: in lignis cedrinis et abyeg
nis. Serui mei deponent ea de libano
ad mare: et ego componā ea in ratis
m̄ mari usq; ad locum quē signaueris
m̄. et applicabo ea ibi: et tu tollas ea.
Prebebis q; necessaria m̄: ut decet ci
bus domui mee. Itaq; hyram dabat
salomoni ligna cedrina et ligna abi
egna: uxta omnē uoluntatem eius.
Salomon aūt pbebat hyram ugium
milia choros tritici in cibū domui ei:
et ugiuti choros purissimi ólei. Hec
tribuebat salomon hyram: p annos
singulos. Dedit q; dñs sapiām salo
moni: sicut locutus ē ei. Et erat pax
int hyram et salomonē: et pcusserūt
ambo fedus. Cleguit q; rex salomon o
pios de omni isrl: et erat inductio
triginta milia uiroz. Mittebat q; eos
in lybanū decē milia p singlos mēses
uicissim: ita ut duob; mēsib; essent in
domib; suis. Et adoniram erat sup
huiscemodi inductionē. Fuerunt itaq;
salomoni septuaginta milia eoz qui
onera portabant; et octoginta milia
latomoz in monte: absq; ppositis q
erant singulis opib; numero trū
miliū et trecentoz. sapientiū pplō et
hijs qui faciebant opus. Precepit q;
rex ut tollerent lapides grandes. la
pides pciosos in fundamentū templi.
et quadrarent eos: quos dolauerunt
cementarij salomonis et cemētarij hy
ram. Porro biblij parauerūt ligna et
lapides: ad edificandā domū. VI
Factum ē igitur quadringēteſi
mo et octogesimo anno egressi
onis filioz isrl de terra egypti in an
no quarto. mīse. rō. ipe est mīsis scdis
regni salomonis sup isrl: edificare
cepit domū dño. Domus aūt quam
edificauit rex salomon dño: habebat
sexaginta cubitos in longitudine et
uiginti cubitos in latitudine et tri
ginta cubitos i altitudine. et porti
erat ante templū uiginti cubitoz
longitudinis uxta mēsuram lati

tudinis templi: et habebat decē cubi
tos latitudinis ante faciē templi.
Fecitq; in templo feneſtras obliq̄s;
et edificauit ſup parietē templi ta
bulata p gyrū in parietib; domus p
circuitum templi et oraculi: et fecit
latera in circuitu. Tabulatū quod
ſubtꝰ erat q̄nq; cubitos habebat la
titudinis; et mediū tabulatū ſex
cubitoꝝ latitudinis: et tercīū tabula
tū ſeptem habens cubitos latitudi
nis. Trabes aūt poſuit ī domo p cir
cuitū forinſecus: ut nō hererent mu
ris templi. Domus aūt cū edificare
tur. lapidib; de dolatis atq; pfectis
edificata ē: et mālleus z ſecuris et
oīe ferramentū nō ſunt audita in
domo cū edificaretur. Oſtiū lateris
medij. in pariete erat domus dextrē:
et p cōcleam aſcendebant in mediū
cenaculū. et á medio in tercīū. Et edi
ficauit domū: et conſūmauit eam.
Texit quoq; domū: laqueariꝫ cedri
nis. Et edificauit tabulatū ſup om
nē domū quinq; cubitis altitudinis:
et operuit domū lignis cedrinis. Et
fōs eſt ſermo dñi ad ſalomonē: dicēs.
Domus hec quā edificas. ſi ambula
ueris in p̄ceptis meis. z iudicia mea
feceris. et cuſtodieris oīa mandata
mea gradiens p ea: firmabo ſermo
nē meū tibi. quē locutus ſum ad da
uid patrē tuū. Et habitabo ī medio
filioꝝ iſrl: et nō derelinquā populū
meū iſrl. Igitur edificauit ſalomon
domū: et conſūmauit eā. Et edifica
uit parietes domus intrinſecus tabu
latis cedrinis. a pauīto domus uſq;
ad ſūmitatē parietū et uſq; ad laqa
ria et operuit lignis cedrinis intrinſecꝰ:
et texit pauimentū domus tabulis
abiegnis. Edificauitq; uiginti cubi
toꝝ ad poſteriorē partem templi tabu
lata cedrina a pauīto uſq; ad ſupio
ra: et fecit interiorē domū oraculi in
ſcō ſcōꝝ. Porro quadraginta cubitoꝝ
erat ipſum templū p̄fori; oraculi;
et cedro oīs domus intrinſecus ueſte
batur: habens tornaturas ſuas. z ſum
ciuras ſuas fabrefactas. et celaturas
eminentes. Omnia cedrinis tabulis
ueſtiebantur: nec omnino lapis appa
rere poterat in pariete. Oraculū aūt in
medio domus in interiori parte fecerat:
ut ponerēt ibi archam fœderis dñi. Po
ro oraculū habebat uiginti cubitos
longitudinis. et uiginti cubitos lati
tudinis. et uiginti cubitos altitudi
nis: et operuit illud atq; ueſtiuit auro
purißimo. Sz et altare ueſtiuit cedro.
Domū quoq; ante oraculū operuit
auro purißimo: et affixit laminas
claues aureas. ſuchil erat ī templo:
qđ nō auro tegeretur. Sed et totum
altare oraculi: texit auro. Et fecit ī
oraculo duo cherubim de lignis oli
uaꝝ: decē cubitoꝝ altitudinis. Q̄nq;
cubitoꝝ ala cherub una. et q̄nq; cubi
toꝝ ala cherub altera: id eſt decē cu
bitos habentes á ſūmitate ale. uſq;
ad ale alterius ſūmitatem. Decem q̄nq;
cubitoꝝ erat cherub ſcḋs: in m̄ſura
pari. Et opus unū erat in duob; che
rubim: id eſt altitudinem habebat
unus cherub decē cubitoꝝ. et ſimiliꝫ
cherub ſcḋs. Poſuitq; cherubim: in

medio templi mirabiles. Extendebant
autē alas suas cherubim. Et tange
bat ala una parietē: et ala cherub se
cundi tangebat parietē alterum. Ale
autē alterē: in media parte templi se
mutuē contingebant. Texit quoq; che
rubim auro. Et omnes parietes templi
per circuitū: sculpsit uarijs celaturis
et torno. Et fecit in eis cherubim et
palmas: et picturas uarias quasi
eminentes de pariete & egredientes.
Et pauimentū domus: texit auro in
trinsecus et extrinsecō. Et in ingressu
oraculi fecit duo ostiola de lignis o
liuarū. Postes q; angulorū quinq;. et duo
ostia de lignis oliuarū. Et sculpsit in
eis picturam cherubim. et palmarū
species. et anaglipha ualde eminen
tia: et texit ea auro. Et operuit tam
cherubim quā palmas et cetera. auro.
Fecitq; in introitu templi postes de
lignis oliuarū quadrangulatos: & duo
ostia de lignis abiegnis [illegible] alter
secus. Et utriusq; ostium duplex
erat: et se mutuē tenens aperiebatur.
et sculpsit cherubim et palmas et
celaturas ualde eminentes: operuitq;
omnia laminis aureis ope quadro
ad regulā. Et edificauit atriū interi
us ordinibus lapidum politorū: et
uno ordine lignorū cedri. Anno quar
to fundata ē domus dñi in mense zio: et
in anno undecimo mense bul. ipse est
mensis octauus. perfecta ē domus in om
ni opere suo et in universis utensilibus suis.
Edificauitq; eā: annis septē. VII

Domū autē suam edificauit sa
lomon tredecim annis: et ad
perfectum usq; peduxit. Edificauit quoq;
domū saltus libani. centum cubito
rum longitudinis. et quinquaginta cubi
torū latitudinis. et triginta cubitorū
altitudinis: et quatuor deambula
toria inter columpnas cedrinas. Li
gna quippe cedrina extenderat in colum
nas: et tabulatis cedrinis uestiuit
totam camerā: que quadraginta
quinq; columpnis sustentabatur. Un
quaq; ordo habebat columpnas quindecim
contra se inuicē positas. et e regione
se respicientes equali spacio inter co
lumpnas: et sup columpnas quadran
gulata ligna. in cuneis equalia. Et
porticū columpnarū fecit quinquagin
ta cubitorū longitudinis. et triginta cu
bitorū latitudinis: et alteram porticū
in facie maioris porticus: et colum
nas. et epistilia sup columpnas fecit.
Porticū quoq; solii in qua tribunal
est. fecit: et texit lignis cedrinis a pa
uimento usq; ad summitatē. Et domum cu
la in qua sedebatur ad iudicandū:
erat in media porticu simili ope. Do
mū quoq; fecit filie pharaonis quā
uxorem duxerat salomon: tali ope
quali et hanc porticū. Omnia lapidib⁹
preciosis qui ad normā quandā atq;
mensurā tam intrinsecus quā extrin
secus serrati erant: a fundamento usq;
ad summitatē parietū. et intrinsecus
usq; ad atriū maius. Fundamenta autē
de lapidibus preciosis lapidibus magnis
decem siue octo cubitorū: et desup la
pides preciosi equalis mensure secti erāt:
similiterq; de cedro. Et atriū maius
rotundū trium ordinum de lapidibus sec

tis: et uni ordinis de dolata cedro. Necn
et in atrio domus dñi interior: et in por
ticis domus. Misit quoq; rex salomon.
et tulit hyram de tyro filiū mulieris
vidue de tribu nepthalim patre tyrio.
artificem erariū: et plenū sapiā et
intelligentia et doctrina. ad faciendū
omne opus ex ere. Qui cū venisset ad
regem salomonē: fecit omē opus ei.
Et finxit duas colūpnas eneas; dece
et octo cubitoz altitudinis colūpnā
unā: et linea duodecī cubitoz am
biebat utramq; columpnā. Duo q;
capitella fecit. que ponerentur sup ca
pita columpnaz: fusilia ex ere. Quinq;
cubitoz altitudinis capitellū unū: et
quinq; cubitoz altitudinis capitellū
alterū: et quasi in modū retis et ca
thenaz. sibi invicē intro ope cōtexaz.
Utriusq; capitellū columpnaz: fusile
erat. Septena ordinū reticula in ca
pitello uno: et septena reticula in
capitello altero. Et pfecit colūpnas.
et duos ordines p circuitū reticuloz
singuloz: ut tegerēt capitella que
erant sup summitatē malograntoz.
Eodem modo: fecit capitello secūd. Ca
pitella aūt que erant sup capita co
lumpnaz quasi ope lilij fabricata e
rant in porticu. cubitoz quatuor: et
rursum alia capitella in summitate
columpnaz desup. iuxta mēsurā co
lūpne contra reticula. Malogranā
toz aūt ducenti ordines erant: in
circuitu capitelli secūdi. Et statuit
duas colūpnas: in porticu templi.
Cūq; statuisset columpnā dextram:
vocauit eam nōie iachin. Similiter
erexit columpnā sclam: et vocauit
nomē eius booz. Et sup capita colūp
naz: opus in modū lilij posuit. Pfe
ctumq; ē opus colūpnaz. Fecit quoq;
mare fusile decē cubitoz a labio usq;
ad labiū: rotundū in circuitu. Quinq;
cubitoz altitudo ei. Et restacula trigi
ta cubitoz cingebat illud p circuitū.
Et sculptura subter labiū circumbat il
lud decē cubitis: ambiens mare. Duo
ordines sculpturaz fusiliū: erant
fusiles. Et stabat sup duodecī boues:
é quibz tres respiciebāt ad aquilonē.
et tres ad occidentē. et tres ad meridi
em. & tres ad orientē. Et mare sup eos
desup erat: quoz posteriora universa
intrinsecus latitabant. Grossitudo aūt
luteris trium unciaz erat: labiumq;
eius quasi labiū calicis. et folium re
pandi lilij. Duo milia baros capiebat.
Et fecit bases decē eneas; quatuor cu
bitoz longitudinis bases singulas. et
quatuor [illegible] cubitoz latitudinis: et
trium cubitoz altitudinis. Et ip
sum op̄ baseū interrasile erat. & sculp
ture inū iuncturas et inē coronulas &
plectas. leones et boues et cherubim:
et in iuncturis similiter desup. Et sup
leones et boues: quasi lora ex ere de
pendentia. Et quatuor rote p bases
singulas. Et axes erei: et p quatuor
partes quasi humeruli subter luterē
fusiles. contra se invicē respectantes.
Os quoq; luteris intrinsecus erat: i
capitis summitate. Et qđ forinsecꝰ ap
parebat unius cubiti erat totum ro
tundū: pariterq; habebat unū cubitū
et dimidiū. In angulis aūt colūpnaz

uarie celature erant: et media mirco
limpma quadrata. ñ rotunda. Qua
tuor quoq; rote que p quatuor angu
los basis erant: coherebant sibi subter
basim. Una rota: habebat altitudinis
cubitū et semis. Tales aūt rote erant.
quales solent in curru fieri: et axes e
ar et radij et canti et modioli. oīa
fusilia. Sam et humeruli illi q̄tuor
p̄singulos angulos basis unī: et ipa
basi fusiles. et coniuncti erant. In sū
mitate aūt basis erat quedam rotun
ditas unī et dimidij cubiti. ita fabre
facta. ut luter desup posset impon.
habens celaturas suas. uariasq; sculp
turas et semetipa. Sculpsit quoq; in
tabulatis illis que erant ex ere. et ī
angulis. cherubim. et leones et pal
mas. quasi in similitudinē hoīs
stantis: ut nō celata sed apposita p
circuitū uiderentur. In hunc modū
fecit decē bases: fusura una et mēsura.
sculptura q; consimili. Fecit q; decē
luteres eneos. Quadraginta batos
capiebat luter unus: eratq; q̄tuor
cubitor. Singulosq; luteres: p singlas
id est decem bases posuit. Et cōstituit
decē bases. q̄nq; ad dextrā partē tem
pli: et quinq; ad sinistrā partē tēpli.
Mare aūt posuit ad dextrā partem
templi contra orientē: ad meridiē. Fe
cit quoq; hyram lebetes. et scutras. et
amulas. et pfecit omne opus regis
salomonis in templo dñi. Colūpnas
duas. et funiculos capitellor sup ca
pita colūpnar duos: et retacula duo
ut operirent duos funiculos qui erant
sup capita columpnar: et malogranata
quadringenta in duobz retaculis. du
os ordines malogranator in retaculis
singulis ad operiendos funiculos ca
pitellor qui erant sup capita colump
nar: et bases decē. et luteres decē sup
bases. et mare unū. et boues duodecī
subtō mare. et lebetes. et scutras. et a
mulas. Oīa uasa que fecit hyram
regi salomoni in domo dñi: de auri
calco erant. Et in campestri regione
iordanis fudit ea rex in argillosa tra
mē socho et sarthan. Et posuit salo
mon oīa uasa in domo dñi. Propt̄
multitudinē autē nimiā: non erat
pondus eris. Fecitq; salomon omnia
uasa in domo dñi: altare aūt aureū.
et mēsam sup quā ponēntur panes p
positionis aueam. et candelabra au
rea q̄nq; ad dextrā. et quinq; ad si
nistram contra oraculū ex auro puro.
et quasi lilij flores. et lucernas desup
aureas. et forapes aureos. et hydrias.
et fuscinulas. et phialas. et mortari
ola. et thuribula. de auro purissimo.
Et cardines ostior domus interior
sci scōr. et ostior dom templi: ex auro
erant. Et pfecit omne opus qd̄ face
bat salomon: in domo dñi et inclusit
que sēficauerat dauid pat̄ suus. ar
gentū et aurum et uasa: reposuitq;
in thesauris domus dñi. VIII

Tunc congregati sunt omēs maio
res natu istī' cū principib; tri
buū. et duces familiar filior istī'. ad
regem salomonē in ierlim: ut deferret
archam federis dñi de ciuitate dauid
id est de syon. Conuenitq; ad regem
salomonē unūsus istī' in mense be

rhanum in sollempnu die: qpe ē mēsis septimus. Veneruntq; cuncti senes de isrl': et tulerunt sacerdotes archam. Et portauerunt archā dñi et tabna culū federis. et oīa uasa scūarij. que erant in tabnaculo: et ferebant ea sacdotes et leuite. Rex aūt salomon et oīs multitudo isrl' que conuenāt ad eū. gradiebantur cum illo ante archam: et īmolabant oues ⁊ boues absq; estimatione et numero. Et intulerunt sacdotes archā federis dñi in locum suū in oraculū templi in scm scōr: subt alas cherubim. Siqdē cherubim expandebant alas sup locū archē: et ptegebant archā et uectes eius desup. Cumq; eminerent uectes. et apparerent sūmitates eor' fons scūarum ante oraculū: nō apparebant ultra extrinsec. Quo et fuerunt ibi: usq; in pñtem diem. In archa aūt non ē aliud nisi due tabule lapidee quas posuerat ī ea moyses in oreb. quando pepigit fedus dñs cum filijs isrl': cū egrederentur de terra egipti. Frīm est aūt cum exissent sacerdotes de scūario; nebula impleuit domū dñi: et nō poterāt sacdotes stare ⁊ ministrare ppt nebulā. Impleuāt enī gla dñi: domum dñi. Tunc aūt salomon. Dñs dixit: ut habitaret in nebula. Edificans edificaui domū in habitaculū tuum firmissimū: solū tuū in sempiternū. Conuertitq; rex faciem suā: et benedixit omni ecclie in isrl'. Omnis enī ecclia isrl' stabat. Et ait salomon. Benedōs dñs ds isrl'. qui locutus est ore suo ad dauid patrē meū: et in manibz ei' pfecit dicens. A die qua eduxi pplm meū isrl' de egipto. nō elegi ciuitatē de uniūlis tribubz isrl' ut edificaret' domus. ut ēet nomē meū ibi: nq; elegi dauid ut esset sup pplm meū isrl'. Voluitq; dauid pater mūs edificare domū nōi dñi dei isrl': et ait dñs ad patrē meū dauid. Qd' cogitasti ī corde tuo edificare domū nōi meo: benefecisti. hoc ipm mente tractans. Verūtamē tu nō edificabis mī domū: sz filī tuus qui egredietur de rēnibz tuis. ipe edificabit domū nōi meo. Confirmauit dñs sermonē suū: quē locutus ē. Stetitq; pro dauid patre meo. et sedit sup thronū isrl': sicut locutus ē dñs. Et edificaui domū nōi dñi dei isrl': ⁊ cōstituī ibi locum archē in qua fed' dñi est. qd' pcussit cū patribz nīs qñdo egressi sunt de tra egipti. Stetit aūt salomon ante altare dñi in conspcū ecclie isrl': et expandit manus suas in celum. et ait. Dñe ds isrl'. non est similis tui ds in celo desup: ⁊ sup terrā deorsum; qui custodis pactum ⁊ misericordiam seruis tuis qui ambulāt cora te in toto corde suo: qui custodisti dauid patri meo seruo tuo que locut' es ei. Ore locutus es et manibz pfecisti: ut hec dies pbat. Nunc igitur dñe ds isrl' conserua famulo tuo dauid patri meo: que locutus es ei. dicens. Non auferetur de te uir coram me. q̄ sedeat sup thronū isrl': ita tamen si custodierint filij tui uiam suā ut ambulent coram me sicut tu ambulasti ī conspcū meo. Et nunc dñe ds isrl' firmetur

uerba tua: que locut' es seruo tuo da
uid patri meo. Ergo ne putandū est
qd' uere ds habitet sup terrā? Si enī
celum et celi celoꝝ te capere nō possūt.
q̄romagis domus hec quā edificaui?
Sed respice ad oratiōē serui tui. et ad
pces eius: dñe ds mꝰ. Audi ymnū
et oratiōē quā seruus tuus orat co
ram te hodie; ut sint oculi tui aperti
sup domū hanc nocte ac die. sup do
mū de qua dixisti. Erit nomen meū
ibi: ut exaudias oratiōē quam ser
uus tuus orat ad te in loco isto. ut ex
audias deprecatiōē serui tui & ppli
tui isrl' qdcumq; orauerit i loco isto.
Et exaudies in loco habitaculi tui
in celo: et cū exaudieris propitius eris.
Si peccauerit homo in proximū suū. et
habuit aliqd' iuramentū quo teneat'
astrictus. et uenerit ppt̄ iuramentū
tuū coram altari tuo in domū tuā; tu
exaudies in celo et facies. & iudicabis
seruos tuos: cōdemnans impiū et
reddens uiam suā sup caput eī. iusti
ficansq; iustum et retribuens ei se
cundū iustitiā suā. Si fugerit popl's
tuus isrl' inimicos suos. quia peccaue
rus ē tibi; et agentes penitentiā et
confitentes nōi tuo uenerint & adora
uerint et deprecati te fuerint in domo
tua hac. exaudi in celo. et dimitte pec
catum ppli isrl': et reduces eos i terrā
quā dedisti patribꝰ eoꝝ. Si clausum
fuit celum et n̄ pluerit ppt̄ peccata
eoꝝ. et orantes in loco isto penitentiā
egerint nōi tuo. et a peccatis suis cō
uersi fuerint ppt̄ afflictiōnē suam; et
audi eos in celo. et dimitte peccata
seruoꝝ tuoꝝ et ppli tui isrl' et ostende
eis uiam bonā p quam ambulent. et
da pluuiā sup terrā quā dedisti pplo
tuo in possessiōnē. Fames si oborta
fuerit in terra. aut pestilentia. aut
corruptus aer. aut erugo. aut locusta.
aut rubigo. et afflixerit eū inimicus
eius portas obsidens. omnis plaga.
uniuersa infirmitas. cuncta deuora
tio. et imprecatio que acciderit omni
homini de pplo tuo isrl'. siquis cogno
uerit plagam cordis sui. et expande
rit manus suas in domo hac. tu exau
dies in celo in loco habitationis tue &
repropitiaberis; et facies ut des uni
cuiq; secm omnes uias suas sicut uide
ris cor eius. quia tu nosti solus cor
omniū filioꝝ hominū: ut timeant te
cunctis diebꝰ quibꝰ uiuūt sup faciē
terre. quam dedisti patribꝰ nr̄is. Ad
sup et alienigena qui n̄ est de popl'o
tuo isrl'. cū uenerit de terra longinq
ppt̄ nomen tuū. audietur enī nom
tuū magnū et manus tua fortis et
brachium tuū extentū ubiq; ; cum
uenerit g̃ et orauerit in loco hoc. tu
exaudies in celo in firmamēto habi
taculi tui. et facies omnia p quibꝰ
inuocauerit te alienigena: ut discāt
uniuersi popli terrar nomen tuū timere
sicut popl's tuus isrl'. et pbent q̃a no
men tuū inuocatū est sup domum
hanc quā edificaui. Si egressus fu
erit popl's tuus ad bellum cōtra ini
micos suos p uiam quocūq; miseris
eos; orabunt te contra uiam ciuita
tis quā elegisti. et contra domum
quā edificaui nōi tuo: et exaudies

in celo orationes eor et pces eor et
facies iudiciu eor. Cd si peccaue
rint tibi. ñ est homo qui nõ peccet.
et iratus tradideris eos inimicis
suis. et captiui ducti fuerint in terrã
inimicor longe uel ppe. et egerint pe
nitentiã in corde suo in loco captiui
tatis. et conuersi deprecati te fuerint i
captiuitate sua. dicentes. peccauim
mus. iniq egimus impie gessimus. et
reuersi fuerint ad te in uniuerso corde
suo et tota anima sua in terra ini
micor suor ad quã captiui ducti
fuerint. et orauerint te contra uiam
terre sue quã dedisti patribus eor. et
ciuitatis quã elegisti. et templi qd
edificaui nõi tuo: exaudies in celo
in firmamẽto solii tui et orationes eor
et pces. et facies iudiciu eor. et ppi
tiaberis pplo tuo qui peccauit tibi
et omnibus iniquitatib eor quib
preuaricati sunt in te. et dabis miam
coram eis qui eos captiuos habue
rint. ut misereantur eis. Popls enim
tuus ẽ et hereditas tua. quos eduxi
sti de terra egipti de medio fornacis
ferree. ut sint oculi tui apti ad depre
cationẽ serui tui et pplí tui isrl. et
exaudies eos in uniuersis. p quibus
inuocauerit te. Tu enim separasti eos
tibi in hereditatẽ de uniuersis pplis
terre sicut locutus es p moysen ser
uum tuum. quando eduxisti patres
nros de egipto dñe ds. Jrim ẽ autẽ
cũ complesset salomon orans dñm
omnẽ orationẽ et deprecationẽ hanc.
surrexit de conspectu altaris dñi.
Ustrumq enim genu in terrã fixerat.
et manus expanderat ad celum. Steteq
q et benedixit omni ecclie isrl uoce
magna. dicens. Benedictus dñs ds qui
dedit requiẽ pplo suo isrl. iuxta oia
que locutus ẽ. Non cecidit ne unus
quidẽ sermo. ex omnibus bonis que lo
cutus ẽ p moysen seruum suum. Sit dñs
ds nr nobiscum sicut fuit cum patrib
nris. ñ derelinquens nos neq proiti
ens. sed inclinet corda nra ad se ut
ambulemus in uniuersis uiis ei. et custo
diamus mandata ei et ceremonias et
iudicia. quecunq mandauit patrib
nris. Et sint sermones mei isti quib
deprecatus sum coram dño. appropin
quantes dño do nõ die ac nocte. ut
faciat iudiciu seruo suo et pplo suo
isrl p singulos dies. et sciant omnes
pplí terre quia dñs ipse est ds. et ñ est
ultra absq eo. Sit quoq cor nostrum
perfectum cum dño deo nõ. ut ambu
lemus in decretis eius. et custodiam
mandata ei sicut et hodie. Igitur rex
et omnis pls isrl cum eo. immola
bant uictimas coram dño. Mactauitq
salomon hostias pacificas quas im
molauit dño. boum uiginti duo mi
lia. et ouium centum uiginti milia. et
dedicauerunt templum dñi rex et filii
isrl. In die illa sanctificauit rex medium
atrii. qd erat ante domum dñi. Fecit
quippe holocaustum ibi. et sacrificium.
et adipem pacificor. quia altare e
reum qd erat coram dño minus erat.
et capere ñ poterat holocaustum et sacri
ficium et adipem pacificor. Fecit q
salomon in tempe illo festiuitatẽ ce
lebrem et omis isrl cum eo. multitudo

magna ab introitu emath usq; ad
riuum egypti coram dño deo nro sep
tem diebz: et septē diebz .id est quā
dem diebz: et in die octauo dimisit
plōs. Qui bñdicentes regi pfecti sūt
in tabernacula sua: letantes alacriq;
corde sup oībz bonis que fecerat dñs da
uid seruo suo. et isrl' plō suo. IX

Factum ē aūt cum pfecisset salo
mon edificiū domus dñi. et edi
ficium regis. et omne qd' optauerat
et uoluerat facē: apparuit ei dñs se
cundo. sicut apparuerat ei in gabaon.
Dixitq; dñs ad eum. Exaudiui ora
tionē tuam et deprecationē tuā: quā
deprecatus es coram me. Sanctificaui do
mū hanc quā edificasti: ut ponerē
nomen meū ibi. in sempiternū. Et erūt
oculi mei et cor meū ibi: cunctis die
bz. Tu quoq; si ambulaueris coram
me sicut ambulauit pater tuus in sim
plicitate cordis et in equitate. et fe
ceris omnia que precepi tibi. et iudi
cia mea et legitima mea seruauis:
ponā thronū regni tui sup isrl' in
sempiternū: sicut locutus sū dauid
patri tuo dicens. Non auferetur uir
de genere tuo. de solio isrl'. Si aut
auersione auersi fueritis uos et filii
uestri nō sequentes me. nec custodientes
mandata mea et cerimonias quas
posui uobis. sed abieritis et colueritis
deos alienos et adoraueritis eos: au
feram isrl' de superficie terre quā dedi
eis: et templū qud' sanctificaui nomini
meo. proiciam a conspectu meo. Eritq;
isrl' in prouerbiū et in fabulā cunctis
populis: et domus hec erit in exem
plū. Omnis qui transierit p eā stu
pebit: et sibilabit. et dicet. Quare fe
cit dñs sic. terre huic et domui huic?
Et respondebunt. Quia dereliquerūt
dñm dm suū qui eduxit patres eorū
de tra egypti. et secuti sunt deos alie
nos. et coluerunt eos et adorauerūt:
idcirco induxit dñs sup eos omne
malū hoc. Expletis aūt annis uigin
ti postq̄m edificauerat salomon duas
domos id est domū dñi et domū regis.
hyram rege tyri pbente salomoni
ligna cedrina et abiegna et aurum
iuxta omne qd' opus habuerat: tunc
dedit salomon hyram uiginti ciui
tates in terra galilee. Et egressus est
hyram de tyro ut uideret oppida que
dederat ei salomon: et ne placuerunt
ei. Et ait. Hecine sūt ciuitates quas
dedisti mihi frater? Et appellauit eas
terram chabul: usq; in diem hanc. Mi
sit quoq; hyram ad regem: centum
uiginti talenta auri. Hec ē summa
expensaꝝ: quam obtulit salomon
rex ad edificandā domū dñi. et do
mū suam. et mello. et murū ihrlm.
et eser. et mageddo. et gazer. Pha
rao rex egypti ascendit et cepit ga
zer. succenditq; eam igni: et chana
neū qui habitabat in ciuitate interfe
cit: et dedit eā in dotem filie sue uxo
ri salomonis. Edificauit q̄ salomon
gazer. et bethoron inferiorē. et baa
lath. et palmiram in terra solitudi
nis: et omnes uicos qui ad se pertinebāt.
erantq; ablq; muro munitur. et ciui
tates curruū. et ciuitates equitū: et
quodcūq; et placuit ut edificaret in

ihrlm·et in lybano.et in omni tra
potestatis sue.Vniuersum pplm qui
remanserat de amorreis.et ethei
et pherezeis.et eueis.et iebuseis.
qui nō sunt de filijs isrl.hoz filios
qui remanserant in tra quos scilicz
nō potuerant filij isrl exterminare:
fecit salomon tributarios usqz ad
diem hanc.De filijs aūt isrl.non cō
stituit salomon seruire quēquā: sz
erant uiri bellatores et ministri ei.
et pncipes.et duces.et pfecti cur
ruum et equoz.Erant aūt pncipes
sup oīa opa salomonis.prepositi
qngenti qnquaginta:qui habebāt
subiectū pplm.et statutis opibz im
pabant.Filia aūt pharaonis ascē
dit de ciuitate dauid in domū suā:
quā edificauerat et salomon.Tunc
edificauit mello.Offerebat quoqz sa
lomon tribz uicibz p annos singulos
holocausta et pacificas uictimas.su
p altare qd edificauerat dño:et ado
lebat thimiama coram dño.Pfectū
qz est templū.Classem quoqz fecit
rex salomon in asiongaber:que ē
iuxta ahilam in littore maris rub.
in terra ydumea.Misitqz hyram i
classe illa seruos suos.uiros nauti
cos et gnaros maris:cū seruis salo
monis.Qui cū uenissent i ophir:
sumptū inde auri quadringentoz
uiginti talentoz.detulerunt ad re

gem salomonem. X

Ed et regina saba.audita fama
salomonis:in nōie dñi uenit tēpta
re eū in enigmatibz.Et ingressa ihrlm
cū comitatu multo et diuicijs.came
lis portantibz aromata.et auri infi
nitum nimis et gēmas pciosas.ue
nit ad regem salomonē:et locuta ē
et unūsqa que habebat in corde suo.
Et docuit eam salomon:omnia uba
que pposuit.Non fuit sermo q posset
regem latere:et ni responderet ei.Vi
dens aūt regina saba omnē sapiam
salomonis.et domū quā edificauer.
et cibos mense ei.et habitacula ser
uoz.et ordines ministrantiū uestesqz
eoz.et pincernas.et holocausta que
offerebat in domo dñi:nō habebat
ultra spm.Dixitqz ad regē.Verus ē
sermo quē audiui in tra mea sup ser
monibz tuis et sup sapia tua;et nō
credebam narrantibz mi donec ipa ue
ni.et uidi oculis meis:et pbaui qd
media pars nūciata nō fuerat.
Maioz est sapia et opa tua:qz rumoz
quē audiui.Beati uiri tui.et beati
serui tui hi qui stant coram te semp:
et audiunt sapiam tuā.Sit dns ds
tuus bndictus cui complacuisti;et po
suit te sup thronū isrl eo qd dilexe
rit dns isrl in sempiternū:et statuit
te regem.ut faceres iudiciū et iusti
ciam.Dedit gz regi centū uiginti ta
lenta auri.et aromata multa nimis:
et gēmas pciosas.Non sunt allata
ultra aromata tam multa:quā ea
que dedit regina saba regi salomoni.
Sz et classis hyram que portabat
aurum de ophir:attulit ex ophir lig
na thyina multa nimis.et gēmas
pciosas.Fecitqz rex de lignis thyinis
fulchra.Et domus dñi et domus re
gie:et cytharas lyrasqz cantoribz.

non sunt allata huiscemodi ligna thyina nec usa: usq; in presentē diē. Rex aūt salomon dedit regine saba omnia que uoluit et petiit ab eo: exceptis hijs que ultro obtulerat ei munere regio. Que reūsa ē: et abijt ī tram suā cum seruis suis. Erat aūt pondus auri qđ afferebatur salomōi p singulos annos sexcentox sexagīta sex talentox auri: excepto eo qđ afferebant uiri qui sup uectigalia erant. et negociatores unūsq; scurra uendentes. et oēs reges arabie ducesq; tre. Fecit quoq; rex salomon ducenta scuta de auro purissimo: sexcentos auri siclos dedit in lamina cum unus: et trecentas peltas ex auro pbato. Trecente lamine auri: unam peltā uestiebant. Posuitq; eas rex: in domo saltus lybani. Fecit etiā rex salomon thronū de ebore grandem: et uestiuit eum auro fuluo nimis: qui habebat sex grad. Et summitas throni rotunda erat: in parte posteriori. Et due manus hinc atq; inde tenentes sedile: et duo leones stabant iuxta manus singulas: et duodecī leunculi stantes sup sex gradus hinc atq; inde. Non est factū tale opus: in ullis regnis. Sz et omnia uasa de qbz potabat rex salomon. erant aurea: et universa supellex domus saltus lybani de auro purissimo. Nō erat argentū nec alicui precij putabat in diebz salomonis. Quia classis regis p mare cū classe hyrā semel p tres annos ibat in tharsis: deferens inde aurū et argentū. et dentes elefantox. et simias et pauos. Magnificatus ē g̃ rex salomon sup oēs reges tre diuitijs et sapīa: et uniuersa terra desiderabat uultū salomōis. ut audiret sapīam eius quā dederat ds in corde eius. Et singuli deferebant et munera: uasa aurea et argētea. uestes et arma bellica. aromata quoq; et equos et mulos. p annos singulos. Congregauitq; salomon currus et equites: et facti sunt ei mille quadringenti currus. et duodecī milia equitū. Et disposuit eos p ciuitates munitas: et cum rege in thelim. Fecitq; ut tanta eēt habundantia argenti in thelim: quanta et lapidum. Et cedrox prebuit multitudinē: quasi sycomoros que nascūtur in campestribz. Et educebantur equi salomonis: de egipto et de coa. Negociatores enim regis emebant de coa: et statuto pcio p ducebant. Egrediebatur aūt quadriga ex egipto sexcentis siclis argenti: et equus centū quinquaginta. Sicq; in hunc modū: cuncti reges etheox et syrie equos uenūdabant.

Rex aūt salomon ada XI
mauit mulieres alienigenas multas; filiā quoq; pharaonis. et moabitidas. et ammonitidas. ydumeas. et sydonias. et etheas. de gentibz sup quibz dixit dns filijs isrl: nō ingrediemini ad eas. neq; de illis ingredientur ad uras. Certissime enim aūtent corda ura: ut sequamini deos eax. Huic itaq; copulatus ē

salomon: ardentissimo amore. Fuerunt ei uxores quasi regine septingente et concubine trecente. Et auerterunt mulieres cor eius. Cumq; iam esset senex: deprauatum est cor eius ut sequeretur deos alienos: nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo. sicut dauid pater eius. Sed colebat salomon astarten deam sydonior: et chamos idolum moabitarum: et moloch idolum filiorum ammon. Fecitq; salomon quod non placuerat coram domino: et non adimpleuit ut sequeretur dominum sicut dauid pater eius. Tunc edificauit salomon phanum chamos idolo moab in monte qui est contra ierusalem: et moloch idolo filiorum ammon. Atq; in hunc modum fecit uniuersis uxoribus suis alienigenis. Que adolebant thura: et immolabant diis suis. Igitur iratus est dominus salomoni quod auersum esset cor eius a domino deo israel. qui apparuerat ei secundo et precepat de uerbo hoc ne sequeretur deos alienos: et non custodiuit que mandauit dominus ei. Dixit itaq; dominus salomoni. Quia habuisti hoc apud te: et non custodisti pactum meum et precepta mea que mandaui tibi: discindens scindam regnum tuum: et dabo illud seruo tuo. Verumtamen in diebus tuis non faciam: propter dauid patrem tuum. De manu filii tui: scindam illud. Nec totum regnum auferam: sed tribum unam dabo filio tuo propter dauid seruum meum: et ierusalem quam elegi. Suscitauit autem dominus aduersarium salomoni. adad idumeum de semine regio: qui erat in edom. Cum enim esset dauid in idumea. et ascendisset ioab princeps militie ad sepeliendum eos qui fuerant interfecti. et occidisset omne masculinum in idumea; sex enim mensibus ibi morati sunt ioab et omnis israel. donec interimerent omne masculinum in idumea: fugit adad ipse et uiri idumei de seruis patris eius cum eo. ut ingrederetur egyptum. Erat autem adad puer paruulus. Cumq; surrexissent de madian: uenerunt in pharan. Tuleruntq; secum uiros de pharan: et introierunt egyptum. ad pharaonem regem egypti. Qui dedit ei domum. et cibos constituit: et terram delegauit. Et inuenit adad gratiam coram pharaone ualde: in tantum ut daret ei uxorem sororem uxoris sue. germanam thafnes regine. Genuitq; ei soror thafnes. genebath filium: et nutriuit eum thafnes in domo pharaonis. Eratq; genebath habitans apud pharaonem: cum filiis eius. Cumq; audisset adad in egypto. dormisse dauid cum patribus suis. et mortuum esse ioab principem militie: dixit pharaoni. Dimitte me: ut uadam in terram meam. Dixitq; ei pharao. Quia egens apud me indiges. ut queras ire in terram tuam? At ille respondit. Nulla. Verumtamen obsecro te: ut dimittas me. Suscitauit et quoq; deus aduersarium. razon filium eliada: qui fugerat adadezer regem soba dominum suum. Et congregauit contra eum uiros. et factus est princeps latronum: cum interficeret eos dauid. Abieruntq; damasci. et habitauerunt ibi: et constituerunt eum regem in damasco. Eratq; aduersarius israel:

cunctis diebꝫ salomonis. Et hoc est
malū adad: et odiū contra ysrl. Reg
nauitq; in syria. Jeroboam qq; filiꝰ
nabath. ephrateus de sareda seruus
salomonis. cui mater erat nomine
seruā mulier uidua: leuauit manū
contra regē. Et hec causa rebellionis
aduersus eum; qā salomon edificauit
mello: et coequauit uoraginē ciui
tatis dauid patris sui. Erat aūt ie
roboam: uir fortis et potens. Videns
q; salomon adolescentē bone indolis
et industriū: constituerat eū pfectū
sup tributa uniuerse domus ioseph.
Factum ē igitur in tempe illo ut ie
roboam egrederetur de ihrlm: et iue
niret eū ahias silonites pphā in uia.
opertus pallio nouo. Erant aūt duo
tantum: in agro. Apphendensq; ahi
as palliū suū nouū quo opertus erat:
scidit in duodecim partes. Et ait ad ie
roboam. Tolle tibi decem scissuras.
Hec enī dicit dns ds ysrl. Ecce ego
scindam regnū de manu salomonis:
et dabo tibi decē tribus. Porro una
tribus remanebit ei. ppter seruū me
um dauid. et ihrlm ciuitatem quā
elegi de omnibꝫ tribubꝫ ysrl: eo qđ de
reliquerint me. et adorauerit astarten
deam sydoniorꝫ. et chamos dm moab.
et moloch dm filiorꝫ amon. et nō am
bulauerint in uiis meis ut faceret ius
tam coram me et pcepta mea et iudi
cia. sicut dauid pater ei. Nec auferā
omne regnū de manu eius; sḝ ducem
ponā eum cunctis diebꝫ uite sue:
ppter dauid seruū meū quē elegi. q
custodiuit mandata mea et pcepta
mea. Auferā aūt regnū de manu fi
lii eius: et dabo tibi decē tribus. Filio
aūt eius dabo tribum unā: ut rema
neat lucerna dauid seruo meo cūctis
diebꝫ coram me. in ihrlm ciuitate qm
elegi ut eet nom meū ibi. Te aūt as
sumā; et regnabis sup omnia que de
siderat anima tua: eris q; rex sup ysrl.
Si igitur audieris oīa que pcepero
tibi. et ambulaūs in uiis meis. et fe
ceris qđ rectum ē coram me. custodiēs
mandata mea et pcepta mea sicut fe
cit dauid seruus meus; ero tecum. et
edificabo tibi domū fidelē quom edi
ficaui domui dauid. et tradā tibi ysrl
et affligam semen dauid sup hoc: ue
rūtamen nō cunctis diebꝫ. Voluit q;
salomon: interficere ieroboam. Qui sur
rexit et aufugit in egyptū ad sesach
regē egypti: et fuit in egypto usq; ad
mortem salomonis. Reliquū aūt uer
boꝝ salomonis et omnia que fecit et
sapia eius: ecce uniuersa scripta sunt
in libro uerboꝝ salomonis. Dies aūt
quos regnauit salomon in ihrlm
sup omnē ysrl: quadraginta annis fr.
Dormituq; salomon cum patribꝫ su
is: sepultusq; est in ciuitate dauid
patris sui. Regnauitq; roboam filiꝰ
eius: pro eo.

XII

Erat aūt roboam in sychem:
illuc enī congregatus erat omis ysrl
ad constituendum eū regem. At uō
ieroboam filiꝰ nabath cum adhuc eet
in egypto. pfugus a facie salomonis
regis: audita morte eius. reuersus ē
de egypto. Miserunt q;: et uocauit
eum. Venit q; ieroboam. et omnis

III Reg

multitudo isrl: et locuti sunt ad roboam·dicentes. Pat tuus durissimū iugum ipposuit nobis. Tu itaq; nūc imminue paululū de impio patris tui durissimo. et de grauissimo iugo q̄ imposuit nobis: et seruiemus tibi. Qui ait eis. Ite usq; ad tertiū diem: et reūtimini ad me. Cūq; abiisset pplūs: iniit consiliū rex roboam cū senioribus qui assistebant corā salomone patre eius. dum adhuc uiueret: et ait. Quid mihi datis consiliū·ut respondeam pplō. Qui dixerunt ei. Si obedieris hodie pplō huic et seruieris. et petitioni eor̄ cōsenseris. locutus q; fueris ad eos ūba lēnia: erunt tibi serui cunctis diebus. Qui dereliquit consiliū senū q̄ dederant ei: et adhibuit adolescentes qui nutriti fuerant cū eo. et assistebant illi: dixitq; ad eos. Quid mihi datis consiliū ut respondeam pplō huic. qui dixit mihi·leuius fac iugum q̄ imposuit pater tuus sup nos. Et dixerunt ei iuuenes: qui nutriti fuerant cū eo. Sic loquere pplō huic qui locutus est ad te dicentes. pater tuus aggrauauit iugum nrm. tu relenia nos: sic loquēris ad eos. Minimus digitus meus: grossior est dorso patris mei. Et nūc pater mihi posuit sup uos iugū graue: ego aūt addam sup iugū nrm. Pater mihi cecidit uos flagellis: ego aūt cedam uos scorpionibus. Venit g̃ ieroboam et oīs pplūs ad roboam die tertio: sicut locutus fuerat rex·dicēs. Reūtimini ad me die tertia. Respondit q; rex pplūs dura. derelicto consilio

seniorū q̄ ei dederant: et locut⁹ est eis secūm consiliū iuuenū·dicens. Pat mihi aggrauauit iugum nrm: ego aūt addam iugo uō. Pat mihi cecidit uos flagellis: ego aūt cedam uos scorpionibus. Et ñ acquieuit rex pplūs. quia auersatus fuerat eū dñs: ut suscitaret uerbū suū q̄ locutus fuerat in manu ahie silonite. ad ieroboam filiū nabath. Videns itaq; pplūs. q̄ noluisset eos audire rex: respondit ei dicens. Que nobis pars in dauid. uel que hereditas in filio ysai. Reuertere in tabernacula tua isrl. Hūc inde domū tuam·dauid. Et abiit isrl: in tabernacula sua. Sup filios autē isrl quicūq; habitabant in ciuitatibus iudā: regnauit roboam. Misit g̃ rex roboam aduram qui erat sup tributū. Et lapidauit eum oīs isrl: et mortuus est. Porro rex roboam festinū ascendit currū: et fugit in hierlim. Recessitq; isrl a domo dauid: usq; in pñtem diem. Factū est autē cū audisset oīs isrl q̄ reuersus esset ieroboam·miserunt et uocauerūt eum congregato cetu: et constituerunt eum regem sup omnē isrl. Nec secutus est quisq̄m domū dauid: pter tribum iudā solam. Venit aūt roboam hierlim. Et congregauit omnē domū iudā et tribum beniamin. centum octoginta milia elector̄ uiror̄ bellator̄: ut pugnarent contra domū isrl. et reducerēt regnū·roboam filio salomonis. Factus est aūt sermo dñi ad semeiam uirum dei: dicens. Loquere ad roboam filiū salomonis rege

iudá·et ad omnē domū iudá et be
niamin et reliquos de pplō: dicens.
Hec dicit dñs. Non ascendetis: neq;
bellabitis contra frēs uros. filios isrl.
Reuertatur uir: in domū suā. A me
enī frm est uerbū hoc. Audierūt ser
monē dñi: et reuersi sunt de itinere:
sicut eis precepat dñs. Edificauit
aūt ieroboam sychem in monte e
phraym: et habitauit ibi. Et egress
inde: edificauit phanuel. Dixit q;
ieroboam: in corde suo. Nunc reuer
tur regnū ad domū dauid si ascende
rit pplūs iste ut faciat sacrificia in
domo dñi in ihrlm. et conuertetur cor
pli huius ad dñm suū roboam re
gem iudá: interficientq; me. et reuer
tentur ad eū. Et exogitato cōsi
lio: fecit duos uitulos aureos. Et
dixit eis. Nolite ultra ascendere in
ihrlm. Ecce dy tui isrl: qui eduxerūt
te de terra egipti. Posuitq; unū in
bethél: et alterum in dan. Et frm ē
hoc ūbum in peccatū. Abiit enī pplūs
ad adorandū uitulum: usq; in dan.
Et fecit fana in excelsis: et sacerdo
tes de extremis pli. qui nō erant de
filys leui. Constituitq; diem sollēp
nem in mense octauo quintadecima
die mēsis: in similitudinē sollemp
nitatis que celebrabatur in iudá.
Et ascendens altare. similiter fecit
in bethél: ut īmolaret uitulis quos
fabricatus fuāt. Constituitq; in be
thél: sacerdotes excelsox que fecāt.
Et ascendit sup altare qđ extruxe
rat in bethél quintadecima die mē
sis octauo. quē finxerat de corde suo.

Et fecit sollempnitatē filys isrl. Et ascendit sup altare: ut adole
ret incensum. XIII
Et ecce uir dei. pplīa cui abdo
nomen est ut in palippomenon
fatetur uenit de iudá: in sermone
dñi in bethél. ieroboam stante sup
altare et thus iacientē; et excla
mauit contra altare in sermone do
mini: et ait. Altare altare: hec dicit
dñs. Ecce filius nascetur domui da
uid. iosias nōie; et immolabit sup
te sacerdotes excelsox qui nunc in
te thura succendunt: et ossa hom
nū sup te incendet. Dedit q; in die
illa signū: dicens. Hoc erit signū:
qđ locutus ē dñs. Ecce altare scinde
tur: et effundetur cinis qui in eo ē.
Cumq; audisset rex sermonē hom̄is
dei. quē inclamauerat contra altare
in bethél: extendit manū suam de
altari. dicens. Apphende eū. Et
exaruit manus eius quā extendat
contra eū: nec ualuit retrahere eā
ad se. Altare quoq; scissum ē. et effu
sus ē cinis de altari: iuxta signum
qđ pdixerat uir dei in sermone dñi.
Et ait rex: ad uirum dei. Depcare
faciem dñi dei tui. et ora p me: ut
restituatur manus mea mi. Oravit
q; uir dei faciem dñi. Et restituta est
manus regis ad eū: et facta ē sicut
prius fuerat. Locutus ē autē rex ad
uirum dei. Veni mecū in domū ut
prandeas: et dabo tibi munā. Res
ponditq; uir dei: ad regē. Si dederis
mi mediam partē domus tue nō ue
niam tecū: nec comedā panē neq;

bibam aquā in loco isto. Sic enī mā
datum ē mi: in sermone dñi pcpi
entis. Non comedes panē nec bibes
aquam: nec reūtēris p uiam qua
uenisti. Abiit g̃ p aliam uiam: et nō
ē reūsus p uiā quo uenāt in bethel.
Prophetes aūt quidā senex habita
bat in bethel. Ad quē uenerunt filij
sui; et narrauerē ei omia opa que fe
cerat uir dei illa die in bethel: et ū
ba que locutus fuāt ad regem. nar
rauerunt patri suo. Et dixit eis pa
ter eor. Q quam uiā abiit: Ostenderūt
ei filij sui uiam: p quā abierat uir
dei qui uenerat de iuda. Et ait filijs
suis. Sternite mi asinum. Qui cū
straussent. ascendit: et abiit post
uirum dei. Et inuenit eum sedentē
subtus therebintū. Et ait illi. Tu
ne es uir dei. qui uenisti de iuda:
Respondit ille. Ego sum. Dixitq; ad
eum. Veni domū mecum: ut co
medas panē. Qui ait. Non possum
reūti neq; uenire tecū; nec comedā
panē nec bibam aquā in loco isto: dā
locutus ē dñs ad me in sermone dñi.
dicens. Non comedes panem et nō
bibes aquā ibi: nec reūtēris p uiam
qua ieris. Qui ait illi. Et ego sum
pphā similis tui: et angls locutus ē
mihi in sermone dñi. dicēs. Reduc
eum tecū in domū tuā: ut comedat
panē et bibat aquā. Fefellit eū: et
reduxit secum. Comedit g̃ panem
in domo eius: et bibit aquam. Cūq;
sederet ad mēsam; fēs est sermo dñi
ad pphām qui reduxerat eū: et excla
mauit ad uirum dei qui uenerat de
uda. dicens. Hec dicit dñs. Quia nō
obediens fuisti ori dñi. et non custo
disti mandatū qd̃ pcepit tibi dñs dꝰ
tuus. et reūsus es. et comedisti panē
et bibisti aquā in loco in quo pcepit
tibi ne comederes panē neq; biberes
aquā: nō inferetur cadauer tuū in
sepulchrū patrū tuor. Cūq; come
disset et bibisset: strauit asinū suū
pphā quē reduxerat. Qui cū abisset;
inuenit eū leo in uia: et occidit. Et
erat cadauer eius. prectum i itinere.
Asinus aūt stabat iuxta eū: et leo
stabat iuxta cadauer. Et ecce uiri
transeuntes. uiderunt cadauer et
prectum in uia: et leonē stantem
iuxta cadauer. Et uenerē. et diuul
gauerūt in ciuitatē: in qua pphēs
ille senex habitabat. Qd̃ cum
audisset pphā ille qui reduxe
rat eum de uia: ait. Vir dei est qui no
bediens fuit ori dñi: et tradidit eū
dñs leoni. Et confregit eū 7 occidit:
iuxta ūbum dñi qd̃ locutus est ei.
Dixitq; ad filios suos. Sternite mi
asinū. Qui cū straussent. et ille a
bisset: inuenit cadauer eius prectum
in uia. et asinū et leonem. stantes
iuxta cadauer. Et nō comedit leo de
cadauere: nec lesit asinū. Tulit g̃
pphēs cadauer uiri dei. 7 posuit illud
sup asinū; et reūsus intulit in ciui
tatem pphete senis: ut plangerent
eū. Et posuit cadauer eius in sepul
chro suo: et planxerunt eū. Heu heu
mi fr̃. Cūq; planxissent eum: dixit
ad filios suos. Cū mortuus fuero se
pelite me in sepulchro. in quo uir dei

sepultus ē. Juxta ossa eius: ponite
ossa mea. Profecto enī uenient sermo quē
pdixit in sermone dñi. contra altare
qd est in bethel: et contra oīa fana
excelsor que sunt in urbibz samarie.
Post uerba hec ñ est reuersus ieroboam
de uia sua pessima: sz ē contrario fecit
de nouissimis ppli sacerdotes excelsor.
Quicūq uolebat. implebat manum
suā: et fiebat sacerdos excelsor. Et pp
ter hanc causam peccauit domus iero
boam: et eūsa ē. et delera de superficie tre.
In tempe illo: egrotauit abia XIIII
filius ieroboam. Dixitq ieroboam
uxori sue. Surge et cōmuta habitū.
ne cognoscaris qd sis uxor ieroboam:
et uade in silo ubi ē ahias pphā. qui
locutus ē mihi. qd regnaturus ēem sup
hunc plm. Tolle quoq in manu
tua decem panes. et crustulā et uas
mellis: et uade ad illum. Ipe indica
bit tibi: quid euenturū sit huic pue
ro. Fecit ut dixerat ieroboam uxor.
Et consurgens abiit in silo: et uenit
in domū ahie. At ille ñ poterat u
dere: quia caligauerant oculi eius
p senectute. Dixit aūt dñs ad ahiam.
Ecce uxor ieroboam ingreditur: ut
consulat te sup filio suo. qui egrotat.
Hec et hec loqueris ei. Cum ergo illa
intraret et dissimularet se esse que
rat: audiuit ahias sonitū pedum
eius introeuntis postiū: et ait. In
gredere uxor ieroboam. Quare te
aliam ēe simulas? Ego aūt missus
sum ad te: durus nuncius. Vade: et
dic ieroboā. Hec dicit dñs deus isrl.
Quia exaltaui te de medio ppli. et
dedi te ducem sup plm meū isrl. et
scidi regnū domus dauid et dedi illi
tibi. et nō fuisti sicut seruus mis dauid
qui custodiuit mandata mea et secut
ē me in toto corde suo. faciens qd pla
citum eet in conspectu meo. Sz operatus
es male sup oēs qui fuerunt ante te. et
fecisti tibi deos alienos. et conflatiles
ut me ad iracundiā puocares. me
aūt proiecisti post corpus tuū: idcirco
ecce ego inducam mala sup domū ie
roboam: et percutiam de ieroboā min
gentē ad parietē. et clausum et nouis
simū in isrl. Et mundabo reliquias
domus ieroboam: sicut mūdari solz
simus usq ad purū. Qui mortuus fu
erit de ieroboam in ciuitate. cōme
dent eos canes: qui aūt mortuus fue
rit in agro. uorabunt eos aues celi:
quia dñs locutus ē. Tu igitur surge:
et uade in domū tuam. Et in ipo in
troitu pedum tuor in urbem morie
tur puer: et planget eū oīs isrl. et
sepelient. Iste enī solus inferetur de ie
roboam in sepulchrū: quia inuētus
ē sup eū sermo bonus ad dñm dm isrl.
in domo ieroboam. Constituet aūt
sibi dñs regē sup isrl: qui percutiat do
mū ieroboam in hac die et in hac tēpe.
Et percutiet dñs isrl sicut mouetur solz
harundo in aqua: et euellet isrl de
terra bona hac quam dedit patribz
eor. et ventilabit eos transflumen:
quia fecerunt sibi lucos ut irritarent
dñm. Et tradet dñs ds isrl pp peca
ta ieroboam: qui peccauit. et peccare
fecit isrl. Surrexit itaq uxor ieroboa
am. et abiit: et uenit in thersa. Cuiq

illa ingrederetur limen dom̃: puer
mortuus ē. Et sepelierunt eum. Et
planxit illū omnis isrl̃: iuxta sermo
nē dn̄i quē locutus ē in manu serui
sui ahie ꝓphe. Reliqua aūt ūbor re
roboam quom̃ pugnauerit et quom̃
regnauerit: ecce scripta sunt ī libro
uerbor dierū regum isrl̃. Dies autē
quib; regnauit ieroboam: uiginti
duo anni sunt. Et dormiuit cū pa
tribus suis. Regnauitq; nadab filius
eius: p eo. Porro roboam filius salo
monis regnauit in iuda. Quadragī
ta et unius anni erat roboam cum
regnare cepisset: et decē et octo ānis
regnauit in ihrlm: ciuitate quam
elegit dn̄s ut poneret nom̃ suū ibi.
ex omnib; tribub; isrl̃. Nomen aūt
matris eius naama ammanitis. Et
fecit iudas malū coram dn̄o: et irri
tauerūt eum sup omnib; que fecerāt
patres eor in peccatis suis que pec
caueruīt. Edificauerunt enī et ipsi
sibi aras et statuas et lucos: sup om
nem collem excelsum et subō omnē
arborem frondosā. Sz et effeminati
fuerunt in terra. Fecerunt̄q; omēs
abhominatiōes gentiū: quas attri
uit dn̄s ante faciem filioz isrl̃. In
quinto aūt anno regni roboam: as
cendit sesac rex egipti in ihrlm. et
tulit thesauros domus dn̄i ⁊ thesau
ros regios. et omnia diripuit: scu
ta quoq; aurea que fecerat salomon.
Pro quib; fecit rex roboam scuta e
rea: et tradidit ea in manu ducum
satellitor: et eor qui excubabant ān
ostium domus regis. Cūq; ingredē
tur rex in domū dn̄i. portabant ea ⁊
pēndi habebant officiū: et postea
reportabāt ad armamentariū satellitor.
Reliqua aūt sermonū roboam et oīa
que fecit: ecce scripta sunt in libro ūbor
dierum regū iudā. Fuitq; bellū
inter roboam et ieroboam: cunctis
diebus. Dormiuitq; roboā cū patrib;
suis: et sepultus ē cū eis ī ciuitate
dauid. Nomen aūt matris eius:
naama ammanitis. Et regnauit
abiā filius eius: pro eo. XV
Anno octauo decimo anno regni
ieroboam filij nabath: regnauit abia
sup iudam. Tribus annis regnauit ī
ihrlm. Nom̃ matris ei maachā: filia
absalon. Ambulauitq; in omnib; pec
catis patris sui que fecerat ante eū:
nec erat cor eius ꝑfectum cū dn̄o
deo suo. sicut cor dauid patris eius.
Sz ꝓpter dauid dedit ei dn̄s d̄s suus
lucernā in ihrlm. ut suscitaret filiū
eius post eum: et staret ihrlm: eo qd̄
fecisset dauid rectum in oculis dn̄i. ⁊
nō declinasset ab omnib; que p̄ceperat
ei cunctis diebus uite sue. excepto ser
mone urie ethei. Fuitq; bellū inter
abiā et ieroboam: omni tempe
re uite eius. Reliqua aūt sermonū
abiā et omnia que fecit: nonne hec
scripta sunt in libro ūbor dierū regū
iudā. Fuitq; p̄lium inter abiā et ie
roboam. Et dormiuit abiā cū patrib;
suis: et sepelierunt eū in ciuitate
dauid. Regnauitq; asa filius ei p eo.
In anno uero uicesimo ieroboā regis
isrl̃ regnauit asa rex iuda: ⁊ quadra
ginta uno anno regnauit in ierlm.

ſlom̃ matris ei maacha filia abeſ
ſalon. Et fecit aſa rectum ante con
ſpectū dñi: ſicut dauid pater ei. Et
abſtulit effeminatos de terra: pur
gauitq; uniuſas ſordes ydolor que
fecerant patres ei. Inſup et maacha
matrē ſuam amouit ne eet princeps
in ſacris priapi: in luco eius quem
conſecrauerat. Subuertitq; ſpecum ei;
et confregit ſimulachū turpiſſimū
et combuſſit in torrente cedron: excel
ſa aūt nō abſtulit. Verūtamen cor
aſa perfectum erat cum dño deo ſuo:
cunctis diebz ſuis. Et intulit ea que
ſanctificauerat pater ſuus et uouerat i
domū dñi: argentū et aurū et uaſa.
Bellum aūt erat inter aſa et baaſa re
gem iſrl: cunctis diebz eorz. Aſcendit
quoq; baaſa rex iſrl in iudam: et edi
ficauit ramā: ut nō poſſet quiſquam
egredi uel ingredi de parte aſa regis
iude. Tollens itaq; aſa oē argentū
et aurum qđ remanſerat in theſauri
domus dñi et in theſauris dom̃
regie: dedit illud in manus ſeruorū
ſuor: et miſit ad benadab filiū tabre
mon filij ezion regem ſyrie qui ha
bitabat in damaſco. dicens. Fedus ē
inter me et te: et inter patrem meū et
patrem tuū. Ideo miſi tibi munera
aurū et argentū: et peto ut uenias.
et irritum facias fedus qđ habes cū
baaſa rege iſrl. et recedat a me. Acq̃
eſcens benadab regi aſa. miſit prin
cipes exercitus ſui in ciuitates iſrl: et
pauſerunt ahion. et dan. et abel do
mū maacha. et uniuſam cenerath.
omnē ſolucer terram nepthalim. Qđ
cū audiſſet baaſa. intermiſit edifica
re ramā: et ceſſus ē in therſa. Rex
aūt aſa miſit nunciū in omnē iu
dam: dicens. Nemo ſit excuſatus.
Et tulerunt lapides de rama et lig
na eius. quibz edificauerat baaſa:
et exſtruxit de eiſdem rex aſa gabaa
beniamin. et maſpha. Reliqua aūt
omniū ſermonū aſa et uniuſe for
titudines eius. et cuncta que fecit. et
ciuitates quas exſtruxit; nōne hec
ſcripta ſunt in libro uerboz dierum
regum iuda? Verūtamen in tempe
ſenectutis ſue: doluit pedes. Et dor
miuit cū patribz ſuis: et ſepultus ē
cū eis. in ciuitate dauid patris ſui.
Regnauitq; ioſaphat filius eius pro eo.
Nadab uō filius ieroboā regnauit
ſup iſrl. anno ſecdo aſa regis iuda: re
gnauitq; ſup iſrl duobz annis. Et fe
cit qđ malum ē in conſpectu dñi: et
ambulauit in uijs patris ſui. et in
peccatis eius quibz peccare fecit iſrl.
Inſidiatus ē aūt ei baaſa filius ahia
de domo yſachar: et percuſſit eū in geb
bethon que eſt urbs philiſthinoz. Si
quidē nadab et oīs iſrl: obſidebant
gebbethon. Interfecit igit illū baaſa in
anno tertio aſa regis iuda: et regnauit
pro eo. Cumq; regnaſſet: percuſſit omnē
domū ieroboā. Non dimiſit ne unā
quidē aīam de ſemine ei. donec deleret
eum. iuxta ſermonem dñi qđ locut⁹ fuat
in manu ſerui ſui ahie ſilonitis: pp
ter peccata ieroboā que peccauerat
et quibz peccare fecerat iſrl. et pter
delictum quo irritauat dñm deū
iſrl. Reliqua aūt ſermonū nadab.

et omnia que operatus ē. nōnne hec
scripta sunt in libro uerbor dier re
gum isr̃l. Iniitq; bellum int̃ asa et
baasa regem isr̃l: cunctis diebz eor.
Anno tcio asa regis iudā. regnauit
baasa filius ahia sup omnē isr̃l in
thersa: uigint quor annis. Et fecit
malū coram dño. Ambulauitq; in
uijs ieroboā et in peccatis eius quib
peccare fecit isr̃l. XVI
Factus ē aut̃ sermo dñi ad iheu
filiū anani contra baasa: dicēs. Pro
eo qđ exaltaui te de puluere. et posui
ducem sup ppl̃m meū isr̃l. tu aut am
bulasti in uia ieroboā. et peccare fecisti
ppl̃m meū isr̃l ut me irritares in pēcis
eor: ecce ego demetā posteriora baasa.
et posteriora domus eius. Et faciā do
mū tuam: sicut domū ieroboā filij
nabath. Qui morietur fuit de baasa
in ciuitate: comedent eū canes. Et q̃
morietur ex eo in regione: come
dent eū uolucres celi. Reliqua aut̃
sermonū baasa et quecūq; fecit. et p
tia eius: nonne hec scripta sunt in li
bro uerbor dier regum isr̃l? Dormiuit q̃
baasa cum patrib; suis: sepultusq; est
in thersa. Et regnauit hela filius eius
pro eo. Cū aut̃ in manu iheu filij ana
ni ppl̃e uerbum dñi fuit̃. contra ba
asa et contra domū eius et cōtra om̃e
malum qđ fecerat coram dño. ad ir
ritandū eum in operib; manuū suar
ut fieret sicut domus ieroboam: ob
hanc causam occidit eū. hoc est iheu
filiū anani pphām. Anno uicesimo
sexto. asa regis iudā: regnauit hela
filius baasa sup isr̃l in thersa. duob;
annis. Et rebellauit contra eū seruus
suus zamri: dux medie partis equit̃.
Erat aut̃ hela in thersa. bibens et re
mulentus: in domo asa pfecti thersa.
Ingressus q̃ zamri. percussit et occidit eū
anno uicesimo septimo asa regis iu
da: et regnauit pro eo. Cūq; regnasset
et sedisset sup solium eius. percussit
omnē domū baasa: et nō dereliquit
ex ea mingentē ad parietem. et pro
quos et amicos eius. Deleuitq; zam
ri. omnē domū baasa. iuxta uerbū
dñi qđ locutus fuat ad baasa i many
iheu pphē: propter uniuersa pcā baasa.
et peccata hela filij eius. qui peccaue
runt et peccare fecerunt isr̃l. puocan
tes dñm dm isr̃l in uanitatib; suis.
Reliqua aut̃ sermonū hela et omnia
que fecit; nonne hec scripta sunt in
libro uerbor dier regum isr̃l? Anno ui
cesimo septimo asa regis iuda: regnauit zamri septem dieb; in thersa.
Porro exercitus obsidebat gebberthō.
urbem philistinor. Cumq; audisset
rebellare zamri et occidisse regē: fecit
sibi regem oīs isr̃l amri qui erat pn
ceps militie sup isr̃l in die illa. in cas
tris. Ascendit q̃ amri et oīs isr̃l cū eo
de gebberthon: et obsidebant thersa.
Videns aut̃ zamri qđ expugnanda
esset ciuitas. ingressus ē palatiū et suc
cendit se cū domo regia: et mortuus ē
in peccatis suis que peccauerat. faci
ens malum coram dño. et ambulans
in uia ieroboā. et in peccato eius quo
fecit peccare isr̃l. Reliqua aut̃ sermo
nū zamri et insidiar eius q̃ tyranni
dis; nonne hec scripta sunt in libro

ũbor dier regum ıſrl'. Tunc duus
eſt ppl's ıſrl' in duas partes. Media
pars ppli ſequebatur rhebin filuum
gnerh. ut conſtituerent eũ regẽ: et
media pars amri. Prevaluit aũtẽ
ppl's qui erat cum amri: ppło qui ſeq
batur rhebin filuũ gnerh. Mortuusq;
ẽ rhebin: et regnauit amri. Anno tri
ceſimo ṗmo aſa regis iudã: regnauit
amri ſup ıſrl' duodecim ãnis. In ther
ſa: regnauit ſex annis. Cumq; montẽ
ſamarie a ſomer. duob; talentis ar
genti: et edificauit eũ. Et uocauit
nom̃ ciuitatis quã exſtruxerat nõie
ſomer: id eſt dñi montis ſamarie. Fe
cit aũt amri malũ in conſpectu dñi:
et operatus ẽ nequiter ſup omnes q̃
fuerunt ante eũ. Ambulauitq; in
omni uia ieroboam filij nabath. et i
peccatis ei quib; peccare fecerat ıſrl':
ut irritaret dñm dm ıſrl' in uanita
tib; ſuis. Reliqua aũt ſermonũ amri
et ꝓlia eius que geſſit; nõne hec ſcp
ta ſunt in libro uerbor dierũ regum
ıſrl'? Dormiuitq; amri cum patrib;
ſuis: et ſepultus ẽ in ſamaria. Reg
nauitq; achab filius eius ꝓ eo. Achab
aũ filius amri regnauit ſup ıſrl' an
no tricesimo octauo aſa regis iudã. Et
regnauit achab filius amri ſup ıſrl'
in ſamaria: uiginti duob; ãnis. Et
fecit achab filius amri malũ in con
ſpectu dñi: ſup omnes qui fuerũt ante
eum. Nec ſuffecit ei qđ ambularet in
peccatis ieroboã filij nabath: inſup
duxit uxorẽ iezabel filiã methbaal
regis ſydonior. Et abiit. et ſeruiuit
baal: et adorauit eũ. Et poſuit aram
baal in templo baal qđ edificauerat
in ſamaria: et plantauit lucum. Et
addidit achab in opere ſuo irritans
dñm dm ıſrl' ſup omnes reges ıſrl' q̃
fuerunt ante eum. In diebz aũt eius:
edificauit ahiel de bethel iericho. In
abiram ṗmituo ſuo fundauit eam:
et in ſegub nouiſſimo ſuo poſuit por
tas eius: iuxta ũbum dñi qđ locutus
fuerat in manu ioſue filij nun. XVII

Et dixit helias thesbites de ha
bitatorib; galaad: ad achab. Vi
uit dñs ds ıſrl' in cuius conſpectu ſto:
ſi erit annis hijs ros et pluuia. niſi
iuxta oris mei ũba. Et factũ ẽ uerbũ
dñi ad eum: dicens. Recede hinc. et
uade contra orientẽ: et abſcondere i
torrente carith. qui ẽ contra iordanẽ:
et ibi de torrente bibes. Coruis q̃q; ꝑ
cepi: ut paſcant te ibi. Abiit ergo: et
fecit iuxta ũbum dñi. Cũq; abiiſſet.
ſedit in torrente carith: qui eſt cõ
iordanẽ. Corui quoq; deferebant ei pa
nẽ et carnes mane: ſimiliũ panem et
carnes ueſpe: et bibebat de torrente.
Poſt dies aũt ſiccatus ẽ torrens: nõ
enim pluerat ſup terrã. Factus ẽ igit̃
ſermo dñi ad eum: dicens. Surge et
uade in ſareptã ſydonior: et mane
bis ibi. Precepi enim ibi mulieri ui
due: ut paſcat te. Surrexit: et abiit
in ſareptã. Cumq; ueniſſ; ad portã
ciuitatis: apparuit ei mulier uidua
colligens ligna. Et uocauit eã: dix
itq; ei. Da mihi paululũ aque in uaſe:
ut bibam. Cumq; illa ꝑgeret ut af
ferret: clamauit poſt tergum ei. di
cens. Affer mihi obſecro et buccellã pa

nis: in manu tua. Que respondit.
Juut dñs ds tuus quia nō habeo
panē: nisi quantū pugillus capere
potest farine in ydria: et paululū
olei in lechito. Ecce colligo duo ligna:
ut ingrediar et faciam illud in et fi
lio meo: ut comedamus et moriamur.
Ad quā helias ait. Noli timere: sed
uade: et fac sicut dixisti. Verūtamen
mihi primū fac de ipsa farinula subci
nericiū panē paruulū: et affer ad
me. Tibi autē et filio tuo: facies po
stea. Hec autē dicit dñs ds isrl. Ydria
farine nō deficiet nec lechitus olei
minuetur: usq; ad diem in qua da
turus est dñs pluuiā sup faciem tre.
Que abyit: et fecit iuxta ūbū helie.
Et comedit ipse: et illa et domus ei.
Et ex illa die ydria farine nō defe
cit. et lechitus olei nō est imminutus:
iuxta ūbum dñi qđ locutus fuerat
in manu helie. Factum est autē post
uerba hec: egrotauit filius mulieris
matrisfamilias. Et erat languor
fortissimus: ita ut nō remaneret in
eo ālitus. Dixit q̄ ad helyam. Quid
mihi et tibi uir dei: Ingressus es ad
me ut rememorarentur iniq̄tates
mee. et interficeres filiū meū? Et ait
ad eam helias. Da mihi filiū tuū. Tu
lit q̄ eū de sinu eius: et portauit in
cenāculū ubi ipe manebat: et posu
it sup lectulū suū. Et clamauit ad
dñm: et dixit. Dñe ds mis. etiā ne
uiduā apud quā ego uror cuius susten
tor afflixisti. ut interficeres filiū
eius? Et expandit se ait q̄ sup
puerū tribus uicibus: et clamauit
ad dñm. et ait. Dñe ds mis: reuertatur
obsecro aīa pueri huius in uiscera eius.
Exaudiuit dñs uocem helye: et reuer
sa est anima pueri intra eū. et reuixit. Tu
lit q̄ helias puerū. et deposuit eū de
cenaculo in inferiorem domū: et tra
didit matri sue. Et ait illi. Ecce filius
tuus uiuit. Dixit q̄ mulier ad heliā.
Nunc in isto cognoui qm uir dei es tu:
et uerbum dñi in ore tuo uerum est.

XVIII

Post multos dies: factum est uerbum dñi ad heliam in
anno tertio. dicens. Vade et ostende
te achab: ut det pluuiā sup faciem
tre. Iuit ergo helyas: ut ostenderet se
achab. Erat autē fames uehemens:
in samaria. Vocauit q̄ achab abdiā:
dispensatorē domus sue. Abdias autē
timebat dñm ualde. Nam cū interfice
ret iezabel pphas dñi. tulit ille cen
tum pphas. et abscondit eos quinqua
genos. in speluncis: et pauit eos pa
ne et aqua. Dixit q̄ achab: ad abdi
am. Vade in terram ad uniuersos
fontes aquay. et in cunctas ualles:
si forte possimus inuenire herbā. et
saluare equos et mulos. et nō penit
us intereant. Diuiserūt q̄ sibi
regiones: ut circuirent eas. Achab
ibat p uiam unā: et abdias p alteram
seorsum. Cūq; esset abdias in uia: he
lias occurrit ei. Qui cū cognouisset
eum: cecidit sup faciem suā. et ait.
Num tu es dñe mi helyas? Cui ille
respondit. Ego. Vade dic dño tuo.
Adest helyas. Et ille. quid peccaui
inquit. qm tradis me seruū tuū in
manu achab. ut interficiat me? Juut

dñs ds tuus. ñ est gens aut regnū. quo ñ miserit dñs ms. te requirens. Et respondentibz cunctis ñ est hic. adiurauit regna singula et gentes: eo qđ nunme reperirētis. Et nūc dicis m. uade & dic dño tuo. adest helyas. Cumq; recessero á te: spūs dñi asportabit te in locum quē ignoro ego. Et ingressus nunciabo achab: et nō inueniens te. interficiet me. Seruus aūt tuus timet dñm: ab infancia sua. Num qđ nō indicatum ē tibi & dño meo quid fecerim cū interficeret iezabel pphās dñi. qđ absconderim de pphetis dñi centum uiros quinquagenos et quinquagenos in speluncis. et pauerim eos pane et aqua. et nunc tu dicis. uade: et dic dño tuo. adest helyas. ut interficiat me? Et dixit helyas. Viuit dñs exercituū ante cui⁹ uultum sto: quia hodie apparebo ei. Abyt g̃ abdias in occursum achab: et indicauit ei. Venitq; achab: in occursū helye. Et cū uidisset eum: ait. Tu ne es ille qui conturbas isrl? Et ille ait. Non ego turbaui isrl: sz tu et domus patris tui: qui dereliquistis mandata dñi. et secuti estis baalim. Uerūtamen nūc mitte et congrega ad me uniuersum isrl in monte carmēli: et pphās baal quadringentos et quinquaginta. pphasq; lucoz qua dringentos qui comedunt de mensa iezabel. Misit achab ad omnes filios isrl: et congregauit pphās in monte carmēli. Accedens aūt ē helyas ad omnē plm: ait. Usq; quo claudicatis in duas partes? Si dñs est ds. sequimini eū: si aūt baal: sequimini illum. Et nō respondit ei ppl̃s uerbū. Et ait rursum helyas: ad plm. Ego remansi pphā dñi solus: prophe aūt baal. quadringenti et quinquaginta: pphēq; lucoz. quadringenti uiri sūt. Dentur nobis duo boues: et illi eligant bouem unū et in frusta cedentes sup ligna ponant: ignē aūt nō subponant. Et ego faciam bouē alterum: et impona sup ligna: ignēq; nō subpona. Inuocate nomina deoz uoz: et ego inuocabo nom dñi. & ds qui exaudierit p ignem: ipe sit ds. Respondens omnis ppl̃s: ait. Optima ppositio. Dixit g̃ helyas: pphetis baal. Eligite uobis bouē unum: et facite pmi quia uos plures estis. et inuocate noia deoz uoz: ignemq; nō subponatis. Qui cū tulissent bouem quē dederat eis: fecerunt. Et inuocabāt nom baal de mane usq; ad meridiē: dicentes. Baal: exaudi nos. Et nō erat uox: nec qui responderet. Transiliebantq; altare: quod fecerant. Cūq; iam esset meridies: illudebat eis helyas. dicēs. Clamate uoce maiore; ds enim ē. et forsitan loquit̃: aut in diuersoio est aut in uinere. aut certe dormit: ut exurgat. Clamabant g̃ uoce magna; et incidebant se iuxta ritum suū cultris et lanceolis: donec perfunderentur sanguine. Postq̃m aūt transiit meridies. & illis pphantib; uenerat tempus quo sacrificiū offerri solet; nec audiebat uox. nec aliqs respondebat nec attendebat orantes: dixit helyas oi ppl̃o.

uenite ad me. Et accedente ad se populo: curauit altare dñi qđ destructū fuerat. Et tulit duodecī lapides iuxta numerū tribuū filioꝝ iacob. ad quē factus ē sermo dñi dicens: ysrāel erit nom̄ tuū. et edificauit ex lapidib⁹ altare in nōie dñi. Fecitq; aqueductū quasi p duas aratiunculas i circuitu altaris. et composuit ligna. Diuisitq; p m̄bra bouem. et posuit sup ligna: et ait. Implete quatuor ydrias aqua: et fundite sup holocaustū. et sup ligna. Rursumq; dixit. Etiā secundo facite hoc. Qui cū fecissent. ait. Etiam tertio: id̄m facite. Fecerunt̄q; et tertio. Et currebāt aque circū altare: et fossa aqueductus repleta ē. Cumq; iam tempus eēt ut offerretur holocaustū: accedens helyas pphā ait. Dñe ds abrahā. ysaac et ysrāel. hodie ostende quia tu es ds ysrāel. et ego seruus tuus: et iuxta preceptū tuum feci oīa ūba hec. Exaudi me dñe exaudi me: ut discat pp̄l's iste quia tu es dñs ds. et tu conuertisti cor eoꝝ retrorsū. Cecidit aūt ignis dñi. et uorauit holocaustū et ligna et lapides: puluerē quoq; et aquam que erat in aqueductu. lambens. Qđ cū uidisset omnis pp̄l's: cecidit in facies suas. et ait. Dñs ipse est ds: dñs ipse est ds. Dixitq; helyas ad eos. Apprehendite pphas baal: et ne unus quidē effugiat ex eis. Quos cū comphendissent: duxit eos helyas ad torrentē cyson: et mactauit eos ibi. Et ait helyas ad achab. Ascende. cōmede et bibe: quia sonus multe pluuie est. Ascendit achab: ut comedēt et biberet. Ascendit aut̄ helyas in uerticem carmeli: et prnus i terrā posuit facie inter genua sua. Et dixit ad puerū suū. Ascende: et prospice contra mare. Qui cū ascendisset et cōtemplatus eēt: ait. Non ē quicq̄m. Et rursum ait illi. Reuertere septē uicibz. In septima aūt uice: ecce nubecula parua quasi uestigiū homis. ascendebat de mari. Qui ait. Ascende: et dic achab. Junge currū tuū et descende: ne p̄occupet te pluuia. Cūq; se uerterent huc atq; illuc: ecce celi contenebrati sunt et nubes et uentus. et facta ē pluuia grandis. Ascendens itaq; achab: abyt in iezrahel. Et manus dñi facta est sup heliam: accinctis q; lumbis currebat ante achab. donec ueniret in iezrahel. XIX

Nunciauit aūt achab iezabel oīa que fecerat helyas: et q̄ modo occidisset omnes pphas gladio. Misitq; iezabel nunciū ad heliā: dicens. Hec faciant mi dij. et hec addant: nisi hac hora cras. posuero aiam tuam sicut aiam unius ex illis. Timuit g̃ helyas: et surgens abyt. quocūq; eum ferebat uoluntas. Uenitq; in bersabee iuda. et dimisit ibi puerū suū: et pgressus in desertū uiā unius diei. Cumq; uenisset et sederet subter unā iuniperū: petiit aīe sue ut moreretur. Et ait. Sufficit mi dñe: tolle aiam meam. Nec enim melior sum: q̄m patres mei. Protectusq; se: et obdormiuit in umbra iuniperi. Et ecce angl's dñi tetigit eū: et dixit illi. Surge et comede. Respexit: et ecce

ad caput suū subcinericius panis. et uas aque. Comedit g̃ et bibit. et rursum obdormiuit. Reuersusq; ē angl's dn̄i secūdo. et tetigit eū: dixitq; illi. Surge et comede: grandis enim tibi restat uia. Qui cū surrexisset: comédit et bibit. et ambulauit in fortitudine cibi illius q̄draginta diebz et quadraginta noctibz: usq; ad mōtem dei oreb. Cumq; uenisset illuc: mansit in spelunca. Et ecce sermo dn̄i ad eum: dixitq; illi. Quid hic agis helya? At ille respondit. Zelo zelatus sum p dn̄o deo exercituū: qā dereliq̄runt pactum dn̄i. filij isrl. Altaria tua destruxerunt. et pphās tuos occiderunt gladio: et relictus sum solus: et querunt aīam meā ut auferant eam. Et ait ei. Egredere: et sta in monte cor̄a dn̄o. Et ecce dn̄s transit: et sps grandis ⁊ fortis. subuértens montes et conterēs petras. ante dn̄m. Non in spū dn̄s. Et post spm: cōmotio. Non in cōmotione dn̄s. Et post cōmotionē: ignis. Non in igne dn̄s. Et post ignem: sibilus aure tenuis. Quod cū audisset helias: operuit uultū suū pallio. et egressus stetit in ostio spelunce. Et ecce uox ad eum: dicens. Quid hic agis helya? Et ille respondit. Zelo zelatus sum p dn̄o deo exercituū: qā dereliquerūt pactū tuū filij isrl. Altaria tua destruxerūt. et pphās tuos occiderūt gladio: et derelictus sum ego solus: et querunt aīam meā ut auferant eā. Et ait dn̄s ad eum. Vade ⁊ reūtere in uiam tuā p desertū: in damascū. Cumq; ueneris illuc. unges azahel regē sup syriam: et iheu filiū namsi unges regem sup isrl: helyseū aūt filiū saphat qui est de abelmaula unges. pphām. p te. Et erit. Quicūq; fugerit gladium azahel: occidet eū iheu. Et qui fugerit gladium iheu: interficiet eum heliseus. Et derelinquā m̄ in isrl septē milia uiroz. quoz genua nō sunt curuata baal: et omne os qd̄ nō adorauit eū. osculans manū. Profectus g̃ inde reperit helyseum filiū saphat. arantē in duodecī iugis boum: et ipē in duodecī arantibz unus erat. Cūq; uenisset helias ad eū: misit pallium suū sup eum. Qui statim relictis bobus cucurrit post helyam: et ait. Osculer oro te patrem meū et matrē meam: ⁊ sic sequar te. Dixitq; ei. Vade ⁊ reūtere. Qd̄ enī meū erat: feci tibi. Reūsus aūt ab eo. tulit par boum: et mactauit illud. Et in aratro boum coxit carnes: et dedit pplo: et comederūt. Consurgensq; abiit et secutus ē helyam: et ministrabat ei. XX

Porro benadab rex syrie congregauit omnē exercitum suū. et triginta duos reges secū. ⁊ equos et currus: et ascendens pugnabat contra samariam: et obsidebat eā. Mittensq; nuncios ad achab regē isrl in ciuitatem: ait. Hec dicit benadab. Argentū tuū et aurū tuū meū est: et uxores tue et filij tui optimi mei sunt. Respondit rex isrl. Juxta uerbum tuū dn̄e mi rex: tuus sum ego et omnia mea. Reū

rentesq; nuncij: dixerunt. Hec dicit benadab: qui misit nos ad te. Argentum tuū et aurum tuū. et uxores tuas et filios tuos: dabis mi. Cras igitur hac eadem hora mittam seruos meos ad te. et scrutabuntur domū tuam et domū seruoꝝ tuoꝝ: et omne qđ eis placuerit ponent in manibꝫ suis. et auferent. Vocauit aūt rex isrl' omnes seniores terre: et ait. Animadūtite et uidete: qm insidiatur nobis. Misit enī ad me p uxoribꝫ meis et filijs. et pro argento ⁊ auro: et nō abnui. Dixeruntq; oms maiores natu et uniūsus popl's: ad eum. Non audias: neq; acquiescas illi. Respondit itaq; nunctijs benadab. Dicite dño meo regi. Omnia ꝓpter que misisti ad me seruū tuū in primo. faciam: hanc aūt rem facere non possum. Reūsiq; nuncij: retulerūt omnia ūba ei. Qui remisit: ⁊ ait. Hec faciant mi dij. et hec mihi addant: si sufficerit pulus samarie. pugillis omnis ppli qui sequitur me. Et respondens rex isrl': ait. Dicite ei. Ne glietur accinctus: eque ut discinct. Frem ē aūt cū audisset benadab: bibebat ipse et reges in umbraclis. Et ait seruis suis. Circumdate ciuitatē. Et circumdederunt eam. Et ecce ꝓpha unus accedens ad achab regem isrl': ait. Hec dicit dns ds. Certe uidisti omnē multitudinē hanc ingrmā. Ecce ego tradam eam in manū tuā hodie: ut scias quia ego sum dns. Et ait achab. Per quē? Dixitq; ei. Hec dicit dns. P pedissequos principum primoꝝ. Et ait. Quis incipiet preliari? Et ille dixit. Tu. Recensuit g̃ pueros principum primoꝝ: et reperit numerū ducentoꝝ triginta duoꝝ. Et recensuit post eos ppm omīs filios isrl': septem milia. Et egressi sunt meridie. Benadab aūt bibebat temulentus in umbraculo suo: et reges triginta duo cū eo: qui ad auxilium ei uenerant. Egressi sunt aūt pueri principum primoꝝ: in prima fronte. Misit itaq; benadab: qui nunciauerū dicentes. Viri egressi sunt de samaria. Ait ille ait. Siue p pace uenerit. apphendite eos uiuos: siue ut preli entur. uiuos eos capite. Egressi sūt ergo pueri principum primoꝝ: ac reliquus exercitus sequebatur. Et p cussit unusquisq; uirum: qui cōtra se ueniebat. Fugerunt itaq; syri: et persecutus ē eos isrl'. Fugit quoq; benadab rex syrie in equo: cum equitibꝫ suis. Necnō egressus rex isrl' percussit equos et currus: et percussit syriam plaga magna. Accedens aūt ꝓpha ad regem isrl': dixit ei. Vade et confortare: et scito et uide quid facias. Sequenti enim anno: rex syrie ascendet cōtra te. Serui uero regis syrie: dixerunt ei. Dij montium sunt dij eoꝝ: ideo superauerunt nos. Sz melius ē ut pugnemus contra eos in campestribꝫ: et obtinebimus eos. Tu g̃ uerbū hoc fac. Amoue reges singulos ab exercitu tuo. et pone principes pro eis: et instaura numerū militū qui ceciderunt de tuis. et equos

selim equos pristinos. et currus secundū currus quos ante habuistis. et pugnabimꝰ contra eos in campestribꝫ: et uidebis qđ obtinebimꝰ eos. Credidit consilio eoꝝ: et fecit ita. Igitur postqm annus transierat. recensuit benadab syros: et ascendit in aphech ut pugnaret cōtra isrl. Porro filij isrl: recensiti sunt. Et acceptis cibarijs. pfecti sūt ex aduſo: castraqꝫ metati sunt contra eos: quasi duo parui greges caprarꝫ. Syri autē: repleuerunt terrā. Et accedens unus uir dei: dixit ad regem isrl. Hec dicit dns. Quia dixerūt syri. ds montiū est dns. et nō est ds uallium: dabo omnē multitudinē grandē hanc in manu tua: et scietis quia ego sum dns. Dirigebant septem diebꝫ et aduſo hȳ atqꝫ illuc acies: septima aūt die cōmissum ē bellum. Percusseruntqꝫ filij isrl de syris centum milia peditum: in die una. Fugerunt aūt qui remanserāt in aphech in ciuitatē: et cecidit murus sup uiginti septē milia hoīm qui remanserant. Porro benadab fugiens. ingressus ē ciuitatē: in cubiculum qđ erat intra cubiculū. Dixeruntqꝫ ei serui sui. Ecce audiuimꝰ: qđ reges domus isrl clementes sint. Ponamus itaqꝫ saccos in lumbis nr̄is. et funiculos in capitibꝫ nr̄is: et egrediamur ad regem isrl: forsitan saluabit aīas nr̄as. Accinxerunt saccis lumbos suos. et posuerunt funiculos in capitibꝫ suis: uenerunteqꝫ ad regem isrl: et dixerūt ei. Seruus tuus benadab: dicit. Obsecro te: anima mea. Et ille ait. Si adhuc uiuit: frater mꝰ est. Qđ acceperunt uiri pomine: et festinantes rapuerūt uerbum ex ore eius: atqꝫ dixerunt. Frat tuus benadab. Et dixit eis. Ite: et adducite eū. Egressus est g ad eū benadab: et leuauit eū in currū suū. Qui dixit ei. Ciuitates quas tulit pater mꝰ a patre tuo reddam: et plateas fac tibi in damasco sicut fecit pater mꝰ in samaria: et ego federatus recedam a te. Pepigit ergo fedus: et dimisit eū. Tunc uir quidā de filijs pphaꝝ dixit ad socium suum: in sermone dni. Parce me. At ille noluit parcere. Cui ait. Quia noluisti audire uocem dni: ecce recedes a me: et percutiet te leo. Cumqꝫ paululū recessisset ab eo: inuenit eum leo. atqꝫ percussit. Sz et alterū inuenies uirū: dixit ad eum. Parce me. Qui percussit eum: et uulnerauit. Abijt g pphā. et occurrit regi in uia: et mutauit aspectione pulueris. os et oculos suos. Cumqꝫ rex transiret: clamauit ad regem. et ait. Seruus tuus egressus ē ad pugnandum. cominus. Cumqꝫ fugisset uir unus: adduxit eū quidā ad me: et ait. Custodi uirum istū. Qui si lapsus fuerit: erit aīa tua p anima eius: aut talentū argēti appendes. Dum autē ego turbatus huc atqꝫ illuc me uterem: subito nō comparuit. Et ait rex isrl ad eū. Hec est iudiciū tuū: qđ ipse decreuisti. At ille statim abstersit puluerē de facie sua: et cognouit eū

rex ist'. qđ eēt de pphis. Qui aut ad
eum. Hec dicit dñs. Quia dormisti
uirum dignū morte. de manu tua:
erit aīa tua pro aīa eius. et popl's
tuus p pplo eius. Reuisus est igitur
rex ist' in domū suam. audire con
tempnens: et furibundus uenit
in samariam. XXI
Post uerba aūt hec tempe illo
uinea erat naboth iezrahelite qui
erat in iezrahel: iuxta palatium
achāb regis samarie. Locutus ē g
achab ad naboth: dicens. Da mi
chi uineam tuam ut faciam mi or
tum olerū: quia uicina est. et ppe
domū meā. Daboq tibi pro ea u
neam meliorē; aut si tibi cōmodiꝰ
putas: argenti precū quantū dig
na est dabo. Cui respondit naboth.
Propitius sit mi dñs: ne dem here
ditatem patrum meor tibi. Venit
ergo achab in domū suā indignans
et frendens: sup uerbo qđ locutus
fuerat ad eum naboth iezrahelites
dicens. nō dabo tibi hereditatē pa
trū meor. Et pctiens se in lectulū
suū. auertit faciem suā ad parietē:
et nō comedit panē. Ingressa est aūt
ad eum iezabel uxor sua: dixitq; ei.
Quid ē hoc unde contristata ē aīa
tua. et quare nō comedis panem.
Qui respondit ei. Locutus sum na
both iezrahelite: et dixi ei. Da mi
uineam tuam accepta pecunia: aut
si tibi placet. dabo tibi uineam p ea.
Et ille ait. Non dabo tibi uineam
meā. Dixit ergo ad eum: iezabel
uxor eius. Grandis auctoritatis es:
et bene regis regnū ist'. Surge et
comede panē; et equo animo esto:
ego dabo tibi uineam naboth iezra
helite. Scripsit itaq; litras ex nōie
achāb. et signauit eas anulo eius:
et misit ad maiores natu. et optima
tes qui erant in ciuitate eius. et ha
bitabant cū naboth. Litteraꝝ aūt
hec erat sententia. Predicate ieiu
niū; et sedere facite naboth inter
primos ppli. et submittite duos uiros
filios belial contra eum: et falsum
testimoniū dicant. Blāsdixit dñm et
regem. Et educite eum et lapidate:
sicq; moriatur. Fecerunt g ciues ei
maiores natu. et optimates qui ha
bitabant cū eo in urbe. sicut p̄cepat
eis iezabel: et sicut erat scriptum i
litteris. quas miserat ad eos. Predi
cauerunt ieiunii: et sedere fecerūt
naboth int primos ppli. Et adductis
duobus uiris filiis diaboli: fecerunt
eos sedere contra eū. Ac illi scilicet
ut uiri diaboli: dixerunt cōtra eū
testimoniū cor̄ omni multitudine.
Blāsdixit naboth: dñm et regē. Quā
obrem eduxerunt eū extra ciuitatē:
et lapidib; interfecerunt. Miseruntq;
ad iezabel: dicentes. Lapidatus est
naboth: et mortuus ē. Fem est aūt
cū audisset iezabel lapidatū naboth.
et mortuū: locuta ē ad achāb. Sur
ge. posside uineam naboth iezrahe
lite: qui noluit tibi acquiescere. et
dare eam accepta pecunia. Non
enī uiuit naboth: sed mortuus ē.
Qđ cum audisset achāb. mortuū
uidelicet naboth. surrexit: et des

cendebat in uineam naboth iezrahe
lite ut posslideret eā. Factus ē igit̄
sermo dn̄i ad helyam thelbiten: di
cens. Surge: et descende in occursū
achab regis isrl': qui est in samaria.
Ecce ad uineam naboth descendit:
ut possideat eā. Et loquēris ad eū
dicens. Hec dicit dn̄s ds. Occidisti:
insup et possedisti. Et post hec ad
des. Hec dicit dn̄s. In loco hoc ī quo
lmerunt canes sanguinē naboth:
lambent quoq; sanguinē tuū. Et
ait achab ad helyam. Sum inuen
sti me inimice mi's? Qui dixit. In
uēni: eo qđ uenundatus sis ut fa
ceres malum in conspectu dn̄i. Ecce
ego inducam sup te malū. & demetā
posteriora tua: et interficiam de a
chab mingentē ad parietē. & clausū
et ultimū in isrl'. Et dabo domū tuā
sicut domū ieroboam filij nabath. &
sicut domū baasa filij ahiā: quia
egisti ut me ad iracundiā puocares.
et peccare fecisti isrl'. Sz et de iezabel
locutus ē dn̄s: dicens. Canes cōme
dent iezabel: in agro iezrahel. Si
mortuus fuerit achab in ciuitate:
cōmedent eū canes. Si aūt mortuus
fuerit in agro: cōmedent eū uolu
cres celi. Igitur ñ fuit alter talis si
cut achab: qui uenundatus est ut
faceret malum in conspectu dn̄i. Cō
traxit eni eum: iezabel uxor sua.
Et abhominabilis effectus est. in
tantū ut sequeretur ydola que fece
rant amorrei: quos cōsumpsit dn̄s
a facie filioz isrl'. Itaq; cū audisset
achab sermones istos: scidit uestem
suam: et opuit cilicio carnē suā. Je
iunauitq; et dormiuit in sacco: & am
bulauit demisso capite. Factus ē igit̄
sermo dn̄i ad helyam thelbiten: dicēs.
Nonne uidisti achab humiliatū̄ co
ram me? Quia igitur humiliatus ē
mei causa: nō inducā malū in dieb;
eius: sz in dieb; filij sui inferam ma
lum domui eius. XXII

Transierunt igitur tres anni
absq; bello: inter syriam et isrl'. In
anno aūt tcio. descendit iosaphat rex
iudā ad regem isrl'. Dixitq; rex isrl':
ad seruos suos. Ignoratis qđ nr̄a sit
ramoth galaad. et negligim⁹ tollere
eam de manu regis syrie? Et ait ad
iosaphat. Veniēs ne mecū̄ ad preli
andum ī ramoth galaad? Dixitq;
iosaphat: ad regem isrl'. Sicut ego
sum: ita et tu. Popl's meus et ppl's
tuus unū sunt: et equites mei et eq̄
tes tui. Dixitq; iosaphat: ad regem
isrl'. Quere ozo te hodie: sermone do
mini. Congregauit g̊ rex isrl' pphas
quadringentos circiter uiros: et ait
ad eos. Ire debeo in ramoth galaad ad
bellandū̄. an quiescere? Qui respon
derunt. Ascende: et dabit eam dn̄s ī
manu regis. Dixit autē iosaphat.
Non hic est pphā dn̄i quispiam. ut
interrogemus p eum? Et ait rex isrl'
ad iosaphat. Remansit uir unus p
quē possumus interrogare dn̄m: sed
ego odi eum. quia nō ppheтat mihi
bonū sed malum: micheas filius iem
la. Cui iosaphat ait. Ne loquaris
ita rex. Vocauit g̊ rex isrl' eunuchū
quendā: et dixit ei. Festina adu

cere mycheam: filiū iemlá. Rex aũ
isrl' et iosaphat rex iudá sedebant
unusquisq; in solio suo uestitu cul
tu regio. in area iuxta ostiũ porte
samarie: et uniuersi pphe pphabant
in conspectu eor. Fecit quoq; sibi
sedechias filius chanana cornua fer
rea: et ait. Hec dicit dñs. Hys uen
tilabis syriam: donec deleas eam.
Omnes q; pphete similiter pphabant:
dicentes. Ascende in ramoth galaad.
et uade pspere: et tradet dñs in ma
nu regis. Nuntius uo qui ierat ut
uocaret mycheam: locutus ẽ ad eũ.
dicens. Ecce sermones pphar: uno
ore bona regi p̃dicant. Sit ergo ser
mo tuus similis eor: et loquere bo
na. Cui mycheas ait. Viuit dñs:
quia q̃cumq; dixerit mi dñs. hoc
loquar. Venit itaq; ad regẽ. Et ait
illi rex. Mycheá. ire debemus in ra
moth galaad ad pliandum. an cessa
re. Cui ille respondit. Ascende. et ua
de pspere: et tradet dñs in manu re
gis. Dixit aũt rex ad eũ. Iterũ atq;
iterum adiuro te: ut nil loquaris mi
nisi q̃d uerum ẽ in noie dñi. Et ille
ait. Vidi cunctum isrl' dispsum in
montibz: quasi oues non habentes
pastorẽ. Et ait dñs. Nõ habent isti
dñm: reuertatur unusquisq; in domũ
suã in pace. Dixit g̃ rex isrl' ad iosa
phat. Numq̃d nõ dixi tibi. quia nõ
ppheтat mi bonũ sed semp malum.
Ille uo addens: ait. Propterea audi
sermonẽ dñi. Vidi dñm sedentẽ sup
solium suũ: et omnẽ exercitum celi
assistentẽ ei. a dextris et a sinistris.
Et ait dñs. Quis decipiet achab re
gem isrl' ut ascendat et cadat in ra
moth galaad. Et dixit unus uerba
hunusce modi: et alius aliter. Egressus
est autẽ sps. et stetit coram dño: et ait.
Ego decipiam illũ. Cui locutus ẽ dñs.
In quo. Et ille ait. Egrediar: et ero
sps mendax in ore omniũ pphar eius.
Et dixit dñs. Decipies: et pualebis.
Egredere: et fac ita. Nunc igitur ecce
dedit dñs spm mendacij in ore omniũ
pphar tuor qui hic sunt: et dñs locu
tus ẽ contra te malũ. Accessit autẽ
sedechias filius chanana. et percussit
mycheam in maxillam: et dixit. Ne
ne g̃ dimisit sps dñi. et locutus est
tibi. Et ait mycheas. Videbis in
die illa: quando ingredieris cubicu
lum intra cubiculum ut abscondа
ris. Et ait rex isrl'. Tollite mycheam.
et manetat apud amon principem ciui
tatis. et apud ioas filiũ amelech: et
dicite eis. Hec dicit rex. Mittite hu
ium istũ in carcerem: et sustentate
eum pane tribulationis et aqua an
gustie: donec reuertar in pace. Dixitq;
mycheas. Si reuertens fueris in pace:
non est locutus dñs in me. Et ait.
Audite pli oms. Ascendit itaq; rex
isrl' et iosaphat rex iudá: in ramoth
galaad. Dixit rex isrl: ad iosaphat.
Sume arma tua et ingredere preliũ:
et induere uestibz meis. Porro rex
isrl' mutauit habitũ: et ingressus ẽ
bellum. Rex aũt syrie precepat pn
apibz curruũ triginta duobz: di
cens. Non pugnabitis contra mi
norem et maiorem quẽpiam: nisi

contra regem ysrl' solum. Cū g̃ uidissent p̃ncipes curruū iosaphat: suspicati sunt qđ ipse eēt rex ysrl'. Et impetu facto: pugnabant cont' eū. Et exclamauit iosaphat. Intelligentesq; p̃ncipes curruū qđ non ēet rex ysrl': et cessauerunt ab eo. Vn̄ aūt quidā tetendit arcum ī incertum sagittam dirigens: et casu p̃cussit regem ysrl' inter pulmonē et stomachū. At ille dixit aurige suo. Verte manū tuam: et educ me de exercitu: quia grauiter uulnerat⁹ sum. Cōmissum ē g̃ p̃liū: in die illa. Et rex ysrl' stabat in curru suo contra syros: et mortuus ē uespere. Fluebat aūt sanguis plage: in sinum currus. Et preco p̃clamauit ī uniuerso exercitu anteqūm sol occumberet: dicens. Vnusquisq; reuertatur ī ciuitatē et in terram suam. Mortuus ē aūt rex. et delatus ē in samariā: sepelieruntq; regē in samaria. Et lauerūt currum eius in piscina samarie: et linxerunt canes sanguinē eius. Et habēnas lauerunt: uxta ūbum dn̄i qđ locutus fuāt. Reliqua uō sermonū achāb. et uniuersa que fecit. et domus eburnea quā edificauit. cunctarumq; urbiū quas extruxit: nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierum regū ysrl'. Dormiuit g̃ achab cū patrib; suis: et regnauit ochozias filius eius p̃ eo. Iosaphat uō filius asā regnare cepit sup iudam: anno quarto achāb regis ysrl'. Triginta quinq; annoz erat cum regnare cepisset: et uiginti quinq; annis regnauit in ierlm. Nom̄ matris ei⁹ azuba: filia salai. Et ambulauit ī omni uia asā patris sui: et nō declinauit ex ea. Fecitq; qđ rectum erat ī conspectu dn̄i: uerumtam excelsa nō abstulit. Adhuc enī ppl's sacrificabat et adolebat incensū: in excelsis. Pacemq; habebat iosaphat: cum rege ysrl'. Reliqua aūt uerboz iosaphat. et opera eius que gessit. et p̃lia: nōne hec scripta sunt in libro uerboz dieꝝ regum iudā? Sed et reliquias effeminatoz qui remanserāt in diebus asā patris eius: abstulit de tra. Nec erat tunc rex constitutus in edom. Rex uō iosaphat fecerat classes nauiū: que nauigarent ī ophir. ppt̃ aurum. Et ire nō poterant quia cōfracte sunt in asiongaber. Tunc aūt ochozias filius achāb: ad iosaphat. Vadant serui mei cū seruis tuis: in nauib;. Et noluit iosaphat. Dormiuitq; iosaphat cū patrib; suis: et sepultus ē cum eis in ciuitate dauid patris sui. Regnauitq; ioram filius eius: p̃ eo. Ochozias aūt filius achab regnare cepit sup ysrl' in samaria anno decimo septimo iosaphat regis iudā: regnauitq; sup ysrl' duob; annis. Et fecit malum in cōspectu dn̄i: et ambulauit ī uia patris sui et matris sue: et in uia ieroboam filij nabath. qui peccare fecit ysrl'. Seruiuit quoq; baal et adorauit eum: et irritauit dn̄m d̄m ysrl'. uxta omnia que fecerat pater eius. Explicit tercius liber regum. Incipit liber regum quartus.

Reuaricatus ē aūt moab in ifrl: postq̄ mortuus est achāb. Cecidit q̄ ochozias p cancellos cenaculi sui qđ habebat in samaria: et egrotauit. Misitq̄ nuncios: dicens ad eos. Ite. consulite beelzebub dm accharon: utrū uiuere queam de infirmitate mea hac. Angelus aūt dñi locutus ē ad heliam thelbiten: dicens. Surge ascende in occursū nunciox regis samarie: et duces ad eos. Numquid n̄ est ds in ifrl. ut eatis ad consulendū beelzebub dm accharon: Quam ob rem: hec dicit dñs. De lectulo super quē ascendisti n̄ descendes: sz morte morieris. Et abiit helyas. Reuersiq̄ sūt nuntij: ad ochoziam. Qui dixit eis. Quare reuersi estis: At illi respondērunt ei. Vir occurrit nobis: et dixit ad nos. Ite. reuertimini ad regem qui misit uos: et dicetis. Hec dicit dñs. Numq̄d quia n̄ erat deus in ifrl. mittis ut consulatur beelzebub ds accharon: Idcirco de lectulo super quē ascendisti n̄ descendes: sz morte morieris. Qui dixit eis. Cuius figē et habitus ē uir qui occurrit uobis. et locutus est uba hec: At illi dixerunt ei. Vir pilosus: et zona pellicia accinctus renibz. Qui ait. Helyas thelbites ē. Misitq̄ ad eum q̄nquagenariū principē: et q̄nquaginta qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum: sedentiq̄ in uertice montis ait. Homo dei: rex p̄cepit ut descendas. Respondensq̄ helyas: dixit q̄nquagenario. Si homo dei sum: descendat ignis de celo. et deuoret te et q̄nquaginta tuos. Descendit g̃ ignis de celo: et deuorauit eū. et quinquaginta qui cū eo erant. Rursū misit ad eum p̄cipem q̄nquagenariū alterū: et q̄nquaginta cum eo. Qui locutus ē illi. Homo dei: hec dicit rex. Festina: descende. Respōdens helyas: ait. Si homo dī ego sū: descendat ignis de celo. et deuoret te. et q̄nquaginta tuos. Descendit g̃ ignis dei de celo: et deuorauit illum. et q̄nquaginta eius. Iterū misit p̄cipem q̄nquagenariū tertiū: et q̄nquaginta qui erant cū eo. Qui cū uenisset. curuauit genua contra helyam; et p̄catus ē eum: et ait. Homo dei. noli despicere aīam meā: et aīam seruox tuox qui mecū sunt. Ecce ignis descendit de celo; et deuorauit duos p̄cipes q̄nquagenariox p̄mos: et q̄nquagenos qui cum eo erant. Sz nunc obsecro: ut misereāris anime mee. Locutus ē aūt angelus dñi ad helyam: dicens. Descende cū eo: ne timeas. Surrexit ig̃. et descendit cum eo ad regem: et locutus ē ei. Hec dicit dñs. Quia misisti nuncios ad consulendū beelzebub dm accharon. quasi nō eēt ds in ifrl. a quo posses interrogare sermonē: ideo de lectulo sup quem ascendisti n̄ descendes. sed morte morieris. Mortuus ē g̃: iuxta sermonē dñi. quē locutus est helyas. Et regnauit ioram frat eius. p eo: anno

ſcḗ ioram filij ioſaphat regis iude. ſion eū habebat filiū. Reliqua aūt uerbor ochozie que operatus eſt. nōne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū dierum regum iſrl'.

Factum ē aūt cū leuare uellet dūs heliam p turbinē in celū: ibant helias et helyſeus de galgalis. Dixitq; helias ad helyſeum. Sede hic: quia dūs miſit me uſq; i bethel. Cui ait helyſeus. Viuit dūs et uiuit anima tua: quia nō derelinquā te. Cumq; deſcendiſſēt bethel. egreſſi ſunt filij pphar qui erant in bethel ad helyſeum: et dixerūt ei. Numq̄d noſti. quia dūs hodie tollet dūm tuum à te? Qui reſpondit. Et ego noui. Silete. Dixit aūt helias ad helyſeum. Sede hic: quia dūs miſit me in hiericō. Et ille ait. Viuit dūs et uiuit anima tua: quia nō dēlinquā te. Cumq; ueniſſent iericho. accelſerunt filij pphar qui erant i iericho ad helyſeum: et dixerūt ei. Numq̄d noſti qđ dūs hodie tollet dūm tuū à te? Et ait. Et ego noui. Silete. Dixit aūt ei helias. Sede hic: quia dūs miſit me ad iordanē. Qui ait. Viuit dūs et uiuit aīa tua: quia nō derelinquā te. Ierunt igitur ambo pariter: et quinquaginta uiri de filijs pphar: ſecuti ſunt. Qui et ſteterunt e contra à longe. Illi autem ſtabant ambo ſup iordanē. Tulitq; helias pallū ſuum. et inuoluit illud: et p cuſſit aquas. Que diuiſe ſunt: in utramq; partē. Et tranſierūt ambo p ſiccum. Cumq; tranſiſſēt: helias dixit ad helyſeum. Poſtula qđ uis ut faciam tibi: antequā tollar a te. Dixitq; helyſeus. Obſecro ut fiat ſps tuus duplex in me. Qui reſpōdit. Rē difficilem poſtulaſti. Attamen ſi uideris me quando tollar a te: erit qđ petiſti. Si aūt nō uideris: non erit. Cumq; pgerent. et incedentes ſermocinarentur: ecce currus igneus et equi ignei diuiſerūt utrūq;. Et aſcendit helias p turbinē: in celum. Helyſeus aūt uidebat: et clamabat. Pater mi. pater mi: currus iſrl'. et auriga eius. Et nō uidit eū ampliꝰ. Apphendit q; ueſtimenta ſua: et ſcidit illa in duas partes. Et leuauit pallium helie: qđ ceciderat ei. Reuerſusq; ſtetit ſup ripam iordanis: et pallio helie qđ ceciderat ei percuſſit aquas: et non ſunt diuiſe. Et dixit. Vbi eſt dūs helie etiā nūc? Percuſſitq; aquas. et diuiſe ſunt huc atq; illuc: et tranſiit helyſeus. Videntes aūt filij pphar qui erant in iericho deconcrā: dixerunt. Requieuit ſps helie ſup helyſeum. Et uenientes in occurſum ei: adorauerūt eū pni in terrā. Dixerūq; illi. Ecce cum ſeruis tuis ſunt quinquaginta uiri fortes. qui poſſunt ire et querere dūm tuū: ne forte tulerit eum ſps dūi. et proiecerit in uno montiū. aut in una ualliū. Qui ait. Nolite mittere. Coegeruntq; eū donec acquieſceret: et dicēt. Mittite. Et miſerunt quinquaginta uiros. Qui cū quaſiſſēt tribꝰ diebꝰ: nō inuenerūt. Et reuerſi ſunt ad eū. Ipſe habitabat in ie

ncho. Dixitq; eis. Numq̃d nõ dixi uobis. Nolite mittere. Dixerunt q; uiri ciuitatis: ad heliseum. Ecce habitatio ciuitatis hui' optima ẽ sicut tu ipe dñe pspicis: ꝯ aque pessime sũt. et tra sterilis. At ille ait. Afferte mihi uas nouũ: et mittite in illud sal. Qd' cum attulissent: egressus ad fontẽ aquay. misit in illum sal. Et ait. Hec dicit dñs. Sanaui aq̃s has: et nõ erit ultra in eis mors neq; sterilitas. Sanate q̃ sunt aque usq; ad diem hanc: iuxta ũbum helisei. qd̃ locutus ẽ. Ascendit aũt inde bethel. Cũq; ascenderet p uiã. pueri parui egressi sunt de ciuitate: et illudebãt ei. dicentes. Ascende calue: ascende calue. Qui cũ respexisset. uidit eos: et maledixit eis in nõie dñi. Egressiq; sunt duo ursi de saltu: et lacerauerũ ex eis quadraginta et duos pueros. Abiit aũt inde in montẽ carmeli: et inde reuersus est samariã.

Oram uõ filius achab reg III nauit sup isrl' in samaria: anno octauo decimo iosaphat regis iude. Regnauitq; duodecim annis. Et fecit malũ coram dño: sed nõ sicut pat̃ suus et mat̃. Tulit enĩ statuas baal: quas fecerat pater ei. Verumtamen in peccatis ieroboã filij nabath qui fecit peccare isrl'. adhesit: nec recessit ab eis. Porro mesa rex moab nutriebat pecora multa: et soluebat regi isrl' centũ milia agnoꝝ. et centũ milia arietum cũ uellere lotos. Cũq; mortuus fuisset achab: puaricatus ẽ fedus qd̃ habebat cũ rege isrl'. Egressus ẽ igit̃ rex ioram in die illa de samaria: et recensuit unũsquẽ sum isrl'. Misitq; ad iosaphat regem iudã: dicens. Rex moab recessit a me: ueni mecũ contra eũ ad pluum. Qui respondit. Ascendã. Qui mis est: tuus est. Popl's mis. ppl's tuus: et equi mei. equi tui. Dixitq; P quã uiam ascendemus. At ille respondit. P desertũ ydumee. Prexerunt igitur rex isrl' et rex iudã. et rex edom. et circuierunt p uiam septem dieꝝ: nec erat aqua exercitui. et iumentis que sequebantur eos. Dixitq; rex isrl'. Heu. heu. heu. dns congregauit nos tres reges: ut traderet in manus moab. Et ait iosaphat. Est ne hic pphã dñi. ut deprecemur dñm p eum: Et respondit unus: de seruis regis isrl'. Est hic heliseus filius saphat: qui fundebat aquã sup manus helie. Et ait iosaphat. Est apud eũ sermo dñi. Descenditq; ad eum rex isrl': ꝛ iosaphat et rex edom. Dixit aũt heliseus: ad regem isrl'. Quid mihi et tibi ẽ: Uade. ad pphas patris tui et matris tue. Et ait illi rex isrl'. Quare congregauit dns tres reges hos. ut traderet eos in manus moab: Dixitq; heliseus. Uiuit dns exercituũ in cuius conspectu sto. qd̃ si nõ uultum iosaphat regis iude erubescerẽ: nec attẽderem quidẽ te. nec respexissem. Nunc aũt: adducite mihi psaltem. Cũq; caneret psaltes: facta est sup eũ manus dñi: et ait. Hec dicit dns. Facite alueũ torrentis huius: fossas et fossas. Hec enĩ dicit dns. Non uide

bitis uentū nec̄ pluuiā: et ālueus
iste replebitur aquis: et bibetis uos
et familie uře et uniūa uīa. Parū
q̄ hoc est in conspectu dn̄i. Insuper
tradet etiā moab in manus uras.
Et pcutietis omnē ciuitatē munitā
et omnē urbem electam: et unūsūi
lignū fructiferū succidetis. Cunctos
q̄ fontes aquaȝ obturabitis: et om
nem agrum egregiū opietis lapidi
bȝ. Factū est igitur mane quando
sacrificiū offerri solet: et ecce aque
uenebant p uiam edom: et repleta
est terra aquis. Cumq̄ audissent moabite
audientes q̄ ascendissent reges ut
pugnarēt aduersus eos: conuocauerūt
oēs qui accincti erant bāltheo desup:
et steterunt in finibus. Primoq̄ ma
ne surgentes et orto iam sole ex ad
uerso aquaȝ. uiderunt moabite ēcō
tra aquas rubras: quasi sanguinē.
Dixeruntq̄. Sanguis gladij ē. Pug
nauerūt reges contra se: et cesi sunt
mutuo. Nunc pge ad p̄dam moab.
Prexerunt̄q̄ in castra isr̄l. Porro cō
surgens isr̄l: percussit moab. At illi fu
gerunt coram eis. Veneruntq̄ igitur q̄
uastauerant et percusserūt moab et ciuita
tes destruxerūt: et omnē agrum op
timū. mittentes singuli lapides re
pleuerūt. et omnēs fon tes aq̄
obturauerūt. et oīa ligna fructifera
succiderunt: ita ut muri tantū fic
tiles remanerēt. Et circūdata ē ciui
tas a funditalarys: et magna ex
parte pcussa. Qđ cum uidisset rex
moab. pualiusse scilicet hostes: tulit
secum septingentos uiros educentes
gladiū. ut irrumperet ad regē edom:
et nō potuerunt. Arripiensq̄ filiū suū
p̄mogenitū qui regnaturus erat p eo:
obtulit holocaustū sup murum. Et
facta ē indignatio magna in isr̄l.
Statimq̄ recesserunt ab eo: et reūsi
sunt in terram suam.

III

Mulier aūt quedā de uxoribȝ pro
phāȝ clamabat ad heliseum:
dicens. Seruus tuus uir mūs mortu
us est: et tu nosti quia seruus tuus
fuit timens dn̄m. Et ecce creditor ue
nit: ut tollat duos filios meos ad
seruiendū sibi. Cui dixit helyseus.
Quid uis ut faciam tibi: Die mi:
quid habes in domo tua. At illa res
pondit. Non habeo ancilla tua quic
quā in domo mea: nisi parum olei
quo ungar. Cui ait. Vade. pete mu
tuo ab omnibȝ uicinis tuis uasa
uacua nō pauca: et ingredere. et clau
de ostium cū intrinsecus fueris tu et
filij tui. Et mutue inde in oīa uasa
hec: et cū plena fuerint tolles. Iuit
itaq̄ mulier: et clausit ostiū sup se
et sup filios suos. Illi offerebant ua
sa: et illa infundebat. Cumq̄ plena
fuissent uasa: dixit ad filium suū.
Affer mi adhuc uas. Et ille respon
dit. Non habeo. Stetitq̄ oleum. Ve
nit autē illa: et indicauit homini
dei. Et ille. Vade inq̄t uende oleū: et
redde creditori tuo. Tu autē et filij
tui: uiuite de reliquo. Facta ē autē
quedā dies: et transibat helyseus p
sunam. Erat aūt ibi mulier magna:
que tenuit eū ut comederet panē.
Cumq̄ frequenter inde transiret: di

úrebat ad eam ut comederet panem.
Que dixit ad uirū suū. Ecce animadúerto
qđ uir dei sēs est iste: qui transit p nō
frequenter. Faciamus ḡ cenaculū paruū.
et ponamus ei in eo lectulū et mēsam
et sellam et candelabrū: ut cū uenerit
ad nos, maneat ibi. Facta est ḡ dies
quedā. et ueniens diuertit in cenacu
lum: et requieuit ibi. Dixitq; ad gie
zi puerū suū. Voca sunamitē istam.
Qui cū uocasset eam. et illa stetisset
coram eo: dixit ad puerū suū. Loqre
ad eā. Ecce sedule in omnib; minis
trasti nobis. Quid uis ut faciam
tibi? Numqđ habes negotiū. et uis
ut loquar regi. siue pncipi militie?
Que respondit. In medio popli mei
habito. Et ait. Quid ḡ uult ut faciā
ei? Dixitq; giezi. Ne queras. Filium
enim nō habet: et uir eius senex est.
Precepit itaq; ut uocaret eā. Que
cū uocata fuisset. et stetisset ante osti
um: dixit ad eam. In tempe isto. et i
hac eadem hora: si uita comes fiet.
habebis in utero filiū. At illa respon
dit. Noli quesо dñe mi uir dei: noli
mentiri ancille tue. Et concepit mulie
er: et peperit filiū in tempe et in eadē
hora qua dixerat helyseus. Creuit
aūt puer. Et cum esset quedā dies. et
egressus isset ad patrem suum ad
messores: ait patri suo. Caput meū
doleo: caput meū doleo. At ille dixit
puero. Tolle: et duc eum ad matrē
suā. Qui cū tulisset. et adduxisset eū
ad matrē suam: posuit eū illa super
genua sua usq; ad meridiē: et mo
tuus ē. Ascendit aūt et collocauit
eū sup lectulū hōis dei: et clausit os
tium. Et egressa uocauit uirū suū:
et ait. Mitte mecū obsecro unum de
pueris et asinam. ut excurrā usq; ad
hoīem dei: et reuertar. Et ait illi. Quā
ob causam uadis ad eum? Hodie nō
sunt kalende: neq; sabbatū. Que
respondit. Vale. Strauitq; asinā: et
ꝓcepit puero. Mina et ꝓpera: ne mo
ram facias in eundo: et hoc age
qđ ꝓcepio tibi. Profecta est igitur: et
uenit ad montē dei in montē carmeli.
Cumq; uidisset eam uir dei decontra:
ait ad giezi puerū suū. Ecce sunami
tis illa. Vade ḡ in occursū eius: et dic
ei. Recte ne agitur circa te et circa ui
rum tuū. et circa filiū tuū? Que res
pondit. Recte. Cūq; uenisset ad uirū
dei in montē: apprehendit pedes eius.
Et accessit giezi: ut amoueret eam.
Et ait homo dei. Dimitte illam. Aīa
eī eius in amaritudine est: et dñs
celauit me. et nō indicauit mi. Que
dixit illi. Numqđ petiui filiū a dño
meo? Numqđ nō dixi tibi ne illudas
me? Et ille ait ad giezi. Accinge lū
bos tuos. et tolle baculū meū in ma
nu tua: et uade. Si occurrerit tibi
homo nō salutes eū: et si salutauerit
te quispiā. nō respondeas ei. Et
pones ba[illegible]culum meū: sup faciem
pueri. Porro mat̄ pueri ait. Viuit
dñs. et uiuit aīa tua: nō dimittā te.
Surrexit ḡ: et secutus ē eā. Giezi
autem p[illegible] cesserat eos. et posuerat
baculū sup faciem pueri: et nō erat
uox neq; sensus. Reuersusq; est in
occursum eius: et nūciauit ei. dicēs.

lon surrexit puer. Ingressus ē g̃ he
lyseus domū: et ecce puer mortuus ia
cebat in lectulo eius. Ingressus q̃ clau
sit ostiū sup se et sup puerum: et ado
rauit ad dñm. Et ascendit: et incu
buit sup puerū. Posuitq̃ os suū sup
os eius. et oculos suos sup oculos eius.
et manus suas sup manus eius: et ī
curuauit se sup eum. Et calefacta ē
caro pueri. At ille reūlus: deambu
lauit in domo semel. huc atq̃ illuc.
Et ascendit: atq̃ incubuit sup eū. Et
oscitauit puer septies: aperuitq̃ oculos
suos. At ille uocauit giezi: et dixit ei.
Voca sunamitē hanc. Que uocata:
ingressa ē ad eum. Qui ait. Tolle fi
lium tuū. Venit illa et corruit ad pe
des eius: et adorauit sup terrā. Tu
litq̃ filiū suū: et egressa est. Et hely
seus reūlus ē in galgala. Erat autē
fames in terra: et filij pphāx habi
tabant coram eo. Dixitq̃ uni de pue
ris suis. Pone ollam grandem: et
coque pulmentū filijs pphāx. Et e
gressus ē unus in agrum: ut colligeret
herbas agrestes. Inuenitq̃ q̃si
uitem silueſtrē: et collegit ex ea colo
quintidas agri: et impleuit palliū
suū. Et reūlus: concidit in ollam
pulmēti. Nesciebat enī quid eēt. In
fuderunt g̃ socijs: ut comedēt. Cūq̃
gustassent de coctione: exclamaue
runt. dicentes. Mors in olla: uir
dei. Et nō potuerūt comedere. At ille.
Afferte inquit farinā. Et misit in
ollam: et ait. Infunde turbe: ut co
medant. Et nō fuit amplius quicq̃m
amarituduis in olla. Vir autem
quidā uenit de balsalisa: deferens
uiro dei panes pmicias. et uiginti
panes ordeaceos. et fruges nouas in
pera sua. At ille dixit. Da pplo: ut co
medat. Respondit et minister eius.
Quantū est hoc ut apponā coram
centū uiris? Rursum ille. Da ait
pplo: ut comedat. Hec enī dicit dñs.
Comedent: et superent. Posuit itaq̃
coram eis. Qui comederunt: et sup
fuit iuxta uerbum dñi.

Naaman princeps militie regis
syrie: erat uir magnus apud
dñm suū. et honoratus. p illum enī
dedit dñs salutē syrie. Erat autē uir
fortis et dives: sz leprosus. Porro de
syria egressi erant latrunculi. et cap
tiuam duxerant de terra isrl' paruu
lam puellam: que erat in obsequio
uxoris naaman. Que ait ad dñam
suā. Vtinā fuisset dñs mūs ad pphe
tam: qui ē in samaria. Profecto curas
set eum: a lepra quā habet. Ingressus
est itaq̃ naaman ad dñm suū: et nū
tiauit ei. dicens. Sic et sic locuta est
puella: de terra isrl'. Dixitq̃ ei rex
syrie. Vade: et mittam litteras ad
regem isrl'. Qui cū profectus esset. et
tulisset secum decem talenta argē
ti. et sex milia aureos. et decē muta
toria uestimentoꝝ: detulit litteras ad
regem isrl' in hec ūba. Cum accepis
epistolam hanc. scito q̃d miserim ad
te naaman seruū meū: ut cures eū
a lepra sua. Cumq̃ legisset rex isrl'
litteras. scidit uestimenta sua: et ait.
Numq̃d ds ego sum ut occidere pos
sim et uiuificare. quia iste misit ad

me ut curem hoiem á lepra sua.
Animadúrte et uidete: qđ occasiones querat adúsum me. Qđ cum audisset helyseus ut dei scidisse uelicet regem isrl uestimenta sua: misit ad eum dicens. Quare scidisti uestimenta tua? Veniat ad me: et sciat pphām ee in isrl. Venit g naaman cū equis et curribz: et stetit ad ostium domus helysei. Misitq helyseus ad eū nunciū: dicens. Vade et lauare septies in iordane: et recipiet sanitatē caro tua. atq mūdaberis. Iratus naaman: recedebat. dicens. Putabam qđ egrederetur ad me: et stans inuocaret nom dñi dei sui. et tangeret manu sua locum lepre: et curaret me. Num qđ non meliores sunt abana et pharphar fluuij damasci omnibz aquis isrl. ut lauer in eis et munder. Cum g uertisset se et abiret indignans: accesserunt ad eū serui sui. et locuti sūt ei. Pater. et si rem grandem dixisset tibi pphā: certe facere debueras. quanto magis quia nunc dixit tibi. lauare et mundaberis. Descendit: et lauit septies in iordane iuxta sermonem uiri dei: et restituta ē caro eius sicut caro pueri paruuli. et mundatus ē. Reuersusq ad uirum dei cū uniuerso comitatu suo. uenit et stetit coram eo: et ait. Vere scio qđ non sit deus in uniuersa terra: nisi tantū in isrl. Obsecro itaq: ut accipias bñdictionem á seruo tuo. At ille respondit. Viuit dñs ante quē sto: quia non accipiam. Cuiq uim faceret: penit nō acquieuit. Dixitq naaman. Vtique. Sz obsecro concede mihi seruo tuo: ut tollam onus duoz burdonū de terra. Non enī faciet seruus tuus ultra holocaustū ac uictimam dijs alienis: nisi dño. Hoc aūt solum est de quo deprecer dñm pro seruo tuo: quando dñs mūs ingredietur templū rēmon ut adoret. et illo innitente sup manū meā si adorauero i templo rēmon adorante eo in eodem loco: ut ignoscat mihi dñs seruo tuo p hac re. Qui dixit ei. Vade in pace. Abiit g ab eo: electo terre tempore. Dixitq giezi: puer uiri dei. Pepercit dñs mūs naaman syro isti: ut nō acciperet ab eo que attulit. Viuit dñs qa curram post eum: et accipiam ab eo aliquid. Et secutus ē giezi: post tergum naaman. Quē cum uidisset ille currentē ad se: desiliuit de curru in occursum eius. et ait. Recte ne sint omnia? Et ille ait. Recte. Dñs mūs misit me: dicens. Modo uenerūt ad me duo adolescentes de mōte ephraim: ex filijs pphārum. Da eis talentū argenti: et uestes mutatorias duplices. Dixitq naaman. Melius ē: ut accipias duo talenta. Et coegit eum. Ligauitq duo talenta argenti in duobz saccis. et duplicia uestimenta: et imposuit duobz pueris suis: qui et portauerūt coram eo. Cūq uenisset iam uespe: tulit de manu eorū. et reposuit in domo. Dimisitq uiros: et abierunt. Ipe aūt ingressus: stetit coram dño suo. Et dixit helyse. Vnde uenis giezi? Qui respondit. Non

uit seruus tuus quoquā. At ille ait. Nonne cor meū in psenti erat. qñdo reuersus ē homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argētum et accepisti uestes: ut emas olyuera et uineas. et oues et boues. et seruos et ancillas. Et lepra naaman adherebit tibi et semini tuo: in sempiternū. Et egressus ē ab eo leprosus quasi nix.

VI

Dixerunt aūt filii pphaȝ: ad helyseum. Ecce locus in quo habitamus coram te: angustus ē nobis. Eamus usq; ad iordanē. et tollant singuli de silua materias singulas: ut edificemus nobis ibi locum ad habitandū. Qui dixit. Ite. Et ait unus ex illis. Uenī q̄ et tu: cum seruis tuis. Respondit. Ego ueniā. Et abyit cū eis. Cumq; uenissent ad iordanē: cedebant ligna. Accidit aūt ut cū unus materiam succidisset: caderet ferrū securis in aquā. Exclamauitq; ille: et ait. Heu. heu. heu. dñe mi: et hoc ipm mutuo accepam. Dixit aūt homo dei. Ubi cecidit? At ille mōstrauit illi locum. Precidit ergo lignū: et misit illuc. Natauitq; ferrum. Et ait. Tolle. Qui extendit manū: et tulit illud. Rex aūt syrie: pugnabat contra israhel. Consiliūq; iniit cū seruis suis: dicens. In illo loco et illo: ponamus insidias. Misit itaq; uir dei ad regē israhel: dicens. Caue ne transeas in locum illū: quia ibi syri in insidijs sunt. Misit itaq; rex israhel ad locum quem dixerat ei uir dei. et precauit eū: et obseruauit se ibi non semel neq; bis. Conturbatusq; est cor regis syrie: pro hac re. Et conuocatis seruis suis: ait. Quare nō indicatis mihi quis proditor meus sit apud regem israhel? Dixitq; unus seruorum eius. Nequaquā dñe mi rex. Sed helyseus pphēta qui ē in israhel: indicat regi israhel omnia uerba que locutus fueris in conclauī tuo. Dixitq; eis. Ite et uidete ubi sit: et mittam. et capiā eum. Annunciauerūtq; ei: dicentes. Ecce in dothaim. Misit g̊ illuc equos et currus: et robur exercitus. Qui cū uenissent nocte: circumdederūt ciuitatem. Consurgens aūt diluculo minister uiri dei. egressus ē: uiditq; exercitum in circuitu ciuitatis. et equos et currus. Nunciauitq; et dicens. Heu. heu. heu. dñe mi. quid faciem? At ille respondit. Noli timere. Plures enī nobiscum sunt: qm̄ cū illis. Cumq; oraſſet helyseus: ait. Dñe. aperi oculos huius: ut uideat. Et aperuit dñs oculos pueri: et uidit. Et ecce mons plenus equorum et curruū igneorum: in circuitu helisei. Hostes uero descenderūt ad eum. Porro helyseus oraūit ad dñm: dicens. Precare obsecro gentē hanc: cecitate. Percussitq; eos dñs ne uiderēt: iuxta uerbum helysei. Dixit autē ad eos helyseus. Non hec est uia: nec ista ē ciuitas. Sequimini me: et ostendā uobis uirum quē queritis. Duxitq; eos in samariā. Cumq; ingressi fuissent in samariā: dixit helyseus. Dñe. aperi oculos istorum: ut uideant. Aperuitq; dñs oculos illorum: et uiderūt se esse in medio samarie. Dixitq; rex

ſtil' ad helyſeum: cū uidiſſz eos. Nū quid peream eos pat mi? At ille ait. Non peries. Neq; enī cepiſti eos gladio et arcu tuo: ut peremas. Sz pone panem et aquā coram eis. ut comedant et bibant: et uadant ad dñm ſuū. Appoſitaq; ē eis cibor magna ꝑparatio: et comederunt et biberunt. Et dimiſit eos: abieruntq; ad dñm ſuū. Et ultra nō uenerunt latrones ſyrie: in tram iſrl. Frem ē aūt poſt hec. congregauit benadab rex ſyrie uniūſum exercitū ſuū: et aſcendit et obſidebat ſamariā. Factaq; eſt fames magna: in ſamaria. Et tam diu obſeſſa ē donec uenūdaretur caput aſini octogenta argenteis: et quarta pars kabi ſtercoris columbay quinq; argenteis. Cūq; rex iſrl' tranſiret p murū: mulier quedā exclamauit ad eum dicens. Salua me dñe mi rex. Qui ait. Nō te ſaluet dñs. Unde ſaluare te poſſum? De area an de torculari? Dixitq; ad eam rex. Quid tibi uis? Que reſpondit. Mulier iſta dixit m̄. Da filiū tuū ut comedamus eū hodie: et filiū meū comedem cras. Coximus g̃ filiū meū: et comedimus. Dixiq; ei die altera. Da filiū tuū: ut comedamus eū. Que abſcondit filiū ſuū. Quod cū audiſſz rex: ſcidit ueſtimenta ſua. Et tranſibat p murum: uiditq; oīs pl's cilicium quo ueſtitus erat ad carnē intrinſecus. Et ait rex. Hec faciat m̄ dñs et hec addat: ſi ſteterit caput helyſei filij ſaphat ſup ipm hodie. Helyſeus aūt ſedebat in domo ſua: et ſenes ſedebant cū eo. Premiſit uiraq; uirū. Et anteq̄m ueniret nuncius: ille dixit ad ſenes. Numq̄d ſcitis q̄d miſerit filius homicide huc. ut p̄cidatur caput meū? Uidete g̃. cum uenit nuntius claudite oſtium: et nō ſinatis eū introire. Ecce enī ſonitus pedum dñi eius: poſt eum ē. Et adhuc illo loquente cū eis: apparuit nūcius qui ueniebat ad eum. Et ait. Ecce tantum malū a dño eſt: quid ampliꝰ expectabo a dño?

VII

Dixit aūt helyſeus. Audite uerbū dñi. Hec dicit dñs. In tempe hac cras. modius ſimile uno ſtatere erit. et duo modij ordei ſtatere uno: in porta ſamarie. Reſpondens unus de ducib; ſup cuius manū rex incumbebat: homini dei: dixit. Si dñs fecerit etiā cataractas in celo: numq̄d poterit ē qd̄ loqueris? Qui ait. Videbis oculis tuis: et inde nō comedes. Quatuor g̃ uiri erant lepſi iuxta introitū porte: qui dixerunt ad inuicem. Quid hic ē uolumus. donec moriamur? Siue ingredi uoluerimus ciuitatē. fame morientur: ſiue mā ſerimus hic. moriendū nobis eſt. Venite igitur: et tranſfugiam ad caſtra ſyrie. Si pepercerint nobis: uiuemus. Si aūt nos occidere uoluerint: nichominus morientur. Surrexerunt g̃ ueſpe: ut uenirent ad caſtra ſyrie. Cumq; uenſſent ad p̄incipiū caſtroꝝ ſyrie: nullū ibidem reppererunt. Siq̄dem dñs ſonitū audiri fecerat in caſtris ſyrie: currūū et equoꝝ. et exer

ctus plurimū. Dixerūq; ad inuicē. Ecce
mercede conduxit aduersum nos rex
isrl reges echeor et egiptior: et uene
runt sup nos. Surrexerunt g: et fu
gerunt in tenebris. Et dereliquerūt
tentoria sua: et equos et asinos ī cas
tris. Fugerunt q: aīas suas tantū
saluare cupientes. Igitur cū uenissēt
lepsi illi ad p̄mapū castroꝝ. ingressi
sunt unū tabnaculū: et comederūt et
biberunt. Tulerunt q; inde argentū
et aurū et uestes. et abierunt: et ab
sconderūt. Et rursū reūsi sunt ad alu
ud tabnaculū: et inde simiľ auferentes. absconderūt. Dixerunt q; ad
inuicē. Non recte facim⁹. Hec enim
dies: boni nunci est. Si tacuerim⁹.
et noluerimus nūciare usq; mane.
sceleris arguemur. Venite eamus: ⁊
nunciemus in aula regis. Cūq; ue
nissent ad portam ciuitatis: narra
uerūt eis. dicentes. Iuim⁹ ad castra sy
rie. ⁊ nullū ibidem reperimus hoīem:
nisi equos et asinos alligatos. ⁊ tenta
ria. Iacent g; portarij: et nūciaue
runt in palacio regis intrinsecus.
Qui surrexit nocte: et ait ad seruos
suos. Dico uobis: quid fecerint syri
nobis. Sciunt quia fame laboram⁹.
Idcirco egressi sunt de castris. et latu
rant in agris: dicentes. Cū egressi
fuerint de ciuitate. capiemus eos uiuos: et ciuitatē ingredi poterim⁹.
Respondit aūt unus seruoꝝ ei. Tol
lamus q̄nq; equos qui remanserunt
in urbe: quia ipsi tantū sunt ī omni
sua multitudine isrl. alij enim con
sumpti sunt: et mittentes explorare
poterim⁹. Adduxerunt g; duos equos:
militq; rex in castra syroꝝ. dicēs. Ite.
et uidete. Qui abierunt post eos: usq; ad iordanē. Ecce aūt omnis uia
plena erat uestib; et uasis: que pe
cerant syri cum turbarētur. Reuersiq;
nuncij: indicauerūt regi. Et egressus
pplūs: diripuit castra syrie. Factusq;
est modius simile statere uno. ⁊ duo
modij ordei statere uno: iuxta uer
bum dñi. Porro. rex ducem illū in
cuius manu incubuerat: constituit
ad portam. Quē conculcauit turba
in introitu et mortuus ē: iuxta q̄ d̄
locutus fuat uir dei. quando descen
derat rex ad eum. Fēnq; est iuxta
sermonē uiri dei quē dixerat regi.
quando ait. duo modij ordei statere
uno erunt et modius simile statere
re uno hoc eodem tempe eras ī por
ta samarie. quando respondat dux
ille uiro dei. et dixerat. etiā si dñs
fecerit catharactas in celo. numq̄d
fieri potest q̄ loqueris. et dixit. ui
debis oculis tuis. et inde nō comedes.
Cuenit g; ei sicut p̄dictum fuerat:
et conculcauit eum pplūs in porta:
et mortuus est. VIII

Heliseus aūt locutus ē ad mulie
rem cuius uiuere fecerat filiū: di
cens. Surge. uade tu et domus tua:
et pegrinare ubicūq; repereris. Vo
cabit enim dñs famē: et ueniet sup
ram. septē annis. Que surrexit: et
fecit iuxta uerbum hoīs dei. Et uadēs
cum domo sua pegrinata ē in terra
philistiim: diebus multis. Cumq; fi
nisset annos septē: reuersa ē mu

lier de tra philisthym. Et egressa est:
ut interpellaret regem p domo sua. et
agris suis. Rex aut loquebatur cū
giezi puero uiri dei: dicens. Narra
mi omnia magnalia: que fecit helyseus. Cumq; ille narraret regi quom
modo mortuū suscitasset: apparuit mulier
cui uiuificauerat filiū. clamans ad
regem p domo sua et pro agris suis.
Dixitq; giezi. Dñe mi rex. hec ē mu
lier: et hic ē filius eius. quē suscita
uit heliseus. Et interrogauit rex mulierem. Que narrauit ei. Dedit q; ei
rex eunuchū unū: dicens. Restitue
ei oīa que sua sunt. et uniuersos red
ditus agroꝝ: a die qua reliquit terrā
usq; ad p̄sens. Venit quoq; heliseus
damascum: et benadab rex syrie egro
tabat. Nunciauerunt q; ei: dicentes.
Venit uir dei huc. Et ait rex ad aza
hel. Tolle tecum munera; et uade i
occursum uiri dei: et consule p eum
dñm. dicens. Si euadere potero de
infirmitate mea hac. Iuit igitur a
zahel in occursū eius: habens secum
munera et oīa bona damasci. onera
quadraginta camelorꝝ. Cūq; steterit
coram eo: ait. Filius tuus benadab
rex syrie misit me ad te: dicens. Si
sanari potero de infirmitate mea hac.
Dixitq; heliseus. Vade. dic ei. Sanaberis. Porro ostendit mi dñs: quia
morte morietur. Stetitq; cum eo: et
conturbatus ē usq; ad suffusionem
uultus. Fleuitq; uir dei. Cui aza
hel ait. Quare dñs mis flet. At ille
respondit. Quia scio: que fraudes sis
filys isrl. mala. Munitates eoꝝ mu
nitas igne succendes: et iuuenes eoꝝ
interficies gladio. Et parulos eoꝝ elides: et pregnantes diuides. Dixitq; a
zahel. Quid enī sum seruus tuus ca
nis. ut faciam rem istā magnā. Et
ait heliseus. Ostendit mi dñs: te regē
syrie fore. Qui cū recessisset ab heliseo:
uenit ad dñm suū. Et ait ei. Quid
dixit tibi helyseus. At ille respondit.
Dixit mi. Recipies sanitatē. Cumq;
uenisset dies altera. tulit stragulū.
et infudit aqua: et expandit super
faciem eius. Quo mortuo: regnauit
azahel p eo. Anno quinto ioram filij achāb regis isrl: regnauit ioram
filius iosaphat regis iuda. Triginta
duoꝝ annoꝝ erat cū regnare cepisset:
et octo annis regnauit in hierlm.
Ambulauitq; in uijs regum isrl: sicut ambulauerat dom achāb. Filia
enī achāb: erat uxor eius. Et fecit
qd malum ē in conspectu dñi. Noluit
aut dñs disperdere iudam: pp̄ dauid
seruū suum: sicut promiserat ei ut da
ret illi lucernā et filijs eius. cunctis
diebus. In diebus eius recessit edom ne
eēt sub iuda: et constituit sibi regē.
Venitq; ioram seyra: et oīs curruus
cum eo. Et surrexit nocte: percussitq;
idumeos qui eū circumdederant. et
principes curruū: pplis aut fugit in ta
bernacula sua. Recessit q̄ edom ne eēt
sub iuda: usq; ad diem hanc. Tunc
recessit et lobna: in tempe illo. Reli
qua aut sermonū ioram et uniuersa
que fecit; nonne hec scripta sunt i
libro uerboꝝ dieꝝ regum iuda. Et dor
miuit ioram cū patribus suis: sepul

tusq; est cum eis in cuuitate dauid. Et regnauit ochozias filius eius: pro eo. Anno duodecimo ioram filij achab regis isrl: regnauit ochozias filius ioram regis iude. Triginti duox annox erat ochozias cū regnare cepisset: et uno anno regnauit in ihrlm. Nomen matris eius athalia: filia amri regis isrl. Et ambulauit in uijs domus achab: et fecit qđ malum ē coram dño sicut domus achab. Gener enī domus achab fuit. Abijt quoq; cū ioram filio achab. ad pliandum contra azahel regem syrie in ramoth galaad: et uulnerauerunt syri ioram. Qui reuersus ē ut curaretur in iezrahel: qa uulnerauerāt eum syri in ramoth p̄liantē contra azahel regē syrie. Porro ochozias filius ioram rex iuda descendit inuisere ioram filiū achab in iezrahel: qui egrotabat.

IX

Helyseus autē pphetes uocauit unū de filijs prophax: et ait illi. Accinge lumbos tuos. et tolle lenticulam olei hanc in manu tua: et uade in ramoth galaad. Cumq; ueneris illuc: uidebis hieu filiū iosaphat filij namsi. Et ingressus suscitabis eum de medio frūm suox: et introduces in interius cubiculum. Tenensq; lenticulā olei fundes super caput eius: et dices. Hec dicit dñs. Unxi te regem sup isrl. Aperiesq; ostium et fugies: et non ibi subsistes. Abijt g adolescens puer pphē in ramoth galaad: et ingressus ē illuc. Ecce autē principes exercitus sedebant. Et ait. Verbū mihi ad te: o princeps. Dixitq; hieu. Ad quē ex omnibz nobis. At ille dixit. Ad te. o princeps. Et surrexit: et ingressus ē cubiculū. At ille fudit oleum sup caput eius: et ait. Hec dicit dñs ds isrl. Unxi te regem super pplm dñi isrl: et pcuties domū achab dñi tui. ut ulciscar sanguinē seruox meox pphax. et sanguinē omnū seruox dñi. de manu iezabel. Perdamq; omnē domū achab: et interficiā de achab mingentē ad parietē. et clausum et nouissimū in isrl. Et dabo domū achab sicut domū ieroboam filij nabath: et sicut domum baasa filij ahia. Iezabel quoq; comedent canes in agro iezrahel: nec erit qui sepeliat eam. Aperuitq; ostiū: et fugit. Hieu autē egressus ē ad seruos dñi sui. Et dixerunt. Recte ne sunt oīa? Quid uenit insanus iste ad te? Qui ait eis. Nostis hoiem: et quid locutus sit. At illi responderunt. Falsum ē. ymo magis narra nobis. Qui ait eis. Hec et hec locutus ē mihi: et ait. Hec dicit dñs. Unxi te regem sup isrl. Festinauerūt itaq; et unusquisq; tollens pallium suum posuerunt sub pedibz eius in simulitudine tribunalis: et cecinerūt tuba. atq; dixerunt. Regnabit hieu. Conuratus g hieu filius iosaphat filij namsi contra ioram. Porro ioram obsederat ramoth galaad ipē et oīs isrl. contra azahel regem syrie; et reuersus fuerat ut curaretur in iezrahel pp̄ uulnera: quia percusserant eū syri. prelianē contra azahel regem syrie. Dixitq; hieu. Si placet uobis: nemo egrediatur. pfugus de ciuitate: ne

uadat et nunciet in iezrahel. Et ascendit: et ꝓfectus ē in iezrahel. Joram eñ egrotabat ibi: et ochozias rex iuda descenderat ad uisitandū joram. Igitur speculator qui stabat super turrem iezrahel. uidit globum jehu uenientis: et ait. Video ego globum. Dixitq; joram. Tolle currum. & mitte in occursum eox: et dicat uadens. Recte ne sunt omnia. Abijt igitur qui ascenderat currū in occursū ei: et ait. Hec dicit rex. Pacata sunt oīa. Dixitq; ei jehu. Quid tibi et pacī. Transi: et sequere me. Nunciauit quoq; speculator: dicēs. Venit nūcius usq; ad eos: et nō reūrtitur. Misit etiam currum equox secūm; uenitq; ad eos: et ait. Hec dicit rex. Numq̄d pax ē. Et ait jehu. Quid tibi & pacī. Transi: et sequere me. Nunciauit aūt speculator: dicens. Venit usq; ad eos: et nō reūrtitur. Est aūt incessus quasi incessus jehu filij namsi: precceps enī graditur. Et ait joram. Jungite currum. Junxeruntq; currū ei. Et egressus est joram rex isrl. et ochozias rex iuda: singuli ī curribz suis. Egressiq; sunt in occursum jehu: et inuenerūt eum in agro naboth iezrahelite. Cumq; uidisset joram jehu: dixit. Pax ē jehu. At ille respondit. Que pax. Adhuc fornicationes iezabel matris tue. et uenefica eius multa: iugent. Conuertit aūt joram manum suā: et fugiens ait ad ochoziam. Insidie ochozia. Porro jehu retendit arcū manu; et pausit joram inō scapulas: et egressa est sagitta p cor eius. Stratusq; cor ruit in curru suo. Et ait jehu: ad badacer ducem. Tolle. pice eum: in agro naboth iezrahelite. Memini enī qñ do ego et tu sedentes in curru sequebamur achab patrem hui: qd̄ dñs onus hoc eleuauerit sup eum dicens. Si nō p sanguine naboth et p sanguine filioz eius quē uidi heri. ait dñs: reddam tibi in agro isto dicit dñs. Hunc igitur tolle et pice eum in agrum: iuxta ūbum dñi. Ochozias aūt uidens hoc: fugit p uiam domus. Persecutusq; ē eum jehu: et ait. Etiam hunc percute: in curru suo. Et percusserunt eū in ascensu gaber: que est iuxta ieblaam. Qui fugit ī mageddō: et mortuus ē ibi. Et imposuerunt eū serui eius sup currū suū. et tulerunt ihrlm: sepelieruntq; in sepulchro cū patribz suis ī ciuitate dauid. Anno undecimo joram filij achab regis isrl: regnauit ochozias sup iudā. Venitq; jehu: in iezrahel. Porro iezabel introitu eius audito. depinxit oculos suos stibio: et ornauit caput suū. Et respexit per fenestram ingredientē jehu p portā: et ait. Numq̄d pax ee potest zamri qui interfecit dñm suū. Leuauitq; jehu faciem suam ad fenestram: et ait. Que ē ista. Et inclinauerūt se ad eum: duo uel tres eunuchi. Ait ille dixit eis. Precipitate eam deorsū. Et p̄cipitauerūt eam. Aspersusq; ē sanguine paries. et equox ungule: qui conculcauerūt eam. Cumq; introgressus eet. et comederet et beberet: ait.

re et uidere maledictam illam. et se
pelite eam: quia filia regis est. Cūq;
issent ut sepelirent eā: nō inuenerūt
nisi caluariam et pedes. et summas
manus. Reuersiq; nunciauerūt ei. Et
ait hieu. Sermo dñi est: quē locutus
ē p seruū suū helyam thesbiten. dicēs.
In agro iezrahél: comedent canes ie
zabél. Et erunt carnes iezabél. sicut
stercus sup facié terre in agro ie
rahél: ita ut nō possint dicere. Hec
ē ne est illa iezabél.

X

Erant aūt achab septuaginta
filij: in samaria. Scripsit g̃ hieu lit
teras: et misit in samariā ad opti
mates ciuitatis et ad maiores natu
et ad nutricios achab: dicēs. Statim
ut acceperitis litteras has. qui habetis
filios dñi uri et currus et equos ⁊ ci
uitates firmas et arma. eligite me
liorem et eū qui uobis placuerit de
filijs dñi uri. et eū ponite sup soliū
patris sui: et pugnate p domo dñi
uri. Timueruntq; illi uehemēter: et
dixerunt. Ecce duo reges nō potuerūt
stare coram eo: et quomō nos ualebi
mus resistere ei? Miserunt g̃ q̃ positi
domus et pfecti ciuitatis ⁊ maiores
natu et nutricij. ad hieu: dicentes.
Serui tui sumus. Quecūq; iusseris
faciemus: nec constituemus regem.
Quodcumq; tibi placet. fac. Rescrip
sit aūt eis litteras secō: dicēs. Si mei
estis et obeditis mihi: tollite capita fili
orū dñi uri: et uenite ad me hac eā
dem hora cras. in iezrahél. Porro filij
regis septuaginta uiri: apud opti
mates ciuitatis nutriebantur. Cūq;
uenissent littere ad eos: tulerūt filios
regis: et occiderunt septuagīta uiros.
Et posuerunt capita eorū i cophinis:
et miserūt ad eum in iezrahel. Venit
aūt nuncius: et indicauit ei dicens.
Attulerunt capita filiorū regis. Qui
respondit. Ponite ea ad duos aceruos
iuxta introitū portę: usq; mane. Cūq;
diluxisset. egressus ē: et stans dixit
ad omnē populū. Justi estis. Si ego
conspiraui contra dñm meū et occi
di eum: quis percussit omnes hos? Videte
g̃ nunc quid non ceciderit de sermonib;
dñi in terra quos locutus ē dñs super
domū achab: et dñs fecit qđ locutus
ē in manu serui sui helie. Percussit ig̃
hieu omnes qui reliqui erant de domo
achab in iezrahél. et uniuersos optima
tes eius et notos et sacerdotes: donec
nō remaneret ex eo reliquie. Et surrexit:
et uenit in samariā. Cūq; uenisset
ad cameram pastorū: in uia inuenit
fres ochozie regis iude. Dixitq; ad eos.
Quinam estis uos? At illi responde
runt. Fres ochozie sumus: et descendi
mus ad salutandū filios regis. et filio
os regine. Qui ait. Comprehendite eos
uiuos. Quos cū comprehendissent ui
uos: iugulauerunt eos in cysterna
iuxta cameram. quadraginta duos ui
ros: et nō reliquit ex eis quēquam.
Cumq; abisset inde. inuenit iona
dab filiū rechab in occursum sibi: et
benedixit ei. Et ait ad eum. Rectumq;
est cor tuum rectum. sicut cor meum est
cū corde tuo? Et ait ionadab. Est.
Si est inquit: da manū tuā. Quo
dedit ei manū suam. Ille leuauit

eum ad se: in curruꝫ. Dixitꝙ ad eū. Veni mecū: et vide zelum meū pro dño. Et imposituꝫ in curru suo: duxit in samariā. Et peruſſit oēs qui reſi qui fuerant de achab ī samaria uſqꝙ ad unū: iuxta ūbum dñi qđ locutus eſt p heliam. Congregauit q̄ ihu omnē pplm: et dixit ad eos. Achab co luit baal parum: ego aūt amplius colam eū. Nunc q̄ oēs pphas baal et uniuſos ſeruos eius et cunctos ſa cerdotes ipius: uocate ad me. Nullꝰ ſit: qui nō uenīat. Sacrificium enī grande eſt mī. baal. Quicūqꝫ defuīt: nō uiuet. Porro ihu faciebat hoc in ſidioſe: ut p̄deret cultores baal. Et dixit. Sāctificate diem ſollempnē baal. Vocauitꝙ et miſit in uniuſos tim nos iſrl: et uenerūt cuncti ſeru baal. Non fuit reliduus ne unus quidem: qui nō uenīret. Et ingreſſi ſē templū baal. Et repleta ē domus baal: a ſū mo uſqꝙ ad ſummū. Dixitꝙ hys: qui p̄erant ſup ueſtes. Proferte veſ timenta ſeruis baal. uniuſis. Et p tulerunt eis ueſtes. Ingreſſuſqꝫ ihu et ionadab filius rechab in templū baal: aīt cultoribꝫ baal. Pquirite et uidete. ne quis forte uobiſcū ſit de ſeruis dñi: ſꝫ ut ſint ſoli ſeru baal. Ingreſſiqꝫ ſunt igitur: ut facerent uictimas et holocauſta. Ihu aūt p̄parauerat ſibi foris octoginta u ros: et dixerat eis. Quicūqꝫ fugerit de omnibꝫ hys quos ego adduxero in manus urās: anima eius erit p anima illi. Ferīs ē aūt cum comple tum eēt holocauſtū: precepit ihu militibꝫ et ducibꝫ ſuis. Ingredimi ni: et p̄cutite eos. Nullus euadat. P cuſſerunt ergo eos in ore gladu et p̄ie cerunt: milites et duces. Et ierunt in cuitatem templi baal: et p̄tule runt ſtatuam de fano baal. et com buſſerunt et cōminuerunt eā. De ſtruxerunt quoqꝫ edem baal: et fece runt p ea latrinas. uſqꝙ in diem hāc. Deleuit itaqꝫ ihu baal: de iſrl. Ve runtamē ā peccatis ieroboā filij na bath qui peccare fecit iſrl' non receſ ſit: nec dereliquit uitulos aureos q̄ erant in bethel et in dan. Dixit aūt dñs ad ihu. Quia ſtudioſe egiſti qđ rectum erat et placebat ī oculis meis. et oīa que erant in corde meo feciſti contra domū achab: filij tui uſqꝙ ad quartā generationē ſedebūt ſup thronū iſrl. Porro ihu nō cuſto diuit ut ambularet in lege dñi dei iſrl: in toto corde ſuo. Non enim re ceſſit a peccatis ieroboam: qui pecca re fecerat iſrl. In diebꝫ illis: cepit dō tedere ſup iſrl. Paſſuſqꝫ eos azahel in uniuſis finibꝫ iſrl: a iordane cōt orientē plagam. omnē terrā gala ad. et gad. et ruben. et manaſſe. ab a roer que ē ſup torrentē arnon. et ga laad et baſan. Reliqua aūt uerboꝝ ihu et uniuſa que fecit et fortitudo eius: nonne hec ſcripta ſunt ī libro ūboꝝ dieꝝ regum iſrl. Et dormiuit ihu cū patribꝫ ſuis: ſepelieruntqꝫ eū in ſamaria. Et regnauit iohacaz filius eius: p eo. Dies aūt quibꝫ reg nauit ihu ſup iſrl: uiginti octo an ni ſunt in ſamaria. XI

Athalia uō mater ochozie uidens
filium suū mortuū: surrexit ⁊
interfecit omne semē regium. Tollens
aūt ioseba filia regis ioram soror o
chozie ioas filiū ochozie furata ē eū
de medio filiorū regis qui mactabant.
et nutricem eius. de cubiculo: et ab
scondit eū a facie athalie ut nō mr̄
ficeret. Eratq; cum ea i domo dn̄i
clam: sex annis. Porro athalia regnauit sup terrā. Anno aūt septimo
misit ioiada. et assumens centuriones
et milites. introduxit ad se i templū
dn̄i: pepigitq; cū eis fedus. Et adiurans eos in domo dn̄i: ostendit eis filium regis. Et p̄cepit illis: dicēs. Iste
ē sermo: quem facere debetis. Tertia
pars uř introeat sabbato: et obseruet excubias domus regis. Tertia aūt
pars sit ad portam seir. et tertia pars
ad portam que est post habitaculum
scutariorū: et custodietis excubias domus messā. Due uō partes ex uobis
oēs egredientes sabbato. custodient
excubias domus dn̄i circa regem: et
uallabitis eum. habentes arma in
manibus uīis. Siquis aūt ingressus
fuerit septum templi: interficiatur.
Eritisq; cum rege: introeuntē ⁊ egrediente. Et fecerunt centuriones: iuxta omnia que p̄cepat eis ioiada sacerdos. Et assumentes singuli uiros suos qui ingrediebāt sabbatū cum
his qui egrediebantur e sabbo: uenerunt ad ioiadam sacerdotē. Qui
dedit eis hastas et arma regis dauid:
que erant in domo dn̄i. Et steterūt
singuli habentes arma i manu sua.
a parte templi dextra usq; ad partem
sinistram altaris et edis: circū regē.
Produxitq; filiū regis: et posuit sup
eum dyadema. et testimoniū. Fecerunt q; eū regem: et unxerunt. Et
plaudentes manu: dixerūt. Viuat
rex. Audiuit aūt athalia: uocē pl̄i
currentis. Et ingressa ad turbas in
templū dn̄i. uidit regem stantē sup
tribunal iuxta morem. et cantores et
turbas. prer eum. omnēq; pl̄m terre
lerantem. et cantantē tubis. Et scidit
uestimēta sua: clamauitq; Cōiuratio:
coniuratio. Precepit aūt ioiada cēturionibus qui erant sup exercitū: ⁊ ait
eis. Educite eam: extra conseptа templi. Et quicūq; eam secutus fuerit:
feriatur gladio. Dixerat enī sacerdos.
Non occidatur in templo dn̄i. Imposuerunt q; ei manus: et impegerunt
eā p uiam introitus equoꝝ iuxta palatium: et interfecta ē ibi. Pepigit q;
ioiada fedus inr̄ dn̄m et regem; ⁊ inr̄
pl̄m ut ēet pl̄s dn̄i: et inter regem ⁊
populū. Ingressusq; est omnis popl̄s
terre templū baal: et destruxerūt aras
eius. et ymagines contriuerunt ualide. Mathan quoq; sacerdotē baal:
occiderunt coram altari. Et posuit
sacerdos custodias: in domo dn̄i.
Tulitq; centuriones et cerethi. ⁊ phereth legiones. et omnē pl̄m terre:
deduxeruntq; regē de domo dn̄i. Et
uenerunt p uiam porte scutariorū i
palatiū: et sedit sup thronū regum.
Letatusq; est omnis pl̄s terre: et ci
uitas conquieuit. Athalia autē occisa ē gladio: in domo regis. Septēq;

annor erat ioas: cū regnare cepisset.

Anno septimo Jheu: XII
regnauit ioas. Quadraginta
annis regnauit in ihrlm. Nom̄ ma
tris eius sebia: de bersabee. Fecitq;
ioas rectum coram dño cunctis dieb⁹
quib⁹ docuit eū ioiada sacdos: uerū
tamen excelsa nō abstulit. Adhuc
pl̄s immolabat: et adolebat incē
sum in excelsis. Dixitq; ioas ad sa
cerdotes. Omnē pecuniā sc̄oz que
illata fuerit in templū dñi a p̄tere
untib⁹: que offertur p precio aīe. et
quā sponte et arbitrio cordis sui i
ferunt in templū dñi; accipiant
illam sacdotes secm ordinem suū:
et instaurent sarrataecta dom̄. siqd
necessariū uiderint instauratione.
Igitur usq; ad uicesimū tertium
annū regis ioas: nō instauraueř
sacdotes sarrataecta templi. Voca
uitq; rex ioas ioiadam pontificē &
sacerdotes: dicens eis. Quare sar
rataecta nō instauratis tēpli: Jo
lite g̃ accipe pecuniā amplⁱ uxta
ordinē uīm: sed ad instaurationē
templi reddite eam. Prohibuitq; sē
sacdotes ultra accipe pecuniam a
pl̄o: et instaurare sarrataecta dom̄.
Et tulit ioiada pontifex gazophi
latium. apuitq; foramē desup: et po
suit illud uxta altare. ad dexterā
ingredientiū domū dñi. Mittebāt
q; in eo sacerdotes qui custodiebant
ostia. omnē pecuniam: que defere
batur ad templū dñi. Cumq; uide
rent nimiā pecuniam ēe in gazo
phylacio; ascendebat scriba regis
et pontifex. effundebāt q; et nume
rabant pecuniā que inueniebatur
in domo dñi: et dabant eā uxta nu
merū atq; mēsuram. in manu eoz q̄
p̄erant cēntarys domus dñi. Qui
impendebāt eam in fabris lignoz et
in cēntarys. hys qui opabantur in
domo dñi et sarrataecta faciebāt. & in
hys qui cedebant saxa: et ut emerēt
ligna et lapides qui excidebantur.
ita ut impleretur instauratio dom⁹
dñi in omnib⁹ que indigebāt expen
sa ad munienda domū. Verūtamē
n̄ fiebant ex eadem pecunia ydrie tē
pli dñi. et fuscinule. et thuribula. et
tube. omne uas aureū et argenteū:
de pecunia que inferebatur i templū
dñi. Hys enim qui faciebant op⁹ da
batur: ut instauraretur templū dñi.
Et n̄ fiebat ratio hys hominib⁹ qui
accipiebāt pecuniā. ut distribuerēt
eam artificib⁹: sed in fide tractabāt
eā. Pecuniā uō p delicto et pecuniā
p peccatis. nō inferebant i templū
dñi: quia sacerdotum erat. Tunc
ascendit azahel rex syrie. et pugna
bat contra geth. Cepitq; eam. Et di
rexit faciem suā: ut ascenderet in
ihrlm. Quā ob rem tulit rex iudā
ioas omnia scīficata que consecraue
rant iosaphat. et ioram. et ochozias
patres eius. reges iudā. et que ipe ob
tulerat; et unūsum argentū qđ in
ueniri potuit in thesauris templi
dñi. et in palatio regis. misitq; aza
heli regi syrie: et recessit ab ihrlm.
Reliqua aūt sermonū ioas et uni
uersa que fecit; nonne hec scripta

sunt in libro ubor dier regum iudā.
Surrexerunt aūt serui eius. et cōiu
rauerunt inʒ se: percusserunqʒ ioas i
domo mello. in descensu sela. Jozachar
namqʒ filius semath. et iosabad filiꝰ
somer serui eiꝰ. percusserunt eū: et mor
tuus ē. Et sepelierunt eū cū patrib;
suis: in ciuitate dauid. Regnauitqʒ
amasias filiꝰ eius: pro eo. XIII
Anno uicesimo tercio ioas filio
achozie regis iude. regnauit io
achaz filius hieu. sup israel in samaria
decem et septem annis: et fecit malū
coram dño. Secutusqʒ est peccata ie
roboam filij nabath. qui peccare fecit
israel: et nō declinauit ab eis. Iratusqʒ
est furor dñi contra israel: et tradidit
eos in manu azahel regis syrie. et in
manu benadath filij azahel cunctis
diebʒ. Deprecatus ē aūt ioachaz faciē
dñi: et audiuit eū dñs. Vidit enim
angustias israel: qua attriuerat eos
rex syrie. Et dedit dñs saluatorem
israel: et liberatus ē de manu regis syrie.
Habitauerunqʒ filij israel in tabna
culis suis: sicut heri et nudius tertius.
Verumtamen nō recesserunt a peccatis
domus ieroboam qui peccare fecit
israel: in ipis ambulauerūt. Sed quidē
et lucus permansit in samaria. Et non
sunt derelicti ioachaz de pplo: nisi
quinquaginta equites. et decē currus.
et decem milia peditū. Interfecerat
enī eos rex syrie: et redegerat quasi
puluerē in triturā aree. Reliqua aūt
sermonū ioachaz et uniuersa que fe
cit. fortitudo eius: nonne hec
scripta sunt in libro sermonū dierū
regum israel? Dormiuitqʒ ioachaz cū
patribʒ suis: et sepelierunt eū in sa
maria. Regnauitqʒ ioas filius eius: pro eo.
Anno tricesimo septimo ioas regis iu
da. regnauit ioas filius ioachaz sup
israel in samaria. sedecim annis: et fecit
qđ malum ē coram dño. nō declinauit
ab omnibʒ peccatis ieroboā filij nabath.
qui peccare fecit israel: in ipis ambula
uit. Reliqua aūt sermonū ioas et uni
uersa que fecit. fortitudo eius qua pu
gnauit contra amasiam regē
iuda. nonne hec scripta sunt in libro
sermonū dierū regum israel? Et dormi
uit ioas: cū patribʒ suis. Jeroboam
aūt: sedit sup solium eius. Porro ioas
sepultus ē in samaria: cū regibʒ israel.
Helyseus aūt egrotabat infirmitate:
qua et mortuus ē. Descenditqʒ ad
eum ioas rex israel: et flebat coram eo.
Dicebatqʒ. Pater mi. pater mi: currus
israel. et auriga eius. Et ait illi helyseus.
Affer arcum. et sagittas. Cumqʒ at
tulisset ad eū arcum et sagittas: dixit
ad regem israel. Pone manū tuā sup
arcum. Et cū posuisset ille manū su
am: supposuit helyseus manus suas
manibʒ regis: et ait. Aperi fenestrā
orientalē. Cumqʒ apulisset: dixit
helyseus. Jace sagittam. Et iecit.
Et ait helyseus. Sagitta salutis dñi.
et sagitta salutis contra syriam. Per
cuties quoqʒ syriam in afech: donec cō
sumas eam. Et ait. Tolle sagittas.
Qui cū tulisset: rursum dixit ei. Per
cute taculo terrā. Et cū percussisset
tribʒ uicibʒ et stetisset: iratus ē con
tra eum uir dei: et ait. Si percussisses

quinquies aut sexies siue septies: percussisses syriam usq; ad consumationē. Nunc aūt: tribꝫ uicibꝫ percuties eam. Mortuus ē igitur helisēus: et sepelierunt eū. Latrunculi quoq; de moab uenerunt in terrā: in ipō anno. Quidam aūt sepelientes hominē uiderunt latrunculos: et proiecerunt cadauer in sepulchro helisei. Qđ cum tetigisset ossa helysei. reuixit homo: et stetit supra pedes suos. Igitur azahel rex syrie afflixit israēl: cunctis diebꝫ ioachaz. Et miserꝫ ē dñs eoꝝ; et reuīsus est ad eos ꝓpter pactum suū qđ habebat cum abrahā ysaac et iacob: et noluit disperdere eos neq; proicere penitus. usq; in ꝑsens tempus. Mortuus ē aūt azahel rex syrie: et regnauit benadath filius eius ꝓ eo. Porro ioas filius ioachaz. tulit urbes de manu benadath filij azahelis: quas tulerat de manu ioachaz patris sui. ture ꝑ ly. Tribꝫ uicibꝫ percussit eū ioas: et reddidit ciuitates israēl. XIIII

In anno secūdo ioas filij ioachaz regis israēl: regnauit amasias filius ioas. regis iudā. Viginti quinq; annoꝝ erat cū regnare cepisset. uixit aūt et nouē annis regnauit in ihrlm. Nomē matris eius ioaden: de ihrlm. Et fecit rectum coram dño: uerūtamen nō ut dauid pater eius. Iuxta oīa que fecit ioas pater suus fecit: nisi hoc tantum qđ excelsa nō abstulit. Adhuc enī immolabat ꝑsōs: et adolebat incensū in excelsis. Cumq; obtinuisset regnū: percussit seruos suos qui interfecerant regē patrem suū. Filios aūt eoꝝ qui occiderant nō occidit: iuxta qđ scriptum ē in libro legis moysi. sicut ꝓcepit dñs. dicens. Non morientur patres ꝓ filijs; neq; filij ꝓ patribꝫ: sed unusquisq; in peccato suo morietur. Ipse percussit edom in uallē salinaꝝ decem milia: et apprehendit petram in ꝓlio. Vocauitq; nomē eius iecthel: usq; in ꝑsentē diem. Tunc misit amasias nuncios ad ioas filiū ioachaz filij ihu regis israēl: dicens. Veni: et uideamus. Remisitq; ioas rex israēl ad amasiam regē iudā: dicēs. Carduus lybani misit ad cedrum que est in lybano: dicens. Da filiam tuā filio meo uxorē. Transieruntq; bestie saltus que sunt in lybano: et conculcauerunt carduū. Percutiens inualuisti super edom: et sublеuauit te cor tuū. Contentus esto gla: et sede in domo tua. Quare ꝓuocas malū. ut cadas tu et iuda tecum? Et non acquieuit amasias. Ascenditq; ioas rex israēl: et uiderunt se. ipse et amasias rex iudā. in bethsamés oppido iude. Percussusq; est iudā coram israēl: et fugerunt unusquisq; in tabernacula sua. Amasiam uō regem iudā filiū ioas filij ochozie. cepit ioas rex israēl in bethsames: et adduxit eū in ihrlm. Et interruptit murum ihrlm a porta effraim usq; ad portam anguli: quadringentis cubitis. Tulitq; omne aurum et argētum. et uniuersa uasa que inuenta sunt in domo dñi et in thesauris regis. et obsides: et reuīsus est in samariā. Reliqua aūt uerboꝝ ioas

que fecit. et fortitudo ei' qua pugnauit contra amasiam regē iudā. nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum isrl'. Dormiuitq; ioas cū patrib; suis: et sepultus ē in samaria cum regib; isrl'. Et regnauit ieroboam filius eius: p eo. Vixit aūt amasias filius ioas rex iuda postq̄m mortuus ē ioas filius ioachaz regis isrl': xv. annis. Reliqua aūt sermonū amasie; nonne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum iudā. Factaq; ē contra eum coniuratio: in ihrlim. Ip̄e aūt fugit in lachis. Miseruntq; post eum in lachis. et interfecerunt eum ibi: et asportauerunt in equis. Sepultusq; est in ihrlim cū patrib; suis: in ciuitate dauid. Tulit aūt ē uniūsus pl's iude azariam. annos natū sedecim: et constituerūt eum regem: p patre suo amasiā. Ip̄e edificauit ahilam; et restituit eā iude: postq̄m dormiuit rex cū patrib; suis. Anno q̄ndecimo amasie filij ioas regis iudā. regnauit ieroboam filius ioas regis isrl' in samaria. quadragīta et uno anno: et fecit qđ malum ē coram dño. Non recessit ab omnib; peccatis ieroboam filij nabath: qui peccare fecit isrl'. Ip̄se restituit terminos isrl' ab introitu emath usq; mare solitudinis. iuxta sermonem dñi dei isrl'. quē locutus ē p seruū suum ionam filiū amathi. pphām: q̄ erat de geth que est in opher. Vidit enī dñs afflictionē isrl' amarā nimis; et qđ consumpti ēent usq; ad clausos carceres et extremos: et non ēet qui auxiliaretur isrl'. Nec locutus ē dñs ut deleret nomē isrl' de sub celo: sed saluauit eos in manu ieroboā filij ioas. Reliqua aūt sermonū ieroboam. et uniuersa que fecit. et fortitudo eius qua p̄liatus ē. et quom restituit damascum et emath iude in isrl'. nonne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum isrl'. Dormiuitq; ieroboam cum p̄ribus suis: regib; isrl'. Et regnauit zacharias filius eius: pro eo.

XV

Anno uicesimo septimo ieroboam regis isrl' regnauit azarias filius amasie regis iude. Sedecim annor erat cū regnare cepisset: et q̄nquaginta duob; annis regnauit in ihrlim. Nom matris eius tecelia: de ihrlim. Fecitq; qđ erat placitū cora dño: iuxta omnia que fecit amasias pater eius. Verūtam excelsa nō est demolitus. Adhuc pl's sacrificabat. et adolebat incensum: in excellis. Percussit aūt dñs regem: et fuit leprosus usq; in diem mortis sue: et habitabat in domo libera seorsum. Joathām aūt filius regis gubernabat palatiū: et iudicabat pl'm terre. Reliqua aūt sermonū azarie: et uniuersa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro uborū dierū regum iudā. Et dormiuit azarias cū p̄ribus suis: sepelieruntq; eū cū maioribus suis. i ciuitate dauid. Et regnauit joathā filius eius: p eo. Anno tricesimo octauo azarie regis iude. regnauit zacharias filius ieroboam sup isrl' in samaria sex mensib;: et fecit

qđ malum ē coram dño. sicut fecerāt patres eius. Non recessit á peccatis ieroboā filij nabath: qui peccare fecit ysrl. Conuraurt aūt contra eū sellum: filius iabés. Percussitq; eum palam & mortuū: regnauitq; p eo. Reliqua aūt uerboꝝ zacharie; nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum ysrl? Ipse est sermo dñi quē locutus ē ad hieu: dicens. Filij tui usq; ad quartam generationē: sedebunt de te sup thronū ysrl. Factumq; ē ita. Sellum filius iabés: regnauit tricesimo nono anno azarie regis iude. Regnauit aūt uno mēse: in samaria. Et ascendit manahem filius gaddi de thersá: uenitq; in samariam. Et percussit sellum filiū iabés in samaria. et mortuus eum: regnauitq; p eo. Reliqua aūt uerboꝝ sellum. et coniuratio ei p quam tetendit insidias; nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum ysrl? Tunc percussit manahem thapsam. et oēs qui erant in ea: et terminos eius de thersá. Noluerant eū et aperire. Et interfecit omnes pgnantes eius: et scidit eas. Anno tricesimo nono azarie regis iuda regnauit manahem filiꝰ gaddi sup ysrl decem annis in samaria: fecitq; qđ erat malum coram dño. Non recessit á peccatis ieroboā filij nabath: qui peccare fecit ysrl. Cūctis diebꝰ eius uenerat phul rex assyriorum in thersá: et dabat manahem phul mille talenta argēti. ut ēet ei in auxiliū. et firmaret regnū ei. Indixitq; manahem argentū sup ysrl cunctis potentibꝰ et diuitibꝰ: ut daret regi assyriorum quinquaginta siclos argenti p singulos. Reuersusq; est rex assyriorum: et nō est moratus in thersá. Reliqua aūt sermonū manahem et uniuersa que fecit; nonne hec scripta sūt in libro sermonū dierum regum ysrl? Et dormiuit manahem cū patribꝰ suis. Regnauitq; phaceia filiꝰ eius: p eo. Anno quinquagesimo azarie regis iude regnauit phaceia filiꝰ manahem sup ysrl in samariā biennio. Et fecit qđ malū erat: coram dño. Non recessit á peccatis ieroboam filij nabath: qui peccare fecit ysrl. Conuraurt aūt aduersus eum phacee filius romelie dux ei; et percussit eum in samaria in turre domus regie iuxta argob et iuxta ariph. et cum eo quinquaginta uiros de filijs galaaditarum. et interfecit eum: regnauitq; pro eo. Reliqua aūt sermonū phaceia et uniuersa que fecit; nonne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum ysrl? Anno quinquagesimo secūdo azarie regis iude: regnauit phacee filius romelie sup ysrl in samaria uiginti annis & fecit qđ malum erat: coram dño. Et nō recessit á peccatis ieroboam filij nabath: qui peccare fecit ysrl. In diebꝰ phacee regis ysrl uenit theglatphalasar rex assur. et cepit aion et abel domū maachá. et ianoe. et cedes. et asor. et galaad. et galyleā. et uniuersam terrā neptalim: et trāstulit eos in assyrios. Conuraurt

aūt et reteudit insidias oseē filius
ela contra phaceē filiū romelie: et
percussit eum et interfecit. Regnauitq;
p eo: undecimo anno ioathan filij o
zie. Reliqua aūt sermonū phaceē &
uniuersa que fecit: nōne hec scripta
sunt in libro sermonū dierū regum
isrl? Anno secūdo phaceē filij romelie
regis isrl: regnauit ioathan filiꝰ ozie
regis iudā. Viginti quinq; annoꝝ erat
cum regnare cepisset: et sedecim an
nis regnauit in hierlm. Nomē matris
eius ierusa: filia sadoch. Fecitq; qđ
placitum erat: coram dño. Iuxta om
nia que fecerat ozias pater suus o
patus est: uerumtamē excelsa non
abstulit. Adhuc pl̄s immolabat.
et adolebat incensū: in excelsis. Ipe
edificauit portam domus dñi: sub
limissimā. Reliqua aūt sermonū
ioathan. et universa que fecit: nōne
hec scripta sunt in libro ūborꝝ dierū
regum iudā? In diebꝰ illis cepit dñs
mittere in iudam rasin regē syrie: et
phaceē filiū romelie. Et dormiuit
ioathan cū patribꝰ suis: sepultusq;
est in ciuitate dauid patris sui. Et
regnauit achaz filiꝰ eius: p eo

XVI

Anno septimo decimo phaceē
filij romelie: regnauit achaz
filius ioathan regis iudā. Viginti
annoꝝ erat achaz cum regnare ce
pisset: et sedecim annis regnauit in
hierlm. Non fecit qđ erat placitū in
conspectu dñi dei sui sicut dauid pa
ter eius: sꝫ ambulauit in uia regum
isrl? Insup et filiū suū consecrauit.
transferens p ignem secūm ydola
gentiū: que dissipauit dñs coram filijs
isrl? Immolabat quoq; uictimas. et
adolebat incensum: in excelsis et in
collibꝰ. et sub omni ligno frondoso.
Tunc ascendit rasin rex syrie. et pha
ceē filius romelie rex isrl? in hierlm:
ad pugnandum. Cūq; obsideret achaz:
nō ualuerunt superare eum. In tempe
illo restituit rasin rex syrie ailam
syrie: et eiecit iudeos de aila. Et y
dumei et syri uenerunt in ailam:
et habitauerūt ibi usq; in diem hāc.
Misit aūt achaz nuncios. ad teglat
phalasar regem assyrioꝝ: dicens.
Seruus tuus et filius tuus: ego
sum. Ascende et saluū me fac de ma
nu regis syrie et de manu regis isrl?
qui consurrexerunt aduersū me. Et
cum collegisset argentū et aurū qđ
inuenire potuit in domo dñi et in
thesauris regis: misit regi assyrioꝝ
munera. Qui et acquieuit uolun
tati eius. Ascendit aūt rex assyrioꝝ
in damascū et uastauit eā: et trans
tulit habitatores eius cyrenen: rasin
aūt interfecit. Profectusq; rex achaz in
occursum theglatphalasar regi as
syrioꝝ: in damascum. Cūq; uidisset
altare damasci: misit rex achaz ad
uriam sacerdotē exemplar eius. et
similitudinē iuxta omne opus eius.
Extruxitq; urias sacerdos altare.
Iuxta omnia que preceperat rex achaz
de damasco. ita fecit urias sacerdos:
donec ueniret rex achaz de damasco.
Cumq; uenisset rex de damasco: ui
dit altare. et ueneratus est illud. As
cenditq; et immolauit holocausta

et sacrificiū suū; et libauit libamina. et effudit sanguinē pacifi cor: que obtulerat super altare. Porro altare ereum qđ erat corā dño. transtulit de facie templi. & de loco altaris et de loco tēpli dñi: posuitq; illud ex latere altaris ad aquilonē. Precepit qq; rex achaz urie sacerdoti: dicens. Super alta re mauis offer holocaustū matuti nū. et sacrificiū uespertinū. et holo caustum regis et sacrificiū eius. & holocaustum uniūsi pli terre: et sacrificia eor et libamina corū. et omnē sanguinē holocausti & unūsi sum sanguinē uictime: super illud effundes. Altare uō ereum: erit paratū ad uoluntatē meā. Fecit igitur urias sacēdos: iuxta omnia que precepat ei rex achaz. Tulit autem rex achaz celatas bases. & lauterē qui erat desup; et mare de posuit de bobus ereis qui sustenta bant illud: et posuit sup pauimē tum stratum lapide. Musach qq; sabbati qđ edificauerat i templo. et ingressum regis exterius. conuer tit in templū dñi. ppter regē assy rior. Reliqua aūt uerbor achaz q̄ fecit; nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum iudā: Dor miuitq; achaz cum patrib; suis: et sepultus ē cū eis in ciuitate da uid. Et regnauit ezechias filius eius: pro eo.

XVII

Anno duodecimo achaz regis iudā: regnauit osee filius hela in samaria sup israel nouem annis. Fe citq; malum corā dño: sed nō sicut reges israel qui ante fuerant. Contra hunc ascendit salmanasar rex assy rior; et factus ē ei osee seruus: redde batq; illi tributa. Cuiq; deprehendisset rex assyrior. osee qđ rebellare nitens. misisset nuntios ad sua regē egipti. ne psteret tributa regi assyrior sic singulis annis solutus erat: obsedit eum: et uinctū misit in carcere. P uagatusq; est omnē terram: et ac cendens samariā. obsedit eam tribz annis. Anno aūt nono osee. cepit rex assyrior samariā; et transtulit israel in assyrios: posuitq; eos in hala et in habor iuxta fluuiū gozan. in ciuitatib; medor. Frm est enī cum peccassent filii israel dño deo suo qui eduxerat eos de terra egipti de ma nu pharaonis regis egipti; coluerūt deos alienos. et ambulauerūt iuxta ritum gentiū: quas consumpserat dñs in conspectu filior israel et regū israel. quia similit fecerant. Offende runtq; filii israel uerbis non rectis dñm dñm suū: et edificauerūt sibi excelsa in cunctis urbib; suis. a tur re custodum usq; ad ciuitatē muni tam. Fecerunt̄q; sibi statuas & lucos. in omni colle sublimi et subō omne lignū nemorosū: et adolebant ibi incensū sup aras. in morem gentiū quas transtulerat dñs a facie eor. Fecerunt̄q; iuba pessima. irritantes dñm; et coluerunt immundicias: de quib; precepto eis dñs ne facerēt uer bum hoc. Et testificatus ē dñs in israel et in iuda. p manum omniū

ꝑphāx et uidentiū: dicens. Reuertimini à uijs uīis pessimis; et custodite p̄cepta mea et cerimonias iuxta omnē legem quā precepi p̄ribz uīis: et sicut misi ad uos in manu seruoꝝ meoꝝ ꝑphāx. Qui nō audierunt; sz indurauerūt ceruicem suam iuxta ceruicē patrum suoꝝ: qui noluerūt obedire dñō deo suo. Et abiecerunt legitima ei⁹. et pactum qđ̄ pepigit cum patribz eoꝝ: et testificationes q̄ bus contestatus ē eos. Secutiq; sunt uanitates: et uane egerunt ⁊ secute sunt gentes que erant p circuitū eoꝝ; sup quibz p̄ceperat dñs eis ut nō facerent sicut et ille faciebant: et derelinquerūt omnia p̄cepta dñi dei sui. Fecerunt⁹ sibi conflatiles duos uitulos. et lucos: et adorauerūt uniuersā milicā celi. Seruierunt⁹ baal: et consecrabant et filios suos et filias suas p ignem. Et diuinationibz inseruiebant et augurijs; et tradiderunt se ut facerēt malum coram dñō: et irritauerunt eū. Iratus q; est dñs uehemēter isrl̄; et abstulit eos de cō spectu suo: et nō remansit nisi tribꝰ iuda tantūmodo. Sz; nec ipse iudā: custodiuit mandata dñi dei sui. Sed in cerimonijs ambulauit in erroribz isrl̄: quos operatus fuerat. Proiecit⁹ dñs omne semē isrl̄. et afflixit eos. et tradidit in manu diripientiū: donec proiceret eos à facie sua. Ex eo tam tempore quo scissus ē isrl̄ à domo dauid: et cō stituerunt sibi regē ieroboam filiū nabath. Sepauit enī ieroboā isrl̄ à dñō: et peccare eos fecit peccatū magnū. Et ambulauerūt filij isrl̄ in uniuersis peccatis ieroboam: que fecerat. Et nō recesserunt ab eis. usq; quo auferret dñs isrl̄ à facie sua: sicut locutus fuerat in manu omniū seruoꝝ suoꝝ ꝑphāx. Translatus q; est isrl̄ de terra sua in assyrios: usq; in diem hanc. Adduxit aūt rex assyrioꝝ de babylone. et de cutha. et de hayath. et de emath. et de sepharuaim: et collocauit eos in ciuitatibz samarie p filijs isrl̄. Qui possederunt samariam: et habitauerūt in urbibz eius. Cumq; ibi habitare cepissent: nō timebant dñm. Et īmisit eis dñs leones: qui interficiebant eos. Hunciatumq; ē regi assyrioꝝ: et dictum. Gentes quas transtulisti et habitare fecisti in ciuitatibz samarie: ignorant legitima dei terre. Et īmisit in eos dñs leones; et ecce interficiunt eos: eo qđ̄ ignorent ritum dei terre. Precepit aūt rex assyrioꝝ: dicens. Ducite illuc unū de sacerdotibz quos inde captiuos adduxistis: ⁊ uadat et habitet cum eis. et doceat eos legitima dei terre. Igitur cum uenisset unus de sacerdotibz hijs qui captiui ducti fuerant de samaria. habitauit in bethel: et docebat eos quomodo colerent dñm. Et unaquęq; gens fabricata ē dñm suū. Posuerunt⁹ eō in fanis excelsis que fecerāt samaritē. gens et gens in urbibz suis: in quibz habitabant. Viri enim babylonij: fecerunt socoth benoth. Viri aūt cuthēi: fecerunt nergel. Et uiri de emath: fecerūt asimā. Porro

cuéi: fecerunt nebaaz et tharthac.
Hu aũt qui erant de sepharuaím
comburebant filios suos igni· adra
melech et anamelech dijs sepharua
ím: et nichilominũ colebant dñm.
Fecerunt aũt sibi de nouissimis sac
dotes excelsoz: et ponebant eos ĩ fa
nis sublimibz. Et cũ dñm colerent.
dijs quoq; suis seruiebãt: uxta cõ
suetudinẽ gentiũ de quibz trãslati
fuerant samariã. Usq; in pñtem
diem: morem sectãtur antiquũ. Nõ
timent dñm; neq; custodiunt cer
monias eius et iudicia et legem· et
mandatũ qd̃ pcepit dñs filijs iacob
quẽ cognominauit isrl'. et pepigerat
cum eis pactum· et mandauãt eis:
dicens. Nolite timere deos alienos;
et nõ adoretis eos neq; colatis. et nõ
immoletis eis: sz dñm dm̃ urm̃ qui
eduxit uos de tra egipti in fortitu
dine magna et in brachio extento.
Ipm timete: et illũ adorate: et ipsi
immolate. Cerimonias qq; et iudi
cia et legem· et mandatũ qd̃ scripsit
uobis custodite· ut faciatis cunctis
diebz: et nõ timeatis deos alienos. Et
pactum qd̃ pepigit uobiscũ nolite
obliuisci: nec colatis deos alienos.
Sz dñm dm̃ urm̃ timete: et ipse e
ruet uos de manu omniũ inimicoz
uoz. Illi uõ nõ audierunt: sz uxta
consuetudinẽ suam pristinam ꝑ
trabant. Fuerunt igit̃ gentes iste
timentes quidẽ dñm: sz nichilominꝰ
et ydolis suis seruientes. Nam et filij
eoz et nepotes. sicut fecerũt patres
eoz ita faciunt: usq; in pñtẽ diem.

Anno tertio osee XVIII
filij hela regis isrl': regnauit
ezechias filius achaz regis iuda. Vi
ginti q̃q; annoz erat cũ regnare ce
pisset: et uiginti nouem annis reg
nauit in hierlm. Nom̃ matris eius
abisa: filia zacharie. Fecitq; quod
erat bonũ coram dño: iuxta omnia
que fecerat dauid pat̃ eius. Ipse dissipa
uit excelsa; et contriuit statuas: et
succidit lucos. Confregitq; serpentẽ
ereum: quẽ fecerat moyses. Siquidẽ
usq; ad illud tempus: filij isrl' adole
bant ei incensũ. Uocauitq; eum no
esthan. Et in dño deo isrl' sperauit.
Itaq; post eum ñ fuit similis ei de
cunctis regibz iuda: sz neq; in hijs q̃
ante fuerunt. Et adhesit dño: et ñ
recessit a uestigijs eius. Fecitq; manda
ta eius: que precepat dñs moysi. Un
de et erat dñs cũ eo: et in cunctis ad
que pcedebat. sapienter se agebat. Re
bellauit quoq; contra regem assyri
oz: et ñ seruiuit ei. Ipse percussit phi
listeos usq; gazam· et oms tẽminos
eoz: a turre custodũ usq; ad ciuitatẽ
muratã. Anno quarto regis ezechie
qui erat annus septimus osee filij
hela regis isrl' ascendit salmanasar
rex assyrioz samariã: et oppugnauit
eam· et cepit. Nam post annos tres.
anno sexto ezechie id est nono ãno
osee regis isrl': capta ẽ samaria. Et
transtulit rex assyrioz isrl' in assy
rios: collocauitq; eos in hala et in
habor· fluuijs gozan in ciuitatibz
medoz: quia non audierũt uocem
dñi dei sui. sz pergressi sunt pactũ

eius. Omnia que ꝓcepat moyses ser
uus dñi nō audierunt: neq; fecerē.
Anno quarto decimo regis ezechie.
ascendit sennacherib rex assyriorū
ad unūsas ciuitates iudā munitas:
et cepit eas. Tunc misit ezechias rex
iudā nūcios ad regem assyriox in la
chis: dicens. Peccaui. Recede à me:
et omne qđ imposueris mihi feram.
Indixit itaq; rex assyriox ezechie
regi iude: trecenta talenta argēti.
et triginta auri talenta. Dedit itaq;
ezechias omne argentū qđ ꝛeptum
fuerat in domo dñi: et in thesauris
regis. In tempe illo confregit eze
chias ualuas templi dñi. et lami
nas auri quas ipe affixerat: et de
dit eas regi assyriox. Misit aūt rex
assyriox tharthan et rabsaris. et rab
sacen de lachis. ad regem ezechiam
cū manu ualida: ihrlm. Qui cum
ascendissent. uenerūt ihrlm: et stete
runt iuxta aqueductū piscine supi
oris. que ē in uia agri fullonis. Vo
cauerunt itaq; regē. Egressus est aūt
ad eos eliachim filius helchie ꝓpo
situs domus et sobna scriba. et ioahe
filius asaph à cōmentarijs. Dixitq; ad
eos rabsaces. Loquimini ezechie.
Hec dicit rex magnus: rex assyriox.
Que ē ista fiducia qua niteris. Fo
rsitan mihi consiliū: ut ꝑparares te
ad ꝓlium. In quo confidis. ut aude
as rebellare. An speras in baculo ha
rundineo arq; contracto. egypto.
Sup quē si incubuerit homo cōmi
nus ingredietur manū eius: et
ꝑforabit eam. Sic est pharao rex
egypti: omnib; qui confidūt in se.
Qđ si dixeris mihi. in dño deo nro ha
bemus fiduciā: nōne iste est cuius
abstulit ezechias excelsa et altaria.
et ꝓcepit iude et ihrlm. ante altare
hoc adorabitis in ihrlm. Nunc igit
tranſite ad dñm meū regem assyri
oz; et dabo uobis duo milia equoz:
et uidete an habere ualeatis ascen
sores eoz. Et quomō potestis resistere
ante unū satrapam de seruis dñi
mei minimis. An fiduciā habetis
in egypto. ꝓter currus et equites.
Numquid sine dñi uoluntate as
cendi ad locum istū. ut demolirer
eum. Dñs dixit mihi. Ascende ad ter
ram hanc: et demolire eā. Dixerunt
aūt eliachim filius helchie et sobna et
ioahe: rabsaci. Precamur ut loquaris
nobis seruis tuis syriace: siquidē in
telligimus hanc linguā: et nō loqua
ris nobis iudaice. audiente ꝓpl̄o qui
est sup murū. Respondit itaq; eis rabsa
ces: dicens. Numq̄d ad dñm tuū et
ad te. misit me dñs mis ut loquerer
sermones hos. et nō ad uiros qui sedēt
sup murū. ut comedant stercora sua
et bibant urinam suā. uobiscū. Stet
it itaq; rabsaces. et exclamauit uoce
magna iudaice: et ait. Audite uba
regis magni: regis assyriox. Hec dic
it rex. Non uos seducat ezechias. Non
enī poterit uos eruere: de manu mea.
Neq; fiduciam uobis tribuat super
dño dicens; eruens liberabit nos dñs:
et nō tradetur ciuitas hec. i manu
regis assyriox. Nolite audire eze
chiam. Hec enī dicit rex assyriox. Fa

cire mecū qđ uobis ē utile. et egredi
mini ad me. et cōmedet unusquisq;
de uinea et de ficu sua. et bibens a
quas de cisternis uris: donec uenā
et transferam uos in terram que si
milis ē terre urē. in terrā fructife
ram et fertilem uini. terrā panis
et uineaꝝ. terrā olyuaꝝ et olei ac
mellis. et uiuetis. et nō moriemi
ni. Nolite audire ezechiam qui uos
decipit. dicens: dns liberabit nos.
Numqđ liberauerunt dij gentium
terrā suam de manu regis assyrioꝝ?
Ubi est đs emath et arphat? Ubi
est đs sepharuaim. ana et aua?
Numqđ liberauerunt samariam de
manu mea? Quinam illi sunt in
omnibus dijs terraꝝ qui eruerunt re
gionē suam de manu mea. ut possit
eruere dns ihrlm de manu mea?
Tacuit itaq; pls: et nō respondit ei
quicquā. Siquidē preceptū regis
acceperat: ut nō responderet ei. Ve
nitq; eliachim filius helchie ppositꝰ
domus. et sobna scriba. et ioahe filiꝰ
asaph a cōmentarijs ad ezechiam.
scissis uestib; et nunciauerunt ei
uerba rabsacis. XIX
Qve cum audisset rex ezechias.
scidit uestimēta sua et opertus ē sac
co. ingressusq; est domū dni. Et
misit eliachim ppositum domus. et
sobnam scribā. et senes de sacerdo
tib; opertos saccis: ad ysaiam pphe
tam filiū amos. Qui dixerūt. Hec
dicit ezechias. Dies tribulationis
et increpatiōis et blasphemie: dies
iste. Venerunt filij usq; ad partū:
et uires nō habet parturiens. Si
forte audiat dns đs tuus uniuersa
uba rabsacis quē misit rex assyrioꝝ
dns suus ut exprobraret dm uiuen
tem. et arguerēt ubis que audiuit
dns đs tuus: et fac oratiōnē pro
reliquijs que repte sunt. Venerūt g
serui regis ezechie: ad ysaiam. Di
xitq; eis ysaias. Hec dicite dño uro.
Hec dicit dns. Noli timere a facie
sermonū quos audisti: quib; blas
phemauerūt pueri regis assyriorū
me. Ecce ego imittam ei spiritū: et
audiet nunciū. et reūertetur i terrā
suam: et deiciam eum gladio in ter
ra sua. Reūlus ē igitur rabsaces:
et inuenit regem assyrioꝝ expug
nantē lobnā. Audierat enim: qđ
recessisset de lachis. Cumq; audisset
de tharacha rege ethiopie dicentes.
ecce ingressus est ut pugnet aduer
sum te. iret contra eū: misit nūcios
ad ezechiam. dicens. Hec dicite eze
chie regi iuda. Non te seducat đs
tuus in quo habes fiduciā: neq; di
cas: nō tradetur ihrlm in manus
regis assyrioꝝ. Tu enī ipse audisti
que fecerunt reges assyrioꝝ in uni
uersis terris: quom̄ uastauerūt eas.
Numq̄ solus poteris liberari? Nūq
quid liberauerunt dij gentium sin
gulos quos uastauerūt patres mei.
gozan rudelucet et aran. et reseph.
et filios eden. qui erant in thela
sar? Ubi est rex emath. et rex arphat
et rex ciuitatis sepharuaim. ana
et aua? Itaq; cū accepisset ezechias
literas de manu nūcioꝝ et legisset

eas: ascendit in domū dñi et expā
dit eas coram dño: et orauit in cō
spectu eius. dicens. Dñe ds isrl' qui
sedes sup cherubin. tu es deus solus
regum omniū terre: tu fecisti celum
et terrā. Inclina aurē tuam ⁊ audi:
api dñe oculos tuos et uide. et audi
omnia uba sennacherib: qui misit
ut exprobraret nobis dñm uiuentem.
2 Uere dñe dissipauerunt reges assy
rioꝝ gentes et terras omniū. et mise
runt deos eoꝝ in ignem: nō enim e
rant dij sz opa manuū hominū ex
ligno et lapide: et pciderunt eos.
Nunc igitur dñe ds nr saluos nos fac
de manu eius: ut sciant oīa regna
terre qua tu es dñs ds solus. Misit
aūt ysaias filius amos ad ezechiā: di
cens. Hec dicit dñs ds isrl'. Que dep
catus es me sup sennacherib rege as
syrioꝝ: audiui. Iste ē sermo quē locu
tus ē dñs de eo. Spreuit te et subsā
nauit te uirgo filia syon: post tergū
tuū caput mouit filia ierlim. Cui
exprobrasti. et quē blasphemasti?
Contra quē exaltasti uocem tuā.
et eleuasti in excelsum oculos tuos?
Contra scm isrl'. P manū seruoꝝ tu
oꝝ exprobrasti dño: et dixisti. In mul
titudine currruū meoꝝ ascendi ex
celsa montiū. in sūmitate lybani.
et succidi sublimes cedros eius. et e
lectas abietes ei. et ingressus sum
usq; ad terminos eius: et saltum car
meli eius ego succidi. Et bibi aquas
alienas: et siccau uestigijs pedum
meoꝝ oēs aquas clausas. Numq̄d n
audisti quid ab initio fecerim? Ex
diebꝫ antiquis plasmaui illud: et
nunc adduxi. Crunt q; in ruinam
collium pugnantiū ciuitates munī
te: et qui sedent in eis humiles ma
nu contremuerūt: et confusi sūt. Facti
sunt uelut fenum agri. et uirens her
ba tectoꝝ: que arefacta ē antequā
ueniret ad maturitatē. Habitaculū
tuū et egressum tuū et introitum
tuū et uiam tuā ego psciui: et fu
rorem tuū contra me. Insanisti in
me: et superbia tua ascendit in au
res meas. Ponam uncū circulū in
auribꝫ tuis. et chamū in labijs tuis:
et reducam te in uiam p quam ue
nisti. Tibi aūt ezechiā: hoc erit sig
num. Comede hoc anno qd' repere
ris: in secdo aūt anno. que sponte
nascuntur. Porro in tertio anno se
minate et metite: plantate uineas.
et comedite fructū eaꝝ. Et qd cumq;
reliquū fuerit de domo iuda mittet
radicem deorsum: et faciet fructū
sursum. De ierlim quippe egredien
tur reliquie: et qd' saluetur de mon
te syon. Zelus dñi exercituū: faciet
hoc. Quā ob rem: hec dicit dñs de
rege assyrioꝝ. Non ingredietur ur
bem hanc nec mittet in eam sagit
tam: nec occupabit eam clipeus:
nec circumdabit eam munitio. P
uiam qua uenit reuertetur: et ciui
tatem hanc nō ingredietur dicit
dñs. Protegamq; urbem hanc ⁊ sal
uabo eam. propter me. et pp̄ dauid
seruū meum. Factum est igitur
in nocte illa. uenit angls dñi: et
percussit in castris assyrioꝝ centū

octoginta q̃nq; milia. Cumq; diluculo surrexisset. uidit omnia corpa mortuor. et recedens abyit. Et reuersus ē sennacherib rex assyrior: et mansit in ninue. Cumq; adoraret in templo nesrach dñm suum: adrammelech et sarasar filij eius. percusserunt eum gladio. Fugerunt; in terrā armenior: et regnauit assaradon filius eius p eo. XX

In dieb; illis egrotauit ezechias usq; ad mortem. et uenit ad eum ysaias filius amos pphes: dixitq; ei. Hec dicit dñs ds. Precipe domui tue: moueris enī et nō uiuē. Qui conuertit faciem suā ad parietem: et orauit dñm. dicens. Obsecro dñe. memēto quom ambulauerim in ueritate coram te. et in corde perfecto: et qđ placitum ē coram te fecerim. Fleuitq; ezechias: fletu magno. Et antequm egrederetur ysaias mediam partē atrij: fōs ē sermo dñi ad eum. dicens. Reuertere: et dic ezechie. duci pli mei. Hec dicit dñs ds dauid patris tui. Audiui orationē tuam et uidi lacrimā tuam: et ecce sanaui te. Die tercio ascendes templū dñi: et adiam dieb; tuis q̃ndecim ānos. Sed et de manu regis assyrior liberabo te: et ciuitatē hanc. Et protegam urbē istam propter me: et propter dauid seruū meū. Dixitq; ysaias. Afferte massam ficor. Quā cū attulissent. et posuissent sup ulcus ei: curatus ē. Dixerat aūt ezechias ad ysaiam. Quod erit signū qđ dñs me sanabit. et quia ascensurus sum die tercio templū dñi. Cui ait ysaias. Hoc erit signū a dño: qđ facturus sit dñs sermonē quē locutus ē. Vis ut ascendat umbra decem lineis. an ut reuertatur retrorsū decē gradib;. Et ait ezechias. Facile ē umbrā crescere decem lineis. Nec hoc uolo ut fiat: sed ut reuertatur retrorsū decē gradib;. Inuocauit itaq; ysaias pphā dñm: et reduxit umbrā per lineas quib; iam descenderat in horologio achaz. retrorsum decē gradib;. In illo tempe: misit merodach baladan filius baladan rex babylonior litteras et munera. ad ezechiam. Audierat enī: qđ egrotasset ezechias. Letatus ē autem in aduentu eor ezechias: et ostendit domui aromatū. et aurum et argentum. et pigmēta uaria. unguenta quoq; et domū uasor suor. et oīa que habere poterat in thesauris suis. Non fuit uerbum qđ nō ostenderet eis ezechias in domo sua: et in oī potestate sua. Venit aūt ysaias pphā ad regem ezechiam: dixitq; ei. Quid dixerunt uiri isti. aut unde uenerūt ad te. Cui ait ezechias. De terra longinqua uenerūt: de babylone. At ille respondit. Ea uiderunt in domo tua. Ait ezechias. Omnia. Quecūq; sunt ī domo mea: uiderunt. Nichil est qđ non monstrauerim eis: in thesauris meis. Dixit itaq; ysaias ezechie. Audi sermonē dñi. Ecce dies ueniunt. et auferentur oīa que sūt in

domo tua. et que condiderūt patres tui usq; in diem hanc: in babylonē. Non remanebit quicquā: ait dñs. Sed et de filys tuis qui egredientur ex te quos generabis. tollentur: et erunt eunuchi in palatio regis babylonis. Dixit ezechias ad ysaiam. Bonus sermo dñi: quē locut' ē. Sit pax tantū et ueritas: in diebus meis. Reliqua aūt sermonū ezechiē et omnis fortitudo eius. et quōm fecerit piscinā et aqueductū. et intro duxerit aquas in ciuitatē: nōne hec scripta sunt in libro sermonum dierū regum iudā? XXI

Dormiuitq; ezechias cū patribus suis: et regnauit manasses filius ei' pro eo. Duodecim annor erat manasses cū regnare cepisset: et quinquaginta quinq; annis regnauit in hierlm. Nom matris eius aphsiba. Fecitq; malū in conspectu dñi: iuxta ydola gentiū quas deleuit dñs a facie filioz isrl'. Conuersusq; est. et edificauit excelsa que dissipauerat ezechias pat' eius: et erexit aras baal. et fecit lucos sicut fecerat achab rex isrl'. Et adorauit omnē militiā celi: et coluit eam. Extruxitq; aras in domo dñi: de qua dixit dñs. in hierlm ponam nom meū. Et extruxit altaria uniuerse militie celi: in duob' atrys templi dñi. Et traduxit filium suū pignem: et ariolatus est. et obseruauit auguria. Et fecit pythones. et aruspices multiplicauit: ut faceret malum coram dño: et irritaret eū. Posuit quoq; ydolum luci quē fecerat in templo dñi: sup quo locutus ē dñs ad dauid et ad salomonē filiū eius. In templo hoc et in hierlm quā elegi de cunctis tribubus isrl'. ponam nomē meū in sempiternū: et ultra nō faciam cōmouere pedem isrl' de terra quā dedi patribus eor: sic tamen si custodierint opa omnia que pcepi eis. et uniuersam legem quā mandauit eis seruus meus moyses. Illi uō nō audierūt: sed seducti sunt a manasse: ut facerent malū sup gentes. quas cōtriuit dñs a facie filioz isrl'. Locutusq; ē dñs in manu seruoz suoz pphaz: dicens. Quia fecit manasses rex iudā abhominatōes istas pessimas. sup omnia que fecerunt amorrei ante eū. et peccare fecit etiā iudā in immundiciis suis: ppterea hec dicit dñs ds isrl'. Ecce ego inducam mala sup hierlm et sup iudam: ut quicūq; audierit. tinniant ambe aures eius. Et extendā sup hierlm funiculū samarie. et pondus domus achāb. et delebo hierlm. sicut deleri solent tabule. Delens uertam: et ducam crebrius stilum sup faciē eius. Dimittā uero reliquias hereditatis mee: et tradam eas in manu inimicoz eor. Eruntq; in uastitate et in rapina cunctis aduersariis suis; eo q' fecerint malū coram me. et pseuerauerint irritantes me: ex die qua egressi fuer patres eoz de egipto. usq; ad diem hāc. Insuper et sanguinē innocentium fudit manasses multū nimis. donec implet

ihrlm usq; ad os: absq; peccatis su
is quib; peccare fecit iudam ut fa
ceret malū coram dño. Reliqua aũ
sermonũ manassé. et unūsa que
fecit. et peccatũ eius qđ peccauit;
nonne hec scripta sunt in libro ser
monũ dierũ regum iudá: Dormiũ
q; manasses cum patrib; suis: et
sepultus ẽ in orto domus sue. i or
to ozám. Et regnauit amon filiꝰ
eius: p eo. Viginti duoꝝ annoꝝ erat
amon cũ regnare cepisset: duob; q;
annis regnauit in ihrlm. Nom ma
tris eius mesalameth filia arus: de
iecheba. Fecit q; malum in conspcu
dñi sicut fecerat manasses pater ei:
et ambulauit in omni uia p quã
ambulauerat pater eius. Seruiuit q;
imunditiis quib; seruierat pater
suus: et adorauit eas. Et dereliq;
dñm dñm patrũ suoꝝ: et nõ ambula
uit in uia dñi. Texerunt q; et
insidias seruo suo: et interfecerunt re
gem in domo sua. Percussit aũ ppls
terre omnes qui conspiraverant contra
regem amon: et constituerũt filiũ re
gem iosiam filiũ eius p eo. Reliq;
aũ sermonũ amon que fecit: nõne
hec scripta sunt in libro sermonũ
dierũ regum iuda: Sepelierunt q;
eũ in sepulchro suo: in orto ozám.
Et regnauit iosias filiꝰ eius: p eo.

Octo annoꝝ erat io XXII
sias cũ regnare cepisset: et tri
ginta uno anno regnauit ī ihrlm.
Nom matris eius idida: filia pha
daia de besechat. Fecit q; qđ placi
tum erat coram dño: et ambula

uit p omnes uias dauid patris sui. Nõ
declinauit ad dexteram: siue ad sinu
stram. Anno aũ decimo octauo re
gis iosie. misit rex saphan filiũ as
lia. filij mesulam scribã templi dñi:
dicens. Vade ad helchiam sacdo
tem magnũ. ut confletur pecunia
que illata ẽ in templũ dñi: quã col
legerunt ianitores a pplo. Detur q;
fabris p ꝓpositos domus dñi; qui et
distribuant eam hijs qui operantur
in templo dñi. ad instauranda sar
tatecta templi. cignarijs uidelicet
et cementarijs. et hijs qui interrupta
cõponunt: et ut emantur ligna et
lapides de lapidicinis. ad instaurã
dum templũ dñi. Veruntamen non
supputetur eis argentũ qđ accipi
unt: sz in potestate habeant eo ī fide.
Dixit aũ helchias pontifex: ad sa
phan scribam. Librum legis repperi:
in domo dñi. Dedit q; helchias volu
men saphan: qui et legit illud. Ve
nit quoq; saphan scriba ad regem.
et renunciauit ei qđ ꝓcepat: et ait.
Conflauerunt serui tui pecuniam
que repta ẽ in domo dñi: et dederũ
ut distribuerentur fabris. a ꝓfectis
opum templi dñi. Narrauit sa
phan scriba regi: dicens. Librum
dedit mi helchias sacdos. Quẽ cũ
legisset saphan coram rege: et au
disset rex uerba libri legis dñi: scidit
uestimenta sua. Et ꝓcepit helchie sa
cerdoti. et achaim filio saphan. et
achobor filio micha. et saphan scri
be. et alie seruo regis: dicens. Ite
et consulite dñm sup me et sup po

pulo et sup omnē iudā: de uerbis uoluminis istius qđ inuentū est.
Magna enī ira dñi succensa ē contra nos: quia nō audierūt patres nr̄i uerba libri huius. ut facerent omne qđ scriptum ē nobis. Ierunt itaq; helchias sacdos. et achām. et achobor. et saphan. et asia ad oldam pphetem. uxorem sellum. filij thecue. filij aras. custodis uestium. que habitabat in thrlm. in secūdo: locutiq; sunt ad eam. Et illa respondit eis. Hec dicit dñs ds isrl. Dicite uiro: qui misit uos ad me. Hec dicit dñs. Ecce ego adducam mala sup locum hunc et sup habitatores eius. omnia uba legis que legit rex iudā: quia dereliquerunt me. et sacrificauerūt dijs alienis. ut irritantes me in cunctis operibz manuū suaz. Et succenderetur indignatio mea in loco hoc: et nō extinguetur. Regi aūt iudā qui misit uos ut consuleretis dñm: sic dicetis. Hec dicit dñs ds isrl. Pro eo qđ audisti uba uoluminis. et pterritū est cor tuū. et humiliatus es coram dño audiens sermonibz cōtra locum istum et habitatores ei. qđ uidelicet fierent in stuporem et in maledictū: et scidisti uestimenta tua. et fleuisti coram me: et ego audiui dicit dñs. Idcirco colligā te ad patres tuos: et colligeris ad sepulchrum tuū in pace: ut non uideant oculi tui omnia mala. que introducturus sum super locum istum.

XXIII

Et renunciauerūt regi qđ dixerat. Qui misit: et congregati sunt ad eum oēs senes iudā et thrlm. Ascenditq; rex templū dñi. et oēs uiri iudā unūsiq; qui habitabant in thrlm cū eo. sacerdotes et pphē: et omnis ppls a paruo usq; ad magnū. Legitq; cunctis audientib omnia uerba libri federis: qui inuentus ē in domo dñi. Stetitq; rex sup gradum: et fecit pactū coram dño. ut ambularent post dñm. et custodirent pcepta eius et testimonia et cerimonias. in omni corde et in tota anima: et suscitarent uba federis hui. que scripta erant in libro illo. Acquieuitq; ppls pacto. Et pcepit rex helchie pontifici. et sacerdotibz secdi ordinis et ianitorib: ut picerent de templo dñi omnia uasa que facta fuerant baal. et luco. et uniuse militie celi. Et combussit ea foris thrlm in conualle cedron: et tulit puluerē eox in bethel. Et deleuit aruspices quos posuerant reges iudā ad sacrificandū in excelsis. p ciuitates iudā et in circuitu thrlm: et eos qui adolebāt incensū baal. et soli et lune. et duodecim signis. et omni militie celi. Et extulit fecit lucum de domo dñi foras thrlm in conualle cedron. et cōbussit eum ibi: et redegit in puluerē: et pmisit sup sepulchra uulgi. Destruxit quoq; ediculas effeminatox que erant in domo dñi: p quas mulieres texebant quasi domunculas luci. Congregauitq; oēs sacerdotes de

ciuitatib; iudā: et cōtaminauit ex
celsa ubi sacrificabant sacdotes. de
gabaā usq; berſabee. Et destruxit a
ras portaꝝ in introitu osiꝝ ioſie pn
cipis ciuitatis: qđ erat ad sinistram
porte ciuitatis. Veruntamē nō ascen
debant sacdotes excelsoꝝ ad altare
dñi in ihrlm: ſ; tantū comedebant
azima in medio frm suoꝝ. Contami
nauit quoq; thofeth qđ est in cō
ualle filiꝝ ennon: ut nemo consecra
ret filiū suū aut filiam. pigne. mo
loch. Abstulit quoq; equos quos de
derant reges iude soli. in introitu
templi dñi iuxta exedram nathan
nelech eunuchi: qui erat in pharu
rim. Currus aut solis: combussit ig
ni. Altaria quoq; que erant super
tecta cenaculi achaz. que fecerant
reges iudā. et altaria que fecerat ma
nasses in duob; atriis templi dñi:
destruxit rex. Et cucurrit inde: ⁊ dis
plit cinerem eoꝝ in torrentē cedron.
Excelsa quoq; que erant in ihrlm
ad dexterā partem montis offensio
nis que edificauerat salomon rex
isrl. et astaroth ydolum sydonioꝝ.
et chamos offensioni moab. et mel
chon abhominationes filioꝝ amon
polluit rex: et contriuit statuas. Et
succidit lucos: repleuitq; loca eoꝝ
ossib; mortuoꝝ. Insup et altare qđ
erat in bethel. et excelsum qđ fece
rat ieroboam filius nabath qui
peccare fecerat isrl. et altare illud
excelsum destruxit atq; cōbussit.
et cōminuit in puluerem: succi
ditq; etiā lucum. Et conuersus io
sias. uidit ibi sepulchra que erant i
monte. Misitq; et tulit ossa de sepul
chris. et combussit ea sup altare: et
polluit illud iuxta uerbum dñi qđ
locutus ē uir dei: qui prdixerat uer
ba hec. Et ait. Quis ē tumulus iste
quē uideo? Responderunt q; ei ciues
illius urbis. Sepulchrū est hōis dei
qui uenit de iuda: et prdixit uerba
hec que fecisti sup altare bethel. ⁊
ait. Dimittite eum: nemo cōmo
ueat ossa eius. Et intacta manserūt
ossa illius: cū ossib; ppte qui uenerat
de samaria. Insup et omnia fana ex
celsoꝝ que erant in ciuitatib; sama
rie. que fecerant reges isrl ad irri
tandum dñm. abstulit iosias: et
fecit eis secm omnia opa que fecerat
in bethel. Et occidit omnes sacdo
tes excelsoꝝ qui erant ibi sup alta
ria: et combussit ossa humana sup
ea. Reuersusq; est ihrlm: et precepit
omi pplo. dicens. Facite phase dño
deo uro: secm qđ scriptum ē in lib
federis huius. Nec enim fm ē phase
rale. a diebus iudicū qui iudicauerūt
isrl et omnium dierū regum isrl ⁊ re
gum iuda: sicut in octauo decimo
anno regis iosie. Fm ē phase istud
dño: in ihrlm. Sed et pythones et ari
olos et figuras ydoloꝝ. et immundi
cias abhominationesq; que fuerunt
in tra iuda et ihrlm abstulit iosias:
ut statueret uba legis que scripta
sunt in libro. quē inuenit helchias
sacerdos in templo dñi. Similis illi
nō fuit ante eū rex. qui reuerteretur
ad dñm in omni corde suo et i tota

anima sua et unusa uirtute sua
uxta omnē legē moysi: nec post
eum surrexit similis illi. Verumtam
ñ elt aūsus dñs ab ira furoris sui
magni. quo iratus ē furor eius cōtra
iudam: ꝓpter irritationes quib; puo
cauerat eū manasses. Dixit q dō.
Et iudam auferam à facie mea.
sicut abstuli isrl: et piciam ciuitatē
hanc quā elegi ihrlm. et domum de
qua dixi. erit nom meū ibi. Reliqua
aūt sermonū iosie et unusa que fe
cit; nonne hec scripta sunt in libro
ubor dierū regum iudā? In diebus eius
ascendit pharao nechao rex egipti.
contra regem assyror: ad fluuiū eu
fratē. Et abiit iosias rex in occur
sum eius: et occisus ē in mageddo cū
uidisset eū. Et portauerūt eum ser
ui sui mortuū de mageddo. et posuerūt
eum in ihrlm: et sepelierunt eū in
sepulchro suo. Tulitq; pplūs terre ioa
chaz filiū iosie. et unxerunt eū. et cō
stituerunt eū regem ꝓ patre suo. Ju
ginti trium annor erat ioachaz cū
regnare cepisset: et tribus mensib; reg
nauit in ihrlm. Nom matris eius a
muhal: filia ieremie de lobna. Et
fecit malū coram dño: iuxta omnia
que fecerant patres eius. Vinxitq; eū
pharao nechao in reblatā. que est i
terra emath: ne regnaret in ihrlm.
Et imposuit mulctam terre: centum
talentis argenti et talento auri. Re
gemq; constituit pharao nechao e
liachim filiū iosie ꝓ iosiā patre eī:
uertitq; nom eius ioachim. Porro
ioachaz tulit: et duxit in egiptū.
Argentū aūt et aurū dedit ioachim
pharaoni. Cum indixisset terre p
singulos: ut conferretur iuxta pre
ceptum pharaonis. Et unusquisq;
secūm uires suas exegit. tam argen
tū quā aurum de plō terre: ut da
ret pharaoni nechao. Viginti quinq;
annor erat ioachim cū regnare ce
pisset: et undecim annis regnauit i
ihrlm. Nom matris eius zebida:
filia phadaiā de rumā. Et fecit ma
lum coram dño: iuxta omnia que
fecerant patres eius. XXIIII
In diebus eius ascendit nabuchodono
sor rex babylonis. Et factus ē ei ioa
chim seruus. tribus annis: et rursum
rebellauit contra eū. Immisitq; ei
dñs latrunculos chaldeor. et latrū
culos syrie. et latrunculos moab. et
latrunculos filior amon: et immisit
eos in iudam ut disperderent eum.
iuxta uerbū dñi q̄ locutus fuerat
ꝓ seruos suos ꝓphas. Verūm est autē
hoc ꝓ ūbum dñi contra iudam; ut
auferret eū coram se. ꝓpter peccata
manasse iuxta que fecit. et ꝓpter
sanguinē innocuū q̄ effudit: et
impleuit ihrlm cruore innocentū.
Et ob hanc rem: noluit dñs ꝓpiti
ari. Reliqua aūt sermonū ioachim
et iuniusa que fecit; nūne hec scrip
ta sunt in libro sermonū dierū re
gum iudā? Et dormiuit ioachim
cū patribus suis: regnauitq; ioachin
filius eius ꝓ eo. Et ultra nō addi
dit rex egipti: ut egrederetur de
terra sua. Tulerat enim rex baby
lonis a riuo egipti usq; ad fluuiū

eufraten: omia que fuerant regis egipti. Decem et octo annoz erat ioachin cu regnare cepisset: et tribz mnsibz regnauit in ihrlm. Nom matris eius nesthsa: filia elnathan de ihrlm. Et fecit malum coram dño: iuxta omia que fecerat pater eius. In tempe illo ascenderut serui nabuchodonosoz regis babylonioz in ihrlm: et circumdata est urbs munitionibz. Venitq; nabuchodonosoz rex babylonis ad ciuitatē cu serui sui: ut oppugnarēt eā. Egressusq; ē ioachin rex iuda ad regem babylonis. ipe et mater eius. et serui ei et pncipes eius. et eunuchi eius: et suscepit eū rex babylonis anno octauo regni sui. Et ptulit inde oms thesauros domus dni: 7 thesauros domus regie. Et concidit uniuersa uasa aurea que fecerat rex salomon rex isrl in templo dni: iuxta ubum dni. Et transtulit omnē ihrlm. et unūsos pncipes. et oms fortes exercitus decē milia in captiuitatē: et omnē artificem et inclusoꝛem. Nichilq; relictum ē: excepto pauperib; ppli terre. Transtulit qq; ioachin in babylonē. et matrē regis et uxoꝛes regis; et eunuchos regis et iudices terre duxit in captiuitatē de ihrlm in babylonē. et oms uiros robustos septē milia. et artifices et inclusoꝛes mille. oms uiros fortes et bellatoꝛes: duxitq; eos rex babylonis captiuos in babylonē. Et cō stituit matthaniā patruū eius p eo: imposuitq; nom ei sedechiam. Viceſimū et primū annū etatis habebat sedechias cū regnare cepisset: et undecī annis regnauit in ierlm. Nom matris eius erat amithal: filia iheremie de lobna. Et fecit malum coram dño: iuxta oia que fecerat ioachin. Iracebatur eni dns contra ihrlm et contra iudam: donec proiceret eos a facie sua. Recessitq; sedechias: a rege babylonis. XXV

Factum ē aut anno nono regni eius. mse decimo decima die mſis. uenit nabuchodonosoz rex babylonis. ipe et oms exercitus eius in ihrlm. et circumdederut eam: et exstruxerunt in circuitu eius munitiones. Et clausa ē ciuitas atq; ualata: usq; ad undecimū annū regis sedechie. nona die mſis. Preualuitq; fames in ciuitate: nec erat panis populo terre. Et intrupta est ciuitas: et oms uiri bellatoꝛes nocte fugerūt. ptiam portē que ē inter duplicem murū ad ortum regis. Porro chaldei: obsidebant in circuitu ciuitatem. Fugit itaq; sedechias p uiam que ducit ad campestria solitudinis: et psecutus ē exercitus chaldeoꝛ regē. Comphenditq; eū in planicie ierichō: et oms bellatoꝛes qui erant cū eo dispsi sunt. et reliquerūt eū. Apphensum q̄ regem adduxerunt ad regem babylonis: in reblata. Qui locutus ē cum eo iudicia. Filios autē sedechie occidit coram eo: et oculos eius effodit. Vinxitq; eū catheris: et adduxit in babylonē. Mense quinto septima die mſis. ipse est annus no

nusdecim̄ regis babylonis. uenit nabuzardan princeps exercitus seruus regis babylonis ihrlm: et succendit domū dñi et domū regis et domos ihrlm. omnēq; domum combussit igni. Et muros ihrlm in circuitu destruxit oīs exercitus chaldeoꝝ: q̄ erat cum principe militū. Reliquā autē partem plebis que remanserat in ciuitate. et perfugas qui transfugerant ad regem babylonis. & reliquū uulgus transtulit nabuzardan princeps militie: et de pauperibus terre reliquit uinitores et agricolas. Columpnas aūt eneas que erant in templo dñi et bases et mare eneum qd̄ erat in domo dñi. confregerūt chaldei: et transtulerūt es omne in babylonē. Ollas quoq; eneas. & trullas. et tridentes. et scyphos. et mortariola. et omnia uasa enea in quibus ministrabāt tulerunt: necnō et thuribula. et phialas. Que aurea aurea et que argentea argentea. tulit princeps militie id est columpnas duas. mare unū. et bases quas fecerat rex salomon in templo dñi. Nō erat pondus eris: omnium uasoꝝ. Decem et octo cubitos altitudinis habebat columpna una. et capitellū eneum sup se. altitudinis trium cubitoꝝ. & reticulū. et malogranata sup capitellū columpne. omnia enea. Similem et columpna secūda: habebat ornatū. Tulit quoq; princeps militie saraiam sacerdotem primū. et sophoniam sacerdotē secūm. et tres ianitores. & de ciuitate eunuchū unū qui erat pfectus sup bellatores uiros. et quinq; uiros de his qui steterant coram rege quos reperit in ciuitate: et sopher principem exercitus qui probabat tyrones de populo terre. & sex uiros ex uulgo qui inuenti fuerant in ciuitate. Quos tollens nabuzardan princeps militū: duxit ad regem babylonis in reblatā. Percussitq; eos rex babylonis: et interfecit eos in reblatā. in tra emath. Et trānslatus ē iuda: de terra sua. Populo aūt qui relictus erat in tra iuda. quē dimiserat nabuchodonosoꝛ rex babylonis: pfecit godoliam filiū ahicham filij saphan. Qd̄ cū audissent oēs duces militum. ipi et uiri qui erant cū eis. uidelicet qd̄ constituisset rex babylonis godoliam. uenerunt ad godoliā in maspha: ysmael filius nathanie. & iohannan filius caree. & saraia filius thenamethi nethophatites. et iezonias filius machathi. ipsi et socij eorū. Jurauitq; eis godolias. et sociis eoꝝ: dicens. Nolite timere seruire chaldeis. Manete in tra. et seruite regi babylonis: et bene erit uobis. Factū est aūt in mense septimo uenit ysmahel filius nathanie filij elisama de semine regio. et decē uiri cū eo; percusserunt godoliam. qui mortuus est: & et iudeos et chaldeos qui erant cū eo in maspha. Consurgensq; oīs plebs a paruo usq; ad magnū. et principes militū. uenerūt in egiptū: timētes chaldeos. Factū ē aūt in anno tricesimo septimo trānsmigrationis ioachin regis iude. mense duodecimo uicesima sep-

ma die mẽsis. sublevauit evilmero
dach rex babylonis. anno quo regna
re cepit. caput ioachim regis iudã
de carcere: et locutus ẽ ei benigne. Et
posuit thronũ eius: sup thronũ re
gum qui erant cũ eo in babylone.
Et mutauit uestes eius: quas ha
buerat in carcere. Et comedebat pa
nem semp in conspectu eius: cũctis
diebꝫ uite sue. Annonã quoq; constr
tuit ei absq; intermissione: que et da
batur ei a rege p singulos dies. om
nibꝫ diebꝫ uite sue. Explicit liber qr
tus regum. Incipit prologus in li
bros paralipomenon.

Si septuaginta interpretũ
pura et ut ab eis in grẽ
cum uersa est editio p
maneret: supflue me mi chromatii
episcopor sedulitate atq; doctrina
impulerunt. ut tibi hebrea volumina
latino sermone transferrẽ. Qd' emi
semel aures hominũ occupauerat. et
nascentis ecclie roborauerat fidem:
usũ erat. etiã nro silentio compban.
Nunc uõ cũ p uarietate regionum.
diuersa ferantur exemplaria. et ger
mana illa antiquaq; trãslatio. cor
rupta sit atq; violata: nõ arbitry
puras aut e pluribꝫ iudicare quid
uerum sit. aut nouũ opus in veteri
ope condere. illudentibꝫq; iudeis. cor
neum ut dicatur oculos configere.
Alexandria et egyptus in septuagĩ
ta suis. esychium laudat auctorem:
constantinopolis usq; antiochiam.
luciani mãs exemplaria pbat. Me
die inter has puincie. palestinos co
dices legunt: quos ab origene ela
boratos. eusebius et pamphilus vul
gauerunt: totusq; orbis hac inter se
tripharia uarietate cõpugnat. Et
certe origenes nõ solum exempla cõ
posuit quinq; editionũ. e regione sin
gula uba describens. ut unus dissenti
ens. statim ceteris mẽ se cõsentientibꝫ
arguatur: sꝫ qd' maioris audacie ẽ.
in editione septuaginta theodotionis
editionẽ miscuit. asteriscis videlicet
designans que minus ante fuerant.
et virgulis. que ex supfluo videban
tur apposita. Sed igitur alys leuat nõ
tenere qd' semel suscepant. et post sep
tuaginta cellulas que vulgo sine
auctore iactantur singulas cellas a
pervere. hocq; in ecclys legitur quod
septuaginta nescierunt; cur me nõ
suscipiant latinum meũ. qui vitiata
editione veteri. ita nouam condidi.
ut laborẽ meum. hebreis et quod hys
manus ẽ aplis auctoribꝫ probem. Sep
si nup librum de optimo genere int
pretandi; ostendens illa de ewangelio.
ex egypto vocaui filium meum. et qm na
zareus vocabitur. et videbunt in
quẽ compunxerũt. et illud apli quod
oculus nõ vidit nec auris audivit
nec in cor hominis ascendit que p
parauit ds diligentibꝫ se. ceteraq;
hys similia: in hebreoꝝ libris inve
nimus. Certe apli et ewangliste: sep
tuaginta interpres noverant. Et
unde eis hec dicere. que i septuagĩta
mẽtibꝫ nõ habentur. Spe deus nr
utriusq; testamti conditor: in ewan
glio secum volsem qui credit inqt in

me sicut dicat scriptura flumina de uen
tre eius fluent aque uiue. Unde scrip
tum e: qd saluator scripturi ee testa
tur. Ubi scripturi e septuaginta ui ha
bent: apocrifa nescat ecclia. Ad hebre
os igitur retundendum e: unde et dns
loquitur et discipli exepla psumut. Nec
pace uerecundi loquor. et obtrectatoribz
meis tantum respondeo; qui canino
dente me rodunt in publico detrahe
res. legentes in angulis. idem et ac
cusatores et defensores. ai in aliis p
uent. qd in me repbant: quasi uitia
et uicii no in reb; sint. sz ai auctore
mutentur. Ceteru meminu editionem
septuagita tnslatoz olim de greco
emendatam tribuisse me nris: nec im
micu debere estimari eoz quos in
conuentu frm semp edisserо. Et qd
nue dabreiamim id est uerba diez
meptatus sum idcirco feci; ut inex
tricabiles moras et siluam nomi
nu que scriptoz confusa siut uicio
sensuuz barbariem. apius et p
usuum cola digererem: mimetipi
et meis. uxta hsmenuu canens.
si autes surde sunt ceteroz. Explic
prolog. Incipit liber
palipomenon prim.
Adam. seth. enos. cay
nan. malalehel. ia
red. enoch. mathu
sale. lamech. noe:
sem. cham. et iaphet. Filij iaphet:
gomer. magog. madai. et iauan.
tubal. mosoch. et thyras. Porro fi
lij gomer: aschenez. et riphath. et tho
gorma. Filij aut iauan: elysa. et
tharsis. cethim. et dodanim. Filij
cham: chus. et mestraim. phuth. et
chanaan. Filij aut chus: saba. et e
uila. sabatha. et rechema. et sabatha
cha. Porro filij rechema: saba. et da
dan. Chus aut genuit nemroth.
Iste cepit ee potens in tra. Mestraim
uo genuit ludim. et anamim. et
laabim. nephtoim. phetrusim qz
et chasluim: de quibz egressi sunt
philistiim. et chapthurim. Chana
an uo genuit sydone pmogenitu
suu: et etheu. iebuseum quoq; et
amorreum. et gergeseu. eueumq;
et aracheu. et syneum aradiu quoq;
et samareu. et emathei. Filij sem:
elam. et assur. et arphaxad. et luth.
et aram. hus. et ul. et gother. et mo
soch. Arphaxad aut genuit sale: q
et ipe genuit hebet. Porro hebet na
ti sunt duo filij. unu nom phaleth.
qua in diebz eius diuisa est terra:
et nom frris eius iectan. Iectan aut
genuit ebmodath. et saleph. et asel
moth. et iare adoram quoq; et uzal.
et deda. ebal. et iam. et abymahel. et
saba. necno et ophyr. et euila. et io
bab. Oms isti filij iectan. Sem. ar
phaxad. sale. hebet. phaleth. reu. se
ruch. nachor. thare. abram: iste est
abraham. Filij aut abraham. ysaac.
et hysmahel: et hee generatones eoz.
Primogenitus hysmahelis: naba
ioth. et cedar. et abdehel. et mapsam.
et masma. et duma. massa. adab. et
themar. iahur. naphis. cedma. Hy
sunt filij hismahelis. Filij aute ce
thure concubine abraham. quos

genuit: zamrā. ieran. madan. ma
dian. iesboch. siue. Porro filij ieran:
saba. et dadan. Filij aūt dadan: assu
rim. et latusim. et laomim. Filij
aūt madian: epha. et epher. et enoch.
et abida. et eldaa. Oēs hi filij ce
thure. Genuit aūt abraham ysaac:
cuius fuerūt filij esau. et isrl. Filij
esau: eliphaz. rahuel. ieyr. iaus. ia
lam. chore. Filij eliphaz: theman.
omer. sephi. gethem. et cenez. tham
na. amalech. Filij rauel: naad. zara.
nama. maza. Filij seir: lothan. so
bal. sebeon. anam. dison. eser. disan.
Filij lotan: ori. ahoyman. Soror
aūt lotan: fuit thamna. Filij so
bal: alian. et manaath. et ebal. et
sephi. et onam. Filij sebeon: aia et
ana. Filij ana: dison. Filij dison: ha
maran. et helaban. et iethran. et cha
ran. Filij eser: balaan. et zauan. et
iachan. Filij dison: us. et aran. Isti
sunt reges qui impauerūt in terra
edom: antequā ēēt rex sup filios isrl.
Bale filius beor: et nom ciuitatis
eius denaba. Mortuus ē aūt bale:
et regnauit p eo iobab. filius zare.
de bosra. Cumq; iobab fuisset mor
tuus: regnauit p eo husam de tra
themanor. Obiit quoq; et husam:
et regnauit p eo adad. filius badad.
Qui percussit madian in tra moab:
et nom ciuitatis ei abiuth. Cūq;
et adad fuisset mortuus: regnauit
p eo semla de masrecha. Sz et sem
la mortuus ē: et regnauit pro eo
saul de rohoboth. que iuxta amnem
sita ē. Mortuo quoq; saul: regnauit
pro eo balaanā. filius achobor. Sed et
hic mortuus ē: et regnauit pro eo
adad. cui urbis nomen fuit phou.
Et appellata ē uxor ei mehetabel:
filia matred. filie emazaab. Adad aū
mortuo: duces p regib; ēē cepunt.
Dux thanna. dux eula. dux iechieh.
dux oolibama. dux ela. dux phynon.
dux cenez. dux theman. dux mabsar.
dux magdihel. dux yra. Hij duces
Filij aūt isrl: Iedom.
ruben. symeon. leui. iuda. ysa
char. zabulon. dan. ioseph. beniamin.
neptalim. gad. aser. Filij iuda: her.
onan. sela. Tres isti nati sunt ei: de
filia sue chananitidis. Fuit aūt her
primogenitus iuda malus coram dño:
et occidit eū. Thamar aūt nurus ei:
peperit et phares. et zaram. Oēs
aūt filij iuda: quinq;. Filij aū pha
res: esrom. et hamul. Filij q̄q; zare:
zamri. et ethan. et eman. chalchal
quoq; et daran. simul quinq;. Filij
charmi: achar. qui turbauit isrl. et
peccauit in furto anathematis. Fi
lij ethan: azarias. Filij aūt esrom
qui nati sunt ei: ieramahel. et ram.
et chalubi. Porro ram: genuit ami
nadab. Aminadab aūt genuit naa
son: principem filioz iuda. Naason q̄
genuit salmon: de quo ortus est bo
oz. Booz uō genuit obed: qui et ipe
genuit ysai. Ysai aūt: genuit primo
genitū heliab. secūm aminadab. ē
cum samaa. quartū nathanahel.
quintū radai. sextum alom. septi
mū dauid. Quoz sorores fuerunt
saruia. et abigail. Filij saruie: abi

sar.roab.et asahel.tres. Abigail aũt
genuit amasa: cuius pater fuit ie
ther ysmahelites. Chaleb uõ filius
esrom accepit uxorẽ nomine azubã:
de qua genuit ieroth. Fuerunt q̃z
filij eius: iesar.et sobab.et ardon.
Cumq; mortua eẽt azubã.accepit
uxorẽ caleb epharatb: que peperit
ei hur. Porro hur: genuit huri. Hu
ri: genuit beselehel. Post hec ingres
sus ẽ esrom ad filiam machir pris
galaad.et accepit eam cũ esset sexa
ginta annor: que peperit ei segur.
Sz segur genuit iair: et possedit
uiginti tres ciuitates in terra ga
laad. Cepitq; iesur.et aram.oppi
da iair.et chanath.et uiculos eius.
sexaginta ciuitatũ. Omes isti filij
machir: patris galaad. Cum autẽ
mortuus eẽt esrom: ingressus ẽ ca
leb ad epharatb. Habuit q̃z esrom
uxorem abiã: que peperit ei assur
patrẽ thecue. Fuerunt autẽ filij ie
rameel p̃mogenitꝰ esrom: ram.p̃
mogenitus eius et buna.et aram.z
alom.et achiã. Duxit quoq; uxorem
alterã ieramehel.noie azara: que
fuit mr̃ onam. Sz et filij ram p̃
mogenit ieramehel: fuerũt moos.
et iamin.et achar. Onam autẽ ha
buit filios: semei.et ruda. Filij aũt
semei: nadab.et abisur. Nomen uõ
uxoris abisur. abrail: que peperit ei
aphorban.et molid. Filij aũt nadab:
fuerunt saleth.et apphaim. Mortu
us ẽ aũt saleth: absq; liberis. Filij
uõ apphaim: iesi. Cui iesi: genuit
sesan. Porro sesan: genuit oholi. Fi
lij aũt iuda frĩs semei: ierher.et io
nathan. Sz et ierher: mortuus est
absq; liberis. Porro ionathan: genu
it phaleth.et zaza. Isti fuerunt filij
ieramehel. Sesan aũt nõ habuit fi
lios.sz filias: et seruũ egyptiũ noie
iaraa. Deditq; ei filiam suã uxorẽ:
que peperit ei ethei. Cthei autẽ: ge
nuit nathan. Et nathan: genuit
zabad. zabad quoq; genuit ophal.
Et ophal: genuit obed. Obed: genu
it iehu. Iehu: genuit azariam. Aza
rias: genuit helles. Helles: genuit
elesa. Elesa: genuit selamoy. Sela
moy: genuit sellum. Sellum: genu
it ycamiam. Ycamias: genuit elisa
ma. Filij aũt caleb frĩs ieramehel.
mosa p̃mogenitus eius. ipe est pat̃
ziph.et filij marese patris hebron.
Porro filij hebron: chore.et raphu.
et thesei. et semei. Sema autẽ genuit
raam: patrẽ ierchaam. Et thesei:
genuit semei. Filius semei: maon.z
maon: pat̃ bethsur. Epha aũt cõcu
bina caleb: peperit arran.et musa.et
thezez. Porro arran: genuit gezen.
Filij iadai: regom.et iotham.et ie
sum.et phalez.et epha.et saaph.
Concubina caleb maacha: peperit
zaber.et tharana. Genuit aũt sa
aph pat̃ madme.nasue: patrẽ mag
bena.et patrẽ gabaa. Filia ũ caleb:
fuit axa. Hij erant filij caleb. Filij
hur. p̃mogenit epharatb: sobal pat̃
cariathiarim. salma pater bethle
em. ariph pat̃ bethgader. Fuerũt
aũt filij sobal patris cariathiarim:
qui uidebat dimidiũ requietionũ.

Et de cognatione carathiarim: ie
threi. et aphutei. et samathei. ⁊ ma
serahei. Ex hys egressi sunt: sara
hite. et estaolite. Filij salmá: pat̄s
bethleem. et netophati: corone do
mus raab. et domuduū requietionis
saraÿ. Cognationes qq̄ scribæ ha
bitantiū in tabes: canentes atq; re
sonantes. et in tabernaculis commo
rantes. Hy sunt cinei: qui uenerūt
de calore pat̄s domus rechab.

Dauid uō hos habuit filios q̄
ei nati sunt in hebron: p̄mo
genitū amnon. ex achinoen iez
helitide. secūm danuel. de abigahil
carmelitide. tertiū absalon filium
maachá. filie tholomai regis tessu
rí. quartū adoniam. filium aggith.
quintum saphatiam ex abithal. sex
tum iethraam de egla uxore sua.
Sex uō nati sunt ei in hebron: ubi
regnauit septē annis. et sex mēsibz.
Triginta aūt et tribz annis: regna
uit in hierlm. Porro in hierlm nati
sunt ei filij. samaa. et sobá. et na
thán. et salomon. q̄tuor: de bethsa
bee filia ammihel. Jebaar quoq; et
elysama. et elyphalech. et noge. et
napheg. et iaphie. necnō et elysa
ma. et eliade. et elyphalech: nouē.
Oēs hy filij dauid: absq; filijs cō
cubinaz. habuerūt sororē thamar.
Filius aūt salomonis roboam: cui
abia filiꝰ genuit asá. De hoc quoq;
natus ē iosaphát: pat̄ ioram. Qui
ioram genuit ochoziam: et quo ortꝰ
ē ioas. Et huius filius amasias:
genuit azariam. Porro azarie filiꝰ
ioathán, pereaunt achaz patrē eze
chie: de quo natus ē manasses. Hz
et manasses genuit amon: patrē
iosie. Filij aūt iosie: fuerunt. p̄mo
genitus iohannám. secūs ioachim.
tertiꝰ sedechias. quartus sellum. De
ioachim: natus ē iechonias. ⁊ sede
chias. Filij iechonie: fuerunt. asir.
salathiel. melchiram. phadaia. sen
naser. et iechsemia. sama. ⁊ nadabia.
De phadaia: orti sunt zorobabel. et
semei. Zorobabel: genuit mosollam.
ananiam. et solomith sororem eoz.
Asabámq; et ochol. et barachiā. et
asadiam. iasabeled q̄nq;. Filius aū
ananie. phalchias pat̄ iesie: cuius
filiꝰ raphaia. Huiꝰ quoq; filiꝰ arnem.
de quo natus ē obdia: cuius filius
fuit sechenias. Filius sechenie. se
maias: cuiꝰ filij arhus. et regal. et
baaria. et naariá. et saphat sex nu
mero. Filij naarie: helioenai. et e
zechias. ezricham. tres. Filij helio
enai: hodiua. et eliasub. et phelei a.
et accub. et ioanam. et dalaia. et
anani septem.

Filij iudá: phares. et ezrom. et
carmi. et ur. et sobal. Reaia uō filiꝰ
sobal genuit geth: de quo nati sunt
achumai. et laeth. Hec cognationes
sarathi. Ista quoq; stirps ethan: ie
rahel. iesamá. et iedebos. Nomē q̄q;
sororis eoz asalelphumi. Phimiel
aūt patēr gedor: et ezer patēr osá. Isti
sunt filij hur p̄mogenit̄ epharath
pat̄s bethleem. Assur uero pat̄s the
cue erant due uxores: halaa. ⁊ naa
ra. Peperit aūt naará: oozā. et epher.

et rhemam. et asbam. Isti sunt filij naara. Porro filij halaa: sereth. ysaar. et ethan. Chus autē genuit anob. et sobabā: et cognationes aralilij arum. Fuit aūt iabes inclitus pfrībz suis: et mat eius uocauit nomen illius iabes. dicens. Quia pepi eū in dolore. Invocauit uo iabes dm isrl: dicens. Si bñdicens bñdixeris mi. et dilatāueris tmīnos meos: et fuerit manus tua mecū: et feceris me a malicia ñ oppmi. Et pstitit ei ds: quę petiit ē. Caleb aūt frater suhā. genuit machir: qui fuit pat estō. Porro estō: genuit berhara pha. et phesse. et rhena. patrē urbis naas. Hi sunt uiri recha. Filij autē cenez: othoniel. et saraia. Porro filij othoniel: athi. et maonith. Athi: qui genuit ophra. Saraias aūt genuit ioab: patrē uallis artificum. Habitauerunt quippe artifices erant. Filij uo caleb filij iephone: hur. et hela. et nachem. filijq; hela. et cenez. Filij q; talelel: ziph. et ziphą. tiria. et asrahel. Et filij ezra. iether. et mered. et epher. et iaalon: genuitq; mariam. et samai. et iesba. patrē esthamo. Uxor quoq; eius iudaia peperit iared patrē gedor. et heber patrē socho: et hiecuthiel patrem sanoa. Hi aūt filij bethie filie pharaonis: quā accepit mered. Et filij uxoris odiē. sororis nahan: garmi. pat zeila. et esthamo. qui fuit de machathi. Filij q; symeon: amnon. et rena. filij anan: et thilon. Et filij iesi: zoeth. et benzoeth. Filij sela filij iuda. her. pater lechā. et laada pat mareśa. et cognationes domus operantiū byssum i domo ysraēl; et qui stare fecit solem. uiriq; mīdacij. et securus. et mordens. qui principes fuerunt in moab. et q reuersi sunt in leem. Hec aūt uetera uba. Hi sunt figuli habitantes in plantationibz. et in sepibz apud regem in operibz suis cōmorantesq; sunt ibi. Filij symeon: namuel. et iamin. iarib. zara. saul. Sellum filius eius: mapsam filij eius. masma filij eius. Filij masmā: amuel. filius eius. et zacur filij eius. semei filij eius. Filij semei sedecim: et filie sex. Fres aūt eius ñ habuerūt filios multos: et uniuersa cognatio ñ potuit adequare summā filioz iuda. Habitauerunt aūt: in bersabee. et molada. et hasarsual. et in basiaa. et maasón. et in tholath. et in bathuel. et horma. et in siceleth. et in bethmarchaboth. et in arsasusim. et in bethberai. et in saarim. Hec ciuitates eoz: usq; ad regē dauid. Ville quoq; eoz. ether. et aśan. ciuitates quinq;: et uniuersi uiculi eoz p circuitum usq; ciuitatū usq; ad baal. Hec ē habitatio eoz: et sedes distributio. Moabab quoq; et ierahelech. et iosa filij amasie: et ioahel. et iesu filius iosabie et filij saraie. filij asihel. et heliocenai. et iacoba. et isuia. et asaia. et adiel. et isimiel. et banaia. Ziza quoq; filius sephei. filij allon. filij idaia. filij semri. filij samaia. Isti sunt principes nominati in cognationibz suis: et in domo af

finitatū suay multiplicati sunt
uehemēter. Et pfecti sunt ut ingre
derentur in gādor usq; ad orientē
uallis: et ut quererent pascua ou
bz suis. Et inuenerūt pascua uberri
ma et ualde bona. et terrā latissi
mā et quietā et fertilem: in qua
ante habitauerant de stirpe cham.
Hy g̃ uenerunt quos supra descrip
simus nōiatim in diebz ezechie re
gis iudā. et pausserunt tabernacula
eor et habitatores qui inuenti sō
bi: et deleuerūt eos usq; in pſentē
diem. Habitauerunt q; p eis: qm
uberrima ibidē pascua repererūt.
De filys quoq; symeon. abierūt in
montē seir. uiri quingenti: haben
tes pncipes phaltiam. et naariā.
et raphaiam. et orihel filios isi. Et
pausserunt reliquias que euadē po
terant amalechitaz: et habitauerūt
ibi p eis usq; ad diem hanc.

V

Filij quoq; ruben pmogeniti
israhēl ipe quippe fuit primoge
nitus eius; sz cum uiolasset thorū
patris sui data sunt pmogenita ei.
filys ioseph filij israhēl: et nō est ille re
putatus in pmogenitū. Porro iu
das qui erat fortissimus inter frēs
suos: de stirpe eius pncipes germi
nati sunt. Primogenita aūt: repu
tata sūt ioseph. Filij g̃ ruben pmo
geniti israhēl: enoch. et phallu. esrom.
et carmi. Filij iohel: samaia filius ei.
gog filius eius. semei filius ei. micha
filius ei. reaia filius eius. baal filius
eius. beera filius ei. quē captiuū
duxit theglathphalasar rex assyri
or. et fuit pnceps in tribu ruben. frēs
aūt eius et unūsa cognatio. qñdo
numerabātur p familias suas: ha
buerunt pncipes iehiel. et zacharia.
Porro bala filius azāz. filij samma.
filij iohel. ipe habitauit in aroer usq;
ad nebo. et beelmeon. Contra ori
entalem qq; plagam habitauit: usq;
ad introitum heremi. et flumen
euphratēn. Multū quippe. numerū
ouīum possidebat: in tra galaad.
In diebz aūt saul. pliati sunt contra
agarenos: et interfecerunt illos. habi
tauerunt q; p eis in tabernaculis eor:
in omni plaga que respicit ad ori
entē galaad. Filij uō gad e regione
eor habitauerunt in terra basan. usq;
selcha: iohel in capite. et sapha
saphs. Janai aūt et saphat: in basan.
frēs uō eor. scḋm domos cognatio
nū suaz: michael. et mosollam. et
sebe. et iore. et iachan. et zie. et heber.
septem. Hy filij abihēl: filij uri.
filij iaro. filij galaad. filij michael.
filij iesesi. filij geddo. filij buz. Frat
quoq; filij abdihel. filij guni: prin
cipes domus in familys suis. et ha
bitauerunt in galaad. et in basan.
et in uicibus eius. et in cunctis sub
urbanis saron. usq; ad terminos.
Oēs hy numerati sunt in diebz
ioathan regis iudā: et in diebz ie
roboam regis israhēl. Filij ruben et gad
et dimidie tribus manasse. uiri bel
latores. scuta portantes et gladios.
et tendentes arcum. eruditiq; ad
plia. quadraginta quatuor milia.
et septingenti sexaginta pcedentes

ad pugnā: dimicauerūt contra aga
rénos. Jrurei uō et naphei. 7 nodab:
p̄uerunt eis auxiliū. Tradiq; sū
in manus eoz agarenī. et uniuersi
qui fuerant cū eis: qua dūm iuo
cauerūt cum p̄harentur. Et exaudi
ti sunt eos: eo qō crediderunt in eum.
Cepuntq; oīa que possederant:
camelor qnquagīta milia. et ou
um ducenta qnquagīta milia. a
sinos duo milia. et āiās hominū
centū milia. Vulnerati enī multi
corruerunt: fuit enī bellū dñi. Ha
bitauerūtq; p eis: usq; ad transmi
grationē. Filij quoq; dimidie trib;
manasse. possederunt terrā a finib;
basan usq; baalhermon. et sanir.
et montē hermon: ingens quippe
numerus erat. Et hij fuerunt p̄n
cipes domus cognationis eorum:
epher. et iesi. et helihel. et ezrihel.
et hieremia. et odoia. et iechel. uiri
fortissimi et potentes. et nominati
duces in familijs suis. Reliquerūt
aūt dīm patrum suor: et fornicati
sunt post deos pl̄or terre. quos ab
stulit dñs coram eis. Et suscitauit
dñs d̄s isrl. spīm phul regis assyri
or. et spīm theglathphalasar regis
assur: et transtulit ruben. et gad.
et dimidiā tribum manasse. 7 ad
duxit eos in ala. et abor. et aara. et
fluuiū gozam usq; ad diem hanc.

Filij leui: gerson. caath. Me
merari. Filij caath: amram.
ysaar. hebron. et ozi-hel. Filij am
ram: aaron. moyses. et maria. Fi
lij aaron: nadab. et abiu. eleazar.
et ithamar. Eleazar genuit phi
nees: et phinees genuit abisue. A
bisue uō genuit. boczi: et boczi ge
nuit. ozi. Ozi genuit zaraiam: et
zaraias genuit. meraioth. Porro
meraioth genuit amariā. et ama
rias genuit achitob. Achitob genu
it sadoc: sadoc genuit achimaas.
Achimaas genuit azariā: azarias
genuit iohanan. iohanan genuit
azariā. Ipse qui sacerdotio functus
ē in domo quam edificauit salomō
in ihrlm. Genuit autē azarias a
mariā: et amarias genuit. achitob.
Achitob genuit sadoch: sadoch ge
nuit sellum. Sellum genuit helchi
am: helchias genuit azariā. Aza
rias genuit saraiam: et saraias
genuit iosedech. Porro iosedech e
gressus ē: quando trāstulit dñs iu
dam et ihrlm p manus nabuchodo
nosor. Filij g̈ leui: gerson. caath. 7
merari. Et hec nōia filior gerson:
lobeni. et semei. Filij caath: amrā.
et ysaar. et hebron. et ozihel. Filij
merari: mooli. et musi. Hec aūt cog
nationes leui: secīm familias eor.
Gerson: lobeni filius eius. caath fi
lius eius. zama filī eius. iohaath
filius eī. addo filius eī. zara filius
eius. iethrai filī eius. Filij caath:
aminadab filius eī. chore filius eī.
asir filius eius. helchana filius eius.
abiasaph filī eius. asir filius eī. tha
ath filius eius. huriel filī eius. ozi
as filius eī. saul filius eius. Filij
helchanā: asmalai. et achimoth 7
helchana. Filij helchanā: sophai

filius ei⁹ naath filⁱ eius. heliab filⁱ
eius. theroan filius ei⁹ helchana
filⁱ eius. Filij samuel: ꝓmogenitus
uassem. et abiam. Filij aũt merari:
mooli. lobem filij eius. semei filius
eius. oza filius ei⁹ samaa filius ei⁹
aggia filius eius. asaia filius eius.
Isti sunt quos constituit dauid sup
cantores domus dñi. ex quo colloca
ta ē archa: et ministrabãt coram
tabnaculo testimony canentes. do
nec edificaret salomon domũ dñi
in thelim. Stabant aũt iuxta ordi
nẽ suũ: in ministerio. Hi uõ sunt
qui assistebant: cum filys suis. De
filys caath: heman cantor. filius
iohel. filij samuel. filij helchana. fi
lij tercan. filij heliel. filij thou. filij
phiph. filij helchana. filij maath.
filij masai. filij helchana. filij iohel.
filij azarie. filij sophonie. filij thaa
ath. filij asir. filij abiasaph. Filij
chore. filij ysaar. filij caath. filij leui.
filij isrl. Et frater eius. asaph: qui
stabat a dextris eius. Asaph: filius
barachie. filij samaha. filij micha
el. filij basie. filij melchie. filij atha
nai. filij zara. filij adaia. filij eth
nan. filij zama. filij semei. filij
geth. filij gerson. filij leui. Filij
aũt merari frẽs eor: ad sinistram.
Ethan: filius chusi. filij adeli. filij
maloch. filij asabie. filij amasie. fi
lij helchie. filij amasai. filij bonni.
filij somer. filij mooli. filij musi. fi
lij merari. filij leui. Frẽs quoq; eor
leuite: qui ordinati sũt in cunctũ
ministeriũ tabnaculi domus dñi.
Aaron uõ et filij ei⁹ adolebant incen
sum sup altare holocaustor. et sup
altare thimiamatis. in omẽ opus
sancti scor: et ut ꝓpitietur p isrl
iuxta omnia que ꝓcepit moyses ser
uus dei. Hi aũt sunt filij aaron: e
leazar filius eius. phinees filⁱ eius.
abisue filⁱ eius. booz filius ei⁹ ozi
filius. zarata filius eius. meraioth
filⁱ eius. amarias filⁱ eius. achitob
filius eius. sadoch filius eius. achi
maas filⁱ eius. Et hec habitacula
eor ꝑ uicos atq; confinia. filior sal
aaron. iuxta cognationes caathi
tar: ipis enim sorte contigerant.
Dederunt g̃ eis hebron in tra iudꝙ.
et suburbana ei⁹ p circuitũ: agros ũ
ciuitatis et uillas. caleb filio iepho
ne. Porro filys aaron dederũt ciui
tates ad confugiendum. hebron. et
lomna. et suburbana ei⁹. iether qq;
et esthamo cũ suburbanis suis. sed
et helon. et dabir cũ suburbanis su
is: asan quoq; et bethsames. et sub
urbana eax. De tribu autẽ benia
min: gabee. et suburbana eius. et a
lamath cũ suburbanis suis. ana
thot quoq; cũ suburbanis suis. Om
nes ciuitates tredecĩ cũ suburbanis
suis: p cognationes suas. Filys aũ
caath residuis de cognatione sua:
dederunt ex dimidia tribu manasse
in possessionẽ. urbes decem. Porro fi
lys gerson ꝑ cognationes suas: de
tribu ysachar. et de tribu aser. et de
tribu neptalĩ. et de tribu manasse
in basan. urbes tredecĩ. Filys aũt
merari p cognationes suas: de tribu

ruben·de tribu gad. et de tribu zabulon·dederunt sortes ciuitates duode cim. Dederunt quoq; filij israel leuitis ciuitates et suburbana eaꝝ. Dederunt quoq; p sortem ex tribu filioꝝ iudæ. et ex tribu filioꝝ symeon·et ex tribu filioꝝ beniamin. urbes has quas uo cauerunt ex nomib; suis: et ex hijs q̃ erant ex cognatione filioꝝ caath. fuerunt q̃ ciuitates in finibus eoꝝ: de tribu ephraim. Dederunq; eis urbes ad confugiendū: sichem cū suburbanis suis in monte effraym. et gazer cū suburbanis suis. hiemaan quoq; cum suburbanis suis. ⁊ bethoron simult̃. necnō et elon cū suburbanis suis. et gethremon in eundē modum. Porro ex dimidia tribu manasse. aner et suburbana eius. haiaam et suburbana eius: hijs uidelicet qui de cognatione filioꝝ caath reliqui erant. filijs aūt gerson: de cognatione dimidie tribꝰ manasse. gaulon in basan et suburbana ei⁹. et astaroth cū suburbanis suis. De tribu ysachar: cedes et suburbana eius. et daberath cū suburbanis suis; ramoth quoq; et suburbana eius. et anem cū suburbanis suis. De tribu uō aser: masal cū suburbanis suis. ⁊ abdon simult̃. hucath quoq; et suburbana eius. et roob cū suburbanis suis. Porro de tribu nepthalim: cedes in galilea et suburbana eius. amon cū suburbanis suis. et cariathaim et suburbana ei⁹. filijs aūt merari reliquis: de tribu zabulon·remono et suburbana eius. et thabor cum suburbanis suis. Transiordanē q̃q; ex aduerso iericho contra orientē iordanis: de tribu ruben·bosor in solitudine cū suburbanis suis. et iasa cū suburbanis suis. cademoth q̃q; et suburbana ei⁹. et mephaat cū suburbanis suis. necnō et de tribu gad. ramoth in galaad et suburbana ei⁹. manaim cū suburbanis suis. ⁊ et esebon cū suburbanis suis. et iezer cū suburbanis suis. Porro filij ysachar: VIII suis. thola·et phua·iasub. et samiron·quatuor. Filij thola: ozi·et raphaia·et ierihel·et iemai·et iepsem·et samuel·principes p domos cognationū suaꝝ. De stirpe thola·uiri fortissimi numerati sunt in diebꝰ dauid: uiginti duo milia sexcenti. filij ozi. izrahia: de quo nati sunt michahel. et obadia·et ioihel·et iesya·quinq; omnes principes. cumq; eis p familias et turmas suos. accincti ad pugnā uiri fortissimi triginta sex milia. Habuerunt enim habuerūt uxores: et filios. Fratresq; eoꝝ p omnē cognationem ysachar. robustissimi ad pugnandum: octoginta septē milia numerati sunt. Filij beniamin: bela·et bochor·et iadihel tres. Filij bela·esbon·et ozi·et ozihel·et zerimoth. et uiri·quinq; principes familiaꝝ. et ad pugnandū robustissimi. Numerus aūt eoꝝ: uiginti duo milia. et triginta quatuor. Porro filij bochor: zamira·et ioas. et heliezer. et helioenai·et amri·et ieremoth. et abia·et anathoth. et almathan. Omnes hij: filij bochor. Numerati sunt

aũt p familias suas principes cognationum ad bella fortissimi: quinquaginta milia et ducenti. Porro filii iadihel: balan. Filii aũt balan: ieus. et benjamin. et aoth. et chanana. et rothan. et tharsis. et chalsaar. Omnes hi filii iadihel. principes cognationũ suaꝝ: uiri fortissimi decẽ et septẽ milia et ducenti. ad pliũ procedentes. Sephan qꝫ et aphan filii hir. et hasim. filii aser. Filii aũt neptalim: iasihel. et guni. et iesar. et sellum. filii bale. Porro filius manasse: ezrihel. Cõcubinaqꝫ eius syra: peperit machir patrem galaad. Machir aũt accepit uxores filys suis. huphim et suphim: et habuerunt sororẽ nõie maacha. Nomẽqꝫ secundi filii: salphaath. Natusqꝫ sunt salphaad filie. Et peperit maacha uxor machir filiũ: uocauitqꝫ nom eius phares. Porro nomen fris eius sares: et filii ei. hulam. et recem. Filius aũt hulam: bedan. Hi filii galaad: filii machir filii manasse. Soror aũt ei regina. peperit uiriũ decorum. abiezer: et moola. Crant autẽ filii semida: ahyn. et sychem. et lyci. et aniam. Filii aũt ephraim. suthala. baareth filius eius. thaath filius ei. elada filii eius. thahat filii eius. et huius filius zabad. et huius filii suthula. et hui filius ezer: et elaad. Occiderunt aũt eos uiri geth indigene: quia descenderant ut inuaderẽt possessiones eor. Luxit igitur ephraim pater eor multis diebus: et uenerunt fres eius ut consolarentur eũ. Ingressusqꝫ est ad uxorem suã: que concepit et peperit filiũ. Et uocauit nomẽ eius beria: eo qꝺ in malis domus ei orta ẽ. Filia aũt eius fuit sara: que edificauit bethoron inferiorem et superiorem. et ozensara. Porro filius eius. raphа. et reseph. et thale. de quo natus ẽ thaan: qui genuit laadon. Hui quoqꝫ filii ammiud. genuit elysama. de quo ortus ẽ num: qui habuit filiũ iosue. Possessio aũt eor et habitatio. bethel cum filiabus suis. et contra orientẽ. noran. ad occidentalẽ plagam. gazer et filie eius: sychem quoqꝫ cum filiabus suis. atqꝫ aza. cũ filiabus suis: uixta quoqꝫ filios manasse. bethsan. et filias eius. thanac et filias eius. mageddo et filias eius. dor et filias ei. In hys habitauerunt filii ioseph: filii isrl. Filii aser: iomna. et iesua. et ysui. et baria. et sara soror eorũ. Filii aũt baria: heber. et melchiel. ipe est pat barzaith. Heber aũt genuit iephlath. et somer. et otham. et suaa sororem eor. Filii aũt iephlath: phoseth. et chamaal. et asoph. Hi filii iephlath. Porro filii somer: achi. et roaga. et iaba. et aram. Filii aũt helem fris eius: supha. et iemna. et selles. et amal. Filii supha: sue. et arnapher. et sual. et beri. et zamra. et bosor. et odor. et sama. et salusa. et iethran. et beram. Filii autẽ ether. iephone. et phaspha. et ara. Filii aũt ola: aree. et anihel. et resia. Omnes hi filii aser: principes

cognationū electi atq; fortissimi duces ducum. Numerus aūt eoz erat
tis que apta erāt ad bellum: iuxta
Sex milia. VIII
Beniamin aūt genuit bela pri
mogenitū suū: asbaal secūm. et aara
rium. noaa quartū. et rapha quīn
tum. Fuerunt q; filij bela: addoar. et
gera. et abiud. abisue quoq; et naa
mám. et achia. sed et gera. et sephu
phan. et huram. Hy sunt filij aoth.
principes cognationū habitantiū in
gabaá: qui translati sunt in ma
nath. Haaman aūt et ahia. et ge
ra. ipe transtulit eos: et genuit oza.
et aiud. Porro saarim genuit in re
gione moab: postquā dimisit uxēs
suas. Genuit aūt de
des uxore sua: iobáb. et sebia. et mo
sa. et molthon: iebus q̄q; et sechia.
et marmá. Hy sunt filij eius: prī
cipes in familys suis. De uxim uō
genuit achitob. et elphaal. Porro
filij elphaal: heber. et misaam. et
samaad. Hic edificauit ono: et lod.
et filias eius. Bara aūt et sama:
principes cognationū habitantiū in
hailon. Hy fugauerūt habitatores
geth. et hala. et sefach. et ieremoth.
et zadabia. et arod. et heder. Micha
el quoq; et iespha. et ioaa. filij aba
na: et zedabia. et mosollam. et eze
chi. et heber. et iesamari. et iezlia.
et iobáb. Filij elphaal: iatum. et ze
er. et zabdi. et helioenai. et seleetai.
et heliel. et adaia. et baraza. et sa
marath. Filij semei: iesphan. et he
ber. et elihel. et abdon. et echri. et
chanaan. et anania. et talam. et a
nathothia. et iephdia. et phanuel.
filij sefach: et sampsari. et soria. et
otholia. et gersia. et helia. et zechri.
filij ieroam. hy. patriarche. et cog
nationū principes qui habitauerūt
in iherlm. In gabaon aūtē habitaue
runt abigabaon: et nom uxoris et
maachá. Filius quoq; eius primoge
nitus abdon. et sur. et cis. et baal.
et ner. et nadab. gedor quoq; et haio.
et zacher. et machelloch. Et machel
loch: genuit samaá. Habitauerūtq;
ex aduerso fratrū suoz in iherlm:
cum frībz suis. Ner aūt genuit cis:
et cis genuit saul. Porro saul: ge
nuit ionathan. et melchisue. et abi
nadab. et hisbaal. Filius aūt iona
than. meribaal: et meribaal genu
it michá. Filij michá: phithon. et me
lech. et thara. et ahaz. Et ahaz: ge
nuit ioiadá. Et ioiadá: genuit ál
moth. et almoth. genuit zamri.
Porro zamri genuit mosá: et mo
sa genuit banaá. Cuius filij fuit
raphaia. de quo ortus ē elesá: qui
genuit esel. Porro esel sex filij fue
re. hys nominibz: extricám. bocrú.
ysmahel. saria. abadia. anan. Om
nes hy: filij esel. Filij aūtē asech
frīs eius: ulam primogenitus. et
hus secundus. et elyphales tertius.
Fuerunt q; filij ulam. uiri robus
tissimi. et magno robore. rendēn
tes arcum: et multos habentes
filios ac nepotes. usq; ad centum
quinquaginta. Omnes hy: filij
beniamin.
IX

Omnis ḡ isr' dinumerat' ē:
et ſūma eor ſcripta eſt in libro
regum iſr' et iuda. Translatiq; ſunt
in babylonē: ꝓp' delictū ſuum. Qui
aūt habitauerunt ꝑmi in urbib; ſu
is. et in poſſeſſionib; iſr' et ſacerdotes
et leuite. et nathinei. Cōmorati ſunt
in ihrlm de filys iuda et de filys be
niamin: de filys quoq; effraim z ma
naſſe. Ochei filius amiud. filij ſem
ri. filij omroi. filij bonni: de filys pha
res. filij iudā. Et de ſiloni: aſia pri
mogenitus. et filij eius. De filys aūt
zarā: ieuhel. et frēs eor. ſexcenti no
naginta. Porro de filys beniamin:
ſalo filius mosollam. filij odoia. filij a
ſana. et iobonaia. filius ieroam. et
ela filius ozi. filij mochori. et mosollā
filius ſaphatie. filij rahuel. filij ie
banie. et frēs eor ꝑ familias ſuas
nongenti qnquaginta ſex. Omnes
hij principes cognationū ſuar: ꝑ do
mos patrum ſuor. De ſacerdotib;
aūt: ieiada. ioiarib. et iachin. aza
rias quoq; filius helchie. filij moſol
lam. filij ſadoch. filij maraioth. filij
achitob. pontifex domus dñi. Porro
adaias filius ieroam filij phaſor.
filij melchia. et maſaia filius adihel.
filij iezra. filij moſollam. filij moſel
lamoth. filij emmer. frēs quoq; eor
principes ꝑ familias ſuas. mille ſep
tingenti ſeptuaginta fortiſſimi ro
bore: ad faciendum opus miniſterij
in domo dñi. De leuitis autem: ſe
meia filius aſſub. filij ezricam. filij
aſebiu. de filys merari. bachabar q;
carpentarius. et galal. et matha
nia. filius micha. filij zechri. filij aſaph.
et obdias filius ſemeie. filij galal.
filij idithum. et barachia filius aſa.
filij helchana. qui habitauit ī atrij
netophati. Janitores aūt: ſellum. z
achub. et thelmon. et achiman. et
frēs eor. Sellum: princeps. Vſq; ad
illud tempus. in porta regis ad ori
entē obſeruabant ꝑ uices ſuas: de
filys leui. Sellum uō filius chore.
filij abiaſaph. filij chore: cum frib;
ſuis. et domo patris ſui. Hij ſunt co
rite ſup opa miniſterij. cuſtodes uel
tibulor tabernaculi. et familie eor ꝑ
uices caſtror dñi: cuſtodientes in
troitum. Fines aūt filius eleazar:
erat dux eor coram dño. Porro zacha
rias filius moſollam: ianitor portę
tabernaculi teſtimonij. Omnes hij e
lecti in oſtiarios ꝑ portas ducenti
duodecim. et deſcripti in uillis ꝑpriis;
quos conſtituerunt dauid et ſamu
el uidens in fide ſua: tam ipos qm
filios eor in oſtijs domus dñi. et in
tabernaculo uocab; ſuis. Ꝑ qtuor uen
tos erant oſtiarij: id eſt ad orientē
et ad occidentē. ad aquilonē et ad
auſtrū. Frēs aūt eor in uiculis mo
rabantur: et uenebāt in ſabbatis
ſuis. de tempe uſq; ad tempus. Hijs
qtuor leuitis creditus ē omnis nu
merus ianitor: et erant cuſtodien
tes exedras. et theſauros domus dñi.
Ꝑ gyrum qq; templi dñi morabā
tur in cuſtodijs ſuis: ut cū tempus
fuiſſet mane aperirent fores. De eode
genere erant: et ſup uaſa miniſtij.
Ad numerū enī inferebātur uaſa:

et efferebantur de ipis. Et q̃ creatura habebant utensilia scũarij: p̃erant simile et uino et oleo. et thuri et aromatibz. Filij aũt sacerdotum: unguenta ex aromatibz conficiebant. Et mathathias leuites p̃mogenitus sellum core: p̃fectus erat oĩum. que in sartagine frigebantur. Porro de filijs caath fr̃ibz eoz. sup panes erant ꝓpositionis: ut semp nouos p singula sabba p̃pararent. Hi sunt p̃cipes cantoz p familias leuitaz. qui in ędibus morabãtur: tra ut die et nocte uigiter suo ministerio deseruirẽt. Capita leuitaz p familias suas: p̃cipes manserũ in hierlim. In gabaon aũt cõmorati sunt. Pater gabaon. iathihel: et nom uxoris eius maacha. Filius p̃mogenitus eius. abdon: et sus. et cis. et baal. et ner. et nadab. gedor q̃q. et aho. et zacharias. et macelloth. Porro macelloth: genuit semmaa. Isti habitabant e regione fratrũ suoz in hierlim: cum fr̃ibz suis. Ner aũt genuit cis: et cis genuit saul. Et saul genuit ionathan: et melchi sue. et abinadab. et isbaal. Filius aũt ionathan: meribaal: et meribaal genuit micha. Porro filij micha: phithon. et melech. et thaara. Ahaz aũt genuit iara: et iara genuit alamath. et azmoth. et zamri. Et zamri genuit moosa: et moosa genuit baana. Cuius filius raphaia genuit elesa: de quo ortus ẽ hesel. Porro hesel sex filios habuit hys nominibz: ezricam. bochru. ysmahel. saria. obdia. anan. Hij filij hesel.

Philistym aũt pugnabãt contra israel. Fugeruntq; uiri israel' a philistinos: et ceciderunt uulnerati in monte gelboe. Cumq; appinquassent philistei. p̃sequentes saul et filios eius: p̃cusserunt ionathan et abinadab. et melchisue. filios saul: et aggrauatũ est p̃lium contra saul. Inuenerunteq; eũ sagittarij: et uulnerauerũt iaculis. Et dixit saul: ad armigerũ suũ. Cuagina gladium tuũ; et interfice me: ne forte ueniant incircũcisi. et illudant mihi. Noluit aũt hoc facere armiger eius: timore p̃territus. Arripuit igitur saul ensem: et irruit in eũ. Quod cũ uidisset armiger eĩ. uidelicet ẽ mortuũ saul. irruit etiam ipe in gladiũ suũ: et mortuus ẽ. Interiit ergo saul et tres filij eius: et omis domus eius pariter concidit. Qđ cũ uidissent uiri israel' qui habitabant in campestribz: fugerunt. Et saul ac filij eius mortui. derelinquerũt urbes suas: et huc illucq; dispsi fr̃. Uenerunteq; philistym: et habitauerunt in eis. Die igitur altero. detrahentes philistym spolia cesorum: inuenerũt saul et filios eius. iacentes in monte gelboe. Cumq; spoliassent eũ et amputasseẽ caput. armisq; nudassent: miserunt in tram suam ut circũferrent. et ostenderetur ydoloz templis. et pplis. Arma aũt eius consecrauerunt in fano dei sui: et caput affixerunt in templo dagon. Hoc cũ audisseẽ uiri

rabes galaad. omia scilicet que philistiim fecerunt sup saul: consurrexerunt singuli uxor fortiu. et tulerunt cadauera saul et filiorū suor. Attulerunt ea in rabes: et sepelierunt ossa eor subter quercū que erat in rabes. Et ieiunauerūt septem diebz. Mortuus est g saul ppt iniquitates suas; eo qd puarit actus sit mandatū dni qd pcepat. et ñ custodierit illud: sz insup etiā phytonissam consuluerit. nec speraverit in dño. Propē qd et interfecit eum: et trāstulit regnū eius. ad

XI

Congregatus ē igitur oīs isrl ad dauid in hebron: dicens. Os tuum sumus: et caro tua. Heri qz et nudius tertiꝰ. cū adhuc regnaret saul: tu eras qui educebas. et inducebas isrl. Tibi enī dixit dns ds tuus. Tu pasces pplm meū isrl: et tu eris princeps sup eū. Venerunt g oēs maiores natu isrl ad regē in hebron: et iniit dauid cū eis fedus coram dño. Unxerunt eū regem sup isrl: iuxta sermonē dni quē locutus ē in manu samuel. Abiit quoq; dauid et oīs isrl in iherm. hec est iebus: ubi erant iebusei habitatores terre. Dixerunt qui habitabant iebus: ad dauid. Non ingredieris huc. Porro dauid cepit arcem syon: que ē ciuitas dauid. Dixitq. Omnis qui percusserit iebusei in primis: erit princeps et dux. Ascendit g primus ioab filius saruie: et fact est princeps. Habitauit aūt dauid in arce: et idcirco appellata ē ciuitas dauid. Edificauitq urbem in circuitu: a mello usq ad gyrū. Joab aūt: reliqua urbis extruxit. Proficiebatq dauid uadens et crescens: et dns exercituū erat cum eo. Hi principes uxor fortiū dauid. qui adiuuerunt eū ut fieret rex sup omnē isrl iuxta ūbum dni qd locutus est ad isrl: et iste numerus robustor dauid. Jebaam filius achamoni: princeps inter triginta. Iste leuauit hastā suam: sup trecentos uulnatos una uice. Et post eum eleazar filꝰ patrui eius ahoites: qui erat inter tres potentes. Iste fuit cū dauid in aphes domin: quando philistiim congregati sunt ad locum illū in plurim. Et erat ager regionis illius: plenus ordeo. Fugeratq pplꝰ: a facie philistinor. Hi steterunt in medio agri: et defenderunt eū. Cuiq; percussissent philistheos: dedit dns salutē magnam pl̄o suo. Descenderūt aūt tres de triginta principib; ad petram in qua erat dauid. ad speluncā odollam: quando philistei fuant castra metati in ualle raphaim. Porro dauid erat in presidio: et statio philistinor in bethleem. Desideraūt ig dauid: et dixit. O siquis dederit mihi aquā de cisterna bethleem: que est in porta. Tres g isti p media castra philistinor pretexerunt; et hauserunt aquā de cisterna bethleem que erat in porta: et attulerūt ad dauid. ut biberet. Qui noluit: sz magis libauit illam dño. dicēs. Absit

ut in conspectu dei mei hoc faciã: et
sanguinẽ uirorũ ibor bibam: quia in
periculo animarũ suarũ attulerũt in aquã.
Et ob hanc causam: noluit bibere.
Hec fecerunt tres robustissimi. Abi
sai quoq; frr̃ ioab. ipse erat princeps tri
um; et ipse leuauit hastam suã. cõ
tra trecentos uulnerãtos: et ipse erat
inter tres nobilissimus. inter tres. secõs
meliorus. et princeps eorũ. Verumtam.
usq; ad tres primos nõ puenerat. Ba
naias filius ioiade uir robustissi
mi. qui multa opa perfecerat de
capseel: ipse percussit duos ariehel mo
ab. Et ipse descendit. et interfecit
leonẽ in media cisterna: tempe ni
uis. Et ipse percussit uirum egyptiũ;
cuius statura erat quinq; cubitorũ:
et habebat lanceam ut liciatorũ
texentiũ. Descendit igitur ad eũ
cum uirga; et rapuit hastam quã
tenebat manu: et interfecit eum
hasta sua. Hec fecit banaias filiꝰ
ioiade: qui erat tres robustos nõia
tissimus. et inter triginta primus. Ve
rumtam. usq; ad tres non puenerat.
Posuit aũt eum dauid: ad auriculã
suam. Porro fortissimi uir. in exer
citu. Asahel frr̃ ioab. Et eleanan
filius patrui eius de bethleem. Sem
moth aorites. Helles palonites. Iras
filius acces thecuites. Abiezer. ana
thothites. Sobochai. sothites. Ilay
achoites. Harai nerophatites. He
led filius banaa nethophatites. Ce
thai filius ribai. de gabaath filiorũ
beniamin. Banaia pharathonites.
Hurai de torrente goas. Abiel. ara
bathites. Azmoth bauramites. Elia
ba salabonites. Filii assem. gesoni.
Jonathan filius sage ararites. Ahi
am filiꝰ achar ararites. Eliphat
filius ureper mechoratites. Ahia
phellonites. Asrahi carmelites. Ho
rai filius exbai. Joel frr̃ na
than. Mibaar filiꝰ agarai. Selech.
ammonites. Hoorai berothites.
armiger ioab filii sarue. Iras ie
thereus. Gareb iethereus. Urias e
theus. zabad filius ooli. Adina fi
lius sisar rubenites. princeps rube
nitarũ: et cum eo triginta. Hanan
filius maacha. Et iosaphath. ma
thanites. Ozias astarothites. Sem
ma et iahel. filii hotham aroerites.
Jediel filius samri. et ioa frater eiꝰ
thosaites. Helihel maanites. ieri
bai. et iosia filii elnaem. Jethma mo
abites. Heliel. et obed. et iasiel.
de masobia. XII

Hi quoq; uenerunt ad dauid
in sycelech. cũ adhuc fugeret saul
filiũ cis: qui erant fortissimi. et e
gregii pugnatores tendentes arcũ.
et utraq; manu fundis saxa iaci
entes. et dirigentes sagittas. De
frib; saul. et beniamin: princeps
ahiezer. et ioas. filii amaa gaba
thites. et iaziel. et phalech. filii
azmoth. et barachia. et iehu ana
thothites. samaias quoq; gabao
nites fortissimꝰ inter triginta. et sup
triginta ieremias. et ieziel. et io
hannan. et zebad gadderothites.
eluzai. et ierimuth. et baalia. et
samaria. et saphatia araphites. hel

chana·et ielsiá·et azrahel·et ioezer·
et ieremoth·et baalia·et semarias·et saphatias harophites·
et ieremoth·decareum·ioelam q̄q; et
zaradia·filij icroham de gedor·Hij
et de gadditranſfugerē ad dauid
cum lateret in deſerto.uiri fortiſſi
mi pugnatores opumq; tenentes
clipeum et haſtam.facies eor q̄si
facies leonis: et ueloces quaſi ca
pree in montibus.Cæter p̄ceps.obdi
as ſecūs.eliab tercius.maſmana q̄r
tus.ieremias q̄ntus.hethi ſextus.
heliel ſeptimus.iohannan octauus.
helſebad nonus.ieremias decimus.
bathana undecimus.Hij de filijs
gad: p̄cipes exercitus.Nouiſſim⁹
centum militū p̄erat: et maxim⁹
mille.Iſti ſunt qui tranſierunt ior
danē menſe p̄mo.q̄ndo inundare
conſueuit ſup ripas ſuas: et oēs
fugauerē qui morabantur i uallib⁹
ad orientalem plagā·et ad occiden
talem.Uenerūt aut̄ ⁊ de benamin
et de iuda: ad p̄ſidium in quo mo
rabatur dauid.Egreſſusq; ē dauid
obuiam eis: et ait.Si pacifice ue
niſtis ad me·ut auxiliaremini mi:
cor meū iungatur uobis.Si aūt in
ſidiamini michi p adūſarijs meis.
cū ego iniquitatē in manibus nō ha
beam: uideat ds patrum nr̄or et
iudicet.Sps uō induit abyſai p̄n
cipem iuē triginta: et ait.Tui ſu
mus o dauid: et tecum filij yſai.
Pax pax tibi; et pax adiutorib⁹ tuis:
te enī adiuuat ds tuus.Suſcepit
q̄ eos dauid: et conſtituit p̄cipes
turme.Porro de manaſſe tranſfu
gerunt ad dauid·q̄ndo uenieb⁹t
cū philiſtijm ut adūſum ſaul pug
narēt.Et nō dimicauit cū eis; quia
inito conſilio remiſerunt eū p̄nci
pes philiſtinor̄.dicentes: periculo ca
pitis nr̄i reūretur ad dn̄m ſuū ſaul.
Quando igitur in ſycheleg reūſus
eſt: tranſfugerūt ad eū de manaſſe.
ednas.et iozabad.iediel.⁊ michael·
et iozabad.et heliu·et ſalathi p̄n
cipes militū in manaſſe.Hij p̄bue
runt auxiliū dauid: adūſum latrū
culos.Oēs enī erant uiri fortiſſi
mi: et frī ſunt p̄cipes in exercitu.
Sic et p ſingulos dies ueniebant
ad dauid·ad auxiliandū ei: uſq; dū
fieret grandis numerus.quaſi ex
ercitus dei.Iſte quoq; eſt numer⁹
p̄cipum exercitus qui uenerūt ad
dauid·cū eēt in hebron: ut trāſfer
rent regnū ſaul ad eū·iuxta uerbū
dn̄i.Filij iuda portantes clipeum
et haſtam: ſex milia octoginta·⁊
expediti ad preliū.De filijs ſyme
on: uiror fortiſſimor ad pugnan
dum·ſeptē milia centū.De filijs
leui: quatuor milia ſexcenti.Joia
da q̄q; p̄ceps de ſtirpe aaron: et
cum eo tria milia ſeptingēti.Sa
doch etiā puer egregie indolis.et
domus patris eius: p̄cipes uigin
ti duo.De filijs aūt beniamin frīb⁹
ſaul: tria milia.Magna enī pars
eor: adhuc ſequebatur domū ſaul.
Porro de filijs effraim uiginti mi
lia octingenti.fortiſſimi roboris:
uiri nominati in cognatiōib⁹ ſuis.
Et ex dimidia parte trib⁹ manaſſe:
decem et octo milia.Singuli p no

mina sua uenerunt: ut constituerẽt
dauid regem. De filijs q̃q; ysachar.
uiri eruditi qui nouerant singula
tempa ad p̃cipiendũ quid facere de
beret isr̃l: p̃cipes ducent. Omnis
aũt reliqua tribus: eor consilia seq̃
batur. Porro de zabulon qui egredi
ebantur ad p̃lium. et strabant in a
cie instructi armis bellicis q̃nqua
ginta milia: uenerunt in auxiliũ
nõ in corde duplici. Et de nepthalim
p̃cipes milicie: et cũ eis instructi
clipeo et hasta triginta septẽ mi
lia. De dan etiã p̃parati ad p̃lium:
uiginti et octo milia sexcenti. Et
de aser egredientes ad pugnam. et
in acie p̃uocantes: quadraginta
milia. Transiordanẽ aũt de filijs
ruben et gad et dimidia parte trib⁹
manasse. instructi armis bellicis.
centũ uiginti milia. Oms isti uiri
bellatores et expediti ad pugnã. cũ
corde p̃fecto uenerunt in hebron:
ut constituerent dauid regem sup
uniũsum isr̃l. Sed et omnes reliq̃e
ex isr̃l uno corde erant: ut rex fieret
dauid. Fuerunt q̃; ibi apud dauid
tribus dieb⁹. comedentes et bibentes:
p̃parauerant eis enim frẽs eor. Sed
et qui uicina eos erant. usq; ad ysa
char. et zabulon. et nepthalim: af
ferebant panes in asinis et came
lis et mulis et bobus ad uescendũ.
farinam. palatas. uuam passam.
unum. oleum. boues. et arietes.
ad omnem copiã. Gaudiũ quippe
erat: in israhel. XIII

Iit aũt consiliũ dauid cũ tribunis
et centurionib⁹ et uniuersis p̃cipib⁹:
et ait ad omnẽ cetum isr̃l. Si pla
cet uobis. et a dño deo nr̃o egrediatur
sermo quẽ loquor; mittamus ad frẽs
nr̃os reliquos in uniuersas regiones
isr̃l. et ad sacerdotes et leuitas qui
habitant in suburbanis urbiũ. ut
congregentur ad nos: et reducamus
archam dei nr̃i ad nos. Non enim re
q̃siuimus eã: in diebus saul. Et respõ
dit uniuersa multitudo: ut ita fieret.
Placuerat enim sermo: omni pplo. Cõ
gregauit q̃ dauid cunctũ isr̃l. a syhor
egipti usq; dum ingrediaris emath:
ut adduceret archam dei de carya
thiarim. Et ascendit dauid et oms
uiri isr̃l ad collem cariathiarim. q̃
est in iuda: ut afferret inde archã
dñi di sedentis sup cherubin. ubi
inuocatũ est nomen eius. Imposue
runtq; archam dei sup plaustrum
nouum: de domo aminadab. Oza
aũt et frẽs eius: minabãt plaustrũ.
Porro dauid et uniuersus isr̃l lude
bant coram dño omni uirtute: in can
ticis et in cytharis et psalteriis et
tympanis et cymbalis et tubis. Cũ
aũt puenissent ad aream chidon.
tetendit oza manũ suã: ut sustenta
ret archam. Bos quippe lasciui
ens: paululũ mouerat eã. Iratus
est itaq; dñs contra ozam; et p
cussit eũ eo q̃d tetigisset archam: et
mortuus ẽ ibi coram dño. Contris
tatusq; est dauid: eo q̃d diuisisset
dñs ozam. Vocauitq; locum illũ
diuisio ozę: usq; in p̃sentem diem.
Et timuit dñm tunc temp⁹: dicẽs.

quom ad me possum introducē archam dñi? Et obhanc causam nō eam adduxit ad se. hoc ē in ciuitate dauid: sed duxit in domum obededom gethei. Mansit q̄ archa dei in domo obededom tribꝫ mēsibꝫ. Et bñdixit dñs domui eius. et omnibꝫ que habebat. XIIII

Misit quoq; yram rex tyri nūcios ad dauid. et ligna cedrina. et artifices parietū lignoꝝq; ut edificarent ei domū. Cognouitq; dauid qđ confirmasset eū dñs in regem sup ysrl: et subleuatum eēt regnū suū sup pplm eius ysrl. Accepitq; dauid alias uxores in ihrlm: genuitq; filios ac filias. Hec nomina eoꝝ qui nati sunt ei in ihrlm: sammu et sobab. nathā et salomon. ieber et elisu. et eli et eliphaleth. noga quoq; et napheg. et iaphie elisama. et baliada. et eliepheleth. Audientes aūt philisthim eo qđ unctus eēt dauid in regē sup unūsum ysrl: ascenderūt oēs ut quererēt eū. Qđ cum audisset dauid: egressus ē obuiā eis. Porro philisthim: diffusi sunt i ualle raphaim. Consuluitq; dauid dñm: dicens. Si ascendam ad philistheos: Et si trades eos in manu mea. Dixitq; ei dñs. Ascende: et tradā eos in manu tua. Cumq; illi ascendissent in baalpharasim. percussit eos ibi dauid: et dixit. Diuisit ds inimicos meos p manū meā: sicut diuiduntur aque. Et idcirco uocatum ē nom loci illi: baalpharasim. Dereliq̄runtq; ibi deos suos: quos dauid iussit exuri. Alia aūt uice philisthim irruerunt: et diffusi sunt in uallem. Consuluitq; dauid dñm rursum. Et dixit ei ds. Non ascendes p eos. Recede ab eis: et uenies contra illos ex aduūso pirꝫ. Cūq; audieris sonitum gradientis in cacumine pirꝫ: tunc egredieris ad bellum. Egressus ē enim ds ante te: ut percutiat castra philisthim. Fecit q̄ dauid sicut p̄cepat ei ds: et percussit castra philisthim ꝺ gabaon usq; gazara. Diuulgatumq; ē nomen dauid in uniūsis regionibꝫ: et dñs dedit pauorem ei sup oēs gentes. XV

Fecit quoq; sibi domos: in ciuitate dauid. Et edificauit locum arche dei: tetenditq; ei tabernaculū. Tunc dixit dauid. Illicitū ē ut a quocumq; portetur archa dei: nisi a leuitis quos elegit dñs ad portandū eam. et ad ministrandū sibi usq; mēternū. Congregauitq; uniūsum ysrl in ihrlm. ut afferretur archa dei in locum suū quem p̄parauerat ei: necnō et filios aaron et leuitas. De filys caath: uriel princeps fuit. et frēs ei. centum uiginti. De filys merari: asaia princeps. et frēs eius. ducenti triginta. De filys gerson: iohel princeps. et frēs eius centū triginta. De filys elisaphan: semeias princeps. et frēs eius. ducenti. De filys hebron: heliel princeps. et frēs eius octogīta. De filys oziel: aminadab princeps. et frēs eius. centū duodecī.

Vocauitq; dauid sadoch & abiathar
sacdotes.et leuitas.urihel.asaia.io
hel.semeiam.elihel.et aminadab:
et dixit ad eos. Vos qui estis prin
apes familiaꝝ leuitarum.sanctificami
ni cū frībz uris: et afferte archam
dñi dei isrl ad locum qui ei prepa
ratus ē: ne ut a principio quia nō
eratis psentes percussit nos dñs.sic
et nunc fiat illicitum quid nobis
agentibz. Sanctificati sunt igr sacdo
tes et leuite: ut portarent archa
dñi dei isrl. Et tulerunt filii leui
archam dei sicut pcepat moyses
iuxta uerbum dñi: humeris suis i
nectibz. Dixitq; dauid principib
leuitarum.ut constituerent de frībz
suis cantores in organis musicoꝝ.
nablis tudelicet et lyris et cymba
lis: ut resonarent in excelsis sonitus
leticie. Constituerunt q; leuitas:
heman filiū iohel.et de frībz eius
asaph filiū barachie. De filiis uō
merari frībz eoꝝ: ethan filiū chusaie.
et cum eis frēs eoꝝ. In secdo ordine:
zachariam et ben.et iaaziel.et se
miramoth.et iahiel.et ani.et eli
ab.et baaniam.et maasiam.& ma
thathiam.et eliphalu.et macem
am et obededom.et ieiel.iantho
res. Porro cantores.eman.asaph.
et ethan.in cymbalis eneis cōcre
pantes. Zachariās aūt et iozihel.
et semiramoth.et iahiel.et ani.et
eliab.et maasias.et baanias: in
nablis archana canebant. Porro
mathathias.et eliphalu.et mace
nias.et obededom.et ieiel.et oza
ziu: in cytharis p octaua canebāt.
Sinichon. Chonenias aūt pceps
leuitarum ypherie pērat et ad panen
dam melodiam: erat quippe ualde
sapiens. Et barachias.et helchana:
ianitores arche. Porro sebenias.&
iosaphat.et nathanahel.et amasa.
et zacharias.et baanias.et eliezer.
sacerdotes clangebant tubis cora
archa dñi: et obededom.et archi
maas erant ianitores arche. Igit
dauid et omes maiores natu isrl'
et tribuni: ierunt ad deportandā
archam federis dñi de domo obede
dom.cū letitia. Cumq; adiuuisset
ds leuitas qui portabant archā
federis dñi: immolabantur septē
tauri.et septem arietes. Porro da
uid erat indutus stola byssina: et
uniuersi leuite qui portabant archā.
cantoresq; et chonenias princeps
ypherie inter cantores. Dauid aut
etiam indutus erat ephod lineo.
Vniuersiq; isrl' deducebant archam
federis dñi: in iubilo et sonitu bu
cine.et tubis.et cymbalis.& nablis.
et cytharis concrepantes. Cumq;
puenisset archa federis dñi usq;
ad ciuitatē michol filia saul pspi
ciens p fenestrā.uidit regem dauid
saltantē atq; ludentē: et despexit eū
in corde suo. XVI

Tulerunt igitur archam dei:
et constituerūt eam in medio tabna
culi qd tetenderat ei dauid: et ob
tulerunt holocausta et pacifica co
ram dño. Cumq; complesset dauid
offerens holocausta et pacifica.be

nedixit ppl'm in nõie dñi: et diuisit
unūsis p singulos à uiro usq; ad
mulierē. torram panis et partem
asse carnis bubule. et frixam oleo
similam. Constituitq; coā archa
dñi de leuitis qui ministrarēt et
recordarentur opum eius. et glifi
carent atq; laudarent dñm deū
isrl. asaph principē. et secm eius
zachariā; porro iahihel. et semi
ramoth. et iehihel. et mathathiā.
et eliab. et bana iam. et obededō.
et iehihel. sup organa psalterij et
lyras: asaph aūt ut cymbalis pso
naret. banaiam uō et iazihel sa-
dotes. canere tuba iugiter coram
archa federis dñi. In illo die: fecit
dauid pncipem ad confitendū dño
asaph. et frēs eius. Confitemini do
mino et inuocate nom eius: notas
facite in ppls adinuentiones eius.
Cantate ei et psallite ei; et narrate
omia mirabilia eius: laudate no
men scm eius. Letetur cor querenti
um dñm. Querite dñm et uirtutē
eius: querite faciem ei semp. Recor
damini mirabiliū eius quē fecit;
signor illius et iudicior oris eius:
semen isrl' serui eius. filij iacob ele
cti eius. Ipe dñs ds nr: in uniūsa
terra iudicia eius. Recordamini i
sempiternū pacti eius. sermonis quē
pcepit in mille generationes; quem
pepigit cū abraham: et iuramēti
illius cum ysaac. Et constituit illd
iacob in pceptum. et isrl' in pactū
sempiternū; dicens. tibi dabo terrā
chanaan. funiculū hereditatis uīe:
cū eēnt pauci numero. parui et co
lони eius. Et transierunt de gente
in gentē: et de regno ad ppl'm alterū.
Non dimisit quēquā calumpniari
eos: ⁊ increpauit p eis reges. Nolite
tangere xpos meos: et in pphis
meis nolite malignari. Cantate
dño omnis terra: annūciate ex die
in diem salutare eius. Narrate i
gentib; gl'am eius: in cunctis ppls
mirabilia ei. Quīm magnus dñs et
laudabilis nimis: et horribilis sup
omēs deos. Omēs enī dy ppl'or ydola:
dñs aūt celos fecit. Confessio ⁊ ma
gnificentia coram illo: fortitudo et
gaudiū in loco eius. Afferte dño fa
milie ppl'or; afferte dño gl'am ⁊ im
perium: date dño gl'am nomini eius.
Leuate sacrificiū. et uenite in con
spectu eius: et adorate dñm in deco
re scō. Cōmoueatur a facie illi' omīs
terra: ipe enim fundauit orbem im
mobilē. Letentur celi et exultet tra:
et dicant in nationib; dñs regna
bit. Tonet mare et plenitudo eius:
exultent agri et omia que in eis sō.
Tunc laudabūt ligna saltus coram
dño: quia uenit iudicare terrā. Cō
fitemini dño qm bonus. qm in eter
nū misericordia eius: et dicite. Salua
nos ds salutaris nr; et congrega nos.
et eripe de gentib; ut confiteamur
nomini tuo scō. et exultem in lau
dib; tuis. Bñdictus dñs deus
isrl' ab eterno usq; in eternū: ⁊ dicat
omnis ppls am. et ymnū deo. De
reliquit itaq; ibi coram archa fede
ris dñi asaph et frēs eius: ut mi

nistrarent in conspectu archę ugq̃ p singulos dies. et uices suas. Porro obededom et frēs eius sexagīta octo. et obededom filiū ydithum. et ozā constituit ianitores: sadoch aūt sacerdotem et frēs illius sacerdotes. coram tabernaculo dñi in excelso qđ erat in gabaon. ut offerrent holocausta dño sup altare holocausti matutis ugq̃ mane et uespe. iuxta oīa que scripta sunt in lege dñi quam p̄cepit isrl. et post eū eman et ydithū et reliquos electos unū quēq; uocabulo suo. ad confitendū dño qm̄ meriū misericordia ei: heman quoq; et ydithum canentes tuba et canentes cymbala et oīa musicoz organa. ad canendū deo. Filios aūt ydithum: erant et ipsi portarios. Reūsusq; est oīs ps̄ in domū suam: et dauid. ut benediceret etiam domui suę.

XVII

Qvm aūt habitaret dauid in domo sua: dixit ad nathan ꝓphām. Ecce ego habito in domo cedrina: archa aūt federis dñi sub pellibus est. Et ait nathan ad dauid. Omnia que in corde tuo sunt fac: ds enim tecum ē. Igitur nocte illa factus ē sermo dñi ad nathan: dicens. Vade et loquere dauid seruo meo. Hec dicit dñs. Non edificabis tu mihi domū ad habitandum. Neq; enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi isrl' usq; ad hanc diem: sed fui semp mutans locum tabernaculi. et in tentorio manens et omni isrl. Numqd locutus sum cuiquam iudicū isrl. quibus p̄ceperam ut pascerēt ꝓplm meū. et dixi. quare nō edificasti mihi domū cedrinam. Nunc aūt sic loqueris ad seruum meū dauid. Hec dicit dñs exercituum. Ego tuli te cum in pascuis sequerēris gregem. ut ēes dux ꝓpli mei isrl. et fui tecum quocūq; pergebas. et interfeci oīs inimicos tuos coram te. Fecīq; tibi nomen: quasi unū magnoz qui celebrantur in tra. Et dedi locum ꝓplo meo isrl. Plantabitur et habitabit in eo: et ultra nō cōmouebitur. Nec filii iniquitatis atterrent eos: sicut a principio et diebus q̃bus dedi iudices ꝓplo meo isrl. Et humiliauī omnes inimicos tuos. Annūtio tibi q̃: qđ edificaturus sit tibi dñs domū. Cumq; impleueris dies tuos. ut uadas ad patres tuos: suscitabo semen tuū post te. qđ erit de filiis tuis: et stabiliam regnū eius. Ipse edificabit mihi domū: et firmabo solium eius usq; in eternū. Ego ero ei in patrem: et ipse erit mihi in filium. Et miam meā nō auferam ab eo: sicut ablatū ab eo qui ante te fuit. Et statuam eū in domo mea. et regno meo usq; in sempiternū: et thronus eius erit firmissimus imppetuū. Iuxta oīa uerba et iuxta uisionē istam: sic locutus ē nathan dauid. Cūq; uenisset rex dauid et stetisset coram dño: dixit. Quis ego sum dñe ds. et que domus mea. ut p̄starēs mihi talia. Sed et hoc: parum uisum ē in conspectu tuo. Ideoq; locutus es sup domū

seruo tuo etiam in futurū: et fecisti me spectabilem sup oēs homines. dñe ds mūs. Quid ultra addere potest dauid cū ita glorificaueris seruū tuū. et cognouēris eū? Dñe ppter famulū tuū. iuxta cor tuum fecisti omnē magnificentiā hanc: et nota ee uoluisti uniūsa magnalia. Dñe ñ est similis tui: et ñ est alius deus absq; te. ex omnib; quos audiuim⁹ auribus nris. Quis enī est alius ut pplus tuus isrl. gens una in tra ad quā prexit ds ut liberaret et faceret pplm sibi. et magnitudine sua atq; terroib; eiceret nationes a facie ei. quā de egipto liberarat? Et posuisti pplm tuū isrl tibi in pplm usq; ineternū: et tu dñe factus es ds eius. Nunc igitur dñe. sermo quē locutus es famulo tuo et sup domū eius. confirmetur imppetuū. et fac sicut locutus es: pmaneatq; et magnificetur nomē tuum usq; in sempiternū. et dicatur. Dñs exercituum ds isrl: et domus dauid seruus eius pmanens coram eo. Tu enī dñe deus mūs reuelasti auriculam seruo tuo. ut edificares ei domū: et ideirco inuenit seruus tuus fiduciam ut oret coram te. Nunc ergo dñe. tu es ds. et locutus es ad seruum tuū tanta bñficia: et cepisti bñdicere domui serui tui. ut sit sēp coram te. Te enī dñe bñdicente: benedicta erit imperuū. XVIII

Factum est aūt post hec ut percuteret dauid philistiim. et humiliaret eos; et tolleret gethā et filias ei⁹ de manu philistiim: patere tetiq; moab. et fierent moabite serui dauid. offerentes ei munera. Eo tē pore percussit etiā dauid adadezer regem soba regionis emath: qñ do prexit ut dilataret impiū suū usq; flumen eufraten. Cepit ergo dauid mille quadrigas eius. et septem milia equitū: à uiginti milib; uiroz peditū. Subneruauitq; oēs equos curruū: exceptis centū quadrigis quas reseruauit sibi. Supuenit aūt et syrus damascenus: ut auxiliū pberet adadezer regi sobā. Sz et hui⁹ percussit dauid uigīti milia uiroz. Et posuit milites in damasco: ut syria quoq; seruiret sibi. et offerret munera. Aduenitq; eū dñs: in cunctis ad que prexerat. Tulit quoq; dauid pharetras aureas quas habuerant serui adadezer. et attulit eas in ihrlm: necnō et de thebath et chun urbib; adadezer eris plurimū. de quo fecit salomon mare eneum. et columpnas et uasa enea. Qd cum audisset thou rex emath. percussisse uniuersum dauid omnē exercitū adadezer regis sobā. misit aduram filiū suū ad regem dauid ut postularet ab eo pacem; et congratularetur ei: eo qd expugnasset et percussisset adadezer. Aduersarius quippe erat thoū: adadezer. Sz et omnia uasa aurea et argentea et enea consecrauit dauid rex dño: et argentū et aurū qd tulerat rex ex uniūsis gentib; tam de ydumea et moab et filys amon. qm de philis

rum et amalech. Abysai uero filius
sarue percussit edom in ualle salinay-
derem et octo milia: et constituit i
edom presidiu. ut seruiret ydumea da
uid. Saluauitq; dns dauid: in cun
ctis ad que proficerat. Regnauit q̄
dauid sup uniuersu isrl: et faciebat
iudiciu atq; iustitia cuncto plo suo.
Porro ioab filius sarue erat sup ex
ercitum: et iosaphat filius ahilud a
cōmentarius. Sadoch aut filius achi
tob. et achimelech filius abiathar
sacerdotes. et susa scriba: banaias q̄q;
filius ioiade sup legiones cerethi et
phelethi. Porro filii dauid: primi
ad manu regis. XIX
Accidit aut ut moreretur naas
rex filioz amon: et regnaret filius ei
p eo. Dixitq; dauid. Faciā miam
cum hanon filio naas: pcessit enī
pat eius in miam. Misitq; dauid
nuncios ad consolandum eu: sup
morte patris sui. Qui cū uenissent
in terram filioz amon ut consolarē
tur hanon: dixerunt pncipes filioz
amon ad hanon. Tu forsitan puras
q̄ dauid honoris causa in patrē tu
um. miserit qui consolarentur te: i
mmo adueris q̄ ut explorent et in
uestigent et scrutentur terrā tuam.
uenerunt ad te seruu eius. Igitur ha
non pueros dauid decaluauit et ra
sit: et pcidit tunicas eoz medias a
natibz eoz usq; ad inguna: et dimi
sit eos. Qui cū abissent. et hec man
dassent dauid. misit in occursu eoz:
grandem enī contumeliā sustinue
rant: et pcepit ut manerent in ie
richo donec crescēt barba eoz. et tunc
reuerterentur. Videntes autem filii
amon q̄ iniuriā fecissent dauid. tā
hanon q̄m reliquus pls: miserunt
mille talenta argenti ut cōducerent
sibi de mesopotamia et syria et maa
cha et de soba. currus et equites. Cō
duxerunt q̄ triginta duo milia cur
ruū: et regem maacha cū plo eius.
Qui cū uenissent: castra metati sū
e regione medaba. Filii quoq; amon
congregati de urbibz suis: uenerūt
ad bellum. Qd cū audisset dauid:
misit ioab et omnē exercitū uiroz
fortiū. Egressiq; filii amon: direxe
runt aciem iuxta portā ciuitatis.
Reges aut qui ad auxilium uene
rant: seorsum in agro steterunt. I
gitur ioab intelligens bellū ex ad
uerso et post tergum contra se fieri:
elegit uiros fortissimos de uniuerso
isrl: et direxit contra syrum. Reli
quā aut partem pli dedit sub ma
nu abysai fris sui: et direxerunt cō
tra filios amon. Dixitq;. Si uicerit
me syrus: auxilio mihi eris. Si aut su
peraueriut te filii amon: ero tibi in
presidiu. Confortare: et agamus uiri
liter p plo nro. et p urbibz dei nri.
Dns aut: qd in conspectu suo bo
num e faciat. Direxit g̃ ioab et po
pls qui cum eo erat contra syrum
ad prelu: et fugauit eos. Porro fi
lii amon uidentes q̄d fugisset sy
rus: ipi quoq; fugerunt abysai fra
trem eius: et ingressi sut ciuitatē.
Reuersusq; e etiam ioab: in ihrlm.
Videns aut syrus quod cecidisset

coram ysrl: misit nuntios. et adduxit
syrum qui erat transfluuiū. Sophat
aūt pnceps milicie adadezer: erat
dux eox. Qd' cū nunciatū fuisset
dauid congregauit unūsum ysrl'
et transiuit iordanē: uenitq; ī eos:
et direxit et adūso acie. illis cont̄
pugnantibz. Fugit autē syrus ysrl'.
Et interfecit dauid de syris septem
milia curruū. et quadragīta milia
peditū: et sophat pncipem exercit⁹.
Uidentes aūt seru adadezer se ab
illis ēe superatos. transfugerunt ad
dauid: et seruierunt ei. Noluitq;
ultra syria: auxiliū pbere filijs a
mon.

Factum ē autē XX mon.
post anni circulū eo tempore
quo solent reges ad bella pcedere.
congregauit ioab exercitum et ro
bur milicie: et uastauit terrā filioz
amon. Pretritq; et obsedit rabbā. Pa
ro dauid manebat in ihrlm. qñdo
ioab pcussit rabbā. et destruxit eā.
Tulit aūt dauid coronā melchon
de capite eius: et inuenit ī ea auri
pondo talentū. et pciosissimas gē
mas: fecitq; inde sibi dyadema.
Manubias quoq; urbis plurimas
tulit. Poplm aūt qui erat in ea e
duxit: et posuit sup eos tribulas et
trahas et ferrata carpenta tribere:
ita ut dilacerarentur et conterērent.
Sic fecit dauid cunctis urbib; filio
z amon: et reūsus ē cum oī pplo
suo in ihrlm. Post hec initum est
bellum in gazer adūsus philistheo;
in quo pcussit sobochai usathites.
ziphai de genere raphaim: et hu
miliauit eos. Aliud q̄q; bellū gestum ē
adūsus philistheos; in quo pcussit a
deodatus filī saltus leemites. frēm
goliath gethei cui hastē ligni erat
quasi liciatoruī texentiū. Sz et alt
ud bellum accidit in geth. in quo
fuit homo longissim⁹ senos habens
digitos id est simul uiginti q̄tuor:
qui et ipse de raphaim fuit stirpe
generatus. Hic blasphemauit ysrl':
et pcussit eum ionathan filī samaa
fris dauid. Hi sūt filij raphaim ī
geth: qui ceciderūt in manu dauid.
et seruoz eius. XXI

Consurrexit aūt sathan cōtra
ysrl: et incitauit dauid ut numera
ret ysrl'. Dixitq; dauid ad ioab: et
ad pncipes pplī. Ite. z numerate ysrl'
a bersabee usq; dan: et afferte mi
numerū ut sciam. Respondit⁹ io
ab. Augeat dñs pplm suū: centuplū
qm sunt. Nonne dñe mi rex. seru
tui oēs sunt? Quare hoc querit
dñs mūs. qd' in peccatū reputetur
ysrl'? Sz sermo regis magis pualu
it. Egressus q̄q; est ioab. et circuuit
ysrl' unūsum: et reūsus ē ihrlm.
Dedit⁹ dauid numerū eoz quos
circuierat. Et inuētus ē oīs nume
rus ysrl' mille milia. et centū milia
uiroz educentiū gladium: de iuda
aūt: trecenta septuagīta milia bel
latoz. Nam leui et beniamin nō nu
merauit: eo qd' inuitus seqrētur re
gis impiū. Displicuit aūt dño qd'
ussum erat: et pcussit ysrl'. Dixitq;
dauid ad dñm. Peccaui nimis: ut hoc
facerem. Obsecro. aufer impietatē

seruu tuu: quia insipienter egi. Et locutus ē dñs ad gad uidentē dauid: dicens. Vade: et loquere ad dauid: et dic ei. Hec dicit dñs. Trium tibi optionē do: unū qđ uolueris elige ut faciam tibi. Cumq; uenisset gad ad dauid: dixit ei. Hec dicit dñs. Elige qđ uolueris; aut tribus annis pestilentiā. aut tribus mensibus fugere te hostes tuos. et gladium eorū nō posse euadere: aut tribus diebus gladiū dñi et mortē uersari in terra. et angelum dñi. interficere in uniuersis finibus israel. Nunc igitur uide: quid respondeam ei qui misit me. Et dixit dauid: ad gad. Ex omni parte: me angustie premūt. Sed melius mihi est ut incidā in manus dñi; qā multe sunt miserationes eius: quā in manū hominū. Misit g̃ dñs pestilentiā in israel: et ceciderunt de israel. lxx. milia uirorū. Misit quoq; angelum in hierusalem: ut puniret eam. Cumq; puniretur; uidit dñs et misertus ē super magnitudinē mali: et imperauit angelo qui puniebat. Sufficiat: iam cessa manus tua. Porro angelus dñi: stabat iuxta aream ornan iebusei. Leuatis q; dauid oculis suis. uidit angelū dñi stantē inter celum et terrā: et euaginatū gladiū in manu ei. et extensū contra hierusalem. Et ceciderunt tam ipse qm̃ maiores natu uestiti cilicijs: pni in terrā. Dixitq; dauid ad dñm. Nonne ego sum qui iussi ut numerarentur pplūs. Ego qui peccaui: ego qui malum feci. Iste grex quid cōmerutus. Dñe dꝰ mꝰ uertatur obsecro manus tua in me et in domū patris mei: pplūs aut tuus in peccatū. Angelus aut dñi precepit gad ut diceret dauid: ut ascenderet. erigeretq; altare dño deo in area ornan iebusei. Ascendit g̃ dauid iuxta sermonē gad: quē locutus fuat ex sermone dñi. Porro ornan cū suspexisset et uidisset angelū. quatuorq; filij ei cum eo: absconderunt se. Eram eo tempe: terebat in area triticū. Igit cū uenisset dauid ad ornan. cōspexit eum ornan. et egressus et obuiam de area: et adorauit eū pnus in terrā. Dixitq; et dauid. Da mihi locum aree tue ut edificem in ea altare dño; ita ut quantū ualet argenti accipias: et cesset plaga a pplō. Dixit aut ornan ad dauid. Tolle: et faciat dñs mꝰ rex qđcumq; ei placet. Ecce et boues do in holocaustū; et tribulas in ligna: et triticū in sacrificium. Omnia libens pbeo. Dixitq; ei rex dauid. Nequaquā ita fiet: sed argentū dabo quantū ualet. Nec enim tibi auferre debeo: et sic offerre dño holocausta gratuita. Dedit g̃ dauid ornan p loco: sycelos aurī iustissimi ponderis sexcentos. Et edificauit ibi altare dño: obtulitq; holocausta et pacifica. Et inuocauit dñm: et exaudiuit eū in igne de celo. sup altare holocausti. Precepitq; dñs angelo: et conuertit gladium suū in uaginā. Primus ergo dauid uidens qđ exaudisset eum dñs in area ornan iebusei: immolauit ibi uictimas. Tabernaculum aut dñi

qđ fecerat moyses in deserto. et altare holocaustoꝝ. ea tempestate erat in excelso gabaon: et in qualuit dauid ire ad altare. ut ibi obsecraret dñm. Animo enim fuerat terroꝛe pterritus: uidens gladiū angli dñi.

XXII

Dixitq; dauid. Hec est domus dei: et hoc altare in holocaustum in isrl. Et pcepit ut cōgregarentur oēs pselite de terra isrl: et constituit ex eis latomos ad cedendos lapides et poliendos. ut edificaretur domus dñi. Ferrū quoq; plurimū ad clauos ianuaꝝ et ad cōmissuras atq; uncturas. pparauit dauid: et eris pondus innumerabile. Ligna quoq; cedrina nō poterant estimari: que sydonij et tyrij deportauerant ad dauid. Et dixit dauid. Salomon filius mꝰ: puer paruulus ē et delicatus. Domus aūt quam edificari uolo dño. talis ēe debet: ut in cunctis regionibꝫ nominetur. Preparabo ergo et necessaria. Et ob hanc causam: ante mortē suā oēs pparauit impensas. Vocauitq; salomonē filiū suū: et pcepit ei ut edificaret domū dño deo isrl. Dixitq; dauid ad salomonē. Fili mi. uoluntatis mee fuit: ut edificarē domū nōi dei mei. Sꝫ fcūs ē sermo dñi ad me: dicēs. Multū sanguinē effudisti. et plurima bella bellasti: nō poteris edificare domū nōi meo. tanto effuso sanguine coꝝ me. Filius qui nascetur tibi: erit uir qietissimus. Faciam enim eum requiescere ab omnibꝫ inimicis suis p circuitū: et ob hanc causam pacificus uocabitur: et pacem et otium dabo in isrl cunctis diebꝫ ei. Ipse edificabit domū nomini meo. Ipse erit mihi in filiū: et ego ero ei in patrem: firmaboq; solium regni eius sup isrl in eternum. Nunc ergo fili mi sit dñs tecum et pspare: et edifica domū dño deo tuo: sicut locutus est de te. Det quoq; tibi dñs prudentiam et sensum: ut regere possis isrl. et custodire legem dñi dei tui. Tunc enim pficere poteris: si custodieris mādata et iudicia que pcepit dñs moysi. ut doceret isrl. Confortare: uiriliter age: ne timeas. neq; paueas. Ecce ego in pauperticula mea pparaui impensas domus dñi: auri talenta centum milia. et argenti mille milia talentoꝝ. Eris uero et ferri nō est pondus: uincitur enim numerus magnitudine. Ligna et lapides pparaui: ad unumquodq; impendia. Habes quoq; plurimos artifices. latomos et cementarios. artifices qq; lignoꝝ et omnium artium: ad faciendū opus prudentissimos. in auro et argento ere et ferro: cui nō est numerus. Surge igitur et fac: et erit dñs tecum. Precepit quoq; dauid cunctis principibꝫ isrl. ut adiuuaret salomonē filiū suum: cernens inquiens qđ dñs ds ur uobiscū sit. et dederit uobis requiem p circuitū. et tradiderit os inimicos in manu urā: et subiecta sit terra coram dño. et coram pplo ei. Prebete igitur corda ura ⁊ animas uras. ut queratis dñm dm urm:

et consurgite et edificate sanctuarium
dño deo: ut introducatur archa fe
deris dñi. et uasa dño consecrata.
in domū que edificatur nōi dñi.
Senuit dauid senex et XXIII
plenus dieꝝ: regem constituit sa
lomonē filium suū sup isrl. Et cō
gregauit oēs p̄ncipes isrl: et sac̄
dotes atq; leuitas. Numeratiq; sūt
leuite a uiginti annis et supra: et
fuerunt triginta octo milia ui
roꝝ. Ex his electi sunt et distribu
ti in ministeriū domus dñi. uigin
quatuor milia; p̄positoꝝ aūt et iu
dicū. sex milia: porro q̄tuor milia
ianitores. et totidem psalte canen
tes dño in organis que fecerat ad
canendum. Et distribuit eos da
uid p̄ uices filioꝝ leui: gerson ude
licet. et caath. et merari. Et gerson:
leedan. et semei. Filii leedan: prin
ceps iehiel. et zetam. et iohel. tres.
Filii semei: salomith. et ozihel. et
aram. tres. Isti p̄ncipes familiaꝝ le
edan. Porro filii semei: leeth. et ziza.
et ialus. et baria. Isti filii semei: q̄
tuor. Erat aūt leeth prior: et ziza
secūs. Porro ialus et baria nō habue
runt plurimos filios: et ideirco in
una familia unaq; domo cōputati
sunt. Filii caath: amram. et ysaar.
hebron et ozihel. q̄tuor. Filii amrā:
aaron. et moyses. Separatusq; est
aaron ut ministraret in sc̄a sc̄oꝝ.
ipe et filii eius in sempit̄nū: et ado
leret incensū dño secūm ritum suū:
ac bñdiceret nōi eius imperpetuum.
Moysi quoq; hoīs dei filii: annume
rati sunt in tribu leui. Filii moysi:
gerson. et eliezer. Filii gerson: subu
hel p̄mus. Fuerunt aūt filii eliezer:
roobia p̄mus: et nō erant eliezer filii
alii. Porro filii roobia: multiplica
ti sunt nimis. Filii ysaar: salumith
p̄mus. Filii hebron: ieriau primus.
amarias secūs. iazihel tertius. iecmaa
ham quartus. Filii ozihel: micha p̄
mus. iesia secūs. Filii merari: mooli.
et musi. Filii mooli: eleazar. et cys.
Mortuus ē aūt eleazar: et nō ha
buit filios sed filias. Accepuntq; eas:
filii cys fres eaꝝ. Filii musi: mooli.
et heder. et ierimuth. tres. Hi filii
leui in cognationibus et familiis su
is. p̄ncipes p uices et numerū capi
tum singuloꝝ: qui faciebant opa
ministerii domus dñi. a uiginti
annis et supra. Dixit enim dauid.
Requiē dedit dns ds isrl' ppl̄o suo:
et habitationē in ihrlm usq; in ēter
num. Nec erit officii leuitarū: ut
ultra portent tabnaculū et oīa
uasa eius ad ministrandū. Iuxta
p̄cepta quoq; dauid nouissima: sup
putabitur numerus filioꝝ leui. a
uiginti annis et supra. Et erūt sub
manu filioꝝ aaron in cultū domus
dñi: in uestibulis. et in exedris et in
loco purificatois. et in sanctuario. et in
uniuersis operibus ministerii templi
dñi. Sacdotes aūt sup panes p̄po
sitionis. et ad simile sacrificium. et
ad lagana. et azima. et sartagine.
et ad torrendū: et sup oīe pondus.
atq; mensuram. Leuite uero ut stent
mane ad confitendū et canendum

dño. simulq; ad uespam. tam ī ob
lationē holocaustoꝝ dñi. qm̄ in sab
batis et kalendis et sollempnitati
bꝫ reliquis. Juxta numerū et cerimo
nias unusquiq; rei ugiter cora dño;
et custodiant obseruatões tabnacu
li federis. et ritum scūarū. et obser
uationē filioꝝ aaron frūm suoꝝū:
ut ministrēt ī domo dñi. XXIIII
Porro filys aaron: hec porro
nes erant. Fily aaron: nadab.
et abiu. eleazar. et ythamar. Mor
tui sunt aūt nadab et abiu ante
patrem suū absq; liberis: sacerdo
tioq; functus ē eleazar et ythamar.
Et diuisit eos dauid id est sadoch
de filys eleazar. et achimelech de
filys ythamar: scām uices suas ī
ministeriū. Inuenitq; sunt multo
plures fily eleazar in pncipib; ui
ris: qm̄ fily ythamar. Diuisit aūt
eis hoc est filys eleazar pncipes p
familias sedecim: et filys ythamar
p familias et domos suas octo. Por
ro diuisit utraliq; inter se familias:
sortib; Erant enī pncipes scūarū ī
pncipes dei: tam de filys eleazar q̄
de filys ythamar. Descripsitq; eos
semeias filius nathanahel scriba
leuites. coram rege et pncipib; et sa
doch sacerdote. et achimelech filio
abiathar. pncipib; quoq; familiaꝝ
sacerdotaliū et leuiticaꝝ: una do
mū que cereris pērat. eleazar. et al
teram domū que sub se habebat ce
reros. ythamar. Exiuit aūt sors
pma ioarib. secda iedeie. tcia harim.
quarta seorim. qnta melchia. sexta
maiman. septima accos. octaua abia.
nona hiesu. decima sechenia. undeci
ma eliasib. duodecima iachim. tcia
decima opha. quartadecima isbaal.
qntadecima belga. sextadecima em
mer. septimadecima exir. octauade
cima aiabses. nonadecima phetheia.
uicesima ezechiel. uicesima pma
iachin. uicesima secda gamul. uice
sima tercia dalaian. uicesima qrta
mazziau. Hec uices eoꝝ secdm mi
nisteria sua ut ingrediantur domū
dei. et iuxta ritum suū sub manu
aaron patris eoꝝ: sicut pcepit dñs
ds isrl. Porro filioꝝ leui qui reliqui
fuerant de filys amram: erat se
buhel: et filij sebuhel iedeia. De fi
lys quoq; roobie: princeps iesias.
Isaaris uero: salemoth. Filius q̄q;
salemoth: iauadiath. Filiusq; ei⁹
ierihau. amarias secds. iazihel terti.
iechmdam quartus. Filius ozihel:
micha. Filius micha: samir. Frat
micha: iesia. Filiusq; iesie: zacha
rias. Filij merari: mooli et musi.
Filius ioziau: bennon. Filij quoq;
merari: oziau. et soem. et zacchur.
et hebri. Porro mooli filij eleazar:
qui nō habebat liberos. Filius uero
eys: ieremel. Filij musi: mooli: et e
ber. et ieremuth. Isti filij leui: secū
dum domos familiaꝝ suaꝝ. Hi se
runtq; et ipi sortes contra frēs suos
filios aaron: coram dauid rege. et
sadoch et achimelech. et pncipib; fa
miliaꝝ sacerdotaliū ī leuiticaꝝ. Tam
maiores qm̄ minores: omnes sors e
qualiter diuidebat. XXV

Igitur dauid et magistratus exercit⁹ segregauerūt in ministeriū filios asaph. et heman. et idithum. qui p̄phārent in cythāris et psalteriis et cymbalis: secūm numerū suū. dedicato sibi officio seruientes. De filiis asaph: zacchur. et ioseph. et nathania. et asarelā. Filij asaph: sub manu asaph p̄phantes iuxta regē. Porro idithum filij idithum. godolias. seri. iesias. et sabatias. et mathathias. sex sub manu patris sui idithū: qui in cythara p̄phabat. super confitentes et laudantes dñm. Heman quoq; filij: heman. boccau. mathania. ozihel. subuhel. et ierimoth. anania. anani. eliatha. gedelthi. et romenthiezer. et iesbacasa. mellothi. othir. mahazioth. Omnes isti filij heman. uidentes regis. in sermonibus dei: ut exaltaret cornu. Deditq; ds heman. filios quatuordecim: et filias tres. uniūsi sub manu patris sui ad cantandū in templo dñi. distributi erant. in cymbalis. et psalteriis. et cythāris in ministria dom⁹ dñi iuxta regem: asaph uidelicet. et idithum. et heman. Fuit aūt numerus eorū cum frībus suis. qui erudiebant cantū dñi: cuncti doctores ducenti octoginta octo. Miseruntq; sortes p ui ces suas ex equo: tam maior quam minor. doctus pariter et indoctus. Egressāq; est sors p̄ma. ioseph: qui erat de asaph. Secūda godolie: ipi et filius eius. et frēs eius duodecim. Tertia zacchur: filius et frēs eius duodecim. Quarta ysari: filius et frēs eius duodecim. Quinta nathanie: filius et frēs ei⁹ duodecim. Sexta boccau: filius et frēs ei⁹ duodecim. Septima isrehelā: filius et frēs ei⁹ duodecim. Octaua ysaie: filius et frēs eius duodecim. Nona mathanie: filius et frēs ei⁹ duodecim. Decima semeie: filius et frēs eius duodecim. Undecima ezrahel: filius et frēs eius duodecim. Duodecima asabie: filius et frēs eius duodecim. Tertiadecima subahel: filius et frēs eius duodecim. Quartadecima mathathie: filius et frēs eius duodecim. Quintadecima ierimoth: filius et frēs eius duodecim. Sextadecima ananie: filius et frēs eius duodecim. Septimadecima iesbocase: filius et frēs eius duodecim. Octauadecima anniam: filius et frēs ei⁹ duodecim. Nonadecima mellothi: filius et frēs eius duodecim. Uicesima eliathā: filius et frēs ei⁹ duodecim. Uicesima p̄ma othir: filius et frēs eius duodecim. Uicesima secūda godoliathi: filius et frēs eius duodecim. Uicesima tertia mazuth: filius et frēs eius duodecim. Uicesima q̄rta romethiezer: filius et frēs eius duodecim.

Distributiones XXVI duodecī. aūt tantor. De cōitus: meselemiā filius chore. de filiis asaph. Filij selleme: zacharias p̄mogenitus. adiel secūs. zabadias tertius. iathanael quartus. abian quintus. iohannā sextus. helioenay septimus. Filij aūt obededom: semeyas p̄mogenitus. iozadab secūs. ioaha tertius.

sachar quartus. nathanael qntus.
amihel sextus. ysachar septim. phi
lati octauus. qua benedixit illi
dñs. Semeie aũt filio eius nati sũ
filij pfecti familiaꝝ suaꝝ: erant en̄
uiri fortissimi. Filij ergo semeie:
othni. et raphael. et obedihel. za
bab. et frēs eius uiri fortissimi. he
liu quoq; et samachias. Oms hi
de filijs obededom: ipsi et filij et
frēs eoꝝ uiri fortissimi ad minist̄n
dum. sexaginta duo. de obededom.
Porro mesenamie filij et frēs ro
bustissimi: decem et octo. De osa
aũt id est de filijs merari. sechri pn
ceps; nō enim habuerat pmoge
nitum. et ideireo posuerat eũ pat̄
eius in pncipem: helchias scds. ta
belias tercius. zacharias quartus.
Oms hi filij et frēs osa tredecim.
Hi diuisi sunt in familias: ut sēp
pncipes custodiaꝝ. sicut et frēs eoꝝ
ministrarēt in domo dñi. Misse sũ
g̃ sortes ex equo et parus et mag
nus p familias suas: in unāquāq;
portaꝝ. Cecidit igitur sors orien
talis: semeie. Porro zacharie filio
eius uiro prudentissimo ⁊ erudito:
obtigit sorte plaga septēntrionalis.
Obededom uō et filijs ei ad austrū:
in qua parte domus erat seniorꝝ
consiliuꝝ. Sephima et chosa. ad
occidentē uxta portam que ducit
ad uiam ascensionis: custodia con
tra custodiā. Ad orientē uō leuite
sex et ad aquilonē quatuor p diem:
atq; ad meridiem similiter in die
quatuor. Et ubi erat consiliū. bini
et bini. In cellulis quoq; ianitoꝝ qua
tuor ad occidentē in uia: bini q; per
cellulas. Hec sunt diuisiones ian
toꝝ: filioꝝ chore et merari. Porro a
chias erat sup thesauros dom̄ dñi:
ac uasa scōꝝ. Filij leedan: filij ger
soni. De leedan pncipes familiaꝝ le
edan et gersoni: iehieli. Filij iehieli:
etan. et iohel frater eius sup thesau
ros domus dñi. Amramitis. et isaa
ritis. et hebronitis. et ozielitis. Su
buhel aũt filius gersom filij moysi
ppositus thesauris: frat̄ quoq; eius
eliezer. cuius filius raabia. et huius
filius ysaias. et hui filij roam. Hui
quoq; filius zechri: sed et hui filij
selemith. Ipe selemith et frēs ei sup
thesauros scōꝝ. que scīficauit rex da
uid et pncipes familiaꝝ et tribuni
et centuriones et duces exercitus:
de bellis et manubijs pliorꝝ que cō
secrauerant ad instaurationē ⁊ sup
pellectilē templi dñi. Hec aũt uni
uersa scīficauit samuel uidens: et
saul filius eis. et abner filius ner.
et ioab filius saruie. Oms qui scī
ficauerunt ea: p manū salemith et
frm̄ eius. Ysaritis uō erat chone
nias et filij eius. ad opa foris sup
isr̄l: ad docendū et ad iudican
dum eos. Porro de hebronitis: asa
bias et frēs eius uiri fortissimi.
mille septingenti erant strēnui uiri
in roadanē contra occidentē. in cūctis
operibus dñi. et in ministerio regis.
Hebronitaꝝ aũt pnceps fuit heri
as: secm familias et cognationes
eoꝝ. Quadragesimo anno regni

dauid recensita sunt et inuenta sunt fortissimi in nazer galaad fresq; et robustioris etatis: duo milia septingenti principes familiax. Preposuit aũt eos dauid rex rubenitis et gaditis. et dimidie tribui manasse: in omne ministeriũ dei et regis.

Filij aũt isrl XXVII secũm numerũ suũ principes familiax. tribuũ centuriones et p̃fecti. qui ministrabant regi iuxta turmas suas. ingredientes et egredientes p̃ singulos mẽses in anno: uginti quatuor milib; singuli p̃erant. Prime turme in p̃mo mẽse ishoam p̃erat. filius zabdihel: et sub eo uginti quatuor milia. De filijs phares p̃cipes cunctor p̃cipũ in exercitu mẽse p̃mo. sed mẽsis habebat turmã dudi achoites: et post se alterum nõie macloth. q̃ regebat partem exercitus uginti quatuor miliũ. Dux quoq; turme tercie. in mẽse tcio. erat banaias filius ioiade sacerdotis: et in diuisione sua uginti quatuor milia. Ipe ẽ banaias fortissimus inf triginta: et sup triginta. Preerat aũt turme ipius: amizadath filius ei. Quarto mẽse. quartus asahel frat ioab. et zabadia filius eius post eum: et in turma eius uginti q̃tuor milia. Quint mẽse quito princeps samahoth zezarites: et in turma eius uginti q̃tuor milia. Sextus in sexto mẽse. yra filius accis thecuites: et in turma eius uginti quatuor milia. Septimus mẽse septimo. helles palonites de filijs effraim: et in turma ei uginti quatuor milia. Octauus mense octauo. sobochai asothites de stirpe zarai: et in turma eius uginti quatuor milia. Nonus mẽse nono. abiezer anathothites de stirpe iemini: et in turma eius uginti q̃tuor milia. Decimus mẽse decimo. marai. ztipe nethophatites. de stirpe zarai: et in turma eius uginti q̃tuor milia. Undecim mẽse undecimo. banaias pharathonites. de filijs effraim: et in turma eius uginti q̃tuor milia. Duodecimus mẽse duodecimo. holdi a nethophatites de stirpe gothoniel: et in turma eius uginti q̃tuor milia. Porro tribubz p̃erant isrl: rubenitis: dux eliezer filius zechri. Simeonitis: dux saphatias filius macha. Leuitis: asabias filius camuhel. Aaronitis: sadoch. Judaitis: eliu frat dauid. Isacharitis: amri filius michahel. Zabulonitis: ismaias filius abdie. Neptalitib: ieremuth filius ozrihel. filius effraim: osee filius ozazin. Dimidie tribui manasse: iohel filius phadaie. et dimidie tribui manasse in galaad: iaddo filius zacharie. Beniamin aũt: iasihel filius abner. Dan uero: ezrihel filius ieroam. Hi principes filioz isrl. Noluit autẽ dauid numerare eos a uginti annis inferius: quia dixerat dñs ut multiplicaret isrl quasi stellas celi. Joab filius saruie cepat numerare. nec compleuit: quia sup hoc ira irruerat in isrl: et ideirco numer

eoz qui fuerāt recēnsitu nō est re
latus in fastos regis dauid. Sup
thesauros aūt regis: fuit azmoth
filius adhihel. Hys aūt thesauri
qui erant in urbibz: et in uicis et
in turribz: pfidebat ionathan fili
ozie. Operi aūt rustico et agrico
lis qui exercebāt terrā: pērat ezri
filius cherub. Vineaz: q: cultoribz:
semeias romathites. cellis aūt u
nariis: zabdias aphonites. Hā sup
olyueta et ficeta que erant in cam
pestribz: babanan gadarites: sup
apothecas aūt olei: ioas. Porro ar
mentis que pascebantur in saronа
pōsitus fuit secrai saronites. ⁊ sup
boues in uallibz: saphat filius abdi.
sup camelos uō ubil ismahelites.
et sup asinos iadias meronathites:
sup oues quoq: iazim agarenus.
Omnes hu: pncipes substantie da
uid regis. Jonathan aūt patruus
dauid consiliarius ut prudens et
lītātus: ipe et iahihel filius acha
moni. erant cū filys regis. Achi
thophel etiam consiliarius regis:
et chusi arachites amicus regis.
Post achithophel fuit ioiada filiꝰ
banaie: et abiathar. Pnceps aūt
exercitꝰ regis: erat ioab. XXVIII

Conuocauit igitur dauid oēs
pncipes isrl: duces tribuū et
pōsitos turmaz qui ministrabāt
regi. tribunos quoq: et centurio
nes et qui pērant substantie et
possessionibz regis. filios q: suos
cū eunuchis. et potentes et robus
tissimos quosq: in exercitu: trāsm.
Cumq: surrexisset rex et stetisset: ait.
Audite me frēs mei: et pls mūs. Co
gitaui ut edificarē domū in qua re
quiesceret archa federis dñi. et scabel
lum pedum dei nr: et ad edifican
dū oīa pparaui. Ds aūt dixit mi.
Non edificabis domū nōi meo: eo
qd sis uir bellator. et sanguinē fu
deris. Sz elegit dñs ds isrl me de
uniūsa domo patris mei: ut essem
rex sup isrl in sempiternū. De iuda
enim: elegit pncipem. Porro de do
mo iuda. domū patris mei: et de fi
lijs patris mei placuit ei ut me eli
geret regem sup cunctū isrl. Sz ⁊ de
filys meis. filios multos dedit mi
dñs: elegit salomonē filium meū
ut sederet in throno regni dñi sup
isrl. Dixitq: mi. Salomon filius tuus:
edificabit domū meā. et atria mea.
Ipm enim elegi mi in filium: et ego
ero ei in patrem. Et firmabo regnū
eius usq: in eternū: si perseuerauit
facere pcepta mea et iudicia. sicut
et hodie. Nunc uō coram uniuso
ctu isrl. audiente deo meo custodite
et pquirite cuncta mandata dñi dei
uri: ut possideatis terrā bonam. et
relinquatis eam filys uris post uos
usq: in sempiternū. Tu aūt salomon
fili mi scito dm patris tui: et seru
et corde pfecto. et animo uoluntā
rio. Omnia enim corda scrutatur
dñs: et uniūsas mentiū cogitatio
nes intelligit. Si quesieris eū in
uenies: si aūt dereliqueris eum: p
iciet te in eternū. Nunc ergo quia
elegit te dñs ut edificares domū

scãary: confortare. et pfice. Dedit
aũt dauid salomoni filio suo descrip
tionẽ porticus et templi. et cellarioꝝ
et cenaculi. et cubiculoꝝ in ãditis. et
domus ppiationis; necnõ et oĩum
que cogitauerat artioꝝ et exedraꝝ
p̃ceptum in thesauros dom̃ dñi.
et in thesauros sc̃oꝝ diuisionũq; sac
dotaliũ et leuiticaꝝ. in omnia opera
domus dñi: et in uniũsa uasa mi
nisterij templi dñi. auri in pondere
p̃singula uasa ministerij. argenti
quoq; p uasoꝝ et opum diũsitate.
Et ad candelabra aurea. et ad lu
cernas eoꝝ. aurum p̃ mẽsura unius
cuiq; candelabri. et lucernaꝝ: simi
liter et in candelabris argenteis. &
in lucernis eoꝝ p diũsitate mẽsure.
pondus argenti tradidit. Aurũ q̃q;
dedit in mensã ppositionis p diũsi
tate mẽsure: similiter et argentũ in
alias mẽsas argenteas. Ad fuscinu
las quoq; et phialas et thuribula
ex auro purissimo. et leuniculos au
reos: p qualitate mẽsure pond̃ des
tribuit. in leuniculũ et leuniculum.
Similiterq; et in leones argenteos:
diũsum argenti pondus sẽpauit.
Altari aũt in quo adolebatur ĩcen
sum. aurũ purissimũ dedit: ut ex
ipso fieret similitudo quadrige che
rubim extendentiũ alas. et uelami
um archam federis dñi. Omnia inq̃
uenerunt scripta in manu dñi ad
me: ut intelligerẽ uniũsa opa ex
emplaris. Dixit quoq; dauid: salo
moni filio suo. Viriliter age et cõ
fortare et fac: ne timeas et ne pa
uescas. Dñs enim d̃s mẽs tecum erit;
et nõ dimittet te nec derelinquet
te: donec pficias omne opus mini
sterij domus dñi. Ecce diuisiones
sacerdotũ et leuitaꝝ in omne opus
ministerij domus dñi assistent ti
bi; et parati sunt: et uouerunt tã
Locutusq; est XXIX
principes q̃m pl̃s facere oĩa p̃cepta
rex dauid: ad omnẽ ecclĩam.
Salomonẽ filium meũ unum ele
git: adhuc puerũ et tenellum. Op⁹
autẽ grande est: nec homini p̃para
tur habitatio. sed deo. Ego autẽ tocis
uiribus meis p̃paraui impensas dom⁹
dei mei; aurum ad uasa aurea. ar
gentũ in argentea. es in ærea. fer
rum in ferrea. ligna ad lignea: la
pides onichinos et quasi stibinos.
et diuersoꝝ coloꝝ. omnẽ p̃ciosum
lapidem. et marmoꝝ parium habũ
dantissime. Et sup hec aurum et
argentũ do in templũ dei mei. q̃
obtuli in domũ dei mei de peculio
meo. exceptis hijs que preparaui
in edem sc̃am: tria milia talenta
auri de auro ophir. et septẽ milia
talentoꝝ argenti pbatissimi. ad
deaurandos parietes templi. Et
ubicumq; opus ẽ aurum de auro.
et ubicumq; opus ẽ argentũ. argẽ
ti opa fiant p manus artificum.
Et siquis sponte offert. impleat
manum suã hodie: et offerat q̃d
uoluerit dño. Pollicti sunt ergo
principes familiaꝝ et p̃ceres tribuũ
isrl̃. tribuni quoq; et centuriones
et p̃fecti possessionũ regis; dede

tuntq; in opa domus dñi. auri ta/
lenta quinq; milia. et solidos decē
milia. argenti talenta decē milia.
et eris talenta decem et octo milia.
ferri quoq; centū milia talentorū.
Et apud quemcūq; inuenti sunt
lapides. dederunt in thesaurū dom
dñi. p manū iehiel gersonitis. Leta
tusq; est ps cū uota sponte pmit/
terent. quia toto corde offerebāt ea
dño. Et et dauid rex letatus ē gau/
dio magno. et bñdixit dño coram
omni multitudine. et ait. Bñdict
es dñe ds isrl patris nri. ab eterno
in eternū. Tua ē dñe magnificētia
et potestas. et gla atq; victoria. et
tibi laus. Cuncta enim que i celo
sunt. et in terra. tua sunt. Tuum
dñe regnū. et tu es sup oēs prin/
cipes. Tue diuicie. et tua est gla.
tu dominaris oīum. In manu tua
uirtus et potentia. in manu tua
magnitudo et impiū oīum. Nunc
igitur ds nr confitemur tibi. et lau/
damus nom tuū inclitū. Quis ego
et quis ps ms. ut possim tibi hec
omnia pmittere. Tua sunt omnia.
et que de manu tua accepim. dedi
mus tibi. Pegrini enī sumus coram
te et aduene. sicut oēs patres nri.
Dies nri quasi umbra sup terrā.
et nulla ē mora. Dñe ds nr omnis
hec copia quā parauim ut edifica
retur domus nōi scō tuo. de manu
tua est. et tua sunt omnia. Scio
dñe ds. qd pbes corda. et simplica
tatem diligas. Unde et ego in sim
plicitate cordis mei letus obtuli u/
niuersa hec. et ps tuus qui hic rep/
tus ē. uidi cū ingenti gaudio tibi of
ferre donaria. Dñe ds abraham et
ysaac et isrl patrum nrōr. in eternū
custodi hanc uoluntatē cordis eor.
et semp in uenerationem tui mens
ista pmaneat. Salomoni q̄q; filio
meo da cor pfectum. ut custodiat
mandata tua et testimonia tua et
rimonias tuas. et faciat uniuersa.
et edificet edem cui impensas pau.
Precepit aūt dauid. uniuerse ecclie.
Bñdicite dño deo nro. Et benedixit
oīs ecclia dño dō patrum suorū. et
inclinauerūt se. et adorauerūt deum.
deinde regem. Immolauerūq; uicti
mas dño. et obtulerunt holocausta
die sequenti. tauros mille. et arietes
mille. et agnos mille cū libaminib;
suis. et multo ritu habundantissi
me. in omnē isrl. Et comederunt et
biberunt coram dño in die illa. in
grandi letitia. Et unxerunt secdo sa
lomonē filiū dauid. Unxerunt aūt
dño in pncipem. et sadoch in pontī
ficem. Sedit q̄q; salomon sup solium
dñi in regem p dauid patre suo. et
cunctis placuit. et paruit illi omis
isrl. Et et uniuersi pncipes et potentes.
et cuncti filii regis dauid. dederunt
manū. et subiecti fuerunt salomōi
regi. Magnificauit g dñs salomonē
sup omnē isrl. et dedit illi gloriam
regni. qualem nullus habuit ante
eum rex isrl. Igitur dauid filius ysai
regnauit sup isrl uniuersum. et dies
quib; regnauit sup isrl. fuerunt q̄
draginta anni. In hebron regnauit

septem annis: et in ihrlm annis tri
ginta tribz. Et mortuus ē in senec
tute bona: plenus dierū ⁊ diuitijs
et gla. Regnauitq; salomon filius
eius: ꝓ eo. Gesta autē dauid regis
ꝑora et nouissima. scripta sunt in li
bro samuelis uidentis. et in libro na
than ꝓphē. atq; in uolumine gad u
dentis: ubiuersiq; regnū eius et for
titudinis. et tempor que transierūt
sub eo. siue in isrl siue in cunctis re
gnis terraꝝ. Explicit ꝑmus lib' pa
lipomenon. Incipit prologus in se
cundum librum paralipomenon.

Eusebius ieronimus dom
nioni et rogatiano. suis
in thū xp̄o: salutē. Quo
modo greco hystorias
magis intelligunt qui athenas u
derint. et tercū uirgilij librum qui
a troade ꝑ leucatem. et a croceran
ma ad siciliam. et inde ad ostia ty
beris nauigauerint: ita scām scp
turam lucidius intuebitur. qui u
deam oculis cōtemplatus est. et an
tiquaꝝ urbiū memorias. locoꝝq; ul'
eadem uocabula uel mutata cog
nouerit. Vnde et nobis cure fuit
cū eruditissimus hebreoꝝ hunc la
borem subire: ut circumcisionem ꝑ
unctā. quā unusquisq; xp̄i ecclesie so
nant. Facerē enī mi domnion ⁊ ro
gatiane knīm; nunquā me in diui
nis uoluminibz ꝓpriis credidisse u
tibz. nec habuisse magistrū. opini
onem meā: sed ea etiam de quibz
scire me arbitrabar. interrogasse
me solutum. Quanto magis de
hijs sup quibz anceps eram. Denicq;
cum a me nup literis flagitasseris.
ut uobis palippomenon latino ser
mone transferrē. de tyberiade legē
quendā doctorem qui apud hebreos
admirationibz habebatur assumpsi;
et contuli cū eo a uertice ut aiunt
usq; ad extremū unguē. et sic con
firmatus animus sum facere qd' u
bebatis. Libere enī uobis loquor; i
ta in grecis et in latinis codicibus
hic nominū liber uitiosus est: ut
nō tam hebrea qm barbara quedā
et farmacea nōia. connecta arbi
trandū sit. Nec hoc septuaginta
interpretibz qui spū scō pleni. ea que
uera fuerant transtulerunt. ꝛ scrip
toꝝ culpe asscribendū: dum de me
mendatis memendata scripturarum.
et sepe tria nōia subtractis e medio
syllabis. in unū uocabulum cogunt.
uel e regione ꝓpter latitudinem. in
duo uel tria uocabula diuidunt.
Sz et ipē appellationes nō homīes
ut plerisq; estimant. sed urbes et re
giones et saltus et puncturas sonāt:
et obliquē sub interpretatione et fi
gura eoꝝ. quedā narrantur hystō
rie. de quibz in regnoꝝ libro dicit.
Nomina ecce hec scripta sunt ī libro
uerboꝝ dierū regum iudaꝰ. Que u
tiq; in nris codicibz non habentur.
Hoc primū sciendū qd' apud hebre
os palippomenon liber sit. et apud
illos uocatur debreiamin id est ū
ba dierum; qui ꝓpr magnitudinē
apud nos diuisus ē: qd' nō nulli in
bruto etiam ciceronis dialogo fa

cium̄t. ut eum in tres partes secent. cū unus a suo auctore sit editus. Deinde etiam illud attendendum. qd̄ frequenter nōia. nō uocabula hominū ꝛ rerum ut dixi significant as sonant; ad extremū. qd̄ omnis eruditio scripturaꝝ in hoc libro cōtinetur. et hystorie. uel que preter misse sunt in suis locis ul' plenius lector leuiter hic p quedā uerboꝝ cōpendia explicentur. Orationum tractuāꝝ aduersus auxilio. mihi libri benuolus placaturū. tamē inuidi displicaturū ee nō ambigo. Optima enim quecꝝ ut ait plinius malūt cōtemnere uidere plerīqꝝ: quam discere. Siquis in hac interpratione uoluerit aliquid reprehendere. interroget hebreos; suam cōscientiam recolat. uideat ordinem textumqꝝ sermonis: et tunc nō labori si potuerit detrahat. Obeliscīqꝝ ergo astericos id est stellas radiare in hoc uolumine uiderit: ibi sciatis de hebreo additum. quod in latinis codicib; nō habetur. Ubi uō obelus transuersa si uirga ꝓposita e. illuc significatur quid septuaginta interpretes addiderunt. ul' ob decorus grām. uel ob ips sci auctoritatem. et in hebreis uoluminib; nō legatur. Explicit prologus. Incipit lib' secundus paralipomenon.

Confortatus est g̃ salomon filius dauid in regno suo; et dn̄s erat cum eo: et magnificauit eū in excelsū. Precepitqꝝ salomon uniuerso israel. tribunis et centurionib; et iudicib; ⁊ duc ib; omnis isr̄l'. et principib; familiaꝝ: et abiit cū uniuersa multitudine in excelsum gabaon ubi erat tabernaculum federis dn̄i. qd̄ fecit moyses famulus dei in solitudine. Archam aūt dei adduxerat dauid de cariathiarim. in locum quē ꝓparauerat ei. et ubi fixerat ei tabernaculū: hoc est in ihrlm. Altare quoqꝝ eneū qd̄ fabricatus fuerat beselehel filius uri filii ur. ubi erat coram tabernaculo dn̄i: qd̄ et requisiuit salomon. et omnis ecclia. Ascenditqꝝ salomon ad altare eneum coram tabernaculo federis dn̄i: et obtulit in eo mille hostias. Cece aūt in ipa nocte apparuit ei deus: dicens. Postula quod uis: ut dem tibi. Dixitqꝝ salomon deo. Tu fecisti cū dauid patre meo mīam magnā: et constituisti me regem p eo. Nunc igitur dn̄e ds. impleat sermo tuus: quē pollicitus es dauid patri meo. Tu enim fecisti me regē sup ppl'm tuū multū: qui tam innumerabilis e quā pulus tre. Da mi sapiam et intelligentiā: ut ingrediar et egrediar coram pplo tuo. Quis enī potest hunc pl'm tuū digne qui tam grandis est iudicare? Dixit aūt deus ad salomonē. Quia hoc magis placuit cordi tuo. et nō postulasti diuitias et substantiam et gl'am. neqꝝ animas eoꝝ q te oderant. sed nec dies uite plurimos; petisti aūt sapiam et scientiam

am·ut iudicare possis pplm meū sup
quē constitui te regem: sapientia
et scientia data sunt tibi. Diuitias
aūt et substantiā et glām dabo tibi:
ita ut nullus in regib; nec ante te
nec post te fuerit similis tui. Venit
g̃ salomon ab excelso gabaon in ie
rlm·coram tabnaculo federis: ⁊ reg
nauit sup isrl. Congregauitq; sibi
currus et equites; et facti sunt ei
mille quadringenti currus et duode
cim milia equitū: et fecit eos ee in
urbib; quadrigay·et cum rege ī ie
rlm. Prebuitq; rex in ihrlm argen
tum et aurū quasi lapides: ⁊ cedros
quasi sichomoros que nascuntur in
campestrib; multitudine magna·
Adducebantur aūt et equi de egyp
to et de choa·a negociatoribus regis:
qui ibant. et emebant pcio quadri
gam equoy: sexcentis argenteis. et
equū centū quinquaginta. Similit
de uniuersis regnis cetheoy·⁊ a regib
syrie: empto celebrabatur.

¶ Decreuit aūt salomon edifica
re domū nomini dñi: et pala
tiū sibimet. Et numerauit septua
ginta milia uiroy portantiū humeri
ris; et octoginta milia qui cederet
lapides in montib;: ꝓpositosq; eoy
tria milia sexcentos. Misit quoq;
ad hyram regem tyri: dicens. Si
cut egisti cū patre meo dauid· et
misisti ei ligna cedrina ut edifica
ret sibi domū in qua et habitaret;
sic fac mecū ut edificem domū nōi
dñi dei mei. et consecrem eam ad
adolendum incensū coram illo et
fumiganda aromata·et ad ꝓpositio
nē panū sempiternā·et holocaustō
mata·mane et uespe·sabbatis q̃q;
et neomenys. et sollemnitatib; do
mini di nri in sempiternū: que man
data sunt isrl. Domus enim quā
edificare cupio: magna ē. Magnus
ē enī dñs ds nr: sup oēs deos. Qs
q̃ poterit ꝓualere·ut edificet ei di
gnam domū: Si enī celū·et celi
celoy capi eum nequeunt; quant
ego sum ut possim et edificare domū:
Sz ad hoc tantū: ut adoleatur ince
sum coram illo. Mitte igitur mi u
rum eruditū·qui nouerit opari ī
auro et argento. ere et ferro. pur
pura cocceo et iacincto; et qui sci
at sculpere celaturā: cum hys ar
tificib; quos mecū habeo in iudea
et in ihrlm·quos ꝓparauit dauid
pat mus. Sz et ligna cedrina mitti
mi et arceuthina·et pynea: de lyba
no. Et erunt serui mei cū seruis
tuis: ut parentur mi ligna plurima·
Domus enī quā cupio edificare:
magna ē nimis. et inclita·Pterea
operiys qui cesuri sunt ligna ser
uis tuis. dabo in cibaria·tritici co
ros uiginti milia; et ordei choros to
tidem: olei quoq; sata uiginti milia·
Dixit aūt hyram rex tyri: p litte
ras quas miserat salomoni. Qa
dilexit dñs ꝓplm suū: ideirco te
regnare fecit sup eū. Et addidit
dicens. Benedictus dñs ds isrl. qui
fecit celum et terrā; qui dedit da
uid regi filiū sapientē et eruditū·
et sensatū atq; prudentē: ut edi

ficaret domū dñō. et palatiū sibi. Misi g̃ tibi uirū prudentē ⁊ scientissimū hyram patrē meū filium mulieris de filiabꝫ dan. cuius pater tyrꝰ fuit; qui nouerit opari ī auro et in argento. et ere et ferro. ⁊ marmore et lignis. in purpura q̃q; et iacincto. et byssо et cocсino. ⁊ qui sciat celare omnē sculpturā. et adinuenire prudentꝫ qd̃cunq; in opere necessariū ē: cū artificibꝫ tuis. ⁊ cū artificibꝫ dñi mei dauid patris tui. Triticū g̃ et ordeum. et oleum et uinū. que pollicitus es dñe mi: mitte seruis tuis. Nos aũt cedimus ligna de lybano. quot necessaria habueris: et applicabimꝰ ea ratibꝫ p mare in ioppe. Tuum aũt erit: transferre ea in ierlim. Numerauit igitur salomon oēs uiros pselytos. qui erant in terra isrl. post dinumeratiõnē quā dinumerauit dauid pat̃ ei: et inuenti sunt centū quinq̃ginta milia et tria milia sexcenti. Fecitq; ex eis septuaginta milia. qui humeris onera portarent; et octoginta milia qui lapides ī montibꝫ cederent: tria aũt milia ⁊ sexcentos ꝓpositos opum ꝑsi. III

Et cepit salomon edificare domū dñi in ierlim in monte moria. qui demonstratus fuerat dauid patri eius. in loco quē ꝑparauerat dauid: in area ornan iebusei. Cepit aũt edificare mēse secõdo. anno quarto regni sui. Et hec sũt fundamenta que iecit salomon ut edificaret domū dei. longitudinis cubitos in mensura ꝓma sexaginta. latitudinis cubitos uiginti: porticū aũt ante frontē. que extendebatur in longū iuxta mensuram latitudis domus. cubitoꝝ uiginti. Porro altitudo centū uiginti cubitoꝝ erat. Et deauraut eā intrinsecus: auro mundissimo. Domū q̃q; maiorē texit tabulis abiegnis: et laminas auri obrizi affixit p totū. Sculptitq; in ea palmas: et quasi cathenulas se inuicē cõplectentes. Strauitq; pauimentū templi ꝑciosissimo marmore: decore multo. Porro aurum erat ꝑbatissimū: de cuius laminis texit domū et trabes ei⁹ et postes. et parietes et ostia. Et celauit cherubim in parietibꝫ. Fecit q̃q; domū sci scoꝝ longitudine iuxta latitudinē domus. cubitoꝝ uiginti; et latitudinē similit̃ uiginti cubitoꝝ: et laminis aureis texit eam quasi talentis sexcentis. Ex et clauos fecit aureos: ita ut singuli clauus ſyclos quinquagenos appenderēt. Cenacula quoq;: texit auro. Fecit etiã in domo sci scoꝝ cherubim duos opere statuario: et texit eos auro. Ale cherubim uiginti cubitis extẽdebantur; ita ut una ala haberet cubitos q̃nq;. et tangeret parietem domus: et altera quinq; cubitos habens. et alam tangeret alterius cherub. Simulq; cherub alterꝰ ala quinq; habebat cubitos; et tangebat parietē: et altera eius ala q̃nq; cubitoꝝ. alam cherub alterius contingebat. Igitur ale utriusq;

cherub expanse erant: et extendebā
tur p cubitos uiginti. Ipī autē sta
bant erectis pedib: et facies eoz
erant uerse ad exteriorem domum.
Fecit q̄q: uelum ex iacineto. purpu
ra. cocco. et byssо. et intexuit ei che
rubim. Ante fores etiam tēpli duas
columpnas. que triginta et quinq:
cubitos habebant altitudinis. poz
ro capita eaz q̄nq: cubitoz; necnō
et quasi catenulas in oraculo. et
supposuit eas capitib: columpnaz:
malogranata etiā centū. que cate
nulis intexuit. Ipās quoq: colūp
nas posuit in uestibulo templi:
unam a dextris alterā a sinistris.
Eam que a dextris erat uocauit
iachim: et que ad leuam uocauit

Fecit quoq: al[illegible]boōz.
trare eneum. uiginti cubitoz
longitudinis; et uiginti cubitoz la
titudinis. et decē cubitoz altitudis:
mare etiā fusile decem cubitoz a
labio usq: ad labiū. rotundū p cir
cuitum. Quinq: cubitos habebat
altitudinis: et funiculus triginta
cubitoz ambiebat gyrum eius. Si
militudo quoq: boum: erat subter
illud. Et decē cubitis quedā extrinse
cus celature: quasi duob: ūsib: labi
um maris circuibant. Boues autē
erant fusiles: et ipm mare sup duo
decim boues positū erat. Quoz tres
respiciebant ad aquilonem. et alii
tres ad occidentē; porro tres alii
meridiem. et tres qui reliq̄ erant
orientē: habentes mare supposituī.
Posteriora aūt boum: erant intri
secus sub mari. Porro uasitras ei ha
bebat mēsuram palmi; et labiū eius
erat quasi labium calicis. ul' repādi
lily: capiebatq: mēsure tria milia
metretas. Fecit quoq: concas decē;
et posuit q̄nq: a dextris. et quinq: a
sinistris: ut lauarent in eis omīa.
que in holocaustū oblatuī erant.
Porro: in mari sacerdotes lauabant.
Fecit aūt candelabra aurea decem
secūm speciem quā iusserat fieri. et
posuit ea in templo. q̄nq: a dextris.
et q̄nq: a sinistris; necnō et mēsas
decem. posuitq: eas in templo. q̄nq:
a dextris et q̄nq: a sinistris: phialas
quoq: aureas centū. Fecit etiā atri
um sacerdotū. et basilicam grandē;
et ostia in basilica: que texit ere.
Porro mare posuit in latere dextro.
contra orientē: ad meridiē. Fecit e
tiam huram lebetas. et creagras. et
fialas. et compleuit omne opus regis
in domo dei; hoc ē colūpnas duas.
et epistilia et capita. et quasi cōdā
retiacula que capita tegerent sup
epistilia: malogranata quoq: qua
draginta et retiacula duo. ita ut
bini ordines malogranatoz singu
lis retiaculis ungerentur. que pre
gerent epistilia. et capita colūpnaz.
Bases etiā fecit et concas quas sup
posuit basib; mare unū. boues q̄
duodecim sub mari: et lebetas. et
creagras. et fialas. Omīa uasa fe
cit salomon huram pat' eius ī do
mo dñi: ex ere mūdissimo. In regi
one iordanis fudit ea rex. in argil
losa terra: inē sochot et saredatha.

Erat aũt multitudo uasoꝝ innumerabilis: ita ut ignoraretur pondus eris. Fecitq; salomon omnia uasa domus dei. altare aureũ. et mẽsas. et sup eas panes ꝓpositionis. candelabra quoq; cũ lucernis suis ut lucerent ante oraculũ iuxta ritum ex auro purissimo. et florentia quędã. et lucernas. et forcipes aureos: oĩa de auro mũdissimo facta sũt: thymiamateria quoq; et thuribula. et fiálas et mortariola. ex auro purissimo. Et ostia celauit templi interioris id est in sca scoꝝ. et ostia templi forinsecus aurea. Itaq; cõpletum ẽ omne opus: quod fecit salomon in domo domini.

V

Intulit igitur salomon oĩa que uouerat dauid pat̃ suus. argentũ et aurũ: et uniuersa uasa posuit in thesauris domus dñi. Post que. congregauit maiores natu isrl'. et cunctos ꝓncipes tribuũ. et capita familiaꝝ de filiis isrl'. in ihrlm: ut adducerent archam fœderis dñi de ciuitate dauid. que ẽ syon. Venerũt itaq; ad regem oĩs uir isrl': in die sollempni mẽsis septimi. Cũq; uenissent cuncti seniores isrl'. portauerunt leuite archam: et intulerũt eam. et omnẽ paratura tabernaculi. Porro uasa scĩaria que erant in tabernaculo: portauerunt sacerdotes cũ leuitis. Rex aũt salomon. et uniuersus cetus isrl'. et oĩs qui fuerũt congregati: ante archam ĩmolabant arietes et boues absq; ullo numero. Tanta enĩ erat multitudo uictimaꝝ. Et intulerũt sacĕdotes archam fœderis dñi in locum suũ id est ad oraculũ templi in scã sanctoꝝ. subtus alas cherubim: ita ut cherubim expanderẽt alas suas sup locum in quo posita erat archa. et ipsã archam tegerent cum uectibꝫ suis. Vectium aũt quibꝫ portabatur archa. quia paululũ longiores erant. capita parebant ante oraculũ. Si uero quis paululũ fuisset extrinsecꝰ. eos uidere nõ poterat. Fuit itaq; archa ibi: usq; in ꝑsentẽ diem. Nichilq; erat aliud in archa. nisi due tabule quas posuerat moyses in oreb: quando legem dedit filys isrl' egredientibꝫ ex egipto. Egressis aũt sacerdotibꝫ de scĩario. oĩs enim sacĕdotes qui ibi potuerant inueniri scĩficati sunt. nec adhuc in illo tempe. uices et ministeriꝝ ordo inẽ eos diuisus erat: tam leuite quã cantores id est et qui sub asaph erant. et q̃ sub heman. et qui sub ydithum. filij et frẽs eoꝝ uestiti byssinis. cymbalis. et psalteriis et cythara concrepabant. stantes ad orientalẽ plagam altaris: et cum eis sacĕdotes centum uiginti canentes tubis. Igitur cunctis pariter et tubis et uoce et cymbalis et organis et diuersi generis musicoꝝ concinentibꝫ. et uocem in sublime tollentibꝫ longe sonitus audiebat̃: ita ut cũ dñm laudare cepissent. et dicere confitemini dño q̃m bonus q̃m in scm misericordia eius. impleretur domus dñi nube: nec possent sacĕdotes stare et ministrare ꝓpter caliginẽ.

Compleuerat enī gla dñi: domum. Tunc salomon ait. Dñs VI pollicitus ē: ut habitaret ī ca ligine. Ego aūt edificaui domū nōi eius: ut habitaret ibi ī ppetuū. Et conuīrit rex faciem suam: et bñdixit uniūse multitudini isrl'. Nam omīs turba stabat intenta. Et ait. Bñdc̄s dñs d's isrl': qui qd' locutus ē dauid patri meo. ope compleuit dicens. A die qua eduxi ppl'm meum de terra egipti. nō elegi ciuitatē de cūctis tribubus isrl'. ut edificaretur in ea dom' nōi mei: neq; alium uirū quenquā elegi. ut eēt dux sup ppl'm meū isrl': sed elegi ihrlm ut sit nom̄ meū ī ea. et elegi dauid ut constitueret eum sup ppl'm meū isrl'. Cumq; fuisset uoluntatis dauid patris mei. ut edificaret domū nōi dñi d's isrl': dixit dñs ad eum. Quia hec fuit uoluntas tua ut edificares domū nōi mei: bene quidē fecisti huiscemodi habēs uoluntatē: ſ; nō tu edificabis domū. Verum filius qui egredietur de lūbis tuis: ipe edificabit domum nōi mei. Compleuit g' dñs sermonē suum quē locutus fuerat: et ego surrexi p dauid patre meo. et sedi sup thronum isrl' sicut locutus ē dñs: et edificaui domū nōi dei isrl'. et posui in ea archam in qua ē pactum dñi qd' pepigit cū filijs isrl'. Steteit ergo coram altari dñi ex aduſo uniūse multitudinis isrl': et extendit manus suas. Siquidē fecerat salomon basim eneam. et posuerat eam ī medio basilice: habentē quinq; cubitos longitudinis. et quinq; latitudinis. ⁊ tres cubitos altitudinis. Steteitq; sup eā: et deinceps flexis genibus cōtra uniūsam multitudinē isrl'. et palmis in celū leuatis. ait. Dñe d's isrl'. nō est similis tui d's in celo et in tra. qui custodis pactū et mīam seruis tuis. qui ambulāt coram te in toto corde suo: qui ꝑstitisti dauid seruo tuo patri meo quecūq; locutus fueras ei. et que ore pmiseras ope compleſti: sicut et presens tempus ꝓbat. Nūc igitur dñe d's isrl'. imple seruo tuo patri meo dauid: quecūq; locutus es. dicens. Non deficiet ex te uir coram me qui sedeat sup thronū isrl': ita tamen si custodierint filij tui uias meas. et ambulauerint ī lege mea. sicut et tu ambulasti coram me. Et nunc dñe d's isrl'. firmetur sermo tuus: quē locutus es seruo tuo dauid. Ergo ne credibile ē. ut habitet d's cū hominib; sup terrā? Si celum et celi celoꝝ te nō capiunt: quanto magis domus ista quā edificaui? Sed; ad hoc tantum facta ē. ut respicias orationē serui tui ⁊ obsecrationē eius dñe d's mīs. et audias ꝑces quas fundit famulus tuus coram te: ut apias oculos tuos sup domū istam die; ac nocte; sup locum in quo pollicitus es ut īuocaretur nom̄ tuū. et exaudires orationē quā seruus tuus orat in eo. Et audi ꝑces famuli tui: et ꝑpli tui isrl'. Quecūq; orauerint in loco isto: et exaudi de habitaculo tuo id est de celis. et ꝑpiciare. Si peccauerit quispiā

in pximū suū. et uenerit. et maledicto cō
stringerit coram altari ī domo ista;
tu audies de celo. et facies iudiciū
seruoꝝ tuoꝝ: ita ut reddas impio
uiam suam in caput ꝓpriū. et ul
ciscaris iustū. retribuens ei secūm
iustitiā suam. Si fugatus fuerit
pl's tuus isrl' ab inimicis. peccabū
enim tibi. et conūsi egerint penitē
tiam. et obsecrauerint nomē tuum.
et fuerint depcati in loco isto; tu
exaudi de celo. et ppiare pecō pli
tui isrl': et reduc eos in terrā quā
dedisti eis et patrib; eoꝝ. Si clauso
celo pluuia nō fluxerit ꝓpt̄ pecca
ta pli tui. et depcati fuerint te in
loco isto et confessi nōi tuo. et conūsi
a peccatis suis cū eos afflixeris;
exaudi de celo dñe. et dimitte pec
cata seruis tuis et pl'o tuo isrl': et
doce eos uiam bonā p quam ingre
diantur. et da pluuiam terre quā
dedisti pl'o tuo ad possidendū. Fa
mes si orta fuerit in terra ꝯ pestilen
tia. et erugo et aurugo. et locusta
et brucus. et hostes uastaris regi
onib; portas obsederint ciuitatis.
omnisq; plaga et infirmitas ꝑsse
rit; siquis de pl'o tuo isrl' fuerit de
pcatis cognoscens plagam et ifir
mitatem suā. et expanderit manꝰ
suas in domo hac. tu exaudies de ce
lo. de sublimi scilicet habitaculo
tuo. et ppiare. et redde unicuiq;
scūm uias suas quas nosti eum
habere in corde suo. tu enī solus
nosti corda filioꝝ hominū: ut ti
meant te. et ambulent in uiis tuis
cunctis diebꝫ quib; uiuunt sup faci
em terre. quā dedisti patrib; nris.
Ꝯterrū quoq; qui non ē de pl'o
tuo isrl'. si uenerit de tra longinqua
ꝓpt̄ nomē tuū magnū. et ꝓpt̄ manū
tuam robustā ꝯ brachium tuū ex
tentū. et adorauerit in loco isto; tu
exaudies de celo. firmissimo habi
taculo tuo. et facies cuncta ꝓ quib;
inuocauerit te ille pegrinus: ut
sciant oēs pl'i terre nomen tuū.
et timeant te sicut pl's tuus isrl'.
et cognoscant qm̄ nomē tuū inuo
catum ē sup domū hanc quā edifi
caui. Si egressus fuerit pl's tuus
ad bellum contra adūsarios suos
p uiam in qua miseris eos; adora
bunt te coram uia in qua ciuitas
hec ē quam elegisti. et domus quā
edificaui nōi tuo: ut exaudias de
celo pces eoꝝ et obsecrationē ꝯ ul
ciscaris. Si aūb peccauerint tibi.
nec; enim ē homo qui nō peccet. et
iratus fueris eis et tradideris eos
hostib; et captiuos duxerint eos
in terrā longinquā uel certe que
uicina ē. et conūsi in corde suo in
terra ad quam captiui ducti fue
rint egerint penitentiā. et depca
ti te fuerint in terra captiuitatis
sue. dicentes. peccauimus. inique
fecimus. inuste egimus. et reuisi
fuerint ad te in toto corde suo et ī
tota anima sua. in terra captiuita
tis sue. ad quam ducti sunt: adora
bunt te contra uiam tre sue quam
dedisti patrib; eoꝝ. et urbis quam

elegisti. et domus quã edificaui no
mini tuo. ut exaudias de celo hoc ẽ
de habitaculo tuo firmo ꝓces eoꝝ.
et facias iudiciũ. et dimittas ꝓ̃lo
tuo quãus peccãtis. Tu es enim dñs
mꝰ. Apiantur quesꝰ oculi tui. et
aures tue intente sint. ad oratio
nẽ que fit in loco isto. Nunc igit̃
consurge dñe dꝰ in requiem tuã.
tu et archa fortitudinis tue. Sacer
dotes tui dñe dꝰ induantur salu
tem. et scĩ tui letentur in bonis.
Dñe dꝰ ne auertas faciem xp̃i tui.
memẽto misericordiaꝝ dauid serui tui.

VII Qvmq; complesset sa
lomon fundens ꝓces. ignis
descendit de celo. et deuorauit ho
locausta et uictimas. et maiestas
dñi impleuit domũ. nec poterant
sacerdotes ingredi templũ dñi. eo
q̃d implesset maiestas dñi templũ
dñi. Sz et oñs filij isr̃l uidebant
descendentẽ ignem et gl̃am dñi su
per domũ. et corruentes pront in
terrã sup pauimẽtũ stratum lapide
adorauerunt. et laudauerũt dñm
qm̃ bonus. qm̃ in sẽlm mia eius.
Rex aũt et omnis ꝓ̃ls. immola
bant uictimas coram dño. Macta
uit igitur rex salomon hostias bouũ
uiginti duo milia. arietum centũ
uiginti milia. Et dedicauit domũ
dei rex. et uniuersus ꝓ̃ls. Sacerdotes
aũt stabant in officijs suis. et leui
te in organis carminũ dñi que fe
cit dauid rex ad laudandum dñm
qm̃ in sẽlm misericordia eius. Ymnos
dauid canentes ꝑ manus suas.
Porro sacerdotes canebãt tubis ante
eos. cunctusq; isr̃l stabat. Sc̃ificа
uit q̃q; salomon medium atriũ. ante
templũ dñi. Obtulerat enim ibi
holocausta et ãdipes pacificoꝝ. q̃a
altare eneũ q̃d fecerat. nõ poterat
sustinere holocausta et sacrificia. et
ãdipes. Fecit g̃ salomon sollempnẽ
tatem in tempe illo septẽ diebꝰ. et
oĩs isr̃l cum eo. ecclia magna ual
de. ab introitu emath usq; ad tor
rentẽ egipti. Fecitq; die octauo col
lectam. eo q̃d dedicasset altare sep
tem diebꝰ. et sollempnitatem cele
brasset diebꝰ septẽ. Igitur in die u
icesimo octauo mẽsis septimi dimisit po
pulũ ad tabernacula sua. letantes at
q; gaudentes. sup bono q̃d fecerat
deus dauid et salomoni. et ꝓ̃lo suo
isr̃l. Compleuitq; salomon domũ
dñi et domũ regis. et oñia que dis
posuerat in corde suo ut faceret in
domo dñi et in domo sua. et ꝓsp̃erat
ur. Apparuit aũt ei dñs nocte. et
ait. Audiui orationẽ tuam. et ele
gi locum istũ mi in domũ sacrificij.
Si clausero celum. et pluuia non
fluxerit. et mandauero et p̃cepero
locuste ut deuorent terrã. et misero
pestilentiam in ꝓ̃lm meum; conuer
sus aũt ꝓ̃ls mꝰ sup quos inuoca
tum ẽ nom̃ meum. deprecatus me
fuerit et exquisierit faciem meã. et
egerit penitentiã a uijs suis pessi
mis. et ego exaudiam de celo. et ꝓ
picius ero peccatis eoꝝ. et sanabo
terrã eoꝝ. Oculi quoq; mei erunt
apti. et aures mee erecte. ad ora

tionē eius qui in loco isto orauit.
Elegi enim et sanctificauī locū istū;
ut sit nom̄ meū ibi in sempit̄nū:
et pmaneant oculi mei et cor meū
ibi cunctis diebz. Tu quoq; si am
bulaueris coram me sicut ambu
lauit dauid pat̄ tuus. et feceris
uxta oīa que p̄cepi tibi. et iusti
cias meas iudiciaq; seruaueris:
suscitabo thronū regni tui sicut
pollicitus sum dauid patri tuo.
dicens. Non auferetur de stirpe
tua uir qui p̄ceps sit in isr̄l. Si
aūt auersi fueritis. et dereliqueritis
iustitias meas et p̄cepta mea que
ꝓposui uobis. et abeuntes seruieri
tis dijs alienis. et adorauerit̄s eos;
euellam uos de terra mea quam
dedi uobis. et domū hanc quā edi
ficaui nōi meo, ꝓiciam a facie mea.
et tradam eam in pabolam. ⁊ in
exemplū cunctis ꝑplis: et domus
ista erit in p̄uerbium omnibus tra
seuntibz. et dicent stupentes. Quā
re sic fecit dñs terre huic. ⁊ domui
huic? Respondebuntq;. Quia de
reliquerunt dñm dñm patrū suoz
qui eduxit eos de terra egipti; et
apprehenderunt deos alienos et ado
rauerūt eos et coluerunt: ideirco ue
nerunt sup eos uniuersa hec mala.

Expletis aūt uiginti VIII
annis post quos edificauit
salomon domū dñi. et domū suā;
ciuitates quas dederat hyram sa
lomoni. edificauit: et habitare fecit
ibi filios isr̄l. Abiit ꝙq; in emath
sobam: et obtinuit eam. Et edifi
cauit palmiram in deserto: et alias
ciuitates munitissimas edificauit
in emath. Exstruxitq; bethoron su
periorem et bethoron inferiorem. ciui
tates muratas. habentes portas et
uectes et seras: baalath etiā ⁊ oīs
urbes firmissimas que fuerunt sa
lomonis. cunctasq; urbes q̄drigay.
et urbes equitū. Omnia quecunq;
uoluit salomon atq; disposuit: edi
ficauit in ihrlm. ⁊ in lybano. et in
uniuersa terra potestatis sue. Omnē
p̄plm qui derelictus fuerat de cether̄s
et amorr̄eis et ferezēis et eueis et
iebusēis qui nō erant de stirpe isr̄l
de filijs eoz et de posteris. quos nō
interfecerant filij isr̄l: subiugauit
salomon in tributarios usq; in diē
hanc. Porro de filijs isr̄l: nō posuit
ut seruirent operibz regis. Ipi enim
erant uiri bellatores et duces p̄m:
et p̄cipes quadrigay et equitum
eius. Oīs aūt p̄cipes exercitus re
gis salomonis fuerunt ducenti qn
quaginta: qui erudiebāt ꝑplm. Fi
liam uō pharaonis transtulit de ci
uitate dauid: in domū quam edifi
cauerat ei. Dixit enī. Non habita
bit uxor mea in domo dauid regis
isr̄l: eo ꝙd sanctificata sit. qā ingressa
est in eam archa dñi. Tūc obtulit
salomon holocaustā dño sup altā
re dñi qd exstruxerat ante p̄ticū.
ut p singulos dies offerretur in eo
uxta p̄ceptum moysi. in sabbis et
in kalendis et in festis diebz ter p
annū: id est in sollempnitate azi
moz. et in sollempnitate ebdomadaz.

et in sollempnitate tabernaculor. Et
constituit iuxta dispositionē dauid
patris sui officia sacerdotū in min
steriis suis; et leuitas i ordine suo
ut laudarent. et ministrarent coā
sacēdotib; iuxta ritum uniuscuiq; diei:
et ianitores in diuisionib; p portā
et portam. Sic enī precepat dauid:
homo dī. Nec pegressi sunt de manda
tis regis tam sacerdotes qm leuite:
et omnib; que pceperat. Et in custodiā
thesauror. oms impensas pparatas
habuit salomon: ex eo die quo fūda
ta domū dī usq; in diem quo pfecit
eam. Tunc abiit salomon in asion
gaber. et in haalath ad oram maris
rubri: que est in tra edom. Misit q
et hyram p manus seruor suor na
ues et nautas gnaros maris: et a
bierunt cū seruis salomonis i ophir.
Tulerunt; inde ad dringenta qum
quaginta talenta auri: et attule
runt ad regem salomonem. IX

Regina quoq; saba cū audisset
famā salomonis. uenit ut
temptaret eū enigmatib; in ierlm.
cū magnis opib;: et camelis qui
portabant aromata. et auri pluri
mū. gēmasq; pciosas. Cumq; ue
nisset ad salomonē: locuta ē ei que
cumq; erant in corde suo. Et expo
suit ei salomon oīa que ppositerat:
nec quicquā fuit. qd' non pspicuū
ei fecerit. Que postquā uidit sapi
entiā salomonis. et domū
quā edificauerat. necnō et cibaria
mense eius. et habitacula seruor.
et officia ministror ei. et uestimēta
eor. pincernas quoq; et uestes eor. et
uictimas quas imolabat i domo dñi:
nō erat p stupore ultra in ea spīs. Di
xitq; ad regem. Verus ē sermo quē
audieram in tra mea: de uerbis
et sapia tua. Non credebam narran
tib;: donec ipa uenissem. et uidissē
oculi mei. et pbassem uix medietatē
sapie tue fuisse narratam. Auditā
famam: uirtutib; tuis. Beati uiri
tui et beati serui tui. hi qui assis
tunt coram te in omni tempe: et au
diunt sapiam tuā. Sit dns ds tuus
bndcs: qui uoluit te ordinare sup
thronū suū. regem dñi di tui. Q'a
diligit ds isrl' et uult saluare eum
in eternū: ideirco posuit te sup eū
regem. ut facias iudicia atq; iusti
tiam. Dedit aūt regi centū uiginti
talenta auri. et aromata multa ni
mis: et gēmas pciosissimas. Non
fuerunt aromata talia: ut hec q̄
dedit regina saba regi salomoni.
Sz et serui hyram cum seruis salo
monis attulerunt auri de ophir:
et ligna thyna. et gēmas pciosis
mas. De quib; fecit rex de lignis se
ti. ut fierent thyni. gradus in domo dñi.
et in domo regia: cytharas q̄q; et
psalteria cantorib;. Nunq̄m uisa
sunt in terra iuda: ligna talia. Rex
aūt salomon dedit regine saba cun
cta que uoluit. et que postulauit:
multo plura quā attulerat ad eū.
Que reuersa: abiit in terrā suam cū
seruis suis. Erat aūt pondus auri
qd' afferebatur salomoni p singulos
annos. sexcenta sexaginta sex ta

lenta auri: excepta ea sūma quā
legati diuersaꝝ gentiū et negocia
tores afferre consueuerant. oīsq;
reges arabie. et satrape terraꝝ: qui
comportabāt aurum et argentū
salomoni. Fecit igitur rex salomō
ducentas hastas aureas de sūma
sexcentoꝝ aureoꝝ qui in singulis
hastis expandebantur: trecenta q̄
q; scuta aurea trecentoꝝ aureoꝝ.
quib; tegebantur scuta singula.
Posuitq; ea rex in armamētario:
qd erat cōstitutum nēmore. Fecit q̄q;
rex solium eburneū grande: et ues
tiuit illud auro mundissimo. Sex
quoq; gradus quib; ascendebatur
ad solium. et scabellum aureū. et
brachiola duo altrinsecus: et duos
leones stantes iuxta brachiola: et
et alios duodecim leunculos stan
tes sup sex gradus ex utraq; parte.
Non fuit tale solium: in uniuersis
regnis. Omnia q̄q; uasa conuiuii
regis erant aurea: et uasa domus
saltus lybani. ex auro purissimo.
Argentū enī: in diebꝫ illis p nichi
lo reputabatur. Siquidē et naues
regis ibant in tharsis cum seruis
hyram semel in trib; annis: et defe
rebant inde aurū et argentum. et
ebur. et simias. et pauos. Magnifi
catus ē igitur salomon sup omēs
reges terre: p diuitijs et gloria.
Oīsq; reges terraꝝ desiderabāt
uidere faciem salomonis: ut audi
rent sapiam quā dederat ds in cor
de ei. Et deferebant et munera: ua
sa argentea et aurea. et uestes et
arma. et aromata. equos et mulos
p singulos annos. Habuit q̄q; salo
mon quadraginta milia equoꝝ in
stabulis: et curruū equitumq; duo
decim milia. Constituitq; eos i ur
bib; quadrigaꝝ: et ubi erat rex in
ierlm. Exercuit etā potestatē sup
cunctos reges a flumine eufrate. usq;
ad terram philistinoꝝ: et usq; ad
terminos egipti. Tantamq; copiā
p̄buit argenti in ierlm ōsi lapidū:
et cedroꝝ tantā multitudinē uelut
sichomoꝝ que gignūtur i campestri
bꝫ. Adducebantur aut equi de egipto:
de cunctis q; regionib;. Reliqua uō
opum salomonis prioꝝ et nouissi
moꝝ scripta sunt in uerbis nathan
p̄phē. et in libris ahie silonitis. in
uisione quoq; taddo uidentis cōtra
ieroboam filiū nabath. Regnauit
aut salomon in ierlm sup omnē isrl:
quadraginta annis. Dormiuitq; ē
patrib; suis: et sepelierunt eū in
ciuitate dauid. Regnauitq; roboā
filius eius: pro eo.

X

Profectus ē autē roboam: in
sychem. Illuc enim cunctus isrl' cō
uenerat: ut constitueret eū regem.
Qd' cum audisset ieroboam filius
nabath qui erat in egipto; fugerat
quippe illuc ante salomonē: statim
reuisus ē. Vocauerūtq; eum: et uenit
cum uniuerso isrl'. Et locuti sunt ad
roboam: dicentes. Pat' tuus durif
simo iugo nos pressit; tu leuiora
impera patre tuo qui nobis impo
suit grauem seruitutē: et paululū
de onere subleua. ut seruiam' tibi.

Qui ait. Post tres dies: reuertimini ad me. Cumq; abisset ppl's; iniit consiliū cum senioribz qui stetere cōā patre eius salomone dum adhuc uiueret: dicens. Quid datis consiliū. ut respondeā ppl'o? Qui dixerunt. Si placueris ppl'o huic. et leueris eos ūbis cleūtibz: seruient tibi oī tempe. At ille reliquit consiliū senū; et cum iuuenibz tractare cepit. qui cum eo nutriti fuerant: et erant in comitatu illius. Dixitq; ad eos. Q'd uobis uidetur. ul' respondere quid debeo ppl'o huic. qui dixit mi. subleua iugum qd' imposuit nobis pat' tuus? At illi responderē ut iuuenes et nutriti cū eo in deliciis: atq; dicerē. Sic loquēris ppl'o. qui dixit tibi pater tuus aggrauauit iugū uīm. tu subleua: et sic respondebis eis. Minimus digitus mus: grossior ē lūbis patris mei. Pat' meus imposuit uobis iugum graue: et ego maius pōdus apponam. Pater mus cecidit uos flagellis: ego uō cedam uos scorpionibz. Venit g̃ Ieroboam et oīs ppl's ad roboam die tertio: sicut p̄ceperat eis. Respondit rex dura relicto consilio seniorū: locutusq; est iuxta iuuenū uoluntatē. Pat' mus graue uobis imposuit iugū: qd' ego grauē faciam. Pater mus cecidit uos flagellis: ego uō cedam uos scorpionibz. Et non acquieuit ppl'i precibz. Erat enī uoluntas dī. ut compleret sermo ei' quē locutus fuerat p manū ahie silonitis: ad Ieroboā filiū nabath. Popl's aūt uniūsus: rege dumora dicente. sic locut' est ad eum. Non ē nobis pars in dauid: neq; hereditas in filio ysai. Reuertere in tabnacula tua. isrl': tu autē pasce domū tuā dauid. Et abiit isrl' in tabnacula sua. Sup filios autem isrl' qui habitabāt i ciuitatibz iuda: regnauit roboam. Misitq; rex roboam aduram qui p̄erat tributis; et lapidauerē eū filij isrl': et mortuus ē. Porro rex roboam currū festinauit ascendere: et fugit in ierlim. Recessitq; isrl' a domo dauid: usq; ad diem hāc.

XI

Venit aūt roboam in ierlim. Et conuocauit uniūsā domū iuda et beniamin. in centū octoginta milib; electoz bellantiū: ut dimicaret contra isrl'. et conuerteret ad se regnū suū. Factusq; ē sermo dī ad semeiam hoiem dei: dicēs. Loquere ad roboam filiū salomonis regem iudā: et ad uniūsum isrl'. qui est in iuda et beniamin. Hec dicit dō. Non ascendetis neq; pugnabitis: contra frēs uōs. Reuertatur uniūsq;q; in domū suam: qa mea hoc gestum ē uoluntate. Qui cū audissent sermonē dnī. reuersi sunt: nec prexerunt contra ieroboam. Habitauit aūt roboam in ierlim. Et edificauit ciuitates muratas in iuda. et ex struxit bethleem et ethan et thecue. bethsur quoq; et sochot. et odollam. necnō et geth. et maresa. et ziph. et huram. et lachis. et azecha. saraa quoq; et ahialon. et hebron. que erant in iuda. et beniamin: ciuitates munitissimas. Cūq; clausisset

eas murus: posuit in eis principes. et
borreq; horrea: hoc ē oleī et uini. Sed
et singulis urbib; fecit armaturā
scutor et hastar: firmauitq; eas su
ma diligentia. Et impauit sup iu
dam et benamin. Sacerdotes aūt
et leuite qui erant in uniuerso isrl'.
uenerē ad eum de cunctis sedib; su
is. relinquentes suburbana ⁊ posses
siones suas: et transeuntes ad udā
et hierlim eo qđ abiecisset eos ierobo
am et posteri eius. ne sacerdotio dñi
fungerentur: qui constituit sibi
sacerdotes excelsor et demonior.
uitulor; quos fecerat. Sed et de
cunctis tribub; isrl'. quicūq; dede
rant cor suū ut quererē dñm dm
isrl': uenerunt hierlim ad īmolandū
uictimas dño dō patrum suor. Et
roborauerē regnū udā: et corobo
rauerūt roboam filiū salomonis.
p tres annos. Ambulauerē enī in
uijs dauid et salomonis: annis tā
tum tribus. Duxit aūt roboam uxo
rem maalath filiā ierimuth filij
dauid: abiahil quoq; filiam heliab
filij ysai. que pepit ei filios. ieus. et
somoriam. et zoum. Post hanc duxit
accepit maacha filiā absalon: que
pepit ei abiā. et thai. et zizā. et sa
lomith. Amauit aūt roboam ma
acha filiam absalon: sup oēs uxo
res suas et concubinas. Nā uxores
decem et octo duxerat. Cōcubinas
aūt sexaginta: et genuit uigīti et
octo filios. et sexaginta filias. Con
stituit uō in capite abiā filiū maa
chā: ducem sup oēs fres suos. Ipse
enī regem facē cogitabat. qđ sapienti
or fuit et potentior sup oēs filios ei:
et in cunctis finib; iuda et benamin.
et ī unīsis ciuitatib; munitis. Pre
buitq; eis escas plurimas: ⁊ multas
¶ Cepitq; uxores. XII
¶ Cumq; roboratū fuisset regnū
roboam et confortatum: dereliquit
legem dñi. et oīs isrl' cum eo. Anno
aūt quinto regni roboam. ascendit
sesac rex egipti in ierlim. qđ peccā
uerunt dño: cū mille ducentis cur
ribus et sexaginta milib; equitū. Nec
erat numerus uulgi qđ uenerat cū
eo ex egipto: lybies sallices et trogo
dite et ethyopes. Cepitq; ciuitates
munitissimas in iudā: et uenit usq;
in ierlim. Semeias aūt pphā ingress
est ad roboam et principes iuda. qui
congregati fuerant in ierlim. fugien
tes sesac. Dixitq; ad eos. Hec dicit dō.
Vos reliquistis me: et ego reliqui
uos in manu sesac. Consternatiq;
principes isrl' et rex: dixerūt. Justus est
dñs. Cumq; uidisset dñs qđ humi
liati essent: factus ē sermo dñi ad se
meiam. dicens. Quia humiliati sūt:
nō disperdam eos. Daboq; eis pauxil
lum auxilij: et nō stillabit furor
mis sup ierlim p manū sesac. Verū
tamen seruient ei: ut sciant distan
tiam seruitutis mee. et seruitutis
regni terrar. Recessit itaq; sesac
rex egipti ab hierlim: sublatis thesau
ris domus dñi et domus regis. Om
niaq; secum tulit: et clipeos aureos
quos fecerat salomon. Pro quib; rex
fecit eneos: et tradidit illos principib;

scutariorꝫ qui custodiebãt uestibu
lum palatij. Cumq; introiret rex
domũ dñi; uemebant scutarij & tol
lebant eos: uterumq; referebant eos
ad armamẽtariũ suum. Verumtã
qã humiliati sunt. auersa est ab eis
ira dñi: nec deleti sunt penit9. Siq
dem et in iuda: inuenta sunt opa
bona. Confortatus ẽ g9 rex roboam
in ierlim: atq; regnauit. Quadragin
ta aũ et unus annꝰ erat cũ regnare cepisset: et decem et octo ãnis
regnauit in hierlim: urbe quã elegit
dñs ut confirmaret nom suũ ibi
de cunctis tribubꝫ isrl'. Nomen aũ
matris ei: naamã ammanitis. Fecit
q; malũ: et ñ pparauit cor suũ ut
quereret dñm. Opa uo roboam p
ma et nouissima: scripta sunt in
libris semeie pphe et addo uidentis.
et diligent9 exposita. Pugnauerũtq;
adũsum se roboam et heroboã: cun
ctis diebꝫ. Et dormiuit roboam cũ
patribꝫ suis: sepultusq; ẽ in ciui
tate dauid. Et regnauit abia filꝰ
eius: pro eo. XIII

Anno octauo decimo regis hero
boam: regnauit abia sup iudam. Tri
bꝫ annis: regnauit in ierlim. Nom
q; matris eius michaia: filia uri
hel de gabaa. Et erat bellum inꝰ
abia et heroboam. Cũq; iniisset abia
certamen. et haberet bellicosissimos
uiros. et electoꝝ quadringenta mi
lia: heroboam instruxit econtra ac
iem octingenta milia uiroꝝ. qui et
ipi electi erant. et ad bella fortissimi.
Stetit igitur abia sup montem se
meron qui erat in effraim: et ait.
Audi heroboam: et oĩs isrl'. Num ig
noratis qꝺ dñs ds isrl' dederit reg
num dauid sup isrl' in sempiternum
ipi et filijs eius. in pactum salis.
Et surrexit heroboam filius nabath
seruus salomonis filij dauid: et re
bellauit contra dñm suũ. Congrega
tiq; sunt ad eũ uiri uanissimi & filij
belial: et ꝑualuerunt cõtra roboam
filiũ salomonis. Porro roboã erat
rudis et corde pauido: nec potuit
resistere eis. Nunc g9 uos dicitis qꝺ
resistere poterimus regno dñi. qꝺ pos
sidet p filios dauid: Habetisq; gñ
dem ppli multitudinẽ: atq; uitulos
aureos. quos fecit uobis heroboam
in deos. Et eiecistis sacerdotes dñi.
filios aaron leuitas: et fecistis uob
sacerdotes sicut oĩs ppli terꝝ. Qui
cunq; uenerit et initiauerit ma
nũ suam. in tauro. in bobus et in
arietibꝫ septẽ: fit sacerdos eoꝝ qui ñ
sunt dij. Nobis aũt dñs deus est:
quẽ nõ relinquim9. Sacerdotesq; mi
nistrant dño de filijs aaron: et le
uite sunt in ordine suo. Holocausta
quoq; offerunt dño p singulos dies
mane et uespe. et thimiama iuxta
legis ꝑcepta confectũ: et ꝑponũtur
panes in mensa mundissima. Lucer
nasq; aur9 nos candelabrũ aureũ et lucerne ei?
ut accendatur semp ad uespam.
Nos quoq; custodimus ꝑcepta dñi
dei nri: quẽ uos reliquistis. Ergo ĩ
exercitu nro dux ds est: et sacerdotes
eius qui clangunt tubis. & resonãt
contra uos. Filij isrl' nolite pugna

re contra dñm dñm patrū uōz: qa
nō uobis expedit. Hec illo loquente:
ieroboam retro molliebatur insidias.
Cumq; ex aduso hostiū staret: ig
norantē iudam suo ambiebat exer
citu. Respiciensq; iudas uidit in
stare bellum ex aduso et post tergū;
et clamauit ad dñm. ac sacerdotes
tubis canere cepunt: omnesq; uiri
iuda uociferati sūt. Et ecce illis uo
ciferantibz: perterruit ds ieroboā et
omnē isrl qui stabat ex aduso iudā
et abiā. Fugeruntq; filij israhel iu
dam: et tradidit eos ds in manus
eoz. Percussit q̄ eos abiā et popls ei⁹
plaga magna: et corruerūt uulne
rati ex isrl q̄ngenta milia uiroz̄
fortiū. Humiliatiq; sunt filij isrl i
tempe illo; et uehemētissime confor
tati filij iudā: eo qd̄ sperassent in
dño deo patrum suoz. Persecutus ē
aūt abiā fugientē ieroboam: et ci
uitates eius cepit bethel et filias
eius. et iesana cum filiabus suis. e
phron quoq; et filias ei⁹. Nec ua
luit ultra resistere ieroboam: in
diebz abiā. Quē percussit dñs: et
mortuus ē. Igitur abia confortato
imperio suo. accepit uxores q̄tuorde
cim: procreauitq; uiginti et duos
filios. et sedecim filias. Reliqua
sermonū abiā. uiarumq; et opum
eius: scripta sunt diligentissime
in libro prophē addo. XIIII

Dormiuit aūt abiā cū patribz
suis: et sepelierunt eum in
ciuitate dauid. Regnauitq; asa fi
lius eius p eo: in cuius diebz quieuit
terra decē annis. Fecit asa qd̄ bonū
et placitum erat in conspectu dei
sui; et subuertit altaria peregrina cult
et excelsa. et confregit statuas. lu
cosq; succidit: ac pcepit iude ut q̄re
ret dñm dm patrum suoz. et faceret
legem et uniuersa mandata. Et ab
stulit e cunctis urbibz iuda aras et
fana: et regnauit in pace. Edifica
uit quoq; urbes munitas in iudā:
qa quietus erat. et nulla temptabz
eius bella surrexerāt. pacem dño
largiente. Dixit aūt iude. Edifice
mus ciuitates istas et uallemus
muris. et roborem turribz et portis
et seris: donec a bellis quieta sunt
oia. eo qd̄ quesierim dñm dm pa
trum noz. et dederit nobis pacem
p gyrum. Edificauerūt igitur: et
nullū in extruendo impedimentū
fuit. Habuit aūt asa i exercitu suo
portantiū scuta et hastas de iuda
trecenta milia: de beniamin uero
scutariorz et sagittariorz ducenta
octoginta milia. Omēs isti: uiri for
tissimi. Egressus ē aūt contra eos
zara ethyops cū exercitu suo. decī
es centena milia. et currib; trecen
tis: et uenit usq; maresa. Porro
asa prexit obuiam; et instruxit a
ciem ad bellū. in ualle sophata q̄
est iuxta maresa: et inuocauit do
minū dñm. et ait. Dñe. non ē apud
te ulla distantia: utrū in paucis
auxilieris an in pluribz. Adiuua
nos dñe ds nr. In te enī et in tuo
nōie habentes fiduciā: uenimus
contra hanc multitudinē. Dñs

ds nr tu es: nō ꝓualeat contra te
homo. Exterruit itaq; dns ethyo
pes: coram asa et tuda. Fugeruntq;
ethyopes: et plecutus est eos asa
et pl's qui erat cum eo usq; gerar.
et ruerunt ethyopes usq; ad mēne
tionē: qua dno cedente contriti sē.
et exercitu illius ꝓlante. Tulerūt
q̄ spolia multa: et peusserunt oēs
ciuitates p circuitū gerare. Gran
dis quippe terror: cunctos inuase
rat. Et diripuerunt oēs urbes:
et multā ꝑdam asportauerē. Sed et
caulas ouiū destruentes. tulerūt
pecor infinitā multitudinē. et ca
melor: reūsiq; sunt in ierlm. XV

Azarias aūt filius oded. facto
in se spū dei. egressus est in
occursum asa: et dixit ei. Audite
me: asa et oēs tuda et beniamin.
Dns uobisc̄u: qua fuistis cum eo.
Si quesieritis eū: inuenietis. Si
aūt dereliqueritis eū: derelinquet
uos. Transibūt aūt dies multi in
isrl: absq; deo uero. et absq; sacerdote
et doctore. et absq; lege. Cumq; re
uersi fuerint in angustia sua: et ad
dnm dm isrl. et quesierint eū: re
perient eum. In illo tempe nō erit
pax egredienti et ingredienti: sed
terrores undiq; in cunctis habita
toribus terrar. Pugnabit enim gens
contra gentē. et ciuitas contra ciui
tatem: q̄a dns conturbabit eos i
omni angustia. Vos aūt confortā
mini. et nō dissoluantur manus uē:
erit enī merces opi uō. Quod cū
audisset asa uba scilicet et ꝓphiam
azarie filij oded. ꝓphē confortatus ē.
et abstulit ydola de omni tra tuda
et beniamin. et ex urbib; quas ce
pat montis effraim: et dedicauit
altare dnō. quod erat ante porticū
domus dn̄i. Congregauitq; uniuersū
tudam et beniamin: et aduenas cū
eis. de effraim et de manasse et de sy
meon. Plures enī confugerāt ad eū
ex isrl: uidentes qd dns d's illi eēt
cū eo. Cumq; uenissent ierlm mse
tertio. anno quintodecimo regni asa:
immolauerūt dno in die illa. de ma
nubys et ꝑda quam adduxerant.
boues septingentos. et arietes septē
milia. Ct intrauit ex more ad corro
borandū fedus: ut quererent dnm
dm patrū suor. in toto corde et in
tota anima sua. Siquis aūt nō que
sierit mact dnm dm isrl: moriatur
a minimo usq; ad maximū. a uiro
usq; ad mulierē. Jurauerunt itaq; dno
uoce magna in iubilo et in clangore
tube et in sonitu buccinar. oēs qui
erant in tuda: cū execratione. In
omni enī corde suo iurauerūt; et in
tota uoluntate quesierunt eum: et
inuenerūt. Prestitit q; eis dns requiē:
p circuitū. Sed et maachām matrē asa
regis. ex augusto depositit impio: eo
qd fecisset in luco simulachrū pria
pi. Qd omne contriuit: et in frusta
cōminuens. cōbussit in torrente ce
dron. Excelsa aūt: derelicta sunt in
isrl. Attamē cor asa erat ꝑfectū: cun
ctis diebus eius. Ea que uouerat pa
tri suo. et ipse intulit in domū dn̄i: ar
gentū et aurum. uasorq; diuersam

suppellectile. Bellum ů ñ fuit: usq; ad tricesimū annū regni asa. XVI

Anno aūt tricesimo sexto regni eius. ascendit baasa rex ysrl'in iudam: et muro circūdabat ramā. ut nullus posset egredi et ingredi de regno asa. Protulit aūt asa argentū et aurum de thesauris dom' dñi. & de thesauris regis: misitq; ad benadab regem syrie qui habitabat ī damasco. dicens. Fedus inter me et te est. Pat' quoq; mis et pat' tuus: habuerunt concordiā. Quā ob rem misi tibi argentū et aurum: ut rupto federe quod habes cū baasa rege ysrl' facias eum a me recedere. Quo cō perto: benadab misit pncipes exercituū suoz ad urbes ysrl'. Qui percusserunt ahyon. et dan. et abelmaim: et univsas urbes muratas nepthalim. Qd' cum audisset baasa. desitq; edificare ramā: et intermisit op' suū. Porro asa rex assumpsit univsum iudam: et tulerunt lapides de rama et ligna. que edificationi ppauerat baasa: edificauitq; ex eis gabaā et maspha. In tempore illo venit ānani pphā ad asā regē iudā: et dixit ei. Quia habuisti fiduciā in rege syrie. et nō in dño deo tuo: ideirco euasit syrie regis exercitus de manu tua. Nonne ethyopes & lybies multo plures erant quadrigis et equitib; et multitudine nimia: Quos cū dño credidisses: tradidit in manu tua. Oculi enim dñi contemplantur univsam terrā. et p bent fortitudinē hys qui corde p fecto credunt in eū. Stulte igr egisti: et ppr hoc etiā ptem tempe aduersū te bella consurgent. Iratusq; ē asa aduersus videntē: et vulsit eū mitti in neruū. Valde quippe super hoc fuit dñs indignatus: et mīsecit de pplo in tempe illo plurimos. Opera aūt asa pma et nouissima: scripta sunt in libro regum iudā. et ysrl'. Egrotauit aūt asa anno tricesimo nono regni sui. dolore pedum usq; ñtissime; et nec ī infirmitate que sua dñm: sed magis in medicoū arte confisus ē. Dormivitq; asa cū patrib; suis. et mortuus ē anno q̄ dragesimo regni sui: et sepelierūt eum ī sepulchro suo. qd' fecerat sibi ī ciuitate dauid. Posuerunt q; eū sup lectum suū plenū aromatib; et unguentis meretricys. que erant pigmentarior arte confecta: et combusserūt sup eū ambitione nimia.

Regnauit aūt iosa XVII phat filius ei' pro eo: et inualuit contra ysrl'. Constituitq; militū numeros ī cunctis urbib; iudā. que erant vallate muris; plidiaq; disposuit in terra iuda. et in ciuitatib; effraim: quas ceperat asa pat' eius. Et fuit dñs cū iosaphat. qui ambulauit in vijs dauid patris sui pmis; et ñ sperauit in baalim. sed in deo pat's sui: et preceptis illi'. et nō iuxta peccata ysrl'. Confirmauitq; dñs regnū: in manu ei'. Et dedit omnis iuda munera iosaphat: factusq; est ei infinite diuine et multa gloria. Cumq; sumpsisset cor eius audaciā

ppē uias dñi: etiā excelsa et lucos de iuda abstulit. Tertio autē anno regni sui misit de principib; suis benail. et abdiam. et zachariam. et nathanahel. et micheam ut docerent in ciuitatib; iuda: et cū eis leuitas. semeiam. et nathaniam et zabadiam. asahel quoq; et semiramoth. et ionathan. adoniamq; et tobiam. et thobadoniam leuitas. et cū eis elisama. et ioram sacerdotes. Docebātq; pariter in iuda. habentes librum legis dñi: et circuibant cunctas ciuitates iuda: atq; erudiebant ppl'm. Irruit q; timor dñi sup omnia regna terrarū que erant p gitum iuda: nec audebant bellare contra iosaphat. Sed et philistei iosaphat munera deferebant: et uectigal argenti. Arabes quoq; adducebāt pecora: arietū septem milia septingentos. et hircos totidem. Creuit g̃ iosaphat. et magnificatus ē usq; in sublime; atq; edificauit in iuda domos ad instar turrū urbes q; muratas: et multa opa pauit in urbib; iuda. Uiri quoq; bellatores et robusti erant in hierusalē: q̃z iste ē numerus p domos atq; familias singulor. In iuda princeps exercitū ednas dux: et cū eo robustissimi uiri trecenta milia. Post hunc iohannā princeps: et cū eo ducenta octoginta milia. Post istum q̃q; amasias filius zechri. consecratus dño: et cum eo ducenta milia uiror fortiū. Hunc sequebatur robustus ad pelia eliada: et cū eo tenentiū arcum et clipeum ducenta milia. Post istū etiam iosabath: et cū eo centū octoginta milia expeditor militū. Hi omēs erant ad manū regis: exceptis aliis q̃s ppo suerat in urbib; muratis. et in uniuerso iuda. XVIII

Hic igitur iosaphat diues et inclitus multū: et affinitate coniunctus ē achāb. Descenditq; post annos. ad eum: in samariā. Ad cui aduentū mactauit achab arietes et boues plurimos: et ppl'o qui uenerat cū eo. Persuasitq; illi: ut ascenderet in ramoth galaād. Dixitq; achab rex isrl': ad iosaphat regem iudā. Uenis mecū: in ramoth galaād. Cui ille respondit. Ut ego et tu. sicut ppl's tuus sic et ppl's mēs: tecūq; erimus in bello. Dixitq; iosaphat: ad regem isrl'. Consule obsecro in p̃sentiarū. sermonē dñi. Congregauit igitur rex isrl' ppl'm quadringētos uiros: et dixit ad eos. In ramoth galaād ad bellandū ire debemus; an quiescere. At illi. Ascende inquiūt: et tradet d̃s in manu regis. Dixitq; iosaphat. Numq̃d nō est hic ppheres dñi. ut ab illo etiā requiramus. Et ait rex isrl': ad iosaphat. Est unus à quo possumus querere dñi uoluntatem; sed ego odi eum: quia nō ppheta mihi bonum sed malū. omni tempe. Est autē micheas. filius iemla. Dixitq; et iosaphat. Ne loquaris rex. hoc modo. Uocauit g̃ rex isrl' unū de eunuchis: et dixit ei. Uoca cito micheam. filium iemla. Porro rex isrl' et iosaphat rex iuda. uterq; sedebat in solio suo: uestiti cultu regio. Sedebāt aūt in area

iuxta portam samarie: omnesq; pphe
tantes prophetabant coram eis. Sedechias
autem filius chanana fecit sibi cornua
ferrea: et ait. Hec dicit dns. Hys ue
tilabis syriam: donec conteras eam.
Omnesq; pphe uaticinabantur simi
liter: atq; dicebat. Ascende in ra
moth galaad. et prosperaberis: et tra
det dns eos in manu regis. Nuncius
autem qui ierat ad uocandum mycheam:
aut illi. Ecce uba omnium pphetarum:
uno ore bona annunciant regi.
Queso ꝙ te. ut sermo tuus ab eis
in dissentiat: loquarisq; prospera.
Cui respondit mycheas. Viuit
dns: quia quicquid dixerit dns
mihi. hoc loquar. Venit ergo ad regem.
Cui rex ait. Mychea. ire debemus
in ramoth galaad ad bellandum an
quiescere. Cui ille respondit. As
cende: cuncta enim prospera eue
nient: et tradentur hostes in ma
nus uras. Dixitq; rex. Iterum atq;
iterum aduro te: ut non loquaris mi
hi nisi quod uerum est in nomine dni. At il
le ait. Vidi uniuersum israel dispersum
in montibus: sicut oues absq; pasto
re. Et dixit dns. Non habent isti
dnos: reuertatur unusquisq; in do
mum suam in pace. Ait rex israel ad
iosaphat. Nonne dixi tibi. quod non
pphetaret iste mihi quicquam boni sed
ea que mala sunt. At ille. Idcirco
ait: audite uerbum dni. Vidi dnm
sedentem in solio suo: et omnem exer
citum celi assistentem ei a dextris et
a sinistris. Et dixit dns. Quis de
cipiet achab regem israel. ut ascen
dat et corruat in ramoth galaad.
Cumq; diceret unus hoc modo. et
alter alio; processit spus et stetit coram
dno: et ait. Ego decipiam eum. Cui
dns. In quo igitur decipies. At ille
respondit. Egrediar: et ero spus
mendax in ore omnium pphaꝝ eius. Di
xitq; dns. Decipies: et prualebis. Eg
redere et fac ita. Nunc igitur ecce
dedit dns spm mendacy in ore oium
pphaꝝ tuoꝝ: et dns locutus est de te
mala. Accessit autem sedechias filius
chanana. et percussit mycheem maxil
lam: et ait. Per quam uiam transiuit
spus dni a me. ut loqueretur tibi. Di
xitq; mycheas. Tu ipse uidebis in
illo die: quando ingressus fueris
cubiculum de cubiculo. ut abscondas
tis. Precepit autem rex israel: dicens.
Tollite mycheam. et ducite eum ad
amon principem ciuitatis. et ad ioas
filium amelech: et dicetis. Hec dicit
rex. Mittite hunc in carcerem: et date
ei panis modicum et aque paruulum:
donec reuertar in pace. Dixitq; my
cheas. Si reuersus fueris in pace: non
est dns locutus in me. Et ait. Au
dite oēs pli. Igitur ascenderunt
rex israel et iosaphat rex iuda: in ra
moth galaad. Dixitq; rex israel ad io
saphat. Mutabo habitum. et sic ad
pugnandum uadam: tu autem induere
uestibus tuis. Mutatoq; rex israel ha
bitu. uenit ad bellum. Rex autem syrie
precepat ducibus equitatus sui: di
cens. Ne pugneris contra minimum
aut contra maximum: nisi contra so
lum regem israel. Iraq; cum uidissent

pncipes equitat' iosaphat: dixerūt. Rex isrl' est iste. Et circumdederūt eū: dimicantes. At ille clamauit ad dominū: et auxiliatus ē ei: atq; auertit eos ab illo. Cum enī uidissent duces equitatus qđ non ēet rex isrl': reliq̄runt eū. Accidit aūt ut unus ē pl̄ō in incertū sagittā iaceret: et pcuteret regem isrl' inō ceruicem et scapulas. At ille auriga suo ait. Conuerte manū tuam. et educ me de acie: ḡa uulneratus sū. Et finita ē pugna: in die illo. Porro rex isrl' stabat in curru suo contra syros usq; ad uesperam: et mortuus ē occidente sole.

Reuersus ē aūt iosaphat rex iuda in domū suam pacifice: in ierlm. Cui occurrit iheu filius anani uidens: et ait ad eū. Impio auxiliū prebes: et hys qui oderunt dnm amicitia iungeris. Et idcirco iram quidem dni mereberis: sed bona opa inuenta sunt in te. eo qđ abstuleris lucos de terra iuda: et pparaueris cor tuū ut requireres dnm dm patrum tuor. Habitauit ḡ iosaphat: in ierlm. Rursumq; egressus ē ad pl̄m de bersabee usq; ad montē effraim: et reuocauit eos ad dnm dm patrū suor. Constituitq; iudices terre in cunctis ciuitatibus iuda munitis: p singula loca. Et pcipiens iudicibus: iudicate aiebat quid faciatis. Non enim hōis exercetis iudiciū sz dni: et quodcumq; iudicaueritis. in uos redundabit. Sit timor dni uobiscū: et cū diligentia cuncta facite. Non est enī apud dnm dm nrm iniquitas. nec pl̄onar acceptio: nec cupido muneris. In ierlm quoq; iosaphat constituit leuitas et sacerdotes et pncipes familiar ex isrl': ut iudicia et causam dni iudicarent habitatoribus ei. Preceptitq; eis: dicens. Sic agetis in timore dni fideliter: et corde pfecto. Omnē causam que uenerit ad uos frm uor qui habitant in urbibus suis inter cognationē et cognationē; ubicumq; questio ē de lege. de mandato. de ceremonijs. de iustificationibus. ostendite eis ut nō peccent in dnm: et ne ueniat ira sup uos et super patres uros. Sic g̃ agentes: nō peccabitis. Amarias aūt sacerdos et pontifex iuer: in his que ad dm pertinent pl̄idebit. Porro zabadias filius ysmahel qui ē dux in domo iuda: sup ea opa erit que ad regis officiū pertinent. Habebitisq; magistros leuitas: coram uobis. Confortamini. et agite diligenter: et erit dns uobiscū

Post hec congressi sunt filij moab et filij ammon et cū eis de ydumeis ad iosaphat: ut pugnarēt contra eum. Uenerunt; nunciū: et indicauerūt iosaphat. dicentes. Uenit contra te multitudo magna de hys locis que transmare sunt et de syria: et ecce cōstiterunt in asasonthamar que est engaddi. Iosaphat aūt timore pterritus. uersum se contulit ad rogandū dominū: et pdicauit ieiunium uniuerse iuda. Congregatusq; ē iuda ad pcandū dnm: sz et oīes de urbibus suis

uenerũ ad obsecrandũ eum. Cũq; steriſſet ioſaphat ī medio cetu iude et ihrlm in domo dñi ante atrium nouũ: ait. Dñe ds patrum nr̃or tu es ds in celo: et dñaris cunctis regnis gentiũ. In manu tua est fortitudo et potentia: nec quisq; potest tibi resistere. Nonne tu ds nr̃ interfecisti oñs habitatores terre huius coram pplo tuo isrl: et dedisti eam semini abrahã amici tui in sempiternũ? Habitauerũtq; in ea: et exstruxerũt in illa sanctuarium nõi tuo. dicentes. Si uenerint sup nos mala. gladius iudicij pestilentie et fames. stabimus coram domo hac in conspectu tuo in qua inuocatũ ē nom tuũ. et clamabim⁹ ad te in tribulationibus nr̃is: et exaudies nos saluosq; facies nos. Nunc ig ecce filij amon et moab et mons seir. p quos nõ concessisti filijs isrl ut transirent quando egrediebant de egipto. sz declinauerunt ab eis. et non interfecerũt illos: econtrario agunt. et enituntur eicere nos de possessione quã tradidisti nobis ds nr̃. Ergo nõ iudicabis eos? In nobis quidem nõ est tanta fortitudo: ut possimus huic multitudini resistere. que irruit sup nos. Sz cũ ignorem⁹ quid agere debeamus: hoc solum habemus reliqui. ut oculos nr̃os dirigam⁹ ad te. Omnis q̃ iuda stabat coram dño: cũ paruulis ⁊ uxoribus et liberis suis. Erat aũt ia zihel filius zacharie filij banaie filij therel. filij marhanie. leuites. de filijs asaph: sup quẽ factus ē sps dñi in medio turbe. Et ait. Attendite oĩs iuda. et qui habitatis in ierlm: et tu rex ioſaphat. Hec dicit dñs uobis. Nolite timere: nec paueatis hac multitudine. Non ē enim ura pugna: sz dei. Cras descendetis contra eos; ascensuri enĩ sunt per cliuũ noĩe sis: et inuenietis illos in sũmitate torrentis. qui ẽ contra solitudinem hieruhel. Non enĩ eritis uos qui dimicabitis; sz tantummõ cõfidenter state: et uidebitis auxiliũ dñi sup uos. O iuda et ihrlm nolite timere nec paueatis; cras egrediemini ob eos: et dñs erit uobiscũ. Ioſaphat g et iuda et oñs habitatores ierlm ceciderunt pni in terrã coram dño: et adorauerũt eũ. Porro leuite de filijs caath et de filijs chore: laudabãt dñm dm isrl uoce magna in excelsũ. Cumq; mane surrexissent: egressi sunt p desertum thecue. Profectisq; eis: stans ioſaphat ī medio eor dixit. Audite me iuda: et oñs habitatores ierlm. Credite in dño deo uõ: et securi eritis. Credite pphis ei: et cuncta cuenient prospera. Deditq; consiliũ pplo; et statuit cantores dñi ut laudarent eũ in turmis suis. et antecederent exercitũ: ac uoce consona dicerent. Confitemini dño: qm in eterñ misericordia eius. Cumq; cepissent laudes canere; uertit dñs insidias eor in semetipos. filior scilicet amon et moab et montis seir. qui egressi fuerant pugnare cõtra iudam: ⁊ p cussi sunt. Namq; filij amon ⁊ moab

consurrexerẽ adũsum habitatores montis seir: ut interficerent et delerẽt eos. Cumq; hoc opere perfecissent: etiam in semetipsos uersi mutuis cõcidere uulneribz. Porro iuda cũ uenisset ad speluncam que respicit solitudinẽ: uidit preul omnẽ late regionem plenã cadaueribz: nec superesse quẽquã qui necem potuisset euadẽre. Venit ḡ iosaphat et oĩs ppl's cum eo: ad detrahenda spolia mortuor. Inueneruntq; inẽ cadauera uariã supellectilem: uestes quoq; et uasa pciosissima: et diripuerunt: ita ut omnia portare nõ possent. Nec p tres dies spolia auferre p̃ prede magnitudine. Die aũt quarta congregati sunt in ualle bñdictionis. Ibi enim qm ibi bñdixerunt dño: uocauerũ locũ illum uallis bñdictionis. usq; in p̃sentẽ diem. Reuersusq; est oĩs uir iuda et habitatores ierlim. et iosaphat ante eos in ihrlim. cum leticia magna: eo qd' dedisset eis dñs gaudium de inimicis suis. Ingressiq; sũt ihrlim cũ psalteriis et cytharis et tubis: in domũ dñi. Irruit aũt pauor dñi sup uniũsa regna terr: cũ audissent qd' pugnasset dñs contra inimicos isrl'. Quieuit regnũ iosaphat: et p̃buit ei dñs pacem p circuitum. Regnauit igitur iosaphat: sup iudam. Et erat triginta quinq; annor cũ regnare cepisset: uiginti aũt et quinq; annis regnauit in ihrlim. Et nom̃ matris eius azuba: filia selachi. Et ambulauit in uia patris sui asa. nec declinauit ab ea: faciens quecũq; placita erant cor̃a dño. Verumtamẽ excelsa nõ abstulit. Et adhuc ppl's nõ direxerat cor suũ: ad dñm dm patrum suor. Reliqua aũt gestor iosaphat prior et nouissimor. scripta sunt in libris iheu filij anani: que digessit in libro regum isrl'. Post hec iniit amicitias iosaphat rex iude cũ ochozia rege isrl': cuius opa fuerũ pessima. Et participeps fuit ut facerent naues que irent in tharsis: fecerũq; classem in asiongaber. Ppliauit aũtẽ eliezer filius dodaui de mareśa. ad iosaphat: dicens. Quia habuisti fedus cum ochozia. percussit dñs opa tua. Contritiq; sunt naues. nec potuerunt ire in tharsis. XXI

Dormiuit aũt iosaphat cũ patribz suis: et sepultus ẽ cum eis in ciuitate dauid. Regnauitq; ioram filius eius: p eo. Qui habuit frẽs filios iosaphat: azariam. iahiel. et zachariam. et michael. et saphatiam. Oĩs hi: filij iosaphat. regis isrl'. Dedit q; eis pater suus multa munera auri et argenti. et pensationes: cũ ciuitatibz munitissimis in iuda. Regnũ aũt tradidit ioram: eo qd' ẽet p̃mogenitus. Surrexit aũt ioram: sup regnũ patris sui. Cumq; se confirmasset: occidit oĩs frẽs suos gladio. et quosdã de p̃ncipibz isrl'. Triginta duor annor erat ioram cũ regnare cepisset: et octo annis regnauit in ierlim. Ambulauitq; in uijs regum isrl': sicut egerat domus achab. Filia quippe

achāb: erat uxor eius. Et fecit malum in conspectu dñi. Noluit autē dñs disperdere domū dauid propter pactum qđ iniérat cū eo: et qđa p̄ miserat ut daret ei lucernā et filys eius in omni tempe. In dieb illis rebellauit edom ne eēt subdit̄ iude: et constituit sibi regē. Cumq; transisset ioram cū p̄cipibz suis et cuncto equitatu qui erat secum; surrexit nocte et percussit edom qui se circumdederat: et oēs duces equitatus ei. Attamen rebellauit edom ne eēt sub ditione iudā: usq; ad hāc diem. Eo tempe et lobna recessit: ne eēt sub manu illius. Dereliquerat enim dñm dñm patrum suor. Insup excelsa fabricatus ē in urbibz iudā: et fornicari fecit habitatores ierlm: et p̄uaricari iudam. Allata autem sunt ei littere ab helya propheta: in quib; scriptū erat. Hec dicit dñs ds dauid patris tui. Quia nō ambulasti in uys iosaphat patris tui et in uia asa regis iudā. Sed incessisti p̄ uiam regum israel: et fornicari fecisti iudā et habitatores ierlm: imitatus fornicationē domus achab. Insup et frēs tuos et domū patris tui meliores te occidisti: ecce dñs percutiet te plaga magna cū pplo tuo. et filys tuis et uxorib; tuis. et uniuersa substantia tua. Tu aūt egrotabis pessimo langore uteri: donec egrediantur uiscera tua paulatim p̄ singulos dies. Suscitauit g̃ dñs contra ioram spm̄ philistinoz. et arabum: qui confines sunt ethiopib;. Et ascenderunt in trā iudā: et uastauerūt eam. Diripueruntq; cunctā substantiā que in domo regis inuenta ē: insup et filios eius et uxores. Nec remansit ei filius nisi ioachaz: qui minim̄ natu erat. Et sup hec omnia: percussit eū dñs. alui dolore insanabili. Cumq; dies succederet dies. et tempor spacia uoluerentur. duor annor expletus ē circulus; et sic longa consumpt̄ tabe ita ut egereret etiam uiscera sua: langore parit̄ et uita caruit. Mortuus q; est in infirmitate pessima; et nō fecit ei pplūs combustionis exequias: sicut fecerat maioribz ei. Triginta duor annor fuit cū regnare cepisset: et octo annis regnauit in ierlm. Absq; debitis tamen laudibz recessit. Et sepelierunt eū in ciuitate dauid: uerūtamen nō in sepulchro regum. XXII

Constituerunt aūt habitatores ierlm ochoziam filiū eius minimū: regē p̄ eo. Oēs enim maiores natu qui ante eum fuerant: interfecerant latrones arabū. qui irruerant in castra. Regnauitq; ochozias filius ioram. regis iudā. Filius quadraginta duor annor fuit ochozias cum regnare cepisset: et uno anno regnauit in ierlm. Et nom̄ matris eius athalia: filia amri. Sed et ipe ingressus ē p̄ uiam dom̄ achāb: mater enim eius impulit eū ut ipe ageret. Fecit igitur malū in conspectu dñi: sicut domus achāb. Ipsi enim fuerunt et consiliarij post mortē patris sui: in interitu eius.

ambulauitq; in consiliis eoꝝ. Et p
rexit cū ioram filio achab rege ysrl
in bellum contra azahel regem sy
rie: in ramoth galaad. Vulneraue
runtq; syri ioram. Qui reūsus ē ut
curaretur in iezrahel: multas enī
plagas accepat in supradicto certa
mine. Igitur achazias filius ioram
rex iuda: descendit ut inuiseret io
ram filiū achab: in iezrahel egro
rantē. Voluntatis quippe fuit dei
adūsum achaziam ut ueniret ad
oram: et cū uenisset. egrederetur cū
eo aduersū iheu filium namsi. quē
unxit ds ut deleret domū achab. Cū
ergo cōteret iheu domū achab. in
uenit pncipes iuda et filios frūm
ochoziē qui ministrabant ei: et in
terfecit illos. Ipmq; pquirens ocho
ziam. comphendit latentē in sama
ria: adductumq; ad se occidit. Et se
pelierunt eū: eo qd' eēt filius iosa
phat. qui quesierat dm in toto corde
suo. Nec erat ultra spes aliqua: ut
de stirpe aliquis regnaret ochoziē.
Siquidē athalia mater eius. uidens
qd' mortuus eēt filius suus: surrexit ⁊
mōfecit omnē stirpem regiam dom⁹
oram. Porro iosabeth filia regis. tu
lit ioas filium ochoziē. et furata est
eum de medio filioꝝ regis. cū inēfi
cerentur: absconditq; eum cum nu
trice sua in cubiculo lectulorꝝ. Iosa
beth aūt que absconderat eum. erat
filia regis ioram. uxor ioiade pontī
ficis. soror ochoziē: et ideirco nō in
terfecit eū athalia. Fuit g̃ cum eis
in domo dei absconditus sex annis:
quib; regnauit athalia super tram.

Anno aūt septimo xxiii
confortatus ioiada. assumpsit
centuriones. azariam ismahelem
filiū ieroam. ieroboā. et ysmahel filiū io
hannan. azariam ꝙq; filiū obed. et
maasiam filiū adaiē. et elisaphat
filiū zechri: et iniit cū eis fedus.
Qui circūeuntes iudam. congrega
uerunt leuitas de cunctis urbibus
iudā. et pncipes familiaꝝ ysrl: uene
runtq; in ierlm. Iniit igitur omnis
multitudo pactum in domo dñi: cū
rege. Dixitq; ad eos ioiada. Ecce filⁱ
regis regnabit: sicut locutus ē dñs.
sup filios dauid. Iste est g̃ sermo:
quem facietis. Tertia pars uīm q̃
uenitis ad sabbm. sacerdotū et le
uitaꝝ et ianitoꝝ. erit in portis: tertia
uō pars ad domū regis: et tertia ad
portam que appellatur fundamti.
Omne uō reliquū mulgus sit in
atriis domus dñi: nec quisqm aliⁿ
ingrediatur domū dñi. nisi sacerdo
tes. et qui ministrant de leuitis. Ipi
tantūmodo ingrediantur qui sācti
cati sunt: et omne reliquū mulgus
obseruet custodias dñi. Leuite aūt
circumdent regē habentes singuli
arma sua; et siquis alius ingres⁹
fuīt templū interficiatur: sintq; cū
rege intrante et egrediente. Fecerūt
igitur leuite et uniūsus iuda: iux
ta omnia que pēcepat ioiada ponti
fex. Et assumpserunt singuli uiros
qui sub se erant; et uenerunt p or
dinem sabbi: cum hys qui tam in
pleuerāt sabbm. et egressi erant.

Siquidē ioiada pontifex nō dimi
serat abire turmas: que sibi p sin
gulas ebdomadas succedere cōsue
uerant. Dedit q̄ ioiada sacēdos cen
turionib; lanceas clipeosq; et pelta
regis dauid: quas consecrauerat i
domū dñi. Constituit q̄ omnē po
plm tenentiū pugiones a parte
templi dextra usq; ad partem tem
pli sinistram. coram altari & templo:
p circuitum regis. Eduxerūt q̄ fi
lium regis. et imposuerūt ei diya
dema; dederunt q̄ ei in manu eu
tenendā legem: et constituerē eum
regem. Unxit quoq; eū ioiada pon
tifex et filij eius: īpcauit q̄ sunt
et atq; dixerunt. Uiuat rex. Qd
cum audisset athalia. uocem scili
cet currentiū atq; laudantiū re
gem: ingressa ē ad plm in templū
dñi. Cumq; uidisset regē stantē
sup gradum in introitu. et principes
turmasq; circa eum. omnēq; plm
terre gaudentē atq; clangentē tu
bis. et diuersi generis organis cō
cinentē uocemq; laudantiū: scidit
uestimēta sua. et ait. Insidie. insidie.
Egressus aūt ioiada pontifex ad
centuriones et principes exercitus:
dixit eis. Educite illam extra sep
ta templi: et mactetur foris gla
dio. Precepit q̄ sacdos: ne occidere
tur in domo dñi. Et imposuerūt
crucib; eius manus. Cumq; in
trasset portam equor domus regis:
interfecerunt eam ibi. Pepigit aūt
ioiada fedus inē se uniuersumq;
plm et regem: ut esset popl's dñi.
Iraq; ingressus ē omnis ppl's domū
baal. et destruxit eam: et altaria
ac simulachra illius confregerūt.
Mathan quoq; sacdotem baal: in
terfecerunt ante aras. Constituit aū
ioiada ppositos in domo dñi. ut ib
manib; sacdotum et leuitaꝝ quos
distribuit dauid in domo dñi. offe
rent holocausta dño sicut scriptū ē
in libro moysi: in gaudio et canti
cis uxta dispositionē dauid. Cōsti
tuit quoq; ianitores in portis dñi:
ut nō ingrederet eam. immūdus i
omni re. Assumpsit q̄ centuriones
et fortissimos uiros ac principes ppli
et omne uulgus terre: et fecerunt
descendere regem de domo dñi. et
introire p medium porte superioris i
domū regis: et collocauerunt eum
in solio regali. Letatus q̄ est omis
ppl's terre: et urbs quieuit. Porro
athalia interfecta ē gladio. XXIIII

Septem annoꝝ erat ioas cum
regnare cepisset: et quadragin
ta annis regnauit in ierlm. Nom
matris eius sebia: de bersabee. Fe
cit q̄ qđ bonum erat cora dño: cun
ctis diebꝫ ioiade sacdotis. Accepit
aūt ei ioiada uxores duas: de quib
genuit filios et filias. Post que: pla
cuit ioas ut instauraret domū dñi.
Congregauit q̄ sacdotes et leuitas:
et dixit eis. Egredimini ad ciuita
tes iuda. et colligite de uniuerso isrl
pecuniā ad sarcienda templi dei
ui. p singulos annos: festinato q̄
hoc facitote. Porro leuite egere ne
glexerunt. Uocauit q̄ rex ioiadā

pncipem: et dixit ei. Quare nō fuit
tibi cure ut cogeres leuitas inferre
de iuda et de ierlm. pecuniā que con
stituta ē a moyse seruo dñi. ut in
ferret eam ois multitudo isrl in ta
bnaculū testimonij? Athalia enī
impissima et filij ei destruxerant
domū di: et de unūsis que sācta fa
cta fuerant templo dñi. ornauerat
phanū baalim. Precepit g̃ rex. et fe
cerunt archam: posuerunt q̃ eam
iuxta portam dñi forinsecus. Et p̃
dicatum ē in iuda et ierlm: ut de
ferrent singuli pecuniam dño. qđ con
stituit moyses seruus di sup omnē
isrl in deserto. Letatiq̃ sunt cuncti
pncipes et ois ppls: et ingressi in
tulerunt in archam dñi atq̃ mise
runt. ita ut implerent. Cumq̃ tem
pe ēet ut deferrent archam coā rege
p manus leuitaꝝ. uidebant enī pe
cuniam multā; ingrediebatur scri
ba legis. et quē pmus sacdos cōsti
tuerat: effundebantq̃ pecuniam
que erat in archa. Porro archā re
portabant: ad locum suū. Sicq̃ fa
ciebant: p singulos dies. Et congre
gata est infinita pecunia: quā de
derunt rex et iohada hys qui p̃erant
operib; domus dñi. Ac illi conduc
bant ex ea cesores lapidū. et artifices
opum singulorū. ut instaurarent do
mū dñi. fabros quoq; ferri et eris:
ut qđ cadere cepat fulciretur. Cge
runtq̃ hij qui operabantur indus
trie; et obducebatur parietum ci
catrix p manus eoꝝ: ac sustentaue
runt domū dñi in statū pristinū.
et firmū eam stare fecerunt. Cūq̃
complessent oīa opa; detulerūt coā
rege et iohada reliquam partē pecu
nie: de qua facta sunt uasa tēpli
in ministeriū et holocausta. phiale
quoq̃. et cetera uasa aurea et argen
tea. Et offerebantur holocausta in
domo dñi iugit̃: cunctis diebus iohā
de. Senuit autē iohada plenus dieꝝ:
et mortuus ē. cum eēt centum et tri
ginta annoꝝ. Sepelierunt q̃ eū in
ciuitate dauid cū regibus: eo qđ fecisset
bonū cum isrl. et cum deo. et cum do
mo eius. Postq̃m autē obiit iohada.
ingressi sunt pncipes iuda: et ado
rauerūt regem. Qui delinitus obse
quijs eoꝝ: acquieuit eis. Et dereli
querūt templū dñi dei patrū suoꝝ:
seruierunt q̃ lucis et sculptilibus. Et
facta ē ira contra iudam et ierlm:
pp̃ hoc peccatū. Mittebatq̃ eis p̃
pheras ut reuerterentur ad dñm: qs
p̃testantes illi. audire nolebant.
Sp̃s itaq̃ dñi induit zachariā fi
lium iohade sacdotem. et stetit in
conspectu ppli. et dixit. Hec dicit ds.
Quare transgredimini p̃ceptum
dñi qđ uobis nō. pderit. et derelin
quitis dñm ut derelinqueret uos.
Qui congregati aduersus eū: misc
runt lapides iuxta regis imperiū
in atrio domus dñi. Et non est re
cordatus rex ioas misericordie quā fece
rat iohada pater illi secum: sed in
fecit filiū eius. Qui cū moreretur:
ait. Videat dñs: et requirat. Cūq̃
euolutus eēt annus: ascendit cōtra
eum exercitus syrie. Venitq̃ in

iudam et ihrlm·et interfecit cunctos
principes ppli: atq; unuſquam pdā mi
serunt regi damascū·Et certe cum
pmodicus uenisset numerus syrorū;
tradidit dñs in manus eor infini
tam multitudinē: eo qđ dereliquis
sent dñm dm patrū suor·In roās
q; ignominiosa exercuere iudicia:
et abeuntes dimiserē eū in languo
ribus magnis. Surrexerē aūt cōtra
eum serui sui in ultionē sanguis
filior ioiade sacerdotis; et occiderūt
eū in lectulo suo: et mortuus ē. Se
pelierunt q; eū in ciuitate dauid:
sz nō in sepulchris regū. Insidiati
uō sunt ei zabath filius semath am
monitidis: et iozabath filius sema
rith moabitidis. Porro filii eius ac
sūma pecunie que adunata fuat
sub eo.et instauratio domꝰ dei: scrip
ta sunt diligentius in libro regū·

XXV

Regnauit aūt ama
sias filius ei: p eo. Viginti
quinq; annor erat amasias cū reg
nare cepisset: et uiginti nouē an
nis regnauit in ihrlm. Nom matꝝ
eius ioadan: de ihrlm. Fecit q; bonū
in conspectu dñi: uerumtam nō in
corde pfecto. Cumq; roboratū sibi
uideret imperiū: iugulauit seruos
qui occiderūt regem patrē suū. Sz
filios eor nō interfecit. sicut scriptū
ē in libro legis moysi: ubi pcepit
dñs. dicens. Non occidentur patrē
p filys; neq; filii p patribus suis: sz
unusquisq; in peccato suo morietꝰ.
Congregauit igitur amasias iudā.
et constituit eos p familias. tribu
nosq; et centuriones. in uniuſo iudā.
et beniamin: et recensuit a uiginti
annis et sursū. Inuenitq; triginta
milia iuuenū·qui egrederentur ad
pugnā: et tenerent hastā et clipe
um. Mercede q; conduxit de israel
centū milia robustor: centū talen
tis argenti. Venit aūt ad illū homo
dei: et ait. O rex: ne egrediatur tecū
exercitus isrl: Non ē enim dñs cū
isrl: et cunctis filys effraim. Qđ
si putas in robore exercitus bella cō
sistere: supari te faciet dñs ab ho
stib; Dei quippe ē adiuuare: et in
fugam uertere. Dixitq; amasias: ad
hominē dī. Quid g̃ fiet de centum
talentis. que dedi militib; isrl: Et
respondit homo dī. Habet dñs: un
de tibi dare possit multo hys plura.
Segregauit itaq; amasias exercitum
qui uenerat ad eum ex effraim: ut re
uerterētur in locū suū. At illi contra
iudam uehemēter irati: reūsi sūt in
regionē suā. Porro amasias ꝓfecto
eduxit ppl'm suū. et abiit in uallē
salinar: percussitq; filios seir. decem
milia. Et alia decem milia uiror
ceperunt filii iudā. et adduxerūt ad
ꝓruptum cuiusdam petre; precipita
uerunt q; eos de sūmo in ꝓceps: qui
uniuſi crepuerūt. At ille exercitus
quē remiserat amasias ne secum
iret ad ꝓlium; diffusus ē in ciuita
tib; iuda a samaria usq; beth oron:
et interfectis tribus milib. diripuit p
dam magnā. Amasias quoq; post
cedem ydumeor. et allatos deos fi
lior seir. statuit eos in deos sibi.

et adorabat eos: et illis adolebat in
censū. Quā obrem iratus dñs cōtra
amasiam: misit ad illum pphām. q̄
diceret ei. Cur adorasti deos. qui nō
liberauerunt ppl'm suū de manu tua.
Cum hec ille loqueretur: respondit
ei. Num consiliarius regis es? Qui
esce: ne interficiam te. Discedens q̄ p
phēta. scio inquit qđ cogitauerit
dñs occidere te. q̄a fecisti hoc malū.
et insup nō acquieuisti cōsilio meo.
Igitur amasias rex iuda inito consi
lio pessimo. misit ad ioas filiū ioa
chaz filij iheu regem isrl': dicēs. Ve
ni: iudeamus nos mutuo. At ille re
misit nuntios: dicens. Carduus q̄
est in lybano misit ad cedrum lyba
ni: dicens. Da filio meo filiam tuā
uxorem. Et ecce bestie que erant in
silua lybani transierūt: et conculcaue
runt carduū. Dixisti; percussi edom:
et idcirco erigitur cor tuū in superbiā.
Sede in domo tua. Cur malū accū
sum te prouocas. ut cadas tu et iudas
tecum? Noluit audire amasias: eo
qđ dñi esset uoluntas ut traderetur in
manus hostiū: pp̄ deos edom. Ascen
dit g̃ ioas rex isrl': et uiuos sibi p
buere conspectus. Amasias aut̄ rex
iuda erat in bethsames iude. Corruit
q̄ iudas cor̄ isrl': et fugit in tabnacu
la sua. Porro amasiam regē iuda fi
lium ioas. filij ioachaz cepit rex isrl'
in bethsames: et adduxit in ierlm.
Destruxitq̄ muros ei. a porta effra
im usq; ad portam anguli: quadrī
gentis cubitis. Omne quoq; aurū
et argentū. et uniuersa uasa que rep
perit in domo dñi. et apd obededom.
in thesauris aūt domus regie. nec
nō et filios obsidum: reduxit in sa
mariā. Uixit aūt amasias filius
ioas rex iuda postquā mortuus est
ioas filius ioachaz rex isrl': quinde
cim annis. Reliqua uō sermonū
amasie priorū ac nouissimorū: scripta
sunt in libro regum iuda et isrl'. Et
postquā recessit a dño: retenderūt ei
insidias in ierlm. Cumq; fugisset
lachis: miserunt et interfecerūt eū
ibi. Reportantesq; sup equos: sepe
lierunt eū cum patribus suis in ciui

Oratē dauid. XXVI

Omnis aūt ppl's iuda filiū eius
oziam annoꝝ sedecim constituit re
gem: p patre suo amasiā. Ipse edifi
cauit ahilath. et restituit eam diui
oni iude: postquā dormiuit rex cum
patribus suis. Sedecim annoꝝ erat
ozias cum regnare cepisset: et q̄n
quaginta duobus annis regnauit ī
ihrlm. Nom matris eius hiechelia:
de ihrlm. Fecitq; qđ erat rectum ī
conspectu dñi. iuxta omnia que fece
rat amasias pater ei: et exquisiuit
dñm in diebus zacharie intelligētis.
et uidentis dñm. Cumq; requireret
dñm: direxit eū in omnibus. Denique
egressus ē. et pugnauit contra phi
listiim: et destruxit murū geth. et
murū iabnie. murūq; azoti. Edi
ficauitq; oppida in azoto et philis
tiim: et aduuit eū ds contra phili
stiim. et contra arabas qui habita
bant in gurbaal. et contra ammo
nitas. Impendebantq; ēmonite:

munera ozíe. Et diuulgatum ē nomen eius usq; ad introitum egypti: ꝓ crebras uictorias. Edificauitq; ozias turres in ihrlm. super portam anguli. et sup portā uallis. et reliquas in eodem muri latere: firmauitq; eas. Extruxitq; etiam turres in solitudine; et effodit cisternas plurimas. eo quod haberet multa pecora: tam in campestribus quā in heremi ualiitate. Vineas quoq; habuit et uinitores in montibus et in carmelo. Erat quippe homo agriculture deditus. Fuit aūt exercitus bellatoz et qui pcedebant ad ꝓlia: sub manu hehihel scribe maasieq; doctoris. et sub manu ananie qui erat de ducib; regis. Omnisq; numerus ꝓcipuum ꝑ familias uiroz fortiū. quinquaginta duū miliū trecentoz; et sub eis ui miliis exercitus trecentoz. et septē miliū quingentoz. qui erant apti ad bellum: et ꝑ rege contra aduersarios dimicabant. Preparauitq; eis ozias id est cuncto exercitui. clipeos et hastas. et galeas et loricas. arcusq; et fundas ad iaciendos lapides. Et fecit in ihrlm diuisi generis machinas. quas in turribus collocauit et angulis muroz: ut mitterēt sagittas. et saxa grandia. Egressumq; est nomē eius ꝓcul: eo qd auxiliaretur ei dñs. et corroboratus esset. Elleuatum ē cor eius in interitū suū: et neglexit dñm dñi sui. Ingressusq; templū dñi: adolere uoluit incensū sup altare thymiamatis. Stratimq; ingressus ē post eum azarias sacerdos. et cū eo sacerdotes dñi octoginta uiri fortissimi: restiterunt regi. atq; dixerūt. Non ē tui officij ozia ut adoleas incensū dño; sed sacerdotū hoc ē filioz aaron: qui consecrati sunt ad hoc ministeriū. Egredere de sanctuario. ne cōtempseris: quia tibi non reputabitur tibi in gloriam a dño deo. Iratusq; ē ozias: et tenens in manu thuribulum ut adoleret incensū. minabat sacerdotib;. Stratimq; orta est lepra in fronte eius coram sacerdotib; in domo dñi: sup altare thymiamatis. Cumq; respexisset eū azarias pontifex et oēs reliqui sacerdotes; uiderunt lepram in fronte ei: et festinato expulerunt eū. Sed et ipe pterit acceleraut egredi: eo qd sensisset ilico plagam dñi. Fuit igitur ozias rex lepsus usq; ad diem mortis sue: et habitauit in domo separata plenus lepra: ob quā electus fuerat de domo dñi. Porro ioathan filius eius rexit domū regis: et iudicabat ꝓplm terre. Reliqua aūt sermonū ozie prioz et nouissimoz: scripsit ysaias filius amos ꝓpha. Dormiuitq; ozias cū patribus suis: et sepelierunt eum i agro regalium sepulchroz: eo qd esset lepsus. Regnauitq; ioathan filius eius: pro eo. XXVII

Triginti quinq; annoz erat ioathan cū regnare cepisset: et sedecim annis regnauit in ierlm. Nomē matris eius ihrusa: filia

sadoch. Fecitq; qd' rectum erat coꝝ dño. iuxta omnia que fecerat ozias pater eius; excepto qd' nō ē ingressus templū dñi: et adhuc ppls delinq̄bat. Ipe edificauit portam domus dñi excelsam: et in muro ophel multa construxit. Urbes q̄q; edificauit i montib; iuda: et in saltib; castella et turres. Ipe pugnauit contra regē filioz amon: et uicit eū. Dederūtq; ei filij amon in tempe illo centū talenta argenti: et decem milia chozos ordei et totidem tritici. Hec ei pbuerunt filij amon: in anno scdo z tcio. Corroboratusq; est ioathan: eo qd' direxisset uias suas coram dño deo suo. Reliqua aūt sermonū ioathan et oīm pugne eius et opa: scripta sunt in libro isrl' et iuda. Viginti q̄nq; annoz erat cū regnare cepisset: et sedecim annis regnauit in ierlm. Dormituitq; ioathan cū patrib; suis: et sepelierunt eū in ciuitate dauid. Et regnauit achaz filius ei' p eo.

Viginti annoz XXVII erat achaz cū regnare cepisset: et sedecim annis regnauit in ierlm. Non fecit rectum in conspectu dñi sicut dauid pater eius; sed ambulauit in uijs regum isrl': insup et statuas fudit baalim. Ipe est qui adoleuit incensū in ualle benennon: et lustrauit filios suos in igne. iuxta ritum gentiū. quas ptrāsfecit dñs in aduentu filioz isrl'. Sacrificabat q̄q; et thymiama succendebat i excelsis et in collib;: et sub oī ligno frondoso. Tradidit q; eum dñs d's eius: in manu regis syrie. Qui percussit eū. magnāq; predā cepit de eius impio: et adduxit in damascū. Manib; q̄q; regis isrl' traditus ē: et percussus plagā grandi. Occidit q; phacee filius romelie de iuda centum uiginti milia in die uno. oēs uiros bellatores: eo qd' reliquissent dñm d'm patrū suoz. Eodem tempe occidit zechri uir potens ex effraim. maasiam filiū regis. et ezricam ducem domus ei': helchanam q̄q; secdm a rege. Ceperunt q; filij isrl' de frib; suis. ducenta milia mulierū puerozq; et puellaz. et infinitā pdam: pcesserunt q; eam i samariā. Ea tempestate erat ibi pphet dñi: noīe obed. Qui egressus obuiam exercitui uenienti in samariā dixit eis. Ecce iratus dñs d's patrū uroz. contra iudam. tradidit eos i manib; uris. et occidistis eos atrociter. ita ut in celum pringeret ira crudelitas. Insup filios iuda et ierlm uultis uobis subicere seruos et ancillas: qd' nequaq̄m facto opus ē. Peccatis enim sup hoc: dño deo uro. Sed audite consiliū meū; et reducite captiuos quos adduxistis de fratrib; uris: quia magnus furoz dñi imminet uobis. Stetereunt q; itaq; uiri de pncipib; filioz effraim. azarias filius iohannan. barachias filio mosallamoth. ezechias filio sellum. et amasias filio adali. contra eos q̄ uenientes de plio: et dixerunt eis. Non introducetis huc captiuos: ne peccem' dño. Quare uultis adicere sup peccata nra. et uetera cumula

re delicta. Grande quippe pecm̃ e: et ira furoꝝ dn̄i imminet super ist̄l. Dimiserunt̄q; uiri bellatores p̃dam et uniuersa que ceperant: coram̃ principib; et omni multitudine. Sed reteruntq; uiri quos supra memorauimus: et apprehendentes captiuos oms qui nudi erant. uestierunt de spoliis. Cumq; uestissent eos et calciassent. et refecissent cibo ac potu. unxissent̄q; propt̃ laborem. et adhibuissent eis curam; quicunq; ambulare nō poterant et erant imbecillo corpe. imposuerūt eos iumentis. et adduxerunt iericho ciuitatē palmaꝝ ad frēs eoꝝ: ipiq; reuersi sunt in samariā. Tempore illo misit rex achaz ad regem assyrioꝝ: postulās auxiliū. Veneruntq; ydumei et percusserunt multos ex iuda: et ceperunt p̃dam magnā. Philisthiim ēq; diffusi sunt p urbes campestres: et ad meridiem iuda. Ceperuntq; bethsames. et azalon. et gaderothsochoth q̃q; et thamnam. et zamro cum uicinis suis: et habitauerūt in eis. Humiliauerat enī dn̄s iudam p̃pter achaz regem ist̄l. eo qd̄ nūdasset eū auxilio. et cōtemptū habuisset dn̄m. Adduxitq; contra eū: theglathphalasar regem assyrioꝝ. Qui et afflixit eum: et nullo resistente uastauit. Igitur achaz spoliata domo dn̄i et domo regis et principū. dedit regi assyrioꝝ munera: et tam̃ nichil ei pfuit. Insup et tempe anguste sue auxit cōtemptū in dn̄m: ipe p se rex achaz. Immolauit dys damasci victimas: p cultoribꝫ suis. Et dixit; dy regum syrie auxiliantur eis. quos ego placo hostijs. et ad eruntui: cum ipsi econtrario fuerint tuine ei et uniuerso ist̄l. Direptis itaq; achaz oīb; uasis domus dn̄i atq; confractis. clausit ianuas templi di; et fecit sibi altaria in uniuersis angulis ihrlm. In oīb; q̃q; urbib; iuda exstruxit aras ad cremandū thus: atq; ad iracundiā puocauit dn̄m dm̄ patrū suoꝝ. Reliqua aūt sermonū ei et oīum operum suoꝝ poꝝ et nouissimoꝝ: scripta sunt in libro regum iuda et ist̄l. Dormiuitq; achaz cū patrib; suis: et sepelierunt eū in ciuitate ierlm. Nec; eū receperunt eū: in sepulchris regum ist̄l. Regnauitq; ezechias filius eius: pro eo.

XXIX

Igitur ezechias regnare cepit cū uiginti quinq; eēt annoꝝ: et uiginti nouem annis regnauit in ihrlm. Nom̃ matris eius abia: filia zacharie. Fecitq; qd̄ erat placitum in cōspectu dn̄i: iuxta oīa que fecerat dauid pat̃ eius. Ipō anno et mēse p̃mo regni sui. aperuit ualuas domus dn̄i: et instaurauit eas. Adduxitq; sacerdotes atq; leuitas. et congregauit eos in plateam orientalem: dixitq; ad eos. Audite me leuite: et sanctificamini. Mundate domū dn̄i dei patrū uestroꝝ: auferte omne immundiciam de sanctuario. Peccauerūt patres nri: et fecerunt malū in conspectu dn̄i dei nri. dereliquerunt eū. Auerterunt facies suas a tabernaculo

dñi dei nr̄i: et p̄buerunt dorsum. Clauserunt ostia que erant in por tau: et extinxerūt lucernas. Incensū q; nō adoleuerē: et holocausta nō ob tulerunt in sc̄uario dei isr̄l. Concitatus ē itaq; furor dñi sup iudam et sup ihrlm: tradidit q; eos in cō motionē et in interitū et in sibilū sicut ipi cernitis oculis uris. Ecce corruere patres nr̄i gladijs: filij nr̄i et filie nr̄e et coniuges captiue ducte sunt: ꝓpt̄ hoc scelus. Nunc igitur placet michi ut ineamus fedus cū dño deo isr̄l: et auertat a nobis furorē ire sue. Filij mei: nolite negligere. Vos elegit dñs ut stetis coram eo. et ministretis illi: colatis eū. et cremetis incensū. Surrexerunt g̃ leuite: mahath filius amasie. et iohel filius azarie. de filijs caath. Porro de filijs merari: cis filius abdi. et azarias filius iaaleel. De filijs aut gerson: ioha filius zemna. et eden filius ioha. Ad hūc de filijs helisaphan: samri. et iahiel. De filijs q; asaph: zacharias. ⁊ mathanias. Necnō de filijs heman: iahihel. et semei. Sed et de filijs idithū: semeias. et oziel. Congregauerūq; frēs suos. et sc̄ificati sunt: et ingressi iuxta mandatū regis et imperiū dñi. ut expiarent domū dñi. Sacerdotes quoq; ingressi templū dñi ut sc̄ificarent illud: extulerunt omnē immūditiā quā intus repererant in uestibulo domus dñi. Quā tulerunt leuite: et asportauerūt ad torrentē cedron foras. Cepunt aut̄ ꝑma die mēsis ꝑmi mūdare: et in die octaua eiusdem mēsis ingressi sunt porticū domus dñi. Expiauerūtq; templū diebus octo: et in die sextadecima mēsis eidem. qd̄ cepant impleuerunt. Ingressi quoq; sunt ad ezechiam regē: et dixerunt ei. Sc̄ificauim⁹ omnem domū dñi et altare holocausti uasa q; eius. necnō et mēsam ꝓpositionis cum omnibus uasis suis. cunctamq; templi supellectilē quam polluerat rex achaz in regno suo. postquā pua ricatus ē: et ecce exposita sunt oīa altari dñi. Consurgens q; diluculo ezechias rex. adunauit oēs p̄cipes ciuitatis: et ascendit in domū dñi. Obtulerunt q; simul tauros septē. et arietes septem. agnos septem et hircos septem: pro peccato. ꝓ regno. ꝓ sc̄uario. ꝓ iuda. Dixit quoq; sacerdotibus filijs aaron: ut offerrent super altare dñi. Mactauerūt igitur tauros. et susceperunt sanguinē sacerdotes: et effuderunt illum sup altare. Mactauerūt etiam arietes: et illorū sanguinē sup altare fuderūt. Immolauerūt agnos: et fuderūt sup altare sanguinē. Applicuerūtq; hircos ꝓ peccato. coram rege ⁊ uniuersa multitudine: imposuerūtq; manus suas sup eos. Et immolauerūt illos sacerdotes: et asperserunt sanguinē eorū coram altari. ꝓ piaculo uniuersi isr̄l. Pro omni quippe isr̄l pcepat rex ut holocaustū fieret: et pro pcō. Constituit quoq; leuitas in domo dñi. cum cymbalis et psalteriis et cytharis: secūm dispositionē dauid. ⁊ gad uidentis regis. et nathan ꝓphete.

Siquidē p̄ceptum dñi fuit: p manū
ꝓphaꝝ eius. Stetēruntq; leuite tenē
tes organa dauid: et sacdotes tubas.
Et iussit ezechias: ut offerrentur
holocausta sup altare. Cumq; offer
rent holocausta: cepunt laudes ca
nere dño. et clangere tubis: atq; in
diuīsis organis que dauid rex ysrl'
p̄parauerat. concrepare. Omī aūt
turba adorante: cantores et hy qui
tenebant tubas erant ī officio suo:
donec compleretur holocaustū. Cūq;
finita eēt oblatio; incurvatus est
rex et oīs qui erant cū eo: et ado
rauerūt. Precepitq; ezechias et p̄n
cipes leuitis: ut laudarēt dñm ser
monib; dauid et asaph uidentis.
Qui laudauerūt magna letica: et
incurvato genu adorauerūt. Eze
chias aūt: hec etiā addidit. Im
plestis manus uras dño: accedite
et offerte uictimas et laudes in do
mo dñi. Obtulit g̃ ecclesia multitu
do hostias et laudes et holocausta:
mēte deuota. Porro numerus holo
caustoz que obtulit multitudo hic
fuit: tauros lxx̄ta. arietes cen
tum agnos ducentos. Sāficauerūt
q; dño boues sexcentos: et oues tria
milia. Sacdotes uō pauci erant:
nec poterant sufficere ut pelles ho
locaustoz detraherēt. Unde et leui
te frēs eoz adiuuerūt eos: donec
impleretur opus. et sēficarentur
animstites. Leuite ēq; facilioz ritu
sēficantur: q̄m sacerdotes. Fuerūt
igitur holocausta plurima: adipes
pacificoz et libamina holocaustoz.
Et completus ē cultus dom̄i dñi. Le
tatusq; ē ezechias et oīs ppls: eo
qd' ministeriū dñi esset impletū.
De repente quippe: hec fieri placue
rat. Misit quoq; eze XXX chias: ad omnē ysrl' et iudam.
Scripsitq; epl̄as ad effraim et ma
nassen: ut uenirent in domū dñi in
ihrlm: et facerent phase dño dō suo.
Inito g̃ consilio regis et p̄cipum et
uniūsi cetus ihrlm: decreuerūt ut
facerent phase īnse scdo. Non enim
occurrerant facē in tempe suo; qua
sacdotes qui possent sufficere sēfi
cari ñ fuant: et ppls nondū congre
gatus fuerat in ihrlm. Placuitq;
sermo regi et omni multitudini; et
decreuerūt ut mitterent nūcios in
uniūsum ysrl' de berſabee usq; dan:
ut uenirēt et facerent phase dño dō
ysrl' in ihrlm. Multi enī nō fecerāt:
sicut in lege p̄scriptum ē. Prexerūtq;
cursores cum epl̄is ex regis impio et
p̄cipum eī. in uniūsum ysrl' et iu
dam: iuxta qd' rex iusserat. p̄dicen
tes. Filij ysrl' reuertimini ad dñm dñm
abraham et ysaac et ysrl: et reuerte
tur ad reliquias que effugerūt ma
nū regis assyrioz. Nolite fieri sicut
patres uri et frēs. qui recesserūt a
dño deo patrum suoz: et tradidit
eos in interitū. ut ipi cernitis. Ne
lite indurare ceruices uras sicut pa
tres uri. Tradite manus dño: et ue
nite ad sc̄uarium eī. qd' sēficauit
in eternū. Seruite dño deo patrum
uroz: et auertetur à uobis ira furoꝝ
eius. Si enim uos reuersi fueritis

ad dñm; frēs uñ et filij habebunt
miſeriam coꝝ dñis ſuis qui illos
duxerunt captiuos: et reuertentur in
tram hanc. Pius enī et clemens eſt
dñs dꝰ uꝝ: et ñ auꝛet faciem ſuā a
uobis. ſi reuſi fueritis ad eū. Igitur
curſores pgebant uelociꝰ de ciuitate
in ciuitatem. p tram effraim ⁊ ma
naſſe uſq; zabulon: illis ridentib⁹
et ſubſannantib⁹ eos. Attamē quidā
uiri ex aſer et manaſſe et zabulon
acquieſcentes conſilio: uenerūt in
ihrlm. In iudā uō facta ē manꝰ dñi.
ut daret eis coꝛ unū: et facerēt uix
ta pceptum regis et pncipū uerbū
dñi. Congregatiq; ſunt in ihrlm
pl̄i multi: ut facerent ſollempnita
tem azimoꝝ in mſe ſcdō. Et ſurgen
tes deſtruxerunt altaria que erant
in ierlm: atq; univſa in quib; ydo
lis adolebatur incenſū ſubūtentes.
ꝓiecerunt in torrentē cedron. Immo
lauerūt aūt phaſe: quartadecima die
mſis ſcdi. Sacēdotes q̄q; atq; leuite
tandem ſcīficati: obtulerunt holo
cauſta in domo dñi. Steteruntq; in
ordine ſuo: iuxta diſpoſitionē et le
gem moyſi hoīs dei. Sacēdotes uō
ſuſcipiēbāt effundendū ſanguinē
de manib; leuitaꝝ; eo qꝺ multa tur
ma ſcīficata nō eēt: et ideirco īmo
larent leuite phaſe. hys qui non er
ant mundi ſcīficari dño. Magna etiā
pars pl̄i de effraim et manaſſe ⁊ yſa
char et zabulon. que ſcīficata non
fuerat. comedit phaſe: nō iuxta qꝺ
ſcriptū eſt. Et oꝛauit p eis ezechias:
dicens. Dñs bonus propitiabitur
cunctis qui in toto coꝛde requirit dñm
dm patrum ſuoꝝ: et ideo imputabit
eis qꝺ minus ſcīficati ſunt. Et uē
exaudiuit dñs: et placatus ē pl̄o.
Fecerunt q; filij iſrl qui inuenti ſūt
in ihrlm. ſollempnitatē azimoꝝ ſep
tem dieb; in letitia magna. laudan
tes dñm p ſingulos dies: leuite q̄q;
et ſacēdotes p oꝛgana que ſuo offi
cio congruebant. Et locutus ē eze
chias ad coꝛ omniū leuitaꝝ: qui
habebant intelligentiā bonā ſup
dño. Et comederunt ſeptē dieb; ſol
lempnitatis: immolantes uictimas
pacificoꝝ. et laudantes dñm dm pa
trū ſuoꝝ. Placuitq; univſe multitu
dini: ut celebrarēt etiā alios dies ſep
tem. Qꝺ et fecerunt: cum ingenti
gaudio. Ezechias aūt rex iudā: p
buerat multitudini mille tauros.
et ſeptē milia ouiū. Principes uō:
dederunt pl̄o tauros mille. et oues
decem milia. Scīficata eſt g̃ ſacēdo
tum plurima multitudo; et hilari
tate pfuſa oīs turba iudā. tam ſac
dotum et leuitaꝝ quā univerſe fre
quentie que uenerat ex iſrl. pſelitoꝝ
quoq; de terra iſrl et habitantiū in
iudā. Factaq; eſt grandis celebrita
in ierlm: qualis a diebus ſalomonis
filij dauid regis iſrl in ea urbe nō
fuerat. Surrexerunt aūt ſacēdotes
atq; leuite bñdicentes pl̄o; et exau
dita ē uox eoꝝ: puenitq; oratio in ha
bitaculū ſcī celi.

XXXI

Quumq; hec finiſſent rite celebra
ta; egreſſus ē omnis iſrl qui
inuentus fuerat in urbib; iuda:

et fregerunt simulachra. succiderūq; lucos. Demolti sunt excelsa. et alta ria destruxerūt; nō solum de iuda et benamin. sz et de effraim quoq; et manasse: donec penitus e uerterent. Reūsiq; sunt omnes filij isrl: in possessiones et ciuitates suas. Ezechias aūt constituit turmas sacerdotales et leuiticas p diuisiones suas. unūquēq; in officio ꝓpio tam sacēdotum uidelicet qm̄ leuitaꝝ ad holocausta et pacifica: ut ministrarent et confiterentur. canerentq; in portis castroꝝ dñi. Pars aūt regis erat ut de ꝓpria eius substantia offerretur holocaustū mane et uespe: sabbis quoq; et kalendis et sollemnitatib; ceteris: sicut scriptū est in lege moysi. Precepit etiā pplo habitantiū ierlm. ut darent partes sacerdotib; et leuitis: ut possent uacare legi dñi. Qd' cum peruulgatum esset in auribus multitudinis: plurimas obtulere ꝑmitias filij isrl. frumēti uini z olei. Mellis quoq; et oīum que gignit humus: decimas obtulerūt. Sz et filij isrl et iuda qui habitabant ī urbib; iuda. obtulerē decimas boum et ouiū. decimas q; scōꝝ que uouerant dño deo suo: atq; unūsa portantes. fecerunt aceruos plurimos. Mense trio cepunt aceruoꝝ facere fundamenta: et mse septimo compleuerunt eos. Cumq; ingressi fuissēt ezechias et principes eius. uiderunt aceruos: et benedixerunt dño. et pplo isrl. Interrogauitq; ezechias sacerdotes et leuitas: cur ita facerēt acerui. Respondit illi azarias sacerdos primus de stirpe sadoch: dicens. Ex q̄ cepunt offerri ꝑmitie in domo dñi comedimꝰ et saturati sumꝰ et remanserūt plurima: eo qd benedixerit dñs pplo suo. Reliquiaꝝ aūt est copia ista: quā cernis. Precepit igitur ezechias: ut ꝑpararent horrea ī domo dñi. Qd' cum fecissent: intulerunt tam ꝑmitias qm̄ decimas z quecūq; uouerāt. fideliter. Fuit aūt ꝑfectus eoꝝ chonenias leuita: et semei frat eius secūs. Post quē iechiel et azarias. et nahath. et asahel. z ieremuth. zabad quoq; et heliel. et iesmachias. et maath. et banaias. ꝑpositi sub manib; chonenie et semei fris ei ex imꝑio ezechie regis et azarie pontificis domus dñi: ad quos oīa pertinebant. Chore aūt filius iemna leuites et ianitor orientalis portē. ꝑpositus erat his que sponte offerebantur dño. ꝑmitiisq; et cōsecratis in scā scōꝝ. et sub cura eius eden et beniamin. iesue et semeias: amarias quoq; et sechenias in ciuitatib; sacerdotū. ut fideliter distribuerent fratrib; suis partes minorib' atq; maiorib; exceptis maribus ab annis tribus et supra. cunctis qui ingrediebātur templū dñi: et quicqd p dies singulos conducebatur in ministrio atq; obseruationib; iuxta diuisiones suas. sacerdotib; p familias et leuitis. a uicesimo anno et supra p ordines et turmas suas. Uniuersq; multitudini tam uxorib; qm̄ liberis eoꝝ utriusq; sexus: fideliter cibi

de hijs que sčificata fuerāt pbeban
tur. Ez et filioz aaron p agros ⁊ sub
urbana urbiū singulaz. dispositi e
rant uiri qui partes distribuerent
uniūsl sexui masculino: de sacdo
tibz et leuitis. Fecit q̄ ezechias uni
uſa que diximus: in omni iudā. Q
patusq; est rectum et bonum ⁊ ue
rum coram dño dō suo. in unūsla
cultura ministerij domus dñi. iuxta
legem et cerimonias: uolens requi
rere dm suū in toto coꝛde suo. Fecit
q; et prosperatus ē. XXXII

Post que et huicemodi ueritа
tem. uenit sennacherib rex af
fyrioz: et ingressus iudam obsedit
ciuitates munitas. uolens eas cape.
Q d' cum audisset ezechias. uenisse
scluerit sennacherib. et totum belli
impetū uertī contra ierlm. inito cū
pncipibz consilio uiris q; fortissimis.
ut obturarent capita fontiū que e
rant extra urbem. et hoc ōium decer
nente sententia; congregauit multi
tudinē plurimā. et obturauerūt cun
ctos fontes. et riuum qui fluebat ī
medio tre: dicētes. Ne ueniant
reges assyrioz: et inueniāt aquaz
habundantiā. Edificauit q; agens
industrie omnē murū qui fuerat
dissipatus; et exstruxit turres de
sup: et forinsecus alterum murū.
Instauauitq; mello in ciuitate
dauid: et fecit unūsi generis ar
maturā. et clipeos. Constituitq; pn
apes bellatoz in exercitu; et conuo
cauit unūsos in platea porte ciui
tatis: et locutus ē ad coꝛ eoz. dicēs.
Uiriliū agite: et confortamini. Ne
lite timere: nec paueatis regē assy
rioz. et unūsam multitudinē que
ē cum eo. Multo enī plures sunt no
biscū: quam cū illo. Cum illo ē bra
chium carneū; nobiscū dñs dš nr
qui auxiliator est nr: pugnatq; pro
nobis. Confortatus q; est pl's: huic
cemodi ubis ezechie regis iudā. Q
postq̄m gesta sunt. misit sennache
rib rex assyrioz seruos suos ī ierlm.
ipe enī cum unūsо exercitu suo ob
sidebat lachis ad ezechiam regem
iudā. et ad omnē plm qui erat in
urbe: dicens. Hec dicat sennacherib.
rex assyrioz. In quo habentes fidu
ciam. sedetis obsessi in ierlm. Dum
ezechias decipit uos ut tradat mo
ri in fame et sitī. affirmans q̄d do
dš ur liberet uos de manu regis as
syrioz. Numqd nō iste ē ezechias
qui destruxit excelsa illius et alta
ria. et pcepit iude et ierlm. dicens.
coram altarī uno adorabitis. et in
ipo comburetis incensum. An ig
noratis que ipe fecerim et patres
mei. cunctis terraz plis. Numqd
pualuerūt dij gentiū omniūq; ter
raz. liberare regionē suā de manu
mea. Quis ē de omnibus dijs gen
tiū quas uastauerūt patres mei. q̄
potuerit libare plm suū de manu
mea. ut possit etiā dš ur eruere uos
de hac manu. Non uos q; decipiat
ezechias; nec uana psuasione delu
dat. nec; credatis ei. Nō enī nullus
potuit dš cunctaz gentiū atq; re
gionū libare populū suū de manu

mea. et de manu patrū meoꝝ: cōse
quent nec dꝰ ūr poterit eruere uos
de hac manu mea. Sꝫ et alia multa
locutꝰ fuit ſeruꝰ eius contra dñm
dñm: et contra ezechiam ſeruum eius.
Epłas quoq; ſcripſit plenas blaſphe
mie in dñm dñm iſrł: et locutus eſt
aduſus eū. Sicut dij gentiū cetay
nō potuerunt liberare ꝓplm ſuum de
manu mea: ſic et dꝰ ezechie eruere
nō poterit ꝓplm ſuū de manu iſta.
Inſuꝑ et clamore magno. lingua iu
daica contra ꝓplm qui ſedebat ī mu
ris ihrlm ꝓclamabat: ut terreret eos
et caperet ciuitatē. Locutusq; ē contra
dm ierlm: ſicut aduſus deos ꝓplorꝝ
tre. opa manuū hominū. Oꝛauerūt
aūt ezechias rex et ysaias filꝰ amos
ꝓpheres. aduſus hanc blaſphemiā:
ac uociferati ſunt uſq; in celū. Et
miſit dñs anglm ſuū: qui peuſſit
omnē uirum robuſtū et bellatorē.
et principem exercitus regis aſſyrioꝝ.
Reuſusq; eſt cū ignominia: in ter
ram ſuā. Cumq; ingreſſus eſſet do
mū dei ſui: filij qui egreſſi fuerant
de utero eī. interfecerunt eū gladio.
Saluauitq; dñs ezechiam et habi
tatores ierlm de manu ſennacherib
regis aſſyrioꝝ et de manu omniū:
et ꝓſtitit eis quietem p circuitum.
Multi enī deferebant hoſtias ⁊ ſa
crificia dño in ierlm: et munera e
zechie regi iude. Qui exaltatus ē
poſt hec: coram cunctis gentib: In
diebꝫ illis egrotauit ezechias uſq;
ad mortē: et oꝛauit dñm. exaudiuit
q; eum: et dedit ei ſignū. Sꝫ ñ uxta
bñficia que acceꝑat retribuit: quia
eleuatum ē cor eius. Et ira ē contra
eum ira: et contra iudam. et ihrlm.
Humiliatusq; ē poſtea eo qd exalta
tum fuiſſet cor eius. tam ipe quā ha
bitatores ihrlm: et ideirco nō uenit
in eos ira dñi in diebꝫ ezechie. Fuit
aūt ezechias diues et inclit ualde:
et theſauros ſibi plurimos congre
gauit argenti auri et lapidꝫ pcio
ſi: aromatū et armoꝝ uniuſi geñis.
et uaſoꝝ magni pcij. Apothecas q;
fruñtū uini et olei. et preſepia om
nīū iumentoꝝ. caulas quoq; pecudꝫ:
et urbes ſex edificauit. Habebat
quippe greges ouiū. et armentoꝝ inu
merabiles: eo qd' dediſſet ei dñs ſub
ſtantiā multā numis. Ipe ē ezechias
qui obturauit ſuperiorem fontē aq;
gyon: et auertit eas ſubtꝰ. ad occiden
tem urbis dauid. In omnib; operib;
ſuis: fecit proſpere que uoluit. Attamē
in legatione principū babylonis. q̄
miſſi fuerant ad eū ut interrogarent
de portento qd' acciderat ſuper terrā.
dereliquit eum dꝰ. ut temptaret: et
nota fierent omnia que erant in
corde eī. Reliqua aūt ſermonū eze
chie et miſericordiarū eius: ſcripta ſunt
in uiſione ysaie filij amos ꝓphete.
et in libro regum iuda et iſrahel.
Dormiuitq; ezechias cū patrib;
ſuis: et ſepelierunt eum ſuper ſe
pulchra filiorum dauid. Et celebra
uit eius exequias uniuſus iuda:
et omnes habitatores ieruſalem.
Regnauitq; manaſſes filꝰ eius:
pro eo.

XXXIII

Duodecim annoꝝ erat manasses
cū regnare cepisset: et qnqua
ginta qnq; annis regnauit ī ierlm.
Fecit aūt malum coram dño: iuxta
abhominatões gentiū quas subuꝫ
tit dñs coram filiis isrl'. Et conuꝫsꝰ
instauraut excelsa: que demolitus
fuat ezechias pater eius. Construxꝫ
itq; aras baalim. et fecit lucos: et
adorauit omnē miliciam celi. et co
luit eam. Edificauit qq; altaria ī
domo dñi: de qua dixit dñs. In ie
rlm erit nom meū imernū. Edifica
uit aūt ea cuncto exercitu celi in
duob; atriis domus dñi: transiteq;
fecit filios suos p ignem in ualle
benennon. Obseruabat somnia;
sectabatur auguria: maleficis arꝫ
tib; inseruebat. Habebat secum ma
gos et incantatores: multaq; mala
operatus ē coram dño ut irritaret eū.
Sculptile quoq; et conflatile signū
posuit in domo dñi. de qua locutus
est ds ad dauid. et ad salomonē filꝫ
um eius. dicens; in domo hac et in
ihrlm quā elegi de cunctis tribub;
isrl'. ponam nom meū in sempiternū.
et mouere ñ faciam pedem isrl' de
terra quā tradidi patrib; eoꝝ: ita
dumtaxat si custodierint facere q
precepi eis cunctam q; legem et ceri
monias atq; iudicia. p manū moy
si. Igitur manasses seduxit iudam
et habitatores ihrlm: ut facerent
malū sup oēs gentes quas subꝫ
terat dñs a facie filioꝝ isrl'. Locutꝫq;
est dñs ad eū. et ad plm eius: et
attendere noluerunt. Idcirco supꝫ
duxit eis pncipes et exercituꝫ regis
assyrioꝝ; ceperuntq; manassen: et uinꝫ
ctum catenis atq; compedib; duxeꝫ
runt eū in babilonē. Cuꝫ postquā
coangustatus ē. orauit dñm dm suū:
et egit penitentiā ualde coram deo
patrum suoꝝ. Deprecatusq; eum et
obsecrauit intente. et exaudiuit oraꝫ
tionem eius: reduxitq; eum in ihe
rlm in regnū suum. Et cognouit
manasses: qd' dñs ipse ēet deus. Pꝛ
hec edificauit murū extra ciuitatē
dauid ad occidentē gyon. in cōualle.
ab introitu portę piscū p circuitū
usq; ad ophel: et exaltauit illū ue
hemēt. Constituitq; pncipes exerꝫ
citus in cunctis ciuitatib; iuda muꝫ
nitis; et abstulit deos alienos ꝫ si
mulachra de domo dñi. aras quoq;
quas fecerat in monte domus dñi
et in ihrlm: et proiecit oīa extra urꝫ
bem. Porro instauraut altare dñi:
et īmolauit sup illud uictimas ꝫ paꝫ
cifica et laudem. Precepitq; iude: ut
seruiret dño deo isrl'. Attamē adhuc
pls immolabat in excelsis: dño deo
suo. Reliqua aūt gestoꝝ manasse
et obsecratio eius ad dñm suū. ūba
quoq; uidentiū qui loquebant ad
eum in nōie dñi dei isrl': continentꝫ
in sermonib; regum isrl'. Oratio q;
ei et exauditio. et cuncta pcā atq;
cōtemptus. loca etiā in quib; edifiꝫ
cauit excelsa et fecit lucos et staꝫ
tuas antequā ageret penitentiā:
scripta sūt in sermonib; oratꝫ. Dorꝫ
miuit aūt manasses cū patrib; suꝫ
is: et sepelierūt eum in domo sua.

Regnauitq; pro eo: filiꝰ eius amon.
Viginti duoꝝ annoꝝ erat amon cū
regnare cepisset: et duobꝫ annis reg
nauit in ierlm. Fecitq; malum ī con
spectu dñi sicut fecerat manasses pr
eius: et cunctis ydolis que manasses
fuat fabricatus īmolauit. atq; ser
uiuit. Et nō ē reuerit⁹ faciem dñi.
sicut reuerit⁹ ē manasses pater ei⁹:
et multo maioꝝ deliquit. Cūq; cō
uiuissent adūlus eū serui sui: int̄
fecerūt eum in domo sua. Porro re
liqua ꝑbi multitudo. celis hys qui
amon peusserant: constituerūt regē
ioſiam filiū eius ꝑ eo. XXXIII
Octo annoꝝ erat ioſias cū reg
nare cepisset: et triginta et
uno anno regnauit in ierlm. Fecit
q; quod erat rectum ī conspectu dñi:
et ambulauit in uijs dauid patris
sui. Non declinauit ad dexteram: nꝫ
ad sinistram. Octauo aut̄ anno
impij sui cū adhuc eet puer. cepit
querere dm patris sui dauid: et duo
decimo anno postquā cepat. mun
dauit iudam et ierlm ab excelsis
et lucis. simulachrisq; et sculptili
bꝫ. Destruxeruntq; coram eo aras
baalim: et simulachra que suppolita
fuerāt demolit⁹ sunt. Lucos etiā et
sculptilia succidit atq; comminuit: et
sup tumulos eoꝝ qui eis īmolare
consueuerant. fragmenta dispsit.
Ossa ꝓterea sacdotum cōbussit: in
altaribꝫ ydoloꝝ. Mundauitq; iudā
et ierlm. Sꝫ et in urbibꝫ manasse et
effraim et symeon usq; nepthalim:
cuncta subuit. Cumq; altaria dis
sipasset et lucos. et sculptilia cōtriuissꝫ
in frusta. cunctāq; delubra demolit⁹
eet de uniuſa terra isrl: reuisus ē in
ierlm. Igitur anno octauo decimo
regni sui mūdata iam terra et tem
plo dñi. misit saphan filiū helilie
et maasiam ꝓncipem ciuitatis. et
ioha filiū ioahaz ā cōmentarys: ut
instauarent domū dñi dei sui. Qui
uenerūt ad helchiam: sacerdotem
magnū. Acceptāq; pecuniā ab eo
que illata fuerat in domum dñi et
quā congregauerāt leuite et ian
tores. de manasse et effraim et omni
sis reliquijs isrl. ab omi q̄q; iuda et
beniamin et habitatorib⁹ ierlm. tra
diderunt in manib⁹ eoꝝ qui ꝑerant
operarijs in domo dñi: ut instaura
rent templū. et infirma quecq; sarci
rent. Ar illi dederunt eā artificib⁹ et
cemtarijs: ut emerent lapides de la
pidicinis. et ligna ad cōmissuras edi
ficij: et ad contignationē domoꝝ q̄s
destruxerāt reges iuda. Qui fideliꝫ
cuncta faciebant. Erant aūt ꝓpositi
operantiū. iahath. et abdias de fili
is merari. zacharias et mosollam
de filijs caath. qui urgebant opus:
oms leuite. scientes organis canere.
Sup eos uō qui ad diuersos usus o
nera portabant: erant scribe et ma
gistri de leuitis. ianitores. Cumq;
efferrent pecuniā que illata fuat
in templū dñi: repperit helchias sa
cerdos librum legis dñi ꝑ manus
moysi. Et ait ad saphan scribā. Li
brum legis inueni: in domo dñi. Et
tradidit illi. Ar ille intulit uolumē

ad regem: et nūciauit ei dicens. Om
nia que dedisti in manū seruoꝝ tuoꝝ:
ecce complentur. Argentū qđ repe
tum ē in domo dñi conflauerūt: da
tumq; pfectis artificū. et diuīsa opa
fabricantiū. Preterea tradidit m̄ hel
chias sacēdos hunc librū. Quē cum
rege pīsente recitasset. audissetq; ille
uba legis; scidit uestīmēta sua: et p̄
cepit helchie. et ahicām filio saphan.
et abdon filio michā. saphan quoq;
scribe. et asaie seruo regis. dicens.
Ite et orate dñm p me. et p reliquijs
isrl' et iuda: sup uerbis sermonū
libri istius qui reptus ē. Magn' enī
furor dñi stillabit sup nos. eo qđ nō
custodierint patres nri uerba dñi:
ut facerent oīa que scripta sunt
in isto uoluīne. Abijt igitur hel
chias et hij qui simul à rege missi
fuerant. ad holdan pphetā uxorē
sellum. filij thecuath filij zaara cu
stodis uestīū. que habitabat in hie
rlim in secūdo: et locuti sunt ei uerba
que supra narrauim. At illa respō
dit eis. Hec dicit dñs ds isrl'. Dici
te uiro: qui misit uos ad me. Hec di
cit dñs. Ecce ego inducā mala sup
locum istū. et sup habitatores eius.
cunctāq; maledicta que scripta sūt
in libro hoc quē legerunt coram rege
iuda: eo dereliquerūt me. et sacrifi
cauerunt dijs alienis. ut me ad ira
cundiā puocarent in cunctis opib;
manuū suaꝝ. Idcirco stillabit fu
ror mꝰ sup locum istū: et nō extingue
tur. Ad regem aūt iuda. qui misit
uos p dño deprecando: sic loquimi.
Hec dicit dñs ds isrl'. Quōm audisti ū
ba uoluīnis atq; emollitum est cor
tuū. et humiliatus es in conspectu
dñi sup hijs que dicta sūt contra lo
cum hunc et habitatores hierlim. reue
ritusq; faciem meā scidisti uestīmē
ta tua. et fleuisti coram me: ego q̄q;
exaudiui te dicit dñs. Jam enī collu
gam te ad patres tuos; et inferēris
in sepulchrū tuū in pace: nec uide
bunt oculi tui omne malū quod in
ducturus sū sup locum istū. et sup
habitatores eius. Retulerūt itaq;
regi: cuncta que dixerat. At ille cō
uocatis uniuersis maioribus natu
iuda et hierlim. ascendit in domū
dñi: uniuersiq; uiri iuda et habi
tatores hierlim. sacerdotes et leuite.
et cunctus pplūs à minimo usq; ad
maximū. Quibus audientibus in do
mo dñi. legit rex omnia uba uolu
minis; et stans in tribunali suo
pcussit fedus coram dño ut ambu
laret post eū. et custodiret p̄cepta
et testimonia. et iustificationes eius
in toto corde suo et in tota aīa sua:
facerētq; que scripta sunt in uolu
mine illo qđ legerat. Adhęruit q̄q;
sup hoc oīs qui repti fuerant in hie
rlim et beniamin: et fecerūt habita
tores hierlim iuxta pactum dñi dei
patrum suoꝝ. Abstulit ergo iosias
cunctas abhominationes de uniuer
sis regionib; filioꝝ isrl': et fecit oīs
qui residui erant in isrl' seruire do
mino deo suo. Cunctis diebus eius:
non recesserunt à dño deo patrum
suorum.

Fecit aũt ioſias in ieruſlm phaſe dño: qđ immolatũ eſt quarta decima die mẽſis pmi. Et conſtituit ſacẽdotes in officijs ſuis: hortatusq; ẽ eos ut miniſtrarẽt in domo dñi. Leuitis q̃q; ad quos eruditionẽ omis iſrl' ſẽctificabatur dño: locutus ẽ. Ponite archam in ſcũario templi qđ edificauit ſalomon filj dauid rex iſrl': nequaq̃m enj eam ultra portabitis. Nunc aũt miniſtrate dño deo uſro. et pplo eius iſrl'. et ꝑparate uos p domos et cognationes urãs in diuiſionib; ſingulor: ſicut ꝑcepit dauid rex iſrl'. et deſcripſit ſalomon filius ei. Et miniſtrate in ſcũario p familias turmasq; leuiticas: et ſẽctificati immolate phaſe. Frẽs etiam uſri ut poſſint uerba que locutus ẽ dñs in manu moyſi facere: ꝑparate. Dedit ꝓterea ioſias omnj pplo qui ibi fuãt muẽtus in ſollemnitatẽ phaſe: agnos et hedos de gregib;. et reliqui pecorꝫ triginta milia. boumq; tria milia. Hec de regis unũſa ſubſtantia. Duces quoq; et ſponte qđ uoluerãt obtulerunt: tam pplo quã ſacerdotib; et leuitis. Porro helchias. et zacharias. et iehiel principes domus dñi. dederunt ſacerdotib; ad faciendũ phaſe: pecora cõ mixtim duo milia ſercenta. & boues trecentos. Chonenias aũt et ſemeias et nathanahel frẽs eius. necnon aſabias et iathiel et iozabad principes leuitaꝝ. dederunt ceteris leuitis ad celebrandũ phaſe: qnq; milia pecoꝝ. et boues qngentos. Preparatumq; eſt miniſterjũ. Et ſteterunt ſacẽdotes in officio ſuo: leuite q̃q; in turmis uxta regis imptũ: et immolatũ ẽ phaſe. Aſperſerunt q; ſacẽdotes manu ſuas ſanguine: et leuite detraxerũt pelles holocauſtoꝝ. et ſepauerunt ea ut darent ꝑ domos et per familias ſingulos. et offerrentur dño: ſicut ſcriptum ẽ in lege moyſi. De bobus quoq; fecerunt ſimiliter. Et aſſauerũt phaſe ſup ignem: uxta qđ in lege ſcriptũ eſt. Pacificas uõ hoſtias coxerunt in lebetis et cacabis et ollis: et feſtinato diſtribuerũt unũſle plebi. Sibi aũt et ſacẽdotib;: poſtea parauerũt. Nam in oblationẽ holocauſtoꝝ et adipum: uſq; ad noctem ſacẽdotes fuerunt occupati. Unde leuite: ſibi et ſacẽdotib; filjs aaron. ꝑparauerunt nouiſſimis. Porro cantores filj aſaph ſtabant in ordine ſuo: uxta ꝑceptũ dauid. et aſaph. et heman. & idithum. pphaꝝ regis. Janitores uõ ꝑ portas ſingulas obſeruabant: ita ut nec puncto quidem diſcederent a miniſterio. Quãobrem: et frẽs eoꝝ leuite pauerunt eis cibos. Omnis ig cultura dñi rite completa ẽ in die illa: ut facerent phaſe. et holocauſta offerrent ſup altare dñi. uxta ꝑceptum regis ioſie. Fecerũtq; filj iſrl' qui reperti fuerant ibi phaſe in tempore illo: et ſollempnitatẽ azimoꝝ ſeptẽ dieb;. Non fuit phaſe ſimile huic in iſrl' a diebus ſamuelis pphe. Sed nec quiſqm̃ de regib; iſrl' fecit phaſe ſicut ioſias: ſacerdotib; et leuitis. et omni iude. et iſrl'. qui reperti fuãt.

et habitantib; in ihrlm. Octauo de
cimo anno regis iosie: hoc phase ce
lebratum ē. postq̄m instauraūat io
sias templū. ascendit nechao rex e
gipti ad pugnandū in carchamis
iuxta euphratē: et processit in occursū
eius iosias. At ille: missis ad eū nun
tijs. ait. Quid mihi et tibi rex iuda?
Non contra te uenio; sed cō
tra aliam pugno domū: ad quam
ds me festinare pcepit. Desine
aduersum deū facere qui mecū ē: ne
interficiat te. Noluit iosias reuti: sz
parauit contra eū bellum. Nec acq̄
euit sermonib; nechao ex ore dei:
uerum prexit ut dimicaret in cam
po mageddo. Ibiq̄ uulnerat⁹ a sa
gittarijs: dixit pueris suis. Educi
te me de pelio: quia oppido uulnera
tus sum. Qui transtulerūt eum de
curru in alterum currū: qui seque
batur eū more regio: et asportauerūt
eū in ihrlm. Mortuusq̄ ē: et sepult⁹
in mausoleo patrum suoz. Et ululauit
ius iuda et ierlm iuxta eū. Ihe
remias maxime: cuius oēs canto
res attq̄ cantatrices. usq̄ in p̄sentē
diem lamentationes sup iosiam repli
cant. Et quasi lex obtinuit in isrl:
ecce scriptum fertur in lamentatōib;.
Reliqua aūt sermonū iosie et mise
ricordiaz eius que lege p̄cepta sunt
dñi. opa quoq̄ illius prima et no
uissima: scripta sunt in libro regū
isrl et iuda. XXXVI

Vlit g̃ ppls terre ioachaz filiū
iosie: et constituit regem p patre
suo in ihrlm. Viginti trium annoz

erat ioachaz cū regnare cepisset: et tb⁹
mēsib; regnauit in ihrlm. Amouit aū
eum rex egipti. cū uenisset ierlm: et
codemnauit terrā centū talentis
argenti. et talento auri. Constitu
itq̄ regem p eo eliachim frem eius
sup iudam et ierlm: et uertit nom̃ ei⁹
ioachim. Ipm uo ioachaz tulit secū:
et adduxit in egiptū. Viginti q̄nq̄
annoz erat ioachim cū regnare ce
pisset: et undecim annis regnauit
in ihrlm. Fecitq̄ malū: coram dño
deo suo. Contra hunc ascendit nabu
chodonosoz rex chaldeoz: et uinctū
catheno duxit in babylonē. Ad quā
et uasa dñi transtulit: et posuit ea i
templo suo. Reliqua aūt uboz ioa
chim et abhominatões ei⁹ quas ope
tus ē. et que inuenta sunt in eo: cō
tinentur in libro regum isrl et iuda.
Regnauit aūt ioachin filius eius:
pro eo. Octo annoz erat ioachin cū
regnare cepisset: et trib; mēsib; ac de
cem diebz regnauit in ierlm. Fecitq̄
malum: in conspectu dñi. Cuiq̄ an
ni circulus uolueretur; misit nabu
chodonosoz rex. qui et adduxerunt
eum in babylonem: asportatis simil
pciosissimis uasis domus dñi. Re
gem uo constituit sedechiam patru
um eius: sup iudam et ihrlm. Vi
ginti et unius anni erat sedechias
cū regnare cepisset: et undecim annis
regnauit in ierlm. Fecitq̄ malū in
oculis dñi dei sui: nec erubuit fa
ciem iheremie pphe loquentis ad se.
ex ore dñi. A rege quoq̄ nabuchodo
nosoz recessit: qui adiurauerat eū

p deum. Et induraut ceruicē suā et cor: ut nō reūtteretur ad dñm deum ihrl. Sz et uniūsi pncipes sacdotum et pl's. puaricati sūt multz uxta uniuersas abhominationes gentiū: et polluerunt domū dñi quam sāficauit sibi in ihrl. Mittebat aūt dñs ds patrum suoz ad illos p manū nunciorz suorū. de nocte consurgens. et cōtendit cōmonens: eo qd' parceret pl'o et habitaculo suo. At illi subsannabant nūcios dei; et puipendebant sermones eius. illudebantz pphetis: donec ascenderet furor dñi in pl'm eius. et ēet nulla curatio. Adduxit q; sup eos regem chaldeoz: et interfecit uuenes ēoz gladio in domo scūarij. Non ē miserctus adolescētis. et uirginis. et senis. nec decrepito quidem: sed oēs tradidit in manū eius. Uniūsaq; uasa domus dñi tā maiora quā minora. et thesauros templi et regis et pncipum: transtulit in babilonē. Incenderūt hostes domū dñi; destruxerūt murū ihrl'm. uniūsas turres combusserūt: et quicqd pciosum fuerat demoliti sunt. Siquis euaserat gladiū. ductus in babilonē seruuit regi et filijs eius: donec imperet rex pſay. et complerentur sermo dñi ex ore ihermie. et celebraret tra sabbata sua. Cunctis enī dieb; desolatōis egit sabbatū: usq; dum complerentur septuaginta annu. Anno aūt pmo cyri regis pſay. ad explendum sermonē dñi quem locutus fuerat p os iheremie. suscitauit dñs spm cyri regis pſarum: qui uocit pdicari in uniūso regno suo. etiam p scripturā dicens. Hec dicit cyrus rex pſay. Omnia regna tre dedit mi dñs ds celi: et ipse pcepit mi ut edificarem ei domū in iherlm. que est in iudea. Quis ex uobis ē in oī pl'o eius: Sit dñs ds suus cū eo: et ascendat. Explicit liber paralippomenon. Incipit oō manasse

Omne ds omps regis iuda. patrum nroz abrahā ysaac z iacob. et semini eoz iusto. qui fecisti celū et terrā cum omni ornatu eoz. qui signasti mare ubo pcepti tui. qui cōclusisti abyssum et signasti. tribuli et laudabili nomini tuo qd' omes pauent. et tremūt a uultu uirtutis tue. et insustentabilis cōminationis tue ira sup pcōres; immēsa uō et inuestigabilis misericordia promissionis tue. qm tu es dñs altissimus sup omnē terrā: longanimis et multum misericors. et penitens sup malicias hominū. Tu aūt dñe secūm bonitatē tuam: promisisti penitentiā remissionis pcōrz. Et tu domine iustoz nō posuisti penitentiam iustis. abrahā ysaac z iacob. hys qui tibi nō peccauerunt. Cūm peccaui sup numerū harene maris multiplicate sunt iniquitates mee: incuruatus sum multo uinculo ferri. et nō est respiratio mi: quia exacerbaui tracundiam tuā. et malum coram te feci. statuens abhominationes. et multiplicans offensiones.

Ec nunc flecto genua cordis mei: ꝑcans à te bonitatē dñe. Peccaui dñe peccaui: et iniquitatem meā agnosco. Peto rogans te dñe: remitte mi remitte mi: ne simul ꝑdas me cū iniquitatib; meis. neq; in eternū reserues mala mi. Quia indignū saluabis me. secm magnā miam tuam; et laudabo te semp omnib; dieb; uite mee: qm te laudat omis uirtus celoꝝ. et tibi est gla in scla scloꝝ amn. Explicit oō manasse regis iuda. Incipit prologus in esdram

Otrum diffi et neemiā. celus sit facere quod poscitis an negare: nec dum statui. Nam neq; uobis aliquid impantib; abnuere. sententie est: et magnitudo oneris i posita ita ceruices ꝑmit. ut ante sub falce ruendū sit. qm leuandū. Accedunt ad hoc inuidoꝝ studia. qui omne qd scribim reprehendendū putāt; et inuidum contra se conscientia repugnante. publice lacerant que occultre legunt: in tantū ut clamare compellar. et dicere. Dñe liba animā meā à labiis iniquis: et a lingua dolosa. Tertius annus est qd semp scribitis et rescribitis. ut esdre librum et helter uobis de hebreo trāsferā: quasi ñ habeatis greca et latina uolumina. aut quicquid illud ē qd à nobis ūrtur. nō statim ab oīb; conspuendū sit. Frustra aūt ut aut quidā niti. neq; aliud fatigando nisi odium queritis: extreme demētie ē. Itaq; obsecro uos mi domnion et rogatiane kīm. ut ꝓuacta lectione contenti. librum nō efferatis in publicū; ne fastidiosis cibos ingeratis: uitetisq; eoꝝ supa luū. qui uidicare tantū de aliis. et ipi facere nichil nouerī. Siqui aūt frūm sunt quib; nra nō displicent. hys tribuatis exemplar; admonentes. ut hebrea nōia quoꝝ grandis i hoc uolumine copia ē. distincte ꝛ ꝓ intualla transcribāt. Nichil enim ꝓfuerit eīdasse libros: nisi eīdatio. librariorꝝ diligentia conseruetur. Nec quēquā moueat qd unus à nobis editus ē liber; nec apocrifoꝝ tercij et quarti libri sompnus delectetur. quia et apud hebreos. esdre neemie q; sermones in unū uolumen coartantur. et que nō habentur apud illos. nec de uiginti quatuoꝝ semb; sī. ꝓcul abiciendā. Siqs aūt septuaginta uobis obposuerit interptes. quoꝝ exemplaria uarietas ipa lacerata et euersa demōstrat. nec potest utiq; uerum ascri qd dubium ē. mittite eū ad euangelia; in quib; multa pnūtur de ueteri testamto que apud septuaginta interptes nī habentur. uelut illud. qm nazareus uocabitur. et ex egipto uocaui filiū meum. et uidebunt in quē compunxerī. multaq; alia que latioꝝ opi reseruam? et querite ab eo ubi scripta sī. Cūq; ꝓferre nī potuerit: uos legite de hys exemplaribus que nup à nobis édita. maledicoꝝ cotidie lingus confodiuntur. Sz ut ad compendiū ueniā: certe qd illaturus sū equissimū est.

Cludi aliquid qđ nō habeē in gre
co: uel aliter habetur qm̄ a me uer
sum ē. Quid interpretem laniant? In
trogent hebreos. et ipis actoribus
translatōis mee uel abrogent uel
derogent fidem. Porro aliud ē. si
clausis qđ dicitur oculis nō uolūt
maledicere. et ñ imitantur grecor
studiū et benuolentiā. qui post sep
tuaginta translatores tam xpi eu
angelio chorusceante. iudeos et hebi
onitas legis ueteris interpres. aq
lam iudaizet. et symachū et theodo
tionē curiose legunt. et p origenis
laborem. in exaplovs. ecclīs dei
carunt; quanto magis latinū gra
ri ee deberēt. qđ exultantē cernerēt
greciam a se aliquid mutuari? Pri
mū enī magnor sumptuū est ⁊ in
finite difficultatis: exemplaria
posse haberi oīa. Deinde etiā qui
habuerint. et hebreī sermonis ig
nari sunt: magis errabunt. igno
rantes quis e multis ueri dirigat.
Qđ etiā sapientissimo cuidā nup
apud grecos accidit: ut interdum
scripture sensū relinquens. unus
cuilibet interpretis seqretur errorem.
Nos aūt qui hebree lingue saltem
paruā habemus scīam. et latinus
nobis ut cūq sermo ñ deest: ut de
alijs magis possimus iudicare. et
ea que ipsi intelligim. in nrā lin
gua pmere. ⁊ quāq licet exterra sibi
let. uictorq symon incendia tacter;
nūquā meū uuuante xpō silebit e
loquiū: etiā pēsa lingua balbuciet.
Legant qui uolunt. qui nolūt abi
ciant; euentilent apices. litras ca
lumpnientur: magis uīa caritate
uocabor ad studium. qm̄ illor de
tractione et odio detrectabor. Explic
Sl prolog. Incipit pmus liber esdre.
anno pmo cyri regis plax. ut īple
retur ūbum dñi ex ore hieremie;
suscitauit dñs spm cyri regis plax.
et traduxit uocem in omni regno
suo. etiā p scripturā dicens. Hec dī
cyrus rex plax. Oīa regna terre
dedit mi dñs ds celi: et ipe pcepit
mi ut edificarē ei domū in hierlm
que est in iudeā. Quis ē in uobis
de uniūso pplo eius? Sit ds illuc
cum illo; ascendat hierlm que ē in
iudea. et edificet domum dñi dei
isrl: ipe est ds qui est in hierlm. Et
oēs reliqui in cunctis locis ubi
cumq habitant adiuuent eū uni
de loco suo. argento et auro et sub
stantia et pecorib: excepto qđ uo
luntarie offerunt templo dei qđ
est in hierlm. Et surrexerūt pncipes
patrū de iuda et beniamin et sac
dotes et leuite. omnis cui suscita
uit dñs spm ut ascenderēt ad edi
ficandū templū dñi qđ erat in hierlm.
⁊ uniūsiq qui erant in circuitu. ad
uuerūt manus eor in uasis argen
teis et aureis. in substantia et in
uūctis. et in supellectili: exceptis
his que sponte obtulerant. Rex q
cyrus protulit uasa templi dñi que
tulerat nabuchodonosor de hierlm:
et posuerat ea in templo di sui. Pro
tulit aūt ea cyrus rex plax p ma
nū mitridatis filij gazabar: et

annumerauit ea salabassar ꝓncipi
tude. Et hic ē numerus eoꝝ. ſiale
auree triginta. ſiale argentee mille;
altri uiginti nouem. ciphi aurei
triginta. ciphi argentei ſecūdi quadrī
genti decem. uasa alia mille. Omnia
uasa aurea et argentea. quinq; milia
et quadringenta. Omnia tulit sa
sabassar. cum hijs qui ascendebāt
de cāpsimigratione babylonis ī ierlm.

Hii sunt aūt uiri filij pro II
uincie qui ascenderūt de capti
uitate quā transtulerat nabuchodo
noſoꝝ rex babylonis in babylonē; et
reūsi sunt in ierlm et iudeam. unus
quisq; in ciuitatē suā. qui uenerūt cū
zorobabel. iheſua. neemia. saraya.
rahelaia. mardochai. belsan. mes
phar. beguai. reum. baanā. Nume
rus uiroꝝ ꝑpli isrl. Filij phares. duo
milia centum septuaginta duo. Fi
lij areth. septingenti septuagīta
quinq;. Filij gersephatia. trecenti
septuaginta quinq;. Filij zephetia. tre
centi septuaginta duo. Filij area. sep
tingenti septuaginta quinq;. Filij phet
moab. filioꝝ ioſue. et ioab. duo mi
lia. nongenti duodecim. Filij helam.
mille. ducenti quinquaginta quatuoꝝ.
Filij zechua. nongenti quadragin
ta quinq;. Filij zachai. septingenti
sexaginta. Filij bani. sexcenti qua
draginta duo. Filij bebai. sexcenti
uiginti tres. Filij azgad. mille. du
centi uiginti duo. Filij adonicam.
sexcenti sexaginta sex. Filij beguai.
duo milia. quinquaginta sex. Filij had
ni. quadringenti quinquaginta qua
tuoꝝ. Filij ather qui erant et hezze
chia. nonaginta octo. Filij besai. tre
centi uiginti tres. Filij iorā. centum
duodecim. Filij azon. ducenti uigīti
tres. Filij gebar. nonaginta quinq;. Fi
lij bethleem. centū uiginti tres. Vi
ri nechephā. quinquaginta septē. Viri
anathoth. centū uiginti octo. Filij
azmaueth. quadraginta duo. Filij
cariathiarim. cephira. et beeroth.
septingenti quadraginta tres. Filij
ramā. et gabā. sexcenti uiginti un.
Viri machmas. centū uiginti duo.
Viri bethel. et gai. ducenti uiginti
tres. Filij nebo. quinquaginta duo.
Filij megbis. centū quinquaginta
sex. Filij helam alterius. mille. ducē
ti quinquaginta quatuoꝝ. Filij arim.
trecenti uiginti. Filij iodadia. et ono.
septingenti uiginti quinq;. Filij ieri
cho. trecenti quadraginta quinq;.
Filij sanaa. tria milia. sexcenti tri
ginta. Sacerdotes filij idaia in do
mo ieſue. nongenti septuagīta tres.
Filij emmer. mille. quinquaginta duo.
Filij phesur. mille. ducenti quadra
ginta septē. Filij arim. mille. decem
et septem. Leuite filij ieſue. et cedi
niel filioꝝ odaie. septuaginta qua
tuoꝝ. Cantores filij asaph. centū
uiginti octo. Filij ianitoꝝ. filij sel
lum. filij ather. filij telmon. filij ac
chub. filij atricha. filij sobai. uniuersi.
centū triginta nouem. Nathinnei
filij oseꝝ. filij asupha. filij tebaoth.
filij ceros. filij sisaa filij phadon.
filij lebana. filij agaba. filij acchub.
filij agab. filij selmai. filij anan. fi

lij gadelel. filij gaher. filij rahaia. filij
ralin. filij nechoda. filij gazem. filij
aza. filij phasee. filij besee. filij asen
na. filij numim. filij nephusim. filij
bechuc. filij achupha. filij acur. filij
uesluth. filij maida. filij arsa. filij
bercos. filij sisara. filij thema. filij
nasia. filij acupha. ſ filij seruor sa
lomonis: filij sotelrei. filij supherech.
filij pharuda. filij iala. filij delcon.
filij gedel. filij saphatia. filij arhil.
filij phocereth. qui erant de alebaim.
filij amira. Omnes nathinnei et
filij seruor salomonis: trecenti no
naginta duo. Et hij qui ascenderūt
de thelmelathelarsa. cherub. et don.
et mer: et nō potuerūt indicare do
mū patrum suor et semē suū. utrū
ex isrl' eēnt. ſ filij delaia. filij tobia.
filij nechoda: sexcenti quinquagīta
duo. Et de filijs sacdotum. filij obi
a. filij accos. filij berzellai. qui acce
pit de filiab; berzellai galaaditidis
uxorem: et uocatus ē nomine eor.
Hij quesierūt scripturā genealogie
sue; et nō inuenerūt: et eecti sunt
de sacdotio. Et dixit athersata eis
ut nō comederēt de scō scōr: donec sur
geret sacdos doctus atq; pfectus.
Omīs multitudo quasi unus. qua
draginta duo milia. trecenti quad
ginta: exceptis seruis eor & ancil
lis qui erant septē milia. trecenti
triginta septē. Et in ipis cantores
atq; cantatrices ducenti. Equi eor
sexcenti triginta sex. muli eor du
centi quadraginta quinq;. cameli
eor quadringenti triginta quinq;.
asini eor sex milia. septingēti uigīti.
Et de pncipib; patrū cū ingrederēt
templum dñi qd' est in ierlim: sponte
obtulerūt in domū dei ad extruendā
eam in loco suo. Secūm uires suas
dederunt impensas opis: auri solidos
sexaginta milia et mille. argenti
mnas q̄nq; milia. et uestes sacdota
les. centū. Habitauerūt g̃ sacdotes
et leuite et de pplo. et cantores et ia
nitores et nathinnei. ī urbib; suis:
omīsq; isrl' in ciuitatib; suis.
amq; uenerat mīsis septim: III
et erant filij isrl' in ciuitatib;. Con
gregatus ē g̃ pplus quasi ur unus:
in ierlim. Et surrexit iosue filius iose
dech. et frēs eius sacdotes: et zoro
babel filius salathiel. et frēs eius. Et
edificauerūt altare dei isrl' ut offer
rent in eo holocaustōmata: sicut
scriptū est in lege moysi uiri dei.
Collocauerūt aūt altare sup bases
suas: deterrentib; eos p circuitum
pplis terrar. Et obtulerūt sup illud
holocaustum dño: mane et uespere.
Fecerunt q; sollempnitatē tabernā
culor sicut scriptū est. et holocaustū
diebus singulis p ordinē secūm pceptū.
opus diei in die suo: et post hec ho
locaustū uige tam in kalendis q̄m
in uniūsis sollempnitatib; dñi que
erant consecrate: et in oīb; in quib;
ultro offerebatur munus dño. ſ a p
mo die mīsis septimi: cepunt offerre
holocaustū dño. Porro templū dei:
nōdum fundatū erat. Dederūt aūt
pecunias latomis et cemētariis; ci
bum quoq; potum et oleum. sydo

nus tyriisq; ut deferrent ligna cedrina de libano ad mare ioppes: iuxta qđ̄ p̄ceperat cyrus rex pſar eis. Anno aũt ſecũdo aduentus eor̄ ad templũ dñi in ierlm mẽſe ſecũdo.cepunt zorobabel filius ſalathiel & ioſue filius iosedech et reliqui de frib; eor̄ ſacẽdotes et leuite et oĩes qui uenerãt de captiuitate in ihrlm: et conſtituerũt leuitas. a uiginti annis et ſup.ut urgérent opus dñi. Steteritq; ioſue filius eius et frẽs eius.cedmiel et filius eius. & filius iuda quaſi unus.ut inſtarent ſup eos qui faciebãt opus i templo dei: filius henadab.filius eor̄ et frẽs eor̄ leuite. Fundato igitur a cemẽtariis templo dñi.ſteterunt ſacẽdotes in ornatu ſuo cũ tubis.et leuite filius aſaph in cymbalis: ut laudarẽt dñm p manus dauid regis iſrl. Et concinebãt in ymnis et confeſſione dño: qm̃ bonus qm̃ in eternũ miſericordia eius ſup iſrl. Oĩs quoq; pplus uociferabatur clamore magno i laudando dñm: eo qđ̄ fundatũ eẽt templum dñi. Plurimi etiã de ſacẽdotib; et leuitis et p̄ncipes patrũ et ſenio̊res. qui uiderãt templũ prius cũ fundatum eẽt.et hoc templũ in oculis eor̄ flebant uoce magna. Et multi uociferantes in letitiã eleuabant uocẽ. Nec poterat quiſqm̃ agnoſcere uocem clamoris lerantiũ: et uocẽ fletus ppli. Cõmixtum enĩ ppls uociferabatur clamore magno: et uox audiebatur procul.

IIII

Audierunt aũt hoſtes iude et beniamin.quia filii captiuitatis edificarent templũ dño dõ iſrl: accedentesq; ad zorobabel et ad p̄ncipes patrum.dixerũt eis. Edificem̃ uobiſcũ: quia ita ut uos querimus dñm uŕm. Cui nos imolamus uictimas ex diebus aſſoradon regis aſſur: qui adduxit nos huc. Et dixit eis zorobabel et ioſue: et reliqui p̄ncipes patrum iſrl. Non ẽ nobis et uobis ut edificemus domũ deo nr̄o: ſz nos ipſi ſoli edificabimus dño deo nr̄o: ſicut nobis p̄cepit rex cyrus pſar. Factum ẽ igitur ut popls trẽ impediret manus ppli iude: et turbaret eos in edificando. Conduxerũt q̄q; adũſum eos conſiliatores.ut deſtruerent conſiliũ eor̄ oĩbus diebus cyri regis pſar: et uſq; ad regnũ darij regis pſar. In regno aũt aſſuerꝰ in p̄ncipio regni eius: ſcripſerũt accuſationẽ aduſus habitatores iude et ihrlm. Et in diebus artaxerſis ſcripſit beſellam mithridates et tabel.et reliqui qui erant in conſilio eor̄: ad artaxerſem regem pſar. Epiſtola aũt accuſatoris ſcripta erat ſyriace: et legebatur ſermone ſyro. Reum. beel.theem.et ſamſai ſcriba.ſcripſerunt epl̃am unam de ihrlm artaxerſi regi: huiuſcemodi. Reum.beel. theem.et ſamſai ſcriba.et reliqui cõſiliatores eor̄.dinei.et phar.ſathei. terphalei.arphaſei.hercuhei.babylonij.ſuſannechanei.datei.elamite. et ceteri de gentib; quas tranſtulit aſſennaphar magnus et gloriosꝰ: et habitare eas fecit in ciuitatib; ſamarie et in reliquis regionib;

trīs fluīī·in pace·Hoc ē exemplar epl̄e: quā miserūt ad eū·Artaxerxi regi: Serui tui·uiri qui sunt trīs fluuium·salutē dicunt·Notum sit regi·quia iudei qui ascenderūt à te ad nos·uenerūt in ihrlm ciuitatem rebellem et pessimā: quā edificāt. extruentes muros eius·⁊ parietes componentes.Hunc g̃ notum sit regi; quia si ciuitas illa edificata fuerit.et muri eius instaurati·tributum et uectigal et annuos reditus nō dabunt: et usq; ad reges hec nocua pueniet.Nos g̃ memores salis qđ in palatio comedim̄·et q̃a lesiones regis uidere nefas ducim; ideirco mittimus et nunciam̄ regi· ut recenseas in libris hystoriaꝝ patrum tuoꝝ: et inuenies scriptū in cōmentarijs.et scies qm̄ urbs illa urbs rebellis ē·et nocens regib; et̃ puinciis.et bella concitantur in ea ex diebus antiquis.Quā ob rem:⁊ ciuitas ipa destructa ē.Nunciam̄ nos regi; qm̄ si ciuitas illa edificata fuīt.et muri eius instaurati: possessionē trans fluuiī nō habebis.Verbum misit rex ad reum·beel·theem·⁊ samsai scribā·et ad reliquos qui erāt in consilio eoꝝ habitatores samarie·⁊ ceteris trans fluuiī: salutē dicens et pacē·Accusatio quā misistis ad nos: manifeste lecta ē coram me.Et à me p̄ceptū est.et recensuerūt inuenerūtq; qm̄ ciuitas illa à diebus antiquis aduersū reges rebellat:⁊ seditiones et p̄lia concitantur in ea.Nam et reges fortissimi fuerunt in ihrlm: qui et dnāti sunt omī regiom que trīs fluuiī ē.Tributū ēt et uectigal et reditus accipiebant. Nunc igitur sententiā audite·ut phibeatis uiros illos; et urbs illa nō edificetur: ꝯsert si forte à me iussum fuīt.Videte ne negligenter hoc impleatis.et paulatim crescat malū contra reges.Tunc exemplū edicti artaxersis regis: lectum ē coram reum·beel·theem·et samsai scriba·⁊ consiliarijs eoꝝ·Et abierūt festinū in ihrlm ad iudeos: et phibuerunt eos in brachio et robore.Tunc inc̄ missum ē opus domus dī in ierlm: et nō fiebat usq; ad annū secm̄ regni darij regis persaꝝ.

Prophauerunt aūt aggeus p̄pheta·et zacharias filī addo: p̄phetantes ad iudeos qui erant in iudea et ierlm·in nōie dei isrl.Tunc surrexit zorobabel filius salathiel et iosue filius iosedech.et cepunt edificare templū dei in ihrlm: et cum eis p̄phe dei adiuuantes eos.In ipo aūt tempe uenit ad eos thathannai qui erat dux trīs fluuiī·et starbuzānai et consiliarij eoꝝ: sicq; dixerūt eis.Quis dedit uobis consiliū ut domū hanc edificaretis.et muros hos instauraretis.Ad qđ̄ respondimus eis: que essent nōia hominū auctoꝝ illius edificationis.Oculus aūt dei eoꝝ factus ē sup̄ senes iudeoꝝ: et nō potuerūt inhibere eos.Placuitq; ut res ad darium referretur: et tūc scriptis facerēt ad̄uersus accusationē illam·Exemplar epl̄e quā misit

thathannai dux regionis trans flumen, et Starbuzannai et consiliatores ei. arphasaceі qui erant trans flumen: ad darium regem. Sermo que miserant ei: sic scriptus erat. Dario regi: pax omnis. Notum sit regi. isse nos ad iudeam provinciam ad domum dei magni que edificatur lapide impolito; et ligna ponuntur in parietibus: opusque illud diligenter exstruitur. et crescit in manibus eorum. Interrogavimus eos seniores illos: et ita dicimus eis. Quis dedit vobis potestatem ut domum hanc edificaretis. et muros hos instauraretis. Et et nomina eorum quesivimus ab eis. ut nuntiaremus tibi: scripsimusque nomina virorum. qui sunt principes in eis. Huic itaque modo autem sermoni respondebant nobis: dicentes. Nos sumus servi dei celi et terre; et edificamus templum quod erat exstructum ante hos annos multos: quod quidem rex israel magnus edificaverat et exstruxerat. Postquam autem ad iracundiam provocaverunt patres nostri deum celi. et tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babylonis chaldei. domum quoque hanc destruxit. et populum eius transtulit in babylonem. Anno autem primo cyri regis babylonis: cyrus rex proposuit edictum. ut domus dei edificaretur. Nam et vasa templi dei. aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo. et asportaverat ea in templum babylonis; protulit cyrus rex de templo babylonis: et data sunt sasabassar vocabulo. que et principem constituit. Dixitque ei. Hec vasa tolle; et vade et pone ea in templo quod est in templo: et domus dei edificetur in loco suo. Tunc itaque sasabassar ille veniet et ponet fundamenta templi dei in hierusalem: et ex eo tempore usque nunc edificatur. et necdum completum est. Nunc igitur si videtur regi bonum. recenseat in bibliotheca regis que est in babylone; utrum unquam a cyro rege usquam sit ut edificaretur domus dei in hierusalem: et voluntatem regis suus hoc remittat ad nos.

VI

Tunc darius rex precepit. et recensuerunt in bibliotheca librorum qui erant reposita in babylone; et inventum est in herbathanis quod est castrum in medena provincia. volumen unum: talisque scriptus erat in eo commentarius. Anno primo cyri regis. cyrus rex decrevit ut domus dei que est in hierusalem edificaretur in loco ubi immolent hostias. et ut ponant fundamenta supportantia altitudine cubitorum sexaginta. et latitudine cubitorum sexaginta. ordines de lapidibus impolitis tres: et sit ordines de lignis novis. Sumptus autem: de domo regis dabuntur. Et et vasa templi dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo hierusalem. et attulerat ea in babylonem; reddantur et referantur in templum hierusalem in locum suum: que et posita sunt in templo dei. Nunc igitur thathannai dux regionis que est transflumen. et Starbuzannai. et consiliatores vestri arphasaceі qui estis trans flumen. procul recedite ab illis et dimittite fieri templum dei illud. a duce iudeorum et senioribus eorum: et domum dei illam edificent in loco suo. Et et a me preceptum est quid oporteat fieri

a pbris iudeor illis ut edificet dom̃ dei: scilicet ut de archa regis id est de tributis que dantur de regione trans flum̃. studiose sumptus dentur uiris illis. ne impediatur opus. Eqd si necesse fuerit. et uitulos & agnos et hedos in holocaustū deo celi. frumentū sal uinū et oleum. secm̃ ritū sacdotum qui sunt in ierlm dentur eis p singulos dies: ne sit in aliquo querimonia. Et offerant oblatões deo celi: orentq; pro uita regis & filioꝝ eius. A me ergo positū est decretum: ut omnis homo qui hāc mutauerit iussionē. tollatur lignū de domo ipius & erigatur. et configat in eo: domus aūt eius publicetur. Ds aūt qui habitare facit nomen suū ibi: dissipet omīa regna. et populm qui extenderit manū suā ut repugnet et dissipet domū dei: illā que est in ierlm. Ego darius dedi decretū: qd studiose impleri uolo.

Igitur thathanai dux regionis trans flum̃ et starbuzanai. et consiliarii eius: secm̃ qd precepat darius rex. sic diligenter executi sunt. Seniores aūt iudeor edificabāt et prosperabant: uigilia aggei pphete et zacharie filij addo. Et edificauerūt et cōstruxerunt iubente deo israel. et iubente cyro et dario et artaxerse regib; persaꝝ. et compleuerūt domū dei istam usq; ad diem tertiū mensis adar: qui est annus sextus regni darij regis. Fecerunt aūt filij israel sacdotes et leuite et reliqui filioꝝ transmigratois. dedicatiōnē domus di in gaudio: et obtulerunt in dedicatōe domus di. uitulos centū. arietes ducentos. agnos quadringentos. hircos capraꝝ p peccato totius israel duodecim. iuxta numerū tribuū israel. Et statuerūt sacdotes in ordinib; suis et leuitas in uicis suis. sup opa dei in ierlm: sicut scriptum est in libro moysi. Fecerūt aūt filij transmigratois pascha: quarta decima die mensis pmi. Purificati enim fuerant sacdotes et leuite q̃si unus: oēs mundi ad immolandū pascha uniuersis filijs transmigratois. et fr̃ibus suis sacdotib; et sibi. Et comederūt filij israel qui fuerunt reuersi de transmigratione: et oēs qui se separauerant a coinquinatione gentiū terre ad eos: ut quererēt dom̃ dom̃ israel. Et fecerunt sollempnitatē azimoꝝ septē diebus in letitia: quia letificauerat eos dom̃s. et conuerterat cor regis assur ad eos: ut manus eoꝝ adiuuaret in opere domus dom̃ dei israel.

VII

Post hec aūt ūba in regno artaxerxis regis persaꝝ. esdras filius saraie. filij azarie. filij helchie. filij sellum. filij sadoc. filij achitob. filij amarie. filij azarie. filij maraioth. filij zarie. filij ozi. filij bocci. filij abisue. filij finees. filij eleazar. filij aaron sacerdotis ab initio: ipe esdras ascendit de babylone. Et ipe scriba uelox in lege moysi: quā dedit dom̃s ds israel. Et dedit ei rex secm̃ manū dom̃i di eius sup eum: omnē petitionē eius. Et ascenderūt de filijs israel & de filijs sacdotum. et de filijs leuitar. et de cantoribus. et de ianitoribus. & de

nathinneis. in ierlm: anno septō
artaxersis regis. Et uenerūt in ie
rlm mēse quinto. ipe ē annus septi
mus regis; quia in pmo die mēsis
pmi cepit ascendere de babylone:
et pmo die mēsis ḡnti uenit in the
rlm. iuxta manū dei sui bonam su
per se. Esdras aūt parauit cor suū
ut inuestigaret legem dñi et face
ret: et doceret in isrl' pceptum ⁊ iu
diciū. Hoc ē aūt exemplar epistole
edicti. qd' dedit rex artaxersis esdre
sacdoti: scribe erudito in sermonib'
et pceptis dñi et cerimonijs eius. i
isrl. Artaxersis rex regum. esdre sa
cerdoti scribe legis. dei celi doctissi
mo: salutē. A me decretum est. ut
cuicumq; placuerit in regno meo
de pplo isrl' et de sacdotib; eius ⁊ de
leuitis. ire in ihrlm: tecum uadat.
A facie enī regis. et septē consilia
tor eius. missus es ut uisites iudeā
et ihrlm. in lege di tui que ē in ma
nu tua; et ut feras aurū et argen
tum qd' rex et consiliatores ei spon
te obtulerūt deo isrl: cuius in irlm
tabnaculū ē. Et omne argentū ⁊ au
rum qdcumq; inueneris in uniūsa
prouincia babylonis. et pplis offerre
uoluerit: et de sacdotib; qui sponte
obtulerint domui dei sui que est in
ihrlm. libere accipe; et studiose eme
de hac pecunia uitulos. arietes. ag
nos. et sacrificia. et libamina eor: ⁊
offer ea sup altare templi di uri qd'
est in ihrlm. Et quicquid tibi ⁊ frib;
tuis placuerit de reliquo argento ⁊
auro ut facias: iuxta uoluntatē
dei uri facite. Vasa q̄q; que dantur
in ministrio domus dei tui: trade i
conspectu dei in ierlm. Et cetera
quib; opus fuerit in domo dei tui
quantumcūq; necesse ē ut expendas:
dabis de thesauro et de fisco regis.
Et a me ego artaxersis rex statui
atq; decreui omnib; custodib' arche
publice qui sunt trāsflumē; ut qd'
cumq; petierit a uobis esdras sacer
dos. scriba legis dei celi. absq; mora
detis usq; ad argenti talenta centū.
et usq; ad unū batos centū. et usq;
ad frumēti choros centū. et usq; ad
olei batos centum: sal uō absq; me
sura. Omne qd' ad ritum dei celi p
tinet. tribuatur diligenter in domo
dei celi: ne forte irascatur contra reg
num regis et filios eius. Vobis q̄q;
notum facimus de uniūsis sacdotib;
et leuitis. cantoribus. ianitoribus. na
thinneis. et ministris domus dñi hui:
ut uectigal et tributū et annonas nō
habeatis potestatē imponendi sup
eos. Tu aūt esdra secūm sapiam dei
tui que est in manu tua. constitue
iudices et plides ut iudicent omni
pplo qui est trāsflumē: hijs uidelicet
qui nouerūt legem di tui. Et ignotos
docete libe. Et omnis qui nō fecerit
legem di tui et legem regis diligenter:
iudicio cito de eo siue in morte siue
in exilium. siue in cōdempnatione
substantie ei' uel certe in carcerem.
Benedictus dñs di patrum nroz. qui
dedit hec in corde regis ut glificaret
domū dñi que est in ierlm: et in me
inclinauit suam misericordiam coram

rege et consiliatorib; ei⁹ et uniuersis
pncipib; regis potentib;. Et ego cōfor
tatus manu dñi dei mei que erat in
me: congregaui de isr'l pncipes qui
ascenderent mecum. VIII
Hi sunt g̃ pncipes familiar: et
hec genealogia eor: qui ascen
derunt mecū in regno artaxersis
regis de babylone. De filys fineés:
gerson. De filys ythamar: daniel.
De filys dauid: atus. De filys se
chenié et de filys pharos. zacharí
as. et cum eo numerati sunt uiri
centū q̃nquaginta. De filys phech
moab. helioenai filius azarie: et
cū eo ducenti uiri. De filys seche
nié. filius iezechiel: et cū eo trecēti
uiri. De filys addenabech. filius io
nathan: et cū eo quadraginta uiri.
De filys helam. ysaias filius atha
lie: et cū eo septuaginta uiri. De
filys saphatie. zebedias filius my
chael: et cum eo octoginta uiri. De
filys ioab. obedia filius ihiel: et
cum eo ducenti decem et octo uiri.
De filys salomith. filius iosphie:
et cū eo centum sexaginta uiri. De
filys bebai. zacharias filius bebai:
et cum eo uiginti et octo uiri. De
filys azad. iohannā filius ezechan:
et cū eo centum et decem uiri. De
filys adonicam. qui erant nouissi
mi. et hec nomina eor. eliphelech.
et ihel. et samaas: et cū eis sexagin
ta uiri. De filys begui. uthai. et
zachur: et cū eis septuaginta ui
ri. Congregaui aūt eos ad fluuiū
qui decurrit ad ahaua: et mansim⁹
ibi tribz diebz. Quesiuiq; in pl̃o et i
sacēdotib; de filys leui: et nō inuēi
ibi. Iraq; misi eliezer. et ariel. et se
meam. et helnathan. et iarib. et al
terū helnathan. et nathan. et zacha
riam. et mosollam pncipes. et ioarib.
et elnathan sapientes. et misi eos
ad heddo qui ē prim⁹ in chasphie lo
co. Et posui in ore eor uba que loq̃
rentur ad heddo. et ad frēs eius na
thinneos. in loco chasphie: ut addu
cerent nobis ministros dom⁹ dei nr̃i.
Et adduxerunt nobis p manū dei
nr̃i bonam sup nos. uirum doctissi
mū de filys mooli filij leui. filij isr'l.
et sarabiam. et filios eius et frēs ei⁹
et decem et octo. et asabiam. et cū eo
ysaiam de filys merari: frēsq; eius
et filios eius uiginti. Et de nathin
neis quos dederat dauid et pncipes
ad ministeria leuitar: nathinneos
ducentos uiginti. Omēs hi: suis
nominib; uocabantur. Et pdicau
ibi ieiuniū uxta fluuiū ahaua: ut
affligeremur cor̃ dño deo nr̃o: et pe
teremꝰ ab eo uiam rectam nobis et fi
lys nr̃is. unūsceq; substantie nr̃e. Et
rubui enī petere regem auxiliū. et
equites qui defenderēt nos ab inimi
co in uia: quia dixeramꝰ regi. Manus
dei nr̃i est sup omēs qui querunt eū
in bonitate: et impiū eius. et fortitu
do eius. et furor sup omēs qui derelin
quunt eū. Jeiunauimꝰ aūt et roga
uimus dñm nr̃m p hoc: et euenit no
bis pspere. Et segregaui de principib;
sacerdotū duodecim: sarabiam. et a
sabiam. et cū eis de frēb; eor decem.

Appendiq; eis argentū et aurum et uasa consecrata domus dñi dei nr̄i: que obtulerat rex et consiliatores ei⁹ et p̄cipes eius. unusquisq; isr̄l. eor qui inuenti fuāt. Et appendi ī manib; eor argenti talenta sexcenta q̄n quaginta. et uasa argentea centum. auri centum talenta. et cratēres aureos uiginti. qui habebant solidos mille nos. et uasa eris fulgentis optimi duo pulchra ut aurum. ⁊ dixi eis. Vos sc̄i dñi. et uasa sc̄a. et argētum et aurum qđ sponte oblatum ē dño deo patrum uror̄. Vigilate et custodite. donec appendatis coā p̄cipib; sacerdotum et leuitar. ⁊ ducib; familiar isr̄l in ierlm. in thesaurū domus dñi. Susceperunt aut̄ sacerdotes et leuite pondus argenti et auri et uasor. ut deferrent ī ierlm in domū dñi nr̄i. Promouimus g̃ a flumine ahuua. duodecimo die mēsis p̄mi. ut p̄gemus ierlm. et manus dei nr̄i fuit sup nos. ⁊ liberauit nos de manu inimici et insidiatoris in uia. Et uenim⁹ ihrlm. ⁊ mansim⁹ ibi tribus diebus. Die aut̄ quarta appensum ē argentū et aurū et uasa in domo dei nr̄i p manū remoth filii uriē sacerdotis. et cū eo eleazar filius finees. cum q; eis iosadech filius iosue. et noadaia. filius bennoi. leuite. uxta numerū et pondus oīm. Descriptūq; ē oīe pondus. in tempore illo. Hi; et qui uenerāt de captiuitate filii transmigratōis. holocaustoma ta obtulerūt dño deo isr̄l. uitulos duodecim p omni isr̄l. arietes nonaginta sex. agnos septuaginta septem. hircos p peccato duodecim. oīa in holocaustū dñi. Dederunt aut̄ hec dicta regis. satrapis qui erāt de conspectu regis. et ducib; trans flumen. ⁊ eleuauerūt pplm et domū dei.

IX

Postquā aut̄ hec completa sunt. accesserūt ad me p̄cipes. dicētes. Non ē separatus ppls isr̄l. et sacerdotes et leuite a pplis terrar. ⁊ de abhominatōib; eor. chananei. ui delicet et ethei et pherezei et iebusei. et ammonitar et moabitar et egyptior et amorreor. Tulerunt enim de filiab; eor sibi et filys suis. et cōmiscuerunt semen sem cū pplis terrar. Manus etiā p̄cipum et magistratuū. fuit in trāsgressione hac p̄ma. Cumq; audissem sermonē istū. scidi pallium meū et tunicā. ⁊ euulsi capillos capitis mei et barbe. ⁊ sedi merens. Conuenerūt aut̄ ad me oēs qui timebant uerbum dei isr̄l. pro trāsgressione eor qui de captiuitate uenerant. Et ego sedebam tristis. usq; ad sacrificiū uespertinū. Et in sacrificio uespertino surrexi de afflictione mea. et scisso pallio et tunica curuau genua mea. et expandi manus meas ad dñm deum meū. et dixi. Deus mi cōfundor et erubesco leuare faciē meā ad te. quōm iniquitates nr̄e multiplicate sunt sup caput. et delicta nr̄a creuerunt usq; in celum a diebus patrum nror̄. Sic et nos ipi peccauim⁹ grauit⁹ usq; ad diem hanc. et ī iniq̃tatib; nr̄is traditi sumus ipsi et reges nr̄i. et sacerdotes nr̄i. in manib;

regum terray· et in gladuñ. et ī cap
tiuitatē· in rapina· et in cōfusione
uultus· sicut et in die hac· Et nūc
quasi parum et ad momentum fēa ē
deprecatio nra apud dñm dm nrm;
ut dimitterentur nobis reliquie·
et daretur paxillus in loco scō eius·
et illuminaret oculos nros ds nr·et
daret nobis modicam uitā in ser
uitute nra· quia seruj sum⁹· Et in
seruitute nrā nō dereliq̄t nos ds
nr; et inclinauit sup nos miam
coram rege pſay· ut daret nobis u
tam· et sublimaret domū di nri· et
exstrueret solitudines ei⁹· et daret
nobis spem in iuda et in ierlim· Et
nūc quid dicemus dñe ds nr post
hec· Quia dereliquim⁹ mandata
tua· matrimonia que precepisti in
manu seruoz tuoz pphetaz· dicens·
Terra ad quā uos ingredimini ut
possideatis· terra īmunda ē· uicia
immūdicā pplōz ceteraz terraz·
abhominationib; eoz qui repleuerē
eam ab ore usq; ad os in coinquina
tione sua· Nunc g̃ filias uras ne de
tis filys eoz· et filias eoz ne accipi
etis filys uris; et nō queratis pacē
eoz et pſperitatē eoz usq; in eternū·
ut confortemini et comedatis que bo
na sunt terre· et heredes habeatis fi
lios uros usq; in sclm· Et post om̃ia
que uenerūt sup nos in operib; nris
pessimis et in delicto nro magno· qa
tu ds nr liberasti nos de iniquitate
nra· et dedisti nobis salutem sicut ē
hodie; ut nō reuertamur et irrita
facēmus mandata tua· neq; matri
monia iungeremꝰ cū pplis abhomina
tionū istaz· Numq̄d iratus es nobis
usq; ad consūmationē· ne dimittēs
nobis reliquias et salutē· Dñe ds
isrl' iustus es tu· qm̃ derelicti sumꝰ
qui saluaremur sicut die hac· Ecce
coram te sumꝰ in delicto nro· nō enim
stari potest coram te sup hoc·

X

Dum g̃ orante esdra· et implorante
dm et flente· et iacente ante
templū dei; collectus ē ad eum de isrl'
cetus grandis nimis uiroz et muli
erum et pueroz· et fleuit pplus mul
to fletu· Et respondit sechenias fi
lius iehiel de filys helam· et dixit
esdre· Nos puaricati sumus in dm
nrm· et duxim⁹ uxores alienigenas
de pplis terre· Et nunc si penitentia
ē in isrl' sup hoc· pcutiamus fedus cū
dño do nro· ut pciamus uniuersas
uxores· et eos qui de hijs nati sunt·
Juxta uoluntatē dñi· et eoz qui ti
ment pceptū di nri· fiat scdm legē fiat·
Surge; tuū est decernere· nosq; er
mus tecum· Confortare et fac· Sur
rexit g̃ esdras· et adiurauit principes
sacerdotum et leuitaz· et omne isrl· ut
facerēt scdm uerbum hoc· Et iurauē
runt· Et surrexit esdras ante domū
dei· et abiit ad cubiculū iohannā fi
lij eliasib· et ingressus ē illuc· Panē
nō comedit· et aquā nō bibit· Lugē
bat enī trīsgressionē eoz· qui de cap
tiuitate uenerāt· Et missa ē uox in
iuda et in ierlim· omnib; filys trans
migratōis ut cōgregarentur in ie
rlim· Et oīs qui nō uenerit in trib;
dieb; iuxta consiliū principum et se

mox; auferetur ab eo substantia ei⁹: et ipse abiciatur de cetu trãsmigratiõis. Conuenerũt igitur omnes uiri iuda et beniamin in ierlm trib⁹ diebꝫ; ipse est mẽsis nonus: in decima die mẽsis. Et sedit oĩs ps in platea domus dñi: trementes p̃ peccto et pluuiꝫ. Et surrexit esdras sacerdos: et dixit ad eos. Vos trãsgressi estis & duxistis uxores alienigenas: ut adderetis sup delictum isr̃l. Et nunc date confessionẽ dño deo patrũ uoꝛ; et facite placitũ eius: et separamini a pplis tre. et ab uxoꝛibꝫ alienigenis. Et respondit uniuersa multitudo: dixitq; uoce magna. Juxta ũbũ tuũ ad nos: sic fiat. Verumtamen quia ps multus ẽ. et tempus pluuie. et nõ sustinem⁹ stare foris. et nõ est opus diei unius uel duoꝛ. uehemẽ quippe peccauim⁹ in sermone isto; constituantur pncipes in uniuersa multitudine. & oĩs in ciuitatibꝫ mẽsis qui duxerũt uxores alienigenas ueniãt in tempꝫ statutis. et cũ his seniores p ciuitatẽ & ciuitatẽ & iudices ei⁹: donec auertatur ira dñi nr̃i a nobis sup peccato hoc. Jgr̃ jonathan filꝰ asahel et iaazia filius thecue steterũ sup hoc: & mosollam & sebathai leuites adiuuerũt eos. Fecerunt itaq; sic: filij transmigratiõis. Et abierunt esdras sacdos et uiri pncipes familiaꝝ in domos patrũ suoꝝ: et oĩs p nomina sua. Et sederunt ĩ die pmo mẽsis decimi: ut quererent rem. Et consũmati sunt oĩs uiri q̃ duxerant uxores alienigenas: usq; ad diem pmam mẽsis pmi. Et inuenti sunt de filijs sacdotum qui duxerãt uxores alienigenas: de filijs iosue filij iosedech et frẽs eius. maasia. & eliezer. et iarib. et godolia. Et dederũt manus suas ut eicerent uxores suas: & p delicto suo arietem de ouib⁹ offerrent. Et de filijs emmer: anani. et zebedia. Et de filijs serim: maasia. et helia. et semeia. et iehiel. et ozias. Et de filijs phessur: helioenai. maasia. ysmahel. nathanael. et iosabeth. et elasa: & de filijs leuitaꝝ: iozabeth. et semei. et celaia. ipse ẽ calitha. phathaia. iuda. et eliezer. Et de cantoꝛibꝫ: eliasib. Et de ianitoꝛibꝫ: sellum. et thelem. et uri. Et ex isr̃l. de filijs pharos: remia. et ezia. et melchia. et miamyn. & eliezer. et melchia. et banea. Et de filijs helam: mathania. et achazias. et iehiel. et abdi. et iemoth. et helya. Et de filijs zethuã: helioenai. eliasib. mathania. et ierimuth. et zabed. et aziza. Et de filijs bebai: iohannan. ananias. zabbai. athalia. Et de filijs beni: mosollam. et melluc. et adaia. iasub. et saal. et ramoth. Et de filijs phermoab: edna. et chalal. banaias. et massias. mathanias. beseleel. et bennui. et manassẽ. Et de filijs herem: eliezer. iesue. melchias. semeias. symeon. beniamin. maoloth. samarias. Et de filijs asom: mathanai. mathera. zabed. heliphelet. ieremai. manasse. semei. De filijs bani: maaddi. amram. et huhel. baneas. et badaias. cheilau. bannia. marimuth. et eliasiph. mathanias. mathanai. et iasi. et bani. et bennui.

et semei · et salmias. et nathan · et
dathas. meene. dabai. sisai. sarai. ezrel.
et selemau. semeria. sellum. amaria.
ioseph. De filys nebui: aiel · ma
thathias. zabed. zabina. leddu. et
iohel. banaia. Oēs hy acceperāt
uxores alienigenas: et fuerunt ex
eis mulieres que pepererant filios.
Explicat primus liber esdre. Incipit
Verba pr nee mias.
neemie filij helchie.
Et fm̄ est in mse
casleu. anno uice
simo: et ego eram
in suſis castro. Et
uenit anani unus de frib; meis. tpe
et uiri ex iuda: et interrogaui eos de
iudeis qui remanserant et superant
de captiuitate z de ierlm. Et dixerūt
mi. Qui remanserūt et relicti sunt de
captiuitate ibi in prouincia: in affli
tione magna sunt. et in obprobrio.
Et murus ierlm dissipatus est: et
porte eius combuste sunt igni. Cūq;
audissem uba huiscemodi sedi z fleui
et luxi diebus multis; et ieiunabam
et orabam ante faciem dī celi: et
dixi. Quelo dne ds celi. fortis. magne. atq; terribilis. qui custodis pac
tum et miam cū hys qui diligunt
te. z custodiunt mandata tua; fiat
auris tua auscultans. et oculi tui a
pti. ut audias orationē serui tui q̄
ego oro coram te hodie nocte z die.
p filys isrl̄ serui tui: et confiteor
pro peccatis filiorum isrl̄. quib; pecca
uerunt tibi. Et ego et domus patris
mei peccauim. uanitate seducti su
mus: et nō custodiuim mandatū et
cerimonias et iudicia. que pcepisti
moysi famulo tuo. Mentio uerbi: qd
mandasti moysi seruo tuo. dicēs. Cū
transgressi fueritis: ego dispdam uos
in pplos. Et si reuertamini ad me. et
custodiatis pcepta mea et faciatis
ea; etiā si abducti fuerint ad extre
ma celi. inde congregabo uos: et in
ducam in locū quē elegi. ut habita
ret nom̄ meū ibi. Et ipsi serui tui et
ppls tuus: quos redemisti in fortitu
dine tua magna. et in manu tua ua
lida. Obsecro dne sit auris tua atten
dens ad orationē serui tui. et ad ora
tionē seruorum tuorum qui uolūt timere
nom̄ tuū: et dirige seruū tuum ho
die. z da ei miam ante uirum hunc.
Ego enī eram pincerna regis.

Factum ē autē in mse nisan. an
no uicesimo artaxersis regis:
et uinū erat ante eum. Et leuaui
uinū. et dedi regi: et eram quasi lan
guidus ante faciem regis. Dixitq;
mi rex. Quare uultus tuus tristis
est. cum te egrotum nō iudeam: Non
ē hoc frustra: sed malum nescio qd̄.
in corde tuo ē. Et timui ualde ac mi
nis: et dixi regi. Rex in eternū uiue.
Quare nō mereat uultus mus. quia
ciuitas domus sepulchrorum patris
mei deserta ē. et porte eius combuste
sunt igni. Et ait mi rex. Pro qua re
postulas: Et oraui dm̄ celi: et dixi
ad regem. Si uidetur bonum regi.
et si placet seruus tuus ante faciem
tuam; ut mittas me in iudeam ad
ciuitatem sepulchri patris mei: et

ædificabo eam. Dixitq; mihi rex: & regina que sedebat iuxta eū. Usq; ad quod tempus erit iter tuū. et quando reuerteris? Et placuit ante uultū regis: et misit me. Et constitui ei tempus: et dixi regi. Si regi uidetur bonum. epistas det mihi ad duces regionis trans fluuiū; ut traducant me donec ueniam in iudeam: et epistam ad asaph custodem saltus regis ut det mihi ligna. et tegere possim portas turris domus. et murū ciuitatis. et domū quā ingrediar fuero. Et dedit mihi rex: iuxta manū dei bonam meā. Et ueni ad duces regionis trans fluuiū: dedique eis epistas regis. Miserat autē rex mecū: principes militū & equites. Et audierunt sanaballath horonites. et tobias seruus āmanites; et contristatum est afflictione magna: quod uenisset homo qui quereret prosperitatē filiorum israel. Et ueni in ierusalē: et eram ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego et uiri pauci mecū: et nō indicaui cuiquā quid deus dedisset in corde meo ut facerem in ierusalē. Et iumentum nō erat mecū: nisi animal cui sedebam. Et egressus sū p portā uallis nocte: et ante fontē draconis et ad portam stercoris. Et considerabam murū ierusalē dissipatū: et portas eius consumptas igni. Et transiui ad portā fontis. & ad aquæductū regis: et nō erat locus iumento cui sedebam. ut transiret. Et ascendi p torrentē nocte: et considerabam murū. Et reuersus ueni ad portam uallis: et redii. Magistratus autē nesciebant quo abissem: aut quid ego facerē. Sed et iudeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus: usq; ad id locorum nichil indicauerā. Et dixi eis. Uos nostis afflictionē in qua sumus: quia ierusalē deserta ē. et portæ eius cōsumptæ sūt igni. Uenite ædificemus muros ierusalē: et nō simus ultra obprobrium. Et indicaui eis manū dei mei quod ēet bona mecū: et uba regis que locutus ē mihi. Et aio. Surgamus et ædificem. Et confortate sunt manus eorum in bono. Audierūt autē sanaballath horonites et tobias seruus āmanites et gosem arabs: et subsannauerūt nos. et despexerūt. Dixerunt q; Quæ ē hec res quā facitis? Numquid contra regem uos rebellatis? Et reddidi eis sermonē: dixiq; ad eos. Deus celi nos iuuat: et nos serui eius sumus. Surgam⁹: et ædificem⁹. Uobis aūt nō est pars et iustitia et memoria: in ierusalē.

Et surrexit eliasib sacerdos magnus. et frēs eius sacerdotes: et ædificauerūt portam gregis. Ipi sanctificauerunt eam; et statuerūt ualuas eius: et usq; ad turrim centū cubitorum sanctificauerunt eam. usq; ad turrim ananehel. Et iuxta eum uiri iericho ædificauerūt: et iuxta eū ædificauit zacchur filius amri. Portā aūt piscium: ædificauerūt filii asanaa. Ipi texerunt eam: et statuerūt ualuas eius et seras et uectes. Et iuxta eos ædificauit marimuth: filius urie filii accus. Et iuxta eū ædifi

cauit mosollam: filꝰ barachie filꝰ
mesezebel. Et iuxta eū edificauit
sadoch: filius baana. Et iuxta eū:
edificauerūt thecuēi. Optimates
eorū nō suppoluerūt colla sua: in opere
dnī dei sui. Et portam ueterē edifi
cauerunt ioiada filius phaseā: et
mosollam filꝰ belodia. Ipsi texerūt
eam: et statuerūt ualuas eius. et
seras et uectes. Et iuxta eos edifi
cauerūt melchias gabaonites. et
iadon meronathites. uiri de gaba
on et maspha: ꝓ duce qui erat in
regione transflumen. Et iuxta eū
edificauit ezihel: filius arata aurī
fex. Et iuxta eū edificauit ananī:
filius pigmentary. Et dimiserunt re
usq; ad murū platee lateris.
Et iuxta eum edificauit raphaia fi
lius hahur: ꝑnceps uicī ihelim. Et
iuxta eum edificauit ioiada filius
aromath: contra domū suam. Et
iuxta eum edificauit athus filius
asebonē. Mediam aūt partē uicī
edificauit melchias filius herem.
et asub filius phermoab: et turrim
furnor. Iuxta eū edificauit sellum
filius alloes. ꝑnceps medie partis
uicī ihelim: ipse et filij eius. Et por
tam uallis edificauit annum: et
habitatores zanoe. Ipi edificaue
runt eam. et statuerunt ualuas et
et seras et uectes: et mille cubitos
in muro usq; ad portā sterquliny.
Et portam sterquliny edificauit
melchias filꝰ rechab: ꝑnceps uicī
berhacarem. Ipē edificauit eam:
et statuit ualuas eius. et seras et
uectes. Et portam fontis edificauit
sellum filꝰ colozai: princeps pagi
maspha. Ipē edificauit eā et texit:
et statuit ualuas ei et seras et uec
tes: et muros piscine syloe in ortum
regis. et usq; ad gradus qui desce
dunt de ciuitate dauid. Post eum
edificauit neemias filius azboch.
ꝑnceps dimidie partis uicī bethsur:
usq; contra sepulchrū dauid. et usq;
ad piscinam que grandi opere con
structa ē. et usq; ad domū fortiū.
Post eum edificauerūt leuite: reum
filius bennī. Post eum edificauit
asebias ꝑnceps dimidie partis uicī
ceile: in uico suo. Post eum edifi
cauerūt fres eorū: bechui filius en
dath ꝑnceps dimidie partis ceile.
Et edificauit iuxta eum azer filꝰ
iosue ꝑnceps maspha mēsuram se
cundā: contra ascensium firmissimi
anguli. Post eum in monte edifica
uit baruch filꝰ zacchai mēsuram se
cundā: ab angulo usq; ad portam
domus eliasib sacerdotis magni. Post
eū edificauit meremuth filius uriē
filij acchur mēsuram secām: a porta
domus eliasib. donec extenderet dō
mus eliasib. Et post eū edificauerūt
sacerdotes: uiri de campestribꝰ iorda
nis. Post eū edificauit beniamin et
asub: contra domū suam. Et post
eum edificauit azarias filius maasie
filij ananie: contra domū suam.
Post eum edificauit bennui. filius
ennadad mēsuram secām: a domo
azarie usq; ad flexuram et usq; ad
angulū. Phalel filius ozi: contra

flexuram et turrem que éminet de domo regis excelsa. id est in atrio carceris. Post eum: phadaia filius pheroś. Nathinnei aũt habitabant in ophel: contra portam aquar ad orientẽ & turrim que pminebat. Post eum edificauerũt thecuẽi mẽsuram secũdam è regione: á turre magna et eminenti usq; ad murum templi. Sursũ aũt á porta equor edificauerunt sacẽdotes: unusquisq; contra domũ suam. Post eos edificauit sadoc filiº emmer: contra domũ suam. Et post eũ edificauit semeia filiº sechenię: custos portę orientalis. Post eũ edificauerũt anania filiº selemeie. et anon filiº selon sextus: mẽsurã secundam. Post eũ edificauit melchias filius barachię: contra gazophylatium suũ. Post eũ edificauit melchias filius aurifcis. usq; ad domum nathinneoꝝ et scutra uendentiũ cõtra portam iudicialem: et usq; ad cenaculũ anguli. Et inᵗ cenaculũ anguli in porta gregis: edificauerũ artifices et negociatores.

IIII

Factum est aũt cum audisset sanaballath qđ edificaremus murũ. iratus ẽ ualde: et motus nimis subsannauit iudeos. Et dixit coram frẽbus suis: et frequentia samaritanoꝝ. Quid uidei imbecilles faciunt: Num dimittent eos gentes: Num sacrificabũt. et complebũt in una die: Numqđ poterunt edificare lapides de aceruis pulueris. qui combusti sunt: Sed et tobias ammanites primus eius: ait. Edificent. Si ascenderit uulpes: transiliet murũ eoꝝ lapideum. Audi dṡ nr̃: quia facti sumus despectui. Cõuerte obprobriũ sup caput eoꝝ: et da eos in despectionẽ in terra captiuitatis. Ne opias iniquitatẽ eoꝝ: et peccata eoꝝ coram facie tua ne deleantur: quia irriserũt edificantes. Itaq; edificauimº murũ: et cõiunximus totum usq; ad partem dimidiam: et uocatum ẽ cor pplᵉ ad opandum. Factũ est aũt cum audisset sanaballath. et tobias. et arabes. et ammanite. & azotij. qđ obducta ẽet cicatrix muri ierim. et qđ cepissent incrupta concludi: iratꝰ sũt nimis. Et congregati sunt oms pariter: ut uenirent et pugnarẽt contra ierim. et molirentur insidias. Et oraumº dm nr̃m: et posuimus custodes sup murũ die ac nocte contra eos. Dixit aũt iudas. Debilitata ẽ fortitudo portantis; et humus nimia est: et nos nõ poterimus edificare murũ. Et dixerunt hostes nri. Nesciant et ignorent. donec uenamus in mediũ eoꝝ; et interficiamº eos: et cessare faciamus opus. Factum ẽ aũt uenerunt iudei qui habitabant iuxta eos. & dicentes nobis p decem uices ex omnibus locis quibus uenerant ad nos: statui in loco post murũ p circuitum. pplm in ordine. cũ gladys suis et lanceis et arcubus. Prospexi atq; surrexi: et aio ad optimates et magistratus. et ad reliquam partem uulgi. Nolite timere a facie eoꝝ. Dominũ magni et terribilis memorate:

et pugnare p frib; uris. filys uris et filiab; uris. uxorib; uris et domib;.
Factum ē autē cum audissent inimici nri nunciatum ēt nobis: dissipauit ds consiliū eor. Et reuersi sumus oms ad muros: unusquisq; ad opus suū. Et frēs mei ā die illa media pars iuuenū faciebat opus; et media pars parata erat ad bellum: hastis lanceis et scutis et arcubus et loricis: et principes post eos in omni domo iuda. edificantiū muros et portantiū onera et imponentiū. Una manus sua faciebat opus: et altera tenebat gladiū. Edificantiū enī unusquisq; gladio erat accinctus renes; et edificabant: et clangebant buccina iuxta me. Et dixi ad optimates et magistratus: et ad reliquam partem uulgi. Opus grande est et latū: et nos separati sumus in muro, procul alter ab altero. In loco quocūq; audieritis clangorem tube: illuc concurrite ad nos. Ds enim nr pugnabit p nobis: et nos ipi faciemus op. Et media pars nrm teneat lanceas: ab ascensu aurore donec egrediantur astra. In tempe quoq; illo: dixi pplo. Unusquisq; cum puero suo maneat in medio ierlim: et sint uobis uices p noctem et diem. ad opandum. Ego autē et frēs mei et custodes et pueri mei qui erant post me: nō deponebamus uestimenta nra. Unusquisq; tantum nudabat ad baptismū.

V

Et factus ē clamor ppli et uxor eius magnus: aduersus frēs suos iudeos. Et erant qui dicerēt. Filij nri et filie nre multe sum nimis: accipiamus pro pcio eor frumentū: et comedamus et uiuam. Et erant qui dicerēt. Agros nros et uineas et domos nras opponam: et accipiamus frumentū in fame. Et alij dicebant. Mutuo sumam pecunias ī tributa regis: demusq; agros nros et uineas. Et nunc sicut carnes frm nrar. sic carnes nre sunt: et ut filij eorū. ita et filij nri. Ecce nos subiugamus filios nros et filias nras ī seruitutē: et de filiab; nris sunt famule. nec habemus unde possint redimi: et agros nros et uineas nras alij possident. Et iratus sum nimis: cū audissem clamorē eor et sermōnes hec. Cogitauitq; cor meū mecū. Et increpaui optimates et magistratus: et dixi eis. Usuras ne singuli a frib; uris exigatis. Et congregaui aduersū eos contionē magnam: et dixi eis. Nos ut scitis redēmimus frēs nros iudeos qui uenditi fuerant gentib;: secundū possibilitatē nrām. Et uos iḡ uendite frēs uros et ememus eos. Et siluerunt: nec inuenerunt quid responderēt. Dixiq; ad eos. Non est bona res: quā facitis. Quare in timore di nri nō ambulatis. ne exprobretur nobis a gentib; inimicis nris. Et ego et frēs mei et pueri mei: cōmodauimus plurimis pecuniā et frumentum. Non reperamus in cōmune istud. Es alienū concedam: qd debetur nobis. Reddite eis hodie ags suos: uineas suas et olyueta sua. et domos suas. Quin pcī et centē

simã. pecunie. frumẽti. uini et olei. quã exigere solebatis ab eis. date p illis. Et dixerũt. Reddemꝰ; et ab eis nichil querimꝰ: sicq; faciemꝰ ut loqueris. Et uocaui sacẽdotes: et adiuraui eos ut facerẽt iuxta qđ dixerã. Insuꝑ et excussi sinũ meũ: et dixi. Sic excutiat dꝰ omnẽ uirũ qui nõ compleuĩt ũbum istud: de domo sua et de laboribꝰ suis. Sic excutiatur: et uacuus fiat. Et dixit uniũsa multitudo. Amẽ. Et laudauerũ dñm. Fecit gꝝ ppls: sicut dictum erat. A die aũt illa qua ꝑcepi nẽ ut eẽt dux in terra iudã. ab anno uicesimo usq; ad annũ tricesimũ secũm artaxersis regis p annos duodecim: ego et frẽs mei annonas q̃ ducibꝰ debebantur cõedimꝰ. Duces aũt pmi qui fuerãt ante me grauauerũ pplm: et acceperunt ab eis in panẽ ⁊ in uino et in pecunia. cotidie sicl̃os q̃draginta. Sed et ministri eoꝝ depꝫserunt pplm. Ego aũt non feci ita: ppt̃ timorem dei. Quin potius in ope muri edificaui; et agrum nõ emi et oĩs pueri mei congregati ad opus erant. Iudei quoq; et magistratus centũ q̃nquaginta uiri. et qui ueniebãt ad nos de gentibus. que in circuitu nr̃o sunt: in mensa mea erant. Parabatur aũt mihi p dies singulos bos unus. arietes sex electi. exceptis uolatilibꝰ: et intẽ dies decem uina diuersa. Et alia multa tribuebã. Insuꝑ et annonas ducatus mei nõ quesiui: ualde enĩ erat attenuatus pplꝰ. Memẽto mei dꝰ mꝰ in bonũ: secundũ oĩa que feci pplõ huic. VI

Factum ẽ aũt cũ audisset sanaballath et tobias et gosem arabs et ceteri inimici mei. quod edificassem ego murũ. et nõ eẽt in ꝑto residua interruptio; usq; ad tempus aũ illud ualuas nõ posueram in portis: miserũt sanaballath et gosem ad me. dicentes. Uenи et pariamꝰ sedus pariẽ in uiculis: in campo uno. Ipsi aũt cogitabant: ut facerent mihi malum. Misi gꝝ ad eos nuncios: dicens. Opus grande ego facio; et nõ possum descendere: ne forte negligatur cum uenero et descendero ad uos. Miserũt aũt ad me secũm ũbum hoc p quatuor uices: et respondi eis iuxta sermonẽ priorem. Et misit ad me sanaballath iuxta ũbum ꝑus ꝯtra uice puerum suũ: et epl̃am habebat in manu. scripta hoc modo. In gentibꝰ auditum ẽ. et gosem dixit; qđ tu et iudei cogitetis rebellare. et ꝓpterea edifices murũ. et leuare te uelis sup eos regem: ppt̃ quã causã et ꝓphãs posueris qui ꝑdicent de te in ierlm. dicentes. Rex in iudea est. Auditurus ẽ rex: ũba hec. Idcirco nunc ueni: ut meam cõsiliũ patiar. Et misi ad eos: dicens. Non ẽ factum secũm ũba hec que tu loqueris: de corde enim tuo tu cõponis hec. Oĩs enim hy terrebant nos: cogitantes qđ cessarent manus nr̃e ab operibꝰ. et quiescerem. Quã ob causam: magis confortaui manũ meã. Et ingressus sum in domum samaie filij dalaie. filij methabeel: secreto. Qui ait. Tractemꝰ nobiscũ

in domo dei in medio templi: ⁊ claudamus portas edis. quia uenturi sūt ut interficiant te: et nocte uenturi sunt ad occidendū te. Et dixi. Num quisquā similis mei fugit? Et quis ut ego ingrediatur templū et uiuet? Non ingrediar. Et intellexi qđ ds nō misisset eū. sz quasi uaticinans locutus ēet ad me. et tobias. ⁊ sanaballath conduxissent eū. acceperat enī preciū; ut territus facerē et peccarem. et haberēt malū qđ exprobrarent mihi. Memento mei dñe p tobiā et sanaballath. iuxta opa eōr talia: sz noadie pphē. et ceteroꝝ pphāꝝ qui terrebant me. Completus est autē murus uicesima quinta die mēsis elul: quinquaginta duob; diebz. Fm est g cum audissent omēs inimici mei. ut timerēt uniuersle gentes que erant in circuitu nro. et conciderēt intra semetipos: et scirent qđ a deo fm ēet opus hoc. Sz et in diebz illis. multe optimatum iudeoꝝ eple mittebantur ad tobiam: et a tobia uenebāt ad eos. Multi enī erant in iudea habentes iuramētū eius; qa gener erat sechenie filij iozet: et iohannan filius eius accepat filiam mosollam filij barachie. Sz et laudabāt eū coram me: et uerba mea nūciabant ei. Et tobias mittebat epias ut terreret me.

VII

Postqm autē edificatus ē murus et posui ualuas. et recensui ianitoꝝ et cantoꝝ et leuitas: p̄cepi anenī frī meo et ananie pncipi domus de ihrlm. Ipe enim quasi uir uerax: et timens dm plus ceteris iudebatur. Et dixi eis. Non aperiant portę ihrlm: usq; ad calorem solis. Cumq; adhuc assisteret: clausę porte sunt et oppilate. Et posui custodes de habitatoꝝ ihrlm. singulos p uices suas: et uniuscuiusq; contra domū suā. Ciuitas aūt erat lata animis et grandis; et pplus paruus i medio eius: et nō erant domus edificate. Ds aūt dedit in corde meo; et congregaui optimates et magistratus et uulgus: ut recenserem eos. Et inueni librum census eoꝝ qui ascenderant primū: et inuentum ē scriptum in eo. Isti filij puntie qui ascenderunt de captiuitate tūsimigrantiū. quos transtulerat nabuchodonosoꝝ rex babylonis; et reūsi sunt in ierlm et in iudeam. uniuscuiusq; in ciuitatē suam: qui uenerant cū zorobabel. Iosue. neemias. azarias. raamias. naamani. mardocheus. bechsar. melpharath. beggoai. naum. baana. Numerus uiroꝝ pli isrl. Filij pharos: duo milia centum septuaginta duo. Filij saphatie: trecenti septuaginta duo. Filij area: sexcenti quinquaginta duo. Filij phechmoab. filioꝝ iesu. et ioab: duo milia octingenti decē et octo. Filij helam: mille octingenti quinquaginta quinq. Filij zethua: octingenti quadraginta quinq. Filij zachai: septingenti sexaginta. Filij bennui: sexcenti quadraginta octo. Filij bebai: sexcenti uiginti octo. Filij azgad: duo milia trecenti u

ginti duo. Filij azonicam: sexcenti
sexaginta septē. Filij bagoai: duo mi
lia. sexaginta septem. Filij adin: sex
centi quinquaginta quinq;. Filij at
er. filij ezechie: nonaginta octo. Fi
lij asum: trecenti uiginti octo. Filij
bethsai: trecenti uiginti quatuor.
Filij araph: centum duodecim. Filij
zabaon: nonaginta quinq;. Viri
bethleem. netupha: centū octoginta
octo. Viri anathoth: centum uiginti
octo. Viri bethamoth: quadragīta
duo. Viri cariathiarim. chephira et
beroth: septingenti quadraginta
tres. Viri rama et gabaa: sexcenti
uiginti unus. Viri machmas: du
centi uiginti duo. Viri bethel. et hai:
centum uiginti tres. Viri nebo alteri
us: quinquaginta duo. Viri helam
alterius: mille. ducenti quinquaginta
tres. Filij arem: trecenti uiginti. Filij
iericho: trecenti quadraginta quinq;.
Filij lodadid. et onon: septingenti u
ginti unus. Filij senaa: tria milia.
nongenti triginta. Sacerdotes filij
idaia. in domo iosue: nongenti sep
tuaginta q̄tuor. Filij emer: mille. q̄n
quaginta duo. Filij phassur: mille.
ducenti quadraginta septem. Filij
arem: mille. decem et octo. Leuite
filij iosue. et gadmiel filiorū oduia:
septuaginta quatuor. Cantores filij
asaph: centum quadraginta septē.
Ianitores filij sellum. filij ater. filij
thelmon. filij accub. filij attita. filij
sobai: centum triginta octo. Nathin
nei: filij soa. filij asupha. filij theba
oth. filij cheros. filij sisaa. filij phado.
filij lebana. filij agaba. filij selmmai.
filij anan. filij geddel. filij gaer. filij
raaia. filij rasim. filij necoda. filij ga
zem. filij aza. filij phasea. filij besai.
filij munim. filij nephusim. filij be
thue. filij achupha. filij asur. filij bes
loth. filij meida. filij arsa. filij berchos.
filij sisara. filij thema. filij nesia. filij
atrpha. Filij seruor salomonis: filij
sothai. filij sophereth. filij perida. filij
zachalā. filij derchon. filij geddel. fi
lij saphatia. filij athil. filij phocereth.
qui erat ortus ex abaim filio amon.
Omīs nathinnei. et filij seruor salo
monis: trecenti nonaginta duo. Hi
sunt aūt qui ascenderunt de thelme
larhelarsa. cherub. addo et emmer:
et nō potuerūt indicare domū pa
trum suor et semī suū. utrum ex isrl'
eēnt. Filij dalaia. filij tobia. filij ne
godā: sexcenti quadraginta duo. Et
de sacerdotib; filij abia. filij achos. fi
lij berzellai: qui accepit de filiab;
berzellai galaaditidis uxorem. et uo
catus ē nomine eor. Hi quesierūt
scripturā suam in censu genealogie
sue. et nō inuenerūr: et eiecti sunt
de sacerdotio. Dixitq; athersatha
eis. ut nō manducarent de sanctis
seōr: donec surgeret sacdos doctus
et eruditus. Omis multitudo q̄si
uir unus. quadraginta duo milia
trecenti sexaginta: absq; seruis et
ancillis eor qui erant septē milia.
trecenti triginta septem. Et inter
eos cantores et cantatrices: ducēti
quadraginta quinq;. Camēli eor:
quadringenti triginta q̄inq;. Asini:

sex milia: septingenti uiginti. Non nulli aũt de principibz familiaꝝ: dede runt in opus. Atherſatha dedit in theſaurũ: auri dragmas mille. fia las q̃nquaginta. tunicas sacerdota les quingentas triginta. Et de pn cipibz familiaꝝ. dederũt in theſau rum opis: auri dragmas uiginti milia. et argenti mnas. duo milia ducentas. Et qd̃ dedit reliquus po pl̃s: auri dragmas uiginti milia. et argenti mnas duo milia. ⁊ tuni cas sacẽdotales sexaginta septẽ. Ha bitauerunt aũt sacerdotes et leui te. et ianitores. et cantores. ⁊ reliquũ uulgus. et nathinnei. et oĩs isrl̃ in ciuitatibz suis.

VIII

Et uenerat mẽsis septimꝰ. Filij aũt isrl̃ erant in ciuitatibz suis. Congregatusq; est oĩs pl̃s quasi uir unus ad platea̅ que est ante portam aquaꝝ; et dixerũt es dre scribe ut afferret librum legis moysi: quã precepat dñs isrli. Attulit aũt esdras sacerdos legem co ram multitudine uiroꝝ et mulieꝝ. cunctisq; qui poterant intelligẽ: in die pmo mẽsis septimi. Et legit in eo apte in platea que erat ante portam aquaꝝ. de mane usq; ad me diũm diem: in conspectu uiroꝝ et mulierũ et sapientiũ. Et aures oĩs pl̃i: erant erecte ad librum. Stetit aũt esdras scriba sup gradum lig neum quẽ fecerat ad loquendũ; et stetерunt iuxta eũ mathathia. et semma. et ania. et uria. et helchia. et maasia. ad dexteram eius: ⁊ ad sinistram. phadaia. misael. ⁊ melchia. et asum. et aseph. danaa. et zacharia. et mosollam. Et apuit esdras librũ: coram omni pl̃o. Sup unũsq̃ quip pe pl̃m: eminebat. Et cum aperuisset eum: stetit omnis pl̃s. Et bñdixit esdras dño deo: uoce magna. Et rel pondit oĩs pl̃s. amẽ. amẽ. eleuãtes manus suas: et incuruati sunt. et adorauerũt dñm pm in terrã. Porro iesue et baani. et serebia. tamin. ac chub. septhai. odia. maasia. celita. azarias. iozabeth. anan. phallaia. leuite: silentiũ faciebant in pop̃lo. ad audiendã legem. Pop̃l's autem: stabat in gradu suo. Et legerũt in libro legis dei. distincte et apte ad intelligendũ: et intellexerunt cũ le gereturꝫ. Dixit aũt neemias. ipe est atherſatha. et esdras sacẽdos ⁊ scri ba. et leuite: interpretantes unũsq̃ pop̃lo. Dies sc̃ificatus ẽ dño deo nr̃o. Nolite lugere: et nolite flere. Fle bat enĩ omnis pl̃s: cum audiret uba legis. Et dixit eis. Ite comedite q; pinguia et bibite mulsũ; et mit tite partes et qui nõ pparauit sibi ꝗa sc̃us dies dñi est: et nolite contristа ri. Gaudiũ eternũ dñi est: fortitudo ura. Leuite aũt silentiũ faciebant in omni pl̃o: dicentes. Tacete; quia dies sc̃us est: et nolite dolere. Abiit itaq; omnis pl̃s ut comederet et bi beret. et mitteret partes. et faceret letitiam magnã: quia intellexerũt uba que docuerat eos. Et in die se cundo congregati sunt pncipes fa miliaꝝ uniuersi pl̃i sacẽdotes et

leuite ad eſdram ſcribam: uo interp
tarent eis uba legis. Et inuenerũt
ſcriptũ in lege. pcepiſſe dñm in ma
nu moyſi ut habitarent filij iſrl in ta
bnaculis in die ſollempni. inſe ſepti
mo: et ut pdicent et diuulgent uo
cem in uniuſis urbib; ſuis. et in ie
rlm. dicentes. Egredimini in mon
tem; et afferte frondes olue z fron
des ligni pulcherrimi. frondes mir
ti et ramos palmay. et frondes ligni
nemoroſi: ut fiant tabnacula ſicut
ſcriptum ẽ. Et egreſſus ẽ ppls et at
tulerunt; fecerunt; ſibi tabnacula
unuſq; in domate ſuo et in atrijs
ſuis. et in atrijs domus di: et in pla
tea porte aquay. et in platea porte
effraim. Fecit ergo uniuſa ecclia eoz
qui redierant de captiuitate tabna
cula: et habitauerũ in tabnaculis.
Non enim fecerant talia filij iſrl. a die
bus ioſue filij nun: uſq; ad diem illũ.
Et fuit letitia magna nimis. Legit
aũt in libro legis dei p ſingulos dies:
a die primo uſq; ad diem nouiſſimũ.
Et fecerũt ſollempnitatẽ ſeptẽ dieb;
et in die octaua collectã iuxta ritum.

IX

In die aũt uicesimo quarto
miſis huj conuenerunt filij iſrl in
ieiunio et in ſaccis. et humus ſuper
eos. Et ſeparatum ẽ ſem filioz iſrl ab
omni filio alienigena: et ſtetерunt.
et confitebantur peccata ſua et ini
quitates patrum ſuoz. Et cõſurrexe
runt ad ſtandum: et legerunt in uo
lumine legis dñi di ſui. Quarter in
die et quarter in nocte confitebãtur:
et adorabant dñm dm ſuum. Sur
rexerũt aũt ſup gradum leuitaz. ieſue.
et bani. cedmihel. remni. abani. et ſa
rebias. bani: et clamauerũ magna
uoce ad dñm dm ſuũ. Et dixerunt
leuite: ieſue. et cedmihel. bonni. aſe
bia. ſarebia. arebia. odaia. ſebna. pha
taia. Surgite et benedicite dño deo
uro: ab eterno et uſq; in etnũ. Et bñ
dicant nõi gle tue excelſo: in omni
bñdictione et laude. Tu ipſe dñe ſo
lus. tu feciſti celum et celum celoz z
omnẽ exercitũ eoz. terrã et uniuerſa
que in ea ſunt. maria et oĩa que in
eis ſunt. et tu uiuificas omnia hec:
et exercitus celi te adorat. Tu ipſe
dñe dñs qui elegiſti abram. z eduxiſti
eum de igne chaldeoz. et poſuiſti no
men eius abrahã: et inuenisti cor
eius fidele coram te. et pauſiſti cum
eo fedus ut dares ei terrã chananei.
ethei. et amorrei. et pherezei. et iebu
ſei. gergeſei. ut dares ſemini ei. Et
impleſti uba tua: qm iuſtus es. Et
uidiſti afflictionẽ patrum nroz in
egipto; clamoremq; eoz audiſti ſuper
mare rubrũ: et dediſti ſigna et por
tenta in pharaone et in uniuſis ſer
uis ſuis. et in omni pplo terre illius.
Cognouiſti enim: quia ſuperbe egerunt
contra eos. Et feciſti tibi nomen ſi
cut et in hac die; et mare diuiſiſti
ante eos: et tranſierunt p meduũ
maris in ſicco. Persecutores aũt eoz
proiecisti in profundũ quaſi lapidẽ in
aquas ualidas; et in columpna nu
bis ductor eoz fuiſti p diem. et in co
lumpna ignis p noctem: ut appare
ret eis uia p quam ingrediebantur.

Ad montē quoq; ſynai deſcendiſti;
et locutus es cum eis de celo: et de
diſti eis iudicia recta·et legem ue
ritatis.cerimonias ⁊ p̄cepta bona.
Et ſabbm̄ ſc̄ificatum oſtendiſti eis:
⁊ mandata et cerimonias et legem
p̄cepiſti eis.in manu moyſi ſeruꝰ
tui·Panem quoq; de celo dediſti eis
in fame eoꝝ: et aquā de petra edu
xiſti eis ſitientibꝫ. Et dixiſti eis ut
ingrederentur et poſſiderent terrā:
ſup quā leuaſti manū tuā ut tra
deres eis.Ipſi uō et patres nr̄i ſuꝑbe
egerunt·et indurauerūt ceruices ſu
as: et n̄ audierūt mandata tua·
et noluerunt audire·et nō ſunt re
cordati mirabiliū tuoꝝ que feceras
eis; et indurauerūt ceruices ſuas:
et dederunt caput ut reūterentur
ad ſeruitutē ſuam.Tu aūt dꝰ ppi
tius.clemens et miſericors.longani
mis et multe miſerationis: n̄ dere
liquiſti eos. Et quidem cū feciſſent
ſibi uitulū conflatilem·et dixiſſent.
iſte ē dꝰ tuus qui eduxit te de egip
to.feceruntq; blaſphemias magnas:
tu aūt in miſericordijs tuis multis
n̄ dimiſiſti eos in deſerto.Colūpna
nubis n̄ receſſit ab eis p diem ut
duceret eos in uiam: et columpna
ignis p noctem.ut oſtenderet eis
uiam p qđ ingrederentur. Et ſpm̄ tuū
bonum dediſti qui doceret eos; et
manna tuū n̄ phibuiſti ab ore eo
rum: et aquam dediſti eis in ſiti.
Quadraginta annis pauiſti eos
in deſerto: nichilq; eis defuit.Vel
timenta eoꝝ n̄ inueterauerūt: ⁊ pedes
eoꝝ nō ſunt attriti. Et dediſti eis re
gna et pl̄os: et partitus es eis ſortes.
Et poſſederunt terrā ſeon terrā re
gis eſebon: et terram og regis baſan.
Et filios eoꝝ multiplicaſti ſicut ſtel
las celi: et adduxiſti eos ad terrā de
qua dixeras patribꝫ eoꝝ ut ingrede
rentur et poſſiderent. Et uenerūt filij:
et poſſederūt terrā. Et humiliaſti
coram eis habitatores terre·chana
neos; et dediſti eos in manu eoꝝ·et
reges eoꝝ et pl̄os terre: ut facerent
eis ſicut placebat illis. Ceperuntq;
urbes munitas.et humū pinguem:
et poſſederunt domos plenas cunc
tis bonis.ciſternas ab aliis fabrica
tas.uineas et olyueta·et ligna po
mifera multa. Et comederūt et ſa
turati ſunt et impinguati ſunt: et
habundauerūt deliciis in bonitate
tua magna.Vocauerunt aūt te ad
iracundiā; et receſſerūt a te: et pie
cerunt legem tuā poſt terga ſua. Et
pphās tuos occiderūt qui conteſtaba
tur eos ut reūterentur ad te: fece
runtq; blaſphemias grandes. Et de
diſti eos in manū hoſtiū ſuoꝝ: et af
flixerunt eos. Et in tempe tribulati
onis ſue clamauerūt ad te·et tu de
celo exaudiſti eos: et ſecūm miſerico
nes tuas multas dediſti eis ſalua
tores.qui ſaluarēt eos de manu hoſ
tiū ſuoꝝ·Cumq; requieuiſſent·reuſi
ſunt ut facerēt malum in cōſpe
ctu tuo; et dereliquiſti eos ī manu
inimicoꝝ ſuoꝝ: et poſſederunt eos.
Conuſiq; ſunt: et clamauerūt ad
te.Tu autē de celo exaudiſti·et libe

rasti eos in miseriis tuis multis
temporibz: et contestatus es eos ut re
uerterentur ad legem tuã. Ipi uõ sup
be egerunt. et non audierunt man
data tua: et in iudiciis tuis peccaue
runt. que faciet homo et uiuet in eis.
Et dederunt humerũ recedentẽ: et
ceruicem suã indurauerũt: nec audie
runt. Et protraxisti sup eos annos ml
tos: et contestatus es eos in spũ tuo
p manũ pphãrũ tuorũ: et nõ audierũt.
Et tradidisti eos in manu populoꝝ
terrarũ. In miseriis aũt tuis plurimi
nõ fecisti eos in consumptionẽ: nec de
reliquisti eos: quia deus misericordiarũ
clemens tu es. Nunc ergo deꝰ
noster magne fortis et terribilis. custo
diens pactum et misericordiam: ne au
tas á facie tua omnẽ laborem qui
inuenit nos: reges nrõs. et principes
nõs. et patres nõs. et sacerdotes
nõs. pphas nõs. et omnẽ plm tuũ:
á diebz regis assur. usq; ad diem hãc.
Et tu iustus in omnibz que uenerũt
sup nos: quia ueritatẽ fecisti. Nos
aũt impie egimus. Reges nri. pn
cipes nri. sacerdotes nri. et patres nri.
nõ fecerunt legem tuã: et nõ attende
runt mandata tua. et testimonia q̃
testificatus es in eis. Et ipi in reg
nis suis bonis et in bonitate tua
multa quã dederas eis. et in terra
latissima et pingui. quã tradideras
in conspectu eorũ. nõ seruierunt tibi:
nec reuersi sunt a studiis suis pessimis.
Ecce nos ipi hodie serui sumus. et
terra quã dedisti patribz nris ut co
mederent panem et que bona sunt
eius: et ipi serui sumus in ea. Et
fruges eius multiplicantur regibz
quos posuisti sup nos. pter peccata
nra; et corporibz nris dominantur
et uniuersis nris secm uoluntatẽ suã:
et in tribulatione magna sumus. Sup
omnibz gͣ hys nos ipsi pactum fedꝰ
et scribimus: et signant principes nri.
leuite nri. et sacerdotes nri. X

Signatores aũt fuerũt: nee mi
as athersatha. filius achilai.
et sedechias. saraias. azarias. there
mias. pheasshur. amaria. melchia. a
thus. sebenia. melluchatẽ. merimuth.
obdias. daniel. genthon. baaruch. mo
sollam. abia. myamin. maazia. belga.
semeia. hi sacerdotes. Porro leuite: ie
sue filius azanie. bennui. de filiis en
adan. cedmiel. et frẽs eorũ. sechenia.
obdeua. celicha. phalaia. anan. micha.
roob. asebia. zacchur. serebia. sabani
a. odia. bani. baanui. Capita popli:
phetos. pherhmoab. selam. zethu.
bani. bonni. azgad. bebai. donai. ba
goai. adin. ather. azochia. azur. od
uia. asum. bessaia. ares. anathot. ne
bai. merphia. mosollam. azir. mel
zabel. sadoch. ieddua. phelthia. ana
na. aaua. osee. ananias. asub. aloes.
phaleam. sobech. reu. arebna. mach
sia. hanam. anan. melluchatẽ. baa
na. et reliqui de plo. Sacerdotes. le
uite. ianitores. et cantores. nathi
nei. et oms qui se separauerunt de po
pulis terrarũ ad legem dei. uxores eorũ.
et filii eorũ. et filie eorũ. oms qui pote
rant sapere spondentes p frẽs suos. et
optimates eorũ et qui uenerabant ad

pollicendū et iurandū ut ambularēt in lege dī quā dederat ī manu moysi serui sui. ut facerēt et custodirent uniūsa mandata dñi dī nri. ⁊ iudicia eius. et cerimonias ei. et ut nō darem filias nras pplo terre. ⁊ filias eoz nō accipemus filys nris. Popli qq terre qui important uenalia et oīa ad usum p diem sabbi ut uendant. nō accipiem ab eis in sabbo. et in die scīficata. et dimittem annū septimū. et exactionē unīuse manū. Et statuem sup nos pcepta. ut demus tertiam partē sicli p annū ad opus domus dei nri. ad panes propositionis. ⁊ ad sacrificiū cū sempiternū et in holocaustū sempiternū. in sabbatis. in kalendis. in sollempnitatibz. et in scīficatis. et p peccato ut exorarent p isrl. et in omne usum domus dei nri. Sorte ḡ mittimus sup oblationē lignoz inter sacerdotes et leuitas et plos. ut inferrentur in domo dī nri p domos patrum nroz p tempa. a temporibz anni usq ad annū. ut arderent sup altare dñi dī nri sicut scriptū ē in lege moysi. et ut afferrem primogenita tre nre ⁊ primitiua uniūsi fructus oīs ligni ab anno ad annū. in domū dñi. et primitiua filioz nroz et pecoz nroz sicut scriptum ē in lege. ⁊ primitiua boum nroz et ouiū nraz. ut offerētur in domo dī nri sacerdotibz qui ministrant in domo dei nri. et primitias ciboz nroz et libaminū nroz. et poma oīs ligni. uindemie quoq et olei afferremus sacerdotibz ad gazophilatiū dei nri. et decimā partē terre nre leuitis. Ipi leuite decimas accipient ex omnibz ciuitatibz operū nroz. Erit aūt sacerdos filius aaron cum leuitis in decimis leuitaz. et leuite offerent decimā partē decime sue in domo dei nri ad gazophilatiū. in domo thesauri. Ad gazophilatiū enī deportabūt filii isrl et filii leui primitias frumti et uini et olei. et ibi erunt uasa scīficata. et sacerdotes. et cantores. et ianitores. ⁊ ministri. et nō dimittem domū dei nri. XI

Habitauerunt aūt principes ppli in ierlim. Reliqua uero plebs misit sortem. ut tollerent unā partem de decem. qui habitarent ī ierlim ciuitate scā. nouem ū partes in ciuitatibz. Benedixit aūt pls omnibz uiris. qui se sponte obtulerant. ut habitarent in ierlim. Hi sūt principes principes patrum. qui habitauerūt in ierlim et in ciuitatibz iuda. Habitauit aūt unusqsq in possessione sua in urbibz isrl. sacerdotes. leuite. nathinei. et filii seruoz salomonis. Et in ierlim habitauerunt de filiis iuda et filiis beniamin. De filiis iuda. athaias. filii aziam. filii zacharie. filii amarie. filii saphatie. filii malelehel. De filiis phares. amasia filii baruch. filii coloza. filii azia. filius adaia. filii iozarib. filii zacharie. filii solemites. Omnis filii phares qui habitauerūt in ierlim. quadringenti sexaginta octo. uiri fortes. Hi sunt aūt filii beniamin. sellum filii mosollā. filius ioed. filii phadaia. filii colaia. filii maasia. filii ethehel. filius asaia.

Et post eum gabai sellai: nōgenti
uiginti et nouem. Et iohel filius
zechri ꝓpositus eor: et iudas filius
sennua sup ciuitatē secḍ. Et de sac
dotib: idaia filiꝰ ioarib. iachin. saraia.
filiꝰ elchia. filiꝰ mosollam. filiꝰ sadoch.
filius meraioth. filiꝰ achitob. ꝓncipes
domꝰ dei. et frēs eor facientes opera
templi. octingenti uiginti duo. Et
adaia filiꝰ ieroam. filius phaleia. filiꝰ
ampsi. filius zacharie. filiꝰ phessur.
filiꝰ melchie: et frēs eius principes
patrū. ducenti quadraginta duo. Et
amasai filiꝰ ezrihel. filius azi. filius
mosollamoth. filiꝰ semmer. et frēs eor
potentes nimis. centū uiginti octo.
Et ꝓpositus eor: zebdiel filiꝰ potentiū
um. Et de leuitis. sebemia filius asob.
filiꝰ azarie. filiꝰ asabia. filiꝰ bon: et sa
bathai. et iozabeth. sup opera que
erant foris ecclesiis in domo dei. a ꝓn
cipib; leuitar. Et mathania filius
micha. filiꝰ zebedei. filiꝰ asaph. ꝓn
ceps ad laudandū et confitendū in
oratione. Et bethechias secḍ de frib
eius. et abda filiꝰ sammu. filiꝰ galal.
filiꝰ ydithūm. Omīs leuite i ciuitate
scā: ducenti octoginta quinq. Et ia
nitores: accub. telmon. et frēs eor
qui custodiebāt ostia. centū septua
ginta duo. Et reliqui et isrl. sacdo
tes et leuite in uniuersis ciuitatib;
iuda. uniuscuiq; in possessione sua:
et nathinnei qui habitabant in o
phel. et sicha. et gaspha. de nathin
neis. Et eps leuitar in ierlm. azi
filiꝰ baani. filiꝰ asabie. filius matha
nie. filiꝰ miche. De filys asaph: can
tores in ministrio domus dī. ꝓceptū
quippe regis: sup eos erat. Et ordo i
cantoribus: p singulos dies. Et phara
ta filius meselebel. De filys zara.
filij iuda. in manu regis. iuxta omne
ūbum ppli: et in domib; p omīs regio
nes eor. De filius iuda. habitauerūt
in cariatharbe. et in filiab; eius. et
in dybon. et in filiab; eius. et in cap
sehel. et in uiculis ei. et in iesue. et
in molada. et in bethphaleth. et in
asersual. et in bersabee. et in filiab;
eius. et in sycheleg. et in mochona. et
in filiab; eius. et in remmon. et in
sara. et in ierimuth. zonoa. odollam.
et in uiculis eor. lachis. et in regio
nib; eius. ezecha et in filiab; ei. Et
manserūt in bersabee. usq; ad uallē
hennon. Filij aūt beniamin: age
ba. mechmas. et aia. et bethel. et fi
liab; eius. anathot. nob. ananias. a
sor. rama. iethaim. adid. sebaim.
nebeallath. et ona. ualle artificum.
Et de leuitis: partiones iude. et beni
y sunt autē sa
mīn.

XII

Sacerdotes et leuite. qui ascenderūt
cum zorobabel filio salathiel. Iosue.
saraia. ieremias. esdras. amaria.
melluch. attus. sechenias. reum.
meremuth. addo. genthon. abiamin.
abia. madia. belga. semeia. et ioa
rib. idaia. sellum. amoch. elchia. y
daia. Iste ꝓncipes sacdotum et frēs
eor: in diebus iosue. Porro leuite: ie
sua. bennui. cedmiel. sarabia. iuda.
mathanias sup ymnos ipse et frēs
eor. in diebus iosue. et bechechia. atq;
ethanni. frēs eor. unusquisq; in

officio suo. Iosue aũt genuit ioachĩ. et ioachim genuit eliasib. et eliasib genuit ioiada. et ioiada genuit ionathan. et ionathan genuit iedda. In diebꝫ aũt ioachim erant sacerdotes et pncipes familiaꝝ: saraie. amarie. theremie. ananie. esdre. mosollam. amarie. iohannan. melico. ionathan. sebenie. ioseph. aram. ethna. maraioth. elchi. adaie. zacharie. gemthon. mosollam. abie. zechri. miamin. et moadie. phelti. belge. semua. semeie. ionathan. ioarib. mathania. iadaie. azi. sellaie. cellaie. maceboz. elchie. asebie. idaie. nathanahel. Leuite: in diebꝫ eliasib. et ioiada. et ionan. et ieddua. scripti. pncipes familiaꝝ: et sacdotes in regno darij ple. Filij leui. pncipes familiaꝝ scripti in libro uerboꝝ dieꝝ: et usqꝫ ad dies ionathan filij eliasib. Et pncipes leuitaꝝ: asebia. serebia. et iesue filius cedmiel. et frēs eoꝝ p uices suas: ut laudarent et cõfiterentur iuxta pceptum regis dauid uiri dei: et obseruarent eque pordinem. Mathania. et belbethia. et obedia. mosollam. telmon. accub: custodes portaꝝ. et uestibuloꝝ ante portas. Hij in diebꝫ ioachim. filij iosue. filij iosedech: et in diebꝫ neemie ducis. et esdre sacdotis scribeqꝫ. In dedicatione aũt muri ierlm. requisierũt leuitas de oĩbꝫ locis suis ut adducerent eos in ierlm: et facerent dedicationẽ in letitia in actione grāꝝ et in cantico. in cymbalis psaltꝝis et cytharis. Congregati sũt aũt filij cantoꝝ. et de campestribꝫ circa ierlm et de uillis netophati. et de domo galgal. et de regionibꝫ gabaa. et azmaueth: qm uillas edificauerũt sibi cantores in circuitu ierlm. Et mundati sũt sacdotes et leuite: et mũdauerunt pplm. et portas et murum. Ascendere aũt feci pncipes iuda sup murũ: et statui duos magnos choros laudantiũ. Et ierunt ad dexteram sup murũ: ad portã sterquilinij. Et iuit post eos osaias. et media ps pncipum iuda: et azarias. esdras. et mosollam. iuda et beniamin. et semeia. et theremia. Et de filijs sacerdotũ in tubis: zacharias filius ionathan. filiꝰ semeie. filius nathanie. filiꝰ michaie. filiꝰ zecchur. filius asaph. Et frēs eius semeia. et azarel. malalai. galalai. maai. nathanael. et iuda. et anani: in uasis cantici dauid uiri dei. Et esdras scriba ante eos: in porta fontis. Et cõtra eos ascenderũt in gradibꝫ ciuitatis dauid. in ascensu muri sup domũ dauid: et usqꝫ ad portam aquaꝝ ad orientẽ. Et chorus secꝰ grãs refe rentiũ. ibat ex aduso. et ego post eũ: et media pars pplꝰ sup murum. et sup turrim furnoꝝ. et usqꝫ ad murum latissimũ. et sup portam effraim. et sup portam antiquã. et sup portam piscium. et turrim ananehel. et turrim emath. et usqꝫ ad portam gregis: et steterũ in porta custodie. Steteruntqꝫ duo chori laudantiũ in domo dei: et ego et dimidia ps

magistratuū mecū. Et sacerdotes. eliachim. maasias. miamin. michea. elioenai. zacharia. anania ī tubis. et maasia. et semea. et eleazar. et azi. et iohannan. et melchia. ⁊ helam. et ezer. Et clare cecinerūt cantores. et iezrahia ꝓpositus. Et immolauerūt in die illa uictimas magnas. et letati sunt. dñs enim letificauerat eos leticia magna. Sz et uxores eoz et liberi gauisi sunt. et audita est leticia ierlim ꝓcul. Recensuerūt q̄q; in die illa uiros sup gazophilacia thesauri ad libamina. et ad ꝓmicias ⁊ ad decimas. ut introferrent ꝑ eos principes ciuitatis in decore grāz actionis sacerdotes et leuitas. quia letatꝰ est iuda in sacerdotib; et leuitis astātib;. Et custodierūt obseruationē dñi. obseruationē expiationis. ⁊ cantores et ianitores. uxta ꝓceptum dauid. et salomonis filij eius. quia in diebꝫ dauid et asaph. ab exordio erāt ꝓncipes constituti cantoz. in carmine laudantiū et confitentiū dō. Et omnis isrl in diebꝫ zorobabel et in diebꝫ neemie dabat partes cantorū et ianitorib; ꝑ singulos dies. et sēificabant leuitas. et leuite sanctificabant filios aaron. XIII

In die aūt illo lectum ē in uolumine moysi. audiente plō. Et inuentū ē scriptum in eo qđ non debeant introire amonites et moabites in eccliam dei usq; in eternū. eo qđ nō occurrerint filijs isrl cum pane et aqua. et conduxerint adūsum eos balaam ad maledicendū eis. et conuertit dñs ūr maledictionē in benedictionē. Factum ē aūt cum audissent legem. sepauerunt omnē alienigenā ab isrl. Et sup hoc erat eliasib sacerdos. qui fuerat positus in gazophilacio domus dei nr. et ꝓximus tobie. Fecit gꝰ sibi gazophilatium grande. et ibi erant ante eū reponentes munera et thus ⁊ uasa. et decimā frumti uini et olei. partes leuitaz et cantoz et ianitoz. et ꝓmicias sacerdotales. In omib; aūt hijs nō fui in ierlim. qua in anno tricesimo secdo artaxersis regis babyloms. uenī ad regem. Et in fine dieꝝ rogaui regem. et ueni in ierlim. Et intellexi malū qđ fecerat eliasib tobie. ut faceret ei thesaurū in uestibulis domus dei. et malū m̄ ualde. Et ꝓiecī uasa domus tobie foras de gazophilacio. ꝓcepiq; et emūdauerunt gazophilatia. Et retuli ibi uasa domus dñi. sacrificiū et thus. Et cognoui qm partes leuitaz nō fuissent date. et fugisset unusquisq; in regionē suam de leuitis. et de cantoribꝫ. et de hijs qui ministrabant. Et egi causam adūsus magistratus. et dixi. Quare derelinq̄mus domū dei. Et congregaui eos. et feci stare in stationib; suis. Et omnis iuda apportabat decimā frumti uini et olei. in horrea. Et constituiū sup horrea. selemiam sacerdotē ⁊ sadoch scribam et phadaiam de leuitis. ⁊ uxta eos anan filiū zacchur. filium matthanie. qm fideles cōpbati

sunt. et ipis creditę sunt partes frm
suoꝝ. Memẽto mei dṡ mṡ pro hoc: et
ne deleas miserationes meas quas
fecī in domo dei mei. et in cerimon
n dieb; illis XIIII[illegible]is eius.
uidi in iuda calcantes torcularia in
sabbato; portantes aceruos et one
rantes sup asinos unũ et uuas ⁊ fi
cus et omne onus: et inferentes in
ierlm in die sabbati. Et contestatꝰ
sum: ut in die qua uenderē lucēret
uenderent. Et tyrꝝ habitauerunt
in ea: inferentes pisces. et omnia ue
nalia. Et uendebant in sabbatis: fi
lys iuda et ierlm. Et obiurgaui op
timates iudā: et dixi eis. Que ẽ res
hec mala quā uos facitis. et ꝓphana
tis diem sabbati? Numqd non hec
fecerunt patres nr̄i. et adduxit dṡ
nr̄ sup nos omne malũ hoc. et sup
ciuitatem hanc? Et uos additis i
racundiā sup isrl: uolando sabba
tum. Factum ẽ aũt cum queuissẽt
porte ierlm die sabbi: dixi. Clau
dite ianuas. Et clauserũt ianuas.
Et p̄cepi ut nō aperirent eas: usq;
post sabbatum. Et de pueris meis
numeros constitui sup portas: ut
nullus inferret onus in die sabbati.
Et manserunt negociatores ⁊ uen
dentes uniuſa uenalia foris ierlm:
semel et bis. Et contestatus sũ eos:
et dixi eis. Quare maneris ex ad
uſo muri? Si secundo hoc feceritis:
manũ mittam in uos. Iraq; ex tẽ
pore illo: nō uenerunt in sabbato.
Dixi quoq; leuitis ut mundaren
tur: et uenirent ad custodiendas
portas. et sc̄ificandũ diem sabbi. Et
ꝓ hoc ergo memẽto mei dṡ meus: et
parce mi secm multitudinẽ miserā
tionũ tuaꝝ. Si; et in diebꝫ illis uidi
udeos ducentes uxores: azotidas. ⁊
ammonitidas. et moabitidas. Et filij
eoꝝ ex media parte loq̄bantur azo
tice; et nesciebant loqui iudaice: et
loq̄bantur iuxta linguā ppli et ppli.
Et obiurgaui eos: et maledixi. Et
cecidi ex eis uiros. ⁊ decalcaui eos;
et adiuraui in deo ut nō darent filiā
suas filijs eoꝝ. et nō acciperent de fili
abꝫ eoꝝ filijs suis. et sibimetipis:
dicens. Numqd n̄ in huiscemodi re
peccauit salomon rex isrl? Et certe
in gentib; multis n̄ erat rex similis
ei: et dilectus deo suo erat. Et posu
it eum dṡ suus regem: sup omnẽ isrl.
Et ipm ergo: duxerunt ad peccatū.
mulieres alienigene. Numquid et
nos inobedientes faciemus omne
peccatū grande hoc. ut p̄uaricarem
in dño deo nr̄o. et ducamus uxores
pegrinas? De filijs aũt ioiada filij
eliasib sacdotis magni. gener erat sa
naballath oronites: quem fugaui a
me. Recordare dñe deus mṡ adús
eos qui polluunt sacerdotiũ: et us
sacerdotale. ⁊ leuiticũ. Igitur mun
daui eos ab omnib; alienigenis: et
constitui sacdotum ordines ⁊ leui
tas unūquēq; in ministerio suo.
et in oblationẽ lignoꝝ in tempꝰ
constitutis. et in primitijs. Memẽ
to mei deus meus: in bonum. Ex
plicit neemias. Incipit secundus
liber esdre.

Et fecit iosias pascha in hierosolymis dño. et immolauit phase qrtadecima luna primi mensis: statuens sacerdotes p ordines diuersos stolis amictos in templo dñi. Et dixit leuitis sacris seruis isrl' ut sanctificarent se dño ut ponerent scā archā dñi: in domo quā edificauit salomon filius dauid. rex. Non erit uobis tollē sup humeros eam. Et nunc deseruite dño uño. et curam agite gentis uestre ex parte secūm pagos. et tribus uras secūm scripturā dauid regis isrl' et secundū magnificentiā salomonis filii eius omnes in templo: et secūm partitionē principatus patrū uestrā eox qui stant in conspectu filiox isrl'. Immolate pascha: et sanctificate patribus fris uris: et facite secūm preceptū dñi. qd datum ē moysi. Et donauit iosias in plebem que inuenta ē oues. agnox. et edox. et capratū. triginta milia: uitulos tria milia. Hec de regalib; data sunt secūm promissionē pplo et sacerdotib; in pascha: oues numero duo milia. ac uituli centū. Et iechonias et semeias. et nathanahel frat. et asabias. et ozihel. et chozabad in phase. oues quinq; milia. uitulos quingentos. Et cum hec fierent eleganter: steterūt sacerdotes et leuite habentes azima p tribus. Et secūm partes principatus patrum in cōspectu pli offerebant dño: secūm ea q in libro moysi scripta sunt. Et assaruerunt phase igni ut oportebat. et hostias coxerunt in ollis et ollis cum benuolentia: et attulerūt omnib; qui erant ex plebe. Et post hec parauerūt sibi: et sacerdotib; sacerdotes enī offerebant adipes usq; finita ē hora: et leuite parauerūt sibi et frib; suis filys aaron. Et sacri cantores filij asaph erant sup ordinē eox. secūm preceptum dauid. et asaph. et zacharias. et iedithun qui erant a rege ostiarij p singulas portas: ita ut nō pterraret unusquisq; suam. frēs enim eox parauerunt illis. Et consūmata sunt que pertinebant ad sacrificiū dñi. In illa die egerūt phase: et offerebant hostias super dñi sacrificiū secūm preceptum regis iosie. Et egerunt filij isrl' qui inuenti sunt in tempore illo phase: et diem festū azimox p dies septem. Et nō est celebratum phase tale in isrl' a temporib; samuelis. pphe. Et oēs reges isrl' nō celebrauerunt tale pascha quale egit iosias: et sacerdotes. et leuite. et iudei et omnis isrl' qui inuenti sunt in cōmoratione hierosolymis. Octauodecimo anno regnante iosia: celebratū est phase. Et directa sunt opa iosie in conspectu dñi dei sui: in corde pleno pietate. Et que circa illū quidē scripta sunt in priscis temporib; de eis qui peccauerūt. quiq; irreligiosi fuerunt in dñm p omnem terrā: et qui nō quieuerūt uba dñi sup isrl'. Et post omnē actum hunc iosie. ascendit pharao rex egipti uenit abicem in carcamis sup eu

fratẽ: et exiuit in obuiã illi iosias.
Et misit rex egipti ad iosiam: duces.
Quid mi et tibi est rex iude? Non
ad te sum missus a dño: sup eufratẽ
enim bellum meũ est. festinans descende. Et nõ est reuersus iosias sup
currum: sz expugnare eũ conabat.
nõ attendens ũbum ꝓphete ex ore
dñi. Sz constituit ad eum bellũ in
campo magedõ. Et descenderũt pn
cipes: ad regem iosiam. Et dixit rex
pueris suis. Amouete me a prelio:
infirmatus sum enĩ ualde. Et sta
tim amouerũt eum pueri ipsius de
acie: et ascendit sup currum suũ
secundum. Et ꝓueniens iherosolimã uita functus ẽ: et sepultus ẽ
in patrio sepulchro. Et in tota iudea. lugebant iosiam; et qui plũdebant cum uxoribz. lamentabant eum
usqz in hunc diem: et datum ẽ hoc
fieri semp. in omne genus isrl. Hec
aũt pscripta sunt in libro hystoriaꝝ
regum iudee. et in singula gesta actus iosie. eius gla. et intellectus ei
in lege dñi: quecqz gesta sunt ab eo.
et que nõ. scripta sunt in libro regũ
isrl et iude. Et assumẽtes qui erant
ex gente iechoniam filiũ iosie constituerunt regẽ ꝓ iosia patre suo:
cum eẽt annoꝝ triginta trium. Et
regnauit sup isrl: mensibz tribz. Et
amouit eũ rex egipti ne regnaret i
ihrlm: et mulctauit gentem.
argenti talenta centum et auri talentũ unũ. Et constituit rex egipti ioachim frẽm eius: regẽ iudee
et ierlm. Et alligauit magistratꝰ
ioachim: et zachariam frẽm suum
apphendens. reduxit egipto. Annoꝝ
erat ioachim uiginti qnqz cum regnaret in terra iuda et in ierlm: et
fecit malũ in conspectu dñi. ꝓ Post
hunc aũt ascendit nabuchodonosoꝛ
rex babylonis: et alligans eũ in ære
olo uinculo. pduxit in babyloniã. Et
sacra uasa dñi accepit nabuchodonosoꝛ. et tulit: et consecrauit in templo suo. in babilonia. Nam de ĩmundicia illi et irreligiositate: scriptũ
est in libro temporꝝ regum. Et regnauit ioachim filiꝰ eius ꝓ eo. Cum
aũt constitutus ẽ: erat annoꝝ octo.
Regnauit aũt mẽses tres. et dies decẽ
in ierlm: et fecit malũ in conspectu
dñi. Et post annũ. mittens nabuchodonosoꝛ. trãsmigrauit eũ in babylonia: simul cum sacris uasis dñi. Et
constituit sedechiã regem iuda et ierlm: cum eẽt annoꝝ uiginti unius.
Regnauit aũt annis undecim. Et
fecit malum in conspectu dñi: et nõ
est ueritus a ũbis que dicta suũt ab
hieremia ꝓpha ex ore dñi. Et aduratus a rege nabuchodonosoꝛ. ꝓiurans discessit: et indurata ceruice
sua et corde suo. trãsgressus est legma dñi dei isrl. Et duces ppli. du.
multa iniqua gesserunt: et impie
egerunt sup oĩs ĩmundicias gentiũ: et polluerũt templũ dñi quod
scñm erat in iherosolimis. Et misit
ds patrum ipoꝝ p angelũ suũ re
uocare eos: ꝙter qd parceret illis.
et tabernaculo suo. Ipsi uõ subsannabant in angulis suis: et qua die

locutus ē dñs. erant illudentes p/
phetas eī. Qui usq; ad iracundiā/
concitatus ē sup gentem suā: ppē/
irreligiositatē suam. Precepitq; et/
ascendere reges chaldeoꝝ. Hi occide/
runt iuuenes illoꝝ in gladio in cir/
cuitu sc̄i templi eoꝝ; et nō peperce/
runt iuueni. et uirgini. et seni. et/
adolescenti: sz oēs traditi sunt in/
manus ipoꝝ. Et oīa sacra uasa/
dñi et regales apothecas reliquēs:/
tulerunt in babyloniā. Et incende/
runt domū dñi; et demolierūt mu/
ros ihrlm. et turres eī incenderunt/
in igne: et consūmauerunt oīa. Ho/
norifica eius ad nichilū redegerūt:/
et reliquos a gladio in babyloně. ¶
erant serui illius usq; dum regna/
rent pse in repletione ubi dñi in ore/
ieremie: quousq; benigne ageret/
terra sabba sua. Omni tempe deser/
tionis sue sabbatizauit: in adimple/
tione annoꝝ septuaginta. ¶

Regnante cyro rege psarum. in/
consūmatione uerbi dñi in ore/
ieremie. suscitauit dñs spm cyri re/
gis psaꝝ: et pdicauit in toto regno/
suo. simul p scripturā ducens. Hec di/
cit rex psaꝝ cyrus. Me constituit re/
gem orbi terraꝝ dñs ihel. dñs excels:/
et significauit mi edificare sibi do/
mū in ierlm. que est in iudea. Si/
quis ē ex genere uō; sit dñs ipius/
cum eo: et ascendat in ierlm. Qui/
quot gē circa loca habitant; adiuuēt/
eum qui sunt in loco ipo. in auro et/
argento. in datiōnibz. cum equis ¶/
uīs: cumq; aliis que sc̄lm uota/
apponūtur in edem dñi. que est in/
ierlm. Et stantes pncipes tribuū/
pagoꝝ iudee. ex tribu beniamin. ¶/
sacerdotes et leuite quos excitauit/
dñs ascendere. et edificare domum/
dñi que est in ierlm. et qui erant in/
circuitu eoꝝ adiuuerunt in omni/
argento et auro et. et uīs. et uo/
tis qm̄ pluribz: multi quoꝝ sensus/
excitatus ē. Et rex cyrus ptulit ua/
sa sacra dñi que transtulit nabuch/
donosoꝝ. ex ierlm: et consecrauit ea/
in suo ydolo. Et pferens ea cyrus rex/
psaꝝ: tradidit ea mitridato q̄ erat/
sup thesauros ipius. Et hunc autē:/
tradita sunt salmanassaro pncipi/
iudee. Hoc aūt hic numerus: liba/
toria argentea duo milia quadrin/
genta. archisce argentee triginta.
phiale auree triginta. item argen/
tee duo milia quadringente. ¶ alia/
uasa mille. Omīa aūt uasa aurea ¶/
argentea: quatuoꝝ milia. quadrin/
genta. sexaginta nouem. Et euacu/
ata sunt salmanassaro: simul cum/
hijs que ex captiuitate babylonie ue/
nerant in ihosolimā. In artaxersis/
aūt regis psaꝝ temporibz. scripserat ei/
de hijs qui inhabitabant in iudea/
et in ihrlm. balsam. et mitridatus. ¶/
sabellius. et ratimus balthem. same/
lius scriba. et reliqui inhabitantes/
in samaria. et ceteris locis: subiectā/
epl̄am. Regi artaxersi. Dñe pueri/
tui ratimus ab accedentibz. ¶ sabelli/
scriba: et reliqui curie tue iudices/
in celesyria et phenice. Et nūc no/
tum sit dño regi. qm̄ iudei qui asc̄e/

derunt á uobis ad nos.uenientes ī
ihrlm ciuitatē refugam et pessimā.
edificant furnos eius: et statuunt
muros.et templū fuscitant. Qđ si
ciuitas ista et muri consummati
fuerint: tributa nō sustinebūt pen
dere.sz etiam regib; resistent. Et
quia id agitur circa templū.recte
habere arbitrati sumꝰ nō despicere
hoc ipm.sz notum facere dño regi:
ut si iudebitur rex.queratur in li
bris patrū tuoꝝ.et inuenies in ad
monitionib; scripta de hys.ꝛ scies
qm̄ ciuitas ista fuit refuga.et regē
et ciuitates concutiens.et inde re
fugę.et plia cōmittentes in ea ab
eterno. Ob quam causam: ciuitas
ista deserta est. Nunc g̈ notum faci
mus dño rex.qm̄ si ciuitas ista edi
ficata fuerit.et hui muri erecti fue
rint: descensus tibi nō erit in celesyr
riam.et phenicem. Tunc rescripsit
rex ratimo qui scribebat accidentia.
et beltimo et sabellio scribe et ceīs
constitutis et inhabitantib; in syria
phenice: ea que subiecta sūt. Legi
epl'am: quā misisti ad. Precepi ergo
inquiri; et inuentū est qm̄ ciuitas
illa est ab euo regib; resistens.ꝛ ho
mines refuge et prelia in ea effici
entes.et reges fortissimi erant in re
gnis dñantes: et tributa exigentes
a celesyria et phenice. Nunc ergo p
cepi phibere homines illos pdica
re ciuitatē et pcidere nequid ult
hec fiat; sz nec pcedant in plurimꝰ
ex qua sunt malicie: ita ut regib
molestia imporretur.

Tunc retractis hys que á rege
artaxerse scripta fuerant.ra
timus.et sabellius scriba.et qui m
hys constituti erant.iungētes fest
nanter uenerūt in ierlm cū equitatu
et turba et agmine: cepuntq; edifi
cantes phibere et uocabant ab edi
ficatione templi in ierlm: usq; in
secdo anno regni darij regis persaꝝ.
Rex darius fecit cenam magnam
omnib; amicis suis:et omnib; ma
gistratib; medie et plidis.et omnib;
purpuratis et ptoꝛib;.et consulib;
et pfectis sub illo.ab india usq; ethi
opiam: centū uiginti septē puncti
is. Et cū manducassent et bibissēt
et satiati reūtebantur: tunc darius
rex ascendit in cubiculo suo. Et dor
miuit: et expgefactus ē. Tunc illi
tres iuuenes custodes corporis qui
custodiebāt corpus regis: dixerūt
alter alteri. Dicamus unusquisq;
nrm: sermonē qui pcellat. Et cuiꝰ
cumq; apparuerit sermo sapientioꝛ
altūs; dabit illi darius rex dona
magna.purpura coopiri.et in au
ro bibere.ꝛ sup aurum dormire.ꝛ
currū aureo freno.et cidarim bysi
nam.et torquem circa collum: et
secdo loco sedebit á dario ppt sapi
entiam suā.et cognatus darij uo
cabitur. Tunc scribentes singuli
suū ūbum significauerūt; et posu
erunt subꝰ cervical darij regis: et
dixerunt. Cū surrexerit rex: dabūt
illi scripta sua. Et qdcumq; iudica
uerit rex ē trib; et magistratus p
fidis.qm̄ ūbum ei sapientius est:

ipi dabitur victoria. sicut scriptū ē. Vnus scripsit. Fortis ē vinū. Alius scripsit. Fortior est rex. Tertius scripsit. Fortiores sunt mulieres. Sup omnia aūt vincit veritas. Et cū surrexisset rex. accepunt scripta sua; et dederunt illi: et legit. Et mittens. vocauit omēs magistratus ple. et medos. et purpuratos: et prīpes. et pfectos. Et sederunt in concilio: et lecta sunt scripta coram ipis. Et dixit. Vocate adolescentes: et ipi iudicabunt ūba sua. Et vocati sunt: et introierunt et dixit illis. Judicate nobis: de hys que scripta sunt. Et cepit p̄or qui dixerat de fortitudine vini: et dixit. Vinū: qm̄ pualet vinū. Omnibz hominibz qui bibūt illud: seducit mētem. Item regis. et orphani facit mētem vanam. item servi. ac liberi. pauperis. et divitis: et omnē mētem convertit in securitatē et in iocunditatē. Et ñ meminit omnē ebrietatem et debilitatē: et omnia pericula facit honesta. Et ñ meminit regē nec magistratū: et omnia p̄valentia facit loqui. Et ñ meminerūt cū biberint amicitiam nec fīmitatē: et post ñ multū sumunt gladios. Et cū a vino evigilaverint. et surrexerint: nō meminerūt que gesserunt. Quinti. ñ pcellet vinū quod sic cogit facere. Et tacuit. hoc dicto. III

Et inchoauit sequens dicere: qui dixit de fortitudine regis. Quinti. ñ pcellent hoīes qui terrā et mare obtinent. et omnia que in eis sūt. Rex aūt sup omnia pcellet. et dīnatur eor: et omne qd̄cumq; dixerit illis faciunt. Et si miserit illos ad bellatores: vadunt et demoliūtur mōtes. et muros et turres. Jugulant et jugulant: et regis ūbum nō p̄tereunt. Jam si vicerint: afferunt regi oīa quecūq; p̄dam fuerint semp. et alia omnia. Et quotūt ñ militant sī nec pugnāt. sī colunt terrā: rursum cū fuerint metentes. afferunt tributa regi. Et ipe unus solus. Et si dixerit occidere: occidunt. Dixit remittē: remittunt. Dixit plantare: plantant. Dixit exterminare: exterminat. Dixit edificare: edificant. Dixit excidere: excidunt. Dixit plantare: plantant. Et omēs plebs et virtutes: ei obaudiunt. Et sup hec: ipe recumbet. et bibet. et dormiet. Hy aūt qui custodiūt in circuitu eū. et ñ possunt ire singli. et facere opa sua: sī et in dicto audientes sunt ei. Viri; quom̄ nō precellet rex qui sic diffamatur. Et tacuit. Tertius qui dixerat de mulieribz et veritate. hic ē zorobabel: cepit loqui. Viri. ñ magnus rex. et multi hoīes: nec vinum precellit. Quis ē g̃ qui dīnatur eor: Nonne mulieres genuerē regem et omnē plm̄ qui dīnantur mari et terre. et ex illis nati sunt: Et ipe educaverunt eos qui plantaverūt vineas: ex quibz vinum fit. Et ipe faciūt stolas omniū hominū: et ipe faciunt glām hominibz. Et ñ possunt hoīes separari a mulieribz. Sī cōgregaverint aurū et argentū et omnē rem speciosam. et viderint mulierē

unã bono habitu et bona specie: omĩa hec relinquentes in eam intenduũt. et apto ore conspiciunt. Et eam allicunt: magis quã aurũ et argentũ. et omnẽ rem preciosã. Homo patrẽ suũ relinquet qui enutriuit illum. et suam regionẽ; et adhereẽ coniungit. et cũ muliere remittit aĩam: et nec patrem meminit nec matrẽ nec regionẽ. Et hinc oportet uos scire: quĩm mulieres dñantur uĩ. Nonne doleris? Et accipit homo gladiũ suum et uadit in uia facere furta et homicidia. et mare nauigare et flumĩa; et leonẽ uidet: et in tenebris ingreditur. Et cum furtum fecerit et fraudes et rapinas: amabili sue affert. Et iterũ diligit homo suã uxorẽ magis quĩm patrẽ aut matrẽ; et multi demẽtes facti sũt ppẽ suas uxores: et serui fẽi sunt ppter illas. Et multi perierunt et iugulati sũt: et peccauerũt ppẽ mulieres. Et nũc credite mĩ. quia magnus ẽ rex in potestate sua. quĩm oĩs regiones uerentur tangere eũ. Videbam tam apemen filiam bezacis mirifici. concubinã regis. sedentẽ uxta regẽ ad dexterã: et auferentẽ dyadema de capite eius. et imponentẽ sibi. Et palmis cedebat regem de sinistra manu: et sup hoc apto ore intuebatur eam. Et si arriserit ei: ridet. Nam si indignata fuerit ei: blanditur donec reconcilietur in grãm. Quare. cur nõ sunt fortiores mulieres? Magna est terra. et excelsum ẽ celum: que usta agunt. Et tunc rex et purpuratus intuebantur in alterutrũ. Et incipiunt loq̃ de ueritate. Quare. nonne fortes sũt mulieres? Magna ẽ tra: et excelsum ẽ celum: et uelox cursu solis conũtur in gyro celum in locũ suũ. in una die. Nonne magnificus ẽ qui hec facit? Et ueritas magna: et fortior ꝑ omnib̃. Omnis terra ueritatem inuocat: celum etiã ipsam bñdicit. Et omnia opa mouentur et tremunt eam: et non ẽ cum ea que quã iniquũ. Iniquus rex. iniq̃ mulieres. et iniqui oĩs filij hominũ; et iniqua omĩa illor opa. et nõ est in ipis ueritas: et in sua iniquitate pibunt. Et ueritas manet et inualescit in eternũ: et uiuit. et obtinet ĩ secula seculor. Nec ẽ apud eam accipe psonas nec differentias; sed que usta sunt facit omnib̃ iniustis ac malignis: et oĩs benignantur in opib̃ eius. Et nõ est in iudicio eius iniquũ: sz fortitudo et regnũ et potestas et maiestas omniũ euor. Benedictus dñs ueritatis. Et desijt loquendo. Et oĩs ppli clamauerũt: et dixerũt. Magna ẽ ueritas: et ꝑualet. Tunc rex ait illi. Pete siquid uis amplĩ quĩm que scripta sunt: et dabo tibi. secũm qđ inuentus es sapientior primus. Et primũ mĩ sedebis: et cognatus mĩs uocaberis. Tunc ait regi. Memor esto uoti qđ uouisti edificare ihrlm. in die qua regnũ accepisti; et omĩa uasa que accepta sunt ex ierlm remittere: que sepauit cyrus quãdo mactauit ba

bylonā · et uoluit remittere ea ibi. Et tu uoluisti edificare templū qđ incenderūt ydumei: q̄ndo extimmata ē iudea à chaldeis. Et nunc hoc ē qđ postulo dñe: et qđ pro hoc ē maiestā à te. Postulo ut facias uotum qđ uouisti regi celi: ex ore tuo. Tunc surgēs darius rex: osculatus ē illū. Et scripsit epl̄as ad oēs dispensatores. et p̄fectos et purpuratos: ut deducerent eum · et eos qui cum illo erant oēs. ascendentes edificare ierlm. Et oīb; p̄fectis qui erant in syria & phenice et lybano scripsit epl̄as: ut traherēt ligna cedrina à lybano in ierlm · ut edificarent cū eis ciuitatē. Et scripsit oīb; iudeis qui ascendebant à regno in iudea p̄ libertate; omnē potentē & magistratū et p̄fectum · nō supuenire ad ianuas eor: et omnē regionē quā obtinuerant · ēē immunem eis. Et ydumei relinquant casella que obtinent iudeor · et ad instructurā templi dare p̄ singulos annos talenta uiginti usq; dum pdificaretur: et sup̄ sc̄ificiū holocaustōmata hostilare cotidie sicut habent p̄ceptum; alia talenta decē offerre p singulos annos: et oīb; qui p̄cedūt à babylonia cōdere ciuitatem · ut ēēt libras tam ipis quā filiis eor · & oīb; sacerdotib; qui p̄cedunt. Scripsit aūt et quantitatē · et sacram stolam: que deseruirēt. Et iussit scripsit dare p̄cepta: usq; in diem qua cōsūmabitur domus. et ierlm exstruetur. Et oīb; custodientib; ciuitatem: scripsit dare eis sortes & stipendia. Et dimisit oīa uasa: que seperauerat cyrus à babylonia · Et oīa que cūq; dixit cyrus: ipe p̄cepit fieri · et mitti ihrlm · Et cum p̄cessisset ille à dolescens: eleuans faciem in ihrlm bñdixit regem celi · et dixit. Abste est uictoria; et abste ē sapia et claritas: et ego seruus tuus sum · Bñdc̄s es qui dedisti mi sapiam: et tibi confitebor dñe patrum nr̄or · Et accepit epl̄as: et p̄fectus ē in babyloniam · Et uenit et nūciauit frib; suis: oīb; qui fuerūt in babylonia · Et bñdixerunt dñm patrū suor · qm̄ dedit illis remissionē et refrigerium: ut ascenderēt et edificarent ierlm · et templū ubi nominatū est nom̄ eius in ipo. Et exultauerūt cū musicis et letitia: diebus septem.

Post hec aūt lecti sūt ut ascenderent p̄cipes pagor p domos et p tribus suas: et uxores illor · et filij et filie eor · et serui & ancille ipor · et pecora illor · Et darius rex misit una cum eis equites mille: donec deducerēt eos in ihrlm cū pace et cū musicis et cū tympanis & tybus. Et oēs frēs erant ludentes: et fecit eos ascendere simul cū eis. Et hec sunt noīa uiror qui ascenderunt p pagos suos: in tribus et in partem p̄cipatus ipor · Sacerdotes filij phinees filij aaron: ihs filius iosedech · ioachim filij zorobabel filij salathiel de domo dauid ex pgenie phares tribu aūt iuda · qui locutus est sub dario rege psarū sermones mirificos · in scō anno regni ipius.

nīse nisan p̄mo. Sunt aūt hij qui
ex iudea ascenderūt de captiuitate
trāsmigratōis: quos trāsmigrauit
nabuchodonosor rex babylonie ī
babylonē. Et reuersus ē in urbē
et reliquit partē iudee: unusquisq;
in ciuitatē suam. Qui uenerunt
cū zorobabel. et ihū: neemias. are
ores. helimeo. emmanno. mardoche
o. belsuro. mesphlaroth hor. eli oro.
ebonia. unus de p̄cipibz eor. et
numerus ab gentilibz eor ex ip̄o
fuit eor. Filij phares: duo milia.
centum. septuaginta duo. Filij a
res: tria milia. quingēta septē.
Filij semo. centum. quadraginta
duo. In filijs ihū et ioabes: milia
trecenti duo. Filij demū: duo mi
lia. quadringenti. septuagīta. Filij
chorabā: ducenti quinq;. Filij ba
nucā: centū sexaginta octo. Filij
bebeth: quadringenti tres. Filij ar
chat. quadringenti uiginti septē.
Filij chān: triginta septem. Filij
zorobar. duo milia sexaginta septē.
Filij admū: quadringenti sexagī
ta unus. Filij azeroeetis. centū oc
to. Filij cialo. et zelas: centū septē.
Filij azorech. quadringenti trigin
ta nouem. Filij iebdarbone. centū
triginta duo. Filij ananie. centum
triginta. Filij ason. filij marsar. q̄
dringenti uiginti duo. Filij zaba
ris. nonaginta quinq;. Filij sepho
lemon. centū uiginti tres. Filij ne
pobai. q̄nquaginta quinq;. Filij her
banatus. centum q̄nquaginta oc
to. Filij ebarhamus. centū trigin
ta duo. Filij occatarpatros qui eno
chadies. et modie. quadringenti tri
ginta duo. qui ex gramas et gabea.
centū uiginti unus. qui ex basellon.
et cenge. sexaginta quinq;. qui ex
bastaro. centum uiginti duo. qui ex
berhenobes. q̄nquaginta quinq;. Filij
liptis. centū q̄nquaginta quinq;. Filij
labomu. trecenti q̄nquaginta septē.
Filij sichem. trecenti septuaginta.
Filij suadon. et chomus. trecēti sep
tuaginta octo. Filij erdis. duo mi
lia. centū quadraginta quinq;. Filij
anaas. trecenti septuaginta. Sacer
dotes filij ieddus. filij eutem. filij e
liasib. trecenti septuaginta duo. Fi
lij emerus. ducenti quinq̄ginta duo.
Filij sasury. trecenti q̄nquaginta
septē. filij carē. ducenti uiginti sep
tem. Leuite filij iesu in cadmiel. z ba
nuis. et serebias. et odias. septuagī
ta q̄tuor. Omnis numerus à duo
decimo anno. triginta milia. q̄dra
genta sexaginta duo. Filij et filie
et uxores. omnis computatio. q̄dra
ginta milia. ducenti quadraginta
duo. Filij sacerdotū qui psallebant
in templo. Filij asaph. centū uigin
octo. Hostiarij uō filij esnenui. filij
azer. filij amon. Filij accuba. topa.
filij robi. Omnes: centū triginta
nouem. Sacerdotes seruientes in tē
plo. filij sel. filij galipa. filij rabloth.
filij carie. filij su. filij hellu. filij la
bana. filij acmata. filij arcub. filij
ura. filij ceta. filij agab. filij obai.
filij anan. filij cauua. filij gedeu.
filij an. filij radin. filij de samnu.

filij netoba. filij caseba. filij gaze. filij ozim. filij finoe. filij ateen. filij baſtem. filij aſiana. filij manei. filij naſim. filij accufu. filij agiſta. filij aſna. filij fanem. filij faſalom. filij meeda. filij fuſa. filij cared. filij barch. filij caree. filij thoeſi. filij naſith. filij agiſa. filij pedon. ſalomon filij ei. filij aſophor. filij farida. filij celi. filij dedon. filij gaddahel. filij ſephegi. filij aggia. filij phacareth. filij ſabaran. filij ſaroneth. filij malſie. filij amei. filij ſaſin. filij addus. filij ſuba. filij eura. filij rabocis. filij faſphar. filij malmon. oēs ſacro ſeruientes. et pueri ſalmon. quadringēti octogin ta duo. Hij ſunt filij qui aſcenderūt. athermel. et theraſas. pncipes eox. carmellam. et careth. et ñ poterant edicere ciuitates ſuas et pgenies quē ad modū ſunt. Et ex iſrl filij dalary. filij tubam. filij necodaie. Et ex ſacēdotib; qui fungebāt ſacēdocio. et ñ ſunt inuenti. filij obia. filij achilos. filij addin. q̄ accepit uxorē ex filiabz phargelen. et uocati ſunt noīe eius. Et hoc quelita ē generis ſcripta impedatura. et nō eſt inuēta. Et phibti ſunt ſacēdocio fungi. Et dixit illis neemias et aſtharas. ne participarent ſcā. donec exurgat pontifex doctus in oſtenſionē et ueritatē. Oēs aūt iſrl erat duodecī milia. exceptis ſeruis et ancillis. quadraginta duobz milibz trecentis ſexaginta. Serui hoc et ancille. ſeptē milia trecenti triginta ſeptem. Cantores et cantatrices. ducenti ſexaginta q̄nq;. Camelj. q̄ dringenti triginta quinq;. Equi. ſeptem milia trigintа ſex. Muli. ducēta milia quadraginta q̄nq;. Subugalia. q̄nq; milia uiginti quinq;. Et de pōſitis ipīs p pagos dum uenirent in templū dei qd erat in hierlim. uouerūt ſuſcitare templū in loco ſuo ſcm̄ ſuam uirtutē. et dari in templū thеſauraciū opm ſacrum. auri minas. undecī milia. et ſtolas ſacerdotales centū. Et inhabitauerūt ſacēdotes et leuite. et qui erierant ex plebe i hierlim. et in regione. et ſacri cantores. et hoſtiarij. et oīs iſrl in regionib; ſuis. Inſtante aūt ſeptimo meſe. cūq; eēnt filij iſrl unuſquiſq; in ſuis tribus. conuenerūt unanimes in atriū qd erat ante ianuā orientalē. Et ſtantes ihs filius ioſedech et frēs eius ſacēdotes. et zorobabel filius ſalathiel. et huius frēs. parauerunt altare ut offerrent ſup illud holocauſtomata. ſcm̄ que in libro moyſi hominis di pſcripta ſunt. Et cōuenerunt ſibi ex aliis nationibus terre. et erexerunt ſacraciū in loco ſuo oēs gentes terre. et offerebant hoſtias. et holocauſtomata dño matutina. Et egerūt ſcenophegia. et diem ſollempnē ſicut pceptum ē in lege. et ſacrificia cotidie ſicut oportebat. et poſt hec oblationes in ſtructas. et hoſtias ſabbatoz et neomenias. et diez ſollempnū oīū. ſcificatoz. et quotqt uouebāt dño. A neomenia ſeptimi mēſis. cepert hoſtias offerre deo. Et templum

dñi: nōdum erat edificatū. Et de
derunt pecuniā lapidarijs ⁊ fabris.
et potum et pabula: cum gaudio.
Et dederunt carra ſydonijs ⁊ tyrijs.
et ut tñſuehereñt illis de lybano tra
bes cedrinas: et facerent rates in
ioppe portum ſecñm decretū. quod
ſcriptum erat eis à cyro pſaꝛ rege.
Et in ſecño anno uenientes in tem
plum dñi in ihrlim. mſe ſecño inchoa
uerūt. zoꝛobabel filius ſalathiel.
et ihſ filius ioſedech. et frēs ipoꝝ
⁊ ſacdotes et leuite: et oñs qui ad
uenerāt de captiuitate in ihrlim. Et
fundauerūt templū dei nouluno
ſecñi mſis. ſecñi anni: cū uenissent
in iudeam et ihrlim. Et ſtatuerunt
leuitas à uiginti annis: ſuper opa
dñi. Et ſteterūt ihſ et filius ei. et frēs
oñs leuite conſpirantes et exercuto
res legis: et facientes opa in domo
dñi. Et ſteterunt ſacdotes haben
tes ſtolas cum tubis. et leuite filij
aſaph habentes cymbala: collau
dantes dñm. et benedicētes ſecñm
dauid regem iſrl. Et cantabant
canticū dño: qm dulcedo ⁊ honoꝛ
eius in ſecula. ſup omnē iſrl. Et
oñs ppls tuba cecinerunt: et p
clamauerūt uoce magna. collaudan
tes dñm in ſuſcitatione domus dñi.
Et uenerūt ex ſacdotib⁹ et leuitis et
pſidentib⁹ ſecñm pagos ſenioꝛib⁹ q
uiderant priſtinam domū. et ad
huc edificationē cum clamoꝛe et
planctu magno. et multi cū tubis
et gaudio magno: in tantum ut
popls ñ audiret tubas ꝓ planc
tum ppli. Turba enī erat tuba canēs
magnifice: ita ut longe audiretur.
Et audierūt inimici tribus iude et
beniamin: et uenerūt ſcire que eſſet
uoꝛ tubaꝝ. Et cognouerunt: qm q
erant ex captiuitate edificant tem
plū dño deo iſrl. Et accedentes ad zo
robabel et ihm. et ꝓpositos pagoꝝ:
dixerunt eis. Edificabimus una uo
biſcū: ſimilit enim audiuim⁹ dñm
nrm: et ipi parit incedimus à dieb⁹
aſſaſarech regis aſſyrioꝝ. qui tranſ
migrauit hinc. Et dixit illis zoꝛo
babel et ihſ: et pncipes pagoꝝ iſrl.
Non ē nobis et uobis: edificare do
mū di nri. Nos enī ſoli edificabim⁹
domū dei nri: ſecñm ea que pcepit cy
rus rex pſaꝛ. Gentes aūt terre ſeu
bantes hys qui ſunt in iudea. ⁊ le
uantes opus edificatōis. et insidias
et pplm adducentes: phibebant eos
edificare. Et aggreſſuras exercēres.
impedierūt ne conſummaretur edificiū
omni tempe uite cyri regis: et ptra
xerunt ſtructurā p biennīū. uſq
ad darij regnum.

VI

In ſecño aūt anno regni darij: pphā
uit aggeus et zacharias filius ad
dm ꝓphē apud iudeam et in ihrlim.
in noīe dñi dei iſrl ſup eos. Tunc
ſtans zoꝛobabel filius ſalathiel et
ihſ filius ioſedech. inchoauerūt edifi
care domū dñi que eſt in ihrlim: cū
adēent eis ꝓphē dñi. et adiuuarēt eos.
In ipo tempe uenit ad illos ſiſenne
ſubregulus ſyrie ⁊ phenicis. ⁊ ſatra
boꝛanes et ſodales eius: et dixerūt
eis. Quo pcipiente uobis domum

hanc edificatis.et tectum istud.et
alia omnia perficatis? Et qui fuit struc
tores.qui hec edificant? Et habue
runt gratiam.visitatione facta sup
eos qui erant ex captiuitate a dño.
seniores iudeor; et ne sunt impedi
ti edificare donec significaretur dario
de omnib; istis:et responsum accipe
retur. Exemplum epistole:quam miserunt
dario. Sisennes subregulus syrie
et phenices.et sarrabozanes.et soda
les eius in syria et phenice psides:
regi dario salutem. Omnia nota sint
dño regi; quia cum aduenissemus in
regionem iudee.et introissem in ierlm.
inuenim edificantes domum di magnam
et templum.ex lapidib; politis
magnis.et parietib; materijs in pari
tib;.et opa illa instanter fieri.et suc
cessu prosperari in manib; eor;
et in omni gloria cum diligentissime
perfici. Tunc interrogauim seniores.
dicentes. Quo precipiente uobis.
edificatis domum istam.et opa hec
fundatis? Ideo aut interrogauim
eos:ut notum facerem tibi homines
positos.et nominum scripturam ppo
sitor; postulauim illos. At illi respo
derunt nobis:dicentes. Nos sumus
serui dni qui fecit celum et terram;
et edificabatur hec domus ante illos
annos multos.a rege israel magno et
fortissimo:et consumata e. Et cum
patres nri exacerbantes erant.et
peccauerunt in dnm israel:tradidit illos
in manu nabuchodonosor regis ba
bylonie regis chaldeor. Et domum
istam demolientes incenderunt:et
plm duxerunt captiuum in babylo
niam. In primo anno regnante cyro
rege babylonie:scripsit cyrus rex do
mum hanc edificare. Et illa sacra ua
sa aurea et argentea que extulerat
nabuchodonosor.de domo que est in
ierlm.et consecrauerat ea in suo tem
plo;rursus protulit ea cyrus rex de
templo quod erat in babylonia:et
tradita sunt zorobabel.et salma
nassaro subregulo. Et precepit e
eis ut offerrent hec uasa et repo
nerent in templo qd erat in ierlm:
et templum ipm dei edificare in lo
co suo. Tunc salmanassarus subie
cit fundamenta domus dni:que est
in ierlm. Et exinde usq; nunc edi
ficatur:et nondum accepit consummatio
nem. Hunc g indicatur a nobis o
rex:perquiratur in regalib; biblio
thecis cyri regis que sunt in baby
lonia. Et si inuentum fuerit.consilio
cyri regis.cepram ee structuram dom
dni que e in ihrlm.et iudicabitur
a dño rege nro.scribat de hys nobis.
Tunc rex darius precepit inquiri:
in bibliothecis. Et inuentus e in
ecbathanis oppido quod est in media
regione locus unus:in quo scripta
erant ista. Anno primo regnante cy
ro.rex cyrus precepit domum dni que e
in ierlm edificare.ubi incendebatur
igni assiduo;cuius altitudo sit cu
bitor decem.et latitudo cubitor sexa
ginta.quadratum lapidib; politis
tribus.et materiano ligno eiusdem re
gionis.et materiano uno nouo.et im
pendia dari de domo cyri regis:et

sacra uasa domus dñi tam aurea
qm̃ argentea que extulit nabucho
donosor in domũ que est in ihrlm
ubi erant posita. ut ponantur illic.
Et p̃cepit curam agere sisennem
subregulũ syrie et phenices. & sathra
bozanem et sodales eius; et qui or
dinati erant in syria et phenice p̃
sides: ut abstinerẽt se ab eodem lo
co. Et ego quoq; p̃cepi in totum edi
ficare. Et ꝓspere ut adiuuent eos
qui sunt ex captiuitate iudeoꝝ. do
nec consũmetur templũ eius dñi.
et a uexatione tributoꝝ celesyrie &
phenices. diligent̃ quantitatẽ dari
hys hominib; ad sacrificiũ dñi zo
robabel pfecto. ad tauros & arietes
et agnos. simili aũt et frumentũ
et sal et uinũ et oleum. instant̃ p
singulos annos; put sacdotes qui
sunt in ihrlm dictauerẽt consum
mari die sine ulla dilatione. ut offe
rantur libationes deo sũmo p rege
et pueris eius. et orent pro ipsoꝝ
uita. Et denunciet̃ ut qui cũq;
trãsgressi fuerint aliquid ex hys q̃
scripta sunt aut spreuerint; accipi
atur lignũ de suis ꝓpriis et suspẽ
dantur. et bona ipsoꝝ regi asscribã
tur. Preterea et dñs cuius nom̃ in
uocatum ẽ ibi: exterminet omnẽ
regem & gentẽ. qui manũ suam ex
tenderit phibere. aut male tracta
re domũ dñi illam. que ẽ in ierlm.
Ego darius rex decreui: quã dili
gentissime secũm hec fieri. VII

Tunc sisennes subregulus ce
lesyrie & phenices. et sathra
bozanes et sodales obsecum hys q̃
a dario rege decreta erant. insiste
bant sacrosc̃is opib; diligentissime
coopantes cũ senioribus iudeoꝝ pn̄ci
pib; syrie. Et ꝓspata sunt sacrosc̃a
opa: ꝓphantib; aggeo et zacharia.
ꝓphetis. Et consumauerũt oĩa p
preceptũ dñi dei isrl: et ex consilio
cyri et darij et artaxersis regis plax.
Et consũmata ẽ domus ista usq; ad
tertiam et uicesimã diem mẽsis adar:
sexto anno darij regis. Et fecerunt
filij isrl. et sacdotes et leuite. & ceti
qui erant ex captiuitate qui apposi
ti sunt: secũm ea que scripta sunt ĩ
libro moysi. Et obtulerunt in dedi
catione templi dñi: tauros centum.
arietes ducentos. agnos quadringẽ
tos. et edos ꝓ peccatis uniuersi isrl
duodecim. secũm numerũ tribuũ isrl.
Et steterunt sacdotes et leuite am
dti stolis p tribus sup opa dñi di isrl
secũm librum moysi: et hostiarij per
singulas ianuas. Et egerunt filij
isrl cum hys qui erant ex captiui
tate illud phase quartadecima luna
mẽsis pmi: quãdo sc̃ificati sunt sacer
dotes et leuite. Et oĩs filij captiui
tatis ĩ sunt simul sc̃ificati: quia le
uite oĩs simul sc̃ificati sũt. Et im
molauerũt phase uniuersi filij captiui
tatis: et fratrib; suis sacdotib; et
semetipsis. Et manducauerũt filij
isrl qui erant ex captiuitate: oĩs
qui remanserant ab oĩb; exterari
oĩb; gentiũ terre. q̃rentes dñm. &
celebrauerũ diem festum azimoꝝ
septẽ diebus epulantes in conspectu

bozanes et sodales obsecum hys q̃
a dario rege decreta erant. insiste
bant sacrosc̃is opib; diligentissime
coopantes cũ senioribus iudeoꝝ pn̄ci
pib; syrie. Et ꝓspata sunt sacrosc̃a
opa: ꝓphantib; aggeo et zacharia.
ꝓphetis. Et consumauerũ oĩa p
preceptũ dñi dei isrl: et ex consilio
cyri et darij et artaxersis regis plax.
Et consũmata ẽ domus ista usq; ad
tertiam et uicesimã diem mẽsis adar:
sexto anno darij regis. Et fecerunt
filij isrl. et sacdotes et leuite. & ceti
qui erant ex captiuitate qui apposi
ti sunt: secũm ea que scripta sunt ĩ
libro moysi. Et obtulerunt in dedi
catione templi dñi: tauros centum.
arietes ducentos. agnos quadringẽ
tos. et edos ꝓ peccatis uniuersi isrl
duodecim. secũm numerũ tribuũ isrl.
Et steterunt sacdotes et leuite am
dti stolis p tribus sup opa dñi di isrl
secũm librum moysi: et hostiarij per
singulas ianuas. Et egerunt filij
isrl cum hys qui erant ex captiui
tate illud phase quartadecima luna
mẽsis pmi: quãdo sc̃ificati sunt sacer
dotes et leuite. Et oĩs filij captiui
tatis ĩ sunt simul sc̃ificati: quia le
uite oĩs simul sc̃ificati sũt. Et im
molauerũ phase uniuersi filij captiui
tatis: et fratrib; suis sacdotib; et
semetipsis. Et manducauerũ filij
isrl qui erant ex captiuitate: oĩs
qui remanserant ab oĩb; exterari
oĩb; gentiũ terre. q̃rentes dñm. &
celebrauerũ diem festum azimoꝝ
septẽ diebus epulantes in conspectu

dñi: qm̃ conuertit consiliū regis assy
rioꝝ in eis. confortare manus eoꝝ ad
opa dñi dei ihrl'. Et post hunc regnan
te artaxerse psaꝝ rege: accessit esdra
filius azarie. filij elchie. filij salome.
filij sadoch. filij achitob. filij amerj.
filij azarj. filij bocce. filij abisae. fi
lij phinees. filij eleazari. filij aaron
primi sacerdotis. Hic esdras ascendit
de babylonia: cum eet scriba et īge
nuolus in lege moysi que data est a
dño ihrli dicere et facere. Et dedit
ei rex glām: qd' inuenisset grām in
omni dignitate et desiderio. in con
spectu eius. Et ascenderūt simul cum
ipo ex filijs ihrl'. et sacerdotibꝫ z leuitis.
et sacris cantoribꝫ templi et hostia
rijs. et ferijs templi in ierlim: an
no septimo regnante artaxerse. in
quinto mse. Hic annus: septimus
ē regni. Exeuntes enī de babylonia:
nouilunio quinti mīs uenerūt ihrlm
mā uxta pceptā illius. habentes p
spiratem trinitatis á dño ipo. In hys
enī esdras magnā disciplinā obti
nebat: ne pretermitteret quicqm eoꝝ
que eēnt ex lege dñi et preceptis. do
cendo unūsum ihrl' omnē iustitiā.
et iudiciū. Accedentes aūt qui scri
bebant scripta artaxersis regis. tra
diderunt scriptū qd' obuenerat ab
artaxerse rege ad esdram sacerdotē
et lectorem legis dñi: cuius exem
plum subiectum est.

VIII

Rex artaxerses esdre sacerdoti
et lectori legis dñi: salutem.
Humanior ego iudicans etiam be
neficijs. pcepi eis qui desiderant
ex gente iudeoꝝ sua sponte z ex sa
cerdotibꝫ et leuitis qui sunt in reg
no meo: comitari tecum in ihrlm.
Siqui gr̃ cupiunt ire tecum. comue
niant et pficiscantur sicut placuit
mi. et septem amicis meis consilia
rijs: ut uisitent ea que aguntur se
cundū iudeam et ihrlm: obseruan
tes sicut habes in lege dñi. et ferāt
munera dño ihrl' que uouit ego et
amici. ihrlm. et omne aurum z ar
gentū quod inuentū fuerit in regio
ne babylonie dño in ierlm. cū illo
qd' donatum ē pipā gente in tem
plū dñi eoꝝ quod est in ihrlm: ut col
ligatur hoc aurū et argentū ad tau
ros et arietes et agnos et edos et
que hijs sunt congruentia. ut offe
rant hostias dño sup altare dñi ip
soꝝ qd' est ihrlm. Et oīa quecumqꝫ
uolueris cum frībꝫ tuis facere auro
et argento pfice p uoluntate: secīm
pceptum dñi dei tui. Et sacra scē
uasa que data sunt tibi ad opa domi
dñi dei tui que est in ihrlm. et cetera
quecūqꝫ tibi subuenerint ad opera
templi dei tui: dabis de regali ga
zophylatio. Cū uolueris cum frībꝫ
tuis facere auro et argento: pfice
secīm uoluntatē dñi. Et ego quidē
rex artaxerses pcepi custodibꝫ the
sauroꝝ syrie et phenices. ut quecūqꝫ
scripserit esdras sacdos et lector le
gis dñi diligenter detur ei usqꝫ ad ar
genti talenta centū. similr̃ et aum.
usqꝫ ad frumēti modios centum. et
uini amphoras centū: et alia que
cumqꝫ habundant. sine taxatione.

Omīa ſecīm legem dei fiant deo
altiſſimo: ne forte exurgat ira in
regno regis. et filij. et filioꝝ eius.
Vobis aūt dicatur: ut omnibꝫ ſa
cerdotibꝫ et leuitis. et ſacris can
toribꝫ et ſeruis templi. et ſcribis
templi huius. nullum tributum
neq; ullā indictionē irrogetur: nec
habeat quiſquā poteſtatē obicere
eis quicquā. Tu aūt eſdra ſecīm ſa
pientiā dei conſtitue iudices et ar
bitros in tota ſyria et phenice: et
oīs qui legem di tui nouerīt doce:
quorꝫ trāſgreſſi fuerint legem.
diligenē plectantur siue morte. ſi
ue cruciatu. siue erā pecunie mulc
tatione. uel abductione. Et dixit
eſdras ſcriba. Benedictꝰ dñs patrū
nroꝝ. qui dedit hanc uoluntatē in
coꝝ regis. clarificare domū ſuā que
eſt in ihrlm: et me honorificauit ī
conſpectu regis. et conſiliatoꝝ et a
micoꝝ eius. et purpuratoꝝ eius. Et
ego conſtans aīo factus ſū: ſecīm
opitulationē dñi dei mei. Et con
gregaui ex iſrl' uiros: ut ſimul aſ
cenderent mecū. Et hi ſunt ꝓpoſi
ti ſecīm ſuas patrias et pīncipatus
portionales: eoꝝ qui mecū aſcende
runt de babylonia in regno artax
erſis. Ex filijs phares: gerſomus.
Ex filijs ſiemaruth: amenus. Filiꝰ
dauid: accus filiꝰ ſedelie. Ex fi
lijs phares zacharias: et cum eo
reūti ſunt uiri centū quinquagī
ta. Ex filijs ductoris moabiliomis.
zaraei: et cum eo uiri. ducenti qn
quaginta. Ex filijs zathues. iechō
nias. zetheeli: et cum ipō uiri ducē
ti qnquaginta. Ex filijs ſoalamaſi
as. gotholiē: et cum ipō uiri ſeptua
ginta. Ex filijs ſaphatie. zarias. mi
cheli. et cum ipō uiri octoginta. Et
filijs iobabdiasie. zaeli: et cum ipō
uiri ducenti duodecim. Ex filijs banie.
ſalimoth filiꝰ ioſaphie: et cum ipſo
uiri centū ſexaginta. Ex filijs beer.
zacharias. bebai: et cum ipō uiri du
centi octo. Ex filijs aſgadno chames
achatie: et cum ipō uiri centū decē.
Ex filijs adonicam ipīs poſtremis.
et hec ſunt nomina eoꝝ: eliphalam
filius iebel et ſemeas. et cum ipſo
uiri ſeptuaginta. Et cōgregaui eos
ad fluuiū qui dicitur ahia. Et me
tati illic ſumus triduo: et recogno
ui eos. Et ex filijs ſacerdotū et leui
tay: nō inueni illic. Et miſi ad ele
azarum. et ecelom. et maſman. et
maloban. et enaathem. et ſamea. et
ioribum. nathan. ennagan. zacha
riam. et moſollamū. ipſos ductores
et peritos. Et dixi eis. ut uenirēt
ad loddeum: qui erat apud locum
gazophilatij. Et mandaui eis ut
dicerent loddeo et frībꝫ eius et illis
qui erant in gazophilatio: ut mitte
rent nobis eos qui ſacerdotio fungē
rentur in domo dñi dei nri. Et ad
duxerunt nobis ſecīm manū uali
dam dñi dei nri. uiros pios: ex filijs
mooli. filij leui. filij iſrl'. ſebebian.
et filios et frēs qui erant decem et
octo. asbiam. et annun. ex filijs fi
lioꝝ chananei. et filij eoꝝ. uiri ui
ginti: et ex hijs qui in templo ſer

uebant quos dedit dauid·et ipſi p̃n
apes ad opationē leuitis templo ſer
uentiū ducentos uiginti·Omniū
nōia: ſignificata ſunt in ſcripturis.
Et uouī illuc ieiunīū iuuenib; in
conſpectu dñi: ut quereremꝰ ab eo bo
num iter nobis et qui nobiſcū erāt.
et filiis et pecoribꝫ ꝓpter inſidias.
Erubuī enim petere a rege pedites
et equites in comitatu tutele gra:
contra adūſarios nr̄os. Dixeram enī
regi: q̃m uirtus dñi erit cū eis qui
inquirunt eū in omni effectu·Et
rursum deꝑcati ſumus dñm deum
nr̄m: ſedm hec·Que et ꝓpitium ha
buimꝰ: et compotes facti ſumus do
nō. Et ſepaui ex plebis p̃poſitis et
ſacerdotib; templi·uiros duodecim:
et ſedebiam·et aſamiam·et cū eis
ex frib; eoꝝ·uiros decē. Et appendi
eis argentū et aurum·et uaſa ſa
cerdotalia domus dñi dī nr̄i: que
donauerat rex et conſiliarij eius ꝫ
p̃cipes·et omnis iſrl'. Et cū appen
diſſem: tradidi argenti talenta
centū q̃nquaginta·et uaſa argen
tea talentoꝝ centum·et auri talen
ta centū. et uaſoꝝ aureoꝝ ſeptuagin
ti·et uaſa erea de bono eraſito
ſplendentia duodecim. auri ſperiem
rodentia·Et dixi eis. Et uos ſcī
eſtis dño et uaſa ſunt ſcā: et au
rum et argentū uotum ē dño deo
patrum nr̄oꝝ. Vigilate ꝫ cuſtodite:
donec tradatis ex plebis p̃poſitis et
ſacerdotib; et leuitis et principib;
cuitatū iſrl' in ihrlm. in paſtoforio
domus dei nr̄i. Et hij qui ſuſcepe
ſacerdotes et leuite aurū et argentū
et uaſa que erant in ihrlm: intule
runt in templū dñi. Et ꝓmotum
á fluuio thia·die duodecima·mēſis
p̃mi: uſq; quo introitum in ihrlm.
Et cum factus fuiſſet tertius dies.
quarta die ponderatū aurum ꝫ ar
gentū traditum ē in domo dñi dei
nr̄i. marmoth filio uri ſacdoti; et
cum eo erat eleazar filius phinees.
et erant cum ipis. ioſabdus filius
ihu. et medias et bannī filii leuite:
ad numerū et ad pondus unuſa.
Et ſcriptum ē pondus ipoꝝ: eadē
hora·Qui aūt uenerē ex captiuita
te. obtulerunt ſacrificiū dñi iſrahel·
tauros duodecim ꝓ omni iſrl'. arietes
octoginta ſex. agnos ſeptuaginta
duos. hircos ꝓ peccato duodecim. ꝫ
ꝓ ſalute uaccas duodecim: omnia
in ſacrificiū dñi. Et relegerunt
p̃cepta regis regalib; diſpenſatori
bꝫ. et ſubregulis celeſſyrie et phe
nices: et honorificauerūt gentem et
templum dñi. Et ꝫ ſummatis hij:
acceſſerūt ad me prepoſitū·dicētes.
Non ſegregauerūt genus iſrl' et p̃n
pes. et ſacerdotes. et leuite. ꝫ alien
gene gentes. et nationes terre. im
mūdicias ſuas: á chananeis. et ce
theis. et pherezeis. et iebuſeis. et
moabitis. et egyptiis. et ydumeis.
Coniuncti enim ſunt filiabꝫ eoꝝ. et
ipi et filij eoꝝ: et cōmixtum eſt ſem
ſem alienigenis gentib; terre. Et
participes erant p̃poſiti et magiſ
tus iniquitatis huius: ab initio ip
ſius regni. Et mox ut audiui iſta·

conscidi uestimẽta et sacram tunicã: et lacerans capillos capitis et barbam. sedi dolens et mestus. Et cõ ueneruntad me quotqt tunc mouebantur in ubo dñi isrl: me lugentem sup iniquitatẽ istã. Et sedebã tristis: usq; ad uespertinũ sacrificiũ. Et surgens a ieiunio. consciſſa habens uestimẽta et sacram tunicam: ingenuculans et extendens manꝰ ad dñm. dicebam. Dñe confusus sum: et reueritus sum ante factẽ tuã. Peccata enĩ nr̃a multiplicata sunt sup capita nr̃a. et iniquitates nr̃e exaltate sũt usq; ad celum: qm̃ a temp̃ibꝫ patrum nr̃oꝝ sumꝰ in magno peccato usq; in diem hũc. Et ꝓpter peccata nr̃a et patrum nr̃oꝝ sumus traditi cum fratribꝫ nr̃is. et cũ sacerdotibꝫ nr̃is. et regibꝫ terre in gladiũ. et captiuitatẽ et depdationẽ cũ confusione: usq; in hodiernũ diem. Et nũc quantũ ẽ qđ contigit nobis misericordia abs teꝰ dñe ds derelinquẽ nobis radicem et nom̃ in locum sẽificationis tue: detegẽ luminare nr̃m in domo dñi dei nr̃i: dare nobis cibum i tempe seruitutis nr̃e. Et cũ seruirem. non sumus derelicti a dño deo nr̃o: sed constituit nos in gr̃a. ponens nob reges plax dare cibum: et clarificare templum dñi dei nr̃i. et edificare deserta syon. dare nobis stabilitatem in iudea et ihrlm. Et nũc quid dicimus dñe. habentes hec? Transgressi enĩ sumꝰ pcepta tua: que dedisti in manus pueroꝝ tuoꝝ ꝓphax. dicens. Qm̃ terra in qua introitis possidere hereditatẽ eius ter̃a pollutaest conquinatiõibꝫ alienigenax ter̃e. et imunditie illoꝝ repleuerũt eam totã immũdicia sua; et nunc filias uras ñ coniungetis filys eoꝝ. et filias eoꝝ ñ accipietis filys ur̃is. et ñ inquiretis pacem habere cum illis omni tempe: ut inualescentes manducetis optima ter̃e. et hereditatẽ distribuatis filys ur̃is usq; in euũ. Et que cõtingunt nobis oĩa fiunt ꝓpter opa nr̃a maligna. et magna peccata nr̃a: et dedisti nobis talem radicem. Et rursum reuersi sumꝰ tñ ingredi legitima tua: uri cõmisceamur imunditie alienigenax gentiũ ter̃e huiꝰ. Nonne irasceris nobis ꝑdere nos quoadusq; ñ relinquat radix. et nom̃ nr̃m? Dñe deus isrl. uerax es. Derelicta enim est radix: usq; in hodiernũ diem. Ecce nunc sumus in conspectu tuo: in iniquitatibꝫ nr̃is. Non est enĩ adhuc stare ante te in hys. Et cũ adorando cõfiteretur esdras flens. humi ꝓstratusꝰ ante templũ: congregati sunt ante eum ex ierlm turba magna ualde. uiri et mulieres. et iuuenes. et iuuencule. Fletus enĩ erat magnus: in ipa multitudine. Et cũ clamassẽ iechonias iecli ex filys isrl: dixit esdras. Nos in dñm peccauimꝰ. qđ collocauimꝰ nobis in matrimoniũ mulieres alienigenas ex gentibus terre: et nũc est sup omne isrl. Jn hys gr̃ sit uiuurandũ a dño; expellere oñs uxores uras que ex aliem

gens sunt: cū filys eay. Sicut tibi
decretum ē à maiorib; scdm legem
dñi exurgens explica; ad te enim
spectat hoc negotiū: et nos tecum
sumus. Virilit fac. Et exurgens
esdras adurauit pncipes sacdotū
et leuitas et omnē isrl: facē scdm
omnia hec. Et iurauerunt. IX

Et exurgens esdras abiit ante atri
um templi: abiit in pastoforiū
ionathe filij nasibi. Et hospitatus
illic nō gustauit panem nec aquam
bibit: sup iniquitates multitudinis.
Et facta est pdicatio in oī iudea
et ierlm. oīb; qui erant ex capti
uitate congregati in ierlm: ut qui
cūq; nō occurreret biduo uł triduo
scdm iudicia ancianoz. tol
lentur facultates sue. et ipe alien⁹
iudicaretur à multitudine captiu
tatis. Et congregati sunt oēs qui
erant ex tribu iuda et beniamin. i
trib; diebz: in ierlm. Hic mēsis ē no
nus: uicesimus dies mēsis. et sedit
oīs multitudo in area templi: tre
mores ppē hiemē psentem. Exurgēs
esdras: dixit eis. Vos iniq; fecistis.
collocando uobis in matrimoniū
uxores alienigenas: ut adderetis
ad peccata isrl. Et nunc date confes
sionē et magnificentiā dño deo isrl
patrū nroz; et pficite uoluntatem
ipius: et discedite à gentib; tre. et
ab uxoribz alienigenis. Et clamauit
oīs multitudo: et dixerūt uoce mag
na. Sicut dixisti faciem⁹. Sz qm mul
titudo magna ē et tēpus hybernū
et nō possum⁹ insubsidiati stare. et
hoc opus nō ē nobis unⁱ diei neq; bidui.
multi nō in hys peccauim⁹: stent ppositi
multitudinis et oēs qui nobiscū in
habitāt. et quicūq; habent apud se
uxores alienigenas: et assistant ac
cepto tempe ex oī loco plbiteri et iu
dices. usq; quo soluant iram dñi ne
gotij huius. Jonathas aūt ezeli. et
ozias filij thecam suscepunt scdm
hec: et bosoziam. et leuis et sabathe
us simul cooperati sūt cū illis. Et fe
cerunt scdm hec oīa: uniūsq; q erant
ex captiuitate. Et elegit sibi uiros ef
dras sacdos pncipes magnos de pa
tribz eoz: scdm noīa. Et conuenerūt
noulumo mēsis decimi: examinare
negotiū istud. Et determinatū est de
uiris qui habebāt uxores alienige
nas: usq; ad neomeniā pmi mēsis. et
inuenti sunt ex sacdotib; pmixti: q
habebāt alienigenas uxores. Ex fili
is ihū filij iosedech. et frib; eius: ma
seas. et eliezerus. et iorib⁹. et ioadeus.
Et promiserūt manus ut expellerent
uxores suas: et ad litandum in ora
tione arietē p ignorantia sua. Et ex
filys semei: masseas. et elles. et ioe
lech. azarias. Et ex filys fosoze: iio
nathas. ysmahelis. et nathanael.
iosabdus. et semeis. et colius. et cala
tas. et faoteas. et coluas. et elionas.
Et ex sacris cantoribz: eliasub. za
charias. Et ex hostiarijs: sallum⁹. et
tolbanes. Et ex isrl. ex filys fooziz:
remias. et geddias. et melchias. et
michelus. et eleazarus. et iemmebri
as. et bannas. Et ex filys iolamam:

thamas. et zacharias. ierzelis. et
iobdius. et ermoth. et elyas. Et ex
filys zaton: eliadas. et eliasumus.
et othnas. et iarimoth. et zabdis. et
rebecias. Et ex filys bebes. iohses.
et amanias. et zabdias. et emethis.
Et ex filys banni: olomus. et mallu
chus. et ieddeus. et iasub. et asabus.
et ieremoth. Et ex filys addin: naa
thus. et moosias. et caleurus. et raa
nas. et baseas. mathathias. beseel.
et bonni et manasses. Et ex filys
nuae: noias. et aseas. et melchias.
et sameas. et simon. et benamum.
et malchus. et marras. Et ex filys
asom: charraneus. mathathias. et
bannus. et eliphalath. et manesses.
et semei. Et ex filys banni: iesemu
as. et meodias. et abiramus. et iohel.
et baneas. et pelias. et ionas. et ma
rimoth. et eliasib. et mathaneus. et
eliasis. et oziias. et dielus. et same
dius. et sambris. et iosephus. Et ex
filys noebi: ydelus. et mathathias.
et sabadus. et zetheia. sedim. et iez
lei. baneas. Omnis isti: conuinxerunt
sibi uxores alienigenas. Et dimi
serunt eas: cum filys. Et inhabita
uerunt sacdotes et leuite et qui erat
ex istl in thelim. et in tota regione
una: nouilunio usis septimi. Et
erant filii istl: in cōmorationib; su
is. Et congregata ē omis multitu
do simul: in aream que est ab ori
ente porte sacre. Et dixerunt esdre
pontifici et lectori: ut afferret le
gem moysi que tradita est a dño
deo istl. Et attulit esdras pontifex
legem omi multitudini coz. a uiro
usq; ad mulierē. et oib; sacerdotib;:
audire legem nouilunio usis sep
timi. Et legebat in area que ē ante
sacram portā templi a prima luce
usq; ad uespam: coram uiris et mu
lieribz. Et dederunt omnē sensum
ad legem. Et stetit esdras sacerdos
et lector legis sup lugneū tribunal:
qd fabricatum erat. Et steterūt ad
eum mathathias. et samus. anani
as. azarias. urias. ezechias. et bal
samus. ad dexterā: et ad sinistram
faldeus. mysael. malachias. abus
thas. sabus. nabadias. et zacharias.
Et assumpsit esdras librū coram
omi multitudine: psidebat enī in
gla in conspectu omniū. Et cū ab
soluisset legem: omis recti steterūt.
Et benedixit esdras dño deo altissi
mo: deo sabaoth omipotentē. Et
respondit ois ppls. Amē. Et eleua
tis sursum manib; pcidentes in
terrā adorauerunt dñm: iheius. et
banaeus. et sarabias. et iadmus.
et accub. et sabbatheus. et calithes.
et azarias. et iozadus. et anamas.
leuite qui docebant legem dñi. Et
in multitudine legebant legē dñi:
et pferebant singuli eos qui intelli
gebant lectionē. Et dixit atherstata
esdre pontifici et lectori. et leuitis q
docebant multitudinē: dicēs. Dies
hic: sos est dño. Et omis flebant: cū
audissent legem. Digressi g̃ man
ducate pinguissima queq; et bibite
dulcissima queq. et mittite munera
bus qui nō habent. sos enim ē hic

dies dñi: et nolite mesti esse: dñs enim clarificauit uos. Et leuite de nũciabant in publico oĩb: ut cũcteti. Dies hic sc̃s est: nolite mesti ẽe. Et abierunt oĩs manducare ⁊ bibere et epulari. et dare munera hys q̃ nõ habebant ut epularentur. Magnifice enim sunt exaltati: uerbis quib; eloqti sunt. Et congregati sunt unusi in ihrlm. celebrare letiam: sc̃dm testamentum dñi dei isrl'. Explicit secundus liber esdre. Incipit prologus in librum thobie.

Romatio et heliodoro epis: ieronimus plbr in dño salutẽ. Miratiõ desino: exactionus uẽ instantiã. Exigitis enim ut librum chaldeo sermone conscriptũ. ad latinũ stilum traham: librum utiq; tobie. quẽ hebrei de catha logo diuinar scripturar secantes. hys que agyographa memorant mancipauerunt. Feci satis desiderio uõ: non tamen studio meo. Arguunt enim nos hebreor studia: et imputant nobis. contra suũ canonẽ latinis auctib; ista transferre. Sz melius ẽ ut doceans pharisear displicere iudicio. et epor ustionib; deseruire: instituit ut potui. Et quia uicina est chaldeor lingua sermoni hebraico: utriusq; lingue peritissimũ loquacẽ reperiens. unus diei laborem arripui: et quicq̃d ille in hebraicis ũbis exposuit. hoc ego accito notario. sermonib; latinis exposui. Orationib; uẽris mercedem huius operis compensabo: cũ gratum uobis dixero. me quod uobere estis dignati compellere. Explicit prologus. Incipit liber thobie.

Thobias ex tribu et ciuitate nepthalim. que est in superioribus galylee supra naason post uiam que ducit ad occidentẽ. in sinistro habens ciuitatẽ sephet. cum captus eẽt in diebus salmanasar regis assyrior. i captiuitate tam positus uiam ueritatis ñ deseruit: ita ut oĩa que habere poterat. cotidie concaptiuis frib; qui erant ex genere suo impertiret. Cumq; eẽt iunior oĩb; in tribu nepthalim: nichil tam puerile gessit in ope. Denicq; cum irent oĩs ad uitulos aureos quos ieroboam fecit rex isrl'. hic solus fugiebat cõsortia omniũ; et pgebat ad ihrlm ad templũ dñi. et ibi adorabat dñm dm isrl'. omnia pmitiua sua et decimas fideliter offerens: ita ut in tercio anno. pselytis et aduenis ministret omnẽ decimationẽ. Hec et hys similia: sc̃dm legem di puerulus obseruabat. Cum uo factus iuuenis ux̃ accepit annam uxorẽ de tribu sua. Genuitq; ex ea filium: nomen suũ imponens ei. Quẽ ab infantia dm timere docuit: et abstinere ab omni peccato. Igitur cũ p captiuitatem deuenisset cum uxore sua ⁊ filio in ciuitatẽ ninue cum oĩ tribu sua. et oĩs ederent ex cibis gentiliũ; iste custodiuit animam

suam: et nūquā contaminat' est in
escis eor. Et qm̄ memor fuit dn̄i i
toto corde suo: dedit illi ds̄ grām
in conspectu salmanasar regis: et
dedit ei potestatē quocūmq; uellet
ire. habens libertatem quecūq; facere
uoluisset. Pgebat enim p oēs qui
erant in captiuitate: et mōnita sa
lutis dabat eis. Cū aūt puenisset in
rages ciuitatē medor. et ex hys q̄b;
honoratus fuat a rege habuisset de
cem talenta argenti. et cū multa
turba generis sui gabelum egentē
uideret. qui erat ex tribu eius: sub
cyrographo dedit ei memoratum
pondus argenti. Post multū uero
temps mortuo salmanasar rege.
cū regnaret sennacherib filī eius p
eo. et filios isrl' exosos haberet in
conspectu suo: tobias pgebat p om
nē cognationē suam et consolabat
eos: diuidebatq; unicuiq; put po
terat de facultatib; suis. Esurien
tes alebat; nudisq; uestimēta pbe
bat: et mortuos atq; occisos sepultu
ram sollicitus exhibebat. Denq; cū
rediss̄ esset rex sennacherib. fugiens
a iudea plaga quā circa eū deus fe
cerat ꝓpter blasphemiā suā; et tra
tus multos occideret ex filys isrl'
tobias sepeliebat corpora eor. Ar
ubi nunciatum ē regi; iussit eum
occidi: et tulit omnem substantiā
eius. Tobias uō cum filio suo ⁊ cū
uxore fugiens. nudus latuit: quia
multi diligebant eū. Post dies uō
quadraginta qnq; occiderūt regē
filij ipius. Et rediss̄ ē tobias ad
domū suam: omniscq; facultas ei
restituta est. ¶

Post hec uō cum ēet dies festus
dn̄i. et frēm ēet prandiū bonū in do
mo tobie: dixit filio suo. Vade. et
adduc aliquos de tribu nra timētes
dn̄m: et epulentur nobiscum. Cūq;
abisset: rediss̄ nūciauit unū ex fi
lys isrl' ugulatū iacere in platea.
Statimq; exiliens de accubitu suo:
relinquens prandiū. ieiun' puenit
ad corpus. Tollensq; illud portauit
ad domū suam occulte: ut dum sol
occubuisset. caute sepeliret eū. Cūq;
occultaret corpus. manducauit pa
nem cū luctu et tremore: memorās
illū sermonē quē dixit dn̄s p amos
prophetā. Vertā festa ura: conuerten
tur in lamentationē et luctū. Cū uō
sol occubuisset: abiit et sepeliuit eū.
Arguebant aūt illum oēs primi
sui: dicentes. Jam huī rei causa in
terfect' iussus es. et uix effugiit mor
tis impiū: et iterū sepelis mortuos.
Sz tobias plus timens dn̄m quā re
gem. rapiebat corpa occisor; et occul
tabat in domo sua: et medius noctis
sepeliebat ea. Contigit aūt ut quadā
die fatigat' a sepultura. ueniens do
mū tactasset se iuxta parietē. et ob
dormisset: et ex nido hyrundinū do
mienti illi callida stercora inderet
sup oculos eius: fieretq; cecus. Hanc
aūt temptationē ideo pmisit dn̄s
euenire illi: ut posteris daretur ex
emplū patientie ei. sicut et sēt iob.
Nam ē ab infantia sua semper dn̄m
timuerit. et mandata ei' custodierit:

nō est contristat̄ contra dñm qđ plagā
cetratis euenerit et: sz īmobilis in
dei timore pmansit. grās agens dō
oīb; dieb; uite sue. Nam sicut bea
to iob insultabant reges; ita isti pa
rentes et cognati eius: et irridebant
uitam eius. dicentes. Ubi ē spes tua
p qua elemosinas et sepulturas fa
cebas? Tobias uō increpabat eos: di
cens. Nolite ita loqui; qm̄ filij sc̄or
sumus: et uitam illam expectamus.
quā d's daturus ē hys qui fidem suā
nūqm̄ mutant ab eo. Anna uō uxor
eius ibat ad textrinū opus cotidie:
et de labore manuū suar uictū quē
cōsequi potuisset. deferebat. Unde
fm̄ est: ut hedum capray acceptum
deluisset domi. Cuius cū uocem ba
lantis uir eius audisset: dixit. Uide
te ne forte furtiuus sit. sz reddite eū
dnīs suis: quia nō licet nobis aut ē
dere ex furto aliquid aut contingere.
Ad hec uxor eius iracta respondit: Ma
nifeste uana facta ē spes tua: et ele
mosine tue modo apparuerūt. Arg;
hys et alijs huiusce modi ūbis: ex
probrabat ei. III

Unc tobias ingemuit: et ce
pit orare cū lacrimis. dicens. Justus
es dñe: et oīa iudicia tua iusta sē:
et oēs uie tue misericordia et ueritas et
iudiciū. Et nūc dñe memēto mei:
ne unidictā sumas de peccatis me
is. nec reminiscaris delicta mea ul'
parentū meor. qm̄ nō obediuim̄
p̄ceptis tuis: et traditi sumus in
direptionē et captiuitatē et mortē.
et in fabulam. et impperium. oīb;
nationib; in quib; dispersisti nos. Et
nunc dñe magna iudicia tua; qa
nō egimus secūm p̄cepta tua: et nō
ambulauim̄ sincerit̄ coram te. Et
nūc dñe secūm uoluntatē tuam fac
metū: et p̄cepe in pace recipi spiritū
meū. Expedit enim mihi mori magis
qm̄ uiuere. Eadem itaq; die contri
git ut sara filia raguelis in ciuitate
medor. et ipa audiret impperiū ab
una ex ancillis patris sui; qm̄ tra
dita fuāt septem uiris: et demoniū
nōie asmodeus occideret eos. mor ut
ingressi fuissent ad eam. Ergo cū
p culpa sua increparet puellam:
respondit. et dicens. Ampli ex te nō
uidemus filiū aut filiā sup̄ terrā:
interfectrix uxor tuor. Numqd et
occidere me uis. sicut etiam occidisti
septem uiros? Ad hanc uocē prexit
ad superius cubiculū domus sue; et
tribus dieb; et tribus noctib; nō mādu
cauit nec bibit: sed in oratione psis
tens. cū lacrimis deprecabatur dñm.
ut ab isto impperio liberaret eā. Fac
tum ē autē die tertia dum comple
ret orationē: bñdicens dñm dixit.
Bñdictum ē nom̄ tuū deus patrū
nōr; qui cum iratus fueris miam
facies: et in tempe tribulatōis pec
cata dimittis. hys qui inuocant te.
Ad te dñe faciem meā conuerto: ad
te oculos meos erigo. Peto dñe ut de
uinculo impperij hui absoluas me:
aut certe desup̄ terrā eripias me. Ty
scis dñe quia nūqm̄ concupiui u
xum: et mundā seruau aiam meā
ab oīi concupiscentia. Numqm̄ cū

ludentib; miscui me: nec cū hys q̄
in leuitate ambulant. participem
me p̄bui. Verum aūt: cum timore
tuo nō cum libidine mea consensi
huiscpe. Et aut ego indigna fui illi;
aut illi forsitan mi ñ fuerunt digni:
quia forsitan uero alio conseruasti
me. Non est enī in hōis potestate:
consiliū tuū. Hoc aūt p certo habet
omnis qui colit te. quia uita eius
si in p̄batione fuerit coronabitur; si
aūt in tribulatione fuit liberabitur:
et si in correptione fuit. ad miam
tuam uenire licebit. Non enim de
lectaris in pditionib; nris; q̄a post
tempestatē tranquillum facis: et
post lacrimationē ⁊ fletum. exulta
tionē infundis. Sit nom̄ tuum dñs
bñdictum in secula. In illo tempe et
audire sunt p̄ces ambor in conspectu
gl̄e summi dei; et missus est angl's
dñi ſēs raphael ut curaret eos am
bos: quor uno tempe sunt orationes
in conspectu dñi recitate. IIII
gitur cum tobias putaret orationē
suam exaudiri ut mor potuisset;
uocauit ad se tobiam filiū suum:
dixitq; ei. Audi fili mi uerba oris
mei: et ea in corde tuo quasi funda
mēta construe. Cum acceperit deus
aīam meam. corpus meū sepeli: et
honorē habebis matri tue omnib;
diebus uite eius. Memor enī ee debes:
que et quanta sit passa pericula ppter
te in utero suo. Cum aūtē et ipsa
compleuerit temp̄ uite sue: sepeliē
eam circa me. Omnib; aūtē diebus
uite tue in mente habeto deum: et
caue ne aliq̄ndo peccato consentias:
et p̄termittas p̄cepta dñi nri. Ex sub
stantia tua fac elemosinā: et noli
aūtere faciem tuā ab ullo paupere.
Ita enim fiet: ut nec à te aūtatur
facies dñi. Quom̄ potueris: ita esto
misericors. Si multū tibi fuerit ha
bundanter tribue; si exiguum fuerit:
etiam exiguū libenter impti stude.
Premiū enī bonū tibi thesaurizas
in die necessitatis; q̄m elemosina
ab omni peccato et à morte liberat: et
nō patietur aīam ire in tenebras. Fi
ducia magna erit coram summo deo
elemosina: omnib; facientib; eam.
Attende tibi fili ab omni fornicati
one: et p̄ter uxorem tuā numquā
patiaris crimen scire. Superbiā nū
quam in tuo sensu aut in tuo uer
bo dñari p̄mittas: in ipsa enī initiū
sumpsit omnis pditio. Quicūq; aliq̄o
tibi opatus fuerit. statim mercedē
ei restitue: et merces mercennarij
tui apud te omnino ñ maneat. Ne
ab alio odis tibi fieri: inde tu ne
aliq̄ndo alteri facias. Panem tuū
esurientib; et egēnis comede: et de
uestimentis tuis nudos tege. Panem
tuū et uinū tuum sup sepulturam
iusti constitue: et noli ex eo mandu
care ⁊ bibere cū peccatoribus. Consiliū
semp à sapiente pquire. Omnī tēpe
benedic dñm; et pete ab eo uias tuas
dirigat: et omnia consilia tua in ipo
p̄maneant. Indico etiā tibi fili mi
decem talenta argenti
dum adhuc infantulus ees. gabelo
in rages ciuitate medorū: et cyro

graphum ei apud me habeo. Et
ideo pquire quom ad eum puenias;
et recipias ab eo supra memoratū
pondus argenti: et restituas ei cy
rographum suū. Noli timere fili
mi. Paupem quidē uitam geri-
mus; sz multa bona habebim si timueri
mus dm: et recedemus ab oī
peccato. et faciemus bene.

Unc respondit tobias patri
suo: et dixit. Omia quecūq; p
cepisti m parer faciam: quom aūt
pecuniā hanc inquirā ignoro. Ille
me nescit: et ego illum ignoro. Qd
signum dabo ei? Sz neq; uiam per
quā pgatur illuc: aliquando cogno
ui. Tunc pr suus respondit ei: et
dixit. Cyrographū quidē illi pene
me habeo: qd dum illi ostenderis.
statim restituet. Sz pge nunc. et in
quire tibi aliquē uirum fidelē; qui
eat tecum salua mercede sua dum
adhuc uiuo: ut recipias eā. Tunc
egressus tobias: inuenit iuuenem
stantē splendidū. pnedictum et qsi
paratū ad ambulandū. Et ignorās
qd angls dei esset: salutauit eum. et
dixit. Unde te habem bone iuuenis?
At ille respondit. Ex filiis isrl. Et
tobias dixit ei. Nosti uiam que du
cit ad regionē medor? Cui respondit.
Noui. et omia itinera ei frequent
ambulaui: et mansi apud gabelū
frem nrm qui moratur in rages ci
uitate medor. que posita ē in mōte
egbatanis. Cui tobias ait. Susti
ne me obsecro: donec hec ipa denū
tiem patri meo. Tunc ingressus to
bias: indicauit uniūsa hec pr suo.
Sup que admiratus pr: rogauit
ut introiret ad eū. Ingressus itaq; sa
lutauit eū: et dixit. Gaudium tibi
semp sit. Et tobias ait. Quāle gau
dium m erit. qui in tenebris sedeo.
et lum celi n uideo? Cui ait iuuenis.
Forti animo esto: in proximo ē ut a dō
cureris. Dixit itaq; illi tobias. Si
quid poteris pducere filiū meū ad
gabelum in rages ciuitatē medor?
Et cū redieris: restituā tibi mercē
dem tuā. Et dixit ei angelus. Ego
ducam: et reducam eum ad te. Cui
respondit tobias. Rogo te: indica
m de qua domo. aut de qua tribu
es tu. Cui raphael angls dixit. Ge
nus queris mercennarij. an ipm
mercennariū qui cū filio tuo eat?
Sz ne forte sollicitum te reddā: ego
sum azarias. ananie magni filius.
Et tobias respondit. Ex magno ge
nere es tu. Sz peto ne tralcatis: qā
uoluerim cognoscere genus tuum.
Dixit aūt illi angls. Ego sanū du
cam et sanum tibi reducam: filiū
tuū. Respondens aūt tobias: ait. Ve
ne ambulemus: et sit dns in itinere
uro: et angls eius comitetur uobcū.
Tunc patris oīb; que erant i ua
portanda; fecit tobias uale patri
suo et matri sue: et ambulauerūt
ambo simul. Cumq; profecti eent:
cepit flere mater eius. et dicere. Ba
culū senectutis nre tulisti: et trans
misisti a nobis. Numquā eet ipa pe
cunia: p qua misisti eum. Sufficie
bat nobis pauptas nra: ut diuitia

computarem. hoc qđ filiū nr̄m ui
debamus. Dixitq; et tobias. Nolī
flere: saluus pueniet filius tr. et
saluus reūertetur ad nos: et oculi tui
uidebunt ip̄m. Credo enī qđ angls
dei bonus comitetur et; et bene dis
ponat oīa que circa ip̄m geruntur:
ita ut cū gaudio reuertatur ad nos.
Ad hanc uocem cessauit mater ei
flere: et tacuit. VI

Profectus ē aūt tobias: et ca
nis secutus ē eum. Et mansit p̄
ma mansione: iuxta fluuiū tygris.
Et exiuit ut lauaret pedes suos: 7
ecce pisces īmanis exiuit ad deuo
randū eū. Quē expauescēs tobias:
clamauit uoce magna. dicēs. Dñe:
inuadit me. Et dixit angls. Appre
hende branchiā eius: et trahe eū
ad te. Q; d̄ cum fecisset. attraxit eū
in siccum: et palpitare cepit ante
pedes eius. Tunc dixit ei angelus.
Exenterа hunc pisc̄m: et cor eius
et fel et iecur repone tibi: sūt enī
hec necessaria ad medicamēta. uti
liter. Qđ cum fecisset; assauit car
nes eius: et secū sustulerūt in uia.
Cetera saluerunt: que sufficerēt
eis. quousq; puenirent ad rages
ciuitatē medoꝝ. Tunc interrogauit
tobias angl̄m: et dixit ei. Obsecro
te azaria frāt: ut dicas m̄ quod re
mediū habebunt ista. que de pisce
seruari iussisti. Respondēsq; angls:
dixit ei. Cordis eius particulam si
sup carbones ponas; fumus ei ex
tricat oīne genus demoniꝝ. siue
à uiro siue à muliere: ita ut non
accedat ultra ad eos. Et fel ualet ad
ungendos oculos in quib; fuit albu
go: et sanabūtur. Et dixit ei tobias.
Ubi uis ut maneam? Respondēsq;
angls: ait. Cū hic raguel nōīe. ut
p̄pinquus de tribu tua; et hic habet
filiam nōīe saram: sz̄ nec̄ masculū
nec̄ feminā ullam aliam habet p̄
eam. Tibi debetur oīs substantia ei:
et oportet eam te accipe coniugem.
Pete g̃ eam à patre eius. 7 dabit tibi
eam in uxorē. Tunc respōdit tobias:
et dixit. Audiui quia tradita ē uiris
septem: et mortui sūt. Sz̄ et hoc audi
ui: qđ demoniū occidit illos. Timeo
g̃ ne forte et hec m̄ eueniant: et cū
unicus sim parentib; meis. deponā
senectutē illoꝝ cū tristitia ad inf̄os.
Tunc angls raphael: dixit ei. Audi
me: et ostendā tibi. qui sunt quib;
potest p̄ualere demoniū. Hi namq;
qui coniugiū ita suscipiunt ut dīm
a se et à sua mente excludant. 7 sue
libidini ita uacant sicut equus et
mulus quib; nō ē intellectus: habet
sup eos demoniū potestatē. Tu aūt
cum accepis eam; ingressus cubicu
lū. p tres dies continens esto ab ea:
et nichil aliud q̄m oratoīb; uacabis
cum ea. Ipa aūt nocte: incenso ieco
re pisces. fugabitur demoniū. Sed a
uō nocte: in copulatione scoꝝ patri
archaꝝ admitteris. Tercia aūt nocte.
bñdictionē consequēris: ut filii ex
uobis procreentur incolumes. Transla
cta aūt tercia nocte accipies uirginē
cū timore dñi. amore filiorū magis
q̄m libidinis ductus: ut in semine

abrahe·bñdictionē in filijs conseq̄ris.
Ingressi sunt aūt ad raguelem VII
lem: et suscepit eos raguel cū gaudio Intuēnsq; tobiam raguēl: dixit anne uxori sue·Quā similis ē iuuenis iste: consobrino meo. Et cū hec audisset: ait. Unde estis iuuenes frēs mei? At illi dixerunt. Ex tribu nephtalim sum: ex captiuitate niniue. Dixit illis raguel. Nostis tobiam frēm meū? Qui dixerunt. Nouim. Cumq; multa bona loqueret de eo: dixit angl's ad raguelem Tobias de quo interrogas: pat huius ē. Et misit se raguel·et cum lacrimis osculatus ē eum: et plorans sup collum ei dixit. Bñdictio sit tibi fili mi: quia bon et optimi uiri es filī. Et anna uxor eius et sara filia ipsoū: lacrimare sunt. Postquā aūt locuti sūt: pcepit raguel occidi arietē·et parari conuiuiū. Cumq; hortaretur eos discumbere ad prandiū: tobias ait. Hic ego hodie nō manducabo neq; bibā. nisi prius petitionē meā confirmes: et pmittas mi dare saram filiā tuā. Quo audito ūbo. raguel expauit: sciens quid euenerit illis septē uiris: et timere cepit. ne forte huic simile accideret. Et cū nutriret et ī daret ullum petenti responsū: dixit ei angl's. Noli timere dare eam isti: qñ huic tm̄ dm̄ debetur connubi filia tua: preterea alius ñ potuit habere illam·Tunc dixit raguel·Non dubito qd̄ ds̄ pces et lacrimas meas in conspectu suo admiserit: et credo qm̄ fecit uos ideo dñs uenire ad me: ut et ista connungeret cognationi sue secm̄ legem moysi·Et nūc noli dubitare: qd̄ tibi eam tradam·Et apphendens dexterā filie sue: dexterē tobie tradidit dicens. Ds̄ abrahā·et ds̄ ysaac. et ds̄ iacob. sit uobiscū: et ipe coniungat uos: impleatq; bñdictionē suam in uobis. Et accepta carta fecerē conscriptionē coniugij. Et post hec epulati sunt: bñdicentes dm̄. Vocauitq; raguel ad se annam uxorem suā: et pcepit ei ut ptaret alterū cubiculū. Et introduxit ī eū saram filiā suam: et lacrimata ē. Dixitq; ei. Fortis aīo esto filia mi· Dñs celi det tibi gaudiū: p tristo qd̄ perpessa es. Postqm̄ uero cenauerunt: introduxerūt iuuenē ad eam.

Recordatus itaq; to VIII
bias sermonū angli·p̄ruit de callidi suo partem iecoris: et posuit eam sup carbones iuuos. Tūc raphael angelus apphendit demoniū: et religauit eum in deserto superioris egypti·Tunc iratus ē iuuenē tobias: dixitq; ei·Sara exurge: et depecemur dm̄ hodie et cras et secm̄ cras: quia hijs tribus noctibus iungimur deo Tertia aūt transacta nocte: in nō erimus coniugio. Filij quippe sanctoū sum̄: et ñ possumus ita coniungi·sicut et gentes que ignorant deum. Surgentes aūt pariter. instanter orabant ambo simul: ut sanitas daretur eis. Dixitq; tobias. Dñe ds̄ patrū nrōr. benedicant te celi et terre mare et fontes et flumina: et oīs creature que in eis sūt.

Tu fecisti adam de limo terre: dedisti q̄ ei adiutoriū. euam. Et nūc dñe tu scis. q̄m nō luxurie causa accepi uxorem meā: sz sola posteritatis dilectione: in qua bñdicatur nom̄ tuum. in secula seculoꝝ. Dixit que sara. Miserere nobis dñe miserere nobis: et consenescam⁹ ambo paritē sani. Et dum ē. circa pullos cantum accendisset raguel seruos suos: et abierunt cū eo ut foderēt sepulchrū. Dicebat enī ne similiter eueniret ei. qđ et ceteris illis septem: qui ingressi sunt ad eam. Cumq; parassent fossam: reuisus raguel ad uxorem suā. dixit ei. Mitte unā ex ancillis tuis: et uideat si mortuus est: ut sepeliam eū ante quā illucescat. Et misit unam ex ancillis suis. Que ingressa cubiculū reppit eos saluos et incolumes: secū paritē dormientes. Et reuisa: nunciauit bonū nunciū. Et bñdixerunt dñm raguel uidelicet et anna uxor eius: et dixerunt. Bñdicamus te dñe ds isrl: quia ñ contigit nobis. quēadmodū putabam⁹. Fecisti enī nobiscū misericordiā tuam: et exclusisti a nobis inimicū psequentē nos. Miserius es aūt duobus unitis. Fac eos dñe bñdicere te plenius. et sacrificium laudis tue tibi. et sue sanctatis offerre: ut cognoscat uniūsitas gentium. q̄a tu es ds solus in uniuersa tra. Statimq; p̄cepit seruis suis raguel ut replerent fossam quā fecerant: p̄us q̄m illucesceret. Uxori aūt sue dixit. ut instrueret conuiuiū: et p̄parē omnia que in cibos erāt uter agentib; necessaria. Duas q̄q; pingues uaccas et q̄tuor arietes occidi fecit: et p̄parari epulas omnibus uicinis suis. amicis q; amicis. Et adiurauit raguel tobiam: ut duas ebdomadas moraretur apud eum. De oīb; aūt que possidebat raguel. dimidiam partē dedit tobie: et fecit hanc scripturā: ut pars dimidia q̄ superat. post obitum eor. tobie domino deueniret. IX

Vnc uocauit ad se tobias angelum quē quidē hoīem existimabat: dixitq; ei. Azaria fr: pcto ut adsultes uerba mea. Si meipm tradā tibi seruū: nō ero condignus putedini tue. Tamē obsecro te ut assumas tibi animalia siue seruicia. et uadas ad gabelum in rages ciuitatē medoꝝ: reddasq; ei cyrographū suū. et recipias ab eo pecuniam: rogesq; eum ue nire ad nuptias meas. Scis enī ipse q̄m numerat dies pater mⁱs: et si tardauero una die plus. contristabitur aīa eius. Et certe uides q̄m raguel adurauerit me: cui aduranitū nō ꝑnere possum. Tunc raphael assumens q̄tuor ex seruis raguelis et duos camelos: in rages ciuitatē medoꝝ pr̄exit. Et inueniens gabelū. dedit ei cyrographū suū: et receptis ab eo omnē pecuniā. Indicauitq; ei de tobia filio tobie oīa que gesta sunt: fecitq; eum secum uenire ad nuptias. Cumq; ingressus eet domū raguelis. inuenit tobiam discumbentē: et exiliens osculati sunt se inuicem. Et

fleuit gabelus: bñdixitq; deum·et
dixit. Bñdicat te dñs ds isrl: quia
filiꝰ es optimi uiri·et iusti·et timẽs
dm·et elemosinaꝫ facientis. Et dica
tur bñdictio sup uxorem tuã et sup
parentes uros; et uideatis filios
uros. et filios filioꝝ uroꝝ usq; in ter
tiam et quartã generationẽ: et sit
sem uꝝ bñdictum a deo isrl. qui
regnat in secula seculoꝝ. Cũq; oñs
dixissent amẽ: accesserunt ad conu
uiũ. Sꝫ et cũ timore dñi: nuptiaꝝ
conuiuiũ exercebant. X

Cum uõ moras faceret tobias
eulã nuptiaꝝ: sollicitus erat pa
ter eius tobias. dicens. Putas q̃re mo
ratur filiꝰ mꝰ. aut quare detentus ẽ
ibi. Putas ne gabelus mortuus ẽ.
et nemo illi reddat pecuniã. Cepit
aũt contristari nimis ipe et anna
uxor eius cũ eo; et cepunt ambo si
mul flere: eo quod die statuto mi
nime reuerteretur filius eoꝝ ad eos.
Flebat igitur mat eius irremedia
bilibꝫ lacrimis: atq; dicebat. Heu
me fili mi·ut quid te misimus pe
grinari·lumẽ oculoꝝ uroꝝ·baculum
senectutis nre·solatiũ uite nostre.
spem posteritatis nre. Omnia si
mul in te uno habentes: te nõ de
buimꝰ dimittere a nobis. Cui dice
bat tobias. Tace·et noli turbari:
sanus ẽ filius nr. Satis fidelis est
ur ille: cũ quo misimus eũ. Illa
aũt nullo modo consolari poterat;
sꝫ cotidie exiliens circũspiciebat. 4
circuibat uias oñs p quas spes re
meandi uidebatur: ut q̃d uideꝫ
eum si fieri posset redeuntẽ. Ait uõ
raguel: dicebat ad generũ suum.
Mane hic: et ego mittam nuntiũ
saluus de te. ad patrẽ tuũ. Cui tobi
as dixit. Ego noui quia pater mꝰ et
mater mea modo dies computant:
et cruciatur ips eoꝝ in ipis. Cumq;
multis ũbis rogaret tobiã raguel·
et ille eum nulla ratione uellet au
dire; tradidit ei saram et dimidiã
partem oĩs substantie sue. i pueris.
in puellis. in pecudibꝫ. in camẽlis.
et in uaccis et pecunia multa: et
saluũ atq; gaudentẽ dimisit eum
a se. dicens. Angls dñi sciꝫ sit in
itinere uro; pducatq; uos incolu
mes et inueniatis oĩa recte circa
parentes uros: et uideant oculi mei
filios uros prius q̃m moriar. Et ap
phendentes parentes filiam suam·
osculati sunt eam; atq; dimiserũt
ire monentes eã. honorare socerꝫ.
diligere maritũ. regere familiam.
gubernare domũ: et seipam irrep
hensibilem exhibere. XI

Cumq; reuerterentur: peneruẽt
ad carram que est in medio
itinere contra niniuen. undecima
die. Dixitq; angls. Tobia frat: scis
quẽadmodum reliquisti patrẽ tuũ.
Si placet itaq; tibi. pcedam: et len
to gradu sequantur iter nrm fami
lie. simul cũ coniuge tua et cũ ani
malibꝫ. Cumq; hoc placuisset ut
irent: dixit raphael ad tobiã. Tol
le tecum ex felle pisces: erit enim
necessariũ. Tulit itaq; tobias ex
felle illo: et abierunt. Anna aũt

sedebat secus uiam contra in sup/
cilio montis: unde respicere poterat
de longinquo. Et dum ex eodem loco
specularetur aduentum eius; uidit
alonge. et statim cognouit uenientem
filium suum: currensq; nutriuit utro
suo. dicens. Ecce uenit filius tuus.
Dixitq; raphael: ad tobiam. Ut ubi
introieris domum tuam. statim ado
ra dominum deum tuum: et gratias agens et
accede ad patrem tuum. et osculare eum.
Statimq; linui super oculos eius ex felle
piscis: quem portas tecum. Sanas enim
quin mox aperientur oculi eius; et ui
debit pater tuus lumen celi: et in aspe
ctu tuo gaudebit. Tunc procurrit
canis qui simul fuerat in uia: et ipsi
nuntius. aduenienis blandimento
sue caude gaudebat. Et exurgens ce
cus pater. cepit offendens pedibus cur
rere: et data manu puero. occurrit
obuiam filio suo. Et suscipiens osculatus
est eum cum uxore sua: et ceperunt
flere pre gaudio. Cumq; adorassent dnm
et gratias egissent: consederunt. Tunc
sumens tobias de felle piscis: linuit
oculos patris sui. et sustinuit
quasi dimidiam fere horam: et cepit
albugo ex oculis eius quasi membra
na ouj egredi. Quam apprehendens to
bias. traxit ab oculis eius: statimq;
uisum recepit. Et glificabant dnm
ipse uidelicet et uxor eius: et omnes
qui serebant eum. Dicebatq; tobias.
Benedico te dne deus israel: quia tu cas
tigasti me. et tu saluasti me. Ecce
uideo tobiam filium meum. Ingressa est
etiam post septem dies sara uxor ei. et
omnis familie et pecora sana. et camelj.
et pecunia multa uxoris: si et pecu
nia quam receperat a gabelo. Et narra
uit parentibus suis omnia beneficia di
que fecisset circa eum. per hominem qui eum
duxerat. Venerunt achior et nabath
consobrini tobie gaudentes ad tobi
am. congratulantes et de omnibus bo
nis que circa illum ostenderat dns: et per
septem dies epulantes cum gaudio
magno. gauisi sunt. XII

Tunc uocauit ad se tobias filium
suum: dixitq; et. Quid possum dare
uiro isti seo. qui uenit tecum. Respon
dens tobias: dixit patri suo. Pater. quam
mercedem dabimus et. aut quid dignum
potest esse beneficijs eius. Me duxit et re
duxit sanum. pecuniam a gabelo ipse fuit
cepit; uxorem ipse me habere fecit. et
demonium ab ea ipse compescuit. gau
dium parentibus eius fecit. meipsum a
deuoratione piscis eripuit. te quoq;
uidere lumen celi fecit: et bonis omnibus
per eum repleti sumus. Quid isti ad her
dignum poterimus dare. Sed peto te pater
ut rogemus eum: si forte dignabitur
mediocritatem de omnibus; que allata sunt
sibi assumere. Et uocantes eum pater
et filius. tulerunt eum in partem: et ro
gare eum cepunt ut dignaretur dimi
diam partem omnium que attulerant
acceptam habere. Tunc dixit eis occul
te. Benedicite dnm celi: et coram om
nibus uiuentibus confitemini ei: quia fecit uo
biscum misericordiam suam. Crenum sacra
mentum regis abscondere bonum est: opa
autem dei reuelare et confiteri honori
ficum est. Bona est oratio cum ieunio et

elemosina magis qm thesauros aum condere; qm elemosina a morte liberat. et ipa e que purgat peccata & faciet inuenire uitam eternam. Qui aute faciunt peccatu et iniquitate: hostes sue aie sue. Manifesto g uobis ueritate: et n abscondam a uobis occultu sermone. Quando orabas cu lacrimis. et sepeliebas mortuos. et derelinquebas prandiu. et mortuos p diem abscondebas in domo tua. et nocte sepeliebas: ego obtuli orationem tuam dno. Et quia acceptus eras deo: necesse fuit ut temptatio probaret te. Et nunc misit me dns ut curarem te: & saram uxorem filij tui a demonio liberarem. Ego enim sum raphael angelus: unus ex septem qui astam ante dnm. Cumq hec audissent. turbati sunt: et tremntes ceciderunt sup facies suas. Dixitq eis angls. Pax uobis. Nolite timere. Cum cum eem uobiscu p uoluntate di. uidebar quidem uobiscu manducare et bibere: s ego cibo inuisibili & potu qui ab hominibus uideri no potest. uidi. Tempus est g: ut reuertar ad eum qui me misit. Vos aute benedicite deum: et narrate omnia mirabilia ei. Ipm bndicite: et cantate ei. Et cum hec dixisset; ab aspectu eorum ablatus est: et ultra eum uidere no potuerunt. Tunc pstrati p horas tres in facies: bndixerunt dm. Et exurgentes: narrauerunt opa mirabilia eius. XIII

Apiens aute tobias senior os suum. bndixit dnm: et dixit. Magnus es dne in eternu et in omnia secula regnu tuu; qm tu flagellas et saluas. deducis ad inferos et reducis: et n est qui effugiat manu tua. Confitemini dno filij isrl. et in conspectu gentiu laudate eum; qm ideo dispersit uos inter gentes que ignorant dm. ut uos enarretis mirabilia eius: & faciatis scire eos quia no est alius deus omps preter eum. Ipe castigauit nos pter iniquitates nras: et ipe saluabit nos pter miam suam. Aspicite ergo que fecit uobiscu; et cu timore & tremore confitemini illi: regemq seculorum exaltate in opibus uris. Ego aute in terra captiuitatis mee confitebor illi: qm ostendit maiestate suam in gentem peccatricem. Conuertimini utiq peccatores; et facite iustitia coram deo: credentes qd faciat uobiscu miam suam. Ego aute et anima mea: in eo letabimur. Benedicite dnm omnes electi eius; agite dies letitie: et confitemini illi Jerlm ciuitas dei: castigauit te dns in operibus manuum tuarum. Confitere deo in bonis. et bndic deum seculorum; ut reedificet in te tabernaculu suu. et reuocet ad te omnes captiuos tuos: et gaudeas in omnia secula seculorum. Lucet splendida fulgebis: et omnes fines terre adorabunt te. Nationes ex longinquo ad te uenient; et munera deferentes adorabunt dnm in te: et tra tua in sanctificatione habebunt. Nomen enim magnum inuocabitur in te. & maledicti erunt qui contempserint te. & condempnati erunt qui blasphemauerint te: benedicentq erunt qui edificauerint te. Tu aute letaberis in filijs tuis: qm omnes benedicentur. et co

gregabūtur ad dñm. Beati omēs q̄ diligunt te: et qui gaudent sup pacem tuā. Anima mea bñdic dñm: qm̄ lbauit ihrlm ciuitatē suam. Beatū ero: si fuerint reliquie seminis mei ad uidendā claritatē ihrlm. Porte ihrlm ex saphiro et smaragdo edifi cabūtur: et ex lapide pciosо. omnis circuitus muroz eius. Ex lapide can dido et mūdo oēs platee eius sternentur: et p uicos eius alleluia can tabitur. Bñdictus dñs qui exaltauit eam: ut sit regnū eius in secula secu loz sup eam. amen. XIIII

Et cōsūmati sūt sermones to bie. Et postq̄m illuminatus ē. uixit quadraginta duobz annis: et uidit filios nepotū suoz. Completis tiaq; annis centū duobz: sepultus ē honorifice in ninue. Quinquagīta namq; sex annoz lumē oculoz amisit: sexagenarius uō recepit. Reliquū ui te sue in gaudio fuit: et cū bono pro fectu timoris dī perexit in pace. In hо ra aūt mortis sue uocauit ad se ro bam filiū suū. et septē iuuenes filio os eius. nepotes suos: dixitq; eis: Ape erit interitus ninue. Non enim exci dit ūbum dī. Et frēs nri qui dispsi sunt a terra isral: reūtentur ad eam. Oēs aūt deserta tra eius replebit; et domus dī que in ea incensa ē. iterq; reedificabitur: ibiq; reūtentur oēs timētes dñm. Et relinquent gentes ydola sua; et uenient in ihrlm: et in habitabūt eam. Et gaudebunt in ea oēs reges tre: adorantes regem isral. Audite g̃ filij mei patrē uestrū. Seruite dño in ueritate: et inquirite ut facia tis que placita sunt illi. Et filijs uēs mandate ut faciant ustitias et ele mosinas; ut sint memores dī: et bñdi cant dñm in oī tempe. in ueritate et in tota uirtute sua. Nunc ergo filij audite me: et nolite manere hic. Sz quocūq; die sepelieritis matrē uram circa me in uno sepulchro: ex eo dis gite grellus uros. ut exeatis hīc. Di deo enim: quia iniquitas eius finem dabit et. Fem ē aūt pbt obitū matris sue. tobias abscessit ex ninue cū uxo re sua. et filijs et filijoz filijs: et reū sus ē ad soceros suos. Inuenitq; eos incolumes in senectute bona: et curā eoz gessit. Et ipe clausit oculos eoz: et omnē hereditatē domus raguel ipe pcepit. Uiditq; q̄ntam generā tionem: filios filioz suoz. Et cōplē tis annis nonaginta nouem i timo re dñi cū gaudio: sepelierunt eum oīs cognatio eius. Et oīs generatio ei. in bona uita. et in scā conuersatione pmansit: ita ut acceptus eēt tam deo quā hominibz. et cunctis habi tantibz terrā. Explicit liber thobie.

Incipit prologus in librum iudith.

Apud hebreos lib iudith inō agiographa legitur: cuius auctoritas ad cor roboranda illa que in contentione uertuntur. minō ydonea iudicatur. Chaldeo tam sermone conscriptus: inō hystorias computa tur. Sz quia hunc librum synodus nicena in numero scāz scripturaz legitur computasse; acquieui postu

lationi ure. immo exactioni: et sepo
sitis occupationib; quib; uehemẽter
arctabar. huic una lucubratiuncu
lam dedi. magis sensum ex sensu
qua ex ubo uerbu transferẽs. Mul
tor codicum uaietatem uitiosissi
ma amputaui: sola ea que intelli
genua integra in ubis chaldeis in
uenire potui. latinis expressi. Acci
pite iudith iuditam. castitatis exem
plu: et triumphali laude. ppetuis
eam ꝓconijs declarate. Hanc enim
nõ solum feminis sz et uiris imitabi
lem dedit. qui castitatis ei remunera
tor uirtutẽ talem tribuit: ut inue
tum omib; hominib; uinceret. z in
superabilem superaret. Explicat prolog.

Incipit liber iudith.

Arphaxat itaq; rex
medor subiugaue
rat multas gentes
imperio suo: et ipe
edificauit ciuita
tem potentissimã. quã appellauit ec
bathanis. Ex lapidib; quadratis et
sectis fecit muros eius: in altitudi
nẽ cubitor septuaginta. et in latitu
dine cubitor triginta. Turres uero
eius: posuit in altitudine cubitor
centum. ꝑ quadrum uõ eaz: latus
utrumq; uicenor pedum spacio ten
debatur. posuitq; portas eius: in al
titudine turriu. Et glabatur quasi
potens in potentia exercitus sui: et
in gla quadrigaz suaz. Anno igit
duodecimo regni sui. nabuchodono
sor rex assyrior qui regnabat in ni
niue ciuitate magna. pugnauit cõ
arphaxat: et obtinuit eu in campo
magno qui appellatur ragau circa
eufraten. et tygrim. et adalan. in
campo erioth regis elyeor. Tunc ex
altatum ẽ regnu nabuchodonosor:
et cor eius eleuatum ẽ. Et misit ad
oms qui habitabant in cilicia et da
masco et libano. et ad gentes que sunt
in carmelo et cedar. et inhabitantes
galileam. et in campo magno esdre
lon. et ad oms qui erant in samaria.
et transiordanẽ usq; ierlim. et
ad omnẽ terrã gessẽ: quousq; pue
niatur ad montes ethiopie. Ad hos
oms misit nucios nabuchodonosor
rex assyrior. Qui oms uno aio con
traduxerunt: et remiserunt eos ua
cuos: ac sine honore abiecerũt. Tunc
indignatus nabuchodonosor rex ad
omnẽ terrã illam: iurauit ꝑ thro
nu suu et regnu. qd defenderet se
de omnib; hys.

Anno duodecimo nabuchodono
sor regis. uicesima secda die ꝑmi me
sis: fm est ubum in domo nabucho
donosor regis assyrior. ut defenderet
se. Vocauitq; oms maiores. omes q;
duces bellatores suos: et habuit cu
eis mysteriu consiliu sui. Dixitq;
cogitationẽ suam in eo ee: ut oem
terrã suo subiugaret impio. Qd
dictum cu placuisset omnib;: voca
uit nabuchodonosor rex holofernẽ
principem militie sue: et dixit ei. Egr
dere adusum omẽ regnu occidentis:
et contra eos ꝑcipue qui cotempse
runt impiu meu. Non parcet oculs
tuus ulli regno: omnesq; urbẽ mu

niram subiugabis mihi. Tunc holofernes uocauit duces et magistratus uirtutis assyriorum: et dinumerauit uiros in expeditionem sicut præcepit ei rex: centum uiginti milia peditum pugnatorum et equites. et sagittarios duodecim milia. Omnemque expeditionem suam præparauit in multitudine innumerabilium camelorum. cum hijs que exercitibus sufficerent copiose: boum quoque armenta. greges que ouium. quorum non erat numerus. frumentum ex omni syria in transitu suo comparari constituit: aurum uero et argentum de domo regis assumpsit multum nimis. Et profectus est ipse et omnis exercitus cum quadrigis et equitibus et sagittarijs: qui cooperuerunt faciem terre sicut locuste. Cumque præcessisset fines assyriorum: uenit ad montes magnos ange. qui sunt a sinistro celie. Ascenditque omnia castella eorum: et obtinuit omnem munitionem. Effregit autem omnem ciuitatem optimatissimam melothi. prædauitque omnes filios tharsis: et filios ysmahel qui erant contra faciem deserti. et ad austrum terre zeleon. Et transiuit eufraten. et uenit in mesopotamiam: et fregit omnis ciuitates excelsas. que erant ibi. a torrente mambre usque quo peruenitur ad mare. Et occupauit terminos eius a cilicia usque ad fines japhet: qui sunt ad austrum. Conduxitque omnes filios madian. et prædauit omnem locupletationem eorum: omnesque resistentes sibi occidit in ore gladij. Et posthec descendit in campos damasci. in diebus messis; et succendit omnia tecta.

omnesque arbores. ac uineas fecit incidi. Et cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram.

III

Tunc miserunt legatos suos. unusquisque urbium. et pumtiay. reges. et principes: syrie scilicet mesopotamie. et syrie sobal. et libye atque cilicie. Qui uenientes ad holofernem: dixerunt. Dominator indignatio tua: circa nos. Melius est enim ut uiuentes seruiamus nabuchodonosor regi magno. et subditi simus tibi: quam morientes cum interitu nostro. ipsi seruitutis dampna patiamur. Omnis ciuitas nostra. omnisque possessio. omnes colles. et campi. armenta boum. greges ouium caprarumque equorum et camelorum. et uniuerse facultates nostre atque familie in conspectu tuo sunt: sunt omnia sub lege tua. Nos enim et filij nostri: seruitutis tue sumus. Veni nobis pacifice. et utere seruicio nostro sicut placuerit tibi. Tunc descendit de montibus cum equitibus in uirtute magna. et obtinuit omnem ciuitatem. et omnem inhabitantem terram. De unusquisque autem urbibus assumpsit sibi auxiliarios uiros fortes. et electos ad bellum. Tantus quoque metus pauoris illis incubuit: ut unusquisque urbium habitatores. principes et honorati. simul cum plebis exirent obuiam uenienti: excipientes eum cum coronis et lampadibus. ducentes choros in tybijs et tympanis. Hec tamen ista facientes: ferocitatem pectoris eius mitigare potuerunt. Nam et ciuitates eorum destruxit: et lucos eorum excidit. Precepat enim illi nabucho

donosor rex·ut oēs deos tre exīmi
naret: uidelicet ut ipe solus ds di
ceretur·ab hys nationibz que potu
tuisse holofernis potentia subiuga
ri. Ptransiens aūt syriam sobal ⁊ om
nem appamiā·omnēq; mesopotami
am: uenit ad ydumeos in terrā ga
baa. Accepitq; ciuitates eoz: et se
dit ibi p triginta dies. In quib; diebz:
adunari pcepit uniūsum exercitū
curruum sue. IIII
Qvnc audientes hec filij isrl' q
habitabant in terra iudā: timue
runt ualde a facie eius. Tremor etiā
et horror inuasit sensus eoz; ne hoc
faceret ihrlīm et templo dnī: qd' fe
cerat ceteris ciuitatib; ⁊ templis eaz.
Et miserūt in omnē samariā·per
circuitū usq; iericho: et occupa
uerunt oēs uertices montiū. Et
muris circūdederunt uicos suos: et
congregauerūt frumēta in pparatio
nē pugne. Sacdos etiam eliachim
scripsit ad uniuersos qui erant cont
esdrelon que ē contra faciē magni
campi iuxta dothaym·et uniuersis p
quos transitus ē poterat; ut obtine
rent ascensus montiū p quos uia
ē poterat ad ihrlīm: et illic custodi
rent ubi angustiū iter esse poterat
mō montes. Et fecerunt filij isrl':
sicūt qd' constituerat eis sacerdos
dnī eliachim. Et clamauit oīs ppls
ad dnīm instantia magna: et humi
liauerunt aīas suas in ieiunijs ipi
et mulieres eoz. Et induerunt se sa
cerdotes cilicijs; et infantes pstra
uerunt cōtra faciem templi dnī:
et altare dnī operuerunt cilicio. Et cla
mauerūt ad dnīm dm isrl' unanimit;
ne darentur in pdam infantes eoz·⁊
uxores eoz in diuisionē: et ciuitates
eoz in exterminiū·et sca eoz in pollu
tionē. Tunc eliachim sacerdos dnī
magni·circuiit omnē isrl': allocut'
q; est eos. dicens. Scitote qm exau
diuit dns pces uras. si manentes p
manseritis in ieiunijs et oratoīb;.
in conspectu dnī. Memores estote
moysi serui dnī; qui amalech confi
dentē in uirtute sua·et in potentia
sua·et in exercitu suo. et in clypeis
suis. et in curribz suis. et in equitib;
suis: nō ferro pugnando sed pcibus
sctis orando deiecit. Sic erunt uniuī
si hostes isrl': si pseueraueritis i hoc
ope qd' cepistis. Ad hanc igitur exhor
tationē eius. depcantes dnīm pmane
bant in conspectu dnī; ita ut etiam
hij qui holocausta dño offerebant. p
cineri cilicijs offerrent sacrificia dño:
et erat cinis sup capita eoz. Et ex
toto corde suo omnes orabant dnīm: ut
uisitaret pplm suū isrl'. V
Nunciatumq; est holoferni pn
cipi milicie assyrioz. qd' filij
isrl' pararent se ad resistendum. ac
montiū iuinera conclusissent: et fu
rore nimio exarsit in iracundiam
magnā. Vocauitq; omnes pncipes
moab et duces amon: et dixit eis.
Dicate mi quis sit ppls iste qui mon
tana obsidet; aut que et quales. et
quante sint ciuitates eoz·que etiā
sit uirtus eoz·an que sit multitudo
eoz·uel quis rex milicie eoz: quare

p̄ omnib; qui habitant in oriente. ista contempserūt me. & nō exierunt obuiā nobis ut susciperent nos cū pace. Tunc achior dux omnium filior amon: respondens ait. Si digneris audire dñe mi. dicam ueritatē in conspectu tuo. de pplo isto qui ī montanis habitat: et ñ egredietur ūbū falsum ex ore meo. Popl's iste: ex pgenie chaldeor ē. Hic primū in mesopotamia habitauit: quā noluerunt sequi deos patrum suor qui erant in tra chaldeor. Deserentes uiaq; cerimonias patrum suor que in multitudine deor erant. unū dñm celi coluerunt: qui et p̄cepit eis ut exirent inde. et habitarent in charram. Cūq; coppulsset omnē terrā fames. descenderunt in egiptum: illicq; p quadringentos annos sic multiplicati sūt: ut dinumerari eor exercit' nō posset. Cumq; grauasset eos rex egipti. atq; in edificationib; urbiū suar in luto et latere subiugasset eos: clamauerūt ad dñm suū. Et percussit totam terrā egipti: plagis uariis. Cumq; eiecissent eos ā se egyptij. et cessasset plaga ab eis. et iterum uellent eos capere et ad suū seruitiū reuocare: fugientib; hys ds celi mare apuit. ita ut hinc inde aque quasi muri solidarentur: et ista pede sicco fundū maris pambulando transirent. In quo loco dum innumerabilis exercitus egyptior eos plequeretur: ita aquis cooperti sūt: ut nō remaneret uel unus qui fem posteris nūciaret. Egressis etiā mare rubrum. deserta syna mōtis occurrerūt: in quib; nūquā homo potuit habitare. uel filius hoīs requieuit. Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendū: et p annos quadraginta annonā de celo consecuti sunt. Obiectiq; ingressi sūt. sine arcu et sagitta et absq; scuto et gladio. ds eor pugnauit p eis. & uicit: et ñ fuit qui insultaret pplo isti: nisi quando recessit a cultura dñi dei sui. Quotiensciq; aūt p̄ter ipm deum suū. alterum coluerunt: dati sē in p̄dam. et in gladiū. et in obpbriū. Quotienscūq; aūt penituerunt se recessisse a cultura dei sui: dedit eis ds celi uirtutē resistendi. Denuq; chananeū regem et iebuseū et ferezeū et etheum et eueū et amorreum. et oīs potentes in esebon pstrauerūt: et terras eor et ciuitates eor ipi possederunt. Et usq; dum peccassent ī conspectu dei sui: erant cum illis bona. Ds enim illor: odit iniquitatē. Nam et ante hos annos. cū recessissent a uia quā declarat illis deus. ut ambularēt in ea. exterminati sunt plus. multis a nationib;: et plurimi eor captiui abducti sunt in terrā nō suam. Hup aūt reūsi ad dñm deū suū. ex dispsione qua dispsi fuerāt. adunati sunt. et ascenderunt mōtana het omīa: et iterū possiderūt ierim. ubi sunt scā eor. Nunc g̃ mi dñe p quire si ē aliqua in. quitas eor in cōspectu dei eor: et ascendam ad illos. qm̄ tradens tradet illos ds eor tibi: et subiugati erunt sub iugo potentie tue. Si uō nō est offensio popli

huī coram deo suo: nō poterim re
sistere illis. qm̄ ds eoz defendet illos:
et erimus in obprbriū uniuse terre.
Et fm̄ est cum cessasset loq achioz
uerba hec. tracti sunt oēs magnates
holofernis: et cogitabant interficē
eum. dicentes ad alterutrū. Quis ē
iste qui filios isrl' posse dicat resistē
regi nabuchodonosoz. et exercitib;
eius. hoīes inermes. z sine uirtute.
et sine pericia artis pugne: Ut q̄
agnoscat achioz qm̄ fallit nos. as
cendamus in montana: et cū cap
ti fuerint potentes eoz. tunc cū ens
dem gladio transuberabitur: ut sci
at omnis gens qm̄ nabuchodonosoz
ds terre ē: et p̄ter ipm̄ alius nō est.

Factum est aūt cum VI
cessasset loqui: indignatus ho
lofernes uehemēter. dixit ad achioz.
Qm̄ ppheтasti nobis. dicēs qd' gens
isrl' defendatur a deo suo: ut osten
dam tibi quia nō est deus nisi nabu
chodonosoz. cū prosternem eos oēs
sicut hoīem unū. tunc et ipe cū eis
assyrioz gladio interibis. et omnis
isrl' tecum p̄ditione dispiet: et pro
babis qm̄ nabuchodonosoz. dns sit
uniuse tre. Tunc; gladius militie
mee transiet p latera tua: et confix
cades inter uulneratos isrl': et nō res
pirabis ultra donec exterminēris cū
illis. Porro aūt. si ppriam tuā uerā
existimas. nō concidat uultus tuus:
et pallor qui faciem tuā obtinuit
discedat a te: si uerba mea hec pu
tas impleri nō posse. Ut aūt noueris
quia simul cū illis hec expieris: exte
ex hac hora illoz ppō sociaberis: ut
cum dignas gladij mei penas exte
perint. ipe simili ultioni subiaceas.
Tunc holofernes p̄cepit seruis suis
ut comp̄henderet achioz. et duceret
eum in berhuliam: et traderet eū
in manus filioz isrl'. Et accipientes
eū serui holofernis: p̄fecti sunt per
campestria. Sz cū appinquassent ad
montana. exierunt contra eos fun
dibulary. Illi aūt dūtaxat a latere
montis. ligauerūt achioz ad arboꝛem
manibz et pedibz: et sic uinctū de
relinq̄ dimiserunt eū: et reūsi sunt
ad dnm̄ suū. Porro filij isrl' descen
dentes de berhulia: uenerūt ad eum.
Quē soluentes. duxerūt ad berhu
liam: atq; in medio ppli illū statu
entes: p̄uinctam sunt quid rerum
eēt. qd' illum uinctū assyrij reliquis
sent. In diebz illis erant ille p̄nci
pes: ozias filius mychā de tribu sy
meon: z carmi qui et gothoniel. In
medio tragz senioz et in conspectu
omniū. achioz dixit omia. que locut
fuerat ipe interrogatus ad holoferne:
et qualiter ppls holofernis noluisset
p̄ter hoc ubum interficere eū. et quē
admodū ille holofernes iratus iusse
rit eum isrlitis hac de causa tradi:
ut dum uinceret filios isrl'. tunc et
ipm̄ achioz duplis subeat supplicijs
interire: p̄ter hoc qd' dixisset. deus
celi defensoz est eoz. Cumq; unusla
achioz expoliuisset: oīs ppls cecidit
in faciem. adorantes dnm̄: et cōmu
ni lamentatione et fletu unanimes
p̄ces suas dño effuderunt. dicētes.

Dñe d's celi et terre creature omnium
illoꝝ. et respice ad nrām humiliatē;
et faciem seoꝝ tuoꝝ attende. ⁊ osten
de qua ñ derelinquis psumētes de te:
et plumētes de se. ⁊ de sua uirtute glo
riantes. humilias. finito itaq; fletu.
et p totum diem oratione pllōꝝ com
pleta: consolati sunt achiōr. dicētes.
D's patrum nrōꝝ cuius tu uirtutē
pdicasti: ipe tibi hanc dabit uicissi
tudinē: ut eoꝝ tu magis uideas in
feritum. Cum uō dñs d's nr dederit
hanc libertatem seruis suis. sit et dō
tecum ī medio nrī: ut sicut placue
rit tibi. ita cum tuis oñib; conuiuē
ris. Tunc ozias finito consilio sus
cepit eū in domū suam: et fecit ce
nam magnā. Et uocatis oñib; ps
biteris simul: expleto ieunio refe
cerunt. Postea uō conuocatis oīs
pl's p totam noctem intra eccliam
orauerunt: petentes auxiliū á deo
Holofernes aūt VII. isrl'.
altera die pcepit exercitib; su
is: ut ascenderēt contra bethuliam.
Erant aūt pedites bellatoꝝ centū
uiginti milia. et equites duodecī
milia; pter pparationes uirorꝝ illoꝝ
quos occupauerat captiuitas: ⁊ ad
ducti fuerant de puntijs et urbib;
uniuse iuuentutis. Oñs parit̄ pa
rauerunt se ad pugnā: cōtra filios
isrl'. Et uenerē p crepidinē montis
usq; ad apicem qui respicit dothā
im: á loco qui dicitur belmaa usq;
ad celmon. qui ē contra esdrelon.
Filij aūt isrl' ut uiderunt multitu
dinē illoꝝ. pstrauerunt se sup trā.
mittentes cinerem sup capita sua:
unanimes orantes. ut d's isrl' miam
suā ostenderet sup pl'm suū. Et as
sumites arma sua bellica. sederūt p
loca que angusti itineris tramitem
dirigunt inē montuosa: et erāt cus
todientes ea. tota die et nocte. Porro
holofernes dum circuiret p gyrum.
repperit qd' fons qui influebat aq
ductū illoꝝ. á parte australi extra
ciuitatē dirigeret: et incidi pcepit
aqueductū eoꝝ. Erant tamē ñ longe
á muris fontes: ex quib; furtim u
debantur hauire aquā. ad refocillā
dum potiꝰ qm̄ ad potandū. Sz filij
amon et moab accesserūt ad holofer
nem: dicentes. Filij isrl' nō in lancea
nec in sagitta confidunt; sz montes
defendunt illos: et muniunt illos
colles in pcipitio constituti. Vt ergo
sine congressione pugne possis eos
supare: pones custodes fontiū ut ñ
hauriant ex eis. et sine gladio inīci
cies eos: uel certe fatigati tradent
ciuitatē suam. quā putant ī mon
tib; positam supari nō posse. Et pla
cuerunt hec ūba coram holoferne.
et cūctis oñib; satellitib; ei: et con
stituit p gyrum centenarios p sin
gulos fontes. Cūq; ista custodia pdi
es uiginti fuisset expleta: defecerūt
cysterne ⁊ collectiones aquay oñib;
inhabitantib; bethuliam. ita ut ñ
eēt intra ciuitatē unde saciarentur
uel una die: qm̄ ad mēsuram dabat̄
pl's aqua cotidie. Tunc ad oriam
congregati oñs uiri feminēq;. iuue
nes et paruuli: omnes simul una

uoce dixerũt. Judicet dñs inẽ nos ⁊ te-
qm fecisti in nos mala nolens loqui
pacifice cũ assyrijs: et ppẽ hoc uendi-
dit dñs nos in manib; eoꝝ. et ideo non
est qui adiuuet: cũ pternamur ante
oculos eoꝝ in siti et in pditione mag
na. Et nunc congregate uniuersos
qui in ciuitate sunt: ut sponte nos
oĩs tradamus pplo holofernus. Me
lius ẽ enĩ ut capti⁹ bñdicam dñm
uiuentes; quã moriamur et sim⁹ ob
probriũ omni carni: cũ uideam⁹ uxo
res nras. et infantes nros. moꝝ ante
oculos nros. Contestamur hodie ce
lum et terrã. et dñm patrũ nroꝝ qui
ulciscatur nos secũm peccata nra; ut
iam tradatis ciuitatẽ in manu mi
hoc holofernis: ut sit finis nr̃ bre
uis in ore gladij. qui longoꝝ efficit⁹
in ariditate sitis. Et cũ hec dixissẽt;
factus ẽ fletus. et ululatus magnus
in ecclia oĩb; et p multas horas
una uoce clamauerũt ad dñm dicẽtes.
Peccauim⁹ cũ patrib; nr̃is; inuste
egimus: iniquitatẽ fecim⁹. Tu qa
pius es miserere nr̃i; et in tuo flagel
lo ultionis iniquitates nr̃as: ⁊ noli
tradere confitentes te pplo qui igno
rat te. ut n̄ dicant inter gentes ubi
est dñs eoꝝ. Et cũ fatigarẽt hys clamo
rib; et hys fletib; lassati siluissent:
exurgens ozias infulsus lacrimis di
xit. Equo animo estote frẽs: et hos
quinq; dies expectem⁹ a dño miam.
Forsitan enim indignationẽ suam
abscidet: et dabit gr̃am nr̃i suo. Si
aũt transactis q̃nq; diebus n̄ uenerit
adiutoriũ: faciem⁹ hec uba que

locuti estis. VIII

Et fr̃m ẽ cum audisset hec uba
iudith uidua que erat filia merari
filij ydoy. filij ioseph. filij ozie. filij e
lai. filij iamnoꝝ. filij gedeon. filij ra
phaim. filij achitob. filij melchie. filij
enan. filij nathaniẽ. filij salathiel.
filij symeon. filij ruben. et uir eius
fuit manasses: qui mortuus est in
diebus messis ordeacee. Instabat enim
sup alligantes manipulos in campo;
et uenit estus sup caput eius: ⁊ mo
tuus ẽ in bethulia ciuitate sua. et
sepultus ẽ illic cũ patrib; suis. Erat
autẽ iudith relicta eius uidua: iã
annis tribus et mẽsib; sex. Et in supi
oribus domus sue cubiculũ secretũ
sibi fecerat: in quo cũ puellis suis
clausa morabatur. Et habens sup
lumbos suos cilicium. ieiunabat om
nib; diebus uite sue: p̃ter sabbata et
neomenias. et festa domus isrl. Erat
autẽ eleganti aspectu nimis. Cu
ius uir suus reliquerat diuitias mul
tas. et familiam copiosam: ac pos
sessiones armẽtis boum et gregib; o
uium plenas. Et hec erat in oĩb;
famosissima: q̃m timebat dñm ual
de: nec erat qui loqueretur de illa ũ
bum malũ. Hec itaq; cum audisset
q̃m ozias pmisisset quod transacto
quinto die traderet ciuitatẽ: misit
ad p̃sbiteros zambri. et charmi. Et
uenerũt ad illam. Et dixit illis. Qd
est hoc ũbum in quo consensit ozi
as. ut tradat ciuitatem assyrijs si
intra quinq; dies n̄ uenerit adiu
toriũ nobis. Et qui estis uos qui

temptatis dñm? Non ē iste sermo qui misericordiam puocet: ſ; potius q̄ iram excitet. et furorem accendat. Posuistis uos tempus miserationis dñi. et in arbitrio uō diem constituistis ei? Sz quia patiens est dñs. in hoc ipō peniteam? et indulgentiam eius lacrimis postulem. Non enī quasi homo sic deus cōminabitur: neq; sicut filius hōis ad iracundiam inflāmabitur. Et ideo humiliemus illi aīas nr̄as. et in spū contrito et humiliato seruientes illi. dicamus flentes dño. ut secūm uoluntatē suam sic faciat nobiscum mīam suam; ut sicut conturbatū ē cor nr̄m in superbia eor. ita etiam de nr̄a humilitate gliemur: q̄m non secuti sumus peccata patrum nr̄or qui dereliquerūt dm̄ suū. et adorauerunt deos alienos. p quo scelere dati sunt in gladiū et in rapinā et in confusionem. inimicis suis. Nos autem alterū dm̄ nescim̄: p̄ter ipsum. Expectem̄ humiles consolationē ei; et exquiret sanguinē nr̄m de afflictionib; inimicor nr̄or. et humiliabit oēs gentes quecūq; insurgunt cōt̄ nos: et faciet illas sine honore dñs ds nr̄. Et nunc frēs q̄m uos q̄ estis p̄sbiteri in pplo dei. ex uobis pendet anima illor. ad eloquiū ur̄m corda illor erigite; ut memores sint q̄a temptati sunt patres nr̄i: ut pbarentur si uere colerent dm̄ suum. Memores ē debent quom̄ pat̄ nr̄ abraham temptatus ē: & p multas tribulationes pbatus. dei amicus effectus ē. Sic ysaac. sic iacob. sic moyses: et oēs qui placuerunt dō. p multas tribulationes transierunt fideles. Illi aūt qui temptationes nō susceperunt cū timore dm̄. et impatientiam suā et murmurationis siue. contra dm̄ ptulerunt: exterminati sunt ab exterminatore: et a serpentib; ptierunt. Et nos g̃ nec ulciscamur pro his que patimur; ſ; reputantes peccatis nr̄is. hec ipa supplicia minora ee: flagella dm̄ quasi seru qui corripimur. ad emendationē nō ad pditionē nostram euenisse credam̄. Et dixerunt illi: orias et p̄sbiteri. Oīa que locuta es. uera sunt: et nō est in sermonib; tuis ulla reprehensio. Nunc g̃ ora p nobis: q̄m mulier sca es. et timens dm̄. Et dixit illis iudith. Sicut qd' loqui potui dei esse cognoscatis; ita qd' facere disposui probate si ex deo est: et orate ut firmū faciat consiliū meū ds. Stabitis uos ad portam nocte ista; et ego exeam cū ancilla mea: et orate ut si aut dixistis. in diebus q̄nq; respiciat dñs pplm suū isrl'. Vos aūt nolo ut scrutemini actum meū: et usq; dum renūtiem uobis. nichil aliud fiat nisi oratio p me ad dm̄ deū nr̄m. Et dixit ad eam ozias: proficeps iude. Vade in pace: et dñs sit tecum in ultione inimicor nr̄or. Et reuertentes abierunt.

IX

Quibus abscedentib; iudith in oratorio suo: et induens se cilicio posuit cinerē sup

caput suū: et psternens se dño cla
mauit ad dñm dicens. Dñe ds pa
tris mei symeon qui dedisti illi gladi
um in defensionē alienigenaꝝ qui u
iolatores exstiterunt in coinquinatiōe
sua et denudauerūt femur uirginis
in confusionē. et dedisti mulieres illoꝝ
in pdam et filias eoꝝ in captiuitatē.
et omnē pdam in diuisionē seruis
tuis qui zelauerunt zelum tuum:
subuenī quesō te dñe ds mūs mihi
uidue. Tu enī fecisti priora; et illa
post illa cogitasti: et hoc fērm est qō
ipse uoluisti. Respice castra assyrioꝝ
nunc. sicut nunc castra egyptioꝝ u
dere dignatus es: quando post ser
uos tuos armati currebant. confi
dentes in quadrigis et in equitatu
suo. et in multitudine bellatoꝝ. Sz
aspexisti sup castra eoꝝ: et tenebre
fatigauerunt eos. Tenuit pedes eoꝝ
abyssus: et aque oppresserunt eos. Sic
fiant et isti dñe qui confidunt in
multitudine sua. et in currib; suis;
et in contis et in sagittis suis. z in
lanceis gl̄iantur: et nescisti qa tu
ipse es deus ūr qui conteris bella ab
initio. et dñs nom̄ est tibi. Erige bra
chium tuū sicut ab initio: et allide
uirtutē illoꝝ in uirtute tua. Cadat
furtus eoꝝ in iracundia tua; qui
pmiserunt se uiolare sancta tua. et
polluere tabnaculū nominis tui:
et deicere gladio suo cornu altaris
tui. Fac dñe: ut gladio ppio. eius
superbia amputetur. Capiatur laqo
oculoꝝ suoꝝ in me: et plagis eum
ex labijs caritatis mee. Da in in
animo constantiā ut cōtempnam
illū et uirtutē eius: ut eūtam illū.
Erit enī memoriale nois tui: cum
manus femine deiecerint eū. Non
enī in multitudine ē uictus tua do
mine: neq; in equoꝝ uiribus uoluntas
tua. Nec superbi placuerunt tibi ab
initio: sz humiliū et mansuetoꝝ
semp tibi placuit depcatio. Ds celoꝝ.
creatoꝝ aquaꝝ. et dñs oīs creature:
exaudi me miseram deplorantem. z
de tua misericordia plumentē. Memēto
dñe testamēti tui; et da uerbū in ore
meo. et in corde meo consiliū corrobo
ra. ut domus tua in tua sēctificatio
ne pmaneat: et oēs gentes agnos
cant qm̄ tu es ds. et non est alius
præter te.

Factum ē autē cū X cessasset clamare ad dñm: sur
rexit de loco in quo iacuerat pstra
ta dño. Vocauitq; abram suam; et
descendit in domū suam. z abstulit
a se cilicium: et exuit se uestimēto
uiduitatis sue. Et lauit corp̄ suū.
et unxit se murro optimo. Et discri
minauit crinem capitis sui: et im
posuit mitram sup caput suū. Et
induit se uestimētis iocunditatis
sue: induitq; sandalia pedib; suis.
Assumpsitq; dextraliola et lilia. et
inaures et anulos: et oīb; ornā
mētis suis ornauit se. Cui etiā dñs
contulit splendorē: qm̄ omnis ista
compositio nō ex libidine sz ex uirtu
te pendebat. Et ideo dñs hanc in
illa pulchritudine ampliauit: ut
incomparabili decore omnib; oculis
appareret. Imposuit itaq; abre sue

ascopam unū. et uas olei. & polentā. et lapates. et panes. et caseum: et p fecta ē. Cumq; uenissent ad portam ciuitatis: inuenerē expectantē oriā. et pbiteros ciuitatis. Quu cum uidissent eam: stupentes mirati sunt nimis pulchritudinē eius. Nichil tam interrogantes eam: dimiserunt transire dicentes. Ds patrū nrōr det tibi grām. et oīe consiliū cordi tui fiua uirtute corroboret; et gletur sup te ihrlm: et sit nom tuum in numero scōr et iustor. Et dixerūt hu qui illic erant: omēs una uoce. Fiat fiat. Judith g̃ orans dñm: trā siunt p portas. ipā et ābra ei. Fcīm ē aūt cum descenderet monē circa orum dei; occurrerūt ei exploratores assyrior: et tenuerunt eam dicentes. Unde uenis. aut quo uadis. Que respondit. Filia sū hebreor. Ideoq; fugi a facie eor; qm futura agnoui qd' dentur uobis in depdationē: p eo qd' contempnentes uos. noluerunt ultro tradere sepos. et ut inuenirēt misericordiam in conspectu uro. Hac de causa cogitaui mecū: dicens. Vadam ad faciē pncipis holofernis ut indicem ei secreta illor; et ostendam illi quo aditu possit obtinere eos: ita ut nō cadat ur unus de exercitu ei. Et cum audissent uba illi uba eius. cōsiderabant faciem eius; et erat in oculis eor stupor: qm pulchritudinē eius mirabantur nimis. Et dixerunt ad eā. Conseruasti animā tuam: eo qd' tale reppereris consilium ut descenderes ad dñm nrm. Hr aūt scias; qd' cum steteris in conspectu eius. bene tibi faciet: et eris gratissima in corde ei. Duxeruntq; illā ad tabnaculū holofernis: nunciantes eam. Cumq; intrasset ante faciē eius: statim captus ē in suis oculis holofernes. Dixeruntq; ad eū satellites eius. Quis contempnit popl'm hebreor. qui tam decoras mulieres habent. ut nō p hys merito contra eos pugnare debeam. Videns itaq; udith holofernē sedentē in conopeo qd' erat ex purpura et auro et smaragdo et lapidib; pciosis simul intextum; et cū in faciem eius intendisset: adorauit eū. prosternens se sup terrā. Et leuauerunt eā serui holofernis. iubente dño suo.

XI

Tunc holofernes dixit ei. Quo animo esto; et noli pauere in corde tuo: qm ego nūquā nocui uitum. qui uoluit seruire nabuchodonosor. regi. Popls aūt tuus si nō cōtempsisset me: nō alleuassem manū meā sup eum. Nunc aūt dic mi. qua ex causa recessisti ab eis: et placuit tibi ut uenisses ad nos. Et dixit udith. Sume uba ancille tue: qm si tu secutus fueris uba ancille tue. pfectam rem faciet dns tecum. Vt ut enī nabuchodonosor rex terre. et uiuit eius uirtus que est in te ad correptionē omnū aiaīum errantiū: qm nō solum hoīes seruiūt illi pre: sī et bestie agri obtemperant illi. Nunciatur enim animi tui industria omnibus gentib; et indica

tum ē omni seculo qm̄ tu solus bon̄
et potens es in omni regno eius: et
disciplina tua omnib; puncturis p̄di
catur. Nec hoc latet quod locutus ē
achior: nec illud ignoratur qd' et
usseers euenire. Constat enī deum
nr̄m sic peccatis offensum; ut mā da
uerit p prophās suos ad populū: qd'
traderet eum p peccatis suis. Et qm̄
sciunt se offendisse dn̄m suū filij isrl':
tremor tuus sup ipos ē. Insup etiam
fames inualuit eos: et ab arditate a
que tam inē mortuos computantur.
Denuq; hoc ordinant ut interficiant
pecora sua. et sanguinē eor bibant;
et scā dn̄i sui que p̄cepit ds nō con
tingi in frumēto uino et oleo hec cogi
tauerunt impendē: et uolunt consu
mere que nec manib; deberent con
tingere. Ergo qm̄ hec faciunt: cer
tum ē qd' in p̄ditionē dabūtur. Ad'
ego ancilla tua cognoscens fugi ab
illis: et misit me dn̄s hec ipa nun
tiare tibi. Ego enī ancilla tua dm̄
colo: etiam nūc apud te. Et exiet an
cilla tua. et orabo dm̄. et dicet michi
qn̄do reddat eis peccatū suū; et ue
niens nunciabo tibi. ita ut ego ad
ducam te p medium israhl: et habebis
omnē pl'm isrl' sicut oues quib; nō
ē pastor. et nō latrabit uel unus cō
tra te: qm̄ hec m̄ dicta sunt p̄ pru
dentiā dei. Et qm̄ iratus ē eis deus:
hec ipa. missa sum nūciare tibi. Pla
cuerunt aut oia uba hec coram holo
ferne: et coram pueris suis: et mira
bantur ad sapiam eius. et dicebant
alt' ad alterū. Non ē talis mulier
sup: am: in aspectu. in pulchritudi
ne. et in sensu uboz. Et dixit ad illā
holofernes. Bene fecit ds qui misit
te ante pl'm: ut des illum tu in ma
nib; nris. Et qm̄ bona est p̄missio
tua; si fecerit michi hec ds tuus. erit
et ds mis: et tu in domo nabuchodo
nosor magna eris. et nom̄ tuū nōia
bitur in uniūsa terra. XII

Vnc iussit eam introire ubi re
posita erant thesauri eius; et
iussit illuc manere eam: et cōstituit
quid daretur illi de conuiuio suo.
Cui respondit iudith: et dixit. Nūc
ni potero manducare ex hys que in
p̄paris tribui: ne ueniat sup me of
fensio. Ex hys aut que mecū detuli:
manducabo. Cui holofernes ait. Si
defecerint tibi ea que tecū detulisti;
quid faciem tibi? Et dixit iudith.
Viuit anima tua dn̄e mis; qm̄ nō
expendet hec oia ancilla tua: donec
faciet ds in manu mea hec que cogi
tau. Et induxerē eam serui eius in
tabnaculū quo p̄cepat; et perijt dū
introiret ut daretur ei copia nocte: et
ante lucem egrediendi foras ad ora
tionē: et depcandi dm̄. Et p̄cepit cu
bicularijs suis: ut sicut placeret illi.
exiret et introiret. ad adorandū dm̄
suū p triduū. Et exibat noctib; in
uallem betulie: et baptizabat se in
fontē aque. Et ut ascendebat. orabat
ad dn̄m dm̄ isrl': ut dirigeret uiam
eius ad liberationē pli sui. Et intro
iens. munda manebat in tabnaculo:
usq; dum acciperet escā suā in uespm.
Et fm̄ ē quarto die holofernes fe

cit cenam seruus suus: et dixit ad
uagao eunuchū. Vade et suade he
bream illam: ut sponte cōsentiat
habitare mecū. Fedum ē enī apud
assyrios. si femina irrideat uirum:
agendo ut immunis ab eo fiat.
Tunc introiuit uagao ad iudith:
et dixit. Non uereatur bona puella
intrare ad dnm meū: ut honorifice
tur ante faciem eius: et manducet
cum eo et bibat uinū in iocunditā
te. Cui iudith respondit. Quis ego
sum. ut contradicam dño meo. Omne
qd' erit ante oculos eius bonū et op
timū: faciā. Quicqd autē illi pla
cuerit: hoc mihi erit optimū. omnib;
diebus uite mee. Et surrexit. et orna
uit se uestimētis suis: et ingressa
steterat ante faciem ei. Cor autē holo
fernis concussū est: erat enī ardens
in concupiscentia ei. Et dixit ei ho
lofernes. Bibe nūc. et accumbe ī io
cunditate: qm̄ inuenisti grām cora
me. Et dixit iudith. Bibam dne: qm̄
magnificata ē anima mea hodie p
omnib; diebus meis. Et accepit et
manducauit et bibit coram eo: ea
que pauerat illi ancilla eius. Et io
cundus fct est holofernes ad eam:
bibitq; uinū multū nimis: quan
tum nūquā biberat in uita sua.

XIII

Vt autē sero fctm est:
festinauerūt serui ei ad hospi
tia sua. Et conclusit uagao ostia
cubiculi: et abiit. Erant autē omēs
fatigati a uino. Erat q; iudith sola
in cubiculo. Porro holofernes iace
bat in lectulo: nimia ebrietate so
pitus. Dixitq; iudith puelle sue: ut
staret foris ante cubiculū. et obser
uaret. Stetitq; iudith ante lectum
orans cū lacrimis: et labioꝝ motu
in silentio dicens. Confirma me dne
ds isrl'. et respice in hac hora ad opa
manuū meaꝝ: ut sicut promisisti. ihe
rlim ciuitatē tuam erigas: et hoc qd'
credens p te posse fieri cogitaui pfi
ciam. Et cum hec dixisset. accessit ad
columpnā que erat ad caput lectuli
eius: et pugionē eius qui in ea liga
tus pendebat. exsoluit. Cūq; euagi
nasset illum: apprehendit comā capi
tis eius: et ait. Confirma me dne
ds isrl': in hac hora. Et percussit bis
in ceruicē eius: et abscidit caput ei.
Et abstulit conopeum ei ā colum
nis: et euoluit corpus eius truncū.
Et post pusillū exiuit: et tradidit
caput holofernis ancille sue: et ius
sit ut mitteret illud in peram suā.
Et exierunt due secm consuetudi
nē suam quasi ad orationē: et trans
irunt castra. Et gyrantes uallem:
uenerūt ad portā ciuitatis. Et dixit
iudith alonge custodib; muroꝝ. A
pite portas: qm̄ nobiscū ē ds: qui
fecit uirtutē in isrl'. Et fctm est. cū
audissent uiri uocem ei: uocauerūt
pbros ciuitatis. Et concurrerūt ad
eam oms a minimo usq; ad maxi
mū: qm̄ spauerunt eā non ē ue
turā. Et accendentes luminaria:
congirauerunt circa eā unusq;. Illa
aūt ascendens in eminentiorē locū:
iussit fieri silentiū. Cūq; oms ta
cuissent: dixit iudith. Laudate do

minū dñm nr̄m · qui nō deseruit sper
tes in se · et in me ancillam suam ad
impleuit misericordiam suā quā promisit
domui ysrl': et interfecit in manu mea
hostem plebis sui in hac nocte. Et p
ferens de pera caput holofernis: os
tendit illis dicens. Ecce caput holo
fernis principis militie assyriorū: et
ecce conopeum illi⁹ in quo recūbebat
in ebrietate sua: ubi et p manū fe
mine percussit illum dñs d's nr̄. Vi
vit aūt ipse dñs. qui custodiuit me
angl's eius: et hinc eunt̄e. et ibi cōmo
rant̄e. et inde huc reūtent̄e. Et nō
permisit me dñs ancillam suā coin
quinari: sz sine pollutione peccati
reuocauit me uobis: gaudent̄e in
victoria sua · in exultatione mea · in le
vatione ura. Confitemini illi oēs
qui bonus: qui in sēm misericordia ei⁹.
Vnūsq; aūt adorantes dñm: dixe
runt ad eā. Benedixit te dñs in vir
tute sua: quia p te ad nichilū rede
git inimicos nros. Porro ozias prin
ceps plebis ysrl': dixit ad eā. Benedicta
es tu filia a dño deo excelso: p om
nib; mulieribus sup terram. Benedict⁹
dñs qui creauit cēlum et terrā · qui
te direxit in vulnera capitis prin
cipis inimicor nror; quia hodie tra
vit nomē tuū magnificauit. ut nō recedat
laus tua de ore hominū qui memo
res fuerint virtutis dñi in eternū; p
quib; nō pepercit aīe tue ppter angusti
as et tribulationes generis tui. sed
subuenisti ruine ante conspectū dei
nri. Et dixit oēs plebs. Fiat fiat.
Porro achior vocatus venit. Et dix
it iudith. Dñs ysrl' cui tu testimoniū
dedisti q̄d ultiscatur se de inimicis su
is: ipse caput oīum incredulor inci
dit in hac nocte in manu mea. Sz ut
probes quia ita ē. ecce caput holofer
nis qui in contemptu superbie sue dñm
ysrl' contempsit: et tibi interitū mi
nabatur · dicens. Cū captus fuit po
plus ysrl': gladio perforari papiam la
tera tua. Videns aūt achior caput
holofernis. angustiatus p pauore · ce
cidit in faciem suā sup terrā: et ex
tinxit aīa eius. Postea uō quam re
sumpto spū recreatus ē. cadit ad pe
des eius; et adorauit eam: et dixit.
Benedicta tu deo tuo. in oī tabernacu
lo iacob: qm in omni gente que au
dierit nomē tuū. magnificabitur
sup te deus ysrahel.

XIIII

Dixit aūt iudith: ad omnē po
pulū. Audite me frēs. Suspē
dite caput hoc: sup muros nros. Et
erit. Cum exierit sol accipiat unus
quisq; arma sua; et exite cū impe
tu: nō ut descendatis deorsum · sed
quasi impetū facientes. Tūc explo
ratores necesse erit ut fugiant: ad
principem suū excitandū ad pugnā.
Cumq; duces eor; concurrerint ad
tabernaculū holofernis: et inuenerit
eū truncū in suo sanguine uoluta
tū: decidet sup eos timor · Cūq; cog
nouerint fugere eos; tte post eos
secuti: qm dñs conteret eos sub pedi
bus nris. Tunc achior videns virtutē
quā fecerat d's ysrl'. relicto gentili
tatis ritu credidit deo; et circumci
dit carnem prepucij sui: et appositus

est ad plm ihrl'. et oīs successio eius. usq; in hodiernū diem. Mox autē ut ortus ē dies: suspenderunt sup muros caput holofernis. Acceptisq; unūquisq; ut arma sua: et egressi sī cum grandi strepitu & ululatu. Qđ uidentes exploratores: ad tabernaculū concurrerūt. Porro hi qui in tabernaculo erant. uenientes et ante ingressum cubiculi pstrepentes. excitandi grā inquietudinē arte molie bantur: ut nō ab excitantibz sed á somnantibz. holofernes euigilaret. Nullus enī audebat: cubiculū uirtutis assyrioz pulsando aut intrando aperire. Sz cum uenissent duces eius et tribuni et uniūsi maiores exercitus assyrioz: dixerūt cubicularijs. Intrate et excitate illum: qm̄ mures egressi de cauernis suis. ausi sunt, puocare nos ad pliū. Tunc ingressus uagao cubiculū eius. stetit ante cortinam: et plausū fecit manibz suis. Suspicabatur enī illū cum udith dormire. Sz cū nullū motū iacēs. sensu auriū capet. accessit primās ad cortinam: et eleuans eam. uidēsq; cadauer holofernis absq; capite. in suo sanguine tabefactū iacere sup tram. exclamauit uoce magna cum fletu: et scidit uestimēta sua. Et ingressus tabernaculum udith: nō inuenit eā. Et exiliuit foras ad plm: et dixit. Ingrea mulier hebrea: fecit confusionē in domo regis nabuchodonosoz. Ecce enī holofernes iacet in terra: et caput eius nō est in illo. Qđ cum audissent pncipes uirtutis assyrioz. scidērūt omīs uestimēta sua; et intolerabilis timoz & tremoz cecidit sup eos: et turbata sūt animi eoz ualde. Et factus ē clamoz inēopabilis: in media castra eoz.

XV

Cumq; omīs exercitus decollatū holofernē audissent. fugit mens et consiliū ab eis; et solo tremoze & metu agitati. fuge pūdium sumūt: ita ut nullus loqueretur cū proximo suo. sz inclinato capite relictis omībz euadere hebreos quos armatos sup se uenire audierant conarentur. fugientes p uias campoz. et semitas colluī. Videntes itaq; filij ihrl' fugientes illos. descendētes clangentesq; tubis. et ululantes post ipos; et qm̄ assyrij nō adunati in fugam ibant pcipites. filij autē ihrl' uno agmine psequentes: debellabant omnes quos inuenire potuissent. Milesq; oziās nūtios: p omēs ciuitates & regiones ihrl'. Omīs itaq; regio omnisq; urbs. electam iuuentutē armatam misit post eos: et psecuti sunt eos in ore gladij: quousq; puenirēt ad extremitatē finium suoz. Reliqui aūt qui erāt in bethulia. ingressi sunt castra assyrioz; et pdam quā fugientes assyrij reliquerant abstulerunt: et onustati sunt ualde. Hi uero qui uictores exstiterant reuersi sūt ad bethuliam. et omīa quecūq; erant illoz abstulerūt secum; ita ut nō esset numerus in pecoribz. et in uumentis et uniūsis mobilibz eoz: ut á minimo usq; ad magnū. omīs

dnutes fierent de ꝑdationib; eoꝝ. Joachim aũt sũmus pontifex de ihe rlim uenit in bethuliam cũ uniũsis ꝑsbiteris suis: ut uideret iudith. Que cũ exisset ad illum: benedixe runt illam oĩs. una uoce dicentes. Tu glà ihrlm. tu letitia isrl. tu ho norificentia ꝓpli nr̃i. que fecisti uni uersa; et confortatũ est cor tuũ. eo qđ' castitatẽ amaueris: et post uirum tuũ alterũ nesciens. Ideo et manus dñi confortauit te: et ideo eris bñdi cta meternũ. Et dixit oĩs ꝓplꝰ. Fiat fiat. Pausauit aũt triginta: uix collec ta sunt spolia assyrioꝝ à popl̃o isrl. Porro uniuersa que holofernus pecu liaria fuisse ꝓbata sunt dederũt iu dith. in auro et argento. et uestib; et gemmis. et omni supellectili: et tradita sunt oĩa illi à ꝓplo. Et oĩs ꝓpli gaudebãt cũ mulieribus et uir ginib; et iuuenib; in organis et cy

Cunte canta XVI tharis. Cui canticũ hoc dño iudith: dicens. Incipite dño in tympanis: cantate dño in cymbalis. Modula mini illi psalmũ nouũ; exultate. et inuocate nom̃ eius. Dñs ꝯterens bella: dñs nom̃ est illi; qui posuit castra sua in medio ꝓpli sui: ut eri pet nos de manu omniũ inimicoꝝ nr̃oꝝ. Venit assur ex montib; ab aqui lone in multitudine fortitudinis sue; cui multitudo obtuerunt torren tes: et equi eoꝝ cooperuerunt ualles. Dixit se incensurũ fines meos. et iu uenes meos occisurũ in gladio; in fantes meos dare in ꝑdam: uirgines in captiuitatẽ. Dñs aũt omps no cauit eũ; et tradidit in manus femi ne: et confudit eũ. Non enim cecidit potens eoꝝ à iuuenib; nec filii ty ran pepulerunt eũ. nec excelsi gigan tes inposuerũt se illi: sed iudith filia merari. in specie faciei sue dissoluit eũ. Exuit enĩ se uestimẽto uiduitatis; et induit se uestimẽto letitie: in exul tatione filioꝝ isrl. Unxit faciem su am unguento; et colligauit crinem nos suos mitra: ad decipiendũ illũ. Sandalia eius rapuerũt oculos eius: pulchritudo ei' captiuã fecit aiam eius. Amputauit pugione ceruicẽ ei. Horruerũt ꝑse constantiã eius: et medi audatiã eius. Tunc ululauerũt castra assyrioꝝ: quando appa ruerũt humiles mei. atescentes in siti. Filii puellaꝝ cõpunxerunt eos; et sicut pueros fugientes. occiderũt eos: perierunt in ꝓlio à facie dñi mei. Ymnũ cantemꝰ dño: ymnũ nouũ cantemꝰ deo nr̃o. Adonay dñe. magnus es tu. et ꝑclarus in uirtute tua: et quẽ superare nemo potest. Tibi seruiat oĩs creatura tua; qa dixisti et facta sunt. misisti spiritũ tuũ. et creata sunt: et nõ est qui te sistat uoci tue. Montes à fundamẽtis mouebũtur cũ aquis: petre sicut cera liquescent ante faciẽ tuã. Qui aũt timent te: magni erũt apud te ꝓ omnia. Ve genti insurgenti sup ge nus meũ. Dñs enim omps uindi cabit in eis: in die iudicii uisitabit illos. Dabit enĩ ignem et uermes in carnes eoꝝ: ut urantur et sentiã

aut usq; in sempiternū. Et factū est post hec: omīs ppls post victoriam uenit ad thrlm adorare dnm. Et mox ut purificati sunt. obtulerunt oīs holocaustā. et uota et repmissiones suas; porro iudith uniuersa arma bellica holofernis que dedit illi ppls. et conopeū qđ ipa sustulāt: in anathēma oblionis. Erat aūt ppls iocundus scīm facīē seōz: ⁊ p tres mīses gaudiū huius victorie celebratū est cū iudith. Post dies aūt illos uniquisq; rediit in sua; et iudith magna facta est in bethulia: et pelatior erat uniūse terre isrl. Erat enim uirtuti castitas adiuncta; ita ut nō cognosceret uirum omnib; diebz uite sue: ex quo defūctus ē manasses uir eius. Erat aūt festis diebz; prcdens cū magna glā. Mansit aūt in domo uiri sui annōs centū quinq;: et dimisit abram suam lbām. Et defuncta ē: ac sepulta cū uiro suo in bethulia. Luxitq; eam oīs ppls: diebz septē. In oīi aūt spatio uite eius nō fuit qui perturbaret isrl: et post mortē eius annis multis. Dies aūt victorie huius festiuitatis ab hebreis in numero seōz dierum accipitur: et colitur a iudeis ex illo tempore usq; in psentem diem. Explicit liber iudith.

Incipit prologus in librum hester.

Librum hester uarijs translationib; constat esse uitiatum: quē ego de archiuis hebreoz releuans. uerbū e uerbo expressius transtuli. Quē. librū editio uulgata laciniosis hinc inde uoz finib; trahit. addens ea que ex tempore dici poterant et audiri; sicut solitum est scolaribz discipulis. sumpto thēmate excogitare. quib; uerbis uti potuit qui iniuriam pas sus est: uel ille qui iniuriam fecit. Vos autem o paula et eustochium. que et bibliothecas hebreoz studiosissime inquirare. et interpium certamina comprobastis; tenentes hester hebraicum librum. p singula uerba nrām translationē aspicite. ut possitis agnoscere. me nichil etiā augmentasse addendo: sed fideli testimonio simpliciter sicut in hebreo habetur. hystoriam hebraicam latine linguę tradidisse. Nec affectamus laudes hominum: nec uituperationes expauescimus. Deo enim placere curantes. minas hominū penitus non timemus; qm dissipat deus ossa eoz qui hominib; placere desiderant: et scīm apostolum. qui eiusmodi sunt. seruu xpi esse non possunt. Rursum in libro hester alphabetum ex minio usq; ad tethaph litteram fecimus diuisis in locis: uolentes scilicet septuaginta interpium ordinem per hec insinuare studioso lectori. Nos enim iuxta morem hebreoz ordinem prosequimur etiam in septuaginta editione mamuimus. Explicat prologus. Incipit liber hester.

H dieb; assueri qui regnaut ab in
dia usq; ethyopiam sup centū u
ginti septem puincias. qñdo sedit
in solio regni sui: susa ciuitas reg
ni eius exordium fuit. Tercio igit̄
anno impij sui fecit grande conuiu
um cunctis pncipib; et pueris suis.
fortissimis psax et medor ineluis. et
pfectis puincias coram se: ut ostēn
deret diuicias gle regni sui ac mag
nitudinē atq; iactantiā potentie sue.
multo tempe centū uidelicet & octo
ginta dieb;. Cumq; implēntur dies
conuiuij; inuitauit omnē pplm qui
inuētus est susis a maximo usq; ad
minimū: et uocauit septem dieb; con
uiuiū pparari in uestibulo orti. et
nemoris qd regio cultu et manu con
situm erat. Et pendebant ex omni
parte tentoria aerij coloris. et carpa
sim. et iacinctim. sustentata funib;
byssinis ac purpureis; qui eburneis
circulis inserti erant: et columpnis
marmoreis fulciebantur. Lectuli q;
aurei et argentei sup pauimentū
smaragdino et pario stratū lapide
dispositi erant: qd mira uarietate.
pictura decorabat. Bibebant aut̄ q
inuitati erant. aureis poculis: et a
lys atq; alys uasis. que inferebant.
Vinū quoq; ut magnificentia regia
dignū erat: habūdans et copiosum
ponebatur. Nec erat qui nolentes co
geret ad bibendū; sz sic rex statuat.
pponens ñnis singulos de pncipib;
suis: ut sumeret unusq; qd uellz.
Vasthi quoq; regina fecit conuiu
um feminax in palatio ubi rex as
suerus manere consueuat. Itaq; die
septimo cū rex eet hylarior. et post
nimiā potationē incaluisset mero;
pcepit maumam. et bazatha. et arbo
na. et bagatha. et zarathy. & abgatha.
et charcas. septem eunuchis qui in
conspectu eius ministrabāt; ut intro
ducerēt reginā uasthi coram rege. po
sito sup caput eius diademate: ut
ostenderet cunctis pplis et pncipib;.
ullius pulchritudinē. Erat enim pul
chra ualde. Que renuit: et ad regis
impiū qd p eunuchos mandauerat.
uenire contempsit. Unde iratus rex
et nimio furore succensus. intrōga
uit sapientes q̄ erāt et more regio semp
et aderant. et ulor faciebat cuncta
consilio. scientiū leges ac iura ma
ior; erant aut̄ pmi et pximi. char
sena. et sethar. et admatha. et thar
sis. et mares. et marsana. et manu
cha. septē duces psax atq; medor. q
uidebant faciē regis. et primi post
eum residere soliti erant: cui senten
tie uasthi regina subtraceret. que as
suerī regis impiū qd per eunuchos
mandauerat. facē noluisset. Respō
dit q; manucha: audiente rege atq;
pncipib;. Non solum regem leuit re
gina uasthi: sz et oīs pncipes et
pplos qui sunt in cunctis puincijs
regis assueri. Egredietur enī sermo
regine ad oīs mulieres ut cōtemp
nant uiros suos: et dicant. Rex as
suerus iussit ut regina uasthi int̄
ret ad eū: et illa noluit. Atq; hoc ex
emplo: oīs pncipū coniuges psax
atq; medor. parui pendent imperia

marito. Vnde regis iusta ē indignatio. Si tibi placet. egrediatur electū a facie tua; et eligatur iuxta legem pla. atq; melior quā preterit illi. tum ē. ut nequaq̄m ultra regina uasthi ingrediatur ad regē: et regnū illi⁹ altera que melior est illa accipiat. Et hoc in omne qđ latissimū ē punctay tuay diuulgetur impū: ut cunctę uxores tam maior quā minor deferant maritis suis. Placuit consiliū eius regi et pncipib⁹: fecitq; iuxta consiliū manucha. Et misit eplas p uniūsas puncias regni sui. ut queq; gens audire et legere poterat diuersis linguis et litteris; esse uiros pncipes ac maiores in domib⁹ suis: et hoc p cunctos populos diuulgari.

Hys ita gestis. postquā regis assueri indignatio deferbuerat: recordatus ē uasthi. et que fecisset. uel que passa eet. Dixerunt⁹ pueri regis ac ministri ei. Querantur regi puelle uirgines. ac speciose. et mittā tur qui considerent p uniūsas puncias puellas speciosas et uirgines; ac adducant eas ad susam ciuitatē. et tradant in domū feminay sub manu egei eunuchi. qui est ppositus et custos mulierū regiay: et accipiant mūdū muliebrē. et cetera ad usus necessaria. Et quicūq; inter omes oculis regis placuit: ipsa regnet p uasthi. Placuit sermo regi: et ita ut suggesserant iussit fieri. Erat uir iudeus in susis ciuitate uocabulo mardocheus. filius iair. filij semei. filij cis. de stirpe iemini. qui trānslatus fuerat de ierlm eo tempe quo iechonias rex iude. nabuchodonosor rex babylonis trānstulerat; qui fuit nutrius filie frīs sui edisse. que altero nōie uocabatur hester. et utrumq; parentē amiserat: pulchra nimis et decora facie. Mortuis⁹q; patre et matre: mardocheus sibi eam ad optauit in filiā. Cumq; peruenisset regis impū. et iuxta mandatū illi⁹ multe pulchre uirgines adducerent susam. et egeo traderentur eunucho; hester quoq; intrō cetteras puellas ei tradita ē: ut seruaretur in numō feminay. Que placuit ei. et inuenit grām in conspectu illi⁹. ut accelerare mūdū muliebrē; et traderet ei partes suas. et septem puellas speciosissimas de domo regis: et tam ipsā qm̄ pedissequas eius ornaret atq; excoleret. Que nolunt ei indicare: pplm ei patriam suā. Mardocheus enī precepat ei: ut de hac re omīno reticeret. Qui deambulabat cotidie ante uestibulū domus in qua electe uirgines seruabātur. curam agens salutis hester: et scire uolens quid ei accideret. Cum aūt uenisset temp⁹ singulay p ordinē puellay ut intrarent ad regem. expletis omnib⁹ que ad cultū muliebrē pertinebant; mēsis duodecim⁹ ūtebatur: ita dūtaxat ut sex mēsib⁹ oleo ungerentur mirrino. et alijs sex quib⁹dā pigmētis et aromatib⁹ uterentur. Ingredientesq; ad regem. quicūq; postulasset ad ornatū proueniens accipiebāt: et

ut eis placuerat compositē. de tricesimo femināy ad regis cubiculū trāsferebant. Et que intrauerat uespere egrediebatur mane; atq; inde in secundas edes deducebantur: que sub manu sasagazi eunuchi erant. qui cōcubitus regis pūsidebat. Nec habebat potestatem. ad regem ultra redeundi: nisi uoluisset rex. et eam uenire uocasset ex nōie. Cuoluto aūt tempe p ordinē. impleabat dies quo hester filia abiahel frīs mardochei quam sibi adoptauerat in filiam: intrare deberet ad regem. Que nō quesiuit mulebrē cultū: sī; quecūq; uoluit egeus eunuchus custos uirginū. hec ei ad ornatū dedit. Erat enim formosa ualde: et incredibili pulchritudine. omniū oculis gratiosa et amabilis uidebatur. Ducta est itaq; ad cubiculū regis assuer. mēse decimo qui uocatur thebeth: septimo āno regni ei. Et amauit eam rex plus q̄ oēs mulieres: habuitq; gratiā et misericordiam cor̄ eo sup oēs mulieres. Et posuit diadema regni in capite eius: fecitq; eam regnare i loco uasthi. Et fecit conuiuiū p̄ncipi p magnificū cunctis p̄ncipib; et seruis suis: p coniunctione nuptiis hester. Et dedit requiē uniuersis pūncijs: ac dena largitus ē iuxta magnificentiam p̄ncipalem. Cūq; et secūdo quererentur uirgines et congregarentur: mardocheus manebat ad regis ianuā. Nec dum p̄oderat hester patriam et p̄plm suum: iuxta mandatū eius. Quicq̄d enim ille p̄cipiebat obseruabat hester: et ita cuncta faciebat. ut eo tempe solita erat quo eam patruelā nutriebat. Eo igitur tempe quo mardocheus ad regis ianuam morabatur; irati sunt bagathan et thares duo eunuchi regi. qui ianitores erant. et in p̄mo palatij limine p̄sidebant: uoluerunt q; i regem insurgere. et occidere eum. Qd̄ mardocheū nō latuit. Statimq; nūciauit regine hester: et illa regi ex nōie mardochei. qui ad se rem detulerat. Quesitū et inuentū: et appensus est uterq; eor̄ in patibulo. Mandatū q; hystorijs: et annalib; traditū cor̄ā

Post hec rex assuer III rege. exaltauit aman filiū amadathi qui erat de stirpe agag: et posuit solium ei sup oēs p̄ncipes q̄s habebat. Cunctiq; serui regis qui in foribus palatij uersabantur. flectebant genu: et adorabant aman. Sic enim eis p̄ceperat imperator. Solus mardocheus nō flectebat genu: neq; adorabat eum. Cui dixerunt pueri regis: qui ad fores palatij p̄sidebant. Cur p̄ter ceteros nō obseruas mandata regis. Cumq; hoc crebrius dicerent. et ille nollet audire; nuntiauerūt aman: scire cupientes utrū p̄seueraret in sententia. Dixerat enim eis: se ēe iudeum. Qd̄ cū audisset aman. et expūcto p̄basset qd̄ mardocheus nō sibi flecteret genu; nec se adoraret: iratus ē ualde. Et p nichilo duxit in unū mardocheum mittere manus suas; audierat enī quod ēet gentis iudee: ma

gis quoq; uoluit omnē iudeoꝝ qui
erant in regno assueri pdere natio
nē. Mense primo cuius uocabulū
est nisan. anno duodecimo regni
assueri. missa est sors in urnam que
hebraice dicitur phur. coram aman:
quo die et quo mse. gens iudeoꝝ
deberet interfici. Et exiuit mensis
duodecim⁹: qui uocatur adar. Dixq;
aman: regi assuero. Est ppls p oīs
puincias regni tui dispsus. et a se
mutuo sepatus. nouis utens legib;
et cerimonijs: insup et regis scita
cōtempnens. Et optime nosti: qđ nō
expediat regno tuo. ut insolescat p
licentiā. Si tibi placet; decerne ut
peat: et decem milia talentoꝝ appē
dam archarijs gazę tuę. Tulit ergo
rex anulū quo utebatur de manu
sua: et dedit eū aman filio amada
thi. de pgenie agag. hosti iudeoꝝ. Di
xitq; ad eum. Argentū qđ pollicēris
tuum sit: de popło age qđ tibi pla
cet. Vocatiq; sunt scribe regis mēse
pmo nisan. tertiadecima die eiusdē
mēsis: et scriptum ē ut iussū aman
ad oīs satrapas regis. et iudices p
uincię duūsaxq; gentiū. ut queq;
gens legere poterat et audire. p ua
rietate linguaꝝ: ex nomine regis
assueri. Et littere signate ipi⁹ anulo
misse sunt p cursores regis ad uni
uersas puincias suas; ut occiderent
atq; delerent oīs iudeos a puero
usq; ad senem. paruulos et mulie
res. uno die. hoc ē tertiodecimo. mēsis
duodecimi qui uocatur adar: et bo
na eoꝝ diripent. Sūma aut epistę
fuit hec: ut oīs. puincie scirent. et p
pararent se ad predictā diem. Festi
nabantq; cursores qui missi erant:
expletę regis impiū. Statimq; in
susis pependit edictum a rege. et a
man celebrante conuiuiū: et ciuis
iudeis qui in urbe erant. flentibus.

IIII

Qve cum audisset mar
docheus. scidit uestimēta sua.
et indutus ē sacco. spargens cinerē
capiti; et in platea medie ciuitatis
uoce magna clamabat. ostendēs ama
ritudinē animi sui: et hoc ciulatu
usq; ad fores palatij gradiens. Non
enim erat licitū: indutū sacco aulā
regis intrare. In omnib; quoq; pro
uinciis. oppidis ac locis. ad que crude
le regis dogma puenerat: planctus
ingens erat apud iudeos. ieiunij
ululatus. et fletus. sacco et cinere
multis p strato utentib; Ingresse
sunt autē puelle hester. et eunuchi:
nunciauerūtq; ei. Qđ audiens: cō
sternata ē. Et uestem misit: ut ab
lato sacco indueret eā. Quā accipe
noluit. Accitoq; athac eunucho quē
rex ministrū ei dederat; precepit ut
iret ad mardocheū: et disceret ab eo
cur hoc faceret. Egressusq; athac uur
ad mardocheum: stantē in platea ci
uitatis. ante ostiū palatij. Qui in
dicauit ei omīa que acciderant: q̄
modo aman pmisisset ut in thesau
ros regis p iudeoꝝ nece inferret ar
gentum. Exemplar qq; edicti qđ
pendebat in susis dedit ei ut regi
ne ostenderet; et moneret eam ut in
traret ad regem: et deprecaretur eū

pro pplo suo. Regressus athac: nun
tiauit hester omnia que mardoche
dixerat. Que respondit ei: et iussit
ut diceret mardocheo. Omes serui
regis et cunctę que sub ditione eius
sunt nouunt quoniam; qđ siue ur
sue mulier non uocatus. interius
atriū regis intrauerit. absq; ulla
cunctatione statim interficiat: nisi
forte rex aureā uirgam ad eum te
renderit. p signo clemencie. atq; ita
possit uiuere. Ego igitur quom ad
regem intrare potero. que triginta
iam diebz nō sum uocata ad eum.
Qđ cum audisset mardocheus: rur
sum mandauit hester. dicens. Ne
putes qđ aiam tuam tantū libe
res: quia in domo regis es. p cunc
tis iudeis. Si enī nunc silueris; p
aliam occasionē libabuntur iudei:
et tu et domus patris tui peribitis.
Et quis nouit utrum idcirco ad
regnum ueneris. ut in tali tempe
pareris? Rursumq; hester hec
uerba mardocheo mandauit. Vade
et congrega omes iudeos quos in su
sis reppereris: et orate p me. Nō co
medatis neq; bibatis tribz diebz et
tribz noctibz: et ego cum ancillis me
is simul ieiunabo. Et tunc ingre
diar ad regem contra legem faciens
inuocata: tradensq; me morti et
periculo. Fuit itaq; mardocheus: et fe
cit omnia que ei hester pceperat.

Die aūt tertia induta est hester
regalibz uestimentis: et stetit in
atrio domus regie. qđ interius erat
contra basilicam regis. At ille sede
bat sup solium suū in consistorio pa
latii: contra ostiū domus. Cumq; vi
disset hester reginā stantē; placuit
oculis eius. et extendit contra eam
aureā uirgam. quā tenebat manu.
Que accedens: osculata ē summita
tem uirge eius. Dixitq; ad eam rex.
Quid uis hester regina? Que est
petitio tua? Etiam si dimidiā par
tem regni petieris: dabitur tibi. At
illa respondit. Si placet regi; obse
cro ut uenias ad me hodie et aman
tecum: ad conuiuiū qđ paraui. Sta
timq; rex. Vocate inquit aman cito:
ut hester obediat uoluntati. Vene
runt itaq; rex et aman ad conuiuiū:
qđ regina eis parauerat. Dixitq; ei
rex: postq̄m uinū biberat habun
danter. Quid petis ut detur tibi. et
p qua re postulas? Etiā si dimidi
am partem regni mei petieris: im
petrabis. Cui respondit hester. Pe
titio mea et pces: iste sunt. Si inue
ni grām in conspectu regis. et si regi
placet ut det mi qđ postulo. et meā
impleat petitionem; ueniat rex et
aman ad conuiuiū qđ parauī eis:
et cras apiam regi uoluntatē meā.
Egressus ē itaq; aman die illo: le
tus et alacer. Cumq; uidisset mardo
cheum sedentē ante fores palatii. et
nō solum nō assurrexisse sibi: sed nec
motū quidē de loco sessionis sue: in
dignatus ē ualde. Et dissimulata
ira reuersus in domū suam. conuoca
uit ad se amicos. et zares uxorē suā;
et exposuit illis magnitudinē diui
tiaz suaz. filiorq; turbā: et quanta

eum gla sup oēs pncipes et seruos suos rex eleuasset. Et post hec ait. Regina quoq; hester nullū alium uocauit cū rege ad conuiuiū p̄ter me: apud quam etiā cras cū rege pransurus sum. Et cū hec omnia habeam: nichil me habere puto q̄n diu uideo mardocheū iudeum sedentē ante fores regias. Responderūtq; ei: zares uxor eius. et ceteri amici. Iube parari excelsam trabem habentē altitudinis q̄nquaginta cubitos: et dic mane regi ut appendatur mardocheus sup eam: et sic ibis cū rege letus ad conuiuiū. Placuit ei consilium: et iussit excelsam parari crucem.

VI

Nocte illa duxit rex insomnē: iussitq; sibi afferri hystorias. et annales prioz temporū. Que cū illo p̄sente legerentur: uentum est ad illum locum ubi scriptū erat. quomodo nuntiasset mardocheus insidias bagathan et thares eunuchor: regem assuerū iugulare cupientiū. Q̄d cum audisset rex: ait. Quid p hac fide honoris ac p̄mij. mardoche consecutus ē? Dixerunt̄q; ei serui illius: ac ministri. Nichil omīno mercedis accepit. Statimq; rex. Quis ē inquit in atrio? Aman q̄p pe interi atrium domus regie intuerat: ut suggereret regi ut iuberet mardocheum affigi patibulo: q̄d ei fiat p̄paratum. Responderūtq; pueri. Aman stat in atrio. Dixitq; rex. Ingrediatur. Cumq; ēet ingressus: ait illi. Quid debet fieri uiro. quē rex honorare desiderat? Cogitans aman in corde suo. et reputans q̄d nullū alium rex nisi se uellet honorare: respondit. Homo quem rex honorare cupit. debet indui uestib; regis. et impon sup equū qui de sella regis est. ac atq; regium dyadema sup caput suum: et p̄mus de regis p̄napib; ac tyrannus teneat equū eius: et p plateas ciuitatis incedens clamet. Et dicat. Sic honorabitur: quēcumq; rex uoluerit honorare. Dixitq; ei rex. Festina: et sumpta stola et equo fac ut locuti es mardocheo iudeo: qui sedet ante fores palatij. Caue: ne quicq̄m de hijs que locutus es p̄termittas. Tulit itaq; aman stolam et equū: indutumq; mardocheū in platea ciuitatis et impositū equo. p̄cedebat: atq; clamabat. Hoc honore condignus est: quēcumq; uoluerit rex honorare. Reuersusq; est mardocheus ad ianuam palatij: et aman festinauit ire in domū suam. lugens et coopto capite. Narrauitq; zares uxori sue et amicis: oīa que euenissent sibi. Cui responderūt sapientes quos habebat in consilio: et uxor eius. Si de semine iudeoz est mardocheus ante quem cadere cepisti: nō ei poteris resistere: sed cades in conspectu eius. Adhuc illis loquentib;. uenerūt eunuchi regis: et cito eum ad conuiuiū q̄d regina parauerat p̄gere compulerūt.

VII

Intrauit itaq; rex et aman: ut biberent cū regina. Dixitq; ei rex etiā in secūdo die: postq̄m uino incaluit

rat. Que est petitio tua hester. et quid uis fieri? Etiam si dimidiam regni mei partem petieris: impetrabis. Ad quē illa respondit. Si inuenī grām in oculis tuis o rex. et si tibi placet: dona michi animā pro qua rogo: et plm meū. p quo obsecro. Traditi enī sumus ego et pls mis: ut cōteramur. iugulemur. et pereamus. Atq; utinā in seruos et famulas uenderemur; eēt; tolerabile malū: et gemens tacerem. Hunc autem hostis nr est: cuius crudelitas redūdat in regem. Respondensq; rex assuerus: ait. Quis est iste et cuī potestatis. ut hec audeat facere? Dixitq; hester. Hostis et inimicus nost pessimus: iste est aman. Quod ille audiens. illico obstupuit: iuditum regis ac regine ferre nō sustinens. Rex aūt surrexit iratus: et de loco conuiuij intrauit in ortū arborib; consitū. Aman quoq; surrexit: ut rogaret hester reginam. p anima sua. Intellexit enim: a rege paratum sibi malū. Qui cū reuisus esset de orto iemoribus; consito. et intrasset conuiuij locum; repperit aman super lectulū corruisse. in quo iacebat hester: et ait. Etiam reginā uult opprimere me plente: in domo mea. Necdum uerbum de ore regis exierat: et statim operuerunt faciem ei. Dixitq; arbona: unus de eunuchis qui stabant in ministrio regis. Ecce lignum quod parauerat mardocheo qui locutus est. p rege. stat i domo aman: habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex. Appendite eū in eo. Suspensusq; est iratus aman in patibulo quod parauerat mardocheo: et regis ira quieuit.

VIII

Die illa dedit rex assuerus hester regine domū aman aduersarij iudeoꝝ: et mardocheus ingressus ē ante faciem regis. Confessa est enī ei hester: quod esset patruus suus. Tulit iratus anulū rex quē ab aman recepi iusserat: et tradidit mardocheo. Hester aūt constituit mardocheum: sup domū suam. Nec hys contenta; pcidit ad pedes regis. fleuitq; et locuta ad eum. orauit ut malitiam aman agagite et machinationes eius pessimas. quas excogitauerat contra iudeos: iuberet irritas fieri. At ille ex more sceptrū aureū prendit manu: quo signū clemīe monstrabatur. Illaq; cōsurgens stetit ante eum: et ait. Si placet regi. et inuenī grām in oculis eius. et depcatio mea nō ei uidetur ē contraria: obsecro. ut nouas epls ueteres aman litteras inlidiatoris et hostis iudeoꝝ. quibus eos in cunctis regis. prouinciis pire preceperat: corrigantur. Quomodo enī potero sustinere necem et infectionē ppli mei? Respondit; rex assuerus hester regine: et mardocheo iudeo. Domū aman concessi hester. et ipsum iussi affigi cruci: quia ausus est manū mittere in iudeos. Scribite q̄ iudeis sicut uobis placet ex regis nōie: signantes litteras anulo meo. Hec enim consuetudo erat; ut epistolis

que ex regis nõie mittebant. et illi anulo signate erant. nemo auderet contradicere. Lectis q; scribis. et librariis regis. erat aũt tempus tertij mẽsis qui appellatur siban. ui celima tertia ullius die. scripte sũt ẽple ut mardocheus uoluerat. ad iudeos et ad pncipes. peuratores q; et iudices. qui centũ uiginti septẽ puntijs. ab india usq; ethyopiã presidebãt. puntie atq; prountie. plo atq; poplo. iuxta linguas et litteras suas. et iudeis. ut legere poterant et audire. Ipseq; ẽple que ex regis nõie mittebantur. anulo ei obsignate sunt. et misse p uereda rios. qui p oms puntias discurrẽtes. ueteres litteras nouis nunciis puenirent. Quib; impauit rex. ut conueniret iudeos p singulas ciuitates. et in unũ pciperent congregari. ut starent p animab; suis. et suos oms inimicos cum coniugib; ac liberis suis et uniuersis domib; infligerent. atq; delerent. Et cõstitutа est p oms puntias una ultionis dies. id est tredecima die mẽsis duodecimi adar. Sũmaq; epistole sunt. ut in omib; terris ac populis qui regis assueti imperio subiacebant. notum fieret paratos ee iudeos. ad capiendã uindictam de hostib; suis. Egressiq; sunt uereda rij. celeres nuncios preferẽtes. Et edictum regis. pependit in susis. Mardocheus aũt de palatio et de conspectu regis egrediens. fulgebat uestib; regijs. iacinctinis iudeicet et aerinis. coronam aureã portans in capite. et amictus serico pallio atq; purpureo. Omnisq; ciuitas exultauit. atq; letata ẽ. Iudeis aũt noua lux orta ulsa est. gaudiũ honor et tripudiũ apud omnes pplos urbes atq; oms puncias. quocũq; regis pceptа uenirebant. mira exultatio. epule atq; conuiuia. et festus dies. in tantum ut plures alterius gentis et secte. cor religioni et ceremonijs iungerentur. Grandis eñ cunctos iudaici nõis terror inuasegitur duodecimi mẽsis IX rat. quẽ adar uocari ante iam diximꝰ terciadecima die. quando cunctis iudeis infectio parabatur. et hostes eor insidiabantur sanguini. uersa uice iudei superiores ee ceperunt. et de aduersarijs uindicare. Congregatiq; sunt p singulas ciuitates. oppida et loca. ut extenderẽt manũ contra inimicos et psecutores suos. Nullusq; ausus ẽ resistere. eo qđ oms pplos magnitudinis eor formido penetraret. Nam et puncias iudices. duces et peuratores. oisq; dignitas que singulis locis et opib; preerat. extollebant iudeos timore mardochei. quẽ pncipem esse palatij. et plurimũ posse cognouerãt. Fama quoq; nõis eius crescebat cotidie. et p cunctor ora uolitabat. Itaq; percusserunt iudei inimicos suos plaga magna. et occiderũt eos. reddentes eis quod sibi nocere uoluerant facere. in tantum ut etiã in susis quingentos uiros interficerent. extra decem

filios aman agagite hostis iudeorū. Quor ista sunt nōia. Pharsandatha delphon. et esphata. et phorata. et adalia. et aridatha. et ephermesta. et arisai. et aridai. et uaizatha. Quos cum occidissent: pdas de substantijs eor agere noluerūt. Statimq; numerus eor qui occisi erant in susis: ad regem relatus ē. Qui dixit regine: In urbe susis interfecere iudei quingentos uiros: et alios decem filios aman. Quantam putas eos exercere cedem in ceteris puncijs? Qd ultra postulas. et quid uis ut fieri iubeam? Cui illa respondit. Si regi placet: detur potestas iudeis. ut fiant fecerunt hodie in susis. sic et faciant cras: et decem filij aman in patibulis suspendantur. Precepitq; rex: ut ita fieret. Statimq; in susis pependit edictum: et decē filij aman suspensi sunt. Congregatis iudeis quartadecima die mēsis adar. interfecti sunt in susis trecenti uiri: nec eor ab illis direpta ē substantia. Sz et pōs puncias que dictioni regis subiacebant. p animalz sius sterer iudei. interfectis hostibz et psecutorib; suis: in tantū ut septuaginta quinq; milia occisor implerentur: et nullu de substantijs eor quicquā contingeret. Dies aūt tricesimus mēsis adar. unus apud oēs interfectionis fuit: et quartodecimo die cēdere desierunt. quē constituerūt ēe sollempnē. ut in eo oīi deinceps tempe. uacarent epulis. gaudio atq; conuiuijs. At hij qui in urbe susis eodem exercuerant: tricesimo et quarto decimo die eiusdem mēsis. in cede usati sunt. Quintodecimo aūt die pcu tere desierunt: et ideirco eundē diem constituerūt sollempnē. epulaz atq; letitie. Hij uō qui in oppidis ī muratis ac uillis morabantur. quartū decimū diem mēsis adar. conuiuior et gaudij decreuerunt: ita ut exultent in eo. et mittant sibi mutuo partes epulaz et ciboz. Scripsit itaq; mardocheus hec omīa. et litteris cō phensa misit ad iudeos qui in oīb; regis puncijs morabantur. tam in uicino positis qm̄ pcul: ut quartā decimā et quintamdecimā diem mēsis adar p festis susceperent. et celebrent semp anno sollempni honore celebrarent. quia in ipis diebus se ulti sunt iudei de inimicis suis. et luctus atq; tristicia in hylaritatem gaudiūq; conuersa sunt: eēntq; dies isti epulaz atq; letitie. et mitterent sibi inuicē ciboz partes. et pauperib; munuscula largirentur. Susceperūtq; iudei in sollempnē ritum cuncta que eo tempe facere cepant: et que mardocheus litteris faciendā mandauerat. Aman enī filī amadathi stirpis agag. hostis et aduersarius iudeoz. cogitauit contra eos malū. ut occideret eos atq; deleret. et misit phur. qd nēa lingua uertur in sortem. Et postea ingressa ē hester ad regem obsecrans. ut conatus eī litteris regis irritū fieret: et malum qd contra iudeos cogitauerat. reuerteretur in caput eī. Demiq; et ipm

et filios ei: affixerunt cruci. Atq; ex
illo tempe dies ille appellati sunt
phurim id est sortium: eo qđ phur
id est sors in urnam missa fuit. Et
cuncta que gesta sunt. epistole id est
libri huius uolumine continentur;
queq; sustinuerē: et que deinceps im
mutata sunt. Suscepunt iudei sup
se et semen suū. et sup cunctos qui
religioni eor uoluerint copulari; ut
nulli liceat duos hos dies absq; sol
lempnitate transigere: quos scrip
tura testatur. et certa experiunt tem
pa. annis sibi iugiter succedentibz.
Ista sunt dies quos nulla unquā
delebit obliuio; et p singulas gena
tiones cuncte que in toto orbe sunt
puincie celebrabunt: nec est ulla
ciuitas in qua dies phurim id est
sortium nō obseruentur à iudeis. et
ab eor pgenie que hys cerimonijs
obligata est. Scripseruntq; hester re
gina filia abiahel. et mardocheus iu
deus etiā scedam epl'am: ut omni stu
dio dies ista sollempnis sanciretur
in posterū. Et miserunt ad oēs iude
os qui in centum uiginti septē puin
cijs regis assuero ūsabantur; ut ha
berent pacem. et suscipere ueritatē.
obseruantes dies sortiū. et suo tem
pe cū gaudio celebrarent. sicut cōsti
tuerant mardocheus et hester. et illi
obseruanda susceperant à se et à se
mine suo. ieiuna atq; clamores et
sortiū dies: et omia que libri huius
qui uocatur liber hester hystoria
continentur.

Rex uō assuerus omnē terrā.
et cunctas maris insulas fecit tri
butarias. cui fortitudo et impiū. et
dignitas atq; sublimitas: qua ex
altauit mardocheū: scripta sunt i
libris medor atq; pers. et quom mar
docheus iudaica generis sedis à rege
assuero fuerit. et magnus apud iu
deos. et acceptabilis plebi frm suor:
querens bona pplo suo. et loquēs ea
que ad pacem seminis sui pinerēt.
Que habentur in hebreo: plena
fide expressi. Hec aūt que secuntur.
scripta repperi in editione uulgata:
que grecor lingua et litteris conti
nentur. Et interim post finē libri
hui capitulū ferebatur: qđ iuxta eō
suetudinē nrām. obelo id est ueru p
notauim. Dixitq; mardocheus. Hi
deo facta sunt ista. Recordatus sū
sompnij qđ uideram. hec eadem sig
nificantis: nec eor quicquā irritū
fuit. Paruus fons qui creuit in flu
uiū. et in lucem solemq; conūsus ē.
et in aquas plurimas redundauit;
hester est. quā rex accepit uxorē: et
uoluit ee reginā. Duo aūt dracō
nes: ego sum et aman. Gentes que
conuenerant: hi sunt qui delere co
nati sunt nom iudeor. Gens aūt
mea ista est. Que clamauit ad do
minū; et saluū fecit dns pplm suū.
liberauitq; nos ab oīb; malis: et
fecit signa magna atq; portenta in
gentes. Et duas sortes esse pcepit:
unam pli dei. et alterā cunctarū
gentiū. Venitq; utraq; sors i
statutū ex illo iam tempe diem co
ram deo: uniūsis gentibz. Et recor

datus ē dñs ppli sui: ac miserius he
reditatis sue. Et obseruabūtur dies
isti in mīse adar quartadecima et qn
tadecima die eusdē mīsis. cū oīi stu
dio et gaudio. in unū ppli cetum con
gregati: in cunctas deinceps genera
tiones populi israhel. XI

Anno quarto regnantiz ptholo
meo et cleopatra. attulerūt do
sitheus qui se sacerdotem 7 leuitā
genis ferebat. et ptholomeus filius
eius. hanc epl̄am. phurim: quā dixe
runt interpratū fuisse. lisimachum
ptholomei filiū. in hierlm. Hoc quoq;
pmptum erat in editione uulgata:
qđ nec in hebreo nec apud ullum fer
tur inuētum. Anno secdo regnante
artaxerse maximo pma die mensis
nisan. uidit somnīū mardocheus
filius iairi. filij semei. filij cis. de tri
bu beniamin. homo iudeus qui habi
tabat in urbe susis: uir magnus et
in mō pmos aule regie. Erat aūt de eo
numero captiuoz: quos transtulāt
nabuchodonosor rex babylonis de ie
rlm. cum iechonia rege iudee. Et
hec eius somnīū fuit. Apparuerūt
uoces et tumultus et contritia et
tremotus: et conturbatio sup terrā.
Et ecce duo dracones magni pare
contra se ad pl̄ium: ad quoz clamo
rem cuncte concitate sūt nationes:
ut pugnarēt contra gentē iustoz. Fu
itq; dies illa tenebraz et discrimīs.
tribulationis. et angustie: 7 ingēs
formido sup terram. Conturbataq; ē
gens iustoz timentiū mala sua. et
prepara ad mortē: clamauerūt ad
dīm. Et illis uociferantibz. fons par
uus creuit in fluuiū maximū: et ī
aquas plurimas redundauit. Lux et
sol ortus ē: et humiles exaltati sunt.
et deuorauerūt inclitos. Qđ cū uidisset
mardocheus. et surrexisset de stratu:
cogitabat quid dīs facere uellet: et
fixum habebat in animo. scire cu
piens quid significaret somnīū.
Morabatur aūt eo tempe XII
in aula regis: cum bagatha
et thara eunuchis regis. qui tanto
res erant palatij. Cūq; intellexisset
cogitationes eoz. et curas diligenti
pūidisset: dicitur qđ conarentur in
regem artaxersem manū mittere:
et nunciauit sup eo regi. Qui de u
troq; habita questione: confessos du
ci uussit ad mortē. Rex aūt: qđ ges
tum erat scripsit in comentarijs.
Sz et mardocheus: rei memoriam
litteris tradidit. Precepitq; ei rex
ut in aula palatij morareturr: dans
ei. p delatione muneribz. Aman uō
filius amadathi bugeus erat glo
riosissimus coram rege: et uoluit noce
re mardocheo et pplō eius: p duob;
eunuchis regis qui fuerant inter
fecti. Huc usq; pmium. Que seqū
tur. in eo loco posita erant. ubi scrip
tum ē in uolumine. 7 direpuerunt
bona uel substantias eoz: que in so
la uulgata editione reperim. Explē
aūt hoc exemplar fuit. XIII

Rex maximū artaxerses. ab india
usq; ethyopiā centū uiginti
septem. puinciaz pncipibz et ducibz.
qui eius imperio subditi sunt: salutē

diat. Cum plurimis gentib; ipa
rem. et unūsum orbem mee dici
oni subiugassem; uolui nequaqm
potentie abuti magnitudine. sed
clemtia et lenitate gubnare sbiec
tos: ut absq; ullo terrore uitam si
lencio transigentes. optata cunctis
mortalib; pace fruerent. Querente
aūt me ā consiliariis meis quom
hoc posset impleri. unus qui fide ⁊
sapientia ceteros pcellebat. ⁊ erat
post regem secūs. aman nōie. indi
cauit mihi in toto orbe terraz po
plm ee dispsum; qui nouis uteret
legib; et contra omniū gentiū con
suetudinē faciens. regum iussa con
tempneret: et unūsaz concordiam
nationū sua dissentione uiolaret.
Qd cum didicissem. tudentes unam
gentē rebellem adūsum oīe homi
nū genus pūlis uti legib; nris q;
uissionib; contraire. ⁊ turbare subie
ctaz nobis puintiaz pacem atq; cōcor
diam. iussim ut quoscūq; aman qui
oīb; puintis ꝑpositus ē ⁊ scīs a re
ge. et quē patris loco colum. monstra
uerit; cum coniugib; ac liberis dele
antur ab inimicas suis. nullusq; eoz
misereatur. quartadecima die mīs
duodecimi adar anni pūentis: ut ne
fariī homines uno die ad inferos
descendentes. reddant impio nō
pacem quā turbauerāt. Hucusq;
exemplar epīe. Que sequitur post
eum locum scripta reperi: ubi le
gitur. Pgensq; mardocheus fecit
omīa. que pcepat et hester. Hec ta
men habentur in hebraico: ⁊ apd
nullū penit ferunt interpūm. Mar
docheus aūt depcatus ē dīm. me
mor omniū operum eius: et dixit.
Dīne dīne rex omps. in ditione tua
cuncta sunt posita; et non est qui
possit tue resistere uoluntati: si de
creueris saluare isrl. Tu fecisti celū
et tram: et quicqd celi ambitu cō
netur. Dūs omniū es: nec ē qui re
sistat maiestati tue. Cuncta nosti:
et scis. quia nō ꝑ superbia et cōtume
lia. et aliqua glorie cupiditate fece
rim hoc: ut nō adorauerim aman
superbissimū. Libenter enim ꝑ salute
isrl etiam uestigia pedū eius deosci
lari paratus eem; sz timui ne honorē
dei mei transferrē ad hoīem: et ne
quēqm adorarem. excepto deo meo.
Et nunc dīne rex. dūs abrahā. misē
rere pplo tuo: quia uolunt nos in
mici nri pdere. ⁊ hereditatem tuā
delere. Ne despicias partem tuam:
quā redemisti de egypto. Exaudi de
pcationē meā: et ꝑpitius esto sorti
et funiculo hereditatis tue. Et con
uerte luctum nrm in gaudium; ut
uiuentes laudem nomen tuū dīne: et
nō claudas ora canentiū te. Omīs
quoq; isrl pari mente ⁊ obsecratōe
clamauit ad dīm: eo qd eis certa
mors impenderet. XIIII

Hester quoq; regina confugit
ad dīm: pauens periculū qd immi
nebat. Cumq; deposuisset uestes re
gias. fletib; et luctui apta indui
ta suscepit; et ꝑ unguentis uariis.
cinere et sterc̄ore impleuit caput:
et corpus suū humiliauit ieunijs.

Omnia q̄ loca in quib⁹ ante letari
consueuerat. cruuum laceratione
compleuit: et depeabatur dñm dm
isr̄l dicens. Dñe mi qui rex nr̄ es
solus. adiuua me solitariam: q̄ cui
p̄ter te nullus auxiliator est alius.
Periculū meū: in manib⁹ meis ē.
Audiui a patre meo qđ tu dñe tu
lisses isr̄l de cunctis gentib⁹. et pa
tres nr̄os ex omnib⁹ retro maiorib⁹
suis: ut possideres hereditatē sem
piternā: fecisq̄ eis sicut locutus
es. Peccauim⁹ in conspectu tuo: et
idcirco tradidisti nos in manū im
icor nr̄or: colueru⁹ enim deos eor.
Justus es dñe. Et nūc nō eis suffi
cit qđ durissima nos opprimūt ser
uitute: sz robur manuū suar. ydo
lor potentie deputantes. uolunt tua
mutare. promissa. et delere hereditatē
tuā. et claudere ora te laudantiū.
atq̄ extinguere glām templi et al
taris tui: ut aprant ora gentiū. q̄
laudent ydolor fortitudinē. et p̄di
cent carnalē regem in sempiternū.
Ne tradas dñe sceptrū tuum hys
qui nō sunt. ne rideant ad ruinā
nr̄am: sz conuerte consiliū eor sup
eos: et eum qui in nos cepit seuire.
dispde. Memento dñe. et ostende te
nobis in tempe tribulationis nr̄e:
et in da fiduciam dñe rex deor. et
unic⁹ fortitudinis. Tribue sermo
nē compositū in ore meo in conspe
ctu leonis: et transfer cor illius in
odium hostis nr̄i: ut ip̄e pereat. et
ceteri qui ei consentiunt. Nos aūt
libera manu tua: et adiuua me
nullū aliud habentē auxiliū nisi
te dñe. qui habes omniū scientiā:
et nosti quia oderim gl̄am iniquor.
et detester cubile incircumcisor. et
omnis alienigene. Tu scis necessita
tem meā. qđ abhominer signū sup
bie q̄ gl̄e mee qđ est sup caput meū
in diebus ostentationis mee. q̄ detester
illud quasi pannū menstruate. et
nō portem in diebus silentij mei: et
qđ nō comederim in mēsa aman. ni
michi placuerit conuiuiū regis. et
nō biberim uinū libaminū. et nū
quā letata sit ancilla tua ex quo hūc
translata sum usq̄ in p̄sentem di
em. nisi in te dñe ds abraham. Ds
fortis sup omnes. exaudi uocem eor
qui nullam aliam spem habent: q̄
liba nos de manu iniquor: q̄ eripe
me a timore meo. Hec quoq̄ addita
reperi: in editione uulgata. XV

Et mandauit ei. haut dubium
quin mardocheus hester: ut i
gredereture ad regem. et rogaret pro
plō suo. q̄ p patria sua. Memor esto
inquit diēr humiliatis tue. quom
nutrita sis in manu mea: qā aman
secds a rege. locutus ē contra nos in
morte. Et tu inuoca dñm: q̄ loquere
regi p nobis: et liba nos de morte.
Necnō et ista que subdita sunt: in
editione uulgata reperi. Die aūt
tuo depositis uestimenta ornat sue:
et circumdata ē gl̄a sua. Cūq̄ rego
fulgeret habitu: et inuocasset omi
um rectorem et saluatorē dm: as
sumpsit duas famulas. Et super
unam quidē innitebatur. quasi p

delitys et nimia teneritudine cor
pus suū ferre ñ sustinens; altera
aūt famulay seqbatur dñam: de
fluentia in humū indumēta sustē
tans. Ipsa aūt roseo colore nullu p
fusa·et gratis ac nitentib; oculis.
tristem celabat animū: et nimio
timore contractū. Ingressa igitur
cuncta p ordinē ostia·stetit contra
regem ubi ille residebat sup soliū
regni sui·indutus uestib; regijs.
auroq; fulgens et pciosis lapidib;
eratq; terribilis aspectu. Cumq;
eleuasset faciem·et ardentib; oculis
furorem pectoris indicasset; regina
corruit: et in pallorem colore mutā
to lassum sup ancillā reclinauit
caput. Conuersusq; ds spm regis in
mansuetudinē: et festinus ac me
tuens exiluit de solio. Et sustentās
eam ulnis suis donec rediret ad se:
hijs ūbis blandiebatur. Quid habes
hester? Ego sum frater tuus. Noli
metuere: nō morieris. Non enī p te
ſ; p omnib;: hec lex cōstituta ē. Accē
de igitur: et tange sceptrū. Cumq;
illa reticeret; tulit auream uirgā·et
posuit sup collum eī: et osculatus ē
eam. Et ait. Cur mi non loqueris?
Que respondit. Vidi te dñe quasi
angelm dei: et conturbatū est cor
meū p timore glē tue. Valde enī
mirabilis es dñe: et facies tua ple
na est gratie. Cūq; loqretur. rursus
corruit: et pene exanimata ē. Rex
aūt turbatus ē: et omnes ministri
eius consolabantur eā. Exemplar
epīe regis artaxersis quā p iudeis
ad totas regni sui puincias misit:
qđ et ipm in hebraico uolumine
non habetur. XVI

Rex magnus artaxersis. ab in
dia usq; ethiopiā centū uiginti sep
tem puincias ducib; ac principib;.
qui mihi obediunt iussionī: salutē
dicat. Multi bonitate principum et
honore qui in eos collatus ē abusi
sunt in superbiam; et ñ solum subie
tos regib; nituntur opprimere: ſ; da
tam sibi gliam ñ ferentes. in ipos
qui dederunt moliuntur insidias.
Nec contenti sunt grās ñ agere bñ
ficijs. et humanitatis in se iura u
iolare: ſ; dei quoq; cuncta cernētis
arbitrantur se fugere posse senten
tiam. Et in tantum uesanie prūpunt; ut eos qui credita sibi officia
diligent obseruant. et ita cuncta a
giunt ut omniū laude sint digni.
mdatoy fumealis conentur subuū
tere: dum aures principum simplices.
et ex sua natura alios estimantes.
callida fraude decipiunt. Que res·
ex ueteribz; pbatur hystorijs·et ex hijs
que geruntur cotidie: quoꝝ malis
quoꝝdam suggestionib;·regum stu
dia deprauentur. Unde prudentū ē:
pacī omniū puincias. Hec putare
debemus si diuersa uideam·ex animi
ñi uentre leuitate: ſ; p qualitatē·et
necessitatē tempoy. ut reipublice pos
cat utilitas ferre sententiam. Et ut
manifestiꝰ qđ dicimus intelligatis;
aman filius amadathi agāg de gente
macedo. alienusq; a pssa sanguine.
et pietatē nrām sua crudelitate cō

maculans. pegrinus á nobis suscep
tus ẽ: et tantam in se exptus huma
nitatem ut pater nr uocaretur: et
adorareturab oĩb; post regẽ scis.
Qui in tantũ arrogantie tumorẽ
sublatus ẽ: ut regno nos puare nı
teretur: et spũ. Nam mardocheũ cui
fide et bñficijs uiuimus: et consortẽ
regni nri hester: cũ omni gente sua
nouis quib; dam atq; inauditis ma
chinis expetiuit in mortẽ; hoc cogi
tans. ut illis interfectis insidiaretur
nře solicitudini: et regnũ pax tñ fer
ret in macedones. Nos autẽ á pessi
mo mortaliũ odio deos neci destinatos
in nulla penitus culpa repperim⁹; sz
é contrario usibus utentes legib; et
filios altissimi et maximi sempq; u
entis dei: cui beneficio et patrib;
nris et nobis regnũ est traditũ. et
usq; hodie custoditur. Vnde eas lit
teras quas sub noĩe nro ille direxat.
saatis cẽ irritas; pro quo scelere an
te portas hui urbis id est susis. ipe
qui machinatus ẽ. et omnis cogna
tio eius pendet in patibulis: nõ no
bis sz deo et reddente qd meruit. Hoc
aũt edictũ quod nunc mittimus in
cunctis urbib; ꝓponatur: ut liceat
iudeis uti legib; suis. Quib; debetis
cẽ ãmunitos. ut eos qui se ad necem
eor parauerãt possint interficere: tria
decima die mẽsis duodecimi. qui uo
catur adar. Hanc enĩ diem omps
ds meroris et luctus: eis uertit in
gaudiũ. Vnde et uos inter ceteros
dies festos hunc habetote diem. et
celebrate eum cũ omni letitia; ut ꝫ
in posterũ cognoscant oĩes qui fideli
ꝑsis obediunt. dignam ꝑ fide recipe
mercedem: qui aũt insidiantur reg
no eor. perire ꝑscelere. Omnis aũt ꝑ
uincia et ciuitas que noluerit sci
lemptratis hui esse particeps. gla
dio et igne pereat; et sic deleatur:
ut nõ solum hominib; sz etiã bestijs in ua sit in sempiternũ. pro ex
emplo cõemptus et inobedientie.
Explicit liber hester. Incipit ꝓmus
prologus ī librum iob.

Ogor ꝑ singulos scripturę diuine libros. aduersa
rior respondere maledi
cis. qui interpretationẽ meã reprehen
sionẽ septuaginta interpretũ crimi
nantur; quasi nõ et apud grecos a
quila symachus et theodotion. uel ũ
bum ex ũbo. uel sensum ex sensu. uel
ex utroq; cõmixtum et mediocre tem
peratũ genus translationis expresse
rint. et omnia ueteris instrumenti uo
lumina. origenes obelis asteriscis q;
distinxerit: quos uel additos uel de
theodotione sumptos. translatõm
antiquę seruit; ꝓbans defuisse
qd additum ẽ. Discant igitur ob
trectatores mei recipere in toto qd in
partib; suscepunt: aut interpretatio
nẽ meã cum asteriscis suis radere.
Alioq; enĩ fieri potest. ut quos plura
intermisisse prospexerunt. nisi eosdem
etiã in quib; dam errasse fateant:
ꝓpue in iob. Cui si ea que sub as
teriscis addita sunt subtraxeris. ps
maxima uoluminis detruncabitur:
et hoc duntaxat apud grecos. Ce

terum et apud latinos ante eā trīs
lationē quam sub astericis ⁊ obelis
nup̄ edidim⁹ septingenti ferme aut
octingenti ūlus desunt: ut decurta
tus et laceratus corosusq; liber. fe
ditatem suu⁹ publice legentib⁹ p̄beat.
Hec aūt translatio. nullū de ueteri
b⁹ sequetur interp̄tem: sed ex ipso
hebraico arabicoq; sermone et int̄
dum syro. nunc ūba. nunc sensum.
nunc simul utrūq; resonabit. Ob
liquus enī etiam apud hebreos to
tus liber fertur et lubricus: et qđ
greci rethores uocant. scematisme
nos. Dumq; aliud loquitur aliud
agit; ut si uelis anguillam aut mu
rēnulam strictis tenere manibus:
quanto fortius p̄sseris. tanto citi⁹
elabitur. Memini me ob intelligē
tiam hui⁹ uoluminis. iddeum q̄n
dam p̄ceptorē qui apud hebreos p̄
mus haberi putabatur: nō paruis
redemisse nūmis. Cui doctrina an
aliquid p̄fecerim: nescio. Hoc unū
scio: nō potuisse me int̄p̄tari. nisi
qđ ante intellexerā. A p̄incipio itaq;
uoluminis usq; ad ūba iob: apud
hebreos p̄saica oratio est. Porro a
ūbis iob in quib⁹ aut. peat dies in
qua natus sum. et nox in qua dēm
est conceptus ē homo. usq; ad eum lo
cum. ubi ante finem uoluminis sēp
tum ē. idcirco ipē me reprehendo. et
ago penitentiā in fauilla ⁊ cinere;
exametri ūlus sunt. dactilo spon
deoq; currentes: et p̄ lingue idio
ma crebro recipientes ⁊ alios pedes.
nō eaūdem syllabax. sed eoꝺem
tempoꝛ. Interdum q̄q; ruchmus ip̄e.
dulcis et rimulus fertur. numeris
lege solutis: qđ metria magis quā
simplex lectoꝛ intelligunt. A supra
dicto aūt uersu usq; ad finem libri:
paruū cōma qđ remanet. p̄saica ora
tione contexitur. Qđ sicut uideat
incredulū. metra scilicet esse apud
hebreos. et in morem nr̄i flacci grae
ciq; pindari. et alchei et sapho. uel
psalteriū uel lam̄tationes ihemie.
uel oīa ferme scripturax cantica
comp̄hendi; legat philonē. iosephū.
origenem. cesariensem eusebiū: et
eoꝝ testimonio me uerum dicere cō
p̄babit. Audiant quappe canes mei.
idcirco me in hoc uolumine laborasse;
nī ut int̄p̄tationē antiquam rep̄
henderē. si ut ea que in illa aut ob
scura sunt aut omissa. aut certe sēp
toꝝ uicio depraua. manifestioꝝ
nra int̄p̄tatione fierent: qui et
hebreum sermonē ex parte didicim⁹.
et in latino. pene ab ipis cunabulis
inter grāmaticos. et rethores ⁊ philo
sophos detriti sum⁹. Qđ si apud gre
cos. post septuaginta editionem iam
xp̄i euangelio choruscante. iudeus
aquila. et symachus. ac theodotion.
iudaizantes heretici sunt recepti.
qui multa mysteria saluatoris sub
dola int̄p̄tatione celarūt. et tam
in exaplis habentur apud eccl̄ias.
et explanantur ab eccl̄iasticis uiris;
quantomagis ego xp̄ianus de pa
rentib⁹ xp̄ianis natus. et uexillū
crucis in mea fronte portans. cui⁹
studiū fuit omissa repetere. depra

uata corrigē. et sacramēta ecclie puro et fideli aptre sermone. ul' a falsidiolis uel a malignis lectoribz nō debeo reprobari? Habeant qui uolūt uetercs libros. uel in membranis purpureis auro argentoq; descriptos. uel uncialibz ut uulgo aiunt litteris onera magis exarata qm̄ codices: dum mihi meisq; prmittant paupes habere cēdulas. et nō tam pulchros cōdices qm̄ emēdatos. Vtraq; aūt edidi. et septuagintā uxta grecos. et mea uxta hebreos: in latinū meo labore translata ē. Legat unusquisq; quod uult: et studiosum se magis quā maliuolum probet. Explicit ꝑmus prologus.

Incipit secundus plog'.

Si aut fiscellam unco texerem. aut palmay folia complicarē. ut in sudore uultus mei comederē panē. et uentris opus sollicita mente tractarem: nullus morderet: nemo reprehenderet. Nunc aūt quia uxta saluatoris sententiā nolo operari cibum qui nō putrit. et antiquā diuinor uoluminū uiam. sentibus urgultisq; purgare: error m̄ geminus infigitur: corrector uicior. falsarius uocor. et errores nō auferre. sz serere. Tanta ē enim uetustatis consuetudo. ut etiā confessa plerisq; uicia placeant: dū magis pulchros habere uolunt codices. quā emēdatos. Quapr̄ o frēs dilectissimi. unicū nobilitatis et humilitatis exemplar. ꝑ flabello calathis sportulisq; munusculis monachor. spūalia hec et mansura dona suscipite: ac beatū Iob qui adhuc apud latinos iacebat in stercore. et ūmbris teatebat error: integrū immaculatūq; esse gaudete. Quom̄ enī post ꝓbationē atq; uictoriā. duplicia ei ūnūsa sunt redditā: ita ego in linguam nr̄am ut audacter loquar. fecī eū habere que amiserat. Igitur et uos et unūquēq; lectorem solita p̄fatione cōmoneo. et in ꝓncipijs librorū eadem semp adnectens. rogo. ut ubicumq; semp p̄cedentes urgulā uideritis: sciatis ea que subiecta sunt. in hebraicis uoluminibz nō haberi. Porro ubi stelle ymago p̄fulserit: ex hebreo in nr̄o sermone addita sunt. Hecnō et illa que haberi uidebantur. et ita corrupta erant. ut sensum legentibz tollerēt. orantibz uobis magno labore correxi: magis utile quid ex odio meo ecclijs xp̄i uenturū ratus. quā ex alior negocio. Explicit secds plog'.

Incipit liber Iob.

Ir erat in tra hus: nomine Iob. Et erat uir ille simplex et rectus. ac timens dm̄: et recedens a malo. Natiq; sunt ei septē filij: et tres filie. Et fuit possessio eius septē milia ouiū. et tria milia camelorū; quingenta quoq; iuga boum. et quingente asine: ac familia multa nimis. Erat q; uir ille magnus: inter oēs orientales. Et

ibant filij eiꝰ: et faciebant conuiuia p domos: unusquisq; in die suo. Et mittentes uocabant tres sorores suas: ut comederent et biberẽt unũ cũ eis. Cumq; in orbem transisset dies conuiuij: mittebat ad eos iob: et sanctificabat illos. Consurgens q; diluculo: offerebat holocausta p singulos. Dicebat enim. Ne forte peccauerint filij mei: et benedixerint deo in cordibꝰ suis. Sic faciebat iob: cunctis diebus. Quadam aũt die cũ uenissẽt filij dei: ut assisterent coram dño: affuit inter eos etiam sathan. Cui dixit dñs. Unde uenis? Qui respondẽs: ait. Circuiui terram: et pambulaui eam. Dixitq; dñs ad eum. Numq̃d considerasti seruũ meũ iob. qꝺ non sit similis ei in tra. Ipse simplex et rectus. et timens dñm. ac recedens á malo? Cui respondit sathan. Nũ quid frustra iob timet dñm? Nonne tu uallasti eũ et domũ eius. unũ q; samq; substantiã. p circuitũ? Opꝰ manuũ eius benedixisti: et possessio eius creuit in terra. Sed extende paululũ manũ tuam: et tange cuncta que possidet: nisi in facie benedixerit tibi. Dixit qꝺ dñs ad sathan. Ecce uniuersa que habet in manu tua sunt: tantũ in eũ ne extendas manum tuã. Egressusq; est sathan: á facie dñi. Cum aũt quadam die filij et filie eius comederent et biberent unũ in domo frꝫs sui primogeniti: nuncius uenit ad iob. qui diceret. Boues arabant. et asine pascebantur iuxta eos: et irruerunt sabei. tulerunt q; oia. et pueros percusserunt gladio: et euasi ego solus. ut nunciarẽ tibi. Cumq; adhuc ille loqꝛeretur: uenit alter. et dixit. Ignis dei cecidit de celo: et cunctas oues pueros q; consumpsit: et effugi ego solus. ut nunciarem tibi. Sꝫ et adhuc illo loquente. uenit alius: et dixit. Chaldei fecerunt tres turmas: et inuaserunt camelos. et tulerunt eos. necnõ et pueros percusserũt gladio: et effugi ego solus. ut nunciarem tibi. Adhuc loq̃batur ille: et ecce alius intrauit. et dixit. Filij tui et filiæ uescentes: et bibentes uinũ in domo frꝫs sui primogeniti: repente uentus uehemens irruit á regione deserti: et concussit q̃tuor angulos domus. Que corruens oppressit liberos tuos: et mortui sũt: et effugi ego solus. ut nũciarem tibi. Tunc surrexit iob. et scidit uestimẽta sua: et tonso capite corruens in terram. adorauit et dixit. Nudus egressus sum de utero matris mee: nudus reuertar illuc. Dñs dedit. dñs ablatit: sicut dño placuit ita factum est: sit nomen dñi benedictũ. In oĩbꝰ hijs nõ peccauit iob: neq; stultum quid contra dñm locutus est.

Factum ẽ aũt cũ quadam die uenissent filij dei. et starent coram dño: uenissetq; sathan inter eos. et staret in conspectu eius: ut diceret dñs ad sathan. Unde uenis? Qui respondens: ait. Circuiui terram: et pambulaui eã. Et dixit dñs ad sathan. Numquid consi-

ralbi ſeruū meū iob. qđ non ſit ſimilis ei in terra. uir ſimplex ⁊ rectus. et timens dñm. ac recedens a malo. et adhuc retinens innocentiam. Tu aūt cōmouiſti me aduſ eum. ut affligerem eum fruſtra. Cui reſpondens ſathan. ait. Pellem pro pelle. et cuncta que habet homo. dabit p anima ſua. Uerūmtamen mitte manum tuā. et tange os eius et carnem. et tunc uidebis qđ in faciem tibi benedicat. Dixit ergo dñs ad ſathan. Ecce in manu tua eſt. uerūtamen animam eius ſerua. Egreſſus igitur ſathan a facie dñi. percuſſit iob ulcere peſſimo. a planta pedis uſq; ad uerticem. Qui tollens teſtam ſuam radebat. ſedens in ſtercore ſuo. Dixit aūt illi uxor ſua. Adhuc tu permanes in ſimplicitate tua. Benedic deo. et morere. Qui ait ad illā. Quaſi una de ſtultis mulieribus. locuta es. Si bona ſuſcepimus de manu dñi. mala aūt quare nō ſuſtineamus. In oībus. his. nō peccauit iob labiis ſuis. Igitur audientes tres amici iob. oē malum quod acciderat ei. uenerunt ſinguli de loco ſuo. elyphaz themanites. et baldad ſuchites. et ſophar naamathites. Condixerant enim. ut pariter uenientes uiſitarent eū. et conſolarentur eū. Cūq; eleuaſſent procul oculos ſuos. nō cognouerunt eū. Et exclamantes ploraue rūt. ſciſſis q; ueſtibus. ſparſerūt pulueren ſup caput ſuū in celum. Et ſederunt cū eo in terra ſeptē diebus. et ſeptem noctibus. et nemo loquebatur ei uerbum. uidebant enim dolorem ee uehementē.

Post hec aperuit iob os ſuum. et maledixit diei ſuo. et dixit. Pereat dies in qua natus ſum. et nox in qua dictum e. conceptus eſt homo. Dies ille uertatur in tenebras. Non requirat eum ds deſuper. et non illuſtret lumine. Obſcurent eum tenebre. et umbra mortis. Occupet eum caligo. et inuoluatur amaritudine. Noctem illam. tenebroſus turbo poſſideat. Non computetur in diebus anni. nec numeretur in mēſibus. Sit nox illa ſolitaria. nec laude digna. Maledicant ei qui maledicunt diei. qui parati ſunt ſuſcitare leuiathan. Obtenebrentur ſtelle caligine eius. Expectet lucē et nō uideat. nec ortum ſurgentis aurore. quia nō concluſit oſtia uētris qui portauit me. nec abſtulit mala ab oculis meis. Quare nō in ulua mortuus ſum. egreſſus de utero nō ſtatim perii. Cur excepti genibus. Cur lactatus uberibus. Nunc enim dormiens ſilerem. et ſomno meo requeſcerē cum regibus et conſulibus terre. qui edificant ſibi ſolitudines. aut cum principibus qui poſſident aurū. et replent domos ſuas argento. aut ſicut abortiuū abſconditū nō ſubſiſterem. uel ſicut concepti nō uiderūt lucem. Ibi impii ceſſauerunt a tumultu. et ibi requieuerūt feſſi robore. et quondam uincti pariter ſine moleſtia. nō exaudierunt uocem exactoris. Paruus

et magnus ibi sunt: et seruus liber
a dño suo. Quare misero data est
lux: et uita hys qui in amaritudi
ne animę sunt: qui expectant mor
tem et nō uenit: quasi effodientes
thesaurū: gaudentq; uehemēter cū
inuenerint sepulchrū. uiro cuius
abscondita ē uia: et circūdedit e
um tenebris. Antequā cōmedam
suspiro: et quasi inundantis aque
sic rugitus mꝰ: quia timor quē ti
mebam euenit mi: et qđ uerebar ac
cidit. Nonne dissimulaui? Nonne
silui? Nonne quieui? Et uenit su
per me indignatio.

Respondens aūt elyphaz the
manites: dixit. Si cepimus
loqui tibi: forsitan molestē accipi
es. Sz conceptū sermonem tenere
quis possit? Ecce docuisti plurimos:
et manus lassas roborasti. Vacillan
tes confirmauerō sermones tui: et
genua tremētia confortasti. Nunc
aūt uenit sup te plaga et defecisti:
tetigit te: et conturbatus es. Ubi ē
timor tuus: fortitudo tua: patiēcia
tua: et pfectio uiaꝝ tuaꝝ? Recorda
re obsecro te: quis umquā innocēs
periit: aut quando recti deleti sūt.
Quin potius uidi eos qui opan
tur iniquitatē: et seminant dolo
res et metunt eos. flante deo pisse:
et spū ire eius ē consumptos. Rugi
tus leonis et uox leēne: et dentes
catulorꝝ leonū: contriti sūt. Tigris
perit eo qđ nō haberet p̄dam: et ca
tuli leonis dissipati sunt. Porro ad
me dictum ē uerbū absconditū: et
quasi furtiue suscepit aures mea
uenas susurri eius. In horrore re
uisionis nocturne: quando solet sopor
occupare homines; pauor tenuit
me: et tremor: et omnia ossa mea p
territa sunt. Et cū sps me p̄sente
transiret: inhorruerūt pili carnis
mee. Stetit quidā cuius nō cognosce
bam uultū: ymago coram oculis
meis: et uocem quasi aure lenis
audiui. Numqđ homo deo compa
tione iustificabitur: aut factore suo
purior erit uir? Ecce qui seruiunt
ei nō sunt stabiles: et in angelis su
is reperit prauitatē. Quanto magis
hy qui habitant domos luteas.
qui terrenū habent fundamētū. cō
sumentur uelut a tinea? De mane
usq; ad uespam succidentur: et qa
nullus intelligit. meritū pibunt.
Qui aūt reliqui fuerint: auferent
ex eis. Morientur: et nō in sapia.

Voca gō si est qui tibi respondeat: et ad aliquē sōz conuer
te. Vere stultum interficit iracun
dia: et paruulū occidit inuidia. Ego
uidi stultū firmū radicē: et maledixi
pulchritudini eius statim. Longe
fient filii eius a salute: et conterentur
in porta: et nō erit qui eripiat.
Cuius messem famelicus cōmedet:
et ipm rapiet armatus: et bibent sitien
tes diuicias ei. Nichil in tra sine
causa fit: et de humo nō egredietur
dolor. Homo ad laborem nascitur: et
auis ad uolatū. Quāobrem ego de
precabor dñm: et ad dm meū ponam
eloquiū meū. Qui facit magna et

inscrutabilia: et mirabilia absq; nu
mero. Qui dat pluuiā sup faciem
tre: et irrigat aquis uniuersa. Qui
ponit humiles in sublime: ⁊ mere
tes erigit sospitate. Qui dissipat co
gitationes malignor: ne possint im
plere manꝰ eor qđ cepant. Qui ap̄
hendit sapientes in astutia eor: et
consiliū prauor dissipat. P̄ diem in
curr̄ent tenebras: et quasi ī nocte.
sic palpabūt in meridie. Porro sal
uum faciet egenū a gladio oris eor:
et de manu uolenti pauperē. Et
erit egeno spes: iniquitas aūt con
trahet os suū. Beatus homo: qui
corripitur a dño. Increpationē ergo
dñi ne reppbes: quia ipe uulnerat ⁊
medetur: percutit: et manꝰ eius sanabūt.
In sex tribulatōibꝫ liberabit te: et in
septima nō tanget te malū. In fame
eruet te de morte: et in bello de ma
nu gladij. A flagello lingue absconderis: et nō timebis calamitatē cum
uenerit. In uastitate ⁊ fame ridebis:
et bestiam tre nō formidabis. Sz cū
lapidibꝫ regionis pactum tuū: et
bestie terre pacifice erunt tibi. Et
scies qđ pacem habeat tabernaculū
tuū: et uisitans speciem tuam nō
peccabis. Et scies qm̄ multiplex erit
semen tuū: et pgenies tua quasi herba
tre. Ingredieris in habūdantia se
pulchrī: sicut infertur aceruus in
tempe suo. Ecce hoc ut inuestigauimus ita est: qđ auditū nūc practica.

Respondens aūt Iob: VI
dixit. Utinā appenderentur
peccata mea quibꝫ iram meruī: et
calamitas quā patior: in statera. Qsi
harena maris: hec grauior appareret.
Unde et uba mea dolore sūt plena:
quia sagitte dñi in me sūt. quaꝝ in
dignatio ebibit spm meū: ⁊ terrores
dñi militant contra me. Numqđ ru
get onager cū habuit herbā: aut
mugiet bos cū ante p̄sepe plenum
stet̄erit? Aut poterit comedi insulsū
qđ nō est sale conditū? Aut poterit
aliquis gustare. qđ gustatū affert
mortē? Que p̄us nolebat tangere
aīa mea: nunc p̄ angustia cibi mei
sunt. Quis det ut ueniat petitio
mea. et qđ expecto tribuat mihi deus?
Qui cepit ipe me conterat: soluat
manū suā et succidat me. Et hec
mihi sit consolatio. ut affligens me do
lore nō parcat: nec contradicā sermo
nibꝫ sc̄i. Que est enī fortitudo mea
ut sustineā. aut quis finis mꝰ ē ut
patienter agam? Nec fortitudo lapidū
fortitudo mea: nec caro mea enea ē.
Ecce nō est auxiliū mihi in me: necessa
ria quoq; mei recesserūt a me. Qui tollit
ab amico suo miam: timorē dñi de
relinqt. Frēs mei p̄terierunt me: si
cut torrens qui rapidus transit in cō
uallibꝫ. Qui timent pruinā: irruet
sup eos nix. Tempe quo fuerint dissi
pati peribunt: et ut incaluerint. sol
uentur de loco suo. Inuolute sunt se
mite gressuū eor: ambulabūt in ua
cuū: et peribunt. Considerate semitas
theman: trinera sabbā: et expectate
paulisp. Confusi sunt: quia speraue
uerunt quoq; usq; ad me: et pudo
re coopti sunt. Nunc uenistis: et nō

uidentes plagam meam timetis.
Numqd dixi afferte mi. et de substã
tia uã donate mi. uel liberate me de
manu hostis. z de manu robustor
eruite me. Docete me. z ego tacebo.
et si quid forte ignorau. instruite
me. Quare detraxistis sermonib;
ueritatis. cũ sit uobis nullus sit qui
possit arguere me. Ad increpandũ
tantũ eloquia cogitatis. et in uen
tum ũba profertis. Sup pupillum ir
ruitis. et subuertere amicu aiam
cũ uram. Verumtamẽ qd cepistis ex
plete. Prebete aurẽ. et iudicate an mẽ
tiar. Respondete obsecro absq; con
tentione. et loquntes id qd iustum ẽ
iudicate. et si inuenieris in lingua
mea iniquitatẽ. nec in faucib; me
is stultitia psonabit.

VII

Militia est uita hominis sup
terrã. et sicut mercennarij di
es eius. Sicut seruus desiderat um
bram. et sicut mercennarius pstolat
finem operis sui. sic et ego habui mẽses
uacuos. et noctes laboriosas enume
rauit mi. Si dormiero. dicam. Quãdo
consurgã. Et rursus expectabo ues
pam. et replebor doloribus usq; ad te
nebras. Induta ẽ caro mea putredi
ne. et sordib; puluereis. Cutis mea
aruit. et contracta ẽ. Dies mei uelo
ciores transierũt quã a texente tela suc
cidatur. et consumpti sũt absq; ulla
spe. Memẽto quia uentus ẽ uita mea.
et nõ reuertetur oculus mꝰ ut uide
at bona. nec aspiciet me uisus ho
minis. Oculi tui in me. et nõ subsi
stam. Sicut consumitur nubes
et pertransit. sic qui descendit ad in
feros nõ ascendet. nec reuertetur ultr
in domũ suam. nec cognoscet eum
amplius locus eius. Quapꝛẽ et ego nõ
parcam ori meo. loquar in tribulati
one spũs mei. confabulabor cũ amari
tudine aiẽ mee. Numqd mare sum
ego aut cetus. qa circumdedisti me
carcere. Si dixero consolabitur me
lectul⁹ mꝰ. et releuabor loqnio mecũ
in stratu meo. terrebis me p somp
nia. et p uisiones horrore concuties.
Quamobrẽ elegit suspendium aia
mea. et mortẽ ossa mea. Desperaui. ne
quaqm ultra iã uiuam. Parce mi.
nichil enim sunt dies mei. Quid ẽ
homo qua magnificas eũ. aut qd
apponis erga eum cor tuũ. Visitas
eum diluculo. et subito pbas illũ.
Usqueq nõ parcis mi. nec dimittis
me ut glutiã saliuam meã. Peccaui. Quid faciam tibi ó custos homi
nũ. Quare posuisti me contrariũ
tibi. et factus sum mihimet ipe grauis.
Cur nõ tollis peccatũ meũ. et quare
nõ auferis iniquitatẽ meam. Ecce
nũc in puluere dormiã. et si mane
me quesieris. nõ subsistam.

VIII

Respondens aũt baldad suites.
dixit. Usqueq loqueris talia.
et spũs multiplex sermonis oris tui.
Numqd dꝰ supplantat iudicium. et
omps subuertit qd iustum ẽ. Quã si
filij tui peccauerũt ei. et dimisit eos in
manu iniquitatis sue. tu tamẽ si di
luculo consurrexeris ad dñm. et omni
potentẽ fueris deprecatus. si mundus et
rectus incesseris statim euigilabit

IX

ad te: et pacátum reddet habitaculū
uſtiae tuae: in tantū ut priora tua
fuerint parua: et nouiſſima tua mul
tiplicentur nimis. Interroga enī gene
rationē priſtinā: et diligenter inueſti
ga patrū memoriā. Heſterni quippe
ſumus: et ignoramus. qñ ſicut umbra
dies nr̄i ſunt ſup terram. Ipſi doce
bunt te: et de corde ſuo proferent elo
quia. Numq̄d uiridē poteſt ſcirpus
abſq; humore: aut creſcere carectū
ſine aqua? Cum adhuc ſit in flore
nec carpatur manu: ante omīs herbas
arefcit. Sic uie omniū qui obliui
ſcūtur dñi: et ſpes ypocrite peribit.
Non ei placebit uecordia ſua: et ſi
cut tela araneæ fiducia eius. Innitet
tur ſup domū ſuam: et nō ſtabit:
fulciet eam: et nō conſurget. Humect
uidetur āntequā ueniat ſol: et in
ortu ſuo germen eius egredit. Sup
acerui petrar radices eius denſabū
tur: et inter lapides cōmorabitur. Si
abſorbuerit eū de loco ſuo. negabit
eum: et dicet. Non noui te. Hec eſt
enī letitia uie eius: ut rurſū de terra
alij germinentur. Deus non proiciet
ſimplicē: nec porriget manum ma
lignis: donec impleat risu os tuū.
et labia tua iubilo. Qui oderunt te
induent confuſione: et tabernaculū
impior non ſubſiſtet.

IX

Et reſpondens iob: ait. Vere
ſcio qđ ita ſit: et qđ nō iuſtifi
cetur homo compoſitus deo. Si uolue
rit contendere cū eo: nō poterit ei reſ
pondere unū p mille. Sapiēs corde
eſt: et fortis robore. Quis reſtitit
ei. et pacem habuit? Qui trāſtulit
montes: et neſcierunt hi quos ſub
uertit in furore ſuo. Qui cōmouet terrā
de loco ſuo: et columpne eius concutien
tur. Qui precipit ſoli et nō oritur: et
ſtellas claudit quaſi ſub ſigillo.
Qui extendit celos ſolus: et gradit
ſup fluctus maris. Qui facit arctu
rum et oriona et hiadas: et interio
ra auſtri. Qui facit magna et in
ſcrutabilia: et mirabilia quor non
eſt numer. Si uenerit ad me nō uide
bo eum: ſi abierit nō intelligā. Si re
pente interroget: quis reſpondebit ei?
Vel quis dicere ei poteſt: cur ita fa
cis? Deus cui nre reſiſtere nemo poteſt:
et ſub quo curuantur qui portāt or
bem. Quanto ḡ ego ſum ut reſpon
deam ei. et loquar uerbis meis cū eo?
Qui etiā ſi habuero quippiā iuſtū
nō reſpondebo: ſed meū iudicem dep
cabor. Cum inuocanti exaudierit
me: nō credo qđ exaudierit uocē me
am. In turbine enī conteret me: et
multiplicabit uulnera mea etiam
ſine cauſa. Non concedit requieſcere
ſpm meū: et implet me amaritudini
bus. Si fortitudo querit. robuſtiſſimus ē:
ſi equitas iudicij. nemo audet p me
teſtimoniū reddere. Si iuſtificare
me uoluero: os meū cōdemnabit
me. Si innocentē oſtendero: prauū
me comprobabit. Etiā ſi ſimplex fuero.
hoc ipſum ignorabit aīa mea: et tede
bit me uite mee. Unum ē qđ locutus
ſum: et innocentē et impiū ipe cō
ſumet. Si flagellat occidat ſemel:
et nō de penis innocentiū rideat.

Terra data ē in manu impij: uultū
iudicū eius opit. Qd' si nō ille ē quis
g' est? Dies mei uelociores fuerunt
cursore: fugerunt. et nō uiderūt bonū.
Transierūt quasi naues poma portā
tes: sicut aquila uolans ad escā. Cū
dixero nequaq̄m ita loquar: cōmuto
faciem meā: et dolore torqueor. Uere
bar omīa opa mea: sciens qd' nō par
ceres delinquenti. Si aūt et sic im
pius ſum. quare frustra laboraui?
Si lotus fuero quasi aquis niuis: et
fulserint uelut mundissime manus
mee: tamē sordib⁹ intinges me: et ab
hominabūtur me uestimēta mea.
Neq; enī uiro qui similis ē mei res
pondebo: nec qui mecū in iudicio ex
equo possit audiri. Non ē qui utrūq;
ualeat arguere: et ponere manū su
am in ambob⁹. Auferat á me uirgā
suā: et pauor eius nō me terreat.
Loquar. et nō timebo eū: neq; enim
possum metuens respondere.

X

Uelet aīam meam uite mee:
dimittā aduersum me eloquiū
meū. Loquar in amaritudine anime
mee: dicam deo. Noli me cōdempna
re. Indica mihi: cur me ita iudices. Nū
quid bonū tibi uidetur. si calūpnie
ris et oppimas me op' manuū tuaꝝ.
et consiliū impioꝝ aduuues. Numqd
oculi carnei tibi sūt. aut sicut uidet
homo et tu uidebis. Numqd sicut
dies hominis dies tui. et anni tui
sicut humana sūt tempa. ut quera
iniquitatē meā. et peccatū meum
scruteris. et scias quia nichil impi
um fecerim. cū sit nemo q' de manu
tua possit eruere. Manus tue plas
mauerūt me et fecerunt me totum in
circuitu: et sic repente p̄cipitas me.
Memēto queso qd' sicut lutū feceris
me: et in puluerē reduces me. Nōne
sicut lac mulsisti me. et sicut caseum
me coagulasti. Pelle et carnib⁹ uesti
sti me: ossib⁹ et neruis cōpegisti
me. Uitam et misericordiam tribuisti
mihi: et uisitatio tua custodiuit spīm
meū. Licet hec celes in corde tuo:
tamē scio quia uniuersoꝝ memineris.
Si peccaui. et ad horam pepercisti mihi;
cur ab iniquitate mea mundū me
ēe nō pateris. Et si impī fuero: uę
mihi est. Et si iustus: nō leuabo caput.
saturatus afflictione et miseria. Et
ppter superbiam quasi leenam capies
me: reuersus q; mirabiliter me crucias.
Instauras testes tuos contra me. et
multiplicas iram tuā aduersum me:
et pene militant in me. Quare de
uulua eduxisti me. Qui utinā cō
sumptus ēem. ne oculus me uideret:
fuissem quasi nō ēem. de utero trās
latus ad tumulū. Numqd nō pau
citas dieꝝ meaꝝ finietur breui. Di
mitte g' me ut plangā paululū do
lorem meū: antequā uadam et nō
reuertar. ad terrā tenebrosam et op
tam mortis caliginē. terrā miserie
et tenebraꝝ; ubi umbra mortis et
nullus ordo: sz sempiternus horroꝝ
inhabitans.

XI

Respondens aūt sophar naa
mathites: dixit. Numqd qui mul
ta loquitur nō et audiet. aut uir ue
bosus iustificabitur. Tibi soli ta

cebunt hoīes. et cū ceteros irrīseris.
ā nullo confundēberis. Dixisti enī.
Purus ē sermo mūs: et mūdus sum
in conspectu tuo. Atq; utinā dīs loq̄
retur tecum. et aperiret labia sua tibi;
ut ostenderet tibi secreta sapie. & qđ
multiplex sit lex eius: et intelliges
qđ multo minora exigaris ab eo.
quā meretur iniquitas tua. Forsi
tan uestigia dī comphendes: et usq; ad pfectum omnipotentē reperies.
Excelsior celo est: et quid facies.
profundior inferno; et unde cognosces.
Longior terra mēsura eius: et latior
mari. Si subuerterit oīa ul' in unū
coartauerit; quis contradicet ei.
Aut quis dicere ei potest; cur ita
facis. Ipse enim nouit hominū
uanitatē; et uidens iniquitatem
nonne considerat. Vir uanus in
superbiam erigitur: et tanquā pul
lum onagri se liberū natū putat.
Tu aūt firmasti cor tuū: et expan
disti ad dīm manū tuas. Si iniqui
tatem que ē in manu tua abstulis
ā te. et nō pmanserit in tabernaculo
tuo mundicia; tunc leua te poteris
facem tuā absq; macula. et eris
stabilis. et nō timebis. Miserie q̄q
obliuiscēris: et quasi aquarū que
pterierunt nō recordaberis. Et quasi
meridianū fulgor consurget tibi ad
uesperam: et cum te consumptū pu
taueris. orieris ut lucifer. Et habe
bis fiduciam ppōsita tibi spe: et
defossus securus dormies. Requiesces. et nō erit qui te exterreat: et de
precabuntur faciem tuā plurimi.
Oculi aūt impiorū deficient. et effu
gium pibit ab eis: et spes illorū ab
hominatio anime. XII

Respondens aūt iob: dixit. Ego
uos estis soli homines. ut uobiscū
moriet sapientia. Et m̄ est cor
sicut et uobis: nec inferior uī sum.
Quis enim hec que nostis ignorat.
Qui derideri ab amico suo sicut
et ego: inuocabit dīm. et exaudiet
eum. Deridetur enī iusti simplici
tas; lampas cōtempta apud cogi
tationes diuitū: parata ad tempus
statutū. Habundāt tabernacula prō
nū; et audacter puocant dīm: cum
ipē dederit oīa in manus eorū. Ani
mīlia interroga ut ūtra. et docebūt
te: uolatilia celi et indicabūt tibi.
Loquere terre. et respondebit tibi: et
narrabunt pisces maris. Quis igno
rat qđ omnia hec manus dīi fecerit.
In cui manu aīa omnis uiuentis:
et spūs uniuse carnis hoīs. Nonne
auris uba diiudicat. et fauces co
medentis saporem. In antiq̄s est
sapientia: et in multo tempe pru
dentia. Apud ipm est sapientia et
fortitudo: ipe habet consiliū & in
telligentiā. Si destruxerit nemo ē
qui edificet: si incluserit hoīem. nō
nullus ē qui aperiat. Si continuerit
aquas omnia siccabuntur: si e
miserit eas subuertēt terram. Apud
ipm: est fortitudo et sapientia. Ipe
nouit et decipientē: et eum qui de
ciptur. Adducit consiliarios i stul
tum finem: et iudices in stupore.
Balteū regum dissoluit: et pēn

git fune renes eoꝝ. Ducit sacerdotes eoꝝ inglorios: et optimates supplantat: cõmutans labiũ ueracium: et doctrinã senum auferens. Effundit dispectionẽ sup principes: et eos q̃ oppressi fuerant releuat. Reuelat profunda de tenebris: et producit in lucem umbrã mortis. Qui multiplicat gentes et perdit eas: et subuãs. in integrum restituit. Qui immutat cor principum populi terre: et decipit eos ut frustra incedant per inuiũ. Palpabunt quasi in tenebris et nõ in luce: et errare eos faciet q̃si

Ecce omia et XIIII ebrios. Audiet oculus mꝰ: et audiuit auris mea: et intellexi singula. Secundũ scientiã uãm et ego noui: nec inferior uri sum. Sz tamen ad omnipotentẽ loquar: et disputare cũ deo cupio: pius uos ostendens fabricatores mendacii. et cultores pessimi dogmatũ. Atq; utinã taceretis: ut putaremini esse sapientes. Audite q̃so correptiones meas: et iudicium labioꝝ meoꝝ attendite. Numquid deꝰ indiget uro mendacio. ut pro illo loquamini dolos. Numquid faciẽ eius accipitis. et pro deo iudicare uultis. Aut placebit ei. quẽ celare nichil potest. Aut decipitur ut homo uãs fraudulentus. Ipse uos arguet: qm̃ in abscondito faciem eius accipitis. Stratim ut se cõmouerit. turbabit uos: et terror eius irruet sup uos. Memoria uã compabitur cineri: et rediguntur in lutum cerui uãe. Tacete. paululsp: ut loquar qd cumq; mi mens suggesserit. Quare lacero carnes meas dentibꝰ meis. et aiam meam ponã in manibꝰ meis. Etiã si occiderit me: in ipo sperabo. Verũtamen uias meas in conspectu eius arguam: et ipe erit saluatoꝝ mꝰ. Non enim ueniet in conspectu eius: omis ypocrita. Audite sermonẽ meũ: et enigmata patite auribꝰ uris. Si fuero iudicatus: scio qd iustus inueniar. Quis est qui iudicetur mecum. Quiesc. Quare tacens consumoꝝ. Duo tantum ne facias mi: et tunc a facie tua nõ abscondar. Manũ tuã longe fac a me: et formido tua nõ me terreat. Voca me et respondebo tibi: aut certe loquar. et tu responde mi. Quantas habeo iniquitates et peccata: scelera mea atq; delicta ostende mi. Cur faciem tuã abscondis. et arbitraris me inimicũ tuũ. Contra foliũ qd uento rapitur ostendis potentiã tuam: et stipulã siccam psequeris. Scribis enim contra me amaritudines: et consumere me uis peccata adolescentie mee. Posuisti in nervo pedem meũ: et obseruasti omes semitas meas: et uestigia pedum meoꝝ considerasti. Qui quasi putredo consumẽdus sum: et quasi uestimentum quod comeditur a tinea.

Homo natus de XIIII mulliere breui uiuens tempore: repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur et conteritur: et fugit uelut umbra: et nũquam in eodem statu permanet. Et dignũ

ducis sup huicemodi aperire oculos
tuos. et adducere eū tecum in iudi
cū. Quis potest facere mūdū de
immundo conceptū semine? Nonne
tu qui solus es. Breues dies hoīs
sunt: numerus mēsiū eius apud te
est. Constituisti terminos eius: qs
preteri nō poterunt. Recede paulu
lum ab eo ut quiescat: donec optata
ueniat sicut mercenarij dies eius.
Lignū habet spem. Si pcisum fuerit.
rursum uirescat: et rami eius pulu
lent. Si senuerit in tra radix eius.
et in puluere emortuus fuerit trunc⁹
illius: ad odorem aque germinabit:
et faciet comam quasi cum primū
plantatū est. Homo uō cū mortuus
fuerit. et nudatus atq; consumptus:
ubi queso est? Quomō si recedāt aq⁹
a mari. et fluuius uacuefactus ares
cat: sic homo cū dormierit nō resur
get. Donec atteratur celum nō eui
glabit: neq; consurget de somno
suo. Quis michi hoc tribuat ut i in
ferno pregas me. et abscondas me
donec pertranseat furor tuus. et cōsti
tuas michi tempꝰ in quo recorderis
mei? Putas ne mortuus homo rur
sum uiuet? Cunctis diebus quibus
nūc milito: expecto donec ueniat im
mutatio mea. Vocabis me: et ego res
pondebo tibi. Opi manuū tuaꝝ pon
ges dexterā. Tu quidē gressus meos
dinumerasti: sz parce peccatis mei.
Signasti quasi in sacculo delicta
mea: sz curasti iniquitatē meam.
Mons cadens defluit: et saxū trās
fertur de loco suo. Lapides excauāt
aque et alluuione paulatim tra con
sumitur. Et homines g: similiter pdes.
Roborasti eū paululū: ut in perpetuū
pertranseret. Immutabis faciem eius:
et emittes eū. Siue nobiles fuerint
filij eius. siue ignobiles: non intelli
get. Attamē caro eius dum uiuit dole
bit: et anima illius sup semetipsa lu
gebit.

Respondens autē XV
Elyphaz themanites: dixit. Nū
quid sapiens respondebit quasi in
ventū loquens. et implebit ardore
stomachū suū? Arguis ubis cum q
nō est equalis tibi: et loqueris qđ
tibi nō expedit. Quantū in te est.
euacuasti timorem: et tulisti preces
coram deo. Docuit enim iniquitas
tua os tuū: et imitaris linguam
blasphemantiū. Condempnabit te
os tuū et nō ego: et labia tua respon
debūt tibi. Numqđ primus homo tu
natus es. et ante colles format? Nū
quid consiliū dei audisti. et inferior
te erit eius sapientia? Quid nosti qđ
ignorem? Quid intelligis qđ nesci
amus? Et senes et antiqui sunt in
nobis: multo uetustiores qm patres
tui. Numqđ grande est. ut consoletꝰ
te deus? Sz uerba tua praua? hoc p
hibent. Quid te eleuat cor tuum. et
quasi magna cogitans adonitus ha
bes oculos? Quid tumet contra dm
spūs tuus. ut proferas de ore tuo hui
modi sermones? Quid est homo ut
immaculatus sit. et ut iustus appa
reat. natus de muliere? Ecce inter
seōs eius nemo immutabilis: et celi
nō sunt mūdi in conspectu eī. Quan

to magis abhominabilis et inutilis
homo.qui bibit quasi aquā iniqu
tatē. Ostendā tibi.audi me:qđ iudi
narrabo tibi.Sapientes cōfitentur et
nō abscondunt patres suos;quib; so
lis data ē terra:et nō transibit alien⁹
pēos. Cunctis diebus suis impi⁹ sup
bit:et numer⁹ annor incertus ē.ty
rannidis eius.Sonitus timoris semp
in auribus illi:et cum pax sit.ille in
sidias suspicatur.Non credit qđ redi
re possit de tenebris:circumspectans
undiq; gladiū.Cum se mouit ad que
rendum panē:nouit qđ paratus sit
in manu eius tenebrar⁹ dies.Terre
bit tribulatio;et angustia uallabit
eum:sicut regem qui ꝑparatur ad
preliū.Tetendit enim adūersus dm
manū suam:et contra omnipoten
tem roboratus ē.Cucurrit adūersus
eum erecto collo:et pingui cerui
armatus ē.Opuit faciem ei crassi
tudo:et de lateribus eius.aruina de
pendet.Habitabit in ciuitatibus deso
latis:et in domibus desertis.que in
tumulos sunt redacte.Non ditabit.
nec ꝑseuerabit substantia eius;nec
mittet in terra radicem suam;nec
recedet de tenebris.Ramos ei are
faciet flamma:et auferetur spū
oris sui.Non credat frustra errore
deceptus:qđ aliquo ꝑmio redimēdus
sit.Antequā dies eius impleantur.
pibit:et manus ei arescent.Ledetur
sicut uinea in ꝓmo flore botrus ei:
et quasi oliua ꝓiciens florem suū.
Congregatio enī ypocrite sterilis:
et ignis deuorabit tabernacula eor
qui libenter munera accipiūt.Conce
pit dolorem;et peperit iniquitatē:et
uterus eius ꝑparat dolos.XVI

Respondens aūt Iob:dixit.Au
diui frequenter talia:consola
tores onerosi oēs uos estis.Numqđ
habebunt finem uba uentosa?Aut
aliquid tibi molestum ē si loquaris?
Poteram et ego:similia uri loqui.
Atq; utinam eēt anima ura ꝓ ani
ma mea.Consolarer et ego uos ser
monib;:et mouerem caput meū sup
uos.Roborarē uos ore meo:et mode
rem labia.quasi parcens uobis.Si
quid agam?Si locutus fuero.non
quiescet dolor mis:et si tacuero.nō
recedit a me.Nunc aūt oppressit me
dolor mis:et in nichilū redacti sūt
oēs artus mei.Iuge mee testimo
niū dicunt contra me:et surgat
falsiloquus adūersus faciem meā.cō
tradicens mi.Collegit furorem suū
in me:et cōminans mi infremuit cō
tra me dentib; suis.Hostis mis:ter
ribilis;oculis me intuitus est.Ape
ruerunt in me ora sua exprobrantes;
percusserunt maxillā meam:satiati
sunt penis meis.Conclusit me deus
apud iniquū:et manib; impior me
tradidit.Ego ille quondā opulent⁹
repente contritus sum.Tenuit cer
uicem meā:confregit me:et posuit
me quasi in signū.Circumdedit me
lanceis suis:cōuulnerauit lumbos
meos.Non pepercit:et effudit in trā
uiscera mea.Concidit me uulnere
super uulnus:irruit in me quasi gi
gas.Saccū consui super cutem meam:

et opui cinere carnē meā. Facies mea
intumuit a fletu: et palpebre mee
caligauerūt. Hec passus sum absq; in
quitate manus mee: cū habem mun
das ad dm ꝓces. Terra ne operias san
guinē meū: neq; inueniat in te locū
latendi clamor mis. Ecce enī in celo ē
testis mis: et conscius mis in excelsis.
Verbosi amici mei: ad dm stillat o
culus mis. Atq; utinā sic iudicaretur
ut cum deo: quom iudicatur filius
hominis cū collega suo. Ecce enī bre
ues anni transeunt: et semitam p
quā nō reūtar ambulo. XVII

Spiritus mis attenuabit; dies
mei breuiabūtur: et solum mi
hi superst sepulchrū. Non peccaui: et in
amaritudinib; moratur oculus mis.
Iudica me et pone me iuxta te: et cui
us manus pugnet contra me. Cor
eor longe fecisti a disciplina: ꝓpter ea
nō exaltabūtur. Predam pollicetur
socijs: et oculi filior eius deficient.
Posuit me quasi in proverbiū vulgi:
et exemplū sum coram eis. Caligau
erūt ad indignationē oculus mis: et
mbra mea quasi in nichilū redac
ta sunt. Stupebunt viri super hoc: et
innocens contra ypocritā suscitabi
tur. Et tenebit iustus viam suā: et
mūdis manib; addet fortitudinē. Ig
itur vos conuertimini et venite: et
nō inueniā in vobis vllum sapien
tem. Dies mei transierūt: cogitatōes
mee dissipate sunt torquentes cor
meū. Noctem verterunt in diem: et
rursū post tenebras spero lucē. Si
sustinuero, infernus dom mea est:
et in tenebris stravi lectulū meum.
Putredini dixi; pater mis es: mater
mea et soror mea vermib;. Vbi ē nūc
ꝓstolatio mea: et patientiā meā qs
considerat? In profundissimū infer
nū descendent omia mea; pūtasne
saltem ibi erit requies mi? XVIII

Respondens aūt baldad suites:
dixit. Vsq; ad quē finem vba
iactabis? Intellige prius: et sic loq
mur. Quare reputati sumus ut ju
menta: et sordimus coram te? Quid
pdis aiam tuam in furore tuo? Nū
quid ꝓpt te derelinquetur terra: et mis
ferentur rupes de loco suo? Nōne lux
impy extinguetur: nec splendebit fla
ma ignis eius? Lux obtenebrescet
in tabernaculo illius: et lucerna que
sup eum ē extinguetur. Arctabunt
gressus virtutis eius: et ꝓcipitabit
eum consiliū suū. Immisit enī in
rete pedes suos: et in maculis eius
ambulat. Tenebitur planta illius
laqueo: et exardescet contra eū sitis.
Abscondita ē in terra pedica eius:
et decipula illius sup semitā. Un
diq; terrebunt eum formidines: et
circumvolvet pedes ei. Attenuetur fa
me robur eius: et comedat vniuersa
costas eius. Devoret pulchritudinē
cutis ei et consumat brachia illi:
primogenita mors. Auellatur de tab
naculo suo fiducia eius: et calcet su
per eū desup quasi rex interitus. Ha
bitent in tabernaculo illi socij eius
qui nō est: aspergatur in habitaculo
illius sulphur. Deorsum radices ei
siccentur: sursum autē atteratur

mellis ei⁹. Memoria illi⁹ pereat de terra: et nō celebretur nomē eius ī plateis. Expellet eū de luce in tenebras: ⁊ de orbe transferet eū. Non erit semen eius nec pgenies in pplō suo: nec ulle reliquie in regionibꝫ ei⁹. In die ei⁹ stupebunt nouissimi: et pmos inuadet horror. Hec ḡ sunt tabernacula iniqui: et iste locus ei⁹ qui ignorat dm̄.

Respondens aūt Iob: XIX

dixit. Usq; quo affligitis animā meam. et atteritis me sermōibꝫ? En decies confunditis me: et nō erubescitis opprimentes me. Nempe. ⁊ si ignorauī: mecū erit ignorātia mea. At uos contra me erigimini: et arguitis me opprobrijs. Saltem nūc intelligite; quia ds nō equo iudicio afflixerit me: et flagellis suis me circuierit. Ecce clamabo uim patiēs. et nemo exaudiet: uociferabor. et nō est qui iudicet. Semitā meā circumsepsit. et transire nō possum: et ī calle meo tenebras posuit. Spoliauit me glā mea: et abstulit coronam de capite meo. Destruxitq; me undiq;. et pereo: et quasi auulse arboris abstulit spem meā. Iratus ē contra me furor eius: et sic me habuit q̄si hostē suū. Simul uenerūt latrones ei⁹: et fecerunt sibi uiam p me: et obsederunt in gyro tabernaculū meū. Frēs meos longe fecit a me: et noti mei quasi alienū recesserunt a me. Dereliquerūt me pximi mei: et q̄ me nouerant obliti sunt mei. Inquilini domus mee ⁊ ancille mee. sicut alienū habuerūt me: et quasi peregrinus fui in oculis eor. Seruū meū uocaui. et nō respondit mihi ore pprio deprecabar illū. Halitū meum exhorruit uxor mea: et orabā filios uteri mei. Stulti quoq; despiciebāt me: et cum ab eis recessissem. detrahebāt mihi. Ab hominati sūt me quondā consiliarij mei: et quē maxime diligebā. aduersati sunt mihi. Pelli mee consumptis carnib⁹ adhesit os meū: et derelicta sūt tantūmodo labia. circa dentes meos. Miserimini mei miserimini mei. saltem uos amici mei: quia manus dñi tetigit me. Quare psequimini me sicut ds. et carnib⁹ meis saturamini? Quis mihi tribuat. ut scribant sermones mei? Quis mihi det ut exarentur in libro. stilo ferreo ⁊ plumbi lamina. uel certe sculpantur in silice? Scio enī qd̄ redemptor meus uiuit: et in nouissimo die de terra surrecturus sum. Et rursum circumdabor pelle mea: et in carne mea uidebo deum. Quē uisurus sū ego ipse; et oculi mei conspecturi sunt: et nō alius. Reposita ē hec spes mea: in sinu meo. Quare ḡ nunc dicitis. psequamur eū. et radicem uerbi inueniamus contra eū? Fugite ḡ a facie gladij. qm̄ ultor iniquitatū gladius ē. et scitote esse iudicium. XX

Respondens aūt Sophar naamathites: dixit. Idcirco cogitationes mee uarie succedunt sibi: et mens in diuersa rapitur. Doctrinā qua me arguis. audiā: et spūs intelligentie mee respondebit mihi. Hoc scio a principio ex quo positus ē ho

mo sup terrā: qđ laus impioꝝ breuis
sit: et gaudiū ypocrite ad instar pūc
ti. Si ascenderit usq; in celos superbia
eius. et caput eius nubes tetigerit:
quasi sterquilinuū in fine pdetur. et
qui eū uiderant: dicent. Vbi est? Ve
lut somnuū auolans nō inuenietur:
transiet sicut ysio nocturna. Oculꝰ
qui eū uiderat ñ uidebit: nec ultra
intuebitur eū locus eius. Filij eius atte
rentur egestate: et manus illius red
dent et dolorem suū. Ossa eius implebū
tur uicijs adolescentie eius: et cū eo i
puluere dormient. Cum enim dulce
fuīt in ore eius malū: abscondit illd
sub lingua sua. Parcet illi. et ñ dere
linquet illud: et celabit in gutture
suo. Panis eius in utero illius: uerte
tur in fel aspidum intrinsecus. Di
uicias quas deuorauit euomet: et de
uentre illi extrahet eas dꝰ. Caput
aspidum suget: et occidet eū lingua
uipe. Non uideat riuulos fluminis:
torrentis mellis et butyri. Luet que
fecit oīa: nec tamē consumetur. Iux
ta multitudinē adinuentionū suaꝝ
sic et sustinebit: qm confringēs nuda
uit pauperis domū. rapuit et ñ edifi
cauit eam: nec ē satiatus uenter ei.
Et cū habuerit qđ concupierat: pos
sidere nō poterit. Non remansit de
cibo eius: ppēa nichil pmanebit de
bonis ei. Cum satiatus fuerit. arta
bitur: estuabit. et oīs dolor irruet
in eū. Ut dū impleatur uenter eius
ut emittat in eū iram furoris sui:
et pluat sup illū bellum suū. Fugiet
arma ferrea: et irruet in arcum ere

um: eductus et egrediens de uagina
sua. et fulgurans i amaritudine sua.
Vadent et uenient sup eum horribi
les: oīs tenebre abscondite sunt i oc
cultis ei. Deuorabit eū ignis qui ñ suc
cenditur: affligetur relictus in taber
culo suo. Reuelabūt celi iniquitatē ei:
et ira consurget aduersus eū. Aptum
erit germē domus illi: detrahetur in
die furoris dei. Hec est pars hominis
impij a deo: et hereditas ꝓbꝰ eius
a dño.

Respondens aūt XXII Iob dixit. Audite queso sermonē
meos: et agite penitentiā. Sustinete
me ut ego loquar: et post mea si ude
bitur ꝰba. ridere. Numqđ contra hom
nē disputatio mea ē. ut merito ñ debe
am contristari? Attendite me. et obsti
pescite: et supponite digitum ori uō.
Et ego quando recordatus fuero pri
mesco: et concutit carnē meam tre
mor. Quare g impij uiuūt. subleuā
ti sūt. confortatiq; diuitijs? Semen
eoꝝ ꝑmanet coram eis: ꝑpinquoꝝ tur
ba et nepotum. in cōspectu eoꝝ. Domꝰ
eoꝝ secure sunt. et pacate: et nō est ur
ga dī sup illos. Bos eoꝝ concepit et
nō abortiuit: uacca pepit. et nō est
priuata fetu suo. Egrediuntur q̄si
greges paruuli eoꝝ: et infantes eoꝝ
exultant lusibꝰ. Tenent tympanū
et cytharā: et gaudent ad sonitū oꝝ
gani. Ducunt in bonis dies suos: et
in puncto ad inferna descendunt. Q̄
dixerūt deo. recede a nobis: scientiā
uiaꝝ tuaꝝ nolumꝰ. Quis est omps.
ut seruiam ei? Et quid nobis pdest.
si oauerimꝰ eum? Uerūtamen quia

nō sunt in manu eor bona sua: con
siliū eor longe sit a me. Quotiēs lu
cerna impior extinguitur; et sup
uenit eis īundatio: et dolores diui
det furoris sui. Erunt sicut palee
ante faciē uenti: et sicut pauilla q̄
turbo dispgit. Dīs seruabit filys illi
dolorē patris: et cū reddiderit tunc
sciet. Videbūt oculi eius interfectio
nē suam: et de furore omnipotentis
bibet. Quid enī pinet ad eum de do
mo sua post se: et si numerus mēsiū
eius diuidetur? Numq̄d dīm quis
piam docebit scientiā: qui excelsos iu
dicat? Iste moritur robustus et sa
dines et felix. Viscera ei plena sūt
adipe: et medullis ossa illius irriga
tur. Alius uō moritur in amaritu
dine aīe sue: absq; ullis opib;. Et
tam simul in puluere dormient: et
uermes operient illos. Certe noui co
gitationes uras: et sententias cōtra
me iniquas. Dicitis enī. Vbi est do
mus principis. et ubi tabnacula im
ior? Interrogate quēlibet de uiato
ribus; et hec eadem illum intelligere
cognoscetis: q̄a in diem perditionis
seruatur malus. et ad diem furoris
ducitur. Quis arguet coram eo uias
eius? Et que fecit quis reddet illi?
Ipse ad sepulchra ducetur: et in conge
rie mortuor uigilabit. Dulcis fuit
glareis cocytj; et post se omnē hom
nē trahit: et ante se innumerabiles.
Quomodo igitur consolamini me
frustra. cū responsio ura repugnare
oltensa sit ueritati? XXII
Respondens autē eliphaz the
manites: dixit. Numq̄d deo compari
potest homo. etiā cum perfecte fuerit
scientie? Quid p̄dest deo si iustus fu
eris? Aut quid ei confers. si īmacula
ta fuerit uia tua? Numq̄d timens
arguet te. et ueniet tecū ad iudiciū.
et nō pter malitiā tuā plurimā. et
infinitas iniquitates tuas? Absti
nuisti enī pignus frm tuor sine cau
sa: et nudos spoliasti uestib;. Aquam
lasso nō dedisti: et esurienti subtrax
isti panē. In fortitudine brachij tui
possedisti terrā: et potentissimus obti
nebas eam. Viduas dimisisti uacu
as: et lacertos pupillor cōminuisti.
Propterea circūdatus es laqueis: et cō
turbat te formido subita. Et pura
bas tenebras nō uidere: et impetu a
quar īundantiū nō oppressurā tu.
An cogitas q̄d d̄s excelsior celo sit.
et sup stellar altitudinem sublimetur?
Et dicis. Quid enī nouit d̄s? Et quasi
p caliginē iudicat. Nubes latibulū
eius; nec nra considerat: et circa car
dines celi pambulat. Numq̄d semi
tam seculor custodire cupis. quā calca
uerūt uiri iniqui? Qui sublati sunt
ante tempus suū: et fluuius subuer
tit fundamēta eor. Qui dicebant deo.
recede a nobis: et quasi nichil possit
omp̄s estimabant eū: cum ille im
plesset dom eor bonis. Quor sentē
tia: procul sit a me. Videbunt iusti et
letabuntur: et innocens subsanna
bit eos. Nonne succisa ē erectio eor.
et reliquias eor deuorabit ignis?
Acquiesce igitur ei. et habeto pacē:
et p hec habebis fructus optimos.

Suscipe ex ore illi legem: & pone ser
mones eius in corde tuo. Si reuertis
fueris ad omnipotentē edificaberis:
et longe facies iniquitatē a tabernacu
lo tuo. Dabit p terra silicem: et pro
silice torrentes aureos. Erit q̄ omps
contra hostes tuos: et argentū coacer
uabitur tibi. Tunc sup omnipotentē
deliciis afflues: et eleuabis ad dīm fa
ciem tuā. Rogabis eū et exaudiet te:
et uota tua reddes. Decernes rem et
ueniet tibi: et in uijs tuis splendebit
lūen. Qui enī humiliatus fuerit: erit
in glā: et qui inclinauerit oculos suos
ipe saluabitur. Saluabitur innocens:
saluabitur aūt mūditia manuū suarū.

Respondens aūt Iob: XVIII
dixit. Nunc quoq; in amaritudi
ne est sermo mis: et manus plage mee
aggrauate sūt sup gemitū meū. Quis
mihi tribuat ut cognoscā: et inuenia
illū: et ueniam usq; ad solium eius?
Ponam cām eo iudicium: et os meū
replebo increpationibus: ut sciam uba
que mihi respondeat: et intelligā quid
loquatur mihi. Nolo multa fortitudine
contendat mecū: nec magnitudis sue
mole me premat. Proponat equitatem
contra me: et puenier ad uictoriā iu
dicū meū. Si ad orientē iero nō appa
ret: si ad occidentē: nō intelligam eū.
Si ad sinistram: quid agam? Non ap
prehendam eū? Si me ūtram ad dexterā:
nō uidebo illum. Ipe uō scit uiam me
am: et probauit me quasi aurū qđ per
ignem transit. Vestigia eius secutus
est pes mis: uiam eius custodiui: et nō de
clinaui ex ea. A mandatis labior eius

nō recessi: et in sinu meo abscondi ui
ba oris eius. Ipe enī solus est: et nemo
auertere potest cogitationes eius: et aīa
eius qđcunq; uoluit hoc facit. Cum
expleuerit in me uoluntatē suam: et
alia multa similia presto sūt ei. Et
idcirco a facie eius turbatus sum: &
considerans eū timore sollicitor. Deus
mollitur cor meū: et omps conturba
tur me. Non enī perit propter imminen
tes tenebras: nec faciem meā operuit
Ab omnipo XVIII caligo.
tente nī sunt abscondita tempa.
Qui aūt nouerūt eum: ignorāt dies
illius. Alij terminos transtulerunt:
diripuerūt greges: et pauerūt eos. Asi
nū pupillor abegerūt: et abstulerūt p
pignore bouem uidue. Subuertunt
pauperū uiam: et oppresserunt pariter
mansuetos tre. Alij quasi onagri in
deserto. egrediūtur ad opus suum: iu
gilantesq; ad prdam. Parant panem
liberis. Agrum nō suum demetūt: et
uineam eius quē iniuste oppresserunt unde
mant. Nudos dimittunt homines. indu
mēta tollentes quibus nī est operimentū
in frigore: quos ymbres montium ri
gant: et nō habentes uelamē amplex
antur lapides. Cum fecerunt deprdan
tes pupillos: et uulgū pauperem spolia
uerunt. Nudis et incedentibus absq;
uestitu: et eligentibus tulerūt spicas.
Inter aceruos eor meridiati sūt: qui
calcatis torcularibus sitiunt. De ci
uitatibus fecerūt uiros gemere: et aīe
uulnerator clamabūt: et ds multū
abire nō patitur. Ipsi fuerunt rebel
les lumini: nescierunt uias eius: nec

reuſi ſunt p ſemitas illi. Mane p̄mo conſurgit homicida: et interficit egenū et pauperē: p noctem uero erit quaſi fur. Oculus adulteri obſeruat caliginē: dicens. Non me uidebit oculus. Et opiet uultum ſuū. Pfodiūt in tenebris domos. ſicut in die condixerant ſibi: et ignorauerūt lucem. Si ſubito apparuerit aurora. arbitrantur umbrā mortis: et ſic in tenebris quaſi in luce ambulant. Leuis ē ſup faciem aque. Maledicta ſit pars eius in terra: nec ambulet p uiam uineaꝝ. Ad nimiū caloꝛem tranſiet ab aquis niuiū: et uſq; ad inferos peccatū illi. Obliuiſcatur eī miſericordia: dulcedo illius uermis. Nō ſit in recordatione: ſi; conteratur q̄ſi lignū infructuoſū. Pauit enim ſterilem et que nō parit: et uidue bene nō fecit. Detraxit fortes in fortitudine ſua: et cū ſteterit. non credet uite ſue. Dedit ei dñs locum penitentie: et ille abutetur eo in ſuperbia. Oculi aūt eius: ſunt in uias illius. Eleuati ſūt ad modicū: et nō ſubſiſtent. Et humiliabūtur ſicut omīa. et auferent: et ſicut ſūmitates ſpicarū conterentur. Q̄d ſi nō ita eſt. quis me potest arguere ē̄ mendacium. et ponere ante

R ām uerba mea. **XXV**

Reſpondens aūt baldad ſuites: dixit. Poteſtas et terroꝛ eſt: qui facit concoꝛdiam in ſublimibus ſuis. Numq̄d eſt numerus militū eius. Et ſup quē nō ſurgit lum illius. Num quid uſtificari poteſt homo compar deo. aut apparere mūdus natus de mulere. Ecce etiam luna nō ſplendet. et ſtelle nō ſunt munde in cōſpectu eius: quanto magis homo putredo. et filius hōis uermis. **XXVI**

R eſpondens aūt iob: dixit. Cui aduitoꝛ es. Numq̄d imbecillis. Et ſuſtentas brachiū eius qui nō eſt fortis. Cui dediſti conſiliū. Forſitan illi qui nō habet ſapiam. Et prudētiam tuam: oſtenduiſti plurimā. Quē docere uoluiſti. Nonne eū qui fecit ſpiraculū. Ecce gygantes gemūt ſub aquis: et qui habitant cū eis. Nudus eſt inferus coram illo: et nullum eſt opimentū ꝓditoni. Qui extendit aquilonē ſup uacuū: et appendit terram ſup nichilū. Qui ligat aquas in nubibus ſuis: ut nō erumpant pariter deoꝛſum. Qui tenet uultū ſoly ſui: et expandit ſup illud nebulam ſuam. Terminū circumdedit aquis: uſq; dum finitur lux et tenebre. Colūpne celi contremiſcūt: et pauent ad nutū eius. In fortitudine illi repente maria congregata ſunt: et prudētia eius percuſſit ſuperbum. Spūs eius ornauit celos: et obſtetricante manu eius. eductus ē coluber tortuoſus. Ecce hec ex parte dicta ſunt uiaꝝ eī. Et cum uix paruam ſtillam ſermonis eī audierim; quis poterit tonitruū magnitudinis eī intueri. **XXVII**

A ddidit quoq; iob aſſumens parabolam ſuam: et ait. Viuit dñs qui abſtulit iudiciū meū. et omps qui ad amaritudinē addūxit aīam meam; quia donec ſuperest halitus in me. et ſpūs dei in narib; meis. nō lo

quentur labia mea iniquitatē: nec
lingua mea meditabitur mendaciū.
Absit a me: ut uslos uos ē iudicē.
Donec deficiam: nō recedam ab inno
centia mea. Justificationē meā quā
cepi tenere: nō deseram. Neq; enim
reprehendit me cor meū: in oīb; uita
mea. Sicut impi inimicus mꝰ: et
adūsarius quasi iniquus. Que enī
spes ē ypocrite si auare rapiat: et nō
liberet dꝰ aīam eius? Numq̄d cla
morem eī dꝰ audiet: cū uenerit sup
illū angustia? Aut poterit in omīpo
tenti delectari: et inuocare deum in
omni tempe? Docebo uos p manū
dei que omꝰ habeat: nec abscondā.
Ecce uos omnes nostis: et quid sine
causa uana loquimini? Hec ē pars
hōis impy apud dm: et hereditas
violentoz quā ab omnipotente susci
pient. Si multiplicati fuerint filij ei
in gladio erunt: et nepotes eius nō sa
turabūtur pane. Qui reliqui fuerint
ex eo. sepelientur in interitu: et uidue
illius nō plorabunt. Si congregauit
quasi terrā argentū: et sicut lutum p
paraut uestimenta: ꝑparauit quidē.
sz iustus uestietur illis: et argentum
innocens diuidet. Edificauit sicut ti
nea domū suam: et sicut custos fecit
umbraculū. Dives cū dormierit: nichil
secum auferet: aperiet oculos suos: et n
chil inuenet. Apprehendet eum quasi
aqua inopia: nocte opprimet eum tem
pestas. Tollet eum uentus urens et au
feret: et uelut turbo rapiet eū de loco
suo. Emittet sup eum et non parcet:
de manu eius fugiens fugiet. Stringet
sup eum manus suas: et sibilabit sup
illum intuens locū eius. XXVIII

Habet argentū uenar suar prin
cipia: et auro locus ē in quo cō
flatur. Ferrum de tra tollitur: et la
pis solutus calore in ēs uertitur. Tem
pus posuit tenebris: et umbrosoz finē
ipe considerat lapidem q̄q caliginis
et umbrā mortis diuidit torrens a
plo pegrinante: eos quos obliuis ē
pes egentis hōis. et inuios. Terra de
qua orebatur panis: in loco suo igne
subuersa est. Locus saphiri lapides ei:
et glebe illius aurum. Semitā igno
rauit auis: nec intuitus ē oculus uul
turis. Non calcauerunt eam filij in
fultoz: nec ptransiuit p eam leena.
Ad silicem extendit manū suā: sub
uertit a radicibz montes. In petris
riuos excidit: et omne pciosum vi
dit oculus eius. Profunda quoq; flu
uioz scrutatus est: et abscondita pro
duxit in lucem. Sapientia uō ubi in
uenitur. et quis est locus intelligen
tie? Nescit homo pciū eius: nec
inuenitur in terra suauiter uiuen
tium. Abyssus dicit. non est in me:
et mare loquit. nō est mecū. Non da
bitur aurum obrizū pro ea: nec ap
penderet argentū in cōmutatione
eius. Non conferetur tinctis in in
coloribz: nec lapidi sardonico precio
sissimo uel saphiro. Non adequabit
et aurum uel uitrum: nec cōmutabi
tur p ea uasa auri excelsa et eminen
tia: non cōmemorantur in compari
one eius. Trahitur aūt sapientia de
occultis. Non adequabitur ei topazi

um de ethiopia: nec tincture mundissi
me componetur. Unde ḡ sapientia
uenit. et quis ē locus intelligentie?
Abscondita ē ab oculis omniū uuen
tiū: uolucres quoq; celi latet. Perditio
et mors: dixerunt. Auribus nris audi
uimꝰ famā eius. Deus intelligit uiā
eius: et ipse nouit locum illius. Ipse
enim fines mundi intuetur: et omnia
que sub celo sunt respicit. Qui fecit
uentis pondus: et aquas appendit
mensura. Quando ponebat pluuijs le
gem. et uiam procellis sonantibꝫ: tūc
uidit illam et enarrauit. et ꝓparauit
et inuestigauit. Et dixit homini. Ec
ce timor dñi ipse est sapia: et recedere
a malo intelligentia. XXIX

Addidit quoq; iob assumens pa
bolam suam: et dixit. Quis
mi tribuat ut sim iuxta mses pristi
nos: secm dies quibꝫ ds custodiebat
me? Quando splendebat lucerna ei
sup caput meū: et ad lumē eius ambu
labam in tenebris. Sicut fui in diebꝫ
adolescentie mee: qñdo secreto deus
erat in tabnaculo meo. Quando erat
omps mecum: et in circuitu meo pu
eri mei. Quando lauabā pedes meos
butiro: et petra fundebat mi riuos o
lei. Quando procedebam ad portam ci
uitatis: et in platea parabant cathe
dram mi. Uidebant me iuuenes et
abscondebantur: et senes assurgētes
stabant. Principes cessabant loqui: et
digitū supponebant or suo. Vocem
suam cohibebant duces: et lingua
eoꝝ gutturi suo adherebat. Auris
audiens beatificabat me: et oculus
uidens testimoniū reddebat mi: eo
qđ liberassem pauperē uociferantē. et
pupillū cui nō esset adiutor. Benedictio
perituri sup me ueniebat: et cor ui
due consolatus fui. Iustitia indutus
sum: et uestiuit me sicut uestimentum
et diademate iudicio meo. Oculus fui
ceco: et pes claudo. Pater eram pauperꝫ:
et causam quā nesciebā diligentissi
me inuestigabā. Conterebā molas
iniqui: et de dentibꝫ illi auferebam
ꝓdam. Dicebamq; in nidulo meo mo
riar; et sicut palma multiplicabo dies.
Radix mea aperta ē secus aquas: et ros
morabitur in messione mea. Gloria
mea semp innouabitur: et arcus mꝰ
in manu mea instaurabitur. Qui
me audiebāt. expectabāt sententiā:
et intenti tacebant ad consiliū meū.
Verbis meis addere nichil audebāt:
et sup illos stillabat eloquiū meū. Ex
pectabant me sicut pluuiā: et os suū
aperiebant quasi ad ymbrē serotinū.
Si quando ridebam ad eos. nō credē
bant: et lux uultus mei nō cadebat
in terram. Si uoluissem ire ad eos: se
debam primꝰ. Cumq; sederem quasi
rex. circumstante exercitu: eram tam
merentibꝰ consolator. XXX

Nunc aūt deridēt me iuniores
tempe: quoꝝ nō dignabar pa
tres ponere cū canibꝫ gregis mei. Cu
ius manus mihi erat ꝓ nichilo: et
uita ipa putabantur indigni: egestā
te et fame steriles. Qui rodebant in
solitudine squalentes calamitate et
miseria: et mandebant herbas et ar
boꝝ cortices: et radix iuniperoꝝ erat

cibus eoꝝ. Qui de conuallib⁹ ista rapi
entes. cū singula reperissent: ad ea cū
clamore current. In desertis habita
bant torrentū. et in cauernis terre: uel
sup glaream. Qui inter huiꝯmodi le
rabantur: et ē sub sentib⁹ delicias cō
parabant. Filij stultoꝝ et ignobiliū:
et in terra penitus ñ parentes. Nunc
in eoꝝ cantic⁹ conuīsus sum: et factꝰ
sum eis in puerbiū. Abhominantur me.
et longe fugiunt a me: et faciem meā
conspuere nō uerentur. Pharetrā enī
suam aperuit. et afflixit me: et frenū
posuit in os meū. Ad dexterā orientis
calamitates mee simul surrexerunt:
pedes meos subuerterunt: et oppressērūt
quasi fluctib⁹ semitas suas. Dissipa
uerunt semitas meas: insidiant mihi
ñ. et ꝓualuerunt: et ñ fuit qui ferret
auxiliū. Quasi rupto muro et aper
ta nimia irruerūt sup me: et ad meas
miserias deuoluti sunt. Reflatus sū
in nichilū. Abstulit uentus desideriū
meū: et uelut nubes ptransiit salus
mea. Nunc aūt in me metipō marcef
cit anima mea: et possident me dies
afflictionis. Nocte os meū pforatur
doloribus: et qui me comedunt nō dor
miūt. In multitudine eoꝝ consumitur
uestimentū meū: et quasi capitio tuni
ce succinxerūt me. Compatus sum
luto: et assimilatus sum fauille et ci
neri. Clamo ad te et nō exaudis me:
sto et nō respicis me. Mutatus es mihi
in crudelem: et in duricia manꝰ tue
aduersaris mihi. Eleuasti me: et quasi
sup uentū ponens. illisisti ualide. Scio
quia morti trades me: ubi cōstituta
est domus omni uiuenti. Verūtamen nō
ad consumptionē eoꝝ emittis manū
tuam: et si corruerint. ipse saluabis.
Flebam quondā sup eo qui afflictus
erat: et compatiebatur aīa mea pauꝑi.
Expectabā bona: et uenerūt mihi mala.
ꝓstolabar lucem: et eruperūt tene
bre. Interiora mea efferbuerūt absq;
ulla requie: ꝓuenerunt me dies af
flictionis. Merens incedebam: sine
furore consurgēs. in turba clamabā.
Frater fui draconū: et socius struthio
num. Cutis mea denigrata est sup
me: et ossa mea aruerunt ꝓ caumā
te. Uersa est in luctū cythara mea:
et organū meum in uocem flentū.

Pepigi fedus cum oculis meis: ut ne cogitarem
quidē de uirgine. Quā enim partē
haberet in me ds desup. et hereditatē
omps de excelsis? Nunqd ñ ꝑditio
est iniquo. et alienatio operantib⁹ ini
quitatē? Nonne ipe considerat uias
meas. et cunctos gressus meos dinu
merat? Si ambulaui in uanitate. et
festinauit in dolo pes mꝰ: appendat
me in statera iusta: et sciat ds sim
plicitatē meā. Si declinauit gressus
mꝰ de uia. si secutus ē oculus mꝰ cor
meū: et manib⁹ meis adhesit macula:
seram et alius cōmedat: et ꝓgenies
mea eradicetur. Si deceptum ē cor
meū sup mulierē. et si ad ostium a
mici mei insidiatus sum: socrūi alte
rius sit uxor mea. et sup illam incur
uentur alij. Hoc enim nefas ē: et ini
quitas maxima. Ignis est usq; ad ꝑ
ditionē deuorans: et oīa eradicans

genitrina. Si contempsi subire iudi
cium cū seruo meo et ancilla mea:
cū disceptarēt adūsum me. Quid enī
faciam cū surrexerit ad iudicandū ds.
et cū quesierit quid respondebo illi:
Numqd nō in utero fecit me qui et il
lum operatus ē. et formauit in unlua
unus. Si negabam quod uolebant
pauperib: et oculos uidue expectare fe
ci. Si comēdi buccellam meā solus. et
n̄ comedit pupillus ex ea; quia ab
infantia mea creuit mecū miseratio:
et de utero matris mee egressa ē me
cum. Si despexi p̄tereuntē eo qd' nō
haburit indumētū: et absq; operimēto
pauperē. Si nō benedixerūt michi la
tera eius. de uellerib; ouiū meay ca
lefactus ē. Si leuau sup pupillum
manū meam. etiā cū uiderem me ī
portam superiorem; humerus meus
a iunctura cadat: et brachiū meum
cū ossib; suis conteratur. Semp enī
quasi tumētes sup me fluctus timui
dn̄: et pondus eius ferre nō potui.
Si putaui aurum robur meū: et ob
rizo dixi. fiducia mea. Si letatus sū
sup diuitijs meis multis: et q̄a plu
rima reperit man̄ mea. Si uidi so
lem cū fugeret. et lunam incedentē
clare; et letatum ē in abscondito cor
meū. et osculatus sum manū meā
ore meo: que est iniquitas maxima.
et negatio contra dn̄m altissimū. Si
gauisus sum ad ruinam eī qui me
oderat: et exultaui qd' inuenisset eū
malū. Non enī dedi ad peccandum
guttur meū: ut expeterē maledictē
aīam eius. Si nō dixerunt uiri ta
bernaculi mei; quis det de carnib; eī ut
saturemur. Foris n̄ mansit peregrinus:
ostiū meū uiatoru patuit. Si abscondi
quasi homo peccatū meū: et celaui in
sinu meo iniquitatē meā. Si expaui
ad multitudinē turbā; et despectio
p̄pinquoy terruit me: et non magis
tacui. nec egressus sum ostiū. Quis
m̄ tribuat adiutorē. ut deū deret̄ me
um audiat omps. et librum scribat
ipse qui iudicat. ut in humero meo p̄
tem illū. et circūdem illum quasi co
ronam m̄. p̄ singulos gradus meos
p̄nunciabo illum: et quasi principi
offeram eū. Si adūsum me tra mea
clamat. et cum ipa sulci eī deflent.
Si fructus eius comedi absq; pecu
nia. et aīam agricolay eius afflixi:
pro frumēto oriatur m̄ tribulus. et
pro ordeo spina. XXXII

Omiserunt aūt tres uiri isti res
pondere iob: eo qd' iustus sibi uideret̄.
Et iratus indignatus q̄ est helyu
filius barachel buzites: de cognatio
ne ram. iratus ē aūt adūsum iob: eo
qd' iustum se ē diceret coram dō. Porro
adūsus amicos eī indignatus ē. eo
qd' nō inuenissent responsionē ratī
onabilem: si tantūmodo condempnas
sent iob. Igitur helyu expectauit iob
loquentē: eo qd' seniores essent qui
loq̄bantur. Cum aūt uidisset quod
respondere n̄ potuissent: iratus est
uehemēter. Respondens q̄ helyu fi
lius barachel buzites: dixit. Iuuo
sum tempe: uos aūt antiquiores. Id
circo demisso capite: ueritus sum
indicare uobis sententiam meam.

Sperabam enī qđ etas plixior loq̄
retur: et annor multitudo doceret
sapiam. Sz ut uideo. sps est in hoīb:
et inspiratio oīpotentis dat intelli
gentiā. Non sunt longeui sapientes:
nec senes intelligunt iudiciū. Ideo
dicam audite me: ostendā uobis etiā
ego sententiā meā. Expectaui enim
sermones uros. audiui prudentiam
urām. donec discepta̅retis sermonib:
et donec putabam aliquid uos dicere.
considerabā. Sz ut uideo non est qui
possit arguere iob: et respōdē ex uo
bis sermonib; ei. Ne forte dicatis in
uenim⁹ sapiam: đs proiecit eum. et nō
homo. Michi locutus ē mihi: et ego
nō secūm sermones uros respondebo
illi. Expauerūt. et nō respondert ultra:
abstulerūtq; a se eloquia. Cū igitur
expectaui et nō sunt locuti. steterunt
nec responderunt ultra; respondebo
et ego partem meā: et ostendā scien
tiam meā. Plenus sum enī sermōib:
et coartat me sps uteri mei. En uen
ter mꝰ quasi mustū absq; spiraculo:
qđ lagunculas nouas disrumpit.
Loquar. et respirabo paululū: aperiā
labia mea. et respondebo. Non accipi
am psonam uiri: et dīm hominū nō
equabo. Nescio enim quā diu subsis
tam: et si post modicum tollat me
factor meus. XXXIII

Audi igitur iob eloquia mea:
et oīs sermones meos asculta. Ecce
aperui os meū: loquetur lingua mea
in faucib; meis. Simplici corde meo
sermones mei: et sententiam labia
mea puram loquentur. Sps dī fecit
me: et spiraculū oīpotentis uiuifi
cauit me. Si potes respōde mihi: et ad
uersus faciem meā consiste. Ecce et me
sicut te fecit đs: et de eodem luto ego
quoq; formatus sū. Verūtamen miracu
lum meū nō te terreat: et eloquentia
mea nō sit tibi grauis. Dixisti ergo in
auribꝰ meis: et uocem uerboꝝ audiui.
Mundus sum ego. et absq; delicto im
maculatus: et non ē iniquitas in me.
Quia querelas in me reperit: ideo ar
bitratus ē me inimicū sibi. Posuit in
neruo pedes meos: custodiuit oīas se
mitas meas. Hoc ē ergo: in quo nō es
iustificatus. Respondebo tibi: q̄a ma
ior sit đs homine. Aduersus eum conē
dis: qđ nō ad oīa uerba respondit
tibi. Semel loquitur đs: et secundo id
ipm nō repetit. Per somnium in uisio
ne nocturna. quando irruit sopor sup
hoīes. et dormiūt in lectulo; tūc aperit
aures uiroꝝ. et erudiens eos instruit
disciplina: ut auertat hoīem ab his
que fecit. et liberet eum a superbia. eru
ens aīam eius a corruptione. et uitā
illius ut nō transeat in gladiū. Ar
repat quoq; p dolorem in lectulo: et
omnia ossa eius marcescere faciat. Ab
hominabilis ei fit in uita sua panis:
et aīe illius cibus ante desiderabilis.
Tabescet caro eius: et ossa que tecta
fuerant nudabūtur. Appropinquabit
corruptioni anima ei⁹: et uita illius
mortiferis. Si fuit pro eo angelus
loquens unus de similib; ut annū
tiet hoīs equitatē: miserebitur ei. et
dicet. Libā eum: ut nō descendat in
corruptionē. Inuenī: in quo ei ppici

er. Consumpta ẽ caro ei⁹ a supplitijs:
reuertatur ad dies adolescentie sue. De
pcabitur dñm et placabilis erit ei; et
uidebit faciem eius in ubilo: et red
det homini usticiã suam. Respiciet
hões: et dicet. Peccaui; et uere deli
qui: et ut eram dignus nõ recepi.
Liberauit enĩ aiam suam ne pgeret
in interitũ: si uiuens lucem uideret.
Cece hec oĩa opatur ds trib; uicib;
p singulos; ut reuocet animas eor
a corruptione: et illuminet in luce
uiuentiũ. Attende iob et audi me:
et tace dum ego loquor. Si autẽ ha
bes quid loquaris: responde mi. Lo
quere. Volo enim te apparere iustũ.
Qd si nõ habes. audi me: tace. et do
cebo te sapientiã. XXXIIII

Pronũcians quoq; helyu: etiã
hec locutus est. Audite sapi
entes uba mea: et eruditi assultate
me. Auris enĩ uerba pbat: et guttur
gustu escas diiudicat. Judiciũ eligã
mus nobis: et mẽ nos uideam⁹ quid
sit melius. Quia dixit iob. iustus
sum: et ds subtulit iudiciũ meũ. In
iudicando enĩ me mẽdatium est: uio
lenta sagitta mea absq; ullo peccato.
Quis ẽ uir ut est iob. qui bibit sub
sannationẽ quasi aquã. qui gradit
cum opantib; iniquitatẽ. et ambulat
cũ uiris impijs. Dixit enim. Non
placebit uiro deo: etiã si cucurrerit cũ
eo. Ideo uiri cordati audite me. Absit
a deo impietas: et ab omnipotente
iniquitas. Opus enim hõis reddet
ei: et uxta uias singulor restituet
eis. Vere enim ds nõ cõdempnabit
frustra: nec oms subuertet iudiciũ.
Quẽ constituit aliũ sup terram. aut
quẽ posuit sup orbem quẽ fabricatus
est. Si direxerit ad eum cor suum: spi
ritum illi et flatum ad se trahet. De
ficiet oĩs caro simul: et homo in ci
nerem reuertetur. Si g habes intellec
tũ. audi qd dicatur: et assculta uocem
eloquij mei. Numqd qui non amat
iudiciũ sanari potest. Et quom tu
cum qui iustus es in tantum condẽp
nas. Qui dicit rege apostata: qui uo
cat duces impios. Qui nõ accipit pso
nas pncipum. nec cognouit tyrannũ
cũ disceptaret contra paupẽ. Opus
enĩ manuũ eius: sunt uniuersi. Subi
to morientur; et in media nocte tur
babũtur pli: et pertransibunt. Et au
ferent uiolentũ: absq; manu. Oculi
enĩ eius sup uias hominũ: et oĩes
gressus eor considerat. Non sũt tene
bre; et nõ est umbra mortis: ut abscõ
dantur ibi qui operantur iniquitatẽ.
Nec; enim ultra in hõis potestate ẽ:
ut ueniat ad dm in iudiciũ. Conteret
multos et innumerabiles: et stare fa
ciet alios p eos. Novit enim opa eor:
idcirco inducet noctem. et cõterentur.
Quasi impios percussit eos in loco ui
dentiũ; qui quasi de industria recesse
runt ab eo. et oĩs uias ei⁹ intelligere
noluerunt: ut puenire facerent ad
eũ clamorẽ egeni. et audiret uocem
pauperũ. Ipso enim concedente pacem;
quis est qui condempnet. Ex quo
absconderit uultũ suum; quis est qui
contempletur eũ. Et sup gentẽ. et
sup oĩs hões. Qui regnare facit

hoīem ypocritam: ꝓpter peccata ꝑpli.
Qua ḡ ego locutus sum ad dm: re
quoq; non phibebo. Si errauī tu doce
me: si iniquitatē locutus sum: ultra
nō addam. Numqd a te ds expetit e
am. qa displicuit tibi? Tu enim ce
pisti loqui: et nō ego. Quod si quid
nosti melius: loquere. Viri intelli
gentes loquantur mi: et vir sapiens
audiat me. Job aūt stulte locutus ē:
et ūba illius nō sonant disciplinā.
Pater mi: ꝓbetur iob usq; ad finem.
Ne desinas ab homine iniquitatis:
qui addit sup peccata sua blasphe
miā. Inter nos interim constringat:
et tunc ad iudiciū ꝓuocet sermonib
suis deum. XXXV

Igitur helyu hec rursum locutus est.
Numquid equa tibi uidetur tua co
gitatio. ut diceres. iustior deo sū? Di
xisti enim. Non tibi placet qđ rectū
est. uel quid tibi ꝓderit si ego pecca
uero? Itaq; ego respondebo sermo
nib; tuis: et amicis tuis tecū. Suspi
ce celum. et intuere: et contemplare
etherea qđ altior te sit. Si peccaueris;
quid ei nocebis? Et si multiplicate
fuerint iniquitates tue; quid facies
contra eum? Porro si iuste egeris.
quid donabis ei. aut quid de manu
tua accipiet? Homini qui similis tui
est. nocebit impietas tua: et filiū hoīs
adiuuabit iustitia tua. Propē multi
tudinē calumniatoꝝ clamabunt: et
eiulabunt ꝓpter uim brachij tyran
noꝝ. Et nō dixit. ubi ē ds qui fecit me.
et qui dedit carmina in nocte; qui
docet nos sup uumēta terre: et sup
uolucres celi erudit nos. Ibi clama
bunt et nō exaudiet: ꝓpter superbiam
malorū. Non enī frustra audiet ds:
et omps singulorū causas intuebitur.
Etiam cū dixeris. nō considerat; iudi
cate coram illo: et expecta eū. Nunc
enī nō inferet furorem suū: nec ultī
ciscetur scelus ualde. Ergo iob frustra
aperit os suū: et absq; scientia uerba
multiplicat. XXXVI

Addens quoq; helyu: hec locut⁹
est. Sustine me paululū: et indica
bo tibi. Adhuc enim habeo: quid pro
deo loquar. Repetā scientiam meā
a principio: et operatorem meū ꝓbabo
iustū. Vere enim absq; mendacio ser
mones mei: et perfecta scientia ꝓbabi
tur tibi. Ds potentes nō abiicit. cum
et ipe sit potens; et nō saluat impios:
et iudicium pauperib; tribuit. Non au
fert a iusto oculos suos: et reges in so
lio collocat imperpetuū: et illic erigun
tur. Et si fuerint in catenis. et uincti
antur funib; paupertatis; indicabit
eis opa eoꝝ et scelera eoꝝ: quia uio
lenti fuerunt. Reuelabitq; aurem
eoꝝ ut corripiat: et loquetur. ut reuer
tantur ab iniquitate. Si audierint
et obseruauerint; complebunt dies
suos in bono: et annos suos in gl'ia.
Si aūt nō audierint. transibūt p gla
dium: et consumēntur in stultitia. Si
mulatores et callidi ꝓuocant iram di:
nec; clamabūt cū uincti fuerint. Mo
rietur in tempestate aīa eoꝝ: et uita
eoꝝ inter effeminatos. Eripiet paupe
rem de angustia sua: et reuelabit i
tribulatione aurem eius. Igitur sal

uabit te de ore angusto latissime: et
nō habente fundamētū subter se. Re
ques aūt mense tue: erit plena pin
guedine. Causa tua quasi impij iu
dicata ē: causam iudiciūq; recipies.
Non te ḡ superet ira ut aliquē oppp
mas: nec multitudo donoꝝ inclinet
te. Depone magnitudinē tuam absq;
tribulatione: et oīs robustos fortī
tudine. Ne ptrahas noctem: ut as
cendant populi pro eis. Caue ne decli
nes ad iniquitatē: hanc enī cepisti
sequi post miseriā. Ecce ds excelsus
in fortitudine sua: et nullus ei si
milis in legis latorib;. Quis potent
scrutari uias eius. aut quis audet
dicere. operatus es iniquitatē? Mem
to qđ ignores opus eius: de quo ce
cineruṇt uiri. Oīs hoīes uident e
um: unusquisq; intuetur procul. Ecce
ds magnus uincens scientiā nrām:
numerus annoꝝ eius inestimabilis.
Qui aufert stellas pluuie: et effun
dit ymbres ad instar gurgitum. qui
de nubib; fluunt: que pterunt cunc
ta desup. Si uoluerit extendē nubes
quasi tentoriū suū: et fulgurare lu
mine suo desup: cardines quoq; ma
ris operit. P hec enim iudicat plōs:
et dat escas multis mortalibus. In
manib; abscondit lucem: et pcipit ei
ut rursum adueniat. Annūciat de
ea amico suo. qđ possessio eius sit:
et ad eam possit ascendē. XXXVII

Super hoc expauit cor meū: et
emotum est de loco suo. Audi
te auditionē in terrore uocis eius:
et sonum de ore illius procedentem.
Subtē oīs celos ipe considerat: et lu
men illi⁹ sup terminos tre. Post eū
rugiet sonitus. Tonabit uoce mag
nitudinis sue: et nō inuestigabitur
cū audita fuerit uox eius. Tonabit
ds uoce sua mirabiliter: qui facit ma
gna et inscrutabilia. Qui precipit
niui ut descendat sup terram: et hye
mis pluuijs: et ymbri fortitudinis
sue. Qui in manu oīum hominū
signat: ut nouerint singuli opa sua.
Ingredietur bestia latibulū suum: et
in antro suo morabitur. Ab interioꝝ
egredietur tempestas: et ab arcturo
frigus. Flante deo concrescit gelu: et
rursum latissime funduntur aque. Fru
mentū desiderat nubes. et nubes spar
gunt lumen suū; que lustrant per
cursum quocumq; eas uoluntas gu
bernantis duxerit. ad omne qđ pce
perit illis sup faciem orbis terr. siue
in una tribu. siue in terra sua: siue
in quocumq; loco misericordie sue eas
iusserit inueniri. Ausculta hec iob:
sta et considera miracula dei. Num
quid scis quando preceperit ds pluuijs.
ut ostenderet lucem nubium ei? aū
quid nosti semitas nubiū magnas.
et perfectas scientias? Nonne uestimē
ta tua calida sunt. cū perflata fuerit
terra austro? Tu forsitan cum eo fa
bricatus es celos: qui solidissimi qsi
ere fusi sunt. Ostende nobis quid
dicamus illi: nos quippe inuolutī
tenebris. Quis narrabit ei que lo
quor? Etiam si locutus fuēr homo:
deuorabitur. At nunc non uident
lucem. Subito aer cogetur i nubes:

et uentus transiens fugabit eas. Ab aquilone aurū uenit: et à deo formidolosa laudatio. Digne eū inuenire nō possum. Magnus fortitudine et iudicio. et iustitia: et enarrari non potest. Ideo timebunt eū uiri: et nō audebunt contemplari oēs qui sibi uidentur ee sapientes. XXXVIII

Respondens aūt dñs iob de turbine dixit. Quis est iste inuolues sententias. sermonib; imperitis. Accinge sicut uir lumbos tuos. Interrogabo te: et responde mihi. Vbi eras quando ponebam fundamenta terre. Indica mihi: si habes intelligentiā. Q's posuit mensuras eius si nosti. uel quis tetendit sup eam lineam: Super quo bases illius solidate sunt: Aut quis demisit lapidem angulare eius: Cū me laudarent simul astra matutina: et ubilarent omnes filij dei. Q's conclusit ostijs mare quando erumpebat quasi de uulua procedens. cū ponerem nubem uestimentū eius: et caligine illud quasi pannis infantie obuoluere. Circūdedi illud terminis meis: et posui uectes et ostia. Et dixi. Huc usq; uenies; et nō procedes amplius: et hic confringes tumentes fluctus tuos. Numq̄d post ortum tuū precepisti diluculo. et ostendisti aurore locum suū: Numq̄d tenuisti concutiens extrema terre. et excussisti impios ex ea: Restituetur ut lutum signaculū: et stabit sicut uestimentum. Auferetur ab impijs lux sua: et brachiū excelsum confringetur: Numquid ingressus es profunda maris. et in nouissimis abyssi deambulasti: Numq̄d aperte sunt tibi porte mortis. et ostia tenebrosa uidisti: Numq̄d considerasti latitudinē terre: Indica mihi si nosti omia. in qua uia lux habitet. et tenebrar quis locus sit: ut ducas unūquodq; ad terminos suos: et intelligas semitas domus eius. Sciebas tunc qđ nasciturus ees. et numerū dierum tuor noueras: Numq̄d ingressus es thesauros niuis. aut thesauros grandinis aspexisti. que preparaui in tempus hostis in diem pugne. et belli: Per quā uiam spargitur lux. diuiditur estus sup terā: Quis dedit uehementissimo ymbri cursum. et uiam sonantis tonitrui. ut plueret sup terram absq; homine in deserto. ubi nullus mortaliū cōmoratur. ut impleret inuiam et desolatam. et produceret herbas uirentes: Quis est pluuie pater. uel quis genuit stillas roris: De cuius utero egressa est glacies. et gelu de celo quis genuit: In similitudinem lapidis aque durantur: et superficies abyssi constringitur. Numq̄d conjungere uales micantes stellas pliades. aut gyrum arcturi poteris dissipare: Numq̄d produces luciferum in tempore suo. et uesperum sup filios terre consurgere facies: Numq̄d nosti ordinem celi. et pones rationē eius in terra: Numq̄d eleuabis in nebula uocem tuā. et impetus aquar opplebit te: Numq̄d mittes fulgura et ibunt. et reuertentia dicent tibi. adsumus: Quis posuit in uisceribus hominis

sapiam uel quis dedit gallo intelligẽ
tiam? Quis enarrabit celoꝝ rationẽ.
et contentũ celi quis dormire faciet?
Quando fundabatur pulus in tra
et glebe compingebantur? Numqd
capies leene pdam. et aiam catulor
eius implebis. quando cubant in an
tris. et in spẽcubꝫ insidiantur? Qs
parat coruo escam suam. quando
pulli eius ad eum clamant uagan
tes eo quod nõ habeant cibos.

XXXIX

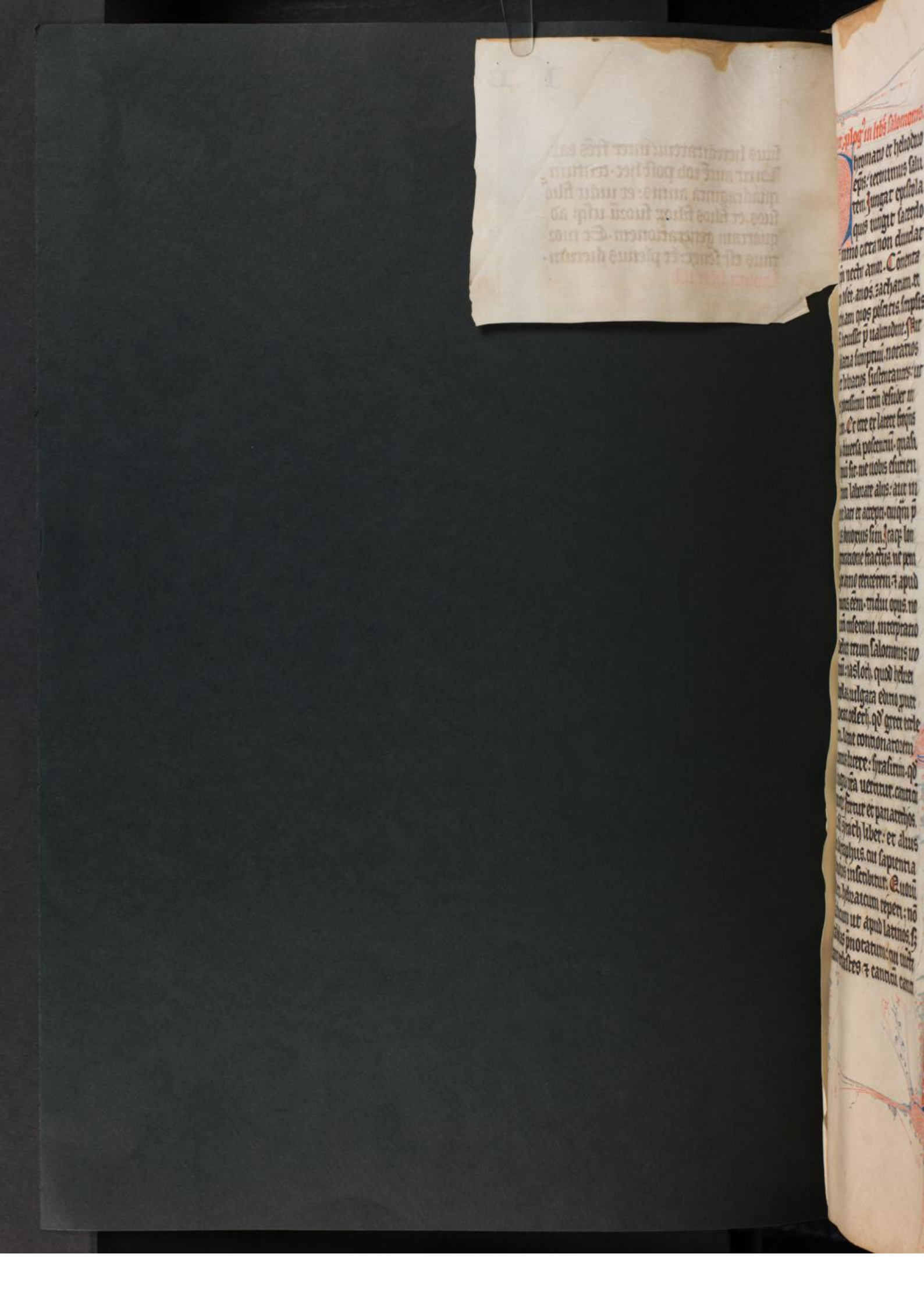
Numquid nosti
tempus partus ibicum in
petris. uel parientes cetuas obser
uasti? Dinumerasti mẽses cõceptus
eaꝝ. et scisti tempus partus eaꝝ?
Incuruantur ad fetum. et parium.
et rugitus emittunt. Sepantur filii
eaꝝ; et pgunt ad pastum. egrediun
tur et nõ reũtuntur ad eas. Quis di
misit onagrũ liberũ. et uincula eius
quis soluit? Cui dedi in solitudine
domũ. et tabnaculũ in terra salsugi
nis. Contempsit multitudinẽ ciui
tatis. clamorẽ exactoris nõ audit. Cir
cumspicit montes pascue sue. et u
rentia quecꝫ pquirit. Numqd uolet
rinoceros seruire tibi. aut morabitur
ad psepe tuũ? Numqd alligabis ri
nocerota ad arandũ loro tuo. aut cõ
fringet glebas uallium post te? Nu
quid fiduciam habebis in magna
fortitudine eius. et derelinques ei
labores tuos? Numqd credes ei qđ
reddat sementẽ tibi. et aream tuã
congreget? Penna structionis simi
lis est pennis herodij et accipitris.
que dereliquit in tra oua sua. Tu
forsitan in puluere calefacies ea? Ob
liuiscitur qđ pes conculcet ea. aut
bestia agri conterat. Duratur ad filios
suos. quasi nõ sint sui. Frustra labo
rauit. nullo timore cogente. Priuauit
enim eam ds sapientia. nec dedit ei
intelligentiã. Cum fuit tempus in
altum alas erigit. deridet equũ et
ascensorẽ eius. Numqd pbebis equo
fortitudinẽ. aut circumdabis collo ei
hinnitũ? Numqd suscitabis eũ quasi
locustas? Gloria narium eius. terror.
Terrã ungula fodit. exultat audacter.
in occursum pgit armatis. Cõtemp
nit pauorẽ. nec cedit gladio. Super
ipm sonabit pharetra. fulgurabit has
ta et clipeus. Feruens et fremens
sorbet terrã. nec reputat tube sona
re clangorẽ. Ubi audierit bucinã.
dicet. Vah. Procul odoratur bellum.
exhortationẽ ducum. et ululatũ exer
citus. Numqd p sapiam tuã plumescat
accipiter. expandens alas suas ad
austrum? Numqd ad pceptum tuũ
eleuabitur aquila. et in arduis ponet
nidum suũ? In petris manet. et in
pruptis silicibꝫ cõmoratur. atqꝫ ibi
cessis rupibꝫ. Inde cõtemplatur escã.
et delonge oculi ei pspiciunt. Pulli
eius lambũt sanguinẽ. et ubicumqꝫ
cadauer fuerit. statim adest. Et adie
cit dns. et locutus ẽ ad iob. Numqd
qui contendit cũ deo. tam facile con
quiescat? Iniqꝫ qui arguit dm. de
bet respondere et. Respondens aũt
iob dño. dixit. Quia leuiter locutus
sum. respondere quid possũ? Manũ
meã ponam sup os meũ. Unum lo

cutis suum qđ utinam nō dixissem;
et alterū: quibꝫ ultra non addam.
Respondens aūt dñs XL
Iob de turbine: dixit. Accinge
sicut uir lumbos tuos. Interrogabo
te: et indica mi. Numqđ irritum fa
cies iudiciū meū. et condemnabis
me ut iustificeris? Si habes brachi
um sicut ds. et uoce simili tonas: cir
cumda tibi decorem. et in sublime
erigere. et esto glōsus: et speciosis in
duere uestibꝫ. Dispge superbos in
furore tuo: et respiciens. omnē ar
rogantē humilia. Respice cunctos
superbos. et confunde eos: et cōtere
impios in loco suo. Absconde eos in
puluere simul: et facies eoꝝ demerge
in foueam. et ego confitebor: qđ sal
uare te possit dextera tua. Ecce bee
moth quem feci tecum: fenū quasi
bos cōmedet. Fortitudo eī in lumbis
eius: et uirtus illius in umbilico uē
tris eī. Stringit caudam suā quasi
cedrum: nerui testiculoꝝ eī pplexi sr.
Ossa eius quasi fistule eris: carnillā
go illī quasi lamine ferree. Ipse pīn
cipium ē uiaꝝ dei. Qui fecit eum: ap
plicabit gladiū eius. Huic montes
herbas ferunt: oīs bestie agri ibi
ludunt. Sub umbra dormit: i secre
to cālami: in locis humentibꝫ. Prote
gunt umbre umbrā eius: et circum
dabunt eū salices torrentis. Ecce ab
sorbebit fluuiū et nō mirabitur: et
habet fiduciā qđ influat iordanis
in os eius. In oculis eī quasi hamo
capiet eum: et in sudibꝫ perforabit
nares eius. An extrahere poteris le
uiathan hamo. et fune ligabis lin
guam eius? Numqđ pones circulū
in narib; eī. aut armilla perforabis
maxillā eius? Numqđ multiplicabit
ad te pces. aut loqtur tibi mollia? Nū
quid feriet tecū pactum. et accipies
eum seruū sempiternū? Numqđ il
ludes ei quasi auī. aut ligabis eum
ancillis tuis? Concident illū amici:
diuident illū negociatores. Numqđ
implebis sagenas pelle eius. et cur
gustiū piscium capite illius? Pones
sup eum manū tuam: memento belli:
nec ultra addas loqui. Ecce spes eius
frustrabitur eū: et uidentibꝫ cunctis
precipitabitur. XLI
Non quasi crudelis suscitabo
eum. Quis eī potest resistere uultui
meo? Quis ante dedit mi ut reddam
ei? Omnia que sub celo sunt mea sūt.
Non parcam ei ubis potentibꝫ: et ad
depcandū compositus. Quis reuela
bit faciem indumēti eius. et in mediū
oris eius quis intrabit? Portas uul
tus eī quis aperit? Per gyrum dentiū
eius formido. Corpus eius ēqsi scuta
fusilia: compactū squamis sese pre
mentibꝫ. Una uni cōiungitur: et nec
spiraculū quidē incedit per eas. Una
alteri adherebit: et tenentes se neq;
separabuntur. Sternutatio eī splendor
ignis: et oculi eī ut palpebre diluculi.
De ore eius lampades procedunt: sicut
tede ignis accense. De naribus eius p
cedit fumus: sicut olle succense atq;
feruentis. Halitus eī prunas arden
re facit: et flāma de ore eī egreditur.
In collo eius morabitur fortitudo:

et faciem eī p̄cedet egestas. Membra carnū eius: cohærentia sibi. Mittet contra eū fulmina: et ad locum alū nō ferentur. Cor eius indurabitur quasi lapis: et stringetur quasi malleatoris incus. Cum sublatus fuerit. timebunt angeli: et territi purgabūtur. Cum apprehenderit eum gladius: sublistere nō poterit neq; hasta neq; thorax. Reputabit enim quasi paleas ferrum: et quasi lignū putridū es. Non fugabit eum vir sagittarius: in stipulā uersi sunt ei lapides fun de. Quasi stipulā estimabit malleum: et deridebit vibrantē hastam. Sub ipo erunt radij solis: sternet sibi aurū quasi lutum. Feruescere faciet quasi ollam profundū mare: et ponet quasi cū unguenta bullunt. Post eum lucebit semita: estimabit abyssum quasi senescentē. Non ē sup terrā potestas que comparetur ei: qui factus ē ut nullum timeret. Omne sublime uidet: ipe est rex sup uniuersos filios superbie.

Respondens aūt iob dño: dixit. Scio quia omnia potes: et nulla te latet cogitatio. Quis ē iste. qui celat consiliū absq; scientia? Ideo insipienter locutus sum: et que ultra modū excederent scientiā meā. Audi et ego loquar: interrogabo te et respondebis mihi. Auditu auris audiui te: nunc autē oculus mꝰ uidet te. Idcirco ipe me reprehendo: et ago penitentiam in fauilla et cinere. Postq̄m autē dō locutus ē uerba hec ad iob: dixit ad eliphaz themanitem. Iratus est furor mꝰ in te. et in duos amicos tuos: qm̄ nō locuti estis coram me rectū. sicut seruus mꝰ iob. Sumite g̃ uobis septem tauros. et septē arietes: et ite ad seruū meū iob: et offerte holocaustū p uobis. Job aūt seruus mꝰ: orabit pro uobis. Faciē eius suscipiam: ut nō uobis imputet stultitia. Neq; enim locuti estis coram me rectum: sicut seruus mꝰ iob. Abierunt g̃ eliphaz themanites. et baldad suites. et sophar naamathites: et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos dñs. Et suscepit dñs faciem iob. Dñs quoq; conuersus est ad penitentiā iob: cum oraret ipe p suis amicis. Et addidit quoq; dñs omnia quecumq; fuerant iob: dupliciā. Venerunt aūt ad eum oēs frēs sui. et uniuse sorores sue. et cuncti qui nouerant eū prius: et comederunt cū eo panes in domo eius: et mouerūt sup eum caput. Et consolati sunt eum sup omni malo qđ intulerat dñs super eū. Et dederunt ei unusquisq; ouem unam: et inaurē unā auream. Dñs aūt bñdixit nouissimis iob: magis quā principio eius. Et facta sunt ei quatuordecim milia ouiū: et sex milia camelorū: et mille iuga boum. et mille asine. Et fuerunt ei septem filij: et tres filie. Et uocauit nom̃ unius diem: et nom̃ secūde cassiam: et nom̃ tertie cornustybij. Non sunt aūt inuente mulieres speciose sicut filie iob: in uniuersa terra. Deditq; eis pater

suus hereditatem: inter frēs eay.
Vixit autē iob post hec centum
quadraginta annis: et uidit filios
suos. et filios filioz suoz usq; ad
quartam generationem. Et mor
tuus est senex: et plenus dierum.
Explicit liber iob.

Incipit ꝓlog⁹ in libꝫ salomonis.

Chromatio et heliodoro epis: ieronimus salutem. Jungat epistola quos iungit sacerdotium: immo carta non diuidat quos xpi nectit amor. Cōmentarios. in oseē. amos. zachariam. et malachiam quos poscitis. scripsissem: si licuisset p̄ ualitudine. Aut ritus solatia sumptuū. notarios nr̄os et librarios sustentantes: ut uobis potissimū nr̄m desudet ingenium. Et ecce ex latere freq̄ns turba. diuersa poscentiū. quasi aut equū sit. me uobis eluctanti: aby etiam laborare aliis: aut in ratione dati et accepti. cuiq̄m p̄ter uos obnoxius sim. Itaq; longa egrotatione fractus. ne pentus hoc anno retinerem. et apud uos mutus eem. triduū opus. nomine uō consecraui. interpretationē iudelicet trium salomonis uoluminū: masloth. quod hebrei parabolas. uulgata editio. puerbia uocat. coeleth. qđ grece ecclesiasten. latine contionatorem possimus dicere: syraticum. qđ in lingua nr̄a uertitur. canticū canticoꝝ. Fertur et panarethos. ihū filij syrach liber: et aliꝰ pseudographus. cui sapientia salomonis inscribitur. Quorū priorem. hebraicum reperi: nō ecclesiasticum ut apud latinos. licz parabolas p̄notatum: cui uicinerant ecclastes et canticū cantiꝰ. ut similitudinē salomonis. non solum numero liboꝝ. sz etiā materiaꝝ genere coequaret. Secundus apud hebreos nullus quā est. quia et ipē stilus grecam eloquentiam redoleꝛ: et n̄ nulli scriptoꝝ ueterū. hunc ee iudei philonis affirmant. Sicut ergo iudith et thobiam et machabeoꝝ libros. legit quidem eos ecclia. sz inter canonicas scripturas nō recipit: sic et hec duo uolumina legit ad edificationē plebis. nō ad auctoritatem ecclasticoꝝ dogmatū confirmandā. Sicut sane septuaginta interpretū magis editio placet: habet eam. a nobis olim emendatam. Nec enī sic noua cudimus: ut uetera destruamus. Et tamen cū diligentissime legerit: sciat magis nr̄a scripta intelligi. que non in terentium uas transfusa coacuerit: sed statim de prelo. purissime cōmendata teste. suum saporem seruauerint. Explicit prologus. Incipiunt prouerbia salomonis.

Parabole salomonis filij dauid regis isrl. ad sciendam sapiam et disciplinam. ad intelligenda uerba prudentie et suscipiendam eruditionē doctrine. iustitiam et iudiciū et equitatem: ut detur paruulis astucia. adolescenti scientia et intellectus.

Audiens sapiens sapientior erit: et intelligens. gubernacula possidebit. Animaduertet parabolā et interpr̄tationē: uerba sapientium et enigmata eor. Timor domini: principiū sapientie. Sapientiam atq; doctrinā: stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui; et ne dimittas legem matris tue: ut addatur gratia capiti tuo. et torques collo tuo. Fili mi. si te lactauerint peccatores: ne acquiescas eis. Si dixerint. ueni nobiscū. insidiemur sanguini. abscondamus tendiculas contra insontem frustra. deglutiamus eum sicut infernus uiuentē et integrū. quasi descendentē in lacum; omnē preciosam substantiā reperiemus. implebimus domos nr̄as spolys. sortem mitte nobiscū. marsupiū sit unū omniū nr̄m: fili mi ne ambules cū eis. Prohibe pedem tuū a semitis eor. Pedes enim illor ad malū currunt: et festinant ut effundant sanguinem. Frustra autē iacitur rete: ante oculos pennator. Ipsi quoq; cōtra sanguinē suum insidiantur: et moliuntur fraudes contra aīas suas. Sic semite omnis auari: animas possidentium rapiunt. Sapīa foris predicat: in plateis dat uocem suam. In capite turbarū clamitat; in foribus portar urbis profert uerba sua: dicens. Usq; quo paruuli diligitis infantiā. et stulti ea que sibi sunt noxia cupient; et imprudentes odibunt scientiam? Conuertimini ad correptionē meam. En proferam uobis spīm meū: et ostendā uerba mea. Quia uocaui. et renuistis: extendi manū meam. et nō fuit qui aspiceret. Despexistis omne consiliū meū: et increpationes meas neglexistis. Ego quoq; in interitu ur̄o ridebo. et subsannabo cū uobis id quod timebatis aduenerit; cum irruerit repentina calamitas. et interitus quasi tempestas ingruerit: cūdo uenerit sup uos tribulatio et angustia. Tunc inuocabūt me et non exaudiam; mane consurgent et nō inuenient me. eo quod exosam habuerint disciplinam. et timorem dñi nō susceperint. nec acquieuerint consilio meo: et detraxerint unū se correptioni mee. Comedent igitur fructus uie sue: suisq; consiliis saturabuntur. Auersio paruulor interficiet eos: et prosperitas stultor perdet illos. Qui autē me audierit. absq; terrore requiescet: et habundantia pfruetur. timore malor sublato.

Fili mi si susceperis sermones meos. et mandata mea absconderis penes te. ut audiat sapīam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiā. Si enī sapīam inuocaueris. et inclinaueris cor tuū prudentie; si quesieris eam quasi pecuniam. et sicut

thesauros effoderis illam: tūc intelliges timorem dñi. et scientiam dei inuenies. Quia dñs dat sapientiam: et ex ore eius scientia et prudentia. Custodiet rectoꝝ salutem; et proteget gradientes simpliciter: seruans semitas iustitiae. et uias ꝑ scōꝝ custodiens. Tunc intelliges iustitiam et iudiciū. et equitatem: et omnē semitā bonā. Si intrauerit sapientia cor tuū. et scientia animae tuae placuerit: consiliū custodiet te et prudentia seruabit te. ut eruaris a uia mala et ab homine qui peruersa loquitur; qui relinquunt iter rectum et ambulant ꝑ uias tenebrosas. qui letantur cum male fecerint et exultant in rebꝫ pessimis. quoꝝ uiae peruersae et infames gressus eoꝝ: ut eruaris a muliere aliena. & ab extranea que mollit sermones suos. et relinquit ducem pubertatis suae. et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enī ad mortē domus eius: et ad inferos semite ipsius. Oēs qui ingrediuntur ad eam nō reuertentur: nec apprehendent semitas uitae. Vt ambules in uia bona: et calles iustoꝝ custodias. Qui enī recti sūt habitabunt in terra: et simplices ꝑmanebunt in ea. Impij uero de terra ꝑdentur: & qui inique agunt auferentur ex ea.

Fili mi ne obliuiscaris legis meae: et precepta mea cor tuum custodiat. Longitudinem enī dierꝫ et annos uitae. et pacem: apponent tibi. Misericordia et ueritas: non te deserant. Circūda eas gutturi tuo; et describe illas tabulis cordis tui: et inuenies gratiam et disciplinā bonam. coram deo et hominibꝫ. Habe fiduciam in dño ex toto corde tuo: et ne inuitaris prudentiae tuae. In omnibꝫ uiis tuis cogita illum: et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud te metipm. Time dñm: et recede a malo. Sanitas quippe inbilico tuo erit: et irrigatio ossium tuoꝝ. Honora dñm de tua substantia. et de ꝓmicijs omniū frugum tuarū; et implebūtur horrea tua saturitate: et uino torcularia redundabunt. Disciplinā dñi fili mi ne abicias: ne deficias cum ab eo corripieris. Quē enī diligit dñs corripit: et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui inuenit sapiam: et qui affluit prudentia. Melioꝝ est acquisitio eius negociatione auri & argenti: primi et purissimi. Fructus eius pretiosioꝝ est cunctis opibꝫ: & omnia quae desiderantur. huic non ualent comparari. Longitudo dierum in dextera eius: et in sinistra illius diuitiae et gla. Viae eius uiae pulchrae: et omnes semitae illius pacifice. Lignū uitae est hijs qui apprehenderint eam: et q̄ tenuerit eam beatus. Dñs sapientia fundauit terrā: stabiliuit celos prudentia. Sapia illius eruperunt abyssi: et nubes rore concrescunt.

fili mi: ne effluant hec ab oculis tuis. Custodi legem atq; consiliū: et erit uita anime tue. et gratia faucibz tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in uia tua: et pes tuus nō impinget. Si dormieris non timebis: quiesces. et suauis erit somnus tuus. Ne paueas repentino terrore: et irruentes tibi potentias impioz. Dñs enī erit in latere tuo: et custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli prohibere bene facere eum qui potest: si uales et ipse benefac. Ne ducas amico tuo uade et reuertere et cras dabo tibi: cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum: cū ille in te habeat fiduciam. Ne contendas aduersus hōiem frustra: cum ipse tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris hōiem iniustū; nec imiteris uias eius: quia abhominatio dñi est omnis illusor. et cū simplicibz sermocinatio eius. Cgestas a dño in domo impij: habitacula eōꝝ iustoz bñdicentur. Ipe deludet illusores: et mansuetis dabit grām. Gloriam sapientes possidebunt: stultoz exaltatio ignominia.

Audite filij disciplinā patris: et attendite ut sciatis prudentiam. Donū bonū tribuam uobis: legem meā ne derelinquatis. Nam et ego fui filius patris mei tenellus. et unigenitus cōā matre mea: et docebat me atq; dicebat. Suscipiat uerba mea cor tuū: custodi precepta mea et uiues. Posside sapientiam. possidē prudentiā: ne obliuiscaris neq; declines a uerbis oris mei. Ne dimittas eam et custodiet te: dilige eam et seruabit te. Principiū sapientie possidē sapiam: et in omni possessione tua acquire prudentiam. Arripe illam et exaltabit te: et glorificaberis ab ea. cū eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta grārum: et corona inclita proteget te. Audi fili mi et suscipe uerba mea: et multiplicentur tibi anni uite. Viam sapientie monstrabo tibi; deducam te p semitas equitatis: quas cum ingressus fueris nō arctabuntur gressus tui. et currens nō habebis offendiculū. Tene disciplinā. ne dimittas eam: custodi illam. quia illa est uita tua. Ne delecteris in semitis impioz: nec tibi placeat malox uia. Fuge ab ea. ne transeas p illam: declina. et desere eam. Non enim dormiunt nisi male fecerint: nec capitur somnus ab eis. nisi supplantauerint. Comedunt panē impietatis: et uinū iniquitatis bibunt. Justoz aūt semita quasi lux splendens procedit: et crescit usq; ad pfectam diem. Via impioz tenebrosa: nesciunt ubi corruant. Fili mi ausculta sermones meos: et ad eloquia mea inclina aurem tuā. Ne recedant

ab oculis tuis: custodi ea in me
dio cordis tui. Vita enim sunt
inuenientibz ea: et uniuerse car
ni sanitas. Omni custodia serua
cor tuū: quia ex ipso uita proce
dit. Remoue a te os prauum: et
detrahentia labia sint procul a
te. Oculi tui uideant recta: et
palpebre tue p̄cedant gressus tu
os. Dirige semitas pedibz tuis:
et omnes uie tue stabilientur. Ne
declines ad dexteram neq; ad si
nistram: auerte pedem tuum a
malo. Vias enī que a dextris sūt
nouit dñs: peruerse uero sunt que
a sinistris sunt. Ipse autē rectos
faciet gressus tuos: itinera aūt
tua in pace producentur. V
Fili mi attende sapiam meā.
et prudentie mee inclina au
rem tuam: ut custodias cogita
tiones. et disciplinā labia tua cō
seruent. Fauus enī stillans labia
meretricis: et nitidus oleo gut
tur eius. Nouissima autē illius
amara quasi absinthium: & acu
ta quasi gladius biceps. Pedes
eius descendunt in mortē: et ad
inferos gressus eius penetrant.
Per semitam uite nō ambulant:
uagi sunt gressus eius. et inuesti
gabiles. Nunc ergo fili mi audi
me: et ne recedas a uerbis oris
mei. Longe fac ab ea uiam tuā:
et ne appropinques foribz domus
eius. Ne des alienis honorē tuū.
et annos tuos crudeli: ne forte
impleantur extranei uiribz tuis.
et labores tui sint ī domo aliena:
et gemas in nouissimis. quando
consumpseris carnes et corpus
tuū. et dicas. Cur detestatus sū
disciplinā. et increpationibz nō
acquieuit cor meum; nec audiui
uocem docentiū me. et magistris
nō inclinaui aurem meā: Pene
fui in omni malo: in medio eccle
et synagoge. Bibe aquā de cis
terna tua: et fluenta putei tui.
Deriuentur fontes tui foras: et
in plateis aquas tuas diuide. Ha
beto eas solus: nec sint alieni par
ticipes tui. Sit uena tua benedi
cta: et letare cū muliere adoles
centie tue. Cerua carissima: et
gratissimus hinnulus. Vbera
eius inebrient te omni tempore:
et in amore eius delectare iugit.
Quare seduceris fili mi ab alie
na: et foueris in sinu alterius?
Respicit dñs uiam hominis: et
oēs gressus illius considerat. Ini
quitates sue capiunt impium:
et funibz peccatoz suoz constringi
tur. Ipse morietur quia nō habu
it disciplinā: et in multitudine
stultitie sue decipietur. VI
Fili mi si spoponderis p amī
co tuo: defixisti apud extra
neum ānam tuam. Illaqueatus
es uerbis oris tui: et captus pro
prijs sermonibz. Fac ergo quod
dico fili mi. et temetipm libera:
quia incidisti in manus proxi
mi tui. Discurre festina: suscita a
micum tuū. Ne dederis somnū

oculis tuis: ne dormitent palpebre tue. Eruere quasi dāmula de manu: et quasi auis de insidijs aucupis. Vade ad formicam o piger. et considera uias eius: et discet sapiam. Que cum nō habeat ducem nec p̄ceptorem nec principem; parat estate cibum sibi: et congregat in messe qd̄ comedat. Usq; quo piger dormies? Quando consurges e sompno tuo? Paululum dormies. paululum dormitabis; paululū conseres manus ut dormias: et ueniet tibi quasi uiator egestas. et pauperies quasi uir armatus. Si uō ingiger fueris; ueniet ut fons messis tua: et egestas longe fugiet a te. Homo apostata. uir inutilis. graditur ore puerso; annuit oculis. terit pede. digito loquitur. prauo corde machinatur malū: et omni tempore iurgia seminat. Huic ex tmplo ueniet p̄ditio sua: et subito conteretur; nec habebit ultra medicinā. Sex sunt que odit dominus. et septimū detestatur anima eius: oculos sublimes. linguam mendacem. manus effundentes sanguinē innoxium: cor machinans cogitatōes pessimas. pedes ueloces ad currendum in malū. pferentem mendacia testem fallacem: et eum qui seminat inter frēs discordias. Cōserua fili mi p̄cepta patris tui: et ne dimittas legem matris tue. Liga ea iugiter in corde tuo: et circūda gutturi tuo. Cum ambulaueris gradiantur tecū. cū dormieris custodiant te. et uigilans loquere cū eis; qa mandatū lucerna est. et lex lux. et uia uite increpatio discipline: ut custodiant te a muliere mala; et a blanda lingua extranee. Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuū: ne capiaris nutibꝫ illi⁹. Pre cium enī scorti uix est unus panis: mulier aūt. uirū p̄ciosam animā capit. Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo. ut uestimenta eius non ardeant; aut ambulare sup prunas. et nō comburentur plante eius? Sic q̄ ingreditur ad mulierem proximi sui: nō erit mūdus cū tetigerit eam. Non grandis est culpa cū quis furatus fuerit: furatur enī ut esurientem impleat aiam. Deprehensus quoq; reddet septuplū; et omnē substantiā domus sue tradet: et liberabit se. Qui aūt adulter est: p̄pter cordis inopiā perdet aiam suam. Turpitudinē et ignominiā congregat sibi: et opprobriū illius nō delebitur. Zelus enī et furor uiri non parcet in die uindicte: nec acquiescet cuiq̄m precibꝫ: nec suscipiet pro redemptione dona plurima. VII

Fili mi custodi sermones meos: et p̄cepta mea reconde tibi. Serua mandata mea et uiues: et legem meā quasi pupillam oculi tui. Liga eam in digi

ns tuis: scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapie soror mea es. et prudentiā uoca amicam tuam: ut custodiat te a muliere extranea. et ab aliena que uerba sua facit dulcia. De fenestra enī domus mee p cancellos prospexi: et uideo parvulos. Considero uecordem iuuenē qui transit p plateas iuxta angulum. et prope uiam domus illius graditur: in obscuro aduesperascente die. in noctis tenebris et caligine. Et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio. preparata ad capiendas aīas: garrula et uaga. quietis īpatiens. nec ualens in domo consistere pedibus suis. nunc foris nunc in plateis. nūc iuxta angulos insidians. Apprehensumq deosculatur iuuenē: et procaci uultu blanditur. dicēs. Victimas pro salute debui: hodie reddidi uota mea. Idcirco egressa sum ī occursum tuū. desiderans te uidere: et reperi. Intexui funibus lectulū meū: straui tapetibus pictis ex egipto. Aspersi cubile meū murra. aloe. et cinnamomo. Veni inebriemur uberibus: et fruamur cupitis amplexibus: donec illucescat dies. Non est enī uir ī domo sua: abiit uia longissima. Saculum pecunie secum tulit: in die plene lune reuisurus ē domū suā. Irretiuit eū multis sermonibus: et blanditiis labioz protraxit illū. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad uictimam. et quasi agnus lasciuiens. ignorans: et nescit. qđ ad uincula stultus trahatur. donec transfigat sagitta iecur eius. uelut si auis festinet ad laqueū: et nescat quia de periculo anime illius agitur. Nunc ergo fili audi me. et attende uerbis oris mei: ne abstrahatur in uiis illius mens tua: neq decipiaris semitis eius. Multos enī uulneratos deiecit: et fortissimi quiq interfecti sunt ab ea. Uie inferi domus eius: penetrantes ī interiora mortis. VIII

Nvmquid nō sapia clamitat: et prudentia dat uocem suā. In summis excelsisq uertices supra uiam in medijs semitis stans. iuxta portas ciuitatis. in ipsis foribus loquitur: dicens. Uiri ad uos clamito: et uox mea ad filios hominū. Intelligite parvuli astutiam: et insipientes animaduertite. Audite. qm̄ de rebus magnis locuturus sum: et aperientur labia mea ut recta prodeant. Veritatem meditabitur guttur meū: et labia mea detestabuntur impiū. Iusti sunt omnes sermones mei: nō est in eis prauum quid. neq peruersum. Recti sunt intelligentibus: et equi inuenientibus scientiam. Accipite disciplinam meā et non pecuniam: doctrinā magis qm̄ thesaurum eligite. Melior est sapia cunctis opibus p̄ciosissimis: et oīe desiderabile ei nō potest comparari. Ego sa

pientia habito in consilio: et eruditis interfum cogitationibz.
Timor dñi odit malū. Arrogantiam et superbiam et uiam prauā et os bilingue: detestor. Meum est consilium et equitas: mea ē prudentia. mea est fortitudo. Per me reges regnant: et legum cōditores iusta decernūt. Per me principes imperant: et potentes decernunt iustitiā. Ego diligentes me diligo: et qui mane uigilauerint ad me. inuenient me. Mecum sunt diuitie et gloria: opes superbe et iustitia. Melior est fructus mꝰ auro et lapide pretioso: et genimina mea argento electo. In uijs iustitie ambulo. in medio semitaz iudicij: ut ditem diligentes me. et thesauros eoz repleam. Dñs possedit me in initio uiaz suaz: ante qm quicqm faceret a principio. Ab eterno ordinata sum et ex antiquis: ante qm terra fieret. Nondum erant abyssi: et ego iam concepta eram. Necdum fontes aquaz eruperant: necdum montes graui mole constiterant. Ante colles ego parturiebar: adhuc terram non fecerat. et flumina et cardines orbis terre. Quando pparabat celos aderam: qndo certa lege et giro uallabat abyssos. Quando etherea firmabat sursum: et librabat fontes aquaz. Quando circumdabat mari terminū suū: et legem ponebat aquis. ne transirent fines suos. Quando appendebat fundamenta terre. cum eo eram cuncta componens: et delectabar p singulos dies. ludens coram eo omni tempe. ludens in orbem terraz: et deliciē mee esse cum filijs hominū. Nunc g filij: audite me. Beati qui custodiunt uias meas. Audite disciplinam: et estote sapientes: et nolite abicere eam. Beatus homo q audit me. qui uigilat ad fores meas cotidie: et obseruat ad postes ostij mei. Qui me inuenerit inueniet uitam: et hauriet salutē a dño. Qui aūt in me peccauerit: ledet aiam suam. Omnes qui me oderunt: diligunt mortem.

IX

Sapientia edificauit sibi domū: excidit columpnas septem. Immolauit uictimas suas: miscuit uinū: et ꝓposuit mēsam suā. Misit ancillas suas ut uocarent ad arcem: et ad menia ciuitatis. Siquis ē paruulus: ueniat ad me. Et insipientibz locuta ē. Venite comedite panem meū: et bibite uinū qd miscui uobis. Relinquite infantiā et uiuite: et ambulate p uias prudentie. Qui erudit derisorem. ipe sibi iniuriā facit: et qui arguit impiū. sibi maculam generat. Noli arguere derisorem: ne oderit te. Argue sapientē: et diliget te. Da sapienti occasionē: et addetur ei sapiētia. Doce iustum: et festinabit accipere. Principiū sapie timor dñi:

et sciencia scōy. prudencia. ꝑ me
ēi multiplicabuntur dies tui: ⁊
addentur tibi anni uite. Si sa
piens fueris. tibi met ipi eris: si
autē illusor. solus portabis malū.
Mulier stulta et clamosa. plena
q̄ illecebris. et nichil omnino sci
ens. sedit in foribꝫ domus sue. sup
sellam in excelso urbis loco. ut
uocaret transeuntes ꝑ uiam. et
pgentes in itinere suo. Quis est
paruulus: declinet ad me. Et
uecordi locuta ē. Aque furtiue
dulciores sunt: et panis absco
ditus suauior. Et ignorauit qđ
ibi sint gigantes: et in pfundis
inferni conuiue eius.

X

Filius sapiens letificat patrē:
filius uero stultus mestricia
est matris sue. Non proderūt the
sauri impietatis: iusticia uero
liberabit a morte. Non affliget
dñs fame aiam iusti: et insidias
impioꝝ subuertet. Egestatem opa
ta est manus remissa: manꝰ autē
fortiū diuicias parat. Qui aūt
nititur mendacijs. hic pascit uen
tos: idem sequitur aues uolantes.
Qui congregat in messe. filius
sapiens est: qui aūt stertit estā
te. filius confusionis. Bñdictio
dei sup caput iusti: os autē im
pioꝝ operit iniquitas. Memoria
iusti cum laudibꝫ: et nom̄ impioꝝ
putrescet. Sapiens corde. ꝓcepta
suscipiet: stultus cedituꝛ labijs.
Qui ambulat simplicit. ambu
lat confidenter: qui autē depra
uat uias suas. manifestus erit.
Qui annuit oculo. dabit dolorē:
stultus labijs uerberabitur. Vena
uite os iusti: os aūt impioꝝ ope
rit iniquitatē. Odium suscitat
rixas: et uniuersa delicta operit
caritas. In labijs sapientis inue
nitur sapientia: et uirga in dor
so eius qui indiget corde. Sapien
tes abscondunt sciencīam: os au
tem stulti confusioni proximū ē.
Substancia diuitis urbs fortī
tudinis eius: pauor pauperum
egestas eoꝝ. Opus iusti ad uitā:
fructus autē impij ad peccatum.
Via uite custodienti disciplinā:
qui autē increpationes relinquit.
errat. Abscondunt odium labia
mendacia: qui pfert contumeli
am insipiens est. In multiloquio
nō deerit peccatū: qui autē mode
ratur labia sua. prudentissimus
est. Argentū electum lingua iusti
coꝝ impioꝝ pro nichilo. Labia iusti
eruditunt plurimos: qui autē in
docti sunt. in cordis egestate mo
rientur. Bñdictio dñi diuites fa
cit: nec sociabitur eis afflictio.
Quasi prisum stultus opatur
scelus: sapīa autē est uiro pruden
tia. Qđ timet impius ueniet su
per eum: desiderium suum iustis
dabitur. Quasi tempestas tran
siens nō erit impius: iustus aūt
quasi fundamentū sempiternū.
Sicut acetum dentibꝫ. et fumus
oculis: sic piger his qui miserit
eum in uia. Timor dñi apponet

dies: et anni impioꝝ breuiabuntur. Expectatio iustorum letitia: spes autē impioꝝ peribit. Fortitudo simplicis uia domini: et pauor his qui operantur malū. Justus in eternum nō cōmouebitur: impij aūt non habitabunt super terram. Os iusti parturiet sapientiā: lingua prauoꝝ peribit. Labia iusti considerant placita: et os impioꝝ puersa. XI

Statera dolosa abhominatio est apud dm̄: et pondus equū uoluntas eius. Vbi fuerit superbia. ibi erit et contumelia: ubi aūt est humilitas. ibi et sapientia. Simplicitas iustoꝝ dirriget eos: et supplantatio puersoꝝ uastabit eos. Non pderunt diuitie in die ultionis: iustitia aūt liberabit a morte. Justitia simplicis diriget uiam eius: et in impietate sua corruet impius. Justitia aūt rectoꝝ liberabit eos: et in insidijs suis capientur iniq̄. Mortuo homine impio. nulla erit ultra spes: et expectatio sollicitoꝝ peribit. Justus de angustia liberatus est: et tradetur impius pro eo. Simulatoꝝ ore decipit amicum suū: iusti aūt liberabuntur scientia. In bonis iustoꝝ exaltabitur ciuitas: et in p̄ditione impioꝝ erit laudatio. Benedictione iustoꝝ exaltabitur ciuitas: et ore impioꝝ subuertetur. Qui despicit amicum suū. indigens est corde: uir autem prudens tacebit. Qui ambulat fraudulenter. reuelat archana: qui aūt fidelis est. celat amici cōmissum. Vbi non ē gubernator. populꝰ corruit: salus aūt ubi multa consilia. Affligetur malo. qui fidem facit pro extraneo: qui aūt cauet laqueos. securus erit. Mulier gratiosa inuenier gl̄am: et robusti habebunt diuitias. Bene facit anime sue uir misericors: qui aūt crudelis ē. propinquos abiicit. Impius facit opus instabile: seminanti aūt iustitiā. merces fidelis. Clementia p̄parabit uitam: et sectatio malorꝝ mortem. Abhominabile dño cor prauū: et uoluntas eius. in his q̄ simpliciter ambulant. Manus in manu. non erit innocens manus: semen aūt iustoꝝ saluabitur. Circulus aureus in naribꝰ suis: mulier pulchra et fatua. Desiderium iustoꝝ omne bonum ē: prestolatio impioꝝ furor. Alij diuidunt p̄pria. et ditiores fiunt: alij rapiunt ñ sua. et semp in egestate sunt. Anima q̄ benedicit impinguabitur: et qui inebriat. ipse quoq; inebriabitur. Qui abscondit frumenta maledicetur in populis: benedictio aūt super caput uendentiū. Bene consurgit diluculo qui querit bona: qui autem inuestigator malorum ē. ab eis opprimetur. Qui confidit in diuicijs suis corruet: iusti autem quasi uirens folium germinabunt. Qui cōturbat

domū suam. possidebit uentos:
et qui stultus est. seruiet sapi
enti. Fructus uiri ligni uite:
qui suscipit animas sapiens est.
Si iustus in terra recipit: q̄nto
magis impius et peccator. XII

Qui diligit disciplinam. dili
git scientiam: qui autem
odit increpationes. insipiens est.
Qui bonus est. hauriet sibi a do
mino grām: qui autē confidit
in cogitationib; suis. impie agit.
Non roborabitur homo ex impie
tate: et radix iustorum nō com
mouebitur. Mulier diligens. co
rona ē uiro suo: et putredo in
ossibus eius. que confusione res
dignas gerit. Cogitationes ius
torum iudicia: et consilia impio
rū fraudulenta. Verba impiorū
insidiantur sanguini: os iustor
liberabit eos. Verte impios. et n̄
erunt: domus autem iustorū p
manebit. Doctrina sua cognos
cetur uir: qui autem uanus et
exors est. patebit contemptui.
Melior est pauper et sufficiens
sibi: q̄m gloriosus et indigens
pane. Novit iustus animas iu
mentor suorum: uiscera autem
impior crudelia. Qui operatur
terram suā. saciabitur panib;:
qui autē sectatur otium. stul
tissimus ē. Qui suauis est.
uiuit in moderationib;: in suis
mentionib; relinquit contumeli
am. Desiderū impi mortifer
tū est pessimor: radix autē ius
tor proficiet. Propter pēca labi
orum. ruina proximat malo:
effugiet aūt iustus de angustia.
De fructu oris sui unusquisq; re
plebitur bonis: et uxta opera
manuū suarū retribuetur ei. Via
stulti recta in oculis eius: q̄ aūt
sapiens est. audit consilia. Fa
tuus indicat statim iram suā:
qui autē dissimulat iniuriā. cal
lidus ē. Qui qō nouit loquitur iu
dex iustice est: qui aūt mentitur.
testis ē fraudulentus. Est qui
promittit. et quasi gladio pungi
tur cōscientia: lingua autem
sapientiū sanitas ē. Labiū ueri
tatis firmū est in ppetuum: qui
aūt testis ē repentinus. cōcinnat
linguam mendacij. Dolus i cor
de cogitantiū mala: qui autem
pacis ineunt consilia. sequitur
eos gaudiū. Non cōtristabit iustū
quicq̄d ei acciderit: impi aūtē
replebuntur malo. Abhominatio
est dño labia mendacia: qui aūt
fideliter agunt. placēt ei. Homo
uersutus celat sciam: et cor in
sipientiū uocat stulticiā. Manū
fortiū dominabitur: que aūt remissa
est. tributis seruiet. Mror i corde
iusti humiliabit eū: et sermone
bono letificabitur. Qui negligit
damnū ppē amicū. iustus ē: iter
aūt impior decipiet eos. Non inue
niet fraudulentus lucrū: et sub
stantia hōis erit auri pretiū. In
semita iustice uita: iter aūt de
uiū ducit ad mortem. XIII

Filius sapiens doctrina patris: qui autē illusor est. nō audit cū arguitur. De fructu oris sui homo satiabitur bonis: anima autem impiorū iniqua. Qui custodit os suum. custodit aiam suam: qui autē inconsideratus est ad loquendum. sentiet mala. Vult et non vult piger: anima aūt operantiū impinguabitur. Verbum mendax iustus detestabitur: impius autē confundit et confundetur. Justicia custodit innocentis uiam: impietas aūt peccatorem supplantat. Est quasi diues cum nichil habeat: et est quasi pauper cū in multis diuiciis sit. Redemptio aīe uiri diuicie sue: qui aūt pauper est. increpationem non sustinet. Lux iustorū letificat: lucerna autē impiorū extinguetur. Inter superbos semp iurgia sunt: qui aūt agunt omnia cū cōsilio. regūntur sapia. Substantia festinata minuetur: que aūt paulatim colligitur manu. multiplicabitur. Spes que differtur affligit aiam: lignū uite desiderium ueniens. Qui detrahit alicui rei. ipe se in futurū obligat: qui autem timet pceptum. in pace ū sabitur. Lex sapientis fons uite: ut declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit grām: in uiam cōtemptorū uorago. Astutus omnia agit cum consilio: q̄ aūt fatuus ē. aperiet stulticiā. Nuncius impij cadet in malū: legatus fidelis sanitas. Egestas et ignominia ei qui deserit disciplinam: qui aūt acquiescit arguenti. glorificabitur. Desiderium si compleatur delectat aiam: detestantur stulti eos qui fugiunt mala. Qui cū sapientibus graditur. sapiens erit: amicus stultorū similis efficietur. Peccatores psequitur malum: et iustis retribuent bona. Bonus relinquet heredes filios et nepotes: et custoditur iusto substantia pcōris. Multi cibi in noualiis patrum: et alis congregantur absq; iudicio. Qui parcit uirge. odit filiū suū: qui autē diligit illum. instanter erudit. Justus comedit. et replet aiam suam: uenter autem impiorū insaturabilis. XIIII

Sapiens mulier edificat domū suam: insipiens quoq; extructam manib; destruet. Ambulans recto itinere. et timens dm: despicitur ab eo qui infami graditur uia. In ore stulti iurga superbie: labia sapientū custodiunt eos. Ubi non sunt boues. presepe uacuū est: ubi autē apparent plurime segetes. ibi manifesta fortitudo bouis. Testis fidelis nō mēietur: profert mē datū testis dolosus. Querit derisor sapiam et nō inuenit: doctrina prudentū facilis. Vade contra uirum stultū et nescies labia prudentie sapia. Calludi

est intelligẽ uiam suã: et impru
dentia stultoꝝ errans. Stultus
illudit pecĩm: inter iustos mora
bitur grã. Cor qđ nouit amari
tudinem aĩe sue: in gaudio eius
nõ miscebitur extraneus. Domus
impioꝝ delebitur: tabernacula
iustoꝝ germinabunt. Est uia q̃
uidetur homini iusta: nouissi
ma aũt eius deducunt ad mortẽ.
Risus dolore miscebitur: et extre
ma gaudij luctus occupat. Vus
suis replebitur stultus: et super
eum erit ur bonus. Innocens cre
dit omni uerbo: astutus conside
rat gressus suos. Sapiẽs timet
et declinat a malo: stultus tran
silit et confidit. Impatiens opa
bitur stulticiam: et ur uer iuris
odiosus ẽ. Possidebunt paruuli
stulticiam: et expectabunt astu
ti sciam. Jacebunt mali ante bo
nos: et impij ante portas iustoꝝ.
Etiam proximo suo pauꝑ odios⁹
erit: amici uero diuitum multi.
Qui despicit proximũ suum pec
cat: qui aũt miseretur pauperi
beatus erit. Qui credit in dño.
miam diligit: errant qui opan
tur malũ. Misericordia et ueritas. p̃
parant bona: in omni opere bo
no erit abundantia. Vbi aũt
uerba sunt plurima: ibi egestas
frequẽs. Corona sapientiũ diui
tie eoꝝ: fatuitas stultoꝝ impru
dentia. Liberat animas testis fi
delis: et profert mendacia uersi
pellis. In timore dñi fiducia for
titudinis: et filijs eius erit spes.
Timor dñi fons uite: ut declinet
a ruina mortis. In multitudine
populi dignitas regis: et in pauci
tate plebis. ignominia principis.
Qui patiens ẽ multa gubnatur
sapiã: qui aũt impatiens ẽ exal
tat stulticiam suam. Vita carni
um sanitas cordis: putredo ossi
um inuidia. Qui calumpniatur
egentem exprobrat factori suo:
honorat aũt eum qui miseretur
pauperis. In malicia sua expelli
tur impius: sperat aũt iustus
in morte sua. In corde prudentis
requiescit sapientia: et indoctos
quosq; erudiet. Justicia eleuat
gentem: miseros facit populos
pecĩm. Acceptus ẽ regi minister i
telligens: iracundiam eius mu
ltus sustinebit. XV
Responsio mollis frangit iraꝫ:
sermo durus suscitat furorẽ. Lin
gua sapientiũ ornat sciam: os
fatuoꝝ ebullit stulticiã. In omni
loco: oculi dñi contemplantur bo
nos et malos. Lingua placabilis
lignum uite: que autem imode
rata est. conteret spm. Stultus ir
ridet disciplinã patris sui: qui
aũt custodit increpationes. astu
tior fiet. In habundanti iustitia
uirtus maxima est: cogitatões
aũt impioꝝ eradicabuntur. Do
mus iusti plurima fortitudo: et
in fructibꝫ impij conturbatio. La
bia sapientiũ disseminabunt sci
entiam: cor stultoꝝ dissimile erit.

Victime impioꝝ abhominables dño: uota iustoꝝ placabilia. Abhominatio est dño uita impij: qui sequitur iusticiã. diligetur ab eo. Doctrina mala deserenti uiam uite: qui increpatões odit. morietur. Infernus et perditio coram dño: quãto magis coꝛda filioꝝ hominũ. Non amat pestilens eum qui se corrigit: nec ad sapientes gradietur. Coꝛ gaudens exhilarat faciem: in merore animi deijcietur spũs. Coꝛ sapientis queret doctrinã: et os stultoꝝ pascitur impericia. Omnes dies pauperis mali: secura mens quasi iuge conuiuiũ. Melius est parum cum timoꝛe dñi: quã thesauri magni et insatiabiles. Melius est uocari ad olera cũ caritate: quã ad uitulum saginatum cũ odio. Vir iracundus prouocat rixas: qui patiens est. mitigat suscitatas. Iter pigroꝝ quasi sepes spinarũ: uia iustoꝝ absq; offendiculo. Filius sapiens letificat patrem: et stultus homo despicit matrem suã. Stultitia gaudiũ stulto: et uir prudens diriget gressus suos. Dissipantur cogitationes ubi non est consilium: ubi uero sunt plures consiliarij. confirmantur. Letatur homo in sententia oris sui: et sermo opoꝛtunus optimus est. Semita uite sup eruditum: ut declinet de inferno nouissimo. Domũ superboꝝ demolietur dñs: et firmos faciet terminos uidue. Abhominatio dñi. cogitationes male: et purus sermo pulcherrimus. firmabitur ab eo. Conturbat domũ suam qui sectatur auariciã: qui autẽ odit munera. uiuet. Per miam et fidem purgantur pcã: p timoꝛem aut dñi declinat omnis a malo. Mens iusti meditatur obedientiam: os impioꝝ redundat malis. Longe est dñs ab impijs: et oratones iustoꝝ exaudiet. Lux oculoꝝ letificat aiam: fama bona ipinguat ossa. Auris que audit increpationes uite: in medio sapientium cõmoꝛabitur. Qui abicit disciplinã. despicit aiam suam: qui autẽ acquiescit increpatõibꝫ. possessoꝛ est coꝛdis. Timoꝛ dñi disciplina sapie: et gla precedit humilitas. XVII Melius est buccella sicca cum gaudio animi: quã domus plena uictimis cum iurgio. Seruus prudens dominabitur filijs stultis: et inter fratres hereditabit. Conflatorium argento et fornax auro: probatissima uero corda. Malignus obtemperat labijs iniquis: et mendax auribus detractoris. Qui derisor est pauperis: exprobrat factoꝛi eius. Corona senum filij filiorum: et gloria filioꝝ patres eorum. Non decent filium abundantia labiorum: quanto minus seruum mendacium. Nec principem labia fidelia: quanto minus seruum labia mendacij. Munus habentibus gratiam apud omnes: quocumq; se uerterit prudenter intelliget. Qui celat delictum quaerit amicitias: qui autem altero sermone separat fedus. Plus apud sapientem obtinet correptio: quã centum plagæ apud stultum. Spiritum ponderatoꝛ est dñs. Revela dño opera tua: et dirigentur cogitationes tue. Vniuersa propter semetipm operatus est dñs: impiũ quoq; ad diem malũ. Abhominatio est dñi omnis arrogans: etiam si manus ad manũ fuerit. nõ erit innocens. Misericordia et ueritate redimitur iniquitas: et in timoꝛe dñi declinatur a malo. Cum placuerint dño uie hominis: inimicos quoq; eius conuertet ad pacem. Melius est parum cũ iustitia: quã multi fructus cum iniquitate.

Cor hominis disponet uiam suam: sed dñi est dirigere gressus eius. Diuinatio in labiis regis: in iudicio nō errabit os eius. Pondus et statera iudicia dñi sunt: et opera eius omnes lapides sacculi. Abhominabiles regi qui agunt impie: quoniam iustitia firmatur solium. Voluntas regum labia iusta: qui recta loquitur diligetur. Indignatio regis nuncij mortis: et uir sapiens placabit eum. In hilaritate uultus regis uita: et clementia eius quasi ymber serotinus. Posside sapiam: quia auro melior est: et acquire prudentiam: quia pretiosior est argento. Semita iustorum declinat mala: custos anime sue seruat uiam suam. Contritionē precedit superbia: et ante ruinam exaltabitur spūs. Melius est humiliari cū mitibus: quā diuidere spolia cum superbis. Eruditus in uerbo reperiet bona: et qui sperat in dño beatus est. Qui sapiens ē corde appellabitur prudens: et qui dulcis eloquio maiora reperiet. Fons uite eruditio possidentis: doctrina stultorū fatuitas. Cor sapientis eruditet os eius: et labiis illius addet gratiam. Fauus mellis uerba composita: dulcedo anime est sanitas ossium. Est uia que uidetur homini recta: et nouissima eius ducunt ad mortem. Anima laborantis laborat sibi: quia compulit eum os suum. Vir impius fodit malum: et in labiis eius ignis ardescit. Homo peruersus suscitat lites: et uerbosus separat principes. Vir iniquus lactat amicum suum: et ducit eum p uiam nō bonā. Qui annuit oculis cogitat prauа: mordens labia perficit malū. Corona dignitatis senectus: que in uiis iustitie reperietur. Melior est patiens uiro forti: et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Sortes mittuntur in sinū: sed a dño temperantur.

XVII

Melior est buccella sicca cū gaudio: quā domus plena uictimis cum iurgio. Seruus sapiēs dñabitur filijs stultis: et inter frēs hereditatem diuidet. Sicut igne probatur argentū et aurū camino: ita corda probat deus. Malus obedit lingue inique: et fallax obtempat labijs mendacibz. Qui despicit pauperem exprobrat factori eius: et qui in ruina letatur alterius nō erit impunitus. Corona senum filij filioz: gloria filioz patres eorū. Non decent stultum uerba composita: nec principem labiū mentiens. Gemma gratissima expectatio prestolantis: quocumq; se uterit prudenter intelligit. Qui celat delictum querit amicitias: qui alto sermone reperit separat federatos. Plus proficit correptio apud prudentem: quā

centum plage apd stultū. Semp
urgia querit malus: angelus
aūt crudelis mittetur contra eū.
Expedit magis urse occurrere
raptis fetibz: qm fatuo confi
denti sibi in stultitia sua. Qui
reddit mala pro bonis: non rece
det malum de domo eius. Qui di
mittit aquam. caput est urgioz:
et antequm paciatur contumeliā.
iudicū deserit. Et qui iustificat
impū. et qui cōdempnat iustū:
abhominabilis ē uterq apd dm.
Quid prodest habe diuicias stul
to; cum sapiam emere nō possit:
Omni tempore diligit q amicus
est: et frater in angustijs compro
batur. Homo stultus plaudet
manibz: cū spoponderit p ami
co suo. Qui meditatur discordi
as. diligit rixas: et qui exaltat
os suū. querit ruinam. Qui pū
si cordis est. nō inuenit bonum: 7
qui uertit linguā. incidet i malū.
Natus ē stultus in ignominia
sua: sed nec pater in fatuo leta
bitur. Animus gaudens etatem
floridam facit: sps tristis exsic
cat ossa. Munera de sinu impii
accipit: ut puertat semitas iu
dicij. In facie prudentis lucet
sapia: oculi stultoz in finibz tre.
Ira patris. filius stultus: 7 dolor
matris que genuit eum. Non ē
bonum. dampnū inferre iusto:
nec pcutere pncipem. qui recta
iudicat. Qui moderatur sermo
nes suos. doctus et prudens ē:
et pciosi sps uir eruditus. Stulte
quoq cū tacuerit sapiens repu
tabitur: et si compresserit labia
sua. intelligens.

XVIII

Occasiones querit qui uult
recedere ab amico: oīi tem
pore erit exprobrabilis. Non reci
pit stultus uerba prudentie: nisi
ea dixeris. que ūsantur in corde
eius. Impius cū in profundū uene
rit pcoz. contempnit: sed sequet
eum ignominia et opprobrium.
Aqua profūda. uerba ex ore uiri:
et torrens redundans. fons sapie.
Accipe psonam impij in iudicio.
non est bonū: ut declines a ueri
tate iudicij. Labia stulti miscēt
se rixis: et os eius urgia prouo
cat. Os stulti contritio eius: la
bia ipius. ruina anime ei. Verba
bilinguis quasi simplicia: 7 ip
sa pueniunt usq ad interiora
uentris. Qui mollis et dissolu
tus est in opere suo: frater ē sua
opera dissipantis. Turris fortis
sima nomen dni: ad ipm currit
iustus. et exaltabitur. Substan
tia diuitis. urbs roboris eius: 7
quasi murus ualidus circum
dans eū. Ante qm conteratur.
exaltatur cor hominis: et ante
qm glorificetur. humiliatur. Et
prius respondet qm audiat:
stultum se ee demonstrat. et
confusione dignū. Sps uiri sus
tentat infirmitatem; spiritū
uero ad trascendum facile. qui
poterit sustinere: Cor pruden

tis possidebit scientiam: et auris
sapientiū querit doctrinā. Bo
num hōis dilatat uiam eius: et
ante pncipes spatiū ei facit. Jus
tus prior accusator est sui: uenit
amicus eius. et inuestigabit eū.
Contradictiones cōpmit sors:
et inter potentes quoq; diuidicat.
Frater qui aduuuatur a fratre
quasi ciuitas firma: et iudicia
quasi uectes urbiū. De fructu
oris uiri replebitur uenter eius:
et genimina labioz illius satu
rabunt eum. Mors et uita ī ma
nibz lingue: qui diligunt eam
cōmedent fructus eius. Qui in
uenit mulierem bonam. inuenit
bonū: et hauriet iocunditatem
a dño. Cum obsecrationibz loq̄
tur pauper: et diues effabitur
rigide. Vir amicabilis ad societa
tem: magis amicus erit q̄ frat.
Melior est paup qui XLIX
ambulat ī simplicitate sua:
quam diues torquens labia sua
et insipiens. Vbi nō est scientia
anime. non ē bonum: et qui festi
nus est. pedibz offendit. Stulti
cia hominis supplantat gressus
eius: et contra dm feruet animo
suo. Diuicie adduut amicos plu
rimos: a paupere aūt et hi quos
habuit separantur. Testis falsus
nō erit impunitus: et qui men
dacia loquitur. nō effugiet. Mul
ti colunt pfonam potentis: et
amici sunt dona tribuentis.
Frēs hōis paupis oderunt eū:
insup et amici procul recesserūt
ab eo. Qui tantū uerba sectat.
nichil habebit; qui autem pos
sessor est mentis. diligit animā
suam: et custos prudencie inue
niet bona. Testis falsus nō erit
impunitus: et qui loquitur mē
dacia pibit. Non decent stultum
delicie: nec seruum dominari
pncipibz. Doctrina uiri p pati
entiam noscitur: et gla eius ē
inqua ptergredi. Sicut fremit
leonis. ita et regis ira: et sicut
ros sup herbam. ita et hilaritas
eius. Dolor patris filius stultus:
et tecta iugiter pstillantia. liti
giosa mulier. Domus et diuicie
dantur a parentibz: a dño aūt
proprie uxor prudens. Pigredo
immittit sopozem: et aīa disso
luta esuriet. Qui custodit man
datū. custodit aīam suam: qui
aūt negligit uias suas. mortifi
cabitur. Feneratur dño qui mise
retur pauperis: et uicissitudinē
suam reddet ei. Erudi filiū tuū
ne desperes: ad interfectionem
aūt eius. ne ponas aīam tuam.
Qui enī impatiens est. sustine
bit dampnū: et cum rapuerit.
aliud apponet. Audi consiliū.
et suscipe disciplinā: ut sis sa
piens in nouissimis tuis. Multe
cogitationes in corde uiri: uolū
tas aūt dñi inetternū pmanet.
Homo indigens misericors est:
et melior paup iustus. qm̄ uir
mendax. Timor dñi ad uitam:

et in plenitudine cõmorabitur
absq; uisitatione pessimi. Abscõ
dit piger manum suã sub ascella:
nec ad os suum applicat eam.
Pestilente flagellato. stultus sa
pientior erit: si autẽ corripuerit
sapientẽ. intelliget sapiam. Q;
affligit patrem. et fugit matrẽ:
ignominiosus erit et infelix. ℣.
Non cesses fili audire doctrinã:
ne ignores sermones scientie.
Testis iniquus derider iudiciũ:
et os impior devorat iniquita
tem. Parata sũt derisoribz iudi
cia: et mallei percutientes stul
torum corporibz. XX
Luxuriosa res uinum. ⁊ tu
multuosa ebrietas: quicũq; his
delectatur nõ erit sapiens. Sicut
rugitus leonis. ira et terror re
gis: qui provocat eum. peccat
in aiam suam. Honor est homi
ni. qui separat se a contentiõibz:
omnes autẽ stulti miscentur cõ
tumelijs. Propter frigus piger
arare noluit: mendicabit ergo
estate. et non dabitur ei. Sicut
aqua profunda. sic consiliũ in
corde uiri: sed homo sapiens ex
hauriet illud. Multi homines
misericordes uocantur; uirum
aũt fidelem quis inuenier? Ju
stus qui ambulat in simplicita
te sua: beatos post se filios dere
linquet. Rex qui sedet in solio
iudicij: dissipat omne malum
intuitu suo. Q; uis potest dicere.
mundũ est cor meũ; purus sũ
a peccato? Pondus et pondus. mẽ
sura et mensura: utrumq; abho
minabile est apud dñm. Ex studi
is suis intelligetur puer: si mun
da et recta sunt opa eius. Aurem
audientem. et oculum uidentem:
dñs fecit utrumq;. Noli diligere
somnũ. ne te egestas oppmat:
aperi oculos tuos. et saturare pa
nibz. Malum ẽ malum est. dicit
omnis emptor: et cũ recesserit.
tunc gl'abitur. Est aurũ et mul
titudo gemmarũ. et uas pretiosũ:
labia scientie. Tolle uestimentũ
eius. qui fideiussor extitit alieni:
et pro extraneis aufer pignus
ab eo. Suauis est homini panis
mendacij: et postea implebitur
os eius calculo. Cogitationes
consilijs roborabuntur: et gub
naculis tractanda sũt bella. Ci
qui revelat misteria. et ambulat
fraudulenter. et dilatat labia su
a: ne cõmiscearis. Qui maledi
cit patri suo et matri sue: extin
guetur lucerna eius in medio
tenebris. Hereditas ad quã festi
natur in principio: in nouissimo
benedictione carebit. Ne dicas.
reddam malũ pro malo: expecta
dñm. et liberabit te. Abhomina
tio est apud dñm pondus et pon
dus: statera dolosa nõ est bona.
A dño dirigentur gressus uiri;
quis aũt hominũ potest intelli
gere uiam suã? Ruina est ho
minis devotare sc̃os: et post vo
ta retractare. Dissipat impios

rex sapiens: et inicuuat super eos fornicem. Lucerna dñi spiraculū hominis: que inuestigat omnia secreta uentris. Misericordia et ueritas custodiunt regem: et roboratur clementia thronus ei. Exultatio iuuenū fortitudo eor: et dignitas senum canities. Liuor uulneris absterget mala: et plage in secretioribus uentris.

XXI

Sicut diuisiones aquarū. ita cor regis in manu dñi: quocunq; uoluerit inclinabit illud. Omnis uia uiri recta sibi uidetur: appendit aūt corda dñs. Facere iustiam et iudiciū: magis placet deo q̄m uictime. Exaltatio oculor est dilatatio cordis: lucerna impior peccā. Cogitationes robusti semper in habundantia: omnis aūt piger semp in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mēdacij. uanus et excors est: et impingetur ad laqueos mortis. Rapine impior detrahent eos: quia noluerunt facē iudiciū. Peruersa uia uiri aliena est: qui aūt mundus ē. rectum opus eius. Melius est sedere in angulo domatis: q̄ cū muliere litigiosa. et in domo cōmuni. Anima impij desiderat malū: nō miserebitur proximo suo. Mulctato pestilente. sapientior erit parulus: et si sectetur sapientē. sumet sciam. Excogitat iustus de domo impij: ut detrahat impios a malo. Qui obturat aurem suā ad clamorē pauperis: et ipe clamabit. et nō exaudietur. Munus absconditum extinguet iras: et donum in sinu indignationē maximā. Gaudiū iusto ē facere iudiciū: et pauor operantib; iniquitatē. Vir qui errauerit a uia doctrine: in cetu gigantū cōmorabitur. Qui diligit epulas in egestate erit: qui amat uinū et pinguia. nō ditabitur. Pro iusto dabitur impius: et pro rectis iniquus. Melius est habitare in terra deserta: q̄m cū muliere rixosa et iracunda. Thesaurus desiderabilis. et oleum i habitaculo iusti: et imprudens homo dissipabit illud. Qui sequitur iusticiam et miam: inuenet uitam et iusticiā et gl'am. Ciuitatem fortiū ascendit sapiens: destruxitq; robur fiducie eius. Qui custodit os suū et linguā suam: custodit ab angustijs aiam suā. Superbus et arrogans uocatur indoctus: qui in ira operatur superbiam. Desideria occidunt pigrū: noluerunt enī quicq̄m manus ei operari. Tota die concupiscit et desiderat: qui aūt iustus est. tribuet. et non cessabit. Hostie impior abhominabiles: que offerūtur ex scelere. Testis mendax perbit: uir obediens loquetur uictoriam. Vir impius procaciter obfirmat uultum suū: qui aūt rectus ē. corrigit uiam suā. Nō est sapīa. non est prudentia. non ē consiliū: contra dñm. Equus

paratur ad diem belli: dñs aũt
salutem tribuet. XXI

Melius est nomen bonũ qm
diuitie multe: sup argen
tum et aurum grã bona. Diues
et paup obuiauerũt sibi: utriusq
operator est dñs. Callidus uidet
malum et abscondit se: innocẽs
ptransiit et afflictus ẽ dampno.
Finis modestie timor dñi: diui
cie et glã et uita. Arma z gladi
in uia pueri: custos aũt anime
sue longe recedit ab eis. Prouer
biũ est. adolescens uxta uiam su
am: etiam cũ senuerit nõ recedet
ab ea. Diues pauperib; impat:
et qui accipit mutuũ seruus est
fenerantis. Qui seminat iniq
tatem metet mala: et uirga ire
sue consũmabitur. Qui pronus
est ad miam. bñdicetur: de pani
bus enĩ suis dedit pauperi. Eice
derisorem; et exibit cum eo uirgi
um: cessabuntq cause et contu
melie. Qui diligit cordis mũdi
tiam: propter grãm labiorum
suor habebit amicũ regem. O
culi dñi custodiunt scientiã: et
supplantantur uerba iniq. Di
cet piger; leo est foris: in medio
plateaz occidendus sũ. Fouea
profunda os aliene: cui iratus
est dñs. incidet in eam. Stulti
cia colligata est in corde pueri:
et uirga discipline fugabit eã.
Qui calumpniatur pauperem.
ut augeat diuitias suas: dabit
ipe ditiori. et egebit. Inclina au
rem tuam. et audi uerba sapien
tũ: appone aũt cor ad doctrinã
meam. Que pulchra erit tibi cũ
seruaueris eam in uentre tuo;
et redundabit in labiis tuis: ut
sit in dño fiducia tua. Vnde et
ostendi eam tibi hodie. Ecce de
scripsi eam tibi tripliciter. in co
gitationib; et scientia; ut osten
derem tibi firmitatem: et eloqa
ueritatis responderes eis hys. illis
qui miserunt te. Non facies ui
olentiam pauperi quia pauper
est: neq conteras egenum i por
ta. Quia dñs iudicabit causã
eius: et configet eos qui confix
erunt aiam eius. Noli ẽ ami
cus homini iracundo: neq am
bules cum uiro furioso; ne forte
discas semitas eius: et sumat
scandalum aie tue. Noli esse cũ
hys qui defigunt manus suas:
et qui uades se offerunt pro de
bitis. Si enĩ non habet unde reh
tuat; quid cause est ut tollas ope
rimentũ de cubili tuo. Ne trans
grediaris terminos tuos antiqs:
quos posuerunt patres tui. Vi
disti uirum uelocem i opere suo:
coram regib; stabit; nec erit an
te ignobiles. XXII

Cyando sederis ut comedas
cum principe. diligenter attende
que sunt posita ante faciem tu
am; et statue cultrũ in gutture
tuo: si tamen habes in potesta
tem aiam tuam. Ne desideres de
cibis ei: in quo ẽ panis mẽdatu.

Noli laborare ut diteris: sed pru
dentie tue pone modum. Ne er
gas oculos tuos ad opes quas ñ
potes habere; quia faciunt sibi
pennas quasi aquile: et uolabit
in celum. Ne comedas cum hõie
inuido. et ne desideres cibos ei?
qñ in similitudine arioli et con
iectoris estimat qđ ignorat. Co
mede et bibe dicet tibi: et mens
eius non ẽ tecum. Cibos quos
comederas euomes: et pdes pul
chros sermones tuos. In auribz
insipientiũ ne loquaris: quia de
spicient doctrinam eloquii tui.
Ne attingas parvulor̃ tminos.
et agrum pupillor̃ ne introeas;
propinquus enĩ eor̃ fortis est: et
ipe iudicabit contra te causam il
lor̃. Ingrediatur ad doctrinã cor̃
tuum: et aures tue ad uerba sciẽ.
Noli subtrahere a puero disciplĩ
nam: si enĩ percusseris eum uirga.
nõ morietur. Tu uirga percutis
eum: et aiam eius de inferno li
beras. Fili mi si sapiens fuerit
animus tuus. gaudebit tecum
cor̃ meũ: et exultabũt renes mei
cũ locuta fuerint recta labia
tua. Non emuletur cor̃ tuũ pecca
tores; sed in timore dñi esto tota
die: quia habebis spem i nouis
simo. et prestolatio tua nõ aufe
retur. Audi fili mi. et esto sapi
ens: et dirige in uia animũ tuũ.
Noli esse in conuiuijs potator̃.
nec in cõessationibz eor̃ qui car
nes ad uescendum conferunt; qa
uacantes potibz et dantes simbo
la. consumentur: et uestietur pan
nis dormitatio. Audi patrem tuũ
qui genuit te: et ne contempnas
cum senuerit mater tua. Veritã
tem eme: et noli uendẽ sapiam.
et doctrinã et intelligentiã. Ex
ultat gaudio pater iusti: qui sa
pientem genuit letabitur in eo.
Gaudeat pater tuus et mater
tua: et exultet que genuit te. Pre
be fili mi cor̃ tuum michi: et oculi
tui uias meas custodiant. Foue
a enĩ profunda est meretrix: et
puteus angustus aliena. Insi
diatur in uia quasi latro: et ꝙs
incautos uiderit. interficiet. Cui
ue. cuius patris ue. cui rixe. cui fo
uee. cui sine causa uulnera; cui
suffossio oculor̃? Nonne his q̃
cõmorantur in uino; et student
calicibz epotandis? Ne intuea
ris unum qñdo flauescit: cum
splenduerit in uitro color eius.
Ingreditur blande; sed in nouis
simo mordebit ut coluber: et si
cut regulus uenena diffundet.
Oculi tui uidebunt extraneas;
et cor̃ tuum loquetur peruersa: et
eris sicut dormiens i medio ma
ri. et quasi sopitus gubernator̃.
amisso clauo. Et dices. Verbera
uerunt me. sed non dolui: traxe
runt me. et ego nõ sensi. Quando
euigilabo; et rursus una reperiã?

XXIIII

Ne emuleris
uiros malos. nec desideres
esse cum eis; qua rapinas medi

tatur mens eor: et fraudes labia eor locuntur. Sapia edificabitur domus: et prudentia roborabit. In doctrina replebuntur cellaria: omnis substantia pciosa et pulcherrima. Vir sapiens fortis est: et vir doctus robustus et validus. Qua cū dispositione ineitur in bellum: et erit salus ubi multa consilia sunt. Excelsa stulto sapientia: in porta non aperiet os suū. Qui cogitat mala facere: stultus vocabitur. Cogitatio stulti peccatū est: et abhominatio hominū detractor. Si desperaveris lapsus in die angustie: imminuetur fortitudo tua. Erue eos qui ducuntur ad mortem: et qui trahūtur ad interitum liberare ne cesses. Si dixeris. vires nō suppetunt: qui inspector est cordis ipe intelligit. et seruatorem aie tue nichil fallit: reddetq; homini iuxta opera sua. Comede fili mi mel. quia bonū est. et fauū dulcissimū gutturi tuo; sic et doctrina sapie anime tue: quā cū inveneris. habebis in novissimis spem. et spes tua nō peribit. Nō insidieris. et queras impietatē in domo iusti: neq; vastes requiem eius. Septies enī cadet iustus et resurget: impi aut corruent in malum. Cum ceciderit inimicus tuus. ne gaudeas: et in ruina eius ne exultet cor tuū; ne forte videat dns et displiceat ei: et auferat ab eo iram suam. Ne contendas cū pessimis. nec emuleris impios; qm non habēt futuror spem mali: et lucerna impiorum extinguetur. Time dm fili mi et regem. et cū detractorib; non cōmiscearis. qm repente consurget pditio eor; et ruinā utriusq; quis novit? Hec quoq; sapientibz. Cognoscere psonam in iudicio: non est bonum. Qui dicit impio. iustus es: maledicent eis popli. et detestabuntur eos tribz. Qui arguunt laudabūtur: et sup eos veniet benedictio. Labia deosculabitur: qui recta respondet verba. Prepara foris opus tuum; et dilgenter exerce agrū tuū: ut postea edifices domū tuam. Ne sis testis frustra contra proximū: ne lactes quēqm labiis tuis. Ne dicas. quomodo fecit mihi sic faciam ei: et reddam unicuiq; secm opus suum. Per agrum hōis pigri transiui. et p vineam stulti vri; et ecce totum repleverant urtice. operuerant superficiem eius spine: 7 macera lapidum destructa erat. Quod cū vidissem. posui in cor de meo: et exemplo didici disciplinam. Parum inqm dormies. modicum dormitabis; pauxillū manus conseres ut quiescas: et veniet tibi quasi cursor egestas. et mendicitas quasi vir armatus. Hec quoq; parabole salomonis. quas transtulerunt viri ezechie regis iuda. XXV

Gloria dei est celare uerbum: et gloria regum inuestigare sermonem. Celum sursum. et tra deorsum: et cor regum inscrutabile. Aufer rubiginem de argento: et egredietur uas purissimū. Aufer impietatē de uultu regis: et firmabitur iustitia thronus eius. Ne gloriosus appareas coram rege: et in loco magnoz ne steteris. Melius est enī ut dicatur tibi. ascende huc: qm̄ ut humilieris coram principe. Que uiderūt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne postea emendare nō possis. cum dehonestaueris amicum tuū. Causam tuam tracta cū amico tuo. et secretum extranео ne reueles: ne forte insultet tibi cū audierit. et exprobrare non cesset. Mala aurea in lectis argenteis: qui loquitur uerbū in tempore suo. Inauris aurea et margarita fulgēs: qui arguit sapientem. et aurem obedientem. Sicut frigus nius in die messis; ita legatus fidelis ei qui misit illum: et aiam eius requiescere facit. Nubes ⁊ uentus et pluuie nō sequentes: uir gloriosus et promissa non complens. Patientia lenietur princeps: et lingua mollis confringet duriciam. Mel inuenisti; comede quod sufficit tibi: ne forte saciatus euomas illud. Subtrahe pedem tuū de domo proximi tui: ne forte saciatus oderit te. Jaculum et gladius et sagitta acuta: homo qui loquitur contra proximū suum falsum testimoniū. Dens putrid. et pes lassus; qui sperat sup infideli in die angustie. et amittit pallium in die frigoris. Acetum in uulnere: qui cantat carmina cor de pessimo. Si esurierit inimicus tuus. ciba illum: si sitierit. da illi aquā bibere. Prunas enī congregabis sup caput eius: et dns reddet tibi. Ventus aquilo dissipat pluuias. et facies tristis. linguā detrahentē. Melius est sedere in angulo domatis: qm̄ cū muliere litigiosa. et in domo communi. Aq̄ frigida anime sitienti: et bonus nuncius de tra longinqua. Fons turbatus pede. et uena corrupta. iustus cadens coram impio. Sicut qui mel comedit multū. et nō est ei bonum: sic qui pscrutator ē maiestatis. opprimetur a gloria. Sicut urbs patens. et absq; muroz ambitu: ita uir qui nō potest in loquendo cohibere spm̄ suum.

CAP. XXVI

Quomodo nix estate. et pluuie in messe: sic indecens ē stulto gla. Nam sicut auis ad alta transuolans. ⁊ passer quo libet uadens: sic male dictum frustra platum. in quēpiam supueniet. Flagellū equo. et camus asino: et uirga in dorso imprudentiū. Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suā: ne efficiaris ei similis. Responde stulto iuxta stultitiā suam: ne sibi sapiens ē uideatur. Claud' pedib;

et iniquitatē bibens: qui mittit
uerba p nuntiū stultum. Quom
pulchras frustra habet claudus
tybias: sic indecens ē in ore stul
toz parabola. Sicut qui mittat
lapidem in aceruū mercurij: ita
qui tribuit insipienti honorem.
Quomodo si spina nascatur in
manu temulenti: sic parabola
in ore stultoz. Judicium determi
nat causas: et qui ponit stulto
silentium. iras mitigat. Sicut
canis qui reūertitur ad uomitum
suū: sic imprudens qui iterat
stulticiam suā. Vidisti hoīem
sapientē sibi uideri: magis illo
spem habebit insipiens. Dicit
piger. leo est in uia: leena ī itī
neribz. Sicut ostium uertitur ī
cardine suo: ita piger in lecto
suo. Abscondit piger manus sb
ascella sua: et laborat si ad os
suum eas conuerterit. Sapientioz
sibi piger uidetur: septem uiris
loquentibz sententias. Sicut q̄
apprehendit auribz canem: sic
qui transit impatiens. et cōmis
cetur rixe alterius. Sicut noxius
est qui mittit lanceas z sagittas
in mortem: ita uir qui fraudu
lenter nocet amico suo: et cum
fuerit deprehensus. dicet. Ludens
feci. Cum defecerint ligna ex
tinguetur ignis: et susurrone
subtracto. iurgia conquiescūt.
Sicut carbones ad prunas. et
ligna ad ignem: sic homo ira
cundus suscitat rixas. Verba
susurronis quasi simplicia: z ipa
pueniunt ad intima cordis. Q̄
modo si argento sordido ornare
uelis uas fictile: sic labia tumē
ta cum pessimo corde sociata.
Labijs suis intelligitur inimicus:
cum in corde tractauerit dolos.
Quando submiserit uocem suā
ne credideris ei: qm̄ septem ne
quicie sunt in corde illius. Qui
operit odium fraudulenter: re
uelabitur malicia eius ī consilio.
Qui fodit foueam. incidet in
eam: et qui uoluit lapidem. re
uertetur ad eum. Lingua fallax
nō amat ueritatē: et os lubricū
operatur ruinas. XXVII
Ne glorieris in crastinū: ig
norans quid superueniat
pariat dies. Laudet te alienus.
et non os tuū: extraneus. et nō
labia tua. Graue est saxum. et
onerosa est arēna: sed ira stulti
utroq; grauior. Ira nō habet mi
sericordiam. nec erumpēs furor:
et impetū concitatū ferre quis p
terit? Melioz est manifesta cor
rectio: qm̄ amor absconditus.
Meliora sunt uulnera diligen
tis: qm̄ fraudulenta odientis
oscula. Anima saturata calca
bit fauum: aīa esuriens etiam
amarū pro dulci sumet. Sicut
auis transmigrans de nido suo:
sic uir qui reliquit locum suū.
Vnguento et uarijs odoribz de
lectatur cor: et bonis amici con
silijs anima dulcoratur. Amicū

tuū et amicū patris tui ne dimi
seris: et domum fratris tui ne
ingrediaris in die afflictionis
tue. Melior est uicinus iuxta:
quam frater procul. Stude sapie
fili mi. et letifica cor meum: ut
possis exprobranti respondere
sermonem. Astutus uidens ma
lum. absconditus est: paruuli
transeuntes sustinuerunt dis
pendia. Tolle uestimentū eius
qui spopondit pro extraneo: et
pro alieno aufer et pignus. Q̄
benedicit proximo suo uoce gran
di. de nocte consurgens: maledi
centi similis erit. Tecta pstillan
tia in die frigoris: et litigiosa
mulier compantur. Q̄ui reti
net eam quasi qui uentum tene
at: et oleum dextere sue euacuet.
Ferrum ferro acuitur: et homo
exacuit faciem amici sui. Q̄ui
seruat ficum. comedet fructum
eius: et qui custos est dñi sui gli
ficabitur. Quomodo in aquis re
splendent uultus prospicientiū:
sic corda hominū manifesta sūt
prudentibz. Infernus et pditio
nō replebuntur: similiter et ocu
li hominū insatiabiles. Quom̄
probatur in conflatorio argentū.
et in fornace aurum: sic pbatur
homo ore laudantiū. Cor iniqui
exquirit mala: cor aūt rectū ex
quirit scientiā. Si contuderis
stultum in pila. quasi tripsanas
ferente desuper pilo: non aufe
retur ab eo stultitia ei. Diligent
agnosce uultū pecoris tui: tuosq;
greges considera. Non enī habe
bis iugiter potestatem: sed coro
na tribuetur in generatione ge
nerationū. Aperta sunt prata. et
apparuerunt herbe uirentes: et
collecta sunt fena de montibus.
Agni ad uestimentū tuū: et hedi
ad agri preciū. Sufficiat tibi lac
capratum in cibos tuos. in necel
saria domus tue: et ad uictum
ancillis tuis. XXVIII

Fugit impius nemine perse
quente: uultus autē quasi
leo confidens absq; terrore erit.
Propter pēca terre multi princi
pes eius: et ꝑpter hōis sapiām
et hoz scientiam que dicuntur.
uita ducis longior erit. Vir pau
per calumpnians pauperes: si
milis ē ymbri uehementi. i quo
paratur fames. Q̄ui derelinquit
legem. laudant impiū: qui custo
diunt. succenduntur contra eum.
Viri mali nō cogitant iudiciū:
qui aūt requirunt dñm. aīadu
tunt omnia. Melior est pauper
ambulans in simplicitate sua:
q̄m diues praus itineribz. Q̄ui
custodit legem. filius sapiens ē:
qui aūt cōmessatores pascit. con
fundit patrem suū. Q̄ui coacer
uat diuitias usuris. et fenore li
berali: in pauperes eas cōgregat.
Q̄ui declinat aurem suam ne au
diat legem: oratio ei erit execra
bilis. Q̄ui decipit iustos in uia
mala. in interitu suo corruet: et

simplices possidebunt bona eius.
Sapiens sibi uidetur uir diues: pauper autē prudens scrutabitur eum. In exaltatione iustoꝝ multa gl'a est: regnantibꝫ impis ruine hominū. Qui abscondit scelera sua nō dirigetur: qui autem cōfessus fuerit et reliquerit ea, miserecordiam consequetur. Beatus homo qui semp est pauidus: qui uero mentis ē dure, corruet ī malum. Leo rugiens et ursus esuriens: princeps impius sup pplm pauperē. Dux indigens prudentia, multos opprimet p calumpniam: qui autē odit auaritiam, longi fient dies eius. Hominē qui calumpniatur anime sanguinem: si usq; ad lacum fugerit, nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter saluus erit: qui pueris graditur uias concidet semel. Qui operatur terram suā, saturabitur panibꝫ: qui sectatur ocium, replebitur egestate. Vir fidelis multū laudabitur: qui autē festinat ditari, nō erit innocens. Qui cognoscit in iudicio faciem nō bene facit iste: et pro buccella panis deserit ueritatem. Vir qui festinat ditari, et alios inuidet: ignorat qd' egestas supueniat ei. Qui corripit hoīem, gratiam postea inueniet apud eum: magis q̄m ille qui p lingue blandimenta decipit. Qui subtrahit aliquid a patre suo et a matre, et dicit, hoc nō est peccatū: particeps homicide est. Qui se iactat et dilatat, iurgia concitat: qui uero sperat in dño saluabitur. Qui confidit in corde suo stultus est: qui autē graditur sapienter, ipse laudabitur. Qui dat pauperi, non indigebit: qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam. Cum surrexerit impius abscondentur hoīes: cū illi perierint, multiplicabuntur iusti.

XLIX

Uiro qui corripiens tem dura ceruice contemnit: repentinus supuenet et interitus: et eum sanitas nō sequetur. In multiplicatione iustoꝝ letabitur uulgus: cū impius sumpserint principatum, gemet pplus. Vir qui amat sapiam, letificat patrem suū: qui autem nutrit scortum, perdet substantiā. Rex iustus erigit terrā: uir auarus destruet eam. Homo qui blandis fictisq; sermonibꝫ loquitur amico suo: rete expandit gressibꝫ eius. Peccantē uirum iniquū inuoluet laqueus: et iustus laudabit atq; gaudebit. Nouit iustus causam pauperū: impius ignorat sciam. Homines pestilentes dissipant ciuitatem: sapientes uero auertūt furorem. Vir sapiens si cum stulto contenderit: siue trascatur siue rideat, nō inuenier requiem. Viri sanguinū oderunt simplicem: iusti autem querūt aiam eius. Totum spm suū profert stultus: sapiens differt et reseruat in posterū. Prin

ceps qui libenter audit uba men
datu: oms ministros habet im
pios. Pauper et creditor obuiaue
runt sibi: utriusq; illuminator ē
dns. Rex qui iudicat in ueritate
pauperes: thronus et ineternū
firmabitur. Virga atq; correctio
tribuit sapiam: puer autē qui di
mittitur uoluntati sue. cōfundit
matrē suam. In multiplicatione
impioz multiplicabūtur scelera:
et ruinas eoz ipsi uidebūt. Ca
di filiū tuum et refrigerabit te: et
dabis delicias anime tue. Cū pro
pheta defecerit dissipabitur po
pulus: qui uō custodit legem. be
atus est. Seruus ubis nō potest
erudiri: quia qđ dicis intelligit.
et respondere cōtempnit. Vidisti
hoiem uelocem ad loquendum:
stultitia magis speranda est qm
illius correctio. Qui delicate a pu
ericia nutrit seruū suum: postea
sentiet eum cōtumacem. Vir ira
cundus prouocat rixas: et qui ad
indignandū facilis est. erit ad
peccata procliuior. Superbum se
quitur humilitas: et humilem
spū suscipiet gloria. Qui cū fure
participat. odit aiam suam: ad
iurantem audit. et non indicat.
Qui timet hoiem cito corruet:
qui sperat in dno subleuabitur.
Multi requirunt faciem pncipis:
et iudicium a dno egreditur sin
gulor. Abhominantur iusti uir
impiū: et abhominantur impii
eos qui in recta uia sunt. Verba
congregantis: filij uomentis.

Oracio quā locutus ē [illegible]
uir cum quo dns erat: et q
deo secum morante confortatus a
it. Stultissimus sum uiroz: et
sapia hominū non ē mecū. Non
didici sapiam: et noui scientia
scōz. Quis ascendit in celū atq;
descendit: Quis continuit spm
in manib; suis: Quis colligauit
aquas quasi in uestimēto: Quis
suscitauit omnes terminos tre:
Quod nomen eius; et qđ nomē
filij eius si nosti: Omnis sermo
dei ignitus: clipeus ē sperantib;
in se. Ne addas quicq̄m uerbis
illius: et arguaris. inueniarisq;
mendax. Duo rogaui te: ne dene
ges mihi ante quā [illegible] moriar.
Vanitatem et uerba mendacia
longe fac a me: mendicitatē et
diuicias ne dederis mi. Tribue tā
tum uictui meo necessaria; ne
forte saturatus illiciar ad negā
dum. et dicam. quis est dns: et
egestate compulsus furer. et piu
rem nomen dei mei. Ne accuses
seruū ad dnm suum: ne maledi
cat tibi. et coruas. Generatio
que patri suo maledicit: 7 que
matri sue nō benedicit. Generatio
que sibi munda uidetur: 7 tamē
non ē lota sordib; suis. Genera
tio cuius excelsi sunt oculi: et
palpebre eius in alta subrecte.
Generatio que pro dentib; gla
dios habet; et cōmandit molari
b; suis: ut comedat inopes de

terra. et pauperes ex hoīb; San
guisuge due sunt filie: dicentes.
affer affer. Tria sunt insatura
bilia: et quartum qđ numqm̄
dicit sufficit. Infernus 7 os uul
ue: et terra que numqm̄ satia
tur aqua. Ignis uero: numqm̄
dicit sufficit. Oculum qui sub
sannat patrem. et qui despicit
partum matris sue; suffodiant
eum corui de torrentib;: 7 come
dant eum filii aquile. Tria sunt
difficilia mihi; et quartū peni
tus ignoro: uiam aquile ī celo.
uiam colubri supra petram. uiā
nauis in medio mari. et uiā uiri
in adolescentia. Talis est et uia
mulieris adultere: q̄ comedit. et
tergēs .. ui os suum. dicit. Non
sum operata malū. Per tria mo
uetur terra. et quartum qđ nō
potest sustinere; p seruum cum
regnauerit. p stultum cū satura
tus fuerit cibo. p odiosam mulie
rem cū in matrimoniū fuerit as
sumpta: et p ancillam cū fuerit
heres dñe sue. Quatuor sūt mi
nima terre: et ipa sunt sapienti
ora sapientib;. Formice popls in
firmus: qui preparant in messe
cibum sibi. Lepusculus plebs in
ualida: qui in petra cubile suū
collocat. Regem locusta nō ha
bet: et egreditur universa per
turmas. Stellio manib; nititur:
et moratur in edib; regis. Tria
sunt que bene graduntur: et
quartum qđ incedit feliciter. Leo
fortissimus bestiarū: ad nullius
pauebit occursum. Gallus succin
ctus lumbos. Et aries: nec ē rex
qui resistat ei. Et qui stultus ap
parierit: postqm̄ eleuatus ē in
sublime. Si enim intellexisset: or
imposuisset manū. Qui autem
fortiter premit ubera ad eliciē
dum lac: exprimit butirum. Et
qui uehementer emungit: elicit
sanguinē. Et qui prouocat iras:
producit discordias. XXX

Verba lamuelis regis: uisio
qua erudiuit eum mater
sua. Quid dilecte mi: Quid dile
cte uteri mei: Quid dilecte uoto
rum meor: Ne dederis mulieri;
substantiam tuam: et diuitias
tuas ad delendos reges. Nolī re
gib; o lamuel. nolī regib; dare u
num; quia nullū secretum ē ubi
regnat ebrietas: ne forte bibant
et obliuiscantur iudicior 7 mu
tent causam filior pauperis. Date
siceram merentib;: et uinū his
qui amaro sunt animo. Bibant
et obliuiscantur egestatis sue:
et dolores nō recordentur amplius.
Aperi os tuū muto: et causis
omniū filior qui ptranseūt. Ape
ri os tuum; decerne qđ iustum
est: et iudica inopem et pauperē.
Mulierem fortem quis Aleph
inueniet: Procul et de ultī
mis finib; pretium eius. Beth Con
fidit in ea cor uiri sui: et spolis
nō indigebit. Gimel Reddet ei bo
num et nō malum: omnib; dieb;

uxore sue. Deleth Que[re]uit lanam
et linum: et operata est consilio
manuū suaꝝ. He Facta est quasi
naus institoris: de longe portans panem suū. Vau Et de nocte
surrexit: deditq; predam domesticis suis. et cibaria ancillis suis.
Zai Consideravit agrum et emit
eum: de fructu manuū suarum
plantavit vineam. Heth Accinxit
fortitudine lumbos suos: et roboravit brachiū suū. Theth Gustavit et vidit quia bona est negotiatio eius: non extinguetur in
nocte lucerna eius. Joth Manū
suam misit ad fortia: et digiti ei⁹
apprehenderunt fusum. Caph Manum suā aperuit inopi: et palmas suas extendit ad paupere.
Lamech Non timebit domui sue
a frigoribus nimis: omnes enī domestici eius vestiti duplicibus.
Men Stragulatam vestem fecit
sibi: byssus et purpura indumentum eius. Nun Nobilis in portis
vir eius: quando sederit cū senatoribus terre. Samech Sindonē fecit et vendidit: et cingulum tradidit chananeo. Ayn Fortitudo et
decor indumentū eius: et ridebit
in die novissimo. Phe Os suum
aperuit sapie: et lex clementie ī
lingua eius. Sade Considerauit
semitas domus sue: et panem otiosa nō comedit. Coph Surrexerunt filii eius; et beatissimā predicaverunt: vir eius et laudavit
eam. Res Multe filie congregauerunt divitias: tu supgressa
es universas. Syn Fallax grā et
vana est pulchritudo: mulier
timens deum ipsa laudabitur.
Thau Date ei de fructu manuū
suaꝝ: et laudent eam in portis
opera eius. Explicunt proverbia
salomonis. Incipit prologus in
librum ecclesiastes.

Semini me hoc ferme
quinquennio cū adh⁹
rome eē. et ecclesiasten sancte blesille legerem. ut e
am ad contemptū huius mundi
provocarem. et omne qđ in mundo cerneret putaret ēe pro nichilo; rogatum ab ea ut in morem
cōmentarioli obscura quęq; dissererem: ut absq; me posset intelligere que legebat. Itaq; qm in p
cinctu nri opis. subita morte
subtracta ē. et nō meruimus o
paula et eustochiū talem utere
nre habere consortem. tantoq;
vulnere percussus tunc obmutui;
nunc in bethleem positus. angustiore videlicet civitate. et illius
memorie et vobis reddo quod debeo: hoc breviter āmonens. qđ
nullius auctoritatem secutus
sum. sed de hebreo transferens.
magis me septuaginta interp̄
tum consuetudini coaptaui. in
hys dumtaxat que non multū
ab hebraicis discrepabant. Interdum aquile quoq; et symachi. et
theodotionis recordatus sum. ut
nec novitate nimia lectoris stu-

dium deterrerem: nec turbū contra conscientiā meam. fonte ueritatis omisso. opinionū riuulos consectarer. Explicit prolog.

Incipit liber ecclesiastes.

Verba ecclesiastes: filij dauid regis iherlim. Vanitas uanitatū dixit ecclesiastes: uanitas uanitatū. et omnia uanitas. Quid habet amplius homo de uniuerso labore suo. quo laborat sub sole? Generatio preterit: et generatio aduenit: terra uero in eternum stat. Oritur sol et occidit: et ad locū suū reuertitur: ibiq; renascens. girat p meridiem: et flectitur ad aquilonem. Lustrans uniuersa in circuitu pergit sps: et in circulos suos reuertitur. Omnia flumina intrant in mare: et mare nō redundat. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur: ut iterū fluant. Cuncte res difficiles: nō potest homo eas explicare sermone. Non saturatur oculus uisu: nec auris impletur auditu. Quid ē qđ fuit? ipm quod futurum est. Quid est qđ factum ē? ipm qđ faciendum ē. Nichil sub sole nouum: nec ualet quisq̄m dicere. ecce hoc recens ē. Jam enim precessit in seculis: que fuerūt ante nos. Non ē prioz memoria: sed nec eoz quidem que postea futura sūt. erit recordatio apud eos qui futuri sūt in nouissimo. Ego ecclesiastes fui rex isrl' in iherlim: et proposui in animo meo. querere et inuestigare sapienter. de oībz que fiunt sub sole. Hanc occupationē pessimā dedit deus filijs hominū: ut occuparentur in ea. Vidi cuncta que fiunt sub sole: et ecce uniuersa uanitas. et afflictio sps. Peruersi difficile corrigūtur: et stultoz infinitus est numerus. Locutus sum in corde meo: dices. Ecce magnus effectus sum. et p̄cessi sapientia oēs qui fuerunt ante me in iherlim: et mens mea cōtemplata est multa sapienter. et didici. Dediq; cor meum ut scirem prudentiam atq; doctrinam: erroresq; atq; stulticiā. Et agnoui quod in his quoq; ēet labor et afflictio sps: eo quod in multa sapia multa sit indignatio: et q̄ addit scientiā. addit et dolorem.

Dixi ergo in corde meo. Vadam et affluam deliciis: et fruar bonis. Et uidi quoq; qđ hoc ēet uanitas. Risumq; reputaui errorem: et gaudio dixi. Quid frustra deciperis? Cogitaui in corde meo. abstrahere a uino carnem meā. ut animū meum transferrem ad sapiam. deuitaremq; stulticiam; donec uiderem quid ēet utile filijs hominū: quo facto opus ē sub sole numero dierum uite sue. Magnificaui opera mea. Edificaui mi domos. et plantaui uineas; feci ortos et

pomeria: et conseui ea cuncti ge
neris arboribz. Et extruxi m pis
cinas aquaz: ut irrigarem siluā
lignoz germinantium. Possedi
seruos et ancillas. multamq; fa
miliam habui; armenta quoq; 7
magnos ouium greges: ultr̄ om
nes qui fuerūt ante me in ihrlm.
Coaceruaui m argentū et aurū:
et substantias regum et puntiay.
Feci m cantoz̄es et cantatrices. et
delicias filioz hominū: ciphos 7
urceolos in ministerio ad una
fundenda. Et supgressus sum opi
bz: oms qui ante me fuerunt in
ihrlm. Sapīa quoq; pseuerauit
mecū; et oīa que desiderauerūt
oculi mei nō negaui eis: nec prohi
bui cor meū. quin oīi uoluptate
frueretur. et oblectaret se in hys q̄
paraueram. Et hanc ratus sum
partem meā: si uteret labore meo.
Cumq; me conuertissem ad unūsa
opa que fecerant manus mee. et
ad labores in quib; frustra sudā
ueram; uidi in omnib; uanitatē
et afflictionē animi: et nichil p
manere sub sole. Transiui ad con
templandā sapīam: erroresq; et
stultitiā. Quid est inq̄m homo;
ut sequi possit regem factorē su
um: Et uidi q̄a tantum p̄cederet
sapīa stultitiam: q̄ntum differt
lux a tenebris. Sapientis oculi in
capite eius: stultus i tenebris am
bulat. Et didici: qd̄ unus utriq;
eēt interitus. Et dixi i corde meo.
Si unus et stulti et mis occasus
erit; quid m̄ prodest qd̄ maiorem
sapīe dedi operam: Locutusq; sū
cū mente mea: animadūti qd̄ hoc
quoq; eēt uanitas. Non enim erit
memoria sapientis. similiter ut
stulti in ppetuū: et futura tempa
obliuione cuncta pariter opient.
Moritur doctus simulē et indoct⁹.
Et idcirco tediuit me uite mee:
uidentē mala unūsa ee sub sole.
et cuncta uanitatē atq; afflictio
nem spūs. Rursus detestatus sum
omnē industriam meā. qua sub
sole studiosissime laboraui; habi
turus heredem post me. quem ig
noro utrū sapiens an stultus fu
turus sit: et dñabitur in laboribz
meis. quibz desudaui. et sollicitus
fui. Et est q̄q̄m tam uanū: Vnde
cessaui: renunciauitq; cor meum
ultra laborare sub sole. Nam cū
alius laboret in sapīa et doctrina
et sollicitudine: et homini ocioso
quesita dimittit. Et hoc g̃ uani
tas: et magnū malū. Quid enī
proderit homini de unūsolo labore
suo. et afflictione spūs; qua sub so
le cruciatus ē: Cuncti dies eius
doloribz et erumpnis pleni sunt:
nec p noctem mente requiescit.
Et hoc nonne uanitas est: Non
ne melius ē comedere et bibere; et
ostendere anime sue bona de labo
ribz suis: Et hoc de manu dei est.
Quis ita uorabit; et deliciis af
fluet ut ego: Homini bono in cō
spectu suo: dedit ds sapīam et
scīam et letitiam. Peccatori aūt

dedit afflictionē et curam supflu
am: ut addat et congreget. 7 tra
dat ei qui placuit deo. Sed et hoc
uanitas: 7 cassa sollicitudo mtis.

Omnia tempus ha III
bent: et suis spatis transe
unt uniuersa sub celo. Tempus na
scendi: et tempus moriendi. Temp⁹
plantandi: et tempus euellendi.
qd plantatū est. Tempus occiden
di: et tempus sanandi. Tempus
destruendi: et tempus edificandi.
Tempus flendi: et tempus riden
di. Tempus plangendi: et temp⁹
saltandi. Tempus spargendi la
pides: et tempus colligendi. Tem
pus amplexandi: et tempus lon
ge fieri ab amplexib⁹. Tempus
acquirendi: et tempus pdendi.
Tempus custodiendi: et temp⁹
abiciendi. Tempus scindendi: 7
tempus consuendi. Tempus ta
cendi: et tempus loq̄ndi. Temp⁹
dilectionis: et tempus odij. Tem
pus belli: et tempus pacis. Q'd
habet amplius homo de labore
suo? Vidi afflictionē quā dedit
ds filijs hominū: ut distendan
tur in ea. Cuncta fecit bona in
tempore suo; et mūdū tradidit
disputationi eor̄: ut n̄ inueniat
homo opus qd operatus est ds ab
initio usq; in finem. Et cognou
qd non ēet melius: nisi letari et
facere bene in uita sua. Omnis
enī homo qui comedit et bibit.
et uidet bonum de labore suo:
hoc donū dei est. Didici qd' om
nia opa que fecit ds: pseuerent i
eternum. Non possumus eis q̄q̄m
addere uel auferre: que fecit ds
ut timeatur. Qd' factum ē. ipsū
pmanet; que futura sunt iam
fuerunt: et ds instaurat qd' abiit.
Vidi sub sole in loco iudicij impi
etatem: et in loco iustitie iniqu
tatē. Et dixi in corde meo. Justū
et impiū iudicabit ds: et temp⁹
omnis rei tunc erit. Dixi i corde
meo de filijs hominū; ut pbaret
eos ds: et ostenderet similes esse
bestijs. Idcirco unus interitus est
hominis et iumentor̄: et equa u
triusq; conditio. Sicut moritur ho
mo: sic et illa moriuntur. Similit
spirant omnia: et nichil habet
homo amplius iumēto. Cuncta
subiacent uanitati: et omnia p
gunt ad unū locum. De terra fac
ta sunt: et in terrā pariter reuer
tuntur. Quis nouit si sps filior̄
ade ascendat sursum; 7 si sps
iumentor̄ descendat deorsum? Et
deprehendi nichil ēe melius. q̄m le
tari hoīem in opere suo: et hanc
ēe partem illius. Quis enī eum
adducet; ut post se futura cognoscat?

Reuerti me ad alia; et III
uidi calumpnias que sub
sole geruntur. et lacrimas innocē
tium. et neminē consolatorem:
nec posse resistere eor̄ uiolentie.
cunctor̄ auxilio destitutos. Et
laudaui magis mortuos q̄m ui
uentes; et feliciorem utroq; iudi
caui qui necdum natus est: nec

udit mala que sub sole fiũt. Rursum cõtemplatus sum omnes labores hominũ: et industrias aiãduerti patere inuidie proximi. Et in hoc ergo: uanitas et cura superflua est. Stultus complicat manus suas: et comedit carnes suas dicens. Melior est pugillus cum requie: quã plena utraq; manus cum labore et afflictione animi. Conspexi rursum et aliam uanitatem sub sole. Unus est et secũdus non habet. non filium. non fratrem: et tamen laborare non cessat. nec saciantur oculi eius diuitijs: nec recogitat dicens. Cui laboro: et fraudo aiam meam bonis? In hoc quoq; est uanitas: et afflictio pessima. Melius ergo sunt duos esse simul. quam unum: habent enim emolumentũ societatis sue. Si unus ceciderit: ab altero fulcietur. Ve soli: quia cum ceciderit. non habet subleuantem se. Et si dormierint duo: fouebũtur mutuo. Unus quomodo calefiet? Et si quispiam preualuerit contra unum: duo resistent ei. Funiculus triplex: difficile rumpitur. Melior est puer pauper et sapiens rege stulto et sene: qui nescit prouidere in posterum. qd et de carcere cathenisq; interdum quis egrediatur ad regnũ: et alius natus in regno inopia consumatur. Vidi cunctos uiuentes qui ambulant sub sole. cum adolescente secundo: qui consurget pro eo. Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eũ: et qui postea sunt futuri non letabuntur in eo. Sed et hoc uanitas: et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum ingrediens domum dei: et appropinqua ut audias. Multo enim melior est obedientia. quã stultorum uictime: qui nesciunt quid faciant mali.

V

De temere quid loquaris: neq; cor tuum sit uelox ad proferendũ sermonem coram deo. Deus enim in celo. et tu super terram: ideirco sint pauci sermones tui. Multas curas sequuntur somnia: et in multis sermonibus inuenietur stultitia. Si quid uouisti deo. ne moreris reddere: displicet enim ei. infidelis et stulta promissio: sed quodcunq; uoueris redde. Multoq; melius est non uouere: quã post uotum promissa non reddere. Ne dederis os tuum. ut peccare faciat carnem tuam: neq; dicas coram angelo. non est prouidentia: ne forte iratus deus super sermones tuos. dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi multa sunt somnia. plurime uanitates: et sermones innumeri. Tu uero dñm time. Si uideris calumpnias egenorum. et uiolenta iudicia. et subuerti iusticiam in prouincia. non mireris super hoc negocio: quia excelso excelsior est. et alius. et super hos quoq; eminentiores sunt alii: et insuper uniuerse terre rex imperat seruienti. Auarus non implebitur pecunia: et q

amat diuitias. fructus ñ capiet ex eis. Et hoc ꝯ uanitas. Vbi multe sunt opes: et multi qui cõmedunt eas. Et quid ꝓdest possessori; nisi qđ cernit diuicias oculis suis? Dulcis est somnus opanti: siue parum siue multũ cõmedat. Saturitas aũt diuitis: nõ sinit eum dormire. Est et alia infirmitas pessima quã uidi sub sole: diuicie conseruate in malũ dñi sui. Pereunt enĩ: in afflictione pessima. Generauit filium: qui in summa egestate erit. Sicut egressus ẽ nudus de utero matris sue. sic reuertetur: et nichil auferet secum de labore suo. Miserabilis ꝓrsus infirmitas. Quomodo uenit: sic reũtetur. Quid ergo ꝓdest ei; quod laborauit in uentum? Cunctis diebus uite sue comedit in tenebris et in curis multis: et in erumpna atq; tristicia. Hoc itaq; mihi uisum ẽ bonũ; ut comedat quis et bibat. et fruatur letitia ex labore suo quo laborauit ipe sub sole. numero dierũ uite sue quos dedit ei ds: et hec est pars illius. Et omni homini cui dedit ds diuitias atq; substãtiam. potestatemq; ei tribuit ut comedat ex eis. et fruatur parte sua. et letetur de labore suo: hoc est donum dei. Non enĩ satis recordabitur dierũ uite sue: eo qđ ds occupet delicijs cor ei. VI

Est et aliud malum qđ' uidi sub sole: et quidem frequẽs apud hõies. Vir cui dedit ds diuitias et substantiã et honorem. et nichil deest anime sue ex omnibus que desiderat; nec tribuit ei potestatem ds ut comedat ex eo: sed homo extraneus uorabit illud. Hec uanitas et magna miseria ẽ. Si genuerit quispiam centũ liberos. et uixerit multos annos. et plures dies etatis habuerit. et anima illius nõ utatur bonis substantie sue. sepultura q̃ careat: de hoc ego ꝓnuntio. qđ' melior illo sit abortiuus. Frustra enim uenit et pergit ad tenebras: et obliuione delebitur nom eius. Non uidit solem: nec cognouit distantiam boni et mali. Etiam si duobus milibus annis uixerit. et nõ fuerit ꝓ fruitus bonis; nonne ad unũ locum ꝓperant omnia? Omnis labor hominis in ore eius: sed aĩa illius nõ implebitur. Quid habet amplius ab stulto sapiens; et quid paup. nisi ut pgat illuc ubi est uita? Melius est uidere qđ' cupias: q̃m desiderare qđ' nescias. Sed et hoc uanitas ẽ: et presumptio sps. Qui futurus ẽ. iam uocatũ est nom eius; et scitur qđ' homo sit: et non possit contra fortiorẽ se in iudicio contendere. Verba sunt plurima: multamq; in disputando uanitatẽ habẽtia. VII

Quid necesse est homini mirabilia se querere; cũ ignoret quid conducat sibi in uita sua. numero dierũ pegrinationis sue.

et tempore qđ uelut umbra ꝑteriit:
Aut quis ei poterit indicare: quid
post eum futurum sub sole sit: Me
lius ē nomen bonū q̄m unguenta
pciosa: et dies mortis. die natiui
tatis. Melius ē ire ad domū luc
tus: q̄m ad domū conuiuij. In il
la enim finis cunctoꝝ āmonetur
hominū: et uiuens cogitat quid
futurum sit. Melior est ira risu:
quia ꝑ tristiciam uultus. corrigi
tur animus delinquentis. Cor sapi
entiū ubi tristicia est: et cor stultoꝝ
ubi letitia. Melius est a sapiente
corripi. q̄m stultoꝝ adulatione de
cipi: quia sicut sonitus spinaꝝ ar
dentium sub olla. sic risus stulti.
Sꝫ et hoc uanitas. Calumpnia cō
turbat sapientē: et perdet robur
cordis eius. Melior est finis oratio
nis: q̄m principiū. Melior est paci
ens: arrogante. Ne sis uelox ad ira
scendum: quia ira in sinu stulti
requiescit. Ne dicas. Quid putas
causę est. qđ priora tempa meliora
fuere. q̄m nunc sunt: Stulta est
enī huiuscemodi interrogatio. Utili
or enim ē sapia cum diuitijs: et
magis ꝑdest uidentibꝫ solem. Si
cut enim protegit sapia: sic ptegit
pecunia. Hoc aūt plus habet eru
ditio et sapientia: qđ uitam ti
buunt possessori suo. Considera
opa dei: qđ nemo possit corrigere
quem ille despexerit. In die bona
fruere bonis: et malam diem pre
caue. Sicut enī hanc sic et illam
fecit ds: ut nō inueniat homo
contra eū iustas querimonias. Hec
quoq; uidi in diebus uanitatis
mee. Justus perit in iustitia sua:
et impius multo uiuit tempore i
ſua malicia. Noli ē iustus multū;
neq; plus sapias q̄m necesse ē: ne
obstupescas. Ne impie agas mul
tum; et noli ē stultus: ne moria
ris in tempore nō tuo. Bonū est
te sustentare iustum; sꝫ et ab illo
ne subtrahas manū tuam: quia
qui timet dñm nichil negligit. Sa
pientia confortauit sapientē: sup
decem principes ciuitatis. Non est
enī iustus homo in terra: qui fa
ciat bonum. et non peccet. Sed et
cunctis sermonibꝫ qui dicūtur ne
accōmodes cor tuū: ne forte audi
as seruū tuū maledicentem tibi.
Scit enī conscientia tua: qđ tu
crebro maledixisti alijs. Cuncta
temptaui in sapia. Dixi; sapiens
efficiar: et ipa longius recessit a
me. multo magis q̄m erat. Et al
ta ꝑfunditas; quis inueniet eā?
Lustraui uniuersa animo meo;
ut scirem et considerarem et que
rerem sapiam et rationē: et ut
cognoscerem impietatē stulti. et
errorem imprudentiū. Et inuen
amariorem morte mulierē; que
laqueus uenatoꝝ est. et sagena
cor eius: uincula sūt manus illi.
Qui placet deo. effugiet illam:
qui aūtē peccatoꝝ est. capietur
ab illa. Ecce hoc inueni. dixit ec
clesiastes. unū et alterum. ut in
uenirem rationem quam adhuc

quent aīa mea: et nō inuēni. Vi
rum de mille unū reperi: mulie
rem ex omnibz nō inuēni. Solū
modo hoc inuēni: qm fecerit ds
hoiem rectum: et ipse se ifinitis
miscuerit quēstionibz. Quis ta
lis ut sapiens est. et quis nouit
solutionem uerbi?

VIII

Sapientia hōis lucet in uultu
eius: et potentissimus faciē
illius cōmutauit. Ego os regis
obserua: et pcepta iuramēti dei.
Ne festines recedere a facie eius.
neq; pmaneas in opere malo: qa
omne qd uoluerit faciet. et ser
mo illius potestate plenus est:
nec dicere ei quisqm potest. qre
ita facis. Qui custodit pceptū:
nō expietur quicqm mali. Tem
pus et responsionē: cor sapientis
intelligit. Omni negocio temp⁹
est et oportunitas: et multa ho
minis afflictio: qui ignorat pte
rita. et futura nullo scire potest
nuncio. Non est in hōis ditione
phibere spm: nec habet potesta
tem in die mortis. nec sinitur q̄
escere ingruente bello: neq; sal
uabit impietas impiū. Omnia
hec consideraui: et dedi cor meū
in cunctis operibz que fiunt sub
sole. Interdum dñatur homo ho
mini: in malū suū. Vidi impios
sepultos: qui etiā cum adhuc ui
uerent in loco scō erant: et lau
dabantur in ciuitate. quasi iustoz
opum. Sed et hoc uanitas est.
Etenī quia nō pfertur cito cōtra
malos sententia: absq; timore ul
lo filij hominū ppetrant mala. Ar
tamen peccatoz ex eo qd centies
facit malum. et per patientiā
sustentatur: ego cognoui qd erit
bonū timentibz dm. qui uerent
faciem eius. Non sit bonum im
pio: nec plongentur dies eius: sz
quasi umbra transeant. qui non
timent faciem dñi. Est et alia
uanitas: que fit sup terrā. Sunt
iusti quibz mala puenīunt: quasi
opera egerint impioz. Et sunt
impij: qui ita securi sunt quasi
iustoz facta habeant. Sz et hoc:
uanissimū iudico. Laudaui igit
letitiam. qd non ēet homini bo
nū sub sole. nisi qd comederet et
biberet atq; gauderet: et hoc so
lum secum afferret de labore suo:
in dieb; uite sue quos dedit ei ds
sub sole. Et apposui cor meum ut
scirem sapiam: et intelligerē dis
tinctionē que uersatur in terra.
Est homo: qui diebz ac noctibz
somnū nō capit oculis. Et in
telleri qd omnū operum dei nul
lam possit homo inuenire ratio
nem: eoz que fiunt sub sole. Et
quanto plus laborauerit ad que
rendum: tanto minus inueniet.
Etiā si dixerit sapiens se nosse:
non poterit reperire. Omnia her
tractaui in corde meo: ut curiose

IX

intelligerem.

Sunt iusti atq; sapientes: et
opera eoz in manu dei: et tamē
nescit homo utrū amore an odio

dignus sit. sed omia in futuro ser
uantur incerta: eo qđ unuersa
eque eueniant iusto et impio. bo
no et malo. mundo et imundo: i
molanti uictimas et sacrificia cō
tempnenti. Sicut bonus. sic et pec
cator: ut purus. ita et ille qui
uerum deierat. Hoc est pessimū
inter omnia que sub sole fiunt:
qa eadem cunctis euenīt. Un
de et corda filioz hominū implē
tur malicia et contemptu i uita
sua: et post hec ad inferos dedu
centur. Nemo est q semp uiuat:
et qui huius rei habeat fiduci
am. Melior est canis uiuus: leo
ne mortuo. Uiuentes enī sciunt
se ee morituros: mortui uero ni
chil nouerunt amplius. nec ha
bent ultra mercedem: quia obli
uioni tradita est memoria eoz.
Amor quoq; et odium et inuidie
simul pierunt: nec habent partē
in hoc seculo. et in opere qđ sub
sole geritur. Uade ergo et comede
in letitia panem tuum: et bibe
cum gaudio uinū tuū: quia deo
placent opa tua. Omī tempore
sint uestimenta tua candida:
et oleum de capite tuo ñ deficiat.
Perfruere uita cum uxore quā
diligis: cunctis diebz uite insta
bilitatis tue. qui dati sunt tibi
sub sole. omni tempore uanitatis
tue. Hec est enī pars in uita. et
in labore tuo: quo laboras sub
sole. Quodcūq; potest facē ma
nus tua instanter operare: qa
nec opus. nec ratio. nec scientia. ñ
sapientia. erunt apud inferos q
tu properas. Uerti me ad aliud:
uidiq; sub sole. nec uelocium esse
cursum. nec fortium bellū. nec sa
pientiū panem. nec doctoz diuici
as. nec artificum gram: sed tem
pus casumq; in omnibz. Nescit
homo finem suū: sz sicut pisces
capiuntur hamo. et sicut aues
comphenduntur laqueo: sic ca
piuntur hoies tempore malo. cū
eis extemplo supueneri. Hanc q;
sub sole uidi sapiam: et pbaui
maximā. Ciuitas parua et pauci
in ea uiri: uenit contra eam rex
magnus. et uallauit eam. extru
xitq; munitiones p gyrum: et p
fecta est obsidio. Inuentus q; in
ea uir paup et sapiens: liberauit
urbem p sapiam suam: et nullus
deinceps recordatus est hominis
illius pauperis. Et dicebam ego:
meliorem ee sapiam fortitudine.
Quomodo ergo sapia pauperis
est contempta. et uerba illius nō
sunt audita: Uerba sapientiū
audiuntur in silentio: plus qm
clamor principis inter stultos. Me
lior est sapia: qm arma bellica.
Et qui in uno peccauerit: mul
ta bona perdet. X
Muscę morientes: perdunt
suauitatē unguenti. Preciosior
est sapia. paruaq; gloria: ad
tempus stultitia. Cor sapientis
in dextera eius: et cor stulti in si
nistra illius. Sz et in uia stultus

ambulans: cū ipse insipiens sit. omēs stultos estimat. Si spūs potestatem habentis ascenderit sup te. locum tuū ne dimiseris: quia curatio cessare faciet peccata maxima. Est malū quod vidi sub sole. quasi p errorem egrediens a facie principis; positum stultū in dignitate sublimi: et divites sedere deorsum. Vidi seruos in equis: et principes ambulantes q̄si seruos sup terram. Qui fodit foueam incidet in eam: et qui dissipat sepem. mordebit eū coluber. Qui transfert lapides. affligetur in eis: et qui scindit ligna. vulnerabitur ab eis. Si retusum fuit ferrum. et hoc non ut prius. sed hebetatum fuerit: multo labore exacuetur. Et post industriam: sequetur sapia. Si mordeat serpens in silentio: nichil eo minus habet qui occulte detrahit. Verba oris sapientis. gratia: et labia ī sipientis p̄cipitabunt eū. Initiū uerboꝝ eius stultitia: et nouissimū oris illius error pessimus. Stultus uerba multiplicat. Ignorat homo qd̄ ante se fuerit: et quod post futurū est. quis illi poterit indicare. Labor stultoꝝ affligeret eos: qui nesciunt ī urbem p̄gere. Ve tibi terra cuius rex puer est: et cuius p̄cipes mane comedūt. Beata terra cuius rex nobilis ē: et cuius p̄cipes uescuntur in tempore suo. ad reficiendum et nō ad luxuriam. In pigritiis humiliabitur contignatio: et in infirmitate manuū pstillabit dom⁹. In risu faciunt panem et uinum: ut epulentur bibentes. Et pecunie obediunt omnia. In cogitatione tua regi ne detrahas: et in secreto cubiculi tui. ne maledixeris diuiti: quia et aues celi portabūt uocem tuam. et qui habet pennas annūtiabit sententiam. XI

Mitte panem tuū sup transeuntes aquas: q̄a post multa tempa inuenies illū. Da partes. septem necnon et octo: quia ignoras quid futurum sit mali sup terrā. Si repletę fuerint nubes: ymbrem sup terrā effundēt. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonē: in quocūq; loco ceciderit. ibi erit. Qui obseruat uentum nō seminat: et qui cōsiderat nubes. numq̄m metet. Quo modo ignoras que sit uia spūs. et qua ratione compingantur ossa in uentre pregnantis: sic nescis opera dei qui fabricator est oīum. Mane semina semen tuū. et uespere ne cesset manus tua; quia nescis quid magis oriatur hoc aut illud: et si utrumq; simul. melius erit. Dulce lumen. et delectabile est oculis uidere solem. Si annis multis uixerit homo. et in his omnibus letus erit; meminisse debet tenebrosi temporis. et dierum multoꝝ: qui cū uenerint. uanitatis arguuntur p̄terita. Letare ergo iuuenis ī ado

lescentia tua. et in bono sit cor tu
um. in diebz iuuentutis tue; et
ambula in uijs cordis tui. et in
intuitu oculoz tuoz: et scito qd'
pro omnib; hijs adducet te ds in
iudiciū. Aufer iram a corde tuo:
et amoue malitiam a carne tua.
Adolescentia enim et uoluptas
uana sunt. XII
Memento creatoris tui in diebz
iuuentutis tue. ante qm̄ ueniat
tempus afflictionis. et appropin
quent anni de quib; dicas. non
michi placent; ante qm̄ tenebres
cat sol. et lumen et stelle et luna:
et reuertantur nubes post pluuiam.
Quando cōmouebuntur custodes
domus. et nutabunt uiri fortissi
mi; et otiose erunt molentes in
minuto numero. et tenebrescent
uidentes p foramina. et claudent
ostia in platea. in humilitate uo
cis molentis. et consurgent ad uo
cem uolucris: et obsurdescēt om
nes filie carminis. Excelsa quoq;
timebunt: et formidabunt in uia.
Florebit amigdalus. impinguа
bitur locusta. et dissipabitur cap
paris; qm̄ ibit homo in domum
eternitatis sue: et circuibunt in
platea plangentes. Antequm̄ rum
patur funis argenteus. et recur
rat uitta aurea; et conteratur y
dria sup fontem. et confringatur
rota super cisternam. et reuertatur
pulus in terrā suam unde erat:
et sps̄ redeat ad eum qui dedit il
lum. Vanitas uanitatum dixit
eccl'astes: et omnia uanitas. Cūq;
eēt sapientissimus eccl'astes. docu
it populū; et enarrauit que fecerat:
et inuestigans composuit para
bolas multas. Quesiuit uerba
utilia: et conscripsit sermones
rectissimos. ac ueritate plenos.
Verba sapientiū sicut stimuli;
et quasi claui in altum defixi:
que p magistroz consiliuū data
sunt a pastore uno. Hijs amplius
fili mi ne requiras. Faciendi plu
res libros nullus est finis: freqns
q; meditatio. carnis est afflictio.
Finem loquendi: pariter oīes
audiamus. Deum time. et man
data eius obserua: hoc ē omnis
homo. Cuncta que fiunt adduc
et ds in iudicium: pro omni er
rato. siue bonū siue malum sit.
Explicit liber ecclesiastes. Incipi
unt cantica can
Osculetur me ticoz.
osculo oris sui.
Quia meliora
sunt ubera tua
uino: fragrātia
unguentis optimis. Oleum effu
sum nomen tuū: ideo adolescen
tule dilexerunt te. Trahe me p̄t
te: curremus in odore unguentoz
tuoz. Introduxit me rex in cella
ria sua. Exultabimus et letabi
mur in te: memores uberū tuoz
sup uinum. Recti diligunt te.
Nigra sum sed formosa filie ihe
rlm: sicut tabernacula cedar. sic
pelles salomonis. Nolite me con

siderare quod fusca sum: quia
decoloravit me sol. Filii matris
mee pugnaverunt contra me.
Posuerunt me custodem in vi
neis: vineam meam non custo
divi. Indica mihi quem diligit
anima mea; ubi pascas. ubi cu
bes in meridie: ne vagari incipi
am post greges sodalium tuorum.
Si ignoras te o pulcherrima in
ter mulieres; egredere. et abi pe
restigia gregum: et pasce hedos
tuos iuxta tabernacula pastor.
Equitatui meo in curribus phara
onis: assimilavi te amica mea.
Pulchre sunt gene tue sicut tur
turis: collum tuum sicut moni
lia. Murenulas aureas facie
mus tibi: vermiculatas argen
to. Cum esset rex in accubitu suo:
nardus mea dedit odorem suū.
Fasciculus murre dilectus meus
mihi: inter ubera mea cōmo
rabitur. Botrus cypri dilectus
meus mihi: in vineis engaddi.
Ecce tu pulchra es amica mea.
ecce tu pulchra: oculi tui colum
barū. Ecce tu pulcher es dilē
mi: et decorus. Lectulus noster
floridus. Tigna domorum nostrarum
cedrina: laquearia nra cypressi
Ego flos campi: Et
et lilium convallium. Sic
ut lilium inter spinas: sic amī
ca mea inter filias. Sicut malus
inter ligna silvarum: sic dilec
tus meus inter filios. Sub um
bra illius quē desideraverā sedi:
et fructus ei dulcis gutturi meo.
Introduxit me rex in cellam vina
riam: ordinavit in me caritatē.
Fulcite me floribus; stipate me
malis: quia amore langueo. Le
va eius sub capite meo: et dextē
ra illius amplexabitur me. Adju
ro vos filie iherlm per capreas cer
vosq; camporum; ne suscitetis neq;
evigilare faciatis dilectam: do
nec ipsa velit. Vox dilecti mei.
Ecce iste venit. saliens in monti
bus: et transiliens colles. Simi
lis est dilectus meus: capree
hinnuloq; cervorum. Ecce ipse stat
post parietem nrm: respiciens
p fenestras. prospiciens per can
cellos. Ecce dilectus mus loquitur
mihi. Surge propera amica
mea. columba mea. formosa me
a: et veni. Jam enim hiemps
transiit: imber abiit et recessit.
Flores apparuerunt in tra nra:
tempus putationis advenit. Vox
turturis audita est in tra nra.
Ficus protulit grossos suos: vi
nee florentes dederunt odorem
suum. Surge amica mea. spe
ciosa mea. et veni: columba me
a. in foraminibus petre. i caverna
macerie. Ostende mihi faciem
tuam: sonet vox tua in auri
meis. Vox enim tua dulcis: et
facies tua decora. Capite nobis
vulpes parvulas. que demoli
untur vineas: nam vinea nra
floruit. Dilectus meus mihi et
ego illi; qui pascitur inter lilia:

donec aspiret dies. et inclinent umbre. Reuertere. similis esto dilecte mi capree hinnuloq; cer uor. sup montes bether. III

In lectulo meo p noctes quesiui. quem diligit anima mea. Quesiui illum. et nō inuenī. Surgam et circuibo ciuitatē. per uicos et plateas quetam quē diligit anima mea. Quesiui illum. et non inuenī. Inuenerunt me uigiles. qui custodiunt ciuitatē. Num quem diligit anima mea uidistis. Paululum cū ptransissem eos. inuenī quem diligit anima mea. Tenui eum nec dimittam. donec introducam illum in domū matris mee. et in cubiculum genitricis mee. Aduro uos filie ihrusalem p capreas ceruosq; campozum. ne suscitetis neq; euigilare faciatis dilectam. donec ipa uelit. Quē est ista que ascendit p desertum. sicut urgula fumi ex aromatibus mirre et thuris. et uniuersi generis pulueris pigmentary. Ecce lectulum salomonis. sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis isrl. omnes tenentes gladios. et ad bella doctissimi. Unusquisq; ensis super femur suum. propter timores nocturnos. Ferculum fecit sibi rex salomon. de lignis libani. Columpnas eius fecit argenteas. reclinatozium aureū. ascensum purpureum. media caritate constrauit. propter filias ihrlm.

Egredimini et uidete filie syon regem salomonem. in diademate quo coronauit eum mater sua. in die desponsationis illius. et in die letitie cordis eius. IIII

Quam pulchra es amica mea. quam pulchra es. oculi tui columbarū. absq; eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges capratum. que ascenderunt de monte galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum. que ascenderunt de lauacro. Omnes gemellis fetibus. et sterilis non est inter eas. Sicut uitta coccinea labia tua. et eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici. ita gene tue. absq; eo quod intrinsecus latet. Sicut turris dauid collum tuū. que edificata est cum ppugnaculis. Mille clipei pendent ex ea. omnis armatura fortium. Duo ubera tua. sicut duo hinnuli capree gemelli. qui pascuntur in lylys. donec aspiret dies. et inclinentur umbre. Vadam ad montē mirre. et ad collem thuris. Tota pulchra es amica mea. et macula non est in te. Veni de lybano sponsa mea. ueni de lybano. ueni. Coronaberis de capite amana. de uertice sanir. et hermon. de cubilibus leonum. de montib; pardorum. Vulneraslti cor meum soror mea sponsa. uulneraslti cor meum in uno oculorum tuorū. et in uno crine colli tui. Quā

pulchre sunt mamme tue: soror
mea sponsa. Pulchriora sūt ube
ra tua uino: et odor unguentor
tuorum super omnia aromata.
Fauus distillans labia tua spon
sa; mel et lac sub lingua tua: et
odor uestimentor tuorum sicut
odor thuris. Ortus conclusus
soror mea sponsa: ortus conclu
sus. fons signatus. Emissiones
tue paradisus malorū punicor:
cum pomor fructibz. Cypri cū
nardo. nardus et crocus. fistula
et cynnamomū. cum uniuersis
lignis lybani: mirra et aloe.
cum omnibz primis unguentis.
Fons ortorum. puteus aquar
uiuentium: que fluunt impetu
de lybano. Surge aquilo: et ue
ni auster: perfla ortum meū. t
fluant aromata illius. V
Veniat dilectus meus in or
tum suum: ut comedat fru
ctum pomor suorum. Veni in
ortum meum soror mea sponsa:
messui murram meam cum aro
matibz meis. Comedi fauum
cum melle meo: bibi uinum me
um cum lacte meo. Comedite
amici et bibite: et inebriabimi
ni carissimi. Ego dormio: et cor
meum uigilat. Vox dilecti mei
pulsantis. Aperi mi soror mea.
amica mea. columba mea. īma
culata mea: quia caput meum
plenum est rore. et cincinni mei
guttis noctium. Expoliaui me
tunica mea; quōmodo induar
illa. Laui pedes meos; quōmo
do inquinabo illos. Dilectus me
us misit manum suam p fora
men: et uenter meus intremuit
ad tactum eius. Surrexi: ut
aperirem dilecto meo. Manus
mee distillauerunt murram: et
digiti mei pleni murra probatis
sima. Pessulum ostij mei ape
rui dilecto meo: at ille declina
uerat atq; transierat. Anima
mea liquefacta est: ut dilectus
locutus est. Quesiui et non in
ueni illum: uocaui. et non res
pondit michi. Inuenerunt me
custodes: qui circueunt ciuita
tem. Percusserunt me et uulne
rauerunt me: tulerunt mi pallī
um meum custodes muror. Ad
uro uos filie iherlm: si inuene
ritis dilectum meum. ut annū
cietis ei. quia amore langueo.
Quālis est dilectus tuus ex di
lecto. o pulcherrima mulierū.
Quālis est dilectus tuus ex di
lecto. quia sic adiurasti nos.
Dilectus meus candidus et rubi
cundus: electus ex milibus. Ca
put eius aurum optimū: come
eius sicut elate palmarū. nigre
quasi cornus. Oculi eius sicut
columbe super riuos aquarum:
que lacte sunt lote. et resident
iuxta fluenta plenissima. Gene
illius sicut areole aromatū: con
site a pigmentarius. Labia eius:
lylia distillantia murrā primā.
Manus illius tornatiles: auree.

plene tacinctis. Venter ei⁹ eburneus: distinctus saphiris. Crura illius columpne marmoree: que fundate sunt super bases aureas. Species eius ut lybani: electus ut cedri. Guttur illius suauissimū: et totus desiderabilis. Talis est dilectus meus. et iste est amicus meus: filie iherusalem. Quo abiit dilectus tuus· o pulcherrima mulierū? Quo declinauit dilectus tuus· et queremus eum tecum? VI

Dilectus meus descendit in ortum suū. ad areolam aromatum: ut pascatur in ortis. & lylia colligat. Ego dilecto meo. et dilectus meus mihi: qui pascitur inter lylia. Pulchra es amica mea· suauis et decora sicut iherusalem: terribilis ut castrorum acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut greges capraruꝫ: que apparuerunt de galaad. Dentes tui sicut greges ouium: que ascenderunt de lauacro. Omnes gemellis fetibꝫ: et sterilis non est in eis. Sicut cortex mali punici sic gene tue: absq; occultis tuis. Sexaginta sunt regine. et octoginta concubine: et adolescentularuꝫ non est numerus. Una est columba mea. perfecta mea: una est matri sue. electa genitricis sue. Viderunt eam filie. et beatissimam predicauerunt: regine et concubine laudauerunt eam. Que est ista que pgreditur quasi aurora consurgens. pulchra ut luna· electa ut sol. terribilis ut castrorum acies ordinata? Descendi in ortum nucum· ut uiderem poma conuallis: et inspicerem si floruisset uinea: et germinasset mala punica. Nesciui. Anima mea conturbauit me: propter quadrigas aminadab. Reuertere reuertere sunamitis: reuertere reuertere. ut intueamur te. VII

Quid uidebis in sunamite. nisi choros castrorum? Quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis: filia principis. Iuncture femorū tuorum sicut monilia: que fabricata sunt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis: numquā indigens poculis. Uenter tuus sicut aceruus tritici: uallatus lylys. Duo ubera tua· sicut duo hinnuli gemelli capree. Collum tuū· sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscine in esebon: que sunt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris lybani: que respicit contra damascum. Caput tuū ut carmelus: et come capitis tui sicut purpura regis. uincta canalibꝫ. Quā pulchra es et quam decora: carissima. in deliciis. Statura tua assimilata est palme: et ubera tua botris. Dixi· Ascendam in palmā: et apprehendam fructus eius. Et erunt ubera tua sicut botri uinee: et odor oris tui sicut odor

maloꝝ. Guttur tuū sicut uinū optimū; dilecto meo dignū ad potandum: labijsq; et dentibꝫ illius ruminandū. Ego dilecto meo: et ad me conuersio eius. Veni dilecte mi. egrediamur in agrum: cōmoremur in uillis. Mane surgamus ad uineas; uideamus si floruerit uinea. si flores fructus parturiunt: si floruerunt mala punica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore dederunt odorem suū: in portis nr̄is. Omnia poma noua et uetera: dilecte mi. seruaui tibi.

Quis michi det te VIII
frēm meum. sugentē ubera matris mee. ut inueniam te foris. et deosculer te. et iam nemo me despiciat. Apphendam te. et ducam in domum matris mee: et in cubiculū genitricis mee. Ibi me docebis: et dabo tibi poculum ex uino condito. et mustum malogꝝ granatogꝝ meorū. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Adiuro uos filie iherlm. ne suscitetis neq; euigilare faciatis dilectam: donec ipsa uelit. Quę est ista que ascendit de deserto. deliciis affluens. innixa super dilectum suū. Sub arbore mala suscitaui te: ibi corrupta est mater tua. ibi uiolata est genitrix tua. Pone me ut signaculū super cor tuum. ut signaculū super brachium tuū; quia fortis est ut mors dilectio: dura sicut infernus emulatio. Lampades eius lampades ignis atq; flammaꝝ. Aque multe nō poterunt extinguere caritatem: nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnē substantiam domus sue pro dilectione: quasi nichil despiciet eam. Soror nr̄a paruula est: et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostre. in die quando alloquenda est. Si murus est: edificemus sup eum propugnacula argentea. Si ostium est: cōpingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus. et ubera mea sicut turris: ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens. Vinea fuit pacifico. in ea que habet populos: tradidit eā custodibꝫ. Vir affert pro fructu eius: mille argenteos. Vinea mea coram me est. Mille tui pacifici: et ducenti hijs qui custodiunt fructus eius. Que habitas in ortis. amici auscultant: fac me audire uocem tuā. Fuge dilecte mi. et assimilare capree hinnulogꝝ ceruoꝝ: sup montes aromatum. Explicunt cantica canticoꝝ. Incipit plog in libꝝ

Liber sapientie sapiē. apud hebreos nusq; est: unde et ipse stilus grecam magis eloquentiam redolet. Hunc uidei philonis ee affirmant. Quapropter sapia nominatur: qa

m eo xpi aduentus qui est ꝑ pia patris. et pallio euidenter exprimitur. Explicit prolog⁹. Incipit liber sapientie.

Diligite iusticiam: qui iudicatis terram. Sentite de dño in bonitate: et i simplicitate cordis querite illum. Qm̃ inuenitur ab hijs qui nõ temptant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illum. Peruerse enĩ cogitationes separant a deo: ꝓbata autem uirtus corripit insipientes. Qm̃ in malivolam animã non introibit sapia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sps enim scus discipline. effugiet fictum; et auferet se a cogitationib; que sunt sine intellectu: et corripietur a supueniente iniquitate. Benignus est enĩ sps sapientie; et non liberabit maledictum a labijs suis: qm̃ renum illius testis est ds. et cordis illius scrutator est uerus; et lingue illius auditor. Qm̃ sps domini repleuit orbem terrarũ: et hoc qđ continet omnia. scientiam habet uocis. Propter hoc qui loquitur iniqua. non potest latere: nec ꝑteriet illum corripiens iudicium. In cogitationib; enim impij: interrogatio erit. Sermonũ autẽ illius auditio ad dm̃ ueniet. et ad correptionẽ iniquitatum illius: qm̃ auris zeli audit omnia; et tumultus murmurationũ non absconditur. Custodite ergo uos a murmuratione que nichil prodest; et a detractione parcite lingue: qm̃ sermo obscurus in uacuũ non ibit. Os autem quod mentitur: occidit animã. Nolite zelare mortem in errore uite ure; neq; acquiratis ꝑditionem in operib; manuũ uarũ: qm̃ deus nõ fecit mortem. nec letatur in ꝑditione uiuoꝝ. Creauit enĩ deus ut essent omnia: et sanabiles fecit nationes orbis terrarũ. Non enim est in illis medicamentũ exterminij: nec inferoꝝ regnum in tra. Justicia enĩ perpetua est et immortalis: iniusticia aũt mortis acquisitio. Impij autẽ manib; et uerbis accersierunt illam; et estimantes illam amicam. defluxerunt. et sponsiones posuerunt ad illam: qm̃ morte digni sunt. qui sunt ex parte illius. II

Dixerunt enĩ impij: cogitantes apud se non recte. Exiguum et cum tedio est: tempus uite nre. Non est refrigerium in fine hominis: et non est qui agnitus sit reuersus ab inferis. Quia ex nichilo nati sumus: et post hec erimus tamq̃m non fuerimus. Qm̃ fumus afflatus est in naribus nris: et sermo scintille ad cõmouendum cor nrm. Quia extincto cinis erit corpus nrm: et sps diffundetur tamq̃m mollis

aer. Et transiet uita nr̄a tam̄q̄ uestigium nubis: et sicut nebula dissoluetur que effugata est a radius solis. et a calore illius aggrauata. Et nomen nr̄m obliuionē accipiet p̄ tempus: et nemo habebit memoriam op̄um nr̄or̄. Umbre enim transitus est tempus nr̄m: et non est reuersio finis nostri. qm̄ consignata est: et nemo retr̄itur. Uenite ergo: et fruamur bonis que sunt: et utamur creatura tam̄q̄m in iuuentute celeriter. Uino p̄cioso et unguentis nos impleam⁹: et non pretereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis ante q̄m marcescant: nullum pratū sit q̄d non ptranseat luxuria nr̄a. Nemo nr̄m: exsors sit luxurie nr̄e. Ubiq; relinquamus signa letitie: qm̄ hec est pars nr̄a. et hec est sors. Opprimamus pauperem iustum: et non parcamus uidue: nec ueterani reuereamur canos multi temporis. Sit aūt fortitudo nr̄a: lex iustitie. Q̄d' em̄ infirmū est: inutile inuenitur. Circūueniamus ergo iustū: q̄m inutilis ē nobis. et cōtrarius est operib; nr̄is: et improp̄at nobis peccata legis. et diffamat in nos pecca discipline nostre. Promittit se scientiam dei habere: et filium dei se nominat. Factus est nobis: in traductionem cogitationū nr̄ar̄. Grauis est nobis etiam ad uidendum: qm̄ dissimilis est alijs uita illius. et immutate sunt uie eius. Tam̄q̄m nugaces estimati sumus ab illo. et abstinet se a uijs nr̄is tam̄q̄m ab immunditijs: et prefert nouissima iustor̄: et gloriatur se dm̄ patrem habere. Uideamus ergo si sermones illius ueri sint. et temptemus que uentura sunt illi: et sciemus que erunt nouissima illius. Si enim est uerus filius dei. suscipiet illū: et liberabit eum de manib; contrarior̄. Contumelia et tormēto interrogemus eum: ut sciamus reuerentiam illius. et probemus pacientiam eius. Morte turpissima condempnemus eū: erit em̄ respectus in sermonib; illi⁹. Hec cogitauerunt: et errauerunt. Excecauit em̄ illos malicia eorum. Et nescierunt sacramenta dei; neq; mercedem spauerunt iustitie. nec iudicauerunt honorem animar̄ sanctar̄: q̄m d's creauit hoīem inexterminabilem. et ad ymaginem similitudinis sue fecit illum. Inuidia aūt diaboli mors introiuit in orbem terrar̄: imitantur autem illum qui sunt ex parte illius.

Iustorum aūt anime in manu dei sunt: et non tanget illos tormentum mortis. Uisi sunt oculis insipientiū mori; et estimata ē afflictio exitus illor̄. et ab itinere iusto abierunt in exterminiū. et q̄d a nobis est iter exterminij: illi autem sunt in pace. Et si coram

hominib; tormenta passi sũt: spes illoꝝ immortalitate plena ẽ. In paucis uexati: in multis bene dis ponentur: qm̃ ds̃ temptauit illos. et inuenit illos dignos se. Tamq̃ aurum in fornace probauit illos: et quasi holocausta hostie accepit illos: et in tempore erit respectus illoꝝ. Fulgebunt iusti: et tamq̃m scintille in arundineto discurrent. Judicabunt nationes. et dñabun tur populis: et regnabit dñs illoꝝ in perpetuũ. Qui confidunt in illum intelligent ueritatem; et fideles in dilectione acquiescent illi: qm̃ donum et pax est electis eius. Impij aũt secũm que cogi tauerunt correptionẽ habebunt: qui neglexerunt iustũ. et a dño recesserunt. Sapiam enĩ et dis ciplinam qui abicit infelix est: et uacua est spes illoꝝ. et labores sine fructu: et inhabilia opera illoꝝ. Mulieres eoꝝ insensate sũt: et nequissimi filij eoꝝ. Maledic ta creatura eoꝝ. Quã felix sterilis et inconquinata. que nescuit thorum in delicto: habebit fruc tum in respectione animaꝝ scãꝝ. Et spado qui non operatus est p manus suas iniquitatem: nec cogitauit aduersus deum nequis sima. Dabitur enim illi fidei do num electum: et sors in templo dei acceptissima. Bonoꝝ enim labor gloriosus ẽ fructus: ⁊ que non concidat radix sapiẽ. Filij autem adulteroꝝ in consumma tione erunt: et ab iniquo thoro semen exterminabitur. Et si qui dem longe uite erunt. in nichilũ computabũtur: et sine honore e rit nouissima senectus illoꝝ. Et si celerius defuncti fuerint. non habebunt spem: nec in die agni tionis allocutionẽ. Nationes enĩ inique: dire sunt consũmationis.

O quam pulchra est IIII casta generatio: cũ claritate. Immortalis est enĩ memoria illi: qm̃ et apud dm̃ nota est. et apud homines. Cum pr̃sens est imitan tur illam; et desiderant eam cũ se eduxerit: et in perpetuũ coro nata triumphat. inconquina toꝝ certaminũ premiũ uincens. Multigena aũt impioꝝ multitu do non erit utilis; et adulterine plantationes nõ dabunt radices altas: nec stabile firmamentũ collocabunt. Et si in ramis in tempore germinauerint. infirmi ter posite a uento cõmouebunt: et a nimietate uentoꝝ eradica buntur. Confringentur enim ra mi inconsũmati; et fructus illoꝝ inutiles et acerbi ad manducan dum: et ad nichilum apti. Ex in iquis enĩ omnes filij qui nascen tur: testes sunt nequicie aduersus parentes interrogatione sua. Jus tus aũt si morte poccupatus fue rit: in refrigerio erit. Senectus enim uenerabilis ẽ: nõ diuturna. neq; numero annoꝝ computata. Cani sunt sensus hõis: et etas

senectutis uita ꝫ̄maculata. Placens deo. factus dilectus. et uiuens inter peccatores: translat⁹ est. Raptus est ne malicia mutaret intellectum ei⁹: aut ne fictio deciperet aīam illius. Fascinatio enī nugacitatis obscurat bona: et inconstantia concupiscentie. transuertit sensum sine malicia. Consūmatus in breui. explet tempora multa: placita enī erat deo anima illius. Propter hoc: properauit educere illum de medio iniquitatū. Populi autē uidentes et nō intelligētes. nec ponentes in precordijs talia: quīm grā dei et miscdia est in scōs ei⁹. et respectus in electos illius. Cōdempnat aūt iustus mortuus uiuos impios: et uuentus celerius consūmata. longam uitā iusti. Videbunt enim finem sapientis. et nō intelligent qd cogitauerit de illo dñs: et quare munierit illum dñs. Videbūt enī et contempnent: illos autē dñs irridebit. Et erunt post hec decidentes sine honore: et in cōtumelia inter mortuos in ppetuum; quīm dirumpet illos inflatos sine uoce. et commouebit illos a fundamentis: et usq; ad supremū desolabūtur. et erunt gementes; et memoria illoꝝ periet. Venient ī cogitatione peccatorum suorum timidi: et traducent illos ex aduerso iniquitates ipōrum.

Tunc stabunt iusti ī magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt: et qui abstulerunt labores illoꝝ. Videntes turbabuntur timore horribili; et mirabuntur in subitatione insperate salutis. gementes pre angustia spūs. dicentes intra se penitentiam agentes: et p̄ angustia spūs gementes. Hy sunt quos habuimus aliqñdo in derisum: et in similitudinem improperij. Nos insensati uitam illoꝝ estimabamus insaniam: et finem illoꝝ sine honore. Quōmodo cōputati sunt inter filios dei; et inter scōs sors illoꝝ est. Ergo erauimus a uia ueritatis; et iustitie lumen non luxit nobis: et sol intelligentie non ē ortus nobis. Lassati sumus in uia iniquitatis et pditionis; et ambulauimus uias difficiles: uiam aūt dñi ignorauimus. Quid nobis profuit superbia; aut diuitiarum iactantia qd contulit nobis? Transierunt omnia illa tamq̄m umbra. et tamq̄m nuncius p̄currens; et tamquā nauis que ptransit fluctuantē aquā. cuius cū p̄terierit. non est uestigium inuenire. neq; semitam carine illius in fluctib⁹: aut auis que transuolat in aere. Nullū inuenitur argumentū itineris illius: sed tantum sonitus alarū uerberans leuem uentū. et scindens p uim itineris aerem. Cō

motis alis transuolauit: et post hoc nullum signū inuenitur in ueris illius. Aut tanq̄m sagitta emissa in locum destinatum. Diuisus aer continuo in se reclusus est: ut ignoretur transitus illius. Sic et nos nati continuo defecimus ee; et uirtutis nullū quidem signum ualuimus ostendere: in malignitate aut nra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hy qui peccauerunt. Q̄m spes impi tanq̄m lanugo est que a uento tollitur et tanq̄m spuma gracilis. que a procella dispergitur. et tanq̄m fumus q̄ a uento diffusus est: et tanq̄m memoria hospitis unius diei p̄tereuntis. Justi aut̄ in ppetuum uiuent; et apud dn̄m est merces eorum: et cogitatio eor apud altissimū. Ideo accipient regnum decoris. et diadema speciei de manu domini; q̄m dextera sua teget eos: et brachio sco suo defendet illos. Et accipiet armaturam zelus illius: et armabit creaturam ad ultionē inimicor. Induet pro thorace iustitiam: et accipiet pro galea iudiciū certum. Sumet scutum inexpugnabile equitatem; acuet aut̄ iram duram in lanceam: et pugnabit cū illo orbis terrarū contra insensatos. Ibunt directe emissiones fulgurum; et tā quam a bene curuato arcu nubium exterminabūtur. et ad certū locum insilient: et a petrosa ira plene mittentur grandines. Et candescet in illos aqua maris: et flumina concurrent dure. Contra illos stabit uirtutis spiritus. et tanq̄m turbo uenti diuidet illos; et ad heremū p̄ducet omnē terram iniquitas illorum: et malignitas euertet sedes potentum. Melior est sapientia quā uires: et uir prudens melior q̄m fortis.

VI

Audite ergo reges et intelligite: discite iudices finium terre. Prebete aures uos qui continetis multitudines: et placetis uobis in turbis nationū. Q̄m data est a dn̄o potestas uobis: et uirtus ab altissimo; qui interrogabit opera ura: et cogitationes scrutabitur. Q̄m cum essetis ministri regni illius. nō recte iudicastis; nec custodistis legem iustitie: nec secm uoluntatem dei ambulastis. Horrende et cito apparebit uobis: q̄m iudiciū durissimū in hys qui presunt fiet. Exiguo enī concedit misericordia: potentes aut̄ potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet psonam cuiusq̄m dn̄s: nec uerebitur magnitudinē cuiq̄m. Q̄m pusillum et magnū ipse fecit: et equaliter cura est illi de omnibz. Fortioribz aut̄: fortior instat cruciatio. Ad uos ergo reges sunt hy sermones mei: ut discatis sapiam. et ne excidatis. Qui enī custodierint iustitiam. iuste iudicabuntur: et qui

dicerint iusta. inuenient q̄d
respondeant. Concupiscite ergo
sermones meos. et diligite illos:
et habebitis disciplinam. Clara
est et que numquā marcescet sa
pientia; et facile uidetur ab hys
qui diligunt eam: et inuenitur
ab hys qui querunt illam. Pre
occupat qui se concupiscunt: ut
illis se priorem ostendat. Qui
de luce uigilauerit ad illam. nō
laborabit: assidentem autē illā
foribꝫ suis inuenet. Cogitare
ergo de illa. sensus ē consumma
tus: et qui uigilauerit propter
illam. cito erit securus. Quoniā
dignos se ipa circuit querens:
et in uys suis ostendit se illis
hilariter: et in oī prudentia
occurret illis. Initium enī illius:
uerissima est discipline cōcupis
centia. Cura ergo discipline di
lectio est: et dilectio. custodia
legum illius est. Custoditio au
tem legum: consūmatio incor
ruptionis est. Incorruptio autē
facit ē proximū deo. Concupis
centia itaq; sapientie: deducet
ad regnū perpetuū. Si ergo de
lectamini in sedibꝫ et sceptris
o reges populi: diligite sapiam.
ut in perpetuū regnetis. Dilli
gite lumen sapientie: oēs qui
preestis poplis. Quid est autē
sapientia. et quēadmodū facta
sit referam; et nō abscondam a
uobis sacramenta dei: sed ab
initio natiuitatis inuestigabo.
Et ponam in lucem scientiā illi.
et non pteribo ueritatem; neq; cū
inuidia tabescente iter habebo:
q̄m talis homo nō erit particeps
sapientie. Multitudo autē sapi
entium. sanitas ē orbis terrarum:
et rex sapiens. poplī stabilimen
tum est. Ergo accipite disciplinā
p sermones meos: et p̄derit uobis.

VII

Sum quidem et ego
mortalis homo similis oīm
bus. et ex genere terreni illius q̄
prior factus est: et in uentre ma
tris figuratus sum caro. Decem
mensium tempore coagulatus
sum in sanguine. ex semine hōis:
et delectamento somnij conue
niente. Et ego natus accepi cō
munem aerem; et similiter de
cidi in factam terrā: et primā
uocem similem omnibꝫ emisi
plorans. In inuolumentis nutri
tus sum: et curis magnis. Nemo
enī ex regibꝫ: aliud habuit nati
uitatis initium. Unus ergo in
troitus ē omnibꝫ ad uitam: et
similis exitus. Propter hoc op
taui. et datus ē michi sensus: et
inuocaui. et uenit in me sps sa
pientie. Et preposui illā regnis
et sedibꝫ; et diuitias nichil ēe
duxi in compatione illius: nec
compaui illi lapidem pretiosum.
Q̄m omne aurum ī compatione
illius arena ē exigua: et tanq̄m
lutum estimabitur argentū in
conspectu illius. Super salutem
et speciem dilexi eam; et p̄posui

pro luce habere illam: qm̃ nocti
gubile est lumen illius. Venerũt
aũt mihi omnia bona pariter cũ
illa: et innumerabilis honestas
p manus illius. Et letatus sum ĩ
omnibꝫ: qm̃ antecedebat me ista
sapĩa: et ignorabam qm̃ omniũ
bonorꝫ mater est. Quã sine ficto
ne didici; et sine invidia cõmu
nico: et honestatem illius nõ ab
scondo. Infinitus enĩ thesaurus ẽ
hominibꝫ: quo qui usi sunt. parti
cipes facti sunt amicitie dei: propter
discipline dona cõmendati. Mihi
aũt dedit ds̃ dicere ex sententia.
et pñsumere digna horum que m̃
dantur: qm̃ ipse sapientie dux ẽ.
et sapientiũ emendator. In ma
nu enĩ illius et nos & sermones
nr̃i: et omnis sapĩa. et operum
scientie disciplina. Ipse enĩ de
dit m̃ horum que sunt scientiam
veram; ut sciam dispositionẽ or
bis terrarꝫ. et virtutes elementorꝫ.
initium et consũmationem & me
dietatem temporꝫ. vicissitudinũ
pmutationes. et consũmationes
temporꝫ. anni cursus. et stellarũ
dispositiones. naturas animaliũ.
et iras bestiarum. vim ventorꝫ.
et cogitationes hominũ. differen
tias virgultorꝫ. et virtutes radi
cum: et quecumqꝫ sũt absconsa et
improvisa didici. Omniũ enim
artifex: docuit me sapĩa. Est enĩ
in illa spũs intelligentie. scõs. mul
tiplex. unicus. subtilis. disertus.
mobilis. incoinquinatus. certus.
suauis. amans bonũ. Acut nichil
uetat benefacere: humanus. be
nignus. stabilis. securus. omnẽ
habens virtutẽ. omnia prospici
ens. et qui capiat omẽs spũs intelli
gibiles. mundus. subtilis. Omnibꝫ
enĩ mobilibꝫ: mobilior est sapĩa.
Attingit aũtẽ ubiqꝫ: propter suam
munditiam. Vapor est enim vir
tutis dei; et emanatio quedam
est claritatis omnipotentis dei
sincera: et ideo nichil inquina
tum in illam incurrit. Candor est
enĩ lucis eterne; et speculũ sine
macula dei maiestatis: et ymā
go bonitatis illius. Et cum sit
una. omnia potest: et pmanens
in se. omnia innouat. Et per na
tiones. in animas scãs se trans
fert: amicos dei et pphetas con
stituit. Neminẽ enim diligit ds̃:
nisi eum qui cũ sapĩa inhabitat.
Est enim hec speciosior sole: et
sup omnẽ dispositionẽ stellariũ.
Luci comparata inuenitur prior:
illi enĩ succedit nox. Sapienti
am autem: non vincit malicia.

Attingit ergo a fine VIII
usqꝫ ad finem fortiter: & dis
ponit omnia suauiter. Hãc ama
ui. et exquisiui eam a iuuentute
mea; et quesiui eam m̃ sponsam
assumere: et amator factus sũ
forme illius. Generositatẽ illius
glorificat. contubernũ habens
deo: sed et omniũ dñs̃ dilexit il
lam. Doctrix enim ẽ discipline
dei: et electrix operum illius. Et

si diuitie appetantur in uita; quō
sapientia locupletius que operatur omnia? Si autē sensus operatur; quis horum que sūt magis quam illa est artifex? Et si uultiam quis diligit: labores huius magnas habent uirtutes. Sobrietatem enī et sapiam docet et iustitiam. et uirtutem: quibus utilius nichil est in uita hominibus. Et si multitudinē scientie deliderat quis: scit pterita. et de futuris estimat. Scit uersutias sermonū: et dissolutiones argumentoꝝ. Signa et mōstra scit ante quam fiant: et euentꝰ temporꝝ et seculoꝝ. Proposiui ꝑ hanc adducere m̄ ad conuuendū. sciens qm̄ mecum cōmunicabit de bonis: et erit allocutio cogitationis et tedy mei. Habebo propter hanc claritatem ad turbas: et honorem apud seniores. Juuenis et acutus inuenar in iudicio; et in conspectu potentium admirabilis ero: et facies principū mirabuntur me. Tacentem me sustinebunt; et loquentē me respicient: et sermocinante me plura. manus ori suo imponent. Preterea habebo p hanc īmortalitatem: et memoriam eternā hys qui post me futuri sunt relinquā. Disponam populos: et nationes m̄ serunt subiecte. Timebūt me audientes reges horrendi: et in multitudine bonus iudebor. et in bello fortis. Intrans in domū meam: conquiescam cū illa. Hō enim habet amaritudinem conuersatio illius; nec tedium conuictus illius: sed leticiā et gaudium. Hec cogitans apud me. et cōmemorans in corde meo. qm̄ immortalis est in cogitatione sapīa. et in amicicia illius delectatio bona. et in operibus manuū illius honestas sine defectione. et in certamine loquele illius sapientia. et ꝑclaritas in cōmunicatione sermonū ipsius: circuibam querens ut illam m̄ assumerem. Puer autē eram ingeniosus: et sortitus sum aiam bonam. Et cum eēm magis bonus: uenī ad corpus inconquinatū. Et ut sciui qm̄ aliter nō possum ēe continens nisi deus det. et hoc ipsum erat sapientia. scire cuius esset hoc donum; adij dnm. et deprecatus sum illum: et dixi ex totis precordijs meis.

IX

Deus patrum meoꝝ et dne misericordie. qui fecisti omnia uerbo tuo. et sapientia tua constituisti hoīem ut dominaretur creature que a te facta est. ut disponat orbem terrarū in equitate et iustitia. et in directione cordis iudicium iudicet; da m̄ sedium tuay assistricem sapiam. et noli me reprobare a pueris tuis: qm̄ seruus tuus ego sum et filius ancille tue. homo infirmus et exigui temporis. et minor

ad intellectū iudicij et legum. Et
siquis erit consūmatus inter fili
os hominū; si aufugerit ab illo
sapientia tua: ut nichilum cōpu
tabitur. Tu autē elegisti me regē
populo tuo. et iudicem filioꝝ tuoꝝ
et filiarum; et dixisti edificare
templum ī monte scō tuo: et in
ciuitate habitationis tue altare.
similitudinē tabernaculi sci tui.
qd' preparasti ab initio. Et tecū
sapientia tua que nouit opera
tua; que et affuit tunc cū orbem
terraꝝ faceres: et sciebat qd pla
citum eēt in oculis tuis. et quid
directum in p̄ceptis tuis. Mitte
illam de celis scīs tuis. et a sede
magnitudinis tue; ut mecum
sit et mecū laboret: ut sciam qd
acceptum sit apud te. Scit enī
illa omnia. et intelligit; et dedu
cet me in operib; meis sobrie: et
custodiet me in sua potentia. Et
erunt accepta opera mea; et dis
ponam populū meum iuste: 7 ero
dignus sedium patris mei. Quis
enim hominū poterit scire con
silium dei; aut quis poterit cogi
tare quid uelit deus: Cogitati
ones enī mortalium timide: et
incerte prudentie nē. Corpus
enī quod corrumpitur aggrauat
animā: et terrena inhabitatio
deprimit sensū multa cogitantē.
Et difficile estimamus que in
terra sunt. et que in pspectu sūt
inuenimus cū laborē; que in ce
lis sunt aūt quis inuestigabit:
Sensum aūt tuū quis sciet; nisi
tu dederis sapiam. et miseris
spm scm tuum de altissimis: Et
si correcte sunt semite eorū qui
in terris sunt: et que tibi pla
cent didicerunt homines. Nam
p sapiam tuam sanati sunt: qui
cumq; placuerunt tibi domine
a principio.

X

Hec illum qui primus forma
tus est a deo pater orbis terrarū.
cum solus eēt creatus. custodiuit:
et eduxit illum a delicto suo. Et
eduxit illum de limo: et dedit illi
uirtutē continendi omnia. Ab
hac ut recessit iniustus in ira
sua: p iram homicidij fratricidas
deperiit. Propter qd' cum aqua
deleret terram: sanauit iterū
sapia. p contemptibile lignum.
iustum gubernans. Hec et in
consensu superbie cum se natio
nes extulissent. sciuit iustum; 7
conseruauit sine querela deo: et
in filio misericordiam fortem custo
diuit. Hec iustum a pereuntib;
impijs liberauit fugientē. des
cendentem igne in pentapolim;
quib; in testimonium nequitie. fu
migabunda constat deserta tra.
et in certo tempore fructus ha
bentes arbores: et incredibilis
anime memoria. stans figmen
tum salis. Sapiam enī pretere
untes nō tantum in hoc lapsi
sunt ut ignorarent bona: sz et
insipientie sue reliquerunt ho
minib; memoriā. ut in his que

peccauerunt nec latere potuisset.
Sapiã autẽ hos qui se obseruãt:
a doloribꝫ liberabit. Hec autem
profugum ire fratris iusti dꝫ
duxit per uias rectas; et ostendit illi regnum dei: et dedit illi
scientiam scoꝝ. Honestauit illũ
in laboribꝫ: et compleuit labores illius. In fraude circũuentiũ
illi affuit: et honestum fecit illũ.
Custodiuit illum ab inimicis:
et a seductoribꝫ tutauit illũ. Et
certamen forte dedit illi ut uinceret: et sciret qm̃ omniũ potentior est sapia. Hec uenditum iustum nõ dereliquit: sed a pccoribus liberauit eum. Descenditq
cum illo in foueam. et in uinculis non dereliquit illum; donec
afferret illi sceptrum regni. et
potentiam aduersus eos qui eũ
deprimebant: et mendaces ostendit qui maculauerunt illũ.
et dedit illi claritatem eternã.
Hec populũ iustum. z semen sine querela liberauit a nationibꝫ: q̃
illum comprimebant. Intrauit
in aiam serui dei: et stetit contra reges horrendos in portentis
et signis. Et reddidit iustis mercedem laborꝫ suoꝝ: et deduxit eos in uia mirabili. Et fuit illis
in uelamento diei: et in luce
stellarum nocte. Et transtulit
illos p mare rubrum: et trãsiuexit illos p aquam nimiam. Inimicos autẽ illoꝝ demersit i mare:
et ab altitudine inferoꝝ eduxit
illos. Ideo iusti tulerunt spolia
impioꝝ; et decantauerunt dñe
nomen scm̃ tuũ: et uictricem manũ tuam laudauerunt pariter.
Qm̃ sapia aperuit os mutorũ:
et linguas infantium fecit disertas. Direxit opera eoꝝ: in manibus prophete sancti. XI
Iter fecerunt p deserta que nõ inhabitantur: in locis desertis fixerunt casas. Steterunt contra hostes: et de inimicis se ultiti sunt.
Sitierunt et inuocauerunt te: et
data est illis aqua de petra altissima. et requies sitis de lapide duro. Per que enim penas passi sunt
inimici illoꝝ. a defectione potus
sui. et in eis cum habundarent
filii isrl̃ letati sunt: p hec cũ illis
deessent. bene cum illis actum ẽ.
Nam pro fonte quidem sempiterni fluminis: humanũ sanguinẽ
dedisti inuictis. Qui cũ minuerentur in traductione infantũ
occisoꝝ. dedisti illis habundantẽ
aquam insperate: ostendens p
sitim que tunc fuit. quẽadmodũ
tuos exaltares. et aduersarios
illoꝝ necares. Cum enim temptarentur et quidem cũ misericordia
disciplinam accipientes: scierũt
quẽadmodum cũ ira iudicati impij tormenta paterentur. Hos q̃
dem tanq̃m pater monens probasti: illos autẽ tanq̃m durus rex
interrogans cõdemnasti. Absentes enim et pntes: similiter torquebantur. Duplex enim illos acce

perat tedium et gemitus: cū me
moria p̄teritoꝝ. Cum enī audirēt
p̄ sua tormenta bene secum agi: cō
memorati sūt dn̄m. admirantes i
finem exitus. Quem enī in expo
sitione praua pectum deriserunt.
in finem euentus mirati sunt: ī
similiter uobis faciens. Vtro cogi
tationib; aūt insensatis: iniquita
tes illoꝝ. Ac' quidem errantes co
lebant mutos serpentes et bestias
supuacuas. īmisisti illis multitu
dinē mutoꝝ animaliū in uindic
tam: ut scirent qua p̄ que peccat
quis. p̄ hec et torquetur. Non enī
impossibilis erat omps manus
tua. que creauit orbem terraꝝ ex
materia inuisa. immittere illis
multitudinē ursoꝝ. aut audaces
leones. aut nouu generis ira ple
nas et ignotas bestias. aut uapo
rem igneum spirantes. aut fumi
odorem p̄ferentes. aut horrendas
ab oculis scintillas emittentes:
quarum nō solum lesura poterat
illos exterminare. s; et aspectus
p̄ timorem occidere. Nam et sine
his uno spū poterant occidi: p̄se
cutionem passi ab ip̄is factis suis.
et dispersi per spm̄ uirtutis sue.
Sed omnia in mensura et nume
ro et pondere dispositisti. Multū
enim ualere. tibi soli supererat
semp; et uirtuti brachij tui quis
resistet. Quī tanquā momentū
statere sic est ante te orbis terra
rum: et tanqm̄ gutta roris ante
lucam. que descendit in terram.
Et misereris omniū qm̄ omnia
potes: et dissimulas peccata ho
minū propter penitentiam. Di
ligis enim omnia que sūt. et nichil
odisti eoꝝ que fecisti: nec enim
odiens aliquid constituisti. aut
fecisti. Quomodo aūt posset ali
quid p̄manere. nisi tu uoluisses;
aut quod a te uocatum non eet
conseruaretur. Parcis aūt om
nib; qm̄ tua sunt dn̄e: qui amas
quam bo XII animas.
Onus et suauis est dn̄e sps
tuus: in omnib;. Ideoq; hos qui
exerrant paulatim corripis; et de
quib; peccant. admones et allo
queris: ut relicta malicia credāt
in te dn̄e. Illos enī antiquos in
habitatoꝝ terre sc̄e tue quos ex
hortuisti. qm̄ odibilia tibi opera
faciebant p̄ medicamina et sacri
ficia nuisa. et filioꝝ suoꝝ neca
toꝝ sine miseria. et cōmestoꝝ
uiscerum hominū. et deuoratoꝝ
sanguinis. et auctoꝝ parentes
animaꝝ manuiliataꝝ. perdere
noluisti a medio sacramēto tuo
p̄ manus parentū nroꝝ: ut dig
nam peperent peregrinationē
pueroꝝ dei. que tibi omni caroꝝ
est terra. Sed et his tanqm̄ ho
minib; pepercisti; et misisti ante
cessoꝝ exercitus tui uespas: ut
illos paulatim exterminarent.
Non quia impotens eras ī bello
subicere impios iustis. aut bestijs
seuis. aut uerbo duro simul ex
terminare; sed paulatim iudicans

dabas locum penitentie. ñ ignorans qm̃ inqua est natio eor. et naturalis malicia ipor. et qm̃ non poterat mutari cogitatio illor in perpetuũ. Semen enim erat maledictum ab initio. nec timens alique. ueniam dabas peccatis illor. Quis enĩ dicet tibi quid feciſti. Aũt quis ſtabit contra iudicium tuũ. Aũt quis in conſpectu tuo ueniet uindex iniquor hominũ. Aũt quis tibi imputabit. ſi perierint nationes quas tu feciſti. Nec enim ẽ alius deus qm̃ tu. cui cura est de hominib. ut oſtendas qm̃ non iniuſte iudicas iudicium. Neq rex neq tyrannus i conſpectu tuo inquirent. de his quos pdidiſti. Cum ergo ſis iuſtus. iuſte oĩa diſponis. Et ipm quor qui nõ debet puniri condempnas. et extraneum eſtimas a tua uirtute. Uirtus enĩ tua iuſtitie initiũ est. et ob hoc qñ omniũ dñs es. omnib. te parcere facis. Uirtutem enim oſtendis tu qui ñ crederis ẽe in uirtute conſummatus. et hos qui te neſciunt. in audacia traducis. Tu autem dñator uirtutis. cũ tranquillitate iudicas. et cum magna reuerentia diſponis nos. Subest enim tibi. cum uolueris poſſe. Docuiſti autem popm tuum p talia opera. qm̃ oportet iuſtum ẽe humanũ. et bone ſpei feciſti filios tuos. qm̃ iudicans das locum i peccatis penitentie. Si enim inimicos ſeruor tuor. et debitos morti cũ tanta cruciatu attentione. et liberaſti dans tempus t locum p que poſſint mutari a malicia. cũm quanta diligentia iudicaſti filios tuos. quor parentib. iuramenta. et conuentiones dediſti bonarũ promiſſionũ. Cum ergo das nobis diſciplinam. inimicos nros multiplicãs flagellas. ut bonitatem tuam cogitemus iudicantes. et cũ de nobis iudicatur. ſperemus miam tuam. Unde et illis qui in uita ſua inſenſate et iniuſte uixerunt. p hec que coluerunt deuiſti ſima tormenta. Etenim in erroris uia diutius errauerunt. deos eſtimantes hec que in animalib. ſũ ſupuacua. infantium inſenſator more uiuentes. Propter hoc tanquã pueris inſenſatis. iudicii in deriſum deduiſti. Qui aũt ludibrys et increpationib. non correcti ſunt. dignum dei iudicii experti ſũt. In his enĩ que patiebantur moleſte ferebant. in quib. patientes indignabantur. p hec que putabant deos in ipis cum exterminarentur. uidentes illũ quẽ olim negabant ſe noſſe. uerum dm agnouerunt. Propter quod. et finis condempnatois illorum uenit ſup illos.

XIII

Uani autem ſunt oĩs homines in quib. nõ ſubeſt ſcientia dei. et de his que uident

bona·non potuerunt intelligere
eum qui est·: neq; operib; attendentes·agnouerunt quis ēet artifex·Sed aut ignem aut spm·
aut citatum aerem aut girum
stellarū·aut numiā aquam aut
solem et lunam·: rectores orbis
terrar·deos putauerunt·Quor
si specie delectati deos putauerē·:
sciant quanto hus dñator eorū
speciosior est·Speciei enim genera
tor·: hec omnia constituit·Aut
si utrutē et opera eor mirati sūt·:
intelligunt ab illis qm̄ qui hec
fecit·fortior est illis·A magnitudine enim speciei et creature·: cognoscibiliter hor creator poterit
uideri·Sz tamen adhuc in hus
minor est querela·Et hu enī for
talle errant·: dm̄ querentes·z uolentes inuenire·Cenim cū in operib; illius conuersentur·: et inq̄
runt et pstiasum habent·qm̄ bona sunt que uidentur·Iterū aut·:
ner hus debet ignosci·Si enim
tantum potuerunt scire ut posset
estimare scīm; quomodo huius
dñm facilius non inuenerē·:In
felices aūt sunt·et int mortuos
spes illor est·: qui appellauerunt
deos opa manuū hominū·aurū
et argentū·artis inuentionē·et
similitudines animaliū·aut lapidem inutilem·opus manus an
tique·Aut siquis artifex faber de
silua lignum rectum secuerit·et
huius docte eradat cortecem om
nem·et arte sua usus·diligenter
fabricet uas inutile in comūsati
onem utte·reliquus autē huius
operis ad pparationem esce abu
tatur·et reliquū horum qd̄ ad
nullū usum facit·lignū curuū
et uorticib; plenum sculpat diligenter p uacuitatem suam·et p
scientiam sue artis figuret illud·
et assimilet illud ymagini hōis·
aut alicui ex animalibus illud
comparet·pliniens rubrica·et ru
bicundum faciens fuco colorem
illius·et omnē maculam que in
illo est pliniens; et faciat ei dig
nam habitationē·in pariete po
nens illud·et confirmans ferro
ne forte cadat·: prospiciens illi·
sciens qm̄ non potest adiuuare
se·Ymago enim est·: et opus est
illi adiutorū·Et de substantia
sua et de filus suis et de nuptiis·
uotum faciens·: inquirit·Non
erubescit loqui cū illo·: qui sine
anima est·Et p sanitate quidem
infirmū depcatur; et pro uita
rogat mortuū·: et in adiutorū
inutilem inuocat·Et p itinere
petit ab eo qui ambulare non
potest; et de acquirendo et de
opando et de omniū rerū euentu·petit ab eo·: qui in omnib; est
terum XLIII inutilis·
alius naugare cogitans·et p
feros fluctus iter facere incipiens·: ligno portante se fragilius
lignum inuocat·Illud enī cupiditas acquirendi exrogitauit·:
et artifex·sapīa fabricauit sua·

Tua autē pater gubernas pru
dentia. Quoniā dedisti in mari
uiam. et inter fluctus semitam
firmissimā: ostendens qm̄ potēs
es ex omnib; sanare. etiā si sine
rate quis adeat mare. Sed ut nō
sint uacua sapientie tue opera;
propter hoc etiam ⁊ exiguo ligno
credunt homines animas suas:
et transeuntes mare. p ratem li
berati sunt. Sz et ab inicio cū pe
rirent superbi gigantes: spes orbis
terrarum ad ratem confugiens.
remisit sclo semen natiuitatis.
que manu tua erat gubernata.
Benedictum enī est lignum: p
qd̄ fit iustitia. Per manus autē
quod fit ydolum. maledictum ē
et ipm̄ et qui fecit illud; qa ille
quidem opatus est: illud autē
cum esset fragile. dis cognomi
natus ē. Similiter aūt odio sūt
deo: impius et impietas eius.
Crenum qd̄ factum est: cum illo
qui fecit. tormenta patietur.
Propter hoc et in ydolis natio
num nō erit respectus: qm̄ crea
ture dei in odium facte sunt. et
in temptationē anime hominū.
et in muscipulam pedib; insipi
entiū. Initium enī fornicationis
est exquisitio ydoloz: et adinuē
tio illoz corruptio uite est. Non
enim erant ab inicio: neq; erunt
in perpetuū. Supuacuitas enī
hominū hec adinuenit i orbem
terrarum: et ideo breuis illoz fi
nis est inuentus. Acerbo enim
luctu dolens pater: cito sibi rapti
filij fecit ymaginē. Et illū qui
tunc quasi homo mortuus fuerat.
nunc tanqm̄ dm̄ colere cepit: et
constituit inter seruos suos sac̄
et sacrificia. Deinde minuente
tempore. conualescente iniqua cō
suetudine. hic error tanqm̄ lex
custoditus est: et tyrannoz im
perio colebantur figmenta. Hos
quos in palam homines honora
re non poterant. pter qd̄ longe
erant. elongin quo figura illoz
allata. euidentem ymaginē regis
quem honorare uolebant. fece
runt: ut illum qui aberat tan
qm̄ presentē colerent sua sollici
tudine. Prouexit autē ad horū
culturam. et hos qui ignorabāt:
artificis exima diligentia. Ille
enī uolens plus placere illi qui
se assumpsit: elaborauit arte
sua. ut similitudinē in melius
figuraret. Multitudo autē ho
minū abducta p speciem operis.
eum qui ante tempus tanquā
homo honoratus fuerat: nunc
dm̄ existimauerunt. Et hec fuit
uite humane deceptio; qm̄ aut
affectui aut regib; deseruientes
homines: incommunicabile nom̄.
lapidib; et lignis imposuerūt.
Et nō sufficerat erralle eos circa
dei sciam: sz et in magno uuien
tes inscientie bello. tot et tam
magna mala pacem appellant.
Aut enī filios suos sacrificātes.
aut obscura sacrificia facientes.

aut insane plenas uigilias habentes: neq; uitam. neq; nuptias mundas iam custodiunt. Sed et alius aliu p insidiam occidit. aut adulterans contristat: 7 omnia cōmixta sunt. sanguis. homicidium. furtum. et fictio. corruptio. infidelitas. turbatio. et periurium. tumultus. et bonorū dēi immemoratio. animarū inquinatio. nativitatis īmutatio. nuptiarq; inconstantia: inordinatio mechie. et impudicitie. Infandor enim ydolorū cultura. omnis mali causa est: et initiū et finis. Aut enī dum letantur insaniunt. aut certe uaticinantur falsa; aut iniuste uiuunt: aut peierant cito. Dum enī confidunt in ydolis que sunt sine anima: male iurantes nocere sē sperant. Iustaq; ergo illis eueniunt digne; qm male senserūt de deo attendentes ydolis: et iurauerunt iuste in ydolo. cōtemnentes iusticiam. Non enī iurātium est iurare: sed peccantū pena. pambulat semp iniustor

CAPITULUM XV

Tu aūt dē nr suauis et uerus es: patiens. et in misericordia disponens omnia. Etenī si peccauerimus tui sumus: scientes magnitudinē tuam. Et si non peccauerimus: scimus qm apud te sumus computati. Nosse enī te consūmata iusticia est: et scire iusticiā et uirtutem tuā. radix ē īmortalitatis. Non enī in errorē induxit nos. hominū male artis excogitatio. nec umbra picture. labor sine fructu. effigies sculpta. p uarios colores; cuius aspectus insensato dat concupiscentiā: 7 diligit mortue ymaginis effigiem sine anima. Malor amatores digni sunt morte; qui spem habent in talibz. et qui faciunt illos. et qui diligunt. et qui colunt. Sed 7 figulus mollem terrā premens. laboriose fingit ad usus nros unū quodq; uas: et de eodem luto fingit que munda sunt i usum uasa. et similiter que hus cōtraria sunt. Horum aūt uasor quis sit usus: iudex est figulus. Et cum labore uano deum fingit de eodem luto. ille qui paulo ante de terra factus fuerat; et post pusillum ducit se unde acceptus fuerat: repetitus animne debitum quā habebat. Sed est cura illi. non quia laboraturus ē. nec qm breuis illi uita est: sz concertatur aurificib; et argentarius. Sed et eraios imitatur: et gl'am preferr. qm res supuacuas fingit. Cinis ē enim cor eius. et ira supuacua spes illius; et luto uilior uita illius. qm ignorauit eum qui se finxit et qui inspirauit illi aiam. et amat que opatus ē: et insufflauit ei spm uitalem. Sed et estimauerunt ludum esse uitam nram; et conuersationem uite compositam ad lucrum: et

oportere undecūq; etiā ex malo
acquirere. Hic enim scit se super
omnes delinquere: qui ex tre ma
teria. fragilia uasa et sculptilia
fingit. Omnes enī insipientes
et infelices. supra modum ani
me sue superbi sunt: inimici po
puli tui. et impantes illi. Qm
omnia ydola nationū deos esti
mauerunt; quib; neq; oculoz ui
sus est ad uidendum. neq; nares
ad percipiendum spm. neq; aures
ad audiendū. neq; digiti manu
um ad tractandum: sed et pedes
eoz pigri ad ambulandū. Homo
enim fecit illos: et qui spm mu
tuatus ē. is finxit illos. Hemo e
nim sibi similem homo poterit
dīn fingere. Cum sit enim morta
lis: mortuū fingit manib; iniqs.
Melioz est enim ipe hus quos co
luit: quia ipe quidem uixit cum
eet mortalis. illi aūt nunqm. Sz
et animalia miserrimi colunt.
Insensata enim compata hus:
illis sunt deteriora. Sz nec aspe
ctu aliquid ex hus animalib;:
bona potest conspicere. Effuge
runt autem dei laudem: et be
nedictionē eius. XVI.
Propter hec et hus similia
passi sunt digne tormenta: et p
multitudinem bestiaz exterми
nati sunt. Pro quib; tormentis
bene dispositi popl'm tuū; q̄b;
dedisti concupiscentiā delectame
ti tui. nouum saporem. escam
parans eis ortygometrā: ut illi
q̄dem concupiscentes escam. ppter
ea que illis ostensa et missa sunt.
etiam a necessaria concupiscentia
aūterentur. Hu aūt in breui mo
pes facti: nouam gustauerūt es
cam. Oportebat enim illis sine ex
cusatione quidem supuenire me
ritum exercentib; tyrannidē: hus
aūt tantū ostendē quēadmodū
inimici eoz exterminabantur. Et
enī cum illis supuenit seua besti
arum ira: morsib; puerloz colu
broz exterminabantur. Sed non
in perpetuū tua ira pmansit; sz
ad correctionē in breui turbati
sunt: signū habentes salutis.
ad cōmemorationē mandati le
gis tue. Qui enī conuersus est.
non p hoc qd' uidebat sanabat:
sed per te omnīū saluatorē. Jn
hoc autem ostendisti inimicis
tuis: quia tu es qui liberas ab
omni malo. Illos enī locustarū
et muscarū occiderunt morsus; 7
non ē inuenta sanitas aīe illoz:
quia digni erant ab huīmodi
exterminari. Filios aūt tuos.
nec draconū. nec uenenatoū u
cerunt dentes: misericia enī tua
aduenies sanabat illos. In me
moria enī sermonū tuoz exti
nabantur; et uelociter sanabā
tur: ne in altam incidentes ob
liuionē. non possent tuo uti ad
utorio. Etenim neq; herba neq;
malagma sanauit eos: sed tuus
dīne sermo. qui sanat oīa. Tu
es dīne qui uite 7 mortis habes

potestatem: et deductis ad portas
mortis et reductis. Homo aũt occi
dit quidem p malitiam aĩam su
am; et cum exierit spũs non rever
tetur nec revolabit anima que re
cepta est: sz tuam manũ effugere
impossibile est. Negantes enim
nosse te impiu: p fortitudinẽ bra
chii tui flagellati sunt. Nouis aq̃s
et grandinib; et pluuijs psecutio
nem passi sunt: et p ignem con
sumpti. Qd enim mirabile erat:
in aqua que omnia extinguit
plus ignis ualebat. Vndeq; est
enim orbis iustoz. Quodam enĩ
tempore mansuetabatur ignis,
ne comburerentur que ad impio
missa erant animalia: sz ut ipsi
uidentes scirent qm̃ dei iudicio
patiuntur psecutionẽ. Et quodã
tempore in aqua supra uirtutẽ
ignis exardebat undiq; ut im
quam terre nationẽ exterminа
ret. Pro quib; angeloz esca nu
tristi populũ tuũ; et pparatum
panem de celo prestitisti illis sine
labore: omne delectamentũ in se
habentẽ et omnis saporis suaui
tatem. Substantiã enim tuam
et dulcedinem tuã quã in filios
habes ostendebas: et deseruiens
unusquisq; uoluntati ad quod
quisq; uolebat conuertebatur. Nix
auteẽ et glacies sustinebant ium
ignis et non tabescebant: ut sci
rent qm̃ fructus inimicoz exter
minabat ignis ardens in grandi
ne et pluuia chorruscans. Hoc aũt
iterũ ut nutrirentur iusti: etiam
sue uirtutis oblitus ẽ. Creatura
enĩ tibi factori deseruiens exar
descit in tormentũ aduersus in
iustos: et lenior fit ad benefaci
endum pro his qui in te confi
dunt. Propter hoc et tunc omnia
transfigurata omnũ nutrici gr̃e
tue deseruiebant ad uoluntatem
eoz qui a te desiderati sũt. ut sci
rent filij quos dilexisti dñe. qm̃
nõ natiuitatis fructus pascunt
homines: sed sermo tuus. hos q̃
in te credunt conseruat. Qd enĩ
ab igne non poterat exterminari
statim ab exiguo radio solis cale
factum tabescebat: ut notum õi
bus ẽet. qm̃ oportet preuenire so
lem ad benedictionem tuã et ad
ortum lucis te adorare. Ingrati
enĩ spes tanq̃m ỳbernalis gla
cies tabescit: et disperiet tanq̃m
aqua superuacua.

XVII

Magna enim sunt iudicia
tua dñe: et ĩenarrabilia
uerba tua. Propter ea indisci
plinate anime errauerunt. Dum
enĩ pruiatum habent inicj posse
dominari nationi sc̃e: uinculis
tenebraz et longe noctis compe
diti. inclusi sub tectis fugitiui
perpetue prouidentie iacuerunt.
Et dum putant se latere ĩ obscu
ris peccatis. tenebroso obliuionis
uelamĩto dispersi sunt: pauentes
horrende. et ũ admiratõe nimia
turbati. Nec enĩ que continе
bat illos spelunca. sine timore

custodiebat: qm̃ sonitus descendens ꝓturbabat illos. et ꝓsone tristes̃ illis apparentes. pauorẽ illis prestabant. Et ignis ide̅m nulla uis poterat eis lumen ꝑbere: nec syderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendam. Apparebat autem illis subitaneus ignis. timore plenus: et timore percussi illius que non uidebatur faciei. estimabant deteriora ee̅ que uidebantur. Et magice artis appositi erant derisus: et sapientie gl̃a. correctio cũ contumelia. Illi enim qui ꝓmittebant timores ⁊ ꝓturbationes se expellere ab aĩa languente: hy cum derisu pleni timore languebãt. Nam et si nichil illos ex monstris ꝓturbabat: transitu animaliu̅ ⁊ serpentiũ sibilatione cõmoti. tremebundi peribant: et aerem que nulla ratione quis effuge posset. negantes se uidere. Frequenter enim ꝓcurpant pessima: redarguente conscientia. Cũ sit enim timida nequitia: data est in omniũ condempnationem. Semp enim ꝓsumit seua: ꝓturbata conscientia. Nichil est enim timor. nisi ꝑsumptionis aduotrium: ꝑditio cogitationis auxilior. Et dum abintro minor ẽ expectatio: maiorem putat potentiam eius cause. de qua tormentũ prestat. Illi aũt qui nõ potentem uenere noctem. ⁊ ab

infimis et ab altissimis supuenientem: eundem somnũ dormientes. aliquando monstror̃ exagitabantur timore. aliq̃do anime deficiebant traductione. Subitaneus enim illis et insp̃atus timor supuenerat. Deinde siquis ex illis decidisset: custodiebatur ĩ carcere sine ferro reclusus. Si enim rusticus quis erat. aut pastor. aut agri laborum operarius preoccupatus eet: et meffugibilem sustinebat necessitatẽ. Una enim cathena tenebrar̃: omnes erant colligati. Siue sps̃ sibilans. aut inꝰ spissos arbor̃ ramos auũ sonus suauis. aut uis aque decurrentis nimiũ. aut sonus ualidus ꝓcipitatar̃ petrar̃. aut ludentium animaliu̅ cursus mugientiũ ualida bestiar̃ uor. aut resonans de altissimis montib; echo: deficientes faciebant illos pre timore. Omnis enim orbis terrarũ limpido illuminabatur lumine: et non impeditis operib; continebatur. Solis aũt illis suppositа erat grauis nox: ymago tenebrarum. que supuentura illis erat. Ipsi ergo sibi erant grauiores tenebre.

Saũt tuis maxima erat lux. Et hor quidem uocem audiebãt: sed figuram nõ uidebant. Et qã non et ipi eadem passi erant. magnificabant: et qui ante lesi erant. quia non ledebantur. grãs agebant: et ut eet differentia. te dm

perebant. Propter qđ ignis ardentem columpnā ducem habuerunt ignote uie: et solem sine lesura bom hospitu prestitisti. Digni quidem illi carere luce et patri carcere tenebrar: qui inclusos custodiebant filios tuos. p quos in apiebat incorruptū legis lumen seculo dari. Cum cogitarent uultor occidere infantes. et uno exposito filio et liberato. in traductionem illor. multitudinem filiorū absculisti: et pariter illos pdidisti in aqua ualida. Illa enim nox est cognita ante a patrib; nostris; ut uere scientes quib; uiramētis crediderunt: animequiores eēnt. Suscepta est autē a populo tuo. sanitas quidem uultor: inultor aūt exterminatio. Sicut enim lesisti adūlarios nros: sic et nos puocans magnificasti. Absconse enim sacrificabant uisti pueri bonor; et uultrue legem in concordiam disposuerunt. similiter bona et mala recepturos uultos: patriōium decantantes laudes. Resonabat aūt inconuenies inimicor uor: et flebilis audiebatur planctus plorator infantū. Simili autē pena seruus cum dño afflictus est: et popularis homo. regi similia passus. Simulit ergo omnes: uno nomine mortis. mortuos habebant innumerabiles. Nec eū ad sepeliendū unus sufficiebant: qm uno momento que erat pclarior natio eorum exterminata ē. De omnib; enī non credentes. ppt beneficia: tunc cū primū fuit exterminiū primogenitor. spoponderunt pplm dei se ēe. Cum enī quietum silentiū contineret omnia. et nox in suo cursu medium iter haberet; omps sermo tuus domine exiliens de celo a regalib; sedibus. durus debellator in mediū exterminiu terrā. psiliuit. gladius acutus. insimulatū imperiū tuū portans: et stans repleuit omia morte; et usq; ad celum attingebat stans in terra. Tunc cōtinuo uisus sompnior malor turbauerunt illos: et timores supuenerūt insperati. Et alius alibi. prectus seminuus: ppter quā morabatur causam demonstrabat mortis. Visiones enī que illos turbauerunt hec premonebant: ne inscij quare mala patiebantur perirent. Tetigit aūt tunc et uultos temptatio mortis: et cōmotio in heremo facta est multitudinis. Sed non diu pmansit ira tua. Properans enim homo sine querela. deprecari pro poplis. proferens seruus tuus sue scutum orationē. et pincensum depcationē allegans. restitit ire; et finem imposuit necessitati: ostendens qm tuus est famulus. Vicit aūt turbas nō in uirtute corporis. nec armatura potentie: sed uerbo illum qui se uexabat subiecit. iuramēta parentum et testamentum cōmemorans. Cum enī iam acer

uatim cecidissent sup alterutrū
mortui: interstrut et amputaut
imperū. et diuisit illam que ad
unuos ducebat uiam. In uestē
enī poteris quā habebat. totus
erat orbis terrarū; et parentum
magnalia in quatuor ordinib;
lapidum erant sculpta: et mag
nificentia tua. in diademate ca
pitis illius scripta erat. Is autē
cessit qui exterminabat: et hec
extimuit. Erat enī sola tempta
tio ire: sufficiens. XIX

Impijs autē: usq; in nouissimū
sine misericordia ira supuenit. Pre
sciebat enim et futura illorum.
Cū cum pmisissent ut se educe
rent. et cū magna sollicitudine
pmisissent illos: consequebantur
enī illos penitentie actus. Ad
huc enim inter manus habētes
luctum. et deplorantes ad mo
numenta mortuor: aliam sibi
assumpserūt cogitationē insci
entie. Et quos rogantes, prece
rant: hos tanqm fugitiuos pse
quebantur. Ducebat enī illos ad
hunc finem: digna necessitas.
Et hoc que acciderant cōmemo
rationem amittebant; ut que
deerant tormentis repleret pu
nitio. et popls quidem tuus mi
rabiliter transiret. illi autē no
uam mortē inuenirent. Omis
enī creatura ad suū genus ab
inicio refigurabatur. deseruiēs
pceptis tuis: ut puer tuus cus
toditurus illesi. Nam nubes
castra eor obumbrabat; et ex aq̄
que ante erat terra apparuit ari
da. et in mari rubro uia sine im
pedimento. et campus germinās
de pfundo nimio: p quem omnis
natio transiuit que tua manu
regebatur. uidentes tua mirabi
lia et monstra. Tanqm enī equi
depauerunt. et tanquā agni ex
ultauerūt: magnificantes te do
mine. qui liberasti illos. Memores
enim erant adhuc eorum que in
colatu illor facta fuerant: quē
admodum p nationē animaliū
eduxit terra muscas. et p piscib;
eructauit fluuius multitudinē
ranar. Nouissime autē uiderunt
nouam creaturā auium: cū ab
ducti concupiscentia. postulaue
runt escas epulationis. In allo
cutione enī desiderij: ascendit
illis de mari ortygometra. Et
uexationes peccatorib; supuene
runt: nō sine illis que ante facta
erant argumentis. per uim flu
minū. Iuste enim patiebantur:
secūm suas nequitias. Etenī de
testabiliorem inhospitalitatē in
stituerunt. Alij quidem ignotos
non recipiebant aduenas: alij
autē bonos hospites in seruitu
tem redigebant. Et nō solum hec
sed et alius quidem respectus il
lorum erat: qm multi recipie
bant extraneos. Alij aūt cum
letitia receperūt: hos q eisdem
usi erant institutis. seuissimis
afflixerunt doloribus. Percussi sūt

aute cecitate sicut illi i foribz uisi. cum subitaneis cooperti essent tenebris: unusquisq; transitum ostii sui querebat. In se enim elementa dum conuertuntur sicut i organo qualitatis sonus imutatur: et omnia suu sonum custodiunt. Unde estimari ex ipso certo usu potest. Agrestia enim in aquatica conuertebantur: et quecumq; erant natantia in tra transibant. Ignis in aqua ualebat supra suam uirtutem: et aqua extinguentis nature obliuiscebatur. Flame econtrario corruptibiliu animaliu no uexauerunt carnes coambulantiu: nec dissoluebant illa que facile dissoluebatur sicut glacies. bona escam. In omnibz enim magnificasti populu tuu dne et honorasti. et non despexisti: in omni tempore et in omni loco assistens eis. Explicit liber sapie. Incipit prologus in librum ecclesiastici.

Multoru nobis et magnoz per legem et prophetas aliosq; qui secuti sunt illos. sapia demonstrata e: in quibz oportet laudare isrl. doctrine z sapientie causa. Quia no solum ipsos loquentes necesse est ee peritos: sed etiam extraneos posse z ducentes et scribentes doctissimos fieri. Auus ms ihs postqm se amplius dedit ad diligentiam lectionis legis et pphiarum. et aliox libroz qui nobis a parentibz nris tradi sunt: uoluit et ipse scribere aliquid hoz que ad doctrinam et sapiam ptinent. ut desiderantes discere. et illoru periti fierent magis magisq; attendat aimo. et confirmentur ad legitima uitam. Hortor itaq; uenire uos cu benuolentia. et attentioru studio lectionem facere: et uenia habere in illis in quibz uidemur sequentes ymaginem sapientie. et deficere in uerboz compositione. Nam deficiunt uerba hebraica: quando fuerint translata ad alia linguam. Non autem solum hec: sed et ipsa lex et prophete. ceteraq; librorum no paruam habent differentiam: quando inter se dicuntur. Nam in octauo et tricesimo anno. temporibz ptolomei euergetis regis. postquam puenit in egiptum. et cu multu temporis ibi fuissem: inueni ibi libros relictos. non parue neq; contempnende doctrine. Itaq; bonu et necessarium putaui et ipse aliqua adhibere diligentiam et laborem interptandi istum librum: et multa uigilia atuli doctrinam. in spacio temporis ad illa que ad finem ducunt librum dare: et illis qui uolunt animu intendere. et discere que admodum oporteat instituere mores. qui secundum legem domini proposuerunt uitam agere. Explicit prologus. Incipit liber ecclesiastici.

Omnis sapientia a dño deo est: et cū illo fuit semp. et est ante eum. Arenam maris 7 pluuie guttas et dies seculi · quis dinumerat? Altitudinem celi et latitudinem terre et profundum abyssi · quis dimensus est? Sapiam dei precedentem omnia · quis inuestigauit? Prior omniū creata est sapia: et intellectus prudentie ab euo. Fons sapientie uerbum dei in excelsis: et ingressus illius mandata eterna. Radix sapie cui reuelata est et astutias illius qs agnouit? Disciplina sapie cui reuelata est et manifestata · et multiplicationē ingressus illius quis intellexit? Vnus est altissimus creator omniū · omps. et rex potens. et metuendus nimis: sedens sup thronum illius. 7 dominans deus. Ipse creauit illam in spū scō. et uidit 7 dinumerauit. et mensus est: et effudit illam super omnia opera sua · et sup omnē carnem. Secūm datum suum: prebet illam diligentib; se. Timor dñi gloria et gloriatio et letitia: et corona exultationis. Timor dñi delectabit cor: et dabit letitiam · et gaudiū in longitudinē dierum. Timenti deum bene erit in extremis: et in die defunctionis sue bñdicetur. Dilecto dei: honorabilis sapiēcia. Quib; autē apparuerit in uisu: diligunt eam in uisione · et in agnitione magnaliū suor. Initium sapientie timor dñi; et cum fidelib; in utero concreatus est. et cum electis feminis graditur: et cū uxtis et fidelibus agnoscitur. Timor dñi: scientie religiositas. Religiositas custodiet 7 iustificabit cor: iocunditatem atq; gaudiū dabit. Timenti dñm bene erit: 7 in diebus consolationis illius benedicetur. Plenitudo sapie timere dñm: et plenitudo a fructib; illi? Omne donum illius implebit a generationib; · et receptacula a thesauris illius. Corona sapie timor dñi · replens pacem et salutis fructum: et uidit et dinumerauit eam. Vtraq; autē: sunt dona dei. Scientiam et intellectū prudentie sapia compertietur: et gl'am tenentiū se exaltat. Radix sapientie timere dominū: rami enim illius longeui. In thesauris sapie · intellectus et scientie religiositas: execratio aūt peccatorib; sapientia. Timor domini: expellit peccatū. Nam qui sine timore est: non poterit iustificari. Iracundia enī animositatis illius: subuersio illius est. Vsq; in tempus sustinebit patiens: et postea redditio iocunditatis. Bonus sensus usq; in tempus abscondet uerba illius: et labia multor enarrabunt sensum illi? In thesauris sapie significatio

disciplinę: exectatio aũt pcõz cultura dei. Fili concipiscens sapientiam. conserua iustitiam: et deus plebit illam tibi. Sapiẽtia enim et disciplina timoz dñi: et quod placitum ẽ illi. fides ⁊ mansuetudo: et adimplebit thesauros illius. Non sis incredibilis timoz domini: et ne accesseris # ad illum duplici coꝛde. Ne fueris ypocrita in conspectu hominũ: et non scandalizẽris in labijs tuis. Attende in illis ne forte cadas. et adducas animę tuę inhonoratiõẽ: et reuelet deus absconsa tua. et in medio synagoge elidat te: qm accessisti maligne ad dominũ. et coꝛ tuum plenum est dolo et fallatia. II

Fili accedens ad seruitutem dei. sta in iustitia et timoꝛe: et prepara aiam tuam ad temptationẽ. Deprime coꝛ tuum et sustine: inclina aurem tuã. et excipe uerba intellectus: et ne festines in tempoꝛe obductõis. Sustine sustentationes dei: coniungere deo et sustine: ut crescat in nouissimo uita tua. Omne qd tibi applicitum fuerit accipe: et in dolore sustine: et in humilitate tua patientiam habe: qm in igne probatur aurũ et argentũ; homines uero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo et recipiabit te: et dirige uiam tuam. et spera in illum. Serua timoꝛẽ illius: et in illo uetera sce-

Nescientes dñm. sustinete misericoꝛdiam eius: et nõ deflectatis ab illo ne cadatis. Qui timetis dñm credite illi: et non euacuabitur merces uꝛa. Qui timetis dñm sperate in illum: et in oblectatione ueniet uobis misericoꝛdia. Qui timetis dñm diligite illũ: et illuminabũtur coꝛda uꝛa. Respicite filij nationes hominũ; et scitote qm nullus sperauit in dño et confusus est: permansit in mandatis eius. et derelictus est. Aut quis inuocauit illum · et despexit eum? Qm pius et misericoꝛs est dñs; et remittet in die tribulationis peccata: et protector est omnibus exquirentibus se in ueritate. Ve duplici coꝛde ⁊ labijs scelestis: et manibus malefacientibus: ⁊ peccatoꝛi terrã ingredienti duabus uijs. Ve dissoluto coꝛde. qui nõ credunt deo: et ideo nõ protegentur ab eo. Ve his qui perdiderunt sustinentiam; et qui dereliquerunt uias rectas: et diuerterunt in uias prauas. Et quid facient cum inspicere ceperit dñs? Qui timent dñm non erunt incredibiles uerbo illius: et q̃ diligũt illum conseruabũt uiam illius. Qui timent dñm. inquirent que beneplacita sunt ei: et qui diligunt eum. replebũtur lege ipius. Qui timent dñm. preparabunt coꝛda sua: et in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dñm custodi

ent mandata ipius: et patien
tiam habebunt usq; ad inspec
tionem illius. dicentes. Si pen
tentiā non egerimus: incidem⁹
in manus dñi. et non in manus
hominū. Secūm enī magnitudi
nem ipius: sic et misericordia il
lius cum ipso est. II

Filij sapientie ecclia uiloz:
et natio illoz obedientia et
dilectio. Judicium patris audite
filij dilecti: et sic facite ut salui
sitis. Deus enim honorauit pa
trem in filijs: et iudicū matris
exquirens. firmauit in filios. Q
diligit dīm. exorabit pro pecīs:
et continebit se ab illis: et in
oratione dierum exaudietur.
Et sicut qui thesaurizat: ita et
qui honorificat matrem suam.
Qui honorat patrem suum. lo
cundabitur in filijs: et in die ora
tionis sue exaudietur. Et qui ho
norat patrem suū. uita uiuet
longioze: et qui obedit patri.
refrigerabit matrē. Qui timet
dñm. honorat parentes: et q̄si
dñis seruiet hijs qui se genue
runt. in opere et sermone. et in
omni patientia. Honora patrē
tuum ut supueniat tibi benedi
ctio a deo: et benedictio illius i
nouissimo manet. Benedictio
patris firmat domos filioz̄:
maledictio aūt matris eradicat
fundamenta. Ne glorieris in cō
tumelia patris tui: non est enī
tibi gloria. sed confusio. Gloria
enī hominis ex honore patris sui:
et dedecus filij. pater sine honore.
Fili suscipe senectam patris tui:
et ne contristes eum in uita illius.
Et si defecerit sensu. ueniam da:
et ne spernas eum i tua uirtute.
Elemosina enī patris: nō erit in
obliuione. Nam pro pēco matris
restituetur tibi bonum; et in
iustitia edificabitur tibi. et in
die tribulationis cōmemorabitur
tui: et sicut in sereno glacies sol
uentur peccata tua. Quā male
fame est qui relinquit patrem: et
est maledictus a deo. qui exasperat
matrem. Fili in mansuetudine
opera tua perfice: et super homi
nē glām dilugeris. Quanto mag
nus es. humilia te in omnib;. et
coram deo inuenies gratiā; qm
magna potentia dei solius: et
ab humilib; honoratur. Altiora
te ne quesieris. et fortiora te ne
scrutatus fueris; sed que p̄cepit
d̄s tibi. cogita illa semper: et in
pluribz eius operib; ne fueris cu
riosus. Non ē enim tibi necessari
um: ea que abscondita sūt uide
re oculis tuis. In supuacuis reb;
noli scrutari multipliciter: et i
pluribz eius operib; ne fueris cu
riosus. Plurima enī: sup sensum
hominum ostensa sunt tibi. Mul
tos enī supplantauit suspitio eoz:
et in uanitate detinuit sensus il
lorum. Cor durum habebit male
in nouissimo: et qui amat pricu
lum. in illo pibit. Cor ingredies

duas uias. non habebit successus:
et prauus cor in illis scandalizabi
tur. Cor nequam grauabitur in
doloribz: et peccator adiciet ad
peccandum. Synagoge superbor
non erit sanitas. Frutex enī pecī
eradicabitur in illis: et non intelli
getur. Cor sapientis intelligitur ī
sapientia: et auris bona audiet cū
omni concupiscentia sapiam. Sa
piens cor et intelligibile abstine
bit se a peccatis: et in operibz ius
titie successus habebit. Ignem ar
dentem extinguit aqua: et elemo
sina resistit peccatis: et dñs pspec
tor eius qui reddet grām. memi
nit in posterum: et in tempe casus
sui inueniet firmamentum. IIII

Fili elemosinam pauperis ne
defraudes: et oculos tuos
ne transuertas a paupe. Animā
esurientē ne despexeris: et nō ex
asperes pauperem in inopia sua.
Cor inopis ne afflixeris: et non
ptrahas datum angustiatis. Ro
gationē contribulati ne abicias:
et nō auertas faciem tuam ab
egēno. Ab inope ne aūtas oc'los
tuos ppter iram: et ñ relinquas
querentibz tibi retro maledicere.
Maledicentis enī tibi in amari
tudine anime: exaudietur pca
tio illius. Exaudiet aūt eum: q̄
fecit illum. Congregationi pau
perum affabilem te facito: et pres
bitero humilia aiam tuam: et
magnato humilia caput tuum.
Inclina pauperi sine tristicia au
rem tuā: et redde debitū tuū: et
responde illi pacifica in mansue
tudine. Libera eū qui iniuriā pa
titur de manu superbi: et ñ acce
deras in anima tua. In iudicando
esto pupillis misericors ut pater:
et pro uiro matri illor: et eris tu
uelut filius altissimi obediens:
et miserebitur tui magis quam
mater. Sapīa filius suis uitam
inspirat. et suscipit exquirentes
se: et prebit in ua iustice. Et q̄
illam diligit. diligit uitam: et
qui uigilauerint ad illam. com
plectentur placorem eius. Qui
tenuerint illam. uitam hereditа
bunt: et quo introibit benedicet
dñs. Qui seruiunt ei obsequentes
erunt scō: et eos qui diligunt il
lam. diligit dñs. Qui audit illā.
iudicat gentes: et qui intuetur
illam. pmanebit confidens. Si
crediderit ei. hereditabit illam;
et erunt in confirmatione crea
ture illor: qm̄ in temptatione
ambulat cum eo. et in primis ele
git eum. Timorem et metum et
pbationem inducet sup illum; et
cruciabit illum in tribulatione
doctrine sue: donec temptet eū
in cogitationibz illius. et credat
anime illius. Et firmabit illū.
et iter adducet directum ad illū;
et denudabit absconsa sua illi:
et thesaurizabit sup illum scien
tiam. et intellectū iustice. Si
aūt obstrauerit derelinquet eū:
et tradet eū in manus inimici

sui. Fili conserua tempus: et de
uita a malo. Pro anima tua: ñ
confundaris dicere uerum. Est
enī confusio adducens peccatū:
et est confusio adducens gl'am
et grām. Ne accipias faciem ad
uersus faciem tuā: nec aduersus
aīam tuam mendatiū. Ne reue
rearis proximū tuū in casu suo:
nec retineas uerbum in tempe
salutis. Non abscondas sapien
tiam tuam: in decore eius. In
lingua enī sapīa dinoscitur: et
sensus et scientia et doctrina in
uerbo sensati: et firmamentum
in operib; ustitie. Non cōtradi
cas uerbo ueritatis ullo modo:
et de mendatio meruditōis tue
confundere. Non confundaris cō
fiteri peccata tua: et ne subiicias
te omni pro peccato. Noli resis
tere contra faciem potentis: ne
coneris contra ictum fluuii. Pro
ustitia agonizare pro aīa tua:
et usq; ad mortem certa p ustī
cia: et dñs expugnabit pro te in
micos tuos. Noli citatus ēe in
lingua tua: et inutilis et re
missus in operib; tuis. Noli ēe
sicut leo in domo tua: euertens
domēsticos tuos. et opprimens
subiectos tibi. Non sit porrecta
manus tua ad accipiendum:
et ad dandum collecta. V

Noli attendere ad possessio
nes iniquas: et ne dixeris.
est michi sufficiens uita. Nichil
enim pderit: in tempe uindicte
et obductionis. Ne sequaris in
fortitudine tua concupiscentiā
cordis tui: et ne dixeris. Quōm
podo: aut quis me subiicet ppter
facta mea. Dñs enim undicans
undicabit. Ne dixeris. Peccaui:
et quid m accidit triste. Altissi
mus enim: est patiens reddito.
De propiciatu peccato noli ēe
sine metu: neq; adicias peccatū
sup peccatum. Et ne dicas. Mise
ratio dei magna est: multitudi
nis peccō meō miserebitur.
Misericordia enim et ira. ab illo cito
proximat: et in peccatores respi
cit ira illius. Ne tardes conuerti
ad dñm: et ne differas de die in
diem. Subito enim ueniet ira
illius: et in tempe uindicte dis
perdet te. Noli anxius ēe in di
uicijs iniustis: non enī pderunt
in die obductionis et uindicte.
Non uentiles te in omnem uen
tum. et non eas in omnē uiam:
sic enim peccator pbatur in du
plici lingua. Esto firmus in tua
dñi. et in ueritate sensus tui et
scientia: et psequatur te uerbū
pacis et ustitie. Esto mansuet
ad audiendum uerbū dei. ut in
telligas: et cū sapientia pferes
responsum ueritatis. Si est tibi
intellectus. responde proximo:
sin autē. manus tua sit sup os
tuum: ne capiaris in uerbo in
disciplinato. et confundaris. Ho
nor et gl'a in sermone sensati:
lingua uero imprudentis. sub

uersio ipius est. Non appelleris susurro in uita tua: et lingua tua ne capiaris. et confundaris. Sup furem enī est confusio et pe nitentia: et deuotatio pessima ꝛ sup bilinguem. Susurratori aūt: odium et inimicicia et cōtumelia. Justifica pusillum: et magnum si noli fieri pro VI [illegible] militer. amico: inimicus proximo. Improperiū enim et contumeliā malus hereditabit: et omnis pec cator. inuidus et bilinguis. Non te extollas in cogitatione anime tue uelut taurus: ne forte elida tur uirtus tua p stultitiam. et folia tua comedat. et fructus tu os perdat: et relinquaris uelut li gnum aridum in heremo. Anima enī nequam dispdet qui se habet; et in gaudium inimici dat illum: et deducet in sortem impior. Verbum dulce multipli cat amicos. et mitigat inimicos: et lingua eucharis in bono hōie habundabit. Multi pacifici sint tibi: et consiliarius sit tibi unus de mille. Si possides amicū. in temptatione posside eum: et ne facile credas ei. Est enī amicus secim tempus suū: et non pmanebit in tempe tribulatōis. Est et amicus qui conuertitur ad inimicicias: est et qui odium ꝛ rixam et conuicia denudabit. Est autē amicus socius mense: et non pmanet in die necessita tis. Amicus si pmanserit fixus. erit tibi quasi coequalis: et in domesticis tuis fiducialiter ager. Si humiliauerit se contra te: a facie tua abscondet se. Unanimē habebis amicitiam bonam. Ab inimicis tuis separare: et ab a micis tuis attende. Amicus fide lis: fortis protectio. Qui autē inuenit illum: inuenit thesau rum. Amico fideli nulla est com paratio: et non est digna pondē ratio auri et argenti. contra bo nitatem fidei illius. Amicus fi delis. medicamentū uite et im mortalitatis: et qui metuunt dñm. inuenient illum. Qui ti met dñm eque habebit amicitia am bonam: qm secundū illum erit amicus illius. Fili a iuuen tute tua excipe doctrinam: et usq; ad canos inuenies sapien tiam. Quasi is qui arat et semi nat accede ad eam: et sustine bo nos fructus illius. In opere enī ipsius exiguum laborabis: et cito edes de generationibz illius. Quam aspera est inimū sapīa indoctis hominibz: et nō pma nebit in illa exoris. Quasi lapi dis uirtus, pbatio erit in illis: et nō demorabuntur proicere il lam. Sapīa enim doctrine se cundum nomen est eius: et nō multis ē manifesta. Quibz au tem cognita est: pmanet usq; ad conspectum dñi. Audi fili. ꝛ accī pe consilium intellectus: et ne abicias consilium meū. Juice

pedem tuū in compedes illius:
et in torques illius collum tuū.
Subice humerum tuū. et porta
illam: et ne accidieris uinculis
eius. In omni animo tuo accede
ad illam: et in oīi uirtute tua
conserua uias eius. Inuestiga
illam. et manifestabitur tibi: 7
continens factus ne derelinquas
eam. In nouissimis enim inuenies
requiem in ea: et conuertetur tibi
in oblectationē. Et erunt tibi cō
pedes eius in protectione fortitu
dinis. et bases uirtutis: et tor
ques illius in stola gloue. Decor
enim uite est in illa: et in uin
culo illius alligatura salutaris.
Stola gloue indues eam: et co
ronam gratulationis suppones
tibi. Fili si attenderis michi dis
ces eam: et si accommodaueris
animū tuum. sapiens eris. Si
inclinaueris aurem tuam. excī
pies doctrinam: et si dilexeris
audire. sapiens eris. In multi
tudine pbȝoȝ prudentiū sta. et
sapientie eoȝ ex corde conuungere;
ut omnē narrationem dei possis
audire: et puerbia laudis non
effugiant a te. Et si uideris sen
satum; euigila ad eum: et gra
dus ostioȝum illius exterat pes
tuus. Cogitatum habe in pcep
tis dei. et in mandatis illi maxi
me assiduus esto: et ipse dabit
tibi coȝ. et concupiscentia sapie
dabitur tibi. VII
Noli facere mala: et nō te
apprehendent. Discede ab iniq:
et deficient mala abs te. Non se
mines mala in sulcis iniustitie:
et non metes ea in septuplum.
Noli querere ab homine duca
tum: neq; a rege cathedram ho
noris. Non te iustifices ante de
um. qm̄ agnitoȝ cordis ipse est:
et penes regem noli uelle uideri
sapiens. Noli querere fieri uidex.
nisi ualeas uirtute irrumpe iniq
tates: ne forte extimescas faciem
potentis. et ponas scandalum ī
agilitate tua. Non pecces ī mul
titudine ciuitatis: nec te immit
tas in poplm̄. Neq; alliges dupli
cia peccata: nec enim eris ī uno
immunis. Noli ēe pusillanimis
in anima tua. Oȝare 7 facere
elemosinam: ne despicias. Ne
dicas. In multitudine munerū
meoȝ respiciet ds̄: et offerente
me deo altissimo. munera mea
suscipiet. Non irrideas hoīem
in amaritudine anime: est enī
qui humiliat et exaltat. circum
spectoȝ ds̄. Noli amare menda
cium aduersus frēm tuū: neq;
in amicum similiter facias. Noli
uelle mentiri omne mendaciū:
assiduitas enī illius n̄ est bona.
Noli uerbosus ēe in multitudi
ne pbȝoȝ: et non iteres uerbū
in tua oratione. Non oderis la
boriosa opera: et rusticationē
ab altissimo creatam. Non te
reputes: in multitudine indisci
plinatoȝ. Memento ire: qm̄ non

tardabit. Humilia ualde spm tuū: qm̄ unctio carnis impij. ignis et uermis. Noli p̄uaricari in amicum pecuniā differentē: neq; frem̄ carissimū auro spre ueris. Noli discedere a muliere sensata et bona: quam sortitus es in timore dn̄i. Gratia enī uere cunctis illius: super aurum. Non ledas seruū in ueritate operantē: neq; mercennariū dantem am mam suam. Seruus sensatus: sit tibi dilectus. quasi aīa tua. Non defraudes illum libertate: neq; inopem derelinquas illum. Pecora tibi sunt attende illis: et si sunt utilia. pseuerent apd̄ te. Filij tibi sunt. erudi illos: et curua illos a puericia illoz. Filie tibi sunt. serua corpus illaz: et non ostendas hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam. et grande opus feceris: et homini sensato da illam. Mulier si est tibi scdm aīam tuam. nō proici as illam: et odibili nō credas te in toto corde. Honora patrem tu um: et gemitus matris tue ne obliuiscaris. Memento. qm̄ nisi p illos non fuisses: et retribue il lis quomodo et illi tibi. In tota a nima tua time dn̄m: et sacerdo tes illius sanctifica. In oīi ur tute tua dilige eum qui te fecit: et ministros eius non derelin quas. Honora dn̄m. ex tota aīa tua: et honorifica sacerdotes; et purga te cum brachijs. Da illis partem sicut mandatū est tibi. primicias et purgationis: et de negligentia tua purga te cū paucis. Datum brachioz tuoz. et sacrificium sēificationis offe res dn̄o: mitia scōz. Et pauperi porrige manū tuam; ut pficia tur propiciatio et bn̄dictio tua. gratia dati. in conspectu omnis uiuentis: et mortuo nō phibeas grām. Non desis plorantibz in consolatione: et cum lugentibz ambula. Non te pigeat uisitare infirmū: ex hijs enim in dilec tione firmaberis. In omnibz ope ribz tuis memorare nouissima tua: et in eternum nō peccabis.

Non litiges cum VIII homine potente: ne forte incidas in manus illius. Non contendas cū uiro locuplete: ne forte econtrario cōstituat litem tibi. Multos enim pdidit aurū et argentum: et usq; ad cor re gum extendit et conūit. Non litiges cū homine linguato: et ne struas in ignem illius ligna. Non cōmunices homini idocto: ne male de pgenie tua loquatur. Ne despicias hoīem auertentē se a peccato: neq; improperes ei. Memento: qm̄ in corruptione omnes sumus. Ne spernas ho minē in sua senectute: etenim ex nobis senescunt. Noli de mor tuo inimico tuo gaudere: sciēs qm̄ omnes morimur. et in gau dium uolumus uenire. Ne despi

cias narrationes pbȝor sapien
tum: et in puerbȝs eorum con
uersare. Ab ipsis enim dulces sa
pientiam et doctrinam intelle
ctus: et seruire magnatis sine
querela. Non te pterreat narra
tio senioȝ. et ipi enim didicerȝ
a patribȝ suis: qm ab ipis dulces
intellectum. et in tempe necessi
tatis dabis responsum. Non in
cendas carbones peccatoȝ. argu
ens eos: et ne incendaris flam
ma ignis peccoȝ illoȝ. Ne con
tra faciem stes contumelioso: ne
sedeas quasi insidiatoȝ oȝ tuo.
Noli fenerare hominꝫ fortioȝ
te: qd si feneraueris. quasi pdi
tum habe. Non spondeas super
uirtutem tuã: quod si spoponde
ris. quasi restituens cogita. Non
uduces contra uudicem: quoniã
secm qd dignum ẽ udicat. Cũ
audace non eas in uia: ne forte
grauet mala sua in te. Ipse enim
secm uoluntatẽ suam uadit: et
simul cũ stultitia illius peries.
Cum iracundo ne facias iram:
et cũ audace non eas in desertũ;
qm quasi nichil est ante illum
sanguis: et ubi non est aduto
rium. elidet te. Cum fatuo con
silium nõ habeas: non enim pote
runt diligere nisi que placent
eis. Coram extraneo ne facias
consiliũ: nescis enim quid pariat.
Non omni homini cor tuũ mani
festes: ne forte inferat tibi grãm.
et conuicietur tibi. X

Non zeles mulierem sinus tui:
ne ostendat sup te malicia
doctrine nequam. Non des mu
lieri potestatem anime tue; ne
ingrediatur in uirtute tua: et
confundaris. Ne respicias mulie
rem multiuolam: ne forte inci
das in laqueos illius. Cum saltа
trice ne assiduus sis. nec audias
illam: ne forte pereas in efficа
cia illius. Virginẽ ne conspicias:
ne forte scandalizeris in decore
illius. Non des fornicatiis am
mã tuam in ullo: ne perdas te
et hereditatem tuã. Noli circum
spicere in uicis ciuitatis: nec ob
errgueris in plateis illi? Auerte
faciem tuam a muliere compta:
et ne circũspicias speciem alienã.
Propter speciem mulieris. multi
pierunt: et ex hoc concupiscentia
quasi ignis exardescit. Omnis
mulier que est fornicaria: quasi
stercus in uia conculcabitur. Spe
ciem mulieris aliene multi ad
mirati. reprobi facti sunt: colloq
ium enim illius quasi ignis exar
descit. Cum aliena muliere ne se
deas omnino. nec accumbas cũ
ea sup cubitum. et nõ altercẽris
cum illa in uino; ne forte decli
net cor tuum in illã: et sanguine
tuo labaris in pditionem. Non
derelinquas amicum antiquũ:
nouus enim nõ erit similis illi.
Uinum enim nouum: amicus no
uus. Veterascat: et cum suauи
tate bibes illud. Non zeles glo

tiam et opus pectoris: nō enī scis
que futura sit illius subuersio.
Non placeat tibi iniuria inius
toz: scienș qm usq; ad inferos
non placebit impius. Longe ab
esto ab homine potestatem habē
te occidendi: et non suspicaberis
timoze mortis. Et si accesseris ad
illum; noli aliquid committere:
ne forte auferat uitam tuā. Cō
munionē mortis scito; qm in me
dio laqueoz ingredieris: et sup
arma dolentium ambulabis. Se
cundū uirtutē tuam. caue tē a
proximo tuo: et cū sapientibz et
prudentibz tracta. Viri iusti sint
tibi conuiue; et in timoze dei sit
tibi gloriatio. et in sensu sit tibi
cogitatus dei: et omnis enarra
tio tua in pceptis altissimi. In
manu artificum opera laudabi
tur; et pceps populi in sapīa
sermonis sui: in sensu uo seniox
uerbum. Terribilis est in ciuita
te sua homo linguosus: et teme
rarius in uerbo suo. odibilis erit.

X Vdex sapiens iudicabit
popm suum: et pncipatus sensa
ti stabilis erit. Sedm iudicem
pli: sic et ministri eius. Et qua
lis rector est ciuitatis: tales et
habitantes in ea. Rex insipiens
perdet popm suum: et ciuitates
inhabitabuntur p sensum pru
dentiū. In manu dei potestas
terre; et exectabilis omnis iniq
tas gentiū: et utilem rectorem
in tempus suscitabis sup illam.
In manu dei potestas hominis:
et sup faciem scribe imponet ho
norem suū. Omnis iniurie proxi
mi ne memineris: et nichil agas
in operibz iniurie. Odibilis cor
deo est et hominibz superbia: et exe
crabilis omnis iniquitas gentiū.
Regnum a gente in gentem trās
fertur: pter iniustitias et iniuri
as et contumelias et diuersos do
los. Auaro enī nichil est sceleștī.
Quid superbit terra et cinis: Ni
chil est iniquius: qm pecuniam
amare. Hic enim et aiam suam
uenalem habet: qm in uita sua
proiecit intima sua. Omnis po
tentatus: breuis uita. Languor
prolixior grauat medicū: breuem
languorem pcidit medicus. Sic
et rex hodie est: et cras morietur.
Cum enī morietur homo: here
ditabit serpentes. et bestias et uer
mes. Initium superbie hominis a
postatare a deo: qm ab eo qui fe
cit illum recessit cor eius; qm ini
tium oīs peccati est superbia. Qui
tenuerit illam. adimplebitur
maledictis: et subuertet eum in
finem. Propterea exhonorauit
dns conuentus maloz: et destru
xit eos usq; in finem. Sedes du
cū superboz destruxit ds:
et sedere fecit mites pro eis. Ra
dices gentiū superbarum arefecit
ds: et plantauit humiles ex ipis
gentibz. Terras gentiū euertit
dns: et perdidit eas usq; ad fun
damentū. Arefecit ex ipsis et

dispersdidit eos: et cessare fecit
memoriam eor a terra. Perdidit
deus memoriam superbor: et
reliquit memoriā humilium sen
su. Non est creata hominib; su
perbia: nec iracundia nationi
mulierum. Semen hominū ho
norabitur. hoc qđ timet deum:
semen autē hoc exhonorabitur.
qđ preterit mandata dñi. In me
dio fratrum rector illorum in ho
nore: et qui timent dñm. erunt
in oculis illius. Glia diuitum ho
norator et pauperū timor dei ē:
non despicere hoīem iustum pau
perem. et nō magnificare uirum
peccatorem diuitem. Magnus ē
iudex. et potens est in honore:
et non ē maior illo qui timet de
um. Seruo sensato libere seruie
ent; et uir prudens et disciplī
natus non murmurabit correp
tus: et insipiens non honorabitur.
Noli te extollere in faciendo ope
re tuo: et noli cunctari in tempe
angustie. Melior est qui operatur
et habundat in omnib; quam
qui gl'atur. et eget pane. Fili in
mansuetudine serua aīam tu
am: et da illi honorem secundū
meritū suum. Peccantē in ani
mā suā quis iustificabit? Et
quis honorificabit exhonoran
tem aīam suam? Pauper gl'a
tur p disciplinam. et timorem su
um: et est homo qui honorifica
tur propter substantiā suā. Qui
autem gl'atur in paupertate;
quanto magis in substantia? Et q̄
gl'atur in substantia: pauperta
tem uereatur. XI
Sapientia humiliabit exalta
bit caput illius: et in medio mag
nator consedere illum faciet. Non
laudes uirum in specie sua: nec
spernas hoīem in uisu suo. Bre
uis in uolatilib; est apis: et ini
tium dulcoris habet fructus ei?
In uestitu ne gloriaris umquā.
nec in die honoris tui extollaris:
quia mirabilia opa altissimi solui.
et gloriosa et absconsa et inusita
opa illius. Multi tyranni sederūt
in throno: et inopinabilis por
tauit diadema. Multi potentes
oppressi sunt ualide: et gloriosi
traditi sunt in manus alteror.
Prius qm̄ interroges. ne uitupe
res quemquā: et cum interroga
ueris. corripe iuste. Prius quā
audias. ne respondeas uerbū: et
in medio seniorum ne adicias loq.
De ea re que tē non molestat. ne
certeris: et in iudicio peccantiū
ne conflictas. Fili. ne in multis
sint actus tui: et si diues fueris.
non eris immunis a delicto. Si
enim secutus fueris. non appre
hendes: et nō effugies si preue
urreris. Est homo laborans. et
festinans et dolens impius: et
tanto magis nō habundat. Est
homo marcidus. egens recupa
tione. plus deficiens uirtutē. et
habundans paupertate; et oculus
dei respexit illum in bono. et erexit

eum ab humilitate ipius. & exal
tauit caput eius: et mirati sunt
in illo multi. et honorauerũt dm.
Bona et mala. uita et mors. pau
pertas et honestas: a deo sunt.
Datio dei pmanet uustis: et p
fectus illius successus habebunt
in eternũ. Est qui locupletatur
parte agendo; et hec pars merce
dis illius in eo qd dicit. quiẽ
requiem michi: et nunc mãdu
cabo de bonis meis solus. Et nes
cit qd tempus pereat: et relin
quat omnia alijs. Sta in testa
mento tuo. et in illo colloquere:
et in opere mandatoꝝ tuoꝝ uete
rasce. Ne manseris in operibus
peccatoꝝ: confide autẽ in deo. et
mane in loco tuo. Facile est enĩ
in oculis dei: subito honestare
pauperem. Benedictio dei in mer
cedem iusti festinat: et in hono
re uelocis processus illius fructifi
cat. Ne dicas. Quid est mi opus:
et que erunt michi ex hoc bona:
Ne dicas. Sufficiens sum: et
quid ex hoc pessima habebo: In die
bonoꝝ ne ĩmemor sis malorum; et
in die malorum ne ĩmemor sis bo
norum: qm facile est coram deo. in
die obitus retribuere unicuiq;
secũm uias suas. Malicia horã
obliuionẽ facit luxurie magne:
et in fine hominis denudatio ope
rum illius. Ante mortẽ ne laudes
hoĩem quemqm: qm in filijs su
is agnoscatur uir. Non omnẽ
hominẽ inducas in domũ tuã:
multe enim sunt insidie dolosi.
Sicut enĩ eructant precordia fe
rentiũ. et sicut perdix inducitur
in caueam. et ut caprea in laque
um; sic et cor superboꝝ: et sicut
prospector udens casum primi
sui. Bona enĩ in mala conũtens
insidiatur: et in electis ĩponet
maculam. Ab scintilla una auge
tur ignis: et ab uno dolose au
getur sanguis. Homo uero pec
catoꝝ: sanguini insidiatur. At
tende tibi a pestifero. fabricat enĩ
mala: ne forte inducat super te
subsannationẽ in perpetuũ. Ad
mitte ad te alienigenam. & sub
uertet te in turbine: et abalie
nabit te a tuis propriis. XII

Si benefeceris. scito cui feceris:
et erit gratia in bonis tuis
multa. Benefac iusto. & inuenies
retributionẽ magnã: et si non
ab ipso. certe a domino. Non est
et bene qui assiduus ẽ in malis.
et elemosinam nõ danti; qm et
altissimus odio habet peccatoꝝres:
et misertus ẽ penitentibus. Da
misericordi: et ne suscipias pec
catorem. Et impius et peccatrix
reddet unductam: custodiens
eos in die uindicte. Da bono:
et non recepteris peccatorem. Be
ne fac humili; et non dederis
impio. Prohibe panes tuos dare:
ne in ipsis potentior te sit. Nam
duplicia mala inuenies ĩ omnibus
bonis. qm et altissimus odio ha
bet peccatores: et impius reddet

unctam. Non agnoscetur in
bonis amicus: et non absconde
tur in malis inimicus. In bonis
uris inimici illius in tristicia: et
in malicia illi amicus agnitus e.
Non credas inimico tuo in eter
num. Sicut enī eramentū: eru
ginat nequicia illius. Et si hu
miliatus uadat curuus; abice a
nimū tuum: et custodi te ab illo.
Non statuas illū penes te. nec se
deat ad dexteram tuam. ne cōuer
sus stet in loco tuo; ne forte con
uersus in locum tuum inquirat
cathedram tuā: et in nouissimo
cognoscas uerba mea. et in ser
monibz meis stimuleris. Cuius
medebitur incantatori a serpen
te pcusso. et omnibz qui appro
piant bestijs. et qui comitat
cum uiro iniquo. et obuolutus
est in pcatis eius. Una hora
tecum pmanebit: si autem decli
naueris. non subportabit. In la
bijs suis induleat inimicus. et
in corde suo insidiatur: ut sub
uertat te in foueam. In oculis
suis lacrimatur inimicus; et si
inuenerit tempus. nō saciabitur
sanguine. Si incurrerit tibi ma
la: inuenies illum illic priorem.
In oculis tuis lacrimabitur ini
micus: et quasi aduuans suf
fodiet plantas tuas. Caput su
um mouebit. et plaudebit ma
nu: et multa susurrans cōmuta
bit uultum suū. XIII

Qui tetigerit picem inquina
bitur ab ea: et qui cōmunicauit
superbo. induet superbiam. Pon
dus sup se tollit: qui honestior
se cōmunicat. Et ditior te: ne so
cius fueris. Quid cōmunicabit
cacabus ad ollam? Quando enī
se colliserint: confringetur. Di
ues iniuste egit et fremebit: pau
per aūt lesus tacebit. Si largit
fueris assumet te: et si nō habue
ris. derelinquet te. Si habes. con
uiuet tecum; et euacuabit te: et
ipse non dolebit sup te. Si necessa
rius illi fueris. supplantabit te:
et subridens spem dabit. narrās
tibi bona. Et dicet. Quid opus
est tibi? Et confundet te in cibis
suis. donec te exinaniat bis z ter:
et in nouissimo deridet te. Postea
uidens derelinquet te: z caput
suū mouebit ad te. Humiliare
deo: et expecta manus eius. Ar
tende: ne seductus in stultitia
humilieris. Noli ee humilis in
sapia tua: et ne humiliatus in
stultitiam seducaris. Aduocat
a potentiore discede: ex hoc enī
magis te aduocabit. Ne imp
bus sis. ne impingaris: et ne
longe sis ab eo. ne eas in obli
uionem. Ne retineas ex equo
loqui cum illo: nec credas mul
tis uerbis illius. Ex multa enī
loquela temptabit te: et subri
dens interrogabit te. De absconditis tuis imittes animo illi
us; et ea conseruabit uerba
tua: et nō parcet. De malicia

et de uinculis caue tibi. et attende diligenter auditui tuo: qm̃ cũ subuersione tua ambulas. Audiens uero illa quasi in somnis iude: et euigilabis. Omni uita tua dilige deum: et uocabit illũ in salute tua. Omne animal diligit simile sibi: sic et oĩs homo proximũ sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungetur: et omis homo simili sui sociabitur. Sicut cõmunicabit lupus agno aliq̃do: sic peccator iusto. Q̃ue cõmunicatio hominis sancto ad canem? Aũt que pars bona diuiti ad pauperem? Venatio leonis onager in heremo: sic pascua sũt diuitũ pauperes. Et sicut abhominatio superbo humilitas: sic et execratio diuitis pauper. Diues cõmotus confirmatur ab amicis suis: humilis autẽ cum ceciderit. expelletur et a notis. Diuiti decepto: multi recubatores. Locutus ẽ superbe: et iustificauerunt illum. Humilis deceptus est: insup et arguitur. Locutus ẽ sensate: et nõ est ei datus locus. Diues locutus ẽ. et omnes tacuerunt: et uerbũ illius usq; ad nubes perducent. Pauper locutus est: et dicunt. Q̃uis est hic? Et si offenderit: subuertent illum. Bona ẽ substantia. cui non ẽ peccatum in conscientia: et nequissima paupertas in ore impij. Cor hominis immutat faciem illius: siue in bono siue in malo. Vestigium cordis boni et faciem bonã: difficile inuenies. et cum labore.

XIIII

Beatus uir qui non ẽ lapsus uerbo ex ore suo: et non est stimulatus in tristicia delicti. Felix qui non habuit animi sui tristiciam: et non excidit ab spe sua. Vsuro cupido et tenaci sine ratõe est substantia; et hominis luuido ad quid aurum? Qui acceruat ex animo suo iniuste. alijs congregat: et in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequam est. cui alij bonus erit? Et nõ iocundabitur in bonis suis. Qui sibi inuidet. nichil est illo nequius: et hec est redditio malicie illius. Et si benefecerit. ignoranter et non uolens facit: et in nouissimo manifestat malitiam suã. Nequã est oculus luuidi. et auertens faciem: et despiciens aiam suã. Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis: nõ saciabitur donec consũmet. arefaciens aiam suam. Oculus malus ad mala; et non saciabitur pane indigens: et in tristicia erit sup mensam suam. Fili si habes. benefac tecum: et deo dignas oblationes offer. Memor esto qm̃ mors non tardat: et testamentũ inferorũ q̃d demonstratum ẽ tibi. Testamentũ enim huius mũdi: morte morietur. Ante mortem bene fac amico tuo: et secũdm uires tuas exporrigens da pauperi. Non defrauderis a die bona: et par

ticula diei bonī non te ptereat. Nonne alijs relinques dolores et labores tuos: In diuisione sortis da et accipe: et iustifica aīam tuam. Ante obitum tuū operare iusticiam: qm non ē apud inferos inuenire cibum. Omnis caro sicut fenum ueteraſcet: et sicut folium fructificans ī arbore uiridi. Alia generantur et alia deciuntur; sic generatio carnis et sanguinis: alia finitur et alia nascatur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: et qui illud operatur ibit cum illo. Et omne opus electum iustificabitur: et qui operatur illud honorabitur in illo. Beatus uir qui in sapīa morabitur; et qui in iusticia meditabitur: et in sensu cogitabit circumspectionē dei. Qui excogitat uias illius in corde suo; et in abscondis illius intelligēs. uadens post illam quasi inuestigator: et in uijs illius constitens. Qui respicit p fenestras illius: et in ianuis eius audiēs. Qui requiescet iuxta domū illius: et in parietibz illī figens palum. Statuet casulam suā ad manus illius: et requiescent in casula illius bona p euum. Statuet filios suos sub tegmine illius: et sub ramis illī morabitur. Protegetur sub tegmine illius a feruore: et in gloria eius requiescet. XV

Qui timet dīm: faciet illud. Et qui continens ē iusticie apprehendet illam; et obuiabit illi quasi mater honorificata: et quasi mulier a uirginitate suscipiet illum. Cibabit illum pane uite et intellectus: et aqua sapientie salutaris potabit illum. Et firmabitur in illo et non flectetur; et continebit illum et nō confundetur: et exaltabit illum apud proximos suos. Et ī medio ecclē aperiet os eius; et adimplebit eum spū sapientie et intellectus: et stolā glorie uestiet eū. Jocunditatem et exultationē thesaurizabit sup eum: et nomine eterno hereditabit illum. Hōines stulti non apphendent illam: et hōies sensati obuiabunt illi. Homines stulti non uidebūt illam: longe enī abest a superbia ⁊ dolo. Uiri mendaces nō erunt illius memores; et uiri ueraces inuenīūtur in illa: et successum habebunt usq; ad inspectionē dei. Non est speciosa laus in ore peccatoris; quia non ē a dño missus: qm profecta est a deo sapientia. Sapientie enim dei astabit laus. ⁊ in ore fideli habundabit: et dominator dabit eam illi. Hō dixeris: p deum abest. Que enī odit: ne feceris. Ne dicas: ille me inplanauit. Non enim necessarii sunt ei: homines impij. Omne exetramentū erroris odit dñs: et non erit amabile timentibz eum. Deus ab initio constituit

hominē: et reliquit illū in manu consilij sui. Adiecit mandata et precepta sua. Si uolueris mandata conseruare: conseruabunt te: et in perpetuū fidem placitam facere. Apposuit tibi aqm et ignem: ad quod uolueris porrige manū tuam. Ante hoiem uita et mors. bonum et malū: qd placuerit dabitur illi: qm multa sapia dei. et fortis in potentia. et uidens omnes sine intermissione. Oculi dñi ad timentes eum: et ipe agnoscit omnem opam hominis. Hemini mandauit impie agere: et nemini dedit spatium peccandi. Non enī concupiscit multitudinē filioz infidelium et inutilium. XVI

Ne letabaris in filijs impijs si multiplicentur: nec oblectaris sup ipos. si non ē timor dei in illis. Non credas uite illoz: et ne respexeris in labores illoz. Melior est enī unus timens dm: qm mille filij impij. Et utile est mori sine filijs: quā relinquere filios impios. Ab uno sensato inhabitabitur patria: et a tribus impijs deseretur. Multa alia uidit oculus mis: et fortiora horum audiuit auris mea. In synagoga peccantiū exardebit ignis: et in gente incredibili exardescet ira. Non exoranerunt pro peccatis suis antiqui gigantes: qui destructi sunt confidentes sue uirtuti. Et nō pepercit pegrinationi illoz. sz peruasit eos: et execratus ē illos. pre superbia uerbi illoz. Non misertus est illis: totam gentem perdens. et extollentem se in peccatis suis. Et sic sexcenta milia peditum. qui congregati sunt in duricia cordis sui: et si unus fuisset cervicatus. mirum si fuisset īmunis. Misericordia enim et ira: cum illo est. Potens exoratio: et effundens iram. Secundum miam suam: sic et correptio illius. hoiem secundum opera sua iudicat. Non effugiet in rapinam peccatoz: et nō retardabit sufferentia miam facientis. Omnis misericordia faciet locum unicuiq secundum meritum operū suoz: et secundum intellectū pegrinationis ipius. Non dicas. A deo abscondar: et ex summo quis mei memorabitur. In pplo magno non agnoscar. Que est enim anima mea in tam imensa creatura. Ecce celum et celi celorum. abyssus et uniuersa terra. et que in eis sunt. in conspectu illius cōmouebuntur: montes simul et colles. et fundamenta terre. Et cum conspexerit illa dns: tremore concutientur. Et in omnibus his: insensatum ē cor. Et omne cor intelligitur ab illo; et uias illius quis intelligit. et procellam quā nec oculus uidebit hominis. Nam plurima opa illius sunt in absconsis. Sed opera iustitie eius quis enuntiabit. aut quis sustinebit: Longe enim est testa

mentū a quibꝫdam: et interro
gatio hominū in consūmatio
ne est. Qui minoratur corde. co
gitat mania: et uir imprudens
et errans cogitat stulta. Audi
me fili. et disce disciplinam sen
sus; et in uerbis meis attende ī
corde tuo: et dicam ī equitate
disciplinam. et scrutabor enar
rare sapiam. Et in uerbis meis
attende in corde tuo; et dico in
equitate sps. uirtutes quas po
suit ds in opera sua ab initio:
et in ueritate enuntio scientiā
eius. Judicio dei opa ipsius
ab initio; et ab institutione ip
sor distinxit partes illorum: et
inicia eor in gentibꝫ suis. Gz
nauit in eternū opera illorum;
nec esurierunt nec laborauerūt:
et nō destiterunt ab opibꝫ suis.
Unusquisq; proximū sibi non
angustiauit: usq; in euū. Non
sis incredibilis uerbo illi. Post
hec deus in terram respexit: et
impleuit illam bonis suis. Am
ma autē omnis uitalis. denun
tiabit ante faciem ipius: et ipa
iterum reūsio illoz. XVII.

Ds creauit hominē de tra.
et secūm ymaginē suam
fecit illum; et iterum conūtit
illum in ipam: et secūm se uesti
uit illum uirtute. Numerū die
rum et tempus dedit illi: et dedit
illi potestatem eor que sunt sup
terram. Posuit timorem illius
sup omnem carnem: et dñatus
est bestiarum. et uolantū. Crea
uit ex ipo adiutoriū: simile sibi.
Consiliū et linguam et oculos et
aures. et cor dedit illi excogitandi:
et disciplina intellectus repleuit
illos. Creauit illis scientiā sps.
sensu impleuit cor illoz: et bona
et mala ostendit illis. Posuit o
culum ipor sup corda ipor. ostēn
dere illis magnalia opum suor;
ut nomen sanctificationis collau
dent. et glorari in mirabilibꝫ illi
us: ut magnalia enarrent opm
eius. Addidit illis disciplinam:
et legem uite hereditauit eos.
Testamentū eternum constituit
cum illis: et iustitiam et iudicia
sua ostendit illis. Et magnalia
honoris eius uidit oculus eor:
et honorem uocis audierunt au
res illoz. Et dixit illis. Attendi
te ab omni iniquo. Et manda
uit illis: unicuiq; de proximo
suo. Uie illoz coram ipso sēm
per: non sunt absconse ab oculis
ipsius. In unamquāq; gentem
prepositi rectorem: et pars dei
isrl facta est manifesta. Et om
nia opera illoz uelut sol in con
spectu dei: et oculi eius sine in
termissione inspicientes in uias
eor. Non sunt absconsa testam
ta p iniquitatem illoz: et omes
iniquitates eor in conspectu dei.
Elemosina uiri quasi sacculus
cum ipso: et grām hominis qsi
pupillam conseruabit. Et postea
resurget. et retribuet illis retri

bucionē. unicuiq; in caput ipoz: et conuertet in interiores partes terre. Penitentib; aūt dedit uiam iusticie: et confirmauit deficientes sustinere: ⁊ destinauit illis sortem ueritatis. Conuertere ad dñm: et relinque peccata tua. Precare ante faciem dñi: et minue offendicula. Reuertere ad dñm. et auertere ab iniusticia tua: et nimis odito execrationē. Et cognosce iusticias et iudicia dei: et sta in sorte ppositionis. et orationis altissimi dei. In partes uade seculi sēi: cum uiuis et dantib; confessionē deo. Non demoreris in errore impioz. Ante mortem confitere: a mortuo quasi nichil perit. Cōfitebens uiuens; uiuus ⁊ sanus confitebens. et laudabis dñm: et gloriaberis in miserationib; illi. Quā magna misericordia dei: et ppiciatio illius conuertentib; ad se. Nec enī omnia possunt esse in omnib; qm̄ non est imortalis filius hominis: et in uanitate malicie placuerunt. Quid lucidius sole? Et hic deficiet. Aut quid nequius. quam qđ excogitauit caro et sanguis? Et hoc arguetur. Uirtutem altitudinis celi ipse conspicit: et omnes homines terra et cinis.

XVIII

Qui uiuit in eternū: creauit omnia simul. Deus solus iustificabitur: et manet inuictus rex in eternum. Quis sufficiet enarrare opera illius? Quis enī inuestigabit magnalia illius? Uirtutem autē magnitudinis eius quis enumerabit? Et quis adiciet enarrare miam eius? Non est minuere neq; adicere: nec inuenire magnalia dei. Cū consumauerit homo. tunc incipiet: et cum quieuerit operabitur. Quid est homo. et que est gratia illi? Et quid est bonum. aut quid nequam illius? Numerus dieq; hominū ut multū centū annī. quasi gutta aque amare deputati sunt: et sicut calculus arene. sic exigui anni i die eui. Propter hoc patiens est dns in illis: et effundit super illos miam suā. Uidit plumptionē cordis eoruq̄ mala est: et cognouit subuersionem illoz. qm̄ neqm̄ est. Ideo adimpleuit ppiciationem suā in illis: et ostendit illis uiam equitatis. Miseratio hoīs circa proximū suum; misericordia aūt domini sup omnē carnem: qui misericordiam habet. ⁊ docet et erudit. quasi pastor gregem suum. Misereatur exercipiens doctrinā miserationis: et qui festinant in iudicijs eius. Fili in bonis non des querelam: et in omni dato non des tristiciam uerbi mali. Nonne ardorem refrigerabit ros? Sic et uerbū: melius qm̄ datū. Nonne ecce uerbū super datum bonum? Et utraq; cum homine iustificato. Stultus acriter

mperabit: et datus indisciplinati tabescere facit oculos. Ante iudiciū para iusticiam tibi: et ante q̄m loquaris. discе. Ante languorem adhibe medicinā; et ante iudicium interroga te ipm: et in conspectu dei inuenies ꝓpiationē. Ante languorem humilia te: et in tempore infirmitatis ostende conuersationē tuam. Non impediaris orare semper: et nō uereris usq; ad mortem iustificari: q̄m merces dei manet in eternū. Ante orationē prepara aiam tuam: et noli ē quasi homo q̄ tentat dm. Memento ire in die consūmationis: et tempus retributionis in conuersatione facies. Memento paupertatis in tempore habundantie: et necessitatem pauptatis in die diuitiarum. A mane usq; ad uesperum īmutabitur tempus: z hec omnia citata in oculis dei. Homo sapiens in omnibz metuit: et in diebz delictoz attendet ab inercia. Omnis altutus agnoscat sapiam: et inuenienti eā dabit confessionē. Sensati in uerbis et ipi sapienter egerūt. et intellexerunt ueritatem et iusticiam: et implorauerunt puerbia et iudicia. Post concupiscentias tuas non eas: et a uoluntate tua auertere. Si prestes anime tue concupiscētias eius: faciet te in gaudiū inimicis tuis. Ne oblecteris ī turbis. nec in modicis: assidua est enim cōmissio illoz. Ne fueris mediocris in contentione et fenore: et non est tibi nichil in seculo. Cris enim mundus anime tue.

Operarius ebriosus XIX non locupletabitur: et qui spernit modica. paulatim decidit. Vinum et mulieres apostatare faciunt etiā sapientes: et arguunt sensatos: et qui se iungit fornicarijs. neq̄m erit. Putredo et uermes hereditabunt illum; et exaltetur in exemplū manus: z tolletur de numero eius aia. Qui credit cito. leuis corde est: et minorabitur. Et qui delinq̄t in aiam suam: insuper habebitur. Qui gaudet iniquitate denotabitur: et qui odit correptionē. minuetur uita. Et qui odit loquacitatem: extinguit maliciam. Qui peccat in aiam suam nō penitebit: et qui iocundatur in malicia. denotabitur. Ne ire res uerbum durum et nequam: et nō minoraberis. Amico et īmico noli narrare sensum tuū: et si est tibi delictum. noli denudare. Audiet enim te. et custodiet te. et quasi defendens peccatum odiet te: et sic aderit tibi semp. Audisti uerbum aduersus proximū tuum; cōmoriatur in te: fidens q̄m non te disrumpet. A facie uerbi parturit fatuus: tanq̄m gemitus partus in

fantis. Sagitta infixa femori
canis: sic uerbum i corde stulti.
Corripe amicū ne forte nō in
tellexerit. et dicat nō feci; aut
si fecerit: ne iterum addat fa
cere. Corripe proximū. ne forte
non dixerit: et si dixerit. ne fo
te iteret. Corripe amicum. sepe
enim fit commissio: et nō omni
uerbo credas. Est qui labitur
lingua sua: sed non ex animo.
Quis est enim. qui non delique
rit in lingua sua? Corripe pxi
mū ante qm̄ comminēris: 7 da
locum timori altissimi. Quia
omnis sapientia timor dei: et
in illa timere dim. In omni sa
pientia dispositio legis; et non
est sapientia nequitie disciplī
na: et non ē cogitatus peccor
prudentia. Est nequitia: et in
ipa exectatio. Et est insipiens:
qui minuitur sapia. Melior est
homo qui minuitur sapia et de
ficiens sensu. in timore; qm̄ qui
habundat sensu: et transgredi
tur legem altissimi. Est sollertia
certa. et ipa iniqua: et est qui e
mittit uerbum certū. enarrans
ueritatē. Et est qui nequiter hu
miliat se: et interiora ei plena
sunt dolo. Et est iustus: qui se
mmuī submittit a multa hymi
litate. Et est iustus: qui incli
nat faciem. et fingit se non uide
re. qd' ignoratum est. Et si ab
imbecillitate uirium ueretur pec
care: si inuenerit tempus male
faciendi. malefaciet. Ex uisu cog
noscatur uir: et ab occursu facie
cognoscatur sensatus. Amictus
corporis et risus dentium et in
gressus hominis: enuntiant de
illo. Est correctio mendax in ira
contumelioso: et est iudicū qd'
non probatur ee bonum. Et est
tacens: et ipse est prudens. XX

Quam bonū est arguere qm̄
iratci: et confitentē in ora
tione non prohibere. Concupis
centia spadonis deuirginauit iu
uenculam: sic qui facit per ium
iudicū iniquū. Quā bonum ē
correptum. manifestare peniten
tiam: sic enim effugies uolunta
riū peccm. Est tacens qui inue
nitur sapiens: et est odibilis q̄
procax est ad loquendum. Est
autē tacens. nō habens sensum
loquele: et est tacens. sciens tem
pus apti temporis. Homo sapi
ens tacebit usq; ad tempus: las
ciuus autē et imprudens nō ser
uabunt tempus. Qui multis iu
tur uerbis. ledit aiam suam: et
qui potestatem sibi assumit in
iuste. odietur. Est processio i ma
lis uiro indisciplinato: et est in
uentio in detrimentū. Est datū
quod non ē utile: et est datum
cuius retributio duplex. Est pp
ter gl'am minoratio: et est qui
ab humilitate leuabit caput. Est
qui multa redimat modico pre
cio: et restituens ea in septuplū.
Sapiens in uerbis seipm ama

bilem facit: grē autē fatuor ef
fundentur. Datus insipientis ñ
erit utilis tibi: oculi enī illius
septemplices sunt. Exigua dabit.
et multa imperabit: et aptio
ris illius inflāmatio ē. Hodie
fenerat quis. et cras expetit: et
odibilis est homo huiusmodi.
Fatuo non erit amicus: et non
erit grā in bonis illius. Qui enī
edunt panem illius: false lin
gue sunt. Quotiens et quanm ri
debunt eum. Nec enim qđ ha
bendum erat. directo sensu distri
buit: similiter et quod non erat
habendum. Lapsus false lingue.
quasi qui in pauimento cadens:
sic casus malor festinanter uenī
ent. Homo acharis q̄si fabula
uana: et in ore indisciplinator
assidua erit. Ex ore fatui repro
babitur parabola: non enī di
cit illam in tempore suo. Est q̄
uetatur p̄ inopia peccare: et in
requie sua stimulabitur. Est
qui perdit aīam suam p̄ confu
sione: et ab imprudenti psona
pdet eam: psone autē acceptio
ne perdet se. Est qui pre confu
sione promittit amico: et lucra
tus ē inimicum eū gratis. Ob
probriū neq̄m in homine mēda
tium: et in ore indisciplinator
assidue erit. Potior fur: quam
assiduitas uiri mendacis. Per
ditionē autem: ambo hereditā
bunt. Mores hominū mendatiū
sine honore: et confusio illorū
cū ipsis sine intermissione. Sapi
ens in uerbis producet seipsum:
et homo prudens placebit mag
natis. Qui operatur terrā suam.
inaltabit acerui frugum: et q̄
opatur iusticiam. ipe exaltabi
tur. Qui uero placet magnatis:
effugiet iniquitatē. Exenia et
dona excecant oculos iudicum:
et quasi mutus in ore. auertit
correptiones eor. Sapīa abscon
sa. et thesaurus inuisus; quē u
tilitas in utrisq;. Melior est q̄
celat insipientiam suā: qm̄ ho
mo qui abscondit sapīam suā.

Fili peccasti. non
adicias iterum: sz de pris
tinis depcare. ut tibi dimittant.
Quasi a facie colubri fuge pec
cata: et si accesseris ad illa. susci
pient te. Dentes leonis. dentes
eius: interficientes animas ho
minū. Quasi rumphea uis acu
ta. hominis iniquitas: plage il
lius nō est sanitas. Cathapleta
tio et iniurie oburgatio: admul
labunt substantiam; et domus
que nimis locuples ē. ad nulla
bitur superbia: sic substantia sup
bi eradicabitur. Depcatio pau
peris ex ore usq; ad aures pue
niet: et iudicium festinato ad
uenīet illi. Qui odit correptio
nē. uestigium est peccatoris: et
qui timet dñm. conuertetur ad
cor suum. Notus alonge potens
lingua audaci: et sensatus scit
labi se ab illo. Qui edificat do

mū suam impendijs alienis:
quasi qui colligat lapides suos
in hieme. Stuppa collecta sy̅na
goga peccantium: et consū̅ma
tio illoꝝ flamma ignis. Via pec
cantium complantata lapidibꝫ:
et in finem illoꝝ infer. et tene
bre. et pene. Qui custodierit u
iam: continebit sensum ei⁹.
Consū̅matio timoris dei: sapi
entia et sensus. Non erudietur:
qui non ē sapiens in bono. Est
autē insipientia que habundat
in malo: et non est sensus ubi
habundat amaritudo. Sapien
tis scientia tanquā mundatio
habundabit: et consiliū illius
sicut fons uite p̄manet. Cor fa
tui quasi uas confractum: et
omnem sapientiā non tenebit.
Verbum sapiens quodcūq; au
dierit scius: laudabit 7 adiciet.
Audiet luxuriosus et displice
bit ei: et piciet illud post dorsū
suū. Narratio fatui quasi sarci
na in uia: nam in labijs sensa
ti inuenietur grā. Os prudē
tis queritur in ecclia: et uerba
illius cogitabunt in cordibꝫ su
is. Tanquā domus extermina
ta. sic fatuo sapia: et scientia
insensati inenarrabilia uerba.
Compedes in pedibꝫ stulto doc
trina: et quasi uncula manuū
sup manū dextrā. Fatuus in
risu exaltat uocem suam: ur
autē sapiens uix tacite ridebit.
Ornamētū aureum prudenti
doctrina: et quasi brachiale in
brachio dextro. Pes fatui faci
lis in domū proximi: et homo
peritus confundit a persona
potentis. Stultus a fenestra res
piciet in domū: ur autē erudi
tus foris stabit. Stultitia hōis
auscultare p ostium: et prudēs
grauabitur contumelia. Labia
imprudentiū stulta narrabunt:
uerba autē prudentiū statera
ponderabūtur. In ore fatuoꝝ cor
eoꝝ: et in corde sapientium os il
loꝝ. Dum maledicit impius
diabolū: maledicit ipe animā
suam. Susurro coinquinabit a
nimā suam. et in oībꝫ odietur:
et qui manserit odiosus erit. Ta
citus et sensatus honorabitur.
In lapide luteo lapi XXII
dabitur piger: et oīs loquent⁹
sup aspernatione illius. De ster
core boum lapidatus ē piger: et
omnis qui tetigerit eū excutiet
manus. Confusio patris est de
filio indisciplinato: in filia autē.
in demmoratione fiet. Filia pru
dens hereditas uiro suo: nā que
confundit. in contumelia fit gen
toris. Patrem et uirum cōfundit
audax: et ab impijs nō honora
bitur; ab utrisq; autem inhono
rabitur. Musica in luctu: impor
tuna narratio. Flagella 7 doctri
na: in omni tempore sapientia.
Qui docet fatuum: quasi qui
conglutinat testam. Qui narrat
uerbum nō audienti: quasi qui

excitat dormientē de grauī somp
no. Cum dormiente loquitur. qui
enarrat stulto sapientiam: et in
fine narrationis dicit. Quis est
hic. Supra mortuū plora. defe
cit enim lux eius; et supra fatu
um plora: defecit enim sensu.
Modicum plora supra mortuū:
qm requieuit. Nequissimi enim
nequissima uita: super mortem
fatui. Luctus mortui septem di
es: fatui autem et impii. omēs
dies uite illoz. Cum stulto ne
multum loquaris: et cū insen
sato ne abieris. Serua te ab illo.
ut non molestiam habeas: et nō
conquinaberis in peccato illius.
Deflecte ab illo et inuenies req̄
em: et nō accidiaberis in stulti
cia illius. Sup plumbū quid gra
uatur. Et quod illi aliud nomē
qm fatuus. Harenam et salem
et massam ferri facilius ē ferre:
qm hominē imprudentē et fa
tuū et impiū. Sicut loramentū
ligneum colligatum in funda
mento edificij non dissoluetur:
sic et cor confirmatū in cogitatio
ne consilij. Cogitatus sensati:
in omni tempore uel metu non
deprauabitur. Sicut pālee in ex
celsis. et cementa sine impensa
posita contra faciem uenti. non
pmanebunt: sic et cor timidum
in cogitatione stulti. contra im
petum timoris non resistit. Si
cut ornatus arenosus ī pariete
limpido: sic et cor trepidum in
cogitatione fatui. omni tempe
non metuet. Sed qui in p̄ceptis
dei pmanet semp. pungens ocu
lum deducit lacrimas: et q̄ pun
git cor. profert sensum. Mittens
lapidem in uolatilia deiecit illa:
sic et qui conuiciatur amico. dis
soluit amicitiam. Ad amicum
et si pduxeris gladium: nō de
speres. Est enim regressus ad a
micum. Si aperueris os triste:
ne metuas. Est enī concordatio:
excepto conuicio. et impperio. et
superbia. et misterij reuelatione.
et plaga dolosa. In hys omnibz:
effugiet amicus. Fidem posside
cum amico in paupertate illius:
ut et in bonis illius letēris. In
tempore tribulationis illius
pmane illi fidelis: ut et in he
reditate illius cohēres sis. Ante
ignem camini. uapor et fumus
ignis malcatur: sic et ante san
guinem. maledicta et contume
lie et mine. Amicum salutare
non confundar. et a facie illius
nō me abscondam: et si mala
michi per illum euenerint. sus
tinebo. Omnis qui audiet: ca
uebit se ab eo. Quis dabit os
meo custodiam. et super labia
mea signaculū certum. ut nō
cadam ab ipsis. et lingua mea
perdat me.

XXIII

Domine pater et dominator
uite mee. ne derelinquas
me in cogitatu et consilio illoz:
nec sinas me cadere in illa exp

bratione. Cuius supponit in cogi
tatu meo flagella. et in corde meo
doctrinā sapientie. ut ignoratio
nib; eor non parcat m̄. et nō ap
pareant delicta illor. et admireſ
cant ignorantie mee. ⁊ multipli
centur delicta mea. et pcā mea
habundent. et incidam in con
spectu aduersarior meor. ⁊ gau
deat inimicus mꝰ. Dñe pater
et dꝰ uite mee: ne derelinquas
me in cogitatu illor. Extollenti
am oculor meor ne dederis m̄:
et omne desiderium auerte a me.
Aufer a me uentris concupiscen
tias: et concubitus concupiscen
tie ne apprehendant me: et an
me irreuerenti et infrunite ne
tradas me. Doctrinam oris au
dite filii: et qui custodierit illā
non periet labijs suis: nec scanda
lizabitur in operib; neꝗssimis.
In uanitate sua apprehendetur
peccator: et superbus et maledicꝰ
scandalizabitur in illis. Juratio
ni non assuescat os tuū: multi
enim casus in illa. Nominatio
uero dei non sit assidua in ore
tuo: et nominib; scor ne admis
cearis: qm̄ non eris immunis ab
eis. Sicut enī seruus interroga
tus assidue. a liuore nō minuitur:
sic omnis iurans et nominans. i
toto a peccato nō purgabitur. Vir
multum iurans replebitur iniq
tate: et non discedet a domo illiꝰ
plaga. Et si frustrauerit. delic
tum illius sup ipm erit: et si dis
simulauerit. delinquet dupliciter:
et si iniuriā iurauerit. non iusti
ficabitur. Replebitur enī retribu
tione pessima: domus illius. Ob
et alia loquela e contrario i mor
tem: non inueniatur in hereditate iacob. Etenim a misericor
dib; omnia hec auferentur: et
in delictis non uoluntabunt. In
disciplinose loquele nō assuescat
os tuum: est enim in illa uerbū
peccati. Memento patris et ma
tris tue. in medio enī magnator
consistis: ne forte obliuiscatur te
dꝰ in conspectu illor. et assidui
tate tua infatuatus. inpperiū
patiaris: et maluisses non nasci.
et diem natiuitatis tue maledi
cas. Homo assuetus in ūbis im
pperij: in omnib; diebus suis non
erudietur. Duo genera habun
dant in peccatis: et tertiū adduc
et ira et perditionē. Anima
calida quasi ignis ardens. nō ex
tinguetur donec aliquid gluttat:
et homo neqm̄ in ore carnis sue.
non desinet donec incendat ignē.
Omnis fornicatio omnis panis
dulcis: non satigabitur transgꝰ
diens usq; ad finem. Omnis ho
mo qui transgreditur lectum su
um. contempnens in aīam suam.
et dicens quis me uidet. tenebre
circumdant me. et parietes coope
riunt me. et nemo circumspicit
me. quem uereor. delictor meor n
memorabitur altissimus. et non
intelligit qm̄ omnia uidet oc̄s

illius. qm expellit a se timorem
dei huiusmodi hominis timor.
et oculi hominū timentes illū. et
non cognouit qm oculi dñi mul
to plus lucidiores sup solem. cir
cumspicientes omnes uias homi
nū. et profundum abyssi. et ho
minū corda. intuentes in abscon
ditas partes; dño enim deo ante
qm crearentur. omnia sūt agni
ta. sic et post perfectum respicit
omnia: hic in plateis ciuitatis
undicabitur. quasi pullus equi
nus fugabitur; et ubi non spe
rauit apprehendetur: et erit de
decus omnibz. eo qđ non intelle
xerit timorem dñi. Sic et mul
er omnis relinquens uirum su
um: et statuens hereditatē. ex
alieno matrimonio. Primo enim
in lege altissimi incredibilis fu
it; et secundo uirum suum de
reliquit: tertio in adulterio fo
nicata est. et ex alio uiro filios
sibi statuit. Hec in ecclesiam
adducetur: et in filios eius res
picietur. Non tradent filij ei
radices: et rami eius non da
bunt fructum. Derelinquent
in maledictum memoriam illi
us: et dedecus illius non dele
bitur. Et agnoscent qui derelic
ti sunt. qm nichil melius quā
timor dei: et nichil dulcius qm
respicere in mandatis dñi. Glo
ria magna est sequi dominū:
longitudo enim dierum assu
metur ab eo.

XXIIII

Sapientia laudabit animā
suam; et in dño honorabit
se: et in medio populi sui gl'abitur.
Et in ecclīs altissimi aperiet os
suum: et in conspectu uirtutis
illius gloriabitur. Et in medio
populi sui exaltabitur: et in ple
nitudine scā admirabitur. Et ī
multitudine electorū habebit
laudem: et inter benedictos bñ
dicetur. dicens. Ego ex ore altis
I simi prodi: primogenita ante om
nem creaturam. Ego feci in celis.
ut oriretur lumen indeficiens: et
sicut nebula texi omnē terram.
Ego in altissimis habitaui: et
thronus ms in columpna nubis.
Gyrum celi circuiui sola: et pro
fundū abyssi penetraui. Et in
fluctibz maris ambulaui: et in
omni terra steti. Et in omī ppło
et in omni gente primatum ha
bui: et omniū excellentiū et hu
milium corda. uirtute calcaui.
2 Et in hys omnibz requiem que
siui: et in hereditate eius mo
rabor. Tunc pcepit et dixit mi
creator omniū; et qui creauit
me requieuit in tabernaculo meo:
et dixit mi. In iacob inhabita; et
in isrl hereditare: et in electis me
is mitte radices. Ab initio et ante
secula creata sum. et usqz ad fu
turum selm non desinam: et in
habitatione scā coram ipso mi
III nistraui. Et sic in sion firmata
sum. et in ciuitate sanctificata simi
liter requieui: et in iherlm po

de conceptione
Marie

testas mea. Et radicaui in populo honorificato: et in partes dei mei hereditas illius: et in plenitudine sanctoꝝ detentio mea. Quasi cedrus exaltata sum in libano: et quasi cypressus in monte syon. Et quasi palma exaltata sum in cades: et quasi plantatio rose in iericho. Quasi oliua speciosa in campis: et quasi platanus exaltata sum iuxta aquã. In plateis. sicut cinnamomũ et balsamũ aromatizans: odorem dedi. Quasi murra electa. dedi suauitatẽ odoris: et quasi storax et galbanus. et ungula et gutta. Et quasi libanus non mensus euaporaui habitationẽ meam: et quasi balsamũ non mixtum. odor mꝰ. Ego quasi therebintus extendi ramos meos: et rami mei honoris et gr̃e. Ego quasi uitis fructificaui suauitatem odoris: et flores mei. fructus honoris et honestatis. Ego mater pulchre dilectionis et timoris: et agnitionis et sancte spei. In me gratia omnis uite et ueritatis: in me oĩs spes uite et uirtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me: et a generationibꝫ meis implemini. Spũs enim mꝰ super mel dulcis: et hereditas mea super mel et fauũ. Memoria mea: in generatione seculoꝝ. Qui edunt me adhuc esurient: et qui bibunt me adhuc sitient. Qui audit me nõ confundetur: et qui opantur in me non peccabunt. Qui elucidant me: uitam eternã habebunt. Hec omnia liber uite et testamentum altissimi: et agnitio ueritatis. Legem mandauit moyses in p̃ceptis iustificatiõũ: et hereditatem domui iacob. et iust' promissiones. Posuit dauid puero suo. exurgere regem ex ipo fortissimũ: et in throno honoris sedentem in sempiternũ. Qui implet quasi physon sapientiam: et sicut tygris in diebꝫ nouoꝝ. Qui adimplet quasi eufrates sensum: qui multiplicat quasi iordanis in tempe messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem: et assistens quasi gyon. in die inuentionis. Qui primus scire ipam: et infirmior nõ inuestigabit eam. Sicut enĩ habundabit cogitatio: et consilium illius ab abysso magna. Ego sapia effudi flumina: ego quasi trames aque immense de fluuio. Ego quasi fluuius doctr̃: et sicut aqueductus exiui a paradiso. Dixi. Rigabo ortum meum plantationũ: et inebriabo partus mei fructum. Et ecce factus est mi trames habundans: et fluuius mꝰ propinquauit ad mare. Adhuc doctrinam quasi antelucanũ illumino omnibꝫ: et enarrabo illam usqꝫ in longinquũ. Penetrabo inferiores partes terre. et inspiciam omnꝰ dormientes: et illuminabo omnes sperantes in dño. Adhuc doctrinã ipsi

pheriam effundam; et relinquã illam querentibz sapiam: et non desinam in progenies eoz. usqz ĩ euum scĩm. Videte qm nõ solum michi laboraui: sed omnib; exq̃rentibus ueritatem.

XXV

In tribz placatum ẽ spiritui meo. que sunt probata coram deo et hominibz: concordia fratrũ. et amor proximoz. et uir et mulier bene sibi consentientes. Tres spes odiuit anima mea: et aggr̃auor ualde anime illoz. Pauperem superbum. et diuitem mendacem. et senem fatuum et insensatũ. Que in iuuentute tua non congregasti; quomodo inuenies in senectute tua. Quã speciosum canitie iudiciũ: et presbiteris cognoscere consiliũ. Quã speciosa ueteranis sapia: et gloriosus intellectus et consiliũ. Corona senum ĩ multa peritia: et gla illoz timor dei. In Iouem insuspicabilia cordis magnificaui: et decimũ dicam in lingua hominibz. Homo qui iocundatur in filijs: uiuens. et uidens subuersionem inimicoz. Beatus qui habitat cũ muliere sensata; et qui lingua sua non ẽ lapsus: et qui nõ seruiuit indignis se. Beatus qui inuenit amicum ueriũ: et qui enarrat iusticiam auri audienti. Quã magnus qui inuenit sapiam et scientiam: sed non ẽ super timentem dm. Timor dei sup omia suppositus. Beatus cui donatũ est habere timorem dei. Qui tenet illum; cui assimilabitur. Timor dei. initium dilectionis eius: fidei autẽ initiũ. agglutinandum ẽ ei. Omnis plaga tristicia cordis est: et omnis malicia nequicia mulieris. Et omnẽ plagam et non plagam uidebit cordis; et omnẽ nequitiam et nõ nequitiam mulieris. et omnẽ obductum et nõ obductũ odientiũ: et omnẽ uindictam et non uindictã inimicoz. Non est caput nequius sup caput colubri: et non est ira super iram mulieris. Cõmorari leoni et draconi placebit: qm̃ habitare cum muliere nequam. Nequicia mulieris immutat faciem eius; et obcecat uultum suũ tanqm̃ ursus: et quasi sacum ostendet in medio proximoz. Ingemuit uir et: et audiens suspirauit modicũ. Breuis omnis malicia: sup maliciam mulieris. Sors peccatoz: cadat sup illam. Ascensus arenosus in pedibz ueterani: sic mulier linguata homini quieto. Ne respicias mulieris speciem: et non concupiscas mulierem. In specie mulieris ira et irreuerentia: et confusio magna. Mulier si primatũ habeat: contraria est uiro suo. Cor humile. et facies tristis. et plaga mortis: mulier nequã. Manus debiles et genua dissoluta: mulier que nõ beatificat uirum suũ. A muliere initiũ fm

est peccatū: et p illam omnes mo
rimur. Non des aque tue exitum
nec modicū: nec mulieri nequā
uenienti pdeundi. Si non ambu
lauerit ad manū tuam: confun
det te in conspectu inimicoꝝ. A
carnibꝫ tuis abscide illam: ne
semper te abutatur. XXVI

O mulieris bone beatus uir:
numerus enī annoꝝ illoꝝ
duplex. Mulier fortis oblectat u
rum suū: et annos uite illius ī
pace implebit. Pars bona mulie
er bona: in parte bona timentium dm. dabitur uiro pro factis
bonis. Diuitis autē et pauperis
coꝛ bonum: in omni tempe uul
tus illoꝝ hilares. A tribꝫ timuit
coꝛ meum; et in quarto facies
mea metuit: delatoram ciuita
tis et collectionē popli. et calūp
niam mendacem. Sup mortem:
omnia grauia. Dolor cordis et lu
ctus: mulier zelotipa. In mulie
re zelotipa: flagellum lingue
omnibꝫ cōmunicans. Sicut bo
um iugum qd' mouetur: ita et
mulier neqm. Qui tenet illam:
quasi qui apprehendat scoꝛpio
nem. Mulier ebriosa. ira magna
et contumelia: et turpitudo ei
non tegetur. Fornicatio mulie
ris: in extollentia oculoꝝ et in
palpebris illius agnoscetur. In
filia non auerrente se. firma cus
todiam: ne inuenta occasione
abutatur se. Ab omni irreueren
tia oculis caue: et ne mireris si
te neglexerit. Sicut uiatoꝛ sici
ens. ad fontem os aperiet. et ab
omni aqua proxima bibet; et
contra omnem palum sedebit.
et contra omnē sagittā aperiet
pharetram: dabit deficiat. Gra
tia mulieris sedule. delectabit
uirum suum: et ossa illius im
pinguabit. Disciplina illius:
datus dei. Mulier sensata et ta
cita: non est immutatio eruditē
te anime. Gratia super gratiā:
mulier sancta et pudorata. Om
nis autem ponderatio: non est
digna continentis anime. Sicut
sol oriens in mundo ī altissimis
dei: sic mulieris bone species. ī
ornamentum domus eius. Lu
cerna splendens sup candelabrū
sanctum: et species faciei sup
etatem stabilem. Columpne au
ree super bases argenteas: et
pedes firmi sup plantas stabilis
mulieris. Fundamenta eterna
supra petram solidam: et man
data dei in corde mulieris sce.
In duobꝫ contristatum ē coꝛ me
um: et in tercio iracundia mihi
aduenit. Uir bellatoꝛ deficiens
per inopiam: et uir sensatus cō
temptus. Et qui transgreditur
a iustitia ad peccatū: deus pa
rauit eum ad rumpheam. Due
species difficiles et periculose:
mihi apparuerūt. Difficile exui
tur negotians a negligentia: et
non iustificabitur caupo a pecca
tis labiorum. XXVII

Propter inopiam multi deli
querunt: et qui querit locu
pletari auertet oculum suū. Si
cut in medio compagines lapi
dum palus figitur: sic inter me
dium uenditionis et emptionis.
angustabitur peccatus. Contere
tur cū delinquente delictum. Si
non in timore dñi tenueris te
instanter: cito subuertetur domus
tua. Sicut in ptusura cribri re
manebit pulus: sic aporia ho
minis in cogitatu illius. Vasa
figuli probat fornax: et homines
uisos temptatio tribulationis.
Sicut cultiratio de ligno osten
dit fructum illius: sic uerbum
exrogitatū cor hominis. Ante
sermonē ne collaudes uirum:
hec enim temptatio ē hominū.
Si sequaris iustiaā apphendes
illam: et indues quasi poderem
honoris illam. Et inhabitabis
cum ea; et proteget te in sempi
ternū: et in die agnitionis in
uenies firmamentū. Volatilia
ad sibi similia conueniunt: et
ueritas ad eos qui opantur il
lam reuertetur. Leo uenationi in
sidiatur semp: sic peccata ope
rantibz iniquitatē. Homo scūs
in sapientia manet sicut sol: ñ
nam stultus sicut luna mutat.
In medio sensatoz serua uerbū
tempoz: in medio aūt cogitan
tium assiduus esto. Narratio
peccantū odiosa: et risus illoz
in delictis pecti. Loquela multū
urans. hoīpilationem capiti
statuet: et irreuerentia ipius ob
turatio auriū. Effusio sanguinis
in ira superboz: et maledictio
illoz auditus grauis. Qui denu
dat archana amici pdit fidem:
et non inuenit amicū ad animū
suū. Diuige proximū: et conun
gere fide cum eo. Quod si denu
daueris absconsa illius: nō pse
queris post eum. Sicut enī ho
mo qui perdit amicum suū: sic
qui perdit amiciaā proximi sui.
Et sicut qui dimittit auem de
manu sua: sic qui reliquisti pri
mū tuum. et n eum capies. Non
illum sequeris: qm longe abest.
Effugit enim quasi caprea de
laqueo: qm uulnerata est aīa
eius. Vltra eum nō potens colli
gere. Sed maledicti est concorda
tio. Denudare aūt amici multa:
desperatio ē anime infelicis. An
nuens oculo. fabricat iniqua: et
nemo eum abiciet. In cōspectu
oculoz tuoz condulcabit os suū:
et sup sermones tuos admirabi
tur. Nouissime aūt puertet os
suū: et in uerbis tuis dabit scan
dalum. Multa audiui et nō coe
quauit: et dñs odiet illū. Qui
in altum mittit lapidem. super
caput eius cadet: et plaga dolo
sa. dolosi diuidet uulnera. Et qui
foueam fodit incidet in eam; et
qui statuit lapidem primo. offen
det in eo: et qui laqueum alio p
nit. peribit in illo. Facienti consi

lium nequissimū. sup ipm deuol
uetur: et non agnoscet unde aduc
nat illi. Illusio et imperatio su
perbox et uindicta: sicut leo ins
diatur illi. Laqueo peribunt qui
oblectantur casu iustox: dolor au
tem consumet eos ante qm̃ mox
antur. Ira et furor utraq; execra
bilia sunt: et uir peccator pinens
erit illorum.

XLIX

Qui uindicari uult a dño in
ueniet uindictam: et pecta
illius seruans seruabit. Relinque
proximo tuo nocenti te: et tunc
deprecanti tibi peccata soluentur.
Homo homini seruat iram; et a
deo querit medelam. In hominē
similem sibi non habet miam; et
de peccatis suis deprecatur. Ipse
dum caro sit. reseruat iram; et
petitionē petit a deo. Quis ex
orabit p delictis illius. Memento
nouissimox: et desine inimicari.
Tabitudo eni et mox: immanet
in mandatis eius. Memorare ti
morem dñi: et non trascaris pxi
mo. Memorare testamentū altis
simi: et despice ignorantiam pxi
mi. Abstine te a lite: et minues
peccata. Homo enim iracundus
incendit litem; et uir peccator cō
turbabit amicos: et in medio pa
cem habentiū immittet inimici
tiam. Secūm eni ligna siluc. sic ig
nis exardescit; et secūm uirtutē ho
minis sic iracundia illius erit: et
secūm substantiā suam exaltabit
iram suā. Certamen festinatum
incendet ignem; et his festinans
effundet sanguinē: et lingua tes
tificans adducet mortem. Si suf
flaueris. quasi ignis exardebit: et
si expueris sup illam. extinguetur.
Utraq; ex ore pficiscuntur. Susur
ro et bilinguis maledictus: mul
tos enim turbauit pacem haben
tes. Lingua tertia multos cōmo
uit: et dispersit illos a gente in
gentem. Ciuitates muratas diu
tum destruxit: et domos magna
toz effodit. Uirtutes populoz con
cidit: et gentes fortes dissoluit.
Lingua tertia mulieres uiratas
eiecit: et priuauit illas laboribz
suis. Qui respicit illam. nō habe
bit requiem: nec habebit amicū
in quo requiescat. Flagelli plaga
liuorem facit: plaga aūt linguc
cōminuet ossa. Multi ceciderunt
in ore gladij: sed non sic q̃si qui
interierunt p lingua suam. Bea
tus qui tectus ē a lingua neqm̃;
qui in iracundia illius nō tran
siuit: et qui nō attraxit iugum
eius. et in uinculis illius non est
ligatus. Jugum eni illius iugum
ferreum est: et uinculū illi uin
culum ereum ē. Mors illius mors
nequissima: et utilis portus in
ferus q̃m illa. Perseuerantia illi
non pmanebit: sed obtinebit u
as mulcox. In flamma sua nō
comburet iustos. Qui relinquit
dñm. incident in eam: et ardebit
in illis. et non extinguetur. Et i
mittetur in illos q̃si leo: et quasi

pardus ledet illos. Sepi aures tu as spinis: et noli audire linguā nequā: et ori tuo facito ostia. et seras auribz tuis. Aurum tuū et argentū tuum confla. et uerbis tuis facito stateram. et frenos ori tuo rectos: et attende ne forte labaris in lingua. et caclas in conspectu inimicoz insidiantū tibi: et sit casus tuus insanabi

Qlis in mortem. XV

Qui facit mīam. feneratur proximo suo: et qui pualet ma nu. mandata seruat. Fenerare proximo tuo in tempe necessita tis illius: et iterum redde proxi mo in tempe suo. Confirma uer bum. et fideliter age cum illo: et in omni tempe inuenies quod tibi necessarium ē. Multi quasi inuentionē estimauerūt fenus: et pressuerunt molestiam his qui se adiuuerunt. Donec accī piant osculantur manus dan tis: et in pmissionibz humilia uit uocem suam. Et in tempore redditionis postulabit tempus: et loquetur uerba tedij et mur murationū: et tempus cauſabi tur. Si aūt potuerit reddere: ad uersabitur. Solidi uix reddet di midiū: et computabit illud q̄si inuentionē. Sin aūt. fraudabit illum pecunia sua; et possidebit illū inimicū gratis: et conuicia et maledicta reddet illi. et pro honore et beneficio. reddet illi contumeliam. Multi non causa nequicie nō feneraū sūt: sed frau dari gratis timuerunt. Verumta men sup humilem animo. fortior esto: et pro elemosina non trahas illum. Propter mandatū assume pauperem: et ꝓpter inopiam eius ne dimittas eum uacuū. Perde pecuniam ꝓpter frem et amicum: et nō abscondas illam sub lapide. in perditionē. Pone thesaurum tuum in pceptis altissimi: et pro derit tibi magis q̄m aurum. Cō clude elemosinam in corde paupe ris: et hec pro te exorabit ab om ni malo. Elemosina uiri q̄si sac culus cum ipso: et gr̄am hominis quasi pupillam conseruabit: et postea resurget: et retribuet illis retributionem. unicuiq; i caput illoz. Sup scutum potentis. et super lanceam: aduersus inimicū tuum pugnabit. Vir bonus fi dem facit proximo suo: et qui pr diderit. confusionē derelinquet s. Gr̄am fideiussoris ne obliuiscaris: dedit eū pro te aīam suam. Re promissorem fugit: peccator et immūdus. Bona repromissoris sibi asscribit peccator: et ingrat sensu. derelinquet liberantem se. Vir repromittit de proximo suo: et cum perdiderit reuerentiā. de relinquetur ab eo. Repromissio nequissima multos perdidit dili gentes: et cōmouit illos q̄si fluc tus maris. Viros potentes gras migrare fecit: et uagati sunt in gentibz alienis. Peccator insgre

diens mandata dñi. incidet in
repromissionē neq̄m: et qui cona
tur multa agere. incidet in iudici
um. Recupera proximū sc̄m ui
tutem tuam: et attende tibi ne
incidas. Initium uite hominis:
aqua et panis. et uestimentū et
domus protegens turpitudinem.
Melior est uictus pauperis sub teg
mine alterum: q̄m epule splendi
de in peregre sine domicilio. Mini
mū pro magno placeat tibi: et
impperiū peregrinationis nō au
dies. Sic neq̄m hospitandi de
domo in domū: et ubi hospitabi
tur nō fiducialiter ager. nec ape
riet os. Hospitabitur et pascet et
potabit ingratos: et ad hec ama
ra audiet. Transi hospes. et orna
mensam: et que in manu habes.
ciba ceteros. Expa facie honoris
amicoz meoz. necessitudine dom̄
mee: hospicio in factus es frater.
Grauia hec homini habenti sen
sum: domus correptio. et impro
perium feneratoris. XXI

Qui diligit filium suū assi
duat illi flagella: ut lete
tur in nouissimo suo. et n̄ palpet. pri
moz ostia. Qui docet filium suū
laudabitur in illo: et in medio
domesticoz in illo gl̄abitur. Qui
docet filium suū. in zelo mittit
inimicū: et in medio amicoz in
illo gl̄abitur. Mortuus est pater
illius. et q̄si non est mortuus: si
milem enim sibi reliquit post se.
In uita sua uidit: et letatus est
in illo. In obitu suo non est con
tristatus: nec confusus ē coram
inimicis. Reliquit enim defenso
rem domus contra inimicos: et a
micis reddentē gr̄am. Pro aīabz
filioz colligabit uulnera sua: et
sup omnem uocem turbabuntur
uiscera eius. Equus indomitus
euadet durus: et filius remissus e
uadet preceps. Lacta filium. et pa
uentem te faciet: lude cum eo. et
contristabit te. Non corrideas illi
nec condoleas: et in nouissimo ob
stupescent dentes tui. Non des
illi potestatem in iuuentute: et ne
despicias cogitatus illius. Curua
ceruicem eius in iuuentute: et
tunde latera illius dum infans
est: ne forte induret et n̄ credat
tibi. et erit tibi dolor aīe. Doce
filium tuū. et operare in illo: ne
in turpitudinē illius offendas.
Melior est pauper sanus et fortis
uiribz: q̄m diues imbecillis et fla
gellatus malicia. Salus anime
in sc̄itate iusticie: et melior oī
auro et argento: et corpus uali
dum q̄m census īmensus. Non
est census super censum salutis
corporis: et non ē oblectamentū
sup cordis gaudium. Melior est
mors q̄m uita amara: et req̄es
eterna q̄m languor pseuerans.
Bona abscondita in ore clauso:
quasi appositiones epularū cir
cumposite sepulchro. Quid pro
derit libatio ydolo: Nec enim
manducabit: nec odorabitur.

Sic effugatur a dño. et portans
mercedes iniquitatis; uidens o
culis et ingemiscens: sicut spado
complectens uirginē. et suspirās.
Tristiciam nō des anime tue: ⁊
non affligas te metipm in con
silio tuo. Jocunditas cordis. hec
est uita hominis; et thesaurus
sine defectione sanctitatis: ⁊ ex
ultatio uite est longeuitas. Mi
serere anime tue. placens deo;
et contine. et congrega cor tuū
in sanctitate eius: et tristiciam
longe expelle a te. Multos enī
occidit tristicia: et non est utili
tas in illa. Zelus et iracundia
minuent dies: et ante tempus.
senectam adducent cogitatus.
Splendidum cor. bonum ī epu
lis: epule enī illius diligenter

Vigilia XVII fiunt.

honestatis tabefaciet car
nes: et cogitatus illius auferet
sompnū. Cogitatus pcientie a
uertit sensum: et infirmitas gra
uis. sobriam facit aīam. Labora
uit diues in congregatione sub
stantie: et in requie sua reple
bitur bonis suis. Laborauit
pauper in diminutione uictus:
et in fine inops fit. Qui aurū
diligit. non iustificabitur: et q̄
insequitur consumptionē. re
plebitur ex ea. Multi dati sunt
in auri casus: et facta ē in spe
cie ipius. pditio illoꝝ. Lignum
offensionis ē aurum sacrifican
tiū; ue illis qui sectantur illud:
et omnis īprudens deperiet in
illo. Beatus diues qui inuētus
est sine macula. et qui post aurū
non abiit: nec speauit in pecu
nia et thesauris. Quis est hic et
laudabimus eū: Fecit enī mira
bilia in uita sua. Qui probatus
est in illo. et pfectus inuentus ē:
et erit illi gloria eterna. Qui p
tuit transgredi. et non est trans
gressus: et facere mala. et non
fecit. Jdeo stabilita sunt bona il
lius in dño: et elemosinas illius
enarrabit omnis ecclia sanctoꝝ.
Supra mensam magnā sedisti:
non aperias sup illam. faucem
tuam prior. Non dicas. si multa
sunt: que sup illam sunt. Mem
to: qm malus est oculus neqm.
Nequius oculo quid creatum
est: Jdeo ab omni facie sua la
crimabitur: cū uiderit. Ne ex
tendas manū tuam prior: et in
uidia contaminatus. erubescas.
Non cōprimaris in cōuiuio. u
no. Jntelligue que sunt proximi
tui: ex te ipso. Utere q̄si homo
frugi hys que tibi apponuntur:
ut non cum manducas multū.
odio habearis. Cessa por causa
discipline: et noli nimis ee. ne
forte offendas. Et si in medio
multoꝝ sederis. prior illis ne ex
tendas manū tuam: nec prior
poscas bibere. Quā sufficiens ē
homini eruditio. unū exiguū:
et in dormiendo nō laborabis ab
illo. et ñ senties laborem. Vigilia

et colera et tortura. uino instrumento: sompnus sanitatis ī homine parco. Dormiet usq; mane: et aīa illius cum ipo delectabitur. Et si coactus fueris in edendo multū surge e medio et uome; et refrigerabit te: et ñ adducet corpori tuo infirmitatē. Audi me fili. et ne spernas me: et in nouissimo ūiues uerba mea. In omnib; operib; tuis esto uelox: et oīs infirmitas ñ occurret tibi. Splendidū in panib; benedicent labia multor: et testimoniū ueritatis illi fidele. In nequissimo pane murmurabit ciuitas: et testimoniū nequicie illius. uerum ē. Diligentes in uino noli prouocare: multos enim exterminauit uinum. Ignis probat ferrum duriū: sic uinū corda superboz arguet. in ebrietate potatum. Cqua uita hominib; uinū in sobrietate. Si bibas illud moderate: eris sobrius. Que est uita. que nō minuitur uino? Quid defraudat uitam? Hoz. Unum ī iocunditate creatum est. nō in ebrietate: ab initio. Exultatio anime et cordis: uinū moderate potatum. Sanitas ē anime et corporis: sobrius potus. Unum multū potatum: irritationē et iram. et ruinas multas facit. Amaritudo anime: uinū multum potatum. Ebrietatis animositas. ī prudentis offensio: minorans uirtutē. et facies uulnera. In cōuiuio uini ñ arguas proximū: et non despicias eum ī iocunditate illius. Verba improperij nō dicas illi: et nō premas illum in repetendo.

Rectorem te posuerunt: noli extolli. Esto in illis: quasi unus ex ipis. Curam illoz habe. et sic considera. et omni cura tua explicita recumbe: ut ueteris ppt illos. et ornamentū gre accipias coronam. et dignitatē consequaris congregationis. Loquere maioz natu. decet enim te primum uerbū diligentis scientiā: et nō impedias musicam. Ubi auditus ñ est non effundas sermonē: et importune noli extolli in sapīa tua. Gemmula carbunculi in ornamento auri: et compatio musicoz in conuiuio uini. Sicut in fabricatione auri signum ē smaragdi: sic numerus musicoz in iocundo et moderato uino. Audi tacens: et pro reuerentia accedet tibi bona gra. Adolescens loquere in causa tua uix: cum necesse fuerit. Si bis interrogatus fuis: habeat caput tuum responsum tuū. In multis esto qsi inscius: et audi tacens simul et querens. Et loqui in medio magnatoz ñ psumas: et ubi sunt senes. non multa loquaris. Ante grandinē preibit chorusatio; et ante uerecundiam pibit gra: et pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Et hora surgendi ñ te trices. preuerte autē prior in domū tuam;

et illuc aduocare. et illuc lude. et
age conceptiones tuas: et ñ in
delictis et uerbo superbo. Super
hus omnib; benedicito dñm q̃
fecit te: et mebrantem te ab
omnib; bonis suis. Qui timet
dñm. excipiet doctrinam eius: ⁊
qui uigilauerint ad illum. in
uenient benedictionem illius.
Qui querit legem replebitur
ab ea: et qui insidiose agit. ꝟ
scandalizabitur ab ea. Qui ti
ment dñm. inuenient iudicium
iustum: et iustificas quasi lum̃
accendent. Peccator homo uita
bit correptionē: et secñm uolun
tatem suam inueniet compati
onem. Vir consiliu nō disperdet
intelligentiā: alienus et super
bus ñ timebit timorem. Cui
postq̃m fecit cum eo sine consi
lio: et suis insectationib; argue
tur. Fili. sine consilio nichil faci
as: et post factum non penite
bis. In uia iuuine nō eas: et nō
offendes in lapides. Nec credas
te uie laboriose: ne ponas ani
me tue scandalū. Et a filijs tuis
caue: et a domesticis tuis atten
de. In omni opere tuo: crede ex
fide anime tue. Hec est enī con
seruatio mandatoy. Qui credit
deo attendit mandatis: et qui
confidit in illo. non minorabitur

Timenti dñm XVIII ent.

nō occurrent mala: sed in
temptatione dñs illum conserua
bit. et liberabit a malis. Sapi
ens ñ odit mandata et iustifi
as: et non illidetur quasi in pro
cella nauis. Homo sensatus cre
dit legi dei: et lex illi fidelis. Qui
interrogationē manifestat. pa
rabit uerbum; et sic deprecatus
exaudietur: et conseruabit disci
plinā. et tunc respondebit. Pre
cordia fatui quasi rota carri: et
quasi axis uersatilis cogitatus
illius. Equus emissarius. sic et
amicus subsannator: sub omni
suprasedente hinnit. Quare dies
diem superat. et iterum lux lu
cem. et annus annū. sol solem.
A domini scientia separati sunt:
facto sole et p̃ceptum custodien
te. Et ĩmutabit tempa. et dies
festos ipsoy: et in illis dies festos
celebrauerunt ad horam. Ex ip
sis exaltauit et magnificauit dñs:
et ex ipis posuit et in numerū
dierum. Et homines omnes de
sole. et ex terra: unde creatus est
adam. In multitudine disciplī
ne dominī separauit eos: et im
mutauit uias eoy. Ex ipis bene
dixit et exaltauit: et ex his sñi
ficauit. et ad se applicauit. Ex
ipis maledixit. et humiliauit: ⁊
conuertit illos a separatōe illoy.
Quasi lutum figuli in manu
ipius plasmare illud et dispone
re; omnes uie eius secñm dispo
sitionē eius: sic homo ĩ manu il
lius qui se fecit. et reddet illi se
cundum iudiciū suum. Contra
malū bonū ē. et cōtra uitā mors:

sic et contra uirum uxōr peccatōr. Et sic intuere: in omnia opa altissimi. Duo contra duo: unū contra unū. Et ego nouissimus uigilaui: et quasi qui colligit racemos post uindemiatores. in benedictione dei et ipse speraui: et quasi qui uindemiat. repleui torcular. Respicite qm̄ non mihi soli laboraui: sed omnib; exquirentib; disciplinam. Audite me magnati et omnes populi: et rectores ecclie auribz percipite. Filio et mulieri. fratri et amico. nō des potestatem sup te in uita tua; et non dederis alij possessionem tuam: ne forte peniteat te. et deprecēris pro illis. Dum adhuc superes et aspiras: non immutabit te omnis caro. Melius est enī ut filij te rogent: qm̄ te respicere in manus filiorum tuorz. In omnib; operib; tuis p̄cellens esto: ne dederis maculam in gloriam tuam. In die consūmatōis dierum uite tue. et in tempe exitus tui: distribue hereditatem tuam. Cibaria et uirga et onus asino: panis et disciplina et opus seruo. Operatur in disciplina. et querit requiescere: laxa manus illi. et querit libertatē. Jugum et lorum curuant collū durum: et seruū inclinant opationes assidue. Seruo maliuolo tortura. et compedes: mitte illū in opationem ne uacet. Multam enī maliciam: docuit ociositas. In opere constitue eum: sic enī deceret illum. Quod si non obaudierit. curua illum compedib: et nō amplifices super omnē carnem. Verum sine iudicio nichil facias graue. Si est tibi seruus fidelis: sit tibi quasi anima tua. Quasi frēm sic eum tracta: qm̄ in sanguine anime comparasti eum. Si leseris eum iniuste. in fugam conuertetur; et si exrollens discesserit: quem queras. et ī qua uia queras illum. nescis.

Uana spes et mendacium insensato uiro: et sōpnia exrollunt imprudentes. Qua si qui apprehendit umbrā et pse quitur uentum: sic qui attendit ad uisa mendacia. Secūm hoc uisio sompniorz. Ante faciem hōis: similitudo alterius hominis. Ab īmundo quid mūdabitur. et a mendace quid uerum dicetur. Diuinatio erroris. et auguria mendacia. et sompnia male facientiū: uanitas est. Et sicut parturientis cor tuum fantasias patitur: nisi ab altissimo fuerit emissa uisitatio. Ne dederis in illis cor tuū. Multos enī errare fecerunt sompnia: et exciderunt sperantes in illis. Sine mendacio consūmabitur uerbum: et sapīa in ore fidelis cōplanabitur. Qui nō temptatus ē. quid scit: Vir ī multis expertus cogitabit multa: et qui multa didicit. enarrabit intellectū. Qui n̄ est exper-

pauca recognoscat. Qui autē in multis factus est: multiplicabit malicia. Qui temptatus non est. quālia scit. Qui implantatus ē: habundat nequicia. Multa uidi enarrando: et plurimas uerboz consuetudines. Aliquotiens usq; ad mortem pliclitatus sum horum causa: et liberatus sum gra dei. Sps timentiū dim queritur: et in respectu illius benedicetur. Spes enim illoz in saluantem illos: et oculi dei in diligentes se. Qui timet dnm nichil trepidabit: et nō pauebit. qm ipse est spes eius. Timentis dnm: beata est anima ei. Ad quē respicit. et quis est fortitudo eius: Oculi domini sup timētes eum. Protector potentium. firmamentū uirtutis. tegimen ardoris. et umbraculū meridiani; de pcatio offensionis. et adutorium casus: et exaltans aiam et illuminans oculos. dans sanitatem. et uitam et benedictionē. Immolantis ex iniquo oblatio est maculata: et non sunt beneplacite subsannationes inultoz. Dns solus sustinentib; se: in uia ueritatis et iustitie. Dona iniquoz nō probat altissimus; nec respicit in oblationib; iniquoz: nec in multitudine sacrificioz. eoz propitiabitur peccatis. Qui offert sacrificium ex substantia pauperum: quasi qui uictimat filiū in conspectu patris siu. Panis egentium uita pauptis est: qui defraudat illum. homo sanguinis ē. Qui aufert in luctore panem: qsi qui occidit proximū suū. Qui effundit sanguinē. et qui fraudem facit mercennario: frēs siūt. Unus edificans. et unus destruens; quid prodest illis nisi labor: Unus orans. et unus maledicens; cuius uocem exaudiet dns. Qui baptizatur a mortuo. et iterum tangit mortuū; quid prodest lauacio ei. Sic homo qui ieunat in peccatis suis. et iterum eadem faciens; qd proficit humiliando se. Oratiōnē illius qs exaudiet.

XXXVI

Qui conseruat uerbū: multiplicat orationē. Salutare sacrificium ē. attendere mandatis. et discedere ab omni iniquitate; et ppciationem uitare sacrificii sup iniustitias: et deprecatio pro peccatis. recedere ab iniustitia. Retribuet gram qui offert similaginē: et qui facit miam. offert sacrificiū. Beneplacitum ē dño recedere ab iniquitate: et depcatio. recedere ab iniustitia. Non apparebis ante conspectū dei uacuus. Hec enī omnia; ppter mandata dei fiunt. Oblatio iusti impinguat altare: et odor suauitatis est in conspectu altissimi. Sacrificiū iusti acceptum est: et memoriam eius non obliuiscetur dns. Bono animo gram redde deo: et non minuas pmicias manuum tuaz. In omni dato hilarem fac uultum tuū: et in exultatōe

sanctifica decimas tuas. Da al
tissimo secm̃ donatum eius: et ĩ
bono oculo adimuentionẽ facito
manuũ tuaꝝ: qm̃ retribuens ẽ
dñs. et septies tantum reddet ti
bi. Noli offerre munera praua:
non enĩ suscipiet illa. Et noli
inspicere sacrificiũ iniustũ; qm̃
dñs iudex est: et non est apud il
lum gloria psone. Non accipiet
dñs psonam in paupem: et dep̃
cationẽ lesi exaudiet. Non despi
ciet preces pupilli: nec uiduam
si effundat loquelam gemitus.
Nonne lacrime uidue ad maxil
lam descendunt. et exclamatio e
ius sup deducentem eas. A maxil
la enim ascendunt usq; ad celũ:
et dñs exaudito. non delectabi
tur in illis. Qui adorat dm̃. in
oblectatione suscipietur: et pca
tio illius usq; ad nubes ꝓpinquabit. Oratio humiliantis se nu
bes penetrabit; et donec ꝓpinquet.
nõ consolabitur: et non discedet
donec altissimus aspiciat. Et do
minus nõ elongabit; sz iudicabit
iustos: et faciet iudicium. Et fo
tissimus nõ habebit in illis pacientiam. ut contribulet dorsum il
lorũ; et gentibz reddet uindictã.
donec tollat plenitudinẽ superboꝝ.
et sceptra iniquoꝝ contribulet.
donec reddat omnibz secm̃ actus
suos. et secm̃ opera ade et secm̃
psumptionẽ illius. donec iudicet
iudiciũ plebis sue: et oblectabit
iustos misericordia sua. Speciosa di
misericordia in tempore tribulationis:
quasi nubes pluuie in tempe sicci

Miserere [illegible] tatis.
Dñe deus omniũ et respice nos.
et ostende nobis lucem miserationũ tuarum; et immitte timo
rem tuũ sup gentes que non exquisierunt te. ut cognoscant qa
non ẽ deus nisi tu: ut enarrẽt ma
gnalia tua. Allena manũ tuã
sup gentes alienas: ut uideant
potentiam tuã. Sicut enĩ in con
spectu eoꝝ sctificatus es in nobis.
sic in conspectu nro magnificaberis in eis: ut cognoscant te sicut
et nos cognouimus: qm̃ non est
deus preter te dñe. Innoua signa:
et immuta mirabilia. Glorifica
manũ: et brachiũ dextrum. Excita furorem: et effunde iram. Extolle aduersarium: et affligat inimicũ. Festina tempus; et memẽto finis: ut enarrent mirabilia
tua. In ira flãme deuoretur qui
saluatur: et qui pessimant plebẽ
tuam inueniant pditionẽ. Contere caput principum z inimicoꝝ:
dicentium. non ẽ aliꝰ ꝑter nos.
Congrega oms tribus iacob. et
cognoscant qua ñ est deus nisi tu.
ut enarrent magnalia tua: z hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi tue. sup quam inuocatum est nom tuum: et israhel
quẽ coequasti primogenito tuo.
Miserere ciuitati sanctificatõis
tue ihrlm: ciuitati requiei tue.
Reple syon ineenarrabilibz uir

tutibz tuis: et gla tua pplm tuū. Da testimoniū quia ab inicio creature tue sunt: et iusticia pcationes. quas locuti sunt in noie tuo pphete priores. Da mercedē sustinentibz te. ut pphete tui fideles inueniantur: et exaudi oratione seruoz tuoz. Secim benedictionē aaron da pplo tuo; et dirige nos in uiam iustitie: ut sciant oēs qui habitant terrā. quia tu es deus conspector seculoz. Omnē escam manducabit uenter: et est cibus cibo melioz. Fauces contingunt cibum: et cor insensatū uerba mendacia. Cor prauū dabit tristiciam: et homo rectus resistet illi. Omnem masculū excipiet mulier: et est filia melioz filio. Species mulieris exhilarat faciem uiri sui: et sup omnē concupiscentiā hominis supducet desiderium. Si est lingua curationis: est et misericordie. Non ē ur illi: secim filios hominū. Qui possidet mulierem bonā: inchoat possessionē. Adiutoriū secim illum est: et columpna ut requies. Ubi nō est sepes diripietur possessio: et ubi non est mulier ingemiscit egens. Cui credit. qui non habet nidum: Et deflectens ubicumq; obscurauerit: quasi succinctus latro. exiliens de ciuitate i ciuitatē.

Omnis amicus [illegible]ducet. Et ego amiciciam copulaui. Sed est amicus: solo nomine amicus. Nonne tristicia inest usq; ad mortem: Sodalis aūt et amicus: ad mutuā conuertentur. O plumptio neqssima; unde creata es. cooperire ariidam maliciam. et dololitatem illius: Sodalis amico conlocundatur i oblectatione: et in tempe tribulationis adūsarius erit. Sodalis amico condolet causa uentris: et contra hostem accipiet scutū. Nō obliuiscaris amici tui in animo tuo: et non imemor sis illius in operibz tuis. Noli consiliari cū socero tuo: et a zelantibz te absconde consiliū. Omnis consiliarius prodit consiliū: sed est consiliarius i semetipo. A consiliario: serua animā tuam. Prius scito que sit illius necessitas. et quid ipse in animo suo cogitabit; ne forte mittat sudem in terrā. et ducat tibi bona est uita tua: et stet e cōtrario. uidere quid tibi eueniat. Cū uiro irreligioso tracta de sctate. et cū inuisto de iustitia. et cū mulicre de hys que emulatur; cum timido de bello. cū negociatore de traiectione. cū emptore de uenditione. cū uiro inuido de gratus agendis. cū impys de pietate. cum inhonesto de honestate: cū operario agrario de omni opere. cū operario annuali de consūmatione anni. cū seruo pigro de multa operatione. Non attendas hys in omni consilio; sed cum uiro scō assiduus esto. quēcūq; cognoueris

obseruantē timorem dei: cuius a
nima est secūm aīam tuam. Qui
aūq; titubauerit in tenebris: nō
condolebit tibi. Et cor boni cōsilij
statue tecum: non ē enim tibi ali
ud plus illo. Anima uiri sci enun
ciat aliq̄ndo uera: quā septem
circumspectores. sedentes in excel
sum ad speculandū. Et in hys om
nib; deprecare altissimū: ut dirī
gat in ueritate uiam tuā. Ante
omnia opera uerbū uerax prece
dat te: et ante omnē actum con
silium stabile. Verbum neq̄m: i
mutabit cor. ex quo quatuor par
tes oriuntur; bonū et malū. uita
et mors: et dominatrix illoy est
assidua lingua. Vir peritus mul
tos eruditt: et aīe sue suauis ē.
Qui sophistice loq̄tur odibilis
est: in omni re defraudabit. Nō
enim ē illi a dño gra data: omī
ni enī sapientia defraudatus est.
Est sapiens anime sue sapiens:
et fructus sensus illius laudabi
lis. Vir sapiens plebem suā eru
dit: et fructus sensus illius fide
les sunt. Vir sapiens implebitur
benedictionib; et uidentes. illū
laudabūt. Vita uiri in numero
dierum: dies aūt israel innumera
biles sunt. Sapiens in ppō here
ditabit honorem: et nomen illi⁹
erit uiuens in eternū. Fili in uita
tua tempta aīam tuam: et si fue
rit neq̄m. nō des illi potestatem.
Non enī omnia omnib; expedi
unt: et ñ omni aīe omne genus
placet. Noli auidus ēe in omni e
pulatione: et nō te effundas sup
omnē escam. In multis enī esceis
erit infirmitas: et auiditas app
inquabit usq; ad coleram. Prop
ter crapulā multi obierūt: qui
aūt abstinens ē. adiciet uitam.

Honora medicū .xiij.
propter necessitatē: etenim
illum creauit altissimus. A deo
est enī omnis medela: et a rege
accipiet donationē. Disciplina
medici exaltabit caput illius: et
in conspectu magnatoy collauda
bitur. Altissimus de terra creauit
medicinā: et uir prudens nō ab
horrebit eam. Nonne a ligno in
dulcata ē aqua amara: Ad agni
tionē hominū: uirtus illoy. Et
dedit hominib; sciam altissimi:
honorari in mirabilib; suis. In
hys curans: mitigabit dolorem.
Et unguentarius faciet pigmēta
suauitatis; et unctiones confi
ciet sanitatis: et ñ consūmabun
tur opa eius. Pax enim dei: sup
faciem terre. Fili in tua infirmi
tate nō despicias teipm; sed ora
dñm: et ipe curabit te. Auerte a
delicto. et dirige manus: et ab om
ni delicto munda cor tuum. Da
suauitatē. et memoriā similagi
nis: et impingua oblationē. Et
da locum medico. etenī illum dns
creauit; et nō discedat a te: quia
opa eius sunt necessaria. Est enī
tempus: q̄ndo in manus eoy in
curras. Ipsi uero dñm deprecabunt:

ut dirigat requiem eoꝝ et sanita
tem: ꝓpter conuersationē eoꝝ. Qui
delinquit in conspectu eius qui fe
cit illum: incidet in manus medi
ci. Fili in mortuū pduc lacrimas.
et quasi dira passus incipe plo
rare: et secūm iudicium contege
corpus illius: et non despicias se
pulturā ipius. Propē delaturam
autē amare fer luctum illi uno
die; et consolare ꝓpter tristiciam:
et fac luctum secūm meritum eius
uno die uel duobꝫ ꝓpter detractio
nē. A tristicia enim festinat mors.
et cooperit uirtutem: et tristicia
cordis flectit cerucem. In abduc
tione pmanet tristicia: et substā
tia inopis secūm cor eius. Non de
seris in tristicia cor tuum; sed re
pelle eam a te: et memento no
uissimoꝝ. et noli obliuisci. Nec
enim ē conuersio; et huic nichil
prōderis: et teipm pessimabis.
Memor esto iudicij mei: sic enim
erit et tuū. Nichi heri: et tibi ho
die. In requie mortui requiescere
fac memoriā eius: et consolare il
lum in exitu spūs sui. Sapientiā
scribe in tempe uacuitatis; et
qui minoratur actu sapiam pci
piet: quia sapia replebitur. Qui
tenet aratrum: et qui gl'atur in
aculeo. stimulo boues agitat; et
conūsatur in operibꝫ eoꝝ: et nar
ratio eius in filis taurorū. Cor
suū dabit ad uersandos sulcos:
et uigilia eius i sagina uaccaꝝ.
Sic omnis faber et architectus
qui noctem tanqm diem trāsigit;
qui sculpit signacula sculptilia: et
assiduitas eius uariat picturam.
Cor suū dabit in similitudinē pi
ctute: et uigilia sua pficit opus.
Sic faber ferrarius sedens uxta
incudem: et considerans opus fer
ri. Vapor ignis uret carnes eius:
et in calore fornacis concertatur.
Vox mallei innouat aurem ei?:
et contra similitudinē uasis oculis
eius. Cor suū dabit in consūmati
onem operis: et uigilia sua ornabit
impfectionē. Sic figulus sedens
ad opus suū: et conuertens pedibꝫ
suis totam; qui in sollicitudine
positus ē semper ꝓpter opus suū:
et innumera est omnis opatio
eius. In brachio suo formabit lu
tum: et ante pedes suos curuabit
uirtutē suam. Cor suū dabit ut
consūmet linitionem: et uigi
lia sua mundabit fornacē. Om
nes hi in manibꝫ suis speraue
runt: et unusquisqꝫ in arte sua
sapiens est. Sine his omnibꝫ nō
edificatur ciuitas; et nō inhabi
tabunt nec inambulabunt: et i
ecclīam non transilient. Super
sellam iudicis non sedebunt. et
testamentū iudicij nō intelligent;
nec palam facient iudicium et
disciplinā: et in parabolis nō in
uenientur. Sz creaturā eius confir
mabūt; et deprecatio illoꝝ in ope
ratione artis: accōmodantes am
mā suam. et conquirentes in le
ge altissimi.

XL

Sapiam antiquoꝝ omniū exquiret sapiens: et in pphis uacabit. Narrationē uiroꝝ nominatoꝝ conseruabit: et ī uersutias parabolaꝝ simul introibit. Occulta puerboꝝ exquiret: et ī absconditis parabolaꝝ conuersabitur. In medio magnatoꝝ ministrabit: et in conspectu presidis apparebit. In terram alienigenarū gentiū transiet: bona enī et mala in omnibz temptabit. Cor suū tradet ad uiglandum diluculo. ad dñm qui fecit illum: et in conspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suū in oratione: et pro delictis suis deprecabitur. Si enī dñs magnus uoluerit: spū intelligentie replebit illum. Et ipse tanquā ymbres mittet eloquia sapie sue: et in oratione confitebitur dño. Et ipe diriget consilium eius et disciplinam: et in absconditis suis consiliabitur. Ipse palam faciet disciplinā doctrine sue: et in lege testamenti dñi gl'abitur. Collaudabunt multi sapiam eius: et usq; in sclm nō delebitur. Non recedet memoria eius: et nomen eius requiretur a generatione ī generationē. Sapientiā eius enarrabūt gentes: et laudem eī enuntiabit eccl'ia. Si pmanserit nom eius. derelinquet plus qm mille: et si requieuerit: pderit illi. Adhuc consiliabor ut enarrem: ut furore enī repletus sū. Et in uoce dicit. Ob audite me diuini fructus: et qsi rosa plantata sup riuos aquarū. fructificate. Quasi lybanus: odorem suauitatis habete. Florete flores. quasi lilium date florem; et frondete in grām: et collaudate canticum. et benedicite dñm in operibz suis. Date nomini eius magnificentiā; et confitemini illi in uoce labioꝝ uroꝝ. in canticis labioꝝ et cytharis: et sic dicetis in confessione. Opera dñi uniuersa: bona ualde. In uerbo eius stetit aqua sicut congeries. et in sermone oris illius sicut exceptoria aquarū; qm in pcepto illius placor fit: et non est minoratio in salute ipius. Opera omnis carnis coram illo: et non ē quicqm̄ absconditū ab oculis eī. A seculo usq; in sclm respicit: et nichil est mirabile in conspectu eius. Non est dicere. quid est hoc aut quid est illud: omnia enim in tempe suo querentur. Benedictio illius: quasi fluuius inundabit. Et quom̄ cathaclismus aridam inebriauit: sic ira ipius gentes que nō exquisierunt eū hereditabit. Quomodo conuertit aquas in siccitatem. et siccata ē terra. et uie illius uis illoꝝ directe sunt: sic pcoribz offensiones in ira eius. Bona bonus creata sunt ab initio: sic nequissimis bona et mala. Iuciū necessarie rei uite hominū: aqua. ignis. et ferrum. sal. et lac. et panis similagineus. et mel. et botrus uue. et

oleum. et uestimentū. Hec omnia
sanctis in bona: sic et impijs et
peccatoribz in mala conuertent.
Sunt ſpūs qui ad unditam cre
ati sunt. et in furore suo cōfirma
uerunt tormenta sua; et in tem
pore consūmationis effundent
uirutē: et furorem eius qui fecit
illos confundent. Ignis. grando.
fames. et mors. omnia hec ad un
dictam creata sunt: bestiarum
dentes et scorpij. et serpentes. et
rumphea undicans in exterm
nium impios. In mandatis ei epu
labuntur; et sup terram i necessi
tate pparabuntur: et in tempib;
suis non pterient uerbū. Propter
ea ab initio confirmatus sum. et
consiliatus sum. et cogitaui: et
scripta diuisi. Omnia opa dñi
bona: et omne opus hora sua sub
ministrabit. Non est dicere: hoc
illo nequius est. Omnia enī: in
tempore suo comprobabūtur. Et
nunc in omni corde 7 ore: collau
date et benedicite nomen dñi.

Occupatio magna cre XLI
ata est omnib; hominib;
et iugum graue sup filios adam:
a die exitus de uentre matris e
oz. usq; in diem sepulture i ma
trem omniū. Cogitationes eoz
et timores cordis. aduentione
expectationis et dies finitionis.
a psidente sup sedem glōsam
usq; ad humiliatum in terrā et
cinerem. ab eo qui utitur iacin
cto et portat coronam. usq; ad
eum qui cooperitur lino crudo:
furor. zelus. tumultus. fluctua
tio. et timor mortis. iracundia p
seuerans. et contentio. Et in tempe
refectionis in cubili: somnus
noctis imutat scientiā eius. Mo
dicum tanqm nichil in reque: et
ab eo in somnis. quasi in die re
spectus. Conturbatus ē in uisu
cordis sui: tanquā qui euaserit
in die belli. In tempe saluris sue
exurrexit: et admirans ad nullū
timorem cū omni carne. ab hōie
usq; ad pecus. Et sup peccatores
septuplum. Ad hec: mors. sanguis.
contentio. rumphea. oppressiones.
fames. et contricio. et flagella.
Sup iniquos creata sūt hec om
nia: et ppter illos factus ē catha
clismus. Omnia enī que de terra
sunt. in terrā conūtentur: 7 aque
oīs in mare conuertentur. Om
ne munus et iniquitas delebitur:
et fides in selm stabit. Substan
tie iniustoz sicut fluuius sicca
buntur: et sicut tonitruū magnū
in pluuia psonabunt. In ape
riendo manus suas letabitur:
sicut puaricatores in consūmatio
ne tabescent. Pepotes impioz nō
multiplicabunt ramos: et radi
ces imunde sup cacumen petre
sonant. Sup omnē aquam uiri
ditas: et ad horam fluminis an
te omne fenum euelletur. Gra si
cut paradisus in benedictionib;
et misericordia in selm pmanet.
Vita operarij sufficientis sibi con

dulcabitur: et in ea ꝛ̄uenet the
saurū. Filu. edificatio ciuitatis cō
firmabit nomen: et super hanc
mulier ꝛ̄maculata computabitur.
Uinum et mulica letificant cor:
et sup utraq; dilectio sapiē. Ty
bie et psalterium suauem facium
melodiam: et sup utraq; lingua
suauis. Grām et speciem deside
rabit oculus: et sup hec uiridis
sationes. Amicus et sodalis in
tempe conuenientes: et super u
troscq; mulier cū uiro. Frēs in ad
uitoriū in tempe tribulationis:
et super eos misericordia liberabit.
Aurum et argentū et cōstitutio
pedum: et sup utrumq; consiliū
beneplacitū. Facultates ⁊ uirtu
tes exaltant cor: et sup hec timor
dñi. Non est in timore dñi. mino
ratio: et non ē in eo inquirere ad
uitoriū. Timor dñi sicut paradisus
benedictionis: et sup omnē glori
am operuit illum. Fili. in tempe
uite tue ne indigeas: melius est
enī mori qm̄ indigere. Uir respi
ciens in mensam alienā: non ē
uita eius in cogitatione uictus;
alit enim āiam suam cibis alie
nis. Uir autē disciplinatus et e
ruditus: custodiet se. In ore im
prudentis condulcabitur inopia:
et in uentre eius ignis ardebit.

O mors qm̄ amara XLII
est memoria tua. homini
pacem habenti in substantiis su
is: uiro quieto. et cuius uie dire
cte sunt in omnib;. et adhuc valen
ti accipe cibum. O mors qm̄ bonū
est iudiciū tuū homini indigenti.
et qui minoratur uiribz. defecto
etate. et cui de omnib; cura est: et
incredibili qui perdit sapiam. No
li meuere iudiciū mortis. Memē
to que ante te fuerunt: et que su
puentura sunt tibi. Hoc iudiciū
a dño: omni carni. Et que sup
uenient tibi in beneplacito al
tissimi: siue decem. siue centum.
siue mille anni. Non est enim ī
inferno accusatio uite. Filij abho
minationū fiunt filij peccatoz: et
qui conūsantur secus domos im
pioz. Filioz peccatoz pereet he
reditas: et cum semine illoz assi
duitas obprobrij. De patre impio
queruntur filij: qm̄ ꝓpter illum
sunt in obprobrio. Ue uobis uiri
impij: qui dereliquistis legem al
tissimi. Et si nati fueritis. ī ma
leductionē nascemini: et si mor
tui fueritis. ī maleductione erit
pars uīa. Omnia que de terra
sunt in terram conūtentur: sic
impij a maleducto in perditionē.
Luctus hominū in corpore ipoz:
nomen aūt impioz delebitur. Cu
ram habe de bono nomine: hoc
enī magis pmanebit tibi. quā
mille thesauri magni et pretiosi.
Bone uite numerus dierum: bo
num aūt nom̄ pmanebit in euo.
Disciplinam in pace conseruate
filij. Sapia enim abscondita et
thesaurus inuisus; que utilitas
in utroscq;. Melior est homo qui

abscondit stulticiam suā: quā homo qui abscondit sapientiā suam. Verūtamen reuerenmini ī hijs: que procedunt de ore meo. Non est enim bonū omnē ireuerentiā obseruare: et ñ omnia omnibz bene placent in fide. Cruberate a patre et a matre de fornicatione. et a pīncipente et a potente de mendatio. a principe et a iudice de delicto. a synagoga et plebe de iniquitate. a socio et amico de iniustitia; et de loco in quo habitas de furto. de ueritate dei et testamento. de discubitu in panibz. et ab obfuscatione dati et accepti. a salutantibz de silentio. a respectu mulieris fornicarie: et ab auersione iustus cognati. Ne auertas faciem a proximo tuo. Et ab auferendo partem: et nō restituendo. Ne respicias mulierē alienū uirī; et ne scruteris ancillam eius: neq; steteris ad lectum ei. Ab amicis de sermonibz impperii: et cū dederis. ne impropereris. XLIII

Non duplices sermonē auditus. de reuelatione sermonis absconditi; et eris uere sine confusione: et inuenies grām in cōspectu omniū hominū. Ne pro hijs omnibz confundaris: et ne accipias psonam ut delinquas. De lege altissimi et testamento. de iudicio iustificare impium. de uerbo socioz et uiatoz. et de datione hereditatis amicoz; de equalitate statere et ponderū. de acquisitione multoz et paucoz. de corruptione emptionis et negociatoz. et de multa disciplina filioz: et seruo pessimo latus sanguinare. Sup mulierē neqm: bonū est signum. Vbi manus multe sūt claude. et qdcumq; trades numera. et appende: datum uō 7 acceptum omne describe. De disciplina insensati et fatui: et de senioribz qui iudicantur ab adolescentibz. Et eris eruditus in omnibz: et probabilis in conspectu omniū uiroz. Filia patris abscondita ē. uigilia et sollicitudo eius aufert somnū; ne forte ī adolescentia sua adultera efficiatur. et cum uiro cōmorata odibilis fiat. neqndo polluatur in uirginitate sua. et in paternis suis grauida inueniatur: ne forte cū uiro cōmorata transgrediatur. aut certe sterilis efficiatur. Sup filiam luxuriosā confirma custodiam; ne qndo faciat te in obprobrium uenire inimicis. a detractione in ciuitate. et abiectione plebis: et cōfundat te in multitudine populi. Omni homini noli intendere in specie: et in medio mulierū noli commorari. De uestimentis enī procedit tinea: et a muliere iniquitas uiri. Melior est iniquitas uiri. quam mulier benefaciens: et mulier cōfundens in obprobrium. Memor ero igitur operum dñi: et que uidi annunciabo. In sermonibz dñi:

opera eius. Sol illuminans p̄ om
nia respexit: et gl'a dn̄i plenum
est opus eius. Nonne dn̄s fecit
sanctos enarrare omnia mirabi
lia sua: que confirmauit dn̄s ō
potens. stabilis in gl'a sua: Abys
sum et cor hominū inuestigauit:
et in astutia eorum excogitauit.
Cognouit enī dn̄s omnē sci'am.
et inspexit in signum eui. annū
tians que p̄terierunt: et que sup
uenturа sunt. reuelans uestigia
occultor: et non preterit illum
omnis cogitatus. et n̄ absconditur
se ab eo ullus sermo. Magnalia
sapientie sue decorauit. que est an
te seculū et usq; in sel'm; neq; adie
ctum ē neq; minuitur: et non
eget aliquis consilio. Quā de
siderabilia sunt omnia opa eius:
et tanq̄m scintillam que est con
siderare. Omnia hec uiuunt et
manent in sel'm: et in oī neces
sitate omnia obaudiunt ei. Om
nia duplicia. unū contra unū:
et non fecit quicq̄m deesse. Uni
uscuiusq; confirmabit bona. Et
quis saturabitur uidens gl'am ei?

Altitudinis firma XLIIII.

Amentū pulchritudo eius ē:
species celi in uisione gl'e. Sol in
aspectu annūtians in exitu: uas
admirabile. opus excelsi. In meri
diano exurit terram; et in cōspe
ctu ardoris eius quis poterit susti
nere: Fornacem custodiens: in
operib; ardoris. Tripliciter sol ex
urens montes. radios igneos ex
sufflans: et refulgens. radius eius
obcecat oculos. Magnus dn̄s qui
fecit illum: et in sermonib; eius
festinabit iter. Et luna i omnib;
in tempore suo: ostensio temp's.
et signum eui. A luna: signum
diei festi. Luminare qd̄ minuit̄
in consūmatione; mensis sel'm
nom̄ eius est: crescens admirabi
liter in consūmatione ē. Vas cas
tror in excelsis: in firmamento
celi resplendens gloriosa. Speci
es celi gl'a stellarum: mundū il
luminans in excelsis dn̄s. In uer
bis sc̄is stabunt ad iudicium: et
non deficient in uigilus suis.
Vide arcum: et benedic q̄ fecit
illum. Valde speciosus est in
splendore suo: giraut celum in
circuitu gl'e sue. Manus excelsi:
aperuerunt illum. Imperio suo ac
celerauit nuem: et accelerat cho
ruscationes emittere iudicii sui.
Propterea aperti sunt thesauri:
et euolauerūt nebule sicut aues.
In magnitudine sua posuit nu
bes: et confracti sū lapides gran
dinis. In conspectu illius cōmoue
buntur montes: et in uoluntate
eius aspirabit notus. Vox tonitrui
eius uerberabit terrā: tem
pestas aquilonis. et congregatio
sps. Et sicut auis deponens ad
sedendū aspergit nuem: et sicut
locusta demergens. descensus ei.
Pulchritudinem coloris eius ad
mirabitur oc'l's: et sup ymbrem ei.
expauescat cor. Gelu sicut salem

effundet sup terrā: et dum fla
uerit. fiet tanqm acumina tri
buli. Frigidus uentus aquilo
flauit: et gelauit cristallus ab
aqua. Sup omnē congregationē
aquarum requiescit: et sicut lo
rica induit se aquis. Et deuora
bit montes. et exuret desertum:
et extinguet uiride sicut igne.
Medicina omniū infirmatio
ne nebule: obuians tos ab ardo
re uenienti. humilem efficit e
um. In sermone eius silebit uen
tus; cogitatione sua placabit a
byssum: et plantauit illū dns
ihc. Qui nauigant mare enar
rent pericula eius: et audientes
auribz nris admirabimur. Illic
preclara opa et mirabilia: ua
ria bestiarum genera et omniū
pecoꝝ. et creatura beluarum.
Propter ipm confirmatus ē itī
neris finis: et in sermone eius
composita sunt omnia. Multa
dicimus et deficimus in uerbis:
consūmatio aūt sermonū ipse ē.
In omnib; gloriantes; ad quid
ualebimus: Ipse enī omps: sup
omnia opera sua. Terribilis dns
et magnus uehementer: et mira
bilis potentia ipius. Glorifican
tes dnm qntumcūq; potueritis:
sup ualebit adhuc et admirabi
lis magnificentia eius. Benedi
centes dnm exaltate illum qn
tum potestis: maior est enim
omni laude. Exaltantes eū: re
plebimini uirtute. Ne laboretis:
nō enim puenietis. Quis uidit e
um. et enarrabit. et quis magnifi
cabit eum sicut ē ab initio? Multa
abscondita sūt maiora hys: pauca
enī uidimus opum eius. Omnia
autem dns fecit: et pie agentib;
dedit sapiam. XLV

Laudemus uiros gloriosos. et
parentes nros: in generatio
ne sua. Multam gl'am fecit dns:
magnificentia sua. A seculo domi
nantes in potestatib; suis. hoīes
magni uirtute. et prudentia sua
prediti; nunciantes in pphis dig
nitatem pphārum. et imperantes ī
presenti populo: et uirtute prudē
tie pplis sanctissima uba. In pue
ricia sua requirentes modos musi
cos: et narrantes carmina scriptu
rarū. Homines diuites ī uirtute;
pulchritudinis studiū habentes:
pacificantes in domib; suis. Oms
isti in generationib; gentis sue
gl'am adepti sunt: et in diebz su
is habentur in laudibz. Qui de
illis nati sunt: reliquerunt nom
narrandi laudes eoꝝ. Et sūt. quoꝝ
non ē memoria. Perierunt quasi
nō fuerint; et nati sunt quasi nō
nati: et filij ipsoꝝ cum ipis. Sed
illi uiri misericordie sunt. quoꝝ
pietates nō defuerunt: et cum se
mine ipsoꝝ pseuerauit bona here
ditas. Et nepotum ipsoꝝ semen
in testamento stetit: et filioꝝ ip
soꝝ ppter illos usq; in eternū ma
net. Semen eoꝝ et gl'a eoꝝ: non
derelinquetur. Corpora ipoꝝ in

pace sepulta sunt: et nomen eorū
uiuet in generationes et generatio
nes. Sapientiā ipsor narrent pli:
et laudem eor nunciet eccla. Enoch
placuit deo. et translatus est in
paradisum: ut det gentib; sapien
tiam. Hoc inuentus est perfectus
iustus: et in tempore iracundie
factus ē reconciliatio. Ideo dimis
sum ē reliquū terre: cum factū est
diluuiū. Testamenta seli posita
sunt apud illum: ne delere possit
diluuio omnis caro. Abrahā ma
gnus pater multitudinis gentiū:
et non ē inuentus similis illi in
gla. Qui conseruauit legem excel
si: et fuit in testamento cum illo.
In carne eius stare fecit testamē
tum: et in temptatione inuētus
est fidelis. Ideo iureiurando dedit
illi glām in gente sua; crescere il
lum quasi terre cumulum. et ut
stellas exaltare semen eius: et he
reditare illos a mari usq; ad mare.
et a flumine usq; ad terminos tre.
Et ysaac eodem modo fecit: pter
abraham patrem ipius. Benedic
tionē omniū gentiū dedit illi dns:
et testamentū confirmauit sup
caput iacob. Agnouit eū in bene
dictionib; suis; et dedit illi hereditatem: et diuisit illi partem in
tribub; duodecim. Et conseruauit
illi homines misericordie: inuenien
tes gratiam in oculis oīs carnis.

Dilectus deo et hominib; moyses: cui memoria in benedictione ē. Similē illum fecit in gla sanctor; et magnificauit eum in timore inimicor: et in uerbis suis monstra placauit. Glorificauit illum in conspectu regum; et uisit illi coram plo suo: et ostendit illi glām suam. In fide et lenitate ipius scīm fecit illum: et elegit eum ex oīn carne. Audiuit enī eum et uocem ipsius: et induxit illū in nubem. Et dedit illi precepta. et legem uite et discipline: docere iacob testamentū. et iudicia sua isrl. Excelsum fecit aaron frem suū: et similem sibi de tribu leui. Statuit et testamentū eternū; et dedit illi sacerdotium gentis: et beatificauit illū in gloria. Et circūcinxit eum zona iustitie; et induit eū stola glorie: et coronauit eū in uaiis uirtutis. Circumpedes et femoralia et humerale posuit ei; et cinxit eum tintinnabulis aureis plurimis in giro. dare sonitū in incessu suo: auditum facere sonitum ī templo. in memoriā filiis gentis sue. Stolam scām. auro et iacincto et purpura. opus textile uiri sapientis iudicio et ueritate prediti: torto cocco. opus artificis. gemmis pciosis figuratis in ligatura auri. et ope lapidarii sculptis. in memoriā secundū numerū tribuū isrl. Corona aurea sup mitram eius. expressa signa sanctitatis: gla honoris et opus uirtutis. desiderio oculorū ornata. Sic pulchra ante ipm

non fuerunt talia: usq; ad orientem. Non ē indutus illa alienigena aliquis: sed tantū filii ipius soli. et nepotes eius p omne tempus. Sacrificia ipius: consumpta sunt igni cotidie. Compleuit moyses manus eius: et unxit illum oleo scō. Factum ē illi in testamentū eternū. et semini eius sicut dies celi; fungi sacerdotio et habere laudem: et glorificari pplīn suū in nomine suo. Ipm elegit ab omni uiuente: offerre sacrificiū deo. incensum et bonum odorem in memoriā. placare pro pplō suo. Et dedit illi in pceptis suis potestatem. in testamentis iudicioz: docere iacob testimonia. et in lege sua lucem dare isrl. Qua contra illum steterunt alieni: et pter inuidiam circūdederunt illum ī deserto homines qui erant cū dathan et abiron. z congregatio chore. in iracundiā. Vidit dūs ds. et nō placuit illi: et consumpti sūt in impetu iracundie. Fecit illis monstra: et cōsumpsit illos in flāma ignis. Et addidit aaron gl'am; et dedit illi hereditatē: et pmicias frugum terre diuisit illi. Panem ipsis ī primis parauit: in saturitatem. Nam et sacrificia dñi edent: que dedit illi et semini eius. Cetera in terra gens nō hereditauit: et pars non ē illi in gente. Ipse est enim pars eius: z hereditas. Phinees filius eleazari tertius in gl'a est: imitando eū in timore dei. et stare in reuerentia gentis. In bonitate et alacritate anime sue: placuit deo et isrl. Ideo statuit illi testamentū pacis. et pn̄cipem scōz et gentis sue: ut sit illi et semini eius sacerdotij dignitas in eternū. Et testamentum dauid regis filij yesse de tribu iuda. hereditas ipi et semini eius; ut daret sapiam in cor nrm. iudicare gentem suā in iusticia. ne aboleretur bona ipoz: et gl'am ipoz in gentē eoz eternam fieret.

Horas in bello XLVII

Thenaue successor moysi in prophis; qui fuit magnus scīm nomen suū. maximus in salutē electoz dei. expugnare insurgentes hostes: ut consequeretur hereditatem isrl. Quam gl'am adepto est in tollendo manus suas: et iactando contra ciuitates riphe as. Quis ante illum sic restitit. Nam hostes ipse dūs percussit. Aut non in iracundia eius impeditus ē sol. et una dies facta est quasi duo. Inuocauit altissimū potentē: in oppugnando inimicos undiq;. Et audiuit illū magnus z scūs deus: in saxis grandinis uirtutis ualde fortis. Impetum fecit contra gentem hostilem. et in descensu perdidit contrarios; ut cognoscant gentes potentiam eius. quia contra dūm pugnare nō est facile: et secutus est a tergo potentes. Et in diebz moysi misericordiam

fecit ipse. et caleb filius iephone
stare contra hostem: et phibere
gentem a peccis. et pstringere mur
mur malicie. Et ipi duo cõstituti
a puero sunt liberati; a numero
sexcentor mulũ pedituum: induce
illos in hereditatem. in terrã que
manat lac et mel. Et dedit dñs
ipi caleb fortitudinẽ. et usq; in se
nectutem pmansit illi uirtus. ut
ascenderet in excelsum terre lo
cum; et semen ipius obtinuit he
reditatem: ut uiderent oĩs filii
isrl' quia bonum ẽ obsequi scõ deo.
et iudices singuli suo nõie. quor
non est corruptum cor. qui non a
uersi sunt a dño; ut sit memoria
illor in benedictione: et ossa eor
pullulant de loco suo. Et nomen
eor pmanet in eternũ: pmanente
ad filios eor scor utror gla. Dile
ctus a dño deo suo samuel. pphã
dñi. renouauit imperiũ: et unxit
pncipes in gente sua. In lege dñi
congregationẽ iudicauit: et iudit
dñm iacob. Et in fide sua pbatus ẽ
pphã; et cognitus ẽ in uerbis suis
fidelis: quia iudit dñm lucis. Et
inuocauit dñm oĩpotentem. i
oppugnando hostes circũstantes
undiq;: in oblatione uitu mutola
ti. Et intonuit de celo dñs; in so
nitu magno auditã fecit uocem
suam: et contriuit pncipes tyrior.
et oĩs duces philistiim. Et ante
tempus finis uite sue et seculi: testi
monũ prebuit i conspectu dñi et
xpi. Pecunias et usq; ad calciamẽ
ta ab omni carne nõ accepit: et ñ
accusauit illũ homo. Et post hoc
dormiuit; et notum fecit regi. et
ostendit illi finem uite sue: et ex
altauit uocem eius de terra in p
pheta. delere impietatem gentis.

Post hec sur XLVIII
rexit nathan pphã: in diebz
dauid. Quasi adeps separatus
a carne: - sic dauid a filiis isrl:
Cum leonibz lusit quasi cũ agnis:
in ursis similiter fecit. sicut cum
agnis ouũ. In iuuentute sua nũ
quid non occidit gigantem. et
abstulit obprobrium de gente: In
tollendo manũ in saxo funde. de
uexit exultationẽ golie: ubi iuo
cauit dñm omnipotentẽ. Et de
dit in dextera eius tollere hoiem
fortem in bello: et exaltare cornu
gentis sue. Sic in decem milibz
glorificauit eum. et laudauit in
benedictionibz dñi: in offerendo
illi gle coronam. Contriuit enim
inimicos undiq;. et exturpauit
philistiim contrarios: usq; in ho
diernũ diem. Contriuit cornu ip
sor: usq; in eternũ. In omni ope
dedit confessionẽ scõ. et excelso:
in uerbo gle. De omni corde suo
laudauit dñm; et dilexit dñm q̃
fecit illum: et dedit illi contra
inimicos potentiã. Et stare fecit
cantores contra altare: et in sono
eor dulces fecit modos. Et dedit
in celebrationibz decus; et orna
uit tempa usq; ad consummatio
nẽ uite: ut laudarent nom scm

dñi. et amplificarent mane dei
scitatem. Ipe purgauit peccata
ipius: et exaltauit in eternum
cornu eius. Et dedit illi testamē
tum regum: et sedem glē in isrl.
Post ipsū surrexit filius sensat:
et ppter illum destruxit omnē poten
tiam inimicor. Salomon inpa
uit in diebz pacis; cui subie
cit ds omnes hostes ut conderet
domū in nomine suo. et pararet
scitatem in sempiternū: quēad
modū eruditus ē in iuuētute sua.
Et impletus ē quasi flumen sa
pientia: et terram texerit anima
sua. Et replesti in comparationib;
enigmata. Ad insulas longe di
uulgatum ē nomen tuū: et di
lectus es in pace tua. In canticis
nis et in proūbiis. et in compa
rationib;. et interpretationib;. mira
te sunt terre: et in nōie dñi dei
cui cognomen est ds isrl. Colle
gisti quasi aurichalcum aurum;
et ut plumbū complesti argen
tum: et inclinasti femora tua
mulieribz. Potestatem habuisti
in corpore tuo. Dedisti maculā
in gla tua; et pfanasti semen
tuum. inducere iracundiam ad
liberos tuos. et in ceteris stulti
ciam tuā: ut faceres impium
bipertitum. et ex effrem impare
imperiū durum. Ds autē non de
relinquet mīam suam; et nō cor
rumpet neq; delebit opera sua.
neq; perdet a stirpe nepotes elec
ti sui: et semen eius qui diligit
dñm nō corrumpet. Dedit aūt re
liquū iacob et dauid: de ipa stir
pe. Et finem habuit salomon: cū
patribz suis. Et dereliquit post se
de semine suo. genus stultitiam.
et minutū a prudentia. roboam.
qui auertit gentem consilio suo;
et ieroboam filium nabath. qui
peccare fecit isrl. Et dedit uiam
peccandi effraym: et plurima re
dundauerūt peccata ipsor. Valde
eū auerterunt illos: a terra sua.
Et quesiuit oms nequicias; usq;
dum ueniret ad illos defensio:
et ab omnibz peccatis liberauit eos.

XLIX

Et surrexit he
lyas prophā quasi ignis: et
uerbum ipsi quasi facula arde
bat. Qui induxit in illos famē:
et imitantes illum inuidia sua.
pauci facti sūt. Non poterant enī:
sustinere pcepta dñi. Verbo dñi
continuit celum: et deduxit a se
ignem terre. Sic amplificatus ē
helyas: in mirabilib; suis. Et qs
potest similiter gloriari tibi. qui
suscitasti mortuū ab inferis de
sorte mortis. in uerbo dñi dei. Et
deiecisti reges ad perniciem; et
confregisti facile potentiā ipsor:
et gloriosos de lecto suo. Qui au
disti in syna iudicū: et in oreb
iudicia defensionis. Qui ungis
reges ad penitentiā: et pphās fa
cis successores post te. Qui recept
es in turbine ignis: in curru eq
rum igneor. Qui inscriptus es i
iudiciis tempor; leuire iracundiā

dñi·conciliare cor patris ad filiū: et restituere tribus iacob. Beati sunt qui te audierūt: et in amicicia tua decorati sunt. Nam nos uita uiuimus tantū: post mortem aūt non erit tale nomen nrm. Helyas qui in turbine rectus est: et in helyseo completus ē spūs eius. In diebz suis nō timuit pncipem; et potentia nemo uicit illum. nec superauit illum uerbū aliqd': et mortuū prophauit corpus eius. In uita sua fecit monstra: et in morte mirabilia opatus est. In omnibz istis nō penituit ppls. et non recesserunt a peccis suis; usq; dum abiecti fūt de terra sua: et dispersi sunt in omnē terram. Et relicta est gens perpauca: et pnceps in domo dauid. Quidam ipor fecerunt qđ placeret deo: alii aūt multa cōmiserunt peccā. Ezechias munuit ciuitatem suam; et induxit in medium ei aquam: et fodit ferro rupem. et edificauit ad aquā puteum. In diebz ipius ascendit sennacherib. et misit rapsacem: et sustulit manū suam contra illos. Et extulit manum suā in syon: et superbus factus est potentia sua. Tunc mota sunt corda et manus ipor: et doluerunt quasi parturientes mulieres. Et inuocauerunt dñm misericordem; et expandentes manus. extulerunt ad celum: et scās dñs deus audiuit cito uocem ipor. Non est cōmemoratus peccator illor; neq; declit illos inimicis suis: sed purgauit illos in manu ysaie pphete sancti. Percussit castra assyrior: et contriuit illos angls dñi. Nam fecit ezechias quod placuit deo; et fortiter iuit in uia dauid patris sui: quā mandauit illi ysaias pphā magnus. et fidelis in conspectu dei. In diebus ipius retro redux sol: et adduxit regi uitam. Spū magno uidit ultima: et consolatus est lugentes in syon. usq; in sempiternū. Ostendit futura. et absconduta: ante quam euenirent.

Memoria iosie in compositōe doctoris facta: opus pigmentarij. In omni ore quasi mel indulcabitur eius memoria: et ut musica in conuiuio uini. Ipe est directus diuinitus i penitentia gentis: et tulit abhominationes impietatis. Et gubernauit ad dñm cor ipius: et in diebz peccor corroborauit pietatem. Preter dauid et ezechiam et iosiam: omēs reges cōmiserunt peccatū. Nam reliquerunt legem potentis. reges iuda: et cōtempserunt timorem dei. Dederunt enī regnū suum alis: et gl'am suā alienigene genti. Incenderunt electā ciuitatem sanctitatis: et desertas fecerunt uias ipius i manu iheremie. Nam male tractauerunt illum qui a uentre matris consecratus est. ppheta: euellere et euertere et pdere. et iterum edificare et renouare. Ezechiel qui uidit conspectum

glone: quã ostendit illi in curru
cherubin. Nam cõmemoratus ẽ
inimicor in ymbre: benefacere
illis qui ostenderũt uias rectas.
Et duodecim pphãrum ossa: pul
lulant de loco suo. Nam corrobo
rauerunt iacob: et redemerũt se
in fide uirtutis sue. Quomodo
amplificemus zorobabel: Nã
et ipe quasi signum: in dextera
manu ihrl'. Et ihm filium iose
dech: Qui in diebz illis edificaue
rant domũ. et exaltauerant tem
plũ scm dño: paratum in gl'am
sempiternã. Et neemias in me
moria multi temporis: qui erexit
nobis muros euersos. et stare fe
cit portas et seras: qui erexit do
mos nras. Nemo natus ẽ in tra:
qualis enoch. Nam et ipe: recep
tus ẽ a terra. Et ioseph qui natus
est homo princeps fratrum. fir
mamentũ gentis: rector fratrũ.
stabilimentũ pli. Et ossa ipius
uisitata sunt: et post mortem p
phãuerunt. Sech et sem. apud
homines gl'am adepti sũ: et sup
omnẽ aiam i origine adam. II
Symon onie filius. sacerdos
magnus: qui in uita sua suf
fulsit domũ: et in diebz suis corro
borauit templũ. Templi etiã al
titudo ab ipso fundata est: du
plex edificatio. et excelsi parietes
templi. In diebz ipius emanaue
runt putei aquar: et quasi mare
adimpleti sunt supra modũ. Cu
rauit gentem suã: et libauit
eam a pditione. Cui pualuit am
plificare ciuitatem: qui adeptus
est gl'am in conuersatione gentis:
et ingressum domus et atriũ am
plificauit. Quasi stella matuti
na in medio nebule: et qsi luna
plena in diebz suis lucet. et qsi
sol refulgens: sic ille effulsit in
templo dei. Quasi arcus refulgens inter nebulas gle: et quasi
flos rosarum in diebz ueris; qsi
lylia que sunt in transitu aque:
et quasi thus redolens in diebz
estatis. Quasi ignis effulgens:
et thus ardens in igne. Quasi uas
auri solidum: ornatum omni la
pide pciosо. Quasi oliua pullu
lans: et cypressus in altitudinẽ
se tollens. In accipiendo ipm sto
lam gle. et uestiri eum consuma
tione uirtutis: in ascensu altaris
sci. gl'am dedit scitatis amictum.
In accipiendo aũt partes de ma
nu sacerdotum: et ipe stans iux
ta aram. Circa illũ corona frũ.
quasi plantatio cedri in monte
lybano; sic circa illum steterunt
quasi rami palme: et omnes filii
aaron in gloria sua. Oblatio aũt
dñi in manibz ipor: coram omni
synagoga ihrl'. Et consummatione
fungens in aram. amplificare
oblationẽ excelsi regis: porrexit
manũ suam in libatione: et liba
uit de sanguine uue. Effudit in
fundamento altaris odorem di
uinũ: excelso pncipi. Tunc excla
mauerũ filii aaron. in tubis ductili

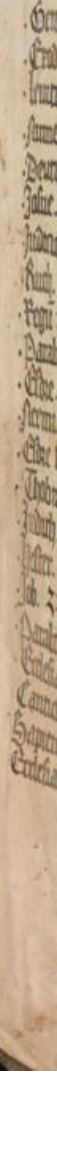
lib; sonuerunt: et auditā fecerūt uocem magnā in memoriam coram deo. Tunc omnis pl's simul prosauerunt; et ceciderunt in faciem sup terram. adorare dñm deum suum: et dare preces omnipotenti deo excelso. Et amplificauerunt psallentes in uocib; suis: et in magna domo factus est sonus suauitatis plenus. Et rogauit pl's dñm excelsum in precesq; dum pfectus est honor dñi: et munus suū pfecerunt. Tunc descendens manus suas exultit in omnē congregationem filioz isrl': dare glām deo a labijs suis. et in nomine ipius gloriari. Et uertauit oratione suā: uolens ostendere uirtutē dei. Et plus orauit dñm omniū. qui magna fecit in omni terra; qui auxit dies nōs a uentre matris nre. et fecit nobiscū secūm suam misericordiam. det nobis iocunditatē cordis. et fiem pacem in diebz nris in isrl' p dies sempiternos: credere israhel nobiscū esse miam dei. ut liberet eos in diebz suis. Duas gentes odit anima mea: terra autē non est gens quā oderim. Qui sedet in monte seyr et philistiim: et stultus pl's qui habitat in sychimis. Doctrinam sapie et disciplinę scripsit in codice isto ihs filius syrach iherosolimita: qui renouauit sapiam de corde suo. Beatus qui in istis uersatur bonis. Qui ponit illa in corde suo: sapiens erit semp. Hi enim hec fecerit ad omnia ualebit: quia lux dei uestigium eius est.

Confitebor tibi dñe rex: et collaudabo te dm saluatorem meum. Confitebor nomini tuo. qm adiutor et protector factus es mihi: et liberasti corpus meū a perditione. a laqueo lingue iniique. et a labijs operantiū mendacium. Et in conspectu astantium factus es m̄ adiutor; et liberasti me secm multitudinē miserationū nominis tui a rugientibz paratis ad escam. de manibz querentiū aiam meam. et de multis tribulationib; que circūdederunt me. a pressura flamme que circūdedit me. et in medio ignis non sum estuatus: de altitudine uentris inferi. et a lingua coinquinata et a uerbo mendacij. a rege iniq. et lingua iniusta. Laudabit usq; ad mortem aīa mea dñm: et uita mea appropinquans erat inferno deorsum. Circumdederūt me undiq; et non erat qui adiuuaret. Respiciens eram ad adiutorium hominū: et nō erat. Memoratus sum misericordie tue dñe et cooperationis tue. que a seculo sunt: qm eruis sustinentes te. et liberas eos de manibz gentiū. Exaltasti sup terrā habitationē meam: et pro morte defluenti depcatus sū. Inuocaui dñm patrem dñi mei: ut non derelinquat me in die tribulationis mee et in tempe superbor.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

sine aduersario. Laudabo nomẽ tuũ assidue: et collaudabo illud in confessione. Et exaudita est oratio mea; et liberasti me de perditione: et eripuisti me de tempore iniquo. Propterea confitebor et laudem dicam tibi: et benedicam nomini dñi. Cum adhuc iuuenior essẽ priusq̃m oberrarem: quesiui sapientiam palam in oratione mea. Ante templum postulabã pro illa; et usq; in nouissimus inquiram eam: et florebit tanq̃m precox uua. Letatum ẽ in ea cor meum: ambulauit pes mꝰ iter rectum. A iuuẽtute mea inuestigabã eam; inclinaui modice aurem meam: et excepi illam. Multam inueni in me ipso sapiam: et multũ profeci in ea. Dabit mi sapiam: dabo gloriam. Consiliatus sum enim: ut facerem illam. Zelatus sum bonũ: et nõ confundar. Colluctata est anima mea cũ illa: et in faciendo eam confirmatus sum. Manus meas extendi in altum; et in sapientia eius luxit aia mea: et ignorancias meas illuminauit. Animã meã direxi ad illam: et in agnitionẽ inuenj eam. Possedi eam ipse cor ab initio: ꝓpter hoc non derelinquar. Venter mꝰ conturbatus ẽ querendo illam: ꝓpterea bonam possidebo possessionẽ. Dedit enim mi dominus linguam. mercedem meã: et in ipa laudabo eum. Appropiate ad me indocti: et congregate uos in domũ discipline. Quid adhuc retardatis. et quid ducitis in hys. Anime uře sicuut uehementer. Aperui os meum: et locutus sum. Comparate uobis sine argento sapiam; et collum urm subicite iugo eius: et suscipiat anima ura disciplinam. In promptu est enim: inuenire eam. Videte oculis uris. quia modicum laborauj: et inueni mi multam requiem. Assumite disciplinã in multo numero argenti: et copiosum aurum possidere in ea. Letetur anima ura in misericordia ei: et non confundemini in laude ipsius. Opamini opus urm ante tempus: et dabit uobis mercedẽ uram in tempore suo. Explicit liber ecclesiasticus. Incipit prologꝰ in libꝝ ysaie prophẽ.

Nemo cũ prophas iudicit uersibꝫ esse descriptos. metro estimet eos apud hebreos ligari. et aliquid simile habere de psalmis uel operibꝫ salomonis; sed quod in demostene et tullio solet fieri ut p cola scribantur et comata: quinq; prosa et nõ uersibꝫ scripserunt. Nos quoq; utilitati legentium prudentes: interpretationẽ nouam nouo scribendi genere distinximus. Ac primũ de ysaia sciendum. qd in sermone suo disertus sit: quippe ut uir nobilis et urbane eloquentie. nec habẽs quicq̃m in eloquio. rusticitatis

Hester. 222.
Jab. 229.
Pamfile Salomonis. 247.
Ecclesiastes. 259.
Canticorum. 264
Sapientie. 267.
Ecclesiasticus. 277.

. Genesis. 7.
. Exodus. 39.
. Leuiticus. 64.
. Numeroꝝ. 82.
. Deuteronomij. 109.
Iosue. 132.
. Iudicum. 149.
. Ruth. 167.
. Regū iij. libri. 168.
. Paralipmenon. ij. lib. 247.
. Esdre. primus lib. 284.
. Hermias. 291.
. Esdre scds lib. 299.
. Thobias. 308.
. Iudith. 314.
. Hester. 322.
. Job. 329.
. Parabole salomonis 347.
. Ecclesiastes. 379.
. Canticorum. 364
. Sapientie. 367.
. Ecclesiasticus. 377.